

༡༡། །འཕགས་ཡུལ་གྱི་ནང་པའི་གཞུང་ལས་བྱུང་བའི་

ཚན་རིག་དང་ལྷ་སྐྱབ་ཀྱི་བཅུ་ལྔ་

པོ་དང་པོ།

ནང་པའི་ཚན་རིག་གི་སྐོར།

སྟོན་ཆ།

སྤྱི་ནོར་ལ་གོང་ས་ལ་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོའི་བཀའ་ཁྲབ་ལམ་སྟོན་འོག་

ཀྱན་བཅུ་ཚེས་སྤྲི་ལོ་ཚེས་ཚུང་ནས་ཚེས་སྤྲི་ལོ་ཚུང་།

2014

© Gaden Phodrang Trust
(Office of His Holiness the Dalai Lama)
All rights reserved
Compiled, edited and published under the
auspices of the Office of His Holiness the Dalai Lama

ནང་པའི་ཚན་རིག་དང་ལྷ་སྲུབ་ཀུན་བརྟུས།

མོད་དང་མོ།

ནང་པའི་ཚན་རིག་གི་སྐོར།

སྟོན་ཆ།

བྱི་མོ་ ༡༠༡༤ དཔར་ཐེངས་དང་མོར་དེབ་གངས། ༤༠༠༠

བྱི་མོ་ ༡༠༡༤ དཔར་ཐེངས་གཉིས་པར་དེབ་གངས། ༥༠༠༠

དགའ་ལྷན་མོ་བྲང་ནས་པར་དུ་བསྐྱུག།

Series title: *nang pa'i tshan rig dang lta grub kun btus,*
Volume 1: *Pod rgyas pa nang pa'i tshan rig gi skor*

Compiled and edited by the Kuntue Committee

Classical Indian Thought – Buddhist Sciences – Buddhist Philosophy –
Buddhist Investigative Methods – Buddhist Theories of Matter –
Nature of Time – Abhidharma – Critiques of Atomism – Indian Cosmology –
Early Theories of Evolution of Life, Fetal Development, and the Brain –
Subtle Body and Energy – Nature of the Person

The Buddha – Nagarjuna – Aryadeva – Maitreya – Asanga – Vasubhandu –
Bhavya – Chandrakirti – Dignaga – Dharmakirti – Aryabhata – Yashomitra –
Dharmottara – Shantarakshita – Kamalashila – Pundarika

ISBN 978-93-83091-24-9

Printed in New Delhi

2014

གསལ་བཤད།

༄༅། རྒྱ་ཆེའི་སློབ་པ་པོ་རྣམ་པའི་སྣུན་ལམ་དུ་ལྷུ་རྒྱུ་ད། དཔར་ཐེངས་
དང་པོའི་ནང་པའི་ཚན་རིག་དང་སྣ་གྲུབ་ཀྱི་བུ་ས་པོད་དང་པོ་གཉིས་
ཀྱི་ནང་ཡིག་ལོར་ལགའ་རེ་བྱུང་འདུག་པ་དཔར་ཐེངས་གཉིས་པའི་སྐབས་
འདིར་ལོར་བཅོས་དང་ནང་དོན་རེ་བྱུང་ཡེགས་བཅོས་ལྷུ་ཡོད་པས། སྐད་
སློབ་དེབ་འདི་ཉིད་བསྐྱར་དཔར་བྱེད་སྐབས་དགའ་ལྡན་པོ་བྱང་ཡིག་ཚང་
ལ་བཀའ་འཁོལ་ལྷུ་ཉེ་དཔར་ཐེངས་གཉིས་པའི་དེབ་འདི་ཉིད་ལ་ཅ་འཛིན་
གནང་རྒྱུ་དང། ད་ལམ་དེབ་རྒྱས་པ་གཉིས་དང་འབྲིང་བ་བཅས་འབྲུལ་དེབ་
ཏུ་བསྐྱུན་ཉེ་བྲ་ལམ་ཁག་ཏུ་འགྲེམས་སྡེལ་ལྷུ་ཡོད་པས། རྒྱ་ཆེའི་དོན་
གཉེར་ཅན་དག་གིས་བྲ་ལམ་བརྒྱུད་པའ་ལེན་དང་ཐད་ཀར་གཟིགས་ཐུབ་པ་
བཅས། ཚེས་སྤྲིག་པས་༢༠༡༤ཕྱི་ཟླ་༡༣ཆེས་༡༥།

དཀར་ཆག

ཡལོང་ས་མཚོག་གིས་ཆེད་དུ་སྐྱེས་པའི་སྡོན་སྤྲེང་།

༡ རོག་མར་ཚན་རིག་དང་སྤང་ཚུལ།	1
༢ རང་པའི་གཞུང་གི་བརྗོད་བྱ་ལ་སྡེ་ཚན་གསུམ་དུ་འབྲེད་པའི་ཚུལ།	10
༣ རང་པའི་གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་གས་ཚན་རིག།	16
༤ རང་པའི་ལྟ་སྐྱབ།	35
༥ རང་པའི་ཚོས།	39
༦ བཀའ་བསྐྱེད་ཅིང་པ་གསུམ་ཇི་ལྟར་མཛད་པའི་སྐོར།	42
༧ བཀའ་བསྐྱེད་པོད་སྐྱད་དུ་བསྐྱར་ཚུལ།	46
༨ རང་པའི་ཚན་རིག་དང་ལྟ་སྐྱབ་ཀྱི་བཏུས་ཚུལ་སྤྲིག་གི་སྐོར།	54
ཚུལ་སྤྲིག་པའི་གསལ་བཤད།	59
སངས་རྒྱས་པའི་རིང་ལུགས་དང་དེང་རབས་ཚན་རིག་བར་གྱི་འབྲེལ་པའི་སྐོར།	
༡ སྤྱི་བཤད།	85
༢ ཚན་རིག་དང་ལྟ་སྐྱབ་རིག་པ།	90

༣ ཚན་རིག་དང་བདེན་པའི་དོན། 96

༤ ལྷོན་པ་བཙུག་ལྷན་འདས་ཀྱི་ཚུལ་ལུགས། 103

༥ དཔལ་ན་ལེ་རྒྱའི་རིང་ལུགས། 107

༦ རང་ས་དང་དེང་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་བར་གྱི་བསྐྱོ་སྐྱེང་། 117

༧ རང་པའི་གཞུང་ལུགས་དང་དེང་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་.....127

སྐབས་དང་པོ། གཞུང་གི་སྤྱི་བཤུན།

༡ རང་པའི་གཞུང་ནས་གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་སྤྱི་སྤྱོམ་
མི་འབྲ་བར་གསུངས་པ། 139

༢ གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་ཐབས་དང་དཔྱོད་པའི་སྒོ།

- ༡) རིགས་པས་དབྱུང་བ་གལ་ཆེ་ཚུལ་དང་ཉོན་པ་བཞིའི་རྣམ་གཞག 144
- ༢) གཞལ་བྱའི་གནས་གསུམ་དང་བསྐྱེད་ནས་དབྱུང་བ་ལ་འཇུག་དགོས་ཚུལ། .151
- ༣) རིགས་པ་བཞིའི་སྒོ་ནས་དཔྱོད་ཚུལ། 153
- ༤) རྒྱ་འབྲས་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ཚུལ། 154
- ༥) འགལ་འབྲེལ་ལ་བརྟེན་ནས་རིགས་པས་དགག་སྐྱབ་བྱེ་ཚུལ། 159

༣ ཞར་བྱུང་བསྐྱེད་བྱའི་རིགས་ལམ་གྱི་སྐྱོར་མདོ་ཙམ་བཤུན་པ། 162

སྐབས་གཉིས་པ། ཤེས་བྱ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་གཞག

༡ གཏན་ལ་དབབ་བྱ་གཞིའི་རྣམ་གཞག་སྒྲིབ་བཤད་པ། 173

༢ གཟུགས་ཅན་གྱི་རོ་བོ་འཛོག་ཚུལ། 177

༣ གཟུགས་སོགས་དོན་ལྡན་བཤད་པ། 184

    ༡) གཟུགས་གྱི་སྐྱེ་མཆེད། 185

    ༢) སྐྱེ་སྐྱེ་མཆེད། 191

    ༣) དྲིའི་སྐྱེ་མཆེད། 202

    ༤) རོའི་སྐྱེ་མཆེད། 204

    ༥) དེག་བྱའི་སྐྱེ་མཆེད། 206

༤ མིག་སོགས་དབང་པོ་ལྡན་བཤད་པ། 212

༥ ཚོས་གྱི་སྐྱེ་མཆེད་གྱི་གཟུགས་བཤད་པ། 218

༦ རྒྱ་འབྲུང་བ་བཤད་པ། 225

༧ ལྡན་པ་མ་ཡིན་པའི་འདུ་བྱེད་གྱི་ཚོས་བཤད་པ། 247

༨ རྒྱ་དང་འབྲས་བུའི་རྣམ་གཞག། 260

༩ འདུས་མ་བྱས་གྱི་ཚོས་བཤད་པ། 268

༡༠ གཞལ་བུའི་རྣམ་གཞག་གཞན་བཤད་པ། 274

    ༡) མཚན་མཚོན་གཞི་གསུམ་བཤད་པ། 274

3) གཅིག་དང་ཐ་དང་བཤད་པ། 279

3) མྱི་དང་བྱི་ཐག་བཤད་པ། 286

༤) རྩམ་ལྗོག་གི་རྣམ་གཞག། 288

༥) འགལ་བ་དང་འགྲེལ་པའི་རྣམ་གཞག། 290

༦) དགག་བ་དང་སྐྱབ་པའི་རྣམ་གཞག། 297

༧) གཞལ་བྱའི་གནས་གསུམ། 311

སྐབས་གསུམ་པ། གཞུགས་ཅན་ཚོམ་བྱེད་ཀྱི་
རྒྱལ་སྤྱོད་ལེ་རྣམ་གཞག

1 མྱི་བཤད། 319

2 གཞུགས་ཀྱི་རྒྱུ་མཐའ་རྒྱལ་སྤྱོད་ལེ་འཛོག་ཚུལ། 320

3 སྤྱོད་ལེ་བསལ་བ་ལས་རགས་བ་ལྷན་ཚུལ། 330

༤ ཆ་མེད་ཀྱི་རྒྱལ་ལོད་མེད་ལ་དབྱེད་པ། 340

སྐབས་བཞི་པ། འཕྲོས་དོན་རྒྱལ་ཀྱི་རྣམ་གཞག

1 རྒྱལ་ཀྱི་དོན། 357

2 རྒྱལ་ལྗོས་ལྷན་དང་བཏགས་ལོད་ཀྱི་ཚོས་སུ་སྐྱབ་པ། 362

3 རྒྱལ་གསུམ་འཛོག་ཚུལ། 366

༤ རྒྱལ་ཀྱི་རྒྱུ་མཐའ་ལས་བརྒྱལ་བའི་དབྱེད་པ། 376

5 མི་ཏག་བ་སྤྱོད་ལེ་འཛོག་ཚུལ། 383

སྐབས་ལྔ་པ། ལྷོད་བཅུད་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་ཆགས་
འཛིག་གི་རིམ་བཤམ་བཤམ་པ།

༡ མངོན་པའི་གཞུང་སོགས་ནས་བཤམ་པའི་ལྷོད་བཅུད་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་རྣམས་... 397

༢ དུས་འཁོར་གྱི་རྒྱུད་ལས་བཤམ་པའི་ལྷོད་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་ཆགས་རིམ། 420

༣ ལྷོད་བཅུད་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་འཛིག་པའི་ཚུལ། 429

༤ དུས་འཁོར་ནས་གསུངས་པའི་མཁའ་རྒྱལ་དང་གོ་ལའི་འཁོར་བཤོད། 436

༥ ལྷུང་རྣམས་ལྷོད་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་ཆགས་བཤམ་པའི་གོ་ལའི་འཁོར་བཤོད། 442

༦ འཛིག་གྲེད་ཀྱི་ཚད་དང་གངས་ཀྱི་རྣམ་གཞག 445

    ༡) ལྷོད་བཤམ་པ། 445

    ༢) གཞུགས་ཅན་གྱི་ཚད་བཤམ་པ། 446

    ༣) དུས་ཀྱི་ཚད་བཤམ་པ། 448

    ༤) གངས་ཀྱི་གནས་བཤམ་པ། 457

སྐབས་དྲུག་པ། མངལ་དུ་ལུས་ཆགས་རིམ་དང་
ཅ་རྒྱུད་ཐིག་ལའི་རྣམ་གཞག

༡ ལྷོད་བཤམ་པ། 465

༢ ལྷོད་པའི་གནས་བཤམ་པ། 466

---

༣ མངལ་དུ་ལྟམ་གྱི་ཆགས་རིམ་མདོ་སྤེལ་ས་གསུངས་ཚུལ། 477
 ༤ དུས་གྱི་འཁོར་ལོའི་རྒྱད་ལས་གསུངས་ཚུལ། 500
 ༥ མངལ་དུ་ལྟམ་གྱི་ཆགས་རིམ་ནང་པའི་སྤྲོན་གྱི་གཞུང་ལས་གསུངས་ཚུལ། 506
 ༥ འཕྲོས་དོན་སྤྲོད་པའི་ལྟམ་ཅུ་རྒྱུད་ཐོག་ལེའི་རྣམ་གཞག 513
     ༡) གསང་སྤྲུགས་རྒྱ་མེད་གྱི་གཞུང་ལས་གསུངས་ཚུལ། 513
     ༢) བུ་པའི་སྤྲོན་གཞུང་ལས་རྒྱུད་པའི་ཅུ་རྒྱུད་གི་རྣམ་གཞག 531
 ༦ ཞང་རྒྱུད་ནང་པའི་སྤྲོན་གཞུང་ནས་རྒྱུད་པའི་སྤྲོད་པའི་རྣམ་གཞག 544
     ༡) སྤྱི་བཤད། 544
     ༢) མངལ་དུ་སྤྲོད་པའི་ཆགས་རིམ། 545
     ༣) སྤྲོད་པའི་ནང་གསལ་གྱི་དབྱེ་བ། 548
     ༤) སྤྲོད་པའི་ཆ་ཤས་རྒྱུངས་པ་དང་། སྤྲོད་རྒྱ་དང་། ཚངས་དུང་གི་འཁོར་ལོ། 553
 ༧ ལྟམ་སེམས་གྱི་འབྲེལ་པའི་ཚུལ་ལ་དབྱེ་བ། 558
 ༨ ལྟམ་འབྲེལ་བྱུང་དཔེའི་མཚན་གཞུང། 575

༧གོང་ས་མཆོག་གིས་ཚད་དུ་སྦྱལ་བའི་སྟོན་སྒྲུང་།

༡ ཐོག་མར་ཚན་རིག་དང་མཉན་ཚུལ།

༡༣༧། །དོས་རང་རྩལ་དུའི་སྐབས་ནས་ཅེད་ཆས་འཕྲུལ་འཁོར་རིགས་
 ལ་དགའ་མོས་དང་དོ་སྣང་ཡོད་ཅིང་། ལྷག་བར་རྒྱ་གར་དུ་སྐྱེབས་རྗེས་ཚན་རིག་གི་
 རྐྱེད་ལ་རང་ཉིད་ཀྱི་ཤེས་རྒྱ་བསྐྱེད་བ་དང་ཚན་རིག་དང་ཚོས་ལུགས་བར་གྱི་རྒྱང་
 གྲུང་ཅི་ཡོད་ཤེས་ཉོགས་སྤེལ་སྤྲད། ཚན་རིག་བ་དང་འཕྲོས་མོལ་བྱ་རྒྱུའི་འདོད་བ་
 བྱུང་། དོས་ནས་ཚན་རིག་བར་བཟོ་སྒྲུང་བྱེད་པའི་གདེང་སྟོབས་ཡོང་བའི་རྒྱ་མཚོ་
 གཙོ་བོ་ནི། སྟོན་བ་རང་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ནས།

དགེ་སྟོང་དག་གམ་མཁས་རྣམས་ཀྱིས།།

བསྐྱེད་ལ་བཅད་བརྟེན་གསེར་བཞིན་དུ།།

ལེགས་བར་བརྟགས་ལ་ང་ཡི་བཀའ།།

སྤང་བར་བྱ་ཡི་གུས་སྤྱིར་མིན།།

ཞེས་སྟོན་བས་རང་གི་རྗེས་འཇུག་རྣམས་ལ་གསུང་རབ་ཀྱི་དོན་ལ་འཇུག་བ་ན་
 གསེར་ལ་བསྐྱེད་ལ་བཅད་བརྟེན་གསེར་གྱིས་སྤྲད་ཡོད་མེད་བརྟགས་ལ་ལྟར། བརྗོད་
 བྱའི་དོན་དེར་དཔྲད་བ་ཞིབ་མོར་བྱས་ནས་གདེང་འཁེལ་བ་བྱུང་ན་ད་གཟོད་ཡིད་

ཆེས་བྱ་རིགས་པ་ལས། དབྱུང་བ་གང་ཡང་མ་བྱས་པར་རང་གི་སྡོན་བསམ་གསུངས་
 པ་རྒྱ་མཚོན་དུ་བྱས་ནས་ཡིད་ཆེས་བྱ་མི་རིགས་པར་གསུངས་པ་དེ་ཡིན། དེ་ནི་
 སྡོན་བསམ་ཅི་ཞིག་གསུངས་པ་ཚད་མ་ཡིན་མིན་ཡང་། ང་རང་ཚོས་ཚོད་ལྟ་དང་
 རིགས་པའི་དབྱུང་བ་བརྒྱད་ནས་ཐག་གཅོད་བྱེད་དགོས་པ་ལས། བཀའ་ལླང་ཙམ་
 གྱིས་ཚད་མར་འཛིན་མི་རིགས་པར་ཆེད་དུ་གདམས་པ་ཡིན་པས། རྒྱལ་སྤྱི་
 བསྐྱེད་བྱ་འདིས་དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་ལ་དཔྱོད་པ་ན་ཡང་དག་པའི་སྐྱེལ་བྱེད་
 ཉིད་གཙོ་བོར་བསྟན་ཡོད།

ནང་པའི་གཞུང་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་དབལ་ན་ལེར་སོགས་ཀྱི་མཁས་དབང་
 ཁག་གིས་དོན་གང་ཞིག་ལ་དཔྱོད་པ་ན་མངོན་སུམ་གྱི་སྤྱོད་བཞི་རིགས་པ་དང་
 ལུང་ལས་ཀྱང་གལ་གཞན་ཆེ་བའི་ཅ་དོན་དུ་བརྩུང་བར་མ་ཟད། ཅི་སྟེ་དངོས་པོའི་
 སྡོད་ལུགས་ལ་དཔྱོད་པ་ན་ལུང་ཙམ་ཁྲུངས་སུ་འཛིན་ན། ལུང་དེ་ཡང་ལུང་གཞན་
 ཞིག་གིས་ཚད་མར་སྐྱབ་དགོས་པས་སྲུག་མེད་དུ་ཐལ་བ་དང་། ལུང་ཁས་མི་ལེན་
 པའི་སྤྱོད་པ་སྤྱི་མར་དགག་སྐྱབ་བྱེད་མི་རུས་པར་ཐལ་བ་དང་། ལུང་ལའང་སྤྱི་ཇི་
 བཞིན་པ་ཡིན་མིན་སྣ་ཚོགས་ཤིག་ཡོད་པས་རྣམ་གཞག་གང་ཡང་བྱེད་མི་རུས་པར་
 འགྱུར་རོ། །གཞན་ཡང་དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་ལ་དཔྱོད་པ་ན་ལུང་སྐྱབ་བྱེད་དུ་
 འགོད་པ་ནི་ཤེས་རབ་འཆལ་བའི་རྟགས་སུའང་གསུངས་པས། དེ་སྟར་འགོད་པ་པོ་
 རང་ཉིད་རིགས་པ་སྤྱི་བའི་གལ་དུ་མི་ཚུད་པར་གསུངས།

དེ་དང་ཚུལ་མཚུངས་པར་ཚན་རིག་པས་ཀྱང་ཞིབ་འཇུག་གི་བྱུང་དོན་
 ཐམས་ཅད་ཚོད་ལྟ་འཇུག་ཅིས་རིག་གིས་བདེན་དབང་བྱེད་པ་ལས་སྤྱི་བོ་གཞན་

ཞིག་གི་ལྷང་ལ་ཁྱད་ས་གཏུག་གི་མེད་པ་ས། མངོན་སུམ་ལ་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་
 ལྷང་ཚུལ་ཞིག་ལ་ཞིབ་ལྷ་བྱས་ནས་མངོན་དུ་མ་གྱུར་པའི་ཚོས་རྩལ་ཕྱན་སོགས་
 ལ་རྗེས་སུ་དབག་པའི་ཚུལ་དེ་ནི། ཉང་པ་དང་ཚན་རིག་པའི་སྤྱོད་ས་གཉིས་ཀར་
 ལྷན་མོང་དུ་གནས་པར་མཐོང་བ་ས། རོས་རང་དེང་རབས་ཚན་རིག་པར་འབྲེལ་
 པ་བྱ་རྒྱུར་སློབས་པ་ལྷག་དུ་འཕེལ།

ཚན་རིག་པས་སྤྲ་མཐོང་ཆེ་ཤེལ་དང་། རྒྱང་ཤེལ། ཨང་ཅིས་སོགས་
 བཞོལ་ནས་རྩལ་ཕྱན་དང་ཡངས་པའི་འདིག་ཉེན་གྱི་བཟོ་དབྱིབས་སོགས་ལ་ཞིབ་
 ལྷ་བྱས་ཏེ། དབང་པོའི་སློབ་གསར་མཐོང་གི་རུས་ཚད་ལ་གཞི་བཅོལ་ནས་རྗེས་
 དབག་གིས་དབྱད་པས་དངོས་དོན་ཤེས་ཉོགས་གསར་པ་དུ་མ་ཞིག་བྱུང་ཡོད།
 དེ་ཡང་ཚན་རིག་གིས་ཚོད་དབག་བྱེད་པའི་དོན་དེ་ར་སློད་པར་མཐར་ཕྱོད་བ་ལ་
 གཏུག་དགོས་པ་ས། ཉང་པ་དང་ཚན་རིག་པ་གཉིས་ཀས་དབྱད་པའི་གཞི་ཅ་སྤྱོད་
 བ་ལ་བརྟེན་པར་མཚུངས་པ་ས། དབྱད་དོན་གཏན་ལ་འབབས་ཚུལ་གྱི་ཐད་ཅ་བའི་
 འགོ་སྤྱོད་ས་གཅིག་གྱུར་ཅིག་ཡོད་པ་གསལ་པོ་ཡིན། སངས་རྒྱས་པའི་གཞུང་དུ་
 ཕྱོད་བ་ཞེས་པ་དབང་ཤེས་གྱི་སྤྱོད་བ་ཅམ་མིན་པར་སློབ་བྱུང་ཡང་ཐེ་བའི་རྒྱ་ཆེན་
 པོ་ཞིག་ལ་གོ་བ་དང་། ཐོས་བསམ་ལས་བྱུང་བའི་སློབ་བྱུང་འདི་ཡང་ཚན་རིག་
 གི་བརྟེན་དབྱད་དང་མཚུངས་པར་སྤྱོད་བར་གཏུགས་པའི་ཡུལ་ལ་དཔྱད་བྱེད་གྱི་
 བརྟེན་ཐབས་ཤིག་ལའང་རོས་འདྲིན་བྱས་ཡོད།

༡༩༥༣ ལོར་དོས་ཡོ་རོབ་ལ་ཐོག་མར་བསྐྱོད་སྐབས་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་
 པའི་མཁས་དབང་ཆེན་པོ་མཚན་ཉིད་རིག་པ་སྣ་བ་སྣ་ཞབས་ཀླུ་པོ་སྒྲིང་ (Sir karl
 Popper) དང་། རིམ་གྱིས་རྒྱབ་འཇར་མན་སྲིད་འཛིན་གྱི་སྤྱན་མཆེད་དང་ཁོན་
 རྩམ་ (quan tum) དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་མན་ནར་ཉེའི་སན་ལེག་ (Werner
 Heisenberg) ཡི་ལས་རོགས་བཅས་ཡིན་པ་མཚན་ཉིད་རིག་པ་དང་དངོས་ཁམས་
 རིག་པ་བ་བོན་མའི་རྩོ་ཀེར་ (Carl von Weizsacker) དང་། དངོས་ཁམས་རིག་
 པ་བ་ད་མེད་བོན་མ་ (David Bohm) སོགས་སྤྱན་གྲགས་ཆེ་བའི་ཚན་རིག་པ་
 ཚོར་རིམ་གྱིས་ཐུག་འཕྲད་བྱས་ཏེ། འཛིག་རྟེན་ཁམས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དང་། ལྷན་
 ཅའི་རྣམ་གཞག་སྐྱེ་དངོས་རིག་པ། དངོས་ཁམས་རིག་པ་འཇར་རྒྱུ་མན་གྱི་རྣམ་
 གཞག་སྟེ། ཕྱི་གཟུགས་ཅན་གྱི་དངོས་པོར་ཆ་ཤས་བསིལ་ནས་མཐར་ཆེད་རྒྱ་མེད་
 པ། སེམས་ཅམ་པའི་ཕྱི་དོན་འགོག་པའི་རིགས་པ་དང་ཉེ་པོ་ཡོད་ཅིང་། དབྱ་མའི་
 གཞུང་ནས་བཏགས་དོན་བཅའ་ནས་མི་རྟེན་པར་བཤད་པ་དང་གཅིག་མཚུངས་
 ཡིན་པའི་ཚན་རིག་གི་སྡེ་ཚོན་ཁག་དེ་དག་དང་། རྒྱ་གར་གྱི་ཞི་ལྷག་གི་ཚུལ་སྟོན་
 པའི་ཚོས་བརྒྱད་སྟེ་དང་བྱེ་བྲག་སངས་རྒྱས་པའི་གཞུང་ནས་གསུངས་པའི་སེམས་
 ཁམས་རིག་པའི་རྣམ་གཞག་སོགས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་གོ་བསྐྱར་ལན་མང་བྱས་པ་ཡིན།
 ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ནས་བཤད་ན། ད་ལྟ་འཛིག་རྟེན་འདིར་ཚན་རིག་གི་
 གཡོལ་ཐབས་མེད་པའི་ཤུགས་རྒྱུན་ཆེན་པོ་ཞིག་ཁྲུབ་གངལ་དུ་འགོ་བཞེན་ཡོད་
 པས། དེར་རབས་ཚན་རིག་ལ་ཤེས་འདོད་ཅམ་མ་ཡིན་པར་རྩོ་བྲག་ངང་དང་ལེན་
 མི་འདོད་བཞེན་དུ་བྱེད་དགོས་པ་ལྟ་བུར་གྱུར་ཡོད། དེར་མ་ཟད་དེར་རབས་ཚན་

རིག་གི་རྣམ་གཞག་ནང་དུའང་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་སྐོར་སོགས་སྐྱེང་སྐོར་གི་
 ཁོར་ལུག་ངེས་ཅན་ཞིག་ཡོང་བཞིན་ཡོད་པ་དང་། ང་ཚོའི་མི་ཚེའི་མངོན་འདོད་བདེ་
 སྐྱིད་ཡིན་པའི་གནད་དོན་འདི་ལ་གཞིགས་ཏེ། ཚན་རིག་གི་ཐོན་སྐྱེད་ཁག་འཇིག་
 རྟེན་འདིར་འཚོ་བའི་སྐྱེ་འགྲོ་སྐྱེའི་པན་བདེའི་དགོས་མཁོར་བསྐྱར་རྒྱ་གཉེན་ཆེར་
 མཐོང་ནས། རོས་ནས་ལོ་མང་ཚན་རིག་གི་མཁས་པ་རྣམས་དང་གོ་བསྐྱར་བྱས་པ་
 ཡིན། པན་ཚུན་གྲོས་བསྐྱར་ལ་བརྟེན་ནས་དེང་རབས་ཚན་རིག་དང་སེམས་ཁམས་
 རིག་པ་བྱུང་འབྲེལ་གྱིས་མིའི་རིགས་ཀྱི་ལུས་སེམས་བདེ་ཞིང་སྐྱིད་པའི་དགོས་མཁོ་
 ལ་ཞབས་འདེགས་བསྐྱབ་སྐབ་པའི་རེ་བ་ཡོད། དེའི་ཕྱིར་ཚན་རིག་པ་རྣམས་དང་གོ་
 བསྐྱར་བྱེད་སྐབས། རོས་ནས་དམིགས་ལུལ་གཉེས་འཆང་བཞིན་ཡོད།

དམིགས་ལུལ་དང་པོ་ནི། ད་བར་རྒྱལ་སྤྱིར་ཡོད་བཞིན་པའི་ཤེས་བྱའི་
 རྣམ་གཞག་གི་ཁྱོན་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོ་ཡོད་པར་མ་ཟད། ད་དུང་ཡང་ལོ་རེ་ནས་ཡར་
 རྒྱས་འགོ་བཞེན་ཡོད་ལོད། ཚན་རིག་ཐོག་མར་དར་སྐབས་ནས་ཕྱིའི་དངོས་པོར་
 གཙོ་བོར་དམིགས་པ་ཞིག་ཡིན་སྟབས། དེང་རབས་ཚན་རིག་གི་དབྱེད་ཞིབ་བྱ་
 ལུལ་ཕྱི་གཞུགས་ཅན་གྱི་དངོས་པོ་གཙོ་བོར་གྱུར་པ་ལས། དཔྱོད་མཁན་རང་ཉིད་
 གྱི་རང་བཞིན་དང་། རྣན་པ་སྐྱེ་ཚུལ། རང་གི་བདེ་སྐྱེག་གི་ཚོར་བ་སོགས་ཀྱི་ཐོག་
 ཏུ་ཉམས་ཞིབ་ཆེར་བྱས་མེད། དེའི་ཕྱིར་དཔྱོད་ཚན་རིག་གིས་ལེགས་པར་ཉམས་
 ཞིབ་བྱེད་སྐབ་པའི་གཞི་ནི་ཕྱིའི་གཞུགས་ཅན་གྱི་དངོས་པོ་གཙོ་བོ་ཡིན། དེ་ལྟར་ལྟར་
 མིའི་རིགས་ཀྱི་སྐྱེ་ཚོགས་ཀྱི་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་གྱི་རོས་ནས་བལྟས་ནའང་།
 ད་ལྟའི་ཚན་རིག་གི་ཤེས་བྱས་མ་འདངས་པའི་ཆ་གང་མང་ཞིག་ཡོད་པར་ཐེ་ཚོམ་

མེད། དེའི་སྤྱིར་ཤེས་བྱའི་སྡེ་ཚོན་གྱི་ནང་དུ་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་རྣམ་གཞག་གྱུང་ངེས་པར་ཚུད་དགོས་པར་བརྟེན། ད་ཡོད་མྱད་ཅིའི་རྣམ་གཞག་ནས་སློབ་ལྗོངས་ཤིང་ཤེས་པ་སོགས་སྐྱད་པ་ལ་བརྟེན་པའི་དབང་པོའི་ཤེས་པའི་རིགས་མང་པོ་ཞིག་ལ་འབྲེལ་བ་འདད་ཡོད་ཐོག་ད་དུང་ཤེས་པའི་རྣམ་གཞག་རྒྱ་ཆེ་དུ་དང་། ཞིབ་ཚགས་སྤྱི་བཏང་སྟེ་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་རྣམ་གཞག་གསལ་བའི་དེང་རབས་ཚན་རིག་གི་གཞུང་ལུགས་འདད་ངེས་ཤིག་བྱས་ཏེ་ཤེས་བྱའི་གཞི་རྒྱ་ཇི་ཆེར་གཏོང་རྒྱ་དེ་དམིགས་ལུལ་གཅིག་ཡིན།

སངས་རྒྱས་པའི་ཚོས་ལུགས་དང་དེང་རབས་ཚན་རིག་གི་བར་ཕན་ཚུན་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་འོས་པ་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་པར་མ་ཟད། ང་ཚོར་ལུས་ཙམ་མ་ཡིན་པར་སེམས་ཀྱི་རྣམ་རྟོག་དང་འབྲེལ་བའི་བདེ་སྤྱི་ཅིག་གྱུང་ཡོད་སྐབས་ལུས་སེམས་གཉིས་ཀ་དང་འབྲེལ་བའི་ཤེས་ཡོན་ང་ཚོར་དགོས་ངེས་ཡིན། དེས་ན་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་བདེ་སྤྱི་དེ་ལྟར་སྐྱེན་ཐབས་ལ་གཞིགས་ནའང་དེང་རབས་ཚན་རིག་དང་སེམས་ཁམས་རིག་པ་རྒྱུང་འབྲེལ་གྱིས་མིའི་རིགས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་གྱི་སྡེ་ཚོན་གསར་པ་ཞིག་སློབ་གཏོད་བྱུང་། དེ་ཡང་ངོས་ཀྱི་བསམ་བར་ཚན་རིག་གིས་དངོས་པོའི་མཐར་ཐུག་གི་རང་བཞིན་འཚོལ་ཞིབ་བྱས་ཏེ་གསར་དུ་རྟོག་པའི་ཤེས་བྱས་འགྲོ་བ་མིའི་ཤེས་ཡོན་ལ་ཁ་སློན་བྱས་ཏེ། མཐར་ཐུག་གི་དམིགས་ལུལ་ནི་ཆ་ཚང་ཞིང་ལུལ་དུ་བྱུང་བའི་ཤེས་ཡོན་གྱི་གཞུང་ལུགས་ཤིག་དགོས་རྒྱུ་དེ་རེད་སྟེ།

དམིགས་ལུལ་གཉིས་པ་ནི། ང་ཚོ་མིའི་རིགས་ལ་སྤྱད་པའི་དཀའ་ངལ་ལ་མི་རང་ཉིད་གྱིས་ཆེད་དུ་བྱས་པའི་དཀའ་ངལ་ཞིག་དང་རང་བྱུང་གི་འབྲུང་བས་བསྐྱེད་

བའི་དཀའ་ངལ་གཉིས་ཡོད་ཅིང་། མིས་བཟོས་པའི་དཀའ་ངལ་ནི་མི་རང་ཉིད་ཀྱིས་
 བཟོས་པར་བརྟེན། དེ་སེལ་ཐབས་ཀྱང་མི་རང་ཉིད་ཀྱིས་བྱེད་ཀྱས་པར་ཐེ་ཚོམ་མེད།
 ད་ལྟའི་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་འདིར་ཤེས་ཡོན་གྱིས་ཆེར་སོངས་མེད་ཀྱང་མིས་བྱས་པའི་
 དཀའ་ངལ་ཁག་ལྷུ་མ་སྤུང་གཞན་པ་དེས་ང་ཚོར་དཀའ་ངལ་དེ་དག་སེལ་ཐབས་ད་
 ཅུང་འདང་ངེས་ཤིག་མེད་པ་གསལ་ལོ་ཡིན། དཀའ་ངལ་དེ་དག་མིའི་བསམ་སློབ་ནང་
 རང་གཅེས་འཛིན་དང་། འདོད་ཆགས། སྤང་བ། འདོད་ངམ། རྒྱུགས་རིས། སྤག་དོག
 འབྲུན་སེམས་སོགས་ཤུགས་ཆེ་བྲགས་པ་དང་། རྒྱུགས་གཞན་ནས་ང་ཚོའི་བསམ་
 སློབ་ནང་གཞན་གཅེས་འཛིན་དང་། བྱམས་བརྟེ། བཟོད་སེམས། བག་ཡོད། ཤེས་
 རབ་སོགས་ཀྱིས་སོངས་པ་ལས་བྱུང་ཡོད་པས། ལྟ་བུ་ཡོད་པའི་ཚོས་བརྒྱུད་ཁག་
 གི་ནང་དུ་ཆགས་སྤང་དང་བྱམས་བརྟེ་སོགས་ལ་ཇི་ལྟར་འདོར་ལེན་བྱེད་པའི་ནམ་
 གཞག་རྒྱ་ཆེར་གཏན་ལ་ཐབ་ཡོད་པར་བརྟེན། རྣམ་གཞག་དེ་རྣམས་ཀྱིས་མིས་
 བཟོས་པའི་དཀའ་ངལ་ཁག་སེལ་བར་ཞབས་འདེགས་ལྷུ་སྤུབ་པར་ཐེ་ཚོམ་མེད།

ཚན་རིག་གི་དགོས་དོན་ནམ་གྲུབ་དོན་གཙོ་བོ་ནི་མིའི་རིགས་ལ་ཕན་
 རོགས་དང་། ཞབས་འདེགས་བསྐྱབ་རྒྱ་དེ་ཡིན་ཞིང་། ཚན་རིག་གི་གྲུབ་དོན་ནམ་
 མིའི་རིགས་ལ་སྤྲོན་བཅོས་དང་། ཁོར་ལུག་དཔལ་འབྱོར། འགྲིམ་འབྲུལ། འཚོ་
 བའི་ཡོ་བྱད། འབྲེལ་ལམ་སོགས་ཀྱི་ཐད་ཕན་ཐོགས་མངོན་གསལ་དོད་པོ་བྱུང་
 ཡོད། ཡིན་ནའང་མིའི་རིགས་རང་ཉིད་ཀྱིས་བཟོས་པའི་དཀའ་ངལ་ཁག་ད་ཅུང་
 ཡང་རང་འཇགས་སུ་གཞན་ཡོད་དེ། དཔེར་ན་ཚན་རིག་ཉ་ཅང་དར་རྒྱས་བྱུང་བའི་
 རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་ནང་དུ་འབྲེལ་དང་། གསོད་རླུང་། འབྲུག་ཅོད་རྣམས་ཇི་

ཅམ་བྱུང་མིན་མཐོང་ཚེས་སུ་འགྱུར་བཞིན་བ་དེ་དང་། ལྷག་བར་སེམས་ལ་བརྟེན་
 པའི་སྐྱུག་བསྐྱེལ་ཁག་སྲུང་བཞིན་གནས་ཡོད་དེ། རང་རང་གི་སེམས་ནང་འདོད་
 རམ་དང་། ཁོང་ཁྱོད་ ང་རྒྱལ། སྤག་དོག་སོགས་ཀྱིས་ཁེངས་ནས་ཡོད་ན་སྤྱི་རོལ་
 གྱི་ཆ་རྒྱུན་སུན་སུམ་ཚོགས་བ་ཇི་ཅམ་བྱུང་རུང་མི་ཆེ་སྤྱིད་པོ་ཞིག་ཡོང་མི་ཐུབ་བ་
 དང་། ཚོག་ཤེས་དང་བྱམས་བརྩེ་སོགས་ཀྱི་བསམ་སྒོམ་ཞི་ཞིང་དུལ་བ་ཞིག་ཡོད་ན་
 སྤྱི་དངོས་པོའི་ཆ་རྒྱུན་སུན་སུམ་ཚོགས་བ་ཞིག་མེད་རུང་མི་ཆེ་བདེ་སྤྱིད་ལྡན་བ་
 ཞིག་ཡོང་བཞིན་ཡོད་པས། མི་ཚེར་བདེ་སྤྱིད་ཡོང་མིན་དེ་གཙོ་བོར་ནང་བསམ་
 རྒྱུའི་ཁྱད་པར་ལས་ཡིན་བར་བསྡོན་དུ་མེད།

ལུས་ལ་བརྟེན་པའི་སྐྱུག་བསྐྱེལ་སེལ་བར་ཚན་རིག་གིས་ད་བར་ཐན་ཐོགས་
 རྒྱ་ཆེན་བྱས་དང་བྱེད་བཞིན་ཡོད་ཀྱང་། སེམས་ཀྱི་དཀའ་སྐྱུག་བསམ་སྒོམ་གཏོང་སྤངས་
 ཁོ་ནར་བརྟེན་ནས་གདོང་ལེན་བྱེད་དགོས་སྟབས། མིའི་བྱམས་བརྩེ་སོགས་ཀྱི་རིན་
 ཐང་གོང་མཐོང་གཏང་རྒྱ་ནི་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་བདེ་སྤྱིད་ཀྱི་ཙ་བར་མེད་དུ་མི་རུང་
 བ་ཞིག་ཡིན། དེར་རབས་ཚན་རིག་པས་སེམས་ཁམས་རིག་བ་ལ་རྟོག་གཞིག་དང་།
 ལྷག་བར་དུ་ལ་རབས་སྤྱོད་བཟང་ཐེ་བའི་འགྲོ་བ་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་རྒྱ་ཆེ་བའི་གནད་
 དོན་གཞན་ཁག་ལ་དོ་སྣང་བྱས་ན། ཚན་རིག་ལའང་ཡར་སྤྱིད་དང་དགེ་མཚན་གསར་
 བ་ཞིག་ཡོང་བའི་ཡིད་ཆེས་ཡོད། ད་བར་ཚན་རིག་གིས་ལྡང་དོར་གྱི་རྣམ་གཞག་དང་
 བྱམས་བརྩེ་སོགས་སེམས་ཀྱི་རིན་ཐང་ལ་ཐེ་གཏོགས་བྱེད་ཀྱི་མེད་ཀྱང་། ཚན་རིག་
 བེ་མིའི་རིགས་ཀྱི་དགོས་མཁོར་དམིགས་ནས་བྱུང་ཡོད་སྟབས། མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་
 གལ་གནད་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་གནད་དོན་གཞན་ཁག་དང་ཁ་འབྲལ་མི་ཐུབ།

གནའ་བོའི་རྒྱ་གར་གྱི་བྱུ་བ་མཐའ་སྤྱི་དང་། རྩེ་བྲག་སངས་རྒྱལ་པོའི་གཞུང་
 ལས་གསུངས་པོའི་སེམས་ཁམས་རིག་པར་ནི། ཞི་ལྷག་སོགས་སེམས་སྦྱོང་པོའི་
 ཚུལ་ཞིབ་ཏུ་ཐོན་པས། ད་ལྟ་ཡོད་བཞིན་པའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཤེས་ཡོན་ལམ་ལུགས་
 གྱི་ཆ་ཤས་སུ་གཏོགས་པའི་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་སྤེ་ཚན་ལ་སྦྱོར་བྱེད་དེས་པར་
 འབྲུལ་བྱུང་བ་དང་། མིའི་རིགས་སྤྱིའི་ནང་སེམས་ཀྱི་གདུང་བ་སེལ་བ་དང་ཞི་བདེ་
 སྦྱོང་བར་ཕན་ཏུ་སྤོང་བའི་དམིགས་བསལ་གྱི་ཆ་རྒྱུན་ཞིག་ཡོད་སྟབས། ཆ་རྒྱུན་
 དེས་ད་ཡོད་ཤེས་ཡོན་གྱི་ལམ་ལུགས་ལུན་སུམ་རེ་ཚོགས་སུ་འབྲུང་བའི་རམ་
 འདེགས་བྱས་ཏེ་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་འདི་སྦྱོང་བཟང་གིས་མི་ཕོངས་པ་ཞིག་ཡོང་རྒྱུ་
 དེ་དའི་དམིགས་ལུལ་གཉེས་པ་ཡིན།

དེར་སྐབས་ཚན་རིག་དང་འབྲུལ་ལས་ཀྱིས་ཤུགས་རྒྱུན་མ་ཐེབས་པའི་
 མིའི་འཚོ་བའི་ཆ་ཞིག་ལམ་ཆེར་མེད་པས། ང་ཚོའི་འཚོ་བའི་ཁོད་དུ་ཚན་རིག་གིས་
 གནས་བབ་རེ་ཅམ་ཞིག་བཟུང་ཡོད་མེད་གསལ་པོ་ཡིན། ཡིན་ནའང་ཚན་རིག་གི་
 དགོས་པ་ཅི་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། ཚན་རིག་གིས་ང་ཚོའི་དགོས་མཁོ་གང་བསྐྱབས་
 པ་དེའི་མཐའ་མའི་འབྲས་བུ་ཅི་ཞིག་ཡིན་མིན་བཅས་ལ་ང་ཚོས་ཡིད་འཇོག་བྱེད་
 རིགས། ཡང་དུས་རབས་ཉེ་ཤུ་པའི་འགོ་སྟོན་དུ། ཚན་རིག་དང་རྒྱལ་གྱིས་ཚོས་
 ལུགས་ཀྱི་དད་སེམས་ལ་ཤུགས་རྒྱུན་ཐེབས་རྒྱུར་ཡིད་ཆེས་བྱེད་མཁན་གྱུར་
 ཡང་། དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་འགོ་སྟོན་འདིར་ནི་ཞི་དུལ་གྱི་སྦྱོང་བ་སྤྱི་དང་
 ལྷག་པར་སེམས་ཁམས་དང་ལྷ་བྱུང་གྱི་རྣམ་གཞག་ཡོད་པའི་གནའ་བོའི་གཞུང་
 ལུགས་ཁག་ལ་དེ་བས་དོ་སྣང་བྱེད་ལུལ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད།

༡ བྱང་པའི་གཞུང་གི་བརྗོད་བྱ་ལ་སྡེ་ཚན་གསུམ་དུ་འབྲེད་པའི་ཚུལ།

ང་ཚོས་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་རྒྱན་དུ་མི་གསོད་རྒྱ་འཕྲོག་མགོ་སྐོར་གཡོ་
 གྲུ། གཞན་ལ་གཞོན་འཚོ། ཉམ་ཐག་ལ་མཐོང་རྒྱུང། སྤྱི་རྣམས་ལ་བག་མེད། ཆང་
 རག་ལ་རན་གོམས། སྤྱི་དོན་རྒྱབ་སྐྱོར། དུག་རྣམས་འཐེན་པ། རྒོགས་མེད་དུ་ལུས་
 བ། འཁོན་འཛིན་དང་སྤྲུག་དོག་འགྲུན་སེམས་དང་དངངས་སྐྱག་སོགས་མང་པོ་ཞིག་
 མཐོང་རྒྱ་ཡོད། དོས་ཀྱི་བསམ་པར་དེ་ནི་ང་ཚོས་ད་བར་ཀུན་སྨོན་དང་བསམ་སྒྲུའི་
 རིན་ཐང་བྲམས་བཅེ་སོགས་སྣང་མེད་དུ་ཤོར་བའི་རྒྱུན་ལས་བྱུང་ཡོད་པས། རི་
 ལྟར་བྲམས་ནས་ཀུན་སྨོན་ཡར་རྒྱས་དང་དར་སྐྱེལ་གཏོང་རྒྱུའི་ཐབས་ལམ་ལ་དོ་སྣང་
 གྲེད་དགོས་པར་མཐོང། སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་གནས་སྣངས་དངོས་མཐོང་འདིས་ང་ཚོར་
 ཅི་ཞིག་གིས་འདད་གི་མེད་པ་དང་། གཅིག་ལ་གཅིག་བརྟེན་གྱི་དེད་གི་འཛིག་ཅེན་
 སྤྱིའི་གནས་སྣངས་དེ་གས་ང་ཚོ་པན་རྒྱན་བར་བྲམས་བཅེའི་ཚོར་བས་ཁྲུབ་པའི་
 ཁོར་ལུག་ཅིག་དགོས་པར་གསལ་བོར་སྡོན་གྱི་ཡོད།

གལ་ཏེ་ང་ཚོས་ཀུན་སྨོན་དང་བསམ་སྒྲུའི་རིན་ཐང་དར་སྐྱེལ་གཏོང་དགོས་
 བ་གཞི་ཅི་ཞིག་ལ་བརྟེན་དགོས་སམ། ཚོས་ལ་བརྟེན་པའི་ཀུན་སྨོན་གྱི་བསྐྱབ་བྱ་
 བེ་ལྟ་བུའི་ཡོད་པའི་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་སྐྱོམ་གཞིའི་སྤེང་བསྐྱངས་ཡོད་པས། གལ་ཏེ་
 ཡ་རབས་སྨོན་བཟང་ནི་དེས་བར་ཚོས་ལུགས་ཤིག་ལ་བརྟེན་དགོས་ཚོ། ལྟ་བུའི་
 ཡོད་པའི་ཚོས་བརྒྱུད་ཁག་གི་བསྐྱབ་བྱ་ལ་བརྟེན་པའི་ཀུན་སྨོན་ནི་ཚོས་དད་མེད་

པའི་སྐྱེ་བོ་ཚོར་བྱུང་མི་སྲུབ་པ་དང་། ཚོས་དད་མེད་པ་ཚོར་ཚོས་དད་མེད་པ་དང་
ཆབས་ཅིག་བྱམས་བཅེ་སོགས་ཡ་རབས་སྲོད་བཟང་དག་ཀྱང་འཇུག་ཤོར་བར་
འགྱུར། བྱམས་བཅེའི་རིན་ཐང་ང་ཚོའི་མི་ཚའི་ནང་རྗེ་ཙམ་མཁོ་གཤམ་ཆེ་མིན་ཉིན་
རེའི་འཚོ་བའི་ནང་ཤེས་རྟོགས་སྲུབ་པ་དང་། ཐ་ན་དུང་འགོ་དག་ཀྱང་བཅེ་སེམས་
ཀྱི་ཚོར་བས་འཚོ་བཞིན་ཡོད་སྟབས་བྱམས་བཅེའི་བསམ་སློབ་ལྗོད་ལེས་པར་ཚོས་
ལུགས་ལ་བརྟེན་མི་དགོས་པར་གསལ།

དེ་བཞིན་ང་ཚོར་ཐོག་མ་ནས་ཚོས་ལུགས་ཀྱིས་ཤུགས་རྒྱུན་ཐེབས་མེད་
ཀྱང་སྐྱེ་བུའི་སྐྱབས་ནས་གཞན་ལ་བཅེ་བ་དང་། བྱམས་པ་དང་། སན་སེམས་
དང་། བཟོད་སློམ་སོགས་རང་གི་རང་གིས་ཡོད་པ་དང་། དེ་དག་དང་འབྲེལ་བའི་
ལུས་ངག་གི་བྱ་སྲོད་ཀྱང་རང་ཆས་སུ་ཡོད། དེའི་སྲིར་མི་ཀུན་ལ་སྣན་སྐྱེས་སུ་
ཡོད་པའི་བཟང་པོའི་རིགས་ཀྱི་བསམ་སློབ་དང་བྱ་སྲོད་བཟང་པོ་འདི་དག་ལ་གཞི་
བཅོལ་སྟེ། རོས་ནས་ཚོས་ལུགས་དང་ལྷ་སྲུབ་བྱེ་བྲག་པ་གང་གི་འདུ་ཁོངས་སུ་
མ་གཏོགས་པའི་མིའི་གཞི་རྩའི་ཀུན་སྲོད་བཟང་པོ་དེ་དང་སྐྱེལ་གཏོང་ཐབས་བྱེད་
ཀྱི་ཡོད། ལྷ་མཚན་ནི་ཚོས་ལུགས་ལ་མ་བརྟེན་པར་ང་ཚོ་ཞི་བདེར་འཚོ་གནས་
སྲུབ་ཀྱང་། མིའི་གཞི་རྩའི་དགོས་མཁོ་བྱམས་བཅེ་དང་ཁ་བྲལ་ན་ང་ཚོ་གསོན་
པོར་གནས་དཀའ་ཞིང་གནས་ཀྱང་བདེ་སྐྱིད་ཀྱིས་ཐོངས་པའི་ཁེར་རྒྱུད་གི་མི་ཚོ་
ཞིག་ཏུ་འགྱུར་བར་ངེས།

གལ་ཏེ་ང་ཚོས་ཡ་རབས་སྲོད་བཟང་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་ལ་བརྟེན་
ནས་སྐྱེལ་ཐབས་བྱས་པའི་དབང་དུ་བཏང་ནའང་། ཚོས་ལུགས་དང་རིག་གཞུང་སྣ་

མང་ལས་གྲུབ་པའི་གོ་ལ་གཅིག་གྲུར་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་འདིའི་ནང་དུ་ཚོས་ལྷགས་བྱེ་
 བྲག་པ་ཞིག་ལ་རབས་སྡོད་བཟང་གི་རྒྱབ་ཉེན་དུ་འཛིན་རྒྱུར་བདེ་པོ་མེད། དེས་ན་
 གུན་ལ་ཁྲབ་པའི་སྡོད་བཟང་ཞིག་སྐྱེལ་དགོས་ན་དེ་ནི་མིའི་གཞི་རྩའི་བཟང་གཤེས་
 རྣམས་དང་སྐྱེལ་གཏང་རྒྱ་ལས་མ་འདས། གཞི་རྩའི་བཟང་གཤེས་དེ་དག་ལ་གལ་
 སྲིད་ང་ཚོས་མཐོང་རྒྱུར་ཆེ་དེའི་འཇུག་འབྲས་ལ་ང་ཚོས་འགན་ལེན་རྗེ་ལྟར་
 བྱེད། རོས་ནས་ཚོས་ལྷགས་དང་མ་འབྲེལ་བའི་སྡོད་བཟང་ (secular ethics)
 ཞེས་བ་ནི། མིའི་རིགས་ལ་སྣན་སྐྱེས་སུ་ཡོད་པའི་གཞི་རྩའི་བཟང་གཤེས་རྣམས་
 ལྟ་གྲུབ་ཡོད་པའི་ཚོས་བརྒྱུད་ཁག་གི་འང་བྱམས་བཅའི་བསྐྱབ་བྱའི་མང་གཞི་རུ་
 གྲུར་བ་དེ་རྣམས་ལ་ཟེར་གྱི་ཡོད།

དེ་ཡང་ཚོས་དད་ཡོད་མིན་ལ་མ་ལྟོས་པར་སྤྲོགས་གཉིས་ཀར་གྲུས་བཅི་
 ལུ་བའི་ལམ་སྲོལ་ཞིག་རྒྱ་གར་གྱི་སྲོལ་རྒྱན་དུ་གཞན་དུས་ནས་ཡོད་པ་ནི། དཔེར་
 བ། ལྷར་རྒྱ་གར་དུ་རྒྱུང་འཕེན་པར་ལྷ་གྲུབ་གྱི་ཐོག་གྲུབ་མཐའ་གཞན་རྣམས་ནས་
 དགག་པ་ལྷགས་ཆེར་བྱེད་གྱི་ཡོད་ཀྱང་ལྷ་གྲུབ་དེ་འཛིན་མཁན་གྱི་རྒྱུང་འཕེན་
 བར་གྲུས་བཀུར་གྱི་ཐ་སྣང་འབོད་སྲོལ་ཞིག་ཡོད་པ་ལྷ་སུ་ཡིན། སྲོལ་དེ་དང་འབྲ་
 བར་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་ནང་རྒྱ་གར་རང་དབང་རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་གྲུར་རྗེས། རྒྱ་གར་
 གྱི་ཅ་ཁྲིམས་ཀྱང་ཚོས་དང་མ་འབྲེལ་བ་ཞིག་སྲོལ་གཏོད་བྱས་ཡོད། རྒྱ་གར་གྱི་
 ཚོས་དང་མ་འབྲེལ་བའི་ཅ་ཁྲིམས་གཏན་འབེབས་བྱས་པ་དེ་ནི་ཚོས་ལྷགས་ལ་
 གྲུས་བཅི་མེད་པ་ལྷ་སུ་གཏན་མིན་པར་ཚོས་ལྷགས་ཚང་མ་མཉམ་གནས་དང་
 མཉམ་དང་ཡོང་བྱིར་ཡིན། ཅ་ཁྲིམས་དེ་གཏན་འབེབས་ཡོང་བར་སྐྱེལ་འདེབས་

བྱེད་མཁམས་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་གུན་རྒྱུ་གང་ཉིད་ཚོས་པ་གཤམ་མ་ཞིག་ཡིན། ལོ་
རྒྱུས་ཀྱི་ཚོག་ནས་གལ་འགངས་ཆེ་བའི་དཔེ་མཚོན་དེ་དག་མཐོང་སྟེ། རོས་རང་
ལ་ཚོས་ལུགས་དང་མ་འབྲེལ་བའི་སྟོན་བཟང་དར་སྤེལ་གྱི་བྱ་བ་འདིར་མི་བདེ་
བ་གང་ཡང་མ་བྱུང་།

སྦྱིར་ལུལ་ལུང་སོ་སོར་གནའ་རབས་ནས་ཡོད་པའི་རང་གི་ཚོས་ལུགས་
དེ་རང་ཉིད་ལ་འཚམ་ཤོས་ཡིན་པས་ཚོས་ལུགས་གཞན་དུ་བསྐྱར་ན་སྐར་རང་
ཉིད་ལ་དཀའ་ངལ་འབྲད་ཉེན་ཆེ་བ་དང་། སྦྱི་ཚོགས་ནང་ཚོས་ལུགས་མཐུན་སྦྲིལ་
ལའང་གཞོན་གཞིར་འགྱུར་སྲིད་པར་བརྟེན། ཚོས་ལུགས་གཞན་གྱི་རྗེས་འཇུག་
བ་སངས་རྒྱས་པའི་ཚོས་པར་བསྐྱར་སྟམ་པའི་སངས་རྒྱས་པའི་ཚོས་བྱེད་སྤེལ་
གྱི་བསམ་སྒོ་གཏན་ནས་གཏོང་མི་འོས། དེ་ལྟ་ནའང་ཚོས་ལུགས་ཚང་མར་རང་
རང་གི་གསུང་རབ་ནས་འཇིག་རྟེན་སྦྱི་ལ་པན་ཐོགས་པའི་ཆ་དེས་པར་དུ་ཡོད་
བ་དེ་དག་ལག་ལེན་དུ་བཀལ་ནས་སྦྱི་འགོ་སྦྱི་ལ་ཞབས་འདེགས་དེས་པར་སྐྱབ་
འོས་པ་ཞིག་ཡིན། བྱང་བ་སངས་རྒྱས་པའི་རོས་ནས་ཚོས་དད་ཡོད་མེད་ཀྱི་སྦྱི་
བོ་ཀུན་ལ་པན་ཐོགས་སྐྱབ་པའི་ཆ་རྒྱུན་གཙོ་བོ་ནི་ནང་པའི་གཞུང་ནས་གསུངས་
པའི་ཚོན་རིག་གམ་གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་དང་། བྱང་གི་གདུང་བ་སེལ་བ་
དང་ཞི་བདེ་སྐྱབ་ཐབས་ཀྱི་སྒོ་སྦྱོང་བའི་ཐབས་ལམ་དེ་དག་ཡིན་སྟབས། སངས་
རྒྱས་པའི་གཞུང་དུ་ཚོན་རིག་དང་། ལྟ་སྤྱོད། ཚོས་ཉམས་ལེན་གྱི་རྣམ་གཞག་གྲ་
ཆེར་གསུངས་ཡོད་པ་དེ་དག་སྡེ་ཚན་སོ་སོར་འབྲེང་དགོས། སྦྱིར་བཏང་ཚོས་དད་
དམ་ཚོས་ཉམས་ལེན་ཞེས་པ་ནི་ཚོས་ལུགས་སོ་སོའི་སྐྱབས་ལུལ་ལ་དད་པ་དང་

འབྲེལ་ནས་ཡོང་དགོས་པས། རང་ཚོས་ཀྱང་ནང་པའི་དད་ལྡན་པ་ཁོ་ནར་འབྲེལ་
 བ་ལས་ཚོས་ལུགས་གཞན་དང་། ཚོས་དད་མེད་པ་ཚོར་དམིགས་བསལ་འབྲེལ་
 བ་མེད། དེས་ན་ཚོས་དད་དང་འབྲེལ་བའི་རྣམ་གཞག་ནི་སྐྱེ་བོ་ཀུན་ལ་རན་པ་ཞིག་
 མིན་ཏེ། ད་ལྟ་འཇམ་གླིང་འདྲིའ་མི་འཕོར་དུང་སྦྲར་བདུན་ཅུའི་ནང་དུང་སྦྲར་བཅུ་
 ལྷག་ལ་ཚོས་དད་དམིགས་བསལ་མེད་པ་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་ཆགས་ཡོད།

ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལས་ཚོས་ཐམས་ཅད་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་
 འབྲུང་བའི་ལྟ་གྲུབ་ལྟ་བུར་མཚོན་ན། ཉག་པ་རང་བྱུང་གི་སྐྱེས་བུ་དང་གང་ཟག་གི་བདག་
 འདོད་པའི་ལྟ་གྲུབ་དང་མི་མཐུན་ཡང་། སོ་སོ་རང་ཉིད་ཀྱི་བསམ་བའི་རྒྱ་བསྐྱེད་པ་སྟེ།
 གནད་དོན་གང་ཡིན་ཅུང་དེ་ཉིད་ཚྲོགས་མང་པོར་ལྟོས་ནས་གྲུབ་པར་མཐོང་ཆེ་གནད་
 དོན་དེ་རྒྱ་གཅིག་དང་རྒྱུན་གཅིག་སུ་ལས་བྱུང་བའི་གྲུ་དོག་གི་བསམ་སྟོན་ཁག་བསལ་
 ཐུབ་པའི་ཁྱད་ཚོས་ལྡན། དེའི་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་པའི་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཀྱང་ཟུར་དུ་
 བཀོལ་སྐྱབ་ན་དགོ་མཚན་ཡོད། སངས་རྒྱས་པའི་གཞུང་ནས་ཐོན་པའི་ཚན་རིག་དང་ལྟ་
 གྲུབ་ཀྱི་གཙོ་གནད་ཁག་ཅིག་ཟུར་དུ་བཀོལ་བ་དེས། ཚྲོགས་གཅིག་ནས་སངས་རྒྱས་
 པའི་གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་དང་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལ་སྦྱོང་བར་སངས་རྒྱས་
 པའི་ཚོས་པ་ཞིག་ཡིན་མི་དགོས་པ་དང་། གཉིས་ནས་སངས་རྒྱས་པས་དངོས་པོའི་
 གནས་ལུགས་རི་ལྟར་གཏན་ལ་པབ་པ་དང་། དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་ལ་ལྟ་ཚུལ་
 གང་ཡིན་ཤེས་སྐྱབ་པ་སོགས་ཀྱི་དགོ་མཚན་ཆེན་པོ་ཡོད་པར་མཐོང་།

བཙུམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཐོག་མར་བདེན་བཞི་གསུངས་ཚུལ་ལ་དབྱེད་
 བའང་། བདེན་བཞིའི་ངོ་བོ་ལ་བརྟུན་པ་དེས་གཞི་དངོས་པོའི་གནས་ཚུལ་དང་། བདེན་

བཞིའི་བྱ་བ་ལ་བརླས་པ་དེས་ལམ་བཟོད་པའི་རིམ་ལ། བྲེད་པ་འབྲས་བུ་དང་བཅས་
 བ་ལ་བརླས་པ་དེས་འབྲས་བུ་མངོན་དུ་བྲེད་ཚུལ་གསུངས་པར་ཤིན་ཏུ་གསལ་བས།
 རང་པའི་གཞུང་དུ་ལྷ་སྤྱོད་དང་རྒྱུ་རྒྱུ་དོར་གྱི་རྣམ་གཞག་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་དངོས་པོའི་
 གནས་ལུགས་ཤིག་ལ་གཞི་བཅོལ་ནས་བྲེད་དགོས་པ་དེ་རྩ་བའི་འགྲོ་སྤྱོད་ཤིག་ཤིག་
 ཡིན་པ་གསལ་བོར་ཉོགས་ཐུབ། བྲེད་ཚུལ་སེམས་དཔའི་སྡེ་སྡོད་དམ་ཐེག་ཚེན་གྱི་སྡེ་
 སྡོད་དུ་འགས་པའི་ནང་དུ་འང་གཞི་བཅོལ་བ་གཉིས། ལམ་ཐབས་ཤེས་གཉིས། འབྲས་
 བུ་སྐྱ་གཉིས་ཞེས་གསུངས་པ་དེ་དག་ཀྱང་གཞིའི་རྣམ་གཞག་ལ་བརྟེན་པ་དང་། རང་
 པའི་དམིགས་ཡུལ་མཐར་ཐུག་འབྲས་བུ་སྐྱ་གཉིས་དང་ལྷག་པར་སྐྱ་བཞིའི་བདག་ཉིད་
 གྱི་སངས་རྒྱས་ཞེས་པ་དེ་འབྲུབ་ཐུབ་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་མཐར་གཏུགས་ན། ང་ཚོར་
 ད་ལྟ་ནས་ཡོད་བཞིན་པའི་ཤིན་ཏུ་སྤྱོད་པའི་གཞུག་མ་ལྷན་ཅིག་སྤྲེས་པའི་འོད་གསལ་དེ་
 གའི་སྡེ་དུ་སྐྱ་བཞི་འབྲུབ་བྲེད་གྱི་བྱས་པ་རང་ཆས་སུ་ཡོད་པ་དེ་ཡིན་པས། རང་པའི་
 གཞུང་དུ་རྣམ་གཞག་ཡོད་ཚད་གཞི་ཡི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ལ་གཏུགས་ནས་བྱས་པར་
 ཤིན་ཏུ་གསལ་ལོ།

དཔལ་ན་ལེན་སོགས་གྱི་སྡོན་གྱི་ནང་པའི་མཁས་དབང་ཁག་གིས་སྟོན་
 པའི་གསུང་རབ་གྱི་དགོངས་པ་འགྲེལ་ཚུལ་སྟར་ནའང་། བཀའ་དང་དགོངས་འགྲེལ་
 གྱི་བརྟན་བཅོས་པོད་སུམ་བརྒྱ་ཉི་ཤུ་ལྷག་པོད་དུ་བསྐྱར་ཡོད་པ་དེ་དག་གི་བརྗོད་བྱ་
 ཡོངས་རྫོགས་གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་དང་། ལམ་བཟོད་པའི་རིམ་ལ། འབྲས་
 བུ་མངོན་དུ་བྲེད་ཚུལ་གསུངས་དུ་བསྐྱས་པས། སངས་རྒྱས་པའི་གཞུང་གི་བརྗོད་བྱ་
 རྣམས་གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་གས་ཚན་རིག་དང་། བྱུ་མཐའ་རྣམ་གཞག་

སྟེ་ལྷ་གྲུབ་དང་། ལམ་བཟོད་པའི་རིམ་བ་དང་འབྲས་བུ་མངོན་དུ་བྱ་ཚུལ་སྟེ་ཚོས་
 ཉམས་ལེན་གྱི་རིམ་བ་གསུམ་དུ་ངེས་བས། རོས་ནས་བཀའ་བསྟན་ཡོངས་རྫོགས་
 གྱི་བརྗོད་བྱ་ལ་ཚན་རིག་གི་རྣམ་གཞག་དང་། ལྷ་གྲུབ་གྱི་རྣམ་གཞག་ཚོས་ཉམས་
 ལེན་གྱི་རྣམ་གཞག་བཅས་གསུམ་དུ་སྟེ་ནས་བརྟག་གཞིག་བྱས་ན་དེང་གི་དུས་སུ་
 བན་ཐོགས་ཚེན་པོ་ཡོད་པར་མཐོང་ངོ་།།

༣ རང་པའི་གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་གམ་ཚན་རིག་།

སྤྱིར་ཚན་རིག་ཅེས་པ་ནི། གང་ཟག་གཞན་སུ་ཞིག་གིས་ཀྱང་རྟོག་ཞིབ་
 བ་དང་པོ་དེའི་དབྱུང་ཐབས་དེ་གའི་ལམ་ནས་དཔྱོད་བ་ན་གྲུབ་དོན་གཅིག་གྱུར་
 ཏུ་བྱུང་བའི་གྲུབ་དོན་རྣམས་དང་། དེའི་ཞིབ་འཇུག་གི་དབྱུང་ཐབས་གཉིས་ཀ་ལ་
 བརྗོད་ཚོག་ཅིང་། གཙོ་བོར་ཚན་རིག་ཅེས་པ་ཆ་ལག་ཚང་བའི་ལག་ལེན་ཞིབ་
 འཇུག་གི་དབྱུང་ཐབས་ཤིག་ལ་གོ་དགོས་པར་སེམས། དཔེར་ན། ཚན་རིག་པས་
 དོན་གང་ཞིག་ལ་བརྟག་བ་ན་ཐོག་མར་ཚོད་དཔག་དང་། ཚོད་དཔག་དེ་དོན་ལ་
 གནས་མིན་ཞིབ་འཇུག་ལག་ལེན་གྱིས་ཚོད་ལྷ་དང་། རང་ཉིད་ལ་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་
 ལྷ་དེའི་འབྲས་བུ་གང་ཞིག་མངོན་གྱུར་ཏུ་བྱུང་བ་དེ་གང་ཟག་གཉིས་པ་དང་གསུམ་
 པས་ཀྱང་ཚོད་ལྷ་དེ་གའི་ལམ་ནས་གྲུབ་འབྲས་གཅིག་མཐུན་དུ་བྱུང་ན། ད་གཟོད་
 ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྷ་དེའི་འབྲས་བུ་ཡོངས་གྲགས་ཚན་རིག་གི་ཤེས་བྱ་དང་། རྟེན་
 དོན་ཤེས་བྱ་དེའི་སྡོན་འགྲུའི་འཚོལ་ཞིབ་གྱི་རིག་པ་ལ་ཚན་རིག་ཅེས་འཕོད་པ་

ལྟར་རེད། དེ་ནི་དབྱུ་མའི་གཞུང་དུ་ངི་ཙམ་ནས་ཡོད་པར་འཛོག་པའི་ཆ་རྒྱུན་ལ་
གསུམ་གསུངས་པའི་དང་པོ་ཐ་སྟད་པའི་ཤེས་པ་ལ་གྲགས་པ་དང་། གཉིས་པ་
གྲགས་པའི་དོན་དེ་ལ་ཐ་སྟད་པའི་ཚད་མ་གཞན་གྱིས་མི་གཞོད་པ་དགོས་པར་
གསུངས་པ་དང་གནད་གཅིག་ལ་འབབ་པར་སྒྲུང་།

ནང་པས་གཞི་དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་ལ་དཔྱད་པ་ན་དཔྱད་པ་པོ་
ལ་མ་མཐའ་ཚང་དགོས་པའི་ཆ་རྒྱུན་ནི་རྟོན་པ་བཞི་རེད། དེ་ཡང་དོན་གང་ཞིག་
ལ་དཔྱད་པ་ན། དོན་དེ་སྐྱབ་པ་པོའི་གང་ཟག་གི་གྲགས་པ་དང་རྣམ་འགྲུར་སོགས་
ལ་བརྟེན་ནས་ཐག་གཅོད་མི་རིགས་པར་དེས་གང་བཤད་པ་ལ་གཙོ་བོར་དཔྱད་
དགོས་པ་དང་། གང་བཤད་པ་དེ་ཡང་ཚད་མར་རིགས་མིན་ཆེག་གི་སྡེ་བ་སྦྱར་
ལེགས་པ་དང་སྐྱབ་པ་བདེ་མིན་ཙམ་གྱིས་བཤད་བུའི་དོན་དེ་འཐད་པར་མ་དེས་པས་
ཆེག་ལས་དོན་ལ་གཙོ་བོར་དཔྱད་དགོས་པ་དང་། ཆེག་གི་དོན་ཡང་དགོས་དབང་
གིས་གཞན་དུ་གསུངས་པའི་དོན་ཙམ་ལ་ཆ་འཛོག་མི་རིགས་པས་དེས་དོན་དངོས་
པོའི་གནས་ལུགས་ཉིད་ལ་གཙོ་བོར་འཛིན་དགོས་པ་དང་། (དེས་དོན་ལ་སྐབས་སྟོབས་
གྱིས་འཛོག་ཚུལ་དུ་མ་ཡོད།) དེས་པའི་དོན་དེ་ཡང་མངོན་སུམ་གྱིས་སྤྱོད་བས་མཐོང་
བ་ཞིག་ལ་ཆ་འཛོག་དགོས་པ་ལས་ཚོད་དབག་དང་ཐོས་བྱུང་གི་གོ་བ་ཙམ་གྱིས་
ཆོམ་མི་རིགས་པར་གསུངས་པའི་ཆ་རྒྱུན་བཞི་པོ་འདི་ནི་དོན་ཅི་ཞིག་ལ་དབྱུང་
ནའང་དེས་པར་སྒྲུང་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན།

དབྱུང་པའི་ཚུལ་ལ་རིགས་པ་བཞིའི་རྣམ་གཞག་གསུངས་ཡོད་ཅིང་།
རིགས་པ་བཞི་འདི་ནི་ནང་པས་འཛིག་རྟེན་ལ་ལྟ་ཚུལ་ངེ་ཡིན་མཚོན་བྱེད་ཙམ་

དུ་མ་ཟད། ཞིབ་ཏུ་དབྱུང་ན་ནང་བའི་རྣམ་གཞག་ཡོངས་རྫོགས་མཚོན་བྱེད་གི་
 འགྲེལ་བཤད་ཅིག་ཀྱང་ཡིན་ཞེས་སྣོ་ཚོག་དེ་ཡང་ཚོས་ཉིད་གི་རིགས་པས་རྩ་བའི་
 འཇིག་རྟེན་གི་རྩོམ་གཞི་ལ་ཐོག་མཐའ་མེད་བར་གསལ་བཤད་བྱེད་པར་མ་ཟད།
 གཞུགས་ཅན་གི་གནས་སྐབས་གི་བཟོ་བཤོད་དམ་རྣམ་འགྲུར་ལ་ཐོག་མཐའ་ཞིག་
 བཤད་ཚོག་ཀྱང་རྩ་བའི་གཞུགས་ཅན་གི་རྩོམ་གཞི་ལ་ཐོག་མ་ཞིག་ཡོད་ན་དེ་ཉིད་
 རྒྱ་མེད་དང་ཡང་ན་བྱེད་པོ་ཞིག་གིས་བཤོད་དགོས་པ་དང་། རྩོད་ཅམ་གི་བདག་
 ཉིད་གི་རྣམ་ཤེས་ལ་ཡང་ཐོག་མ་ཞིག་བཤད་ན་རྩོད་བའི་བདག་ཉིད་ལས་འདས་
 བའི་གཞུགས་ཅན་གི་འདུས་སྡོད་གི་རིམ་པ་ཞིག་གི་ནང་རྣམ་ཤེས་འགྲུར་དགོས་
 པས་ཐོག་མའི་རྣམ་ཤེས་གཅིག་གི་སྟེང་དུ་འགལ་སྐྱེའི་སྡོད་རིགས་གཉིས་ཡོང་དཀའ་
 བར་སྤང་ངོ་།།

དེས་ན་གཞུགས་ཅན་རྣམས་གིས་རང་གི་ངོ་པོ་འཇིག་ཅིང་རྒྱན་སྒྲེལ་བ་
 དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པ་རྩོད་བའི་ངོ་པོར་གྲུབ་པའང་ཚོས་ཉིད་དུ་བཤད་པས་དངོས་
 པོ་སོ་སོས་རང་གི་རྒྱན་བསྐྱེད་པ་དེ་ཅམ་ནི་ཚོས་ཉིད་ཡིན། ཚོས་ཉིད་གི་རིགས་
 པ་འདིར་ཞི་བ་སྐྱས་དབྱེ་འབྱེད་གསལ་པོ་ཞིག་གནང་ཡོད་པ་ནི། ཁོང་གིས་མཇེད་
 བའི་སྡོད་འཇུག་ཏུ། གཞི་ཅིའི་དངོས་པོ་རྣམས་གི་གྲུབ་ཚུལ་ནི་རང་གྲུང་གི་འཕེལ་
 རིམ་ཞིག་ནས་གྲུབ་ཡོད་པ་དང་། དེ་ཉིད་སྐྱེས་བུའི་བདེ་སྐྱེག་གི་རྟེན་གཞི་ཞིག་ཏུ་
 གྲུར་བ་ན་ད་གཟོད་ཚོས་ཉིད་ཅམ་གི་རྒྱ་ལས་བཀལ་བའང་ཡང་ན་ཚོས་ཉིད་གི་
 རང་བཞིན་གཞི་མར་གྲུས་ཐོག་སྡོད་བའི་སྐྱེས་བུའི་བྱེད་རྩོམ་ཞིག་དང་འབྲེལ་
 དགོས་པར་གསུངས་པ་དེ་ཡིན།

ལྟོས་པའི་རིགས་པ་ནི། འབྲས་བུའི་རྣམ་འགྲུར་རི་ལྗང་ཐོན་མིན་ནི་རྒྱའི་
 རྒྱད་པར་ལ་ལྟོས་པ་སྟེ། འབྲས་བུའམ་རྒྱན་སྲི་མའི་སྟེང་གི་སྣ་ཚོགས་པའི་རྒྱད་པར་
 བེ་རྒྱའི་སྟེང་གི་རྒྱད་པར་སྣ་ཚོགས་པའི་འདུ་འཛོམས་ཤིག་ལ་ལྟོས་པ་སྟེ། གོ་བདེ་
 པའི་དཔེ་མཚོན་ལྷན་གྱི་སྦྲེས་བཟང་བ་དང་། འབྲས་མ་ཟེས་པ་དང་། དུས་སྟུ་སྦྲིན་པ་
 སོགས་ཀྱི་རྒྱད་པར་དང་ལྡན་པའི་སྟོན་ཐོག་སྤུན་སྦྲུམ་ཚོགས་པ་དེ་རྒྱ་ས་པོན་ཡོད་
 ཅམ་གྱིས་མི་ཚོག་པར་རྒྱུན་གྱི་རྒྱད་པར་འོད་དང་། ཚུ་དང་། ལུང་དང་། སྦྲེས་བུའི་
 རྱེད་ཚོལ་ལ་སོགས་པ་འབྲས་བུ་རྒྱན་དུ་མའི་འདུས་སྦྲུང་ལ་ལྟོས་པས་སྟོན་ཐོག་སྤུན་
 སྦྲུམ་ཚོགས་པ་འབྲུང་བ་དེ་ནི་ཚོས་ཉིད་ཡིན་ཞེས་སྦྲེས་མི་རུས། ལྟོས་བྱུབ་ཀྱི་རིགས་
 པ་འདི་ལ་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་ལྟོས་བྱུབ་ཅིག་དང་། ཆ་ཅན་ཞིག་གི་རྒྱུགས་ཀ་མངོན་པར་
 རང་གི་ཆ་ཤས་ལ་ལྟོས་ཤིང་སྦྱོང་འོང་ཆ་ཅན་དུ་ཤར་བའང་ཆ་ཤས་ལ་ལྟོས་ནས་ཤར་
 དགོས་པས་ཆ་ཆ་ཅན་གྱི་ལྟོས་བྱུབ་ཅིག་དང་། ཆེས་ཤིན་ཏུ་ཟབ་པ་ནི་ཚོས་གང་འབྲ་
 ཞིག་ཡིན་ནའང་འདོགས་ཤེད་ཀྱི་སྦྱོས་བཏགས་ཅམ་དུ་བྱུབ་པས་འདོགས་ཤེད་ཀྱི་
 རྟོག་པ་ལ་ལྟོས་པའི་རྟེན་འབྲེལ་སྟེ་གསུམ་དུ་དབྱེ་དགོས།

བྱ་བ་བྱེད་པའི་རིགས་པ་ནི། དངོས་པོ་སོ་སོའི་ངོ་བོ་མི་འབྲ་བས་ངོ་བོ་ལ་
 བརྟེན་པའི་བྱ་བའི་རྒྱད་པར་ཡང་རེ་རེ་བྱེད་པ་སྟེ། རྒྱའི་གཙོ་བོ་ས་པོན་དང་རྒྱུ་རྒྱ་
 ལུང་སོགས་ཀྱི་རང་རང་གི་བྱ་བའི་རྒྱད་པར་མི་འབྲ་བས་དེ་དག་བསྐྱབས་པ་ནའང་
 འབྲས་བུའི་རྒྱད་པར་དམིགས་བསམ་ལ་ཞིག་སྦྱེད་པའི་བྱ་བ་བྱེད་པ་ཡིན། སྦྲིང་ས་ཡིས་
 འཛིན་པའམ་བརྟན་པར་བྱེད་པ་དང་། ཚུས་སྦུད་པར་བྱེད། མེས་སྦྲིན་པར་བྱེད། རྒྱུང་
 གིས་འཕེལ་བར་བྱེད་པ་སོགས་ལ་བྱ་བ་བྱེད་པའི་རིགས་པ་ཞེས་འཛོད།

འཐད་པའི་རིགས་པ་ནི་ད་ལྟའི་གནས་བབ་འདི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ན་མ་འོངས་
 པར་ཡང་གནས་སྐྱངས་དེ་འདྲ་ཞིག་ཡིན་དགོས་ཞེས་པ་དང་། འབྲས་བུ་གང་ཞིག་
 གི་སྟེང་དུ་རྣམ་འགྲུར་སྣ་ཚོ་གས་ཡོད་པས་ངེས་པར་འབྲས་བུ་དེའི་རྒྱུའི་སྟེང་དུ་འང་
 རྒྱད་པར་སྣ་ཚོ་གས་ཤིག་ཡོད་དགོས་སོ་ཞེས་པ་དང་། རེས་འགར་སྐྱེས་པའི་རྟགས་
 ལས་མི་རྟག་པ་ཡིན་དགོས་སོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་རྣམས་ཡིན། གཏུན་ཚིགས་རིག་པའི་
 སྐྱོར་ཅུང་ཞིབ་པར་ནི་འོག་ཏུ་འཆད་པར་འགྱུར།

ནང་པའི་གཞུང་ནས་གསུངས་པའི་གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་ལ་ཅུང་
 ཞིབ་པར་དབྱེ་ན། ༡ ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་དང་། ༢ ཤེས་པར་བྱེད་
 པ་སློབ་པ་རྣམ་གཞག་ ༣ ཤེས་པ་ཡུལ་ལ་རི་ལྟར་འཇུག་པའི་ཚུལ། ༤ ཤེས་བྱའི་
 ཡུལ་གཏུན་ལ་འབྲེལ་བའི་བྱེད་ཀྱི་ཐབས་གཏུན་ཚིགས་རིག་པའི་རྣམ་གཞག་རྣམས་
 སུ་འབྱེད་བྱས་པ་ལྟར། ཀུན་བཏུས་ཀྱི་གཞུང་འདིར་ཡང་སྤྱི་སློམ་འདི་ལྟར་བཀོད་
 ཡོད།

དང་པོ་ཤེས་བྱ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་ལ། གཞུང་གི་མཇུག་བྱེད་ཀྱི་སློབ་
 འོན་དེ་རྟོགས་པ་ན་རྟགས་དང་ངག་ཚད་མ་ལ་བརྟེན་དགོས་མི་དགོས་ཀྱི་སློབ་
 བྱེད་པ་གཞུང་གི་ཤེས་བྱ་སྐྱེལ་སྟེ། ང་ཚོས་རྟགས་དང་ལུང་གང་ལ་ཡང་མ་བརྟེན་
 པར་མངོན་སུམ་དུ་མཚོང་བའི་ཚོས་ཤིག་དང་། མངོན་དུ་མ་གྱུར་ཀྱང་རིགས་པ་ལ་
 བརྟེན་ནས་དཔོག་བྱས་པའི་ཚོས་ཤིག་དང་། སྤྱོད་བ་དང་རིགས་པ་གང་གིས་ཀྱང་
 དཔོག་མི་བྱས་ཀྱང་ཡིད་ཆེས་པའི་གང་ཟག་གཞན་གྱི་ངག་ལས་རྟོགས་བྱས་པའི་
 ཚོས་ཤིག་དང་བཅས་གསུམ་ཡོད།

དཔེར་ན་ང་ཚོས་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བའི་ལུས་པོའི་ཐོག་གི་ནད་རྟགས་
 མདངས་ཤོར་བ་དང་། དབུགས་འཚང་བ་དང་། ལུས་སྐྱངས་བ་སོགས་རིམ་བ་
 དང་པོའི་ཤེས་བྱ་སྟེ་མཐོང་བ་མངོན་སུམ་ཅེས་བྱ་བ་དང་། ལུས་སྐྱངས་བ་སོགས་
 ལ་བརྟེན་ནས་མི་དེར་ནད་ཡོད་པ་དང་ནད་ཀྱི་འབྱུང་རྒྱུ་གཞན་ཡོད་པར་ཤེས་
 ལུས་པས་དེ་དག་ཅུང་ཟད་སློག་གུར་ཉེ། ཤེས་བྱའི་རིམ་བ་གཉིས་པ་ཞིག་ཡིན་
 ཞིང་། འོན་ཀྱང་རིམ་བ་གཉིས་པ་འདི་ལ་ང་ཚོ་སྤྱིར་བཏང་གི་མི་ཀུན་ལ་ཐུན་མོང་
 དུ་སློག་ཏུ་གྱུར་བའི་སྡེ་ཚན་ཞིག་དང་གནས་དུས་ཀྱིས་བཞག་སའང་ཡོད། ད་དུང་
 ཤེས་བྱའི་རིམ་བ་གཞན་ཞིག་ཡོད་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་སློག་གུར་དེ་ཡིན། དཔེར་ན་ང་རང་
 ཚོར་རང་གི་སྤྱིས་ཚེས་ལྟ་བུ་ཡིན་ཉེ། དེ་ནི་པ་མའི་ངག་ལྟ་བུ་ལོ་ན་ལས་ཤེས་ལུས་
 པ་ལས་ཐབས་གཞན་མེད། དེ་བཞིན་ཉ་ཅང་སྤྱི་བའི་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་ཚོས་ཉིད་དང་།
 འཇིག་རྟེན་འདིར་རིགས་མི་འབྲ་བའི་སེམས་ཅན་མང་པོ་ཞིག་རི་ལྟར་ཡོང་བའི་
 རྒྱ་རྒྱུན་སོགས་ཡིན།

ཤིན་ཏུ་སློག་གུར་ཀྱི་རིམ་བ་འདིའི་ནང་རྒྱབ་རྟེན་དུ་གསུང་རབ་ཀྱི་ལུང་
 འདྲེན་དགོས། འོན་ཀྱང་འདྲེན་རྒྱའི་ལུང་དེར་དོན་ཚན་ཁ་ཤས་ཤིག་ངེས་པར་ཚང་
 དགོས། ལུང་གི་དོན་ལ་མངོན་སུམ་དང་རིགས་པས་མི་གཞོད་པ་དང་། ལུང་ཚིག་
 ལ་སྡེ་སྤྱི་དངོས་ལྷགས་ནང་འགལ་མེད་པ་དང་། གསུང་བ་པོར་དགོས་དམིགས་
 གཞན་མེད་པ་བཅས་ཚང་དགོས། ང་ཚོས་གོམས་པའི་དབང་གིས་ཉིན་རེའི་འཚོ་
 བའི་ཁྱོད་འཆར་ཅན་ལུང་གིས་དཔྱོད་རྒྱུ་འདི་བཞོལ་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དཔེར་
 བ། གསར་འགྱུར་བརྒྱུད་ལམ་ཞིག་ནས་གནས་རྒྱུ་ལ་ག་གོ་མོ་ཞིག་བསྐྱབས་པ་

ལ་བརྟེན་ནས་ང་ཚོས་ཁས་ལེན་བ་དང་། འདས་པའི་བྱང་བ་མང་པོ་ལོ་རྒྱུས་ལ་
 བརྟེན་ནས་ཐག་བཅད་པ་སོགས་ཚུད་ཡོད། མ་ན་ཚན་རིག་པའི་ནང་དུའང་ཞིབ་
 འཇུག་པ་གཞན་ཚོས་ཚན་རིག་གི་དུས་དེབ་ཁག་ཏུ་བཀོད་པའི་མཇུག་འབྲས་དེ་
 རང་ཉིད་ནས་ཚོད་ལྷ་མ་བྱས་པར་ཁས་ལེན་བྱེད་གྱི་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་རེད།

མངོན་སུམ་དང་། རྗེས་དཔག་ལུང་ཚད་མ་གསུམ་གྱི་སློན་ནས་ཤེས་བྱའི་
 གནས་གསུམ་ལ་དབྱུང་བའི་ཚུལ་དེ་སངས་རྒྱས་པར་དང་པོ་ནས་ཡོད་པ་ཞིག་
 ཡིན་ཡང་། གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་སློང་དེ་ཆ་ཚང་བའི་གཞུང་ལུགས་ཤིག་ཏུ་
 གཏན་འབེབས་བྱེད་མཁན་ནི་ཡོངས་གྲགས་སུ་དུས་རབས་ལྔ་པར་སློབ་པའི་རྒྱ་
 གར་གྱི་སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྐྱང་དང་། དུས་རབས་བདུན་པའི་སློབ་དཔོན་ཚོས་
 གྲགས་གཉིས་ཡིན། སློན་བ་རང་ཉིད་ཀྱི་སྐབས་དང་ལྷག་པར་དུས་རབས་དང་
 པོ་ཅམ་ནས་མགོན་པོ་སྐྱ་སྐབ་ཀྱིས་རིགས་པའི་དབྱུང་བ་གཙོ་བོར་བཀོལ་ཏེ་དབྱ་
 མའི་ལྷ་གྲུབ་གཏན་ལ་ཐབ་པ་བྱུང་ཡང་། སངས་རྒྱས་པའི་གཞུང་ལུགས་སུ་ཆ་
 ལག་ཚང་བའི་གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་དམིགས་བསལ་ཅིག་བྱུང་
 བ་ནི་སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྐྱང་ཚོས་གྲགས་ནས་བཅི་དགོས་པར་སེམས།

སྐྱིད་རྒྱ་གར་དུ་ཚད་མ་རིག་པ་ནི་ཕྱོགས་སྐྱང་ཚོས་གྲགས་ཀྱི་སྡོན་དུ་སྐྱ་
 རྟེགས་རིགས་པ་ཅན་པའི་གཞུང་ལུགས་རྣམས་སུ་གཞི་རྒྱུགས་ཟིན་མོད། སློབ་
 དཔོན་ཕྱོགས་སྐྱང་གིས་ཚུལ་གསུམ་གྱི་རིགས་པ་དང་། གཞན་སེལ་སོགས་གཏན་
 ལ་ཐབ་སྟེ་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཚུ་ཚད་ཤིན་ཏུ་མཐོ་བུ་གཏོང་བར་
 མཛད། དེ་ཡང་ཕྱོགས་སྐྱང་གིས་རིགས་པ་ཅན་པ་དང་། རྗེ་བྲག་པ། བྱངས་ཅན་

བ་སོགས་ཀྱི་འདོད་པ་ཞིབ་ཏུ་བཀག་པ་ལ། རིགས་པ་ཅན་པའི་སློབ་དཔོན་ལྷན་
རྒྱུ་ཏུ་ཀ་ར་དང་། དཔྱོད་པ་པའི་མཁས་པ་གཞོན་ཏུ་མ་ཡིན་སོགས་ཀྱིས་བཟང་
བ་དང་། དེ་དག་གི་འདོད་པ་དཔལ་ཚོས་ཀྱི་གྲགས་པས་སྤོགས་སྤར་མཛད་པ་
སོགས་ལ་བརྟགས་ན། རྒྱ་གར་དུ་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཚད་ཤིན་ཏུ་
མཐོ་བོར་སོན་པར་རྟོགས་ཏུས།

ཡང་ཤེས་བྱའི་ཡུལ་གྱི་ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་ཐ་དད་པས་སྤེ་བ་ཤེས་བྱ་
གཞི་ལྟ་སྟེ། ༡ ལྡང་བ་གཟུགས་ཀྱི་གཞི་དང་། ༢ གཙོ་བོ་སེམས་ཀྱི་གཞི་དང་། ༣
འཁོར་སེམས་བྱུང་གི་གཞི་དང་། ༤ ལྡན་པ་མ་ཡིན་པའི་འདུ་བྱེད་ཀྱི་གཞི་དང་།
༥ འདུས་མ་བྱས་པའི་གཞི་དང་སྟོན། །གཞན་ཡང་དགོས་པའི་དབང་གིས་གཞལ་
བྱའི་ཡུལ་ལ་ཁམས་བཙོ་བརྒྱད་དང་སྐྱེ་མཆེད་བཅུ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་སོགས་ནང་
པའི་གཞུང་གི་སྐབས་སོ་སོར་ངོ་བོ་དང་། ཁྱད་པར་དང་། དགོས་པ་དང་། རིགས་
སོགས་ཀྱི་སློན་པས་གཞལ་བྱའི་ཡུལ་གྱི་དབྱེ་བ་སུ་བྱེད་ཚུལ་སྣ་ཚོགས་ཤིག་ཡོད།

ཤེས་བྱ་གཞི་ལྟའི་དང་བོ་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལ། གཟུགས་ཀྱི་ངོ་
བོ་དང་། ཐོགས་བཅས་ཐོགས་མེད་ཀྱི་གཟུགས་ཅན་བཅུ་གཅིག་ཚོས་ཀྱི་སྐྱེ་
མཆེད་ཀྱི་གཟུགས། འབྱུང་བ་དང་འབྱུང་བྱུང་། ལྡོད་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཆགས་ཚུལ།
གཟུགས་ཅན་ཚོམ་བྱེད་རྩལ་སྟན་གྱི་རྣམ་གཞག་སྟབས་གཟུགས་ཅན་གྱི་ཚོས་
རི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ནའང་མཐར་གཏུགས་ན་སྤི་རོལ་གྱི་ངོས་ནས་ཚོམ་གཞི་རྩལ་སྟན་
བསགས་ནས་གྲུབ་པ་མེད་པར་ནང་སེམས་ཀྱི་སྣང་ཆ་ཅམ་དུ་གྲུབ་པ། རྩལ་སྟན་
གྱི་སྐབས་འབྱུང་བ་གཞན་གྱི་རྟེན་བྱེད་པའི་མཁའ་ཡི་རྩལ། སྤྱི་བ་མཐར་སྟུག་པའི་

རྒྱལ་སྤྱི་ལོ་ལྟེང་ལོ་ལྟེང་དང་དོས་ནས་འཛིན་བའི་གོ་ས་ལ་བཀོལ་སྡོད་བྱེད་མཁན་གྱི་གང་ཟག་གཉིས་ལ་སྡོད་ནས་ཁྲུང་བར་གནས་ས་ལྟ་བུ་ཡོང་ཚོག་པའི་གཞི་རྩའི་ལྷ་ཚུལ་ཞིག་གྱང་ཡོད། འབྲུང་བའི་སྐབས་ནས་མཁའི་འབྲུང་བ་ཞེས་འབྲུང་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་གྱང་གསུངས་ཤིང་། འབྲུང་བ་ཞིའི་རྣམ་ལ་མཐའ་གཅིག་དུ་གོང་བུར་གྲུབ་པ་ཞིག་ལ་གོ་མི་དགོས་པར་བྱས་པའི་ངོ་བོར་གནས་པ་ལ་ཡང་དོས་འཛིན་པ་ཡོད། སྤྱི་བ་མཐའ་ཐུག་པའི་རྒྱལ་སྤྱི་ལོ་ལྟེང་འབྲུང་གྲུར་དུ་གསུངས་པས། རྒྱལ་སྤྱི་ལོ་ལྟེང་ཉིད་གང་ལས་མཚེད་པའི་འབྲུང་བའི་རྣམ་གཞག་ཅིག་གྱང་དོན་གྱིས་ཐོབ་པས། ང་ཚོའི་མཐོང་ཚོས་སྤྱི་གྲུང་བའི་ས་ཚུ་མེ་རྒྱུང་དག་ལ་འབྲུང་བར་བཏགས་པ་ནི་རགས་པའི་རྣམ་གཞག་ཅིག་དུ་འཁུམས་སོ། །ཡང་ནང་པའི་གཞུང་དུ་ལུས་ལ་རགས་པ། སྤྱི་བ། འཕྱི་དུ་སྤྱི་བ་གསུམ་དང་། རྒྱུང་ལ་རྩ་བ་དང་། ཡན་ལག་གི་རྒྱུང་དང་། དེ་བཞིན་ཉིན་ཞག་གཅིག་ལ་རྒྱུང་ཉེས་ཁྱི་ཆིག་སྟོང་དུག་བརྒྱ་རྒྱ་ཚུལ་སོགས་ལུས་ཁམས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གི་བཤའ་བའང་འཕྱི་དུ་ཞིབ་པར་ཐོན།

ཕྱི་ནང་གི་སྡོད་བཅུད་ཀྱི་འཛིག་ཉེན་རྒྱུང་ཚུལ་ལ། དཔེར་ན་སློབ་དཔོན་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་གཡོ་བ་མེད་པ་དང་། མི་རྟག་པ་དང་། ལུས་པའི་རྒྱུན་གསུམ་གྱི་བཤའ་བའི་སྟེང་ནས་སྡོད་བཅུད་ཀྱི་འཛིག་ཉེན་རྣམས་རྒྱུན་ཉིད་འདི་བ་ཅེས་དུ་གྲུབ་པ་ལས། བྱེད་པ་པོའི་སྡོད་གཡོ་བ་སྡོད་སོང་ལས་གྲུབ་པ་མིན་ཚུལ་སྐྱེ་བ་པ་ནི་སངས་རྒྱས་པའི་རྩ་བའི་ལངས་སྟོགས་དེ་ཡིན། དེ་ནི་ཚན་རིག་པའི་རྩ་བའི་ལངས་སྟོགས་དང་ཡང་འཕྱི་དུ་མཐུན། དེ་ལྟར་འདོད་པའི་དབྱིབས་དང་ཚད། ཉེ་རྒྱ་སོགས་ཀྱི་འཁོར་བཤོད། ཉེ་རྒྱ་གཟའ་འཛིན་སོགས་ཀྱི་འགྲེལ་བཤའ་བཅས་

གནད་ཀྱི་བྲག་པ་མང་པོ་ཞིག་ལ་སངས་རྒྱལ་པའི་གཞུང་ཚོས་མངོན་པ་ལྟ་བུར་རི་
 རབ་དཀྱིལ་དུ་བྱས་ཤིང་། འཇམ་གླིང་ལེབ་མོ་དང་། ཉེ་རྒྱ་སོགས་རྒྱ་སྐར་རྣམས་
 འཇམ་གླིང་ལ་རྩུང་བསྐྱོར་བའི་བཤའ་བ་ཐོན་པ་ནི། ལྷོན་གྱི་རྒྱ་གར་གྱི་རིག་བྱེད་
 སོགས་ཀྱི་བཤའ་བ་གཞིར་བཞག་པར་མངོན། དེ་དག་ལས་བརྒྱམས་པའི་གནད་
 རྣམས་དེང་རབས་ཚན་རིག་གི་གྲུབ་དོན་དང་དངོས་སུ་འགལ་བས་ཁོ་བོས་སྐར་
 ཚམ་ནས་རང་ལུགས་སུ་བྱེད་ཀྱི་མེད།

གཞན་ཡང་ནང་པའི་གཞུང་དུ་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཐོག་མར་ཆགས་
 བ་དང་། དེ་ནས་གནས་བ་དང་། དེ་ནས་འཛིག་བ་དང་། དེ་ནས་རྟོང་བར་འདོད་
 ཅིང་། རྟོང་བའི་གནས་སྐབས་སུ་བར་སྐྱང་གི་རྩལ་སྤྲ་རབ་བམ་རྟོང་བའི་རྩལ་དེ་
 དག་ལས་སྐར་ཡང་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གསར་བ་ཞིག་འགྲུབ་པས་རྟོང་བ་ནས་
 ཆགས་བ་དང་། གནས་བ་དང་། འཛིག་བ་དང་། སྐར་ཡང་རྟོང་བ་སྟེ་བརྒྱད་རིམ་
 གྱི་འཁོར་ལོ་འདིས་མཐའ་མེད་པར་རང་ཉིད་ཀྱི་རྒྱུན་འཛིན་པར་བྱེད།

རྟོང་བའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་བར་སྐྱང་གི་རྩལ་སྤྲ་རབ་དེ་ལ་དུས་འཁོར་
 རས་ནམ་མཁའི་རྩལ་ཞེས་འབོད་ཅིང་། གཞུགས་ཅན་མཐའ་དག་གི་རྒྱ་རུ་གནས་
 ཤིང་ཉ་ལམ་རུས་པ་ཚམ་དུ་ཟད་པས་མངོན་པར་གསལ་བའི་གོང་བུའི་རང་རྩྭ་གས་
 ཤིག་ཡོད་པར་མི་འདོད། མཁའི་རྩལ་དེ་དག་གི་ཤུགས་རྐྱེན་ལ་བརྟེན་ནས་འབྱུང་
 བ་བཞི་བོ་སྤྲ་བའི་གནས་རིམ་ནས་རགས་པའི་གནས་རིམ་བར་དུ་འབྱུང་བ་དང་།
 སྐར་ཡང་དེ་དག་རགས་པའི་གནས་རིམ་ནས་སྤྲ་བའི་གནས་རིམ་བར་དུ་རིམ་
 གྱིས་འཁོར་ཞིག་རུ་སོང་སྟེ་སྐར་ཡང་མཁའི་རྩལ་གྱི་རང་བཞིན་དེ་ཉིད་དུ་ཐིམ་

བསམ། མཁའ་རྒྱལ་སྤྱོད་པ་དེ་ཚོ་ནི་འཇིག་རྟེན་ཆགས་འཇིག་གི་བརྒྱུད་རིམ་མིལ་
 སོ་འདྲིའི་རྩ་བའི་རྒྱ་རུ་འགྲུང་ཡོད། མཁའ་རྒྱལ་སྤྱོད་པ་དེ་དག་རི་ཅམ་ནས་འཇིག་རྟེན་
 ཆགས་པའི་རྒྱ་རུ་འགྲུང་མིན་དུས་འཁོར་གྱི་བཤའ་བ་ལྟར་ན། འཇིག་རྟེན་གྱི་བྲག་
 བ་གང་ཞིག་ཡིན་རུང་མ་གྲུབ་པའི་སྤོངས་ཏུ་སྡོང་བའི་རང་བཞིན་དུ་གནས་པ་དང་།
 འཇིག་རྟེན་གྱི་བྲག་པ་དེའི་གཟུགས་ཅན་གྱི་ཚོམ་གཞི་ཐམས་ཅད་མཁའ་རྒྱལ་གྱི་རང་
 བཞིན་དུ་གནས་པས་དེ་ལྟ་བུའི་མཁའ་རྒྱལ་དེ་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གྱི་བྲག་པ་དེའི་
 རྩ་བའི་ཚོམ་གཞི་དང་། དེའི་སྡོང་དུ་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གྱི་བྲག་པ་དེར་སྐྱེ་འགྲུང་
 གྱི་སེམས་ཅན་དག་གི་ལས་གྱི་རུས་པ་སློན་ཏེ་དེར་ཤུགས་སྐྱེན་ཐེབས་པ་ནས་རྒྱང་
 གི་རྒྱལ་རྣམས་འདུ་འགོ་རྩྱལ་ཏེ་རིམ་གྱིས་འཇིག་རྟེན་དེ་གྲུབ་བར་འདོད།

ཕྱིའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཐོག་མའི་བྱང་རིམ་སྒོར་ལ་ཚན་རིག་གི་ནང་། འབར་གས་
 ཆེན་པོ་ཐོག་མར་བྱང་རྩྱལ་སོགས་གྱི་བཤའ་བ་ཟབ་མོ་ཡོད་ནའང་། ད་དུང་མི་བ་གལ་
 ཆེན་གང་མང་ཞིག་ལྷག་ཡོད་པ་ནི། འབར་གས་ཆེན་མོའི་སྤོངས་ལ་ཅི་ཞིག་ཡོད་སྲིད་
 དམ། འབར་གས་ཆེན་མོ་དེ་གང་ནས་བྱང་དམ། རྒྱ་སྐྱེན་གང་ཞིག་གིས་འབར་གས་
 ཆེན་མོ་དེ་བསྐྱེད་དམ། རྒྱ་མཚན་ཅིའི་ཕྱིར་ང་ཚོའི་སའི་གོ་ལ་འཕེལ་འགྲུང་བྱང་ནས་
 ཆེ་སྡོག་གི་རྒྱ་རུ་འགྲུང་བ་ཡིན་ནམ། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་དང་དེའི་ནང་དུ་འཕེལ་འགྲུང་
 བྱང་བའི་སེམས་ཅན་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ཅི་ཡིན་ནམ་ཞེས་པ་འདི་དག་རེད།

སངས་རྒྱས་པའི་གཞུང་ལས་བཤའ་བ་ལྟར་ན། ཕྱི་སྡོང་གི་འཇིག་རྟེན་གྱི་
 གྲུབ་རིམ་ནང་བརྟུན་གྱི་སེམས་ཅན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་དང་། བརྟུན་གྱི་སེམས་ཅན་
 གྱི་ལུས་ད་ལྟར་ང་ཚོར་མངོན་བཞིན་པའི་རགས་པའི་ལུས་འདི་སྤོངས་པའི་རིམ་པ་ཞིག་

དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་དང་། སྤ་བ་དེ་ཡང་མཐར་ཐུག་ན་རྒྱང་སེམས་དབྱེར་མེད་ཀྱི་
ཆེས་སྤ་རིམ་ཞིག་ནས་བྱུང་ཚུལ་གསུངས་པས་ང་ཚོའི་ལུས་སྤང་གིས་འཇིག་རྟེན་
ཀྱི་ཁམས་ཆེན་པོ་འདི་ཆ་སྤ་མོའི་ལམ་ནས་མཚོན་ཡོད།

ཚན་རིག་གི་སྤེ་ཚན་ནང་དར་མེན་གྱིས་འཕེལ་འགྱུར་རིག་པའི་རྣམ་གཞག་
དང་། ལྷག་པར་དུ་རང་བྱུང་འདེམས་སྐྱུག་གི་ཐོག་ནས་ཆེ་སློག་གི་རྣམ་པ་འབྲེལ་མེད་དང་
ཆེ་སློག་གི་ཐོག་མ་འཚོལ་ཞིབ་བྱས་ཏེ། གཞུགས་ཅན་གྱི་རྩོམ་གཞིའི་རྒྱུ་ཕྱིན་གྱི་
འདུ་འཛོམས་རྣོག་འཛིང་ཆེ་བ་ཞིག་གི་ནང་ནས་ཆེ་སློག་བྱུང་བ་དང་། རིགས་རྒྱུད་
སྐྱེད་སྐྱེལ་སོགས་བྱུང་ཚོས་ལྷ་སློག་ལྷན་ཞིག་ལ་ཚང་དགོས་པར་བཤད་ཅིང་། ཆེ་
སློག་གི་ཐོག་མར་འབྲེལ་བཤད་བྱེད་སྐབས་སྤ་སྤང་གི་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་སྐྱ་
བས་སློག་ལྷན་ཀུན་སྤ་སྤང་ལས་བྱུང་བ་དང་། འོ་ན་སྤ་སྤང་གི་ཐོག་མ་གང་ཡིན་ཞེས་
པའི་ལན་དུ་ཚོད་དཔག་གིས་དུས་ལུན་རིང་པོ་ཞིག་གི་བྱུང་རིམ་མོད་བྱུང་བར་སྐྱོད།

འཕེལ་འགྱུར་རིག་པས་ཆེ་སློག་གི་ཐོག་མར་འབྲེལ་བཤད་བྱེད་པའི་རྣམ་
གཞག་ནང་། རིགས་རྒྱུན་གྱི་འགྱུར་སློག་དེ་ཚོ་ཐོལ་བྱུང་ཡིན་པའི་ལྷ་ཚུལ་ཞིག་ཡོད་
པ་དེ་ནི་ནང་བ་ཞིག་གིས་བལྟས་ན་སྤེས་དབང་ངམ་རྒྱ་མེད་ལས་བྱུང་བར་སྐྱ་བ་དང་
ཚུལ་མཚུངས་པར་འགྱུར་བས་ཚོད་གཞི་ཅན་དུ་མཐོང་། རོས་ནས་སྤར་རྒྱ་མཚན་
ཅིའི་ཕྱིར་དེང་བབས་ཀྱི་སྐྱེ་དངོས་རིག་པས་སེམས་ལྷན་སྐྱིད་ལྷག་པར་མིའི་རྩ་
བའི་རང་གཤིས་སུ་ཡོད་པའི་སེམས་ཀྱི་རིན་ཐང་ཁས་མི་ལེན་པ་དང་། གཞན་པན་
གྱི་སེམས་དང་སྤྱིང་རྗེ་ལྷ་བུ་སེམས་ཅན་དག་གི་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་རྩ་བའི་ཡོན་ཏན་ཞིག་
ཏུ་ཅིའི་ཕྱིར་མི་མཐོང་བ་ཡིན་ནམ་ཞེས་ངེ་བ་བཀོད་ཚོང་།

སངས་རྒྱལ་པའི་གཞུང་རྣམས་ནས་དུས་ཀྱི་ངོ་བོ་ངོས་འཛིན་བ་ན།
 གཞུགས་ཤེས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ལ་བཏགས་པ་ཙམ་ལས་གཞུགས་ཤེས་ལས་
 ངོ་བོ་ལོགས་སུ་མེད་པ་དང་། འདས་པའམ་ཞིག་པས་བྱ་བ་བྱི་མ་སྐྱེ་བའི་གོ་འབྱེད་
 བར་མ་ཟད་བྱ་བ་བྱི་མ་དེ་རྫོགས་པར་མངོན་པའི་གོ་གས་སུ་ཞིག་པའེས་པར་དགོས་
 བར་འདོད། དུས་ཀྱི་སྤང་མཐའ་ནི་རྒྱལ་མ་རབ་སྐྱོད་ལ་བསྐྱུར་བའི་ཡུན་ལ་བཤད་
 ཅིང་། སེ་གོལ་གཅིག་གཏོགས་པའི་ཡུན་ལ་སྐད་ཅིག་མ་དུག་ཅུ་རེ་ལྟ་དང་སུམ་
 བརྒྱ་རེ་ལྟར་བྱེ་བ་བཅས་ནི་རྒྱལ་པའི་རྣམ་གཞག་ཅིག་ལས། དེའི་ཡུན་ལ་སྐད་
 ཅིག་མ་དབག་དུ་མེད་པ་ཞིག་དབྱེ་དུང་བར་མགོན་པོ་སྐྱེས་ཀྱིས་མལ་པོ་ཆེ་མདོ་
 ཀུན་བཏུས་སུ་བྲངས་པར་གསལ་ལ། བསྐྱལ་བ་དང་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་ལྟ་བུ་ནང་
 བཞུགས་ལྟོས་པའི་བར་ཁྱད་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོ་ཡོད་ཀྱང་། གང་ཟག་གཉིས་ཀྱི་སྲོང་
 བ་ལ་སྟོས་ནས་མི་འགལ་བ་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའི་སའི་ཡོན་ཏན་གྱི་སྐབས་སུ་
 གསལ།

གཉིས་པ་ཤེས་པར་བྱེད་པ་སློབ་རྣམ་གཞག་གས་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་
 རྣམ་གཞག་ནང་། སློབ་ངོ་བོ་དང་། དབྱེ་བ། བྱེ་བ་སོ་སོའི་དོན་སོགས་རྒྱལ་པར་
 བཤད་ཡོད་ཅིང་། དེ་ཡང་སློབ་དབྱེ་བའི་སྐབས། བདག་སྐྱེད་དབང་པོ་གཞུགས་
 ཅན་པ་ལ་བརྟེན་དགོས་མི་དགོས་དང་། ཡུལ་སྲོང་བ་ཙམ་མ་ཡིན་པར་ཡུལ་གྱི་
 ཁྱད་པར་ལ་རྟོག་གཞིག་རྒྱས་མིན་བཅས་ཀྱི་སློབ་ནས་དབང་སློབ་ཡིད་སློབ་གཉིས།
 ཡུལ་ལ་བསྐྱེ་མི་བསྐྱེའི་སློབ་མཚན་མ་དང་མཚན་མིན་གཉིས། འདི་དང་འདིའོ་ཞེས་
 ཡུལ་ལ་སྐྱོབ་བརྟེན་སྲོང་བའི་བྱེད་ལས་ལྡན་མིན་དང་། སྐྱོད་ཀྱི་སྤང་བ་ཡོད་མེད་

གྱི་སློ་ནས་རྟོག་པ་དང་རྟོག་མེད་གཉིས། གཙེ་འཁོར་དང་ཡུལ་གྱི་ངོ་བོ་དང་ཁྱད་
 པར་ལ་འཇུག་ཚུལ་གྱི་སློ་ནས་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གཉིས། སྣང་བ་ལྟར་དོན་
 ལ་གནས་མི་གནས་གྱིས་འཇུག་པ་དང་མ་འཇུག་བའི་ཤེས་པ་གཉིས། ཡུལ་གྱི་
 སློ་ནས་རང་རིག་དང་གཞན་རིག་གཉིས། ཡུལ་ལ་འཇུག་ཚུལ་གྱི་སློ་ནས། ལོག་
 ཤེས། ཟེ་ཚོམ། ཡིད་དཔྱོད། སྣང་ལ་མ་ངེས་པ། མངོན་སུམ། རྗེས་དཔག། བཅད་
 ཤེས་བཅས་བདུན་དུ་དབྱེ་ཚུལ་སོགས་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པར་བྱུང་།

དེ་བཞིན་སེམས་བྱུང་གི་ངོ་བོ་དང་། དབྱེ་བ། སོ་སོའི་བྱེད་ལས། རང་
 གསེས་གྱི་རྣམ་གྲངས། སྐྱེ་བའི་རིམ་པ། རང་པན་ཚུན་གྱི་འབྲེལ་བ་སོགས་ཉེ། མི་
 ཤེས་པའི་རྣོངས་པ་དང་། ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་རྟོག་པའི་རྣོངས་པ་ལས་ཚུལ་མིན་ཡིད་
 བྱེད་གྱི་རྣམ་རྟོག་སྐྱེ་ཚུལ་དང་། དེ་ལས་ཆགས་སྣང་སྐྱེ་ཚུལ། ཆགས་སྣང་ལས་ང་
 རྒྱལ་དང་ཐལ་དོག་སོགས་སེམས་མ་ཞི་བར་བྱེད་པའི་སློའི་རིགས་རྣམས་རི་ལྟར་
 སྐྱེ་བ་དང་། དེ་བཞིན་འདོད་ཆགས་ལས་བྱུང་བའི་རྟོད་པ་དང་། སེམས་བྱི་རོལ་ཏུ་
 དབང་མེད་དུ་གཡེང་བའི་རྣམ་གཡེང་དང་། སེམས་གྱིས་ཡུལ་དམ་པོར་འཛིན་པའི་
 རུས་པ་ཤོར་བའི་བྱིང་བ་དང་། ལུས་སེམས་ལས་སུ་མི་རྒྱང་བར་བྱེད་ཅིང་། སེམས་
 ལུན་པར་ཞུགས་པ་ལྟ་བུའི་དམིགས་པ་མི་གསལ་བའི་རྣུགས་པ་སོགས་དང་། དེ་
 དག་གི་བརྗོད་སྟོགས་ཡུལ་གྱི་ཁྱད་པར་མ་འདྲེས་པར་འབྱེད་པའི་རུས་པ་ཟབ་པའི་
 ཤེས་རབ་དང་། བྱམས་པ་དང་། བཅེ་བ་དང་། བཟོད་པ་དང་། སློབས་པ་དང་། རྩན་
 ཤེས་བཞིན་རྣམས་སྐྱེད་སྤིང་བྱས་ཉེ་སེམས་དམིགས་པ་ལ་ཅེ་གཅིག་ཏུ་གཏད་དེ་
 ཡུལ་ལ་རྒྱན་ཆགས་པར་གནས་པའི་རུས་པ་གོང་མཐོར་འབེལ་བའི་ཉིང་འཛིན་

སོགས་སེམས་བྱུང་གི་རིགས་བརྒྱ་ལྷག་གི་ངོས་འཛིན་དང་། སེམས་བྱུང་ནང་པན་
 རྩོད་འགལ་རྒྱའི་གནད་ལས་སློ་ཅིག་ཤོས་ཀྱི་སྟོབས་བསྐྱེད་དེ་སློ་གཞན་དེའི་ཉུས་
 བ་རི་ལྟར་འགོག་བའི་རིམ་བ་སོགས་གསལ་བར་བཤད་ཡོད་པས། སེམས་ཁམས་
 རིག་པའི་རྣམ་གཞག་དེ་ནི་སའི་གོ་ལ་འདྲིའི་ཐོག་གི་མི་འཕོར་དུང་ལྷུང་བདུན་ཅུ་
 ཡོད་པ་དེ་རྣམས་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་གཞུང་ཞིག་ཆགས་ཡོད།

དེ་བཞིན་སེམས་སྤྲ་རགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་སྟེ། གཉིད་སང་དུས་ཀྱི་ཤེས་
 བ་རགས་བ་དང་། དེ་ལས་ཕྱི་ལས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ཀྱི་སེམས་སྤྲ་བ་དང་། དེ་ལས་
 གཉིད་མཐུག་པའི་སྐབས་ཀྱི་སེམས་སྤྲ་བར་བཤད་ཅིང་། ཡང་སེམས་ལ། རགས་པ།
 སྤྲ་བ། ཤིན་ཏུ་སྤྲ་བ་གསུམ་ལས་དང་སོ། སློ་ལྗེའི་ཤེས་བ་དང་། གཉིས་པ། ཚ་ཉོན་
 རྟུག་དང་རང་བཞིན་བརྒྱད་ཅུའི་སེམས་དང་། ཤིན་ཏུ་སྤྲ་བ་ནི་སྟོང་བ་བཞིའི་སེམས་
 རྣམས་སོ།།

སྟོང་བ་བཞིའི་སེམས་ལ་ནང་གསེས་ཀྱིས་སྤྲ་རགས་ཀྱང་དབྱེ་ཚོག་བ་ནི།
 ལྷང་མཆེད་ཐོབ་གསུམ་ཀྱི་སེམས་གཉུག་སེམས་ལ་སྟོས་ཉེ་རགས་བ་དང་། གཉུག་
 སེམས་ཆེས་ཤིན་ཏུ་སྤྲ་བར་འཛོག་གོ། ཤིན་ཏུ་སྤྲ་བའི་གཉུག་སེམས་དང་རང་གི་
 གཞོན་པའི་རྒྱུང་ངོ་མོ་གཅིག་ལ་སྟོག་བ་ཐ་དད་དུ་གསུངས་པས། གཉུག་སེམས་
 དེ་ཉིད་ཡུལ་ལ་གཡོ་བའི་ཆ་ནས་རྒྱུང་དང་། ཡུལ་རིག་པའི་ཆ་ནས་ཤེས་བར་
 གསུངས་སོ།།

ནང་པའི་སེམས་ཁམས་རིག་བ་དང་འབྲེལ་བའི་གལ་གནད་ཆེ་བའི་དོན་
 ཚན་ཁག་གཞན་ཞིག་ནི། སློ་བྱུང་གི་དྲི་མ་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ལ་ཞུགས་མེད་

བས་སེམས་ཀྱི་ངོ་བོ་འོད་གསལ་བ་དང་། གསལ་རིག་གི་རིགས་རྒྱན་ལ་ཐོག་
 མཐའ་མེད་པས་རྒྱན་བརྟན་བ་དང་། གོམས་ཟེན་འབད་བཅོན་བསྐྱར་མ་ལ་མི་
 ལྟོས་པས་སེམས་ལ་བརྟེན་པའི་ཡོན་ཏན་མཐའ་མེད་དུ་འཕེལ་དུ་རྒྱང་བ་བཅས་
 ཡིན་པས། ལྷ་ཞིག་གིས་འདི་དག་ལ་གོ་བ་ཟབ་མོ་ཞིག་མ་ཐེབས་ཕྱིན་སངས་
 རྒྱས་པའི་གཞུང་གི་གོ་རྟོགས་ལྷོགས་རེ་བར་འགྱུར་ངེས། དེ་བཞིན་དུ་སློབ་དཔོན་
 ལྷོགས་སྤང་དང་དབལ་ཚོས་ཀྱི་གྲགས་པའི་ཚད་མའི་གཞུང་དུ་དབང་ཤེས་ཀྱི་ངོ་བོ་
 དང་། དབང་ཤེས་རྟོག་བྱལ་དུ་སྐྱབ་ཚུལ། རྟོག་བ་རྣམས་ཀྱིས་སྐྱོན་བརྒྱུད་ནས་
 དོན་རང་མཚན་ལ་འཇུག་ཚུལ། སྐྱོན་གྱི་ངོས་འཛིན། སྤྱི་སློབ་དང་སྤྱི་སྐྱོབ་གསལ་
 བ་ཐ་དད་པ་ལ་སྐྱབ་མོང་དུ་འཇུག་པའི་ཚུལ། སྤྱི་མཚན་དངོས་མེད་དུ་སྐྱབ་པའི་
 རིགས་བ་སོགས་བྱུང་བ་རྣམས་ཀྱིས། དེང་རབས་སེམས་ཁམས་རིག་པར་ཞེས་
 འཇུག་པ་དག་ལ་རམ་འདེགས་ཀྱི་རུས་པ་ཐོན་པར་ངེས།

གསུམ་པ་སློབ་ལུལ་ལ་འཇུག་ཚུལ་གྱི་སློབ་ལ། སློབ་དོན་དེ་ཤར་ཚུལ་
 མི་འདྲ་བའི་སློབ་ནས་བཞག་པ་དགག་སྐྱབ་གཉིས་དང་། སློབ་དངོས་པོས་རྣམ་བ་
 གཏད་སྟོབས་ཀྱིས་ལུལ་ལ་འཇུག་མི་འཇུག་གཉིས་ཡོད་པས་སེམས་འཇུག་སྐྱབ་
 འཇུག་གཉིས། རྟོག་པར་ཚོས་དེའི་དོན་སྤྱི་ཤར་བ་ན་གཅིག་དང་ཐ་དད་དུ་སྤང་
 ཚུལ་གཉིས་ལས་མ་འདས་པས་རྟོག་པར་དོན་དེ་སྤང་ཚུལ་གྱི་སློབ་ནས་བཞག་པ་
 གཅིག་དང་ཐ་དད་གཉིས། ངོ་བོ་གཅིག་གྱུང་རྟོག་ངོར་གོ་བྱུ་གོ་བྱེད་ཐ་དད་དུ་སོང་
 བའི་དབང་གིས་བཞག་པའི་སློབ་པ་ཐ་དད། སློབ་གཅིག་གིས་དོན་དེ་ལུལ་དུ་བྱེད་པ་ན་
 སྤང་ཚུལ་དང་འཛིན་ཚུལ་གཉིས་ཡོད་པས་སྤང་བའི་ལུལ་དང་འཛིན་སྤངས་ཀྱི་ལུལ་

གཉིས་དང་། རྫོས་ཡུལ་དེས་དོན་གང་ཞིག་གྲེད་རུས་བར་འཛིན་བ་ལྟར་ཡུལ་དོན་གཉེར་གྱི་སྐྱེས་བུ་ཡུལ་དེར་འཇུག་བ་ན་མི་བསྐྱེད་བའི་ཡུལ་ལ་འཇུག་ཡུལ་དང་། རྫོས་རྫོ་འདོགས་གཙོ་བོ་གཞི་ཡིན་པས་དམིགས་ཡུལ་དུ་བཞག་བ་དག་ཡོད།

དབང་པོའི་ཤེས་བས་ཡུལ་རིག་བ་ན་འང་ཡུལ་གྱི་འབྲ་རྣམ་ཤར་བའི་སྐོ་ནས་རིག་བ་ལས་རྣམ་པས་བར་མ་ཚོད་པར་རིག་ན་ཡུལ་གཅིག་ལ་སྐར་བ་ཐ་དང་དུ་འཆར་བར་མི་རིགས་བ་དང་། ཡང་རྣམ་བཅས་སུ་རིག་ན་དོན་དངོས་སུ་མི་རིག་པས་མི་སྐར་བའི་དོན་ཡོད་པ་ལ་སྐྱབ་གྲེད་མེད་པར་བཤད་བ་སོགས་ཤེས་བ་རྣམ་བཅས་རྣམ་མེད་ཀྱི་འདོད་ཚུལ་བཅས་བྱང་ཡོད།

བཞི་བ་ཤེས་བར་བྱ་བའི་ཡུལ་གཏན་ལ་འབེབས་གྲེད་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་རིག་བ་ནི། རྫོས་བསྐྱབ་བྱ་མངལ་བའི་ཐབས་དང་གསང་བ་སྐོག་སྐྱར་རྟོལ་གྲེད་ཀྱི་ལྗེ་མིག་ལྟ་བུ་ཡིན་པས། གལ་འགངས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཞིང་། གཏན་ཚིགས་རིག་བའི་རྒྱང་གཞི་ནི་གོང་དུ་སྐོས་བའི་རིགས་བ་བཞི་དེ་ཡིན། གཏན་ཚིགས་རིག་བའི་སྐབས་བསྐྱབ་བྱ་སྐྱབ་རུས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་ལ་ཚང་དགོས་པའི་བྱང་པར་དང་། དེའི་བསྐྱབ་བྱ་དང་སྐྱབ་བྲེད་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་གང་ཡིན་དང་། སྤྱིར་འབྲེལ་བ་ལས་འབྲེལ་བ་ཅན་དཔོག་རུས་ཀྱང་འབྲེལ་བ་ཅན་གྱི་བྱང་པར་མཐའ་དག་དཔོག་མི་རུས་བ་དཔེར་ན། འབྲས་བུ་ལས་རྒྱ་དང་། རང་བཞིན་ལས་རང་བཞིན་ཅན་དཔོག་རུས་ཀྱང་། རྒྱ་དང་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་བྱང་པར་མཐའ་དག་དཔོག་མི་རུས་བ་ལྟར་ཡིན།

སྐྱོར་བ་སྐྱོར་གཅིག་གི་རྟགས་དང་བསྐྱབ་བྱའི་ཚོས་གཉིས་འབྲེལ་བའི་
 ཚུལ་ལས་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་ལ་གསུམ་དུ་དབྱེ་བ་ལས། འབྲས་བུའི་གཏན་
 ཚིགས་ལ་ཕྱི་རྒྱུ་གི་ཤེས་འདོད་ཀྱི་ཁྱད་པར་ལས་རྟགས་སྐྱོར་འགོད་ཚུལ་མི་
 འབྲ་བས་སྣང་དབྱེ་བ་དང་། རང་བཞིན་གྱི་གཏན་ཚིགས་ལ་རང་ཉིད་བརྗོད་པའི་
 སྐྱུས་རང་གི་བྱེད་ཚོས་འཕེན་མི་འཕེན་གྱིས་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་དང་། འབྲེལ་རྒྱུ་མ་
 མཐོང་བ་དང་འགལ་རྒྱུ་མཐོང་བའི་རྟགས་ལས་མེད་པར་སྐྱབ་པའི་མ་དམིགས་པའི་
 རྟགས་ལའང་ནང་གསེས་གཉིས་སུ་བྱེ་བ་སོགས་ཡོད་དེ། དེ་ཡང་སྐྱོར་ཡོད་ཀྱང་ང་
 ཚོར་སྣང་དུ་མི་རུང་བའི་ཚོས་ཤིག་གཞི་དེར་མ་མཐོང་བའི་རྟགས་ཚམ་ལས་མེད་
 པར་དཔོག་མི་རུས་ཀྱང་གཞི་དེར་ཚོས་དེ་ཚོད་མས་མེད་པར་མཐོང་ན་ད་གཞོད་
 མེད་པར་ཐག་གཅོད་རིགས་པའི་དོན་སྟོན་པའི་མི་སྣང་བ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་
 དང་། ཡོད་ན་ང་ཚོར་སྣང་དུ་རུང་བའི་ཚོས་གང་ཞིག་གཞི་དེར་མི་སྣང་བས་མེད་
 པར་དཔོག་པའི་སྣང་རུང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་སྐྱོར་བཅས་གཉིས་ཡོད།

སྣང་རུང་མ་དམིགས་པར་ནང་གསེས་དབྱེ་བ་གཉིས་ལས། འབྲེལ་རྒྱུ་མ་
 དམིགས་པས་ནི་རང་ཉིད་ཡོད་པ་ལ་ངེས་པར་གཞི་དེ་ལ་སྟོས་དགོས་པའི་སྟོས་
 གཞི་དེ་མེད་ན་དེ་ལ་སྟོས་པའི་སྟོས་ཚོས་ཡོད་མི་སྲིད་པར་སྐྱབ་པ་ཡིན། དཔེར་
 བ། དུ་བའི་འབྲེལ་ཡུལ་མེ་མེད་པའི་རྟགས་ལས་དུ་བ་མེད་པར་དཔོག་པ་སྟེ་བྱ་
 ཡིན། འབྲེལ་རྒྱུ་མ་དམིགས་པ་ལའང་། ཚོས་དེའི་འབྲེལ་ཡུལ་རྒྱ་དང་ཁྱབ་བྱེད་
 དང་རང་བཞིན་གསུམ་མ་དམིགས་པས་ཚོས་དེ་མེད་པར་སྐྱབ་པ་དང་། ཡང་
 ཚོས་དེའི་འགལ་རྒྱུ་མཐོང་བའི་རྟགས་ལས་ཚོས་དེ་ཡིན་པའམ་ཡོད་པར་མི་རིགས་

བར་སྐྱབ་པའི་འགལ་རྒྱ་དམིགས་པའི་གཏན་ཚིགས་ལ། ཚས་དེ་རྒྱུན་ཆགས་སུ་
 གནས་པ་ལ་གཞོད་བྱེད་ཀྱི་འགལ་རྒྱ་སྟོབས་ལྡན་མཐོང་བས་འགོག་པ་སྟན་ཅིག་
 མི་གནས་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་ཉགས་དང་། གཉིས་ཡིན་གྱི་སྤང་སུམ་མི་སྲིད་པའི་
 འགལ་རྒྱ་མཐོང་བས་དོན་དེ་ཡིན་པ་འགོག་པ་བཅས་རིགས་གཉིས་ཡོད་ཅིང་། ཉང་
 པའི་བདག་མེད་པའི་དོན་སྐྱབ་པའི་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་གཏན་ཚིགས་ནི་གཉིས་པའི་
 ཁོངས་སུ་གཏོགས། ལྟན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་འགལ་དམིགས་
 ལའང་། འགལ་བའི་རང་བཞིན་དང་འབྲས་བུ་དང་བྱབ་བྱ་དམིགས་པ་གསུམ་དང་།
 དེ་དག་ནང་གསལ་ལའང་གཞོད་བྱེད་རང་ཉིད་དང་དེའི་བྱད་པར་དང་དེའི་འབྲས་
 བུ་སོགས་དམིགས་པས་གཞོད་བྱ་དང་གཞོད་བྱའི་བྱད་པར་དང་གཞོད་བྱའི་འབྲས་
 བུ་སོགས་ཡོད་པ་འགོག་པའི་ཉགས་སྡོང་གི་རྣམ་གྲངས་བཅུ་གཉིས་སུ་དབྱེ་ཚུལ་
 དང་། དེ་ལས་མང་བར་དབྱེ་ཚུལ་སོགས་ཡོད།

ཡང་པ་རོལ་བོའི་ཁས་སྐྱངས་ལ་ནང་འགལ་དང་གཞོད་བྱེད་བསྟན་ཏེ་
 གཞན་གྱི་ལོག་ཉོག་སུན་འབྲེན་བྱེད་ཀྱི་ཐལ་འགྲུར་ནི། གཙོ་བོར་པ་རོལ་བོས་དེ་
 ལྟར་ཁས་སྐྱངས་པ་ལ་གཞོད་བྱེད་བསྟན་ཏེ་བརྗོད་པ་ཤིས་ཆེ་ཡང་། དམ་བཅའ་ལ་
 གཞོད་བྱེད་སྟོན་པ་དང་ཆབས་ཅིག་དམ་བཅའི་བརྗོད་པ་ལྟོགས་ལ་རིགས་མཚུངས་
 པའི་སྐྱབ་བྱེད་ལྷགས་ཀྱིས་འཕེན་པའང་ཡོད། མི་འཕེན་པ་ནི་གཞོད་བྱེད་ཁོ་ན་
 བསྟན་ཏེ་དམ་བཅའ་ལྟར་སྤང་དེ་རྗོད་པར་བྱེད་པ་ཡིན། དེ་ལྟར་གཞལ་བྱ་ངེས་
 པའི་ཐབས་གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་སྐོར་འདིས་ཡུལ་ལ་དཔྱོད་པའི་སྐོ་སྒྲ་ཚོགས་
 ཤིག་མཚོན་ཡོད་ཅིང་། ཤེས་རབ་ཀྱིས་དཔྱོད་པའི་སྐོ་འདི་དག་བརྒྱད་ནས་དངོས་

པོའི་གནས་ལུགས་མཐར་ཐུག་རིག་ཐུབ་པ་དང་། དཔྱོད་པའི་སྐོ་འདི་དག་བརྒྱད་
ནས་ཡང་ནས་ཡང་དུ་དབྱེད་ན་དཔྱོད་བྱེད་ཀྱི་སྐོའི་རྣམས་པ་གོང་མཐོར་བྱིན་ཏེ་ཚོས་
རྣམས་ཀྱི་ཡིན་ལུགས་མཐར་ཐུག་ལ་ལྷ་རྒྱལ་སྐྱོམས་པོ་ཞིག་ཡོང་བུའ།

༤ རང་པའི་ལྷ་གྲུབ།

ལྷ་གྲུབ་ནི་གཞི་དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་ལ་དབྱེད་པའི་གྲུབ་དོན་ནམ་མཐའ་
མའི་སྐོམ་ཚིག་ཅིག་ཡིན། རང་པར་མཚོན་ན་ལྷ་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གཙོ་བོ་འདོན་
བྱས་པའི་གཞུང་ཚོམ་སྐོལ་ཆེས་སྡེ་ཅམ་ནས་བྱུང་ཡོད་པ་ནི། བྱི་ལོའི་སྐོན་དུ་བྱུང་
བའི་རྒྱལ་པོ་མི་ལི་རྣམས་ཞུས་པའི་བསྟན་བཅོས་དང་། བྱི་ལོའི་དུས་རབས་དང་པོ་དང་
གཉིས་པ་ཡས་མས་སུ་བྱུང་བའི་ཚོས་མངོན་པའི་གཞུང་རྣམས་དང་། མགོན་པོ་སྐུ་
སྐུབ་ཀྱི་རིགས་ཚོགས་ཀྱི་གཞུང་སོགས་ལས་དཔོག་ལྷན། དེ་ཅམ་དུ་མ་ཟད་བྱི་ནང་
གི་ལྷ་གྲུབ་གཙོ་བོ་རྣམས་ཀྱི་འདོད་པ་རྣམས་སྐོགས་གཅིག་ཏུ་བཅུས་ཏེ་དཔྱོད་པའི་
གྲུབ་མཐའི་གཞུང་ཆེད་དུ་མཛད་པ་ཡང་། དཔེར་ན་དུས་རབས་ལྔ་པར་སྐོབ་དཔོན་
ལེགས་ལྷན་གྱིས་ཉོག་གོ་འབར་བ་མཛད་པ་དང་། དུས་རབས་བརྒྱད་པར་མཁན་
ཆེན་ཞི་བ་འཚོས་ཆད་ཆེན་མཛད་པ་ལྷ་གྲུབ་བྱུང་བྱུང་ཡོད། རང་པའི་ཚ་པའི་ལྷ་གྲུབ་
ནི་ཡོངས་གྲགས་སུ་ཐུག་རྒྱ་བཞིར་གྲགས་པ་དེ་ཡིན་ཞིང་། དེ་ཡང་། འདུས་བྱས་
ཐམས་ཅད་མི་ཉུག་པ། ཟག་བཅས་ཐམས་ཅད་སྐུག་བསྐུལ་བ། ཚོས་ཐམས་ཅད་
སྐོང་ཞིང་བདག་མེད་པ། ལྷ་དན་ལས་འདས་པ་ཞི་བ་དང་བཅས་བཞི་པོ་དེ་ཡིན།

མི་རྒྱལ་བ་ནི་དངོས་པོའི་འཇིག་པ་བྱིས་འབྲུང་གི་རྒྱ་ལ་མི་ལྷོས་བར་རང་
 ཉིད་སྦྱིད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་དེ་ཉིད་ཀྱི་དབང་གིས་འཇིག་པའི་རང་བཞིན་དུ་སྦྱེས་པས།
 རང་ཉིད་གྲུབ་ཅམ་ནས་སྐད་ཅིག་ཀྱང་མི་སྡོད་པར་འགྲུར་བའི་རང་བཞིན་ཏེ་འདི་
 བོ་ཞིབ་ཏུ་བསམས་ན་འགྲུར་བ་རགས་པ་ང་ཚོས་མཐོང་དུ་ཡོད་པ་དེས་དཔོག་
 ལུས། འདིར་ཟག་བཅས་ཐམས་ཅད་སྤྲུག་བསྐྱེད་པར་གསུངས་པ་ནི། ལྷོ་མ་ཞི་
 བ་དང་དེ་དང་རྒྱ་འབྲས་ཅི་རིགས་ཀྱི་སྡོན་ནས་འབྲེལ་བ་དང་ཡང་ན་དེའི་གཞན་
 དབང་དུ་ཚུད་པ་ཐམས་ཅད་ལ་བྱེད་པ་དང་། ལྷ་རན་ལས་འདས་པ་ཞི་བ་ནི་སྡོན་བ་
 དཔོན་ཚོས་གྲགས་ཀྱིས་སེམས་སྟེང་གི་བྱི་མ་ཟད་པ་ཞིག་ལ་བྱེད་པར་གསུངས་
 པ་དང་། དེ་ཡང་རིགས་པས་རྗེས་སུ་དབགས་ནས་བསྐྱེད་པས་བས་དད་པ་ཞིག་
 དང་འབྲེལ་ནས་འབྲེལ་བ་འདད་དགོས་པ་ཞིག་མིན།

བདག་མེད་པའི་རྣམ་གཞག་གིས་གཙོ་བོར་སྣང་ཚུལ་དང་གནས་ཚུལ་
 མི་མཐུན་པའི་སྡོད་ལུགས་ཤིག་མཚོན་ཡོད་ཅིང་། དེ་ཡང་ནང་པའི་ལྷ་གྲུབ་སྐྱ་
 བ་པལ་མོ་ཆེས། བདག་གམ་གང་ཟག་ཅེས་པ་སྤང་བའི་སྟེང་དུ་ཡོད་དགོས་ཤིག་
 བྱས་ཏེ། བདག་གི་མཚན་གཞིར་སྤང་བོ་ལྷ་ཀ་འཛོག་པ་དང་། སེམས་འཛོག་པ་
 དང་། འཇུག་ཤེས་དུག་ཚུའི་ལྷ་བ་ལྟར་མི་བརྟན་པས་བདག་གི་མཚན་གཞིར་མི་
 རུང་བསམས་ནས་རྣམ་ཤེས་ཚོགས་བརྒྱད་དུ་བྱས་ཏེ་ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་
 ཞེས་ནན་གྱིས་བཅའ་ནས་བདག་གམ་གང་ཟག་ཏུ་འཛོག་པ་དང་། ལ་ལས་སྤང་
 བོ་ཉིད་བདག་ཡིན་པ་ལའང་གཞོད་བྱེད་མཐོང་ཞིང་སྤང་བོ་ལས་གཞན་དུ་བདག་
 འཛོག་པ་ལའང་གཞོད་བྱེད་མཐོང་ནས། དེ་ཉིད་དང་གཞན་གང་དུའང་བརྗོད་དུ་

མེད་པའི་བདག་འདོད་པ་སོགས་སྤང་ཡོད། དེ་ལྟ་ནའང་ནང་པ་ཀུན་གྱིས་སྤོང་མོང་
དུ་རྟོག་གཅིག་རང་དབང་བའི་བདག་མེད་པར་འདོད་ཀྱི་ཡོད།

དེ་ཡང་ནང་པའི་གྲུབ་མཐའ་སོ་སོའི་སྐབས་ཀྱི་བདག་མེད་པའི་འགྲེལ་
བཤད་སྲ་རགས་མི་འདྲ་བར་ཡོད་མོད། འདྲིར་གཙོ་བོར་ཤེར་བྱེན་གྱི་མདའི་དགོངས་
དོན་སྤྱོད་ལེགས་པ་ལྡན་གྱིས་བཟུང་བ་ལ་བརྟེན་ན། བདག་མེད་པ་ནི་རྟེན་འབྲུང་གི་
དོན་ཏེ། རྒྱ་གཞིའི་གནད་གྱིས་བདག་མེད་པ་རྣམས་པ་གཉིས་ལས་དགག་བྱ་དང་
དེ་བཀག་པའི་མེད་དགག་ལ་སྲ་རགས་ཀྱི་རྒྱ་པར་མེད་པས་ཚོས་དང་གང་ཟག་
གི་སྤེང་དུ་འགོག་རྒྱུའི་བདག་ནི་གཞན་ལ་རག་མ་ལས་པའི་ངོ་བོ་དེ་ཉིད་ཡིན། དེའི་
སྤྱིར་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྲུང་བ་ཉིད་གྱིས་བདག་དེ་མེད་པར་གྲུབ་པ་སྟེ། དཔེར་
ན་འདོགས་བྱེད་དང་གདགས་བྱ། ཤེས་པ་དང་ཤེས་བྱ། བྱ་བ་དང་བྱེད་པོ་སོགས་
ཕན་ཚུན་སྟོན་གྲུབ་ཅམ་གྱིས་ད་གཞོན་འཛོག་བྱས་པ་ཡིན། གལ་ཏེ་མདུན་དུ་ཡོད་
པའི་ཅོག་ཅེ་གྲུ་བཞི་མ་འདི་འདོགས་བྱེད་ཀྱི་རྟོག་པ་ལ་མི་སྟོན་པར་ཅོག་ཅེ་རང་ངོས་
ནས་ཅོག་ཅེ་ཡིན་མིན་གྱི་རང་རྒྱུགས་སྤུབ་ན། རི་ཅམ་ནས་ཅོག་ཅེ་དུ་འཛོག་པའི་ས་
མཚམས་ངེས་ཅན་ཞིག་ཅོག་ཅེ་རང་ངོས་ནས་གཏན་ལ་འབེབས་དགོས་ན། དེ་མེད་
པས་སྟོན་བཞག་ཅམ་དུ་འོས་མེད་གྱིས་གྲུབ་པར་སེམས།

དེའི་སྤྱིར་ཡུལ་གྱིས་ཡུལ་ཅན་ལ་སྤངས་འཛིན་བྱེད་པ་དང་། ཡུལ་ཅན་
གྱིས་ཀྱང་དེ་བཞིན་དུ་ཡུལ་ལ་སྤངས་འཛིན་བྱེད་དེ། དཔེར་ན་ཡི་གེ་ཀ་ལྟ་བུར་
མཚོན་ན་དེའི་གཟུགས་རིས་དང་། འབྲི་སྤྱུག་སྤྱག་ཚ། གི་ཤོག་འབྲི་མཁན། ཡི་
གེ་བྱེད་པའི་འཆར་འགོད་ཀྱི་བསམ་སྟོན། ཀ་ཞེས་མིང་དུ་འདོགས་མཁན། ཡི་གེར་

ངོས་འཛིན་བྱེད་མཁན། ཡོངས་སྡོད་སའི་ཁོར་ཡུག་སོགས་མེད་བར་ཡི་གེ་དེ་ཡོད་
 མི་སྲིད་པ་ལྟར་ཡིན། ཚོས་ཀུན་གྱི་གནས་ལུགས་དེ་ལྟར་ཡིན་པས་དེ་དག་གི་ཅ་
 བའི་ངོ་བོ་ཡང་སྤོགས་ཡོངས་ནས་གཞན་ལ་བརྟེན་བའི་རང་བཞིན་ཅན་དུ་གསུངས།
 དེ་ལྟར་དབུ་མའི་སློབ་དཔོན་རྣམས་ལ་གྲགས་པ་ལྟ་བུས་ཚོས་རྣམས་དབྱེད་མཐར་
 གང་ཡང་རྟོན་དུ་མེད་ཀྱང་སློབ་བཏགས་ཅམ་གྱི་སློབ་ས་འཛོག་ཚུལ་གསུངས་པ་
 དེ། དེང་རབས་དངོས་ཁམས་རིག་བས་རྒྱལ་མཉམ་ལ་དབྱེད་བའི་མཐར་རྟོན་དུ་མེད་
 བར་བཤད་པ་དང་ཤིན་ཏུ་མཐུན་པར་སྣང་།

བདེན་གཉིས་ཀྱི་ཐ་སྲུང་ནི་སྤྱིར་སྤྱི་སྤྱི་གསུངས་པའི་གཞུང་དུ་འང་ཡོད་པར་
 སྣང་ལ། སངས་རྒྱས་པའི་གྲུབ་མཐའ་བཞི་ཀས་བདེན་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཞལ་
 གྱིས་བཞེས་པར་མཚུངས་མོད་འཛོག་ཚུལ་མི་མཐུན། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་གྲུབ་མཐའ་
 དབུ་སེམས་གཉིས་ལ་བདེན་གཉིས་ཀྱི་ངོ་བོ་འཛོག་ཚུལ་ལ་མི་མཐུན་པ་ཆེར་མེད་
 ཀྱང་། མཚན་གཞི་ལ་ཁྱད་པར་ཆེ། མདོར་བསྡུས་ན་དོན་དམ་བདེན་པ་ནི་གནས་
 ཚུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་དང་། ཀུན་རྫོབ་བདེན་པ་ནི་སྣང་ཚུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་ཅིག་ཡིན་
 ཞིང་། དབུ་སེམས་གཉིས་ཀས་དོན་དམ་གནས་ལུགས་ཀྱི་ཚུལ་ནི་སྣང་བ་ཉིད་ཁོ་
 བ་ལ་བཤད་ཡོད། སེམས་ཅམ་བས་དོན་དམ་བདེན་པའི་མཚན་གཞིར་སྤྱི་རོལ་
 དོན་དུ་གྲུབ་པས་སྣང་བའམ་གཟུང་འཛིན་གཉིས་སྣང་དང་། དབུ་མ་བས་བདེན་
 བར་གྲུབ་པ་རྒྱལ་ཅམ་དུ་ཡང་མ་གྲུབ་པ་དེ་ལ་བཤད། ཀུན་རྫོབ་བདེན་པ་ནི་ད་ལྟར་
 ཚོར་སྣང་བཞིན་པ་འདི་དག་སྟེ། སློང་བརྟུན་དང་། སྤྱི་འགག་དང་། འཕེལ་འགྲིབ་
 དང་། རྒྱ་འབྲས་དང་། བདེ་སྤུག་དང་། བཟང་ངན་ལ་སོགས་པའི་ཚོས་འདི་དག་

མི་སྲིད་པས་དེ་འཛོལ་བྱེད་ཀྱི་ཐབས་ལམ་གྱི་བདེན་པ་སྟེ་ཐར་པ་རྒྱ་འབྲས་གཉིས་
 མོ། །དེ་ལྟར་བདེན་བཞིའི་ཅ་པའི་རྟེན་གཞི་རྒྱ་འབྲས་རྟེན་འབྲུང་གི་གནས་པ་བ་དེ་
 ཀ་ཡིན། སློབ་དཔོན་ཚོས་གྲགས་ཀྱིས་འགོག་བདེན་དོ་སློབ་པ་ན་སྤྱད་བསྐྱེད་ཀྱི་
 རྒྱ་མི་ཤེས་པ་ཟད་རུང་ཡིན་པའི་གནད་ཀྱིས་སྐྱབ་པ་ལས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལུང་ལ་
 བརྟེན་དགོས་པར་གསུངས་མེད། དེ་ཡང་ལུགས་འབྲུང་གི་རྟེན་འབྲེལ་བཅུ་གཉིས་
 ཀྱིས་སྤྱད་ཀྱང་གཉིས་དང་། ལུགས་སྟོན་གི་རྟེན་འབྲེལ་བཅུ་གཉིས་ཀྱིས་འགོག་
 ལམ་གཉིས་ལ་ཟབ་བཤད་བྱས་ཡོད། བདེ་སྤྱད་ཅེས་པ་སྤོང་ཚོར་གྱི་དོ་སོ་ཡིན་
 པས་སྤོང་ཚོར་དང་ཁ་བྲལ་ནས་བདེ་སྤྱད་ལ་འབྲེལ་བཤད་མེད་སྟབས། སྤོང་བའི་
 རྟེན་གྱི་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་ཞིག་ཞིབ་བཞུགས་ཡོད།

དེ་ཡང་སངས་རྒྱས་པའི་ལུགས་སྟོན་ན། ཚོས་ཞེས་པའི་གོ་བ་མཐར་
 ཐུག་འཛོལ་བྱ་བྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཡིན་པས། དེ་སྐྱབ་པའི་ཐབས་ལམ་དང་དེ་
 དག་སྟོན་པའི་གསུང་རབ་དག་ལའང་ཚོས་ཞེས་པའི་སྐྱ་འཇུག་པར་བཞེད་དོ། །

དེ་ལྟར་ནང་པའི་གཞུང་ལས་བྱུང་བའི་གཞིའི་གནས་ལུགས་དང་། ལྟ་བུ་
 དང་། ཚོས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གསུམ་དུ་བྱེ་སྟེ། སྡེ་ཚན་དང་སོ་གཉིས་ཀྱི་སྟོར་ལ་བཤད་
 པ་བཞུགས་པ་རྣམས་གང་ལས་བུ་བའི་གཞུང་གི་ཁུངས་དོས་བཟུང་ན། བོད་རྒྱུད་དུ་
 བསྐྱུར་བའི་མདོ་སྐབས་གཉིས་ཀྱི་སྡེ་སྟོན་གསུམ་དུ་གཏོགས་པའི་རྒྱལ་བའི་བཀའ་
 འབྲུང་རིན་པོ་ཆེ་དང་། དེ་དག་གི་དགོངས་པ་འབྲེལ་བའི་བསྟན་བཅོས་འཕགས་ཡུལ་
 ཀྱི་པཎ་གྲུབ་ལུང་གིས་ཟེན་པའི་ཤིང་རྟ་ཆེན་སོ་རྣམས་གཉིས་ཀྱིས་དབུས་པཎ་གྲུབ་བཅུ་
 བདུན་སོགས་ཚད་ལྡན་གྱི་མཁས་གྲུབ་བརྒྱ་ཕྱག་དུ་མས་མཛད་པའི་བསྟན་བཅོས་

བསྟན་འགྲུང་རིན་པོ་ཆེ་གཉིས་ཡིན། བོད་རྒྱལ་དུ་བསྐྱུར་བའི་བཀའ་བསྟན་གཉིས་པོ་
 བེ་ཀམ་འདྲེན་བཞི་པའི་ལུང་གི་ཚེས་མདོ་རྒྱུད་གཉིས་དང་། དེའི་དགོངས་པ་འགྲེལ་
 པའི་བསྟན་བཅོས་ད་ལྟའི་ཆར་མིའི་འཇིག་རྟེན་དུ་ཡོད་པའི་གསུང་རབ་གངས་འབོར་
 མང་ཤོས་དང་། འགྲུང་ལེགས་ཤོས། ཆ་ཚང་ཤོས་སུ་གྱུར་ཡོད་པ་གཟུར་གནས་
 མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྐྱེ་བཞིན་པ་ལྟར་ལགས། ལེགས་སྐྱུར་གྱིས་མཚོན་པའི་རྒྱ་
 གར་གྱི་རྒྱལ་རིགས་ཁག་ཏུ་བཞུགས་པའི་མདོ་རྒྱུད་པལ་མོ་ཆེ་དུས་འགྲུང་དབང་
 གིས་ཅ་བརྟམ་ཏུ་ཤོང་སྟེ་གཞུང་ངོ་མ་ཆེས་ཉུང་ཤས་ལས་མ་ལྷག་ཅིང་། སྤ་མིའི་
 རྒྱལ་དུ་བཞུགས་པའི་གནས་བརྟན་སྟེ་པའི་སྟེ་སྟོན་གསུམ་གྱི་ནང་དུའང་སྟེ་བ་རང་
 ཉིད་ཀྱི་སྟེ་སྟོན་རྒྱུང་པ་ལས་གཞན་མི་བཞུགས། རྒྱ་ནག་གི་རྒྱལ་དུ་མདོ་རྒྱུད་བསྟན་
 བཅོས་མི་ཉུང་བ་ཞིག་བསྐྱུར་ཡོད་ཀྱང་། རྒྱལ་གྱི་རང་གཤེས་ཀྱི་དབང་གིས་དོན་གྱི་
 སྟོམ་འགྲུང་ཅམ་ལས། སྐྱོད་ཀྱི་གཉིས་ཐད་ནས་རི་མ་རི་བཞིན་བོད་རྒྱལ་དུ་བསྐྱུར་བ་
 ལྟ་སུ་མེད་པར་དེང་རབས་ཀྱི་དབྱུང་ཞིབ་པ་དག་གིས་བཤད། དེར་བརྟེན་ད་ཆ་བོད་
 ཀྱི་རྒྱལ་ཡིག་ཅི་སྟོན་མཚོག་རྣམ་འདྲེན་བཞི་པའི་ལུང་གི་བསྟན་པའི་སྟོན་གཅིག་ལུང་
 གྱུར་བ་དང་། ཐེག་པ་གསུམ་སྤྲུགས་དང་བཅས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཆ་ཚང་ལ་ཐོས་
 བསམ་བྱ་བའི་འཇུག་དོགས་གཉིས་པ་མེད་པ་དེ་ཡིན།

༦ བཀའ་བསྟུ་རིམ་པ་གསུམ་ཇི་ལྟར་མཛད་པའི་སྐོར།

དེ་ཡང་ནང་པའི་ཚན་རིག་དང་ལྷ་སྐྱབ་ཀུན་བཏུས་སློབ་པ་པོ་རྣམས་
 ལ། བོད་ཀྱི་བཀའ་བསྟུ་དུ་བཞུགས་པའི་གཞུང་རྣམས་ཀྱི་ཙུ་བའི་འབྲུང་ཁུངས་
 འགས་ཙམ་ངོ་སྤྲོད་ན་པན་ངེས་པས། འདིར་མདོ་ཙམ་ཞིག་སྤྲོད། །དེ་ཡང་ཐེག་
 པ་སྐྱེལ་མོང་བ་ལྟར་ན་སྡོན་པ་བཙུག་ལྷན་འདས་མདོན་པར་རྫོགས་པར་སངས་
 རྒྱས་ནས་ཞག་བཏུན་མག་བཏུན་གྱི་རྗེས། དུལ་ལྷ་རྩ་ཏ་སྤྱིར་འཁོར་ལྷ་སྤེ་བཟང་
 སོ་ལ་བརྗོད་བྱ་བཏེན་པ་བཞི་ལས་བརྒྱུམས་པའི་ཚོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐྱོར་བ་ནས་
 བཟུང། དུལ་རྩ་ཙུ་དུ་ཡོངས་སུ་སྤྲོད་ལས་འདས་པའི་མཛད་པ་བསྟུ་པའི་བར་
 སོ་ངོ་བཞི་བརྒྱ་ཙམ་གྱི་རིང་། འཕགས་དུལ་དབུས་ཀྱི་ས་སྤོགས་དུ་མར་ཞབས་
 ཀྱིས་བཅགས་ཏེ། ཆེད་དུ་བྱ་བའི་གདུལ་བྱ་གངས་ལས་འདས་པར་རང་རང་གི་
 སློ་དང་འཚམ་པའི་ཚོས་ཀྱི་སྤང་པོ་རྗེ་སྤེད་ཅིག་བཀའ་སྐྱེལ་པ་དག་གིས་བཀའ་
 སྤེ་སྤོད་གསུམ་དུ་བསྟུས་པ་བྱུང། དེ་ཡང་སྡོན་པ་སྤྲོད་ལས་འདས་པའི་ལོའི་
 དབྱར་དེར་རྒྱལ་པོའི་ཁབ་ཀྱི་བདེ་ཙུག་ཏུ་གནས་བཞུག་ཆེན་པོ་འོད་སྤངས་
 ཀྱི་བཀའ་བསྟུ་ལ་ཉེ་བཀའ་བསྟུ་དང་པོ་མཛད་པའི་སྐྱབས། འོད་སྤངས་རང་ཉིད་
 ཀྱིས་མདོན་པའི་སྤེ་སྤོད་དང། དག་བཙུག་པ་ཉེ་བར་འཁོར་གྱིས་འདུལ་བའི་སྤེ་
 སྤོད། དག་བཙུག་པ་ཀུན་དགའ་པོས་མདོ་སྤེའི་སྤེ་སྤོད་བཙུག་བསྐྱར་རྫོས་ཀྱིས་
 དབྱར་འདི་སྐྱད་བདག་ཐོས་སོགས་སྤེད་གཞི་དང། མཐར་བཙུག་ལྷན་འདས་ཀྱིས་

གསུངས་པ་ལ་མངོན་པར་བསྟོན་དོ་ཞེས་མཇུག་སྟུང་བཅས་སྦྱར་ཏེ་བཀའ་བསྟུ་
དང་སོ་མཛད་པ་ནས་བཟུང་ཐེག་པ་ཐུན་མོང་བའི་སྡེ་སྟོན་རྣམས་ཉམས་མེད་རྒྱན་
འཛིན་བྱ་བའི་དབུ་ཚུགས།

དེ་ནས་ལོ་བརྒྱ་འདས་རྗེས་ཡངས་པ་ཅན་དུ་བཀའ་བསྟུ་གཉིས་པ་མཛད་
ཚུལ་དེ་ཡོད་སྟེ་བ་ཀུན་གྱི་བཞེད་པ་མཐུན་ཞིང་། འདུལ་བ་ལུང་དུ་འང་གསལ། དེ་
ནས་བཀའ་བསྟུ་གསུམ་པའམ་དེ་ལས་མང་བ་མཛད་ཚུལ་ལུང་དུ་མི་གསལ་བར་
མ་བཟད། སྡེ་པ་སོ་སོའི་བཞེད་པའང་མི་མཐུན་པ་ཡོད། གཞི་ཐམས་ཅད་ཡོད་པར་
སྦྱ་བའི་སྟེ་བ་ལྟར་ན། ཚོས་རྒྱལ་ཀ་འི་ལྷའི་སྐབས་ཁ་ཆེའི་ཡུལ་གྱི་རྣ་རྒྱན་ནགས་
གྱི་གུཅུག་ལག་ཁང་དུ་གནས་བཏུན་ཅི་བ་ལོགས་སོགས་དམ་བཅོམ་པ་ལྟ་བུ་
དང་། སྟོབ་དཔོན་དབྱིག་བཤེས་དང་ཏ་དབྱངས་ལ་སོགས་པའི་བྱང་ཚུབ་སེམས་
དཔའ་ལྟ་བུ། སོ་སོ་སྟེ་སོའི་བརྗེ་ཏ་སོགས་ཆེག་སྟོང་ལྟ་བུ་འདུས་ཏེ་སྟེ་བ་བཅོ་
བརྒྱད་མཐའ་དག་སངས་རྒྱས་གྱི་བསྟན་པར་ངོས་འཛིན་ཐོབ་སྟེ། སྡེ་པ་པན་ཚུན་གྱི་
ཚོད་པ་ཚོས་སྟོགས་སུ་ཞི་བར་བཞེད། ཕྱིས་གྱི་མཁས་པ་འགས་སྟེ་བ་བཅོ་བརྒྱད་
ཐམས་ཅད་གྱི་གནས་བཏུན་རྣམས་འདུས་པ་མི་འཐད་པར་བཞེད་པའང་ཡོད། སྐབས་
དེར་སྤར་ཡིག་ཐོག་ཏུ་མ་འཁོད་པའི་སྡེ་སྟོན་རྣམས་ཡིག་ཐོག་ཏུ་བཀོད་ཅིང་། ཟངས་
གྱི་སྟེགས་བྱར་བཀོད་པར་གྲགས་པ་དང་། བྱེ་བཤག་ཏུ་བཤད་པ་ཆེན་སོའང་དེ་དུས་
བརྒྱམས་པའམ་སྟོགས་བསྐྱེགས་མཛད་པར་གྲགས། དེར་རབས་གྱི་མཁས་པ་འགས་
རྣ་རྒྱན་ནགས་གྱི་གུཅུག་ལག་ཁང་ཞེས་པ་ད་ལྟ་རང་རེའི་གནས་ཡུལ་གྱི་གཞུང་རྫོང་
ཁོངས་འདིའི་ས་ཁུལ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་སྟེ་བར་བཞེད་པའང་ཡོད།

འཕགས་པ་གནས་བརྟན་པ་ལྟར་ན། ལྷོན་པ་འདས་ནས་ལོ་ ༡༡༩ ལ་ཚོས་
 རྒྱལ་ལྷ་ངན་མེད་གྱི་ཁྲི་ལོ་བཅུ་བདུན་པའི་སྐབས་སྐུ་ནར་བུའི་གྲོང་དུ་གནས་བརྟན་
 རྒྱལ་བུ་སྐར་རྒྱལ་གྱི་གཙོ་སྤྱོད་འོག་གནས་བརྟན་ཚིག་སྤོང་འདུས་ཉེ་ཆེ་བ་དགའའི་
 རིང་སྡེ་སྡོད་གསུམ་ལོ་བསྐྱེས་པར་བཤད་ཅིང་། དེ་ཡང་ལྷ་ལོའི་སྐད་དུ་བཞུགས་པའི་
 གནས་བརྟན་སྡེ་བ་ཁོ་ནའི་སྡེ་སྡོད་བསྐྱེས་པ་ལྷ་བུར་གསུངས། གཞན་ཡང་ལྷ་ལོའི་
 སྡེ་སྡོད་གསུམ་དང་། དེའི་དགོངས་འགྲེལ་གྱི་བསྟན་བཅོས་རྣམས་ཕྱི་ལོའི་གོང་གི་ལོ་
 ༡༢ པར་སོ་ཉལའི་རྒྱལ་ལོ་བཞུགས་མིའི་སྐབས་ཐོག་མར་ཡི་གེར་པབ་པར་བཞེད།

ཐེག་ཚེན་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྡེ་སྡོད་རྣམས་ནི་གོང་གསལ་བཀའ་བསྐུ་
 རྣམས་སྲུ་མ་བསྐྱེས་པར་འཇམ་དཔལ་དང་། སྐྱུན་རས་གཟིགས། གསང་བའི་བདག་
 སོ་སོགས་ནས་དག་པའི་སྤང་ངོར་གནས་ལུལ་ངེས་མེད་དུ་བཀའ་བསྐུ་མཛད་པར་
 བཞེད་ཅིང་། གསང་སྐགས་གྱི་བཀའ་བསྐུ་མཛད་ཚུལ་རྒྱུད་སྡེ་སོ་སོའི་བཞེད་
 ཚུལ་སྐྱ་ཚོགས་ཡོད། ཉན་ཐོས་སྡེ་བ་རྣམས་ཀྱིས་བདེན་བཞིའི་ཚོས་འཁོར་ཁོ་ན་
 ལུང་གི་ཚོས་འཁོར་དང་། བཀའ་གཞན་དག་དེའི་འབྲོས་དོན་ནམ་རྒྱས་བཤད་ལྷ་
 བུར་བཞེད་ཅིང་། ཐེག་ཚེན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ནི་བྱ་རྒྱུ་ལུང་པོའི་རིང་བཀའ་བར་པ་
 མཚན་ཉིད་མེད་པའི་ཚོས་འཁོར་དང་། ཡངས་པ་ཅན་དུ་ལེགས་པར་རྣམ་པར་སྡེ་
 བའི་ཚོས་འཁོར་བཅས་འཁོར་ལོ་རིམ་པ་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་མཛད་ཅིང་། ལྷོན་
 པ་འདས་ནས་ལོ་གངས་བཞི་བརྒྱ་ཅམ་གྱི་རྗེས་དཔལ་མགོན་འཕགས་པ་སྐུ་སྐྱེབ་
 མ་གྱོན་པར་ཐེག་པ་ཚེན་པོའི་མདོ་སྡེ་རྣམས་འཇིག་རྟེན་ཐུན་མོང་བའི་སྡོད་ལུལ་དུ་
 པལ་ཚེར་མི་བཞུགས། དཔལ་མགོན་འཕགས་པ་སྐུ་སྐྱེབ་ཀྱིས་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མདོ་

སྡེ་ལ་སོགས་པ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་སྡེ་དུ་མ་སྤྲར་ཡང་བྲལ་གངས་མཛད་དེ་ཐེག་
པ་ཆེན་པོ་དང་། དབུ་མའི་ལྷ་གྲུབ་ཀྱི་ཤིང་རྟའི་སྲོལ་སྤྲེལ་ཞིང་། རིགས་ཚོགས་ལ་
སོགས་པའི་བསྟན་བཅོས་དུ་མ་བཅུམས་ནས་ཡུམ་གྱི་མདོའི་དངོས་བསྟན་སྟོང་
ཉིད་ཀྱི་རིམ་པ་གསལ་བར་མཛད།

སྐབས་དེར་ཉན་ཐོས་སྡེ་པ་པལ་མོ་ཆེས་ཐེག་ཆེན་གྱི་མདོ་སྡེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་
བཀའ་མ་ཡིན་པར་འདོད་པས་དུས་ཡུན་གང་འཚམས་ཚོད་གཞིར་གནས་པ་སྐྱ་སྐྱབ་
རང་ཉིད་དང་། རིམ་བཞིན་རྗེ་བཅུན་བྲམས་མགོན། སློབ་དཔོན་ལེགས་ལྡན་འབྲེང་
སོགས་ཀྱིས་ཐེག་ཆེན་བཀའ་སྐྱབ་ཀྱི་རིགས་པ་དུ་མ་བཀོད་ཅིང་། རྒྱལ་སྐས་ཞི་བ་
སྣའི་སྐུ་དུས་སུའང་ཐེག་ཆེན་བཀའ་སྐྱབ་ཀྱི་དགོས་མཁོ་ད་དུང་ཡོད་པར་མངོན།

འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་རྣམ་རིག་པའི་ཤིང་རྟའི་སྲོལ་སྤྲེལ་བྲམས་
ཚོས་སྡེ་ལྷ་གདན་ཤངས་ཤིང་། ས་སྡེ་ལ་སོགས་པའི་བསྟན་བཅོས་ཏ་ཅང་མང་པོ་
བཅུམས་ཏེ་ཡུམ་ཤིང་ལྷོ་གྱི་མདོའི་སྐས་དོན་མངོན་རྟོགས་ཀྱི་རིམ་པ་གསལ་བར་
མཛད། རིམ་གྱིས་ཐེག་པ་གསུམ་གའི་སྡེ་སྟོན་རྒྱལ་བ་རང་ཉིད་ཀྱིས་གསུངས་པའི་
བཀའ་མ་ཡིན་པར་ཚོད་མེད་མཐུན་སྤང་དུ་གྲུབ་པ་བྱུང་བའི་རྗེས། རྒྱ་གར་འཕགས་པའི་
ཡུལ་གྱི་མཐའ་དབུས་ཀུན་དུ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་སྤྲུགས་དང་བཅས་པའི་བསྟན་བཅུ་ཅང་
དར་རྒྱས་སྤྲུལ། དེ་ཅིམ་མ་ཟད་དབུས་ཨེ་ཤི་ཡའི་ཡུལ་ལྷང་དུ་མ་དང་། རྒྱ་ནག་
སོགས་སུའང་ཐེག་པ་གསུམ་གའི་བསྟན་པས་བྲལ་ཅིང་། འབར་མ་དང་། ཉལ་མ།
སིངྒ་ལ་སོགས་ད་ལྟ་གནས་བཟུན་སྡེ་པའི་རྒྱལ་ཁབས་དེ་དག་ཏུའང་བསྟན་པ་སྤྲུང་
གྱི་སྐབས་ཐེག་ཆེན་གྱི་བསྟན་པ་དར་བའི་དན་རྟགས་དུ་མ་བྱུང་རབས་སུ་གསལ།

༡ བཀའ་བསྟན་བོད་སྐད་དུ་བསྐྱར་ཚུལ།

གངས་ལྗོངས་དུར་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁམས་ནི་ས་ཁད་མཐོ་ཞིང་། འགྲུལ་ལམ་
 དཀའ་བས་རྒྱལ་ཁམས་གཞན་དང་འབྲེལ་མེད་གྲུད་དུ་ཡུལ་རིང་གནས་པ་དང་། ཕྱི་ལོ་
 བརྒྱ་ཕྲག་ལྔ་པའི་ནང་ལྷ་མོ་མོ་རི་གཉན་བཅན་གྱི་སྐབས་གསུང་རབ་ཀྱི་སྐྱེགས་བམ་
 འཕྲོར་བ་ནས་བཟུང་དམ་པའི་ཚོས་ཀྱི་དབུ་བརྟེས་པར་བཅེས། ཕྱི་ལོ་བརྒྱ་ཕྲག་བདུན་
 པའི་ནང་ཚོས་རྒྱལ་སྲོང་བཅན་སྐམ་པོའི་སྐབས་སྡོན་ལྷན་སངས་རྒྱལ་གྱི་བསྟན་པ་དར་
 རྒྱལ་ཟེན་པའི་རྒྱ་ནག་དང་བལ་ཡུལ་གྱི་རྒྱལ་པོའི་སྲས་མོ་ཁབ་ཏུ་བཞེས་ཏེ་སྡོན་པའི་
 སྐད་བརྟན་ཁྱད་པར་ཅན་བོད་ཡུལ་དུ་གདན་དྲངས་ཏེ་ལྷ་ལྡན་སྐྱེལ་བའི་གཙུག་ལག་ཁང་
 དང་། རྒྱས་བཏབ་ར་མོ་ཆེ་སོགས་བཞེངས་ཤིང་། ཕྱག་མཚོད་བྱ་བའི་སྡོན་དང་། ལྷག་
 པར་ཐུ་མི་ཨ་བུ་སོགས་བོད་སྐད་ཤེས་རབ་ཅན་དུ་མ་རྒྱ་གར་དུ་བཟངས་ནས་ལེགས་
 སྐྱར་གྱི་སྐད་ཡིག་དང་། ཚོས་ཀྱི་སྡོན་སྡོད་བྱེད་དུ་བཅུག་སྟེ་ཐུ་མི་སམ་རྩོེ་ལས་བོད་ཀྱི་
 ཡིག་གཞུགས་དང་། བརྟན་སྡོད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལེགས་སྐྱར་གྱི་སྐད་ནས་དཔེ་བྲངས་
 ཏེ་གསར་གཏོད་མཛད་པར་མ་ཟད། སྐད་ཡིག་དེ་ཉིད་ལེགས་སྐྱར་ལྷ་ཡི་སྐད་དང་དོ་
 མཉམ་པར་འབྲེལ་རྒྱས་སུ་མཛད་པ་ལ་བརྟེན་ནས། རྒྱལ་པོའི་གསུང་རབ་རྣམས་སྐྱ་
 དོན་གཉིས་ཐད་ནས་འབྲུལ་བའི་དྲི་མ་སྐ་མོ་ཅམ་ཡང་མེད་པར་བསྐྱར་སྐབ་པའི་སྐད་
 ཡིག་གི་སྐྱ་ཅམ་ཡང་རྒྱས་ཀྱི་ཅེ་མོར་སོན་པར་མཛད། རྒྱལ་འདི་ནི་བོད་མི་རིགས་
 ཀྱི་བྱུང་རབས་ནང་གཟི་བརྗིད་ལྡན་པའི་འགྲུང་བ་དོ་མཚར་ཅན་ཞིག་ཡིན།

ལུང་རྒྱལ་པོད་ཀྱི་ལྷོངས་ལ་ཚོས་ལྟན་གྱི་ཞིང་ཞེས་པའི་མིང་ཐོབ་ཅིང་།
 ད་ལྟའི་གནས་སྐབས་སུ་འདིག་རྟེན་ཡོངས་ལ་སྟོན་མཚོག་རྣམ་འདྲེན་བཞི་པའི་
 ལུང་རྟོགས་ཀྱི་བསྟན་པའི་བཤོ་བཤའ་བྱེད་ལུས་པའི་རྒྱལ་ཁམས་ཁྱད་པར་ཅན་
 ཞིག་ཏུ་གནས་ཐུབ་པ་ནི་མུ་མིས་པོད་ཀྱི་ཡིག་གཟུགས་དང་། བད་སྟོན་གྱི་རིག་
 པའི་གཞུང་ལུགས་ཁྱད་འཕགས་སྟོལ་བཏོད་པ་དང་ལོ་བཞུ་རྣམས་ཀྱི་བཀའ་བྱིན་
 ཁོ་ན་ལས་བྱུང་བ་ཡིན།

མུ་མི་སམ་རྩོམ་པོད་ཀྱི་ཡིག་གཟུགས་དང་། བད་སྟོན་གྱི་རྣམ་གཞག་
 གསར་བཏོད་མཛད་པའི་རྗེས་མུ་མི་རང་ཉིད་ཀྱིས་མདོ་རྒྱད་རི་སྟེང་ཅིག་བསྐྱར་བ་
 དང་། དེ་བཞིན་སྐྱ་སྐྱར་མཁན་གཞན་རེ་རྩེད་ཡང་བྱུང་བར་མདོན་ཡང་། འཆར་
 གཞི་དང་སྐྱིག་འཇུགས་ལྟན་པའི་སྐྱ་སྐྱར་གྱི་ལས་རིམ་གཞི་རྒྱ་ཆེ་བ་དུས་ལྟན་
 གང་འཚམས་ཀྱི་རྗེས་སུ་བྱུང་ཞིང་། མུ་མི་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཐོག་མར་བསྐྱར་བའི་
 གསུང་རབ་ཁག་ནི་སྟོན་ལྟ་སྟོན་པའི་གཉན་བཅན་སྐབས་བྱུང་བའི་མདོ་སྡེ་སྤང་
 སྟོང་ལུག་བརྒྱ་བ་དང་། ཟ་མ་ཉིག་བཞོད་པའི་མདོ། རྟེན་འབྲེལ་གྱི་མདོ་སོགས་
 དང་། སྐྱོན་རས་གཟིགས་ཀྱི་མདོ་རྒྱད་ཉེར་གཅིག་རྒྱལ་བོས་བཀའ་པལ་བ་ལྟར་
 བསྐྱར་བར་གྲགས་ཀྱང་། མདོ་རྒྱད་དེ་དག་གང་དང་གང་ཡིན་མིན་དུ་ཡོད་བཀའ་
 འགྲུར་ནས་ངོས་འདོན་གསལ་པོ་བྱ་དཀའ་བར་སྤང་། པོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱ་བ་མུ་མི་རང་
 ཉིད་དང་། རྣམ་འགྲུ་ལྟ་སྟོན་ལྟ་སྟོན་པའི་བཅས་ནས་མདོ་སྡེ་དཀོན་མཚོག་སྐྱིན་
 དང་། ལྟར་གཞུགས་པ་སོགས་ཀྱི་སྐྱ་འགྲུར། དེ་བཞིན་རྒྱ་ཡི་ལྷ་གང་དང་མཉམ་
 ཏུ་སྐྱོན་ཅིས་ཀྱི་གཞུང་ཅི་རིགས་རྒྱ་སྐད་ནས་བསྐྱར་བར་གྲགས།

ཕྱི་ལོ་བརྒྱ་ཕྱུག་བརྒྱད་པའི་ནང་ཚོས་རྒྱལ་ཁྲི་ལྷེ་གཙུག་བརྟན་གྱི་སྐབས་
 མཚེམས་སུ་དང་། བྲག་དམར་མགྱིན་བཟང་། འཕང་མང་སོགས་གཙུག་ལག་ཁང་
 རྣམས་བཞེངས་ཏེ་བྲན་ཀ་སྐུལ་གོ་ཤ་དང་། གཉགས་རྣམ་ཀུ་སྐུ་ར་བཅས་ནས་མདོ་
 ལྷེ་ལས་བརྒྱ་པ་དང་། གསེར་འོད་དམ་པ་སོགས་བསྐྱུར། དེ་ནས་ཚོས་རྒྱལ་ཁྲི་
 སྡོང་ལྷེ་ཕུ་བཅན་གྱི་སྐབས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པའི་གཞི་ལེགས་པར་ཚུགས་པ་
 ལ། བསྟན་པའི་འབྲུང་གནས་རྒྱ་གར་གྱི་ཡུལ་ནས་འགྲན་རྒྱ་བྲལ་བའི་ནང་ཚོས་ཀྱི་
 མཁས་དབང་དགེ་འདུན་དང་བཅས་པ་གདན་དྲང་དགོས་པར་གཟིགས་ཏེ། སྐབས་
 དེའི་འཕགས་པའི་ཡུལ་གྱི་དཔལ་ན་ལེ་རྒྱའི་ཚོད་མེད་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་མཁས་དབང་
 ཟ་ཉོར་གྱི་རྒྱལ་རྒྱུད་ལས་རབ་ཏུ་བྱུང་ཞིང་། གཞི་ཐམས་ཅད་ཡོད་པར་སྐྱ་བའི་ལྷེ་
 པའི་འདུལ་བ་འཛིན་པ། རང་དང་གཞན་གྱི་གྲུབ་མཐའ་རྒྱ་མཚོ་ལྷ་ལུའི་པ་རོལ་ཏུ་
 གཤེགས་པའི་སྐྱ་བའི་དབང་ལུག་ཆེན་པོ་མཁན་ཆེན་ཞི་བ་འཚོ་དང་། སློབ་དཔོན་
 ལུགས་ཇེ་ཅན་རྣམ་གཉིས་གདན་དྲངས། སློབ་དཔོན་རིན་པོ་ཆེས་ཕྱི་ནང་གི་བར་
 ཆད་བརྗོད་པར་མངོན་དེ་བསམ་ཡས་དཔལ་མི་འགྲུར་ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་པའི་གཙུག་
 ལག་ཁང་ཆེན་པོ་ལུག་བཟང་།

མཁན་ཆེན་ལུགས་ཇེ་ཅན་དེས་ཚོས་རྒྱལ་ཁྲི་ལྷེ་གཙུག་ལྷེ་ཕུ་བཅན་ལ་བོད་ཀྱི་
 ཡུལ་དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པའི་གཞི་བརྟན་པོ་ཚུགས་པར་འདོད་ན་རྒྱལ་བའི་
 གསུང་རབ་དགོངས་འགྲེལ་དང་བཅས་པ་བོད་པ་རང་ཉིད་ཀྱི་སྐད་དུ་བསྐྱུར་དགོས་
 པ་དང་། བོད་རིགས་རང་གི་ནང་ནས་སློ་གསལ་ན་གཞོན་རབ་ཏུ་བྱུང་སྟེ་བོད་རང་
 གི་ཡུལ་མིའི་དགེ་འདུན་གྱི་སྟེ་ཚུགས་སུ་བ་དགོས་རྒྱ་གསལ་གནད་ཆེ་ཞེས་བཀའ་

སྐྱལ་པ་བཞིན། མཁའ་ཚེན་སྤྱགས་རྗེ་ཅན་གྱི་ལམ་སྟོན་ལོག་བསམ་ཡས་གཙུག་ལག་
 ཁང་ཏུ་སྐྱ་སྐྱར་རྒྱ་གར་སྤྱི་དབུག་བཏབ་སྟེ་རྒྱ་གར་གྱི་སྤྲི་ཉ་དང་། བོད་གྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་
 བརྒྱ་སྤྱག་མང་པོ་མཉམ་འཛོམས་གྱིས་འཆར་གཞི་སྟོན་པའི་སློབས་བཀའ་བསྟན་
 བསྐྱར་བའི་འགོ་ཚུགས་ཏེ་སྤྱི་ལོ་བརྒྱ་སྤྱག་དགུ་པའི་ནང་གླང་དར་གྱིས་སངས་རྒྱས་
 གྱི་བསྟན་པ་ལ་རྒྱོད་པའི་བྱ་བ་ལ་བརྩམས་བར་སྐྱ་སྐྱར་གྱི་ལས་དོན་རྒྱུན་ཆགས་
 སུ་མཛད་འདུག་གོ།

སྐབས་དེར་རྒྱ་གར་གྱི་སྤྲི་ཉ་ཀི་མཁའ་ཚེན་ཞི་བ་འཚོ་རང་ཉིད་གྱིས་གཙོ་རྒྱུ་
 མཛད་སློབ་དཔོན་ཚེན་པོ་བརྒྱ་སྐྱ་བ་དང་། བེ་མ་ལ་མི་ཏུ་སོགས་དང་། བོད་གྱི་ལོ་
 རྒྱུ་བ་སྐྱ་གསལ་སྤང་དང་། སྤྱི་ལོ་བེ་ལོ་ཅོན་རྟེན་ཏེ། འཁོར་སྐྱའི་དབང་པོ་སྤྱང་། མ་
 རིན་ཚེན་མཚོག་དན་ལམ་རྒྱལ་བ་མཚོག་དབྱངས། རིན་ཚེན་ལེགས་གྲུབ། སྤ་
 ཡེ་ཤེས་དབང་པོ་བཅས་སང་མི་བདུན་དང་། གཞན་ཡང་སྐ་བ་དཔལ་བཅེགས།
 ཅོག་རོ་སྤྱི་རྒྱལ་མཚོན་སོགས་བརྒྱ་ལ་ཉེ་བ་བྱུང་། དེ་ནམས་གྱིས་བཀའ་བསྟན་
 བསྐྱར་བའི་ལས་རིམ་རྒྱུན་རིང་གནང་བའི་ཉམས་སྲོང་ལ་གཞི་བཅོལ། བོད་སྐད་
 གྱི་བ་སྟོན་མི་ཉུང་བ་ཞིག་ཏུས་དང་བསྟན་ཏེ་ལེགས་བཅོས་དགོས་པ་བཅས་དགག་
 དགོས་རྒྱ་མཚོན་ཏུ་མ་ལ་གཞིགས་ཏེ་མངའ་བདག་ཁྱི་སྤེ་སྲོང་བཅན་གྱི་སྐབས་རྒྱ་
 གར་གྱི་མཁའ་ཚེན་རིན་མི་ཏུ་དང་། སུ་རྟེན་པོ་རྟེན། སྤྱི་ལོ་རྟེན་པོ་རྟེན། ཏུ་ལྟེ་ལ། པོ་
 རྟེན་མི་ཏུ་བཅས་དང་། བོད་གྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་རྒྱ་རྟེན་ཏུ་དང་། རྟེན་ཏུ་ལྟེ་ལ། རྒྱ་བ་སེ་བ།
 རོ་ལ་རྟེན་ཏེ། མཚུ་སྤྱི་སྤྱི། རྟེན་སྤྱི་ལ་སོགས་ཚོགས་ཏེ་ཚོས་ཚོག་གལ་ཆེ་བ་
 བསམ་རྒྱ་སྐད་ནས་བོད་སྐད་ཏུ་རི་སྐྱར་སྐྱར་བའི་ཚུལ་ཚོག་མཛོད་ཏུ་བཀོད་པ་

བྱེ་བྲག་རྟོགས་བྱེད་ཆེན་མོ་དང་། བྱེ་བྲག་རྟོགས་བྱེད་འབྲིང་པོ་འཕ་སྐྱ་སྐྱོར་བམ་གཉིས་བཅས་མཛད་དེ་སྐད་གསར་བཅད་དང་། སྐྱ་སྐྱུར་གྱི་ལམ་སྐོལ་ཐབས་ལམ་བཅས་བ་ལེགས་བར་གཏན་ལ་འབེབས་བར་མཛད་པ་ནས་བཟུང་། ད་ལྟའི་བར་ལེགས་སྐྱར་གྱིས་མཚོན་རྒྱ་གར་གྱི་སྐད་རིགས་ཁག་ནས་བོད་སྐད་དུ་སྐྱུར་ཚུལ་སྐྱོན་དང་བྲལ་ཞིང་གཅིག་གྱུར་དེ་བྱུང་བ་ཡིན། བྱེ་བྲག་རྟོགས་བྱེད་ཚུང་ཅུ་ཞེས་བ་ཞིག་ཀྱང་མཛད་མོད་དེང་སང་དཔེ་རྒྱན་མི་སྣང་།

སྐྱ་སྐྱུར་གྱི་སྐོར་དེ་ལྟ་བུའི་ལམ་སྐོལ་ནི་འཛིག་རྟེན་འདིའི་སྐྱ་སྐྱུར་གྱི་བྱུང་རབས་ནང་གཞན་སྐྱེལ་ལའང་མཐོང་དགོན་པའི་བོད་མིའི་དམིགས་བསལ་གྱི་རིག་ཅལ་དང་། སྐྱ་སྐྱུར་རིག་བར་ཞབས་འདེགས་རྒྱབས་ཆེན་ཞིག་ཡིན་པ་སྐོས་མ་དགོས།

དེ་ལྟར་སྐྱ་སྐྱུར་གྱི་ལམ་རིམ་ཡར་རྒྱས་འགོ་བཞེན་བ་དང་བསྐྱུལ། སྐ་བ་དབལ་བཅེགས་དང་། བན་དེ་གླའི་དབང་པོ་སོགས་ལོ་ཆེན་རྣམས་གྱི་གཟིགས་སྐྱོང་འོག་སོ་བྱང་ལྡན་དཀར་དུ་བཞུགས་པའི་བཀའ་བསྟན་བསྐྱུར་བྱེད་ཐབས་རྣམས་དཀར་ཆག་ཏུ་བཀོད་པར་དཀར་ཆག་ལྡན་དཀར་མ་ཞེས་གྲགས་ཤིང་། བཀའ་བསྟན་ཟུར་དུ་མ་བྱེ་བར་སྡེ་ཆོན་ ༡༧ དང་། ཆོས་ཆོན་ ༡༣༥ རྩོམ་འགོད་གནང་། འདི་ནི་གསུང་རབ་སྡེ་ཆོན་དབྱེ་འབྲེད་ (Classification) དང་། དཀར་ཆག་ཏུ་བཀོད་པའི་ (Cataloguing) ལས་གཞི་ཐོག་མ་ལྟ་བུར་སྤང་ཞིང་། བོད་མིའི་གནད་རབས་གྱི་རྣམ་དབྱེད་དོ་མཚར་བའི་མཚོན་རྟགས་ལྟ་བུར་སྤང་།

སོགས་གཞུང་མང་པོ་བསྐྱུར། ལྷག་པར་ལོ་ཆེན་རིན་ཆེན་བཟང་པོའི་མད་དུ་བྱུང་
 བའི་མཛད་བཟང་གཞན་ཞིག་ནི་བར་སྐབས་རྒྱལ་བསྟན་ཉམས་རྒྱུད་སོང་རིང་འགྲུང་
 དག་དང་མ་དག་ཅི་རིགས་བྱུང་ཡོད་པའི་དོགས་གཞིར་བརྟེན། སྤར་འགྲུང་ཟིན་པའི་
 བོད་དཔེ་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་བསྐྱུར་གཞི་རྒྱ་དཔེ་འཚོལ་སྐྱེལ་གནང་སྟེ་རྒྱ་དཔེ་མ་རྟེན་
 པ་རྣམས་ཟུར་དབྱེ་གནང་བར་གྲགས་ཤིང་། ཁོང་གི་སྐུ་དུས་ནས་སྤར་འགྲུང་གསར་
 འགྲུང་གི་དབྱེ་མཚམས་ཀྱང་བཟུང་།

གཞན་ཡང་ཕྱི་ལོ་བརྒྱ་ཕྱུག་བཅུ་གཅིག་པ་དང་བཅུ་གཉིས་པ་ནང་ལོ་ཆེན་
 རིན་བཟང་གི་རྗེས་སུ་བྱུང་བའི་ལོ་རྒྱུ་བ་གྲགས་ཆེ་བ་འཕྲོག་མི་ཤུ་གུ་ཡེ་ཤེས་དང་།
 ལྷག་ཚང་ལོ་རྒྱུ་བ་གཞོན་ལུ་བཙུན་འགྲུས། མཁས་གྲུབ་ལྷུང་པོ་རྣམས་འཕྲོར། ལག་ཚོ་
 ལོ་རྒྱུ་བ་ཚུལ་གྲིམས་རྒྱལ་བ། རོང་ཐོམ་ཚོས་བཟང་། འགོས་ལྷག་པ་ལྷས་བཙས།
 ལྷ་སྐྱ་མ་ཞི་བ་འོད། ལྷོག་སྐྱ་ཤེས་རབ་བཅེགས། པ་ཚབ་ཉི་མ་གྲགས་སོགས་བཅུ་
 ཕྱག་དྲུག་སྒོར་བྱུང་རབས་རྣམས་སུ་གསལ་བ་ལྟར་ལགས།

ལྷག་པར་རྫོག་ལོ་ཆེན་པོ་རྫོ་ལྷན་ཤེས་རབ་ཀྱིས་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་
 གཞུང་རྒྱི་དང་། རྩེ་བྲག་བྲམས་ཚོས་དང་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་གལ་ཆེ་བ་
 རྣམས་གསར་དུ་བསྐྱུར་བ་དང་། སྤར་འགྲུང་ལ་ལྷུས་བཙོས་དང་། བསྟན་བཙོས་
 གལ་ཆེ་བ་རྣམས་ལ་བསྐྱེས་དོན་བཀོད་པ་སོགས་ཀྱིས། བོད་དུ་མཚན་ཉིད་རིག་
 པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་རྐང་ཚུགས་པར་མཛད། དུས་སྐབས་དེ་དག་ཏུ་བོད་དུ་བྱོན་
 པའི་རྒྱ་གར་གི་པཎ་ཆེན་གྲགས་ཅན་དཔལ་མཉམ་མེད་རྩོ་བོ་ཆེན་པོ་གོང་དུ་སྤྱད།
 པ་རྟེན་གཡུ་རྩུ། པ་རྟེན་སྡོའི་རྫོན་གྱི་རྟེ་སོགས་ཡིན་ནོ།།

ཕྱི་ལོ་བརྒྱ་ཕྲག་བཅུ་གསུམ་ནས་བཅུ་དགུ་པའི་བར་དབང་ལོ་རྒྱུ་ཕྱོས་
 བཏུན་པ་དང་། ཤོད་སྟོན་དོ་རྗེ་རྒྱལ་མཚན། དུ་སྟོན་རིབ་ཆེན་གྲུབ། སྤྲུ་ཚད་པ་རིབ་
 ཆེན་རྣམ་རྒྱལ། འགོ་ས་ལོ་གཞིན་ཏུ་དཔལ། ལྷག་ཚང་ལོ་རྒྱ་བ་ཤེས་རབ་རིབ་ཆེན།
 ལ་ལུ་ལོ་རྒྱ་བ་ཆོས་སྐྱོང་བཟང་པོ། རོ་ནང་པ་ཏུ་ར་རྒྱ་ཐ་སོགས་ཉ་ཅང་མང་པོ་ཕྱོན་
 པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་མདོ་སྲགས་ཀྱི་གཞུང་དང་། བད་སྟོད། གསོ་བ་རིག་པ། ཚིག་
 རྒྱན་སོགས་བཀའ་བསྟན་ཏུ་མ་ཞིག་བསྐྱུར་བར་མཛད་འདུག

དེ་སྟེ་ཕྱི་ལོ་བརྒྱ་ཕྲག་བདུན་པ་ནས་བཟུང་བརྒྱ་ཕྲག་བཅུ་བདུན་པའི་
 བར་མི་ལོ་ཆིག་སྟོང་བརྒྱལ་བའི་རིང་པོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱ་བ་བཀའ་རིན་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་
 རྒྱ་གར་འཕགས་པའི་ཡུལ་ནས་ཐེག་པ་གསུམ་དང་། རྒྱུད་སྤེ་བཞིས་བསྐྱུས་པའི་
 རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་དང་། དེའི་དགོངས་པ་འགྲེལ་བའི་བསྟན་བཅོས་པལ་མོ་ཆེ།
 གཞན་ཡང་སྤྲུ་ཚད་བཅོ་གསོ་སོགས་སྤུན་མོང་བའི་རིག་གནས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་
 གལ་ཆེ་བ་པལ་མོ་ཆེ་བོད་སྐད་ཏུ་བསྐྱུར་གནང་མཛད་པའི་བཀའ་རིན་ཅན་ཞི་བོད་མི་
 ཅམ་མ་བཟང། རྒྱ་གར་འཕགས་པའི་ཡུལ་ཀྱི་གནའ་བོའི་རིག་གཞུང་ལ་དོ་སྣང་ཡོད་
 པའི་སྤྱེ་འགྲོ་ཡོངས་ཀྱིས་ནས་ཡང་གཞལ་བར་དཀའ་བ་ཡིན་ལོ།།

གོང་གསལ་བཀའ་བསྟན་དེ་དག་ལས་ཡུལ་མི་རང་བཞིན་པའི་སྐད་ནས་
 བསྐྱུར་བའང་ཆོས་ཚན་རེ་བྱང་ཡོད་པར་མདོན་ལ། རྒྱ་ནག་གི་སྐད་ནས་མདོ་སྲང་
 འདས་སོགས་མདོ་ཆོན་ ༡༧ བསྐྱུར་བར་སྤང་ཞིང་། བསྟན་འགྲུང་ཏུ་འང་མདོ་སྤེ་
 དགོངས་འགྲེལ་ཀྱི་འགྲེལ་ཆེན་སོགས་བསྟན་བཅོས་གྲངས་ ༡༩ ཅམ་རྒྱ་ནག་གི་
 སྐད་ནས་བསྐྱུར་བར་གསལ། ཕྱི་ལོ་བརྒྱ་ཕྲག་བཅུ་གསུམ་པའི་ནང་དུ་སྟོན་གྱི་

སྐྱེས་ལོ་ལྔ་བ་ཉི་མ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་སིང་ལའི་སློབ་དཔོན་ལྷན་སྐྱེའི་བྱང་ནས་
 སྐྱེས་པའི་རབས་ཀྱི་སྦྲེང་གཞི་དང་། མདོ་སྡེ་ཚངས་པའི་བྲ་བ་སོགས་མདོ་ཚན་
 ༡༣ ལྷ་ལི་ནས་བསྐྱར་བ་ད་ལྟ་བུ་ལྟུང་ལྟུང་དུ་བཞུགས་ཤིང་། དེ་ལས་གཞན་
 པའི་ཉན་ཚོས་སྡེ་པའི་མདོ་ད་ལྟ་སྡེ་ལིའི་སྡེ་སྡོད་དུ་བཞུགས་པ་དང་མཚན་མཐུན་
 བ་མང་རབས་ཤིག་ཡོད་ཀྱང་། བང་དོན་བརྗོད་བྱ་མི་མཐུན་པ་འདུག་པས་ལྷ་ལི་
 ལས་བསྐྱར་བ་མིན་པར་མངོན།

དེ་བཞིན་བཙུག་ལྷན་རིགས་རལ་གྱི་དཀར་ཆག་ལྟར་ན་ལྷ་མོ་འི་མ་མེད་པའི་
 འོད་གྱིས་ཞུས་པ་དང་། ལི་ཡུལ་ལྷང་བསྐྱབ་སོགས་མདོ་ཚན་ ༡༩ དང་། བསྐྱབ་
 འགྱུར་ཁོངས་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་མཛད་པའི་རྟེན་འགྲེལ་མདོ་འགྲེལ་དང་། ལང་
 གཤེགས་མདོ་འགྲེལ་བཅས་ལི་ཡུལ་གྱི་སྐྱད་ནས་བསྐྱར་བར་གསལ། དེ་དག་
 ལྷང་པའི་བཀའ་བསྐྱབ་གྱི་ཚོས་ཚན་སྡེ་བྱིངས་ཉེ་གཞུང་གྲངས་སྡོམ་ ༥༡༩༣
 སལ་ཆེ་བ་ལེགས་སྐྱར་གྱི་སྐྱད་ནས་པོད་སྐྱད་དུ་ཐད་ཀར་བསྐྱར་ཡོད།

༩ བང་པའི་ཚན་རིག་དང་ལྷ་གྲུབ་ཀུན་བཏུས་ཚོམ་སྐྱིག་གི་སློང་།

སྡོན་པ་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་གསུང་རབ་ནི་ལེན་ཏུ་རྒྱ་ཆེ་བས་ཚོས་ཀྱི་སྤང་
 བོ་བརྒྱད་ཁྱི་བཞི་སྡོང་དུ་གྲགས་ཤིང་། དེ་དག་བརྗོད་བྱ་དང་རྗོད་བྱེད་ཅི་རིགས་ཀྱི་
 ཚན་གསུང་རབ་ཡན་ལག་བརྒྱ་གཉིས་དང་། ཡན་ལག་དགུ་བསྐྱེས་ན་སྡེ་སྡོད་
 གསུམ་དུ་འདུས་པ་དེ་ལྟར་ཡང་། འཛིག་རྟེན་འདིའི་ཚོས་ལུགས་གཞན་དང་མི་འབྲ་

བར་ལུང་ཚོས་ཀྱི་ཡིག་ཚོགས་ཉ་ཅང་ཆེ་བ་དང་། དེ་དག་ལས་ཆ་ཤས་ཅམ་བོད་
 དུ་བསྐྱར་བ་ལ་མཚོན་ནའང་། ཚོས་ཚན་ ༥༠༠༠ ལྷག་དང་། བོད་གྲངས་ ༣༣༠
 བཀའ་བར་བཞུགས་སྟབས། གང་ཟག་གཅིག་གིས་མི་ཆེའི་ནང་ཡོངས་རྫོགས་
 ཐེངས་གཅིག་སློབ་པའང་དཀའ་བའི་གནས་སུ་ཡོད། དེའི་ཕྱིར་རྒྱ་ཆེ་སུ་མཐའ་
 མེད་པའི་གསུང་རབ་ཀྱི་གལ་ཆེའི་དོན་གནད་རྣམས་སྟོགས་བསྐྱུས་ཀྱིས་གདུལ་
 བྱའི་སློ་མོས་དང་འཚམ་པར་འདུག་པ་བདེ་བའི་ཚུལ་དུ་སྟོགས་བརྟམ་མཛད་པའི་
 ཚུལ་ཤིང་རྟ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་སྐབས་ནས་དར་ཡོད་དེ། དཔེར་ན། དཔལ་མགོན་
 འཕགས་པ་སྐྱ་སྐྱབ་ཀྱིས་མདོ་ཀྱན་ལས་བརྟམ་པ་མཛད་ཡོད་པ་དང་། རྒྱལ་སྐྱས་
 ཆེན་པོ་ཞི་བ་ལྷས་ཀྱང་མདོ་ཀྱན་ལས་བརྟམ་པ་དང་། བསྐྱབ་པ་ཀྱན་ལས་བརྟམ་
 པ་མཛད། དཔལ་མཉམ་མེད་རོ་བོ་ཆེན་པོས་མཛད་པའི་མདོ་ཀྱན་ལས་བརྟམ་པ་
 ཆེན་པོ། གཞན་ཡང་ཤིང་རྟ་ཆེན་པོ་སྟོགས་མེད་ཀྱིས་མདོན་པ་ཀྱན་ལས་བརྟམ་
 པ། དེ་བཞིན་དུ་སློབ་དཔོན་སྟོགས་སྤང་གིས་རང་ཉིད་ཀྱིས་བརྟམས་པའི་གཞུང་
 རབ་ཏུ་བྱེད་པ་དང་། ཚོགས་སུ་བཅད་པ་ཉུང་དུར་བརྟམས་པ་རྣམས་གཅིག་ཏུ་
 བསྐྱུས་པ་ཚད་མ་ཀྱན་ལས་བརྟམ་པ་སོགས་སྐྱ་ཚོགས་ཤིག་བཞུགས་པ་དེ་དག་ཕྱི་
 རབས་ཀྱི་གདུལ་བྱར་པན་རྒྱབས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་མཐུན་སྣང་དུ་བྱུབ་པ་ལྟར་ལགས།

ཚུལ་དེ་དང་མཐུན་པར་དེང་གི་དུས་སུའང་། སྟོན་མཚོག་རྣམ་འབྲེན་བཞི་
 པས་ལེགས་པར་གསུངས་པའི་གཞི་དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་དང་། དེ་ལ་བརྟེན་
 པའི་ལྷ་སྐྱབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་རྣམས་ནང་བ་ཡིན་མིན་དང་། ཚོས་དད་ཡོད་མིན་ལ་
 མ་སྟོས་པར་མིའི་འགྲོ་བ་ཡོངས་ལ་འབྲལ་དང་ཡུན་གྱི་པན་བདེ་སྐྱབ་པ་ལ་ཉེ་བར་

མཁོ་བ་ཞིག་ཡིན་སྟབས། དེ་དག་དེང་རབས་ཀྱི་ཤེས་བྱའི་གནས་ལ་འཇུག་པའི་
 རིམ་བ་དང་མཚུངས་པར་ཚོམ་སླིག་གི་སྐབ་ན་སྐྱེ་བོ་མང་པོར་ཕན་ཚོགས་མི་ཡོང་ངམ་
 སྐྱམ་པའི་རེ་འདུན་དང་ལྷག་བསམ་བཟང་པོས་ཀུན་ནས་བསྐྱངས་ཏེ། ལོ་ཤས་
 སྡོན་འབྲེལ་ཡོད་འགར་གླེང་སློང་དང་འབོད་བསྐྱེལ་བྱས་དོན་ལྟར། འབྲེལ་ཡོད་
 རྣམས་ནས་བརྗོད་བྱ་སྡེ་ཚན་གསུམ་ལས་དང་པོ་གཉིས་དང་འབྲེལ་བའི་གཞུང་
 ཚན་ཆར་བགོས་ཀྱིས་བཀའ་བསྟན་གྱི་གཞུང་པོད་དབངས་མཐོ་ཞིང་གངས་མང་
 བ་དེ་དག་རྣམས་ལས་འབད་བ་སྐྱུར་ལེན་གྱིས། གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་གས་
 ཚན་རིག་དང་ལྷ་གྲུབ་ཀྱི་སྐོར་རྣམས་བཏུས་ཏེ་ཚོམ་སླིག་བྱས་ཤིང་། ད་ཆར་ངོས་
 ཀྱི་ཐོག་མའི་དམིགས་ཡུལ་དང་བསམ་འཆར་སྐྱར་ནང་པའི་གཞུང་ནས་བྱུང་བའི་
 ཚན་རིག་དང་ལྷ་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཟུར་འདོན་གྱིས་ཚོམ་སླིག་གི་བྱ་བ་རྩ་བའི་ཆ་
 རས་གྲུབ་འདུག་པས་ཚོམ་སླིག་གི་བྱ་བར་དངོས་སུ་ཞུགས་པ་རྣམས་དང་། ཚོམ་
 སླིག་སྐབས་རང་རེའི་བསྐྱབ་པ་ཀུན་གྲས་ཁག་ཅིག་ནས་དགོངས་འཆར་བཏོན་
 ཡོད་པ་དེ་དག་ཀུན་ལ་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞུ་རྒྱུ་ཡིན། གཞན་ཡང་དཔེ་དེབ་འདི་དག་
 དབྱིན་ཡིག་དང་རྒྱ་ཡིག་སོགས་སྐད་ཡིག་གཞན་དང་གཞན་དུ་སྐྱུར་མཁའ་ལོ་རྩ་
 བ་དག་ལའང་ཡི་རང་དང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞུ་རྒྱུ་ཡིན།

བཀའ་བསྟན་གྱི་གཞུང་ནི་ཤིན་ཏུ་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་གཉིང་ཟབ་པ་ཞིག་ཡིན་
 སྟབས། ཚོམ་སླིག་ཞུས་པའི་དེབ་འདི་དག་ཏུ་གཞུང་དེ་དག་ནང་གསལ་བའི་སྐབས་
 འབྲེལ་གྱི་དོན་གནད་ཐད་སྟུག་ཆད་ནོར་གསུམ་བྱུང་ཡོད་སྲིད་ནའང་། མ་མཐར་
 ཡང་ནང་པའི་བཀའ་བསྟན་གྱི་གཞུང་དེ་དག་ཏུ་གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་གས་

ཚན་རིག་གི་སྐོར་དང་། ལྷ་སྲུབ་ཀྱི་སྐོར་དང་། ཚཱ་མྱི་ག་ལེན་གྱི་སྤེ་ཚན་དང་
བཅས་གསུམ་པོ་སོ་སོར་དོན་གྱིས་ཡོད་པ་དེ་དག་གསལ་སོར་རྒྱང་འདོན་ཚཱ་
མྱི་ག་སྲུབ་ཡོད་པས། ལྷ་དང་ཕྱིན་ལྷོན་འཕྲི་དགོས་པ་བྱུང་ནའང་ལྷ་བས་བདེའི་ངང་
སྤོན་འཕྲི་ཚོག་པ་བྱུང་ཡོད།

མཇུག་དོན་དུ། ནང་པའི་གཞུང་ནས་བྱུང་བའི་གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་
གས་ཚན་རིག་དང་ལྷ་སྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དག་ཚཱ་མྱི་ག་ལེན་གྱི་ཚཱ་མྱི་ག་བྲས་པའི་
སྤེ་གས་བས་འདི་དག་གིས་ད་ཡོད་འཛིག་རྟེན་སྤྱི་ཡོངས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་སློབ་གསའི་
གཞུང་ལུགས་ཐད་ཁ་སྐོར་དང་གསར་གཏོད་ཀྱི་ལེགས་སྦྱེས་ཤིག་འབྲུལ་སྲུབ་པ་
དང་། རྒྱུ་འགྲོ་མང་སོར་མན་པ་རྒྱ་ཆེར་འབྱུང་བའི་སྤོན་ལམ་དང་བཅས། འུ་ཀྱའི་
དགོ་སྐོར་ཚཱ་མྱི་ག་ རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོས། ༢༠༡༤ ལྷ་ ༤ ཚཱ་
༡ ལ།

ཚུམ་སྐྱིག་པའི་གསལ་བཤད།

འཕགས་ཡུལ་གྱི་ནང་པའི་གཞུང་ལས་བྱུང་བའི་ཚན་རིག་དང་ལྷ་སྐྱབ་གྱི་རྣམ་
གཞག་ཀུན་ལས་བརྒྱུས་པ་འདི་ཉིད་ཚུམ་སྐྱིག་གི་དམིགས་ཡུལ་ནི། འཛམ་གླིང་ཞི་
བདེའི་དེད་དཔོན་ལྷན་པ་མེད་པ་སྤྱི་ལོར་ཡ་གོང་ས་ཡ་སྐྱབས་མགོན་ཡུལ་བའི་དབང་
པོ་སྐྱེ་བྱེད་བརྒྱ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་རྣམས་ཆེན་དགོངས་གཞི་དང་རྩ་ཆའི་ལས་
སྟོན་བཀའ་སློབ་སྲ་བྱི་རིམ་ཤེས་ལྡན་ལྟར། སྟོན་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་དང་དཔལ་ན་
ལེ་རྒྱའི་མཁས་གྲུབ་རྣམས་ཀྱིས་གཙུག་རྒྱུ་ལྟུང་ལྟུང་གི་ལུགས་ལས་པ་རིམ་བྱོན་གྱིས་མཛད་
པའི་དགོངས་འགྲེལ་གྱི་བསྟན་བཅོས་དག་གི་བརྗོད་བྱ་རྣམས། གཞི་དངོས་པོའི་
རྣམ་གཞག་གམ་ཚན་རིག་དང་། དེ་དང་འབྲེལ་བའི་ལྷ་སྐྱབ་དང་། ཉམས་ལེན་གྱི་
རིམ་པ་བཅས་སྡེ་ཚན་ཆེན་པོ་གསུམ་དུ་འདུ་ཞིང་། དེ་དག་ལས་གཞི་དངོས་པོའི་
རྣམ་གཞག་གམ་ཚན་རིག་དང་། ལྷ་སྐྱབ་ཀྱི་སྡེ་ཚན་གཉིས་ནི་ནང་པ་སངས་རྒྱས་
པ་ཚམ་དུ་མ་ཟད་ཚོས་ལྷགས་གཞན་ལ་ཞུགས་པ་དང་། ཚོས་ལྷགས་ལ་དོ་སྣང་
མེད་པའི་རིགས་དང་། ཐ་ན་ཚོས་ལྷགས་ལ་དོ་སྣང་བྱེད་མཁན་ཞིག་ཡིན་ནའང་
སྤྱང་བཙོན་བྱ་འོས་པའི་ཤེས་ཡོན་གྱི་སྡེ་ཚན་ལྷན་ཚོས་འབྲུང་དུ་ཐོན་པ་དུ་མས་
ལྷག་ཅིང་། ད་ལྟའི་དུས་རབས་འདིའི་དགོས་མཁོ་དང་ཤིན་ཏུ་འཚམ་པ་ཞིག་ཡིན་
པས་འཛམ་གླིང་སྤྱིའི་ཤེས་ཡོན་གྱི་སྡེ་ཚན་ནང་འཇུག་ཐབས་དང་། དེང་དུས་ཀྱི་

ཚོན་རིག་པས་དབྱེད་ཞིབ་བྱ་ཡུལ་གྱི་ཤེས་བྱའི་ཁོར་ཡུག་ནང་ཤེས་པའི་རྣམ་གཞག་
ཚ་ཚང་བ་ཞིག་ཡོང་ཐབས་བྱ་རྒྱ།

ནང་བ་སངས་རྒྱས་པའི་རྗེས་འཇུག་གི་ཁྲོད་དུའང་། གནའ་སློལ་བཞེན་ཚོས་
སྡེ་ཚེན་པོ་ཁག་ཏུ་སློབ་གཉེན་རྒྱན་རིང་པོར་བྱ་རྒྱའི་གོ་སྐབས་མེད་པའི་རིགས་ལ་
བཀའ་བསྟན་གྱི་བརྗོད་བྱ་གཞི་དང་ལྷ་སྐབ་གྱི་རྣམ་གཞག་ལ་ཁུངས་དང་འབྲེལ་བའི་
གོ་བ་རགས་རིམ་སྟེར་བྱུང་བ་དང་། ཚོན་རིག་པ་དང་ཉམས་ཞིབ་པའི་ཁྲོད་དུ་སངས་
རྒྱས་པའི་གཞུང་ལས་བཤམ་པའི་སེམས་ཁམས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དང་འབྲེལ་བའི་
གནད་དོན་མང་པོ་ཞིག་ལ་དོ་སྣང་གསར་བ་སྐྱེབ་བཞེན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཚོན་རིག་
དང་ལྷ་སྐབ་ཀུན་ལས་བཏུས་པ་འདི་ཉིད་ཀྱིས་ལྡེ་མིག་བྱས་ཏེ། གཉིང་ཟུང་ལ་རྒྱ་ཆེ་
བའི་བཀའ་དང་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་ལ་ཞིབ་འཇུག་གི་སློབ་མོ་ཡངས་པོར་
འབྲེད་བྱུང་བ་སོགས་མདོར་ན་འཇམ་གླིང་སྤྱི་ལ་མན་ཐོགས་ཡོང་ཐབས་སུ་དམིགས་
ཏེ་གོང་གསལ་སྡེ་ཚོན་གཉིས་པོ་ནང་པའི་གཞུང་ལུགས་རྒྱ་མཚོ་ལྷ་སྐབ་ལས་ཟུར་དུ་
བཏོན་ཏེ་སྐབ་མོང་གི་བསྐྱབ་བྱའི་བགོ་སྐྱེལ་དུ་གསར་སྤྲིག་གི་ངལ་བ་དང་དུ་བྱེད་སྤྲོད་

སྤྱིར་ནང་པའི་གཞུང་ནས་གསུངས་པའི་ནང་སེམས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དང་དེང་
རབས་ཚོན་རིག་གཉིས་ཟུང་འབྲེལ་གྱིས་སེམས་ཁམས་ཚོན་རིག་གི་བྱུང་བ་ཁོངས་
རྒྱ་སྐྱེད་བཏང་སྟེ་དུས་རབས་འདི་དང་འབྲུང་འབྲུང་གི་དུས་རབས་ནང་འགོ་བ་མིའི་
རིགས་རྣམས་བདེ་སྤྱིད་ལྡན་པ་དང་། ཕྱི་ནང་གི་དབུལ་ཡོན་གཉིས་དང་ལྡན་པའི་
མི་སྡེའི་སྤྱི་ཚོགས་གསར་བ་ཞིག་འཇུགས་སྐྱབ་བྱ་རྒྱ་ལོན་ཏུ་གལ་ཆེ་ཞིང་། དེང་
འཇམ་བྱའི་གླིང་འདིར་འབྲུད་བཞེན་པའི་སྤྱི་སྡེར་གྱི་གོང་ཆག་པལ་མོ་ཆེ་ནི་མིས་

བཟོས་པའི་དཀའ་ངལ་འབའ་ཞིག་ཡིན་ལ། དེ་དག་གི་འབྲུང་རྒྱུན་ཡང་འདོད་རམ་
དང་འགྲན་སེམས། འཁོན་འཛིན་དང་གཞོན་སེམས། ང་རྒྱལ་དང་ཕྱག་དོག་སོགས་
མདོར་ན་ཉོན་མོངས་པ་ཆགས་སྤང་རྫོངས་གསུམ་གྱིས་ཅ་བ་བྱས་པ་ཤིས་ལ།

དོན་གྱི་དབང་འདི་གཟེགས་ནས་ཡགོང་ས་ཡལྱབས་མགོན་ཆེན་མོ་མཆོག་
ནས་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་ཁ་སྤྱིར་བཏུས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་ཡར་རྒྱས་གཏོང་རྒྱ་གཅིག་
ལུས་མི་འགྲིག་པར་ནང་བསམ་སྒྲའི་འཁྲེང་སོ་ཡར་རྒྱས་གཏོང་རྒྱུ་དོ་སྤྲང་གྲེད་
དགོས་ཚུལ་དང་། སྤྱི་སྤེང་གི་བྱ་བ་ཆེ་སྒྲ་གང་ལ་འཇུག་གྲང་ཐོག་མའི་ཀུན་སྲོང་
བཟང་པོ་ཞིག་ནས་འགོ་འཇུགས་དགོས་ཚུལ། ཀུན་སྲོད་བཟང་པོ་ཞེས་བ་དེས་པར་
ཚོས་ལུགས་ཤིག་གི་ལྷ་ཚུལ་གྱི་ཐོག་ནས་བཤད་དགོས་པ་ཞིག་མིན་པར། འགོ་
བ་མི་ཞིག་ཡིན་ཕྱིན་སེམས་པ་བཟང་པོ་དང་བྱམས་བཅེས་སྤྲུག་པ་ཞིག་དེས་པར་
དགོས་ཤིང་། དེ་ནི་མི་སྤེང་དང་། བྱིས་ཚང་། སྤྱི་ཚོགས་བཅས་སུ་བདེ་སྤྱིད་འབྲུང་
བའི་གཞི་རྩ་ཡིན་ལ། མདོར་ན། འགོ་བ་མི་རྣམས་ཀྱི་དག་གི་སྤྱོད་པ་དོན་དང་། ལུས་
གྱི་རྣམ་འགྲུར་གྱིས་མཚོན་པའི་བྱ་བ་རྒྱུང་ཅོག་ཡན་ཆད་ཀུན་སྲོང་གི་སྲོད་ནས་བཟང་
ངན་འབྲེད་པ་ཡིན་པས། འཇིག་རྟེན་འདིའི་སྤྱི་འགོ་ཀུན་གྱི་བདེ་ཐབས་སུ་རིགས་
རུས་དང་། ལྷ་གྲུབ། ཚོས་ལུགས་སོགས་ཀྱི་མི་མཐུན་པ་ཐམས་ཅད་རྒྱབ་ཏུ་བསྐྱུར་
ཏེ་འགོ་བ་མིའི་རིགས་སུ་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་པའི་འདུ་ཤེས་ཨང་དང་པོར་བཞག་
ནས་ཚོས་དང་མ་འབྲེལ་བའི་མིའི་རིགས་ཀྱི་བཟང་སྲོད་གོང་མཚོར་གཏོང་རྒྱ་ནི་ད་
ལྟའི་སྤྱི་ཚོགས་འདིའི་ནང་གསལ་འགྲངས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཚུལ་དང་། འཇོམ་སྤིང་འདིའི་ནང་
ཚོས་ལ་དོ་སྤྲང་དང་དད་མོས་མེད་པའི་འགོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་གྲངས་འབོར་ཤིན་ཏུ་

མང་ཞིང་། མི་སྡེའི་སྤྱི་ཚོགས་ཆེན་པོ་འདི་ཉིད་ནི་བཟང་བཅུང་མཉམ་སྦྲེན་གྱི་བྱིས་
 ཚང་ཞིག་དང་འདྲ་བར་ངེས་པར་གཅིག་ལ་གཅིག་བརྟེན་གྱི་སློན་ནས་འཚོ་དགོས་པས།
 རང་ཉིད་གང་ལ་བརྟེན་པའི་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཡོངས་ལ་སེམས་
 བྱུང་མཉམ་ལེན་གྱིས་བྱམས་པ་དང་བརྟེན་པས་འཚོ་བའི་མི་སྡེའི་སྤྱི་ཚོགས་ཤིག་
 བསྐྱུན་དགོས་པའི་ལམ་སྟོན་ཟབ་མོ་དུས་ནས་དུས་སུ་གནང་ཡོད།

ནང་པའི་གཞུང་ནས་གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་དང་། ལམ་བཟོད་པའི་རིམ་
 བ། འབྲས་བུ་མངོན་དུ་བྱེད་ཚུལ་ཞེས་སྡེ་ཚན་གསུམ་དུ་བྲེ་སྟེ་གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་
 གཞག་གསུམ་ཚན་རིག་འཆད་པ་ན། བྱ་བ་མཐའ་སྐྱབ་བཞིག་གི་སློབ་བཅོས་པ་དང་། ཡང་
 བ་སློབ་མཐུ་བོ་ཆེ་ཞིག་གིས་བཅོས་པ་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་པར། རང་རང་གི་རང་བཞིན་ནས་
 དངོས་པོའི་གནས་ཚུལ་གང་ཡིན་པ་དེ་རིགས་པ་བཞི་སོགས་ཀྱི་སློན་ནས་གཏན་ལ་
 བབ་ཡོད་ཅིང། དེ་ལ་ནི་ནང་པའི་གཞུང་ནས་བཤམ་པའི་ཚན་རིག་ཅེས་བྲ་ལ། ནང་
 པའི་གཞུང་གི་ཚོས་སྐྱད་ལྟར་ན་གཞི་དངོས་པོའི་གནས་ཚུལ་ཞེས་པ་དེ་ཡིན་ཞིང།
 སློན་བཅུད་ཀྱི་འཛིག་ཉེན་དང་། ཤེས་བྲལ་ལྷུ་གུ་རྣམས་གཞག་གཏན་ལ་འབེབས་
 སྐབས་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་ཚོས་ཉིད་ཅེ་བར་འཛིན་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ལྷུ་གུ་གནས་
 ཚུལ་གྱི་བཤམ་པ་མཐའ་དག་མཐར་མངོན་སུམ་གྱི་སྤོང་བ་ལ་གཏུག་དགོས་པར་
 བཞེད་པ་སོགས་དེང་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་གི་གོ་དོན་ཚང་བའི་ཆ་ཤས་དུ་མ་ཡོད།

སྤྱིར་ཚན་རིག་ཅེས་པ་ནི་ཐབས་ལམ་སྟོན་ཚོགས་བརྒྱད་ནས་ལྷུ་གུ་དངོས་པོའི་
 གནས་སུགས་འཚོལ་བར་བྱེད་པའི་རིག་པའི་གནས་ཤིག་སྟེ། དེ་ཡང་ལྷུ་གུ་དངོས་
 པོའི་གནས་ཚུལ་ལ་དབྱུང་པའི་བྱ་བ་དོན་དང་། ཞིབ་འཇུག་གི་དབྱུང་ཐབས་གཉིས་

གཤམ་བརྗོད་ཚོགས་ཀྱི་དཔལ་གཙོ་བོ་ཞི་གང་ལ་དཔྱད་པའི་ཡུལ་དང་། དཔྱད་པའི་གྲུབ་
 འོན་ཅུ་གི་སྤྲོད་ནས་མི་འཛོགས་པར། ཇི་སྲིད་དཔྱད་པའི་ལག་ལེན་ཞིབ་འཇུག་གི་
 དཔྱད་ཐབས་ཚུལ་གཚང་བའི་གནས་ཤིག་ལ་འཛོགས་དགོས་པར་དེར་རབས་ཀྱི་འགྲེལ་
 བརྗོད་པ་པལ་ཆེ་བས་བཤད། དཔེར་ན། ཚན་རིག་པས་དོན་གང་ཞིག་ལ་བརྟག་པ་ན་
 ཐོག་མར་ཚོད་དཔག་དང་། ཚོད་དཔག་དེ་དོན་ལ་གནས་མིན་ཞིབ་འཇུག་ལག་ལེན་
 གྱིས་ཚོད་ལྟ་དང་། རང་ཉིད་ལ་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་དེའི་འབྲས་བུ་གང་ཞིག་མཛོན་དུ་
 གྱུར་བ་དེ་ཉིད་གང་ཟག་གཉིས་པ་དང་གསུམ་པས་ཀྱང་ཚོད་ལྟ་དེ་གའི་ལམ་ནས་གྲུབ་
 འབྲས་གཅིག་མཐུན་དུ་གྱུར་ན། ད་གཟོད་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་དེའི་འབྲས་བུ་ལ་ཡོངས་
 གྲགས་སུ་ཚན་རིག་གི་ཤེས་བྱ་དང་། རྙེན་དོན་ཤེས་བྱ་དེའི་སྔོན་འགྲའི་འཚོལ་ཞིབ་ཀྱི་
 རིག་པ་ལ་ཚན་རིག་ཟེར་བ་ལྟ་བུ་ཡིན།

དེའི་ཁྱད་ཚོས་འགྲེལ་བཤད་ན། རྟོག་ཞིབ་ལ་བརྟེན་ནས་སྔོན་དཔག་བྱེད་
 བ། སྔོན་དཔག་གི་ཐོག་ལ་ཚོད་ལྟ་ཡང་ཡང་བྱེད་པ། ཚོད་ལྟའི་གྲུབ་འབྲས་ལ་བརྟེན་
 བས་ནས་གཞག་འཛོགས་པ། རིགས་པ་དང་རྒྱ་མཚན་ལ་གཞི་འཛིན་པ། རྟོག་ཞིབ་དང་
 ཉམས་སྲོང་དངོས་བྱུང་ལ་གཞི་བཅོལ་བ། བདེན་དཔང་གི་རྒྱབ་སྐྱོར་གཞིར་བཞག་གིས་
 གནས་ལུགས་འཚོལ་བ། གནས་ལུགས་རྙེན་དོན་ཐོག་གཞན་དང་མཉམ་དུ་གོ་བསྟར་
 ཡང་ཡང་བྱེད་པ། དེ་སྟེང་ཚོད་ལྟའི་ལམ་ནས་རྙེན་པའི་གྲུབ་དོན་དེ་དོན་ལ་གནས་མིན་
 ར་སྔོན་འཕེར་དེས་ཀྱི་ཚད་འཇུག་བ་སོགས་སོ།།

ནང་པའི་གཞུང་ནས་བཤད་པའི་ཚན་རིག་གི་སྤྲེ་ཚན་ནང་གཞུགས་ལྟ་རགས་
 དང་། འབྲུང་བ་འབྲུང་གྱུར། གཞུགས་ཅན་གྱི་ཚོས་ཀྱི་རྩ་བའི་ཚོམ་གཞི་རྩལ་གྱི་

གནས་ཚུལ་གང་ཡིན་དང་། སྤ་མོ་ནས་བརྩམས་ཏེ་རགས་བ་བྱུང་ཚུལ། རྩལ་སྤུང་
 གྱི་རྣམ་གཞག་སོགས་སྤྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་སྐོར། སེམས་དང་སེམས་བྱུང་
 དང་། དབང་ཤེས་དང་ཡིད་ཤེས། ཚང་མ་དང་ཚང་མིན། རྟོག་བ་དང་རྟོག་མེད། སེལ་
 འཇུག་དང་སྦྱབ་འཇུག་སེམས་སྤ་རགས་སོགས་ནང་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་རྣམ་
 གཞག་དང་། གཞན་ཡང་སྟོད་བཅུད་ཀྱི་འདིག་རྟེན་ཆགས་རིམ་དང་། ལྷར་དབྱུང་
 རིག་པ། ལྷད་ཅིང་ཚོན་རིག་སོགས་ཡོད། སྤྱི་གཞུགས་ཅན་གྱི་རྣམ་གཞག་ནི་ནང་
 ཤེས་བ་ལ་སྟོས་ཏེ་ཞར་བྱུང་དུ་བྱུང་བས། ཞང་པའི་གཞུང་དུ་གཞུགས་ཅན་གྱི་རྣམ་
 གཞག་ལས་ཤེས་པའི་རྣམ་གཞག་རྒྱས་བར་འབྱུང་བའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་དེ་ཉིད་ཡིན།

ནང་བ་དང་ཚོན་རིག་བ་གཉིས་ཀས་གཙོ་བོ་རིགས་བ་ལ་བརྟེན་ཅིང་དབྱུང་
 པའི་གཞི་ཅུ་སྟོང་བ་ལ་སྤྱུག་དགོས་བར་འདོད་བ་མཚུངས་བས། དབྱུང་དོན་གཏན་
 ལ་འབེབས་ཚུལ་གྱི་ཐད་ཅུ་བའི་འགྲོ་སྟོགས་གཅིག་གྱུར་ཡིན་ནའང་། དེང་རབས་
 ཚོན་རིག་པས་སྤྱི་གཞུགས་ཅན་དང་ནང་བས་ནང་ཤེས་པའི་ཐོག་གཙོ་བོར་དབྱུང་
 ཅིང་། དེ་ལྟར་ནང་པའི་ཚོན་རིག་དང་དེང་རབས་ཀྱི་ཚོན་རིག་བར་དབྱུང་བའི་ཡུལ་
 ལ་རྒྱ་ཆེ་ཚུང་དང་། དབྱོད་ཐབས་སོགས་ལ་ཁྲུང་བར་ཆེན་པོ་ཡོད་པས། ཞང་པའི་
 ཚོན་རིག་ཅེས་བ་དེང་རབས་ཀྱི་ཚོན་རིག་དང་འབྲ་བར་འབྲུལ་ཆས་དང་ཅིས་རིག་
 གི་ལམ་ནས་སྤྱི་གཞུགས་ཅན་གྱི་ཚོས་ལ་དབྱོད་པའམ་གཞུགས་ཅན་གྱི་རྣམ་གཞག་
 ཅུལ་འདོན་བྱས་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་མིན་ནོ།།

གཞིའི་གནས་ཚུལ་ལ་སྤྱུག་བསྐྱེད་མི་འདོད་བ་དང་། བདེ་བ་འདོད་བ་རང་གི་
 རང་གིས་ཡོད་ལ། སྤྱུག་བསྐྱེད་ཞེས་བ་དེ་རྒྱ་མེད་རྒྱེན་མེད་དུ་བྱུང་བའམ་མི་མཐུན་

པའི་རྒྱ་ལས་བྱུང་བ་ཞིག་མིན་པར་རྒྱ་དང་རྒྱུན་སྒྲིབ་ཚོགས་པ་ཚོགས་པས་བྱས་པ་
 དང་། རྒྱ་རྒྱུན་དེ་དག་གྲང་བསྐྱར་དུ་མེད་པའི་གཏན་དུ་བ་ཞིག་མིན་པས་བདེ་སྐྱབས་
 གཉིས་པོ་དེ་འགྲུང་བའི་རང་བཞིན་ཅན་ཡིན་པའི་རྒྱལ་སོགས་གཞི་དངོས་པོའི་
 གནས་རྒྱལ་གཞི་ལ་བཞག་པའི་ཐོག་ནས་ལྷ་གྲུབ་ཀྱི་སྐོར་འབྲེལ་བརྗོད་བྱེད། གཞི་
 དངོས་པོའི་གནས་རྒྱལ་དང་མཐུན་པའི་ལྷ་གྲུབ་ཅིག་ཡིན་ན་དེ་ནི་ལྷ་གྲུབ་ཡང་དག་
 པ་ཞིག་དང་། གཞི་དངོས་པོའི་གནས་རྒྱལ་དང་མི་མཐུན་པའི་ལྷ་གྲུབ་ཅིག་ཡིན་ན་
 དེ་ནི་ལྷ་གྲུབ་ཡང་དག་པ་ཞིག་མིན།

ནང་པའི་ལྷ་གྲུབ་ཅེས་པ་ནི་རྩ་བ་བརྟེན་ནས་འབྱུང་བའི་རྟེན་འབྱུང་ངམ་བརྟེན་
 བས་བཏགས་པའི་རྟེན་འབྱུང་གཞི་ལ་བཞག་པའི་ཐོག་ནས་གཞི་དངོས་པོའི་གནས་
 རྒྱལ་ལམ་བདེན་དོན་ལ་དབྱེད་པའི་ཐབས་དང་དེས་རྙེད་པའི་གྲུབ་དོན་ཞིག་ལ་
 འཛོག་དགོས། དེ་ནི་གཞི་དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་ལ་དབྱེད་པའི་གྲུབ་དོན་ནམ་
 མཐའ་མའི་སྒྲིབ་ཚོག་ཅིག་གྲང་ཡིན།

ནང་པའི་རྩ་བའི་ལྷ་གྲུབ་ནི་ཡོངས་གྲགས་སུ་གྲུག་རྒྱ་བཞིར་གྲགས་པ་དེ་
 ཡིན་ཞིང་། དེ་ཡང་འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པ། ཟག་བཅས་ཐམས་ཅད་སྐྱབས་
 བསྐྱེད་པ། ཚོས་ཐམས་ཅད་སྦྱོང་ཞིང་བདག་མེད་པ། ལྷ་ངན་ལས་འདས་པ་ཞི་བ་
 དང་བཅས་བཞི་པོ་དེ་ཡིན། དེ་དག་གྲང་བརྟེན་ནས་འབྱུང་བའི་རྟེན་འབྱུང་ངམ་རྒྱ་
 འབྲས་རྟེན་འབྱུང་གི་ལྷ་བ་དང་བརྟེན་ནས་བཏགས་པའི་རྟེན་འབྱུང་གི་ལྷ་བ་ལ་སྐྱབས་
 པས། དེ་གཉིས་ནི་ནང་པའི་ལྷ་གྲུབ་གཙོ་བོ་དང་། དངོས་ཡོད་གནས་རྒྱལ་གཏན་ལ་
 འབེབས་བྱེད་ཀྱི་ལྷ་བ་ཞིག་གྲང་ཡིན་ནོ།།

རྟེན་འབྲུང་གི་ལྷ་བ་འདིས་བདེ་སྤྱད་རྣམས་ཕྱི་རོལ་ཡུལ་གྱི་དངོས་པོ་བཟང་རན་
 ཁོ་ན་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བ་མིན་པར་ནང་སེམས་ཀྱི་འབྲེང་སོ་བཟང་རན་ལ་བརྟེན་ནས་
 བྱུང་བ་དང་། རང་ཉིད་ཀྱི་བདེ་སྤྱད་ཀྱི་གཞན་ལ་ཤིན་ཏུ་སྣོས་པ་ཡིན་པས་གཞན་ལ་འཆེ་
 བ་བྱ་མི་རིགས་པའི་ཚུལ་དང་། ཆགས་སྤང་གི་ཚ་བ་བདེན་འདོན་གྱི་ཞེན་ཡུལ་མེད་པ་
 སོགས་ལ་དེས་པ་སྟེང་བར་མ་ཟད། རྒྱ་འབྲས་རྟེན་འབྲུང་གི་གོ་དོན་གཉིང་ཚུགས་པ་
 ཞིག་སྐྱེས་ན་སྟོང་བ་ཉིད་ལ་མང་གཞིའི་གོ་བ་ཆགས་པ་དང་། བརྟེན་ནས་བཏགས་པའི་
 རྟེན་འབྲུང་ལ་གོ་དོན་གཉིང་ཟབ་སྐྱེས་ན་སྤང་ཚུལ་དང་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་བར་མི་
 མཐུན་པ་ཡོད་པར་དེས་ཤེས་རྟོག་ཐུབ།

ལྷ་སྤྱབ་རིག་པའི་ཐབས་ལམ་གཙོ་བོ་ནི། དངོས་མཚོང་གི་སྤྱིང་བ་རྩལ་འདོན་
 མི་བྱེད་པར། རིགས་པའི་ལམ་ནས་དགག་བཞག་སྟོང་གསུམ་གྱི་སློོ་ནས་ཁས་ལྷངས་
 ལྷ་སྤྱིའི་འགལ་བ་མེད་པར་བྱེད་པ་དང་། རིགས་པ་ནི་མ་མེད་པའི་ལམ་ནས་ཤེས་
 བྱེད་བཅའ་ཉེ། གཞི་དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་ལ་མཐར་ཐུག་གི་བཤད་པ་བྱེད་
 པ་དེ་ཡིན་པར་མངོན། དེས་ན་ཚན་རིག་དང་ལྷ་སྤྱབ་རིག་པ་གཉིས་དཔྱད་ཐབས་
 ཀྱི་སྟེང་ནས་ཁྱད་པར་ཡོད་པར་མ་ཟད། རྟེན་དོན་ནས་སྤྱབ་དོན་གྱི་སྟེང་ནས་ཀྱང་
 ཁྱད་པར་འཛོག་དགོས་པ་ནི། ཚན་རིག་གི་རྟེན་དོན་ནི་མཐུན་སྤང་བྱ་སྤྱབ་དགོས་
 པས་ཡུལ་ཁྲབ་ཆེ་ལ། དེ་ལས་སྟོག་སྟེ་ལྷ་སྤྱབ་ཀྱིས་གཏན་ལ་པབ་པའི་དོན་ལས་
 མང་པོ་ཞིག་ནི་ལྷ་སྤྱབ་དེ་ཁས་ལེན་པའི་སྐྱེས་བུ་འབའ་ཞིག་ལ་མཐུན་སྤང་བྱ་སྤྱབ་
 པ་ལས། ལྷ་སྤྱབ་དེ་ཁས་མི་ལེན་ཞིང་སྤྱད་པར་དེ་ལ་རྟོལ་པའི་སྐྱེས་བུ་གཞན་མང་
 པོ་ཞིག་ལ་མཐུན་སྤང་བྱ་སྤྱབ་པས་ཁྲབ་ཚུང་བའི་ཁྱད་པར་ཡོད་སྟེ།

སྐྱིར་རྒྱལ་བའི་བཀའ་དང་འཕགས་ཡུལ་གྱི་སློབ་དཔོན་རྣམས་ཀྱི་གཞུང་དག་
 ལས་ཡུལ་དུས་གནས་སྐབས་མི་འདྲ་བའི་གདུལ་བྱའི་ཁམས་དང་མོས་པ་སྣ་ཚོགས་
 བ་དང་བསྐྱེད་ཏེ་གསུངས་པ་དུ་མ་ཞིག་ཡོད་པས། འདིར་བཤད་པའི་གནས་དུ་མ་
 ཞིག་དེར་དུས་ཚོན་རིག་པས་བཤད་པ་དང་མཐུན་དགོས་པའི་དེས་པ་མེད་ལ། རང་
 བ་སྐྱིད་བཞེད་བ་ཡིན་པས་ཁྲབ་བ་དེ་བས་ཀྱང་མེད་མོད། གཙོ་བོར་ཚོན་རིག་པས་
 ཉམས་ཞིབ་བྱ་ཡུལ་དང་། གྲུབ་མཐའ་གོང་ལོག་གི་ཁྱད་པར་ཤེས་ཆེད་བཞོད་ཡོད།
 འདིར་བཤད་པའི་གནད་ཆེ་ཤོས་ནི་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་སློབ་ཡིན་ཞིང་། དེ་
 ལ་ནི་ནང་བའི་གཞུང་ལུགས་ཁག་ཏུ་འགྲེལ་བཤད་མཐིམ་སྤྱོད་བ་གནང་ཡོད། ཟླ་
 གཟུགས་ཅན་གྱི་སློབ་ལ་ནང་བའི་གཞུང་དུ་བཤད་པ་ལས་དེར་དུས་ཚོན་རིག་པའི་
 འགྲེལ་བཤད་ཞིབ་ཚགས་བ་དང་རྒྱས་བ་ལྟ་བུ་ཡོད།

ཡགོང་ས་ཡསྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ལ་ཀུན་ལས་བརྟུས་པ་འདི་ལྟ་བུ་
 ཞིག་བསྐྱིག་པར་བཞེད་པའི་ཐུགས་འདུན་སྣ་མོ་ནས་ཡོད་ཐོག་ཟླ་ལོ་ ༡༩༡༠ ལོའི་
 ཟླ་ཚེ་བུལ་པའི་ནང་ཟླ་སྟེང་བོད་སྐྱུག་གིས་སྟེང་ན་གཞོན་སློབ་སྐྱུག་རྣམས་གཙོས་དོན་
 གཉེར་ཅན་མང་པོར་གསུང་ཚོས་གནང་སྐབས། རང་བ་སངས་རྒྱས་པའི་བཀའ་བསྟན་
 གྱི་བརྗོད་བྱ་རྣམས་ཚོན་རིག་དང་། ལྟ་བུལ། ཉམས་ལེན་བཅས་སྟེ་ཚོན་གསུམ་དུ་
 འདུ་ཚུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པར་བཀའ་སྩལ་ཅིང་། རྣམ་རྒྱལ་གྱི་ཚང་གི་མཁན་པོ་
 ཁྲིམ་ཐོག་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་ལ་དམིགས་བསལ་གྱིས་སྐྱིག་འཇུགས་ཤིག་བཅུགས་
 ཏེ་ཚོམ་སྐྱིག་མི་སྣ་དག་བསྐྱུགས་གྱིས་ནང་ཚོས་ནས་བཤད་པའི་ཚོན་རིག་དང་ལྟ་
 གྲུབ་གྱི་རྣམ་གཞག་སྟོན་པའི་ཚོན་རིག་དང་ལྟ་བུལ་ཀུན་བརྟུས་ཞེས་པ་ཞིག་གསལ་

སྤྲིག་གི་སྤྲུགས་འགན་ཀྱང་བཞེས་གནང་དགོས་པའི་བཀའ་སློབ་གཟབ་ཅན་ཕེབས་
 པ་དང་སྤྲུགས། བྱང་པའི་གཞུང་ནས་བཤད་པའི་ཚོན་རིག་དང་ལྷ་སྤྱབ་སྐོར་གྱི་བརྗོད་
 བྱ་དབྱེ་སྣངས་དང་། བརྗོད་བྱའི་ཀྱང་གྲངས་བཅས་ལ་ལམ་སྟོན་གནང་བར། མཁམ་
 རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་དང་། ཚོགས་མི་གསུང་སྐྱུར་དགོ་བཤེས་དོ་རྗེ་དག་འདུལ། ཡང་
 ལྟོང་རིན་པོ་ཆེ། དགོ་བཤེས་སྤྱབ་བསྟན་དཔལ་བཟང་། རྣམ་གྲུ་སྤྱབ་བསྟན་ཡར་
 འཕེལ་བཅས་གྱིས་བརྗོད་དོན་ས་བཅད་གྱི་རགས་ཟིན་ཐོག་མར་བསྤྲིགས་ཉེ་ཡགོང་
 ས་མཚོག་ལ་སྤྱན་བསྟར་ཞུས་པའི་སྤྱིར་ཕེབས་ལམ་སྟོན་བཀའ་སློབ་གཞིར་བཟུང་
 ཐོག་ཚུམ་སྤྲིག་འགན་འཛིན་ཚོགས་ཚུང་གི་ངོས་ནས་གདན་ས་ཁག་ནས་དགོ་བཤེས་
 བདུན་ཅུ་སྐོར་དག་འདེམས་གྱིས་ས་བཅད་བགོ་འགྲེམས་གནང་ཞིང་། ཚོས་སྡེ་ཆེན་
 པོ་སེ་ར་ཐེག་ཆེན་སྤིང་དུ་ཡགོང་ས་མཚོག་གིས་ལམ་སྟོན་བཀའ་སློབ་ཟབ་རྒྱས་
 གནང་བའི་དགོངས་དོན་ལྟར་དགོ་བཤེས་རྣམ་པས་བཀའ་དང་བསྟན་བཅོས་བོད་
 རྐང་དུ་འཇུར་རོ་ཚོག་ལས་བརྗོད་གཞི་དང་འབྲེལ་བའི་ཕྱང་ཁུངས་ས་བོན་འཚོལ་
 སྤུད་གནང་སྟེ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༠ ལང་ཚོམ་སྤྲིག་འགན་འཛིན་ཚོགས་ཚུང་གི་ཚོགས་
 མི་དང་དབྱུང་ཞིབ་པ་དགོ་བཤེས་བདུན་ཅུ་སྐོར་བཅས་ཚོས་སྡེ་ཆེན་པོ་དཔལ་
 ལྷན་འབྲས་དཀར་སྐྱུངས་པར་སྟན་འཛོམས་གྱིས་ཚོམ་གཞིའི་ཕྱང་ཁུངས་ས་བོན་
 གྱི་ཐོག་བགོ་སྤོང་གནང་།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༡ ལང་ཡགོང་ས་ཡསྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་ཚོས་སྡེ་
 ཆེན་པོ་དགའ་ལྷན་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་སྤིང་དུ་དབྱུང་ཞིབ་པ་དགོ་བཤེས་རྣམ་པར་
 ཚོན་རིག་དང་ལྷ་སྤྱབ་ཀུན་ལས་བདུས་པ་འདི་ཉིད་ཚོམ་སྤྲིག་གི་ལས་རིམ་དང་འབྲེལ་

བའི་ལམ་སྟོན་བཀའ་སློབ་གནང་ཞིང་། ལོ་དེ་གའི་ཕྱི་ཟླ་ ༤ རང་གདན་ས་གསུམ་གྱི་
 བླ་ཚང་དུག་ནས་གྲུས་པ་ཚཱ་མྱི་ག་པ་དུག་བདམས་བསྐྱབས་གྱིས་རྩ་རམ་ས་ལའི་
 སྐྱབ་ཅའ་རྣམ་རྒྱལ་བླ་ཚང་པན་བདེ་ལེགས་བཤད་སྲིང་དུ་འཛོམས་ཏེ་ཚཱ་མྱི་ག་གི་
 ལས་རིམ་དབུ་འཇུགས་ལྷན་འཛིན་། ཡགོང་ས་ཡུལ་མགོན་ཆེན་པོར་མངའ་
 བཅར་ལྷན་པར། གུན་བརྟམ་ཚཱ་མྱི་ག་ལུ་སྟོན་དང་། ཚན་རིག་དང་སྟོན་གྱི་
 དབྱེ་མཚམས། བཛོད་གཞི་གནད་འགག་ཆེ་རིགས་སོགས་ཀྱི་མད་ལམ་སྟོན་བཀའ་
 སློབ་ཟབ་མོ་ཐེབས་པའི་དགོངས་དོན་ལྟར་སྤར་ཡོད་ཚཱ་གཞིའི་ལུང་ལུངས་ས་བོན་
 ལ་ཞིབ་འཇུག་ཐོག་ད་དུང་ལུང་ལུངས་གསར་བ་འཛོམ་སྟུང་དང་། འབྲེལ་ཡོད་བཀའ་
 དང་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་གཞུང་ཆེན་དག་ལ་རྒྱ་བོད་ཀྱི་མཁས་པའི་དགོངས་འབྲེལ་ཁག་
 གིས་ལྡེ་མིག་བྱས་ཏེ་ཞིབ་འཇུག་བགྱིས་ཤིང་། བཛོད་གཞི་ཁག་ལ་གང་ཟུབ་གྱིས་
 ཁ་གསལ་གོ་བདེའི་འབྲེལ་བཤད་ཞིབ་མོར་བགྱིས་ཏེ། ཚན་རིག་དང་སྟོན་གྱི་
 ལས་བརྟམ་པའི་དེབ་ཀྱི་སློབ་གཞི་ཐོག་མར་བསྐྱབས། གྲུས་ཅག་ཚཱ་མྱི་ག་པ་དུག་
 ལས་སེར་སྤྲད་དགོ་བཤེས་བྱམས་པ་ཡེ་ཤེས་དང་། སེར་བྱས་དགོ་བཤེས་ཡ་མ་
 བསོད་ནམས་གཉིས་དགོ་ལུགས་རྒྱགས་སྟོད་ཆེན་མོའི་ཕྱག་ལས་སོགས་ལ་བརྟེན་
 བས་དགོངས་ལྷན་གྱིས་ཚཱ་མྱི་ག་གི་ཕྱག་ལས་ཐོག་མའི་རྒྱ་བ་གསུམ་ཅམ་ལས་
 གནང་རྒྱ་མ་བུར། ལོ་དེ་གའི་ཕྱི་ཟླ་ ༡༩ རང་ཚོས་སྟེ་ཆེན་པོ་དཔལ་ལྷན་འབྲས་
 དཀར་སྤྲངས་པར་གདན་ས་གསུམ་གྱི་དགོ་བཤེས་མཁས་དབང་སུམ་ཅུ་ཅམ་དང་།
 ཚཱ་མྱི་ག་འགན་འཛིན་ཚོགས་རྒྱུང་དང་གྲུས་ཅག་ཚཱ་མྱི་ག་པ་བཅས་ནས་དེབ་འདི་
 དག་གི་རགས་ཟེན་ཐོག་མའི་བཛོད་གཞི་ཁག་ལ་བསྟོ་སྲིང་གནང་།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༣ ཟླ་བ་ ༡ རང་ཚོས་སྡེ་ཆེན་པོ་དཔལ་ལྷན་འབྲས་དཀར་སྤྲུངས་
 པར། སེམས་དང་སྲོག་གི་ཚོགས་པས་གོ་སྤྲི་ག་ལུས་ཏེ། སྤྱི་ལོར་ཡགོང་ས་ཡསྤུབས་
 མགོན་ཆེན་པོ་དབུ་བཞུགས་ཐོག་ཚོན་རིག་དང་ནང་པའི་ལྷ་གྲུབ་བར་གྱི་མཁས་པའི་
 བསྐྱེད་ཚོགས་ཆེན་ཚུགས་པའི་སྐབས་དང་སྐབས་བསྐྱེད། ཚཱ་སྤྲི་ག་འགན་འཛིན་
 ཚོགས་གཙོ་ཚཱ་སྤྲི་ག་མཁན་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གིས་གཙོ་སྤྱོད་མཛད་དེ་གདན་སའི་གྲ་
 ཚང་དྲུག་ནས་དབྱུང་ཞིབ་པ་མཁས་དབང་དགེ་བཤེས་གསུམ་རེ་དང་། སྤྱིའི་གསུང་
 སྤྲུང་སྲུང་རི་བ་ལུབ་བསྟན་སྤྱིན་པ། ལྷ་ཁ་མཐོ་སློབ་ཁང་གི་དེས་སྟོན་བ་དགེ་བཤེས་
 དག་དབང་བསམ་གཏུ། རྟ་ས་དཔེ་མཛོད་ཁང་གི་དབུ་འཛིན་དགེ་བཤེས་ལྷ་ག་
 རྫོང་། ཨ་རི་ཨེ་མོ་རི་མཐོ་སློབ་ཁང་གི་སློབ་དཔོན་སློབ་མཐུང་བསྟན་འཛིན་དང་། དགེ་
 བཤེས་དག་འདུལ་རྣམས་རྒྱལ་སོགས་ཕྱི་ཕྱོགས་སུ་བཞུགས་པའི་མཁས་དབང་ཁག་
 ཅིག་དང་། གྲུས་ཅག་ཚཱ་སྤྲི་ག་པ་བཅས་ནས་ཡགོང་ས་ཡསྤུབས་མགོན་ཆེན་པོར་
 མཛལ་བཅར་ལུས་ཐོག་སྟག་ཚང་ར་བ་སྟོན་པའི་གྲ་ཚང་དུ་ཉིན་གསུམ་གྱི་རིང་ཚོན་
 རིག་དང་ལྷ་གྲུབ་ཀུན་ལས་བཏུས་པ་ལས་གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་གས་ཚོན་
 རིག་གི་སྐོར་གྱི་རགས་ཟིན་ཐ་མའི་བཛོད་གཞི་ཁག་ལ་བསྐྱེད་ཞིབ་རྒྱས་གནང་།

ཚོན་རིག་དང་ལྷ་གྲུབ་ཀུན་ལས་བཏུས་པ་འདི་ཉིད་ཚཱ་སྤྲི་ག་བྱ་བའི་བརྒྱུད་
 རིམ་ཁོང་སྲུང་རི་བ་མཁས་དབང་ལུབ་བསྟན་སྤྱིན་པས་ཅ་བའི་སློབ་གཞིར་སྐབས་
 བསྐྱེད་གྱིས་བསྐྱུང་བཅོས་དང་། དཀར་ཆག་ལེགས་བསྐྱིགས་གནང་བ་ཡགོང་ས་
 མཚོག་ལ་སྤུན་བསྐྱུང་ལུས་པའི་ཕྱིར་ཤེབས་ལམ་སྟོན་བཀའ་སློབ་གཞིར་བཟུང་
 ཐོག་ཚཱ་སྤྲི་ག་ལུས་པའི་སྤྱིའི་རགས་ཟིན་རྣམས་མཁས་དབང་མང་དག་ཅིག་ལ་

གཟིགས་ཞིབ་ཏུ་ཡུལ་ཏེ། བཟོ་སྐྱེད་ལྷ་སྤྱིར་ཚོགས་པའི་དགོངས་ཚུལ་ཁག་ལ་ཞིབ་
 དབྱེད་ཐོག་ཚཱ་སྤྱི་ག་འགན་འཛིན་ཚོགས་ཚུང་གི་ཚོགས་གཙོ་རྣམས་ལྷ་ས་ལ་ཞུགས་ཅིང་
 སོ་ཆེ་མཚོག་དང་། དགེ་བཤེས་སྤྱི་བ་བསྟན་དཔལ་བཟང་སོགས་ཚོགས་མི་རྣམས་
 དང་། ཚཱ་སྤྱི་ག་སློབ་སྟོན་པ་སྤྱི་གསུང་སྤྱིར་ལམས་དབང་ལུ་བསྟན་སྤྱི་བ་
 ལའང་གོ་བསྐྱེད་ཡང་ཡང་ཞུས་ཏེ་ཞུན་ཐར་བཅད་ཅིང་། ལྷག་པར་གྱི་ལོ་ ༡༠༡ ༣
 གྱི་ཟླ་ ༤ ལོར་སྤྱི་ནོར་ཡགོང་ས་ཡསྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་དབུ་བཞུགས་ཐོག་
 ལམས་དབང་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ཚཱ་སྤྱི་ག་འགན་འཛིན་ཚོགས་ཚུང་གི་
 ཚོགས་མི་རྣམས་ལ། ལུར་ཉན་ལ་ཤེབས་པའི་ལམས་དབང་ཁག་གུས་ཅག་ཚཱ་སྤྱི་ག་
 བ་བཅས་བཞུགས་སྐར་རྒྱལ་བའི་སོ་བྱང་དུ་སྟོན་འཛོམས་ཐོག་ནང་པའི་གཞུང་ནས་
 ལུང་བའི་ཚན་རིག་གི་རྣམ་གཞག་སློང་གྱི་བཟོད་དོན་ཁག་ཉིན་ལྗེའི་རིང་ཞིབ་སྤྲོ་སྟོན་
 སློན་དང་འབྲེལ་བཟོ་སྐྱེད་དབྱེད་བསྐྱེད་གནང་བར་ཡགོང་ས་ཡསྐབས་མགོན་ཆེན་
 པོ་མཚོག་ནས་ཚན་རིག་གི་སློང་རྣམས། ༡ ཤེས་བྱ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་དང་། ༢
 ཤེས་བྱེད་སློང་རྣམ་གཞག་ ༣ སློང་ཡུལ་ལ་རི་ལྷར་འཇུག་པའི་ཚུལ། ༤ སློང་ཡུལ་
 འཇུག་པའི་ཐབས། ༥ ཡུལ་འཇུག་བ་པའི་གང་ཟག་གི་རྣམ་གཞག་བཅས་དོན་ཚན་
 ཆེན་པོ་ལྗེའི་ནང་དུ་བསྐྱེད་ནས་འཆད་པའི་རིམ་བ་དེ་ལྷར་བྱས་ན་དེང་དུས་གྱི་དོན་
 གཉེར་ཅན་རྣམས་གྱི་སློང་ལ་འཇུག་བདེ་བ་སོགས་དགེ་མཚན་དུ་མ་ཡོད་ཚུལ་གྱིས་
 མཚོན། དོན་ཚན་རེ་རེའི་ཐོག་ཞིབ་ཅིང་སྤྱི་བའི་ཙ་ཆེའི་ལམ་སྟོན་བཀའ་སློབ་ཤེབས་
 པའི་དགོངས་དོན་ལྷར་མཐའ་མཇུག་གི་བཟོ་བཅོས་གང་དགོས་གྱིས་གཏན་འཁེབས་
 ཞུས་ཤིང་། གུན་ལས་བཏུས་པའི་དེབ་འདི་གཉིས་གཙོ་བོར་དེང་རབས་གྱི་གཞོན་

སྐྱེས་དང་ཚོན་རིག་པ་དང་ཉམས་ཞིབ་པ་སོགས་ཀྱི་ཆེད་དུ་བསྐྱིགས་པ་ཞིག་ཡིན་
པས་འཇམ་སྐྱིད་སྐྱད་ཡིག་དུ་མའི་ཐོག་པ་སྐྱར་ལུ་བཞེན་ཡོད།

ཡང་སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ལྷི་ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༡༩ ཉིན་ཚོམ་སྐྱིག་འགན་འཛིན་ཚོགས་
ཚུང་དང་། དེབ་འདི་དབྱིན་ཡིག་ཐོག་པ་སྐྱར་བ་གཉིས། གྲུས་ཅག་ཚོམ་སྐྱིག་པ་
བཅས་ལ་གོང་ས་ལྗུལ་བའི་དབང་པོ་མཇུག་བཅར་སྐབས། རྒྱས་པ་འདི་ནི་བཀའ་
བསྟན་གྱི་གཞུང་མང་པོ་བསྐྱུས་ཡོད་ཅིང་སྐྱུས་དག་པོ་དང་ཞིབ་ཚགས་པོ་བྱུང་ཡོད།
ད་དུང་ལས་དང་པོ་བ་རྣམས་འཇུག་པ་བདེ་བའི་ཆེད་དུ་བཀའ་བསྟན་ལུང་ལུང་ས་
ཀྱི་སྐྱོས་པ་མེད་ཅིང་ད་ལྟའི་དེབ་འདིའི་ནང་ནས་སྤྱི་ལོ་བསྐྱུས་ཉེ་འབྲིང་བ་ཞིག་
དང་བསྐྱུས་པ་ཞིག་སྟེ་རྒྱས་འབྲིང་བསྐྱུས་གསུམ་བྱུང་ན་ལེགས་ཞེས་ལ་བཀའ་
ལུང་གསེར་གྱི་ཚད་བཅ་སྤྱི་བོར་བཅེངས་པ་བཞེན། བང་བའི་ཚོན་རིག་གམ་གཞི་
དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་སྟོན་པའི་དེབ་འདི་ཉིད་ཀྱི་སྤྱིང་པོ་བསྐྱུས་པའི་དེབ་འབྲིང་བ་
ཞིག་ཀྱང་ཚོམ་སྐྱིག་ལུས་ཟེན་པ་ཡིན།

ཚོན་རིག་དང་ལྟ་བུ་གུན་ལས་བཏུས་པའི་བརྗོད་བྱ་རྣམས་ཚོན་རིག་གི་སྐོར་
དང་ལྟ་བུ་གྱི་སྐོར་གཉིས་སུ་བསྐྱུས་ཤིང་། གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་གསེར་ཚོན་
རིག་གི་སྐོར་ལ། རྗོད་བྱེད་སྐབས་བཅུ་གཉིས་དང་བརྗོད་བྱ་ ༡ ལེས་བྱ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་
གཞག་དང་། ༢ ཡུལ་ཅན་སྐོར་རྣམ་གཞག་ ༣ སྐོར་ཡུལ་ལ་ཇི་ལྟར་འཇུག་པའི་ཚུལ།
༤ སྐོར་ཡུལ་འཇུག་པའི་ཐབས། ༥ ཡུལ་འཇུག་པ་པོའི་གང་ཟག་བཅས་དོན་ཚོན་
ཆེ་ཁག་སྐྱར་བསྐྱུས་ཡོད། དེ་ཡང་པོད་དང་པོའི་བརྗོད་བྱ་ནི། འགོ་བརྗོད་དུ་ནང་པ་
སངས་རྒྱས་པའི་རིང་ལུགས་དང་དེང་རབས་ཚོན་རིག་བར་གྱི་འབྲེལ་པའི་སྐོར་

དང་། གཞུང་དངོས་གཞིའི་སྐབས་དང་པོ་སྤྱི་བཤད་ལ། ཉང་པའི་གཞུང་ནས་གཞི་
 དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་སྤྱི་སློམ་མི་འདྲ་བར་གསུངས་པའི་
 ཚུལ་དང་། དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་ཐབས་དང་དཔྱོད་པའི་
 རྒྱུ། རིགས་ལམ་སྤོང་བའི་ཐབས། སྐབས་གཉིས་པ་ནས་དུག་པའི་བར་རྣམས་སུ་
 གཞུགས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་དང་ཕྱི་ནང་གི་གཞུགས། འབྲུང་བ་དང་འབྲུང་གུར་གྱི་ཁྱད་
 པར། ཚོས་གྱི་སྤྱེ་མཆེད་གྱི་གཞུགས། ལྡན་བ་མ་ཡིན་པའི་འདུ་བྱེད་གྱི་ཚོས། ལྷ་
 འབྲས་གྱི་རྣམ་གཞག་འདུས་མ་བྲས་གྱི་ཚོས། མཚན་མཚོན་གཞི་གསུམ། གཅིག་
 དང་ཐ་དད་གྱི་རྣམ་གཞག་སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་རྣམ་ཚོས་དང་སྡོག་ཚོས། འགལ་བ་དང་
 འབྲེལ་བ། དགག་བ་དང་སྐྱབ་བ། གཞལ་བྱའི་གནས་གསུམ། གཞུགས་ཅན་རྩོམ་
 བྱེད་གྱི་རྒྱལ་ལྷ་མོའི་རྣམ་གཞག་ དུས་གྱི་ངོ་བོ་དང་དུས་གསུམ་འཛོག་པའི་ཚུལ།
 དུས་གྱི་ཐུང་མཐའ་ལས་བཅུམས་པའི་དབྱེད་བ། མི་རྟག་པ་སྤོ་འཛོག་ཚུལ། མངོན་
 པའི་གཞུང་ནས་གསུངས་པའི་སློད་བཅུད་གྱི་འཛིག་རྟེན་འབྲུང་འཛིག་གི་སྐོར། དུས་
 འཁོར་ནས་གསུངས་པའི་མཁའ་རྒྱལ་དང་གོ་ལའི་འཁོར་བཤོད། ལྷ་རྩ་རྩ་འཛི་རྩེས་
 གཞུང་ཨུ་རྩ་འཛི་ཡམ་ལས་བཤད་པའི་གོ་ལའི་འཁོར་བཤོད། འཇམ་བྱེད་གྱི་ཚད་
 དང་གངས་གྱི་རྣམ་གཞག་མདོ་སྡེ་དང་དུས་འཁོར་སྐབས་གཞུང་བཅས་ནས་མངལ་
 དུ་ལུས་གྱི་ཆགས་རིམ་གསུངས་པའི་ཚུལ། ལྷགས་གྱི་གཞུང་ནས་གསུངས་པའི་
 ཅ་རྒྱུང་ཐིག་ལའི་རྣམ་གཞག་ ཞར་བྱུང་སྐབས་གཞུང་ནས་བྱུང་བའི་ཅ་རྒྱུང་དང་གྲང་
 པའི་རྣམ་གཞག་ ལུས་སེམས་གྱི་འབྲེལ་པའི་སྐྱོར་སོགས་ཤེས་བྱ་ལུལ་གྱི་རྣམ་
 གཞག་ཞིབ་རྒྱས་སུ་བཤོད་ཡོད།

མོད་གཉིས་པའི་བརྗོད་བྱ་ནི། གཙོ་བོ་ཡུལ་ཅན་ཤེས་པའི་སྐོར་ཡིན་
 ཞིང་། དེ་ལ་འདྲ་བའི་གསེས་ཡུལ་ཅན་སྐོར་འོ་སོ་དང་དབྱེ་ཚུལ། དབང་ཤེས་དང་
 ཡིད་ཤེས་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར། དབང་ཤེས་ཀྱི་རྒྱུ་གསུམ། རྟོག་པ་དང་རྟོག་མེད་ཀྱི་
 སྐོར་དང་། ཚད་མ་དང་ཚད་མིན། འཁྲུལ་པ་དང་མ་འཁྲུལ་པའི་ཤེས་པ་བཅས་ཀྱི་ཁྱད་
 པར། སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གི་ཁྱད་པར། མངོན་པ་གོང་ལོག། གཞི་བསྐྱེད། མདོ་
 ཡན་པ་ཉེར་བཞག་གནས་བཏུན་སྡེ་པའི་གཞུང་སོགས་ནས་བཤད་པའི་སེམས་བྱུང་
 གི་རྣམ་གཞག་སེམས་བྱུང་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་བཏགས་ཀྱི་ཁྱད་པར། སེམས་བྱུང་གི་
 གངས་སྟོགས་གཅིག་ཏུ་བསྟོནས་པ། ཐེག་པ་ཐུན་མོང་པའི་གཞུང་ལས་བཤད་པའི་
 སེམས་སྤྲ་རགས་དང་། ལྷགས་སྤྲ་མེད་ཀྱི་གཞུང་ནས་བྱུང་བའི་སེམས་སྤྲ་རགས་ཀྱི་
 རྣམ་གཞག་སྐོར་ཡུལ་ལ་འཇུག་པའི་ཚུལ་ལས་སྤྲ་ཡུལ་དང་འཇུག་ཡུལ་སོགས་སྐོར་
 ཡུལ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དབང་ཤེས་རྣམ་པ་དང་བཅས་མ་བཅས་ཀྱི་སྐོར། རྣམ་པ་འཆར་
 ཚུལ་ལ་གཞུང་འཛིན་གངས་མཉམ་པ་སོགས་ཀྱི་ཚད་ཚུལ། སེམས་འཇུག་དང་སྐྱུབ་
 འཇུག་གི་རྣམ་གཞག་ཡུལ་ལ་འཇུག་ཚུལ་ཀྱི་རིམ་པ་དང་སྐྱུར་ནས་སྐོར་ལྟུང་
 ཀྱི་རྣམ་གཞག་སྐོར་ཡུལ་འཇུག་པའི་ཐབས་སུ་རིགས་པ་བཞི་དང་། མཐའ་གཅིག་
 ཏུ་འཛིན་པའི་ལོག་རྟོག་སེམས་པའི་ཐབས་ཐལ་འགྱུར་ཀྱི་རྣམ་གཞག་མཐའ་གཉིས་སུ་
 རོགས་པའི་ཐེ་ཚོམ་སེམས་པའི་ཐབས་སྐྱུབ་རག་གི་རྣམ་གཞག་སྐྱུབ་རག་གི་འཇུགས་
 བསྟན་བསྐྱུབ་བྱ་དང་དངོས་བསྟན་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་སོས་བསམ་སྐོར་
 གསུམ་ཀྱི་ཤེས་རབ་ཀྱི་འགྲོས། ཐོས་བསམ་སོགས་ཀྱི་སྐབས་ཀྱི་འཇུག་ཏུ་འབྲེལ་དང་
 ཤེས་བཞེན་བསྟེན་པ་གལ་ཆེ་ཚུལ། ཞི་ལྷག་གཉིས་སོགས་དབྱེད་འཛིན་གི་སྐོར་

གྲི་སྒོ་ནས་སྒོ་སྒྲོང་བའི་ཐབས། དུལ་འཇམ་བ་པོའི་གང་ཟག་གི་རྣམ་གཞག་སོགས་
 བཞོན་ཡོད་ལ། དེ་དག་གྲང་རྒྱལ་བའི་བཀའ་དང་འཕགས་ལུལ་གྱི་པཎ་གྲུབ་རྣམས་
 གྱི་གཞུང་ཁྲུངས་མ་དང་གཏུགས་ཏེ་བཀའ་བསྟན་གྱི་གཞུང་ཚོན་མི་འདྲ་བ་བརྒྱ་དང་
 བརྒྱད་ཅུ་ལྷག་ནས་སྐབས་དོན་དང་འབྲེལ་བའི་ལུང་ཁྲུངས་དགུ་བརྒྱ་བདུན་ཅུ་ལྷག་
 བཏུས་ཡོད།

སྤྱིར་བཀའ་དགོངས་བ་འགྲེལ་བའི་འཕགས་ལུལ་གྱི་མཁས་པའི་གཞུང་
 ལའང་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ཚད་ལྡན་ཡིན་པའི་ངེས་པ་མི་སྤྲང་ནའང་། འདིར་ནི་རྒྱ་བོད་
 གྱི་མཁས་པ་པལ་མོ་ཆེས་ཚད་ལྡན་གྱི་ཁྲུངས་སུ་མཇུག་པའི་ན་ལེ་རྒྱའི་པཎ་གྲུབ་
 བཅུ་བདུན་གྱིས་མཚོན་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་སྒོ་བ་དཔོན་ཆེན་པོ་དག་གི་གཞུང་
 ཆེན་རྣམས་ལ་ཁྲུངས་བཅོལ་ཏེ། དེ་དག་གི་དཀའ་གནས་རྣམས་ལ་འཕགས་ལུལ་
 གྱི་མཁས་པའི་འགྲེལ་བ་འགྲེལ་བཤད་རྣམས་དང་བོད་གྱི་མཁས་པའི་གཞུང་ཆེན་
 ཁག་གི་བཤད་བཤུ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་བདར་ག་བཅད་ཐོག་། དགག་གཞག་དང་ཆོག་སྒྲོང་གྱི་
 སྒོ་སྒྲོང་བ་བསྐྱུངས་ཏེ། སྐབས་བབ་གྱི་བརྗོད་དོན་ཁག་བདེ་སྐྱབས་ཏུ་ཉོག་ཆེད་གཞུང་
 ཆེན་པ་སོ་སོའི་ཐད་དང་བརྗོད་དོན་ཆེ་ཁག་གི་དབྱུང་མཚམས་སྤྱིར་དང་དོ་སྒྲོང་གྱི་
 བཤད་པ་སོགས་གྲང་བཞོན་དེ་གོ་བདེར་བཀའ་ཡོད་ཅིང་། ཡགོང་ས་མཚོག་གི་
 གསུང་རྩོམ་ཁག་ལས་གྲང་གང་འཚམས་དེའི་སྤྱིང་པོ་བསྐྱུས་ཏེ་སྐབས་སྐབས་གྱི་
 བརྗོད་དོན་ཁག་གི་དོ་སྒྲོང་གྱི་བཤད་པར་བསྟན་ཡོད། འདིར་བཞོན་པའི་འཕགས་
 ལུལ་མཁས་པ་རྣམས་གྱི་གཞུང་ཆོག་ཏུ་མར་སྤོགས་སུ་ནང་པའི་གྲུབ་མཐའ་འོག་

མ་རྣམས་ཀྱི་འདོད་ཚུལ་ཁག་དང་། ལུ་སྟེགས་ཀྱི་མཁའ་པའི་འདོད་ཚུལ་ཁག་ལ་
 དགག་གཞག་སྐབས་དུ་མར་འབྱུང་ལ། ལུ་སྟེགས་པའི་འདོད་ཚུལ་དེ་དག་པལ་ཆེ་
 བ་སྐབས་དེའི་ལུ་སྟེགས་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་སྣ་བའི་མཁའ་བ་དག་གི་འདོད་ཚུལ་ཡིན་པ་
 ལས། དུས་བྱིས་ཀྱི་ལུ་སྟེགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་དེ་ཁོ་ན་རྣམས་འདོད་པའི་ངེས་པ་མི་སྣང་།

༡ གཞུང་ཁུངས་འབྲེན་སྐབས་རེ་བྱང་མ་གཏོགས་པལ་ཆེ་བ་སྡེ་དགའི་བཀའ་
 བསྟན་དཔར་མ་གཞིར་བཟུང་ཞུས་ཡོད་པས། འདིར་ཚོམ་སླིག་པས་མཚན་དུ་བཀོད་
 པའི་མོད་ཀྱི་ཨང་གྲངས་དང་ཤོག་གྲངས་སོགས་ནི་སྡེ་དགའི་བཀའ་བསྟན་དཔར་མ་
 གཞིར་བཟུང་ཡིན། སྐབས་འགར་ལུང་ཚིག་རྣམས་ལས་ཡིག་ལོར་ལྟ་བུར་འདུག་པ་
 རྣམས་སྣང་ཐང་དང་པེ་ཅིང་དཔར་མའི་བཀའ་བསྟན་གཉིས་དང་། ཞོལ་བཀའ་འགྲུར་
 བཅས་ལ་པན་ཚུན་ཞིབ་བཟུང་གིས་བཟོ་བཅོས་ཞུས་ཡོད།

༢ གཞུང་དངོས་གཞིའི་ཐད་དུ་ལུང་བྲངས་པ་ཁག་གི་ཚིག་མཚམས་
 གསལ་པོར་ངེས་ཆེད། ལུང་ཚིག་ཚིགས་བཅད་རྣམས་ཤོག་ངོས་ཀྱི་དབུས་སུ་
 བཀོད་ཅིང་། ཚིག་ལྷུག་ཡིག་སྟེང་ལྟ་ཡན་ལོངས་པ་རྣམས་ལ་ཤོག་ངོས་ཀྱི་གཡོན་
 དུ་ཚིག་བར་གཉིས་རེའི་ས་མལ་སྟོང་ཆར་བཞག་ཡོད་ལ། ལུང་ཚིག་ཡིག་སྟེང་ལྟར་
 མ་ལོངས་པ་རྣམས་དང་དུས་ཀྱི་ལུགས་དང་མཐུན་པར་ལུང་འབྲེན་གྱི་རྟགས་ “……
 …” འདིའི་བར་དུ་བཅུག་ཡོད།

༣ ལུང་ཁུངས་རྣམས་འཚོལ་བའི་སྟེང་ལུང་ཚིག་གི་མཐུག་དུ་མཚན་རྟགས་
 ཨང་གྲངས་བཀོད་དེ། གཞུང་མཚན་དུ་དང་པོར་བཀའ་འགྲུར་གང་ཡིན་ལ། བཀའ་

བསྟན་འགྲུར་གང་ཡིན་ལ། བསྟན། ཞེས་དང་། དེ་རྗེས་དབྱེ་མ་དང་སེམས་ཅམ་
 སོགས་ཚན་པ་གང་གི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་དང་། དེ་རྗེས་སྐྱེགས་བམ་གྱི་ཀ་
 རྟགས་གང་ཡིན་དང་། དེ་རྗེས་ལེའུའམ་རབ་བྱེད་སོགས་ཡོད་པའི་རིགས་ཡིན་
 ཚེ་ལེའུ་སོགས་ཀྱི་གྲངས་དང་། དེ་མེད་པར་བམ་གྲངས་ཡོད་ཚེ་དེ་ཉིད་དང་། དེ་
 རྗེས་ཚིགས་བཅད་ཡིན་ཚེ་སྒྲོ་ཀའི་གྲངས་དང་། དེ་རྗེས་ཤོག་གྲངས་དང་། དེ་རྗེས་
 མདུན་གཟིགས་ལ་ན་ཡིག་དང་། རྒྱབ་གཟིགས་ལ་བ་ཡིག་བཅས་རིམ་བཞིན་བཀོད་
 ཡོད། ལུང་ཚིག་སྡེ་སྡེ་གཉིས་གཞུང་གཅིག་བ་ཡིན་ཚེ། ཚིག་ཚོགས་སྐྱུང་ཆེད་གོང་
 མཚུངས། ཞེས་བཀོད་ཡོད།

༤ དང་དཔེ་མཛོད་ཁང་མང་པོ་ཞིག་ལ་བཀའ་བསྟན་དཔེ་བསྟར་མ་བཞུགས་
 ལྟར། རྒྱུག་པ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་འདྲི་ཁུངས་སུ་བྲངས་པའི་རྒྱ་གཞུང་རྣམས་འཚོལ་
 བདེའི་སྣང་། བཀའ་བསྟན་དཔེ་བསྟར་མའི་དེབ་ཨང་དང་ཤོག་གྲངས་བཅས་ཀྱང་
 བཀོད་ཡོད།

༥ དེབ་ཀྱི་མཚུག་ཏུ་དཀྱུས་གཅིག་ལ་ལུང་འདྲེན་སྒྲུབ་དཔེའི་མཚན་གཞུང་
 དང་དེ་དག་མཛོད་པ་པོའི་མཚན་དང་བཅས་པ་བཀོད་ཅིང་། སློབ་དཔོན་སོ་སོའི་
 མཚན་གྱི་རྗེས་སུ་ནམ་ཐོན་གྱི་དུས་རབས་གྲུག་རྟགས་ ( ) འདྲིའི་ནང་བཅུག་
 ཡོད་ལ། བཀའ་བསྟན་ནང་མི་བཞུགས་ཀྱང་འདྲི་ཁུངས་སུ་བྲངས་པ་གཞན་རྣམས་
 གཞུང་གཞན་ཞེས་མཛོད་པ་པོའི་མཚན་དང་བཅས་པ་བཀོད་ཡོད།

མཐའ་དོན་དུ། རང་ཅག་ཤོད་ཀྱི་ཆེས་མཐོའི་རིག་གཞུང་གི་ཉིང་བཅུད་དུ་གྱུར་པ་
 འཕགས་ཡུལ་གྱི་ནང་པའི་གཞུང་བཀའ་འགྲུར་དང་བསྟན་འགྲུར་ལས་བྱུང་བའི་ཚོན་
 རིག་དང་ལྷ་སྲུབ་ཀྱན་ལས་བཏུས་པ་འདི་ཉིད་ནི། སྤྱི་ལོར་ཡ་གོང་ས་ཡ་སྐབས་མགོན་
 ཡ་རྒལ་པའི་དབང་པོ་སྐུ་ལྷེད་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་ཕྱགས་རྒྱུད་རིང་པོའི་རྒྱལ་ས་
 ཆེན་དགོངས་གཞི་དང་དུས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་དང་འཆོམ་པའི་ལམ་སྟོན་དང་། ལྷག་པར་
 ཡང་ཡ་མགོན་པོ་མཆོག་ནས་ཀྱན་ལས་བཏུས་པའི་ཤོད་གཉིས་ཀྱི་ཟེན་གྲིས་ཆ་ཚང་
 སྟོན་སྟོན་ཞུ་བའི་སྐལ་བཟང་སྦུང་ཐོག་འདིའི་བརྗོད་བྱ་དང་རྗོད་བྲེད་གང་ཅིའི་ཐད་
 བཀའ་སློབ་ལམ་སྟོན་གནད་སྤོང་གནད་ཞིང་། དེ་བའདི་ཉིད་ཀྱི་སྟོན་ལྷེད་དུ་མགོན་
 པོ་གང་གིས་འདི་ཉིད་ཚོམ་སྐྱིག་དགོས་པའི་ཐོག་མའི་ལམ་སྟོན་གནད་པའི་དགོངས་
 བཞེས་གང་ཡིན་དང་། ཐོག་མར་ཚོན་རིག་དང་སྤྲད་ཚུལ། ཅན་པའི་གཞུང་གི་བརྗོད་
 བྱ་ལ་སྡེ་ཆོན་གསུམ་དུ་འབྲེད་ཚུལ། བཀའ་བསྟུ་རིམ་པ་གསུམ་རི་རྣམ་མཇུག་པའི་
 སྐོར། བཀའ་བསྟན་བོད་སྐད་དུ་བསྐྱར་ཚུལ། དེ་བའདི་ཉིད་ཚོམ་སྐྱིག་གི་སྐོར་སོགས་
 དགོངས་ཚུལ་དང་ཐུགས་རེ་ལྷུག་པོར་སྟོན་པའི་ཆེད་ཚོམ་བཅེ་བས་བཀའ་རིན་སྦུང་
 པར་མ་ཟད། ཐོག་མའི་དབུ་འབྲེད་ཀྱང་ལ་དུགས་སུ་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་དབང་
 ཆེན་ཐེངས་སོ་གསུམ་པ་གནད་སྐབས་མགོན་པོ་གང་ཉིད་ཀྱི་སྐུའི་འབྲུངས་སྐར་གྱི་
 དུས་ཆེན་ཁྱད་པར་ཅན་ཉིན་བཀའ་རིན་བསྐྱེད་པས་མཆོན་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་
 དུ་ཐྲ་ན་མེད་པའི་ཐུགས་ཁུར་རྒྱ་ཆེར་གནད་པའི་འོག་ཚོམ་སྐྱིག་ཞུས་པ་ཞིག་ཡིན་
 ལ། འདི་ལས་ཡ་མགོན་པོ་མཆོག་ནས་ཀྱན་བཏུས་ཚོམ་སྐྱིག་གི་ཅ་ཆེའི་ལས་གཞི་
 འདི་ཉིད་བསྟན་འགྲོའི་བྱ་བ་ལིན་ཏུ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཏུ་དགོངས་པའང་ཤེས་ཏུས།

ཀུན་བཅུས་གྱི་ཤོད་དང་པོ་གཉེས་ཚཱ་མྲིག་གི་ལས་དོན་འདིའི་ཐོག་སྐྱབ་བཅར་
 རྣམ་རྒྱལ་གྲུ་ཚང་པན་བདེ་ལེགས་བཤད་གྲིང་གི་མཁན་པོ་སེར་གྲེས་ཁོག་ཐོག་རིན་
 པོ་ཆེ་མཚོག་ནས་ཚཱ་མྲིག་གི་ལས་རིམ་ཡོངས་རྫོགས་ལ་གཟེགས་ཉོག་དང་། ཚཱ་
 འབྲིའི་བྱ་བ་མཇུག་མ་བསྐྱེལ་བར་བཤོ་སླེང་སྲ་སྲི་ཚང་མའི་གཙོ་སློང་དང་མཐུན་འགྲུབ།
 ཚཱ་མྲིག་པ་རྣམས་གྱི་མཐུན་རྐྱེན་གྱིས་མཚོན་གང་ཅིའི་འགོ་སྟོན་གནང་བ་སོགས་
 སྐབས་ཁྱེད་ཀྱི་ཆེ་གནང་ཞིང་། མཁས་དབང་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་ནས་ན་
 ལེ་རྒྱའི་སྐར་ཅིས་རིག་པའི་མཁས་པ་ཨ་ཏུ་རྣ་འའི་གཞུང་གི་ཁྱེད་སྐྱེས་ལོ་ཚེ་ལ་
 སྐབས་ལས་སྟོན་གནང་བ་དང་། ཤར་ཅེ་མཁན་རིན་པོ་ཆེ་དགེ་བཤེས་བྱང་ཚུབ་ཚོས་
 ཐུན་དང་། བྱང་ཅེ་མཁན་རིན་པོ་ཆེ་དགེ་བཤེས་སློ་བཟང་ཚོས་ཉིད། སློ་སླིང་དགེ་
 བཤེས་དཔལ་ལྷན་གྲགས་པ་དང་དགེ་སློང་རྣམ་རྒྱལ་དབང་ཆེན། ཀུན་བདེ་གྲིང་
 ཡོངས་འཛིན་སློ་མང་དགེ་བཤེས་སློ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས། སེར་སྐད་དགེ་བཤེས་སྐབ་
 བསྟན་རིན་ཆེན། ཤོད་མི་མང་སྤྱི་འཐུས་སེར་གྲེས་དགེ་བཤེས་རོང་པོ་སློ་བཟང་སྟན་
 གྲགས་སོགས་གདན་ས་ཆེན་པོ་གསུམ་གྱི་མཁས་དབང་དགེ་བཤེས་བཤེས་གཉེན་དུ་
 མས་ཚཱ་མྲིག་གཞིའི་ལུང་ཁྱེད་ས་པོན་འཚོལ་སྟུང་དང་། སྐབས་དུ་མར་བཤོ་སླེང་དབྱེད་
 བསྟུང་གནང་བ་དང་། ཚཱ་མྲིག་སློབ་སྟོན་བ་སྤྱིའི་གསུང་སྐྱུར་གྲང་རི་བ་མཁས་དབང་
 སྐབ་བསྟན་སྤྱིན་པ་མཚོག་གིས་ཤོད་འདི་དག་གི་དབྱུང་སངས་རྒྱས་པའི་རིང་ལུགས་
 དང་དེང་རབས་ཚན་རིག་བར་གྱི་འབྲེལ་པའི་སློང་ཞིབ་རྒྱས་ཚཱ་མྲིག་འབྲི་གནང་བ་དང་
 འབྲེལ་དེང་རབས་གྱི་སྐབས་དང་བསྟན་ཏེ། སློམ་གཞི་བསྐྱུར་བཅོས་གྱིས་དཀར་
 ཆག་ལེགས་བསྐྱེགས་དང་། སྐབས་སོ་སོའི་དབྱེད་དང་དེ་བཞིན་དུ་བརྗོད་དོན་ཆེ་ལག་

ཁག་ཅིག་གི་དབྱུང་མཚམས་སྐྱོད་དང་རོ་སྐྱོད་ཀྱི་བཤད་པ། ཚེ་ག་དོན་ཁག་ལ་སྐབས་
 བསྐྱུན་སྐྱོན་འཕྲི་དང་བསྐྱུར་བཅོས། མཐའ་མའི་ཟིན་གྱིས་ལ་ཞུ་དག་དང་དེང་རབས་
 ཀྱི་སྐོལ་དང་བསྐྱུན་པའི་པར་གཞི་བསྐྱིགས་པ་སོགས་རོགས་དན་རྒྱ་ཆེར་གནང་བ་
 དང་། ཚཱ་མྲི་ག་འགན་འཛིན་ཚོགས་རྒྱུད་གི་ཚོགས་མི་སེར་སྤྱད་དགེ་བཤེས་ཡང་
 རྟེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ལྷག་པར་སློབ་སྦྱིང་དགེ་བཤེས་སྐྱབ་བསྐྱུན་དཔལ་བཟང་སོགས་
 བས་ཞུ་དག་དང་སྐབས་བསྐྱུན་སྐྱོན་འཕྲི་གང་དགོས་ཀྱི་དགོངས་འཆར་སྤྱུག་པོར་
 གནང་བ་དང་། རྣམ་གྲ་དགེ་སློང་སྐྱབ་བསྐྱུན་ཡར་འབེལ་ནས་ཡགོང་ས་མཚོག་གི་
 གསུང་ཚཱ་ཁག་མའོ་སྐྱོད་དང་། བཟོ་སྐྱེད་ལྷ་སྤྱིའི་རགས་ཟིན་དེབ་གཞུགས་དང་
 མཐའ་མའི་དེབ་གཞུགས་བཀོད་སྐྱིག་གིས་མཚོན་རོགས་འདེགས་མི་དམན་པ་གནང་
 བ། རྩ་ཆ་མཐོ་སློབ་གསོ་བ་རིག་པའི་སློབ་དཔོན་རག་རྩོ་བཟང་བསྐྱུན་འཛིན་ནས་
 སྐྱོན་གྱི་རྒྱུད་བཞི་དང་སྐྱུན་དབྱུང་རྩ་བའི་རྒྱལ་པོར་བྱུང་བའི་སྤྱད་པའི་རྣམ་གཞག་གི་
 ས་པོན་གྱིས་གནང་བ་དང་དབྱུས་སྐྱོན་ཅིས་ཁང་ནས་དེར་ཞུ་དག་གནང་བ། རྒྱལ་ལྷ་
 དཀར་པོ་སློབ་བཟང་ཚོས་དར་ནས་སློབ་པ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་གཞུང་འཚོལ་བདེའི་སྤྱད་
 བསྐྱུན་འགྱུར་དཔེ་བསྐྱུར་མའི་ཤོག་གྲངས་བཀོད་པ། ར་ས་པོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་
 དང་། དགའ་ལྷན་པོ་བྱང་གི་དཔེ་མཛོད། ལྷ་བཅར་རྣམ་རྒྱལ་གྲ་ཚང་པན་བདེ་ལེགས་
 བཤད་སྦྱིང་གི་དཔེ་མཛོད་ཁང་། ས་རྩ་མཐོ་སློབ་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་བཅས་ནས་སྤྱུག་དཔེ་
 གང་དགོས་སྐབས་འཕྲལ་གཡར་པོ་གནང་བ།

ཟུང་པར་དུ་དགའ་ལྷན་པོ་བྱང་ཡིག་ཚང་ནས་འཛམ་སྦིང་སྐྱོད་ཡིག་གཞན་གྱི་ཐོག་
 ཕབ་སྐྱུར་དང་པར་སྐྱུན་འགྲེམས་སྤེལ་ཞུ་རྒྱས་མཚོན་གང་ཅིར་སྤྱུགས་འགན་བཞེས་པ་

དང་། སྐྱ་བཙུག་ནམ་མཁུ་གྲུ་མེད་ནས་ཚོམ་སྐྱིག་ལས་ཁུངས་དང་གྲུས་ཅག་ཚོམ་སྐྱིག་
 བ་རྣམས་ཀྱི་སྡོད་ཤག་གོ་སྐྱིག་དང་འཚོ་བའི་མཐུན་སྦྱོར་གནང་བ་བཙུག་པོ་ལོ་
 རྣམ་པའི་ཕྱར་གྲུ་མཉམ་འདེགས་ཀྱི་ཐུགས་ཁུངས་ཚད་མེད་མོད་མོད་པའི་བཀའ་དྲིན་དང་།
 གྲུས་པ་ཚོམ་སྐྱིག་པ་རྣམས་ནས་ལོ་རྒྱུ་གསུམ་ཀྱི་རིང་ངལ་བ་སྤྱད་མེད་ཀྱིས་པའི་འབྲས་
 བྱུང་། ད་ལས་ཚན་རིག་དང་ལྷ་སྲུབ་ཀྱི་ལས་བཅུས་པའི་མོད་དང་མོ་གཉིས་ལེགས་
 བར་གྲུབ་པ་ཡིན་ལ། གྲུས་ཚོའི་སྐོ་སྐོས་ཀྱི་བྱ་གར་མ་ཤོང་བའི་ཆད་ལྷག་ནོར་འཁྲུམ་
 རི་སྡོད་ཡོད་སྲིད་བར་བརྟེན་མཁས་དབང་རྣམ་པས་ཞིབ་གཟིགས་ཀྱིས་ད་དུང་སྐྱུས་
 ཀའ་ཞེ་ལེགས་ཞེ་མཐོང་གཏོང་རྒྱུ་དགོངས་འཆར་སྤྱད་སྡོམ་ཡོང་བའི་རེ་བ་ལྷུ་ཞིང་།
 ཐུན་མོང་པའི་རྣམ་དཀར་ཀྱི་བྱ་བ་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་ཡགོངས་ཡུལ་མཐོན་ཆེན་
 པོའི་རྒྱལ་ཆེན་ཐུགས་ཀྱི་བཞེད་དགོངས་ཆ་ཅམ་སྐོང་སྲུབ་པ་དང་། འཛམ་གླིང་ཁྱོན་
 ཀྱི་ཕྱོགས་དང་རིས་སྤྱ་མ་མཆིས་པའི་དོན་གཉེར་ཅན་དག་གི་སྐོ་སྐོས་ཀྱི་གན་མཐོང་
 བྱམས་བཅེད་སྡོད་པོ་ཅན་ཀྱི་གཟི་འོད་འབར་བའི་ཤེས་རིག་གི་ནོར་བུས་རབ་ཏུ་སྤྱད་
 ཅིང་། འདི་གཞེན་ཡངས་པའི་ཁྱོན་འདི་འཆེ་མེད་ཞེ་བའི་འོད་སྤྲང་གིས་ཁྲུབ་པའི་སྐོན་
 འདུན་བཙུག་གྲུས་པ་ཚོམ་སྐྱིག་པ་དག་འཐུན་ཤར་ཅེ་དགོ་བཤེས་བྱང་རྒྱལ་སངས་
 རྒྱས་དང་། འབྲས་སྤྲངས་སྐོ་གསལ་གླིང་དགོ་བཤེས་དག་དབང་སངས་རྒྱས། དག་པོ་
 ཐུན་བྱང་ཅེ་དགོ་བཤེས་དཀྱི་ས་བྱང་ཆེན་སྤྱུལ་སྤྱ། འབྲས་སྤྲངས་སྐོ་མང་དགོ་བཤེས་
 རྐོ་བཟང་མཁས་མཚོག་བཙུག་སྤྱི་མཁྱིན་ནས་མོད་རབ་བྱང་ ༡༢ ཤིང་ཏྲ་པོའི་སྤྱིན་
 ཏུག་རྒྱ་པའི་དཀར་ཕྱོགས་རྫོགས་པ་གཉིས་ལ། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ཟླ་ ༡༢ ཚེས་ ༡ ལ།

འཕགས་ལུལ་གྱི་ནང་པའི་གཞུང་ལས་བྱང་བའི་
ཚན་རིག་དང་ལྷ་སྐྱབ་ཀྱི་བཅུ་ལྟུང་།

ཕོད་དང་ཕོ།

ནང་པའི་ཚན་རིག་གི་སྐོར་
སྐོར་ཆ།

སངས་རྒྱལ་པའི་རིང་ལུགས་དང་དེང་རབས་ཚན་རིག་
བར་གྱི་འབྲེལ་པའི་སྐོར།

༡ སྤྱི་བཤམ།

འཇོ་མ་བྱའི་སྤྱི་འདུན་འདས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ནང་། མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་གནས་
ཚད་མཐོན་པོར་སོན་པ་ལས་གྲིས་པའི་ཡི་གེ་གཞིར་བྱས་པའི་རིག་པའི་གཞུང་
ལུགས་འི་ན་ཏུ་སྤྱུག་པོ་ཆེས་སྣ་ས་ནས་ཁྲབ་གདལ་དུ་སྤྱར་ཡོད་པ་ནི། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་
ཡིག་ཆ་རྙིང་པ་ཁག་དང་། ལྷག་པར་གནའ་རྫས་དང་གནའ་ལུས་སྤྱོད་འདོན་གྱི་ལས་
རིམ་ཁོད་ཚན་རིག་གི་ལས་ནས་རྟོག་ཞིབ་བྱས་པའི་བྱུང་དོན་གྱི་སྤྲེང་ནས་དཔོག་
ཐུབ། དེ་ལ་སྤྱིར་བྱེད་ནང་གི་ཚོས་རྣམས་བྱུང་ཚུལ་དང་འབྲེལ་པའི་དོགས་འདྲི།
དཔེར་ན། འཛིག་རྟེན་འདི་གང་གིས་བྱས། ལོ་ལའི་སྤྲེང་གི་གཟུང་སྐར་དེ་དག་སྤྱི་
བྱས། དེ་དག་གི་ནང་སེམས་ཅན་གཞན་ཡོད་དམ། སྤྱོད་ཆགས་སྤྱི་དང་མིའི་རིགས་
རྣམས་གང་ལས་བྱུང་། འི་བའི་རྗེས་སུ་རྒྱུན་ལྷ་སུ་ཞིག་གནས་སམ། ཡང་ན་མར་མེ་
འི་བ་བཞིན་མཐའ་གཅིག་ཏུ་མེད་པར་འགྱུར་རམ། ཞེས་པ་ལྷ་སུས་མཚོན་པའི་སྐོག་
སྤྱར་གྱི་གནས་དུ་མ་ཞིག་ལ་དཔྱོད་པ་ནི། འགོ་བ་མིའི་རྣམ་དཔྱོད་ཀྱི་བྱས་པ་འགོ་
བ་གཞན་ལས་ཁྲུང་དུ་འཕགས་པས། རང་བཞིན་གྱིས་སློབ་འཆར་བའི་རྟོག་དཔྱོད་

དུ་སྒྲུང་སྟེ། རོགས་འདྲི་དེ་རིགས་ནི་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ལྡོ་ཚོགས་པ་མང་པོ་ཞིག་ལ་
ཐུན་མོང་དུ་འཆར་བའི་གནས་སུ་མཐོང་ལ། སྤྱིས་ཀྱི་རིག་གཞུང་ཚད་མཐོན་སོར་
སོན་པ་དག་ཀྱང་། གཞི་ཅ་མི་ལ་རང་ཆས་སུ་ཡོད་པའི་ཆས་དཔྱོད་ཀྱིས་ཀྱུན་ནས་
བསྐྱངས་པའི་གཞི་མའི་རོགས་འདྲི་གོང་དུ་བཀོད་པ་དེ་དག་ལྟ་བུས་སྒོ་སྤྲོད་བ་ལས་
བྱུང་བ་ཡིན་ལོ་ཞེས་ཀྱང་སྤྲོད་རིགས།

དེ་ཡང་གནའ་རབས་ཀྱི་རིག་གཞུང་ཆེ་བླ་ས་མང་ཙམ་ཞིག་བྱུང་བ་དེ་རྣམས་
ལས། རིགས་པ་ཅུལ་དུ་བཏོན་ཏེ་གཞི་དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་ཀྱི་སྟེང་ལྟ་བུ་བ་
ཀྱི་ལམ་ནས་དབྱུད་པ་ཞིབ་མོར་བྱེད་པ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། དཔྱོད་པའི་སྒོ་དང་ཚུལ་
ཉིད་ལའང་མཐོ་བསམ་བཏང་སྟེ་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་རྒྱ་ཆེར་གཏུག་ལ་
འབེབས་པ་ལ་ནི། གནའ་དུས་ཀྱི་ཕྱི་རིག་སི་ (Greece) དང་། རྩོན་གྱི་འཕགས་
ཡུལ་ཀྱི་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་གཉིས་དམིགས་བསལ་ཚུ་ཚད་མཐོན་སོར་སོན་
ཡོད་པ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་དག་ལས་ཚོགས་ཀྱིས། དེ་ཡང་གནའ་དུས་ཀྱི་རིག་པའི་
གཞུང་ལུགས་དེ་གཉིས་ཀྱི་གཞི་མའི་ལྟ་སྟོགས་ནང་། དང་པོ་ཡུལ་གྱི་གནས་ཚུལ་
རིག་པ་དང་མ་རིག་པའི་དབང་གིས་གནས་སྐབས་དང་ལུགས་ཀྱི་བདེ་སྤྱད་འདྲེན་
པ་དང་། གཉིས་པ་སྤྱི་ནང་གི་ཚོས་ཀྱི་ཤེས་བྱེད་མཐར་ཐུག་པ་ནི་རང་རང་གི་རྒྱ་དང་
འབྲས་བུའི་འབྲེལ་པའི་ཚོས་ཉིད་ཀྱི་སྟེང་དུ་འབབ་དགོས་པ་དང་། གསུམ་པ་དངོས་
པོའི་གནས་ཚུལ་ནི་འགོ་བ་མིའི་སྒོའི་སྤྱོད་ཡུལ་དུ་འགྱུར་བུ་བ་དང་། བཞི་པ་དེ་ལྟ་
བུ་འོང་བའང་གཙོ་བོར་རྣམ་དཔྱོད་བེད་སྤྱད་དེ་འཐད་སྤྱད་ཀྱི་རིགས་པའི་ལམ་ལུགས་
ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་ལ་སྟོས་དགོས་པར་འདོད་པ་སོགས་ནི་ཐུན་མོང་གི་ལངས་

སྤྱོད་གསུ་སྤྱོད་ལ། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཆ་ནས་བརྟགས་ནའང་། གནའ་དུས་ཀྱི་རྗེ་རིག་སེ་
 དང་སྡོན་གྱི་འཕགས་ཡུལ་གྱི་རིག་གཞུང་གཉིས་ཀྱི་ནང་དུ་གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་
 བཤད་པ་གཏིང་ཟབ་ཐོན་པའང་གོང་དུ་དངས་པའི་རྒྱ་མཚན་དེ་དག་གི་དབང་གིས་
 ཡིན་པར་འཛོགས་རིགས་ཤིང་། གནའ་དུས་ཀྱི་རྗེ་རིག་སེའི་གཏན་ཚིགས་རིག་པ་ནི།
 གཙོ་བོར་ཕྱི་ལོའི་སྡོན་གྱི་དུས་རབས་བཞི་པ་ཡས་མས་སུ་བྱུང་བའི་སློབ་དཔོན་ཨ་
 རིས་ཏོ་ཏལ་གྱིས་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་རྟགས་སྦྱར་གྱི་ཚུལ་དེ་ལས་མཆེད་པར་གྲགས་
 ཤིང་། འཕགས་ཡུལ་གྱི་གཏན་ཚིགས་རིག་པ་ནི། ཡོངས་གྲགས་ལ་ཕྱི་ལོའི་སྡོན་
 གྱི་དུས་རབས་གཉིས་པ་ཡས་མས་སུ་བྱུང་བའི་རིག་པ་ཅན་པའི་སློབ་དཔོན་གོ་ཏལ་
 མས་བརྩམས་པའི་«རིགས་པའི་མདོ་»ཞེས་བྱ་བའི་བསྟན་བཅོས་ལས། སྐབས་དག་
 ཡན་ལག་ལྔ་ལྔ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གཏན་ལ་ཕབ་པ་ལས་མཆེད་པར་བཤད།

དེ་ལ་སྔ་དུས་ཀྱི་རྗེ་རིག་སེའི་དུས་སུ་ནི། རིགས་པས་གཏན་ལ་འབེབས་
 པའི་ཤེས་བྱའི་རྣམ་གཞག་ལ། གཏན་ཚིགས་རིག་པ་དང་། (logic) ཡུལ་གྱི་སྣོད་
 ལུགས་རིག་པ། (ontology) དངོས་ཁམས་རིག་པ། (physics) སྐྱེ་དངོས་རིག་
 པ། (biology) གཞུགས་འདས་རིག་པ། (metaphysics) རྒྱང་དོར་རིག་པ།
 (ethics) སྲིད་དོན་རིག་པ། (politics) འབེལ་གཏམ་རིག་པ། (rhetoric)
 མཛེས་རྟོག་རིག་པ་ (aesthetics) ཞེས་སྡེ་ཚན་སོ་སོར་བྱེ་བ་བྱུང་ཡོད་མོད།
 དེང་རབས་ལྟར་ཚན་རིག་དང་ལྟ་བུ་རིག་པ་གཉིས་སྡེ་ཚན་སོ་སོར་འབྲེད་པའི་
 སློལ་མ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་གནའ་དུས་ཀྱི་རྒྱ་གར་གྱི་རིག་གནས་ལ་བརྟགས་ནའང་།
 སྤྱིར་རིག་པའི་སྡེ་ཚན་འབྲེད་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་མང་དག་ཅིག་ཐོན་པ་ནི། དཔེར་ན།

རིག་གནས་བཙུག་པོ་བརྒྱུད་དེ། ༡ བཟོ་རིག་པ་དང་། ༢ གསོ་བ་རིག་པ། ༣ རྒྱ་རིག་
པ། ༤ ཚད་མ་རིག་པ། ༥ རྫོང་གི་འཛིག་རྟེན་རིག་པ། ༦ བཅུད་གི་སེམས་ཅན་
རིག་པ། ༧ ལས་རིག་པ། ༨ རྒྱུ་གནས་རིག་པ། ༩ དུས་རིག་པ། ༡༠ འཆི་བ་རིག་
པ། ༡༡ དབང་པོ་རབ་འབྱེད་ཐ་གསུམ་ཤེས་པའི་ཤེས་རབ་རིག་པ། ༡༢ གཞན་གྱི་
བསམ་བཤེས་པའི་ཡིད་རིག་པ། ༡༣ ཁམས་ཐམས་ཅད་འབྲུང་བ་ལྟར་ཤེས་པའི་
རྒྱུ་བ་རིག་པ། ༡༤ གཞུགས་སོགས་ལུལ་ལྟ་སེམས་སུ་ཤེས་པ་ལུལ་རིག་པ། ༡༥
སྤྲུགས་རིག་པ། ༡༦ རྣམ་ཐམས་ཅད་བཅུད་ཅིང་ཤེས་པའི་སྣེན་རིག་པ། ༡༧ ཚོས་
རིག་པ་དང་། ༡༨ རྩོལ་བའམ་བྱང་ཚུབ་རིག་པ་བཅས་ཡོད་ཚུལ་བཤད་ལ། གཞན་
ཡང་རྒྱུས་རབས་གྱི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་དང་། མདོད་གྱི་འགྲེལ་པའི་ཡིག་ཆ་ཁག་དཔལ་
དུས་གྱི་འཁོར་ལོའི་གཞུང་སོགས་སུའང་རིག་གནས་བཙུག་པོ་བརྒྱུད་གྱི་གྲངས་འདྲེན་
ཅུང་མི་འདྲ་བ་འབྱུང་།¹

མདོར་བསྡུས་ན། བྱང་པའི་གཞུང་དུ་རིག་གནས་ཆེ་བ་ལ། ༡ བཟོ་རིག་པ་དང་།
༢ གསོ་བ་རིག་པ། ༣ གཏན་ཚིགས་རིག་པ། ༤ རྒྱ་རིག་པ་དང་། ༥ བྱང་དོན་རིག་
པ་བཅས་ལྟ་དང་། དེའི་ཡན་ལག་ཏུ། ༡ སྣེན་དག ༢ མདོན་བཟོད། ༣ རྟེན་སྦྱོར། ༤
རྣོས་གར། ༥ རྣམ་ཅིས་གྱི་རིག་པ་སྟེ་རིག་གནས་རྒྱང་བ་ལྟ་བཅས་འབྲེད་པའི་སྟོལ་
དེ་དང་འབྲེད་བྱུང་། དེ་ལྟར་འདྲ་ཚན་རིག་ཅེས་བ་ལྟ་བུ་བ་རིག་པ་ལས་ཐ་དད་པའི་སྟེ་
ཚན་སོགས་སུ་འདྲེན་པའི་སྟོལ་མ་དང་བཞི་གནང་དུས་གྱི་རྟེན་རིག་སི་ལྟར་གནས།

1 རིག་གནས་བཙུག་པོ་བརྒྱུད་གྱི་གྲངས་འདྲེན་མི་འདྲ་བ་དེ་རྣམས། འདིར་རྫོང་དོལ་དག་དབང་རྫོང་པམ་གྱི་
གསུང་འབྲུག། དེས། མོད་དང་ཤོ། ཤོག ༤༥ གསལ་བ་ལས་བཏུས།

དེས་ན་ལུ་བ་ཕྱོགས་ཕྱི་ཚོགས་ནང་དུ་འདེད། དེང་རབས་ཀྱི་འགྲུང་བ་མ་ཐེབས་
 པའི་སློན་དུ་ཞི། དེང་ཚན་རིག་ཏུ་གྲགས་པ་དང་ལྷ་ལྷུབ་རིག་པ་གཉིས་ཐམས་ཅད་
 བར་འདྲེས་ནས་གནས་པ་ལས། སྡེ་ཚན་སོ་སོར་བྱེ་མེད་པར་མ་ཟད། རྐབས་མང་
 སོར་ཚན་རིག་དང་ལྷ་ལྷུབ་རིག་པ་ཞེས་པའི་ཡིན་སྐད་ཀྱི་ཐ་སྙད། (science) དང་
 (philosophy) གཉིས་སོ་སྲབ་མཉམ་དོན་གཅིག་ལྷ་ལྷུབ་བེད་སློང་པའི་སློལ་
 ཡང་ཆགས་པར་སྣང། དེ་ལྷ་ནའང་ཕྱི་ལོའི་དུས་རབས་བཙོ་བརྒྱད་པ་ཡས་མས་སྟུ།
 གཞི་ནས་ལྷ་དུས་རང་བྱུང་གི་ལྷ་ལྷུབ་རིག་པ་སྟེ། (natural philosophy) ཞེས་
 ཡོད་པ་དེ་རིམ་གྱིས་འགྲུང་ཏེ་རང་བྱུང་གི་ཚན་རིག་གསུམ་ (natural science)
 ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་དེ་ཆགས་པར་བཤད།

སློན་གྱི་རྒྱ་གར་གྱི་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཁྲོད་ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་
 གཞུང་དུ་ཞི། ཚན་རིག་དང་ལྷ་ལྷུབ་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་སོ་སོར་གསལ་ཁ་བྱེ་མེད་
 པ་ཞི་གཞན་དུས་ཀྱི་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་གཞན་དང་མཚུངས་མོད། དེ་ལྷ་ནའང་
 སློང་བརྒྱད་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་དང་། ཤེས་བྱ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་གཏན་ལ་འབེབས་
 རྐབས། དེང་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་པའི་ལམ་ལུགས་ལྟར་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་ཚོས་ཉིད་ཅ་
 བར་འཛིན་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཡུལ་གྱི་གནས་ཚུལ་གྱི་བཤད་པ་མཐའ་དག་མཐར་
 མངོན་སུམ་གྱི་སྲོང་བ་ལ་གཏུག་གང་བྱུང་བྱེད་པ་དང་། ལྷག་པར་ནང་སེམས་ཀྱི་
 གནས་ཚུལ་ལ་དཔྱོད་པའི་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་རྐབས་སྟུ། ཚན་རིག་ལྟར་ལྷུབ་
 ཟེན་གྱི་དོན་གཞི་ལ་བྱས་ཏེ། དེ་ཡོད་ན་དེའང་འགྲུང་ངེས། འདི་ཁྲིགས་ན་དེའང་
 ཁྲིགས་དགོས་ཞེས་སོགས་ཀྱིས། དོན་གཞན་གསར་པ་སྐྱབ་པའི་ཚོད་དཔག་གི་

གཞི་ཡང་བཏིང་བ་སོགས་དངོས་སུ་ཚན་རིག་ཅེས་པའི་ཐ་སྙད་བཏགས་རུང་མ་
བཏགས་རུང་། འོན་ལ་དང་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་གི་གོ་དོན་ཚང་བའི་ཚེལས་མང་
དག་ཅིག་ཡོད་པར་གྱུ་བོ།

གཞན་ཡང་ནང་པའི་གཞུང་དུ། གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་ ལམ་བཟོད་
པའི་རིམ་ལ། འབྲས་བུ་མངོན་དུ་བྱེད་ཚུལ། ཞེས་གཞི་དང་ལམ་དང་འབྲས་བུའི་
གནས་སྐབས་སོ་སོ་དང་འབྲེལ་བའི་བཤད་པ་ཐ་དད་དུ་བྱེད་པའི་ཚེ། གཞི་དངོས་
པོའི་རྣམ་གཞག་དང་འབྲེལ་བའི་བཤད་པ་རྣམས་ནི། གཞིའི་བདེན་པའི་གནས་ཚུལ་
ཉིད་དང་འབྲེལ་གྱི། གྲུབ་མཐའ་སྐྱབ་ཞིག་གི་སྒྲོམ་བཅོས་བ་དང་། ཡང་ན་སྒྲོ་མཐུ་
བོ་ཆེ་ཞིག་གིས་བཅོས་བ་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་པར། དང་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་པའི་ལངས་
སྟོགས་ལྟར་ཡུལ་རང་གི་གནས་ཚུལ་ཉིད་དང་མཐུན་པར་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པས།
དང་རབས་ཚན་རིག་གི་གོ་དོན་ལྟར་དབྱེད་པ་འཇུག་པའི་ཡུལ་གཞི་དངོས་པོའི་
གནས་ལུགས་ཀྱི་འདོད་ཚུལ་ཞིག་ནི་དོན་ལ་ངེས་པར་ཚང་ཡོད་པར་སྐྱེ་བུས་སོ།།

༡ ཚན་རིག་དང་ལྟ་གྲུབ་རིག་པ།

སྤྱིར་ཚན་རིག་སྟེ་སྤྲི་ཨེན་སེ་ (science) ཞེས་པའི་ཨིན་སྐད་ཀྱི་ཚིག་དེ་ནི།
ལ་ཤིན་གྱི་ཚིག་སྤྱི་ཨེ་ཤི་ཨ་ཞེས་པ། གོ་དོན་ལ་རིག་པའམ་དེའི་རྙིང་དོན་ཞེས་ཡོད་
པ་དེ་ལས་གྲུབ་པར་བཤད་ཅིང་། དེ་ནི་ལེགས་སྤྱིར་གྱི་སྐད་དུ་རྒྱ་བ་སྟེ་བོད་སྐད་ལ་
རིག་པ་ཞེས་བསྐྱར་བ་དེ་དང་དོན་མཚུངས། དཔེར་ན། རྟེ་རིག་སའི་མཁས་པ་བུ་བ་

ཕྱོགས་པའི་ཚན་རིག་གི་མེས་པོ་ལྷ་བྱུར་བཅའ་རུང་བ་ཨ་རི་སེ་འོ་འཕ་ (Aristotle)
 གྲིས་ (science) ཞེས་པའི་དོན་ནི། དེས་པ་སྟེར་འོས་པའི་རིག་པའི་གྲུབ་དོན་ཏེ།
 གཏན་ཚིགས་ཀྱིས་སྐྱབ་ཏུ་ཡོད་པ་དང་རིགས་པའི་ལམ་ནས་བཤད་པ་བྱེད་ཏུ་ཡོད་
 པའི་གནས་དོན་ཞིག་ལ་བཞག་པར་སྐྱང། དེ་ནི་གནད་དུས་ཀྱི་རྒྱ་གར་གྱི་མཁས་པ་
 རྣམས་ཀྱིས་ཚད་མའི་ལམ་ནས་གཏན་ལ་པལ་པའི་རྙེད་དོན་ལ་རྒྱ་ན་སྟེ་རིག་པ་ཞེས་
 བསྟུན་པ་དང་འབྲེལ། །དེར་རབས་ཀྱི་བཤད་པ་བྱེད་སྐྱངས་ལྟར་ (science) ཞེས་
 པའི་ཐ་སྟེད་དེ་སྐྱོད་དོག་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་བཤད་ན། འཆར་གཞི་དང་ལྡན་པའི་སྐོ་
 རས་རིག་པའི་རྙེད་དོན་རྣམས་གྲུང་བསྐྱིགས་ཏེ་བརྟག་སྐབས་པའི་འགྲེལ་བརྗོད་དང་།
 དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཕྱིས་དོན་གཞན་དཔོག་པའི་གཞིར་འགྲུར་བར་བྱེད་པའི་བྱ་བཞག་
 ཅིག་ལ་བཤད་པར་མཛོད།² ལོ་དོན་གྱི་མ་དེ་ལ་ཆ་ཤས་གས་ཆེ་བ་གཉིས་ཡོད་དེ། ༡
 སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་དོན་དེ་ལ་བརྟག་སྐབས་པའི་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་སྐབས་པ་གཅིག་དང་། ༢
 དེ་ཅམ་དུ་མ་ཟད་འགྲེལ་བརྗོད་དེས་གཞི་བྱས་ཏེ་ད་ལྟ་ཐག་ཚད་མ་ཟེན་པའི་གནད་
 དོན་གཞན་ལ་ཚོད་དཔག་བྱེད་པའི་ཆ་རྒྱུན་སྟེར་སྐབས་པ་བཅས་ཚང་དགོས། དེ་ལྟ་
 བ་རྒྱུན་གྱི་བེད་སྤྱོད་ལ། (science) ཞེས་པའི་ཐ་སྟེད་དེར་སྐོར་ཡངས་པའི་
 དབང་དུ་བྱས་པའི་ལོ་དོན་གཅིག་དང་། སྐྱོད་དོག་པའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་ལོ་དོན་
 གཅིག་བཅས་ལོ་དོན་གཉིས་ཡོད་པ་དེས་དགོས་པ་གནད་ཆེ། དེ་ཡང་ཐ་སྟེད་དེའི་
 དོན་སྐྱོད་དོག་པའི་དབང་དུ་བྱས་ན། (science) ཞེས་པ་དེ་རིག་པའི་རྙེད་དོན་ཅམ་

2 དཔེར་ན་«ཨིན་སྐད་ཚིག་མཛོད་» (Oxford English Dictionary) བང་། ཚན་རིག་ཅེས་པའི་
 ཨིན་སྐད་ཀྱི་ཚིག་ (science) 'ལོ་དོན་མང་ཅམ་བཞོད་ཅིང་། སྐྱོད་དོག་པའི་ལོ་དོན་འདིར་བྲངས་པ་
 ལྟར་བཞོད་འདུག

གྱི་སློང་ནས་མི་འཛོག་པར། གང་གིས་རྗེད་པར་བྱེད་པའི་ཐབས་ལམ་ཞིག་གི་སློང་
ནས་ཀྱང་ཐ་སྙད་དེ་འཛོག་དགོས་པས། མཐར་ཐུག་ན་ཚན་རིག་ཡིན་མིན་ནི་གང་
ལ་དཔྱད་པའི་ཡུལ་དང་། དཔྱད་པའི་གྲུབ་དོན་ཙམ་གྱི་སློང་ནས་མི་འཛོག་པར། རི་
ལྟར་དཔྱད་པའི་ཐབས་ལམ་དམིགས་བསལ་བ་ཞིག་གི་སློང་ནས་ཀྱང་འཛོག་དགོས་
པར་དེང་རབས་གྱི་འགྲེལ་བཟོད་པ་པལ་ཆེ་བས་བཤད།

འོན་ཏེ་ལྷ་བུའི་དཔྱད་ཐབས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་དེ་གང་ཡིན་ཞེ་ན། སྐབས་
ཐོབ་གྱི་ཡུལ་ལ་དཔྱད་པའི་ཚེ། ༡ འཆར་གཞི་དང་ལྡན་པའི་སྐོར་ནས་ཡུལ་ལ་ལྷ་ཉོག་
གིས་འཇུག་པ་དང་། ༢ དེ་ལྷ་བུའི་ལྷ་ཉོག་གིས་མཐོང་བའི་དོན་དེར་བསམ་ཚིང་གིས་
བཤད་པ་ཞིག་བཅའ་ཉེ་འཛོག་པ་དང་། ༣ དེ་གཞི་ལ་བྱས་ཉེ་ཚོད་ལྟའི་ལམ་ནས་
བཟླ་བ་བྱེད་པ། ༤ དེ་དག་གི་ལམ་ནས་རྗེད་པའི་གྲུབ་དོན་དེ་གཞིར་བཞག་སྟེ་
བསྐྱར་དུ་གནད་དོན་གསར་བ་ཞིག་གི་སྐོར་ལ་བསམ་ཚིང་སྟོན་པ་དང་། ༥ དེ་ཡང་
ར་འཕྲོད་མི་འཕྲོད་བཟླ་གས་ཤིང་། ༦ དེའི་གྲུབ་འབྲས་ལ་བརྟེན་ནས་སྲུང་གྱི་ཚོད་
དཔག་དེར་བསྐྱར་བཅོས་དགོས་ངེས་ལ་དེ་ལྟར་བཅོས་པ་བཅས་ནི། དེང་རབས་
གྱི་ཚན་རིག་གི་དཔྱད་ཐབས་གྱི་ཆ་ཤས་ཤིན་ཏུ་གཤམ་ཆེའི་གནས་ཡིན་པར་བཤད།

དེ་ཡང་ཡོངས་གྲགས་གྱི་དཔེ་ཞིག་བཟོད་ན། ག་ལི་ལེ་ཨིའི་ (Galileo)
དུས་ནས་ཀྱང་ཁོ་ན་པ་ནས་རྒྱ་ཡར་འབྲེན་བྱེད་གྱི་འཕྲུལ་ཆས་བསྐྱེད་ཀྱིས་མའི་གས་
གྱི་སྐུ་གྱའི་ནང་རྒྱ་འབྲེན་ལུགས་རི་ཙམ་ཆེ་ཡང་། མཐོ་ཚད་མེན་ ༣༤ བཟལ་མི་
སྐྱབ་པ་དངོས་མཐོང་གིས་གྲུབ་པའི་ཚོས་ཤིག་ཏུ་གནས་པ་ཡིན་ནའང་། དེར་འགྲེལ་
བཟོད་ཚོད་ཐུབ་ཅིག་མ་བྱུང་ལ། ག་ལི་ལེ་ཨི་འདས་རྗེས། དེའི་སྐོར་མ་ཉོ་རི་ཅེ་ལིས་

(Torricelli) ཚོན་རིག་གི་ཐོག་ནས་བསམ་ཚོད་ཅིག་བཀོད་པ་ནི། སའི་གོ་ལའི་
 ལྷོགས་ཐམས་ཅད་ནས་རྒྱང་གིས་བསྐྱོར་ཏེ་ཡོད་པས། རྒྱང་གི་ལྡིང་གིས་ས་འོག་
 ཏུ་གཞོན་ཕྱགས་ཐེབས་པར་བརྟེན། རྒྱ་པམ་གྱིས་ཡར་འབྲེན་པ་ན་སྐྱུ་གུའི་ནང་གི་
 ཁོར་ལུག་གི་རྒྱང་དེའི་ལྡིང་གིས་ཡར་འབྲེན་པ་ཡིན་ལ། མཐོ་ཚད་མེད་ ༣༧ དེ་
 བེ་པམ་གྱི་སྟེང་ཏུ་རྒྱང་གི་ལྡིང་ཚད་ཀྱི་གཞོན་ཕྱགས་ཇི་ཡོད་མཚོན་པ་ཅམ་ཡིན་
 པའི་བསམ་ཚུལ་བཏོན། བསམ་ཚོད་ཀྱི་འགྲེལ་བརྗོད་དེར་ཚོད་ལྷའི་ལམ་ནས་
 བརྟག་པ་བྱས་པ་ནི། གལ་ཏེ་གོང་གི་བསམ་ཚོད་དེ་བདེན་པ་ཡིན་ན། ཁོར་ལུག་
 གྲེ་བག་པ་དཔེར་ན། འེལ་གྱི་སྐྱུ་གུ་ལྷ་བྱའི་ནང་གི་རྒྱང་གི་ལྡིང་གྱི་གཞོན་ཕྱགས་
 གྱིས་དེའི་ནང་གི་དངུལ་རྒྱ་དེ་མ་ཐོ་བར་འཛིན་ཀྱས་དགོས་པར་རྟོགས་ནས། དེ་
 གཞིར་བྱས་ཏེ་ཚོད་ལྷའི་བརྟག་པ་བྱས། དེ་ཡང་དངོས་པོ་རང་གི་འབྲུང་པའི་འཐེན་
 ཕྱགས་ཀྱི་ལྡིང་ཚད་ཀྱི་སྟེང་ནས་བཤད་ན། དངུལ་རྒྱ་བེ་རྒྱ་ལས་ལྷབ་བཅུ་བཞིས་
 ལྷེ་ཞིང་། ཚོད་ལྷའི་སྐབས་སུ། ཁོན་པའི་དོད་ཏུ་དངུལ་རྒྱས་བཀང་བའི་སྣོད་ཆས་
 འེལ་བཞག་པམ་གྱི་དོད་འེལ་གྱི་སྐྱུ་གུ་མར་སྟེའི་བྱ་ག་བཀག་པ་ཞིག་གིས་བྱས།
 འེལ་གྱི་སྐྱུ་གུ་དེ་དངུལ་རྒྱས་བཀང་ཞིང་དེའི་ཡར་སྟེ་མཐེ་ཐོས་བཀག་ནས་མགོ་
 མཇུག་བརྒྱུག་ལྟེ་དངུལ་རྒྱས་བཀང་བའི་སྣོད་ཀྱི་ནང་ཏུ་བཞག་ནས་བརྟགས་པ་
 བ། འེལ་དམ་ནང་གི་དངུལ་རྒྱ་དེ་ཨིན་ཆི་ ༣༠ བར་མར་བབས་ཤིང་། དེ་ལས་
 དམའ་བར་མར་མ་བབས། དེ་ནི་མེད་ ༣༧ ཏུ་བྱ་བཅུ་བཞིར་བགོས་པའི་ཆའི་
 ཚོད་ཉིད་ཏུ་གནས་པས། གོང་གི་བསམ་ཚོད་ཀྱི་བཤད་པ་དེ་དོན་ལ་གནས་པར་
 ལྷབ་སྐབ་པ་བྱུང་། དེར་མ་ཟད་དངུལ་རྒྱས་གང་བའི་སྣོད་དེ་ཉིད་གཟབ་གཟབ་

གྱིས་རི་མཐོན་པོའི་ཅེར་ཁྲེང་ཉེ་བརྟགས་པ་ན། རི་མཐོ་སར་རྒྱང་སྐབ་ཏུ་སྤྱིན་པའི་
སྤྱིན་གྱིས་རྒྱང་གི་སྤྱིད་ཚད་ཡང་དུ་འགོ་བ་ཟུབ་པར་བརྟེན། ཤེལ་གྱི་སྤྱུ་གྲུའི་ནང་
གི་དདུལ་ཚུ་དེ་སྤར་ལས་དམའ་དུ་འགོ་དགོས་པར་རིགས་པས་ཟུབ་པ་ལྟར་དོན་
ལའང་དེ་ལྟར་གནས་པ་བྱུང་བས། སྤར་གྱི་བཤད་པ་དེ་དོན་ལ་གནས་པར་ཁས་
ལེན་དགོས་པ་བྱུང་བ་ལྟ་བུ་ལགས།³

དེ་ལྟར་ན་ཚན་རིག་གི་བཤད་པའི་ཆ་ཤེས་སུ། 1 དངོས་མཐོང་གི་ཚོས་ཤིག་
གི་འབྲེལ་བརྗོད་ཀྱི་ཚེད་དུ་བཀོད་པའི་བསམ་ཚོད་དང་། 2 བསམ་ཚོད་དེ་དོན་ལ་
གནས་མིན་གྱི་ཚོད་ལྟའི་བརྟག་པ་དང་། 3 དེ་ལྟར་ཚོད་ལྟའི་ལམ་ནས་རྟེན་པའི་
ཟུབ་དོན་དེ་དོན་ལ་གནས་མིན་སྟོན་འཕེར་ངེས་ཀྱི་ཚད་འཇལ་བཅས་དགོས་པ་
སྤྱིའི་འགོས་སུ་གནས་པར་བཤད། དེ་ཡང་དངོས་མཐོང་གི་ཚོས་ཀྱི་འབྲེལ་བརྗོད་
དུ་བསམ་ཚོད་འཚོལ་བའི་སྐབས་སུ། སྐབས་འགར་དེའི་ཆ་ཤེས་སུ་སྤར་ཟུབ་ཟེན་
གྱི་དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་དང་འབྲེལ་བའི་ཚོས་ཉིད་ལྟ་བུའི་སྤྱི་ཁྲིམས་ཀྱི་རིགས་
ཀྱང་བྲངས་པ་དང་། མེད་ན་མི་འབྱུང་བའི་འབྲེལ་བའི་ཚུལ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཅི་ཟུབ་
གྱིས་མི་མཐུན་ཚོགས་ལ་མ་མཐོང་བར་སྐྱབ་པ་སོགས་ཀྱང་ཡོད་དོ། །དེ་ལྟར་ན་ཚན་
རིག་གི་ལམ་ནས་ཡུལ་ལ་དཔྱོད་པའི་ཚེ། རྫོ་གཟུ་ཐོར་གནས་པའི་སྐོ་ནས་དབྱེད་པ་
ལ་འཇུག་པ་ཞིག་དགོས་ཀྱི། དང་སོ་ཉིད་ནས་རང་གི་ལྟ་བུར་གྱི་ཁས་ལེན་ཞིག་གཞི་
ལ་བཞག་སྟེ། དེ་དང་གང་མཐུན་གྱི་ཡུལ་གྱི་གནས་ཚུལ་གྱི་འབྲེལ་བརྗོད་ལྟིས་སུ་

3 དཔེར་བརྗོད་འདིའི་གསལ་བཤད་དང་བཅས་པ་ནི། ཁུ་ཉེས་པེལ་གྱིས། «རང་བྱུང་ཚན་རིག་གི་ལྟ་བུར་
»ཅེས་པའི་དེབ། (Philosophy of Natural Science) ཤོག 4 རང་དུ་བྱུང་བ་ལྟར་བཀོད་ཡོད།

འཚོལ་བ་ལྷ་བྱ་མི་རུང་། དེ་བཞིན་དུ་སྡོན་དུ་ཐག་བཅད་ཟེན་པའི་དོན་གཅིག་ཡིད་ལ་
 བཅངས་ཏེ་དེའི་ཤེས་བྱེད་རྗེས་སུ་འཚོལ་བ་ལྷ་བྱའང་མི་རུང་བར་བཤད། དེའི་སྲིར་
 ཚོན་རིག་གི་དབྱུང་པའི་སྐབས་སུ་ནི། གཞི་དངོས་པོའི་གནས་ཚུལ་རི་ལྷར་གནས་
 བ་དེ་ལྷར་ཚུར་གསལ་དུ་བཅུག་པའི་ཐབས་ལམ་རྩལ་འདོན་བྱེད་པ་ཡིན་པས། གལ་
 ཏེ་སྲར་རང་ཉིད་ཀྱིས་དེ་ལྷར་ཡིན་སྟུང་པའི་བསམ་ཚོད་ཅིག་ཡོད་ནའང་། སྲིས་དེ་
 དང་འགལ་བའི་གནས་ཚུལ་དངོས་མཐོང་གིས་རྙེད་པའི་རིགས་བྱུང་ཆོ། སྲར་གྱི་
 ལྷ་སྟོགས་དེར་འགྱུར་བ་གཏོང་དགོས་ཤིང་། དངོས་མཐོང་གིས་བྱུབ་པའི་ལུལ་
 གྱི་གནས་ཚུལ་དེ་ལྷ་སྟོགས་ཀྱིས་ཚུལ་གཞན་དུ་བཤད་པ་ལྷ་བྱ་མི་བྱེད་པ་དེ་ཚོན་
 རིག་གི་དབྱུང་ཐབས་ཀྱི་བྱུང་ཚོས་སྟུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ཡིན་པར་གྲགས་སོ།།

ལྷ་གྲུབ་ཀྱི་རིག་པ་ནི། གཞི་རྐང་ཚོན་རིག་ལྷར་གཞི་དངོས་པོའི་གནས་
 ཚུལ་ལ་དབྱུང་དེ་བདེན་པ་འཚོལ་བ་དེ་དམིགས་ལུལ་དུ་འཛོག་མོད། ལྷ་གྲུབ་
 རིག་པའི་ཐབས་ལམ་གཙོ་བོ་ནི། སྲི་ཐོག་ནས་བཤད་ན། དངོས་མཐོང་གི་སྲོང་
 བ་རྩལ་དུ་འདོན་པ་དེ་མིན་པར། རིགས་པའི་ལམ་ནས་གཞན་ལུགས་དགག་པ་
 དང་། རང་ལུགས་བཞག་པ་དང་། ཚོད་པ་སྲང་བ་སོགས་ཀྱིས་རང་གི་འདོད་པ་
 ལ་ཁས་སྒྲངས་སྲ་སྲིའི་འགལ་བ་མེད་པར་བྱེད་པ་དང་། རིགས་པ་འི་མ་མེད་པའི་
 ལམ་ནས་ཤེས་བྱེད་གང་སྲབ་ཀྱིས་བཅལ་ཏེ། རང་གི་གྲུབ་མཐའི་ཐོག་ནས་གཞི་
 དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་ལ་མཐར་སྟུག་གི་བཤད་པ་བྱེད་པ་ལ་འཇུག་པ་དེ་ཡིན་
 པར་མངོན། དེའི་སྲིར་ཚོན་རིག་དང་ལྷ་གྲུབ་རིག་པ་གཉིས། དཔྱོད་ཐབས་ཀྱི་སྟེང་
 བས་བྱུང་པར་ཡོད་པ་ཅམ་དུ་མ་ཟད། རྙེད་དོན་ནས་གྲུབ་དོན་གྱི་སྟེང་ནས་ཀྱང་བྱུང་།

པར་འཛོག་དགོས་པ་ནི། ཚན་རིག་གི་རྙིང་དོན་ནི་ཅི་ལྷན་གྱིས་མཐུན་སྣང་དུ་གྲུབ་
དགོས་པས་ལུལ་ཁྲབ་ཆེ་ལ། དེ་ལས་ལྗོན་སྟེ་ལྟ་གྲུབ་གྱིས་གཏན་ལ་པབ་པའི་
དོན་ལས་ཆ་ཤས་མང་དག་ཅིག་ནི་ལྟ་གྲུབ་དེ་ཁས་ལེན་པའི་སྐྱེས་བུ་འབའ་ཞིག་
ལ་མཐུན་སྣང་དུ་གྲུབ་པ་ལས། ལྟ་གྲུབ་དེ་ཁས་མི་ལེན་ཞིང་ལྷག་པར་དེ་ལ་ཚོལ་
བའི་སྐྱེས་བུ་གཞན་མང་པོ་ཞིག་ལ་མཐུན་སྣང་དུ་མ་གྲུབ་པས་ཁྲབ་རྒྱུང་བའི་ཁྲུང་
པར་ཡོད་ཅེས་ཀྱང་སྒྲུབ་ཅུང་དོ།།

༣ ཚན་རིག་དང་བདེན་པའི་དོན།

༡ འོ་ན་དེང་རབས་གྱི་ཚན་རིག་གི་དོན་ལྗོན་བཤའ་པ་ལྟར་གྱི་ཚན་རིག་
གིས་གཏན་ལ་པབ་པའི་དོན་ཡིན་ན་མཐའ་གཅིག་ཏུ་བདེན་པའི་དོན་ཡིན་པས་ཁྲབ་
བཅ། ༢ དེ་བཞིན་དུ་བདེན་པའི་གནས་ལུགས་ཡིན་ཆེ་དེས་པར་དུ་དེང་རབས་གྱི་
ཚན་རིག་གིས་སྐྱབ་སྐྱབ་པ་ཞིག་དགོས་སམ་ཞེ་ན།

དེ་བའི་གཉིས་ནི་གནད་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་ཡིན་ལ། དེང་རབས་གྱི་ཚན་རིག་དང་
ལྟ་གྲུབ་སྐྱབ་པའི་མཁས་པས་དབྱུང་བ་ཞིབ་ཚོར་བྱེད་འོས་པའི་གནས་སུའང་གྱུར་
ཡོད། དེ་ལ་ཚན་རིག་གི་བཤའ་པ་ནི། སྐབས་དུས་དེར་ཤེས་བྱ་གང་ཤེས་པའི་
གནས་ཚུལ་གཞི་ལ་བྱས་ཏེ་གྲུབ་དོན་གསར་པ་ཞིག་གཏན་ལ་པབ་པ་གཙོ་ཆེ་
བར་བརྟེན། བཤའ་པའི་རིགས་འགའ་ཞིག་གནས་སྐབས་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་གི་འོག་
ལ་བདེན་པར་བརྩེ་མོད། ཕྱིས་གནས་དོན་གསར་པ་ཞིག་རྙིང་པའི་རྒྱུན་གྱིས། ལྟར་

བདེན་པར་བརྟེན་པའི་གནས་དེ་རྗེས་སུ་འཚོས་དགོས་པའང་ཡོད་པ་ནི་ཚན་རིག་གི་ལོ་རྒྱུས་ལ་བརྟགས་ན་ཤེས་ཀྱིས། དེའི་སྲིད་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་ཚན་རིག་གི་ལྷ་སྲུབ་སྐྱོབ་པའི་མཁས་པ་ཀུའུ་པོ་མེར་ནས་ཀྱང་། ཚན་རིག་གི་འགྲེལ་བརྗོད་ཡིན་ན། འགྲེལ་བརྗོད་དེ་ཉིད་ཀྱི་ནང་དུ། གལ་ཏེ་གནས་དེ་བདེན་པ་མིན་ན་གནས་སྐབས་རིེ་འབྲེལ་བ་ཞིག་གི་འོག་ཏུ་དེ་བདེན་པ་མིན་པར་སྟོན་དུ་རུང་བའི་བཤའ་བ་ཞིག་ཡོད་དགོས་པར་བཤའ།⁴ དེ་ཡང་དཔེར་ན། སྤྱི་ཤུས་ཀྱི་རྒྱ་སྐར་རིག་པའི་འདོད་ཚུལ་ལ་སའི་གོ་ལ་འདི་མི་འཁོར་བར་ཉི་ལྔ་སོགས་དེའི་མཐའ་ལ་འཁོར་བའི་འགྲུ་རྒྱུ་བཤའ་བ་དེ་ལ། འགལ་རྒྱ་དམིགས་པ་དང་། འགྲེལ་རྒྱ་མ་དམིགས་པ་ལྟ་བུའི་སྤྱང་རུང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་གཞོན་པ་སྟོན་ཀྱིས་པ་ལྟ་བུ་ལ་ཟེར།

དེ་བཞིན་དུ་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་ནང་གི་ཀུན་ལྷན་གྱི་མཁས་པ་འོ་བེ་ལ་གཟེངས་རྟགས་ཐོབ་པའི་ཨ་རིའི་ཚན་རིག་པ་རི་ཆུ་པ་ཡེན་མན་གྱིས་ཀྱང་། “ཚན་རིག་གི་སྲུབ་དོན་ཐམས་ཅད་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ངེས་པ་ཡོད་པ་དེ་འབྲེལ་མིན།” ཞེས་དང་། “ད་ལྟ་ང་ཚོས་ཚན་རིག་པས་ཤེས་པའི་དོན་ཞེས་བཤའ་བ་རྣམས་ནི་ངེས་པའི་རིམ་པ་མི་འབྲེལ་བ་ཅན་གྱི་འགྲེལ་བརྗོད་ཀྱི་སྤང་པོ་འབའ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། དེ་དག་ལས་ཁག་གཅིག་ནི་ངེས་པ་མེད་པ་ཤུགས་ཆེ་བ་དང་། འགའ་ཤས་པལ་ཆེར་ངེས་པ་ཡོད་པའི་རིགས་ཡིན་མོད། མཐར་ཐུག་གི་ངེས་པ་ཡོད་པ་ནི་གཅིག་ཀྱང་།

---

4 དཔེར་ན་ (Karl Popper) ཀྱི་གསུང་རྩོམ་ «ཚན་རིག་གིས་གསུང་དུ་རྟོག་ཚུལ་གྱི་རིགས་ལམ་» (The Logic of Scientific Discovery) ཞེས་པའི་དེབ་ཤོག ༩༩ ནང་དུ་རྒྱང་བལ་གཟིགས།

མེད་དོ།⁵ ཞེས་ཀྱང་བཤད་པ་བྱས་ཡོད་པས། ཚན་རིག་གི་རྙིང་དོན་དང་བདེན་པའི་གནས་ལུགས་གཉིས་བར་གྱི་འབྲེལ་པ་དེ་ཅུང་རྣོག་བྱ་ཅན་ཞིག་ཏུ་མཐོང་། དེ་ལྟ་ནའང་སྤྱིར་ཚན་རིག་གི་སྤྱུང་དོན་མང་ཆེ་བ་ཞིག་ཞི། དངོས་མཐོང་གི་སྤྱོད་བཤུར་གཙོ་བོར་བརྟེན་པའམ། མངོན་གྱུར་རམ་མངོན་གྱུར་གྱི་དོན་གཞིར་བྱས་པའི་ཅུང་ཟད་སྐོག་གྱུར་གྱི་གནས་དོན་དང་འབྲེལ་བ་འབའ་ཞིག་ཡིན་སྟབས། རི་ལྗང་གཏན་ལ་པའི་དོན་རྣམས་མངོན་གྱུར་གྱི་རིམ་པའི་སྤྱིང་དུ་སྤྱི་ཐོག་ནས་བདེན་པའི་དོན་དུ་འཛོག་དགོས་སོ།།

གོང་གི་རྒྱ་བ་གཉིས་པའི་ལན་རི་ལྗང་འདེབས་མིན་ནི། རང་དོས་ནས་གཞིའི་གནས་ལུགས་སྐོར་ལ་ལྟ་སྤྱོད་ཀྱི་ཆ་ནས་ལངས་སྤྱོད་ཀྱི་རི་ལྗང་ཡོད་མིན་གྱིས་ཁྱེད་པར་ཆེན་པོ་འོང་སྟེ། དེང་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་གི་ལྟ་སྤྱོད་སྤྱི་བའི་ནང་དུ་འང་ལངས་སྤྱོད་ཀྱི་མཐུན་པ་མང་པོ་ཡོད་པར་སྤྱང་། དེ་ཡང་དཔེར་ན། འགའ་ཤམ་གྱིས་ཡོད་པ་ཡིན་ཕྱིན་གཟུགས་ཅན་ཡིན་པས་ཁྱེད་པར་ཁས་ལེན་ཞིང་། དེ་ལྟ་ན་བདེན་པའི་དོན་ནི་གཟུགས་ཅན་གྱི་ཚོས་འབའ་ཞིག་དང་འབྲེལ་བས། བདེན་པའི་དོན་ཞིག་ཡིན་ཕྱིན་སྤྱི་ཕྱི་ཚམས་གཏོགས་ཚན་རིག་གི་སྤྱུང་དོན་དུ་འགྱུར་དགོས་ལ། དེ་ཚམས་དུ་མ་ཟད། རིམ་པ་མཐོ་བའི་གནས་སྐབས་དཔེར་ན། སེམས་ཁམས་རིག་པའི་བཤད་པ་ལྟ་བུ་རྣམས། གཙོ་བོར་སྤྱི་བའི་སེམས་ཀྱི་སྤྱོད་བའི་སྤྱིང་ནས་གཏན་ལ་པའི་བཤད་པ་ཡིན་པས། མཐར་གཏུགས་ན་སེམས་ཁམས་

5 གོང་དུ་བཞག་པའི་གཏམ་དེ་རི་ཆེད་པ་ཡེན་མན་ (Richard Feynman) ཀྱི་གཏམ་བཤད་«ཚན་རིག་དེས་པ་མེད་པའི་སྐོར་»ཞེས་པ། དེའི་གཏམ་བཤད་གསུམ་སྤྱོད་ཀྱི་དེབ། «ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་» (The Meaning of it All) ཞེས་པའི་ཞོག་ 36 དང་ 37 ཀྱི་ཐད་དུ་བྱུང་།

རིག་པའི་བཤད་པ་དེ་དག་གྲང་རིམ་པ་དམའ་བའི་གནས་སྐབས་ལུས་ཀྱི་འབྲུང་
བའི་སྤྲོད་གི་བཤད་པར་འབབ་དགོས་པ་དང་། དེ་ཡང་མཐར་གཏུགས་ན་གཟུགས་
ཅན་སྤྱི་མོའི་གནས་སྐབས་ཉེ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་བཤད་པའི་སྤྲོད་དུ་བསྐྱར་
དགོས་པར་ཡང་སྒྲིབ་བར་བྱེད།⁶

ཡང་འགའ་ཞིག་གིས་ནི། མཐར་གཏུགས་ན་ཡོད་ཕྱིན་ཚད་གཟུགས་ཅན་གྱི་ཚོས་
སམ་དེའི་བྱུང་བར་འབབ་ཞིག་ཏུ་ངེས་མོད། དེ་ལྟ་ནའང་བདེན་པའི་དོན་མཐར་དག་ཚན་
རིག་གིས་འབྲུབ་པའི་ངེས་པ་མེད་དེ། ཚན་རིག་གི་དབྱུང་བ་ནི་ཡུལ་ལ་དཔྱོད་ཚུལ་ཐུན་
མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། དེ་ལ་ནི་ཚད་ཀྱིས་གཞལ་བ་དང་། མཐུན་སྒྲུབ་དུ་བྱུབ་པ་
དང་། གནས་ཚུལ་གྱི་བྲག་པ་མང་པོ་ལས་སྤོགས་བསྐྱེད་ཀྱིས་སྤྱི་བཤད་བྱེད་དགོས་
པ་སོགས་ཡོད་བས། ཡུལ་གྱི་གནས་ཚུལ་རང་མཚན་གྱི་བྲག་པའི་རིམ་པའི་སྤྲོད་གི་
འགྲེལ་བཤད་མང་པོ་ཞིག་ཚན་རིག་གི་ལམ་ནས་ནམ་ཡང་བྱེད་མི་ཐུབ་པ་ནི་གཞལ་དུ་
མེད་པའི་གནས་སུ་གྱུར་ཅེས་ཟེར་བའང་ཡོད། ཡང་ཁ་ཅིག་གིས། བདེན་པའི་དོན་ཡིན་
ཕྱིན་ཚན་རིག་གི་དབྱུང་བའི་ར་བའི་ནང་དུ་ཚུད་པས་བྱུབ་པ་གཏན་ནས་མེད་དེ། ཚན་
རིག་ནི་མངོན་གྱུར་དང་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་བྱུང་བར་གྱི་ཚོས་འབབ་ཞིག་གཏན་ལ་འབབས་
བྱེད་ཀྱི་ཐབས་ལམ་ཞིག་ཡིན་ལ། ཐབས་ལམ་དེའི་ཚོག་ནས་དབྱུང་དུ་མི་རུང་བའི་མཐར་
ཐུག་གི་བདེན་པའི་གནས་དོན་མང་པོ་ཞིག་གྲང་ཡོད་པའི་བྱིར་རོ་ཞེས་སྒྲུའོ།

6 ལངས་སྤོགས་འདི་ལ་ reductionism ལྟེ་ཚུང་བསྐྱར་གྱི་ལྟ་བུ་ཞེས་ཟེར་ཞིང་། ལྟ་དུས་ཚན་རིག་པའི་
ནང་ལྟ་བུ་དེ་འཛིན་མཁན་གིན་ཏུ་མང་པོ་བྱུང་མོད། འདོད་ཚུལ་འདིའི་ཚོག་ནས་སྤོགས་ཅན་དང་ནམ་ཤེས་ཀྱི་
སྐྱོར་ལ་ཚན་རིག་གི་སྤྲོད་ནས་འགྲེལ་བརྟོག་བྱ་བར་ངལ་བ་ཆེན་པོ་སྤྲད་པར་བརྟེན། དེང་དུས་ཚུང་བསྐྱར་གྱི་
ལྟ་བུའི་ལངས་སྤོགས་འདི་ལ་དགག་པ་བྱེད་མཁན་ཡང་ཇི་མང་དུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད།

ཡང་གོང་གི་དྲི་བ་གཉིས་པ་དེའི་ཐོག་བཤད་སྟངས་གཞན་ཞིག་གི་སྟེང་ནས་
དབྱུང་ན། དེང་ཚན་རིག་གི་དོ་མོ་དང་། བྱེད་ལས། དེའི་བྱུང་དོན་སོགས་ཀྱི་སྐོར་
ལ་དབྱུང་ཞིབ་བྱེད་མཁན་གྱི་ནང་དུ། ཚན་རིག་གི་ལམ་ནས་བྱུང་བའི་དོན་རྣམས་
ལྟོ་སྐོར་གྱི་ཐོར་གནས་པའི་ཐབས་ཚུལ་གྱིས་རང་བྱུང་གི་འཛིག་ཉེན་གྱི་སྟེང་།
དངོས་མཐོང་གི་སྲོང་བ་གཞིར་བྱས་ཏེ་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་རྙིང་དོན་རྣམས་རྙིང་
དོན་དུ་བྱུང་བ་འབའ་ཤིག་ཏུ་ངེས་ཤིང་། དེ་ཡང་རང་བྱུང་གི་ཁམས་སུ་ཡོད་ཕྱིན་
ཚད་གཞུགས་ཅན་གྱི་ཚོས་དངོས་སམ་དེའི་ཁྱད་ཚོས་གང་བྱུང་གིས་ཁྱབ་པས།
ཚད་མས་བྱུང་བའི་བདེན་པའི་དོན་ཡིན་ན་ཚན་རིག་གི་རྙིང་དོན་ཡིན་དགོས་ལ།
ཚན་རིག་ནི་ཤེས་བྱའི་རིག་གནས་དུ་མ་ཡོད་པའི་ནང་ནས་བདེན་པ་འཚོལ་བའི་
ཐབས་ལམ་གཅིག་དུ་ཉིད་དུ་གནས་པས། རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་གཞན་ལས་
མཚོག་ཏུ་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་འདོད་པའི་རིགས་གཅིག་ཡོད་ལ།⁷

ཡང་ལངས་སྲོགས་གཞན་ཞིག་ནི་དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ། ཚན་རིག་ལ་ཡུལ་དུས་
གནས་སྐབས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྐོར་ནས་བདེན་པར་གནས་པའི་གཞུང་གནས་ཀྱི་རིགས་
ཚུལ་ཞིག་ཡོད་པར་འདོད་པ་ནི་ཡིད་ཆེས་ཅམ་ཡིན་གྱི། གལ་ཏེ་དེ་ལྟ་བུའི་ཐབས་
ཚུལ་ཡོད་ཆེ་ཚན་རིག་ལ་དུས་ནམ་ཡང་ནོར་བ་མི་སྲིད་པ་དང་། ཚན་རིག་ནང་ཡང་
རྒྱས་འགོ་མི་སྲིད་པ་དང་། ལྷག་པར་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཆ་ནས་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བའི་ཚན་
རིག་གི་རྩ་བའི་འགྱུར་འགོས་ (scientific revolution) དཔེར་ན། ཁོ་མེར་

7 འདོད་ཚུལ་འདི་སྤྱི་ལོའི་དུས་རབས་བརྒྱ་དགུ་བའི་སྤྱིད་དང་། ཉི་ལུ་བའི་སྟོད་དུ་གཙོ་བོ་ཡུ་རོལ་ཁུལ་
དུ་ཁྱབ་ཆེར་དར་བའི་ལྷ་བ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། འདོད་ཚུལ་འདིས་ཀྱང་གོང་དུ་སྐོར་བའི་རྒྱུ་བརྒྱུར་གྱི་ལྷ་བ་
འཛིན་པར་མཚུངས།

ནི་ཁན་གྱི་འགྲུང་བ་ (Copernican revolution) ལྟ་བུ་འོང་མི་སྲིད་པ་སོགས་
 གྱི་སྐྱབ་བྱེད་བཞེད་དེ། ཚན་རིག་གི་རྙིང་དོན་ནི། རིག་གནས་གཞན་བཞིན་རིག་པའི་
 གཞུང་ལུགས་བྱེ་བྲག་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཐབས་ལམ་གྱི་ར་བ་དེའི་ནང་བདེན་མི་བདེན་
 དཔྱོད་པ་ལས། དུས་དུས་གནས་སྐབས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས་བདེན་མི་
 བདེན་བཤད་དུ་མེད་པས། ཐབས་ཚུལ་རང་གི་སྤང་ནས་བཤད་ན། རིག་པའི་གཞུང་
 ལུགས་གཞན་དང་མི་འདྲ་བ་ཙམ་ལས། དེ་དག་ལས་མཚོག་ཏུ་གྱུར་པར་སྐྱ་མི་ལུས་
 པ་སོགས་སུ་འདོད། ལངས་སྤྱོད་ཀྱི་མ་འདི་སྤྱིར་ཁས་ལེན་མཁན་ཅུང་མོད། དེ་སྐྱ་
 བ་པོ་གྲགས་ཆེ་ཤོས་ནི་པོ་ལ་པེ་ཡེར་ཨ་བེ་རྩ་ (Paul Feyerabend) ལྟ་བུའི་ཚན་
 རིག་གི་ལྟ་བུ་སྐྱབ་སྐྱོ་བའི་མཁས་པ་དེ་ཡིན་ཞིང་། ཁོང་གི་དབྱེད་ཚུལ་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་
 «ཐབས་ཀྱི་ཚུལ་ལ་རྒྱུ་བ་»ཞེས་བ་དེས་ཚན་རིག་གི་ལྟ་བུ་ཀྱི་སྐོར་ལ་དོགས་
 པའི་གནས་ཤིན་ཏུ་མང་དག་ཅིག་བསྐྱེད་པ་དང་། དེ་དག་ལ་མཁས་པ་གཞན་གྱིས་
 དགག་ལན་སྤེལ་བ་སོགས་བྱུང་ཡོད།⁸

གོང་དུ་སྐོར་བའི་སྤྱོད་ཀྱི་གཉིས་ཀ་ཚན་རིག་གི་ངོ་བོ་དང་ཐབས་ཚུལ་འདི་ལེད་
 ཅེས་པའི་འདོད་ཚུལ་ལ་མི་མཐུན་པས། དོགས་གནས་དེ་གཉིས་ཀྱི་ཐོག་ལ་གཉིས་ཀས་
 ཐུན་མོང་དུ་ཁས་ལེན་པའི་ཐད་མཐའ་ཚོད་པའི་བཤད་པ་བྱེད་མི་ལུས་ཀྱང་། གཉིས་
 ཀས་ཚན་རིག་གི་ལག་ལེན་གང་ཡིན་ལ་འདོད་པ་མཐུན་པ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། ཚན་
 རིག་ནི་དངོས་མཚོང་གི་ཚོས་དང་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་བདེན་པའི་གནས་ཚུལ་འཚོལ་བའི་

8 *Against Method* ཞེས་པའི་དེབ་འདི་བྱི་ལོ་ 1975 ལོར་བར་དུ་བཏབ་སྟེ་སྤེལ། ཚུལ་པོ་པོ་ལ་པེ་
 ཡེར་ཨ་བེ་རྩ་ནི་ཨོ་ས་ཏེ་ཨ་འི་རྒྱལ་ས་པེ་ཨོ་ནའི་མཚོ་སྐོབ་ཐོན་པའི་མཁས་པ་བྱིས་ཨ་འི་མཚོ་སྐོབ་པེར་ཀེ་ཡ་
 ལེར་སྐོབ་དཔོན་ཚོན་མོའི་གོ་གནས་བླངས་པའི་གྲགས་ཅན་གྱི་མི་སྣ་ཞིག་ཡིན།

ཐབས་ལམ་མེད་དུ་མི་རུང་བ་ཞིག་ཡིན་པ་ཡང་སུན་མོང་དུ་ཁས་ལེན། དེའི་སྟེང་གྱི་ལོ་
 ༡༩༩༩ ལོར། རོ་མས་ཀུན་ (Thomas Kuhn) གྲུབས་ «ཚན་རིག་ནང་ཚུ་འགྲུར་
 རི་ལྟར་འགྲོ་བའི་བཀོད་དབྱིབས་» (*Structure of Scientific Revolutions*)
 ཞེས་པའི་དེབ་བཅུམས་ཏེ། ཚན་རིག་གི་སྡེ་ཚན་ནང་ཚུ་འགྲུར་རི་ལྟར་ཐེབས་ཚུལ་ནི།
 གཙོ་བོར་ཚན་རིག་གི་སྡེ་ཚན་གྱི་བྲག་པ་དེའི་ནང་ཡོངས་གྲགས་སུ་ཁས་ལེན་པའི་
 གནས་མང་པོ་ཞིག་དང་འགལ་བར་སྤང་བ་དང་། མི་མཐུན་པའི་དཔེ་རྒྱུ་རྒྱུ་མང་
 དུ་སོང་བ་བསགས་པ་ན། རམ་ཞིག་ཚུ་བའི་སྐོར་རང་ལ་འགྲུར་བ་མ་བཏང་ན་འགལ་
 བའི་སྤང་པའི་ཁུར་གྱིས་འོན་པར་འགྲུར་བར་མཐོང་བས། སྤར་གྱི་འབྲེལ་བ་འདད་ལ་ཚུ་
 འགྲུར་མི་གཏོང་ཀ་མེད་བྱུང་སྟེ་ཚུ་བའི་སྐོར་ལ་འགྲུར་བ་ཐེབས་ཚུལ་བཤད། ཚུལ་དེ་
 ལ་གཞི་སྐོར་གྱི་འཕོ་འགྲུར་ (paradgm shift) ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་ཀྱང་བཏགས་པ་
 བྱུང་།⁹ གང་ལྟར་ཡང་ཀུན་གྱི་དེབ་འདི་དང་། བོད་དུ་སྐོར་པའི་ཀལ་པོ་བེར་དང་། པོལ་
 པེ་ཡེར་ཨ་བེན་སོགས་ཀྱིས་དོགས་དཔྱད་གཏིང་ཟབ་བསྐྲངས་པ་སོགས་ཀྱིས་རིམ་
 པས་ཚན་རིག་གི་གྲུབ་དོན་རི་ལྟར་གཏན་ལ་འབབས་ཚུལ་གྱི་སྐོར་ལ་གོ་བ་དམིགས་
 བསལ་སྟེར་ལུས་པ་བྱུང་ཡོད་ཅིང་། དེ་བཞིན་དུ་ཚན་རིག་གིས་རྙེད་པའི་གནས་དང་
 བདེན་པའི་དོན་གཉིས་བར་གྱི་འབྲེལ་པའི་སྐོར་ལའང་བསམ་སྒོ་གཏོང་སྤངས་ཟབ་དུ་
 འགོ་བྱུབ་པའང་བྱུང་ཡོད་པ་འདི་ཤེས་དགོས་པ་གནད་ཆེ་བར་མཐོང་།

9 ཀུན་གྱིས་གཞི་སྐོར་གྱི་འཕོ་འགྲུར་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་དེ་གསར་དུ་བྲུས་མོད། དེའི་གནད་དོན་མང་དག་
 ཅིག་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཆ་ནས་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བའི་ཁོ་བེར་ནི་ཁན་གྱི་འགྲུར་བ་དེ་རི་ལྟར་བྱུང་བའི་འབྲེལ་བ་འདད་
 གྲུད་པའི་དེབ། «ཁོ་བེར་ནི་ཁན་གྱི་ཚུ་འགྲུར་» (*The Copernican Revolution*) ཞེས་པ་ཞིག་ ༡༩༥༨
 ལོར་བཅུམས་ཏེ་སྟེལ་ཟེན་པ་དེའི་ནང་དུ་འཇུག་པར་བྱུང་།

༡ སྟོན་པ་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱི་ཚུལ་ལུགས།

གལ་ཉེ་འགའ་ཤམ་གྱི་བསམ་ཚོད་ལ་འོང་སྲིད་བ་ལྟར། ཉང་པ་སངས་རྒྱས་
སའི་ལུགས་ནི་ཚོས་ཀྱི་རིང་ལུགས་ཤིག་ཡིན་པས། དེ་ནི་ཚེ་སྲི་མའི་བདེ་དོན་ཅལ་
དུ་བཏོན་ནས་དེ་སྐབས་པའི་ཐབས་ལམ་ཞིག་ཡིན་པར་བརྟེན། དེ་དང་ཚན་རིག་
གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་མཐུན་སྟུགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དམིགས་བསམ་གནད་འགག་ཡོད་
པ་ཞིག་འོང་བའི་གཞི་མེད་པས། ཚོས་ཚོས་ཀྱི་སར་དང་ཚན་རིག་ཚན་རིག་གི་
སར་བཞག་ན་མི་ལེགས་སམ་ཞེ་ན།

དོགས་འདྲི་འདིའི་དོན་ལ་བརྟེན་དགོས་པ་གནད་ཆེ་ཞིང་། དོགས་འདྲི་འདིའི་
ལན་བྱེད་པ་ལ་འང་སྟུགས་མང་པོ་ཞིག་ནས་བསམ་དགོས་པ་གལ་ཆེ་བར་མཐོང་། དེ་
ལ་ཐོག་མར་ཉང་པ་སངས་རྒྱས་སའི་ལུགས་ནི། བསྟན་པའི་བདག་པོ་སྟོན་པ་སངས་
རྒྱས་ཉིད་ནས་མི་འདོད་པའི་སྐྱུག་བསྐྱེད་ཀྱི་ཅ་བ་ཡུལ་གྱི་གནས་ལུགས་མི་ཤེས་
པའི་ཚོངས་པ་ལ་ཐུག་པ་དང་། མི་ཤེས་པའི་ཚོངས་པ་དེ་འང་སྟོན་ལམ་འདེབས་པ་
དང་། ཚོས་ལུགས་ཀྱི་ཚོ་ག་སོགས་ཀྱིས་མི་སྟོན་པར། མི་ཤེས་པའི་སྟོན་ལུགས་
རིག་པ་ཡེ་ཤེས་བསྐྱེད་དེ་སྟོན་དགོས་པ་དང་། དེ་ལྟ་བུའི་རིག་པ་ཡེ་ཤེས་དེ་འང་ཡུལ་
གྱི་གནས་ལུགས་སྲིན་ཅི་མ་ལོག་པར་ཤེས་པ་ལས་བྱུང་བར་གསལ་བར་བཀའ་
སྐྱེད་ཡོད། དེ་ལྟ་ན་ཉང་པ་སངས་རྒྱས་པ་ལྟར་ན། བཅིངས་གྲོལ་དང་གཏན་གྱི་བདེ་
སྐྱུག་ཅེས་པ་ནི། ཡུལ་གྱི་མཐར་ཐུག་གི་གནས་ལུགས་རིག་པ་དང་མ་རིག་པའི་སྤྲོད་

ནས་འཛོག་དགོས་པར་གྲུབ་པས། ཉན་པ་སངས་རྒྱལ་པའི་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཅ་བའི་
ཀུན་སྐོར་དང་དེ་བསྐྱུན་གྱི་དམིགས་ཡུལ་གཙོ་བོ་དེ་སྤྱད་བསྐྱེད་ཀྱིས་དབེན་པའི་
གཏན་གྱི་བདེ་བ་སྐྱབ་པ་དེ་ཡིན་མོད། ཡུལ་གྱི་གནས་ལུགས་ཚུལ་བཞིན་དུ་རིག་
པའི་ཤེས་རབ་འཚོལ་བ་ནི་ལམ་འདྲིའི་ཆ་རྒྱུན་མེད་དུ་མི་རུང་བ་ཞིག་ཡིན་པ་ཐོག་
མ་ཉིད་ནས་གསལ་པོ་ཆགས་ཡོད། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཉིད་ཀྱི་བདེན་བཞིའི་ཚོས་
འཁོར་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ནའང་། ཉན་པ་སྐྱེན་གྱིས་གསོ་བ་ལ་དབེ་མཛད་དེ། ཐོག་
མར་རང་ཉིད་སྤྱད་བསྐྱེད་ཀྱིས་མཉམ་བ་ཤེས་དགོས་པ་དང་། དེ་ནས་སྤྱད་བསྐྱེད་
དེ་ལ་མི་འདོད་པའི་སྐྱོ་སྐྱེས་པའི་འོག་དེའི་རྒྱ་ཅད་བཅད་དེ་ངོས་འཛིན་དགོས་པ་
དང་། དེ་ནས་སྤྱད་བསྐྱེད་དེ་རྒྱ་དང་བཅས་པ་ལས་ཐོལ་བ་ཡོད་མེད་བརྟགས་ཤིང་།
ཡོད་པར་མཐོང་བ་ན་ཐོལ་བ་དེ་སྐྱབ་པའི་ཐབས་ལམ་བསྐྱེན་དགོས་པར་གསུངས་
ལ། དེ་ཐབས་ཅད་ཀྱང་རྒྱ་དང་འབྲས་བུའི་རང་བཞིན་གྱི་འབྲེལ་པ་གཞི་ལ་བཞག་
སྟེ་རྣམ་གཞག་མཛད་པ་ཉིད་ཡིན་པས། ཚན་རིག་གི་གཞི་མའི་ལྷ་ཕྱོགས་དང་ཤིན་
ཏུ་མཐུན་པ་སྐྱོས་མ་དགོས།

སྤྱད་པར་དུ་ནང་སེམས་ཀྱི་སྐོར་ལ། རྫོའི་རིགས་མི་འབྲ་བ་དང་། དེ་དག་སོ་
སོའི་ངོ་བོ་དང་བྱེད་ལས། ཉན་པ་ཚུན་གྱི་འབྲེལ་པ། ཉན་གི་ཀུན་སྐོར་གི་ཁྱད་
པར་ལས་བདེ་སྤྱད་གི་སྐོར་བ་དང་སྤྱིའི་བྱ་སྤྱོད་ལ་གཞོན་ཤུགས་ཐེབས་ཚུལ། རྫོ་
སྤྱད་པ་ལས་སྐོའི་རྣམ་འགྲུར་ལ་འབྲེལ་འབྲིབ་ཀྱི་འགྲུར་བ་འགོ་རྩལ་སོགས་མང་
པོ་ཞིག་ལ་སྟོན་པས་རང་གི་ཉམས་སྐོར་ལ་བརྟེན་པའི་བཤད་པ་གཉིང་ཟབ་མཛད་
ཡོད་པར་བརྟེན། དེར་དུས་ཀྱི་མཁས་པ་འགས་བདག་ཅག་གི་སྟོན་པ་ནི་སེམས་

ཁམས་རིག་པའི་ཚན་རིག་པ་ཐོག་མ་དེ་དེད་ཅེས་བརྗོད་མཁན་ཡང་ཡོད། དཔེར་
 ཅན། ཉེན་འབྲེལ་ཡན་ལག་བརྒྱ་གཉིས་ཀྱི་བཤད་པའི་ནང་། ཐ་མལ་པའི་སེམས་ཀྱི་
 འགོ་སྐངས་ལ། དུལ་ལ་འཇུག་པའི་ཆེ་དེ་ལ་འདོད་པ་དང་། མི་འདོད་པ། ཇི་མི་སྐྱམ་
 པའི་སྒོས་རིམ་པ་བཞིན། དུལ་དེ་ལ་རྗེས་སུ་འགོ་བ་དང་། དེ་ལ་རྒྱབ་ཀྱིས་སྟོགས་
 པ་དང་། དེ་ལ་རི་མི་སྐྱམ་པའི་སྒོ་ནས་འཇུག་པ་དང་། དེས་གཞི་བྱས་ཏེ་དུལ་དེ་ལ་
 ཆགས་པ་དང་། སྣང་བ་དང་། གཉི་སྤྲུག་པའི་སྒོ་སྐྱེ་བ་དང་། དེ་དག་གིས་ཀུན་ནས་
 བསྐྱངས་ཏེ་པན་པ་དང་གཞོན་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ལས་ལ་འཇུག་ཚུལ་གསལ་
 བར་གསུངས་ཡོད། དེ་ལྟར་དུལ་ལ་འཇུག་ཚུལ་དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་བར། རང་ཉིད་
 ལ་དམིགས་ཏེ་རོ་སྐྱམ་པའི་སྒོ་སྐྱེ། གང་ལ་དམིགས་ནས་རོ་སྐྱམ་དུ་འཛོལ་སའི་
 ར་ཞེས་བཞིག་སྤྱང་གི་དཀྱིལ་དུ་ཡོད་པ་ལྟ་བུའི་རང་དབང་བཞིག་ཡོད་པ་གཞིར་
 བྱས་ཏེ་འཛོལ་ཚུལ་ཡོང་བ་དང་། དེའི་དབང་གིས་དེ་ལྟ་བུའི་བདག་དེའི་བདེ་བའི་
 ཆ་རྒྱེན་དུ་གྱུར་པའི་གཉེན་དང་ལོངས་སྟོན་སོགས་ལ་སྲེད་ཅིང་ཆགས་པའི་སྒོ་
 དང། བདག་དེ་ལ་གཞོན་པའམ་དེའི་བདེ་བ་སྐྱབ་པའི་གོགས་སུ་གྱུར་བ་རྣམས་ལ་
 མི་འདོད་པ་སྣང་བའི་སྒོ་དང་། བདག་དེར་དམིགས་བསལ་པན་གཞོན་གང་ཡང་བྱེད་
 བར་མ་མཐོང་བ་རྣམས་ལ་རི་མི་སྐྱམ་པར་འཇུག་པ་འོང་བས། མཐར་གཏུགས་ན།
 རང་དང་བྱི་ནང་གི་ཚོས་ལ་སྒོས་རི་ལྟར་ལྟ་ཚུལ་དང་། དེ་གཞི་ལ་བཞག་པའི་འདོད་
 མི་འདོད་ཀྱི་བསམ་བསམ་དུལ་ལ་རི་ལྟར་འཇུག་ཚུལ་ལ་གཞོན་ཤུགས་ཆེན་པོ་ཐེབས་
 པ་དང་། དེའི་རྒྱུ་གྱིས་བདེ་སྤྲུག་སོགས་ཚོར་བའི་ཉམས་སྤོང་ལ་འགྱུར་བྱུང་
 པ་དང་། དེའི་རྒྱུ་གྱིས་དུལ་ལ་འཇུག་པའི་ཆེ་ལུས་ངག་གི་བྱ་སྟོན་རི་ལྟར་འགྱུར་

མིན་སོགས་ཏེ། དུལ་ལ་ལྟ་ཚུལ་དང་། རྐྱེད་གྱི་བསམ་པའི་འབྲེལ་སྤྱོད་གསལ། ཉན་གྱི་
སྤྱོད་ཚོར། ཕྱི་ལོ་ལྷན་དག་གི་བྱ་སྤྱོད་སོགས་ནི། སན་ཚུན་གཅིག་གཅིག་གི་རྒྱུ་
དུ་འགྲོ་ཚུལ་གྱི་གནད་དེ་ལ་ཐུག་པར་སྟོན་པ་ཉིད་ཀྱི་གསུང་ལས་གསལ་བར་བྱུང་།

ལྷག་པར་དུ་སེམས་ལ་བརྟེན་པའི་སྤྱད་བསྐྱེད་ལྟ་རྟེན་གསལ་སེམས་བ་དང་། དེ་
བཞིན་དུ་སྤོའི་ཁྱད་པར་གྱེ་བྲག་པ་དག་པན་བདེ་སྟེང་བའི་བཟང་སྤྱོད་གསལ་སྤྱོད་
བ་སོགས་སྤོ་བཅོས་ཐབས་ཀྱི་ལམ་ནི་སྟོན་པའི་གསུང་དུ་མར་ཅལ་དུ་བཏོན་ནས་
གཏན་ལ་འབེབས་པས། དང་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་གཞིར་བྱས་པའི་སྤོ་བཅོས་ཐབས་
ཀྱི་ལག་ལེན་དག་གི་སྤྱད་བསྐྱེད་ལྟ་བུར་ཡང་ངོས་འཛིན་ཚོགས་དེ་ཡང་སྟོན་པའི་གསུང་
དུ་བན་བ་དང་ཤེས་བཞིན་བསྟེན་པའི་ཚུལ། སེམས་ཅེ་གཅིག་པ་སྐྱབ་ཚུལ། ཡིད་བྱེད་
གོང་ནས་གོང་དུ་སྤེལ་ཚུལ། སེམས་རྣམ་རྟོག་གི་རྗེས་སྤྱོད་ལྟུག་པ་ལས་བསྐྱེད་
ཏེ་རྣམ་དུ་འཛོག་ཚུལ། ལྷག་མཐོང་གིས་དུལ་གྱི་གནས་ལྷགས་རིག་པའི་ཤེས་རབ་
སྤྱོད་ཚུལ། སྤྱོད་ཚོར་ལ་ཆ་བཞག་ན་བྱམས་པ་དང་སྟོང་རྗེའི་རྣམ་པ་གོང་འཕེལ་དུ་
གཏོང་ཚུལ། ཁོང་ཁོའི་གཉེན་པོ་བྱམས་པ་དང་། ཆགས་པའི་གཉེན་པོ་མི་སྤྱད་པ།
རྟག་འཛིན་གྱི་གཉེན་པོ་མི་རྟག་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་སོགས་སྤོ་སྤྱོད་པའི་ཐབས་ཚུལ་
སྤོ་ཚོགས་པ་ཞིག་གཏན་ལ་པབ་པས། དང་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་ཚན་རིག་པ་
སྤྱི་དང་། ཁྱད་པར་དུ་སྤྱད་ཅའི་ཚན་རིག་པ་དང་། སེམས་ཀྱི་ནད་བཅོས་ཀྱི་ཚན་
རིག་པ་རྣམས་ནང་པའི་གཞུང་ནས་བཤད་པའི་སྐོམ་སྐྱབ་བམ་སྤོ་སྤྱོད་པའི་ཐབས་
ཚུལ་རྣམས་ལ་དམིགས་བསལ་དོ་སྣང་དང་དེ་འབྲེལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའང་ཡོང་
བཞིན་པ་ནི། རིགས་པ་དང་ལྷན་པའི་གནས་ཤིག་ཡིན་པར་མཐོང་།

གོང་གི་རྒྱ་མཚན་དེ་དག་ལ་བསམས་ནས། རྩི་ལོའི་དུས་རབས་བཅུ་དགུ་
 པའི་ནང་ཡུ་རོལ་གྱི་ཤེས་ཡོན་ཅན་རྣམས་ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་རིང་ལུགས་དང་
 རོག་མར་སྤང་སྒྲུབས། འགའ་ཤེས་གྱིས་སངས་རྒྱས་པའི་རིང་ལུགས་དེ་ནི་ཚོས་
 ལུགས་མིན་གྱི་སེམས་གྱི་ཚན་རིག་ཡིན་པར་བརྗོད་པའང་བྱུང་ལ། ལྷག་པར་ལྷ་
 གུབ་སྐྱེ་བའི་མཁས་པ་ (Friedrich Nietzsche) དང་། (Schopenhauer)
 ལྷ་བྱ་ཡང་རང་ངོས་ནས་སྤྱིར་ཚོས་ལུགས་གྱི་ལྷ་སྤྱོད་ལ་མི་དགའ་མོད། རང་
 པའི་ལྷ་གུབ་ལ་བསྐྱེད་པ་བྱེད་པའང་བྱུང་ཡོད། དེ་བཞིན་དུ་རྩི་ལོའི་དུས་རབས་
 ཉི་ཤུ་པའི་སྟོན་གྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་མཁས་པ་འིག་ཏུ་གྲགས་ཅན་ (Albert
 Einstein) གྱིས་ཀྱང་། “གལ་ཏེ་ཚན་རིག་གི་དགོས་མཁོ་དང་བསྟུན་པའི་སྟེང་
 བས་རང་ཚུགས་སྐབ་པའི་ཚོས་ལུགས་འིག་ཡོད་ཚེ་དེ་ནི་ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་
 ལུགས་དེ་ཡིན་དགོས་ངེས།” ཞེས་དགོངས་འཆར་བཏོན་ཡོད་པར་ཡང་གྲགས་སོ།།

༥ དབལ་ན་ལེ་རྒྱའི་རིང་ལུགས།

སྟོན་པ་ལྷ་ངན་ལས་འདས་པའི་རྗེས། སྟོན་པའི་རྗེས་འཇུག་རྣམས་ནས་བཀའ་
 བསྟུ་རིམ་པ་སྤྱི་ལུང་མཛད་དེ། སྟོན་པའི་གསུང་རྣམས་བརྗོད་བྱའི་སྐོ་ནས་སྡེ་སྟོན་
 གསུམ་དུ་བསྟུས་ལ། ལྷང་དོར་ཚུལ་ཁྲིམས་གྱི་གནས་སྟོན་པ་རྣམས་འདུལ་བའི་སྡེ་
 སྟོན་དང་། ཉིང་རེ་འཛིན་སྐོམ་སྐབ་གྱི་གནས་གཅོ་བོར་སྟོན་པ་རྣམས་མདོ་སྡེའི་སྡེ་སྟོན་
 དང་། གནས་ལུགས་རིག་པའི་ཤེས་རབ་གྱི་བསྐྱབ་པ་གཅོ་བོར་སྟོན་པ་རྣམས་མདོན་

པའི་སྡེ་སྡོད་དུ་བསྐྱུས་པར་མཛད་པ་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་ལྟར་ལགས། དེ་གསུམ་ལས་
ཚན་རིག་དང་ཐད་ཀར་འགྲེལ་པ་ཡོད་པ་ནི་མངོན་པའི་སྡེ་སྡོད་དེ་ཡིན། དེ་ཡང་མངོན་
པའི་སྡེ་སྡོད་ཀྱི་གསུང་རབ་རྣམས་ཅུ་བར་བཞག་སྟེ་ཕྱིས་ཀྱི་ནང་པའི་མཁས་གྲུབ་རྣམས་
ནས། ཤེས་བྱ་མཐའ་དག་གཞུགས་དང་། སེམས་དང་། སེམས་བྱུང་དང་། ལྡན་མིན་
འདུ་བྱེད་དང་། འདུས་མ་བྱས་ཏེ་གཞི་ལྡེའི་ནང་དུ་བསྐྱུས་ནས་བཤད་པ་དང་། ཡང་
གཞུགས་སོགས་ལུལ་བྱུག་དང་། མིག་སོགས་ཡིད་དང་བཅས་པའི་དབང་པོ་བྱུག་
སྟེ་སྐྱེ་མཆེད་བཅུ་གཉིས་དང་། དེ་དག་ལ་བརྟེན་པའི་རྣམ་ཤེས་བྱུག་བཅས་བསྐྱབ་ཏེ་
སྡེ་ཚན་བཙོ་བརྒྱད་དུ་བསྐྱུས་ཏེ་བཤད་པ་བྱེད་པའི་མངོན་པའི་གཞུང་ལུགས་རྒྱས་
པར་སྟེལ་བ་སོགས་བྱུང་།¹⁰

དེ་ལྟ་བུའི་མངོན་པའི་གཞུང་རྣམས་སུ། བརྗོད་བྱའི་གཙོ་བོ་སེམས་ཁམས་རིག་
པའི་གནད་དབེར་ན། རྣམ་ཤེས་ཀྱི་གངས་དང་ངོ་བོ། སེམས་བྱུང་གི་རྣམ་གངས་དང་།
དེ་དག་སོ་སོའི་ངོ་བོ་དང་བྱེད་ལས། བདེ་སྐྱུག་གི་རྒྱུ་རྒྱུར་པའི་དགོ་བ་དང་མི་དགོ་
པའི་སྐྱོའི་ཁྱད་པར། དེ་བཞིན་དུ་ཉོན་མོངས་རྒྱ་དང་བཅས་པའི་རྣམ་གཞག་སོགས་
ཅལ་དུ་བཏོན་པ་དེ་ཡིན་མོད། ཞར་ལ་གཞུགས་ཅན་གྱི་ཚོས་ཀྱི་བཤད་པའང་བྱས་
ཡོད། དེ་ཡང་དབེར་ན། ཆེ་བ་སྡོད་ཀྱི་འཛིག་ཉེན་ཆགས་རིམ་ནས་རྒྱང་བ་གཞུགས་
ཅན་ཚོས་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་པ་ལོའི་བར། སྡོན་གྱི་ཚོས་མངོན་པའི་སྐོབ་དཔོན་རྣམས་ནས་

10 མངོན་པའི་སྡེ་སྡོད་བསྐྱུས་ཏེ་ཕྱོགས་བསྐྱིགས་ཀྱིས་མངོན་པ་སྡེ་བདུན་ཞེས་པའི་གཞུང་ཆེ་ཁག་བདུན་གྲུབ་
ཅིང་། དེ་ལྟར་འདུང་གསེས་ཀྱི་བདུན་པོ་གང་ཡིན་གྱི་ངོས་འཛིན་ལ་ཚོས་མངོན་པའི་ལུགས་རྣམས་བཞེད་
རྒྱལ་མི་འདྲ་བ་བྱུང་རྒྱལ་སོགས། ཁོ་བོས་བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་བཏུས་ཀྱི་ཤོད་བྲེང་ཁོངས། «མངོན་
འགྲེལ་མངོན་པའི་རྒྱན་»པར་དུ་བཏབ་པའི་སྡོན་གླེང་ངོ་སྟོན་དུ་རྒྱས་ཅམ་བཞེད་ཡོད་པར་གཞིགས་འཚལ།

དབྱུང་ཞིབ་དང་འབྲེལ་བའི་བཤའ་བ་རྒྱས་བར་མཛད་ཡོད་ལ། འཕགས་ལུལ་གྱི་ནང་
 བའི་གཞུང་སྤྱི་དང་ལྷག་བར་ཚོས་མངོན་བའི་བསྟན་བཅོས་རྣམས་སུ་ཤེས་བྱ་ལུལ་གྱི་
 རྣམ་གཞག་གི་སྐོར་ལ་བཤའ་བ་རི་ལྟར་མཛད་ཡོད་པ་ནི། སྤྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ལྷན་ལ།
 བའི་གཞུང་རྣམས་ལས་གསལ་བར་མཐུན་ངེས། སྤྱིར་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ལྷན་ལ།
 བའི་ཚོས་མངོན་བའི་གཞུང་ལུགས་ལ་ལུགས་ཐ་དང་བ་མང་ཅམ་བྱུང་མོད། དེར་
 མ་ཉམས་བར་གནས་པ་ནི་བ་ཡིའི་སྐད་དུ་བཞུགས་པའི་གནས་བཟུང་སྤེ་བའི་ལུགས་ཀྱི་
 ཚོས་མངོན་བ་དང། ལེགས་སྦྱར་ལས་བསྐྱར་ཅིང་དེར་གཙོ་བོར་བོད་སྐད་དུ་བཞུགས་
 བའི་གཞི་ཐམས་ཅད་ཡོད་པར་སྦྱ་བའི་ལུགས་ཀྱི་ཚོས་མངོན་བ་སྤེ་མངོན་བ་འོག་མར་
 གྲགས་བ་དང། ཡང་འཕགས་བ་ཐོགས་མེད་ཀྱི་མངོན་བ་ཀུན་བཏུས་ལ་གཞི་བྱས་པའི་
 མངོན་བ་གོང་མའི་ལུགས་སུ་གྲགས་བ་བཅས་གསུམ་དུ་ཡོད།

དེ་ཡང་སྟོན་བས། “བསྐྱེད་བཅད་བཟུང་བའི་གསེར་བཞིན་དུ།” །ཞེས་
 མོགས་ཀྱིས། རང་གི་རྗེས་འཇུག་རྣམས་དང་བ་མིག་བཅུ་མས་ཀྱིས་མི་འཇུག་
 བར། རིགས་པས་བཟུགས་པའི་དོན་རང་གི་སྤོང་བ་ལ་སྦྱར་ཏེ་ར་སྤོང་འཕེར་ངེས་
 ཀྱི་སྤེང་ནས་རྗེས་སུ་འཇུག་དགོས་ཚུལ་གསུངས་ཤིང། དོན་དེ་ཆེད་དུ་ཅལ་དུ་
 བཏོན་ནས་སྤེལ་བར་མཛད་པ་ལ་ནི། དེར་དབལ་ན་ལེ་རྒྱའི་ལམ་ལུགས་སུ་གྲགས་
 བ་དེ་ཉིད་གཙོ་བོར་ངེས་བ་གདོན་མི་ཟ།¹¹ རིང་ལུགས་འདིའི་སྤོང་གཏོད་བ་ལོ་ནི་

11 འདིར་དབལ་ན་ལེ་རྒྱའི་རིང་ལུགས་སམ་ལམ་ལུགས་ཞེས་བཤའ་བ་ནི། མཐའ་གཅིག་དུ་དབལ་ན་ལེ་རྒྱར་
 དངོས་སུ་ཞབས་ཀྱིས་བཅགས་པའི་མཁས་བ་འབའ་ཞིག་ལ་གོ་བ་མིན་བར། རིགས་པའི་ལམ་ལུགས་ཅལ་དུ་
 བཏོན་པའི་ལྷ་སྐབ་ཀྱི་དབྱུང་བ་ཞིབ་མོའི་སྤེང་ནས་གཞིའི་གནས་ལུགས་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་སྤོང་ཞིག་ལ་
 བྱ་བས། དེར་རབས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྤེལ་བས་བཤའ་བ་ལྟར་ན་མགོན་པོ་སྤེལ་བ་ལྷ་སུ་ན་ལེ་རྒྱ་བྱུག་བཏུབ་པའི་གོང་
 དུ་བྱོན་ནའང། དེ་དབལ་ན་ལེ་རྒྱའི་རིང་ལུགས་སྤོང་གཏོད་བ་ལོར་འཛོག་པ་ལ་འགལ་བ་མེད་པ་ཤེས་དགོས།

ཕྱི་ལོའི་དུས་རབས་གཉིས་པའི་ནང་ཕེབས་པའི་དཔལ་མགོན་འཕགས་པ་སྐུ་སྐྱབ་
 ཡིན་པར་འཛོག་དགོས། མགོན་པོ་སྐུ་སྐྱབ་ཀྱི་གསུང་ཚིང་མེད་གལ་ཆེ་བ་མང་ཆེ་
 བ་ནི་དེང་གི་དུས་སུ་འང་ལེགས་སྐྱུར་གྱི་སྐད་ཉིད་དུ་མངལ་དུ་ཡོད་ལ། དཔེར་ན།
 «ཅ་བ་ཤེས་རབ་»དུ་དུས་ལྟོས་བཅས་སུ་སྐྱབ་པ་ལྟ་བུ་དང་། «ཚིང་བརྗོད་»དུ་
 ཤེས་པ་དང་ཤེས་བྱ་པའི་ཚུན་ལྟོས་བྱུང་དུ་བཞུགས་ཀྱིས་སྐྱབ་པ་ལྟ་བུ་ནམས་ལྟོ་གཟུ་
 བོར་གནས་པ་ཞིག་གིས་མངལ་བའི་ཆེ། དངོས་འབྲེལ་བསྟན་བཅོས་རྩོམ་པ་པོའི་
 སློབ་དཔོན་ལ་དེང་རབས་ཀྱི་ལྟ་བྱུང་སྐྱབ་དང་། ཚན་རིག་པའི་སློབ་དཔོན་ཚེ་མོ་
 དག་ལས་ལྷག་པའི་འདུ་ཤེས་དང་ཡིད་སློན་ངང་གིས་སྤྱི་ཐུབ་པ་ལྟ་བུ་ཡོད་པ་སློབ་
 མི་དགོས། གང་ལྟར་ཡང་མགོན་པོ་སྐུ་སྐྱབ་ཀྱིས་སློན་པས་གསུངས་པའི་རྒྱ་འབྲས་
 རྟེན་འབྲུང་གི་རིགས་པ་དེ་ཉིད་ཅུལ་དུ་བཏོན་ཅིང་། ལྷག་པར་རྟེན་འབྲུང་གི་རིགས་
 པའི་གསང་ཆེ་ག་ལྟ་མོ་དག་ཀྱང་ཆེས་གསལ་བར་མངའ་བ་མོགས་ཀྱིས་ནང་པའི་
 ལྟ་བྱུང་སྐྱི་དང་གཞི་དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་ལ་དཔྱོད་པའི་ཐབས་ཚུལ་དེ་ཤིན་
 དུ་སྐྱུག་པར་མངའ་ད།

འཕགས་པ་སྐུ་འཛིན་འཇུག་ལས་གྲགས་ཆེ་ཞིང་དཔལ་ན་ལེ་རྒྱའི་རིང་ལུགས་
 ལ་མངའ་དུ་ཆེས་ཆེན་པོ་ཅན་ནི་འཕགས་པའི་དངོས་སློབ་འཕགས་པ་ལྟ་དང་། ཕྱི་
 ལོའི་དུས་རབས་བཞི་པ་ཡས་མས་སུ་ཤོན་པའི་བྱུང་བ་ལི་ཏ། དུས་རབས་ལྔ་པའི་
 བང་ཕེབས་པའི་སློབ་དཔོན་ལེགས་ལྡན་འབྱེད། དུས་རབས་བདུན་པ་ཡས་མས་སུ་

ཕྱོན་པའི་སློབ་དཔོན་རྣམས་ལ། དུས་རབས་བརྒྱད་པའི་ནང་ཐེབས་པའི་སློབ་
དཔོན་ཞི་བ་ལྷ་བཙམ་ཡིན་པར་ཡོངས་སུ་གྲགས།¹²

དབལ་ན་ལེ་རྒྱའི་རིང་ལུགས་འཛིན་པའི་སློབ་དཔོན་གལ་ཆེ་ཤོས་གཞན་ཞི།
གོང་དུ་མཚན་སློབ་ཟེན་པའི་འཕགས་པ་ཚོགས་མེད་དང་ཁོང་གི་སྐུ་མཆེད་སློབ་
དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གཉེས་ཡིན་པ་བསྟོན་དུ་མེད། ཁོང་གཉེས་ནི་སྤྱི་ལོའི་དུས་
རབས་བཞི་པའི་ནང་དེང་པ་གི་སྟུན་གྱི་ས་ཁུལ་ཤེ་ལ་བར་དུ་གྲགས་པ་དེར་འཇུངས་
པར་བཤད། ཁོང་གཉེས་ཀྱིས་ནང་པའི་ལྷ་གྲུབ་སྤྱི་དང་ཁྱད་པར་རྣམས་འཕྲོར་སྤྱོད་པའི་
གྲུབ་མཐའ་རྐང་འཇུགས་པའི་གཞུང་མང་དག་ཅིག་བརྩམས་ཡོད་མོད། གཞི་དངོས་
པོའི་རྣམ་གཞག་གམ་ཚན་རིག་དང་འབྲེལ་བའི་གཞུང་གལ་ཆེ་བ་ཞི། ཚོགས་མེད་ཀྱི་
«མངོན་པ་ཀུན་ལས་བདུས་པ་»དང་། དབྱིག་གཉེན་གྱི་«ལུང་པོ་ལྗེའི་རབ་ཏུ་བྱེད་
པ།»ལྷག་པར་དབྱིག་གཉེན་གྱི་«ཚོས་མངོན་པ་མཛོད་»ཙུ་འབྲེལ་དང་བཙམ་པ་
རྣམས་ཡིན་ལོ། །གཞུང་དེ་དག་དང་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་སྤྱིས་ཀྱི་འབྲེལ་བྱེད་ཀྱི་གཞུང་
རྣམས་སུ། སེམས་ཁམས་རིག་པའི་སྐོར་དང་། གཞན་ཡང་གཞུགས་ཅན་གྱི་ཚོས་
དང་འབྲེལ་བའི་རྣམ་གཞག་སྤོད་བཅུད་ཀྱི་འཛིག་ཉེན་ཆགས་རིམ་སོགས་ཀྱི་བཤད་
པ་རྒྱ་ཆེར་སྤེལ་ཡོད་ཅིང་། བོད་དུའང་ཚོས་མངོན་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་སྐོར་ལ་
འཕགས་ལུལ་གྱི་སློབ་དཔོན་དེ་གཉེས་ཀྱི་གཞུང་ལ་གཙོ་བོར་བཞེན་པའི་སློབ་སྤྱི་
ས་ནས་ཚུགས་པ་བྱུང་།

12 སློབ་དཔོན་དེ་རྣམས་རིམ་བཞིན། འཕགས་ལུལ་གྱི་ནང་པའི་བསྟན་བཅོས་ཤིན་ཏུ་གྲགས་ཆེ་བ། དབུ་
མ་བཞི་བརྒྱ་པ་དང་། ཙུ་ཤེའི་འབྲེལ་པ་བརྒྱ་ལྷ་ལི་ཉ། དབུ་མ་སྤྱིང་པོ་ཙུ་འབྲེལ། དབུ་མ་ལ་འཇུག་པ། སྤོད་
འཇུག་བཙམ་མཛད་པ་པོ་ཡིན།

གཞན་ཡང་འཕགས་ཡུལ་གྱི་ནང་པའི་སློབ་དཔོན་ནང་། དཔལ་ན་ལེ་རྒྱའི་རིང་
 ལུགས་ལ་མཛད་རྗེས་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ལ། ཕྱི་ལོའི་དུས་རབས་ལྔ་པའི་ནང་ལེབས་པའི་
 རིགས་པའི་དབང་ལྷག་སློབ་དཔོན་སྟོགས་སྲང་དང་། དེའི་རྗེས་འབྲང་ཕྱི་ལོའི་དུས་
 རབས་བདུན་པའི་ནང་བྱོན་པའི་སློབ་དཔོན་ཚོས་གྱི་གྲགས་པ་གཉིས་འཛོག་དགོས།
 ཁོང་གཉིས་ཀྱིས་ནང་པའི་ལུགས་ཀྱི་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་སློབ་བཏོད་
 པ་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་ལྟར་ཡིན། དེ་ཡང་ཁོང་གཉིས་ཀྱིས་འཕགས་ཡུལ་གྱི་གྲུབ་
 མཐའ་ཆེན་མོ་རིག་པ་ཅན་པ་དང་དཔྱོད་པ་བའི་ཚད་མ་རིག་པའི་འདོད་ཚུལ་དང་
 བན་ཚུན་དགག་སྐྱབ་རྒྱ་ཆེར་མཛད་པ་ལས་ཚད་མ་རིག་པའི་ཚུ་ཚད་ཤིན་ཏུ་མཐོན་
 བོར་སོན་པར་མཛད། དེ་ལ་སྤྱིར་ནང་པའི་གཞུང་དུ་སློབ་དཔོན་དེ་གཉིས་མ་བྱོན་
 བོད་རིགས་པའི་ཐབས་ཚུལ་ཟབ་མོ་ཡོད་པ་ནི། ཕྱི་ལོའི་དུས་རབས་དང་པོ་ལས་
 མས་སུ་བྱུང་བའི་«རྒྱལ་པོ་མི་ལི་རྩལ་ཞུས་པ་»ཞེས་པའི་བསྟན་བཅོས་སུ་བཀོད་
 པའི་བདག་འཕོག་གི་རིགས་པ་དང་།¹³ ལྷ་སྐྱབ་ཀྱི་«ཅ་ཤེས་»དང་«ཚོད་བརྗོད་ག་
 »སོགས་རིགས་ཚོགས་སུ་བཀོད་པའི་རིགས་པ་རྣམས་ལ་བཏགས་ན་མཁུན་པར་
 དེས་ཤིང་། དེ་བཞིན་དུ་ཐོགས་མེད་ཀྱི་«མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་»སུ་འབེལ་གཏམ་
 ཀུན་ལས་བཏུས་པ་ཞེས་པའི་ལེའུ་དང་། དབྱིག་གཉེན་གྱིས་ཀྱང་རིགས་པའི་བསྟན་
 བཅོས་བརྩམས་ཡོད་པར་གྲགས་པ་སོགས་ལས་ཀྱང་ཉོགས་ཞུས། དེ་ལྟར་འདུང་ནང་

13 རྒྱལ་པོ་མི་ལི་རྩལ་ཞུས་པའམ་«མི་ལི་རྩལ་བརྗོད་»ཀྱི་བའི་བསྟན་བཅོས་འདི་བོད་སྐད་དུ་མ་བསྐྱར་མོད། གཞུང་
 འདི་ལེགས་སྐྱར་དང་། པ་ལི། རྩ་གྱི་ཉའི་སྐད་དང་། དེ་བཞིན་དུ་རྒྱ་བག་གི་སྐད་དུ་བསྐྱར་བ་ད་ལྟར་མཛུལ་
 དུ་ཡོད། བསྟན་བཅོས་འདི་པ་ལིའི་སྐད་ནས་ཡིན་སྐད་དུ་དུས་རབས་བཅུ་དགུ་པའི་སྐད་དུ་བསྐྱར་ཡོད་པས།
 རྩལ་སྟོགས་པའི་ལྷ་གྲུབ་མཁས་པ་མང་པོ་ཞིག་ཡིད་འཛོག་པ་བྱུང་།

བ་རང་གི་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་རྐང་བཅུགས་པ་ནི་སྤྱོད་གས་སྒྲང་ཚོས་
གྲགས་གཉིས་ཀྱི་མཛད་རྗེས་སྤུན་མིན་དུ་གནས་པར་ལོ་རྒྱུས་སྒྲིབ་རྣམས་བཤད་
བ་ལྟར་དོན་ལ་གནས།

ཚད་མ་པའི་སློབ་དཔོན་དེ་གཉིས་ཀྱི་གཞུང་གལ་ཆེ་བ་ནི། སྤྱོད་གས་སྒྲང་གི་
«ཚད་མ་ཀུན་ལས་བཏུས་པ།» ཙ་བ་དང་རང་འབྲེལ། «རིགས་པའི་སྒྲོ།» «དམིགས་
བ་བརྟག་པ།» «གཏན་ཚིགས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་»སོགས་དང་། ཚོས་གྲགས་ཀྱི་«ཚད་
མ་རྣམས་འབྲེལ།» «རྣམ་དེས།» «རིགས་ཐིགས་»བཅས་ལུས་ལྟ་བུ་གསུམ་དང་།
དེའི་སྟེང་«གཏན་ཚིགས་ཐིགས་པ།» «འབྲེལ་བ་བརྟག་པ།» «རྒྱུད་གཞན་གྲུབ་
པ།» «རྩོད་པའི་རིགས་བ་»བཅས་འཕྲོས་པ་ཡན་ལག་ལྟ་བུ་བཞི་སྟེ་ཚད་མ་སྟེ་
བདུན་དང་། རྣམ་འབྲེལ་ལེའུ་དང་པོའི་རང་འབྲེལ་དང་བཅས་བ་རྣམས་ཡིན།
ནང་པའི་ཚད་མ་རིག་པའི་རྩ་གཞུང་དེ་དག་དང་། དེ་རྣམས་ལ་བརྟེན་པའི་འབྲེལ་
པའི་བསྟན་བཅོས་མཁན་པོ་དཔེར་ན། ལྷ་དབང་ལློ། ལྷ་ལྷོ། ཚོས་མཚོག་དགེ་
སྤུངས། ཤེས་རབ་འབྱུང་གནས་སྒྲིབ་པ། ཡ་མ་རི། རྩོམ་རི་སོགས་ཀྱིས་བརྟེན་
བ་རྣམས་བོད་ཡིག་དུ་བསྐྱུར་ཅིང་། དེ་དག་ལ་བརྟེན་པའི་ཚད་མ་རིག་པའི་སློབ་
གཉེར་བོད་ཀྱི་བཤད་བྲལ་ཁག་ལ་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་གནའ་དུས་ཀྱི་རྒྱ་གར་ལུང་པའི་
འཛམ་གླིང་ས་སྤྱོད་གས་གང་དུའང་བྱུང་མ་སྤོང་ལ། ཚད་མ་རིག་པའི་ཐོག་ལ་བོད་
ཀྱི་མཁས་བ་དཔེར་ན། ལྷ་བ་ཚོས་ཀྱི་སང་གོ་དང་འཇམ་མགོན་ས་བཅ་ལྟ་བུས་
ཀྱང་རིགས་ལམ་གསར་པའི་སློབ་ལས་མཛད་རྗེས་ཆེན་པོ་བཞག་ཡོད་པའང་ཤེས་
དགོས། ནང་པའི་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་དེ་དག་དུ། དེང་སེམས་ཁམས་རིག་

བ་སྤྱི་དང་། ལྷག་པར་རྫོང་རིག་སྐོར་ཚན་རིག་པས་བརྟག་བ་བྱ་ཡུལ། དཔེར་ན།
དབང་ཤེས་གྱི་ངོ་བོ་དང་། སྤྱི་ཚུལ། བྱེད་ལས། དབང་ཤེས་ལ་འབྲུལ་བ་ལྷགས་
ཚུལ། དབང་ཤེས་ལ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་འཆར་ཚུལ། དབང་ཤེས་གྱིས་ངེས་པ་འབྲེན་
ཚུལ། ཡིད་བྱེད་གྱི་ངོ་བོ་དང་བྱེད་ལས། དུན་པའི་ངོ་བོ་དང་བྱེད་ལས། སྤྱི་འཛིན་
གྱི་སྐོར་དང་། རོ་ཤེས་གྱི་སྐོར། འབྲས་སྤྱི་ཚུལ་སོགས་དོན་གནད་གལ་ཆེའི་རིགས་
དེ་དག་ལ་རིགས་བ་གཞིར་བྱས་པའི་བཤད་བ་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པོ་ཡོད་སྟབས། དེར་
སེམས་ཁམས་རིག་པ་དང་། ལྷན་ཅའི་ཚན་རིག་པའི་གས་ནས་ནང་པའི་ཆད་མ་
རིག་པའི་མཁས་བ་དང་མན་ཚུན་སྐྱེད་ལེན་ངེས་བྱེད་པར་ཚོལ་བ་བྱེད་མཁན་
འོང་བའི་གནད་ཀྱང་དེ་ལ་ཐུག་གོ།

དེ་ལྟར་གོང་དུ་མཚན་སྤོས་པའི་འཕགས་ཡུལ་གྱི་ནང་པའི་སློབ་དཔོན་ཆེན་
པོའི་ཡང་ཆེན་པོར་གྱུར་བ། དཔལ་མགོན་སྐྱ་སྐྱབ་དང་འཕགས་བ་ལྟ་ཡབ་སྲས་
གཉིས། འཕགས་བ་ཐོགས་མེད་དང་དབྱིག་གཉེན་སྐྱ་མཆེད་གཉིས། རིགས་པའི་
དབང་ལྷག་སློབ་དཔོན་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་དང་ཚོས་གཤགས་གཉིས་བཅས་དུག་ནི། དཔལ་
ན་ལེ་རྒྱའི་ལྷགས་ལ་སྐྱ་རིན་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བར་བརྟེན། བོད་དུ་འཕགས་ཡུལ་གྱི་སློབ་
དཔོན་ཆེན་པོ་དེ་དུག་ལ་འཇམ་སྤྱིར་རྒྱན་དུག་ཅེས་ཆེ་བསྟོད་དམིགས་བསལ་ལྷུ་
པའི་སློབ་ཡང་དར་བ་བྱུང་ངོ་།།

གཞན་ཡང་སློབ་གྱི་ཡིག་ཆ་དང་། གནའ་དུས་གྱི་ཁང་པའི་གྲང་རོ་དང་འལ་
སོགས་སྤྱི་ལོ་འདོན་བྱས་པའི་གྲུབ་དོན་ལྟར་ན། དཔལ་ན་ལེ་རྒྱར་ཆེས་སྤྱ་ཅམ་ནས་རྒྱ་
རྒྱར་རིག་པའི་སློབ་དར་ཡོད་པར་སྤྱང་སྟེ། ན་ལེ་རྒྱ་རང་དུ་གོ་ལ་རྟོག་ཞིབ་གྱི་མཁར་

(astronomical observatory) ཡོད་ཚུལ་རྒྱའི་བཙུན་པ་ཐང་སན་ཅང་གི་
 ལས་ཡིག་ལས་ཐོན་ལ། མཁར་དེའི་མིང་ལ་ཁ་གོ་ལ་ཞེས་གྲགས་པ་དང་། དེ་བཞིན་
 དུ་ཕྱི་ལོའི་དུས་རབས་ལྔ་པ་ཡས་མས་སུ་ཕྱོན་པའི་ན་ལེ་རྒྱའི་མཁར་པ་རྒྱ་གར་གྱི་
 ཅིས་དང་རྒྱ་སྐར་རིག་པ་བ་གྲགས་ཅན་ཨུ་ཅུ་རྣམས་ཀྱང་ན་ལེ་རྒྱར་རྒྱ་སྐར་སོགས་
 ལ་དབུད་ཞིབ་མཛད་པ་སོགས་དང་ལོ་རྒྱུས་སྐྱོ་བ་མང་པོ་ཞིག་གིས་བཤད། སློབ་
 དཔོན་དེའི་གཞུང་དུ་ཅིས་ཀྱི་རིག་པའི་ཚད་མཐོན་པོའི་གནས་མང་དག་ཅིག་གཏན་
 ལ་པབ་ཡོད་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཉི་ཁྲ་གཟའ་འཛིན་གྱི་བཤད་པ་དང་རབས་ཀྱི་ཚོན་
 རིག་དང་མཐུན་པར་ཉི་ཁྲ་གཉིས་དང་སའི་གོ་ལའི་བར་གཅིག་གིས་གཅིག་སྐྱིབ་
 པའི་ཚེ་བྱུང་ཚུལ་དང་། གཞན་ཡང་དང་རབས་ཀྱི་ཚོན་རིག་པས་བཤད་པ་ལྟར་གྱི་
 སའི་གོ་ལ་དེ་ཉིན་རེ་བཞིན་རང་ཉིད་འཁོར་ཐངས་རེ་བྱས་ཏེ་ཉི་མར་སྐོར་བ་རྒྱག་པ་
 སོགས་ཀྱི་བཤད་པ་ཡོད་པར་གྲགས།¹⁴

དེ་བཞིན་དུ་དབལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་དང་འབྲེལ་བའི་བསྟན་བཅོས་དཔེར་ན།
 འབྲེལ་ཆེན་«ཐི་མེད་འོད་»ལྟ་བུར། རྒྱ་སྐར་རིག་པའི་གནས་གོ་ལའི་བསྟོན་པ་དང་།
 ཉི་ཁྲ་གཟའ་འཛིན་ཅིས་ཀྱིས་དཔོན་ཚུལ། དབུར་དབུན་གྱི་ཉི་ཕྱོག་གི་དུས་བཅི་
 ཚུལ། དེ་དག་ལ་བརྟེན་པའི་ལོ་ཐོ་འདོན་ཚུལ་སོགས་མང་དག་ཅིག་ཐོན་ལ། དེ་
 བཞིན་དུ་དབྱིབས་ཚད་རིག་པའི་ (geometry) གནས། ལུར་གསུམ་དང་། ལྷ་
 བཞི། ལྷུ་པོ་སོགས་ཚད་ཀྱིས་འཇལ་ཏེ་སྐབ་ཚུལ་སོགས་ཀྱང་དབྱིལ་འཁོར་འབྲི་

14 སློབ་དཔོན་འདིས་ཅིས་རིག་པའི་ཐོག་སྐོར་སྐྱེད་རི་ལྟར་བཏོན་ཡོད་ཚུལ་གྱི་བཤད་པ་མདོར་བསྟུས་ཤིག་
 བལ་ཤས་གིས་སྤྱི་ལོ་ 1963 ལོར་བརྒྱལ་སྤྱིའི་པར་དུ་བཏབ་པའི་དེབ་«རྒྱ་གར་ཞེས་པའི་འོ་མཚར་གྱི་
 ལུང་བ་»ཞེས་པ། (Wonder That Was India) ལོག ༩༩ བར་དུ་འབྲུང་།

བཞེངས་གྱི་ཐིག་ཚའི་ལག་ལེན་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བ་རྣམས། དེང་རབས་གྱི་ཁང་བ་བཟོ་
 བཀོད་གྱི་ཕྱི་སྒྲིབ་ཚད་མཚོན་པོར་གཏན་ལ་ཤལ་ཡོད་པ་དངོས་མཚོང་ལྟར་ལགས།
 གཞན་ཡང་དཔལ་ན་ལེ་རྒྱར་གསོ་བ་རིག་པ་སྤྲོན་གྱི་དབྱུང་ཞིབ་ཚད་མཚོན་པོ་ཡོད་
 པ་ནི། དེའི་མཁས་པའི་གཞུང་དཔེར་ན། ལྷ་སྤྲུབ་གྱི་«སྟོར་བ་བརྒྱ་པ།»སྟོན་དཔོན་
 དཔལ་པོའི་«སྤྲོན་དབྱུང་ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་སྟིང་པོ་»དང་། དེ་འབྲེལ་གྱི་བསྟན་
 བཅོས་ཁག་ལ་བརྟགས་ན་ཤེས་ངེས། དེ་བཞིན་དུ་དཔལ་ན་ལེ་རྒྱའི་སྟོན་དཔོན་གྱིས་
 བརྒྱམས་པའི་སྤྲ་རིག་པའི་བསྟན་བཅོས་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་གྲགས་ཆེ་བ། ཚུ་གོ་མིའི་«ཚུ་
 ལྷ་ཀ་ར་ཧ་»དང་། «ཡི་གའི་མདོ།»སྟོན་དཔོན་རྒྱལ་པོའི་ལྷ་འི་«ལུང་སྟོན་བ་ཀ་ལུ་
 པ།»སྟོན་དཔོན་ཨ་ཁུ་ལྷ་ཉིའི་«བརྟ་སྟོན་པ་དབྱུངས་ཅན་གྱི་མདོ་»སོགས་མངལ་
 ཚོ། དཔལ་ན་ལེ་རྒྱར་སྤྲ་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་ཀྱང་གཉིང་ཟབ་པོ་ཚུགས་ཡོད་པར་
 དཔོག་ཀྱས་ཤིང་། མདོར་ན་སྟོན་གྱི་དཔལ་ན་ལེ་རྒྱ་ནི། དེང་རབས་གྱི་ལོ་རྒྱུས་སྤྲ་
 བ་འགས་སྤྲས་པ་ལྟར། གནའ་དུས་གྱི་འཛམ་བུའི་གླིང་གི་ཆེས་མཐོའི་གཙུག་ལག་
 སྟོན་གཉེར་ཁང་གལ་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད་པར་མ་ཟད། བསྟེ་གནས་དེར་དེང་
 རབས་གྱི་མཐོ་སྟོན་ཁང་དང་མཚུངས་པར། ལྷ་གྲུབ་དང་ཚོས་ལུགས་ཅན་མིན་པར་
 ཤེས་བྱའི་གནས་མང་པོ་ཞིག་ལ་དབྱུང་ཞིབ་བྱེད་པའི་སྟོན་བརྟན་པོ་ཚུགས་ཡོད་
 པར་ངེས་ལ། སྟོན་གྱི་སྟོན་གཉེར་གྱི་བསྟེ་གནས་ཆེན་པོ་འདིས་འཛམ་གླིང་གི་རིག་
 པའི་གཞུང་ལུགས་ལ་མཛད་རྗེས་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོ་བཞག་ཡོད་དོ།།

༤ ནང་པ་དང་དེང་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་བར་གྱི་བསྐྱོ་སྐྱེང་།

དེང་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་དང་ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་གཉིས་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་
 ཀྱི་ཚུལ་དུ་པན་ཚུན་སྤང་བ་ནི། བལ་ཆེར་བྱི་ལོའི་དུས་རབས་བརྒྱ་དགུ་པའི་སྤང་དམ་
 ཉི་ཤུ་པའི་སྟོན་དུ་འཛོག་དགོས་ལ། དེ་ཡང་ཡུ་རོབ་ཀྱི་ལྟ་གྲུབ་སྐྱེ་བ་དག་ནང་པའི་རིང་
 ལུགས་ནང་། ཚོས་ལུགས་གཞན་དང་མི་འབྲེལ་བར་འཛིག་རྟེན་བྱེད་པ་ལོ་དང་བདག་
 རྟག་པའི་འདོད་ཚུལ་མེད་པར་མཐོང་བས་ཡིད་སློགས་ཏེ། ནང་པའི་རིང་ལུགས་འདི་
 དེང་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་གི་ལྟ་ཚུལ་དང་སྟོགས་མཐུན་ཡོད་ཚུལ་སྐྱབ་བ་བྱུང་། དཔེར་ན།
 ཨིན་ཅིའི་མཁས་པ་ཨེ་ཌ་ཐིན་ཨཱ་ཨོ་ལཱ་ནས་བྱི་ལོ་ ༡༩༤༤ ལོར། ཉི་རྟོང་དུ་ཉོག་མཐོ་
 སྟོབ་ཏུ་གཏམ་བཤད་བྲས་པའི་ནང་། ནང་ཚོས་དང་ཚན་རིག་བར་གྱི་མཐུན་སྟོགས་ཀྱི་
 རྐྱེད་ལ་བཤད་པ་རྒྱས་པོ་བྲས་པ་ལས། དེ་དུས་ཀྱི་རྒྱབ་སྟོགས་པའི་མཁས་པ་ཁག་
 ཅིག་གི་ལངས་སྟོགས་གང་འདྲ་ཡོད་མིན་ཚོད་དཔག་བྱེད་ཀྱིས།¹⁵ ལྷག་པར་སིང་ལ་
 ཨིན་ཅིའི་མངའ་འོག་ཏུ་གནས་སྐབས། ཡུ་རོབ་ཀྱི་མི་རིགས་ནས་ནང་པའི་ཚོས་གྲར་
 ལུགས་ཏེ་མཁས་པའི་ཚད་ཡོངས་མཁན་ཡང་འགའ་ཅམ་བྱུང་བ་སོགས་ཀྱིས། རིམ་
 བས་གནས་བརྟན་སྡེ་པའི་མཁས་པ་དང་དེང་རབས་ཀྱི་ལྟ་གྲུབ་དང་ཚན་རིག་བར་བསྐྱོ་
 སྐྱེང་གི་སྐོལ་དར་བ་བྱུང་། བྱི་ལོའི་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་སྟོན་དུ་རྒྱུའི་ནང་པའི་མཁས་

15 ཚུལ་འདི་དེང་རབས་ཀྱི་བོད་རིག་པ་དང་ནང་བསྟན་རིག་པ་སྐྱེ་བའི་ཨ་རིའི་མཁས་པ་འོ་ལཱ་ཌ་ལོ་མེར་
 ཡིས་བརྒྱམས་པའི་དེབ། «ནང་ཚོས་དང་ཚན་རིག» (Buddhism and Science) ལོག ༡༩ ནང་དུ་བྱུང་
 བ་ལས་འདིར་བྲངས།

བ་ཏཨི་ཤུ་ཞེས་པས། རང་པའི་སློབ་གཉེར་ལ་དེང་རབས་ཀྱི་བཅོས་བསྐྱར་དགོས་པའི་གཏམ་བཤད་དང་དབྱུང་ཚོམ་སྡེལ་ཅིང་། དེ་དག་གི་ནང་ནང་ཚོས་དང་ཚན་རིག་གི་བར་མཐུན་ཚུལ་དང་། ལྷག་པར་ནང་ཚོས་ཀྱི་ནང་ཚན་རིག་གི་བཤད་པ་ལས་གཉིང་ཟབ་པའི་མཐར་ཐུག་གི་བདེན་པའི་གནས་ལུགས་བསྟན་ཡོད་པ། རིམ་པས་ཚན་རིག་ལ་མར་ཞབས་འདེགས་སུ་འགྱུར་བུས་ཚུལ་སོགས་ཀྱི་གཏམ་སྐྱེང་བ་སོགས་བྱུང་།¹⁶ དེ་བཞིན་དུ་ཉི་རྩོང་དུའང་གྱི་ལོའི་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་སློབ་དུ་མཁས་པ་ལ་ཀུ་ཤོ་ཞེན་ཞེས་པས་གཙོ་བོར་ནང་པའི་གཞུང་ནས་བཤད་པའི་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་རིགས་པ་ཅུམ་དུ་བཏོན་ཏེ། དེའི་ཐད་ནས་དེང་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་དང་མཐུན་ཚུལ་གྱི་ལྷ་སྟོན་སྡེལ་ཅིང་།¹⁷ དེའི་སློབ་མ་གྲགས་ཆེ་བ་ཞིག་ནི། དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་སློབ་དུ་བྱང་ཨ་མི་རི་ཀར་ནང་ཚོས་དང་ལྷག་པར་རྩོད་བྱ་བའི་བསམ་གཏུན་པའི་རིང་ལུགས་བྱུང་གདལ་དུ་སྡེལ་བའི་ཉི་རྩོང་གི་མཁས་པ་སུ་ཚུ་གི་བྱ་བ་དེ་ཡིན།

བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་ནི། རང་པའི་ནང་ནས་དེང་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་དང་བསྐྱེད་བྱེད་མཁལ་དུས་ཀྱི་ཆ་ནས་སྤྱི་གས་འིག་ཡིན་པ་སློབ་མ་དགོས་ལ། དེ་ནི་ལོ་རྒྱུས་དང་ཆབ་སྲིད་སོགས་གནས་ཚུལ་མང་པོ་ཞིག་དང་འབྲེལ་བའི་དབང་གིས་ཡིན་ལ། གཙོ་བོ་ནི་བོད་པའི་སྤྱི་ཚོགས་དང་དེང་རབས་ཀྱི་རིག་གཞུང་བར་འབྲེལ་བ་དམིགས་བསལ་མ་བྱུང་བའི་རྒྱུ་ལྡན་གྱིས་ཡིན་པ་ལྷན་པ་དགོས། སྤྱིར་བཏང་བྱས་ན་སྤྱི་ལོའི་དུས་རབས་བཅོ་བརྒྱད་པའི་ནང་། བཅ་ཆེན་སྐྱེས་ལོ་གསུམ་པ་དཔལ་

16 ལོང་མཚུངས། འོག 14
17 ལོང་མཚུངས། འོག 33

ལྷན་ཡེ་ཤེས་ཉིན་སྐད་མཐུན་པ་དང་། དེ་དུས་ཨིན་ཅིའི་མི་རིགས་མེ་ཨོར་མེ་ཐོག་
 ལེ་དང་ཐུགས་ཐོགས་སུ་གྱུར་པ་ལས། དེང་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་གི་འགྲུལ་ཆས་ལ་
 ཐུགས་སྤང་དམིགས་བསལ་མཛད་དེ། ཉི་ཟླ་སོགས་ལ་ལྟ་བའི་རྒྱང་མཐོང་གི་ཤེས་
 སྲུང་སྐྱོར་བཀའ་བཅུད་གནང་བ་སོགས་སྤུང་ཚུལ་ཐོན་ཐོང་།¹⁸ བཤ་ཚེན་མཚོག་
 བས་ཚན་རིག་དང་ནང་ཚོས་བར་གྱི་འགྲེལ་བའི་སྐོར་ལ་དགོངས་འཆར་སྤེལ་བའི་
 གསུང་རྩོམ་གང་ཡང་མ་མཛད། དེ་ལྟར་ན་བོད་ཀྱི་མཁས་པའི་ནང་ནས་དེང་རབས་
 ཀྱི་རིག་གནས་སྤྱི་དང་། ལྷག་པར་ཚན་རིག་གི་སྐོར་ལ་ནང་པའི་ལྷ་གྲུབ་དང་མཐུན་
 མི་མཐུན་གྱི་དབྱེད་གཏམ་མཛད་མཁན་ཐོག་མ་ནི། དུས་རབས་ཉི་ཤུ་བའི་བོད་
 ཀྱི་མཁས་པའི་དབང་པོ་དགེ་འདུན་ཚོས་འཕེལ་ཡིན་པ་བསྟོན་དུ་མེད། ཁོང་གིས་
 «གཏམ་རྒྱུད་གསེར་ཐང་»གི་མཐུག་བསྐྱའི་ལེའུའི་ནང་།¹⁹ ཚན་རིག་དང་ནང་
 ཚོས་བར་གྱི་མཐུན་སྦྲུལ་གྱི་སྐོར་ལ་བཤད་པ་མཛད་པ་མ་ཟད། བོད་ཀྱི་ཚོས་
 ཐོགས་རིགས་པ་སྐྱེ་བ་རྣམས་ནས་ཚན་རིག་ལ་དོ་སྤང་བྱ་རྒྱུ་གལ་ཆེ་ཚུལ། ཚན་
 རིག་གི་རིགས་པ་གསར་བའི་ལམ་དེ་བྱུ་སྦྲུལ་བའི་ལུས་གྲུ་ཁག་ལ་ཁྲུབ་གདལ་
 དུ་གྱུར་ཚུལ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་རྒྱ་གར་དུ་རིག་བྱེད་ཀྱི་ལྷ་བ་མགོ་མཐུགས་ཀྱིས་
 བཟུང་བ་དག་ཀྱང་རིགས་གསར་དེ་ཉིད་ཚད་མར་འཛིན་དགོས་པ་སྤུང་བ་སོགས་
 ཀྱི་གནས་མང་དག་ཅིག་བཀོད།

18 བཀའ་མོལ་འདི་སྐོར་བོག་ལེ་ཉིད་ནས་གྲིས་པའི་ཚུལ། ཀེ་ལེ་ཉེལའ་ཚེར་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༠༤ ལོར་བར་དུ་
 བཏབ་པ། «རྒྱ་ནག་དུ་བསྐྱོད་པའི་མཚོ་ལམ།» (High Road to China) ཞེས་པའི་དེག་ རོག་ ༡༠༡ ནང་བཤད།
 19 དབྱེད་གཏམ་འདི་བཞིན། «གཏམ་རྒྱུད་གསེར་གྱི་ཐང་མ།» ལེའུ་བཅུ་བདུན་པའི་སྐད་དུ་འབྱུང།

ནང་པའི་ལྷ་གྲུབ་གྱི་ནང་དེང་རབས་གྱི་ཚན་རིག་གིས་གྲུབ་པར་གྲགས་པའི་
དོན་དུ་གྲུར་པ་དགོ་འདུན་ཚོས་འཕེལ་ནས་དངོས་སུ་ངོས་བཟུང་སྟེ་བྲངས་པ་ནི།
འདུས་བྱས་རྣམས་སྐད་ཅིག་ཀྱང་མི་སྟོད་པར་འདིག་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ཚུལ་
དེ་དང་། སྟོབ་དཔོན་ཚོས་གྲགས་སོགས་གྱི་ཚད་མའི་གཞུང་དུ་རྒྱུན་དང་ཚོགས་
པ་དོན་དམ་པར་མ་གྲུབ་པར་གསུངས་པ་དང་། མགོན་པོ་སྐྱ་རྒྱལ་གྱིས་དཀར་ལག་
ལྷ་གྲུབ་གཅིག་ལ་གཅིག་སྟོན་གྱིས་འདོག་པ་ལས་དངོས་པོ་ཡན་གར་བ་བདེན་པར་
གྲུབ་པ་རིགས་པས་མི་འཐད་པར་བསྐྱབས་པ་དང་། དབང་པོའི་ཤེས་པས་དོན་གྱི་
རྣམ་ལུགས་དུ་སྐྱེས་ནས་ལུལ་འདྲིན་གྱི་སྟོན་པོ་ལྷ་གྲུབ་རྣམས་མེད་རྟེན་ཆེད་དུ་མི་འདྲིན་
པ་སོགས་གྱི་བཤད་པ་བོད་གྱི་རིགས་པ་སྐྱ་བ་ལ་རྒྱང་ལྷར་གྲགས་པ་རྣམས་ཚན་
རིག་གི་རྙིང་དོན་དང་ཆེས་མཚུངས་ཚུལ་གྱི་གཏམ་བཤད་མཛད་པ་བྱུང་། མཇུག་
དུ། “རིགས་གསར་གྱི་སྐོར་འདི་ལ་བསམ་པའི་འཁྲེར་སོ་གང་ཡིན་གྱི་དཔེ་ཞིག་ཟུར་
དུ་གྲི་འདོད་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡང་། ཚོགས་ཆེ་བྲགས་པ་དང་ཀུན་གྱི་མོས་པ་ལོག་པས་
དོན་མེད་དུ་འགྱུར་སྟམ་ནས་ལུས།”²⁰ ཞེས་ཀྱང་གསུངས་སོ།།

བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་ལས་ཚན་རིག་དང་ནང་པའི་ལྷ་གྲུབ་བར་གྱི་འབྲེལ་
བའི་སྐོར་ལ་དབྱེད་ཞིབ་དང་བཤད་པ་རྒྱ་ཆེ་ཤོས་མཛད་མཁའ་ནི། སྤྱི་ནོར་ཡལོང་
ས་ཡ་སྐྱབས་མགོན་སྐྱེ་བྲེང་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཚོག་ཡིན་པ་དེང་འཛམ་གླིང་གི་
ཁྱོན་ལ་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་ལྷར་ལགས།²¹ དེ་ཡང་ཡལོང་ས་ཡ་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་

20 དགོ་འདུན་ཚོས་འཕེལ་གྱི་གསུང་འདུམ། བོད་གསུམ་པ། «གཏམ་རྒྱུད་གསེར་གྱི་ཐང་མ།»
ལེུ་བཅུ་བདུན་པ། ཤོག ༡༧༡

21 བོད་གྱི་ནང་པའི་མཁས་པའི་ནང་དེང་རབས་གྱི་ཚན་རིག་ལ་ལྷ་ཚུལ་མི་འདྲ་བའི་ལྷར་ཡོད་ཚུལ་དང་།

པོ་མཚོག་ནས་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་ཚན་རིག་གི་སློབ་དཔོན་ཚེ་པོ་དངོས་ཁམས་
 རིག་པའི་མཁས་པ་ (David Bohm) དང་། ཀུན་ཏུ་མ་རིག་པའི་མཁས་པ་ (Von
 Weizsacker) སེམས་ཁམས་དང་ལྷན་ཅི་རིག་པའི་མཁས་པ་ (Francisco
 Varela) དང་། (Richard Davidson) དེ་བཞིན་དུ་ཚན་རིག་ལྟ་གྲུབ་སྣེ་བ་
 གྲགས་ཅན་ (Karl Popper) སོགས་དང་ལོ་མང་བསྐོ་སྐྱེད་གནང་བ་དང་། ལྷག་
 པར་སེམས་དང་སློབ་གྲྭ་ (Mind and Life) ཅེས་པ་ནང་ཚོས་དང་ཚན་རིག་གི་
 བར་ལ་བསྐོ་སྐྱེད་དང་དེ་མཐུན་ཚན་རིག་གི་གནས་ལ་དབྱུང་ཞིབ་མཉམ་སྦྲེལ་འོང་
 པའི་སྤྲོད་ས་ཆ་གསར་དུ་བཅུགས་པ་ལས།²² ད་བར་དེ་བརྒྱུད་ནས་ཚན་རིག་གི་སླེ་
 ཚན་དངོས་ཁམས་རིག་པ། ལྷན་སྐྱར་དང་གོ་ལའི་རིག་པ། སྐྱེ་དངོས་རིག་པ། ལྷན་
 ཅི་རིག་པ། སེམས་ཁམས་རིག་པ་སོགས་དང་བསྐོ་སྐྱེད་རིམ་པས་བྱུང་བ་དང་།
 ལྷག་པར་སེམས་དང་སློབ་གྲྭ་གི་ཚོགས་པའི་ལས་འགུལ་ལ་བརྟེན་ནས། དང་སེམས་
 ཁམས་རིག་པ་དང་། ལྷན་ཅི་རིག་པ། གསོ་བ་རིག་པའི་ཚན་རིག་པ་མང་དག་ཅིག་
 གཅིག་ནས་ནང་པའི་གཞུང་དུ་སེམས་ཀྱི་འགྲོ་སྤངས་ཀྱི་སྐོར་ལ་བཞག་པ་རྒྱས་པོ་

ཡགོངས་མཚོག་དང་དགོ་ཚོས་གཉིས་ནས་ཚན་རིག་དང་ནང་ཚོས་བར་མཐུན་སྤྱོད་ཀྱི་སྐོར་ལ་དགོངས་
 ཚུལ་གང་ཡོད་ཀྱི་གནས་བཞག་རྒྱས་ཅམ་ཞིག་ཁོ་བོས་བྲས་ཡོད་པ། ཨ་འི་དེ་བོད་རིག་པའི་མཁས་པ་ཨེ་ལེན་
 སེ་ལེ་ལེ་ནས་སྤྱོད་ས་བསྐྱོགས་ཀྱིས་ཁོ་ལུས་ལེ་ཨ་མཐོ་སློབ་དཔལ་ཁང་ནས་བར་དུ་བཏབ་པའི་དེབ། «ནང་
 ཚོས་དང་ཚན་རིག་གཞི་གསར་བ་བཏེང་བ། » (*Buddhism and Science: Breaking New Ground*)
 ཞེས་པའི་ནང་དུ་ཡོད་པ་གཟིགས་འཚལ།

22 ཁོ་བོས་ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་དང་དེང་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་བར་ཀྱི་བརྒྱུད་དང་། ལྷན་པར་དུ་སེམས་དང་སློབ་
 གི་ཚོགས་པའི་ལས་འགུལ་དང་འགྲུགས་སྐྱོན་སྐོར་ལ་དབྱུང་ཚོམ། «ནང་ཚོས་དང་ཚན་རིག་བསྐོ་སྐྱེད་འདི་
 མཐའ་ཇི་ཅམ་ཞིག་བར་བསྐྱེད་ཏུ་སྤྱོད་པ།» ཞེས་པ་ཞིག་ཚན་རིག་དང་ཚོས་ཀྱི་འབྲེལ་པའི་སྐོར་ལ་དམིགས་ཀྱིས་
 དཔྱོད་པའི་དུས་དེབ་ (*Zygon*) ཞེས་པའི་ 2010 ལྷི་ལྷ་བཅུ་གཉིས་པའི་ཚན་པ་དེའི་ནང་བར་དུ་བཏབ་ཡོད།

ཡོད་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ནང་པའི་གཞུང་ནས་བྱུང་བའི་སློ་སློང་བའི་ཐབས་ལམ།
དཔེར་ན། རྒྱ་པ་ཉེར་བཞག་བསྟེན་ཚུལ། སེམས་ཅེ་གཅིག་པ་བསྐྱོམས་ཏེ་ཡིད་
བྱེད་བསྟེན་ཚུལ། དེ་བཞིན་དུ་སྤྱིང་རྗེའི་བསམ་པ་སློང་ཚུལ་སོགས་ལ་དམིགས་
བསལ་གྱིས་དོ་སྣང་བྱེད་པ་ཅེས་དུ་མ་ཟད། མང་པོ་ཞིག་གིས་ནང་པའི་བཤད་པ་
དེ་དག་ལས་སློ་སློང་སྒྲངས་ཏེ་སོ་སོའི་ཚན་རིག་གི་སྡེ་ཚན་གྱི་ཞིབ་འཇུག་གི་སྟེང་
དུ་འབྲེལ་བ་སོགས་ཀྱི་སློལ་རིམ་བསམ་ཆགས་དང་འཆགས་བཞིན་བཤད་དོས་
མཐོང་སྟེང་ལགས།

དེ་ཡང་ཡགོང་ས་ཡུལ་སའ་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་ཚན་རིག་དང་ནང་པའི་ལྟ་
གྲུབ་བར་བསྐྱོ་སྟེང་ལ་འཇུག་པའི་མཚན་ཆེན་འདིའི་དམིགས་ལུལ་ནི། གཅིག་ནས་
ནང་པའི་གཞུང་ནས་བཤད་པའི་གཞི་དོས་པོའི་རྣམ་གཞག་སྤྱི་དང་། ཉེན་འབྲེལ་གྱི་
ལྟ་གྲུབ། བྱེད་པར་སེམས་ཁམས་རིག་པ་ལ་བརྟེན་པའི་རྟེན་དོན་ཟབ་མོ་གང་ཡོད་
རྣམས་དེང་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་པ་དག་དང་པན་ཚུན་བསྐྱོ་སྟེང་ཚུལ་བཞིན་བྱེད་
ཐུབ་ཆེ། མཉམ་སྡེལ་གྱི་རྣམ་པའི་ཐོག་ནས་ཤེས་བྱ་ཡར་རྒྱས་འགོ་བ་དང་། དེ་ལ་
བརྟེན་ཏེ་འགོ་བ་སྤྱིའི་བདེ་དོན་ལ་སྤྲོད་པའི་ཞབས་འདེགས་རྒྱབ་སྐྱོར་ཆེའང་འགྲུབ་
ཐུབ་པ་དང་། གཉེས་ནས་བསྐྱོ་སྟེང་དེ་དག་གི་ཐོག་ནས། རང་པ་རང་གི་གཞི་དོས་
པོའི་རྣམ་གཞག་སྤྱི་དང་སྟོན་པར་གཞུགས་ཅན་གྱི་ཚོས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གི་སྐོར་ལ་
དེང་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་གི་གྲུབ་དོན་ལས་ལེགས་ཆ་མང་པོ་ཞིག་ཚུར་ལེན་ཐུབ་
བཤད་འོང་བ་བཅས་དམིགས་ལུལ་གཙོ་བོ་གཉེས་སུ་གནས་པར་ཁོ་བོས་མཐོང་།

གཞན་ཡང་ཡགོང་ས་ཡུལ་ས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་ནང་པའི་ལྟ་བུ་བྱས་
 དང་ཚན་རིག་དང་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་དེང་རབས་ཀྱི་ལྟ་སྟོན་གསུང་གི་བར་པན་ཚུན་མཐུན་
 སྟོན་གསུང་དང་འགལ་བ་གང་ཡོད་སྟོར་རྒྱུན་རིང་སྤྲུགས་གཞིག་གཞན་པའི་བྱུང་བོན་
 རྣམས་སྟོན་གསུང་གཅིག་ཏུ་བརྟེན་ཏེ། «རྒྱལ་གཅིག་ནང་ལ་འདྲིལ་ཉེན།»²³ཞེས་པའི་
 བྱུང་བའི་བཀའ་ཚིག་མཛད། བསྟན་བཅོས་དེའི་ནང་ཚན་རིག་དང་ནང་པའི་ལྟ་བུ་བྱས་
 གཉིས་ཀྱི་བར་གཞི་དངོས་པོའི་གནས་ཚུལ་ལ་དཔྱད་པའི་ཆེ་གཞི་མའི་ལྟ་སྟོན་སྤངས་
 དང་། དངོས་མཐོང་གི་སྟོང་བ་དང་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་རིགས་པ་རྩལ་འདོན་བྱེད་པ་
 མཐུན་ཚུལ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཚོས་རྣམས་ཀྱི་ཤེས་བྱེད་མཐར་ཐུག་རྒྱ་འབྲས་དང་
 ཉེན་འབྲེལ་གྱི་ཚོས་ཉིད་ལ་གཏུགས་ཚུལ་ལ་མཐུན་པ་སོགས་བསྟན་པའི་བཤེས་
 རྗེས་རིམ་པ་བཞིན། ནང་པའི་གཞུང་ནས་བཤད་པའི་གཟུགས་ཅན་གྱི་ཚོས་ཀྱི་ཚོས་
 བྱེད་རྒྱལ་ཐོན་གྱི་རྣམ་གཞག་དང་དེང་རབས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་རྒྱལ་ཐོན་
 ཀྱི་བཤད་པའི་བར་མཐུན་སྟོན་གསུང་དང་མི་མཐུན་སྟོན་གསུང་། དེ་བཞིན་དུ་དེང་རབས་
 ཀྱི་ཀུན་ཏུ་མ་རིག་པའི་དབྱེད་པ་ལས་རང་དོས་ནས་བྱུང་བའི་བདེན་པའི་ཚོས་ཅན་
 གཟུགས་ཀྱི་ཚུང་མཐའ་ཆ་མེད་ཀྱི་རྒྱལ་གཞག་ཏུ་མེད་པའི་བཤད་པ་དང་། དཔལ་
 མགོན་རྒྱ་སྐྱབ་ཀྱི་ཟབ་མོ་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བུ་དང་དེ་དང་འབྲེལ་པའི་གཞི་བདེན་པ་
 གཉིས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་བར་མཐུན་སྟོན་གསུང་གི་སྟོང་། དེ་ནས་དང་མིན་གྱིས་གཏན་ལ་

23 གསུང་ཚིག་ Universe in a Single Atom དེ་དང་ཚོག་ཞིན་སྐྱད་ནང་ལྗགས་ཚོམ་གནང་སྟེ་བྱི་ལོ་
 ༡༠༠༥ ནང་དབར་དུ་བསྟན། འདིའི་བོད་འགྲུར་བཞུགས་པ་འདི་ནང་པའི་ལྟ་བུ་དང་ཚན་རིག་གི་དབྱེད་
 བོན་གཉིས་ཀྱི་བར་གྱི་འབྲེལ་པའི་སྟོང་ལ་དོ་སྤོང་ཡོད་པ་ཀུན་གྱིས་མཛལ་དགོས་པའི་བསྟན་བཅོས་གསུང་
 ཆེན་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད་པས་དེར་གཟིགས་པར་མཛོད།

ཕབ་པའི་སྐྱེ་དངོས་རིག་པས་བཤད་པ་ལྟར་གྱི་སྲོག་ལྡན་གྱི་དངོས་པོ་བྱང་རིམ་དང་།
དེ་དང་འབགས་ཡུལ་གྱི་ལྷ་གྲུབ་གྱི་སྐྱེ་སྐྱེད་དུ་བྱུང་པའི་ལས་འབྲས་གྱི་ལྷ་བའི་བར་
འགལ་མི་འགལ་གྱི་དབྱུང་བ་སོགས་དང་། གལ་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ལ་སེམས་ཁམས་
རིག་པའི་ཐད་འབགས་པོད་གྱི་ནང་པའི་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་བཤད་པ་རྒྱས་
པར་མཛད་དེ། གཞི་དེའི་ནང་སྡོན་གྱི་ནང་པའི་སེམས་ཁམས་རིག་པ་ལས་དེང་
རབས་ཀྱི་སེམས་ཁམས་རིག་པར་སློ་སྐྱེད་འབྲུལ་རྒྱུའི་གཞི་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཡོད་ཚུལ་
གསུངས་པ་སོགས་ཀྱིས། གསུང་ཚོམ་འདིས་འཛམ་གླིང་མཁམ་པའི་མདུན་སར།
ནང་ཚོས་དང་དེང་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་གཉིས་བར་བསྐྱོ་སྐྱེད་གཉིང་ཟབ་རྒྱུན་རིང་
ཡོང་བའི་གཞི་རྒྱུ་རྒྱ་ཆེན་ཡོད་པ་གསལ་འདོན་བྱས་པ་བྱུང་ཡོད།

དེ་ལྟར་ཡགོང་ས་ཡསྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་གིས། དེང་རབས་ཀྱི་ཚན་
རིག་དང་ནང་པའི་ལྷ་གྲུབ་བར་གྱི་འབྲེལ་པའི་རྒྱོད་ལ་ལོ་མང་ལུགས་གཞིག་དང་དེར་
བརྟེན་གསུང་བཤད་དང་དབྱུང་ཚོམ་གནང་བ་ལས། ཚན་རིག་གི་སྡེ་ཚན་རང་གི་
ནང་དུའང་ལུགས་རྒྱུན་ཐེབས་ཡོད་པ་ནི། དཔེར་ན། དེ་སྤྱི་སྐྱེ་དངོས་རིག་པའི་གཞི་
མའི་ལྷ་སྲོགས་ལ། སེམས་ཅན་གྱི་རིགས་རྣམས་ཀྱི་ཅུ་བའི་དམིགས་ཡུལ་ནི་རང་
ཉིད་འཚོ་བ་དང་། རང་གི་རིགས་རྒྱུད་སྲེལ་བ་ཉིད་ཡིན་པས། དེའི་ཆ་རྒྱུན་དུ་རང་
དོན་དང་ལེན་དང་། དེར་བརྟེན་གཞན་དང་འབྲུན་སེམས་གཉིས་སེམས་ཀྱི་གཞི་ཅུའི་
འབྲེལ་སོ་ལ་ཡོད་པ་དང་། ལྷ་བ་དེའི་སྲོག་ནས་མིས་མཚོན་པའི་སྲོག་ཆགས་ཐམས་
ཅད་ཀྱི་བྱ་སྐྱོད། དཔེར་ན། དཔལ་འབྱོར་གྱི་ལྷ་བའི་འབྲེལ་བཤད་ཀྱང་དེ་ཁོ་ནའི་

སྤྲེང་ནས་བྱེད་སྒོམ་བརྟན་པོ་ཆགས་ཡོད་ནའང་། ཡགོང་ས་ཡཕྱུབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས། སྤྲིར་དེང་རབས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་རིག་པས་བཤད་པ་ལྟར། རང་དོན་དང་ལེན་དང་། གཞན་དང་འགྲན་པ་གཉིས་སེམས་ལྡན་ནམས་ཀྱི་ཅ་བའི་ཀུན་སྒྲོང་དུ་ཡོད་མོད། དེ་གཉིས་རྒྱང་པས་བཤད་པ་མ་ལོངས་ཤིང་། གཞན་ལ་གཏུང་སེམས་གཞིར་བྱས་པའི་བརྗེ་སེམས་དང་། དེར་བརྟེན་གཞན་དང་མཉམ་འབྲེལ་བྱེད་པའང་ཅ་བའི་ཀུན་སྒྲོང་དང་དེར་བརྟེན་པའི་བྱ་སྒྲིབ་ལ་གནས་པ་ངེས་པར་དུ་འདོད་དགོས་པར་བསྐྱབས་པ་ལྟར། དེར་སྤྱེ་དངོས་རིག་པའི་སྤྲེ་ཚན་ནང་བསམ་སྒོ་གཏོང་སྟངས་ལ་འགྲུར་བ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད། དེ་ཡང་ཕྱོགས་གཅིག་ནས་སྤྱེ་དངོས་རིག་པའི་སྤྲེ་ཚན་ཉིད་ཀྱི་ནང་དུ་གསུང་བརྗེའི་འགྲུར་བ་འགྲོ་བཞིན་པ་དང་། ལྷག་པར་སྤོན་གྱི་ལྷ་ཕྱོགས་རྙིང་བ་དེའི་ཐོག་ནས་མི་ཙམ་མིན་པར་སྤོག་ཆགས་ཀྱི་སྤྲེ་ཚོགས་འགའ་ཤས་ཤིག་གི་ནང་། རང་གི་གཉེན་འབྲེལ་མ་ཡིན་པ་གཞན་ལའང་ཕན་བ་བྱེད་པའི་བྱ་སྒྲིབ་མང་དག་ཅིག་ཡོད་པ་ནི་དངོས་མཐོང་གི་གནས་སུ་གྱུར་བས། གཞན་ཕན་གྱི་སྒྲིབ་པ་དེ་རང་དོན་དང་ལེན་ཁོ་ནའི་ཀུན་སྒྲོང་གི་སྤྲེང་ནས་འབྲེལ་བཤད་མི་ཐུབ་པའི་དཀའ་ངལ་རྒྱན་དུ་འགྲུབ་བཞིན་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་སྒྲིབ་པ་གཏོང་བ་ལྟེ་སྤོན་ཡོད་པ་དེའང་། རང་དོན་དང་ལེན་དང་། འགྲན་སེམས་འབའ་ཞིག་གི་སྤྲེང་ནས་བཤད་པས་མཐའ་མི་འཁྲོལ་བ་སོགས་ཀྱིས་ཀྱང་། རིམ་བས་གཞན་ལ་བརྗེ་སེམས་ཀྱི་ཀུན་སྒྲོང་དང་། གཞན་དང་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་བྱ་སྒྲིབ་ལ་གཞི་ནས་ཞིབ་འཇུག་ནན་ཉན་བྱེད་པའི་འགོ་རྒྱུགས་པ་སོགས་བྱུང་ཡོད།

གཞན་ཡང་ལྷན་ཅིག་པའི་སྡེ་ཚན་ནང་། གཅིག་ནས་ལྷན་པ་མཉམ་ཆ་དོད་
 བོ་ཡོད་པར་ (brain plasticity) ར་འཛོད་གསལ་པོ་བྱུང་བ་དང་། གཉིས་ནས་
 ལྷན་པ་བྱ་བ་ལ་འཇུག་བཞིན་པར་ལྷ་བའི་འབྲུལ་ཆས་ཀྱང་བཟོ་ཐུབ་པ་བྱུང་བ་སོགས་
 གྱིས། དེང་ཆེད་དུ་སློ་སྦྱངས་པ་ལས་ལྷན་པའི་རིམ་པའི་སྡེ་དུ། ལྷན་པའི་ནང་ཅ་པའ་
 ཚུན་གྱི་མཐུད་ཁ་བརྟན་དུ་སྤོན་པ་དང་། མཐུད་ཁ་གསར་བ་བཟོས་པ་ཙམ་དུ་མ་ཟད།
 ལྷན་ཅིག་གསར་དུ་བྱུབ་པའང་འོང་བ་རྟོགས་ཐུབ་པ་བྱུང་ཡོད་པས། དེང་ལྷན་ཅིའི་ཚན་
 རིག་གི་སྡེ་ཚན་ནང་ནང་པའི་གཞུང་ནས་བཤད་པའི་སློ་སྦྱང་བའི་ཐབས་ལམ་དང་།
 དེ་ལ་བརྟེན་པའི་བཤད་པ་སོགས་ལ་དམིགས་བསལ་དབྱེད་ཞིབ་བྱེད་པའི་སློལ་ཡང་
 དར་བ་སོགས་བྱུང་ཡོད། གཞན་ཡང་ཡགོང་ས་ཡ་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་
 གིས་ཚན་རིག་གི་ཤེས་བྱའི་ཐད་མཇུག་རྗེས་ཆེས་ཆེ་བ་བཞག་པ་ལ་རྒྱལ་སྤྱིའི་རང་
 བཞིན་གྱི་ངོས་འཛིན་དང་འབྲེལ་ཆེ་བསྟོན་ཀྱང་མང་པོ་ཞིག་སྤུལ་ཡོད། དཔེར་ན། བྱི་
 མོ་ ༡༠༠༩ ནང་ཨ་རིའི་རྒྱལ་ས་ཕ་ཤིང་འོན་དུ། ལྷན་ཅི་དང་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་
 ཚན་རིག་པ་གངས་ཁྲི་བཀལ་བའི་འདུས་ཚོགས་སུ། རྒྱལ་སྤྱིའི་ལྷན་ཅིའི་ཚོགས་ཚེན་
 གྱི་དབུ་འབྲེད་གསུང་བཤད་ཡགོང་ས་ཡ་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་སློལ་བའི་
 མྲིངས་ཆ་སྤུལ་བ་དང་། བྱི་མོ་ ༡༠༡༡ ལོའི་ (Templeton Prize) རེམ་བལེ་
 འོན་གྱི་ཚན་རིག་ལ་ཞབས་ཞུའི་བྱ་དགའ་ཡང་ཡགོང་ས་ཡ་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་
 མཚོག་ལ་སྤུལ་བ་སོགས་བྱུང་ཡོད།

༧ ནང་པའི་གཞུང་ལུགས་དང་དེང་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག

ཡགོང་ས་ཡསྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས། བོད་ཀྱི་རིགས་པ་སྐྱེ་བའི་
 འདུས་ཚོགས་སུ་སྐབས་མང་པོར། དགེ་འདུན་ཚོས་འཕེལ་ནས་«གཏམ་རྒྱུད་
 གསེར་ཐང་»དུ་སྐྱེལ་མ་མཛད་པ་ལྟར། དེང་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་ལ་དོ་སྣང་དང་སློབ་
 གཉེར་བྱེད་དགོས་ཚུལ་བཀའ་སློབ་ནན་ཏན་གནང་ཡོད། དེ་ཡང་གཞི་དངོས་པོའི་
 གནས་ལུགས་ལ་བརྟུན་པ་བྱེད་པ་ནི་ཆེས་སྲ་མོ་ནས་ནང་པའི་མཁས་པའི་སློབ་
 དུ་ཡོད་ཅིང་། དེར་བརྟེན་སྡོམ་གྱི་ནང་པའི་གཞུང་དུ་ཤེས་བྱ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་
 གི་སྐོར་ལ་བཤད་པ་མང་དག་ཅིག་ཐོན་པ་དང་། གཟུགས་ཅན་གྱི་ཚོས་ཀྱི་ཙུ་བའི་
 ཚོམ་གཞི་རྒྱལ་གྱི་གནས་ཚུལ་གང་ཡིན་དང་། སྲ་མོ་བརྩམས་ཏེ་རགས་པ་གྲུབ་
 ཚུལ། སློང་བཅུད་ཀྱི་འཛིག་ཉེན་ཆགས་རིམ་དང་། ལྷག་པར་ནང་ཤེས་པའི་རྣམ་
 གཞག་གི་སྐོར་ལ་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པའི་བཤད་པ་སྤེལ་ཡོད་པ་རྣམས། དོན་ལ་གནའ་
 དུས་ཀྱི་ཚན་རིག་ཏུ་འཛོག་དགོས་པས། ཚན་རིག་གི་ལམ་ནས་གཞི་དངོས་པོའི་
 རྣམ་གཞག་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་སློབ་འདི་ནང་པ་རང་གི་གོམས་གཤེས་དང་
 སློབ་རྒྱན་ལ་ཡོད་ཚུལ་སོགས་ནི། ཡགོང་ས་ཡསྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་གི་
 དགོངས་པའི་གཞི་ལ་གནས་པར་མཐོང་། དེ་ཡང་དེང་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་ལས་
 གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་སྤྱི་གཟུགས་ཅན་གྱི་ཚོས་ཀྱི་སྐོར་
 དང་འབྲེལ་བའི་གྲུབ་དོན་གྱི་གནས་མང་དག་ཅིག་ཚུར་ལེན་འོས་ལ། དེ་ལྟར་ཚུལ་

བཞིན་ཏུ་ལེན་པ་ནི། དངོས་འབྲེལ་ནང་པའི་གཞུང་ནས་བྱུང་བའི་གཞི་དངོས་པོའི་
རྣམ་གཞག་གི་བཤའ་པ་དེ་ཆ་ཚང་བར་བྱེད་པའི་ཆ་རྒྱུན་དུ་འགྱུར་གྱི། དེ་ལ་གཞོན་
པའི་ཡན་ལག་ཏུ་ཅུ་བ་ནས་མི་འགྱུར་བར་དགོངས་པར་སྒྲུང་།

དཔེར་ན། གཞུགས་ཅན་གྱི་ཚོས་གྱི་ཚོམ་བྱེད་རྒྱལ་ཐུན་གྱི་སྐོར་ལ་ཆ་བཞག་
ན། དེང་རབས་གྱི་ཚན་རིག་ལ་ཆེ་མཐོང་གི་འཕྲུལ་ཆས་ཡོད་པས། འཕྲུལ་ཐབས་
ཀྱིས་མིག་ཤེས་གྱི་རྣམ་པ་ནས་རྒྱུན་ལས་བརྒྱ་འགྱུར་སྟོང་འགྱུར་ལྟ་བུ་ཆེ་བྱུང་བཏང་
སྟེ། དབང་ཤེས་དཔྲུག་མ་ལ་སྐོག་ཏུ་གྱུར་པའི་གཞུགས་གྱི་ཚུང་ཚད་སྒྲུང་རྣམ་པ་
དང་། དེ་བཞིན་ཏུ་དེང་རབས་གྱི་ཚན་རིག་ལ་ཅིས་དེ་སྐད་གཉིས་པ་ལྟ་བུར་གྱུར་
པའི་ཐབས་ལམ་ཡོད་པ་དང་། དེ་ལ་བརྟེན་པའི་རིགས་ལམ་དམིགས་བསམ་ལ་ཡོད་པ་
སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་མཐོང་བ་མངོན་གྱུར་ལ་བརྟེན་པའི་རྗེས་དཔག་གི་རྣམ་པའང་
ཤུགས་ཆེར་གཏོང་ཐུབ་པ་སོགས་ཀྱིས། གཞུགས་ཅན་གྱི་གནས་སྐབས་སྤྱི་མོའི་ཁྱད་
པར་དང་རྣམ་འགྱུར་མང་པོ་ཞིག་ཚད་འཇམ་ཏེ་གཏན་ལ་བབ་ཡོད་པ་རྣམས། སྡོན་གྱི་
ནང་པའི་གཞུང་ལས་བྱུང་བའི་རྒྱལ་ཐུན་གྱི་ངོ་བོ་དང་རྣམ་འགྱུར་སོགས་ཀྱི་བཤའ་པ་
ལ་ངེས་པར་ཚུར་སྟོན་འོས་རིགས་དག་ཡོད་པ་ལ་རྣམ་དཔྱོད་ཅན་སྲུང་ཅོད་ཀྱིས།

དེ་བཞིན་དུ་དུས་གྱི་སྤང་མཐའི་སྐོར་ལ། གཞུང་དུ་དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་ལ་བྱ་
རྗེས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་མ་སྤང་དུ་དཔེར་ན། སེ་གོལ་གཅིག་གཏོགས་པའི་ཡུན་ཚད་
ཆ་ཤས་དུག་ཅུ་རེ་ལྡར་བྱེད་པའི་ཆ་གཅིག་ལ་འཛོག་པ་དང་། ཡང་དེའི་ཆ་སྲུང་བརྒྱ་
རེ་ལྡར་བྱེད་ནས་ཆ་གཅིག་ལ་འཛོག་པ་སོགས་ཡོད་མོད། དེང་རབས་གྱི་ཚན་རིག་
ལ་ཚད་འཇམ་བྱེད་ཅིས་གྱི་རིག་པ་དང་འཕྲུལ་ཆས་ཐབས་མོ་ཡོད་པའི་དབང་གིས།

ཚུ་ཚོ་ད་སྐར་མའི་དུས་བུ་དུག་ཚུར་བྱེ་བའི་སེ་ཁེན་གྱི་དུས་ཡུན་ཡང་། ཆ་ས་ཡར་
 བྱེ་བའི་དུས་ཀྱི་ཐུང་ཚད་ཀྱི་བཤའ་བ་བྱེད་པ་སོགས་ཡོད་པ་ནི། རང་རེའི་གཞུང་
 དུ་འདུས་བྱས་ནམས་སྐད་ཅིག་ཀྱང་མི་སྡོད་པར་འཛིག་པའི་རང་བཞིན་ཅན་ཡིན་
 ཚུལ་གསུངས་པའི་སྐད་ཅིག་གི་དོན་དུ་ཚུར་སྐྱབས་ན། མི་ཉལ་པ་ལྟ་མོའི་གོ་བ་ལ་
 དམིགས་བསལ་ལྷགས་སྡོན་ཐེབས་སུ་བ་པ་རིགས་པས་བྱུབ།

དེ་བཞིན་དུ་རང་ཅག་གི་ཚོས་མངོན་པའི་གཞུང་དུ་འཛིག་ཉེན་ཆགས་རིམ་
 དང་། གོ་ལའི་བཞོད་པ་དང་། དབྱར་དགུན་ཉི་མ་རིང་སྤང་གི་བཤའ་བ། ཉི་ཚེ་
 གཟའ་འཛིན་སོགས་ཀྱི་བཤའ་བ་ཡོད་པ་རྣམས། རི་རབ་དབུས་ལ་ཡོད་པ་གཞིར་
 བཞག་གིས་ཅེས་བྱས་པའི་གཏན་འབེབས་ཀྱི་བཤའ་བ་ཡིན་མོད། དངོས་མཐོང་
 གི་གནས་གང་ཡིན་ཡང་དེ་ཐམས་ཅད་དེང་རབས་ཀྱི་གོ་ལའི་རིག་པས་འབྲེལ་
 བཤའ་དབྱིས་སྲིན་པ་བྱེད་ཀྱིས་པ་ཅམ་དུ་མ་ཟད། རི་རབ་གཞིར་བྱས་ཀྱི་བཤའ་
 པའི་གནས་མང་སོ་ཞིག་དང་ཚན་རིག་གི་ལམ་ནས་དངོས་མཐོང་དུ་བྱུབ་པའི་གནད་
 དང་འགལ་བ་སོན་པས། ཚུ་བའི་སྡོམ་གཞི་རང་ལ་འགྱུར་བ་མི་གཏོང་ཐབས་མེད་
 དུ་གྱུར་པའི་གནས་ཆགས་ཡོད། གཞན་ཡང་དེང་རབས་ཀྱི་སྐད་ཅའི་ཚན་རིག་གི་
 རྟོན་དོན་དུ་སྐད་པའི་ཆ་ཤས་ལས། དཔེར་ན། རྩོད་ཚོར་དང་། དུལ་ལ་སྤངས་
 འཛིན་བྱེད་པའི་སྒོ། ཡིད་ལ་བྱེད་པ། ཚུལ་བ་སོགས་སེམས་བྱུང་སོ་སོའི་བྱེད་
 ལས་དང་དམིགས་བསལ་འབྲེལ་བ་ཡོད་པར་ངེས་པ་རྣམས། རང་པའི་སྡོ་རིག་
 དང་མངོན་པ་ནས་བཤའ་པའི་སེམས་བྱུང་གི་བཤའ་བར་ཚུར་སྐྱར་སྐྱབས་ན། དགོ་
 མཚན་ཡོད་པའང་ཞུ་མི་དགོས་པ་སོགས་ནི་དཔེ་མཚོན་ཅམ་མོ།།

འོན་ཀྱང་མངོན་པ་མངོན་ལྟ་བུ་ནས་བཤད་པའི་སྣོད་གྱི་འཛིག་ཉེན་གྱི་བཤད་
པ་ལ་ཚན་རིག་གི་གཞི་དཔེ་མངོན་སྟེ་འགྲུར་བ་གཏོང་འོས་ན། རང་པའི་གཞུང་ནས་
གཏན་ལ་པབ་པའི་གནས་གཞན་དཔེར་ན། སྤྱི་བ་སྤྱི་ལྟ་བུ་དང་། འཇམ་སྤྱིང་རྩེ་
བསྐོས་སྤྱིང་པས་མཐའ་མེད་དུ་འཕེལ་སྤྱིད་པ་དང་། ཆགས་སྤང་གི་ཉོན་མོངས་རྣམས་
གཉེན་པོ་བསྟེན་པ་ལས་ཅ་བ་ནས་སྤང་བུས་པ་སོགས་ཚན་རིག་གི་བཤད་པ་དང་
འགལ་བར་སྤང་སྤྱིད་ན་དེའི་ཆེ་གནས་དེ་དག་ཀྱང་བསྐྱུར་དགོས་སམ། དེ་ལྟ་ན་
ནང་པ་སངས་རྒྱལ་པའི་རིང་ལུགས་ཀྱི་སྤྱི་སྐོར་ཐམས་ཅད་ཞིག་པར་འགྲུར་བའི་
ཉེན་ཁའང་མེད་མི་སྤྱིད་པར་བརྟེན། དེང་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་ལ་བསྟུན་གང་ཟུབ་བྱེད་
པའི་ལངས་སྤྱོད་ལ་འདི་བསྟུན་པ་འཛིག་པའི་རྒྱུར་མི་འགྲུར་རམ་ཞེ་ན།

འདིའི་ལན་ཚུལ་བཞིན་དུ་བྱེད་པ་ལ། སྤྱིར་ཚན་རིག་གི་དོ་བོ་དང་། དེའི་
ཐབས་དང་རིགས་ཚུལ། ཚན་རིག་གི་ས་ཆེ་གས། ཚན་རིག་གིས་གཏན་ལ་པབ་
པའི་དོན་དང་བདེན་པའི་དོན་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་སོགས་ལ་གོ་རྟོགས་རགས་ཅོམ་
ཞིག་ཆགས་པ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བའི་གནས་སུ་མཐོང་། དེ་ལྟར་མ་བུ་ཆེ་ཆེ་ཚན་རིག་
དང་ནང་ཚོས་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་པའི་སྐོར་ལ་ལྟ་ཚུལ་སྤྱོད་སྤྱང་ཅན། དཔེར་ན།
འགའ་ཤས་ཀྱིས་དེང་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་ནི་གནའ་དུས་ཀྱི་སྤྱི་རོལ་པའི་ལྟ་བུ་བ་
དང་འབྲ་བས། རང་པའི་ལྟ་བུ་ཀྱི་འགལ་ལྷོ་ཡིན་པས་དེའི་འདོད་ཚུལ་རྣམས་
སྤོན་གྱི་སྤྱི་རོལ་པའི་འདོད་ཚུལ་བཀག་པ་བཞིན་དུ་ནན་གྱིས་འགོག་དགོས་པར་
འདོད་པ་དང་། ཡང་ཁ་ཅིག་དེའི་སྤོན་སྤྱོད་ཀྱི་མཐའ་ལ་ལྷུངས་ཏེ། ཚན་རིག་
དང་ནང་པའི་གཞུང་ནས་བཤད་པ་རྣམས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་མཐུན་པ་མ་ཟད། རང་

པའི་ལྷ་གྲུབ་ཉིད་ཚན་རིག་ཡིན་ཞིང་། རིམ་བས་དང་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་ཡར་
རྒྱས་ཕྱིན་ཏེ་སྐྱེ་བ་སྲ་ཕྱི་དང་ལས་འབྲས་སོགས་ནང་པའི་ལྷ་གྲུབ་ཀྱི་གནད་རྣམས་
ཚན་རིག་རང་གི་སྤྲོད་ནས་ར་སྤོད་འཕེར་བ་ཡོང་ངེས་ཞེས་འདོད་པ་སོགས་ཡོད།

དོགས་གནས་འདིའི་སྤྲོད་དུ་ཐོག་མར་གལ་ཆེ་བའི་གནད་ནི། སྤྱི་ནོར་ཡ་གོང་
ས་ཡ་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་ནང་པའི་གཞུང་ནས་བྱུང་བའི་བཤད་པ་
ལ། ༡ ཚན་རིག་ལྷ་གྲུབ་གཞིའི་དངོས་པོའི་གནས་ཚུལ་གྱི་བཤད་པ་དང་གཙོ་བོར་
འབྲེལ་བའི་ཆ་གཅིག་དང་། ༢ གཞིའི་བཤད་པ་ལ་བརྟེན་ཏེ་བདེན་པའི་གནས་
ལུགས་ལ་གཙོ་བོར་དཔྱོད་པའི་ལྷ་གྲུབ་ཀྱི་ཆ་གཅིག་ ༣ དེ་ལྷ་གྲུབ་གོང་གི་ཆ་
ཤས་གཉིས་གཞི་ལ་བྲས་ཏེ་གནས་སྐབས་དང་མཐར་ཐུག་གི་བདེ་དོན་སྐྱབས་པའི་
ཐབས་ལམ་གཙོ་བོར་བྱུང་བའི་ཚོས་ཀྱི་ཉམས་ལེན་བཅས་གསུམ་དུ་དབྱེ་དགོས་
པར་གསུངས་པ་དེ་ཡིན་པར་མཛོང་། གལ་ཏེ་ནང་པའི་གཞུང་ནས་བྱུང་བའི་རྣམ་
གཞག་ལ་ཆ་ཤས་དེ་གསུམ་ཡོད་པར་འདོད་ཐུབ་པ་བྱུང་ཆོ། ཆ་ཤས་དམིགས་
བསལ་ཞིག་དང་འབྲེལ་བའི་རིགས་ཚུལ་གྱིས་ཆ་ཤས་གཞན་དང་འབྲེལ་བའི་
བཤད་པ་ལ་སྤྱིར་གཞོན་སྐྱབ་མི་འཇུག་པའི་ཚུལ་ངེས་ཐུབ་ལ། དེ་ནི་དབྱེ་མ་འཇུག་
པར། “ཐ་སྙད་བདེན་ལ་རྣམ་པར་དབྱེད་མི་བྱ། །”²⁴ ཞེས་ཐ་སྙད་བདེན་པའི་དོན་
ལ་དོན་དམ་དཔྱོད་པའི་རིགས་པས་གཞོན་སྐྱབ་བྱེད་ན་སྐབས་དོན་འཚོལ་བའི་ཉེས་
པ་ཡོད་པར་གསུངས་པ་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་ལྟར་ལགས།

24 སྤོབ་དཔོན་ཆོས་གྲགས་པ། རྗེ་དགེ་བསྟན། དབུ་མ། ལ། སེམས་བསྐྱེད་ཀླུག་པ། སློབ་ ༣༦ ཞོག་ ༢༠༥ ལ།
དཔེ་བསྟར་མ། དེབ་༦༠ ཞོག་ ༥༩༣

དེ་ཡང་དེང་རབས་གྱི་ཚན་རིག་གི་དབྱུང་བ་ནི་ཐ་སྲུང་བདེན་པའི་རིམ་པ་
འབའ་ཞིག་དང་འབྲེལ་པའི་དབྱུང་བ་དང་། དེ་ལ་བརྟེན་པའི་བཤད་པ་ཡིན་ལ།
དེ་ནི་འཛིག་རྟེན་གྱི་གཤམ་པ་དང་། རྒྱ་དང་རྟོག་པའི་འཇུག་ཚུལ་གཙོ་བོར་བྱེད་
པའི་རྣམ་གཞག་ཡིན་པས། རིགས་ཚུལ་དེ་འདྲ་བ་ཞིག་གིས་གཏུན་ལ་པབ་པ་
ནི། འཛིག་རྟེན་སྲུང་མོང་གི་མཐོང་ཚུལ་གཙོ་བོར་གཏུན་ལ་འབེབས་པ་དང་། རྒྱ་
དང་འབྲས་བུའི་ཚོས་ཉིད་གསལ་བར་བྱེད་པ་སོགས་དང་འབྲེལ་ཞིང་། དེ་ལྟ་
བུའི་དབྱུང་བ་ནི་ལྷ་གྲུབ་རིག་པའི་སྐྱོད་ཡུལ་མཐར་ཐུག་གི་བདེན་པའི་གནས་
ལུགས་འཚོལ་བའི་གྲོགས་སུ་འགྱུར་མོད་ཀྱི། མཐར་ཐུག་གི་བདེན་པའི་གནས་
ལ་གཞོན་སྐྱབ་བྱེད་ཀུས་པར་ནི་མི་འཛོག་ དེ་བཞིན་དུ་ལེགས་ཉེས་སྦྱང་དོར་གྱི་
གནས་ལའང་ཚན་རིག་གི་རིགས་པས་གཞོན་སྐྱབ་བྱེད་མི་ཀུས་ཤིང་། ལྷག་པར་
ནང་པའི་ཚོས་གྱི་ཉམས་ལེན་དང་འབྲེལ་པའི་གནད་མང་པོ་ཞིག་ལ་ཚན་རིག་གི་
བཤད་པའི་ཐོག་ནས་ལེགས་ཉེས་གང་ཡང་བཟོད་དུ་མེད་པས། བདེན་པའི་དོན་
ཡིན་ཕྱིན་མཐའ་གཅིག་དུ་དངོས་མཐོང་གི་རིམ་པར་གནས་དགོས་པས་ཁྲུབ་པ་
མེད་པར་ཡང་ཤེས་ཀུས་སོ།།

གཞན་ཡང་ནང་པའི་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་སུ། རིགས་པས་མ་རྟོན་པ་
དང་། མེད་པར་རྟོན་པ་དང་། ཡིན་པར་མ་རྟོན་པ་དང་། མིན་པར་རྟོན་པ་གཉིས་
གྱི་རྣམ་དབྱེ་འབྱེད་དགོས་པ་གལ་ཆེ་བར་གསུངས་པའང་སྐབས་འདིར་ཅན་དགོས་
པ་གནད་ཆེ། དེ་ཡང་སྦྱིར་མ་དམིགས་པ་མེད་པའི་སྐྱབ་བྱེད་དུ་འགྲོ་བ་ལ། གནས་
སྐབས་དེར་ཡོད་ན་དམིགས་སུ་རུང་བ་ལས་མ་དམིགས་པ་ཞིག་དགོས་ཀྱི། མ་

དམིགས་པ་ཚམ་མེད་པའི་སྐྱབ་བྱེད་ཏུ་འགྱུར་བར་སྐྱ་བ་ནི་རིགས་པ་སྐྱ་བའི་ཚུལ་
 མ་ཡིན་ནོ། །དཔེར་ན། མདུན་གྱི་གཞི་འདིར་སྒྲང་ཆེན་ཡོད་ན་དམིགས་སུ་རུང་
 བས། འདིར་སྒྲང་ཆེན་མེད་དེ། དེ་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་སྐྱབ་བྱེད་ཡང་
 དག་ཏུ་འགྱུར་མོད། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ། མདུན་གྱི་གཞི་འདིར་ལ་ཟ་མེད་དེ། དེ་མ་
 དམིགས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་ན། སྐྱབ་བྱེད་ཡང་དག་ཏུ་མི་འགྱུར་ཏེ། མདུན་གྱི་
 གཞི་འདིར་ལ་ཟ་ཡོད་ན་འདྲ་དམིགས་སུ་རུང་བའི་དེས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེའི་
 ཕྱིར་མདུན་གྱི་གཞིར་ལ་ཟ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཀྱིས། གཞི་དེར་ལ་ཟ་ཡོད་དེས་
 ཀྱི་སློབ་དོན་མཐུན་མེད་པ་ཚམ་སྐྱབ་རུས་ཀྱི། གནས་སྐབས་དེར་མ་དམིགས་པས་
 མེད་པར་སྐྱབ་མི་རུས། དེ་ལྟ་ན་སྐྱེ་བ་སྐྱེ་ལྟ་བུ་ད་ལྟའི་ཚན་རིག་གི་ལམ་ནས་
 བཤད་པ་བྱེད་ཏུ་མེད་པ་དང་། ལམ་དེའི་སྟེང་ནས་མི་རྟེན་པ་ཚམ་གྱི་རྒྱ་མཚན་
 ཀྱིས། ཚན་རིག་གིས་དེ་མེད་པར་བསྐྱབས་པས་ཁྲབ་པ་ཡོད་པར་སྐྱ་བ་ནི་ཚན་
 རིག་གི་རིགས་པའི་ས་ཆོགས་མ་ཤེས་པའི་གཏམ་ཏུ་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟ་ན་འདྲ་དེང་
 རབས་ཀྱི་སྐྱེ་དངོས་རིག་པ་དང་སྒྲུང་ཅ་རིག་པ། སེམས་ཁམས་རིག་པ་སོགས་
 ཀྱི་ཚན་རིག་པ་མང་པོ་ཞིག་གིས་ཤེས་པ་གཞུགས་ཅན་ཏུ་སྐྱ་བའི་ལྟ་བ་བཟུང་སྟེ།
 ཤེས་པ་ཡིན་ཕྱིན་མཐར་ཐུག་སྐྱེད་པའི་རྣམ་འགྱུར་འབའ་ཞིག་ཏུ་དེས་པར་འདོད་
 པའང་ཡོད་མོད། དེ་ནི་ལྟ་བུ་ལ་བརྟེན་པའི་ལངས་སྟོགས་ཡིན་གྱི། ཚན་རིག་
 གིས་ཐུབ་པའི་དོན་མིན་པའི་ཁྲད་པར་ཡང་ཤེས་དགོས་པ་གཞན་ཆེ་བར་མཐོང་།

གང་ལྟར་ཡང་དེང་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་ཁྲབ་ཆེར་དར་བ་ནས་བཟུང་། གཅིག་
 ལས་ཐ་སྐྱད་བདེན་པའི་རིམ་པ་ལ་བརྟེན་པའི་གཞི་དངོས་པོའི་གནས་ཚུལ་གྱི་སློབ་

ལ་སྐར་མ་རེས་པའི་གནས་ཤིན་ཏུ་མང་དག་ཅིག་གསར་དུ་ཤེས་ཐུབ་པ་བྱུང་ཡོད་
 ཅིང། དེ་ལྟ་བུའི་ཡུལ་གྱི་གནས་ཚུལ་ཤེས་པའི་དོན་གཞི་ལ་བཞག་སྟེ། སྐྱེས་བུའི་
 འདོད་དོན་སྐྱབ་པའི་ཆ་རྒྱུ་དུ་འགྱུར་བའི་འཕྲུལ་ཆས་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་གསར་
 ཏུ་བསྐྱབ་ཏེ། མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ལ་གསར་བརྗེའི་ཤུགས་རྒྱུན་བསམ་བཤེད་ལས་
 འདས་པ་ཐེབས་ཡོད། དེ་ཡང་རང་རེ་ཀུན་གྱི་རྒྱུན་སྐྱོད་ལས་དཔེ་རེ་གཉིས་བཀོད་
 བ། གནས་འཕྲུར་གྱི་འཕྲུལ་ཆས་རྣམས་ཚན་རིག་གི་ལམ་ནས་རྙེད་པའི་འབྱུང་བའི་
 འཐེན་ཤུགས་ཀྱི་རུས་ཚད་ཤེས་པའི་གྲུབ་འབྲས་ཡིན་པ་དང་། ཆ་གང་རྟོག་ཞིབ་ཀྱི་
 འཕྲུལ་ཆས་ཀྱང་འཁོར་ཡུག་གི་རྒྱུ་གི་སྤྱི་ཚད་ཀྱི་གཞོན་ཤུགས་ཀྱི་སྐོར་ཤེས་པ་
 ལས་གྲུབ་པ་དང་། རྒྱུ་འབྲེན་ནི་དུས་རབས་བཅུ་དགུ་པའི་སྤྱི་དུ་སྐོག་དང་རང་
 ལུགས་ཀྱི་རྒྱབ་སྐྱོར་ཡོད་པ་རྙེད་པའི་གྲུབ་དོན་ལས་བྱུང་བ་སོགས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་
 བད་གསོ་བའི་སྐྱབ་དབུང་གྱི་ནང་ཚན་རིག་ཤེས་བྱ་ཡར་རྒྱས་ཕྱིན་པའི་རྒྱུ་གྱིས་
 བཅོས་ཐབས་དང་སྐྱབ་ཀྱི་རིགས་ཀྱང་གསར་པ་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་རྙེད་པ་སོགས་བྱུང་
 ཡོད་པ་ནི་དེང་མཐོང་ཚེས་སུ་ཡོད་པ་ལྟར་ཡིན། ཚན་རིག་གི་གྲུབ་དོན་དེ་རྣམས་
 གྱིས་མིའི་ནད་དང་། དཔུལ་བ། ཆ་གང་གི་སྤུག་བསྐྱེད་སོགས་སེལ་བ་དང་། བདེ་
 བ་སྐྱབ་པའི་མཐུན་རྐྱེན་སྟེ་བ་བ་སོགས་ཀྱིས། ཁ་ཡོད་ལག་ཡོད་ཀྱི་མན་ཐོགས་ཆེན་
 པོ་བྱུང་ཡོད་པར་བརྟེན། དེང་རབས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་ཚན་རིག་ལ་བརྟེ་མཐོང་ཚེན་
 པོ་ཆགས་པའང་བྱུང་།

དེ་ལྟ་ན་རང་ཅག་རྣམས་དེང་ཚན་རིག་གི་དུས་སྐབས་ཤིག་གི་ནང་གནས་ཡོད་
 ལ། ད་དུང་ཡང་ཚན་རིག་གི་སྡེ་ཚོན་མང་པོ་དག་གི་ནང་ཤེས་བྱ་དང་དེ་ལ་བརྟེན་
 པའི་འཕྲུལ་ཚས་ཡར་རྒྱས་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་འགོ་བཤོང་ལ། དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་སྤར་
 མ་ངེས་པའི་གནས་ངེས་སྤྱབ་པ་དང་། སྤར་ཤེས་ཟེན་ནའང་ཤེས་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་མཚན་
 གསལ་པོ་མེད་པ་རྣམས་ལ་འགྲེལ་བཤད་ངེས་པ་རྙེད་པ་ཐོབ་སྤྱབ་པ་སོགས་འོང་བ་
 གདོན་མི་ཟ། མདོར་ན་དུས་རབས་གསར་པའི་མི་རབས་ནང་། ཤེས་ཡོན་དང་གོ་
 རྟོགས་ཅན་ཞིག་ཡིན་ཕྱིན། སྤྱི་གཟུགས་ཅན་གྱི་ཚོས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་སྟེ། ཆེ་བ་སྣོད་
 བརྒྱད་ཀྱི་འཛིན་ཉེན་བྱུང་ངེས་ནས་རྒྱུང་བ་གཟུགས་ཅན་ཚོམ་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་ལྟ་མེད་
 བར་ཐམས་ཅད། དེང་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་གི་བཤད་པ་ཉིད་རྩམ་འདོན་དུ་བྱེད་ཀྱི།
 ཚོས་དད་དང་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་ལྟ་སྤྱབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གཙོ་བོ་འདོན་བྱེད་པ་མི་འོང་
 པ་ནི། བརྗོག་ཏུ་མེད་པའི་དུས་ཀྱི་འགྲུང་པའི་འགོས་སུ་ངེས་པས། སྤྱི་ཚོགས་དང་
 རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་གང་དང་གང་ཡིན་ཅུང་། ཚན་རིག་དང་མཉམ་བཟོད་བྱེད་
 མ་སྤྱབ་ཆེ་ངེས་པས་རྗེས་སུ་འགྲུང་རྒྱ་ལས་ཐབས་གཞན་མེད་པ་ནི་གཡོལ་
 དུ་མེད་པའི་གནས་སུ་གྲུང་ཡོད། རྒྱ་མཚན་དེ་དག་ལ་དགོངས་ཏེ། སྤྱི་ནོར་ཡགོང་
 ས་ཡ་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་བཀའ་སློབ་སྤྲོ་རྗེས་མང་པོར། རང་པའི་ལྟ་
 སྤྱབ་སྤྱོད་རྣམས་ནས་དེང་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་གི་དབྱེད་ཐབས་དང་། དེ་ལ་བརྟེན་
 བྱས་རྙེད་པའི་གྲུབ་དོན་དག་ལ་དམིགས་བསལ་དོ་སྤྲང་བྱས་ཏེ་རྒྱས་མངའ་ལེགས་
 པོ་ཚགས་སྤྱབ་པ་དགོས་པར་ཡང་ནས་ཡང་དུ་བསྐྱལ་མ་གནང་བའང་སྤྱགས་བཅེ་
 ཚེན་པོས་སྦྱལ་བའི་གསུང་ཡིན་པའི་ངེས་པ་ཐོབ་པ་འོང་ངོ་།།

གཉེར་བའི་བའི་གོ་སྐབས་ཐོབ་པ་དང་། ལྷག་པར་འདས་པའི་ལོ་སྟུམ་ཅུ་ལ་ཉེ་བར་
ཡགོང་ས་ཡུལ་མགོན་ཆེན་པོའི་ཨོན་ལྷན་གསུང་ཞབས་ཞུས་ཏེ་ཚན་རིག་དང་
ནང་ཚོས་ཀྱི་བའི་སྐྱེད་དུ་མའི་ནང་དུའང་ཞུགས་པའི་སྐབས་བའི་ཐོབ་པ། ལྷན་རི་བ་ལྟ་
རམས་ལུགས་བསྟན་སྲིད་པས། སྤྱི་ལོ་ ༡༩༧༤ ལྷ་ཚོས་ལ་བྲིས་པ་དགོད།

སྐབས་དང་པོ། གཞུང་གི་སྤྱི་བཤུར།

༡ རང་བའི་གཞུང་ནས་གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་གཏན་ལ་འབེབས་
བའི་སྤྱི་སྤོམ་མི་འདྲ་བར་གསུངས་པ།

དེ་ཡང་སྲོལ་གྱི་འཕགས་ཡུལ་གྱི་རང་བའི་གཞུང་རྣམས་སུ་གཞི་དངོས་
པོའི་རྣམ་གཞག་གཏན་ལ་འབེབས་པ་ན། དབྱེ་བའི་སྤོམ་མི་འདྲ་བ་མཛད་ཡོད་པ་
ཅི། དཔེར་ན། མདོན་པ་སྡེ་བདུན་གྱི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་ཡེ་ཤེས་ལ་འཇུག་པ་
དང་དེའི་དགོངས་འགྲེལ་གྱི་བྲག་ཏུ་བཤུར་བ་ཆེན་པོ་ལྟ་བུར། ཚོས་ཐམས་ཅད་
སྤང་པོ་དང་། ཁམས་དང་། སྤྱི་མཆེད་ཀྱི་སྤྲོད་ནས་རྣམ་པར་བྱེ་སྟེ། འདུས་བྱས་
ཀྱི་ཚོས་རྣམས་གཟུགས་ཀྱི་སྤང་པོ་དང་། ཚོར་བའི་སྤང་པོ། འདུ་ཤེས་ཀྱི་སྤང་
པོ། འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྤང་པོ། རྣམ་པར་ཤེས་པའི་སྤང་པོ་བཅས་ལྗང་བསྐྱུས་ཏེ་སྤང་
པོ་ལྗེའི་རྣམ་གཞག་གཏན་ལ་འབེབས་པར་མཛད།

ཡང་སྤྱི་རང་གི་ཚོས་རྣམས་ཡུལ་དབང་རྣམ་ཤེས་གསུམ་གྱི་སྤོམ་རྣམ་
པར་འབྱེད་པ་ན་ཁམས་བཙུན་བརྒྱད་དང་སྤྱི་མཆེད་བཙུན་གཉིས་ཀྱི་སྤོམ་རྣམ་གསུངས་
ཏེ། ཡུལ་གཟུགས་སྤྱི་འོ་རེག་གྱི་ཚོས་བཙུན་དམིགས་པ་ཡུལ་གྱི་ཁམས་ལྷན།

མིག་གི་དབང་པོ་ནས་ཡིད་ཀྱི་དབང་པོའི་བར་ཉེན་དབང་པོའི་ཁམས་ལྷག །མིག་གི་
 རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནས་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་བར་བཟེན་པ་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ཁམས་
 ལྷག་བཅས་ཁམས་བཅོ་བརྒྱད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་མཛད། སྤྱི་མཆེད་ཀྱི་ཐ་སྙད་མཛད་པ་ན་
 གཞུགས་ཀྱི་སྤྱི་མཆེད་ནས་ཚོས་ཀྱི་སྤྱི་མཆེད་བར་སྤྱིའི་སྤྱི་མཆེད་ལྷག་དང་། མིག་གི་
 སྤྱི་མཆེད་ནས་ཡིད་ཀྱི་སྤྱི་མཆེད་བར་ནང་གི་སྤྱི་མཆེད་ལྷག་སྟེ་སྤྱི་མཆེད་བཅུ་གཉིས་
 ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་མཛད་དོ། །འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ཚོས་རྣམས་ཁམས་བཅོ་བརྒྱད་ལས་ཚོས་
 ཀྱི་ཁམས་དང་སྤྱི་མཆེད་བཅུ་གཉིས་ལས་ཚོས་ཀྱི་སྤྱི་མཆེད་དུ་བསྐྱས་སོ།།

ཡང་བྱེ་བྲག་སྐྱ་བའི་གཞུང་མངོན་པ་མངོན་ལྟ་བུར་ཤེས་བྱ་གཞི་ལྗེའི་རྣམ་
 གཞག་གསུངས་ཏེ། ༡ ལྷང་བ་གཞུགས་ཀྱི་གཞི། ༢ གཙོ་བོ་སེམས་ཀྱི་གཞི། ༣
 འཁོར་སེམས་བྱུང་གི་གཞི། ༤ ལྡན་པ་མ་ཡིན་པའི་འདུ་བྱེད་ཀྱི་གཞི། ༥ འདུས་
 མ་བྱས་ཀྱི་གཞི་རྣམས་སུ་ཚོས་ཐམས་ཅད་བསྐྱས་ཏེ་གཏན་ལ་འབེབས་པར་མཛད།
 དེའི་ལྟར་ན་གཞུགས་སོགས་དོན་ལྡན་དང་མིག་སོགས་དབང་པོ་ལྟ་སོགས་བྱེ་དང་
 བར་གི་གཞུགས་ཅན་ཀྱི་ཚོས་མཐའ་དག་སྤང་བ་གཞུགས་ཀྱི་གཞིར་འདུ་ལ། བར་
 ཤེས་པའི་ཚོས་རྣམས་གཙོ་བོ་སེམས་དང་། འཁོར་སེམས་བྱུང་གི་སྤྱི་ཚོན་གཉིས་
 སུ་འདུ་ཞིང་། འདུས་བྱས་ཀྱི་ཚོས་རྣམས་ཀྱི་བྱད་ཚོས་སུ་གྱུར་པའི་སྤྱི་གནས་འཛིག་
 གསུམ་སོགས་དང་། དུས་གསུམ་སོགས་གཞུགས་ཤེས་གང་གི་འདུ་ཞིངས་སུ་མི་
 གཏོགས་པའི་འདུས་བྱས་རྣམས་ལྡན་པ་མ་ཡིན་པའི་འདུ་བྱེད་ཀྱི་གཞི་དང་། རྒྱ་རྒྱུ་
 ཀྱིས་མ་བསྐྱེད་པའི་ཚོས་རྣམས་འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་གཞིར་བསྐྱས་ཏེ་ཤེས་བྱ་མཐའ་
 དག་སྤྱི་ཚོན་ལྡན་བྱེ་ནས་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་སློལ་མཛད།

ཡང་འཕགས་ཡུལ་གྱི་ནང་པའི་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་དུ་ནི། ཤེས་བྱ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་དང་། ཤེས་བྱེད་སློབ་རྣམ་གཞག་སློབ་ཡུལ་ལ་རི་ལྟར་འཇུག་པའི་ཚུལ་བཅས་གསུམ་དུ་བསྐྱུས་ཏེ་གཏན་ལ་འབེབས་པར་མཛད། རྣམ་རིག་པའི་གཞུང་དུ་གཞན་དབང་དང་། ཡོངས་གྲུབ། ཀུན་བཏགས་བཅས་མཚན་ཉིད་གསུམ་གྱི་སློབ་ཡུལ་དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་གཏན་ལ་འབེབས་པ་དང་། དབུ་མའི་གཞུང་དུ་གཞི་བཞེན་པ་གཉིས། ལམ་ཐབས་ཤེས་གཉིས། འབྲས་བུ་ཚོས་གཟུགས་གྱི་སྐྱ་གཉིས་ཏེ་ཚོས་རྣམས་གཞི་དང་ལམ་དང་འབྲས་བུའི་སློབ་ཡུལ་རྣམས་པར་གཞག་པའི་ཚུལ་ཡང་མཛད་པ་དང་། གསང་སྔགས་གྱི་གཞུང་དུ་གཞི་དངོས་པོའི་གནས་ཚུལ། ལམ་བཟོད་པའི་རིམ་བ། འབྲས་བུ་མངོན་དུ་བྱེད་ཚུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་མཛད་པ་སོགས་མདོར་ན་སྟོན་གྱི་འཕགས་ཡུལ་གྱི་གཞུང་ལུགས་རྣམས་སུ་གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་ཚེ་སྤྱིའི་སློབ་མི་འབྲ་བ་མཛད་ཡོད་དོ།།

འདིར་ནང་པའི་གཞུང་ལས་བྱུང་བའི་གཞིའི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་རྣམས། ༡ ཤེས་བྱ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་ ༢ ཤེས་བྱེད་སློབ་རྣམ་གཞག་ ༣ སློབ་ཡུལ་ལ་རི་ལྟར་འཇུག་པའི་ཚུལ། ༤ སློབ་ཡུལ་འཇུག་པའི་ཐབས། ༥ ཡུལ་འཇུག་པ་པོའི་གང་ཟག་གི་རྣམ་གཞག་བཅས་ཅུ་བའི་དོན་ཚན་ལྗེའི་ནང་དུ་བསྐྱུས་ནས་འཆད་ཅིང་། དེ་དག་གྲང་འཕགས་ཡུལ་གྱི་ནང་པའི་གཞུང་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་བཞུགས་པ་རྣམས་ལས་གཙོ་བོ་གང་དང་གང་ལས་བཏུས་ཤེ་ན། ༡ ཤེས་བྱ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་ལས་གཟུགས་ཅན་གྱི་ཚོས་སྤྱི་དང་། འབྲུང་བ་འབྲུང་གྱུར་གྱི་ཞུང་པར། གཟུགས་ཅན་གྱི་ཚོས་རྣམས་ཚོས་བྱེད་ཀྱི་རྩལ་སྤྲ་རགས་གྱི་རྣམ་གཞག་ནི་གཙོ་བོར་ཚོས་མངོན་པའི་

གཞུང་ལུགས་རྣམས་ལས་བརྒྱུས་ཏེ། དེའང་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱི་མངོན་པ་
 ཀུན་བརྒྱུས་དང་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་མངོན་པ་གོང་མའི་གཞུང་རྣམས་དང་། མངོན་
 པ་སྡེ་བརྒྱུན་དང་བསྟན་བཅོས་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤའ་བ་ཆེན་པོ། དེའི་དགོངས་འགྲེལ་
 སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱི་མངོན་པ་མངོན་དང་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་མངོན་པ་འོག་
 མའི་གཞུང་རྣམས་ཁུངས་སུ་བྱས་ཤིང་། ²⁵ སྐབས་སྐབས་སུ་སློབ་དཔོན་ལེགས་
 ལུན་གྱི་རྟོག་གེ་འབར་བའི་གཞུང་ཙུ་འགྲེལ་ལའང་གཞུགས་ལ། ལྷག་པར་ཆ་མེད་
 ཀྱི་རྩལ་ཡོད་མེད་ཀྱི་དབྱུང་པའི་ཐད་དུ། མགོན་པོ་སྐྱ་སྐྱབ་དང་། འཕགས་པ་ལྷ།
 སློབ་དཔོན་རྩེ་བ་གྲགས་པ་སོགས་ཀྱི་ཆ་མེད་ཀྱི་དངོས་པོ་འགོག་པའི་རིགས་པ་
 དང་། དེ་བཞིན་དུ་སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱི་ཉི་ཤུ་པར་རྩལ་ཆ་མེད་འགོག་ཚུལ་
 ཀྱི་གཞུང་རྣམས་ལས་གཙོ་བོར་བརྒྱུས།

སློབ་བརྟུན་གྱི་འཛིག་རྟེན་འབྲུང་འཛིག་གི་རིམ་པ་དང་། མངལ་དུ་ལུས་ཆགས་
 པའི་རིམ་པ་རྣམས་དགའ་བོ་མངལ་འཇུག་གི་མདོ་དང་། མངོན་པ་གོང་འོག་གི་
 གཞུང། དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་ཚོས་སློང་། ལུན་གཞུང་རྣམས་ལ་གཙོ་བོར་བརྟེན།
 ཅ་རྒྱུང་ཐིག་ལའི་སློང་རྣམས་སྤགས་སྲ་མེད་ཀྱི་གཞུང་དང་སྤེན་གཞུང་རྣམས་ལས་
 བརྒྱུས། ལྷན་པའི་རྣམ་གཞག་གྱང་སྤེན་གཞུང་ལ་བརྟེན་ཡོད།

25 མངོན་པ་གོང་མའི་ཙུ་གཞུང་ཐོགས་མེད་ཀྱི་མངོན་པ་ཀུན་བརྒྱུས་དང་། འོག་མའི་ཙུ་གཞུང་དབྱིག་གཉེན་
 ཀྱི་མངོན་པ་མངོན་གཉེས་ལ་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་སྡེ་སྤྱི་ལྷན་གྱིས་འགྲེལ་བ་ཤིན་ཏུ་མང་བོ་བརྩམས་ཤིང་། གཞུང་
 ལུགས་དེ་གཉེས་ཀྱི་འཆད་ཉན་ཡང་བོད་དུ་སྡེ་མོ་ནས་ཤིན་ཏུ་དར་ཡོད།

༡ ཡུལ་ཅན་སྒྲིའི་རྣམ་གཞག་ནི། འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱི་ས་སྤེ་སོགས་
 དང་། དེ་དག་ལ་བརྟེན་པའི་རྣམ་འབྱོར་སྤྱོད་པའི་གཞུང་རྣམས་དང་། སློབ་དཔོན་
 དབྱིག་གཉེན་གྱི་མངོན་པ་མངོན་ཅུ་འགྲེལ། ལྷག་པར་སྤྱོགས་སྐྱང་ཚོས་གྲགས་
 རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པའི་ནང་པའི་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་རྣམས་ལས་གཙོ་
 བོར་བཏུས། སེམས་བྱུང་གི་རྣམ་གཞག་ནི། གཙོ་བོར་མངོན་པ་གོང་འོག་གི་
 གཞུང་རྣམས་ལས་བཏུས།

སེམས་སྤྲ་རགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལས། ཁམས་གོང་འོག་ལ་བརྟེན་པའི་
 སེམས་སྤྲ་རགས་ནི། གཙོ་བོར་མངོན་པ་གོང་འོག་གི་གཞུང་རྣམས་དང་། རྣམ་
 འབྱོར་སྤྱོད་པའི་གཞུང་རྣམས་ལ་བརྟེན་ཅིང་། སྤྲགས་སྐྱ་མེད་ནས་བྱུང་བའི་སེམས་
 སྤྲ་རགས་དང་། རྐྱང་སེམས་ཐིམ་རིམ་དང་། འཆི་བའི་རིམ་པ་སོགས་ནི། གཙོ་
 བོར་གསང་བ་འདུས་པའི་ཚོས་སྐྱོར་རྣམས་དང་། དུས་འཁོར་གྱི་ཚོས་སྐྱོར་སོགས་
 ལའང་བརྟེན་ནས་བཀོད་ཡོད།

༢ རྫོ་ཡུལ་ལ་འཇུག་པའི་ཚུལ་རྣམས་ནང་པའི་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་
 རྣམས་ཅུ་བར་བྱས་ཤིང་། སློབ་དཔོན་ཐོགས་མེད་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པའི་
 རྣམ་འབྱོར་སྤྱོད་པའི་གཞུང་རྣམས་ལས་ཀྱང་བཏུས།

༣ རྫོས་ཡུལ་འཇུག་པའི་ཐབས་གཏུན་ཚིགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་རྣམས་ནི་མདོ་
 དང་སློབ་དཔོན་ཐོགས་མེད་ཀྱི་ཉན་ས་སོགས་དང་། རྒྱད་པར་ཚད་མའི་གཞུང་
 རྣམས་ལ་གཙོ་བོར་བརྟེན། རྫོ་སྤྱོད་པའི་ཐབས་རྣམས་ནི། མདོ་སྤེ་དགོངས་འགྲེལ་
 དང་། མངོན་པ་གོང་འོག་དང་རྣམ་འབྱོར་སྤྱོད་པའི་གཞུང་རྣམས་དང་། ལྷག་པར་

རྒྱལ་སྐྱེས་ཞི་བ་ལྟའི་སྲོད་འཇུག་དང་བསྐྱབ་བཏུས་ཅ་འགྲེལ་དང་། དཔལ་ཚོས་གྱི་
 གྲགས་པའི་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། སློབ་དཔོན་ཀ་མ་ལ་ལྷོ་ལའི་བསྐྱོམ་རིམ་སོགས་
 ལ་གཙོ་བོར་གཞི་བཅོལ། ༥ དུལ་འཇུག་བ་པོའི་གང་ཟག་ནི་དབུ་མའི་གཞུང་
 སོགས་ལ་བརྟེན་ཏེ་རྣམ་གཞག་བྱས་སོ།།

༡ གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་
 ཐབས་དང་དཔྱོད་པའི་སློ།

༡) རིགས་པས་དབྱུད་བ་གལ་ཆེ་ཚུལ་དང་།
 ཏོན་བ་བཞིའི་རྣམ་གཞག

དེ་ལ་སློན་གྱི་འཕགས་ཡུལ་གྱི་ནང་པའི་མཁས་བ་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་དཔལ་
 ར་ལེ་རྒྱའི་མཁས་བ་རྣམས་གྱིས་སྤུང་པོ་དང་། ཁམས་དང་། སྤྱི་མཆེད་སོགས་གྱི་
 དང་ནང་གི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་སློ་མང་པོ་ཞིག་རྣམ་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་ཆེ།
 གསུང་རབ་ལས་གང་གསུངས་པ་སྤྱི་རི་བཞིན་དུ་བཟུང་སྟེ་སྤྱི་བ་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་
 རིགས་པ་ལ་གཙོ་བོར་བརྟེན་ནས་གཏན་ལ་པབ་བ་ཡིན་ཞེ་ན། དེ་ལ་སྤྱིར་ནང་པ་
 སངས་རྒྱུ་པའི་གཞི་དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་དཔྱོད་པ་ལ་འཇུག་པའི་ཚུལ་ནི།
 ཏོན་བ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཉིད་གྱིས་མདོ་ལས།

དགེ་སློང་དག་གམ་མཁས་རྣམས་གྱིས།།
 བསྐྱེགས་བཅད་བདར་བའི་གསེར་བཞིན་དུ།།
 ལེགས་པར་བརྟགས་ལ་ང་ཡི་བཀའ། །
 ལྷང་བར་བྱ་ཡི་གུས་སྲིར་མིན།།²⁶

ཞེས་རྗེས་འཇུག་རྣམས་གསུང་རབ་གྱི་དོན་ལ་འཇུག་པ་ན། དཔེར་ན། གསེར་གྱི་
 མགར་བ་མཁས་པས་གསེར་ལ་བསྐྱེག་བཅད་བདར་གསུམ་གྱིས་ལྷན་ཡོད་མེད་
 བརྟགས་པ་ལྟར། བརྗོད་བྱའི་དོན་དེར་དབྱུང་བ་ཞིབ་མོར་བྱས་ནས་གདེང་འཁེལ་
 བ་བྱུང་ན་ད་གཟོད་ཡིད་ཆེས་བྱ་རིགས་པ་ལས། དབྱུང་བ་གང་ཡང་མ་བྱས་
 བར་རང་གི་སྟོན་པས་གསུངས་པ་ཅམ་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་ཡིད་ཆེས་བྱེད་མི་
 རིགས་པར་གསུངས་ལ། འདིས་ནི་དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་ལ་དབྱུང་བ་ན་ཡང་
 དག་པའི་སྐྱུབ་བྱེད་ལ་གཙོ་བོར་བརྟེན་དགོས་པར་བསྟན།

དེ་ཡང་ནང་པའི་གཞུང་གྱི་དང་ལྷན་པར་དཔལ་ན་ལེ་རྒྱའི་མཁས་པ་རྣམས་
 གྱིས་དོན་གང་ཞིག་ལ་དཔྱོད་པ་ན་མངོན་སུམ་གྱི་སྲོང་བ་ནི་རིགས་པ་དང་ལུང་ལས་
 གྲང་གལ་གནད་ཆེ་བར་བརྗེ་ཞིང་། དུལ་གྱི་གནས་ལུགས་ལ་དཔྱོད་པ་ན་ལུང་ཅམ་

26 ལུང་འདི་བཀའ་འགྲུང་མདོ་སྐྱེའི་ཁོངས་སུ་མ་རྟོན་མོད། འགྲུང་རྩུང་མི་འདྲ་བ། “བསྐྱེགས་བཅད་བདར་
 བའི་གསེར་བཞིན་དུ། །ཡོངས་སུ་བརྟགས་ནས་ང་ཡི་བཀའ། །ལྷང་བར་བྱ་ཡི་མོས་པ་འཇུག། །གཞན་གྱིས་
 མཁས་པ་འཇུག་མི་བྱ། །”ཞེས་པ། དཔལ་ལྷོ་བས་པོ་ཆེའི་རྒྱུད། ལེའུ་དང་པོ། སྐྱེ་དགེ་བཀའ། རྒྱུད། ག
 ཤོག་ ༡༡༦ དཔེ་བསྟར་མ། དེག ༡༤ ཤོག ༤༡༢ གསལ། ལུང་འདི་དང་ཆ་འདྲ་བ་ཞིག་འཕགས་པ་
 གནས་བརྟན་པའི་མདོ་ལུང་གཅིག་ལས་འཕྲོས་པའམ་ཡན་ལག་གྱི་མ་ལས་འཕྲོས་པ་ཨ་རྒྱ་རྒྱར་ནི་ཀྱ་ཡིའི་
 ཅང་ཚན་ཀུལྷམ་གྱི་མདོ་ལས་ཀས་སྐྱི་མདོའི་ནང་དུའང་འབྱུང་།

ལུངས་སུ་འཛིན་ན། ལུང་དེ་ཡང་ལུང་གཞན་ཞིག་གིས་ཚད་མར་སྐྱབ་དགོས་ལ། དེ་ཡང་
 ལུང་གཞན་ཞིག་ལ་བརྟེན་དགོས་པ་སོགས་སྤྱད་མེད་དུ་འགྱུར་བས། མཐར་གཏུགས་
 བ་བྱི་མ་མེད་པའི་རིགས་པ་ཞིག་ལ་བརྟེན་དགོས་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་བྱི་མ་མེད་པའི་རིགས་
 པའང་མཐར་སྤྱད་རང་གི་སྤྱིང་བ་ཚད་མ་ཞིག་ལ་གཏུག་དགོས་པར་བཞེད་དོ།།

དེར་མ་ཟད་དཔལ་ན་ལེ་རྒྱའི་མཁས་པ་གྲགས་ཆེ་བ་དག་གིས་མཛད་པའི་
 བསྟན་བཅོས་རྣམས་ལ་བརྟེན་ན། གཞུང་གྲོག་པ་པོ་རྣམས་དང་པོ་ནས་དད་པ་
 དང་ཡིད་ཆེས་ཅན་གྱིས་གཞུང་དེར་མི་འཇུག་པར། གཞུང་གིས་གང་གཏན་ལ་
 དབབ་པར་བྱ་བའི་དོན་རྣམས་ལ་དབྱེད་པ་བྱས་ཏེ་དོན་འགྱུར་གྱི་ཐེ་ཚོམ་སྦྱེས་
 པའི་ཚོ། བསྟན་བཅོས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་དངོས་ལ་འཇུག་དགོས་ཚུལ་གྱི་རིམ་བ་དང་།
 བསྟན་བཅོས་དེ་དག་གིས་བཤད་ཐབས་ཡན་ལག་ལྡེའི་སློབ་ནས་བརྗོད་དོན་གཏན་
 ལ་པབ་ན་ཉན་པ་པོའི་སློབ་འཆར་བདེ་བ་ཡོད་ཚུལ་ཡང་གསུངས། བཤད་ཐབས་
 ཡན་ལག་ལྡེ། ༡ ཐོག་མར་བསྟན་བཅོས་གང་དང་གང་ཡིན་ནའང་དེ་བཅུམས་
 པའི་དགོས་པ་དང་། ༢ དེ་ནས་གཞུང་གི་བརྗོད་བྱའི་སྤྱིང་དོན་གྲོག་པ་པོའི་སློབ་
 བདེ་སྤྱད་ཏུ་འཆར་བའི་ཆེད་དུ་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་ལུས་རྣམ་པར་གཞག་པའི་བསྟན་
 དོན་དང་། ༣ དེ་ནས་གཞུང་དངོས་གཞིའི་ཆོག་དོན་དང་། ༤ དཀའ་གནད་དང་
 དོགས་པའི་གནས་རྣམས་ལ་དབྱོད་པའི་བཀའ་ལན་དང་། ༥ གཞུང་གི་སྐབས་སུ་
 སྤྱིའི་འབྲེལ་ལེགས་པར་བཞོད་པའི་མཚམས་སྤྱད་བཅས་ཚད་དགོས་པ་ཤིན་ཏུ་
 གལ་ཆེ་བའི་གནས་ཡིན་པར་གསུང་སློབ་བྱུང་། དེ་ཡང་སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་

གྱི་རྣམ་བཤད་རིགས་པར།

མདོ་དོན་སྣེ་བ་དག་གིས་ནི།།

དགོས་པ་བསྐྱུས་པའི་དོན་བཅས་དང་།།

ཚིག་དོན་བཅས་དང་མཚམས་སྦྱར་བཅས།།

བརྒྱལ་ལན་བཅས་པར་བསྐྱད་པར་བྱ།།²⁷ ཞེས་གསུངས།

ཡུལ་དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་ལ་དཔྱོད་པ་ན་དཔྱོད་པ་པོ་ལ་མ་མཐའ་ཚང་
 དགོས་པའི་ཆ་རྒྱུན་ནི་རྟོན་པ་བཞི་ཡིན་ཞིང་། དེ་ཡང་གཞུང་གང་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་
 ཡུལ་དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་ལ་དཔྱོད་པ་ན། གཞུང་དེ་ཚོམ་པ་པོ་སྣེ་གྲགས་ཆེ་
 ཚུང་དང་། རྗོད་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་སྣེ་མི་སྣེ་ཙམ་ལ་མི་ལྟ་བར། བརྒྱལ་པའི་གཞུང་
 དང་། གཞུང་དེའི་བརྗོད་བྱ་ལེགས་པོ་ཡོད་མེད་དང་། བརྗོད་བྱའི་དོན་ལ་མཚོན་
 བཤང་། ཚིག་ཟིན་གྱི་དོན་ལ་མི་ལྟ་བར་ངེས་དོན་ནམ་མཐར་ཐུག་གི་བརྗོད་དོན་ལ་
 ལྟ་དགོས་པ་དང་། དེའི་དོན་རྟོགས་པ་ནའང་། གནས་སྐབས་ཀྱི་ཐོས་བསམ་གྱི་སྒོས་
 ངེས་པ་ཙམ་གྱིས་ཡིད་མི་ཚིམ་པར། དོན་ལ་བསམ་པ་དང་སྒོམ་པ་བྱུང་འབྲེལ་དུ་
 བྱས་ཏེ་གཉིང་ཟབ་མའི་གོ་རྟོགས་སྐྱེས་པ་ལ་བརྟེན་དགོས་ཤིང་། ཚུལ་འདི་ལ་སྔོན་
 གྱི་ནང་པའི་གཞུང་རྣམས་སུ་རྟོན་པ་བཞིའི་རྣམ་གཞག་ཅེས་གསུངས། རྟོན་པ་བཞི་
 ནི། བྱིས་བདག་བྲག་ཤུལ་ཅན་གྱིས་ཞུས་པའི་མདོ་ལས། “དོན་ལ་རྟོན་གྱི་ཡི་གེ་ལ་
 མི་རྟོན་པ་དང་། ཡེ་ཤེས་ལ་རྟོན་གྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་མི་རྟོན་པ་དང་། ཚོས་ལ་རྟོན་

27 ལྷ་དགེ་བསྟན། སེམས་ཙམ། ཤི་ལེའུ་དང་པོ། ཤོག 30 ལ། དཔེ་བསྐྱར་ལ། དེ་ལ། 22 ཤོག 14

གྱི་གང་ཟག་ལ་མི་རྟོན་པ་དང་། དེས་པའི་དོན་གྱི་མདོ་སྤེལ་ལ་རྟོན་གྱི་བྱང་བའི་དོན་གྱི་
མདོ་སྤེལ་ལ་མི་རྟོན་པ་དང་།”²⁸ ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་རོ།།

རྟོན་པ་ཞེས་པ་ཡིད་ཆེས་པའི་དོན་དུ་གོ་དགོས་ཤིང་། དེ་ཡང་གང་ལ་རྟོན་པ་
བཞི་ནི། ཚོས། དོན། དེས་དོན། ཡེ་ཤེས་བཞི་ཡིན་ལ། གང་ལ་མི་རྟོན་པ་བཞི་ནི།
གང་ཟག་ཚིག་བྲང་དོན། རྣམ་ཤེས་བཞིའོ། །རྟོན་མི་རྟོན་གྱི་ཚུལ་ནི། གང་ཟག་ལ་
མི་རྟོན་ཚོས་ལ་རྟོན་ཞེས་པ་ནི། གང་ཟག་དེ་སྣོན་གྲགས་ཆེ་ཆུང་སོགས་ལ་མི་ལྟ་
བར་གང་ཟག་དེས་བཤའ་པའི་ཚོས་ལ་ལྟ་དགོས་ཞེས་པ་སྟེ། གང་ཟག་དང་ཚོས་
གཉིས་ལས་གཙོ་བོ་ཚོས་ལ་ཡིད་ཆེས་དགོས་པའི་དོན་ནོ།།

ཚིག་ལ་མི་རྟོན་དོན་ལ་རྟོན་ཞེས་པ་ནི། གང་བཤའ་པའི་ཚོས་དེ་ཡང་ཚིག་
གི་སྤེབ་སྦྱོར་ལེགས་པོ་ཡོད་མེད་སོགས་ལ་མི་ལྟ་བར་དོན་ལ་ལྟ་དགོས་ཞེས་པ་
སྟེ། དོན་ལེགས་བར་བཤའ་པ་ནི་ལྷང་བར་བྱ་ལ། ཉེས་བར་བཤའ་པ་ནི་རྫོང་བྱེད་
གྱི་ཚིག་ལེགས་ཀྱང་དོར་བར་བྱ་དགོས་པས་ཚིག་དོན་གཉིས་གྱི་ནང་ནས་ཚིག་
ལ་ཡིད་མི་ཆེས་བར་དོན་ལ་ཡིད་ཆེས་པའོ།།

བྲང་དོན་ལ་མི་རྟོན་དེས་དོན་ལ་རྟོན་ཞེས་པ་ནི། ཚིག་གི་དོན་ཡང་དགོས་
དབང་གིས་གཞན་དུ་གསུངས་པའི་དོན་ཅུམ་ལ་མི་ལྟ་བར་དེས་དོན་དངོས་པོའི་
གནས་ལུགས་ཉིད་ལ་གཙོ་བོར་ལྟ་དགོས་ཞེས་པ་སྟེ། དཔེར་ན་བཙུན་ལྷན་འདས་
གྱི་དགོངས་པ་མིན་ཡང་དགོས་པའི་དབང་གིས་བདེན་པར་ཡོད་པར་གསུངས་པ་
ལྟ་བུ་སྤྱི་ཇི་བཞིན་པ་ལ་རིགས་པའི་གཞོན་པ་ཡོད་པ་རྣམས་ནི་དགོངས་པ་གཞན་

28 ལྷོ་དགེ་བཀའ། དགོན་བཅའ་གསལ། ང། ལུ་བཅུ་དགུ་ལ། ཤོག 32 ལ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༤3 ཤོག 137

དུ་བྱང་དགོས་པར་ཤེས་ནས། བཙུག་ལྷན་འདས་ཀྱི་དགོངས་པ་མཐར་ཐུག་བདེན་
མེད་སྤོང་གསུངས་པ་སྤྱི་ཇི་བཞིན་པ་ལ་རིགས་པའི་གཞོན་པ་མི་འབབ་པ་རྣམས་
ནི་ངེས་པའི་དོན་དུ་ཡིད་ཆེས་བྱེད་པ་ལྟ་བུའོ།།

རྣམ་ཤེས་ལ་མི་རྟོན་ཡེ་ཤེས་ལ་རྟོན་ཞེས་བ་ནི། ངེས་པའི་དོན་དེ་ཡང་མིག་
ལ་སོགས་པའི་དབང་པོའི་ཤེས་པ་དང་། ཡིད་ཤེས་རྟོག་པ་ལ་དེ་ལྟར་སྤྱང་བ་ཙམ་
ལ་ཡིད་ཆེས་མ་བྱས་པར། དུལ་གྱི་གནས་ལུགས་མངོན་སུམ་དུ་གཟིགས་པའི་
ཡེ་ཤེས་ལ་ཡིད་ཆེས་བྱེད་དགོས་ཞེས་པའོ།།

དེ་དག་ཀྱང་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱི་བྱང་ས་ལས།

ཡང་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་མི་ནག་པོ་བསྟན་པ་དང་། ཚེན་པོ་བསྟན་པ་ཡང་
དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་རབ་ཏུ་ཤེས་ཏེ། རབ་ཏུ་ཤེས་ནས་ཀྱང་རིགས་པ་ལ་
རྟོན་པར་བྱེད་པ་ཡིན་གྱི། གནས་བརྟན་ནས། ཤེས་པའི་གང་ཟག་གམ། དེ་
བཞིན་གཤེགས་པའམ། དགོ་འདུན་གྱིས་ཚོས་འདི་དག་བཤམ་དོ་ཞེས་གང་
ཟག་ལ་རྟོན་པ་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་རིགས་པ་ལ་རྟོན་གྱི་གང་ཟག་ལ་མི་རྟོན་
པ་དེ་ནི་དེ་ཁོ་ནའི་དོན་ལས་མི་གཡོ་ཞིང་ཚོས་རྣམས་ལ་གཞན་གྱི་བྱིང་མི་
འཇོག་པ་ཡང་ཡིན་ནོ།།²⁹

ཞེས་གང་ཟག་ལ་མི་རྟོན་ཚོས་ལ་རྟོན་ཚུལ་གསུངས། དེ་ཡང་སྤྱུག་བསྐྱེད་ཀྱི་རྒྱ་ཙམ་
ཞིག་ལ་སྤྱང་བྱུང་སྟོན་པའི་བསྟན་བཙུག་ལ་ནག་པོ་བསྟན་པ་དང་། སྤྱུག་བསྐྱེད་སྟོང་
བྱེད་ཀྱི་གཉེན་པོ་སྤོང་ཚུལ་སྟོན་པའི་བསྟན་བཙུག་ལ་ཚེན་པོ་བསྟན་པ་ཞེས་བེད་འོ།།

29 རྗེ་དགེ་བསྟན། སེམས་ཙམ། ཟླ། ལེན་བཏུ་བདུན་པ། ཤོག 136 བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། 23 ཤོག 148

ཚོག་ལ་མི་རྩོན་དོན་ལ་རྩོན་བ་ཡང་དེ་ཉིད་ལས། “འདི་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་
 དཔའ་ནི་དོན་འདོད་པའི་སྲིར་གཞན་ལས་ཚོས་ཉན་བར་བྱེད་གྱི། ཚོག་འབྲུ་ལེགས་
 བར་སྦྲར་བར་འདོད་པའི་སྲིར་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་དོན་འདོད་པའི་སྲིར་ཚོས་ཉན་གྱི།
 ཚོག་འབྲུ་འདོད་པའི་སྲིར་མ་ཡིན་པས་ན། བལ་བའི་སྐད་གྱིས་ཚོས་སྟོན་ན་ཡང་
 བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དོན་ལ་རྩོན་བ་ནི་གྲུས་བར་བྱས་ཏེ་ཉན་བར་བྱེད་དོ།”³⁰

ཞེས་གསུངས།

བྱང་དོན་ལ་མི་རྩོན་དེས་དོན་ལ་རྩོན་བ་ཡང་དེ་ཉིད་ལས།

ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་བ་ལ་དད་བ་ཞེན་ཅིང་
 དགའ་བ་ཞེན་ཏེ། གསུང་ལ་གཅིག་ཏུ་དེས་བར་མངོན་བར་དགའ་བ་དང་། དེ་
 བཞིན་གཤེགས་པའི་དེས་བའི་དོན་གྱི་མདོ་སྡེ་ལ་རྩོན་གྱི། བྱང་བའི་དོན་ལ་
 མ་ཡིན་ཏེ། དེས་བའི་དོན་གྱི་མདོ་སྡེ་ལ་རྩོན་ན་ཚོས་འདུལ་བ་འདི་ལས་མི་
 འཕྲོགས་བར་འགྱུར་ཏེ། འདི་ལྟར་བྱང་བའི་དོན་གྱི་མདོ་སྡེ་ནི་སྐྱོ་སྐྱོ་ཚོགས་
 བས་ཞུགས་པའི་དོན་གྱི་རྣམ་བར་དབྱེ་བ་མ་དེས་བས་ཐེ་ཚོམ་སྦྱེད་པ་ཡིན་
 པའི་སྲིར་དོ། །གལ་ཏེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེས་བའི་དོན་གྱི་མདོ་སྡེ་ལ་
 ཡང་དེས་བ་མེད་བར་གྱུར་ན་ནི་དེ་ལྟར་དེ་ཚོས་འདུལ་བ་འདི་ལས་འཕྲོགས་
 བར་འགྱུར་དོ།³¹ ཞེས་གསུངས།

30 ལྷོ་དགེ་བསྟན་མེས་ཙམ། ལྷི་ལེའུ་བཙུ་བདུན་པ། འོག་ ༡༣༦ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༡༣ འོག་ ༡༥༤
 31 ལོང་མཚུངས། འོག་ ༡༣༦ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༡༣ འོག་ ༡༥༤

རྣམ་ཤེས་ལ་མི་རྟོན་ཡེ་ཤེས་ལ་རྟོན་བ་ཡང་དེ་ཉིད་ལས།

ཡང་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་ཉི་རྟོགས་སའི་ཡེ་ཤེས་ལ་སྣང་པོ་ལྟ་བུ་ཡིན་གྱི།
ཐོས་བ་དང་བསམས་བས་ཚོས་དང་དོན་རྣམ་པར་ཤེས་བ་ཙམ་ལ་ནི་མ་ཡིན་
འོ། །དེས་བསྐྱོམས་སའི་ཤེས་བས་ཤེས་པར་བྱ་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཐོས་བ་
དང་བསམས་བས་དོན་རྣམ་པར་ཤེས་བ་ཙམ་གྱིས་རྣམ་པར་ཤེས་པར་མི་རུས་
པར་རིག་ནས། དེ་བཞིན་གཤེགས་བས་གསུངས་སའི་ཚོས་མཚོག་ཏུ་ཟབ་བ་
དག་ཐོས་ན་ཡང་སློང་བར་མི་བྱེད་ཅིང་སྐྱེད་པ་མི་འདེབས་ཉེ།³²

ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་རོ།

3) གཞལ་བྱའི་གནས་གསུམ་དང་བསྐྱེད་ནས་ དབྱེད་པ་ལ་འཇུག་དགོས་ཚུལ།

གང་ལ་དཔྱོད་སའི་ཡུལ་ལ་གཞལ་བྱའི་གནས་གསུམ་དུ་ངེས་ཤིང་། དེ་
གསུམ་ནི་གཞལ་བྱ་འཇལ་བྱེད་གྱི་རྣོས་དོན་དེ་རྟོགས་བ་ན་རྟགས་དང་དག་ཚད་
མ་ལ་བརྟེན་དགོས་མི་དགོས་གྱི་སློབ་ནས་བྱེ་ལ། དེ་ཡང་མིག་ཤེས་གྱིས་གཟུགས་
མཐོང་བ་ལྟ་བུ་མངོན་སུམ་གྱིས་སློང་བའི་རིགས་གཅིག་དང་། ཡང་དངོས་སུ་སློང་
བས་མ་བྱུབ་ནའང་། དུ་བ་མཐོང་བའི་རྟགས་གྱིས་ལ་པར་རྒྱབ་ཏུ་མི་ཡོད་པར་

32 རྗེ་དགེ་བསྐྱེད་ཀྱི་སེམས་ཙམ། སྤེལ་མེད་འཇུག་བུ་ལོག་ ༡༣༩ ལ། དཔེ་བསྐྱེད་ལ། དེག་ ༥༣ ལོག་ 160

ཉོགས་པ་ལྟ་བུའི་དངོས་སྟོབས་རྗེས་དབག་གིས་གྲུབ་པའི་རིགས་ཤིག་དང་། ཡང་
 གནས་སྐབས་དེར་མངོན་སུམ་གྱིས་སྲོང་བ་དང་དངོས་སྟོབས་རྗེས་དབག་གང་
 གིས་ཀྱང་ངེས་མི་རྒྱས་ཀྱང་། སྤྱི་བཤམ་དག་ཚད་མ་ལ་བརྟེན་པའི་ཡིད་ཆེས་རྗེས་
 དབག་གིས་གྲུབ་པའི་ཡུལ་དང་གསུམ་ཡོད་ཅིང་། དེའི་དང་པོ་ལ་མཚོང་བ་མངོན་
 གྱུར་དང་། གཉིས་པ་ལ་ཅུང་ཟད་སྐོག་གྱུར་དང་། གསུམ་པ་ལ་ཤིན་ཏུ་སྐོག་གྱུར་
 ཅེས་བྱ་ལ། ལུང་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱབ་དགོས་པ་འདི་ནི་འཇིག་རྟེན་ཡོངས་ཀྱགས་
 གྱི་དབང་དུ་བྱས་ནའང་། རང་གི་པ་མའི་དག་ལ་བརྟེན་ནས་རང་གི་སྤྱི་བཤམ་གང་
 ཡིན་ངེས་རྒྱས་པ་དང་། འདས་པའི་བྱུང་བ་མང་པོ་ལོ་རྒྱུས་ལ་བརྟེན་ནས་ཤེས་
 དགོས་པ་ལྟར། གནས་སྐབས་དམིགས་བསལ་བ་འགའ་ཞིག་ལ་སྟོན་པ་བཅོམ་
 ལྡན་འདས་ཀྱི་ལུང་ཚད་མར་བཟུང་སྟེ་སྐྱབ་དགོས་པའང་ཡོད་ལ། སྐབས་དེ་དག་
 ཏུ་ལུང་ཚད་མར་འཛིན་པའི་ཚུལ་ཡང་། དཔེར་ན། སྤྱི་བཤམ་པ་བཏང་བ་ལས་ལོངས་
 སྲོད་འབྱུང་སྟེ། ལུང་ལས་དེ་ལྟར་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ལུང་རང་ཉིད་
 སྐྱབ་བྱེད་དུ་བཀོད་པའི་དོན་མིན་གྱི། ལུང་གི་དོན་ལ་མངོན་སུམ་དང་རིགས་པས་
 མི་གཞོད་པ་དང་། ལུང་ཚིག་ལ་དངོས་ཤུགས་དང་སྤྱི་བཤམ་པ་མེད་པ་དང་།
 གསུང་བ་པོར་དགོས་དམིགས་གཞན་མེད་པ་སོགས་ཆ་རྒྱུན་མང་པོ་ཞིག་ཚང་
 དགོས་པའི་གནད་འདི་ཤེས་པ་གལ་ཆེ་ཞིང་རྒྱས་པར་འོག་ཏུ་འཆད།

མདོར་བསྡུས་ན། དཔལ་ན་ལེ་རྒྱའི་མཁས་པའི་ལུགས་སོལ་ལ། གཞི་དངོས་
 པོའི་རྣམ་གཞག་གཏན་ལ་འབྲེལ་བའི་ཆོ། ལོང་དུ་སྟོོས་པའི་ཚད་མའི་བརྒྱད་
 ལམ་གསུམ་ལས། ལུང་དམ་དག་ཚད་མ་ལ་བརྟེན་པའི་རྗེས་དབག་ལས་དངོས་

སྒོ་བས་ཀྱི་རྒྱ་མཚན་ལ་བརྟེན་པའི་རྗེས་དབལ་གཙོ་ཆེ་ལ། ཡང་དེ་ལྟར་བྱའི་རིགས་
པ་ལ་བརྟེན་པའི་དངོས་སྒོ་བས་ཀྱི་རྗེས་དབལ་ལས་མངོན་སུམ་གྱི་སྤྱོད་པའི་ཚད་
མ་གཙོ་ཆེ་བར་བྱུང་པའི་གོ་རིམ་དེ་ལྟར་དུ་གནས་པ་ཤེས་དགོས་སོ།།

3) རིགས་པ་བཞིའི་སྒོ་ནས་དབྱེད་ཚུལ།

དབྱེད་པའི་ཚུལ་ལ་བྱང་སེམས་ཀྱི་སྤྱེ་སྤྱོད་དུ་རིགས་པ་བཞི་གསུངས་པ་དེ་
ཡིན་ལ། དེ་ཡང་དངོས་པོའི་གནས་ཚུལ་ལ་གང་ཡོད་པ་གཞིར་བཞག་ནས་ཚོས་
རང་རང་གི་མཚན་ཉིད་དམ་རང་བཞིན་ནམ་ཚོས་ཉིད་གང་ཡིན་པ་དང་། ཚོས་ཉིད་
ཀྱི་རིགས་པ་དེ་གཞིར་བྱས་ནས། རང་རང་གི་ཚོས་ཉིད་ཀྱི་གཤེས་དང་མཐུན་པའི་
བྱ་བ་གང་དང་གང་བྱེད་པ་དང་། དེའི་སྤྱིང་ནས་གཅིག་ལ་གཅིག་རི་ལྟར་ལྟོས་པ་སྟེ།
རྒྱ་དང་འབྲས་བུར་འབྲེལ་བ་དང་། ཆ་དང་ཆ་ཅན། བྱ་བྱེད་ལས་གསུམ་སོགས་སུ་
འབྲེལ་བའི་ལྟོས་པའི་གཤེས་ལུགས་རྣམས་བྱུང་ལ། རིགས་པ་དེ་གསུམ་གཞིར་
བྱས་ཏེ་དབྱེད་པ་བྱེད་སྐབས། འདི་ཡིན་པས་ན་འདི་ཡིན་དགོས། འདི་ཡོད་པས་ན་
འདི་ཡོད་དགོས། འདི་མ་ཡིན་པས་ན་འདི་མ་ཡིན་དགོས། འདི་མེད་པས་ན་འདི་
ཡང་མེད་དགོས། ཞེས་པ་ལྟར་བྱའི་གཏན་ཚིགས་བཞེད་དེ་བསྐྱབ་བྱའི་དོན་རྣམས་
བསྐྱབ་ཏུ་བྱུང་བས། ཚུལ་དེ་ལ་འཕྲད་པའི་རིགས་པ་ཞེས་གསུངས་སོ། །དེས་ན་
དངོས་པོའི་གནས་ཚུལ་རི་ལྟར་ཡོད་པ་དེའི་སྤྱིང་ནས་ཚོས་རང་རང་གི་རང་བཞིན་
གང་ཡིན་པ་དང་། རང་བཞིན་དེའི་སྤྱིང་ནས་བྱ་བ་གང་དང་གང་བྱེད་པ་དང་། དེ་

ལ་བརྟེན་ནས་གཅིག་ལ་གཅིག་རི་ལྟར་ལྟོས་ནས་ཡོད་པ་དང་། དེ་ལྟར་ལྟོས་པའི་
རྒྱ་མཚན་བཅས་རིགས་པ་བཞིར་འཛོགས་པ་སྟེ་རྒྱས་པར་སྐྱོས་ལུལ་འཇལ་བའི་
ཐབས་བཤའ་པའི་སྐབས་སུ་འཆད་དོ།།

༤) རྒྱ་འབྲས་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་རྩམ་པ།

རིགས་པ་བཞིའི་ནང་གི་ལྟོས་པ་དང་བྱ་བ་བྱེད་པའི་རིགས་པ་གཉིས་ཀྱི་སྤྱིར་
དོན། རྒྱ་འབྲས་དང་རྟེན་འབྲེལ་ལྟོས་བྱུང་གྱི་རྩམ་པའི་སངས་རྒྱས་པའི་ལུགས་ལ་
ཕིན་ཏུ་གཅིགས་ཆེན་པོར་འཛོན་དགོས་པའི་གནས་ཕིག་སྟེ། རྒྱ་ཆེ་ས་སྟོན་བརྟན་
གྱི་འཛིག་རྟེན་བྱུང་རིམ་ནས། རྒྱ་ས་གནས་སྐབས་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་གི་བྱུང་བ།
དཔེར་ན། ལུལ་དུས་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་ལ་ཆར་བབས་པ་ལྟ་བུ་རྩོན་ཆད་རྒྱ་འབྲས་
རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ལམ་འདི་ཁོ་ནའི་ཐོག་ནས་གསལ་བཤའ་བྱེད་པ་དང་། དེ་བཞིན་
དུ་ནང་པ་རང་ཉིད་ཀྱི་ལུགས་ལ། སེམས་ཅན་རྣམས་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པའི་
དབང་གིས་འཁོར་བར་འཁོར་ཚུལ་ནས། འཁོར་བར་འཁོར་བྱེད་གྱི་རྒྱ་རྒྱེན་རྣམས་
རིམ་གྱིས་བསྐྱོག་སྟེ་ལེགས་པའི་མཚོག་ཐོབ་པའང་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་རྩམ་པ་འབའ་ཞིག་
གི་ལམ་ནས་སྐྱབ་རྩལ་སྐྱབ་པའི། ལོ་རྒྱས་དང་དངོས་ཡོད་ཀྱི་གནས་རྩལ་གང་ནས་
བཤའ་བྱང་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་རིགས་རྩལ་དེ་སངས་རྒྱས་པའི་ལྟ་བུ་གྱི་བྱང་ཚོས་གལ་
ཆེན་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད། ལྟོན་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་སྣ་ར་རྩེ་སེར་འཕགས་པའི་བདེན་
པ་བཞི་ལས་བརྟེན་པའི་ཚོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐྱོར་བ་ན། འབྲས་བུ་སྐྱབ་བསྐྱལ་

དང་། དེའི་རྒྱ་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པའི་ཀུན་འབྲུང་དང་། འབྲས་བུ་སྤྲུལ་བསྐྱེད་ལས་ཀྱོམ་པའི་ཞི་བའམ་འགོག་པ་དང་། དེ་འཕྲོ་བ་པའི་རྒྱ་ལས་གྱི་བདེན་པ་བཅས་བདེ་སྤྲུལ་གཉིས་གྱི་རྒྱ་དང་འབྲས་བུ་ཚན་པ་གཉིས་གསུངས་པའི་སྐོ་ནས་བདེན་པ་བཞིའི་རྣམ་གཞག་རྣམས་གསལ་བར་མཛད་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་བདེ་སྤྲུལ་གཉིས་གྱི་རྒྱ་ལས་གྱི་ཚུལ་དེ་རྒྱས་པར་སྟོན་པ་ན། ཆེན་འབྲེལ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་གྱི་སྐོ་ནས་གསུངས་པར་མ་ཟད། དེ་ཡང་ཡན་ལག་སྐ་མ་སྐ་མ་ལས་སྤི་མ་སྤི་མ་འབྲུང་བ་དང་། སྤི་མ་སྤི་མ་འབྲུང་བ་སྐ་མ་སྐ་མ་ལ་རག་ལས་པ་དང་། ཡང་སྐ་མ་སྐ་མ་འགགས་པས་སྤི་མ་སྤི་མ་འགགས་པ་དང་། སྤི་མ་སྤི་མ་འགགས་པ་སྐ་མ་སྐ་མ་འགགས་པ་ལ་རག་ལས་པ་བཅས་ལུགས་འབྲུང་དང་ལུགས་སྟོག་གི་རིམ་བུ་གཉིས་གྱི་སྐོ་ནས་གསུངས་པས། རྒྱ་དང་འབྲས་བུའི་རྗེས་སུ་འགྲོ་སྟོག་གི་གནས་ལུགས་དེ་ལོན་ཏུ་གསལ་བར་སྟོན་པར་མཛད། སྟོན་པ་བཅོམ་ལྷན་འདས་གྱི་རྗེས་འཇུག་རྣམས་ཀྱང་སྟོན་པས་རྒྱ་ལས་ཆེན་འབྲེལ་གྱི་ཚུལ་གསུངས་པ་དེ་གཅིག་ལས་ཆེན་པོར་འཛིན་པས།

ཆོས་རྣམས་བམས་ཅད་རྒྱ་ལས་བྱུང་།།
 དེ་རྒྱ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་གསུངས།།
 རྒྱ་ལ་འགོག་པ་གང་ཡིན་པ།།
 དགེ་སྦྱོང་ཆེན་པོས་དེ་སྐད་གསུངས།།³³

33 ལྷང་འདྲིའི་འབྲུང་མི་འབྲ་བ་ཞིག་འཕགས་པ་ཆེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྲུང་བའི་མདོ་ལས། ཆོས་གང་རྒྱ་བྱུང་དེ་དག་གི་རྒྱ་དང་དེ་འགོག་གང་ཡིན་པའོ། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་བཀའ་སྟུང་ཏེ། དགེ་སྦྱོང་ཆེན་པོས་དེ་སྐད་གསུངས། །ཞེས་འབྲུང་། རྗེ་དགེ་བཀའ། མདོ་སྟེ། ཆོ་སོག་ ༡༣༥ ལ། དགེ་བསྐྱུང་མ། དེ་ལ། ༤༩ སོག་ ༣༧༣

ཞེས་པའི་རྟེན་འབྲེལ་སྡིང་པོའི་མདོའི་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་འདི། གཞུང་གི་ལག་ཁང་གི་
 མོ་དང་གཞུང་མའི་སྡིང་དུ་འགོད་པ་སོགས་ཀྱི་སློབ་ཆེས་སུ་མོ་ཞིག་ནས་དར་བ།
 དེང་གནའ་རྗེས་དང་གནའ་ལྷུ་ལོག་ཞིབ་པའི་གྲུབ་དོན་ལས་གསལ་བར་རྟོགས་
 ལུས་པ་ཞིག་གོ།

འོ་ན་མདོ་ལས་རྒྱ་འབྲས་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ཚུལ་འདི་རི་ལྗར་གསུངས་ཤེ་ན།
 སྤྱི་ལཱ་ལྷན་པའི་མདོ་ལས།

དེ་ལ་སྤྱི་ལོ་གྱི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྲུང་བའི་རྒྱ་དང་འབྲེལ་བ་གང་ཞེ་ན།
 འདི་ལྟ་སྟེ། ས་བོན་ལས་སྤྱི་གྲ། སྤྱི་གྲ་ལས་འདབ་མ། འདབ་མ་ལས་སྡོང་
 ལ། སྡོང་ལུ་ལས་སྤྱི་ལ། སྤྱི་ལུ་ལས་སྡིང་པོ། སྡིང་པོ་ལས་མེ་རྟོག། མེ་རྟོག་
 ལས་འབྲས་བུའོ། །ས་བོན་མེད་ན་སྤྱི་གྲ་མི་འབྲུང་སྟེ། མེ་རྟོག་མེད་ན་འབྲས་
 ལུའི་བར་དུ་ཡང་མི་འབྲུང་ངོ། །ས་བོན་ཡོད་ན་སྤྱི་གྲ་མཛོན་པར་འབྲུབ་པར་
 འབྲུང་རྟེ། དེ་བཞིན་དུ་མེ་རྟོག་ཡོད་ན་འབྲས་ལུའི་བར་དུ་མཛོན་པར་འབྲུབ་
 པར་འབྲུང་ངོ།³⁴ ཞེས་དང་།

ཡང་མདོ་དེ་ཉིད་ལས།

སྤྱི་ལོ་གྱི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྲུང་བ་རྒྱུན་དང་འབྲེལ་བ་རི་ལྗར་བལྟ་ཞེ་ན།
 ཁམས་རྒྱལ་འདུས་པའི་སྤྱིར་རྟེ། ཁམས་རྒྱལ་པོ་གང་དག་འདུས་པའི་སྤྱིར་ཞེ་
 བ། འདི་ལྟ་སྟེ། ས་དང་། རྒྱ་དང་། མེ་དང་། རྒྱུང་དང་། བམ་མཁའ་དང་། དུས་

34 ལྟེ་དགེ་བཀའ། མདོ་སྟེ། ཚ། སོག་ ༡༡༢ བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེ་བ། ༤༩ སོག་ ༣༡༩

གྱི་ཁམས་རྣམས་འདུས་པ་ལས་སྤྱི་ལོའ་གྱི་ཉེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་
རྒྱུ་དང་འབྲེལ་བར་བལྟོལ།།

ཞེས་སྤྱིའི་ཉེན་འབྲེལ་གྱི་ཚོས་སྤྱི་གྲུ་ལྷ་བྱ་རྒྱ་དང་རྒྱུ་དང་ཉེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བའི་
ཚུལ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་མདོ་དེ་ཉིད་ལས། “དེ་བཞིན་དུ་ནང་གི་ཉེན་ཅིང་འབྲེལ་
བར་འབྱུང་བ་ཡང་གཉིས་ཀྱི་སྤྱིར་འབྱུང་སྟེ།”³⁵ ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ནང་གི་ཉེན་
འབྲེལ་གྱི་ཚོས་འདུ་བྱེད་དང་སེམས་པ་སོགས་ཀྱང་སྤྱིའི་ཉེན་འབྲེལ་བཞིན་དུ་རྒྱ་
དང་རྒྱུ་ལས་འབྱུང་བའི་ཚུལ་གསལ་བར་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟ་བུའི་རྒྱ་ལྷན་
ཉེན་འབྲེལ་གྱི་ཚུལ་དེར་ཞིབ་དུ་བཟླགས་པའི་ཚེ་རྒྱ་རྣམས། ༡ གཡོ་བ་མེད་
པའི་རྒྱུ་དང་། ༢ མི་ཉལ་པའི་རྒྱུ་དང་། ༣ ལུས་པའི་རྒྱུ་གསུམ་དུ་འདུ་བར་
གསུངས། རྒྱུ་གསུམ་གྱི་ཚུལ་འདི་སྣོད་བཅུད་རྣམས་དང་འབྲེལ་ཆེ་བས་དེར་
བཤད་པར་བྱའོ།།

སྤྱིར་རྒྱ་ལ་ནང་གསེས་དངོས་རྒྱ་དང་བརྒྱུད་རྒྱ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་དང་། ཉེན་
ལེན་དང་སྤྱོད་ཅིག་གྱེད་རྒྱུ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བའི་ཚུལ་ཡོད་ལ། རྒྱའི་རྣམ་དབྱེ་དེ་
དག་སངས་རྒྱས་པའི་ལུགས་ཀྱིས་གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་འཆད་པའི་ཚེ་ངོ་བོ་
དང་། རྒྱ་ལྷན། བྱེད་ལས་སོགས་གནས་མང་པོ་ཞིག་ལ་དཔྱོད་པའི་སྐབས་ཤིན་
ཏུ་གནད་ཆེ་བའི་དོན་ཞིག་ཡིན། རྒྱ་ལའང་ནང་གསེས་གཙོ་ཆེ་ཆུང་། དུས་ཀྱི་ཆ་
ནས་འབྲས་བུ་དང་ཉེ་རིང་། འབྲས་བུའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་རྣམ་པ་མི་འདྲ་བ་རྣམས་
རྒྱའི་ཁྱད་པར་གང་དང་གང་གི་ལག་རྗེས་ཡིན་མིན་སོགས་ཞིབ་པར་འོག་དུ་འཆད།

35 ལྗོད་བྱེད་བཀའ་མདོ་སྟེ། ཚུ་ལོག་ ༡༡༤ ལ། དཔེ་བསྟར་ལ། དེ་ག་ ༤༩ ལོག་ ༣༩༡

མདོར་བསྡུས་ན། རང་པ་སངས་རྒྱལ་པའི་ལུགས་ལ། རྒྱ་མེད་ལས་སྤྱི་བ་
 ཁས་མི་ལེན་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་འདིག་རྟེན་བྱེད་པ་པོའི་སྤོངས་གཡོ་བ་སྡོན་དུ་སོང་
 བ་ལས་གྲུབ་པའང་ཁས་མི་ལེན་པ་དང་། རྒྱ་རྟག་པ་ལས་འབྲས་བུ་འབྲུང་བ་རིགས་
 བ་དང་མི་ལྡན་པ་དང་། རྒྱ་དང་འབྲས་བུ་རིགས་མཐུན་པ་དགོས་པ་དང་། རྒྱའི་ཁྱད་
 པར་སྣ་ཚོགས་པ་ལས་འབྲས་བུའི་ཁྱད་པར་སྣ་ཚོགས་པ་འབྲུང་བ་ནི་ཚོས་ཉིད་ཀྱི་
 སྲོལ་ཡིན་གྱི་དེ་ལས་གཞན་དུ་མི་འཐད་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་རྒྱ་དང་འབྲས་བུའི་
 འབྲེལ་བའང་རང་ཆས་སུ་གྲུབ་པའི་གཤེས་ཡིན་པ་དང་། རྒྱ་དང་རྟེན་སྣ་ཚོགས་
 བ་ལས་འབྲས་བུ་འབྲུང་བ་སོགས་ནི། རྒྱ་འབྲས་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་དབང་གིས་ཡིན་
 པར་འདོད་དོ། །དེ་ལྟ་བུའི་རྒྱ་འབྲས་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ཚུལ་འདི་ནི། རང་པའི་གྲུབ་
 མཐའ་སྤྱི་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཐུན་མོང་དུ་ཁས་ལེན་པའི་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་གོ་དོན་
 ཡིན་ལ། རྟེན་འབྲེལ་གྱི་དོན་དང་སྟོས་པའི་དོན་ལ། རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་སྟོས་ཚུལ་ལས་
 སྤྱི་བ་ཆ་ཤས་ལ་སྟོས་པ་དང་། དེ་ལས་ཀྱང་སྤྱི་བའི་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་གོ་དོན་བཅས་
 དབུ་མ་པའི་གཞུང་དུ་བྱུང་བ་ནི་ལྟ་བུ་གྱི་ཐད་དུ་འཆད་དོ།།

༥) འགལ་འབྲེལ་ལ་བརྟེན་ནས་རིགས་པས་ དགག་སྐྱབ་བྱེད་ཚུལ།

གོང་དུ་བཤད་པའི་རྒྱ་ལྟ་འབྲས་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ཚུལ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་རིགས་
 པ་བཞིའི་སྐྱབས་འབྲས་བུ་རྒྱ་ལ་ལྟོས་པའི་དུས་མི་མཉམ་པའི་ལྟོས་ཚུལ་དང་། ཆ་
 དང་ཆ་ཅན་དང་། ཚོགས་པ་དང་དེའི་ཆ་ཤས་སུ་སྐྱུར་པའི་ཡན་ལག་སོགས་པན་
 ཚུན་དུས་མཉམ་པའི་ལྟོས་པ་སྟེ་ལྟོས་ཚུལ་གྱི་རིགས་གཉིས་ཡོད་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་
 ཚུལ་དེ་ལ་སྡོན་གྱི་རིགས་པ་སྐྱ་པའི་གཞུང་དུ་མེད་ན་མི་འབྱུང་བའི་འབྲེལ་པ་ཞེས་
 པའི་ཐ་སྙད་འདོགས་པར་མཛད། འབྲེལ་པ་དེ་གཉིས་ལ་རིམ་པ་བཞིན་དེ་བྱུང་གི་
 འབྲེལ་པ་དང་། བདག་ཉིད་གཅིག་པའི་འབྲེལ་པ་ཞེས་བྱ་ཞིང་། དང་པོས་རྒྱ་ལྟ་འབྲས་
 སུ་བྱི་བའི་འབྲེལ་པ་དང་། བྱི་མས་དུས་མཉམ་པའི་ལྟོས་བྱུབ་གྱི་འབྲེལ་པ་སྟོན་ནོ། །
 བྱི་མ་དེ་ལ་འང་ནང་གསེས་རིགས་མི་འདྲ་བ་ཡོད་དེ། དཔེར་ན། བྱམ་པ་དང་བྱམ་
 པའི་ཡན་ལག་ལྟ་བུ་ཚོགས་པ་དང་ཆ་ཤས་བར་གྱི་འབྲེལ་པ་དང་། ཡང་ཤུག་པ་
 ཤིང་དང་བདག་ཉིད་གཅིག་པ་ལྟ་བུ་བྱུབ་བྱུབ་བྱེད་བར་གྱི་འབྲེལ་པ། བྱས་པ་
 དང་མི་རྟག་པ་ལྟ་བུ་བྱུབ་མཉམ་དོན་གཅིག་པའི་ཚོས་གྱི་བར་གྱི་བདག་ཉིད་གཅིག་
 པའི་འབྲེལ་པ་ཡིན་ནོ།།

བདག་གཅིག་དུ་འབྲེལ་བའི་ཚོས་རྣམས་ནི་སྐྱ་དང་རྟོག་པའི་སྐོ་ནས་ཐ་དད་དུ་
 འབྲེད་པ་ལས་དོན་རང་གི་དོ་བོ་ལ་ཐ་དད་དུ་འབྲེད་དུ་མེད། དེ་ཡང་བྱས་རྟགས་གྱིས་

སྐྱ་མི་རྟག་པར་སྐྱབ་པའི་རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་བསྐྱབ་བྱ་སྐྱ་མི་རྟག་པ་དཔོག་ལུས་པ་
 བོ། གཙོ་བོ་བྱས་པ་དང་མི་རྟག་པ་གཉིས་ལ་བདག་ཉིད་གཅིག་པའི་འབྲེལ་པ་རང་
 ཆས་སུ་ཡོད་པའི་གནད་ཀྱིས་ཡིན་པས། འབྲེལ་པའི་ཚུལ་འདི་སྣོན་གྱི་འཕགས་
 དུལ་གྱི་རིགས་པ་སྐྱ་བ་རྣམས་ཀྱིས་གཞི་དངོས་པོའི་གནས་ཚུལ་ལ་རིགས་པའི་
 ལམ་ནས་ཞིབ་མོར་བརྟགས་ཏེ་འཇུག་པའི་ཆེ་ལོན་ཏུ་གལ་ཆེ་བའི་གནས་ལོག་ཏུ་
 གསུངས་སོ།།

དེ་ལྟར་ཚོས་རྣམས་ལ་ནང་པན་ཚུན་མེད་ན་མི་འབྱུང་བའི་འབྲེལ་པ་ཡོད་
 པའི་རིགས་ལོག་ཡོད་པ་ཅམ་དུ་མ་ཟད། ནང་པན་ཚུན་འགལ་བར་གྱུར་པའི་རིགས་
 ལོག་གྱུར་ཡོད་པ་དེས་དགོས་པ་གལ་ཆེ། དཔེར་ན། བྱས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་མི་
 རྟག་པར་སྐྱབ་ལུས་པ་དེ་ཡང་། རྟག་མི་རྟག་པན་ཚུན་སྤངས་པའི་དངོས་འགལ་དུ་
 གནས་པ་དང་། རྟགས་དེའི་དགག་བྱའི་ཚོས་རྟག་པ་ལ་རྟགས་བྱས་པ་དེ་ཞེས་
 པས། བྱས་པ་ཡིན་ན་མི་རྟག་པ་ཡིན་པས་བྱབ་པ་བྱུབ་པའི་གནད་ཀྱིས་ཡིན་ལ།
 དེ་བཞིན་དུ་གཞི་གང་ཞིག་ལ་གང་རེག་གི་འབྲས་བུ་སྐྱ་ལོང་བར་བྱེད་པ་སོགས་
 མེད་པར་སྐྱབ་པ་ལ་གཞི་དེར་མེ་སྟོབས་ལྡན་ཡོད་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་ཆེ། དེ་
 ལྟ་བུའི་གང་རེག་གི་འབྲས་བུ་འགོག་ལུས་པ་བོ། དེའི་རྒྱ་གང་རེག་དང་མེ་སྟོབས་
 ཆེན་གཉིས་ལྡན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ཡིན་པའི་གནད་ཀྱིས་ཡིན་པར་ཤེས་སོ། །
 སྐྱབ་བྱེད་འདི་རིགས་ལ་ཚད་མའི་གཞུང་དུ། འགལ་རྒྱ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཞེས་
 བཤའ་ལ། དེས་ན་གཞིའི་ལྟ་བ་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་སྐབས་སུ་ལྟོག་ཏུ་གྱུར་པའི་
 དོན་གཏན་ཚིགས་ཀྱིས་སྐྱབ་དགོས་ལེད། དེའི་ཆེ་རྟགས་དང་དགག་བྱའི་ཚོས་གྱི་

འགལ་བ་དེས་བ་དང་། རྗེས་དཔག་གིས་སྐྱོ་འདོགས་ལ་གཞོན་པའི་ཚུལ་སོགས་
འགལ་བའི་རྣམ་གཞག་ཁོང་དུ་མ་ཚུད་ན་མི་རྟོགས་པས་དེ་དག་ཤེས་དགོས་པ་ཤིན་
ཏུ་གལ་ཆེད། །འགལ་འབྲེལ་གྱི་རྣམ་གཞག་ཞིབ་པར་འོག་ཏུ་བཤད་པར་བྱའོ།།

དེ་རྣམ་གོང་དུ་དཔལ་ན་ལེ་རྒྱའི་མཁས་པའི་བཞེད་སྲོལ་ནི་རིགས་པ་
ཅུལ་འདོན་གྱི་ལུགས་ཡིན་པ་དང་། དེ་ཡང་ཚོས་ཉིད་དང་། ལྷོས་པ། བྱ་བ་བྱེད་
བ་སོགས་དངོས་པོའི་གཤེས་གྱི་གནས་ལུགས་རྣམས་གཞིར་བྱས་ཏེ། འཐད་སྐྱབ་
གྱི་རིགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐོག་ཏུ་གྱུར་པའི་དོན་རྣམས་རྗེས་དཔག་གིས་དཔོག་
ཚུལ་དང་། དངོས་པོ་སྟོབས་ལྷགས་གྱི་རིགས་པས་ཇི་ཅམ་ཞིག་འགོག་ལུས་མི་
ལུས་གྱི་མཚམས་ངོས་ཟེན་དགོས་པ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ། འདི་ལ་བསམས་ཏེ་ནང་
པའི་རིགས་པ་སྐྱ་བ་རྣམས་གྱིས་རིགས་པ་དེས་ཡོད་པར་མ་བསྐྱབས་པ་དང་།
མེད་པར་བསྐྱབས་པ་གཉིས་གྱི་བྱད་པར་འབྱེད་ཅིང་། དེ་བཞིན་དུ་ཚད་མ་དེས་
དོན་དེ་མ་རྟེན་པ་དང་། དོན་དེ་མེད་པར་རྟེན་པ་གཉིས། རིགས་པ་དེས་དོན་དེ་
ཡིན་པར་མ་བསྐྱབས་པ་དང་། མིན་པར་བསྐྱབས་པ་གཉིས། ཚད་མ་དེས་དོན་དེ་
ཡིན་པར་མ་རྟོགས་པ་དང་། དེས་མིན་པར་རྟོགས་པ་གཉིས་སོགས་གྱི་རྣམ་དབྱེ་
སོ་སོར་འབྱེད་དགོས་པར་གསུངས་སོ།།

༣ ཞང་བྱུང་བསྐྱུས་གྲུའི་རིགས་ལམ་གྱི་སྐོར་མདོ་ཙམ་བཤའ་བ།

སྤྱི་བཤའ།

གོང་དུ་བཤོད་པའི་རིགས་པས་དགག་སྐྱབ་ཇི་སྟར་བྱ་བའི་གནད་ཚུལ་དང་།
 ལྷག་པར་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་དཔལ་ལྡན་ཚོས་གྲགས་གྱི་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ་རེས་
 སོགས་སྡེ་བདུན་འགྲེལ་བ་དང་བཅས་པ་ལས་བྱུང་བའི་སྐྱོན་ལྷན་ལུས་ལ་འཇུག་ཚུལ་གྱི་
 ལམ་ནས་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་གནད་ཚུལ་དང་། གཞན་ཡང་རྗེས་དཔག་གི་ཉེན་
 གཏན་ཚེགས་དང་། གཞན་གྱི་འདོད་པ་ལ་ནང་འགལ་སྟོན་པའི་སྤྱན་འབྲེན་ནམ་ཐལ་
 འགྱུར་སོགས་གྱི་གནད་ཚུལ་གཞིར་བྱས་ཏེ། དེ་དག་ལས་དང་པོ་པས་རིགས་ལམ་
 ལ་སློ་སློང་ཚུལ་གྱི་ལམ་དུ་བསྐྱིགས་པའི་རིགས་ཚུལ་བསྐྱུས་གྲུར་གྲགས་པ་བོད་གྱི་
 རིགས་པ་སྐྱབ་པ་རྣམས་ལ་ཤེན་ཏུ་དར་ཡོད་པ་འདྲིའདྲོ་སློང་གྱི་ཚུལ་དུ་མདོ་ཙམ་བཤོད་
 བ། དེ་ཡང་བསྐྱུས་གྲུར་གྲགས་པའི་རིགས་ཚུལ་འདི་ལྟེ་ལོའི་དུས་རབས་བཅུ་གཉིས་
 པའི་ནང་བཀའ་གདམས་པའི་སློབ་དཔོན་ཚད་མ་རིག་པའི་གནས་ལ་ཤེན་ཏུ་མཁས་
 པ་རིགས་པའི་དབང་ལྷན་སྤྱུ་བ་ཚོས་གྱི་སེང་གེས་ཚད་མ་བསྐྱུས་པ་ཡིད་གྱི་སྤྱན་
 སེལ་ཙུ་འགྲེལ་དང་། ཚད་མ་ཡིད་གྱི་སྤྱན་སེལ་རྣམས་བཅུམས་ཏེ་བོད་རང་གི་ཚད་
 མའི་སློལ་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་བཏོད་པ་ལས་བྱུང་། སློབ་དཔོན་སྤྱུ་བའི་གཞུང་དེ་
 རྣམས་གྱིས་ཚད་མ་རིག་པའི་བཤོད་དོན་ཚད་མ་དང་གཞུང་གྲུ། ལུས་དང་ལུས་ཅན།

གཅིག་དང་ཐ་དད། སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་རྗེས་ཚོས་དང་ལྗོན་ཚོས། འགལ་བ་དང་འབྲེལ་
 པ། རྒྱ་དང་འབྲས་བུ། མཚན་མཚོན་གཞི་གསུམ་སོགས་སྤྱོད་གསུམ་གཅིག་ཏུ་བཏུས་ཏེ་
 དེ་དག་དགག་བཞག་སྤོང་གསུམ་གྱི་ལམ་ནས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་མཛད། གཞན་
 ཡང་ཚད་མ་ཡིད་གྱི་སྤྱོད་སེལ་སོགས་གྱིས་ལས་དང་པོ་སས་སྤྱོད་བདེ་བའི་ཚེད་དུ་
 རྫོང་ཉགས་གྱི་གཞུང་སོགས་ཀྱང་སྤེལ་བར་མཛད་པ་ལས་དེད་གི་དུས་སྤྱིའང་བོད་གྱི་
 སྤོབ་གཉེར་གྱི་བརྟེན་གནས་རྣམས་སྤྱི་དང་པོར་རྫོང་ཉགས་བསྐྱུས་གསུམ་ལ་སྤྱོད་བར་
 མཛད་པའི་སྤོབ་རྒྱན་མ་ཉམས་པར་གནས།

ལུ་འའི་ཚད་མ་བསྐྱུས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བའི་བསྐྱུས་གྲུའི་གཞུང་ལ་
 བསྐྱུས་སྤོབ། བསྐྱུས་བུ། བསྐྱུས་བ་སོགས་བསྐྱུས་གཞུང་གི་མིང་མི་འདྲ་བ་ཅི་
 རིགས་འབྱུང་།

ཚད་མ་བསྐྱུས་པའི་གཞུང་དུ་གསལ་བར་བཤད་པའི་གནད་རྣམས་བསྐྱུས་
 ཚན་བཅོ་བརྒྱད་དུ་འདུས་པར་ཡོངས་སུ་བྲགས་ལ། དེ་དག་སྤོབ་དུ་བཀོད་ན།

- ཁ་དོག་དཀར་དམར་རྗེས་ཚོས་ལྗོན་ཚོས་གཉིས།།
- འགལ་དང་མི་འགལ་སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་གཉིས།།
- འབྲེལ་དང་མ་འབྲེལ་ཐ་དད་ཐ་མིན་གཉིས།།
- རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྗོན་རྒྱ་དང་འབྲས་བུ་གཉིས།།
- སྤྱི་བཅོན་བར་བཅོན་བྱེ་བཅོན་མཚན་མཚོན་གཉིས།།
- ཉགས་མང་བསལ་མང་དགག་པ་པར་རྒྱུར་གཉིས།།
- དངོས་འགལ་བརྒྱད་འགལ་བྱུང་མཉམ་རྣམ་པ་གཉིས།།

ཡིན་གྱུར་མིན་གྱུར་ཡིན་ལོག་མིན་ལོག་གཉིས།།

ཡོད་ཉོགས་མེད་ཉོགས་ཉལ་ཉོགས་དངོས་ཉོགས་གཉིས།།

ཞེས་པ་ལྟར་ཡིན་ལ། དུས་སྤྱིས་བསྐྱུས་ཚན་གྱི་གྲངས་བརྟེན་ལ་ཉེར་གཅིག་དང།
ཉེར་ལྔ། ཉེར་བདུན་སོགས་གྲངས་མི་འདྲ་བ་འདྲེན་ཚུལ་ཡང་ཡོད་པ་ཞེས་དགོས།

རིགས་ལམ་སྤྱོད་བའི་ཚུལ།

བསྐྱུས་ཚན་རྣམས་གཞན་ལུགས་དགག་པ་དང་། རང་ལུགས་བཞག་པ། དེ་
ལ་ཚོད་པ་སྤོང་བ་སྟེ་དགག་གཞན་སྤོང་གསུམ་གྱི་སྐོ་ནས་བཤད་ཡོད་ཅིང་། ཚུལ་
འདི་ནི་རིགས་པ་ལ་སྐོ་རྒྱས་བའི་ཐབས་ལམ་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན། དེ་ཡང་ཐོག་
མར་དོན་གང་ཞིག་ལ་དབྱུང་བ་བྱེད་པའི་ཆེ། གཞན་གྱི་འདོད་ཚུལ་སྤྱི་ཅི་ལོག་
ཏུ་གྱུར་པ་རྣམས་བཀོད་ནས་དེ་དག་དགག་པ་དང་། དེ་རྗེས་རང་ལུགས་གྱི་འདོད་
ཚུལ་རྣམས་འགོད་པ་དང་། དེ་ལ་གཞན་གྱིས་སྐོ་བཟོད་པ་བྱུང་ཆེ་སྐོ་སྤོང་བྱེད་
པ་བཅས་སོ། །དེ་ལྟར་དགག་གཞན་སྤོང་གསུམ་གྱི་སྐོ་ནས་དབྱུང་བ་ལ་འཇུག་པའི་
ཆེ་སྐབས་བབ་གྱི་གནད་དོན་གང་དང་གང་ཡིན་ཅུང་། དེ་དག་གི་གོ་དོན་དབྱིས་སྤྱི་
པ་ཞེས་ཀུས་བས། བསྐྱུས་གྲུའི་རིགས་ལམ་གྱི་ཚུལ་འདི་ནི་དབྱུང་བ་ལ་འཇུག་པར་
ཤིན་ཏུ་པན་ཆེ་བའི་ཐབས་ཚུལ་ཞིག་གོ།

དེ་ཡང་བསྐྱུས་གྲུའི་རིགས་ལམ་ལ་འཇུག་པའི་ཚེ། རག་དོན་ལ་ཆ་ཤས་གཙོ་
 བོ་གསུམ་སྟེ། ༡ ཉགས་དང་། ༢ གསལ་བ་དང་། ༣ ཚོད་གཞི་བཙས་གསུམ་དུ་སྟེ་
 སྟེ་ཐལ་འགྱུར་གྱི་ཚུལ་དུ་བཀོད་པའི་སྐོར་ནས་དགག་སྐྱབ་བྱས་པས། སྐྱ་ཚོལ་སྐྱ་ཚོལ་
 གཉིས་བར་གྱི་བཟོ་སྐྱེད་དེ་དོན་གྱི་གཞན་ལ་ཁེལ་བ་ཞིག་འོང་། ཉགས་གསལ་ཚོད་
 གཞི་གསུམ་ཞེས་པ་ནི། དཔེར་ན། སྐྱ་ཚོས་ཙན། མ་བྱས་པ་ཡིན་པར་ཐལ། ཉག་པ་
 ཡིན་པའི་སྟེང་། ཞེས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན། སྐྱ་དེ་ཐལ་འགྱུར་དེའི་ཚོད་
 གཞི་དང་། མ་བྱས་པ་ཐལ་འགྱུར་དེའི་གསལ་བ། ཉག་པ་ཐལ་འགྱུར་དེའི་ཉགས་
 ཡིན་ནོ། །ཚོད་གཞི་སྐྱ་གསལ་བ་མ་བྱས་པ་དང་ཚོགས་པ་སྟེ་སྐྱ་མ་བྱས་པ་ཡིན་པ་
 དེ་ཐལ་འགྱུར་དེའི་དམ་བཙའ་དང་། ཉག་པ་ཡིན་ན་མ་བྱས་པ་ཡིན་པས་ཁྲབ་པ་དེ་
 ཐལ་འགྱུར་དེའི་དངོས་ཁྲབ་ཡིན་ལ། གསལ་བ་མ་བྱས་པ་དེའི་ལོག་སྟོགས་བྱས་པ་
 དེ་ཐལ་འགྱུར་དེའི་ཚོས་ལོག་དང་། ཉགས་ཉག་པའི་ལོག་སྟོགས་མི་ཉག་པ་དེ་ཐལ་
 འགྱུར་དེའི་ཉགས་ལོག་ཡིན་ཚུལ་སོགས་གཞན་ལ་རིགས་བསྐྱེད།

སྐྱ་ཚོས་ཙན། མ་བྱས་པ་ཡིན་པར་ཐལ། ཉག་པ་ཡིན་པའི་སྟེང་། ཞེས་པའི་
 ཐལ་འགྱུར་གྱི་ཉགས་གསལ་ཚོད་གཞི་སོགས་ཀྱི་རེའུ་མིག

ཚོད་གཞི།	གསལ་བ།	ཉགས།	དམ་བཙའ།	ཚོས་ལོག།	ཉགས་ལོག།
སྐྱ།	མ་བྱས་པ།	ཉག་པ།	སྐྱ་མ་བྱས་པ།	བྱས་པ།	མི་ཉག་པ།

རྟགས་གསལ་ལ་ལན་འདེབས་བ་ན། སྤྱིར་གསལ་བ་དང་འབྲེལ་བའི་ལན་
 ལ། འདོད། ཅེས་བ་དང་། ཅིའི་ཕྱིར། ཞེས་བ་གཉིས་དང་། རྟགས་དང་འབྲེལ་
 བའི་ལན་ལ། རྟགས་མ་གྲུབ། ཅེས་བ་དང་། མ་ཟུབ། ཅེས་བ་གཉིས་བཅས་བཞི་
 དང་། གཞན་ཡང་འགལ་ཟུབ། ཅེས་བ་དང་། ཐེ་ཚོམ་ཟ། ཞེས་བ་སོགས་མང་
 ཏུ་ཡོད།

དེ་དག་ལས། འདོད་ཅེས་བ་ནི། ཚོས་ཅན་དེ་གསལ་བ་དེ་ཡིན་པར་འདོད་
 ཅེས་བ་སྟེ་དེ་ལྟར་ཁས་ལེན་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །དཔེར་ན། སྤྱི་ཚོས་ཅན། མི་རྟག་
 བ་ཡིན་པར་ཐལ། བྱས་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཞོད་བ་ལ། སྤྱི་མི་རྟག་བ་ཡིན་
 པར་འདོད་ཅེས་ལན་འདེབས་བ་ལྟ་བུ། ཡང་ཚོས་ཅན་མེད་པར་གསལ་བ་རྒྱང་
 བ་ཅམ་བཞོད་བ་ལ། གསལ་བ་དེ་ཡིན་པར་འདོད་ཅེས་བ་སྟེ། དཔེར་ན། ཡོད་བ་
 ཡིན་པར་ཐལ། ཞེས་བ་ལ། ཡོད་བ་ཡིན་པར་འདོད་ཅེས་ལན་འདེབས་བ་ལྟ་བུ།

ཅིའི་ཕྱིར། ཞེས་བ་ནི། བཞོད་པའི་ཐལ་འགྲུར་གྱི་དམ་བཅའ་ཚད་མས་མ་
 གུབ་ཅིང་། རང་གིས་ཀྱང་ཁས་ལ་སྒྲུབ་ན། དེ་ཞིག་རྒྱུ་མཚན་འདི་བའི་ཚུལ་ཏུ་
 ཅིའི་ཕྱིར་ཞེས་སྤྱི་སྟེ། དཔེར་ན། སྤྱི་ཚོས་ཅན། རྟག་བ་ཡིན་པར་ཐལ། ཞེས་བཞོད་
 བ་ལ། སྤྱི་རྟག་བ་ཡིན་བ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེས་བ་ལྟ་བུ།

རྟགས་མ་གྲུབ། ཅེས་བ་ནི། ཚོས་ཅན་དེ་རྟགས་དེ་ཡིན་པར་མ་གྲུབ་ཅེས་
 བ་སྟེ། དཔེར་ན། སྤྱི་ཚོས་ཅན། མ་བྱས་བ་ཡིན་པར་ཐལ། རྟག་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
 ཞེས་བཞོད་བ་ལ། སྤྱི་རྟག་བ་ཡིན་པར་རྟགས་མ་གྲུབ། ཅེས་ལན་འདེབས་བ་ལྟ་
 བུ། ཡང་ཚོས་ཅན་མེད་པར་རྟགས་རྒྱང་བ་ཅམ་བཞོད་བ་ལ། རྟགས་དེ་ཡིན་པར་

མ་གྲུབ་ཅེས་པ་སྟེ། དཔེར་ན། རྩམ་པ་ཡིན་པའི་སྤྱིར། ཞེས་བཀོད་པ་ལ། རྩམ་པ་
ཡིན་པར་ཉགས་མ་གྲུབ་ཅེས་ལན་འདེབས་པ་ལྟ་བུ།

མ་ཁྲུབ། ཅེས་པ་ནི། ཉགས་དེ་ཡིན་ན་གསལ་བ་དེ་ཡིན་དགོས་པས་ཁྲུབ་
པ་མེད་ཅེས་པ་སྟེ། དཔེར་ན། སྐྱ་ཚོས་ཅན། ཉག་པ་ཡིན་པར་ཐལ། ཤེས་བྱ་ཡིན་
པའི་སྤྱིར། ཞེས་བཀོད་པ་ལ། ཤེས་བྱ་ཡིན་ན་ཉག་པ་ཡིན་པས་མ་ཁྲུབ་ཅེས་ལན་
འདེབས་པ་ལྟ་བུ།

འགལ་ཁྲུབ། ཅེས་པ་ནི། ཉགས་དེ་ཡིན་ན་གསལ་བ་དེ་མ་ཡིན་དགོས་པར་
ཁས་ལེན་པ་སྟེ། དཔེར་ན། སྐྱ་ཚོས་ཅན། ཉག་པ་ཡིན་པར་ཐལ། མཉན་བྱ་ཡིན་
པའི་སྤྱིར། ཞེས་བཀོད་པ་ལ། མཉན་བྱ་ཡིན་ན་ཉག་པ་མ་ཡིན་པས་ཁྲུབ་ཅེས་
ལན་འདེབས་པ་ལྟ་བུ།

ཐེ་ཚོམ་ཟ། ཞེས་པ་ནི། ཚོད་གཞི་དེའི་སྟེང་དུ་གསལ་བ་དེ་ཡོད་མེད་སོགས་
ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་ཞེས་པ་སྟེ། དཔེར་ན། མདུན་གྱི་བྱིས་པ་ཚོས་ཅན། ལོ་བརྒྱད་ཅུའི་བར་
དུ་སྤོད་པར་ཐལ། ཞེས་བཀོད་པ་ལ། གསལ་བ་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་ཞེས་ལན་འདེབས་
པ་ལྟ་བུའོ།།

རྟགས་གསལ་གཏོང་སྐབས་འི་བར་ལན་འདེབས་ཚུལ་གྱི་རེའུ་མིག

༡ འདོད།	ཚོས་ཅན་དེ་གསལ་བ་དེ་ཡིན་པར་ཁས་ལེན་པའི་དོན།	ཚོས་ཅན་དང་གསལ་བའི་བར་གྱི་འབྲེལ་བ།
༢ ཅིའི་སྤྱི།	རེ་ཞིག་ཁས་ལེན་པར་རྒྱ་མཚན་གང་ཡིན་ཞེས་འདི་བའི་སྐོན་མི་འདོད་པའི་ལན།	
༣ རྟགས་མ་གྲུབ།	ཚོས་ཅན་དེ་རྟགས་དེ་ཡིན་པར་ཁས་ལེན་པའི་དོན།	ཚོས་ཅན་དང་རྟགས་ཀྱི་བར་གྱི་འབྲེལ་བ།
༤ མ་ཐུབ།	རྟགས་དེ་ཡིན་ན་གསལ་བ་དེ་ཡིན་མི་དགོས་པའི་དོན།	རྟགས་དང་གསལ་བའི་བར་གྱི་འབྲེལ་བ།
༥ འགལ་ཐུབ།	རྟགས་དེ་ཡིན་ན་གསལ་བ་དེ་མ་ཡིན་དགོས་པའི་དོན།	
༦ མེ་ཚོམ་ཟ།	གསལ་བ་དང་རྟགས་མོགས་ལ་དོགས་པའམ་མེ་ཚོམ་བ་པའི་དོན།	

སྐོན་གྱི་འབགས་ཡུལ་གྱི་ནང་པའི་གཞུང་དུ་ནི་འི་བའི་ལན་ལ་སྤྱིར། ༡ མཐོ་གཅིག་དུ་ལུང་བསྟན་པ་དང་། ༢ རྣམ་པར་བྱེ་སྤྱེ་ལུང་བསྟན་པ་དང་། ༣ འིས་ནས་ལུང་བསྟན་པ་དང་། ༤ གཞག་པར་ལུང་བསྟན་པར་བྱ་བའི་ལན་བཅས་བཞེ་

གསུངས་ཏེ། སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱི་ཚོས་མངོན་པ་མངོད་ལས།

མགོ་གཅིག་དང་ནི་རྣམ་སྤྱེ་དང་།།

དེ་དང་གཞག་པར་ལུང་བསྐྱུས་པ། །³⁶ ཞེས་སོ།།

དེ་དག་དཔེར་བཅོམ་ན། གཞུགས་ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པ་ཡིན་ནས་ཞེས་དེས་
པ་ན། ཡིན་ཞེས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ལན་འདེབས་པ་ལྟ་བུ་དང་པོ་དང་། མི་རྟག་པ་
ཐམས་ཅད་གཞུགས་ཡིན་ནས་ཞེས་དེས་པ་ན། ཐོགས་རེག་ཅན་རྣམས་གཞུགས་
ཡིན་གྱི་སྤྱོད་ཚོར་ཅན་རྣམས་མ་ཡིན་ལོ་ཞེས་རྣམ་པར་སྤྱེ་སྟེ་ལན་འདེབས་པ་ལྟ་
བུ་གཉིས་པ་དང་། ཤིང་འདི་རིང་པོ་ཡིན་ནས་སྤང་བུ་ཡིན་ཞེས་འདི་བ་ན། གང་ལ་
སྟོས་ཏེ་འདི་ཞེས་དེས་ནས་ལན་འདེབས་པ་སྟེ། གལ་ཏེ་དེ་ལས་སྤང་བ་རྣམས་ལ་
སྟོས་ཏེ་འདི་ཞེས་ཟེར་ན་ནི་རིང་བ་ཡིན་ཞེས་དང་། འོན་ཏེ་དེ་ལས་རིང་བ་རྣམས་ལ་
སྟོས་ཏེ་འདི་ཞེས་ཟེར་ན་ནི་སྤང་བུ་ཡིན་ཞེས་ལན་འདེབས་པ་ལྟ་བུ་གསུམ་པ་དང་།
ཡང་སྐབས་རེར་དེ་བ་འགའ་ཞིག་ལ་དགག་བྱ་དང་དགོས་པའི་དབང་གིས་གནས་
སྐབས་ལན་མི་འདེབས་པ་ལྟ་བུའི་གཞག་པའི་ལན་འདེབས་ཚུལ་རྣམས་བཞི་བའོ།།

བསྐྱུས་གྲུའི་རིགས་ལམ་གྱི་སློབ་ལེས་བྱའི་གནས་ལ་མཐའ་གཅོད་པའི་
ཐབས་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ནི་ལྷ་གསུམ་ལྷ་བཞིར་གྲགས་པའི་ཚུལ་དེ་ཡིན་ལ།
དེ་ལ་ལྷ་གསུམ་དང་། ལྷ་བཞི། འགལ་བ། རོན་གཅིག་བཅས་བཞི་ཡོད། ལྷ་གསུམ་
ལྷ་བཞིའི་ཚུལ་དེ་ནི་ཚོས་གཉིས་གྱི་བར་ལ་ཁྲུང་པར་གང་ཡོད་པ་མཐའ་གཅོད་པའི་

36 ལྟེ་དགོ་བསྐྱུས། མངོན་པ། གྱུ་གནས་ལྟ་བུ། ལྷོ་ཀ 33 ལོག 16 ལ། དཔེ་བསྐྱུར་ལ། དེ་ལ། 24 ལོག 31

ཐབས་སྐབས་བདེ་བ་ཞིག་སྟེ། དཔེར་ན། མི་དང་བོད་མིའི་བྱུང་བར་འབྱེད་བ་ལྟ་བུ་
ལ་སྲུ་གསུམ་ཡོད་དེ། ༡ བོད་སྲུག་དེ་གཉིས་ཀ་ཡིན་པའི་སྲུ་དང་། ༢ མི་ཡིན་ལ་
བོད་མི་མ་ཡིན་པའི་སྲུ་ནི་རྒྱ་གར་བ་ལྟ་བུ། ༣ སྲུ་བ་ལྟ་བུ་གཉིས་ཀ་གང་ཡང་
མ་ཡིན་པའི་སྲུ་ཡིན་ལོ།

ཤིང་བཟོ་བ་དང་། བོད་མི་གཉིས་ལྟ་བུ་ལ་སྲུ་བཞི་ཡོད་དེ། ༡ བོད་པའི་ཤིང་
བཟོ་བ་དེ་གཉིས་ཀ་ཡིན་པའི་སྲུ། ༢ རྒྱ་གར་ཤིང་བཟོ་བ་དེ་སྲུ་མ་ཡིན་ལ་སྲི་མ་མ་
ཡིན་པའི་སྲུ། ༣ བོད་སྲུག་གྲིས་བ་དེ་སྲི་མ་ཡིན་ལ་སྲུ་མ་མ་ཡིན་པའི་སྲུ། ༤ ཀ་
བ་ལྟ་བུ་གཉིས་ཀ་གང་ཡང་མ་ཡིན་པའི་སྲུ་ཡིན་ལོ།

འགལ་བ་ནི། ཉ་དང་བ་ལང་གཉིས་ལྟ་བུ་དང་། དཀར་པོ་དང་དམར་པོ་
གཉིས་ལྟ་བུ་དང་། ཉག་མི་ཉག་གཉིས་ལྟ་བུའི་ཐ་དད་ཅིང་གཞི་མཐུན་མི་སྲིད་
པའི་ཚོས་རྣམས་ཡིན་ལ། དེ་རྣམས་ལ་བན་ཚུན་གཉིས་ཀ་ཡིན་པའི་དཔེ་མཚོན་
གཅིག་ཀྱང་འཛོག་ཏུ་མེད་པའི་སྤྱིར་རོ།

དོན་གཅིག་ཅེས་པ་ནི། ཚོས་གཉིས་བན་ཚུན་གཞི་མཐུན་སྲིད་པ་ཙམ་ཏུ་
མ་ཟད། བྱུང་བ་སྐྱོ་བརྒྱད་ངེས་པའི་རིགས་ཉེ། དཔེར་ན། བྱུང་བ་དང་མི་ཉག་བ་
གཉིས་ལྟ་བུ་དང་། མེ་དང་ཚ་ཞིང་སྲེག་བ་གཉིས་ལྟ་བུ་རྣམས་སོ།

བྱུང་བ་སྐྱོ་བརྒྱད་ནི། ཡིན་མཉམ་བྱུང་གཉིས། མིན་བྱུང་མཉམ་གཉིས། ཡོད་
བྱུང་མཉམ་གཉིས། མེད་བྱུང་མཉམ་གཉིས་བཅས་བརྒྱད་དོ། །དེ་ཡང་དཔེར་ན།
བྱུང་བ་ཡིན་ན་མི་ཉག་བ་ཡིན་པས་བྱུང་བ་དང་། མི་ཉག་བ་ཡིན་ན་བྱུང་བ་ཡིན་
པས་བྱུང་བ་དང་། བྱུང་བ་མ་ཡིན་ན་མི་ཉག་བ་མ་ཡིན་པས་བྱུང་བ་དང་། མི་ཉག་

བ་མ་ཡིན་ན་བྱས་པ་མ་ཡིན་པས་བྱབ་པ་དང་། བྱས་པ་ཡོད་ན་མི་རྟག་པ་ཡོད་པས་
བྱབ་པ་དང་། མི་རྟག་པ་ཡོད་ན་བྱས་པ་ཡོད་པས་བྱབ་པ་དང་། བྱས་པ་མེད་ན་མི་
རྟག་པ་མེད་པས་བྱབ་པ་དང་། མི་རྟག་པ་མེད་ན་བྱས་པ་མེད་པས་བྱབ་པ་དེས་
བས། དེ་གཉིས་ལ་བྱབ་པ་སྐོར་བརྒྱུད་དེས་ཤིང་དོན་གཅིག་ཏུ་འཛོག་པ་ལྟ་བུའོ།།

མདོར་ན་བོད་གྱི་སྐོར་དཔོན་ལྷ་པ་ཚོས་གྱི་སེལ་སྐོར་གསར་དུ་བཏོད་
པའི་བསྐྱུས་གྲུའི་རིགས་ལམ་དེ་ནི་ཤེས་བྱའི་གནས་ལ་འཇུག་པའི་རིགས་པའི་སྐོ་
མོ་ཡངས་པོར་འབྱེད་པའི་ཐབས་མཚོན་ཏུ་གྱུར་པ་ཞིག་ཡིན་པས། སྐོར་རྒྱུན་གྱི་
རིག་པའི་གནས་ཙམ་དུ་མ་བཟུང་། དེར་བབས་གྱི་རིག་པའི་གནས་གཞན་ལའང་སྐྱར་
དུ་བྱུང་བའི་རིགས་ཚུལ་མདུན་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན་པས། འདིར་དོ་སྐྱོད་ཙམ་བཀོད་པ་
ཡིན་ལ། ཞིབ་ཏུ་སྐོར་འདོད་པ་རྣམས་བསྐྱུས་གྲུའི་གཞུང་ཉིད་ལ་བལྟ་བར་བྱའོ།།³⁷

---

37 ཡགོང་ས་མཚོག་གི་ནང་ཚོས་དོ་སྐྱོད་བྱུག་དེབ་གསུམ་པའི་ནང་། “རྟགས་གསལ་གཏོང་བའི་རིགས་ལམ་ནི། རྐོ་གྲོས་
གྱི་རྣམ་དཔྱད་གོང་ནས་གོང་དུ་སྐྱེལ་ཞིང་། རིག་པ་སྐྱར་པོ་ཡོང་བའི་ཐབས་ལམ་ཞིག་ཡིན། ཤེས་བྱའི་སྐྱེ་ཚན་གང་དང་གང་
ཞིག་ཡིན་ཡང་དེ་དག་མཐའ་ཚོད་པ་ཤེས་རྒྱུ་དང་། རང་གི་བསམ་སྐོར་གྱི་འདོད་དུ་འགྲོ་བ་བཅས་ལ་བྱུང་བར་ཆེན་པོ་ཡོད།
དེས་ན་རིགས་ལམ་གྱི་ཐོག་ནས་འདི་ཡིན་ན་དེ་ཡིན་པས་བྱབ་པ་དང་། དེ་ཡིན་ན་འདི་ཡིན་དགོས་ཞེས་པའི་སྐྱེ་གསུམ་སྐྱ་
བཞི་དང་འགལ་བ་དོན་གཅིག་གི་སྐོར་རྣམས་སྐོར་ཚན་ཚང་མའི་ནང་འགྲོ་བུའི་པ་ཞིག་ཡོང་ཞིང་། དེ་ལྟར་བྱུང་ན་སྐོར་ཚན་
དེ་ཞིབ་ཚགས་ཤེས་རྒྱ་སོགས་ལ་བྱུང་བར་ཆེན་པོ་ཡོད།” ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ།

སྐབས་གཉིས་པ། ཤེས་བྱ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་གཞག

༡ གཏུན་ལ་དབབ་བྱ་བཞིའི་རྣམ་གཞག་སྐྱེར་བཤད་པ།

དེ་ལ་སྔོན་གྱི་ནང་པའི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་གཏུན་ལ་འབབས་པའི་ཚེ་གཞུང་གི་སྤྱི་སྡོམ་སྤྱོད་ཚོགས་མཛད་པ་རྣམས་ལ་སྐབས་སུ་བབ་པའི་བརྗོད་བྱ་དེ་ཉིད་གཞུང་སྐོག་པ་པོའི་སློང་འཆར་ཚུལ་གྱི་ཐབས་ལམ་མི་འདྲ་བའི་བྱུང་ཚུལ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་རེ་སྤང་ལ། འདིར་གི་འཆར་ཚུལ་དེ་དག་གི་ལེགས་པའི་ཆ་གྲངས་པའི་སློབ་ཤེས་དེར་དུས་ཀྱི་དོན་གཉེར་ཅན་རྣམས་ཀྱི་སློང་འཆར་བདེ་བའི་བྱུང་ཚུལ་གཙོ་བོར་འདོན་བྱས་ནས། ༡ ཤེས་བྱ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་གཞག ༢ ཡུལ་ཅན་སློབ་རྣམ་གཞག ༣ སློབ་ཡུལ་ལ་ཇི་ལྟར་འཇུག་པའི་ཚུལ། ༤ སློབ་ཡུལ་འཇུག་པའི་ཐབས། ༥ ཡུལ་འཇུག་པ་པོའི་གང་ཟག་གི་རྣམ་གཞག་བཅས་ཅུ་བའི་སྡེ་ཚན་ལྟར་སྡེ་སྟེ་བཤད་པ་ལ། ཤེས་བྱ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་ཏུ་ཡུལ་དངོས་པོ་སོ་སོའི་རང་བཞིན། ཤེས་བྱེད་སློབ་རྣམ་གཞག་ཏུ་སྤོང་ཚོར་ཅན་གྱི་ཤེས་པའི་དོ་སོ་དང་དབྱེ་བ། སློབ་ཡུལ་ལ་ཇི་ལྟར་འཇུག་པའི་ཚུལ་དུ་སེལ་བ་དང་སྐྱབ་པ་གང་གི་སློབ་རྣམ་འཇུག་མིན་དང་ཤེས་པ་རྣམ་བཅས་ཡིན་མིན་སོགས། སློབ་ཡུལ་འཇུག་པའི་ཐབས་བཤད་པར་རིགས་པ་བཞི་དང་། སུན་འབྱེན་དང་སྐྱབ་པ་གཏུན་ཚོགས་ཀྱི་

སྐོར་དང་ཞར་བྱང་སྐོར་སྐོར་བའི་རིམ་པ་དང་། ཡུལ་འཇམ་བ་བའི་རྣམ་གཞག་ཏུ་སྤྱི་
ནང་གི་སྐབས་མཐའ་སྐྱ་བས་གང་ཟག་ངོས་འཛིན་ཚུལ་རྣམས་འཆད་དོ།།

དང་པོ་ཤེས་བྱ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་བཤད་པ་ལ། སྤྱིར་ཡོད་མེད་ནི་སྐོར་ཆད་
མ་ཞིག་གིས་སྐབས་ན་ཡོད་པ་དང་། དེས་མ་སྐབས་ན་མེད་པར་འཛིན་དགོས། དཔེར་
ན། སུམ་པ་ལྷ་སྤྱ་ཆད་མས་སྐབས་ཡོད་པ་དང་། རི་བོང་གི་རུ་ལྷ་སྤྱ་ཆད་མས་
མ་སྐབས་པས་མེད་པར་འཛིན་པ་བཞིན་ལོ། །དེས་ན་དཔལ་ཚོས་གྱི་གྲགས་པའི་
ཆད་མ་རྣམས་འགྲེལ་དུ།

དེ་ལ་དམིགས་བྱང་རྣམས་གྱི་ལོ།།

ཡོད་པར་དམིགས་པ་ལས་གཞན་མིན།།³⁸

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཆད་མས་དམིགས་པ་ཡོད་པའི་དོན་དུ་འཛིན་ ཡོད་པ་
དང་། གཞི་སྐབས། ཡུལ། ཤེས་བྱ། གཞལ་བྱ། ཚོས་རྣམས་དོན་གཅིག་ཡིན། ཆད་
མས་སྐབས་པ། གཞི་སྐབས་གྱི་ངོ་བོ། རྐྱེས་རིག་པར་བྱ་བ། ཡུལ་གྱི་ངོ་བོ། རྐྱེས་ཡུལ་
དུ་བྱ་བྱང་བ། ཤེས་བྱའི་ངོ་བོ། ཆད་མས་རྙོགས་པར་བྱ་བ། གཞལ་བྱའི་ངོ་བོ། རང་
གི་ངོ་བོ་འཛིན་པ། ཚོས་གྱི་ངོ་བོར་འཛིན་གོ།

---

38 ལྗེ་དགེ་བཤམ་ཆད་མ། ཅེ་ གཞན་དོན་ལེན། རྒྱུ་ ༡༩༩ ལོག ༡༩༩ ལ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེ་ལ། ༩༦ ལོག ༥༩༥
སྐབས་འགར་ཆད་མའི་གཞུང་གི་ཚིག་ཟེན་དུ། དོན་བྱེད་རྒྱས་པ་ཡོད་པའི་དོན་དུ་བཞག་པའང་འོངས་ཏེ།
དཔེར་ན། རྣམ་འགྲེལ་དུ། “འཛིག་ལ་འགས་དང་ཡོད་ཉིད་བཞིན། །” ཞེས་ཡོད་པ་སྐྱ་འཛིག་པར་སྐྱབ་པའི་
རྙོགས་སུ་བཞོན་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཚོད་རིགས་སུ། “ཡོད་པ་ཉིད་གྱི་མཚན་ཉིད་ནི་དོན་བྱེད་རྒྱས་པ་ཡིན་
ལ།” ཞེས་འབྱུང་བ་ལྷ་སྤྱ། དེ་དག་ནི་དོན་རང་མཚན་གྱིས་ཡོད་པའི་དོན་ལ་དགོངས་པར་ཤེས་དགོས།

ཤེས་བྱ་ཡུལ་ལ་ཁམས་བཅོ་བརྒྱད་དང་སྐྱེ་མཆེད་བརྒྱ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་སོགས་ནང་
 སའི་གཞུང་གི་སྐབས་སོ་སོར་ངོ་བོ་དང་། རྒྱད་པར། དགོས་པ། རིགས་སོགས་ཀྱི་སྐོ་
 བས་ཤེས་བྱ་ཡུལ་གྱི་དབྱེ་བལྟ་བུ་དྲེད་ཚུལ་སྣ་ཚོ་གས་ཤིག་ཡོད་ཅིང་། རིགས་སོ་སོར་
 རྣམ་པར་དབྱེ་བ་ན། རྒྱ་རྒྱུན་གྱིས་འདུས་བྱས་ཤིང་འགྲུར་ལྡོག་ཡོད་སའི་རིགས་
 ཤིག་དང་། རྒྱ་རྒྱུན་གྱིས་འདུས་མ་བྱས་པ་འགྲུར་ལྡོག་མེད་སའི་རིགས་བཅས་
 གཉིས་སུ་བྱེ་ཞིང་། དེའི་དང་སོ་རྣམས་མི་རྟག་པའམ་འདུས་བྱས་ཀྱི་ཚོས་དང་།
 གཉིས་པ་རྣམས་རྟག་པའམ་འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ཚོས་སུ་འཛོག་ལ། དེ་ཡང་རིགས་
 དང་སོར་གཏོགས་པ་རྣམས་ནི། རང་གི་འབྲས་བུ་སྐྱེད་སའི་དོན་བྱེད་པས་དངོས་
 སོ་དང་། རང་གི་རྒྱ་རྒྱུན་ལས་སྐྱེས་པས་བྱས་པ། རྒྱ་རྒྱུན་རྣམས་འདུས་ཤིང་མཉན་
 བས་བྱས་པས་འདུས་བྱས། སྐད་ཅིག་སྐད་ཅིག་གིས་འཛིག་སའི་བདག་ཉིད་ཅན་
 དུ་གྲུར་པས་མི་རྟག་པ་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ལྟར་ན་དངོས་སོ་བྱས་པ། འདུས་བྱས། མི་
 རྟག་པ་རྣམས་དོན་གཅིག་དོན་བྱེད་ཅུས་པ་དངོས་སའི་ངོ་བོ་དང་། སྐྱེས་པ་བྱས་
 སའི་ངོ་བོ་དང་། སྐྱེ་འགག་གནས་གསུམ་རུང་བ་འདུས་བྱས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་། སྐད་
 ཅིག་མ་མི་རྟག་སའི་ངོ་བོ་ཡིན་ནོ།།

འདུས་བྱས་མི་རྟག་སའི་ཚོས་ལའང་ནང་གསེས་གྱིས་བྱེ་ན། ༡ མིག་གིས་
 མཐོང་རྒྱ་དང་ལག་པས་རིག་རྒྱ་ཡོད་པ་ལྟ་བུའི་ཐོགས་རིག་ཅན་གྱི་གཟུགས་ཅན་
 གྱི་རིགས་དང་། ༢ གཟུགས་ཅན་མ་ཡིན་པ་ནང་སྐྱོང་བ་ཅོམ་གྱི་བདག་ཉིད་དུ་གྲུར་
 སའི་ཤེས་སའི་རིགས། ༣ ཡང་གཟུགས་ཤེས་གཉིས་གང་ཡང་མ་ཡིན་ཡང་། དེ་
 གཉིས་གང་རུང་གི་ཆ་ལ་བཏགས་པ། དཔེར་ན། དུས་ལྟ་བུའི་ལྷན་མིན་འདུ་བྱེད་

གྱི་རིགས་བཅས་གསུམ་དུ་འཛོག་པ་ནི། ལྷོན་གྱི་ནང་བའི་མཁའ་བ་རྣམས་གྱི་སྤྱི་
སྲོལ་ལྟ་བུར་བྱུང་ཡོད།

གཉིས་པ་རྒྱ་རྒྱུན་གྱིས་འདུས་མ་བྱས་པ་འགྱུར་སློབ་མེད་པའི་རིགས་རྣམས་
ལ་ནི། རང་གི་འབྲས་བུ་སྐྱེད་པའི་དོན་མི་བྱེད་པས་དངོས་མེད་དང་། རང་གི་རྒྱ་
རྒྱུན་ལས་མ་སྐྱེས་པས་མ་བྱས་པ། སྐྱེ་འགག་གནས་གསུམ་མི་རུང་བས་འདུས་མ་
བྱས། སྐད་ཅིག་སྐད་ཅིག་གིས་འགྱུར་བ་མེད་པའི་ཚོས་ཡིན་པས་ཉག་པ་སོགས་
སུ་ཐ་སྟོན་འདོགས་པར་མཛད། དེ་ལྟར་ན། དངོས་མེད་གྱི་ཚོས། མ་བྱས་པའི་ཚོས།
འདུས་མ་བྱས་གྱི་ཚོས། ཉག་པ་རྣམས་དོན་གཅིག་དོན་བྱེད་ཅུས་སྟོང་དངོས་མེད་
གྱི་ངོ་བོ་དང་། མ་སྐྱེས་པ་མ་བྱས་པའི་ངོ་བོ་དང་། སྐྱེ་འགག་གནས་གསུམ་མི་རུང་
བ་འདུས་མ་བྱས་གྱི་ངོ་བོ་དང་། ཚོས་དང་སྐད་ཅིག་མ་མ་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པ་
ཉག་པའི་ངོ་བོ་ཡིན་ནོ། །ཉག་པ་ལ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་པའི་ཉག་པ་དང་། རེས་འགའ་
པའི་ཉག་པ་གཉིས་སུ་ཡོད་ཅིང་། འདུས་མ་བྱས་གྱི་ནམ་མཁའ་ལྟ་བུ་དུས་གཏན་
དུ་གནས་པའི་ཉག་པ་ཡིན་པས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་པའི་ཉག་པ་དང་། རུམ་པའི་
ནང་གི་ནམ་མཁའ་ལྟ་བུ་བྱུང་བ་ཡོད་པའི་ཆེ་ཡོད་ཅིང་། དེ་མེད་པའི་ཆེ་མེད་པས་
རེས་འགའ་པའི་ཉག་པར་འཛོག་གོ།

3 གཟུགས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་འདོག་ཚུལ།

གཟུགས་ཅན་རགས་པའི་ཚོས་རྣམས་གྱི་ངོ་བོ་ཉི་མོགས་བཅས་གྱི་ཁྱད་
བར་ལས་འདོག་དགོས་ལ། སྤྱིར་ནང་པའི་གཞུང་མང་པོར་གཟུགས་གྱི་ངོ་བོ་འཕ་
ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་དོན་སྟོན་བ་ན། གཟུགས་སྤྱད་བ་ཞེས་གསུངས་ཏེ། དཔེར་
ན། སློབ་དཔོན་རྒྱ་བ་གྲགས་པའི་དབྱ་མ་ལ་འདུག་པ་ལས།

གཟུགས་ཅི་གཟུགས་རུང་མཚན་ཉིད་ཅན། ³⁹ ཞེས་སོ།།

གཟུགས་སྤྱད་བ་ཞེས་པའི་དོན་ནི། སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱི་མཛོད་
རང་འགྲེལ་ལས། “གཟུགས་སྤྱད་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི། གཞོན་པར་བྱར་རུང་ཞེས་བྱ་
བའི་ཐ་ཚེག་སྟེ།”⁴⁰ ཞེས་གསུངས་ལ། གཞོན་པ་བྱེད་ཚུལ་ཡང་། དཔེར་ན། མེ་ཏོག་
གི་འདབ་མ་གསར་བ་ཞིག་ལ་ལག་པས་རེག་པ་ཅམ་གྱིས་ལག་པས་རེག་པའི་གཞི་
ལ་རྙིང་པའི་རྣམ་པ་ནག་པོ་ཆགས་པ་ལྟ་བུ་ཡིན། གཞོན་པ་བྱེད་པའི་དོན་འགྱུར་བ་
སྐྱེད་པ་ལ་བྱེད་པ་ཡང་དེ་ཉིད་ལས། “གཟུགས་གྱི་གཞོན་པ་གང་ཞེ་ན། ཡོངས་སྤྱད་
འགྱུར་བ་བསྐྱེད་པའོ།”⁴¹ ཞེས་གསུངས། དེའི་གོ་དོན་ནི། གཟུགས་ཅན་ནང་
པན་ཚུན་སྤང་བ་ལས་འགྱུར་བ་མི་འདྲ་བ་སྐྱེད་པས་གཞོན་པ་བྱར་རུང་བ་ཞེས་ཟེར།

39 ལྗེ་དགེ་བསྟན། དབྱ་མ། ལ། སེམས་བསྐྱེད་རྒྱག་པ། རྒྱུ་ག 303 སོག 37 ལ།

དཔེ་བསྟར་མ། དེག 60 སོག 47

40 ལྗེ་དགེ་བསྟན། མཛོན་པ། ཀྱ གནས་དང་པོ། སོག 33 ལ། དཔེ་བསྟར་མ། དེག 24 སོག 24

41 གོང་མཚུངས། སོག 33 ལ། དཔེ་བསྟར་མ། དེག 24 སོག 24

དེ་ལྟར་མངོན་པ་མངོན་རང་འགྲེལ་དུ་གཟུགས་ཅན་གཞན་གྱིས་གཞོན་པ་
 བྱར་བྱང་བ་གཟུགས་སུ་བྱང་བའི་དོན་དུ་བཞག་པ་ལ། སྐྱོན་སྐྱོང་མཛད་པའི་སྐབས་
 སུ་དོགས་པ་གསུམ་བཞོད་ནས་ལན་འདེབས་པར་མཛད་དེ། དང་པོ་ནི། གཟུགས་
 སུ་བྱང་བའི་དོན་གཞོན་པ་བྱར་བྱང་ལ་བྱེད་ན། རྩལ་སྤ་རབ་རྣམས་གཟུགས་མ་ཡིན་
 བར་འགྱུར་ཏེ། གཟུགས་ཅན་གཞན་གྱིས་གཞོན་པ་བྱར་མི་རུས་པའི་སྤྱིར་ཞེས་པ་
 ལ། དེའི་ལན་དུ། རྩལ་སྤ་རབ་གཅིག་ཤུར་གནས་པ་ལ་གཞོན་པ་བྱར་མི་རུས་ཀྱང་
 རྩལ་སྤ་རབ་གཞན་དང་ཚོགས་ན་གཞོན་པ་བྱར་བྱང་བའི་སྤྱིར་ཞེས་ལན་མཛད།

སྐྱོན་སྐྱོང་གཉིས་པ་ནི། འོ་ན་འདས་པའི་གཟུགས་དང་མ་འོངས་པའི་གཟུགས་
 གཉིས་གཟུགས་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ། གཟུགས་ཅན་གཞན་གྱིས་གཞོན་པ་བྱར་
 མི་རུས་པའི་སྤྱིར་ཞེས་པ་ལ། ལན་དུ། འདས་མ་འོངས་ཀྱི་གཟུགས་གཉིས་ཀྱང་
 གཟུགས་སུ་ཡོད་ཟེན་པ་དང་། ཡོད་པར་འགྱུར་བ་དང་། ད་ལྟའི་གཟུགས་དང་
 རིགས་མཐུན་པས་གཟུགས་སུ་འཛོག་སྟེ། དཔེར་ན། ཉགས་ཚལ་ལྟ་བུ་ཤིང་
 འགའ་ཞིག་བྱད་ཤིང་གི་རིགས་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་བྱད་ཤིང་ཞེས་བརྗོད་
 པ་བཞིན་ཞེས་གསུངས།

སྐྱོན་སྐྱོང་གསུམ་པ་ནི། འོ་ན་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པ་གཟུགས་མ་
 ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ། གཟུགས་ཅན་གཞན་གྱིས་གཞོན་པ་བྱར་བྱང་མ་ཡིན་པའི་
 སྤྱིར་ཞེས་པ་ལ། ལན་དུ། དེའི་ཉེན་རིག་བྱེད་གཟུགས་སུ་ཡོད་པས་གཟུགས་སུ་
 བཞག་སྟེ། དཔེར་ན། ཤིང་སྐྱོན་པ་གཡོས་པ་ན་དེའི་སྤྱིར་མ་གཡོ་བ་ལྟ་བུ་ཡིན་
 ཞེས་སྐྱོན་སྐྱོང་མཛད་དེ། མངོན་རང་འགྲེལ་ལས།

འོ་ན་ནི་རྒྱལ་ལྷ་རབ་གཟུགས་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ། གཟུགས་སུ་མེད་པའི་
 སྲིར་རོ། །རྒྱལ་ལྷ་རབ་གྱི་གཟུགས་གཅིག་ཤུ་ལོགས་ཤིག་ཏུ་གྱུར་པ་ནི་མེད་
 པ་ཉིད་དོ། །འདུས་པ་ལ་གནས་པ་དེ་ལ་ནི་གཟུགས་སུ་རུང་བ་ཉིད་དོ། །
 འོ་ན་ནི་འདས་པ་དང་མ་འོངས་པ་གཟུགས་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་ཡང་
 གཟུགས་སུ་ཡོད་ཟིན་པ་དང་། གཟུགས་སུ་ཡོད་པར་འགྱུར་བ་དང་། དེ་དང་
 རིགས་མཐུན་པའི་སྲིར་གཟུགས་ཡིན་ཏེ་བྱུང་ཤིང་བཞིན་ནོ། །འོ་ན་ནི་རྣམ་
 པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པ་གཟུགས་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་ཡང་རྣམ་པར་
 རིག་བྱེད་ལ་གཟུགས་སུ་ཡོད་པའི་སྲིར་གཟུགས་སུ་ཡོད་པར་འགྱུར་ཏེ། ཤིང་
 ལྷོན་པ་གཡོས་པས་གྲིབ་མ་གཡོ་བ་བཞིན་ནོ། །⁴² ཞེས་སོ། །

འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་གྱིས་མངོན་པ་ཀུན་བརྟུས་སུ་ནི། གཟུགས་གྱི་འོ་
 མོ་འཛོག་པ་ན། གཟུགས་སུ་ཡོད་པ་ཞེས་གསུངས་ཤིང་། དེ་ལ་འང་ནང་གསེས་
 གཟུགས་སུ་ཡོད་ཚུལ་རིགས་གཉིས་ཏེ། ཐོགས་རིག་ཅན་གྱིས་བྱུང་བར་བྱ་བས་
 པས་གཟུགས་སུ་ཡོད་པའི་རིགས་གཅིག་དང་། ཡིད་ཤེས་གྱི་ཡུལ་དུ་འདི་དང་འདི་
 ལྷ་བུའོ་ཞེས་ཡུལ་ཆ་དང་བཅས་པར་འདུ་ཤེས་གྱིས་བཀྲ་བར་འཛོན་པས་གཟུགས་
 སུ་ཡོད་པའི་རིགས་ཤིག་བཅས་གཉིས་གསུངས། དེ་ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བརྟུས་ལས།
 གཟུགས་གྱི་སྲུང་པའི་མཚན་ཉིད་ཅི་ཞེ་ན། གཟུགས་སུ་ཡོད་པ་རྣམ་པ་གཉིས་
 གྱིས་གཟུགས་སུ་ཡོད་པའི་མཚན་ཉིད་དེ། རིག་པས་གཟུགས་སུ་ཡོད་པ་

42 ལྗེ་དགེ་བཤམ་མངོན་པ། ཀུ གནས་དང་སོ། ཤོག 33 བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེ་བ། 24 ཤོག 24

དང་། ཡུལ་དབྱུང་པས་གཟུགས་སུ་ཡོད་པའོ། །རེག་པས་གཟུགས་སུ་ཡོད་
 པ་གང་ཞེ་ན། ལག་པའི་འདུས་ཏེ་རེག་པས་རེག་ན་གཟུགས་སུ་རུང་བ་དང་།
 མོང་བའི་འདུས་ཏེ་རེག་པ་དང་། དབྱུག་པའི་འདུས་ཏེ་རེག་པ་དང་། མཚོན་
 ཚའི་འདུས་ཏེ་རེག་པ་དང་། གང་བ་དང་། ཚ་བ་དང་། བགེས་པ་དང་། སྐྱོམ་པ་
 དང་། སྦྲང་བྱ་དང་། ཤ་སྦྲང་དང་། རྒྱང་དང་། ཉི་མ་དང་། སྤིག་སྦྱལ་གྱི་འདུས་
 ཏེ་རེག་པས་རེག་ན་གཟུགས་སུ་རུང་བའོ། །⁴³ ཞེས་དང་།

ཡང་དེ་ཉིད་ལས། “ཡུལ་དབྱུང་པས་གཟུགས་སུ་ཡོད་པ་གང་ཞེ་ན། གང་ཡུལ་
 ལ་གཟུགས་འདི་དང་འདིའོ། །གཟུགས་འདི་ལྟ་བུ་དང་འདི་ལྟ་བུའོ་ཞེས་མཉམ་བར་
 གཞག་པའམ། མཉམ་བར་མ་བཞག་པའི་ཡིད་རྟོག་པ་དང་མཚུངས་བར་ལྡན་པས་
 བཟླ་བར་འཛིན་པའོ། །”⁴⁴ ཞེས་གསུངས།

འདིར་ཀུན་བརྟུས་སུ་མཉམ་བར་བཞག་པ་ཞེས་གསུངས་པ་ནི། མི་སྦྱག་པ་
 སྐྱོམ་པའི་ཉིང་རེ་འཛིན་ལྟ་བུ་མཉམ་བར་བཞག་པའི་སེམས་དང་། མཉམ་བར་མ་
 བཞག་པའི་སློ་ནི་འདི་དང་འདིའོ་ཞེས་འཛིན་པའི་ཞེན་ཡུལ་ལ་མ་འཁྲུལ་བའི་ཡིད་
 སློ་རྟོག་པ་སྟེ་སྤི་རོལ་ཡུལ་ལ་འཕྲོ་བའི་རྟོག་པ་རྣམས་ལ་བྱ་སྟེ། བོང་དུ་བྲངས་པའི་
 མངོན་པ་ཀུན་བརྟུས་ཀྱི་དོན་འགྲེལ་བའི་ཚེ། སློབ་དཔོན་རྒྱལ་བའི་སྲས་ཀྱིས་ཚོས་
 མངོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟུས་པའི་བཤའ་བ་ལས་འདི་ལྟར་གསུངས་ཏེ། དེ་ཉིད་ལས།
 “གང་ཡུལ་ལ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་ཕྱོགས་ལའོ། །འདི་དང་འདིའོ་ཞེས་

43 ལྗེ་དགེ་བསྟན་མེས་ཚམ། རི། ཀུན་ལས་བརྟུས་དང་པོ། སོག་ ༤༥ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༡༦ སོག་ ༡༡༤
 44 བོང་མཚུངས། ཀུན་ལས་བརྟུས་དང་པོ། སོག་ ༤༥ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༡༦ སོག་ ༡༡༤

བྱ་བ་ནི་ཀེང་རུས་ལ་སོགས་པ་ཞེས་བྱ་བའི་དངོས་སོ་དང་འབྲ་བའི་གཟུགས་བརྟན་
ལོ། །འདི་ལྟ་བུ་དང་འདི་ལྟ་བུ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཁ་དོག་དང་དབྱིབས་ཀྱི་བྱེ་བྱག་གོ། །བཟ་
བར་འཛིན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དེ་ལྟར་འདུ་ཤེས་པའོ། །⁴⁵ ཞེས་འབྲུང་ངོ་། །

གོང་དུ་བྲངས་པའི་ནང་བའི་མངོན་པ་བའི་སློབ་དཔོན་སྐྱེ་མཆེད་གཉིས་ཀྱི་
གཞུང་དུ་གཟུགས་སུ་རུང་བའམ་གཟུགས་སུ་ཡོད་པའི་དོན་འཛོག་ཚུལ་ལ་ཅུང་
ཟད་མི་འདྲ་བའི་ཁྱད་པར་བྱུང་མོད། སྤྱིར་གཟུགས་ལ་ནང་གསེས་དབང་ཤེས་ཀྱི་
ལུལ་དུ་གྱུར་པའི་གཟུགས་དང་། ཡིད་ཤེས་ཁོ་ནའི་ལུལ་དུ་གྱུར་པའི་གཟུགས་
གཉིས་ཡོད་པར་བཞེད་པ་ལ་དགོངས་པ་མཐུན། དེའི་དང་པོ་ནི། གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་
མཆེད་དང་། སྐྱེ་སྐྱེ་མཆེད་སོགས་ཐོགས་རེག་ཅན་གྱི་གཟུགས་སོགས་དོན་ལྡ་
ལྟ་བུ། གཉིས་པ་ལ་ཐོགས་བཅས་ཡིན་པ་དང་། ཐོགས་མེད་ཡིན་པ་བཅས་རིགས་
གཉིས་ལས་དང་པོ་ནི། རང་གི་གཟུགས་མིག་སོགས་དབང་པོ་ལྟ་བུ་བྱ་དང་། གཉིས་
པ་ལ་ཚོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་གཟུགས་ཞེས་གྲགས་སོ། །དེ་ལྟར་ན། རང་པའི་གཞུང་
དུ་སྤྱིར་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་འཆད་པའི་སྐབས། གཟུགས་དང་། གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་
མཆེད་གཉིས་ཀྱི་བར་ཁྱད་པར་བྱེ་དགོས་ཏེ། གཟུགས་ཞེས་པ་ནི་གཟུགས་ཅན་གྱི་
ཚོས་སྐྱེ་ལ་ཁྲལ་པའི་རིགས་ཀྱི་མིང་དང་། གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ནི་དེའི་ནང་ཚན་དུ་
གྱུར་པའི་མིག་གི་ཤེས་པའི་གཞུང་བྱུར་གྱུར་པའི་དབྱིབས་དང་ཁ་དོག་གི་གཟུགས་
རྣམས་ལ་གོ་དགོས། དེ་ལྟར་ན། སྐྱ་དང་། སྤི། རོ། རེག་བྱ་རྣམས་གཟུགས་ཡིན་གྱི།
གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་མིན་པའི་རྣམ་དབྱེ་འབྱེད་དགོས།

45 རྗེ་དགེ་བསྟན། སེམས་ཅན། རེ། གུན་ལས་བརྟན་པའི་བཤད་པ། འོག་ 3 བ། དའི་བསྐྱར་མ། དེག 26 འོག 244

གཞན་ཡང་སློབ་དཔོན་ཐོགས་མེད་ཀྱི་མངོན་བ་ཀྱང་བརྟམ་སུ་འབྱུང་བ་ལྟར་
 བ། གཞུགས་སུ་བྱུང་བ་གཞུགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དུ་གསུངས་པའི་གཞུགས་དང་།
 ཐོགས་རེག་དང་བཅས་པའི་གཞུགས་གཉིས་ལ་བྱུང་བར་འབྱེད་དགོས་ཏེ། གཞུང་
 དེ་ལས་རེག་བས་གཞུགས་སུ་ཡོད་པ་ཞེས་གསུངས་པ་རྣམས་ནི་ཐོགས་རེག་ཅན་
 ཀྱི་གཞུགས་ཅན་དུ་འཛོག་དགོས་ཤིང་། དེ་ལས་ལྷོག་སྟེ་ཡུལ་དབྱེད་པས་གཞུགས་
 སུ་ཡོད་པར་གསུངས་པའི་ནང་ཚན་ཚོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་གཞུགས་ལ་ཐོགས་རེག་
 ཅན་ཀྱི་གཞུགས་ཡིན་མི་དགོས་པས། དེ་དག་གཞུགས་སུ་འཛོག་ཀྱང་ཐོགས་རེག་
 དང་བཅས་པའི་གཞུགས་སུ་འཛོག་མི་དགོས་སོ།།

ཡང་གཞུགས་ཀྱི་རང་གི་མཚན་ཉིད་རྣམ་པ་གསུམ་དང་། སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་
 རྣམ་པ་གསུམ་ཡང་གསུངས་ཏེ། སློབ་དཔོན་ཐོགས་མེད་ཀྱི་གཏུན་ལ་དབབ་བ་
 བསྐྱ་བ་ལས།

གཞུགས་ཀྱི་རང་གི་མཚན་ཉིད་ནི་རྣམ་པ་གསུམ་སྟེ། དང་བ་དང་། དང་བའི་
 གཞུང་བ་དང་། ཡིད་ཀྱི་གཞུང་བའོ། །དེ་ལ་འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་རྒྱུར་བྱས་
 པ་མིག་ལ་སོགས་པའི་སྐྱེ་མཆེད་དུ་གཏོགས་པ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལྡེའི་རྟེན་
 ཀྱི་གཞུགས་དང་བ་རྣམ་པ་ལྟ་ནི་གཞུགས་དང་བ་ཞེས་བྱའོ། །མཚུངས་པའི་
 གཞུགས་དང་བ་ལྟ་བུ་དག་གི་ཡུལ་གཞུགས་ལ་སོགས་པ་ཡུལ་ལྟ་བུ་དག་ནི་
 དང་བས་གཞུང་བའི་གཞུགས་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ལ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་བཅས་
 པའི་གཞུགས་དང་བ་རྣམས་ནི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་རྣམས་དང་ཡུལ་མཚུངས་
 པའི་ཕྱིར་མཚུངས་པ་རྣམས་ཞེས་བྱའོ། །རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་བྲལ་བ་གང་

དག་ཡིན་པ་དེ་དག་ནི་རིམ་གྱིས་རང་གི་རྒྱན་དང་འབྲ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་
 དེ་དག་དང་མཚུངས་པ་རྣམས་ཞེས་བྲལ། །ཉིང་རེ་འཛིན་གྱི་སྲོད་ཡུལ་གྱི་
 གཟུགས་བརྟན་གྱི་གཟུགས་ནི་ཡིད་གྱི་སྲོད་ཡུལ་གྱི་གཟུགས་ཞེས་བྲལ། སྤྱིའི་
 མཚན་ཉིད་ཀྱང་རྣམ་པ་གསུམ་དུ་རིག་པར་བྱ་སྟེ། གཟུགས་ཐམས་ཅད་ནི་
 ཡུལ་མནན་ཉེ་གནས་པ་དང་། ཡུལ་ལས་ཉུག་ཏུ་རུང་བ་ཡིན་ལོ་ཞེས་བྲལ་བ་
 བྱི་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་དང་མོ་ཡིན་ལོ། །དང་བས་གཟུགས་དང་དང་བའི་གཟུང་
 བའི་གཟུགས་འབེལ་བ་དང་འགྲིབ་པ་དང་ལྡན་པ་ཐམས་ཅད་ནི་སྤྱིའི་མཚན་
 ཉིད་གཉིས་པ་ཡིན་ལོ། །ལག་བའི་འདུས་ཉེ་རེག་པ་བོང་བ་དང་དལྱག་པ་དང་
 མཚོན་ཆ་དང་ཡང་བ་དང་བོ་བ་དང་བཤེས་པ་དང་སྐྱོམ་པ་དང་ཤ་སྦྱང་དང་
 སྦྱང་བྱ་མཚུ་རིངས་དང་རྒྱང་དང་ཉི་མ་དང་སྤིག་སྦྱལ་གྱི་འདུས་ཉེ་རེག་བའི་
 རེག་པ་དག་གིས་རེག་པར་བྱར་རུང་བ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ནི་སྤྱིའི་མཚན་
 ཉིད་གསུམ་པ་ཡིན་པར་རིག་པར་བྲལ། །⁴⁶ ཞེས་སོ།།

འདིར་རང་གི་མཚན་ཉིད་གསུམ་གསུངས་པ་ནི། གཟུགས་རང་གི་རོ་བོའི་
 བྱུང་པར་ལ། དང་བའི་གཟུགས་ཉེ་མིག་སོགས་དབང་པོ་ལྟ་དང་། དང་བས་གཟུང་
 བའི་གཟུགས་ཉེ་གཟུགས་སོགས་དོན་ལྟ་དང་། ཡིད་གྱིས་གཟུང་བའི་གཟུགས་ཉེ་
 ཡིད་ཤེས་འབང་ཞིག་གི་སྲོད་ཡུལ་ཉིང་རེ་འཛིན་གྱི་ཡུལ་དུ་གྱུར་བའི་གཟུགས་
 བརྟན་ལྟ་བུ་ལ་བྱ་ཞིང་། སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་གསུངས་པ་ནི། གཟུགས་ཅན་གྱི་རིགས་
 མང་པོར་སྐྱུན་མོང་དུ་བྱུང་བའི་བྱུང་པར་གྱི་ཚོས་ལ་དགོངས་ཉེ། ཡུལ་མནན་ཉེ་

46 ལྷོ་དགེ་བསྟན། སེམས་ཅམ། ཞི། བས་པོ་ཉེར་གཉིས་པ། རོག་ ༡༠ ༣ ར། དཔེ་བསྟར་མ། དེག་ ༥༧ རོག་ ༧༩

གནས་པ་ཞེས་གཞུགས་ཅན་གྱི་རིགས་དུ་མ་ཞིག་ཡུལ་གྱི་གོ་ས་མནན་ཏེ་གནས་
 པ་དང་། འཕེལ་བ་དང་འགྲིབ་པ་དང་ལྷན་པ་ཞེས་པ་གཞུགས་ཅན་གྱི་ཚོས་རྣམས་
 འཕེལ་འགྲིབ་གྱི་བདག་ཉིད་དུ་གྱུར་བ་དང་། རེག་བ་དག་གིས་རེག་པར་བྱར་རུང་
 པ་ཞེས་པ་གཞུགས་ཅན་གྱི་ཚོས་མང་པོ་ཞིག་གྱི་ནང་གི་རེག་བྱའི་ཚོས་སུ་གྱུར་
 པའི་ཁྱད་པར་དང་ལྷན་པ་ལ་གོ་དགོས་སོ།།

སྤྱིར་གཞུགས་གྱི་དབྱེ་བ་འཆད་པ་ན། གཞུང་ལས་སློ་ལྗེའི་ཤེས་པའི་ཡུལ་
 དུ་གྱུར་པའི་ཕྱིའི་གཞུགས་དང་། དབང་པོ་ལྷ་སྟོན་གྱི་ནང་གི་གཞུགས་གཉིས་སུ་བྱེ་
 བའང་ཡོད་ཀྱང་། འདིར་ནི་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས་འབྱུང་བ་ལྟར་གཞུགས་ལ་
 སྡེ་ཚན་བཞེས་བྱས་ན། ༡ ཕྱིའི་གཞུགས་སོགས་དོན་ལྡན་དང་། ༢ ལང་གི་གཞུགས་
 མིག་སོགས་དབང་པོ་ལྷ། ༣ ཚོས་གྱི་སྤྱི་མཆེད་གྱི་གཞུགས། ༤ དེ་དག་གི་རྒྱུར་
 གྱུར་པའི་འབྱུང་བ་བྱེ་བཤུ་ཏུ་བཤུང་བ་བཅས་བཞིའི་སློ་ནས་གཞུགས་གྱི་རྣམ་དབྱེ་
 རྣམས་བརྗོད་པར་བྱའོ།།

༣ གཞུགས་སོགས་དོན་ལྡན་བཤུང་བ།

གཞུགས་སོགས་དོན་ལྡན་ནི། སློ་ལྗེའི་ཤེས་པའི་ཡུལ་དུ་གྱུར་ཚུལ་གྱི་སློ་ནས་
 འཛོག་སྟེ། དེ་ཡང་མིག་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་དང་། རྣ་བའི་ཤེས་པའི་ཡུལ་དང་། ལྷའི་ཤེས་
 པའི་ཡུལ་དང་། ལྗེའི་ཤེས་པའི་ཡུལ་དང་། ལུས་ཀྱི་ཤེས་པའི་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་
 གཞུགས་རྣམས་ལ་རིམ་བཤུ་བཞིན་གཞུགས་དང་སྐྱོད་དང་རྩོད་དང་རེག་བྱའི་སྤྱི་

མཆེད་དུ་འཛོག་། དེ་ཡང་མཛོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། “གཟུགས་གང་ཞེ་ན། འབྲུང་
 བ་ཆེན་པོ་བཞི་དག་རྒྱུར་བྱས་པ། མིག་གི་དབང་པོའི་སྡོད་ཡུལ་གྱི་དོན་གང་ཡིན་
 བ་སྟེ།” ཞེས་དང་། “སྐྱ་གང་ཞེ་ན། འབྲུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་དག་རྒྱུར་བྱས་པ། རྣ་བའི་
 དབང་པོའི་གཟུང་བའི་དོན་གང་ཡིན་པ་སྟེ།” ཞེས་དང་། “ཇི་གང་ཞེ་ན། འབྲུང་བ་
 ཆེན་པོ་བཞི་དག་རྒྱུར་བྱས་པ། ལྷའི་དབང་པོའི་གཟུང་བའི་དོན་གང་ཡིན་པ་སྟེ།”
 ཞེས་དང་། “རོ་གང་ཞེ་ན། འབྲུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་དག་རྒྱུར་བྱས་པ། ལྷའི་དབང་
 པོའི་གཟུང་བའི་དོན་གང་ཡིན་པ་སྟེ།” ཞེས་དང་། “རེག་བྱའི་སྡོག་གས་གཅིག་གང་
 ཞེ་ན། འབྲུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་དག་རྒྱུར་བྱས་པ། ལུས་ཀྱི་དབང་པོས་གཟུང་བའི་
 དོན་གང་ཡིན་པ་སྟེ།”⁴⁷ ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །མིག་གི་དབང་པོའི་སྡོད་ཡུལ་
 ཞེས་པ་མེ་ལོང་ལ་བྱུང་བཞིན་གྱི་གཟུགས་བརྟན་ཤར་བ་ལྟར། རྟེན་མིག་དབང་ལ་
 གཟུགས་ཤར་བའི་སྐོ་ནས་མིག་ཤེས་ཀྱིས་གཟུགས་འཛོན་པས་མིག་གི་དབང་པོའི་
 སྡོད་ཡུལ་ཞེས་བྱའོ།།

༡) གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད།

གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་བཤད་པ་ལ། མིག་ཤེས་ཀྱི་གཟུང་བྱ་ལ་གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་
 མཆེད་ཅེས་བྲ། དཔེར་ན། སྔོན་པོ་དང་སེར་པོ་ལྟ་བུ། དབྱེ་ན། ཁ་དོག་དང་དབྱིབས་
 གཉིས་ཡོད་དེ། སྔོན་པོ་དང་སེར་པོ་ལ་སོགས་པའི་མདོག་ལ་ཁ་དོག་དང་། རིང་རྒྱང་
 དང་བྱ་བཞི་ལ་སོགས་པའི་བཟོ་ལྟ་ལ་དབྱིབས་སུ་གསུངས། དཔེར་ན། ཁང་བ་ཞིག་

47 ལྷ་དགེ་བསྟན། ལེས་ཅམ། རི། ཀུན་ལས་བཏུས་དང་པོ། ཤོག ༤༦ ལ། དཔེ་བསྟུངས། དེག ༢༠ ཤོག ༡༢༡

ལ་མཚོན་ན་དེའི་མདོག་དཀར་པོ་དང་སེར་པོ་ལ་ཁ་དོག་དང་། དེའི་ཆེ་ཆུང་དང་མཐོ་
 དམའ་ལ་དབྱིབས་སུ་འཛོག་པ་བཞིན་ཅོ། །ཁ་དོག་ལ་དབྱེ་ན། ཚ་བའི་ཁ་དོག་དང་།
 ཡན་ལག་གི་ཁ་དོག་གཉིས། ཚ་བའི་མདོག་ཏུ་རུང་བ་ཚ་བའི་ཁ་དོག་གི་ངོ་བོ། དབྱེ་
 བ་སྡོ་སེར་དཀར་དམར་བཞི། འདི་བཞི་ལ་ཚ་བའི་ཁ་དོག་ཅེས་བཞེད་པ་ནི། འདི་
 བཞི་ནང་མན་ཚུན་འདུས་པ་ལས་ཡན་ལག་གི་ཁ་དོག་རྣམས་འབྱུང་བས་ན་དེ་ལྟར་
 བཞེད། དཔེར་ན། སེར་པོ་དང་འདུས་པའི་སྡོན་པོ་ཤས་ཆེ་བ་ལས་ཁ་དོག་ལྡང་གུ་
 འབྱུང་བ་བཞིན་ཅོ། །དེས་ན་ཚ་བ་ཞེས་པ་སྐབས་འདིར་ཡན་ལག་གི་ཁ་དོག་རྣམས་
 གྱི་ཚ་བའམ་དེའི་རྒྱ་ལ་གོ་དགོས། ཡང་ན་འབྲས་བུའི་གཟུགས་རྣམས་གྱི་ཚ་བར་
 གྱུར་པའི་འབྱུང་བཞིའི་ཁ་དོག་བཞི་དང་མཐུན་པས་ཚ་བའི་ཁ་དོག་ཅེས་ཀྱང་བཞེད།

ཡན་ལག་གི་མདོག་ཏུ་རུང་བ་ཡན་ལག་གི་ཁ་དོག་གི་ངོ་བོ་ཡིན། དབྱེ་ན། ༡
 ཡན་ལག་གི་ཁ་དོག་ཏུ་གྱུར་པའི་སྣང་བ། ༢ ཟུན་པ། ༣ སྤྲིན། ༤ ཏུ་བ། ༥ ཏུ་ལ།
 ༦ གྲིབ་མ། ༧ ལྷག་རྒ། ༨ ཉི་མའི་འོད་ཟེར་གྱི་ཁ་དོག་དང་བརྒྱད། ཚ་བའི་ཁ་དོག་
 བཞི་པོ་ཤས་ཆེ་ཆུང་དུ་འདུས་པའི་བྱེ་བྲག་ལ་བཞེན་ནས་ཡན་ལག་གི་ཁ་དོག་རྣམས་
 འབྱུང་བས་ཡན་ལག་ཅེས་བྱ་ལ། ཡན་ལག་ནི་བྱེ་བྲག་གི་དོན་ཡིན་པ་སྟོབ་དཔོན་
 ཀང་སྟེལ་གྱི་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་མཚན་ཉིད་རྗེས་འབྲང་ལས་གསུངས་ཏེ། དེ་
 ཉིད་ལས། “ཚ་བའི་ཁ་དོག་བཞི་དང་། དེ་དག་ཤས་ཆེ་བ་དང་། ཤས་ཆུང་བ་དང་
 འབྲེལ་བའི་བྱེ་བྲག་གིས་སྤྲིན་ལ་སོགས་པ་བརྒྱད་དོ། །”⁴⁸ ཞེས་འབྱུང་།

48 ལྗེ་དགོ་བསྟན་མཛོད་པ། ཟུ། གནས་དང་པོ། ཤོག ༡༧ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༡༡ ཤོག ༦༦

ཡན་ལག་གི་ཁ་དོག་ལ་དེ་བརྒྱད་པོ་གང་རུང་ཡིན་མི་དགོས་ཀྱང་མངོན་པའི་
 གཞུང་ལས་བརྒྱད་དུ་བཤད་པ་ནི། སྤྱིན་དང་། དུ་བ་དང་། རུམ་དང་། ལུག་རྩ་བཞི་པོ་
 ལྷ་མའི་ཏྲ་སྒྲུང་བཞིན་དུ་ཐག་རིང་པོ་ནས་བལྟས་ན་ཅིག་པ་ལྟ་བུར་སྒྲུང་ཡང་། འབྲིས་
 བས་བལྟས་ན་མི་མཐོང་བས་དེ་དག་མེད་དོ་སྟུང་པའི་ལོག་ཏྲོག་བརྗོད་པའི་ཆེད་དང་།
 ལྷང་བ་དང་། ལུན་བ་དང་། གྲིབ་མ་དང་། ཉི་མའི་འོད་ཟེར་གྱི་ཁ་དོག་བཞི་ཡང་སྒྲུང་
 བ་སོགས་རང་གང་དུ་ཡོད་པའི་གཞི་དེ་ལས་ལོགས་སུ་མེད་དོ་སྟུང་པའི་ལོག་ཏྲོག་
 བརྗོད་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན་ཏེ། སློབ་དཔོན་རྒྱལ་བའི་སྲས་གྲགས་པའི་བཤེས་གཉེན་
 གྱི་མཚོ་དུ་གྱི་འགྲེལ་བཤད་དོན་གསལ་ལས།

འདིར་འདི་དབྱེད་པར་བྱ་སྟེ་གལ་ཉེ་སྤྱིན་ལ་སོགས་པ་སྟོན་པོ་ལ་སོགས་པ་
 ཁ་དོག་བཞིའི་བྱེ་བྲག་ཁོ་ན་ཡིན་གྱི་དེ་དག་ལས་མ་གཏོགས་པ་མེད་ན། ཇི་
 ལྟར་འདི་ལ་ཁ་དོག་སྒྲུང་བུ་ལ་སོགས་པ་མ་བཤད་པ་དེ་བཞིན་དུ་སྤྱིན་ལ་
 སོགས་པ་ཡང་བརྗོད་པར་མི་བྱའོ་ཞེ་ན། འདི་ནི་རྣམ་པར་འཆད་པར་བྱེད་པ་
 དག་གིས་མ་དབྱེད་དོ། །འདི་སྐད་དུ་བཤད་པར་ནི་བུས་ཉེ་སྤྱིན་ལ་སོགས་པ་
 དེ་དག་སྟོན་པོ་ལ་སོགས་པའི་བྱེ་བྲག་ཏུ་གྱུར་པ་ཡིན་ཡང་སྐྱེ་མའི་གཟུགས་
 དང་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར་ལོགས་ཤིག་ཏུ་བཤད་དོ། །འདི་ལྟར་དེ་དག་ཐག་རིང་པོ་ནས་
 བེ་ཅིག་པ་ལྟ་བུར་སྒྲུང་ལ་བསྟེན་ན་ནི་མི་སྒྲུང་སྟེ། ལ་ལ་འདི་སྟུང་དུ་ཅུང་བཅད་
 མེད་དོ་སྟུང་དུ་སེམས་བར་འགྱུར་བ་དང་། ཅི་འདི་ཡོད་པ་ཞིག་གསལ་འོན་ཏེ་
 འཇུག་པ་ཚམ་ཞིག་ཡིན་སྟུང་དུ་ཡིད་གཉིས་བྱ་བར་གྱུར་ན་མི་རུང་བས། དེ་
 ལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་པ་དང་། ཐེ་ཚོམ་བྱ་བ་དགག་པའི་ཕྱིར་སྤྱིན་ལ་སོགས་པ་འདི་

དག་བཤད་དེ་གཟུགས་གྱི་སྐྱེ་མཆེད་གྱི་ངོ་བོ་ཉིད་འདི་དག་ཡོད་པ་ཉིད་དོ་
ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །⁴⁹ ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

དབྱིབས་སུ་རུང་བ་དབྱིབས་གྱི་ངོ་བོ་དང་། དབྱེ་ན། ༡ རིང་སོ་དང་། ༢ རྒྱང་
ཅུ། ༣ ལྟམ་པ། ༤ ལྷུ་མ་སོ། ༥ མཐོན་སོ། ༦ དམའ་བ། ༧ བྱ་ལེ་བ། ༨ བྱ་ལེ་བ་
མ་ཡིན་པ་དང་བརྒྱད། དེ་དག་ལས་ལྟམ་པ་ནི་བྱ་བ་ཞི་དང་། ལྷུ་མ་སོ་ནི་གོར་གོར་
རམ་རིལ་རིལ་སོའི་དབྱིབས་སོ། །བྱ་ལེ་བ་ནི་དབྱིབས་མཉམ་བཤམ་ངོས་ཡངས་པ་
དང་། བྱ་ལེ་བ་མ་ཡིན་པ་ནི་མི་མཉམ་བཤམ་ངོས་དོག་པ་ལྟ་བུ་ལ་འཛོག་སྟེ། མཛོད་
རང་འགྲེལ་ལས། “དེ་ལ་བྱ་ལེ་བ་ནི་དབྱིབས་མཉམ་བཤམ། །བྱ་ལེ་བ་མ་ཡིན་པ་ནི་
དབྱིབས་མི་མཉམ་བཤམ། །”⁵⁰ ཞེས་འབྲུང་།

དེ་ལྟར་གཟུགས་གྱི་སྐྱེ་མཆེད་གྱི་དབྱེ་བའི་གངས་རྣམས་བསྐྱེམས་ན་ཉི་ཤུ་
ཡོད་དེ། མཛོད་རང་འགྲེལ་ལས།

ཡང་གཟུགས་གྱི་སྐྱེ་མཆེད་དེ་ཉིད། རྣམ་པ་ཉི་ཤུ་ཞེས་བྱ་སྟེ། འདི་ལྟ་སྟེ། རྩོན་སོ་
དང་། སེར་སོ་དང་། དཀར་སོ་དང་། དམར་སོ་དང་། རིང་སོ་དང་། རྒྱང་ཅུ་དང་།
ལྟམ་པ་དང་། ལྷུ་མ་སོ་དང་། མཐོན་སོ་དང་། དམའ་བ་དང་། བྱ་ལེ་བ་དང་། བྱ་
ལེ་བ་མ་ཡིན་པ་དང་། སྤྲིན་དང་། ལུ་བ་དང་། ལུལ་དང་། ལུག་ན་དང་། གི་བ་མ་
དང་། ཉི་མ་དང་། ལྷང་བ་དང་། ལུན་བའོ།།⁵¹ ཞེས་གསུངས་པ།

49 ལྟེ་དགེ་བསྟན། མཛོན་པ། གུ་གནས་དང་སོ། འོག་ ༢༡ བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེའ། ༤༠ འོག་ ༥༡
50 ལྟེ་དགེ་བསྟན། མཛོན་པ། གུ་གནས་དང་སོ། འོག་ ༣༠ བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེའ། ༥༤ འོག་ ༥༤
51 ལྟེ་དགེ་བསྟན། མཛོན་པ། གུ་གནས་དང་སོ། འོག་ ༣༠ བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེའ། ༥༤ འོག་ ༥༤

ལྗང་གྲུ་དང་ནག་པོ་ལ་སོགས་པའང་གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཡིན་པས་གཟུགས་ཀྱི་
སྐྱེ་མཆེད་ལ་དེ་ཉི་ཤུ་པོ་གང་རུང་ཡིན་མི་དགོས་སོ།།

ཀུན་བརྟུས་སུ་གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ལ་ཉེར་ལྗང་གསུངས་པ་ནི། ཁ་དོག་
རང་གི་ངོ་བོའི་སྐྱོ་ནས་སྐྱོ་སེར་དཀར་དམར་བཞི་དང་། ཁ་དོག་གི་བཀོད་པ་དང་
རི་ལྗང་གནས་པའི་དབྱིབས་ཀྱི་སྐྱོ་ནས་རིང་པོ་དང་། ལྷང་ལྷང་དང་། ལྷམ་པ་དང་།
རྒྱམ་པོ་དང་། རྩལ་སྤོ་མོ་དང་། རགས་པ་དང་། ལྷལ་པ་དང་། ལྷལ་པ་མ་ཡིན་པ་
དང་། མཐོན་པོ་དང་། དམའ་བ་སྟེ་བཅུ་དང་། བན་གཞོན་གྱི་སྐྱོ་ནས་གིབ་མ་དང་།
ཉི་མ་དང་། ལྷང་བ་དང་། ལུན་པ་དང་། ལྷིན་དང་། ལུ་བ་དང་། ལུལ་དང་། ལྷག་ན་
བཅས་བརྒྱད་དུ་འདོགས།

དེ་ནམས་ཀྱི་སྐྱེང་མིག་ཤེས་ཀྱིས་པ་གིའི་གཟུགས་མཐོང་བ་ལ་དགོས་པའི་
ཉེན་གྱི་སྐྱོ་ནས་མངོན་པར་སྐབས་ཡོད་པའི་གཟུགས་དང་། ཀུན་སྐོང་གོ་བར་བྱེད་
པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྐྱོ་ནས་ལུས་ཀྱི་དབྱིབས་ཁྲད་པར་ཅན་ནམས་པར་རིག་བྱེད་དང་།
རྒྱན་གྱི་སྐྱོ་ནས་ནམ་མཁའ་ཁ་དོག་གཅིག་པ་ནམས་འདོག་སྟེ། སྐོབ་དཔོན་རྒྱལ་པའི་
སྤུས་ལྷགས་པའི་བཤེས་གཉེན་གྱི་ཚོས་མངོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟུས་པའི་བཤད་པ་
ལས། “སྐོན་པོ་ལ་སོགས་པ་གཟུགས་ནམ་པ་ཉི་ཤུ་ཅུ་ལྟེ་མཚན་ཉིད་དང་། གནས་
པ་དང་། བན་གཞོན་དང་། བྱེད་པའི་ཉེན་དང་། བྱེད་པའི་མཚན་ཉིད་དང་། རྒྱན་དང་
ནམ་པ་རྩལ་གིས་ནམ་པར་གཞག་པར་རིག་པར་བྱའོ། །བཞི་དང་། བཅུ་དང་། བརྒྱད་
དང་། གཅིག་དང་། གཅིག་དང་། གཅིག་གོ་རིམས་བཞིན་ལོ། །”⁵² ཞེས་འགྲུང་ངོ་།།

52 ལྗང་དགེ་བསྟན། སེམས་ཅོམ། ལི། བམ་པོ་དང་པོ། ཤོག 3 བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། 26 ཤོག 46།

མངོན་པར་སྐབས་ཡོད་པའི་གཞུགས་ཞེས་གསུངས་པ་ནི། མིག་ཤེས་གྱིས་
 བ་རིའི་གཞུགས་མཐོང་བ་ལ་ངེས་པར་དགོས་པའི་ཐོགས་རེག་དང་བྲལ་བའི་
 བར་གྱི་སྤང་བ་སྐྱ་མེད་བ་ཞིག་གོ། རྣམ་མཁའ་ཁ་དོག་གཅིག་པ་ཞེས་པ་ནི། ཐག་
 རིང་པོ་རྣམ་མིག་ཤེས་ལ་བར་སྤང་གི་རྣམ་མཁའི་ཁ་དོག་སྡོ་བསངས་སོགས་སུ་
 གཅིག་ཏུ་སྤང་བའི་གཞུགས་ལྟ་བུའོ། །རྣམ་པར་རིག་བྱེད་གྱི་གཞུགས་ནི། རང་
 གི་ཀུན་སྦྲོང་རིག་པར་བྱེད་པའི་ལུས་གྱི་དབྱིབས་ལ་བྱ་སྟེ། དཔེར་ན། དགའ་བས་
 གད་མོ་དགོད་པའི་གདོང་གི་རྣམ་འགྲུར་ལྟ་བུའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཚོས་མངོན་པ་ཀུན་
 ལས་བརྟུས་པའི་བཤད་པ་ལས། “དེ་ལ་མངོན་པར་སྐབས་ཡོད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དེ་
 ལས་གཞན་པ་སྐྱོག་པར་བྱེད་པའི་རེག་བྱ་དང་བྲལ་བའི་སྤྱོད་པ་གང་ཡིན་པའོ། །
 རྣམ་མཁའ་ཞེས་བྱ་བ་ནི། གང་སྟེང་ན་སྡོན་པོར་སྤང་བའོ། །”⁵³ ཞེས་འབྲུང་།

ཡང་གཞུགས་གྱི་སྐྱེ་མཆེད་ལ་རྩ་བའི་དབྱེ་བ་གསུམ་དང་རྒྱས་པར་བྱེ་ན་
 ལུས་ཅུ་སོ་གཉིས་ཡོད་པར་སློབ་དཔོན་ཐོགས་མེད་གྱི་རྣམ་འགྲུར་སློབ་པའི་ས་
 ལས་གསུངས་ཏེ། དེ་ཉིད་ལས།

མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་དམིགས་པ་གང་ཞེ་ན། གཞུགས་གང་བསྟན་ཏུ་
 ཡོད་ཅིང་ཐོགས་པ་དང་བཅས་པའོ། །དེ་ཡང་རྣམ་པ་དུ་མ་ཡོད་དོ། །མངོར་
 བ་ཁ་དོག་དང་དབྱིབས་དང་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་དོ། །ཁ་དོག་གང་ཞེ་ན། འདི་
 ལྟ་སྟེ། སྡོན་པོ་དང་། སེར་པོ་དང་། དམར་པོ་དང་། དཀར་པོ་དང་། སྲིབ་མ་
 དང་། ཉི་མ་དང་། སྤང་བ་དང་། ལུན་པ་དང་། སྤྱིན་དང་། ཏུ་བ་དང་། རུལ་དང་།

53 ལྟེ་དགེ་བསྟན། སེམས་ཅམ། ལི། བམ་པོ་དང་པོ། ཤོག 3 ག། དཔེ་བསྟར་ལ། དེབ། 26 ཤོག 267

ལྷག་ན་དང་། བམ་མཁའ་ཁ་དོག་གཅིག་བཤོ། །དབྱིབས་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་
 ལྟེ། རིང་པོ་དང་། སྤང་བྱ་དང་། ལྷམ་པ་དང་། ལྷམ་པོ་དང་། རྩལ་སྤ་མོ་དང་།
 རགས་པ་དང་། སྤ་ལེ་བ་དང་། སྤ་ལེ་བ་མ་ཡིན་པ་དང་། མཚོན་པོ་དང་། དམའ་
 བཤོ། །རྣམ་པར་རིག་བྱེད་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། ལེན་པ་དང་། འཛོག་པ་དང་།
 བསྐྱམ་པ་དང་། བརྒྱུད་པ་དང་། འགྲེང་བ་དང་། འདུག་པ་དང་། ཉལ་བ་དང་།
 འཕྲོ་བ་དང་། ལྷོག་པ་དང་། དེ་ལ་སོགས་པའོ། །⁵⁴ ཞེས་འབྲུང་བ་ལྟ་བུའོ།།

3) སྐྱེ་སྐྱེ་མཆེད།

སྐྱེ་སྐྱེ་མཆེད་བཤད་པ་ལ། རྣ་བའི་ཤེས་པའི་སྲོད་ལྷལ་ཉེ་དེའི་མཉན་བྱ་ལ་
 སྐྱ་ཞེས་བྲ། དཔེར་ན། ལྷ་སྐྱ་དང་གླིང་བུའི་སྐྱ་ལྟ་བུ། སྐྱ་ལ་དབྱེ་ན། ཟེན་པའི་འབྲུང་
 བ་ལས་བྲུང་བའི་སྐྱ་བཞི། མ་ཟེན་པའི་འབྲུང་བ་ལས་བྲུང་བའི་སྐྱ་བཞི་སྟེ་བརྒྱད་
 ཡོད་པ་ནི། མཚོན་རང་འགྲེལ་ལས། “སྐྱ་ནི་རྣམ་པ་བརྒྱད་ཡོད་དེ། །ཟེན་པ་དང་མ་
 ཟེན་པའི་འབྲུང་བ་ཆེན་པོའི་རྒྱ་ལས་བྲུང་བ་སེམས་ཅན་དང་། སེམས་ཅན་མ་ཡིན་
 བར་སྟོན་པ་སྟེ་རྣམ་པ་བཞིའོ། །དེ་ཡང་ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་ཡིད་དུ་མི་འོང་བའི་བྱེ་
 བྲག་གིས་རྣམ་པ་བརྒྱད་དུ་འབྲུང་འོ། །”⁵⁵ ཞེས་སོ།།

54 ལྟེ་དགོ་བསྟན། སེམས་ཅན། ཆོ། བམ་པོ་དང་པོ། ཤོག 3 བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། 23 ཤོག 623
 55 ལྟེ་དགོ་བསྟན། མཚོན་པ། ཀྱ གནས་དང་པོ། ཤོག 30 བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། 24 ཤོག 24

ཟེན་པའི་འབྲུང་བ་ལས་བྱུང་བའི་སྐྱ་བཞི་ནི། ཟེན་པའི་འབྲུང་བ་ལས་བྱུང་བ་
 སེམས་ཅན་དུ་སྟོན་པ་སྟོན་པའི་སྐྱ་དང་མི་སྟོན་པའི་སྐྱ་གཉིས་དང། ཟེན་པའི་འབྲུང་
 བ་ལས་བྱུང་བ་སེམས་ཅན་དུ་མི་སྟོན་པ་སྟོན་པའི་སྐྱ་དང་མི་སྟོན་པའི་སྐྱ་གཉིས་ཏེ་
 བཞི་འོ། །དེ་དག་གི་མཚན་གཞི་ཡང་རིམ་པ་བཞི་ནི། སྐྱེས་བྱས་སྐྱ་སྟོན་པོ་ལེན་པའི་
 སྐྱ་དང། མིས་ཚིག་རྩལ་སྐྱ་བའི་སྐྱ་དང། བྱ་ཁྱ་བྱུག་གི་སྐྱ་དང། ཁུར་རྩུང་རྟེན་པའི་
 སྐྱ་རྣམས་ལྟ་བུའོ། །མ་ཟེན་པའི་འབྲུང་བ་ལས་བྱུང་བའི་སྐྱ་བཞི་ནི། མ་ཟེན་པའི་འབྲུང་
 བ་ལས་བྱུང་བ་སེམས་ཅན་དུ་སྟོན་པ་སྟོན་པའི་སྐྱ་དང་མི་སྟོན་པའི་སྐྱ་གཉིས་དང། མ་
 ཟེན་པའི་འབྲུང་བ་ལས་བྱུང་བ་སེམས་ཅན་དུ་མི་སྟོན་པ་སྟོན་པའི་སྐྱ་དང་མི་སྟོན་པའི་
 སྐྱ་གཉིས་ཏེ་བཞི་འོ། །དེ་དག་གི་མཚན་གཞི་ཡང་རིམ་པ་བཞི་ནི། བརྟན་འཕྲིན་གྱི་ཚིག་
 སྟོན་པོ་དང། བརྟན་འཕྲིན་གྱི་ཚིག་རྩལ་པོ་དང། བི་ཤང་གི་སྐྱ་དང། བྲག་རལ་བའི་སྐྱ་
 རྣམས་ལྟ་བུའོ། །དེ་ཡང་མཛོད་རང་འགྲེལ་ལས། “དེ་ལ་ཟེན་པའི་འབྲུང་བ་ཆེན་པོའི་
 རྒྱ་ལས་བྱུང་བ་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ། ལག་པ་དང་དག་གི་སྐྱ་ལྟ་བུའོ། །མ་ཟེན་པའི་འབྲུང་བ་
 ཆེན་པོའི་རྒྱ་ལས་བྱུང་བ་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ། རྩུང་དང། འགས་ཚལ་དང། རྩའི་སྐྱ་ལྟ་བུའོ། །
 སེམས་ཅན་དུ་སྟོན་པ་ནི་དག་གི་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་ཀྱི་སྐྱའོ། །གཞན་ནི་སེམས་ཅན་
 དུ་སྟོན་པ་མ་ཡིན་པའོ། །”⁵⁶ ཞེས་འབྲུང་བ་ལྟར་རོ། །

སེམས་ཅན་དུ་སྟོན་མི་སྟོན་ནི་བརྗོད་བྱའི་དོན་སྟོན་མི་སྟོན་ལ་བྱེད་ཅིང། ཟེན་
 མ་ཟེན་གྱི་དོན་ནི། དབང་པོ་གཞུགས་ཅན་གྱིས་ཟེན་མ་ཟེན་ལ་བྱ། དེ་ཡང་དེ་ལ་
 སན་གཞོད་བྱས་པ་ལས་དབང་པོ་གཞུགས་ཅན་པ་ལ་སན་གཞོད་དུ་འགྱུར་བ་ནི་

56 ཟླ་དགེ བསྟན། མཛོད་པ། ཀུ གནས་དང་པོ། ཤོག 30 ལ། དཔེ་བསྟར་ལ། དེས། 24 ཤོག 24

དབང་པོས་ཟིན་པའི་དོན་དང་། དེ་ལ་པན་གཞོན་བྱས་པ་ལས་དབང་པོ་གཞུགས་
 ཅན་པ་ལ་པན་གཞོན་དུ་མི་འགྱུར་བ་ནི་དབང་པོས་མ་ཟིན་པའི་དོན་ཡིན། ཅུ་བ་མ་
 གཏོགས་པའི་སྐྱ་དང་སེན་མོ་སོགས་མ་ཟིན་པ་ཡིན་པ་དེ་ཡང་། མཛོད་རང་འགྲེལ་
 ལས། “གཞན་དག་ནི་མ་ཟིན་པ་རྣམས་ཏེ། འདི་ལྟ་སྟེ་ཅུ་བ་མ་གཏོགས་པའི་སྐྱ་དང་།
 བ་སྐྱ་དང་། སེན་མོ་དང་། སོ་དག་ལ་ཡོད་པ་དང་། བྱི་ས་དང་། གཅིན་དང་། མཆིལ་
 མ་དང་། ལྷབས་དང་། ལྷག་ལ་སོགས་པ་དག་ལ་ཡོད་པ་དང་། ས་དང་ཚུ་ལ་སོགས་
 པ་དག་ལ་ཡོད་པ་ལྟ་བུའོ། །ཟིན་པ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ཅི་ཞེ་ན། པན་པ་དང་གཞོན་པ་
 དག་གིས་པན་ཚུན་མཐུན་པར་བྱེད་པའི་བྱིར།”⁵⁷ ཞེས་སོགས་འབྱུང་།

ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བརྟུས་ལས་ནི་སྐྱ་ལ་པན་གཞོན་གྱི་སྐྱོ་ནས་ཡིད་འོང་
 སོགས་གསུམ་དང་། རྒྱུའི་སྐྱོ་ནས་ཟིན་པའི་འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་ལས་བྱུང་བ་སོགས་
 གསུམ་དང་། བཤད་ཅིང་བསྟན་པའི་སྐྱོ་ནས་འཛིག་རྟེན་གྱི་གྲགས་པ་སོགས་
 གསུམ་དང་། བ་སྐྱ་དང་གྱི་སྐྱོ་ནས་འཕགས་པ་དང་འཕགས་པ་མ་ཡིན་པས་བ་སྐྱ་ད་
 བརྟགས་པ་གཉིས་དང་བཅུ་གཅིག་ཏུ་འང་གསུངས་ཏེ། དེ་ཉིད་ལས།

སྐྱ་གང་ཞེ་ན། འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་དག་རྒྱུར་བྱས་པ། རྣ་བའི་དབང་པོའི་གཞུང་
 པའི་དོན་གང་ཡིན་པ་སྟེ། ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་། ཡིད་དུ་མི་འོང་བ་དང་། གཉིས་ཀ་
 མ་ཡིན་པ་དང་། ཟིན་པའི་འབྱུང་བ་ཆེན་པོའི་རྒྱ་ལས་བྱུང་བ་དང་། ཟིན་པ་མ་ཡིན་
 པའི་འབྱུང་བ་ཆེན་པོའི་རྒྱ་ལས་བྱུང་བ་དང་། དེ་གཉི་ག་དང་། འཛིག་རྟེན་གྱི་
 གྲགས་པ་དང་། གྲུབ་པས་བསྟན་པ་དང་། ཀུན་བརྟགས་པ་དང་། འཕགས་པས་

57 ལྷོ་དགེ་བསྟན། མངོན་པ། ཀུ་གནས་དང་པོ། འོག་ ༩༣ ལ། དཔེ་བསྟར་མ། དེའ། ༡༤ འོག་ ༡༠༥

ཐ་སྙད་བཏགས་པ་དང་། འབགས་པ་མ་ཡིན་པས་ཐ་སྙད་བཏགས་པའོ། །⁵⁸
ཞེས་སོ།།

དེ་དག་ལས་ཟིན་པ་དང་མ་ཟིན་པའི་འབྲུང་བ་གཉིས་ཀ་ལས་བྱུང་བའི་སྐྱ་ནི་
ལག་པ་དང་ར་སྒང་པའི་སྐྱ་ལྟ་བུ་ལ་བྱ་ཞིང་། འཇིག་རྟེན་གྱི་གཤམ་པའི་ཐ་སྙད་ནི།
འཇིག་རྟེན་ཀ་བ་དང་བྱམ་པ་ཞེས་བརྗོད་པའི་ཐ་སྙད་རྣམས་ལྟ་བུ། བྱབ་པས་
བསྟན་པའི་ཐ་སྙད་ནི། འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པའོ་ཞེས་པའི་བྱབ་མཐའི་
ཐ་སྙད་ལྟ་བུ། ལྷན་བཏགས་པའི་ཐ་སྙད་ནི། སྐྱ་རྟག་པའོ་ཞེས་པ་དང་སྐྱེ་བ་སྐྱ་བྱི་
མེད་དོ་ཞེས་པའི་སྐྱོ་སྐྱར་གྱི་ཐ་སྙད་རྣམས་ལྟ་བུ། འབགས་པས་ཐ་སྙད་བཏགས་
པ་ནི། མཐོང་བ་ལ་མཐོང་ངོ་། །ཐོས་པ་ལ་ཐོས་སོ། །རྟོགས་པ་ལ་རྟོགས་སོ། །རྣམ་
བར་ཤེས་པ་ལ་རྣམ་བར་ཤེས་སོ། །མ་མཐོང་བ་ལ་མ་མཐོང་ངོ་། །མ་ཐོས་པ་ལ་མ་
ཐོས་སོ། །མ་རྟོགས་པ་ལ་མ་རྟོགས་སོ། །རྣམ་བར་མ་ཤེས་པ་ལ་མ་ཤེས་སོ་ཞེས་
བྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་སྐྱ་བའི་འབགས་པའི་ཐ་སྙད་བརྒྱུད་ལ་བྱ་ཞིང་། འབགས་པ་
མ་ཡིན་པས་ཐ་སྙད་བཏགས་པ་ནི། མཐོང་བ་ལ་མ་མཐོང་ངོ་། །ཐོས་པ་ལ་མ་ཐོས་
སོ། །རྟོགས་པ་ལ་མ་རྟོགས་སོ། །རྣམ་བར་ཤེས་པ་ལ་རྣམ་བར་མ་ཤེས་སོ། །མ་
མཐོང་བ་ལ་མཐོང་ངོ་། །མ་ཐོས་པ་ལ་ཐོས་སོ། །མ་རྟོགས་པ་ལ་རྟོགས་སོ། །རྣམ་
བར་མ་ཤེས་པ་ལ་ཤེས་སོ་ཞེས་བྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་སྐྱ་བའི་འབགས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཐ་
སྙད་བརྒྱུད་ལ་བྱ་སྟེ། མཐོང་རང་འགྲེལ་ལས།

མདོ་ལས་ཐ་སྙད་བཏུ་བྱུག་གསུངས་པ་ལ་མ་མཐོང་བ་ལ་མཐོང་ཞེས་སྐྱུས་པ་

58 ཐེ་དགེ་བསྟན། སེམས་ཅོམ། རི། ལྷན་ལས་བཏུས་དང་སོ། འོག་ ༤༦ བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེབ། ༡༤ འོག་ ༡༢༡

དང་། མ་ཐོས་པ་དང་། མ་རྟོགས་པ་དང་། རྣམ་པར་མ་ཤེས་པ་ལ་རྣམ་པར་ཤེས་
 སོ་ཞེས་སྒྲུབ་དང་། མཐོང་བ་ལ་མ་མཐོང་ངོ་ཞེས་སྒྲུབ་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་
 པའི་བར་ལ་རྣམ་པར་མ་ཤེས་སོ་ཞེས་སྒྲུབ་དང་བརྒྱད་པོ་འདི་ནི་འཕགས་པ་
 མ་ཡིན་པའི་ཐ་སྙད་དག་ཡིན་ནོ། །མཐོང་བ་ལ་མཐོང་ངོ་ཞེས་སྒྲུབ་ནས་རྣམ་
 པར་ཤེས་པ་ལ་རྣམ་པར་ཤེས་སོ་ཞེས་སྒྲུབ་པའི་བར་དང་། མ་མཐོང་བ་ལ་མ་
 མཐོང་ངོ་ཞེས་སྒྲུབ་ནས་རྣམ་པར་མ་ཤེས་སོ་ཞེས་སྒྲུབ་པའི་བར་བརྒྱད་པོ་
 འདི་ནི་འཕགས་པའི་ཐ་སྙད་དག་ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་མཐོང་བ་དང་། ཐོས་པ་
 དང་། རྟོགས་པ་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པ་དེ་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཅི་ཞེ་ན། མིག་
 རྣ་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་དང་། །གསུམ་གྱི་ཉམས་སྲུ་སྲོང་གང་དེས། །མཐོང་ཐོས་
 རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་། །རྟོགས་པ་ཡིན་ཏེ་གོ་རིམས་བཤད། །མིག་གི་རྣམ་
 པར་ཤེས་པས་ཉམས་སྲུ་སྲོང་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་མཐོང་བ་ཞེས་བཤད་དོ། །
 རྣ་བའི་རྣམ་པར་ཤེས་པས་ཉམས་སྲུ་སྲོང་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཐོས་པ་ཞེས་
 བཤད་དོ། །ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པས་ཉམས་སྲུ་སྲོང་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་རྣམ་
 པར་ཤེས་པ་ཞེས་བཤད་དོ། །སྒྲ་དང་སྒྲེ་དང་ལུས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པས་ཉམས་
 སྲུ་སྲོང་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་རྟོགས་པ་ཞེས་བཤད་དོ། །⁵⁹

ཞེས་འབྲུང་བ་ལྟར་རོ།

59 ལྷོ་དགེ་བསྟན། མཚན་པ། ཀུ་གནས་སའི་པ། འོག་ ༡༠༥ ར། དཔེ་བསྟར་ལ། དེས། ༡༩ འོག་ ༥༠༧

ཞང་བྱང་རྫོང་གྱི་སྐྱ་བཤའ་པ།

རྫོང་གྱི་སྐྱ་བཤའ་པ་ལ། རྫོང་གྱི་སྐྱ་ཞི་རང་གི་བརྫོང་བུ་ལོ་བར་གྱི་
 བའི་སྐྱ་བྱེ་བྲག་པ་ཞེས་སྟེ། དེ་ཡང་བརྗེ་དབང་གིས་རང་གི་བརྫོང་བུ་ལོ་བར་གྱི་
 བའི་མཉན་བྱ་རྫོང་གྱི་སྐྱ་འི་རོ་ཤོ་ཡིན། དཔེར་ན། བུས་པ་ཞེས་བརྫོང་བའི་སྐྱ་
 ལྟ་བུ། རྫོང་གྱི་སྐྱ་འི་དབྱེ་བ་བཤའ་པ་ལ། རོ་ཤོའི་སྐྱ་ནས་དབྱེ་བ། བརྫོང་བའི་
 སྐྱ་ནས་དབྱེ་བ། རྫོང་ཚུལ་གྱི་སྐྱ་ནས་དབྱེ་བ། རྣམ་གཅོད་གྱི་སྐྱ་ནས་དབྱེ་ཚུལ་དང་
 བཞེ། དང་པོ་རོ་ཤོའི་སྐྱ་ནས་དབྱེ་ན། མིང་ཚིག་ཡི་གེ་གསུམ་ཡོད། རོན་གྱི་རོ་ཤོ་
 ཅམ་སྟོན་པ་མིང་དང་། དེའི་ཁྱད་པར་སྟོན་པ་ཚིག་གང་ཡང་མི་སྟོན་པའི་སྐྱ་ཡི་གེ་
 ལྟེ། དཔེར་ན། ཁང་པ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དོན་གྱི་རོ་ཤོ་ཅམ་སྟོན་པའི་མིང་དང་། ཁང་པ་
 དཀར་པོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དེའི་ཁྱད་པར་སྟོན་པའི་ཚིག་དང་། ཀ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་གང་
 ཡང་མི་སྟོན་པའི་ཡི་གེ་ཡིན་ལོ། །དེ་དག་གི་ཚུལ་ནི་སྐོབ་དཔོན་ཡོན་ཏན་འོད་གྱི་
 བྱང་པོ་ལྟའི་རྣམ་པར་འགྲེལ་བ་ལས།

མིང་གི་ཚིགས་གང་ཞེ་ན། ཚེས་རྣམས་གྱི་རོ་ཤོ་ཉིད་གྱི་ཚིག་སྐྱ་དུགས་སོ། །འདི་
 ལྟ་སྟེ་མིག་ཅེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའོ། །ཚིག་གི་ཚིགས་གང་ཞེ་ན། ཚེས་རྣམས་
 གྱི་ཁྱད་པར་གྱི་ཚིག་སྐྱ་དུགས་སོ། །འདི་ལྟ་སྟེ་གྱི་མ་འདུ་བྱེད་མི་ཉག་སྟེ་ཞེས་
 བྱ་བ་ལ་སོགས་པའོ། །རྗེ་ཅམ་གྱིས་བརྫོང་བར་འདོད་པའི་དོན་ཡོངས་སུ་

རྫོགས་པ་སྟེ། གང་གིས་བྱེད་པ་དང་ཡོན་ཏན་དང་། དུས་ཀྱི་འབྲེལ་པའི་བྱང་
 པར་རྣམས་རྫོགས་པར་བྱེད་ཅེས་བྱ་བའི་ཐ་ཚིག་གོ། །འདི་ལྷ་སྟེ་བྱམ་པ་བྱས་
 ཞེས་བྱ་བའི་ངག་འདིས་ནི་བྱེད་པའི་འབྲེལ་པའི་བྱང་པར་རྫོགས་པར་བྱེད་
 འོ། །ལྷ་སྟེན་ནག་པོ་དཀར་པོ་སྟོ་བསངས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཡོན་ཏན་གྱི་འབྲེལ་
 པའི་བྱང་པར་རོ། །ལྷ་སྟེན་འཆོད་དོ་འཆོད་པར་འགྱུར་རོ། །བཙུག་པོ་ཞེས་
 བྱ་བ་འདིས་ནི་དུས་ཀྱི་འབྲེལ་པའི་བྱང་པར་རྫོགས་པར་བྱེད་འོ། །དེ་ལྟར་རང་
 གི་མཚན་ཉིད་མངོན་པར་བརྗོད་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། བྱེད་པ་དང་ཡོན་ཏན་དང་དུས་
 ཀྱི་འབྲེལ་པའི་བྱང་པར་བརྗོད་པའི་ཚིག་ཅེས་བྱའོ། །ཡི་གེའི་ཚོགས་གང་ཞེ་
 བ། ཡི་གེ་རྣམས་ཉེ་དེ་གཉི་ག་གསལ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ། གཉི་
 ག་ནི་ཚོས་རྣམས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་དང་བྱང་པར་རོ། །གསལ་བར་བྱེད་ཅེས་བྱ་བ་
 ནི་མངོན་པར་བྱེད་ཅེས་བྱ་བའི་ཐ་ཚིག་གོ།⁶⁰ ཞེས་ཞེས་ཏུ་འབྱུང་བ་ལྟར་རོ། །

དེས་ན་དོན་གྱི་ངོ་བོ་ཚམ་སྟོན་པའི་སྐྱ་དེ་མིང་གི་ངོ་བོ་དང་། དབྱེ་ན། དངོས་
 མིང་དང་། བཏགས་མིང་གཉིས། ཡང་ན་ཚོག་མ་ཉིད་དུ་གྲུབ་པའི་མིང་འདོད་རྒྱལ་
 པ་དང་། རྗེས་སུ་གྲུབ་པའི་མིང་གཉིས། དངོས་མིང་དང་མིང་གཙོ་བོ་དང་འདོད་
 རྒྱལ་གྱི་མིང་རྣམས་དོན་འབྲ་ལ། བཏགས་མིང་དང་མིང་པལ་པ་དང་རྗེས་སུ་བ་
 ཀྱི་མིང་རྣམས་ཀྱང་དོན་འབྲའོ། །དགོས་པ་དང་རྒྱ་མཚན་ཡོད་མེད་ཅི་ལྟར་ཡང་།
 དོན་དེ་ལ་ཚོག་མར་བརྗེས་པའི་མིང་ནི་དངོས་མིང་སྟེ། དཔེར་ན། ཚ་ཞིང་སྟེག་

60 ལྟེ་དགོ་བསྟན། སེམས་ཚམ། སི། འོག་ ༡༧ ར། དཔེ་བསྟར་མ། དེག་ ༡༧ འོག་ ༡༡༥

བ་ལ་མེ་ཞེས་བ་ལྟ་བུ། དངོས་མིང་དུ་འཇུག་པའི་དོན་དེ་དང་འབྲ་བའམ་འབྲེལ་བ་
 གང་དུང་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་གཞི་དེ་ལ་སྤྲིས་བརྟུན་བའི་མིང་ལ་བཏགས་
 མིང་ཞེས་བྱ། དབྱེ་ན། འབྲེལ་བ་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་པའི་བཏགས་མིང་དང་། འབྲ་བ་
 རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་པའི་བཏགས་མིང་གཉིས། དང་པོ་ལ་དེ་རྣམས་འབྲེལ་རྒྱ་མཚན་
 དུ་བྱས་པ་དང་། བདག་གཅིག་འབྲེལ་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་པ་གཉིས། དེ་རྣམས་འབྲེལ་
 རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་པ་ནི། ཉི་མའི་འོད་ཟེར་ལ་ཉི་མ་ཞེས་བ་ལྟ་བུ། བདག་གཅིག་
 འབྲེལ་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་པ་ནི། ཚོགས་པའི་མིང་ལ་གྲུལ་ལ་བཏགས་པ་གདན་
 གྱི་ཟུར་གཅིག་ཚོག་པ་ལ་གདན་ཚོག་ཅེས་བརྗོད་བ་ལྟ་བུའོ། །གཉིས་བ་འབྲ་བ་
 རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་པ་ནི། མི་ཁ་ཆེ་སྤྱ་ཉག་ལ་སེང་གོ་ཞེས་བརྗོད་པའི་སྤྱི་ལྟ་བུའོ། །
 དེ་ལྟར་ཡང་ཚད་མ་རྣམས་འབྲེལ་ལས།

ཚོ་ནི་འཇུག་པ་མེད་འཇུག་པ། །ཉག་ཏུ་དངོས་དང་སྤྱོད་འདོགས་ལ།།
 སེང་གོ་བྲམ་ཟེའི་ཁྱེ་ལུ་ལ། །དེ་ལྟར་བརྗོད་པའང་འཇིག་རྟེན་ཡོད།།
 དོན་མེད་ན་ཡང་འགྲོ་བ་ཡིས། །གང་ལ་གྲགས་སམ་སྤྱོད་བཞོད་པ།།
 དེ་ལ་དེ་དངོས་དེ་མཚུངས་སྤྲིར། །འཇུག་རྟོག་ཅན་གཞན་པལ་བ་ཡིན།།⁶¹

ཞེས་སེང་གོ་ཞེས་པའི་སྤྱོད་དེ་རི་དྲགས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ལ་ཉག་ཏུ་དངོས་མིང་དང་། བྲམ་
 ཟེའི་ཁྱེ་ལུ་བཏགས་མིང་དུ་བརྗོད་པའང་འཇིག་རྟེན་ན་ཡོད་ཅིང་། སྤྱི་འོལ་བྲེ་
 བག་པ་སོགས་ཀྱིས་བཤད་པ་ལྟར་བརྟུན་སའི་སྤྱི་ལྟ་བུ་དོན་གཞན་མེད་ན་ཡང་

61 ལྗོད་གཞི་བསྟན་ཚད་མ། ཅེ། མངོན་སུམ་ལེའུ། ལྷོ་ཀྱི་ ༣༠- ༣༡ ལོག ༡༡༤ བ།
 དཔེ་བསྟར་མ། དེ་བ། ༤༧ ལོག ༥༩༤

འཛིག་ཉེན་ན་གང་ལ་ཐོག་མར་གྲགས་པས་བཞོད་པའི་མིང་དེ་དོན་དེ་ལ་དངོས་
མིང་དང། དངོས་མིང་དུ་འཇུག་པའི་དོན་དེ་དང་མཚུངས་པའི་སྲིར་འཇུག་ཉེན་ག་
ཅན་ཉེ་རྗེས་སྲུབ་ཏུ་འཇུག་པའི་མིང་དེ་གཞི་དེ་ལ་པལ་བ་བཏགས་མིང་ཡིན་པར་
གསུངས་པ་བཞིན་ནོ།།

དོན་གྱི་དོ་བོ་དང་ཁྲད་ཚོས་སྦྲུང་ནས་སྟོན་པའི་སྐྱ་དེ་ཚིག་གི་དོ་བོ་དང། དཔེར་
ན། གྱེ་མ་འདུས་བྲས་རྣམས་མི་རྟག་ཅེས་བཟོད་པའི་སྐྱ་ལྟ་བུ། མིང་ཚིག་གཉིས་གྱི་
ཚོམ་གཞིར་སྦྲུང་པའི་སྐད་གྱི་གདངས་དེ་ཡི་གཤེད་དོ་བོ་ཡིན། ཡི་གཤེད་དོ་བོ་སྐད་
གདངས་ཉིད་ལ་འདོད་ཅིང། བྲིས་པའི་ཡི་གཤེད་གཟུགས་ནི་ཡི་གེ་དངོས་མ་ཡིན་
ནོ། །ཡི་གེ་ལ་དབྱེ་ན། དབྲངས་དང། གསལ་བྱེད་གཉིས་སོ།།

གོང་དུ་བཤད་པའི་མཚན་ཉིད་དེ་དག་ཀྱང་མིང་ཚིག་ཡི་གེ་གསུམ་དུ་སྦྱེ་
བའི་མིང་དང་ཚིག་དང་ཡི་གཤེད་མཚན་ཉིད་དུ་འཛོག་པ་ལས་སྦྱིར་མིང་སོགས་
གྱི་མཚན་ཉིད་མིན་ནོ།།

འདིར་སྐྱོད་སྐྱེ་མཆེད་དང་འབྲེལ་བའི་དོགས་པའི་གནད་ཅིག་ནི། བང་པའི་
གཞུང་དུ་སྐྱེ་ལ་རེགས་འདའི་རྒྱན་མེད་པར་གསུངས་པ་དེ་ཡིན་ལ། དེ་ལ་སྦྱིར་
འདུས་བྲས་ཐམས་ཅད་གྱི་རྗེས་རྒྱན་གྱི་ཐོག་མ་འདིའོ་ཞེས་འཛོག་མི་རུས་པར་འོག་
ཏུ་འཆད་པར་འགྱུར་བ་ལྟར། སྐྱེ་ལ་འང་རྗེས་རྒྱན་ཞིག་ནི་འཛོག་དགོས་པ་གཟུགས་
སོགས་གཞན་དང་འབྲེལ་བའི་དེ་བཞིན་དུ་སྐྱེ་ནི་སྐད་ཅིག་དུ་མ་ཆ་གསུ་ལྟར་པའི་
འདུས་བྲས་གྱི་ཚོས་སུ་རེས་པས་རྒྱན་ཅན་ཡང་ཡིན་དགོས། གལ་ཏེ་རྒྱན་ཅན་མིན་

ན་སྐྱེ་ལ་དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་ཅུ་ལས་མེད་པར་འགྱུར་བས་རྣ་ཤེས་གྱིས་
 མངོན་སུམ་དུ་མི་རྟོགས་པ་སོགས་སུ་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟར་འདྲ་སྐྱེ་ལ་རིགས་འདྲའི་
 རྒྱན་མི་འཛོག་པར་གཞུང་དུ་མ་ནས་གསུངས་ཏེ། དཔེར་ན། ཚོས་མངོན་པ་ཀུན་
 ལས་བདུས་པའི་བཤད་པ་ལས། “སྐྱེ་བྱེད་ཆད་པའི་སྲིར་ཡུལ་གཞན་དག་ཏུ་
 གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་བརྒྱུད་དེ་འགྱུར་བའི་རྒྱན་གྱིས་ཡུལ་གཞན་དུ་འགྲོ་བ་མེད་ཀྱི་
 འདི་ལྟ་སྟེ་རང་གི་ཡུལ་ན་འདུག་ཅིང་ཐང་ཅིག་འགྱུར་སྟེ།”⁶² ཞེས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་
 ཚོས་མངོན་པ་མངོད་ལས།

གཙོད་བྱེད་གཅད་པར་བྱ་བ་ཉིད། །སྲི་རོལ་གྱི་ནི་ཁམས་བཞི་ཡིན།།

དེ་བཞིན་བསྐྱེད་བྱ་འཇམ་བྱེད་པའོ། །⁶³ ཞེས་དང་།

དའི་ཐད་གྱི་མངོད་རང་འགྲེལ་ལས་ཀྱང་། “རི་ལྟར་གཙོད་བྱེད་གཅད་པར་བྱ་བ་ཉིད་
 སྲི་རོལ་གྱི་ཁམས་བཞི་ཡིན་པ་ལྟར་དེ་བཞིན་བསྐྱེད་བྱ་འཇམ་བྱེད་པའོ། །དེ་
 དག་ཉིད་བསྐྱེད་པར་བྱ་བ་ཡིན་ལ། དེ་དག་ཉིད་འཇམ་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །དབང་
 སོ་རྣམས་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། དང་བའི་སྲིར་འོད་བཞིན་ནོ། །སྐྱེ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། ཆད་པ་
 ཡིན་པའི་སྲིར་རོ། །”⁶⁴ ཞེས་འགྱུར་བ་ལྟ་བུའོ། །

དེ་ལྟར་སྐྱེ་ལ་རིགས་འདྲ་བའི་རྒྱན་མེད་པར་གསུངས་པ་ལ་བརྟགས་ན། བལ་
 ཚེར་འདི་ལྟར་དགོངས་པར་སྣང་སྟེ། གཞུགས་ཅན་གྱི་སྐྱེ་མཆེད་གཞན་རྣམས་
ནི་རང་གི་རིགས་མཐུན་གྱི་རྩལ་ཐུན་བསགས་ཏེ་རགས་པའི་གནས་སྐབས་གྱི་

62 ལྟེ་དགེ་བསྟན། སེམས་ཅན། ཡི། བམ་སོ་གཉིས་པ། འོག་ ༡༢ ལ། དཔེ་བསྟུང་ལ། དེ་ལ། ༢༤ འོག་ ༥༧ ན
 63 ལྟེ་དགེ་བསྟན། མངོན་པ། ཀུ་གནས་དང་སོ། ལྷོག་ ༣༤ འོག་ ༣ ལ། དཔེ་བསྟུང་ལ། དེ་ལ། ༢༥ འོག་ ༤
 64 ལྟེ་དགེ་བསྟན། མངོན་པ། ཀུ་གནས་དང་སོ། འོག་ ༤༤ ལ། དཔེ་བསྟུང་ལ། དེ་ལ། ༢༥ འོག་ ༡༠༧

ཚོགས་པ་འབྲུག་ལ། དེ་དག་རང་གི་སྐད་ཅིག་སྲ་མ་སྐད་ཅིག་ཕྱི་མའི་རོ་བོར་གྱུར་ཉེ་
 རིགས་འབྲེལ་རྒྱན་འཛོག་བྱས་པ་ནི། གཞུགས་ཅན་གྱི་ཚོས་དེ་ཉིད་སྲ་མོ་བསགས་
 ཉེ་རགས་པའི་གནས་སྐབས་བར་བོངས་ཚོད་ཆེ་རྒྱ་འགྲོ་བའི་གནད་གིས་ཡིན་
 ཞིང་། དེ་ལས་ལྷོག་སྟེ་སྐྱེ་སྐྱེ་མཆེད་ནི། རང་ཉིད་ཚོམ་བྱེད་གྱི་རིགས་མཐུན་གྱི་
 རྒྱལ་བསགས་ཀྱང་། སྐྱ་རང་ཉིད་གྱི་བོངས་ཚོད་ཆེ་རྒྱ་མི་འགྲོ་ཞིང་། སྐྱ་ཆེ་ཆུང་
 ཡང་རང་ཉིད་གང་ལ་བརྟེན་པའི་རྒྱུད་གི་རྒྱབས་ཆེ་ཆུང་ལས་གྲུབ་གྱི། སྐྱ་རང་ཉིད་
 གྱི་བོངས་ཚོད་ཆེ་ཆུང་གི་ཐ་སྙད་མེད་པར་དགོངས་སམ་བརྟག། །གང་ལྟར་ཡང་
 སྐྱ་ནི་རྒྱབས་གྱི་བདག་ཉིད་ཅན་ཡིན་པས། དཔེར་ན། རྒྱ་མཚོའི་རྒྱབས་རྣམས་
 ཐ་མལ་པའི་སྤང་རོར་རྒྱབས་སྲ་མ་ཕྱི་མའི་རོ་བོར་འཕོ་བ་ལྟ་བུར་ཡོད་མོད། དོན་
 ལ་རྒྱབས་སྲ་མའི་འབྲུགས་གྱིས་རྒྱབས་ཕྱི་མ་གསར་དུ་བསྐྱེད་པ་ལས་རྒྱབས་སྲ་
 མ་དེ་ཉིད་ཕྱི་མའི་རོ་བོར་སོང་སྟེ་མཐར་མཚོ་ཁར་སྐྱེའམ་པ་དེ་འདྲ་མ་ཡིན་ནོ། །
 དེ་བཞིན་དུ་འཁར་རྩ་ལྟ་བུའི་སྐྱ་འབྲུགས་ཆེ་བ་ཞིག་གྱུར་བ་ན། སྐྱ་སྐད་ཅིག་དང་ཕོ་
 འབྲུགས་ཆེ་ཆུང་ལས་སྐྱ་དེ་ལྷན་རིང་ཐུང་རི་ལྟར་གནས་པ་འོང་ཞིང་། སྐྱ་སྐད་ཅིག་
 ཕྱི་མ་རྣམས་ནི་སྐད་ཅིག་སྲ་མ་སྲ་མའི་འབྲུགས་གྱིས་རང་གི་བརྒྱུད་ལམ་གྱི་རྒྱུད་གི་
 འདར་འབྲུགས་ལས་སྐྱེ་བ་ནི། གོང་དུ་རྒྱབས་གྱི་དཔེ་བཞོད་པ་ལས་དཔོག་བྱས་སོ་
 སྐམ་པས་བརྟག་པར་བྱའོ།།

༣) ཇི་ཇི་སྐྱེ་མཆེད།

ཇི་ཇི་སྐྱེ་མཆེད་བཤད་པ་ལ། ལྷ་ཤེས་གྱི་སྐྱོད་ཡུལ་ཉེ་དེའི་བསྐྱེས་བྱ་ལ་ཇི་ཇི་སྐྱེ་
 མཆེད་ཅེས་བྱ། དཔེར་ན། ཅན་དན་དང་གྲུང་གྲུམ་ལ་སོགས་པའི་ཇི་ལྟ་བུ། ཇི་ལ་
 དབྱེ་ན། ཇི་ཞེས་པ་དང་། ང་བ་གཉིས་དང་། དེ་རེ་རེ་ལའང་མཉམ་པ་དང་མི་མཉམ་པ་
 གཉིས་གཉིས་སུ་སྤྲེ་བས་རྣམ་པ་བཞི་སྟེ། མཛོད་རང་འགྲེལ་ལས། “ཇི་རྣམ་བཞི། །
 ཇི་ཞེས་པ་དང་། ཇི་ང་བ་རྣམ་པ་གཉིས། ཇི་མཉམ་པ་དང་། མི་མཉམ་པའི་སྤྱིར་རོ།”⁶⁵
 ཞེས་འབྲུང་བ་ལྟ་བུ། དེ་ལ་མཉམ་པ་ནི་ཇི་ཞེས་པ་དང་ང་བ་ཅི་རིགས་ཤིས་ཚུང་བ་
 དང་། མི་མཉམ་པ་ནི་དེ་གཉིས་ཅི་རིགས་ཤིས་ཆེ་བ་ལ་བཤད་དོ།།

ཡང་མཛོན་པ་ཀུན་བརྟུས་ལས་ནི། ཇི་ལ་དབྱེ་བ་བྱུག་ཏུ་འང་གསུངས་པའི་ཚུལ་
 ཡོད་དེ། དེ་ཉིད་ལས། “ཇི་ཞེས་པ་དང་། ཇི་ང་བ་དང་། ཇི་མཉམ་པ་དང་། ལྷན་ཅིག་
 སྐྱེས་པ་དང་། སྐྱར་བ་ལས་བྱུང་བ་དང་། སྐྱར་བ་ལས་བྱུང་བའོ།”⁶⁶ ཞེས་འབྲུང་།
 ཕྱི་མ་གསུམ་གྱི་མཚན་གཞི་ཡང་། ཚོས་མཛོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟུས་པའི་བཤད་པ་
 ལས། “དེ་ལ་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་ཇི་ནི། ཅན་དན་ལ་སོགས་པའི་ཇི་འོ། །སྐྱར་བ་ལས་
 བྱུང་བ་ནི། བདུག་སྐྱོས་སྐྱར་བ་ལ་སོགས་པའི་ཇི་འོ། །སྐྱར་བ་ལས་བྱུང་བའི་ཇི་ནི།
 ཤིང་ཉོག་སྐྱོན་པ་ལ་སོགས་པའི་ཇི་འོ།”⁶⁷ ཞེས་གསུངས།

65 ལྷ་དགེ་བསྟན། མཛོན་པ། ཀུ གནས་དང་ལོ། ཤོག ༣༠ བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེ་བ། ༡༥ ཤོག ༡༥
 66 ལྷ་དགེ་བསྟན། སེམས་ཅོམ། རི། ཀུན་ལས་བརྟུས་དང་ལོ། ཤོག ༧༦ བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེ་བ། ༡༦ ཤོག ༡༣༣
 67 ལྷ་དགེ་བསྟན། སེམས་ཅོམ། ལི། བམ་ལོ་དང་ལོ། ཤོག ༧ བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེ་བ། ༡༦ ཤོག ༤༦༣

གཞན་ཡང་སློབ་དཔོན་སའི་ཅ་ལག་གི་སྤང་བོ་ལྗེའི་བཤད་བ་ལས།

དེ་ལ་བྱེ་ན་རྣམ་པ་གསུམ་དུ་གཞག་གོ། །དེ་ལ་དྲི་ཞེས་པ་ནི་དབང་སོ་དང་
 འབྲུང་བ་ཆེན་སོ་བཞི་ལ་ཕན་པར་བྱེད་བ་སྟེ། ལྷ་ཅི་དང་ཚན་དན་དང་གྲུར་
 གྲུམ་ལ་སོགས་པའི་དྲིའོ། །དྲི་མི་ཞེས་པ་ནི་དབང་སོ་དང་འབྲུང་བ་ཆེན་སོ་
 བཞི་ལ་གཞོན་པར་བྱེད་བ་སྟེ། ངན་སྐྱུགས་ལ་སོགས་པའི་དྲིའོ། །དེ་ལས་
 གཞན་པ་ནི་དབང་སོ་ལྷ་དང་འབྲུང་བ་ཆེན་སོ་བཞི་ལ་ཕན་པར་ཡང་མི་བྱེད་
 གཞོན་པར་ཡང་མི་བྱེད་བ་སྟེ། དྲི་ཞེས་པ་ཡང་མ་ཡིན་དྲི་མི་ཞེས་པ་ཡང་མ་
 ཡིན་པའོ། །དེ་ཡང་དུང་ཐོར་དང་ཉ་སྤྱིས་ལ་སོགས་པའི་དྲིའོ། །དྲི་ཞེས་པ་
 ལ་ཡང་རྣམ་པ་གསུམ་སྟེ། ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པ་དང་སྐྱུར་བ་དང་སྐྱོན་པའོ། །དེ་
 ལ་ཚན་དན་དང་གྲུར་གྲུམ་ལ་སོགས་པའི་དྲི་ནི་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའོ། །བདུག་
 པའི་རིལ་བུ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ནི་སྐྱུར་པའོ། །ཨ་ལྷའི་འབྲས་བུ་སྐྱོན་པ་ལ་
 སོགས་པའི་དྲི་ནི་སྐྱོན་པའོ། །དྲི་མི་ཞེས་པ་ལ་ཡང་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པ་དང་སྐྱུར་
 བ་དང་སྐྱོན་པ་ཡོད་པར་ཅི་རིགས་པར་སྐྱུར་རོ། །⁶⁸

ཞེས་དབང་སོ་དང་འབྲུང་བ་ཆེན་སོ་བཞི་ལ་ཕན་པ་དང་། གཞོན་པ་དང་། པན་གཞོན་
 གང་ཡང་མི་བྱེད་པའི་སློབ་ལ་རིམ་པ་བཞིན་དྲི་ཞེས་པ་དང་། མི་ཞེས་པ་དང་། ཞེས་
 མི་ཞེས་གང་ཡང་མིན་པའི་དབྱེ་ཚུལ་གཞན་ཡང་གསུངས་སོ། །

---

68 ལྷེ་དགོ་བསྟན། སེམས་ཚམ། སི། འོག་ ༣༩ བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེ། བ། འོག་ ༢༠༩

༤) རོའི་སྐྱེ་མཆེད།

རོའི་སྐྱེ་མཆེད་བཤད་པ་ལ། ལྷེ་ཤེས་གྱི་སྐྱོད་ཡུལ་ཉེ་དེའི་སྤོང་བྱ་ལ་རོའི་སྐྱེ་མཆེད་ཅེས་བྱ། དཔེར་ན། ལུ་རམ་གྱི་རོ་ལྟ་བུའོ། །རོ་ལ་དབྱེ་ན་རྒྱག་སྟེ། མཛོད་རང་འགྲེལ་ལས། “རོ་ནི་རྣམ་པ་རྒྱག། མངར་བ་དང་། སྦྱར་བ་དང་། ལན་ཚུ་དང་། ཚ་བ་དང་། ཁ་བ་དང་། བསྐྱ་བའི་བྱེ་བྲག་གིས་སོ། །”⁶⁹ ཞེས་དང་། དེ་དག་གི་མཚན་གཞི་ཡང་། ལུང་སོ་སྟེ་བཤད་པ་ལས། “དེ་ལ་མངར་བ་ནི། ཀ་ར་དང་། ལུ་རམ་དང་། སྦྱར་ཅི་ལ་སོགས་པའོ། །སྦྱར་བ་ནི་ཚ་དང་སྦྱར་ཅི་ལ་སོགས་པའོ། །ལན་ཚུ་ནི་ཕྱོ་བ་སྟེ་ལན་ཚུ་རྣམ་པ་སྟེ། །ཁ་བ་ནི་མཁྲིས་པ་དང་། ཉིག་ཉ་ལ་སོགས་པའོ། །ཚ་བ་ནི་བི་བི་ལིང་དང་། བ་ལེ་ཤམ་དང་སྐ་ལ་སོགས་པའོ། །བསྐྱ་བ་ནི་ཨ་རུ་ར་དང་བ་རུ་ར་ལ་སོགས་པའོ། །”⁷⁰ ཞེས་འབྲུང་བ་ལྟར་རོ། །

མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་དོན་གསལ་ལས་ནི། “རོ་ནི་རྣམ་རྒྱག་ཅེས་བྱ་བ་ནི་གཞིའི་རིགས་རྒྱག་གི་དབང་དུ་བྱས་ནས་དེ་སྐད་བཤད་ཀྱི་རོ་རྒྱག་པན་ཚུན་ལྷན་པའི་བྱང་པར་ལས་ནི་རོའི་རྣམ་པ་རབ་ཏུ་མང་སོར་འབྱུང་ཉེ།”⁷¹ ཞེས་རོ་རྒྱག་སོ་རེ་རེ་ལ་མངར་བའི་མངར་བ་སོགས་རྒྱག་རྒྱག་སྟེ་བས་སོ་རྒྱག་ཡོད་པ་དང་། སོ་རྒྱག་ཕོ་རེ་རེ་ལ་སྤངས་ཆེ་སྟེ་ཤེས་ལ་པན་པའི་རོ་དང་། འབྲུ་བར་མངོན་དུ་སྤོགས་པའི་ཆེ་

69 ལྟེ་དགེ་བསྟན། མཛོད་པ། གྲུ་གནས་དང་སོ། སོག་ 30 བ། དཔེ་བསྟུང་མ། དེབ། 24 སོག་ 24
 70 ལྟེ་དགེ་བསྟན། ཤེས་ཅམ་ཅམ། སི། སོག་ 20 བ། དཔེ་བསྟུང་མ། དེབ། 22 སོག་ 22
 71 ལྟེ་དགེ་བསྟན། མཛོད་པ། གྲུ་གནས་དང་སོ། སོག་ 33 བ། དཔེ་བསྟུང་མ། དེབ། 10 སོག་ 22

ལུས་ཤེས་ལ་མི་གཞིད་པའི་རོ་དང་། ལྷ་ཟིན་པའི་ཆོ་ལུས་སེམས་ལ་པན་འདོགས་
པའི་རོ་སྟེ་གསུམ་རེ་སྟེ་བས་བརྒྱ་དང་བརྒྱད་ཀྱང་བཤད་དོ།།

ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བརྟུས་ལས། “དེ་ཡང་ཁ་བ་དང་། སྦྲར་བ་དང་། ཚ་བ་དང་།
བསྐྱ་བ་དང་། ལན་ཚུ་དང་། མངར་བ་དང་། ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་། ཡིད་དུ་མི་འོང་
བ་དང་། དེ་གཉི་ག་མ་ཡིན་བ་དང་། ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པ་དང་། སྦྲར་བ་ལས་བྱུང་བ་
དང་། ལྷར་བ་ལས་བྱུང་བའོ། །”⁷² ཞེས་རོ་བཅུ་གཉིས་སུ་གསུངས། བཅུ་གཉིས་
སུ་འབྲེད་ཚུལ་ཡང་རོ་བོའི་སྐོ་ནས་དང་པོ་བྱས། པན་གཞིད་ཀྱི་སྐོ་ནས་ཡིད་དུ་འོང་
མི་འོང་སོགས་གསུམ། ཉེན་གྱི་སྐོ་ནས་ཐ་མ་གསུམ་སྟེ་བཅུ་གཉིས་སུ་འདོགས། ཐ་མ་
གསུམ་གྱི་མཚན་གཞི་ནི། ཨ་ཏུ་རའི་རོ་ལྷ་བྱ་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་རོ་དང་། ལྷག་པའི་རོ་ལྷ་
བྱ་སྦྲར་བྱུང་དང་། ཨ་ལྷ་སྐྱེན་པའི་རོ་ལྷ་བྱ་ལྷར་བ་ལས་བྱུང་བའི་རོ་འོ།།

གཞན་ཡང་འབགས་ལུལ་གྱི་སྐྱན་གཞུང་དུ་རོ་བྱས་པོ་སོ་སོའི་བྱལ་ཚུལ་
དང་བྲེད་ལས་སོགས་ཀྱི་བཤད་བ་བྱུང་སྟེ། སྐོ་བ་དཔོན་རྒྱ་བ་ལ་དགའ་བའི་སྐྱན་
དབྱེད་ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་སྟེང་བོའི་ནམ་འབྲེལ་རྒྱ་ཟེར་ལས།

ས་རྩུ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྟེ། ས་རྩུ་ཞེས་པ་ས་དང་རྩུའི་འབྲུང་བ་ཤས་
ཆེ་བ་ལས་ནི། རོ་མངར་བ་འབྲུང་ལ། མེ་ས་ཞེས་བྱ་བ་མེ་དང་སའི་ཤས་ཆེ་
བ་ལས་ནི་སྦྲར་བ་འབྲུང་རོ། །རྩུ་དང་མེ་ཞེས་བྱ་བ་འབྲུང་བ་རྩུ་དང་མེའི་ཤས་
ཆེ་བ་ལས་ནི་ལན་རྩུའི་རོ་འབྲུང་རོ། །མཁའ་རྒྱུད་ཞེས་བྱ་བ་ནམ་མཁའ་དང་
རྒྱུད་ཤས་ཆེ་བ་ལས་ནི་རོ་ཁ་བ་འབྲུང་རོ། །མེ་རྒྱུད་ཞེས་བྱ་བ་མེ་དང་རྒྱུད་ཤས་

72 ལྟེ་དགོ་བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། ཀུན་ལས་བརྟུས་དང་པོ། ཤོག ༤༦ ལ། དཔེ་བསྟར་མ། དེ། ༡༦ ཤོག 133

ཆེ་བ་ལས་ནི་རོ་ཆོ་བ་འབྱུང་ངོ་། །ས་རྒྱུད་ཞེས་བྱ་བ་འབྱུང་བ་ས་དང་རྒྱུད་གི་
 །ཤས་ཆེ་བ་ལས་ནི་རོ་བསྐྱ་བ་འབྱུང་ངོ་། །དེ་ལྟ་ན་གཉིས་གཉིས་ལས་འབྱུང་
 །བ་ཡིན་ནོ། །ཤས་ཆེ་ཞེས་སྒྲོས་པས་ན་རོ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་འབྱུང་བ་ལས་ཀྱང་
 །བ་ཡིན་པར་སྟོན་ཏོ། །⁷³ ཞེས་དང་།

རོ་བྱུག་གི་བྱེད་ལས་ཀྱང་དེ་ཉིད་ལས།

མངར་བ་ནི་རྒྱུད་དང་མཁྲིས་པ་སེལ་ཞིང་བད་ཀན་སྐྱེད་བ་ཡིན་ནོ། །སྐྱུར་བ་
 བྱི་རྒྱུད་སེལ་ཞིང་བད་ཀན་དང་མཁྲིས་པ་སྐྱེད་བ་ཡིན་ནོ། །ལན་ཚུ་ནི་རྒྱུད་
 སེལ་ཞིང་བད་ཀན་དང་མཁྲིས་པ་སྐྱེད་བ་ཡིན་ནོ། །ཆོ་བ་ནི་བད་ཀན་སེལ་
 ཞིང་རྒྱུད་དང་མཁྲིས་པ་སྐྱེད་བ་ཡིན་ནོ། །ཁ་བ་ནི་བད་ཀན་དང་མཁྲིས་པ་
 སེལ་ཞིང་རྒྱུད་སྐྱེད་བ་ཡིན་ནོ། །བསྐྱ་བ་ནི་བད་ཀན་དང་མཁྲིས་པ་སེལ་ཞིང་
 རྒྱུད་སྐྱེད་བ་ཡིན་ནོ། །⁷⁴ ཞེས་འབྱུང་ངོ་། །

༥) དེག་བྱའི་སྐྱེ་མཆེད།

དེག་བྱའི་སྐྱེ་མཆེད་བཤའ་བ་ལ། ལུས་ཤེས་ཀྱི་སྐྱོད་ཡུལ་ཏེ་ལུས་ཤེས་ཀྱི་
 དེག་བྱ་ལ་དེག་བྱའི་སྐྱེ་མཆེད་ཅེས་བྱ། དཔེར་ན། འབྱུང་བ་བཞི་ལྟ་བུའོ། །དེག་བྱ་ལ་
 ཅུ་བའི་དབྱེ་བ་གཉིས་ཡོད་དེ། སྒོ་བ་དཔོན་སྒོ་བརྟན་གྱི་ལུང་པོ་ལྗེའི་རབ་ཏུ་བྱེད་བ་བྱེ་
 བྲག་ཏུ་བཤའ་བ་ལས། “དེག་བྱ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། འབྱུང་བ་རྣམས་དང་། དེ་དག་

73 ལྡེ་དགེ་བསྟན། གསོ་རིག་ཀོ་ལེུ་བཏུ་བ། སོག་ ༡༣༣ ཅ། དཔེ་བསྐྱུར་མ། དེག་ ༡༡༣ སོག་ ༣༡༦
 74 གོང་མཚུངས། ལེུ་དང་པོ། སོག་ ༡༠ ཅ། དཔེ་བསྐྱུར་མ། དེག་ ༡༡༣ སོག་ ༣༣

རྒྱུ་བྱས་པའི་གཞུགས་སོ། །⁷⁵ ཞེས་རྒྱའི་རེག་བྱ་འབྱུང་བ་དང་། འབྲས་བུའི་རེག་
 བྱ་འབྱུང་གྱུར་གཉིས་སུ་གསུངས། སྤྲ་མ་འོག་ཏུ་འཆད་ཅིང་། འབྱུང་གྱུར་བཤད་པ་
 ལ། སྤྱིར་འབྱུང་གྱུར་ཅེས་བ་རང་རྒྱུ་འབྱུང་བ་ལས་གྱུར་བའམ་སྐྱེས་བ་ཡིན་པས་
 འབྱུང་གྱུར་ཅེས་བརྗོད།

འབྱུང་གྱུར་ལ། ༡ འབྱུང་བ་རྒྱུ་བྱས་པའི་འབྱུང་གྱུར་དང་། ༢ རང་གི་ཐ་སྙད་
 མཐར་འབྱུང་བ་ལ་བརྟེན་པའི་འབྱུང་གྱུར། ༣ འབྱུང་བ་དམིགས་ལུལ་དུ་བྱས་པ་ལ་
 བརྟེན་ནས་སྣང་བའི་འབྱུང་གྱུར་དང་གསུམ་ཡོད་པར་ཀུན་བཏུས་འབྲེལ་བ་ཁ་ཅིག་
 ལས་གསུངས་ལ། དེ་དག་ལས་དང་པོ་ནི་འབྱུང་བཞིས་རྒྱ་བྱས་བ་ལ་བརྟེན་ནས་
 གྱུར་བའི་འབྲས་བུའི་གཞུགས་བྱུམ་བ་དང་ཀ་བ་ལྟ་བུ་རྣམས་སོ། །

གཉིས་བ་རང་གི་ཐ་སྙད་མཐར་འབྱུང་བ་ལ་བརྟེན་པའི་འབྱུང་གྱུར་ནི། རྒྱལ་
 སྤྲ་རབ་ལྟ་བུ། དེ་ཡང་འབྱུང་བ་ཡོད་ན་གཞུགས་སུ་གདགས་པ་ཡོད་ལ། དེ་ཡོད་
 ཅི་རྒྱལ་སྤྲ་རབ་ཏུ་གདགས་པ་འབྱུང་བས་ན་རྒྱལ་སྤེན་གྱི་ཐ་སྙད་ཀྱང་མཐར་འབྱུང་
 བ་ལ་བརྟེན་དགོས་པས་འབྱུང་གྱུར་ཅེས་བརྗོད་ཅིང་། བྱམ་བ་བཞིན་དུ་འབྱུང་བ་
 ཚོགས་པའི་འབྱུང་གྱུར་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །ཚོས་གྱི་སྐྱེ་མཆེད་པའི་གཞུགས་མངོན་
 པར་སྐྱབས་ཡོད་པ་དང་། ཡང་དག་པར་བླངས་པ་ལས་བྱུང་བའི་གཞུགས་གཉིས་
 འབྱུང་གྱུར་ཏུ་འཛོག་ཚུལ་ཡང་འདི་དང་འབྲེལ།

75 ལྗོད་གོ་བསྟན། སེམས་ཅོམ། ལྷི་བམ་སོ་དང་པོ། ཤོག་ ༡༠༢ ར། དཔེ་བསྟར་མ། དེག་ ༡༢ ཤོག་ ༥༧༠

གསུམ་པ་འབྲུང་བ་དམིགས་ཡུལ་དུ་བྱས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྣང་བའི་འབྲུང་
གྱུར་ནི། དཔེར་ན། དབང་འབྱོར་བའི་གཞུགས་ལྟ་བུའོ། །དེ་ཡང་གཏམ་ལ་དབབ་
བ་བསྐྱབ་པ་ལས།

ཚོས་གྱི་སྐྱེ་མཆེད་དུ་གཏོགས་པའི་གཞུགས་སྣོམས་པར་འཇུག་པའི་འབྲས་བུ་
གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་སྣོམས་པར་འཇུག་པ་ལ་བརྟེན་པ་མོ་ན་ཡིན་པར་རིག་པར་
བྱའོ། །འབྲུང་བ་ཆེན་པོ་ལ་བརྟེན་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་དང་རིགས་མཐུན་པའི་
གཞུགས་བརྟན་ལ་དམིགས་པའི་ཉིང་རེ་འཛིན་ལས་གྲུབ་པའི་སྲིད། འབྲུང་བ་
ཆེན་པོ་རྣམས་རྒྱུར་བྱས་པ་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ལ་བརྟེན་ཏེ་སྐྱེས་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །⁷⁶

ཞེས་དབང་འབྱོར་བའི་གཞུགས་དེ་ཡུལ་ཅན་ཉིང་རེ་འཛིན་གྱིས་འབྲུང་བ་དམིགས་
ཡུལ་དུ་བྱས་པ་ལས་སྣང་བས་ན་འབྲུང་གྱུར་ཅེས་བཏགས་པ་ཡིན་གྱི། འབྲུང་བ་ཆེན་
པོ་ལ་བརྟེན་པའི་ཆ་ནས་བཞག་པའི་འབྲུང་གྱུར་མ་ཡིན་པར་གསུངས་སོ། །

འབྲུང་གྱུར་གྱི་རིག་བྱ་ལ་བདུན་ཡོད་པ་ནི། མངོན་རང་འགྲེལ་ལས། “འཇམ་
བ་ཉིད་དང་། རྩལ་བ་ཉིད་དང་། ལྷོ་བ་ཉིད་དང་། ཡང་བ་ཉིད་དང་། གང་བ་དང་།
བཤེས་པ་དང་། སྐོམ་པའོ། །”⁷⁷ ཞེས་འབྲུང་། དེ་བདུན་གྱི་ངོ་བོ་ཡང་། ཡོན་ཏན་
འོད་གྱི་སྲུང་པོ་སྒྲའི་རྣམ་པར་འགྲེལ་བ་ལས། “འཇམ་བ་ནི་མཉེན་ཞིང་མནན་པར་
འོས་པ་སྟེ། སགས་སས་བཤུད་ནས་དེ་རྩོགས་པའི་སྲིར་རྟོ། །རྩལ་བ་ནི་རྩད་རྩད་
པོ་སྟེ། རིག་བྱ་ཅམ་དུ་ཟད་ཅིང་བརྒྱང་བས་རིག་པའི་སྲིར་རྟོ། །སྐྱེ་བ་དང་ཡང་བ་

76 ལྷེ་དགེ་བསྟན། སེམས་ཅོམ། ཞི། བམ་པོ་རྩལ་པ། ༥༩ བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེག ༡༥ སོག ༡༩༥
77 ལྷེ་དགེ་བསྟན། མངོན་པ། ༧ བཞགས་དང་པོ། སོག ༣༠ བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེག ༡༥ སོག ༡༦

ནི་སྤང་གིས་བཅའ་བས་དེ་ཉོགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཤང་བ་ནི་རྣམ་གྱི་འདུས་ཉེ་རེག་
པའི་ཕྱིར་ཉེ། དེ་ནི་བོ་བ་འདོད་པར་བྱེད་པའོ། །བཤེས་པ་ནི་ཟ་འདོད་པའོ། །སྐྱོམ་
པ་ནི་འཕྱང་འདོད་པའོ། །⁷⁸ ཞེས་འབྱུང་།

འབྱུང་གྱུར་གྱི་རེག་བྱ་བདུན་པོ་འདི་རྣམས། ཚ་བའི་ཆ་ནས་འབྱུང་བཞིའི་
རེག་བྱའི་ཁྱད་པར་ལ་བཏགས་པ་ཙམ་ཡིན་གྱི་འབྱུང་བའི་རེག་བྱ་ལས་ངོ་བོ་ཟུར་
དུ་མེད་པ་དང་། རེག་བྱ་ཐམས་ཅད་བསྐྱེན་འཇམ་རྩལ་བར་མ་གསུམ་དུ་འདུ་བར་
གསུངས་སོ། །འབྱུང་གྱུར་གྱི་རེག་བྱ་བདུན་རང་རྒྱ་འབྱུང་བ་ལས་བྱུང་ཚུབ་ནི།
ཕུང་པོ་ལྗེའི་རབ་དུ་བྱེད་པ་བྱེ་བྲག་དུ་བཤད་པ་ལས།

འཇམ་པ་ལ་སོགས་པ་ཡང་གནས་གྱི་བྱེ་བྲག་གིས་པན་རྩུན་ཐ་དད་དེ། རྩ་
དང་མེའི་ཁམས་གྱི་ཤས་ཆེ་ན་ནི་འཇམ་པ་ཉིད་དེ། ས་དང་རྣམ་གྱི་ཁམས་
གྱི་ཤས་ཆེ་བ་ནི་རྩལ་པ་ཉིད་དོ། །ས་དང་རྩུའི་ཁམས་གྱི་ཤས་ཆེ་བ་ནི་སྐྱེ་བ་
ཉིད་དོ། །མེ་དང་རྣམ་གྱི་ཁམས་གྱི་ཤས་ཆེ་བ་ནི་ཡང་བ་ཉིད་དོ། །དེ་ཉིད་གྱི་
ཕྱིར་ཤི་བའི་ལུས་ལ་སྐྱེ་བ་ཉིད་གྱི་ཤས་ཆེ་བའོ། །རྩུའི་ཁམས་གྱི་ཤས་ཆེ་བ་
ནི་ཤང་བའོ། །རྣམ་གྱི་ཁམས་གྱི་ཤས་ཆེ་བ་ནི་བཤེས་པའོ། །མེའི་ཁམས་གྱི་
ཤས་ཆེ་བ་ནི་སྐྱོམ་པའོ། །⁷⁹ ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

གཞན་ཡང་མདོན་པ་ཀུན་བརྩམས་ལས།

འཇམ་པ་ཉིད་དང་། རྩལ་པ་ཉིད་དང་། ཡང་བ་ཉིད་དང་། སྐྱེ་བ་ཉིད་དང་། མཉེན་

---

78 ལྗེ་དགོ་བསྟན། སེམས་ཙམ། སི། སོག་ ༤ བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེབ། ༡༡ སོག་ ༤༩༩
79 ལྗེ་དགོ་བསྟན། སེམས་ཙམ། ཤི་བམ་པོ་དང་པོ། སོག་ ༣༠༩ བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེབ། ༡༡ སོག་ ༥༩༩

ཁྱད་པར་འབྲེད་པ་འབྱུང་སྟེ། དེ་ནི་ལྷོ་བར་འདུས། བ་བ་ནི་མགོ་བོའི་ཟུག་གཟེར་
 ལྷ་བྱ་ཡིན་པས་རྩལ་བར་འདུས། ཇཱ་བའི་རེག་བྱ་ནི་ལྷས་སོ་སྐྱེ་བ་དེ་ཡིན་པས་སྐྱེ་
 བར་འདུས། འཆི་བའི་རེག་བྱ་ནི་གནད་གཅོད་པའི་རེག་བྱ་ལྷ་བྱ་དང་། ངལ་བ་ནི་
 ལྷས་ཐང་ཆད་ནས་ལྷས་ལས་སྲུ་མི་རྩུང་བའི་སྐབས་ཀྱི་རེག་བྱ་ལྷ་བྱ་ཡིན་པས་དེ་
 གཉིས་རྩལ་བ་དང་སྐྱེ་བ་ཅི་རེགས་སྲུ་འདུས། ངལ་སོས་བ་ནི་ལལ་བ་དང་བྲལ་བ་
 ལྷས་ལས་སྲུ་རྩུང་བའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་རེག་བྱ་ལྷ་བྱ་ཡིན་པས་ཡང་བར་འདུས།
 སྲུངས་ཆེ་བ་ནི་ལྷས་སྟོབས་བཟང་ཞིང་མདངས་བཟང་བའི་སྐབས་ཀྱི་རེག་བྱ་ལྷ་
 བྱ་ཡིན་པས་ཡང་བ་དང་སྐྱེ་བ་ཅི་རེགས་སྲུ་འདུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ཡང་སྲུང་
 སོ་སྐྱའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་ལས།

གཞན་ནས་བརྒྱལ་བ་དང་། ཉམས་ཡོད་པ་དང་ཉམས་རྩུང་བ་ལ་སོགས་པ་རེག་
 བྱའི་བྱེ་བྲག་སྟོས་པ་རྣམས་ཀྱང་འདི་དག་གི་ནང་དུ་འདུས་པས་ལོགས་ཤིག་
 ཏུ་མ་བརྗོད་དོ། །བརྒྱལ་བ་ནི་འཇམ་པ་ཉིད་ལས་གྲུད་ན་མེད་དོ། །ཉམས་ཡོད་
 བ་ནི་རྩལ་བ་དང་སྐྱེ་བ་ཉིད་ལས་ལོགས་ཤིག་ན་མེད་དེ། དེ་ལྟར་གཞན་ནས་
 རེག་བྱའི་བྱེ་བྲག་འབྱུང་བ་རྣམས་ཀྱང་འདི་དག་གི་ནང་དུ་མཐུན་མཐུན་དུ་
 བསྐྱུ་བར་བྱའོ། །⁸¹ ཞེས་སོ།།

དེ་ལྟར་མངོན་པ་ལོག་མའི་གཞུང་དུ་གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ལ་ཉི་ཤུ་དང་། སྐྱ་
 ལ་བརྒྱད། ཇི་ལ་བཞི། རོ་ལ་དྲུག་རེག་བྱ་ལ་འབྱུང་བ་བཞི་དང་འབྱུང་གྱུར་བ་དུན་
 ཉེ་བཅུ་གཅིག་ཏུ་གསུངས་ལ། མངོན་པ་གོང་མའི་གཞུང་དུ་གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་

81 ལྷ་དགེ་བསྟན། སེམས་ཅོམ། ཤི་བམ་སོ་དང་ཤོ། ཤོག་ 303 ལ། དཔེ་བསྐྱུར་ལ། དེག་ 22 ཤོག་ 103

ལ་ཉེར་ལྷ་དང་། སྐྱེ་ལ་བཅུ་གཅིག་གི་ལ་རྒྱལ་རོ་ལ་བཅུ་གཉིས། རེག་བྱ་ལ་འབྲུང་
བ་བཞི་དང་འབྲུང་གྲུར་ཉེར་གཉིས་ཉེ་ཉེར་རྒྱལ་ཏུ་གསུངས་སོ།།

༤ མིག་སོགས་དབང་པོ་ལྔ་བཤད་པ།

མིག་སོགས་དབང་པོ་རྣམས་ནི། འོད་ལྗང་ཤིན་ཏུ་དང་བས་རྒྱལ་བྱུང་གཅོད་
པ་དང་སྤང་ལ་འཇལ་བ་སོགས་བྱེད་མི་རྣམས་པའི་ནང་གི་གཟུགས་ཅན་དང་པའི་རོ་
བོར་གྲུབ་ཅིང་། རང་རང་གི་དབང་རྟེན་ཁོག་པ་ལ་བརྟེན་པ་དང་། རང་འབྲས་དབང་
པོའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་སྟེ། དཔེར་ན། མེ་ལོང་ལ་གཟུགས་བརྟན་
ཤར་བ་བཞིན་དུ། མིག་གི་དབང་པོར་ཡང་ཁ་དོག་དང་དབྱིབས་ཀྱི་གཟུགས་བརྟན་
ཤར་ཉེ། མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྐྱེའོ།།

རང་འབྲས་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་སྐྱེན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་སྐྱེན་
བྱེད་པའི་རིགས་སུ་གནས་པའི་ནང་གི་གཟུགས་ཅན་དང་བ་མིག་གི་དབང་པོའི་
རོ་བོ་དང་། དེས་རྣ་བའི་དབང་པོ་སོགས་བཞིའི་རོ་བོ་འཇོག་ཚུལ་ཡང་ཤེས་སོ། །
དེ་ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བརྒྱུས་ལས།

མིག་གི་དབང་པོ་གང་ཞེ་ན། འབྲུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་དག་རྒྱུར་བྱས་པ། མིག་གི་
རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རྟེན་གཟུགས་དང་བའོ། །རྣ་བའི་དབང་པོ་གང་ཞེ་ན། འབྲུང་
བ་ཆེན་པོ་བཞི་དག་རྒྱུར་བྱས་པ། རྣ་བའི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རྟེན་གཟུགས་དང་
བའོ། །སྤྱིའི་དབང་པོ་གང་ཞེ་ན། འབྲུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་དག་རྒྱུར་བྱས་པ། སྤྱིའི་

རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རྟེན་གཟུགས་དང་བཤོ། །སྤྲེའི་དབང་པོ་གང་ཞེ་ན། འབྲུང་
 བ་ཆེན་པོ་བཞི་དག་རྒྱུར་བྱས་པ། སྤྲེའི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རྟེན་གཟུགས་དང་
 བཤོ། །ལུས་ཀྱི་དབང་པོ་གང་ཞེ་ན། འབྲུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་དག་རྒྱུར་བྱས་པ།
 ལུས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རྟེན་གཟུགས་དང་བཤོ། །⁸²ཞེས་འབྲུང་བ་ལྟར་རོ།།

མིག་སོགས་དབང་པོ་ལྷ་པོ་རེ་རེ་ལའང་རྟེན་བཅས་དང་དེ་མཚུངས་གཉིས་
 རེ་ཡོད་ཅིང་། གཟུགས་ལ་ལྷ་བཞིན་པའི་སྐབས་ཀྱི་མིག་དབང་དེ་རྟེན་བཅས་དང་།
 གཉིད་ལོག་པ་དང་མིག་བཅུམས་པ་སོགས་ཀྱི་སྐབས་ཀྱི་མིག་དབང་དེ་དེ་མཚུངས་
 ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་སློབ་དཔོན་གང་སྤེལ་གྱི་ཚོས་མངོན་པའི་མངོད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་
 མཚན་ཉིད་རྗེས་འབྲང་ལས།

དེ་ལ་མིག་གི་དབང་པོའི་རྩལ་སྤྲ་རབ་རྣམས་ཞེས་བྲ་བ་རྒྱ་ཆེར་འབྲུང་བ་ལ།
 རེས་འགའ་ནི་ཐམས་ཅད་བརྟེན་པ་དང་བཅས་པ་དག་ཡིན་ཏེ། གང་གི་ཆེ་སྤང་
 བར་འདོད་པས་འཛིན་པར་འདོད་པའི་དངོས་པོ་ལ་ལྷ་བ་ན་སྟེ། དེའི་ཆེ་ཐམས་
 ཅད་བརྟེན་པ་དང་བཅས་པར་འབྲུང་རོ། །རེས་འགའ་ནི་དེ་དང་མཚུངས་པ་
 དག་ཡིན་ཏེ། གང་གི་ཆེ་གཉིད་ལོག་པ་དང་། མིག་བཅུམས་པར་གྱུར་པ་
 བཤོ། །རེས་འགའ་ནི་ཁ་ཅིག་བརྟེན་པ་དང་བཅས་པ་ཡིན་ཏེ། གང་གི་ཆེ་སྤང་
 བར་འདོད་པ་མེད་པར་འདོད་རྒྱལ་དུ་ལྷ་བ་ན་སྟེ། དེའི་ཆེ་ཁ་ཅིག་བརྟེན་པ་དང་
 བཅས་པ་ཡིན་ནོ། །ཁ་ཅིག་དེ་དང་མཚུངས་པ་དག་གོ།⁸³

82 ལྡེ་དགོ་བསྟན། སེམས་ཅོམ། རི། གུན་ལས་བཏུས་དང་པོ། འོག་ ༧༦ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེག་ ༡༦ འོག་ ༡༣༠
 83 ལྡེ་དགོ་བསྟན། མངོན་པ། ཟུ། གནས་དང་པོ། འོག་ ༥༥ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེག་ ༡༡ འོག་ ༡༣༧

ཞེས་མིག་དབང་ལ་རྟེན་བཅས་དང་དེ་མཚུངས་ཀྱི་དབྱེ་བ་འཛོག་ཚུལ་འདིས་དབང་
པོ་ལྷག་མ་རྣམས་ལ་ཡང་རིགས་འགྲོའོ།།

དབང་པོ་ལྗེའི་ངོ་བོ་དང་བྱེད་ལས་དབྱིབས་སོགས་ནི་སའི་ཅ་ལག་གི་ཕྱང་པོ་
ལྗེའི་བཤད་པ་ལས་གསལ་བར་གསུངས་པ་འདིར་བཀོད་ན། དེ་ཉིད་ལས།

མིག་གི་དབང་པོའི་ཡུལ་ནི་སྒྲོན་པོ་དང་། སེར་པོ་དང་། དཀར་པོ་དང་། དམར་
པོ་ལ་སོགས་པ་ཡིན་ལ། དཔེར་ན། མེ་ལོང་དང་ཤེལ་དང་ཚུ་ལ་སོགས་པ་
གཟུགས་དང་ཞིང་གསལ་བས་གཟུགས་བརྟན་སྒྲུབ་བ་འབྱུང་བ་བཞིན་དུ།
མིག་གི་དབང་པོ་ཡང་གཟུགས་དང་ཞིང་གསལ་བ་སྟེ། གཟུགས་དང་སྒྲུབ་
པར་གྱུར་བ་ན། གཟུགས་ཀྱི་གཟུགས་བརྟན་འབྱུང་བར་གྱུར་ནས་གཟུགས་
ཀྱི་རང་བཞིན་རི་ལྷ་བྱ་ཡིན་པ་དེ་དང་མཐུན་པ་ཁོ་ནར་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་
པ་སྐྱེ་བའི་རྒྱ་བྱེད་དེ། དེ་བས་ན་གཟུགས་དང་བ་ཞེས་བྱའོ། །མིག་གི་དབང་
པོའི་རྒྱལ་ཤ་རབ་ནི་མིག་གི་སྒྲིན་གྱི་ནང་ན་ཟར་མའི་མེ་ཉོག་ཁ་འབྲུས་ལྟར་
གནས་སོ། །སྐྱས་པ། དེ་ལྟར་ན་དང་བའི་སྐྱ་སྐྱོས་པས་ཚོག་མོད་གཟུགས་
ཀྱི་སྐྱ་སྐྱོས་པ་རི་དགོས། སྐྱས་པ། གཟུགས་ཀྱི་སྐྱ་མ་སྐྱོས་པར་དང་བ་འབའ་
ཞིག་སྐྱོས་པ་ན་ནི་སེམས་ལས་བྱུང་བ་བཤད་པའི་སྐབས་སུ་དད་པ་གང་ཞེ་ན།
སེམས་དང་བའོ་ཞེས་བཤད་པ་དེ་མིག་གི་དབང་པོ་ཡིན་ཅོ་སྟེ་སྐྱམ་དུ་ཡིད་གོལ་
བར་འབྱུར་བས་གཟུགས་ཀྱི་སྐྱ་སྐྱོས་ཉེ། དད་པ་དང་བ་ཡིན་ཡང་སེམས་པ་
ནི་གཟུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་མ་ཡིན་ལ། མིག་གི་དབང་པོ་ནི་གཟུགས་ཀྱི་རང་

བཞིན་ཡང་ཡིན་ནོ། །དང་བའི་རང་བཞིན་ཡང་ཡིན་པས་སོ། །སྐྱུས་པ། འོ་
 བ་གཟུགས་ཞེས་སྐྱོས་པས་ཚོག་མོད། དང་བའི་སྐྱུ་སྐྱོས་རྗེ་དགོས། ལན་དུ་
 གཟུགས་འབའ་ཞིག་སྐྱོས་ལ་དང་བ་མ་སྐྱོས་ན་རྗེ་དང་ཤིང་ལ་སོགས་པའི་
 གཟུགས་ཀྱང་མིག་གི་དབང་པོ་ཡིན་ནོ་སྐྱུ་སྐྱོས་དུ་ཡིད་གོལ་བར་འགྱུར་བ་དང་།
 མིང་ཉོག་གིས་ཁེབས་པ་དང་དམུས་ལོང་དག་ལ་ཡང་མིག་གི་དབང་པོ་ཡོད་
 པའི་སྐྱོན་དུ་འགྱུར་བས་ན་དང་བའི་སྐྱུ་སྐྱོས་ཉེ། རྗེ་དང་ཤིང་ལ་སོགས་པ་དང་
 མིང་ཉོག་གིས་ཁེབས་པ་དང་དམུས་ལོང་ལ་སོགས་པ་ལ་གཟུགས་ཡིན་དུ་
 ཟེན་ཀྱང་དང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་མིག་གི་དབང་པོ་མ་ཡིན་ནོ། །ཡང་སྐྱུས་པ།
 དེ་ལྟར་ན། གཟུགས་དང་བ་ཞེས་སྐྱོས་པས་ཚོག་མོད་ཡུལ་ཁ་དོག་ཅེས་སྐྱོས་
 པའི་སྐྱུ་རྗེ་དགོས། ལན་དུ་དེ་ཡང་དགོས་པ་རྣམས་པ་གཉིས་ཀྱི་ཕྱིར་ཡུལ་ཁ་དོག་
 ཅེས་མི་བརྗོད་དུ་མི་རུང་སྟེ། གཟུགས་དང་བ་འབའ་ཞིག་སྐྱོས་ལ་ཡུལ་ཁ་དོག་
 མ་སྐྱོས་ན། རྣ་བ་ལ་སོགས་པའི་དབང་པོ་ཡང་གཟུགས་དང་བ་ཡིན་པས་དེ་
 མིག་གི་དབང་པོ་ཡིན་ནོ་སྐྱུ་སྐྱོས་དུ་ཡིད་གོལ་བར་འགྱུར་བ་དང་། མེ་ལོང་དང་།
 ཤེལ་དང་ཚུ་ལ་སོགས་པ་ཡང་གཟུགས་དང་བ་ཡིན་པས། དེ་དག་མིག་གི་
 དབང་པོ་ཡིན་ནོ་སྐྱུ་སྐྱོས་དུ་ཡིད་གོལ་བར་འགྱུར་ཉེ། དེ་དག་གཟུགས་དང་བ་
 ཡིན་དུ་ཟེན་ཀྱང་ཡུལ་ཁ་དོག་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་བས་ན་གང་ཡུལ་ཁ་དོག་ཀྱང་
 ཡིན་གཟུགས་ཀྱང་ཡིན་དང་བ་ཡང་ཡིན་པ་དེ་ནི་མིག་གི་དབང་པོའི་མཚན་
 ཉིད་དོ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ཉོ། །

དེ་བཞིན་དུ་རྣ་བ་ལ་སོགས་པའི་དབང་པོ་ལྷག་མ་ལ་ཡང་སོ་སོར་ཅི་རིགས་
 པར་སྐྱར་ཞིང་བཤད་དོ། །རྣ་བའི་དབང་པོའི་མཚན་ཉིད་བསྟན་པའི་ཕྱིར། རྣ་
 བའི་དབང་པོ་གང་ཞེ་ན་ཞེས་ངེས་ཏེ། རྣ་བའི་དབང་པོའི་མཚན་ཉིད་གང་ཞེ་ན་
 ཞེས་ངེས་པའི་དོན་ཏོ། །དེའི་མཚན་ཉིད་བསྟན་པའི་ཕྱིར། ཡུལ་སྐྱ་གཞུགས་
 དང་བའོ་ཞེས་བྱ་བ་སྟོས་ཏེ། རྣ་བའི་དབང་པོའི་ཡུལ་ནི་སྐྱ་སྟན་པ་དང་། མི་
 སྟན་པ་ལ་སོགས་པ་ཡིན་ལ་དེའི་གཞུགས་ཀྱང་ཤེས་དང་མེ་ལོང་ལ་སོགས་
 པ་དང་འབྲ་བ་དང་ཞིང་གསལ་བ་ཡིན་ལ། དེ་ལྟར་གསལ་བའི་མཐུས་རྣ་བའི་
 ཚམས་པར་ཤེས་པ་སྐྱེད་པའི་རྒྱ་བྱེད་དོ། །དེའི་རྒྱལ་ཐབ་ནི་མོ་ག་གཞུས་པའི་
 མདུད་པ་འབྲ་བར་རྣ་བའི་ནང་ན་གནས་སོ། །

སྣའི་དབང་པོའི་མཚན་ཉིད་བསྟན་པའི་ཕྱིར། སྣའི་དབང་པོ་གང་ཞེ་ན་ཞེས་
 ངེས་ཏེ། དེ་ཡང་སྣའི་དབང་པོའི་མཚན་ཉིད་གང་ཞེ་ན་ཞེས་ངེས་པའི་དོན་
 ཏོ། །དེའི་ལན་དུ་ཡུལ་ནི་གཞུགས་དང་བའོ་ཞེས་བྱ་བ་སྟོས་ཏེ། སྣའི་དབང་
 པོའི་ཡུལ་ནི་དེ་ཞེས་པ་དང་། མི་ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་ཡིན་ལ། དེའང་ཤེས་
 དང་མེ་ལོང་ལ་སོགས་པ་ལྟར་གཞུགས་དང་ཞིང་གསལ་བ་སྟེ། དེའི་ཕྱིར་ན་
 སྣའི་ཚམས་པར་ཤེས་པ་སྐྱེད་པའི་རྒྱ་བྱེད་དོ། །དེའི་རྒྱལ་ཐབ་ནི་མིག་སྟན་བསྐྱ་
 བའི་ལྷགས་སྐྱར་ལྟར་མཚུལ་པའི་ནང་ཐོག་ཐག་གནས་སོ། །

སྤཱའི་དབང་པོའི་མཚན་ཉིད་བསྟན་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར། སྤཱའི་དབང་པོ་གང་ཞེ་
 ན་ཞེས་ངེས་ཏེ། སྤཱའི་དབང་པོའི་མཚན་ཉིད་གང་ཞེ་ན་ཞེས་ངེས་པའི་དོན་
 ཏོ། །དེའི་ལན་དུ་ཡུལ་རོ་གཞུགས་དང་བའོ་ཞེས་བྱ་བ་སྟོས་ཏེ། སྤཱའི་དབང་

པོའི་ཡུལ་ནི་རོ་མངར་བ་དང་སྐྱུར་བ་ལ་སོགས་པ་ཡིན་ལ། དེའང་མེ་ལོང་
 དང་ཤེལ་ལ་སོགས་པ་བཞིན་དུ་གཟུགས་དང་ཞིང་གསལ་བ་སྟེ། དེའི་རྒྱས་
 བ་སྟེའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྐྱེད་པའི་རྒྱ་བྱེད་དོ། །སྟེའི་དབང་པོའི་རྒྱལ་སྐྱོན་གྱི་
 རྩ་བ་བྱེད་པ་འདྲ་བར་སྟེའི་དབྱུས་ཐོག་ཐག་སྐྱེའི་ཁྲོན་ཅོམ་ཞིག་དབང་པོས་
 མ་ཁྲུབ་པར་གནས་ཏེ། དེའང་དབང་པོས་ཁྲུབ་ན་ནི་སྐྱེད་རྒྱས་རྒྱུན་དུ་འཇག་
 པས་སྟོང་པོའི་ཕྱིར་ཡི་ག་འཆུས་པར་འགྱུར་རོ། །

ལུས་ཀྱི་དབང་པོའི་མཚན་ཉིད་བསྟན་པའི་ཕྱིར། ལུས་ཀྱི་དབང་པོ་གང་ཞེ་ན་
 ཞེས་ངེས་ཏེ། ལུས་ཀྱི་དབང་པོའི་མཚན་ཉིད་གང་ཞེ་ན་ཞེས་ངེས་པའི་དོན་
 ཏོ། །དེའི་ལན་དུ། ཡུལ་རེག་བྱ་གཟུགས་དང་བའོ་ཞེས་བྱ་བ་སྟོས་ཏེ། ལུས་
 ཀྱི་དབང་པོའི་ཡུལ་ནི་འཇམ་པ་དང་། རྒྱབ་པ་ལ་སོགས་པའི་རེག་བྱ་ཡིན་ལ།
 དེའང་ཤེལ་དང་མེ་ལོང་ལ་སོགས་པ་བཞིན་དུ་གཟུགས་དང་ཞིང་གསལ་བ་སྟེ།
 དེའི་རྒྱས་ནི་ལུས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྐྱེད་པའི་རྒྱ་བྱེད་དོ། །དེའི་རྒྱལ་སྐྱོན་གྱི་
 བགས་པའམ་ཀོ་བ་བཞིན་དུ་ལུས་ཐོག་ཐག་ཁྲུབ་པར་གནས་སོ། །⁸⁴ ཞེས་སོ། །

གཞུང་འདིར་དབང་པོ་ལྔའི་དབྱིབས་རྣམས་རིམ་པ་བཞིན་ཟར་མའི་མེ་ཏོག་
 དང་། རྩོ་ག་གཟུས་ཏེ་མདུད་པ་དང་། མིག་སྟོན་གྱི་སྐར་མ་གཤེབས་པ་དང་། རྩོ་
 བ་བྱེད་པ་དང་། བགས་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་པར་གསུངས་སོ། །

⁸⁴ རྩོ་དགོ་བསྟན། སེམས་ཅོམ། སི། སོག་ ༣༧ བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེག་ ༧༧ སོག་ ༧༩

༥ ཚོས་གྱི་སྐྱེ་མཆེད་གྱི་གཟུགས་བཤད་པ།

སྤྱིར་གཟུགས་ལ་གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་དབང་ཤེས་གྱི་ཡུལ་དུ་གྱུར་བ་
 དང་། ཡིད་ཤེས་འབའ་ཞིག་གི་ཡུལ་དུ་གྱུར་བ་གཉིས་ལས་ཚོས་གྱི་སྐྱེ་མཆེད་
 གྱི་གཟུགས་ནི་སྤྱི་མ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་དབེར་ན། རྩལ་གྱི་གོང་བྱ་སྟ་བུའི་རགས་
 པའི་གཟུགས་རྣམས་ལ་ཆ་སོ་སོར་སྤེ་བའི་ཆེ་མཐར་ཤ་བར་གྱུར་ཏེ་དབང་ཤེས་
 གྱི་ཡུལ་ལས་འདས་ཀྱང་དེ་དག་གཟུགས་མིན་བར་མི་འགྱུར་ཞིང་། དེ་ལྟ་བུའི་
 གཟུགས་རྣམས་ནི་གཟུགས་སོགས་དོན་ལྡན་དང་མིག་སོགས་དབང་པོ་ལྡན་གང་
 ཡང་མིན་པས་ཚོས་གྱི་སྐྱེ་མཆེད་གྱི་གཟུགས་སུ་འཛོག་དགོས་སོ།།

དེས་ན་ཡིད་ཤེས་ཁོ་ན་ལ་སྤང་ཞིང་རྟེན་དབང་པོའི་ཁམས་མ་ཡིན་པའི་
 གཟུགས་སུ་རུང་བ་དེ། ཚོས་གྱི་སྐྱེ་མཆེད་གྱི་གཟུགས་གྱི་ངོ་བོ་ཡིན། ཡིད་ཤེས་
 ཁོ་ན་ཞེས་པས་སྤྱི་ལུའི་ཤེས་པའི་ཡུལ་ཡིན་པ་གཙོ་བོ་ཅིང་། མིག་སོགས་དབང་པོ་
 ལྡན་ཡིད་ཤེས་ཁོ་ན་ལ་སྤང་བའི་གཟུགས་ཡིན་ཡང་ཚོས་གྱི་སྐྱེ་མཆེད་གྱི་གཟུགས་
 མ་ཡིན་པས་དེ་གཙོ་བོའི་སྤྱིར་རྟེན་དབང་པོའི་ཁམས་མ་ཡིན་པ་ཞེས་སྤོས་སོ། །
 ཚོས་གྱི་སྐྱེ་མཆེད་གྱི་གཟུགས་ལ་ཡིད་ཤེས་ཁོ་ན་ལ་སྤང་ཞིང་རྟེན་དབང་པོའི་ཁམས་
 མ་ཡིན་པ་ཞིག་དགོས་པ་ཡང་། སྤོབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱི་རྣམ་བཤད་རིགས་པ་
 ལས། “ཡིད་གྱི་ཡུལ་ལ་ནི་ཚོས་གྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཅེས་འབྱུང་བ་ལྟ་བུ་སྟེ། དེ་ནི་ཡིད་

ཁོ་ནའི་ཡུལ་ཡིན་ཞིང་ཡུལ་ཁོ་ན་ཡིན་གྱི་རྟེན་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །”⁸⁵ ཞེས་གསུངས་
བ་ལྟར་རོ།།

སྟོན་དཔོན་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་ཚོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་གཟུགས་དེ་ལ་ལྟར་
གསུངས་ཏེ། མངོན་པ་ཀུན་བརྟུས་ལས། “ཚོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་པའི་གཟུགས་གང་ཞེ་
ན། དེ་ནི་ནམ་པ་ལྟར་བལྟ་སྟེ། བསྐྱས་པ་ལས་གྲུང་པ་དང་། མངོན་པར་སྐབས་ཡོད་
པ་དང་། ཡང་དག་པར་སྦྱངས་པ་ལས་གྲུང་པ་དང་། ཀུན་བརྟུས་པ་དང་། དབང་
འགྲོང་བའོ། །”⁸⁶ ཞེས་སོ།།

དེ་ནམས་ལས། ༡ བསྐྱས་པ་ལས་གྲུང་པའི་གཟུགས་ནི། གཟུགས་རགས་
བ་གསེལ་བ་ལས་གྲུང་བ་ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པ་ལ་སྦྱང་བའི་རྟུལ་སྤར་བོ། །དེ་ཡང་
རགས་པའི་གཟུགས་ལ་ཆ་སོ་སོར་སྤེ་བའི་ཆེ་སྤར་བར་གྲུང་ཏེ་མཐར་ཡིད་ཤེས་
ཁོ་ནའི་ཡུལ་དུ་གྲུང་པའི་རྟུལ་སྤར་ཅིག་ལ་འཛོག། །བསྐྱས་པའི་གོང་ཕྱིད་
ཀྱི་ཤེས་པས་ཆ་དང་ཆར་སྤེ་བ་ལས་གཟུགས་ཀྱི་ཚུང་མཐར་གྲུང་པས་ན་བསྐྱས་
པ་ལས་གྲུང་པའི་གཟུགས་ཞེས་བཞོད།

༢ མངོན་པར་སྐབས་ཡོད་ཀྱི་གཟུགས་ཞེས་པ་ནི། ཡིད་ཤེས་ཁོ་ན་ལ་
བར་གྱི་སྦྱང་བ་སྐྱེ་སེང་སེང་སོར་སྦྱང་བ་ལྟ་བུ། མིག་ཤེས་ཀྱིས་པ་རིའི་གཟུགས་
མཐོང་བ་ལ་ངེས་པར་དགོས་པའི་བར་གྱི་སྦྱང་བ་སྐྱེ་སེང་བ་དེ་སྦྱིར་མངོན་པར་
སྐབས་ཡོད་ཀྱི་གཟུགས་སུ་འཛོག་གྲང་། སྐབས་འདིར་ནི་ཡིད་ཤེས་ཁོ་ན་ལ་བར་

85 ལྟེ་དགོ བསྐྱན། སེམས་ཙམ། །ཤི ལེའུ་དང་སོ། སོག ༣༤ ར། དཔེ་བསྐྱར་ལ། དེབ། ༡༧ སོག ༥༩
86 ལྟེ་དགོ བསྐྱན། སེམས་ཙམ། རི། ཀུན་ལས་བརྟུས་དང་སོ། སོག ༤༧ ར། དཔེ་བསྐྱར་ལ། དེབ། ༡༤ སོག ༡༣༣

སྒྲིབ་སྐྱོ་སེང་བ་སྒྲིབ་བ་དེ་ཡིན། མིག་ཤེས་ལ་སྒྲིབ་བའི་བར་གྱི་སྒྲིབ་བ་སྐྱོ་སེང་བ་
འི་གཞུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཡིན་ནོ།།

༣ ཡང་དག་པར་སྒྲངས་བ་ལས་བྱུང་བའི་གཞུགས་ནི། རྣམ་པར་རིག་
བྱེད་མ་ཡིན་པའི་གཞུགས་ལྟ་བུ། དེ་ཡང་སོ་སོར་ཐར་པའི་སྒྲོམ་བས་བསྐྱུས་བ་
དང་། སྒྲོམ་བ་མ་ཡིན་པ་དང་། བར་མས་བསྐྱུས་པའི་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་
པའི་གཞུགས་རྣམས་ཉེ། དེ་དག་གིས་རང་ཀུན་ནས་སྒྲོང་བའི་ཀུན་སྒྲོང་གཞན་གྱི་
སྒྲོ་ཡུལ་དུ་རིག་པར་མི་བྱེད་པས་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པ་ཞེས་བྱ་ལ། སོ་
སོར་ཐར་པའི་སྒྲོམ་བ་དེ་སྒྲོབ་དཔོན་གྱི་བྱུང་ནས་ཚོ་གས་ཡང་དག་པར་སྒྲངས་བ་
ལས་བྱུང་བས་ན་ཡང་དག་པར་སྒྲངས་བ་ལས་བྱུང་བའི་གཞུགས་ཞེས་སྟོགས་
གཅིག་གི་ཚ་ནས་བཏགས། ཡང་ན་ཡང་དག་པར་སྒྲངས་བ་ལས་བྱུང་བ་སོགས་
ཀྱི་གཞུགས་ཞེས་སོགས་སྐྱ་སྐྱར་དགོས་པར་གསུངས་སོ།།

༤ ཀུན་བཏགས་པའི་གཞུགས་ནི། མི་སྐྱུག་པ་སྒྲོམ་པའི་ཡིད་བྱེད་ལ་ས་
གཞི་ཀེར་རུས་ཀྱིས་ཁྱབ་པ་གསལ་བར་སྒྲིབ་བ་ལྟ་བུ་དང་། ཡིད་ཀྱི་ཤེས་བ་ལ་མི་
ལམ་གྱི་ཉ་སྒྲིང་དང་ཁང་བ་སོགས་ཡུལ་ལྔ་གསལ་བར་སྒྲིབ་བ་ལྟ་བུ། དེ་ཡང་མི་
སྐྱུག་པ་སྒྲོམ་པའི་ཡིད་བྱེད་ལ་ས་གཞི་ཀེར་རུས་ཀྱིས་ཁྱབ་པར་སྒྲིབ་བ་ཅམ་ལས་
དོན་ལ་ས་གཞིར་ཀེར་རུས་ཀྱིས་མ་ཁྱབ་པ་དང་། མི་ལམ་གྱི་ཤེས་བ་ལ་ཉ་སྒྲིང་
སོགས་སུ་སྒྲིབ་བ་ཅམ་ལས་མི་ལམ་ན་ཉ་སྒྲིང་སོགས་མ་གྲུབ་པས་དེ་ལྟར་སྒྲིབ་བ་
རྣམས་ལ་ཀུན་བཏགས་པའི་གཞུགས་ཞེས་བརྗོད།

༥ དབང་འབྱོར་བའི་གཟུགས་ནི། ཟད་པར་མེ་དང་ཚུའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་
 སོགས་ལ་མེ་དང་ཚུ་སོགས་གསལ་བར་སྤང་བ་ལྟ་བུའོ། །དེ་ཡང་ཉིང་ངེ་འཛིན་ལ་
 དབང་ཐོབ་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་མེ་དང་ཚུས་ཁྲུབ་པ་དང་མེ་དང་ཚུ་སོགས་སུ་བསྐྱར་
 བའི་གཟུགས་ཡིན་པས་དབང་འབྱོར་བའི་གཟུགས་ཞེས་བྲ། དེ་ལྟར་ཡང་མངོན་
 པ་ཀྱན་ལས་བརྟུས་པའི་རྣམ་པར་བཤའ་བ་ལས།

མངོན་པར་བསྐྱས་པ་ཅན་ནི་རྩལ་སྤར་བ་ཀྱི་གཟུགས་སོ། །མངོན་པར་གསལ་
 པ་ཅན་ནི་དེ་ཉིད་དེ་དེ་ལས་གཞན་པ་ཐོགས་པར་བྱེད་པའི་རེག་བྱ་དང་བྲལ་
 བའོ། །ཡང་དག་པར་སྤངས་པ་ཅན་ནི་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པའི་གཟུགས་
 སོ། །ཡོངས་སུ་བརྟགས་པ་ཅན་ནི་གཟུགས་བརྟན་གྱི་གཟུགས་སོ། །དབང་
 འབྱོར་བ་ཅན་ནི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ལ་བསམ་གཏན་པའི་སྟོན་ལུལ་གྱི་གཟུགས་
 གང་ཡིན་པའོ། །⁸⁷ཞེས་སོ།།

དེ་ལྟར་ཚོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་གཟུགས་ལྟ་བུ་ཡིད་ཤེས་ཁོ་ན་ལ་སྤང་ཞེས་པའི་
 ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པ་ནི། རྟོག་མེད་ཡིད་ཤེས་ལ་བྱ་ཞིང་། རྟོག་བ་ཡིད་ཤེས་ལ་སྤང་བའི་
 ཚན་ཉིད་ཀྱི་ཡིན་པས་ཚོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་གཟུགས་སུ་འཛོག་དགའོ། །

87 ལྷོ་དགོ་བསྟན། ལེ་མས་ཅམ། ལི། ཀུན་ནས་བརྟུས་དང་སོ། འོག་ ༡༣༣ བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེབ། ༡༤ འོག་ ༡༣༡

དེ་ལ་སྤྱིར་སྡོམ་གྱི་ནང་པའི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཚོས་གྱི་སྐྱེ་མཆེད་གྱི་
 གཞུགས་ཞེས་པ་ཡིད་ཤེས་ཁོ་ནའི་སྤོང་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་གཞུགས་ཤིག་ལ་འཛོག་
 པར་མཐུན་མོད། འོན་ཀྱང་དེ་ལ་ནང་གསེས་ལྟ་འཛོག་མིན་དང་། ལྟ་པོ་དེ་དག་
 གཞུགས་མཚན་ཉིད་པར་བཞེད་མིན་མི་མཐུན་པ་ཡོད་དེ། བྱེ་བྲག་སྐྱ་བའི་ལུགས་
 ལ་ཚོས་གྱི་སྐྱེ་མཆེད་གྱི་གཞུགས་ལ་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པའི་གཞུགས་ལས་
 གཞན་མ་བཤད་དེ། ཚོས་མངོན་པ་མཛོད་ལས།

གཞུགས་ནི་དབང་པོ་ལྟ་དང་དོན། །ལྟ་དང་རྣམ་རིག་བྱེད་མིན་ཉིད།⁸⁸
 ཅེས་དབང་པོ་ལྟ་དང་། དོན་ལྟ། རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པའི་གཞུགས་བཅས་
 གཞུགས་སྤང་ལ་བརྟུ་གཅིག་ཏུ་བཤད་པའི་བརྟུ་གཅིག་པ་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་
 ཡིན་པའི་གཞུགས་ལས་གཞན་པའི་ཚོས་གྱི་སྐྱེ་མཆེད་གྱི་གཞུགས་ཤིག་མ་བཤད་
 ལ། དེ་བཞིན་དུ་མཛོད་གྱི་འགྲེལ་བཤད་མཚན་ཉིད་རྗེས་འབྲང་ལས་ཀྱང་།

རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པའི་ཚོས་གྱི་སྐྱེ་མཆེད་གྱིས་བསྐྱུས་པའི་སྤྱིར་དོན་
 ལྟའི་ཁོངས་སུ་མ་འདུས་པས་དབང་པོ་ལྟའི་ཡུལ་མ་ཡིན་པའི་སྤྱིར་ལོགས་
 ཤིག་ཏུ་བསྟན་ཏོ། །ཉིད་གྱི་སྐྱ་ནི་ངེས་པར་གཞུང་བའི་དོན་ཏེ། རྣམ་པར་རིག་
 བྱེད་མ་ཡིན་པ་ཁོ་ནའི་ཞེས་དེ་ལས་གཞན་པ་ཚོས་གྱི་སྐྱེ་མཆེད་གྱིས་བསྐྱུས་
 པའི་གཞུགས་མངོ་སྤེ་པ་ལ་སོགས་པས་ཀུན་བརྟགས་པ་རྣམ་པར་གཅད་པར་
 བྱ་བའི་སྤྱིར་རོ།⁸⁹

88 ལྟ་དགེ་བསྟན། མངོན་པ། ཀུ གནས་དང་པོ། ལྷོ་ཀ། ༤ སོག ༡ ར། དཔེ་བསྐྱར་ལ། དེག ༥༩ སོག ༤
 89 ལྟ་དགེ་བསྟན། མངོན་པ། ལྷ། གནས་དང་པོ། སོག ༡༤ ར། དཔེ་བསྐྱར་ལ། དེག ༡༡ སོག ༤༢

ཞེས་ཚེས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་གཟུགས་ལ་རྣམ་པར་རིག་མེན་གྱི་གཟུགས་ཁོ་ནར་
བཤའ། དེ་ལྟ་བུ་ལོ་སྐོར་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་རང་ཉིད་ཀྱིས་མདོ་སྡེ་པའི་ལུགས་
མཛོད་ཀྱི་རང་འགྲེལ་དུ་བཀོད་བ་ལྟར་ན། རྣམ་པར་རིག་མེན་གྱི་གཟུགས་དེ་
གཟུགས་མཚན་ཉིད་པར་མི་བཞེད་པར་སྤང་སྟེ། མཛོད་རང་འགྲེལ་ལས།

མདོ་སྡེ་བ་རྣམས་ན་རེ་ཡང་རྣམ་སྲུ་མེད་དེ། ཁས་སྤངས་ནས་མི་བྱེད་བ་ཙམ་
གྱི་སྲིར་དང་། འདས་པའི་འབྲུང་བ་ཆེན་པོ་རྣམས་ལ་ཡང་བཞེན་ནས་འདོགས་
པའི་སྲིར་དང་། དེ་དག་གྲང་རང་གི་ངོ་བོ་མེད་པའི་སྲིར་དང་། གཟུགས་ཀྱི་
མཚན་ཉིད་མེད་པའི་སྲིར་དང་ཞེས་ཟེར་རོ། །ཕྱེ་བཀ་ཏུ་སྐྱབ་བ་རྣམས་ན་རེ་ཡོད་
ངོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །རི་ལྟར་ཤེས་ཤེ་ན། རྣམ་གསུམ་གྱི་མེད་གཟུགས་གསུངས་
དང་། །འཕེལ་དང་མ་བྱས་ལམ་སོགས་སྲིར། །⁹⁰

ཞེས་སོགས་འབྲུང་བ་ལྟར་རོ།

མདོ་སྡེ་པའི་འདོད་ཚུལ་འདི་ཀོ་རེ་ཡའི་སྐོར་དཔོན་སྟེན་ཆེན་གྱི་འཕགས་
བ་དགོངས་པ་ངེས་པར་འགྲེལ་པའི་མདོའི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་ལས་གྲང་བཤའ་དེ། དེ་
ཉིད་ལས།

གཟུགས་རྣམ་པ་བརྒྱད་པོ་དེ་དག་གྲང་ཐམས་ཅད་ཡོད་པར་སྐྱབ་པའི་གཞུང་
གིས་རྣམ་པ་བརྒྱད་ལས་འབྲུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་ནི་རིག་བྱའི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱིས་
བསྐྱུས་སོ། །སྐོན་པོ་ལ་སོགས་པ་རྣམ་པ་བཞི་ནི་གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱིས་

90 ལྟེ་དགོ བསྐྱུས། མཛོད་པ། གུ གནས་བཞི་བ། འོག 166 ལ། དཔེ་བསྐྱར་ལ། དེ། 26 འོག 276

བསྐྱུས་པར་བཤད་དེ། དེའི་གཞུང་གིས་ཚོས་གྱི་སྐྱེ་མཆེད་ནི་གཟུགས་ལས་
 རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པ་ཁོ་ན་བསྐྱུས་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །མདོ་སྡེ་
 པའི་གཞུང་གིས་ནི་བསྐྱུས་བཅོས་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་གྲུབ་པ་ལས་བསྐྱུས་པ་བཞིན་དུ་
 རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པ་ནི་གཟུགས་ཀྱང་མ་ཡིན་སེམས་ཀྱང་མ་ཡིན་པ་
 ཁོ་ནའོ་ཞེས་སྟོན་ཏེ།⁹¹ ཞེས་སོགས་འབྲུང་ངོ་།།

སེམས་ཅོམ་པས་ནི་ཡང་དག་པར་སྐྱབས་པ་ལས་བྱུང་བའི་སྟོམ་པ་དག་སེམས་
 བྱུང་སེམས་པ་དང་དེའི་ས་སོན་ཅི་རིགས་ལ་བྱེད་པ་ལས། གཟུགས་མཚན་ཉིད་པར་
 མི་འདོད་པའི་ཚུལ་སྟོབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱི་ལས་གྲུབ་པའི་རབ་བྱེད་ལས་བཤད་
 དེ། དེ་ཉིད་ལས། “གལ་ཏེ་སེམས་པ་ཁོ་ན་ལུས་གྱི་ལས་སུ་འགྱུར་ན། སེམས་རྣམ་
 པར་གཡེངས་པ་དག་དང་། སེམས་མེད་པ་དག་ལ་སེམས་པ་དེ་མེད་ན། སྟོམ་པ་དང་
 སྟོམ་པ་མ་ཡིན་པ་གཉིས་ཇི་ལྟར་ཡོད་ཅེ་ན། སེམས་པའི་བྱུང་བར་གྱི་བག་ཆགས་
 མ་བཅོམ་པའི་ཕྱིར་སྟོམ་པ་དང་སྟོམ་པ་མ་ཡིན་པ་གཉིས་ཡོད་དོ། །”⁹² ཞེས་འབྲུང་།

སྟོབ་དཔོན་ལྷ་བ་གྲགས་པས་དབུ་མ་ལ་འཇུག་པའི་རང་འགྲེལ་དུ་ནི། “གང་
 ཞེག་ཚོས་གྱི་སྐྱེ་མཆེད་དུ་གཏོགས་པའི་གཟུགས་ཡིད་གྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པས་གཟུང་
 བར་བྱ་བ་ཞེག་མི་ལམ་ན་ཡོད་དེ།”⁹³ ཞེས་ཡིད་གྱི་ཤེས་པ་ལ་མི་ལམ་གྱི་རྟ་སྐྱང་

---

91 རྗེ་དགེ་བསྟན། མདོ་སྡེ། རྗེ། བས་པོ་སོ་རྒྱལ་པ། འོག་ 103 བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། 61 འོག་ 424
 92 རྗེ་དགེ་བསྟན། སེམས་ཅོམ། ཤི་འོག་ 122 བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། 22 འོག་ 324
 93 རྗེ་དགེ་བསྟན། དབུ་མ། ལ། སེམས་བསྐྱེད་རྒྱལ་པ། འོག་ 364 བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། 60 འོག་ 201

སོགས་གསལ་བར་སྤང་བ་ལྟ་བུའི་ཀུན་བཏགས་པའི་གཞུགས་རྣམས་ཚོས་ཀྱི་སྐྱེ་
 མཆེད་ཀྱི་གཞུགས་སུ་གསུངས་ཤིང་། གཞན་ཡང་སློབ་དཔོན་དེ་ཉིད་ཀྱིས་མཛད་
 བར་གྲགས་པའི་སྤང་བོ་ལྟའི་རབ་བྱེད་དུ། “རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པ་གང་ཞེ་
 བ། གཞུགས་གང་ཚོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་དུ་གྱུར་བ་བསྟན་དུ་མེད་ཅིང་སོགས་པ་མེད་
 བ་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཙམ་གྱིས་ཤེས་པར་བྱ་བ་སྟེ། སློམ་པ་དང་། སློམ་པ་
 མ་ཡིན་པ་དང་། བར་མས་བསྐྱུས་པ་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བའི་རྒྱན་གྱི་ངོ་བོ་གང་
 ཡིན་པ་དེ་ནི་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པའོ། །”⁹⁴ ཞེས་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་
 ཡིན་པའི་གཞུགས་སློམ་པ་དང་སློམ་མིན་སོགས་ཚོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་གཞུགས་
 སུ་གསུངས་ཤིང་། ཚོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་གཞུགས་གཞན་གསུམ་ཡང་གཞུགས་
 མཚན་ཉིད་པར་བཞེད་སྤང་ངོ་།།

༦ རྒྱ་ལྷན་པ་བཤད་པ།

དེ་ཡང་ནང་པའི་གཞུང་མང་པོར་གཞུགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་སྟོན་པ་ན། མངོན་པ་
 ཀུན་བཏུས་ལས། “གཞུགས་ཀྱི་སྤང་བོའི་རྣམ་པར་གཞག་པ་གང་ཞེ་ན། གཞུགས་
 གང་ཡིན་པ་ཅི་ཡང་རུང་སྟེ། དེ་ཐམས་ཅད་ལྷན་པ་ཆེན་པོ་བཞི་དག་དང་། ལྷན་
 པ་ཆེན་པོ་བཞི་དག་རྒྱར་བྱས་པའོ། །”⁹⁵ ཞེས་གཞུགས་ལ་རྒྱ་ལྷན་པ་དང་། དེས་

94 ལྡེ་དགེ་བསྟན། དབུ་མ། ཡ། འོག་ 3༤3 བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེབ། ༦༠ འོག་ 1༧༤3
 95 ལྡེ་དགེ་བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། ཀུན་ལས་བཏུས་དང་པོ། འོག་ ༤༦ བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེབ། 26 འོག་ 130

རྒྱ་བྱས་པ་ལས་བྱུང་བའི་འབྱུང་གྱུར་བཅས་རིགས་གཉིས་ཡོད་ཅིང་། གཞུགས་
 ཅན་ཐམས་ཅད་དེ་གཉིས་སུ་འདུས་པར་བཞེད་བས། རྒྱའི་གཞུགས་དེ་ལ་འབྱུང་
 བ་བཞི་དང་། དེ་དག་འདུས་པ་ལས་བྱུང་བའི་འབྲས་བུའི་གཞུགས་སམ་འབྱུང་གྱུར་
 གྱི་གཞུགས་ལ་གཞུགས་སོགས་དོན་ལྡན་དང་མིག་སོགས་དབང་པོ་ལྡན་སོགས་ཡོད་
 བར་གསུངས།

དེ་ལྟར་གཞུགས་ཅན་གྱི་ཚོས་རྣམས་སྤོ་མོ་བསགས་པ་ལས་རགས་པ་བྱུབ་
 བ་དང་། རྒྱལ་སྐད་དུ་མ་ཚོགས་པ་ལས་གཞུགས་ཅན་རགས་པའི་རྣམ་འབྱུང་མི་
 འབྲ་བ་འབྱུང་བའི་ཚུལ་ནི་དཔལ་ན་ལེ་རྒྱའི་སློབ་དཔོན་རྣམས་གྱིས་སྐབས་མོང་དུ་
 བཞེད་ལ། གཞུགས་ཅན་གྱི་ཚོས་རྣམས་གྱི་བྱུབ་ཚུལ་གྱི་གནད་འདི་ཤེས་པ་ལ།
 རྒྱ་འབྱུང་བའི་རྣམ་གཞག་ལེགས་པར་ཤེས་དགོས་པ་གས་ཆེ་བས་འདིར་འབྱུང་
 བའི་སློབ་འཇགས་ལུའ་གྱི་ནང་པའི་གཞུང་རྣམས་ལས་བྱུང་བའི་ཚུལ་ཅུང་ཟད་
 རྒྱས་པར་བཤད་བ་ལ།

དེ་ཡང་སྤྱིར་འབྱུང་བས་འབྱུང་གྱུར་གྱི་རྒྱ་བྱེད་ཚུལ་ལ། ༡ སྤྱིད་པའི་རྒྱ་
 དང་། ༢ བརྟེན་པའི་རྒྱ། ༣ གནས་པའི་རྒྱ། ༤ རྟོན་པའི་རྒྱ། ༥ འཕེལ་བའི་རྒྱ་
 སོགས་རྒྱ་བྱེད་ཚུལ་རིགས་མི་འབྲ་བ་དུ་མ་ཡོད་པར་བཤད་ལ། དཔེར་ན། ས་བོན་
 མེད་ན་ལྷ་གུ་མི་སྤྱི་བ་བཞིན། རྒྱ་འབྱུང་བ་རྣམས་མེད་ན་འབྲས་བུའི་གཞུགས་སམ་
 འབྱུང་གྱུར་མི་འབྱུང་བས་སྤྱིད་པའི་རྒྱ་དང་། མོར་བ་མེད་ན་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་ཟས་
 གནས་མི་སྐབས་པ་བཞིན། འབྱུང་བ་རྣམས་ལ་མ་བརྟེན་པར་འབྲས་བུའི་གཞུགས་
 དག་ལོགས་ཤིག་ཏུ་གནས་པའི་མཐུ་མེད་བས་བརྟེན་པའི་རྒྱ་དང་། ཤིང་བཅད་ན་

གྲིབ་མ་མེད་པར་འགྲུང་བ་བཞིན། འབྲུང་བ་རྣམས་ཉམས་ན་འབྲས་བུའི་གཟུགས་
 རྣམས་ཀྱང་ཉམས་པར་འགྲུང་བས་གནས་པའི་རྒྱ་དང་། ཟུག་པོ་འཁར་བ་ལ་བརྟེན་
 བས་འགོ་བ་བཞིན། འབྲུང་བ་ལས་རང་འབྲས་འབྲུང་གྲུར་རྣམས་སྐད་ཅིག་སྲི་མ་སྲི་
 མ་རྒྱུན་མི་འཆད་པར་སྐྱེ་བས་རྟོན་པའི་རྒྱ་དང་། འབྲུང་བ་རྣམས་འཕེལ་ན་འབྲས་
 བུའི་གཟུགས་ཀྱང་འཕེལ་བས་འཕེལ་བའི་རྒྱ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་སློབ་དཔོན་སའི་
 ཚ་ལག་གི་སྤང་པོ་ལྗེའི་བཤད་པ་ལས།

དེ་ལས་འབྲུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་དག་ནི་རྒྱ་རྣམ་པ་ལྗེས་འབྲུང་བ་ཆེན་
 པོ་ལས་གྲུང་པའི་གཟུགས་ཀྱི་རྒྱ་བྱེད་དེ། རྒྱ་རྣམ་པ་ལྗེ་སྲིད་པ་
 དང་། བརྟེན་པ་དང་། གནས་པ་དང་། རྟོན་པ་དང་། འཕེལ་བའོ། །དེ་ལ་
 ས་བོན་མེད་ན་སྐྱུ་གུ་མི་སྐྱེ་བ་བཞིན་དུ་འབྲུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་མེད་ན་
 རྒྱར་བྲས་པའི་གཟུགས་མི་སྐྱེ་བས་ན་སྲིད་པའི་རྒྱ་བྱེད་དོ། །འབྲུང་
 བ་ཆེན་པོ་བཞི་ལ་མ་བརྟེན་པར་རྒྱར་བྲས་པའི་གཟུགས་དག་ཡོགས་
 ཤིག་ཏུ་གནས་པའི་མཐུ་མེད་དེ། དེ་བས་ན་བརྟེན་པའི་རྒྱ་བྱེད་དོ། །
 ཤིང་བཅད་ན་གྲིབ་མ་མེད་པར་འགྲུང་བ་དེ་བཞིན་དུ། འབྲུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་
 དག་ཉམས་སམ་སྐད་རྣམས་ན་རྒྱར་བྲས་པའི་གཟུགས་རྣམས་ཀྱང་ཉམས་པར་
 འགྲུང་བས་ན་གནས་པའི་རྒྱ་བྱེད་དོ། །འབྲུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་དཔེར་ན་ཟུག་
 པོ་འཁར་བ་ལ་བརྟེན་ནས་འགོ་བ་དང་འང་བར་སྐད་ཅིག་མའི་རྒྱུན་སྲིས་སྐྱེ་
 བ་དང་། རྒྱར་བྲས་པའི་གཟུགས་རྣམས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་མའི་རྒྱུན་ཀྱང་རྒྱུན་མི་
 འཆད་པར་སྐྱེ་བར་བྱེད་པས་ན་རྟོན་པའི་རྒྱ་བྱེད་དོ། །འབྲུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་

བརྟམ་ཤིང་སློབ་ན་རྒྱུར་བྱས་པའི་གཞུགས་ཡུང་བརྟམ་པར་འབྱུང་བས་ན་
འཕེལ་བའི་རྒྱ་བྱེད་དོ། །⁹⁶ ཞེས་སོ།།

འབྱུང་བ་ཞེས་པའི་སྐྱ་བཤད་ལ། མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་མཚན་ཉིད་རྗེས་
འབྲང་ལས། “འབྱུང་བ་ཉིད་ནི་གཞུགས་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་མངོན་པར་འབྱུང་བ་ལ་
དེ་དང་དེ་དག་གི་རྣམ་པར་འབྱུང་བས་ན་འབྱུང་བ་དག་གོ།” ཞེས་དང་། “ཡང་ན་
འབྱུང་བ་ཉིད་འབྱུང་བའི་དངོས་པོའི་ངོ་བོ་མཚེད་པར་བྱེད་པས་ན་འབྱུང་བ་དག་
སྟེ། དངོས་པོའི་ཡོད་པ་དང་སེམས་ཅན་གྱི་སྟེ་བ་རྒྱས་པར་བྱེད་ཅེས་བྱ་བའི་དོན་
ཏོ། །”⁹⁷ ཞེས་འབྲས་བུའི་གཞུགས་སྣ་ཚོགས་པ་འབྱུང་བ་ན་སྐྱ་བ་སོགས་དེ་དང་
དེའི་རྣམ་པར་འབྱུང་བས་ན་འབྱུང་བ་ཞེས་བྱ་བའོ། ཡང་ན་འབྱུང་བ་རང་ཉིད་ཀྱི་
རྒྱུན་གྱི་མ་དང་སེམས་ཅན་གྱི་སྟེ་བ་མཚེད་པ་སྟེ་རྒྱས་པར་བྱེད་པས་ན་འབྱུང་བ་
ཞེས་ངེས་ཚིག་གས་སྐྱ་བཤད་མི་འདྲ་བ་གཉིས་གསུངས།

འབྱུང་བ་ཚེན་པོ་ཞེས་པའི་དོན་ནི། ས་རྩ་མེ་རྒྱུང་བའི་འདུན་པས་རིམ་བཞིན་
ས་སོགས་ཤས་ཆེ་བ་ལ་བརྟེན་པ་དང་། སྤྱད་པ་དང་། སློབ་པ་དང་། གཡོ་བའི་བྱ་བ་
ཤས་ཆེ་བས་ན་ཚེན་པོ་ཞེས་བྱ་སྟེ། སྤང་བོ་ལྗེའི་རྣམ་པར་འགྲེལ་བ་ལས། “ཡང་ན་
ས་དང་། རྩ་དང་། མེ་དང་། རྒྱུང་གི་སྤང་བོ་དེ་དག་གི་ཤས་ཆེ་བ་ལ་བརྟེན་པ་དང་།

96 ལྟེ་དགོ བསྟན། སེམས་ཅམ། སི། འོག 34 ར། དཔེ་བསྟུང་མ། དེག 22 འོག 241
97 ལྟེ་དགོ བསྟན། མཛོད་པ། རྩ། གསས་དང་བོ། འོག 32 ར། དཔེ་བསྟུང་མ། དེག 12 འོག 13

སྤྱད་པ་དང་། མྱིན་པར་བྱེད་པ་དང་། གཡོ་བའི་སྐབས་ཀྱི་ལས་ཀྱིས་ཆེན་པོར་གནས་
པར་འབྲུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །”⁹⁸ ཞེས་འབྲུང་།

ཡང་འབྲུང་བ་ཆེན་པོ་ཞེས་པའི་དོན་གཞན་ཞིག་ནི། སློབ་དཔོན་སློབ་པ་རྟན་གྱི་
ལུང་པོ་ལྗའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་ལས། “འབྲུང་བ་རྣམས་ཀྱི་ཆེན་པོ་ནི་
རྒྱུར་བྱས་པའི་གཞུགས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྟེན་ཡིན་པས་གཏོས་ཆེ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཡང་
ན་གཞུགས་ལ་སོགས་པ་འདུས་པ་ཐམས་ཅད་ལ་སྲ་བ་ལ་སོགས་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་
རམ། གནས་པ་ཐ་གུ་ཆེ་བའི་ཕྱིར་ཆེན་པོ་འོ། །”⁹⁹ ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །གང་ལྟར་ཡང་
གཞུགས་ཅན་གྱི་ཆོས་རགས་པ་གཞུགས་སོགས་དོན་ལྡན་གྱི་ལྷ་ལྷ་བྱའི་ཚོམ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུར་
བྱུར་པའི་འབྲུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་ཞེས་པ་ནི། གཞུགས་ཅན་གྱི་ཆོས་རྣམས་བརྟེན་
པ་དང་། སྤྱད་པ་དང་། མྱིན་པ་དང་། གཡོ་བར་བྱེད་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་གྱི་ཆ་ནས་
འཛོག་དགོས་པར་མངོན།

འབྲུང་བ་དེ་རྣམས་ལ་ཁམས་ཞེས་སློབ་པ་ནི། ས་སོགས་འདུས་པའི་ཁམས་
ཀྱིས་སྲ་བ་སོགས་རང་གི་རང་བཞིན་དུ་འཛོན་པ་དང་རང་གིས་ཚོམ་གཞི་བྱས་ཏེ་
མིག་སོགས་སྐྱེད་པས་ན་ཁམས་ཞེས་བྱ་སྟེ། སློབ་དཔོན་རྒྱལ་བའི་སྲས་གྲགས་
པའི་བཤེས་གཉེན་གྱི་མངོན་གྱི་འགྲེལ་བཤད་དོན་གསལ་ལས།

རང་གི་མཚན་ཉིད་དང་རྒྱུར་བྱས་པའི་གཞུགས་འཛོན་པའི་ཕྱིར་ཁམས་དག་

---

98 ལྗེ་དགེ་བསྟན། སེམས་ཅོམ། སི། འོག་ ༩-ན། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༡༧ འོག་ ༩༧༥
99 ལྗེ་དགེ་བསྟན། སེམས་ཅོམ། སི། བམ་སོ་དང་པོ། འོག་ ༡༩༧ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༡༧ འོག་ ༥༩༦

གོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་རང་གི་མཚན་ཉིད་སྤོངས་པ་ལ་སོགས་པ་དང་རྒྱུར་བྱས་པའི་
 གཟུགས་མིག་ལ་སོགས་པ་རྗེས་སུ་འཛིན་པའི་སྤྱིར་ཁམས་དག་ཡིན་
 བོ། །ཁམས་བཙོ་བརྒྱད་ནི་རང་དང་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་འཛིན་པའི་སྤྱིར་རམ་
 དེ་དག་ལ་སྟོས་ནས་རིགས་ཀྱི་དོན་ནི་ཁམས་ཀྱི་དོན་ཡིན་ལོ། །ཁམས་ལྷག་
 བསྟན་པ་ལ་ནི་ཡང་སྤིང་པའི་ས་བོན་གྱི་དོན་ནི་ཁམས་ཀྱི་དོན་ཡིན་ཏེ་སྤིང་
 བ་རྒྱས་པར་བྱེད་པའི་སྤྱིར་རོ། །¹⁰⁰

ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་ཁམས་ཀྱི་དོན་ནི་རང་བཞིན་དང་རྒྱ་གཉིས་ཀར་འཇུག་གོ།

འབྲུང་བ་ལ་ནང་གསེས་སྐྱེས་བུའི་རྒྱུད་ཀྱིས་མ་བསྐྱས་པ་སྤྱིའི་འབྲུང་བ་དང་།
 སྐྱེས་བུའི་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྐྱས་པ་ནང་གི་འབྲུང་བ་གཉིས། དེ་རེ་རེ་ལ་འང་འབྲུང་བཞི་
 སྤྱིར་གསེས་གཉིས་གཉིས་ཡོད་ལ། འཛིག་རྟེན་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་ཐ་སྙད་ཏུ་གྲགས་
 པའི་ས་ཚུ་མེ་རྒྱང་དང་། གཞུང་ནས་བཤད་པའི་གཟུགས་ཅན་གྱི་རྒྱུར་གྲུར་པའི་
 ས་ཚུ་མེ་རྒྱང་གི་འབྲུང་བཞི་བ་ཞེས་སྤྲོ་མ་ལ་ས་ཚུ་མེ་རྒྱང་ཅམ་དང་། བྱི་མ་ལ་སའི་
 ཁམས། རྒྱའི་ཁམས་ཞེས་སོགས་ཁམས་ཀྱི་ཁྱད་པར་སྦྱར་ཏེ་གསུངས་པའང་ཡོད།
 དཔེར་ན། མཛོད་རང་འགྲེལ་དུ།

ས་ལ་སོགས་པ་དང་། སའི་ཁམས་ལ་སོགས་པ་ལ་བྱེ་བྲག་ཅི་ཡོད་ཅེ་ན།
 འཛིག་རྟེན་གྱི་ནི་ཐ་སྙད་ཏུ། །ཁ་དོག་དབྱིབས་ལ་ས་ཞེས་བཛོད། །འདི་ལྟར་
 ས་སྟོན་པ་ན་ཁ་དོག་དང་དབྱིབས་སྟོན་པར་བྱེད་དོ། །ས་ལ་རྗེ་ལྟ་བུ་དེ་བཞིན་

100 རྗེ་དགེ་བསྟན། མཛོད་པ། སྤྱི་གནས་དང་མོ། འོག་ ༩༤ བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེབ། ༤༠ འོག་ ༤༤

དུ། ལྷ་མེ་ཡང་ངོ། །འཛིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྟངས་དུ་ཁ་དོག་དང་དབྱིབས་ཉིད་ལ་བརྗོད་
 རོ། །རླུང་ཚོགས་ཁམས་ཉིད་ཡིན། རླུང་གི་ཁམས་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་ལ་
 འཛིག་རྟེན་ན་རླུང་ཞེས་འདོགས་སོ། །དེ་དང་འབྲུ་བའང་ཡིན། རི་ལྷར་འཛིག་
 རྟེན་གྱི་ཐ་སྟངས་དུ་ཁ་དོག་དང་དབྱིབས་ལ་ས་ཞེས་བརྗོད་པ་དེ་བཞིན་དུ་རླུང་
 ལ་ཡང་རླུང་སྟོན་པོ་རླུང་རླུམ་པོའོ་ཞེས་བརྗོད་དོ། །¹⁰¹

ཞེས་འབྲུང་བ་ལྷར་ས་ལྷ་མེ་རླུང་སྟོན་པས་དེ་དག་ནང་ཕན་ཚུན་དང་། མིག་སོགས་
 འབྲས་བུའི་གཞུགས་ལས་ཁྲད་པར་འབྲེད་ཅིང་། ཁམས་སྟོན་པས་འཛིག་རྟེན་ལ་
 གྲགས་པ་ཁ་དོག་དང་དབྱིབས་འབྲུང་བར་འདོད་པ་བསལ་ནས། བསྟན་བཅོས་
 ལ་གྲགས་པ་རེག་བུའི་ཁྲད་པར་ཉིད་འབྲུང་བར་སྟོན་པའོ། །འཛིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྟངས་
 དུ་སའི་ཁ་དོག་དང་དབྱིབས་ལ་ས་ཞེས་བརྗོད་པ་ནི། དཔེར་ན། ས་སྟོན་པོ་དང་གྲུ་
 བཞི་ལ་སོགས་པར་གྲགས་པ་ལྷ་བུའོ། །

འབྲུང་བ་ལ་ངོ་བོའི་སྟོན་པས་དབྱེ་ན། ས་ལྷ་མེ་རླུང་གི་འབྲུང་བ་བཞི་ཡོད་
 ཅིང་། འབྲས་བུའི་གཞུགས་ལ་བྱ་བ་བྲེད་པའི་ཚུལ་བཞིར་ངེས་པས་འབྲུང་བ་བཞིར་
 གངས་ངེས་པ་ཡིན་ཏེ། འབྲུང་བ་བཞི་པོ་འདི་ཙམ་གྱིས་འབྲུང་བའི་བྱ་བ་བརྟེན་པ་
 དང་། ལྷུང་པ་དང་། སླིན་པ་དང་། སྦྱོད་པ་བཅས་རྗོགས་པར་བྲེད་ཅུས་པ་དང་། དེ་
 དག་ལས་གང་རུང་ཞིག་མ་ཚང་ན་འབྲུང་བཞིའི་བྱ་བ་མི་རྗོགས་པས་སོ། །དེ་ལྷར་
 ཡང་ཚོས་མངོན་པ་བྱེ་གྲག་དུ་བཤད་པ་ཆེན་པོ་ལས།

གཞན་དག་ན་རེ། བཞི་ལས་ཉུང་ན་བྱ་བ་མ་ཚང་ལ། བཞི་ལས་མང་ན་བྱ་བ་

101 ལྷ་དགེ བསྟན། མངོན་པ། གྲུ་གནས་དང་པོ། འོག་༣༡ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེག། ༡༥ འོག་ ༡༥

མེད་དོ། །དཔེར་ན། མི་བྱ་བཞི་པ་ལ་རྐང་པ་བཞི་ཁོ་ན་ཡོད་པ་ལྟ་བུའོ། །ཞེས་
 ཟེར་རོ། །འབྲུང་བའི་དོན་ཅི་ཡིན་ཞེ་ན། སྤྲུལ་པ། འབྲི་བར་བྱེད། འཕེལ་བར་
 བྱེད། གཞོན་པར་བྱེད། བན་པར་བྱེད། རོ་བོ་ལ་འབྲུང་འཛིག་དང་བཅས་པ་ནི་
 འབྲུང་བའི་དོན་ཡིན་ལ། རོ་བོ་དང་རྣམ་པ་དང་བོངས་ཚད་དག་སྟོགས་ཐམས་ཅད་
 དུ་ཐུབ་པ་དང་། བྱ་བ་ཆེན་པོ་འབྲུབ་པ་ནི་ཆེན་པོའི་དོན་ཡིན་ལོ། །¹⁰² ཞེས་དང་།
 མངོན་གྱི་འགྲེལ་བཤད་མཚན་ཉིད་རྗེས་འབྲང་དུ། “གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་མ་
 ཚང་ན་འབྲུང་བ་ལས་སྤྱད་པ་སྐྱེད་པར་མི་རུས་པའི་སྤྱིར་མ་ཚང་བ་དང་ལྷག་མ་མེད་
 བར་བཞི་ཉིད་ཡིན་ལོ་ཞེས་བཤད་དོ། །”¹⁰³ ཞེས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སྤྱང་པོ་ལྗེའི་
 རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་ལས་ཀྱང་། “དེ་དག་ནི་བཞི་ཁོ་ན་སྟེ། མི་རུས་
 པ་དང་མི་དགོས་པ་ཉིད་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར་བའི་སྤྱིར་མང་བའམ་ཉུང་བ་མ་ཡིན་ལོ། །
 འབྲུང་བའི་བྱ་བ་ནི་བརྟེན་པ་དང་། སྤྱད་པ་དང་། སྦྱིན་པར་བྱེད་པ་དང་། སྐྱོད་པར་
 བྱེད་པ་ཅམ་དུ་ཟད་དེ། དེ་དག་ཉིད་གྱིས་དེའི་བྱ་བ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་དང་། བྱ་བ་
 གཞན་མེད་པའི་སྤྱིར་འབྲུང་བ་དག་ནི་བཞི་ཁོ་ན་འོ། །”¹⁰⁴ ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །

འབྲུང་བ་སོ་སོའི་རོ་བོ་ནི། སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱི་སྤྱང་པོ་ལྗེའི་རབ་བྱེད་
 སོགས་ལས། སྲ་བ་དང་། གཤེར་བ་དང་། ཚ་བ་དང་། ཡང་ཞིང་གཡོ་བ་རྣམས་རིམ་

---

102 གྲིས་མ། བམ་སོ་བརྒྱ་དང་ཉེར་བདུན་པ། འོག ༤༣༥ རྒྱའི་ལོ་རྒྱུ་བ་སློབ་བཟང་ཚོས་འཕགས་སམ་མ་རྩ་
 རྩོན་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོས་རྒྱ་ཡིག་ནས་བསྐྱུར།
 103 ལྗེ་དགེ་བསྟན། མངོན་པ། རྒྱ། གནས་དང་པོ། འོག ༣༧ - བ། དཔེ་བསྐྱུར་མ། དེ་བ། ༡༡ འོག ༡༣
 104 ལྗེ་དགེ་བསྟན། སེམས་ཅམ། འི། བམ་སོ་དང་པོ། འོག ༡༤༦ - བ། དཔེ་བསྐྱུར་མ། དེ་བ། ༢༦ འོག ༥༩༤

བཞེན་ལྷན་པ་ས་ཚུ་མེ་རྒྱུང་བཞིའི་རོ་བོ་ཡིན་པར་གསུངས་ཤིང་། དང་པོ་གསུམ་
 ལ་རེ་རེ་ལས་མ་སློམ་ལ། རྒྱུང་ལ་ཡང་ཞིང་གཡོ་བ་ཞེས་གཉིས་སློམ་པ་ནི། ལྷན་
 ལྷན་གྱི་ཡང་བ་དེ་རྒྱུང་ཡིན་པ་བསལ་བའི་ཆེད་གཡོ་བ་ཞེས་སློམ་ལ། སེམས་རྒྱུང་
 སེམས་པ་དེ་རྒྱུང་ཡིན་པ་བསལ་ཆེད་ཡང་བ་ཞེས་སློམ་པར་གསུངས་ཏེ། ལྷན་པོ་
 ལྷའི་བཤད་པ་ལས།

ལྷན་པ་ཆེན་པོ་བཞིའི་མཚན་ཉིད་བསྟན་པར་བྱ་བའི་སྲིད། སའི་ཁམས་གང་
 ཞེན་སྲ་བ་ཉིད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སློམ་ཏེ། སའི་ཁམས་གང་ཞེན་
 ཞེས་བྱ་བ་ནི་སའི་ཁམས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་གང་ཞེན་ཞེས་ངེས་པའི་མ་ཚོ་ག་གོ།
 གང་སྲ་བ་དང་། མཁའ་བ་དང་། ལྷི་བ་ནི་སའི་ཁམས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དོ། །རྒྱའི་
 ཁམས་གང་ཞེན་ཞེས་བྱ་བ་ལ། རྒྱའི་ཁམས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་གང་ཞེན་ཞེས་
 ངེས་པའི་དོན་ཏོ། །གཤེར་བ་ཉིད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གང་གཤེར་བ་དང་སྐྱམ་པ་
 དང་བརྟན་པ་ནི་རྒྱའི་ཁམས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དོ། །མའི་ཁམས་གང་ཞེན་ཞེས་
 བྱ་བ་ལ། མའི་ཁམས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་གང་ཞེན་ཞེས་ངེས་པའོ། །ཚ་བ་ཉིད་
 དོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གང་ཚ་བ་དང་། རོ་བ་དང་ཚོག་པར་བྱེད་པ་ནི་མའི་ཁམས་
 ཀྱི་མཚན་ཉིད་དོ། །རྒྱུང་གི་ཁམས་གང་ཞེན་ཞེས་བྱ་བ་ནི། རྒྱུང་གི་ཁམས་
 ཀྱི་མཚན་ཉིད་གང་ཞེན་ཞེས་ངེས་པའོ། །ཡང་ཞིང་གཡོ་བ་ཉིད་ནི་རྒྱུང་གི་
 ཁམས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དེ་ཡང་བ་ནི་འགྲུལ་བར་བྱེད་པའོ། །གཡོ་བ་ནི་དངོས་
 པོའི་རྒྱན་ཡུལ་གཞན་དུ་སྤོལ་ཅིང་སྤྲི་བར་བྱེད་པའོ། །བརྒྱལ་བས་ས་དང་རྒྱ་
 དང་མའི་གསུམ་ལ་མཚན་ཉིད་རེ་རེ་བསྟན་ལ། རྒྱུང་གི་ཁམས་ལ་ནི་ཡང་བ་

དང་གཡོ་བ་སྟེ། ཅིའི་བྱིར་མཚན་ཉིད་གཉིས་སུ་བཤད། ལན་དུ་གལ་ཏེ་ཡང་
 བ་འབའ་ཞིག་སློས་ལ། གཡོ་བ་མ་སློས་ན་ནི་རྒྱར་བྱས་པའི་གཟུགས་ལུས་
 གྱི་ཡུལ་དུ་རྒྱར་བ་ལ་ཡང་འཇམ་བ་དང་། རྒྱབ་བ་དང་། ལྷོ་བ་དང་། ཡང་བ་
 ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱར་བྱས་པའི་གཟུགས་ཡོད་པ་སྟེ། རྒྱར་གི་ཁམས་སུ་འགྱུར་
 དུ་དོགས་པའི་སློན་དུ་འགྱུར་རོ། །གལ་ཏེ་གཡོ་བ་འབའ་ཞིག་སློས་ཀྱི་ཡང་
 བ་མ་སློས་ན་ནི་སེམས་ལས་རྒྱང་བའི་ཚོས་བཤད་པའི་སྐབས་སུ་སེམས་
 བ་གང་ཞེ་ན། གང་སེམས་གཡོ་བའོ་ཞེས་འབྱུང་བའི་སེམས་བ་དེ་རྒྱར་གི་
 ཁམས་སུ་འགྱུར་དུ་དོགས་པའི་སློན་དུ་འགྱུར་ཏེ། དེ་བས་ན་གང་ཡང་བ་
 དང་གཡོ་བའི་ཚོས་གཉིས་གང་ཡོད་པ་དེ་ནི་རྒྱར་གི་ཁམས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་
 དོ། །¹⁰⁵ ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་རོ།།

དེ་ལྟར་རྒྱ་འབྱུང་བ་བཞི་སོ་སོའི་ངོ་བོ་བྱེད་ལས་དང་བཅས་པ་རེའུ་མིག་ཏུ་བཤོད་ན།

མིང་།	ངོ་བོ།	བྱེད་ལས།
༡ སའི་འབྱུང་བ།	སྤ་བ།	བརྟེན་བར་བྱེད་བ།
༢ རྒྱའི་འབྱུང་བ།	གཤེར་བ།	སྦྱད་བར་བྱེད་བ།
༣ མའི་འབྱུང་བ།	རྩོ་བ།	སླིན་བར་བྱེད་བ།
༤ རྒྱར་གི་འབྱུང་བ།	ཡང་ཞིང་གཡོ་བ།	འཕེལ་བར་བྱེད་བ།

105 ལྷོ་དགེ་བསྟན། སེམས་ཅམ། སི། ཤོག་ ༣༥ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༡༧ ཤོག་ ༡༥༩

ལྷུང་བ་བཞིའི་སྤྲ་རགས་ཀྱི་ཚུལ་ནི། གོ་རིམ་བཞིན་དུ་སྤྱི་མ་སྤྱི་མ་ལས་སྤྲ་
 མ་སྤྲ་མ་རགས་པར་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་གསུངས་ཏེ། རྣམ་པར་གཏོབ་
 ལ་དབབ་བ་བསྐྱབ་ལས། “ས་ལ་སོགས་པ་ལྷུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་པོ་དེ་དག་ནི་གོ་
 རིམས་བཞིན་དུ་རགས་པ་ཉིད་ཡིན་པར་རིག་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ལ་སའི་ཁམས་འབྲས་
 ལུ་དང་བཅས་པ་ནི་རྟེན་གྱི་དོན་གྱིས་གཙོ་བོ་ཡིན་ནོ། །ཚུ་དང་། མེ་དང་། རླུང་རྣམས་
 ཀྱི་ལས་ནི་རྒྱན་པ་དང་། འབར་བ་དང་། གཡོ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་དག་ནི་དེ་ལ་
 བརྟེན་ནས་འཇུག་པར་ལྷུང་རོ། །”¹⁰⁶ ཞེས་པ་སྟུང་རོ།།

ལྷུང་བཞིའི་བྱེད་ལས་ཀྱང་སའི་རྩ་ལག་གི་སྤྱང་པོ་སྤྱིའི་བཤད་པ་ལས།
 ལྷུང་བ་ཆེན་པོ་བཞིའི་མཚན་ཉིད་བཤད་ནས་ལས་བསྟན་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ལ་
 ལས་ནི་བརྟེན་པ་དང་། སྤྱད་པ་དང་། སློན་པ་དང་། འཕེལ་བར་བྱེད་པའོ། །སའི་
 ཁམས་ཀྱི་ལས་ནི་བརྟེན་པར་བྱེད་པའོ། །རླུང་ཁམས་ཀྱི་ལས་ནི་སྤྱད་པར་
 བྱེད་པའོ། །མེའི་ཁམས་ཀྱི་ལས་ནི་སློན་པར་བྱེད་པའོ། །རླུང་གི་ཁམས་ཀྱི་
 ལས་ནི་འཕེལ་བར་བྱེད་པའོ། །འོ་ན་ཁམས་ཀྱི་དོན་ཅི། ཁམས་ཀྱི་དོན་ནི་
 འཛིན་པར་བྱེད་པའི་དོན་ཉོ་སྟེ། རྒྱུར་བྱས་པའི་གཟུགས་བཅུ་གཅིག་འཛིན་
 པས་ན། སའི་ཁམས་རྒྱའི་ཁམས་མའི་ཁམས་རྒྱུང་གི་ཁམས་ཞེས་བྱའོ། །¹⁰⁷
 ཞེས་བཤད་པ་བཞིན་ནོ།།

106 ལྟེ་དགོ བསྟན། སེམས་ཅོམ། ཞི། བམ་པོ་རྒྱག་པ། འོག ༥༩ བ། དཔེ་བསྐྱུང་མ། དེབ། ༡༧ འོག ༡༩༧
 107 ལྟེ་དགོ བསྟན། སེམས་ཅོམ། སི། འོག ༣༥ བ། དཔེ་བསྐྱུང་མ། དེབ། ༡༧ འོག ༡༦༠

མདོར་ན་ངོ་བོ་དང་བྱེད་ལས་བསྐྱེམས་ནས་བཤད་ན། སྲ་ཞིང་འཐས་པ་ལ་
ས་དང་། བརྒྱན་ཞིང་གཤེར་བ་ལ་རྩ་དང་། ཚ་ཞིང་སྲེག་པ་ལ་མེ་དང་། ཡང་ཞིང་
གཡོ་བ་ལ་རླུང་ཞེས་བྱའོ།།

མདོན་པ་འོག་མའི་གཞུང་སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱི་ཚོས་མདོན་པ་མཛོད་ལྟ་
བུར། འབྲུང་བ་བཞི་རེ་རེའི་ཚོགས་པ་ན་འབྲུང་བ་གཞན་མ་ཚང་བ་མེད་པར་ཡོད་ཀྱང་
མཐུ་ཆེ་བ་དང་ཤས་ཆེ་བ་ནི་མདོན་བྱ་འབྲུང་ལ་གཞན་རྣམས་ནི་མི་མདོན་པའི་རྩལ་
བྱ་གནས་པར་བཤད་དེ། དཔེར་ན། ས་རྩོ་ལྟ་བུ་གཅིག་ལའང་། འདུས་པ་དང་། སྐམ་
པ་དང་། གཡོ་བ་ཡོད་པས་རྩ་མེ་རླུང་གསུམ་ལྟན་ཅིག་ཏུ་ཡོད་ལ། དེ་བཞིན་རྩ་
ལའང་ཤིང་འདེགས་པ་དང་མེ་ཉོག་སློན་པ་དང་གཡོ་བ་ཡོད་པ་དང་། མེ་ལའང་མེ་
སླེ་འདེགས་པ་དང་དེ་འདུས་པ་དང་གཡོ་བ་ཡོད་པ་དང་། རླུང་ལའང་འདེགས་པ་
དང་གྲང་བ་དང་རྩོ་བའི་རེག་བྱ་ཡོད་པས་འབྲུང་བ་གཞན་གསུམ་གསུམ་ལྟན་ཅིག་ཏུ་
ཡོད་པར་འདོད། དེ་ལྟར་གཟུགས་འདུས་པ་ཐམས་ཅད་ལ་འབྲུང་བ་བཞི་ཀའི་བྱེད་
ལས་ཚང་བར་ཡོད་པས་འབྲུང་བཞི་མཚན་ཉིད་པ་ཡོད་མོད། འོན་ཀྱང་བྱེད་ལས་
གང་ཤས་ཆེ་བ་དེ་གཙོ་བོ་ཡིན་པས་དེའི་ཆ་ནས་འབྲུང་བ་དེ་དང་དེའི་ཐ་སྙད་བྱེད་
པ་ནི། མེ་དམར་འབར་བའི་སྐབས་སུ་འབྲུང་བ་གཞན་གསུམ་ཡོད་ཀྱང་མེ་གཙོ་བོ་
ཡིན་པས་མེ་ཞེས་བརྗོད་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། དེ་དག་ནི་བྱ་བ་ལ་ལྟོས་ནས་བཞག་པའོ། །དེ་
ཡང་ཚོས་མདོན་པ་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་ཆེན་པོ་ལས།

འབྲུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་པོ་ཉལ་ཏུ་མི་འབྲུལ་བར་རི་ལྟར་མདོན་ཞེ་ན། སྐྱས་པ།
རང་གི་མཚན་ཉིད་དང་བྱེད་ལས་དག་ཚོགས་པ་ཐམས་ཅད་ལ་དམིགས་

སའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་སྣང་སྒྲ་བའི་ཚོགས་པ་ན་སའི་མཚན་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་
 སྣང་བའི་ཕྱིར་ཡོད་པར་གྲུབ་ལ། ཚོགས་པ་འདི་ལ་གལ་ཏེ་རྒྱའི་ཁམས་མེད་
 བ། གསེར་དང་དུལ་དང་ཞ་ཉེ་ལ་སོགས་པ་ཞུ་བར་མི་འགྱུར་རོ། །ཡང་
 རྒྱ་མེད་ན་དེ་དག་འགྲེས་པར་འགྱུར་རོ། །གལ་ཏེ་མེད་ཁམས་མེད་ན། རྩོ་
 བ་ལ་སོགས་པས་བསྐྱེད་པ་ན་མེ་འགྱུར་བར་མི་འགྱུར་རོ། །ཡང་མེ་མེད་
 བ་སྤྲིན་པར་འགྱུར་བ་མེད་པས་དེ་དག་དུལ་པར་འགྱུར་རོ། །གལ་ཏེ་རྒྱང་
 གི་ཁམས་མེད་ན་གཡོ་བ་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །ཡང་རྒྱང་མེད་ན་རྒྱས་པ་
 མེད་པར་འགྱུར་རོ། །གཤེར་བའི་ཚོགས་པ་ན་རྒྱའི་ཁམས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་
 མངོན་སུམ་དུ་སྣང་བའི་ཕྱིར་ཡོད་པར་གྲུབ་ལ། ཚོགས་པ་དེ་ལ་གལ་ཏེ་
 སའི་ཁམས་མེད་ན། ཉ་ཅང་གང་བའི་གནས་སྐབས་ན་འགྲུགས་སུ་ཆགས་
 བར་མི་འགྱུར་རོ། །ཡང་ས་མེད་ན་གྲུ་ལ་སོགས་པ་བྱིང་བར་འགྱུར་རོ། །
 གལ་ཏེ་མེད་ཁམས་མེད་ན་རྩོ་བར་འགྱུར་བའི་དུས་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །
 ཡང་མེ་མེད་ན་དེ་དུལ་པར་འགྱུར་རོ། །གལ་ཏེ་རྒྱང་གི་ཁམས་མེད་ན་གཡོ་
 བ་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །ཡང་རྒྱང་མེད་ན་རྒྱས་པ་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །རྩོ་
 བའི་ཚོགས་པ་ན་མེད་ཁམས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་སྣང་བའི་ཕྱིར་
 ཡོད་པར་གྲུབ་ལ། ཚོགས་པ་དེ་ལ་སའི་ཁམས་མེད་ན་སྤྲིན་མེ་ལ་སོགས་
 སའི་མེ་སྤྲེ་བསྐྱོག་པར་མི་འགྱུར་རོ། །ཡང་ས་མེད་ན་དངོས་པོ་འཛིན་པར་
 མི་འགྱུར་རོ། །གལ་ཏེ་རྒྱའི་ཁམས་མེད་ན་རྒྱན་མི་སྤྲེ་བར་འགྱུར་རོ། །ཡང་
 རྒྱ་མེད་ན་མེ་སྤྲེ་ཚོགས་པར་མི་འགྱུར་རོ། །གལ་ཏེ་རྒྱང་གི་ཁམས་མེད་

ན་གཡོ་བ་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །ཡང་རྒྱང་མེད་ན་རྒྱས་པ་མེད་པར་འགྱུར་
 རོ། །གཡོ་བའི་ཚོགས་པ་ན་རྒྱང་གི་ཁམས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་མངོན་སུམ་
 ཏུ་སྒྲུང་བའི་སྲིད་ཡོད་པར་གྲུབ་ལ། ཚོགས་པ་དེ་ན་སའི་ཁམས་མེད་ན་
 ཚིག་པ་ལ་སོགས་པའི་སློབ་པ་ལ་རེག་པའི་ཚེ་རྣམས་པར་མི་འགྱུར་རོ། །
 ཡང་ས་མེད་ན་དངོས་པོ་འཛིན་པར་མི་འགྱུར་རོ། །གལ་ཏེ་རྒྱུའི་ཁམས་མེད་
 བ་རྒྱང་གང་མོ་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །ཡང་རྒྱ་མེད་ན་དེ་དག་འགྲེས་པར་འགྱུར་
 རོ། །གལ་ཏེ་མེད་ཁམས་མེད་ན་རྫོ་བའི་རྒྱང་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །ཡང་མེ་མེད་
 བ་དེ་རུལ་པར་འགྱུར་རོ། །¹⁰⁸ ཞེས་སོ།།

དེ་ལྟར་མངོན་པ་འོག་མའི་གཞུང་ཏུ་བཤད་པ་བཞིན། བྱེ་བྲག་སྐྱབས་བས་བསགས་
 རུལ་སྤྲོ་རབ་གཅིག་ལའང་འབྱུང་བ་བཞི་དང་གཞུགས་ཅི་རོ་རེག་བྱའི་རྣམ་བཞི་
 རྟེན་རུལ་རྣམས་བརྒྱད་ཚང་དགོས་ལ་རུལ་རྣམས་དེ་དག་ཀྱང་ས་དང་རྒྱ་མཚན་ཉིད་པ་
 སོགས་ཡིན་ཟེར། མདོ་སྡེ་བས་བེམ་སོ་རྣམས་རུལ་རྣམས་བརྒྱད་འདུས་སུ་འདོད་ཀྱང་
 རུལ་རྣམས་བརྒྱད་ཅེས་པའི་རྣམས་དེ་རུས་བཤམ་ས་བོན་ལྷ་བྱ་ཞིག་སྟེ། གང་སྒྲུང་བ་ན་
 མངོན་ཏུ་གྱུར་པ་དང་མི་སྒྲུང་བ་ན་ས་བོན་གྱི་རྒྱུ་ཏུ་ཡོད་ཀྱི། དེས་པར་མངོན་གྱུར་
 ཏུ་ཡོད་མི་དགོས་པས། གཞུགས་ཅན་རྣམས་ལ་ས་རྒྱ་སོགས་རུས་བཤམ་ས་བོན་
 གྱི་སྐོ་ནས་ཚང་བར་ཡོད་ཀྱང་ས་རྒྱ་སོགས་མཚན་ཉིད་པ་དེས་པར་ཡོད་མི་དགོས་
 ཟེར། དེ་ཡང་མངོན་གྱི་འགྲེལ་བཤད་དོན་གསལ་ལས། “གཞན་དག་ན་རེ་དེ་དག་
 ལ་དེ་དག་ས་བོན་གྱི་སྐོ་ནས་ཡོད་ཀྱི་ཞེས་ཟེར་རོ་ཞེས་བྱ་བའི་མདོ་སྡེ་བ་རྣམས་ཉེ།

108 གྲིས་ལ། བམ་སོ་བརྒྱད་སོ་གཅིག་ལ། ཤོག ༡༤༦

ས་བོན་གྱི་སྐོ་ནས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་རྣམ་པའི་སྐོ་ནས་ཏེ། མཐུའི་སྐོ་ནས་ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་
ཚོག་གོ། །རང་གི་ངོ་བོར་ནི་མ་ཡིན་ཞེས་བྱ་བ་ནི་རྗེས་སུ་ནི་མ་ཡིན་འོ་ཞེས་བྱ་བའི་
ཐ་ཚོག་གོ། །”¹⁰⁹ ཞེས་འབྲུང་།

འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་རྗེས་འབྲུང་དང་བཅས་པའི་གཞུང་ཚམས་སུ་ནི། གང་
མཐུ་ཆེ་ཞིང་ཤས་ཆེ་བའི་གནས་སྐབས་ལ་འབྲུང་བ་དེ་དང་དེ་ཞེས་དངོས་སུ་མིང་
གིས་སྐོ་ས་ལ། ཤས་རྒྱུང་ཞིང་མཐུ་རྒྱུང་བའི་གནས་སྐབས་ལ་ཁམས་ཞེས་འབྲུང་
བ་བཞི་དང་འབྲུང་བ་བཞིའི་ཁམས་ལ་ཁྱད་པར་སྤེལ་ས། བསགས་པའི་གཞུགས་
ཐམས་ཅད་ལ་འབྲུང་བ་བཞིའི་ཁམས་ཚང་བར་ཡོད་ནའང་འབྲུང་བ་བཞི་མཚན་
ཉིད་པ་ཡོད་མི་དགོས་པར་བཤད་དེ། སའི་དངོས་གཞི་ལས།

དེ་ལ་གཞུགས་འདུས་པ་ཐམས་ཅད་ལ་ནི་དུས་ཐམས་ཅད་དུ་འབྲུང་བ་ཆེན་
པོ་ཐམས་ཅད་གྱི་ཁམས་ཡོད་དོ། །འདི་ལྟ་སྟེ། ཤིང་སྐྱམ་པོ་གཙུབས་པ་ལས་
མེ་འབྲུང་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་རྗོ་བརྟུངས་པ་ལས་མེ་འབྲུང་བ་དང་། དེ་བཞིན་
དུ་ལྷགས་དང་དདུལ་དང་གསེར་ལ་སོགས་པ་མེ་འཛེབས་པས་བསྐྱབས་
ན་བརྒྱུང་བརྒྱུང་པོར་འགྱུར་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་རྩེ་ཤེལ་ལས་རྩེ་འབྲུང་བ་
དང་།”¹¹⁰

ཞེས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སྤང་པོ་སྤའི་བཤད་པ་ལས་ཀྱང་།

དཔེར་ན་ས་གང་ན་ཡོད་པ་ན་རྩེ་དང་མེ་དང་རྒྱུང་ཡང་ཡོད། རྩེ་གང་ན་ཡོད་

---

109 ལྷེ་དགེ་བསྟན། མཛོན་པ། ལྷ་གནས་གཉིས་པ། ཤོག ༡༡ ན ༧ དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༤༠ ཤོག ༢༧༠
110 ལྷེ་དགེ་བསྟན། སེམས་ཅམ། ཚི། བམ་པོ་གསུམ་པ། ཤོག ༢༤ པ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༢༢ ཤོག ༢༩༩

བ་ན་ས་དང་མེ་དང་རླུང་ཡང་ཡོད་པ་ལས་དེ་ན་གང་མཐུ་ཆེ་ཞིང་ཤས་ཆེ་བ་
 དེ་ནི་ས་ཞེས་དངོས་སུ་མིང་གིས་སྒྲོས་ལ། རླུང་དང་། མེ་དང་། རླུང་ལྟ་བུ་ཤས་
 རླུང་ཞིང་མཐུ་རླུང་བར་གནས་པ་ལ་ནི་ཁམས་ཞེས་བྱའོ། །དེའང་དབེར་ན་སྤེ་
 སུལ་གང་དང་ལན་ཚུ་སུལ་གང་བསྐྱེས་པ་ལས་ལན་ཚུ་མཐུ་ཆེ་ཞིང་ཤས་ཆེ་
 བར་གྱུར་བས་ལན་ཚུ་ཁ་ཞིང་དངོས་སུ་མིང་གིས་འབྲིན་གྲང་སྤེ་དེ་ན་ཁམས་
 གྱི་མཚན་ཉིད་དུ་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ་ཡོད་དོ།།¹¹¹

ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས།

རིགས་བས་བརྟགས་ན་ཡང་གཅིག་གང་ན་ཡོད་པ་ན་ཀུན་ཡོད་པར་མངོན་
 ཏེ། རྗོ་བ་དང་ཤིང་ལ་སོགས་པ་འབྲུང་ཞིང་སོ་སོར་མ་གྲུས་བས་ན་སའི་
 ཁམས་ལ་རླུའི་ཁམས་ཡོད་པར་མངོན་ནོ། །རྗོ་དང་ཤིང་ལ་སོགས་པ་གཡོ་
 ཞིང་འགྲུལ་བས་ན་རླུང་གི་ཁམས་ཡོད་དོ། །རྗོ་གཉིས་སའ་རླུང་དུ་སྤང་བ་
 ལས་མེ་སྟག་འབྲུང་བས་ན་མའི་ཁམས་ཡོད་དོ། །རླུའི་ཁམས་ལ་ཡང་གྲུ་
 དང་འདབ་མ་ལ་སོགས་པ་འཛིན་ཅིང་རྟེན་བྱེད་བས་ན་རླུའི་ཁམས་ལ་ཡང་
 སའི་ཁམས་ཡོད་པར་མངོན་ནོ། །རླུའི་ནང་དུ་ཤིང་གི་འདབ་མ་དང་རྩ་ལྗང་
 བ་འབྲུལ་ཞིང་རླུང་སོ་སོ་དག་གྲང་དམིགས་བས་ན་རླུའི་ནང་ན་མེ་ཡོད་པར་
 མངོན་ནོ། །སྤུང་དུ་འབབ་ཅིང་གཡོ་བས་ན་རླུང་ཡོད་པར་མངོན་ནོ། །རླུང་
 གི་ཁམས་ལ་ཡང་འདབ་མ་དང་རྩ་ལྗང་ཅིང་འདེགས་བས་ན་སའི་ཁམས་
 ཡོད་པར་མངོན་ནོ། །རླུང་རྗོ་བ་དག་གྲང་དམིགས་ལ་རྩམ་བརྒྱན་པ་རྣམས་

111 ལྗོ་དགེ་བསྟན། སེམས་ཅོམ། སི། ཤོག 36 བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེ། 22 ཤོག 260

རྒྱུང་ལ་ཕྱར་ན་སྐྱམ་པར་འགྱུར་བས་མེད་ཁམས་ཡོད་པར་མངོན་ནོ། །རྒྱུ་
 མ་དང་རྒྱུང་གཅིག་ཏུ་འདུས་ཤིང་འགྱུར་ཞིང་འབྱུང་བས་ན། རྒྱུ་ཁམས་ཀྱང་
 ཡོད་པར་མངོན་ནོ། །མེད་ཁམས་ལ་ཡང་མེ་ལྷེ་གཅིག་གིས་གཅིག་འཛིན་པ་
 དང་། མེ་ལྷེས་འདབ་མ་དང་རྩ་ལ་སོགས་པ་འདེགས་ཤིང་འཛིན་པས་ན་སེའི་
 ཁམས་ཡོད་པར་ཡང་མངོན་ནོ། །མེ་ལྷེ་རྣམས་ཀྱང་སོ་སོར་མི་འགྲེས་པར་
 གཅིག་ཏུ་འབར་བས་ན་རྒྱུ་ཁམས་ཡོད་པར་མངོན་ནོ། །འགྲུལ་ཞིང་གཡོ་
 བས་ན་རྒྱུ་གི་ཁམས་ཀྱང་ཡོད་པར་མངོན་ནོ། །¹¹² ཞེས་སོ། །

གཞན་ཡང་གཟུགས་འདུས་པ་ལ་འབྱུང་བ་ས་སོགས་མཚན་ཉིད་པ་གཅིག་
 དང་ལྡན་པ་ནས་བཞི་དང་ལྡན་པའི་བར་དང་། གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་གཅིག་ཕྱི་དང་
 ལྡན་པ་ནས་གཟུགས་སྐྱེ་བྱེད་ལྟར་ལྡན་པའི་བར་ཡོད་པར་བཤད་དེ།
 མངོན་པ་ཀུན་བརྟུས་ལས། “འདུས་པ་གང་ལས་འབྱུང་བ་གང་དམིགས་པ་དེ་ནི་
 དེ་ན་ཡོད་དོ་ཞེས་བརྗོད་པར་བྱའོ། །འབྱུང་བ་གཅིག་ལས་གྱུར་པའི་འདུས་པ་ཡང་
 ཡོད། འབྱུང་བ་གཉིས་ལས་གྱུར་པ་ཡོད་པ་ནས། འབྱུང་བ་ཐམས་ཅད་ལས་གྱུར་པ་
 ཡང་ཡོད་དོ། །”¹¹³ ཞེས་དང་། མངོན་གྱི་འགྲེལ་བཤད་དོན་གསལ་ལས་ཀྱང་།
 རྣམ་འབྱོར་སྦྱོད་པ་སེམས་པར་བྱེད་པ་དག་ནི་བསགས་པར་གནས་པ་
 དག་ལ་འབྱུང་བ་དང་འབྱུང་བ་ལས་གྱུར་པ་རྣམས་ངེས་པར་བརྗོད་དོ། །

112 ལྷེ་དགོ་བསྟན། སེམས་ཅོམ། སྤྱི་ལོ་༡༩༤༦ ལོ་༡༩ ལྷེ་དགོ་བསྟན། སེམས་ཅོམ། སྤྱི་ལོ་༡༩༤༦ ལོ་༡༩
 113 ལྷེ་དགོ་བསྟན། སེམས་ཅོམ། སྤྱི་ལོ་༡༩༤༦ ལོ་༡༩ ལྷེ་དགོ་བསྟན། སེམས་ཅོམ། སྤྱི་ལོ་༡༩༤༦ ལོ་༡༩

རི་ལྷར་ཞེ་ན། སྐབས་པ། འདུས་པ་ལས་འབྱུང་བ་གཅིག་ལས་གྱུར་བ་ཡང་ཡོད་
 དེ། འདི་ལྷ་སྟེ་མོང་རྫོག་སྐབས་པ་ལྷ་བྱུངོ། །འབྱུང་བ་གཉིས་ལས་གྱུར་བ་ཡང་
 ཡོད་དེ། དེ་ཉིད་གཤེར་བ་ལྷ་བྱུངོ། །འབྱུང་བ་གསུམ་ལས་གྱུར་བ་ཡང་ཡོད་
 དེ། དེ་ཉིད་རྫོ་བ་ལྷ་བྱུངོ། །འབྱུང་བ་ཐམས་ཅད་ལས་གྱུར་བའི་བར་ཡང་ཡོད་
 དེ། མོང་རྫོག་གཤེར་བ་དང་རྫོ་བ་དེ་ཉིད་འགྲོ་བའི་གནས་སྐབས་ནའོ། །རྒྱར་
 བྱས་པའི་གཟུགས་ལ་ཡང་འདུས་པ་གང་ལ་རྒྱར་བྱས་པའི་གཟུགས་གང་
 ཞིག་དམིགས་པ་དེ་ནི་དེ་ལ་ཡོད་དོ་ཞེས་བྱ་བར་རིག་པར་བྱ་སྟེ། འདུས་པ་
 ལ་རྒྱར་བྱས་པའི་གཟུགས་གཅིག་དང་ལྡན་པ་ཡང་ཡོད་དེ། འདི་ལྷ་སྟེ་འོད་
 ལྷ་བྱུངོ། །རྒྱར་བྱས་པའི་གཟུགས་གཉིས་དང་ལྡན་པ་ཡང་ཡོད་དེ། འདི་ལྷ་
 སྟེ་རྒྱར་སྐྱ་དང་བྱི་དང་བཅས་པ་ལྷ་བྱུངོ། །རྒྱར་བྱས་པའི་གཟུགས་གསུམ་དང་
 ལྡན་པ་ཡང་ཡོད་དེ། འདི་ལྷ་སྟེ་དུ་བ་ལྷ་བྱུངོ། །དེ་ནི་གཟུགས་དང་བྱི་དང་རེག་
 བྱའི་ཁྱད་པར་གྱིས་རབ་དུ་སྟེ་བའི་སྤྱིར་ཏེ། འདི་ལ་རེག་བྱའི་ཁྱད་པར་ནི་ཡང་
 བ་ཉིད་ཡིན་པར་རིག་པར་བྱུངོ། །རྒྱར་བྱས་པའི་གཟུགས་བཞི་དང་ལྡན་པ་
 ཡང་ཡོད་དེ། འདི་ལྷ་སྟེ་ཨ་ག་དུའི་སྤོང་བྱ་ལྷ་བྱུངོ། །རྒྱར་བྱས་པའི་གཟུགས་
 ལྷ་དང་ལྡན་པ་ཡང་ཡོད་དེ། འདི་ལྷ་སྟེ་དེ་ཉིད་སྐྱ་དང་བཅས་པ་ལྷ་བྱུངོ་ཞེས་
 བྱ་བ་དེ་ལྷ་བྱ་ལ་སོགས་པ་བརྗོད་པར་བྱུངོ། །¹¹⁴ ཞེས་འབྱུང་བ་ལྷར་རོ། །
 དབུ་མའི་གཞུང་དུ་འང་གཟུགས་འདུས་པ་རྣམས་ལ་འབྱུང་བ་བཞིའི་ཁམས་
 ཚང་བར་བཤད་དེ། དེ་ཡང་སྐྱ་སྐྱབ་ཀྱི་རིན་ཆེན་སྟངས་པར།

114 ལྟེ་དགོ བསྟན། མངོན་པ། གུ གནས་གཉིས་པ། འོག་༡༡༥ ར། དཔེ་བསྟར་མ། དེ་བ། ༡༠ འོག་ ༣༥༤

ལྷུང་བ་རྣམས་ཀྱང་བདག་བཞིན་བརྟུན། །ས་ཚུ་མེ་དང་རྒྱང་རྣམས་ནི།།
 དེ་དེའང་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་མེད། །གང་གསུམ་མེད་པར་དེ་དེ་མེད།།
 གཅིག་མེད་པར་ཡང་གསུམ་མེད་དོ། །གལ་ཏེ་གསུམ་མེད་དེ་དེ་མེད།།
 གཅིག་མེད་པར་ཡང་གསུམ་མེད་ན། །སོ་སོར་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ།།
 ཇི་ལྟར་འདུས་པ་སྐྱེད་པར་འགྱུར།།¹¹⁵

ཞེས་ལྷུང་བ་རྣམས་རང་བཞིན་གྱིས་མ་གྲུབ་པའི་རྟུན་པར་སྐྱབ་པའི་སྐབས་སུ།
 ས་སོགས་ལྷུང་བ་དེ་དེའི་ཚོགས་པ་ནའང་ལྷུང་བ་གཞན་གསུམ་གྱི་ཁམས་དེས་
 བར་ཡོད་དཔོན་ལ། གལ་ཏེ་ལྷུང་བ་བཞིའི་ཁམས་དེ་དེ་ལས་མེད་པའམ་བཞི་ག་
 མ་ཚང་ན་གཞུགས་འདུས་པ་འགྲུབ་མི་ཅུས་པར་གསུངས་སོ། །སློབ་དཔོན་རྣམས་
 གྲགས་པའི་བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་བ་ལས་ཀྱང་།

དེའི་ཕྱིར་ཅུར་ཅུར་སོའི་འོག་ཏུ་ལྷུང་བར་འགྱུར་བ་ཞིག་ན། སའི་ཁམས་གྱིས་
 བེ་བརྒྱང་བ་ཡང་ཡིན་ནོ། །གལ་ཏེ་ཚུའི་ཁམས་མེད་ན་ནི་དེའི་ཚེ་གོང་བུའི་
 འོ་བོར་མི་འགྱུར་བ་ཞིག་ན། ཚུའི་ཁམས་གྱིས་བསྐྱུས་པས་ན་གོང་བུའི་འོ་
 བོར་འགྱུར་གྱི་བྱེ་མ་ལྟར་རྟུལ་སྤོང་བ་དེ་དེ་ནས་འཛོར་བའི་འོ་བོར་མི་འགྱུར་
 རོ། །གལ་ཏེ་མེའི་ཁམས་མེད་པར་གྱུར་ན་ནི། དེའི་ཚེ་ཅུར་ཅུར་སོ་འདུལ་བར་
 འགྱུར་བ་ཞིག་ན། མེའི་ཁམས་གྱིས་སྐྱམ་པས་ན་དེ་འདུལ་བར་ཡང་མི་འགྱུར་
 རོ། །གལ་ཏེ་རྒྱང་གི་ཁམས་མེད་པར་གྱུར་ན་ནི་ཅུར་ཅུར་སོ་དེ་འཕེལ་བ་དང་།

115 ལྷེ་དགེ་བརྟན། སྐྱེས་རབས་དང་སྤྱིངས་ཡིག་གེ་ལེུ་དང་སོ། ལྷོ་ག ༡༩-༡༥ ལོག ༡༡༠ ཅ།
 དཔེ་བསྐྱར་ལ། དེ་ག ༩༩ ལོག ༡༩༥

རྒྱས་པ་དང་ཡངས་པ་ཉིད་དུ་མི་འགྱུར་བ་ཞིག་ན། རྒྱང་གི་ཁམས་ཀྱིས་འཕེལ་
བར་འགྱུར་བ་ཡང་ཡིན་ལོ། །¹¹⁶ ཞེས་གསུངས་སོ།།

དེས་ན་མངོན་པ་འོག་མའི་གཞུང་དུ་ནི་འགྱུར་བ་བཞི་དང་འགྱུར་བ་བཞིའི་
ཁམས་ལ་སྲུང་བར་མེད་ཅིང་། གཟུགས་འདུས་པ་ཐམས་ཅད་ལ་འགྱུར་བ་བཞི་ཀའི་
བྱེད་ལས་ཚང་བར་ཡོད་པས་འགྱུར་བཞི་མཚན་ཉིད་པ་ཡོད་པར་བཤད་ལ། མངོན་
པ་གོང་མ་དང་དབྱུ་མའི་གཞུང་དུ་ནི། འགྱུར་བཞི་དང་འགྱུར་བཞིའི་ཁམས་ལ་སྲུང་
བར་བྱེ་ནས། བསགས་པའི་གཟུགས་ཐམས་ཅད་ལ་འགྱུར་བཞིའི་ཁམས་ཚང་བར་
ཡོད་ནའང་འགྱུར་བཞི་མཚན་ཉིད་པ་ཡོད་མི་དགོས་པ་དང་། རྒྱལ་སྤྱོད་ཀྱི་ཚོགས་
པའི་ཚུའི་རྣམ་ལྟ་བུ་ཚུའི་ཁམས་སམ་རྒྱས་པ་ཡིན་གྱི་ཚུ་མ་ཡིན་པར་བཤད་དོ།།

ཡང་འགྱུར་བ་ཚེན་སོ་རྣམས་གཅིག་ལ་གཅིག་བརྟེན་ཏེ་གནས་པའི་ཚུལ་
ནི། འཕགས་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་སྤྱིན་པ་སྤྱད་པ་ཚོགས་སུ་བཅད་པ་ལས།
“མཁའ་ལ་རྒྱུད་བརྟེན་དེ་ལ་ཚུ་ཡི་སྤང་སོ་བརྟེན། །དེ་ལ་ས་ཚེན་འདི་བརྟེན་དེ་ལ་འགྲོ་
བ་བརྟེན། །”¹¹⁷ ཅེས་དང་། ཚོས་མངོན་པའི་མངོན་གྱི་འགྲེལ་བཤད་དུ་མངོན་བྱངས་
པ་ལས་ཀྱང་། “བཙོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཀྱང་། གྱེ་གློ་ཏ་མ་ས་ཅི་ལ་བརྟེན་ལགས། གྱེ་
བྲམ་ཟེ་ས་ནི་ཚུ་ལ་བརྟེན་ཏོ། །གྱེ་གློ་ཏ་མ་ཚུ་ཅི་ལ་བརྟེན་ལགས། བྲམ་ཟེ་ཚུ་ནི་རྒྱང་
ལ་བརྟེན་ཏོ། །གྱེ་གློ་ཏ་མ་རྒྱང་ནི་ཅི་ལ་བརྟེན་ལགས། བྲམ་ཟེ་རྒྱང་ནི་ནས་མཁའ་ལ་

116 ལྗེ་དགེ་བཤུན། དབུ་མ། ཡ། རབ་བྱེད་གཉིས་པ། ཤོག ༥༩ ལ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེབ། ༤༠ ཤོག ༡༠༥༡
117 ལྗེ་དགེ་བཤུན། ཤེས་རབ་སྣ་ཚོགས། ༧ ཤོག ༡༡ ལ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེབ། ༣༤ ཤོག ༣༤

བརྟེན་ཏེ། །ཤེ་གྲོ་ཉ་མ་ནམ་མཁའ་ཅི་ལ་བརྟེན་ལགས། བུམ་ཟེ་ཏ་ཅང་ཐལ་ཏེ་བུམ་
ཟེ་ནམ་མཁའ་མི་རྟེན་མེད་པར་སྤང་བ་མེད་པ་དམིགས་པ་མེད་པའོ་ཞེས་བྱ་བ་རྒྱས་
པར་གསུངས་ཏེ།”¹¹⁸ ཞེས་སོགས་འབྲུང་ལ།

ཡང་བྱུང་མཐའ་སྐྱ་བ་ཁ་ཅིག་གིས་སྐྱོན་མའི་དབྱིབས་རྒྱུ་མ་བ་དང་ཚེར་མ་
ཚོ་བ་སོགས་རྒྱ་མེད་པར་ངོ་བོ་ཉིད་ལས་བྱུང་པར་འདོད་པ་འགོག་སྐབས། ཚོོ་བ་
དཔོན་འཕགས་པ་ལྟའི་འབྲུལ་བ་བརྒྱུ་བའི་རིགས་པ་གཏན་ཚིགས་བྱུང་བ་ལས།
གལ་ཏེ་ནམ་མཁའ་རྟེན་མེད་ལ། །སྐྱ་དང་ཚེར་སོགས་ཡོད་ན་ནི།།
རྒྱ་མེད་ངོ་བོ་ཉིད་མཐོང་ན། །དེ་དག་ས་སོགས་བརྟེན་ནས་སྐྱེ།།
རྒྱ་ཡང་གྲེན་དུ་སྤར་འབབ་ཅིང་། །ཉི་མ་སྤྲོགས་བཞིར་འབྲར་ཤར་ན།།
རྒྱ་མེད་ངོ་བོ་ཉིད་བདེན་ན། །རྒྱ་ལི་ས་ཡི་ཤུགས་ཀྱིས་འབབ།།¹¹⁹
ཅེས་སྐྱོན་མ་རྒྱུ་མ་སོགས་ས་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་ཞིང་། རྒྱ་སྤར་དུ་འབབ་པ་ཡང་སའི་
ཤུགས་ཀྱིས་ཡིན་པས་རྒྱ་མེད་ལས་བྱུང་བ་མིན་པར་གསུངས་སོ།།

ཡང་དུས་འཁོར་གྱི་གཞུང་སོགས་ལས་འབྲུང་བ་ལ་ས་རྒྱ་མེ་རྒྱང་ནམ་མཁའ་
བཅས་ལྷ་གསུངས་པ་དང་། སྐྱོན་གཞུང་འགའ་ཞིག་དུ་བྱིའི་འབྲུང་བ་ཤིང་ས་རྒྱ་མེ་
རྒྱང་ནམ་མཁའ་བཅས་བྲལ་དང་། དེ་དག་གིས་སེམས་ཅན་གྱི་ནད་རྣམས་སྐྱེད་པར་
བཤད་དེ། འབྲུང་བ་ཤིང་གི་དུག་ཅ་རྒྱས་ལ་ཞུགས་པས་རེངས་ཤིང་འཇུགས་པའི་
ནད་དང་། འབྲུང་བ་སའི་དུག་ཤ་དང་རུས་པར་ཞུགས་པས་སྐྱི་ཞིང་འཐིབས་པའི་ནད་

118 ལྷེ་དགེ་བསྟན། མའོན་པ། ལུ་གནས་དང་པོ། ཤོག 13 ལ། དཔེ་བསྟར་ལ། དེ་ལ། 10 ཤོག 30
119 ལྷེ་དགེ་བསྟན། དབུ་ལ། ཚ། ཤོག 30 ལ། དཔེ་བསྟར་ལ། དེ་ལ། 12 ཤོག 132

དང་། འབྲུང་བ་རྒྱུ་དུག་ཁྲག་དང་རྒྱ་སེར་ལ་ཞུགས་པས་གྲང་བའི་ནད་དང་། འབྲུང་
 བ་མེད་དུག་རྒྱུ་ལ་ཞུགས་པས་ཚ་བའི་ནད་དང་། འབྲུང་བ་རྒྱུ་གི་དུག་དབྱགས་
 ལ་ཞུགས་པས་རྒྱུ་ནད་དང་། འབྲུང་བ་ནམ་མཁའ་དུག་སེམས་ལ་ཞུགས་པས་རང་
 ལྷང་འབྲུལ་བའི་རྣམ་རྟོག་གི་ནད་རྣམས་སྐྱེད་པར་བཤད་པ་སོགས་ཡོད་པས་འབྲུང་
 བའི་ངོ་བོ་དང་རྣམ་གྲངས་འཛོག་ཚུལ་ལ་གཞུང་དུ་མི་འདྲ་བ་ཡོད་པའང་ཤེས་དགོས།

གཞན་ཡང་ནད་པའི་གསང་སྟགས་སྣ་མེད་ཀྱི་གཞུང་གསང་བ་འདུས་པའི་
 རྒྱུ་ལྟ་བུར། ལྷིའི་འབྲུང་བ་སྤྲ་རགས་ཚམ་དུ་མ་ཟད། ལྷང་གི་འབྲུང་བ་ས་རྒྱ་མེ་
 རྒྱུ་ནམ་མཁའ་བཙུན་ལྷིའི་རྣམ་གཞག་གྲང་གསུངས་ཤིང་། ལྷག་པར་དཔལ་
 དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་གཞུང་དུ་ནི་དེ་བས་ཀྱང་ཆེས་གསལ་བར་གྱི་ནད་གི་འབྲུང་
 བའི་བར་གྱི་འབྲེལ་པའི་སྐོར་ལ་བཤད་པ་མཛད་པར་མ་ཟད། ལྷིའི་ཉི་ཟླའི་འཁོར་
 བསྐོད་ལས་སེམས་ཚན་གྱི་ལུས་ལ་འགྱུར་བ་སྐྱི་དང་ལྷག་པར་དབྱགས་འབྲུང་
 རུབ་ལ་འགྱུར་བ་འགོ་རྒྱུ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་རྣམ་འབྱོར་གྱི་སྟོབས་ཀྱིས་ནད་གི་
 འབྲུང་བ་ལ་དབང་བསྐྱུར་བ་ལས་ལྷིའི་འབྲུང་བ་ལའང་དབང་བསྐྱུར་བ་འོང་རྒྱུ་
 སོགས་གསུངས་སོ།།

དེ་ལྟར་ཤེས་བྱ་གཞི་ལྷིའི་དང་པོ་གཞུགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལ། གཞུགས་ཚན་གྱི་
 ངོ་བོ་དང་། རོགས་བཙུན་གྱི་གཞུགས་ཚན་བཅུ་དང་ཚོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་གཞུགས་
 རྣམས་ཇི་ལྟར་འཛོག་པའི་རྒྱུ་ལ། འབྲུང་བ་དང་འབྲུང་གྱུར་གྱི་ཁྱད་པར། འབྲུང་བཞིའི་
 རྣམ་ནི་མཐའ་གཅིག་དུ་གོང་བུར་གྲུབ་པ་ཞིག་ལ་གོ་མི་དགོས་པར་ལུས་པའི་ངོ་བོར་
 གནས་པ་ཡང་ཡོད་པའི་རྒྱུ་རྣམས་ཤེས་དགོས་སོ།།

༡ ལྡན་པ་མ་ཡིན་པའི་འདུ་བྱེད་ཀྱི་ཚོས་བཤད་པ།

འདུས་བྱས་ཀྱི་ཚོས་ལ་གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་གཟུགས་ཅན་གྱི་ཚོས་དང་།
 གཟུགས་ཅན་མ་ཡིན་པ་ཤེས་པ་དང་། གཟུགས་ཤེས་གཉིས་གང་ཡང་མ་ཡིན་ཡང་
 དེ་གཉིས་གང་རུང་གི་ཆ་ལ་བཏགས་པ་ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་དང་གསུམ་དུ་ཡོད་པ་ལས།
 གསུམ་པ་ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་བཤད་པ་ནི། གཟུགས་ཤེས་གང་རུང་མ་ཡིན་པའི་འདུས་
 བྱས་དེ། ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་ཀྱི་ངོ་བོ་ཡིན། སེམས་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་མ་ཡིན་
 པའི་འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྤང་བོ་ཡིན་པས་ན་ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་ཅེས་བརྗོད། མཚན་གཞི་ནི།
 བྱམ་པའི་སྐྱེ་འཇིག་གནས་གསུམ་དང་། རྟེན་དང་། ལོ་དང་། རླ་བ་དང་། ཞག་དང་།
 གང་ཟག་དང་། བག་ཆགས་དང་། དངོས་པོ་དང་། མི་ཉག་པ་དང་། བྱམ་པས་རྒྱ་སྐྱོར་
 བ་སོགས་ཀྱི་བྱ་བ་དང་། ཤར་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་སྤོགས་ལྟ་བུ་རྣམས་སོ།།

བྱམ་པའི་སྐྱེ་གནས་འཇིག་གསུམ་ལྟ་བུ་ནི། དབེར་ན། བྱམ་པ་སྤར་མེད་
 གསར་དུ་སྐྱེ་བ་དང་། བྱམ་པ་རང་དུས་སུ་གནས་པ་དང་། བྱམ་པ་རང་དུས་ལས་
 སྐད་ཅིག་གཉིས་པར་མི་སྟོད་པ་རྣམས་བྱམ་པ་དང་རྒྱ་ཚོགས་གཅིག་ལས་སྐྱེས་
 པའི་འབྲས་བུ་ཡིན་པས་འདུས་བྱས་ནི་ཡིན་ལ། དེ་དག་གཟུགས་ཡིན་ན་བྱམ་
 པའི་གཟུགས་ལས་གཞན་པའི་གཟུགས་ཡིན་ཚུལ་མེད་ལ། བྱམ་པའི་གཟུགས་
 ནི་མིན་ཞིང་ཤེས་པ་ཡང་མིན་པས། བྱམ་པའི་བྱེད་པར་གྱི་ཚོས་སུ་གྱུར་པའི་ལྡན་
 མིན་འདུ་བྱེད་དུ་འཇོག་དགོས་སོ།།

ལུས་དང་ལོ་རྒྱ་སོགས་འོག་ཏུ་འཆད་ཅིང་། གང་ཟག་ནི་སྤང་བོ་ལྟ་བུ་བཞི་
 ལ་བཏགས་པའི་ཆ་ནས་བཞག་པའི་ཚོས་ཡིན་ཞིང་། གང་དུ་གདགས་པའི་གཞི་
 ལ་གཞུགས་ཤེས་ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་གསུམ་ཡོད་པས་གཞུགས་ཤེས་གང་རུང་
 དུ་འཛོག་དཀའ་བས་ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་ལས་འོས་མེད་ལ། དེ་ཡང་འོག་ཏུ་འཆད།
 བག་ཆགས་ཀྱང་ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་དུ་འཛོག་སྟེ། དཔེར་ན། མི་ཞིག་ཡིད་ཀྱི་ཤེས་
 བས་རྟོགས་རྗེས་ཡིད་ཀྱི་ཤེས་བ་དེ་འགགས་ཀྱང་སེམས་སྟེང་དུ་མི་དེ་དབྱ་བའི་
 དབྱ་ཤེས་སྟེང་བའི་རྣམ་པ་ཞིག་བཞག་ཡོད་བ་དེ་ལྟ་བུ་ལ་བག་ཆགས་ཟེར། བག་
 ཆགས་དེ་གཞུགས་མ་ཡིན་ལ། འཛོག་བྱེད་ཤེས་བས་བཞག་པའི་རྣམ་པ་ཚམ་
 ལས་ཤེས་བའང་མ་ཡིན་ཞིང་འདུས་བྱས་ཡིན་པས་ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་དུ་འཛོག་
 དགོས། བྱས་བ་དང་། མི་རྟོག་པ། དངོས་སོ་རྣམས་ལ་གཞུགས་ཤེས་ལྡན་མིན་
 འདུ་བྱེད་གསུམ་འེ་ཡོད་མོད། རང་སྟོན་ནས་གཞུགས་ཤེས་གང་ཡང་མ་ཡིན་
 བའི་འདུས་བྱས་ཡིན་པས་ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་དུ་འཛོག་དགོས།

གཞན་ཡང་ཤིང་མཁན་གྱིས་ཤིང་གཅོད་པ། རྒྱ་འབྲས་སྲ་བྱིར་འབྲུང་བའི་
 དེམ་པ། མི་ལ་ཡོན་ཏན་ལྡན་པའི་ཆ་ལྟ་བུ་ལ་སོགས་པ་གཞུགས་ཤེས་གང་ཡང་
 མ་ཡིན་པའི་འདུས་བྱས་མཐའ་ཡས་བ་ཡོད་བ་རྣམས་ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་ཡིན་ནོ།།

- ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་ཀྱི་དབྱེ་བ་ལ། བྱེ་བྲག་སྐྱ་བ་རྣམས་ཀྱིས་ ༡ རྩོམ་བ་དང་།
 ༢ མ་རྩོམ་བ་དང་། ༣ སྐལ་མཉམ་དང་། ༤ འདུ་ཤེས་མེད་བ་བ་དང་། ༥ འདུ་
 ཤེས་མེད་པའི་སྟོམས་འཇུག་དང་། ༦ འགོག་པའི་སྟོམས་འཇུག་དང་། ༧ སྟོག་
 དང་། ༨-༡༡ འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་སྟེ་གནས་ཤིང་འཛོག་བཞི་དང་། ༡༢ མིང་

གི་ཚོགས་དང་། ༡༣ ཚོག་གི་ཚོགས་དང་། ༡༤ ཡི་གའི་ཚོགས་དང་བཅས་བརྒྱ་
བཞི་ཡོད་པར་བཤད་པ་ནི། ཚོས་མངོན་པ་མངོད་ལས།

མི་ལྷན་པ་ཡི་འདུ་བྱེད་རྣམས། །ཐོབ་དང་མ་ཐོབ་སྐལ་མཉམ་དང་།།

འདུ་ཤེས་མེད་སྟོམས་འཇུག་པ་དང་། །སློབ་དང་མཚན་ཉིད་རྣམས་དང་ནི།།

མིང་གི་ཚོགས་ལ་སོགས་པ་ཡང་། །¹²⁰ ཞེས་འབྲུང་བ་ལྟར་རོ།།

དེ་དག་ལས་ཐོབ་པ་ནི། འཐོབ་བྱའི་ཚོས་དེ་རྒྱུད་ལ་ལྷན་བྱེད་ཀྱི་རྣམས་ཤིག་
ལ་བཤད་ཅིང་། དེ་ཡང་ཁུར་པོ་སྟོམ་བྱེད་ཀྱི་ཐག་པ་ཁུར་པོ་ལས་ལོགས་སུ་ཡོད་
པ་ལྟར་འཐོབ་བྱའི་ཚོས་དེ་ལས་ངོ་བོ་རྒྱར་དུ་གཟུང་དུ་ཡོད་པ་ཞིག་གོ །དེ་བཞིན་
དུ་བྱེ་སྟེ་ལུགས་འདིར་གྲུབ་མཐའ་གོང་མ་རྣམས་དང་མི་འབྲ་བར་ལྷན་མིན་འདུ་
བྱེད་ལྷག་མ་རྣམས་ཀྱང་ཚོས་གཞན་གྱི་ཆ་ལ་བཏགས་ཅོམ་མ་ཡིན་པར་རང་གི་
ངོ་བོ་རྒྱར་དུ་གཟུང་དུ་ཡོད་པར་འདོད་དོ། །མ་ཐོབ་པ་ནི། མ་ཐོབ་པའི་ཚོས་དེ་མི་
ལྷན་པར་བྱེད་པའི་རྣམས་ཤིག་ལ་འདོད། སྐལ་མཉམ་ནི། སེམས་ཅན་རྣམས་སྟོན་པ་
དང་བསམ་པ་དང་རང་བཞིན་འབྲ་བར་བྱེད་པའི་རྣམས་སོ། །འདུ་ཤེས་མེད་པ་བ་ནི།
འདུ་ཤེས་མེད་པར་སྐྱེས་པའི་ལྟའི་རྒྱུད་ལ་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་རྣམས་རེ་ཞིག་
འགོག་པར་བྱེད་པའི་རྣམས་ཤིག་གོ །འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྟོམས་འཇུག་ནི། རང་གི་
འབྲས་བུ་འདུ་ཤེས་མེད་པའི་རྒྱུར་གྱུར་ཅིང་སྟོམས་པར་ཞུགས་ནས་མ་ལངས་ཀྱི་
བར་དུ་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་འགོག་པར་བྱེད་པའི་རྣམས་སོ། །འགོག་པའི་སྟོམས་

120 རྗེ་དགེ་བསྟན་མངོན་པ། ཀུ་གཞན་གཉེས་པ། རྗེ་གླིང་། ༣༥ ཞོག་ ༥ ཟ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༡༩ ཞོག་ ༡༡

འདུག་ནི། འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་ཁམས་གསུམ་གྱི་སེམས་ལྷ་ཤོས་སྲིད་ཅིང་
སེམས་ལ་བརྟེན་ནས་སེམས་དང་སེམས་རྒྱུད་རེ་ཞིག་འགོག་པའི་རྣམས་ཤིག་གོ།

སྲོག་ནི། སྐྱེས་བྱའམ་གང་ཟག་རྣམས་ཀྱི་ཚེ་ལ་བྱེད་ཅིང་། དེ་ཡང་བྱོད་དང་
རྣམ་ཤེས་ཅི་རིགས་ཀྱི་རྟེན་དུ་བཤད་དོ། །དེ་ཡང་ཚོས་མངོན་པ་མངོད་ལས།

སྲོག་ནི་ཚེ་ཡིན་བྱོད་དང་ནི། །རྣམ་ཤེས་རྟེན་གང་ཡིན་པ་འོ།།¹²¹ ཞེས་དང་།
མངོད་རང་འབྲེལ་ལས།

ཚེ་ཞེས་བྱ་བའི་ཚོས་དེ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་མི་ཤེས་པས། བྱོད་དང་ནི། །རྣམ་
ཤེས་རྟེན་གང་ཡིན་པ་འོ། །བཙེམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་འདི་སྐད་དུ། ཚེ་དང་བྱོད་
དང་རྣམ་ཤེས་འདིས། །གང་ཚེ་ལུས་ནི་འདོར་བྱེད་ཅིང་། །ཤོར་ནས་དེ་ཚེ་
འདུག་པ་ནི། །སེམས་མེད་རི་ལྷར་ཤིང་བཞེན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་ཏེ་དེ་བས་
ན་བྱོད་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རྟེན་དུ་གྱུར་པའི་ཚོས་གནས་པའི་རྒྱ་གང་ཡིན་
པ་དེ་ནི་ཚེ་ཡིན་ནོ། །¹²² ཞེས་སོ།།

སྲོན་གྱི་མཁས་པ་རྣམས་ལ་སྲོག་དང་ཚེ་ལ་ཁྱད་པར་བཞེད་པ་ཡང་ཡོད་དེ།
ཚོས་མངོན་པ་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་ཚེན་པོ་ལས།

ཁ་ཅིག་ན་རེ། འདིའི་སྲིར་འཚོ་བ་ནི་སྲོག་གི་འདུ་བྱེད་ཅེས་བྱ་བ་དང་། འདིའི་
སྲིར་འཚེ་བ་ནི་ཚེའི་འདུ་བྱེད་ཅེས་བྱའོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །ཁ་ཅིག་ན་རེ། གཞག་
པར་བྱ་བ་ནི་སྲོག་གི་འདུ་བྱེད་ཅེས་བྱ་བ་དང་། གཏང་བར་བྱ་བ་ནི་ཚེའི་

121 ལྷོ་དགེ་བསྟན། མངོན་པ། གུ་གནས་གཉིས་པ། ལྷོ་ཀྱི་ ༩༥ ཤོག་ ༥ ལ། དཔེ་བསྟར་མ། དེ་ལ། ༡༩ ཤོག་ ༡༢
122 ལྷོ་དགེ་བསྟན། མངོན་པ། གུ་གནས་གཉིས་པ། ཤོག་ ༡༤ ལ། དཔེ་བསྟར་མ། དེ་ལ། ༡༩ ཤོག་ ༡༩༥

འདུ་བྱེད་ཅེས་བྱའོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །ཁ་ཅིག་ན་རེ། སྐྱེར་རུང་བའི་ཚོས་ནི་
 སློག་གི་འདུ་བྱེད་ཅེས་བྱ་བ་དང་། སྐྱེར་མི་རུང་བའི་ཚོས་ནི་ཚེའི་འདུ་བྱེད་
 ཅེས་བྱའོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །ཁ་ཅིག་ན་རེ། དེ་ཞིག་གནས་པ་ནི་སློག་གི་འདུ་
 བྱེད་ཅེས་བྱ་བ་དང་། རིས་མཐུན་པར་གནས་པ་ནི་ཚེའི་འདུ་བྱེད་ཅེས་བྱའོ་
 ཞེས་ཟེར་རོ། །ཁ་ཅིག་ན་རེ། བརྟེན་པ་དང་བཅས་པ་ནི་སློག་གི་འདུ་བྱེད་
 ཅེས་བྱ་བ་དང་། དེ་དང་མཚུངས་པ་ནི་ཚེའི་འདུ་བྱེད་ཅེས་བྱའོ་ཞེས་ཟེར་
 རོ། །ཁ་ཅིག་ན་རེ། བསྐྱོམས་པའི་འབྲས་བུ་ནི་སློག་གི་འདུ་བྱེད་ཅེས་བྱ་བ་
 དང་། ལས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ནི་ཚེའི་འདུ་བྱེད་ཅེས་བྱའོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །ཁ་ཅིག་
 ན་རེ། ཟག་པ་མེད་པའི་ལས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ནི་སློག་གི་འདུ་བྱེད་ཅེས་བྱ་བ་
 དང་། ཟག་པ་དང་བཅས་པའི་ལས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ནི་ཚེའི་འདུ་བྱེད་ཅེས་བྱའོ་
 ཞེས་ཟེར་རོ། །ཁ་ཅིག་ན་རེ། རིག་པའི་འབྲས་བུ་ནི་སློག་གི་འདུ་བྱེད་ཅེས་
 བྱ་བ་དང་། མ་རིག་པའི་འབྲས་བུ་ནི་ཚེའི་འདུ་བྱེད་ཅེས་བྱའོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །
 ཁ་ཅིག་ན་རེ། ལས་གསར་པའི་འབྲས་བུ་ནི་སློག་གི་འདུ་བྱེད་ཅེས་བྱ་བ་དང་།
 ལས་རྗེས་པའི་འབྲས་བུ་ནི་ཚེའི་འདུ་བྱེད་ཅེས་བྱའོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །ཁ་ཅིག་ན་རེ།
 འབྲས་བུ་སྐྱེན་པའི་ལས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ནི་སློག་གི་འདུ་བྱེད་ཅེས་བྱ་ལ། འབྲས་
 བུ་མི་སྐྱེན་པའི་ལས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ནི་ཚེའི་འདུ་བྱེད་ཅེས་བྱའོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །ཁ་
 ཅིག་ན་རེ། ཉེ་བའི་ལས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ནི་སློག་གི་འདུ་བྱེད་ཅེས་བྱ་ལ། རིང་བའི་
 ལས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ནི་ཚེའི་འདུ་བྱེད་ཅེས་བྱའོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །བཅུན་པ་དབྱུངས་
 སློགས་ན་རེ། མཐོང་བའི་ཚོས་ལ་སྐྱོང་བར་འགྱུར་བའི་ལས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ནི་

སློབ་གྲྭ་ལ་འདྲེན་ཅེས་བྱ་ལ། སྐྱེས་ནས་སྤོང་བར་འགྱུར་བ་དང་ལན་གངས་
 གཞན་ལ་སྤོང་བར་འགྱུར་བ་དང་སྤོང་བར་མ་དེས་པའི་ལས་རྣམས་ཀྱི་འབྲས་
 བྱ་ནི་ཆེད་འདྲེན་ཅེས་བྱའོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །དེ་དག་ནི་སློབ་གྲྭ་ལ་འདྲེན་དང་
 ཆེད་འདྲེན་དག་གི་བྱེད་པར་ཞེས་བྱའོ། །¹²³ ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

མདོ་སྡེ་པ་དག་ན་དེ། ལུས་དང་རྣམ་ཤེས་སློབ་ལ་བརྟེན་པར་འདོད་ན་སློབ་
 །ཀྱང་རྟེན་མེད་པར་གནས་མི་རུས་པས་གང་ལ་བརྟེན་བ་ཡིན། གལ་ཏེ་སློབ་ཀྱང་
 ལུས་དང་རྣམ་ཤེས་ལ་བརྟེན་བ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། དེ་ལྟ་ན་ཆེ་མ་ལོག་པར་གཞན་མི་
 ལྡོག་ལ། གཞན་མ་ལོག་པར་ཆེ་མི་ལྡོག་པས་ཉལ་ཏུ་སློབ་པ་མེད་པར་ཐལ་བར་
 འགྱུར་བས་མན་ཚུན་བརྟེན་པར་མི་རུང་ཞེས་བཀའ་གྲོ་ཏེ་སྐད་དུ་ཡང་མཛོད་རང་
 འགྲེལ་ལས། “ད་ནི་ཆེ་དེད་རྟེན་དུ་གྱུར་བ་གང་ཡིན་ཞེ་ན། །དོད་དང་རྣམ་པར་ཤེས་
 པ་དེ་དག་ཉིད་ཡིན་ནོ། །འོ་ན་ནི་མན་ཚུན་སློབ་ཏེ་འཇུག་པའི་བྱིར། དེ་དག་ལས་གང་
 གི་དབང་གིས་ན་གཞན་དག་སློབ་པར་འགྱུར་བ་གང་ཞིག་སྤར་སློབ་པར་འགྱུར་ཏེ།
 ཉལ་ཏུ་སློབ་པ་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། །”¹²⁴ ཞེས་བྱེ་སྤྲིའི་འདོད་པ་ལ་མདོ་
 སྡེ་པའི་སློབ་པ་བཟུང་ནས་སློབ་བཞེད་པའི་སྐབས་སུ་གསུངས་ལ། མདོ་སྡེ་པ་རང་
 གི་ལུགས་ལ་མཛོད་རང་འགྲེལ་ལས། “འོ་ན་དེ་ཅི་ཡིན་ཞེ་ན། ཁམས་གསུམ་པའི་
 ལས་ཀྱིས་དེས་མཐུན་པ་གནས་པའི་དུས་ཀྱིས་འཕེན་བ་ཡིན་ཏེ། དུས་འདི་སྤིང་

123 གྲིས་མ། བམ་པོ་བརྒྱ་དང་ཉེར་དུག་ འོག་ ༡༧༧

124 སྡེ་དགེ་ བསྟན། མཛོད་པ། གུ་ གནས་གཉིས་པ། འོག་ ༧༡ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེག་ ༧༩ འོག་༧༥

ཅིག་ཏུ་གནས་པར་བྱའོ་ཞེས་རི་སྲིད་དུ་ལས་ཀྱི་རིས་མཐུན་པ་འཕངས་པ་དེ་སྲིད་
དུ་དེ་གནས་པ་དེ་ལ་ཆེ་ཞེས་བྱ་སྟེ།¹²⁵ ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལས་ཀྱི་དབང་གིས་
ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་ས་སོན་དང་བཅས་པ་རིས་མཐུན་པར་གནས་པ་ལ་སློབ་གི་དབང་
སོར་གདགས་སོ་ཞེས་འདོད་དོ།

ཡང་སློབ་རྒྱུ་ལ་འདོད་པའི་ལུགས་ཀྱང་ཡོད་པ་ནི། མངོན་རང་འགྲེལ་ལས།
“སློབ་ཅེས་བྱ་བ་ནི་ལུས་དང་སེམས་ལ་བརྟེན་ནས་འཇུག་པའི་རྒྱུ་ཡིན་ཏེ།”¹²⁶
ཞེས་དང་། འུ་ཀྱ་སློའི་རྣམ་འགྲེལ་འགྲེལ་བཤད་ལས་ཀྱང་། “སློབ་ནི་དབུགས་འབྱུང་
བའོ། །སོགས་པའི་སྐྱས་ནི་དབུགས་རྒྱབ་པ་ལ་སོགས་པ་གཟུང་ངོ། །”¹²⁷ ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན་ལ། རྣམ་པར་གཏུན་ལ་དབབ་པ་བསྐྱ་བ་ལས་ནི། “དེ་ལ་སློབ་
གི་དབང་སོ་གང་ཞེ་ན་སློབ་ཀྱི་ལས་ཀྱིས་དེ་དང་དེར་ལུས་མངོན་པར་བྱུབ་པ་གནས་
པའི་དུས་རེས་པ་འཕངས་པ་ནི་ཆེ་དང་སློབ་དང་སློབ་གི་དབང་སོ་ཞེས་བྱའོ། །”¹²⁸
ཞེས་དང་། འོག་ཏུ་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས་ཀྱང་འབྱུང་བ་ལྟར་ལས་ཀྱི་དབང་གིས་
ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས་རིས་མཐུན་པར་གནས་པ་ལ་སློབ་ཅེས་བཏགས་པར་གསུངས།

དེས་ན་གཞུང་དེ་དག་ཏུ་ཆེ་སློབ་ནི་བོད་དང་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་རྟེན་དང་། ལུས་
དང་སེམས་ལ་བརྟེན་ནས་འཇུག་པའི་རྒྱུ་ངམ་ཡང་ན་འཚོ་གནས་ཀྱི་རྒྱུ་ནམ་རྣམ་
ཤེས་རིས་མཐུན་གནས་པ་ལ་འདོག་པ་བཅས་བཤད་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་འབྱུང་ངོ། །

---

125 རྗེ་དགེ་བསྟན། མངོན་པ། ཀུ་གནས་གཉིས་པ། འོག་ ༥༤ ར། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེག ༥༤ འོག ༡༤༦
126 རྗེ་དགེ་བསྟན། མངོན་པ། ཀུ་གནས་བཞི་པ། འོག ༡༠༣ བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེག ༥༤ འོག ༡༠༠
127 རྗེ་དགེ་བསྟན། ཆང་མ། ཉེ། ལེའུ་དང་སོ། བམ་སོ། ༣ ༣ འོག ༡༧ ར། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེག ༤༤ འོག ༤༡
128 རྗེ་དགེ་བསྟན། སེམས་ཅན། ཞི། བམ་སོ་གསུམ་པ། འོག ༡༡ བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེག ༥༤ འོག ༡༡

ཡང་སྐབས་གཞུང་འགའ་ཞིག་ཏུ་སྐྱོན་ཆེ་བ་གསུམ་ཞེས་པ། ལུས་མདངས་ཀྱི་
 མཚོན་དེ་སྣ་དང་། ལུས་སེམས་ལྡན་ཅིག་ཏུ་འཚོགས་པའི་ཡུན་ལ་ཆེ་དང་། རྒྱང་
 སེམས་དབྱེད་མེད་ཀྱི་ཆ་ལ་སྐྱོན་སྟེ། དཔེར་ན། མར་མེ་ལྟ་བུ་ལ་སྐྱར་ན། སྐྱོན་
 ལྡན་དང་། སྐྱོན་སྣོད་བྱ། ཆེ་མར་མེའི་འོད་ལྟ་བུར་བཤད་དོ།།

འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚོན་ཉིད་བཞི་ནི། ཚོས་དེ་འདུས་བྱས་སུ་མཚོན་པར་བྱེད་
 པས་ན་འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚོན་ཉིད་ཅེས་བྱ་ལ། སྐྱེད་པར་བྱེད་པའི་སྐྱེ་བ་དང་། གནས་
 པར་བྱེད་པའི་གནས་པ་དང་། རྟིངས་པར་བྱེད་པའི་རྒྱ་བ་དང་། འཇིག་པར་བྱེད་པའི་
 མི་ཉལ་པ་བཅས་བཞི་པོ་ནི་གང་མཚོན་རྒྱུའི་འདུས་བྱས་དེ་དང་དུས་མཉམ་དུ་སྐྱེ་ཞིང་
 རང་གི་དོ་ཤོ་འདུས་བྱས་དེ་ལས་རྗེས་ཐ་དད་དུ་གཟུང་དུ་ཡོད་པ་ཞིག་ལ་འདོད་དོ།།

མིང་ཚིག་ཡི་གེའི་ཚོགས་གསུམ་ལས། མིང་ནི་གོང་དུ་རྫོང་བྱེད་ཀྱི་སྐྱ་བཤད་
 པའི་སྐབས་སུ་བཤད་པ་ལྟར་དོན་གྱི་དོ་ཤོ་ཅམ་སྟོན་པ་སྟེ། དཔེར་ན། གཟུགས་
 ཞེས་པ་ལྟ་བུ། ཚིག་ནི་དོན་གྱི་དོ་ཤོ་དང་ཁྱད་པར་སྐྱར་ནས་སྟོན་པ་སྟེ། དཔེར་ན།
 གཟུགས་མི་ཉལ་པ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། ཡི་གེ་ནི་མིང་ཚིག་གཉིས་ཀྱི་གཞིར་གྱུར་པ་སྟེ།
 དཔེར་ན། ཀ་ལ་སོགས་པ་ལྟ་བུའོ། །ཚོགས་ནི་དེ་དག་འདུས་པ་ལ་བྱེད། རྩེ་སྐྱས་
 མིང་ཚིག་ཡི་གེ་གསུམ་ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་དུ་འདོད་ཚུལ་ནི། མཛོད་རང་འགྲེལ་
 ལས། “དེ་དག་ནི་དག་གི་རང་བཞིན་མ་ཡིན་ཏེ། དག་ནི་¹²⁹སྐྱ་ཡིན་ན་སྐྱ་ཅམ་
 གྱིས་ནི་དོན་གང་དག་གོ་བར་མི་འགྱུར་དོ། །འོ་ན་ཅི་ཞེ་ན། དག་ནི་མིང་ལ་འཇུག་

---

129 བོ་ཅིན་དང་སྐྱར་ཐང་དཔར་མ་ལྟར་བཅོས།

ལ་མིང་གིས་ནི་དོན་རྫོང་བར་བྱེད་དོ། །”¹³⁰ ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ངག་གིས་བུམ་
 བ་ཞེས་བརྗོད་པ་ནི་དོན་བུམ་པ་ཡིད་ལ་ཤར་བའི་ཆ་མིང་དུ་བཞག་ནས་དེས་དོན་
 ལོ་བར་བྱེད་ཀྱི། ངག་ཅམ་གྱིས་དོན་ལོ་བར་བྱེད་མི་ཐུབ་སྟེ། དཔེར་ན། བ་ལང་གི་
 ངག་གིས་དོན་ལོ་མི་ཐུབ་པ་བཞིན་ཟེར་རོ། །དེས་ན་བྱེད་བྱ་སྐྱོ་བས་མིང་ཚོག་ཡི་
 ལོ་གསུམ་དང་དེའི་ཚོགས་གསུམ་ཀ་རྟོག་དོར་ཤར་བའི་སྐྱ་སྐྱིའི་སྟེང་བ་ལ་འདོད་
 བས་ལྷན་མིན་འདུ་བྱེད་དང་། མདོ་སྟེ་བས་ངག་གི་རིག་བྱེད་ཀྱི་སྐྱ་རང་མཚན་ལ་
 འདོད་བས་གཞུགས་སུ་འདོད་དོ།།

མདོན་པ་ཀུན་བརྟུས་ལྟ་བུའི་མདོན་པ་གོང་མའི་གཞུང་དུ་ནི། སྐར་གྱི་ལྷན་མིན་
 འདུ་བྱེད་བཅུ་བཞིའི་སྟེང་དུ། ༡ འཇུག་པ་དང་། ༢ སོ་སོར་ངེས་པ་དང་། ༣ འགྱུར་
 འབྲེལ་པ་དང་། ༤ མགྲོགས་པ་དང་། ༥ ལོ་རིམས་དང་། ༦ དུས་དང་། ༧ ཡུལ་
 དང་། ༨ གངས་དང་། ༩ ཚོགས་པ་སྟེ་དགུ་བསྐྱེད་ནས་ལྷན་མིན་འདུ་བྱེད་ཉི་ཤུ་ཙམ་
 གསུམ་དུ་བཤད་ཅིང་། མ་ཐོབ་པ་སོ་སྟེ་དང་། ལྷལ་མཉམ་རིས་མཐུན་གྱི་མིང་གིས་
 བསྐྱེད་ལ། དེ་དག་ཀྱང་ཚོས་གཞན་གྱི་ཆ་ལ་བཏགས་པ་ཅམ་དུ་གསུངས་སོ། །དེ་
 ཡང་མདོན་པ་ཀུན་བརྟུས་ལས།

སེམས་དང་ལྷན་པ་མ་ཡིན་པའི་འདུ་བྱེད་རྣམས་གང་ཞེ་ན། ཐོབ་པ་དང་། འདུ་ཤེས་
 མེད་པའི་སྟོམས་པར་འཇུག་པ་དང་། འགོག་པའི་སྟོམས་པར་འཇུག་པ་དང་། འདུ་
 ཤེས་མེད་པ་པ་དང་། སྟོག་གི་དབང་པོ་དང་། རིས་མཐུན་པ་དང་། སྐྱེ་བ་དང་།

130 ལྟེ་དགེ་བསྐྱེད། མདོན་པ་ཀུན་གསུམ་གཉིས་པ། ཤོག་ ༡༤ བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེབ་ ༧༤ ཤོག་ ༢༡༠

ག་བ་དང་། གནས་པ་དང་། མི་རྟག་པ་ཉིད་དང་། མིང་གི་ཚོགས་དང་། ཚོག་གི་
 ཚོགས་དང་། ཡི་གེའི་ཚོགས་དང་། སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ཉིད་དང་། འཇུག་པ་དང་། སོ་
 སོར་ངེས་པ་དང་། འབྲོར་འབྲེལ་པ་དང་། བསྐྱོགས་པ་དང་། གོ་རིམས་དང་།
 ཏུས་དང་། ཡུལ་དང་། གངས་དང་། ཚོགས་པའོ།¹³¹ ཞེས་སོ།།

དེ་ལྟ་བུའི་ལྡན་མིན་གྱི་ཚོས་ཉེར་གསུམ་འཛོག་པའི་རྒྱལ་ཡང་། ཚོས་གང་ཡང་
 རུང་བ་འཕེལ་འགྲིབ་གྱི་ཆ་ལ་བཏགས་པ་ཐོབ་པ་དང་། ཤེས་རིག་འགགས་པའི་ཆ་ལ་
 བཏགས་པ་འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྣོན་མས་འཇུག་དང་། འགོག་པའི་སྣོན་མས་འཇུག་དང་།
 འདུ་ཤེས་མེད་པ་བ་གསུམ། ཚོ་གནས་པའི་ཆ་ལ་བཏགས་པ་སློག་གི་དབང་པོ་དང་།
 འབྲ་བའི་ཆ་ལ་བཏགས་པ་རིས་མཐུན་པ་དང་། བཚན་ཉིད་གྱི་ཆ་ལ་བཏགས་པ་སྐྱེ་
 བ་ཟླ་བ་གནས་པ་མི་རྟག་པ་དང་བཞི། ཐ་སྟད་གྱི་ཆ་ལ་བཏགས་པ་མིང་གི་ཚོགས་
 དང་། ཚོག་གི་ཚོགས་དང་། ཡི་གེའི་ཚོགས་དང་གསུམ། འབགས་པའི་ལམ་མ་ཐོབ་
 པའི་ཆ་ལ་བཏགས་པའི་སོ་སོ་སྐྱེ་བོ་དང་། རྒྱ་འབྲས་གྱི་གནས་སྐབས་ལ་བཏགས་
 པའི་འཇུག་པ་དང་། སོ་སོར་ངེས་པ་དང་། འབྲོར་འབྲེལ་པ་དང་། བསྐྱོགས་པ་དང་།
 གོ་རིམས་དང་། ཏུས་དང་། ཡུལ་དང་། གངས་དང་། ཚོགས་པ་དང་དབྱེ་འཛོག་པ་
 བེ། མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས་ཞིབ་ཏུ་གསུངས་པ་འདིར་བཞོད་ན། དེ་ཉིད་ལས།
 འཛོབ་པ་གང་ཞེ་ན། དགོ་བ་དང་མི་དགོ་བ་དང་། ལྷུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་ཚོས་
 རྣམས་གྱི་འཕེལ་བ་དང་། འགྲིབ་པ་ལ་འཛོབ་པ་དང་རྙེད་པ་དང་ལྡན་པ་ཞེས་

131 ལྟེ་དགོ་བསྟན། སེམས་ཚམ། དེ། ཀུན་ལས་བཏུས་དང་སོ། ཤོག 49 ཅ། དཔེ་བསྟར་མ། དེ། 26 ཤོག 230

གདགས་སོ། །འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྟོམས་པར་འཇུག་པ་གང་ཞེ་ན། དགོ་རྒྱས་
 ཀྱི་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་ལ། སྤང་མའི་འདོད་ཆགས་དང་མ་བྲལ་པའི་འབྲུང་
 བའི་འདུ་ཤེས་སྡོན་དུ་བཏང་བའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་སེམས་དང་སེམས་ལས་
 བྱུང་བའི་ཚོས་བརྟན་པ་མ་ཡིན་པ་རྣམས་འགོག་པ་ལ་འདུ་ཤེས་མེད་པའི་
 སྟོམས་པར་འཇུག་པ་ཞེས་གདགས་སོ། །འགོག་པའི་སྟོམས་པར་འཇུག་
 པ་གང་ཞེ་ན། ཅི་ཡང་མེད་པའི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་ལ། སྲིད་
 པའི་ཚེ་མོ་ལས་གཉེན་དུ་བསྐྱོད་པའི་ཞི་བར་གནས་པའི་འདུ་ཤེས་སྡོན་དུ་བཏང་
 བའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པས། སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བའི་ཚོས་བརྟན་པ་མ་
 ཡིན་པ་རྣམས་དང་། བརྟན་པ་དེ་དག་ལས་ཀྱང་ཁ་ཅིག་འགོག་པ་ལ། འགོག་
 པའི་སྟོམས་པར་འཇུག་པ་ཞེས་གདགས་སོ། །འདུ་ཤེས་མེད་པ་བ་གང་ཞེ་
 བ། སེམས་ཅན་འདུ་ཤེས་མེད་པའི་ལྟ་རྣམས་ཀྱི་ནང་དུ་སྐྱེས་པའི་སེམས་
 དང་སེམས་ལས་བྱུང་བའི་ཚོས་བརྟན་པ་མ་ཡིན་པ་རྣམས་འགོག་པ་ལ་འདུ་
 ཤེས་མེད་པ་བ་ཞེས་གདགས་སོ། །སྲོག་གི་དབང་པོ་གང་ཞེ་ན། རིས་མཐུན་
 པར་སྡོན་གྱི་ལས་ཀྱིས་འཕངས་པའི་གནས་པའི་དུས་ངེས་བ་ལ། ཚེ་ཞེས་
 གདགས་སོ། །རིས་མཐུན་པ་གང་ཞེ་ན། སེམས་ཅན་གྱི་རིགས་དེ་དང་དེར་
 སེམས་ཅན་དེ་དང་དེ་དག་གི་ལུས་འབྲ་བ་ལ་རིས་མཐུན་པ་ཞེས་གདགས་
 སོ། །སྐྱེ་བ་གང་ཞེ་ན། རིས་མཐུན་པར་འདུ་བྱེད་རྣམས་མ་བྱུང་བ་ལས་བྱུང་
 བ་ལ་སྐྱེ་བ་ཞེས་གདགས་སོ། །ཀ་བ་གང་ཞེ་ན། རིས་མཐུན་པར་འདུ་བྱེད་
 རྣམས་ཀྱི་རྒྱན་གཞན་དུ་འགྱུར་བ་ལ་ཀ་བ་ཞེས་གདགས་སོ། །གནས་པ་

གང་ཞེ་ན། རིས་མཐུན་པར་འདུ་བྱེད་རྣམས་ཀྱི་རྒྱན་མི་འཛིག་པ་ལ་གནས་
 པ་ཞེས་གདགས་སོ། །མི་རྟག་པ་ཉིད་གང་ཞེ་ན། རིས་མཐུན་པར་འདུ་བྱེད་
 རྣམས་ཀྱི་རྒྱན་འཛིག་པ་ལ་མི་རྟག་པ་ཉིད་ཅེས་གདགས་སོ། །མིང་གི་ཚོགས་
 གང་ཞེ་ན། ཚོས་རྣམས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་ཚོག་ལྟ་བུ་གས་ལ་མིང་གི་ཚོགས་
 ཞེས་གདགས་སོ། །ཚོག་གི་ཚོགས་གང་ཞེ་ན། ཚོས་རྣམས་ཀྱི་ཁྲད་པར་གྱི་
 ཚོག་ལྟ་བུ་གས་ལ་ཚོག་གི་ཚོགས་ཞེས་གདགས་སོ། །ཡི་གེའི་ཚོགས་གང་
 ཞེ་ན། དེ་གཉི་གའི་གནས་ཡི་གེ་རྣམས་ལ་ཡི་གེའི་ཚོགས་ཞེས་གདགས་ཏེ།
 དེ་གཉི་ག་གསལ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྫོང་པ་ཡང་དེ་ཡིན་ཏེ། རོན་ཡང་
 དག་པར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཡི་གེ་ནི་རྣམ་གྲངས་སུ་གཏོགས་པ་གཞན་
 དུ་མི་འགྲུང་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ཉིད་གང་ཞེ་ན། འཕགས་
 པའི་ཚོས་རྣམས་མ་ཐོབ་པ་ལ་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ཞེས་གདགས་སོ། །འཇུག་པ་
 གང་ཞེ་ན། རྒྱ་དང་འབྲས་བུ་རྒྱན་མི་འཆད་པ་ལ་འཇུག་པ་ཞེས་གདགས་
 སོ། །སོ་སོར་དེས་པ་གང་ཞེ་ན། རྒྱ་དང་འབྲས་བུ་ཐ་དད་པ་ལ་སོ་སོར་དེས་
 པ་ཞེས་གདགས་སོ། །འབྲོར་འབྲེལ་པ་གང་ཞེ་ན། རྒྱ་དང་འབྲས་བུ་རྗེས་སུ་
 མཐུན་པ་ལ་འབྲོར་འབྲེལ་པ་ཞེས་གདགས་སོ། །མགྲོགས་པ་གང་ཞེ་ན། རྒྱ་
 དང་འབྲས་བུ་རྒྱར་བར་བྱུང་བ་ལ་མགྲོགས་པ་ཞེས་གདགས་སོ། །གོ་རིམས་
 གང་ཞེ་ན། རྒྱ་དང་འབྲས་བུ་རེ་རེ་ནས་འབྲུང་བ་ལ་གོ་རིམས་ཞེས་གདགས་
 སོ། །དུས་གང་ཞེ་ན། རྒྱ་དང་འབྲས་བུ་རྒྱན་དུ་འབྲུང་བ་ལ་དུས་ཞེས་གདགས་
 སོ། །ཡུལ་གང་ཞེ་ན། ཤར་དང་། ལྗོ་དང་། ལུབ་དང་། བྱང་དང་། འོག་དང་།

སྟེང་དང་། རྩོགས་བཅུ་ཐམས་ཅད་ན་རྒྱ་དང་འབྲས་བུ་ཡོད་པ་ཉིད་ལ་ཡུལ་
ཞེས་གདགས་སོ། །གྲངས་གང་ཞེ་ན། འདུ་བྱེད་རྣམས་ཀྱི་སོ་སོ་ཐ་དད་པ་
ལ་གྲངས་ཞེས་གདགས་སོ། །ཚོགས་པ་གང་ཞེ་ན། རྒྱ་དང་འབྲས་བུའི་རྒྱུ་
འདུས་པ་ལ་ཚོགས་པ་ཞེས་གདགས་སོ། །¹³² ཞེས་སོ། །

དེ་དག་གིས་མཚོན་ནས་ལྷན་མིན་འདུ་བྱེད་གཞན་དག་ཀྱང་ཤེས་པར་བྱ་
དགོས་ཏེ། ཉེར་གསུམ་པོ་དེ་དག་གྲངས་དེས་པ་ཅན་མིན་པར་འགྲེལ་བ་དག་ལས་
བཤད་དོ། །སེམས་ཅམ་པ་སོགས་ཀྱིས་ལྷན་མིན་འདུ་བྱེད་ཅེས་པ་གཞུགས་དང་
སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གསུམ་གྱི་གནས་སྐབས་ལ་བཏགས་པའི་བཏགས་ཡོད་
དུ་འདོད་ཅིང་། བྱེ་སྦྱེའི་འདོད་པ་ལྟར་ན་གདགས་གཞི་གཞུགས་སེམས་སོགས་
ལས་རྣམས་ཐ་དད་མ་ཡིན་ལ། གཞུགས་སེམས་སོགས་ཀྱང་མ་ཡིན་པའི་འདུས་བྱས་
ཤིག་ལ་འདོད་དོ། །ལྷན་མིན་འདུ་བྱེད་དེ་དག་བཏགས་ཡོད་ཡིན་པ་གོང་དུ་བྲངས་
མ་ཐག་པའི་མཛོན་པ་ཀུན་བཏུས་ཀྱི་ལུང་དེ་དང་། ལུང་པོ་ལྗེའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ལས་
ཀྱང་། “སེམས་དང་མི་ལྷན་པའི་འདུ་བྱེད་རྣམས་གང་ཞེ་ན། གང་དག་གཞུགས་
དང་སེམས་ལས་བྱུང་བའི་གནས་སྐབས་ལ་གདགས་པ་སྟེ་དེ་ཉིད་དང་གཞན་དུ་
མི་གདགས་སོ། །”¹³³ ཞེས་འབྲུང་བ་ལྟར་རོ། །

132 ལྗེ་དགོ་བསྟན། སེམས་ཅམ། རི། ཀུན་ལས་བཏུས་དང་སོ། འོག་ ༥༩ ལ། དཔེ་བསྟར་མ། དེ་ལ། ༡༢ འོག་ ༡༣༥
133 ལྗེ་དགོ་བསྟན། སེམས་ཅམ། ཤི་འོག་ ༡༩ ལ། དཔེ་བསྟར་མ། དེ་ལ། ༡༢ འོག་ ༩༩

༡ རྒྱ་དང་འབྲས་བུའི་རྣམ་གཞག།

རྒྱ་བཤད་པ།

གོང་དུ་བཤད་པའི་གཞུགས་ཤེས་ལྡན་མིའི་འདུ་བྱེད་རྣམས་ཉེ་འདུས་བྱས་
 ཤིག་ཡིན་ཕྱིན་རང་གི་རྒྱ་རྒྱུན་ལ་བརྟེན་ནས་འབྲུང་དགོས་པས་འདིར་རྒྱ་དང་འབྲས་
 བུའི་རྣམ་གཞག་ཅུང་ཟད་འཆད་པ་ལ། རང་གི་འབྲས་བུ་སྐྱེད་བྱེད་རྒྱུའི་དོན་ཡིན་
 ཞིང་། དེ་ཡང་རྒྱ་གང་ཡོད་ན་འབྲས་བུ་གང་འབྲུང་བའི་འབྲུང་སའི་གཞི་དེ་ལ་དེའི་
 རྒྱ་ཞེས་བརྗོད་པ་ཡིན་ཏེ། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

གང་ཡོད་ཉིད་ནའང་གང་སྐྱེ་བའམ། །གང་འབྲུང་ན་ཡང་རྣམ་འབྲུང་བ།།

དེ་ནི་དེ་རྒྱ་རབ་ཏུ་བརྗོད།།¹³⁴ ཅེས་སོ།།

སྤྱིར་རྒྱ་ཞེས་པའི་སྐྱ་སྐྱར་བའི་གཞུང་ལས་དུ་མར་སྤང་སྟེ། དཔེར་ན། ༡ རྒྱུན་
 གསུམ་ཚོགས་ནས་རྣམ་ཤེས་སྐྱེད་པ་ལྟ་བུ་འབྲུང་བའི་རྒྱ་དང་། ༢ ཟས་བཞིས་ལུས་
 འཚོ་བ་ལྟ་བུ་གནས་པའི་རྒྱ་དང་། ༣ སས་རྟེན་བྱེད་པ་ལྟ་བུ་བརྟེན་པའི་རྒྱ་དང་། ༤
 རྫོན་མེས་གཞུགས་གསལ་བར་བྱེད་པ་ལྟ་བུ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་དང་། ༥ མེས་བུད་
 ཤིང་འབྲུང་བར་བྱེད་པ་དང་། མགར་པས་གསེར་རྩེད་པའི་སྣོ་ནས་སྐྱར་བར་བྱེད་

134 ལྟེ་དགེ་བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། ཚད་མ་གྲེལ་པའི་ལེའུ། ལྷོ་ཀྱ ༡༡༣ ལོག ༡༡༤ བ།
 དཔེ་བསྟར་མ། དེ། ༤༢ ལོག ༤༡༦

བ་ལྷ་བུ་སྐྱུར་བའི་རྒྱ་དང་། ༦ སྤོན་གྱིས་ནད་འགོག་པ་ལྷ་བུ་འགོག་པའི་རྒྱ་དང་།
 ༧ ཡང་དེས་ནད་མེད་པའི་བདེ་བ་འཛོལ་བར་བྱེད་པ་ལྷ་བུ་འཛོལ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་དང་། ༨
 དངོས་རྒྱ་ལྷ་བུ་ཉེ་བའི་རྒྱ་དང་། ༩ བརྒྱད་རྒྱ་ལྷ་བུ་རིང་བའི་རྒྱ། ༡༠ དུ་བའི་རྟགས་
 ལས་མེ་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་འབྱུང་བ་དང་སྐྱབ་དག་གི་སློབ་སྐྱོད་གཞན་གྱི་བསམ་
 འོན་པོ་བ་ལྷ་བུའི་ཤེས་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་སོགས་སུ་ཡོད། དེ་ཡང་སྤྱིར་ཤེས་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་
 ཞེས་པ་ནི་རྒྱ་མཚན་གྱི་དོན་ལ་འདྲུག་མོད། སྐབས་འགར་རྒྱ་གཅིག་ཉིད་ཤེས་
 བྱེད་དང་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་གཉིས་ཀར་འཛོག་པའང་ཡོད་དེ། དཔེར་ན། དབྱ་མ་ཐམ་
 འབྱུར་བའི་གཞུང་དུ་སྐྱུམ་ཟད་པ་མར་མེ་ཤི་བའི་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་དང་ཤེས་བྱེད་ཀྱི་
 རྒྱ་གཉིས་ཀར་འཛོག་པ་ལྷ་བུའོ།།

གཞན་ཡང་ནང་པའི་གཞུང་རྣམས་སུ་རྒྱ་དང་རྒྱུན་གཉིས་གསུངས་པ་ལས།
 ཚོས་དེའི་རྒྱ་ཞེས་པ་ནི་ཚོས་དེའི་སྐྱེད་བྱེད་གཙོ་བོ་སྟེ་ཉེར་ལེན་དང་། རྒྱུན་ཞེས་པ་
 རྒྱ་དེས་རང་འབྲས་དེ་སྐྱེད་པའི་ཕྱོགས་བྱེད་པའི་སྤོན་ཅིག་བྱེད་རྒྱུ་ལ་གོ་དགོས་
 པའི་སྐབས་ཀྱང་ཡོད་དེ། སློབ་དཔོན་ཀ་མ་ལ་ཤི་ལའི་འཕགས་པ་སྤེལ་བའི་སྐབས་པའི་
 མདོ་སྟེའི་རྒྱ་ཚེར་འབྲེལ་པ་ལས། “འདི་ལ་རྒྱ་ནི་ལེན་པའི་རྒྱ་སྟེ། ཐུན་མོང་མ་ཡིན་
 པའི་སྤྱིར་དོ། །རྒྱུན་རྣམས་ནི་སྤོན་ཅིག་བྱེད་པའི་རྒྱར་འདོད་དེ། ཐུན་མོང་པའི་སྤྱིར་
 དོ། །”¹³⁵ ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། །དེས་ན་གཞི་དེའི་རྒྱ་རྒྱུན་གཉིས་སུ་བྱེ་བའི་
 རྒྱ་དང་རྒྱུན་དོན་མི་གཅིག་ཀྱང་། སྤྱིར་རྒྱ་དང་རྒྱུན་གཉིས་དོན་གཅིག་ཡིན་ནོ།།

135 ལྟེ་དགེ་བསྟན་མདོ་སྟེའི་ཇི། ལྷོ་ཀྱི་ ༡༥༥ བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེལ། ༤༧ ཤོག ༩༠༩

རྒྱ་དང་རྒྱེ་གྱི་དབྱེ་བ་ལ། དཔེར་ན། བྱེ་སྤྲིའི་ཕྱགས་ལ་རྒྱ་ལ་རྩལ་ཏུ་བཤད་
 བ་དང་། རྒྱེ་ལ་རྒྱ་རྒྱེན་དང་། དམིགས་རྒྱེན་དང་། བདག་རྒྱེན་དང་། དེ་མ་ཐག་རྒྱེན་
 བཅས་བཞིར་དབྱེ་བ་སོགས་གྱི་རྣམ་གཞག་གཞུང་རྣམས་ལས་མང་དུ་བྱུང་མོད། རྒྱ་
 རྩལ་གི་བཤད་བ་དེ་ནི་བྱེ་སྤྲིའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བཤད་སོལ་ཞིག་ཡིན་པས་འོག་
 ཏུ་ཉ་བྱུབ་གྱི་སྐབས་སུ་འཆད་ལ། རྒྱེན་བཞིའི་རྣམ་གཞག་གྲུང་གཙོ་བོར་ཤེས་བ་སྐྱེ་
 བའི་ཚུལ་དང་འབྲེལ་ཆེ་བས་འོག་ཏུ་ཡུལ་ཅན་སྤོའི་རྣམ་གཞག་སྐབས་སུ་འཆད་དོ།།

སྤྱིར་རྒྱའི་དབྱེ་བ་ལ། དུས་གྱི་སྐོ་ནས་དངོས་རྒྱ་དང་། བརྒྱད་རྒྱ་གཉིས་སུ་
 དབྱེ་བ་དང་། སྐྱེད་ཚུལ་གྱི་སྐོ་ནས་ཉེར་ལེན་དང་། ལྷན་ཅིག་བྱེད་རྒྱེན་གཉིས་ཡོད།
 དེ་ཡང་དངོས་རྒྱའི་ངོ་བོ་ནི། རང་འབྲས་དངོས་སུ་སྐྱེད་བྱེད་ལ་བྱ་ཞིང་། དཔེར་ན།
 མེ་དེ་རང་འབྲས་དུ་བའི་དངོས་རྒྱ་ཡིན་ཏེ། རང་འབྲས་དུ་བ་དང་དེ་གཉིས་གྱི་བར་
 དུ་རྒྱ་གཞན་མ་བརྒྱད་པར་རང་འབྲས་དུ་བ་དངོས་སུ་སྐྱེད་བྱེད་ཡིན་པས་སོ། །
 དེས་དངོས་བོ་གཞན་ལ་ཡང་རིགས་འགྲེལོ།།

བརྒྱད་རྒྱའི་ངོ་བོ་ནི། རང་གི་འབྲས་བུ་བརྒྱད་ནས་སྐྱེད་བྱེད་དོ། །དཔེར་ན།
 ལུང་ཤིང་དེ་རང་འབྲས་དུ་བའི་བརྒྱད་རྒྱ་ཡིན་ཏེ། ལུང་ཤིང་དེས་རང་འབྲས་དུ་བ་
 དངོས་སུ་སྐྱེད་མི་ལུས་པར་བར་དུ་མེ་བརྒྱད་ནས་དུ་བ་བསྐྱེད་པས་སོ།།

ཉེར་ལེན་གྱི་ངོ་བོ་ནི། རང་གི་ཉེར་འབྲས་རང་གི་རྣམ་རྒྱུན་དུ་གཙོ་བོར་སྐྱེད་
 བྱེད་དོ། །ཡང་ན་ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་གཉིས་གྱི་ནང་ནས་གཙོ་བོ་ངོ་བོ་སྐྱེད་བྱེད་ལ་
 འཛོག་དཔེར་ན། འབྲས་གྱི་ས་བོན་དེ་རང་འབྲས་སུ་གྱུའི་ཉེར་ལེན་དང་། འཛིན་པ་
 དེ་རང་འབྲས་རྩ་བུས་གྱི་ཉེར་ལེན་ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ། །དེ་ནི་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ་ལས།

ཉེར་ལེན་འགྲུང་བ་མེད་པར་ནི། ཉེར་ལེན་ཅན་དག་འགྲུང་བར་ནི།།

བྱེད་པར་མི་བྱས་དཔེར་འདེམ་པ། །འགྲུང་བ་མེད་པར་བྱས་སོགས་བཞིན།།¹³⁶

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

ལྷན་ཅིག་བྱེད་རྒྱུ་གྱི་ངོ་བོ་ནི། རང་གི་ལྷན་ཅིག་བྱེད་འབྲས་རང་གི་རྣམ་རྒྱུན་
མ་ཡིན་པར་གཙོ་བོར་སྐྱེད་བྱེད་དོ། །ཡང་ན་ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་གཉིས་ཀྱི་ནང་ནས་
གཙོ་བོ་ཁྱད་པར་སྐྱེད་བྱེད་ལ་འཇོག།དཔེར་ན། ཚུ་ལུང་དེ་ལྷ་གྲུའི་ལྷན་ཅིག་བྱེད་
རྒྱུ་ཡིན་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། ས་ལོན་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་ལྷ་གྲུའི་རྒྱུ་བྱེད་པས་ལྷ་གྲུའི་ལྷན་
ཅིག་བྱེད་རྒྱུ་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ནི་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ་ལས།

དེ་རྒྱ་ལྷན་ཅིག་བྱེད་པ་ལས། །སྐྱེ་བའི་འབྲས་བུ་ལྷན་ཅིག་གནས།།

མེ་དང་ཟངས་མའི་བྱ་ཉིད་བཞིན།།¹³⁷

ཞེས་ད་ལྷའི་ལྷས་དང་ཤེས་པ་གཉིས་རང་རང་གི་ཉེར་ལེན་གྱི་རྒྱ་གཉིས་ཀྱིས་པན་
ཚུན་ལྷན་ཅིག་བྱེད་རྒྱུ་བྱས་ནས་གནས་སྐབས་ལྷན་ཅིག་ཏུ་གནས་པ་ནི། དཔེར་ན།
རྒྱ་ཚོགས་པ་མེ་དང་ཟངས་སྐད་ཅིག་སྲ་མ་ལས་སྐྱེས་པའི་ཟངས་ལྷ་བ་དང་མེ་གཉིས་
པན་ཚུན་ཉེར་ལེན་མིན་ཡང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་གནས་པ་བཞིན་ཡིན་པར་གསུངས་སོ།།

དེ་ལྟར་ཉེར་ལེན་གྱིས་རང་འབྲས་དེ་སྐྱེད་པ་ལ་ལྷན་ཅིག་བྱེད་རྒྱུ་གྱིས་གོགས་
བྱེད་ལ། དེ་གཉིས་ལ་རང་གི་འབྲས་བུ་རང་གི་རྣམ་རྒྱུན་དུ་སྐྱེད་མི་སྐྱེད་ཀྱི་ཁྱད་པར་
ཡོད་པར་མ་ཟད། ཉེར་ལེན་གྱིས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རྒྱ་དང་། ལྷན་ཅིག་བྱེད་རྒྱུ་

136 ལྷ་དགེ་བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ། རྒྱ་གྲུ་ ༡༡ སྟོན་ ༡༠༩ བ།

དཔེ་བསྟར་མ། དེ་བ། ༩༦ སྟོན་ ༡༠༥

137 ལོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ། རྒྱ་གྲུ་ ༦༣ སྟོན་ ༡༠༩ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེ་བ། ༩༦ སྟོན་ ༡༠༥

གྲིས་སྐྱེན་མོང་བའི་རྒྱ་བྱེད་པ་ནི། དཔེར་ན། བས་ཀྱི་ས་ཐོན་གྲིས་ནས་ཀྱི་སྐྱ་གུའི་རྒྱ་
 བྱེད་ཀྱི་འབྲས་ཀྱི་སྐྱ་གུའི་རྒྱ་མི་བྱེད་པ་དང་། དེ་བཞིན་འབྲས་ཀྱི་ས་ཐོན་གྲིས་འབྲས་
 ཀྱི་སྐྱ་གུའི་རྒྱ་བྱེད་ཀྱི་བས་ཀྱི་སྐྱ་གུའི་རྒྱ་མི་བྱེད་པས་ས་ཐོན་དེ་དག་སྐྱེན་མོང་མ་ཡིན་
 པའི་རྒྱ་དང་། རྒྱ་ལུང་ནི་དེ་གཉི་གའི་རྒྱ་བྱེད་པས་ན་སྐྱེན་མོང་བའི་རྒྱ་ར་འཛོག་པ་ལྟ་
 བུ། ཡང་ཉེར་ལེན་གྲིས་གཙོ་བོ་འོ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་དང་། ལྷན་ཅིག་བྱེད་རྒྱེན་གྲིས་
 གཙོ་བོ་ཁྱད་པར་སྐྱེད་པར་ཡང་བྱེད་དེ། དཔེར་ན། བས་ཀྱི་སྐྱ་གུ་དང་འབྲས་ཀྱི་སྐྱ་གུ་
 སོགས་སྐྱ་གུ་གང་ཞིག་སྐྱེ་མིན་གཙོ་བོ་ཉེར་ལེན་གྲིས་བྱེད་པ་དང་། སྐྱ་གུ་དེ་ཆེ་ཆུང་
 དང་ཡག་ཉེས་རྣམས་གཙོ་བོ་ལྷན་ཅིག་བྱེད་རྒྱེན་གྲིས་བྱེད་པ་ལྟ་བུའོ།།

འོ་ན་དངོས་པོ་གང་དང་གང་གི་རྒྱ་ར་འབྲས་རྒྱལ་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན། འབྲས་
 བུ་དེ་དང་དེ་སྐྱེད་པའི་བྱས་པ་དང་ནམ་ལྡན་པ་ནས་དེའི་རྒྱ་ར་འཛོག་དགོས་པ་ནི།
 ཚད་མ་རྣམས་འབྲེལ་ལས།

སྐྱ་གུ་སྐྱེད་ལ་ས་ལ་སོགས། །རང་བཞིན་ཡོངས་སུ་གྱུར་ནས་ནི།།

རྒྱ་ཡིན་དེ་ལེགས་བྲས་པ་ན། །དེ་ཡི་ཁྱད་པར་མཐོང་བྱིར་རོ།།¹³⁸

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཉེ། དཔེར་ན། དགུན་དུས་ཀྱི་ཞིང་ལྷ་བུ་སྐྱ་གུ་མི་སྐྱེད་པའི་
 གནས་སྐབས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡོངས་སུ་གྱུར་པ་ན། དེའི་ཆེ་སྐྱ་གུ་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་
 ཡིན་པ་ནི། ཞིང་དེ་ལྷག་པར་རྫོ་བ་ལ་སོགས་པ་ལེགས་པར་བྲས་པ་ན། དེའི་འབྲས་
 བུ་སྐྱོན་ཐོག་ལ་སོགས་པ་ཁྱད་པར་བུལ་དུ་བྱུང་བ་མཐོང་བའི་བྱིར་རོ།།

138 ལྷོ་དགོ་བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། ཚད་མ་བྲེལ་པའི་ལེའུ། ལྷོ་ག ༡༤ འོག ༡༠༡ བ། དཔེ་བསྟར་ལ། དེབ། ༤༦ འོག ༡༠༡

ཕྱི་ནང་གི་དངོས་པོ་རྣམས་ཉེར་ལེན་དང་ལྷན་ཅིག་བྱེད་རྒྱུ་གཉིས་ཚོགས་པ་
 ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན། ལྷ་གྲུ་སྐྱེ་བ་ལ་རང་གི་ཉེར་ལེན་ས་བོན་དང་།
 ལྷན་ཅིག་བྱེད་རྒྱུ་ཚུ་ལུང་སོགས་རྒྱ་རྒྱུ་ལ་ཚོགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་དགོས་
 ལ། ས་བོན་རྒྱང་པས་ལྷ་གྲུ་སྐྱེད་མི་ལུས་ཤིང་། ས་བོན་མེད་པར་ཚུ་ལུང་རྒྱང་པས་
 གྲང་ལྷ་གྲུ་མི་སྐྱེད་པ་བཞིན་ལོ། །ཚུལ་དེ་འདུས་བྱས་ཀྱི་ཚོས་གཞན་རྣམས་ལའང་
 རྒྱུར་དགོས་པ་ལོ། །བརྒྱད་སྟོང་པ་ལས།

རིགས་ཀྱི་བྱ་འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན། བི་མང་གི་སྐྱ་བྱུང་བ་ཡང་གང་ནས་གྲང་
 མ་འོངས་འགགས་པ་ཡང་གང་དུ་ཡང་མི་འགོ་གང་དུ་ཡང་མི་འཕོ་སྟེ། རྒྱ་
 དང་རྒྱུ་ཚོགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བ་རྒྱ་ལ་རག་ལས་པ་རྒྱུ་ལ་རག་
 ལས་པ། འདི་ལྟ་སྟེ། བི་མང་གི་ཁོག་པ་ལ་བརྟེན་བགས་པ་ལ་བརྟེན་རྒྱུད་ལ་
 བརྟེན་ལུ་བ་ལ་བརྟེན། ཤིང་བྱ་ལ་བརྟེན་རྒྱུད་ཉེན་ལ་བརྟེན་མི་དེ་ལས་སྐྱེས་
 པའི་ཚོལ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་འདི་ལྟར་བི་མང་དེ་ལས་སྐྱ་འབྱུང་སྟེ། ཞེས་པ་
 བས། དེ་བཞིན་དུ་རིགས་ཀྱི་བྱ་སངས་རྒྱས་བཙུགས་ལྡན་འདས་རྣམས་ཀྱི་སྐྱ་
 ཡོངས་སུ་འབྱུང་བ་ཡང་རྒྱ་ལ་རག་ལས་པ་རྒྱུ་ལ་རག་ལས་པ་དགེ་བའི་ཚ་
 བའི་སྐྱོར་བ་དུ་མས་ཡོངས་སུ་བྱུང་བ་ཡིན་ཏེ། རྒྱ་གཅིག་གིས་མ་ཡིན་རྒྱུ་
 གཅིག་གིས་མ་ཡིན་དགེ་བའི་ཚ་བ་གཅིག་གིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐྱ་རབ་ཏུ་
 དབྱེ་བ་མ་ཡིན་ཏེ་རྒྱ་མེད་པ་ཡང་མ་ཡིན་ལོ། །རྒྱ་དང་རྒྱུ་མང་པོ་ཚོགས་
 པ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ཏེ།¹³⁹ ཞེས་འབྱུང་།

139 ལྷ་དགེ་བཀའ། བརྒྱད་སྟོང་པ། ༡ ལེའུ་སོ་གཅིག་པ། འོག་ ༣༧༤ བ། དཔེ་བསྟར་ལ། དེག་ ༣༣ འོག་ ༤༤༧

དེ་བཞིན་སློབ་དཔོན་ལྷ་དབང་སློའི་རྣམ་འགྲེལ་དཀའ་འགྲེལ་ལས།
 དངོས་པོ་གཅིག་ལས་འབྲས་བུ་དུ་མ་འབྱུང་བར་མི་འགྱུར་རོ། །འོ་ན་ཅི་ཡིན་ཞེ་
 བ། དུ་མ་ནི་རྒྱ་དུ་མ་ལས་ཡིན་ནོ་ཞེས་རང་གི་སྡེ་པའི་ཡིན་ནོ། །དེ་དེ་ལྟར་ནི་
 ཡིན་ན། གཅིག་ལས་གཅིག་ནི་ཅིར་མི་རུང་། །འོན་ཀྱང་། ཚོགས་པ་དག་ལས་
 ཐམས་ཅད་འབྱུང་། །ཚོགས་པ་གཅིག་ལས་ཚོགས་པ་ཅིག་ཤོས་འབྱུང་བར་
 འགྱུར་རོ་ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་ཚོག་གོ། ¹⁴⁰ ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་རོ། །

འབྲས་བུ་བཤད་པ།

འབྲས་བུ་བཤད་པ་ནི། རང་རྒྱས་བསྐྱེད་བྱ་འབྲས་བུའི་ངོ་བོ་ཡིན། དཔེར་
 བ། ས་ཐོན་གྱི་འབྲས་བུར་སྣ་གྲུ་དང་། མེའི་འབྲས་བུར་དུ་བ་འཛོག་པ་ལྟ་བུའོ། །
 དེ་ཡང་དཔལ་ཚོས་གྱི་གྲགས་པའི་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།
 མེ་ཡི་འབྲས་བུ་དུ་བ་སྟེ། །འབྲས་བུའི་ཚོས་གྱི་རྗེས་འཇུག་གི་རྒྱུར། །
 དེ་མེད་པར་ནི་དེ་ཡོད་ན། །རྒྱ་དང་ལྡན་པ་ལས་འདས་འགྱུར། ¹⁴¹
 ཞེས་དུ་བ་དེ་མེ་ལ་ལྟོས་ཤིང་མེ་པན་བྱེད་དུ་མེད་ན་མི་འབྱུང་བའི་འབྲས་བུའི་ཚོས་
 ཉིད་གྱི་རྗེས་སུ་འཇུག་པའི་སྤྱིར་ན་མེའི་འབྲས་བུ་ཡིན་ལ། དེ་ལྟར་མེ་པན་བྱེད་དུ་
 མེད་པར་དུ་བ་བྱུང་ན་རྒྱ་དང་ལྡན་པ་ལས་འདས་པར་འགྱུར་བས་འབྲས་བུ་རྒྱ་ལ་
 ལྟོས་དགོས་པར་གསུངས།

140 ལྟེ་དགེ་བསྟན། ཚད་མ། ཆེ། ལེའུ་གསུམ་པ། བམ་པོ་སོ་ལྔ་པ། ཤོག 366 བ། དཔེ་བསྟར་ལ། དེ་བ། 41 ཤོག 622
 141 ལྟེ་དགེ་བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། རང་དོན་ལེའུ་སྟོག 36 ཤོག 66 བ། དཔེ་བསྟར་ལ། དེ་བ། 42 ཤོག 623

འབྲས་བུ་ལ་དབྱེ་ན། དུས་ཀྱི་སློབ་མཁན་དངོས་འབྲས་དང་། བརྒྱད་འབྲས་གཉིས་
 ལུ་དབྱེ་བ་དང་། རྒྱན་གྱི་སློབ་མཁན་ཉེར་འབྲས་དང་། ལྷན་ཅིག་བྱེད་འབྲས་གཉིས་ལུ་
 དབྱེ་བ་ལས། དང་པོ་དངོས་འབྲས་བཤའ་བ་ལ། དངོས་ལུ་བསྐྱེད་བྱ་དངོས་འབྲས་
 ཀྱི་ངོ་བོ་ཡིན། དཔེར་ན། དུ་བ་དེ་མེའི་དངོས་འབྲས་ཡིན་ཏེ། མེ་ལས་དུ་བ་སྐྱེ་བ་ན་
 བར་དུ་འབྲས་བུ་གཞན་གྱིས་མ་ཚོད་བར་དངོས་ལུ་བསྐྱེད་པར་བྱ་བ་ཡིན་པས་ན་
 དངོས་འབྲས་ཞེས་བརྗོད་དོ།།

བརྒྱད་ནས་བསྐྱེད་བྱ་བརྒྱད་འབྲས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཡིན། དཔེར་ན། དུ་བ་དེ་བྱུང་
 ཞིང་གི་བརྒྱད་འབྲས་ཡིན་ཏེ། བྱུང་ཞིང་ལས་དུ་བ་སྐྱེ་བ་ན་བར་དུ་འབྲས་བུ་
 གཞན་མེ་བརྒྱད་ནས་བསྐྱེད་པར་བྱ་བ་ཡིན་པས་ན་བརྒྱད་འབྲས་ཞེས་བརྗོད་དོ།།

རང་གི་རྣམ་རྒྱན་དུ་གཏོ་བོར་བསྐྱེད་བྱ་ཉེར་འབྲས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཡིན། དཔེར་ན།
 རྣམ་བུ་དེ་རང་རྒྱ་འཛིན་པའི་ཉེར་འབྲས་ཡིན་ཏེ། ཉེར་ལེན་འཛིན་པའི་ངོ་བོ་རྒྱར་
 བས་རྒྱན་གྱི་མ་རྣམས་ཀྱི་ངོ་བོར་སོང་བས་ཉེར་འབྲས་ཞེས་བརྗོད་དོ།།

རང་གི་རྣམ་རྒྱན་མ་ཡིན་པར་གཏོ་བོར་བསྐྱེད་བྱ་ལྷན་ཅིག་བྱེད་འབྲས་ཀྱི་
 ངོ་བོ་ཡིན། དཔེར་ན། རྣམ་བུ་དེ་རང་རྒྱ་རྣམ་འབྲས་ཀྱི་ལྷན་ཅིག་བྱེད་འབྲས་ཡིན་ཏེ།
 རྣམ་འབྲས་ཀྱི་ངོ་བོ་རྒྱར་ནས་རྣམ་བུ་ཀྱི་ངོ་བོར་མ་སོང་བར་རང་འབྲས་རྣམས་འབྱུང་
 བས་ལྷན་ཅིག་བྱེད་འབྲས་ཞེས་བརྗོད།

མདོར་ན། བལ་དང་སྐྱེད་པ་ལས་སྣམ་བུ་དང་། འཛིན་པ་ལས་རྣམ་སོགས་
 དང་། གསེར་ལས་གསེར་བུ་སོགས་དང་། ས་བོན་ལས་སྣ་གྲུ་འབྱུང་བ་ལྟ་བུ་
 རྣམས་ནི་རང་གི་ཉེར་ལེན་ལས་བྱུང་བའི་ཉེར་འབྲས་དང་། འཕགས་མཁན་དང་རྣམ་འབྲས་

དང་གསེང་མགར་དང་ས་པོན་འདེབས་བ་པོའམ་རྒྱ་ལྷན་སོགས་ལས་རིམ་བཞིན་དེ་
རྣམས་འབྱུང་བ་ནི། ལྷན་ཅིག་བྱེད་རྒྱུན་ལས་བྱུང་བའི་ལྷན་ཅིག་བྱེད་འབྲས་ཡིན་ནོ།།

འོ་ན་རྒྱ་དང་འབྲས་བུ་ལ་ཁྲད་བར་གང་ཡོད་ཅེ་ན། སྤྱིར་དེ་གཉིས་དོན་
གཅིག་ཏུ་འཛོག་སྟེ། དཔེར་ན། བུམ་པ་དེ་རང་གི་རྒྱའི་འབྲས་བུ་དང་། རང་གི་
འབྲས་བུའི་རྒྱ་ཡིན་ལ། དེ་བཞིན་སྔ་དྲོ་དེ་རང་གི་སྔ་ལོགས་ཀྱི་མཚན་མོའི་འབྲས་
བུ་དང་། རང་གི་སྤྱི་ལོགས་ཀྱི་སྤྱི་དྲོའི་རྒྱ་ཡིན་བ་སོགས་འདུས་བྱས་ཀྱང་ལ་འབྲ།
འོན་ཀྱང་གཞི་གཅིག་ལ་སྟོས་ཏེ་དེ་གཉིས་འགལ་བ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། མེ་དེ་རང་
འབྲས་བུ་བའི་རྒྱ་ཡིན་གྱི་འབྲས་བུ་མིན་བ་དང་། དུ་བ་དེ་རང་རྒྱ་མེའི་འབྲས་བུ་
ཡིན་གྱི་རྒྱ་མིན་བ་སོགས་གཞན་ལའང་རིགས་འགྲོའོ།།

༤ འདུས་མ་བྲས་ཀྱི་ཚོས་བཤའ་བ།

སྤྱིར་ཤེས་བྱ་ཡུལ་ལ་རྒྱ་རྒྱུན་གྱིས་འདུས་བྲས་ཤིང་འགྱུར་ལྡོག་ཡོད་པའི་
རིགས་ཤིག་དང་། རྒྱ་རྒྱུན་གྱིས་འདུས་བྲས་བ་མ་ཡིན་ཞིང་འགྱུར་ལྡོག་མེད་པའི་
རིགས་བཅས་གཉིས་སུ་ཡོད་པར་སྤར་བཤའ་བ་ལྟར་ཡིན་ལ། དེའི་དང་པོ་རྣམས་
འདུས་བྲས་དང་། གཉིས་བ་རྣམས་འདུས་མ་བྲས་ཡིན་ནོ།། །སྤྱི་འགག་གནས་གསུམ་
མི་རྩུང་བ་དེ་འདུས་མ་བྲས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཡིན། འདུས་མ་བྲས་ཀྱི་ཚོས་དང་། རྟག་པ་
དོན་གཅིག་གོ།།

འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ཚུལ་ལ་མངོན་པ་འོག་མ་མངོན་ལྟ་བུ་ལས། ༡ ཉམ་མཁའ་
 དང་། ༢ སོ་སོར་བརྟགས་འགོག་དང་། ༣ སོ་སོར་བརྟགས་མིན་གྱི་འགོག་པ་དང་
 གསུམ་གསུངས་ལ། རྗེ་བྲག་སྐྱབས་སྐྱིབ་པ་དང་བྲལ་བ་གཟུགས་ཅན་གྱི་གོ་འབྱེད་པ་
 ལ་ཉམ་མཁའ་ཟེར། དེ་ནི་གཟུགས་ཅན་གཞན་ལ་པར་མི་སྐྱིབ་པར་མ་ཟད་གཟུགས་
 ཅན་གཞན་གྱིས་རྩྭ་མི་སྐྱིབ་པའི་རྟག་རྩལ་ཤིག་ལ་འདོད་པ་དང་། ཁམས་བྱུག་གི་
 ཉང་ཚན་ཉམ་མཁའ་ཁམས་ནི་སྣང་སྟུང་གང་བྱུང་གི་བདག་ཉིད་དུ་གྱུར་པའི་གཟུགས་
 གྱི་སྐྱེ་མཆེད་དུ་འདོད། མདོ་སྤེ་པ་ཡན་གྱིས་ནི་ཉམ་མཁའ་ཞེས་པ་ཐོགས་རེག་རྣམ་
 པར་བཅད་ཅམ་གྱི་མེད་དགག་ལ་འདོད་དོ། །སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཤེས་རབ་གྱིས་རང་
 གི་ངོས་སྐལ་གྱི་ཉོན་མོངས་པ་བཀག་པ་ལ་སོ་སོར་བརྟགས་འགོག་དང་། དཔེར་ན།
 ལམ་བསྐོམས་པའི་སྟོབས་གྱིས་ཞེ་སྤང་གཏན་ནས་ཟད་པ་ལྟ་བུ།

རྒྱུན་མ་ཚང་བའི་དབང་གིས་ཚུལ་མ་འོངས་པ་རྣམས་སྐྱེ་བ་ལ་གཏན་དུ་གཤམས་
 རྗེད་པའི་ཆ་ལ་སོ་སོར་བརྟགས་མིན་གྱི་འགོག་པར་འཛོག་། དཔེར་ན། ལམ་བསྐོམས་
 པའི་སྟོབས་གྱིས་ཞེ་སྤང་ལྟ་བུ་གཏན་ནས་ཟད་པ་མིན་ཡང་ཞེ་སྤང་མངོན་གྱུར་པ་སྐྱེ་
 བའི་རྒྱུན་ཚང་བ་མི་སྲིད་པར་སོང་བའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་འགོག་པ་ལྟ་བུ། དེ་ལྟར་
 ཡང་ཚུལ་མངོན་པ་མངོན་ལས།

འདུས་མ་བྱས་རྣམ་གསུམ་ཡང་སྟེ། །ཉམ་མཁའ་དང་ནི་འགོག་པ་གཉིས། །
 དེ་ལ་ཉམ་མཁའ་མི་སྐྱིབ་པའོ། །སོ་སོར་བརྟགས་པའི་འགོག་པ་གང་། །
 བྲལ་བའོ་སོ་སོ་སོ་སོ་ཡིན། །སྐྱེ་ལ་གཏན་དུ་གཤམས་བྱེད་པ། །

འགོག་གཞན་སོ་སོར་བརྟགས་མིན་པས། །¹⁴² ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ།
 དེ་ཡང་ནམ་མཁའ་ནི་གོ་འབྲེད་ཅིང་རྣམ་གཉིན་བྱེད་པ་དང་། བརྟགས་འགོག་
 གིས་ནི་རང་གི་དགག་བྱ་ཟག་བཅས་འགོག་པ་དང་། བརྟགས་མིན་གྱི་འགོག་པས་ནི་
 རང་གི་དགག་བྱ་སྐྱེ་བ་ལ་གཞུགས་བྱེད་པས་དེ་གསུམ་གྱི་སྐྱེས་འདུས་མ་བྱས་རྗེས་
 གྲུབ་བྱེད་པར་བར་འདོད་དོ།།

སྐོབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་སྤང་པོ་ལྗེ་རབ་བྱེད་དུ་ནི། ༡ འདུས་མ་བྱས་
 ལ་ནམ་མཁའ། ༢ སོ་སོར་བརྟགས་འགོག། ༣ བརྟགས་མིན་གྱི་འགོག་པ། ༤ དེ་
 བཞིན་ཉིད་དང་བཞིར་གསུངས་ཏེ། དེ་ཉིད་ལས།

འདུས་མ་བྱས་གང་ཞེ་ན། རམ་མཁའ་དང་། སོ་སོར་བརྟགས་པ་མ་ཡིན་པའི་
 འགོག་པ་དང་། སོ་སོར་བརྟགས་པའི་འགོག་པ་དང་། དེ་བཞིན་ཉིད་དོ། །དེ་
 ལ་ནམ་མཁའ་གང་ཞེ་ན། གཟུགས་གྱི་གོ་འབྲེད་པའོ། །སོ་སོར་བརྟགས་པ་
 མ་ཡིན་པའི་འགོག་པ་གང་ཞེ་ན། གང་འགོག་པ་ལ་བྲལ་བ་མ་ཡིན་པ་སྟེ། དེ་
 བཞིན་ཉིད་མོངས་པའི་གཉེན་པོ་མེད་པར་སྤང་པོ་རྣམས་གཏན་དུ་མི་སྐྱེ་བའོ། །སོ་
 སོར་བརྟགས་པའི་འགོག་པ་གང་ཞེ་ན། གང་འགོག་པ་དེ་ནི་བྲལ་བ་སྟེ། དེ་
 བཞིན་ཉིད་མོངས་པའི་གཉེན་པོས་སྤང་པོ་རྣམས་གཏན་དུ་མི་སྐྱེ་བའོ། །དེ་
 བཞིན་ཉིད་གང་ཞེ་ན། གང་ཚོས་རྣམས་ཀྱི་ཚོས་ཉིད་དང་། ཚོས་བདག་མེད་
 པ་ཉིད་དོ། །¹⁴³ ཞེས་སོ།།

142 ལྷོ་དགེ་བསྟན། མངོན་པ། ཀུ་གནས་དང་པོ། ལྷོ་ཀ ༥༦ ལོག ༡ ལ། དཔེ་བསྟར་ལ། དེ། ༡༥ ལོག ༤
 143 ལྷོ་དགེ་བསྟན། སེམས་ཅམ། ཤི་ལོག ༡༦ ལ། དཔེ་བསྟར་ལ། དེ། ༡༡ ལོག ༤༥

མངོན་པ་ཀུན་ལས་བརྒྱས་ལས་ནི། ༡ དག་བའི་དེ་བཞིན་ཉིད་དང་། ༢ མི་
 དག་བའི་དེ་བཞིན་ཉིད། ༣ ལུང་མ་བསྟན་གྱི་དེ་བཞིན་ཉིད་གསུམ་དང་། ༤ ལམ་
 མཁའ། ༥ སོ་སོར་བརྟགས་འགོག། ༦ བརྟགས་མིན་གྱི་འགོག་པ། ༧ མི་གཡོ་བ།
 ༨ འདུ་ཤེས་དང་ཚོར་བ་འགོག་པ་བཅས་འདུས་མ་བྱས་ལ་བརྒྱད་དུ་གསུངས་ཏེ།
 དེ་ཉིད་ལས།

དེ་ཡང་འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་དངོས་པོ་བརྒྱད་དེ། ཚེས་དག་བ་རྣམས་ཀྱི་དེ་བཞིན་
 ཉིད་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཚེས་མི་དག་བ་དང་། ལུང་དུ་མ་བསྟན་བ་རྣམས་ཀྱི་དེ་
 བཞིན་ཉིད་དང་། ལམ་མཁའ་དང་། སོ་སོར་བརྟགས་པ་མ་ཡིན་པས་འགོག་པ་
 དང་། སོ་སོར་བརྟགས་པས་འགོག་པ་དང་། མི་གཡོ་བ་དང་། འདུ་ཤེས་དང་
 ཚོར་བ་འགོག་པའོ། །ཚེས་དག་བ་རྣམས་ཀྱི་དེ་བཞིན་ཉིད་གང་ཞེ་ན། བདག་
 མེད་པ་རྣམ་པ་གཉིས་དང་། ལྷོང་བ་ཉིད་དང་། མཚན་མ་མེད་པ་དང་། ཡང་
 དག་པའི་མཐའ་དང་དོན་དམ་པ་སྟེ། ཚེས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱང་དེ་ཡིན་ནོ། །ཅིའི་
 ཕྱིར་དེ་བཞིན་ཉིད་ལ་དེ་བཞིན་ཉིད་ཅེས་བྱ་ཞེ་ན། གཞན་དུ་མི་འགྲུར་བ་ཉིད་
 ཀྱི་ཕྱིར་རོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ལྷོང་བ་ཉིད་ཅེས་བྱ་ཞེ་ན། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་མི་
 རྒྱ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཅིའི་ཕྱིར་མཚན་མ་མེད་པ་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། མཚན་མ་ཉེ་བར་
 ཞེ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཡང་དག་པའི་མཐའ་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། ཕྱིན་ཅི་ལོག་
 མེད་པའི་དམིགས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཅིའི་ཕྱིར་དོན་དམ་པ་ཞེས་བྱ་ཞེ་
 བ། འཕགས་པའི་ཡེ་ཤེས་དམ་པའི་སྲོད་ཡུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཅིའི་ཕྱིར་
 ཚེས་ཀྱི་དབྱིངས་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་དང་། སངས་

རྒྱས་གྱི་ཚོས་ཐམས་ཅད་གྱི་རྒྱ་ཡིན་པའི་སྤྱིར་རོ། །ཚོས་དགེ་བ་རྣམས་གྱི་
 དེ་བཞིན་ཉིད་རི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་ཚོས་མི་དགེ་བ་རྣམས་དང་། ལུང་དུ་མ་བསྟན་
 བ་རྣམས་གྱི་དེ་བཞིན་ཉིད་ཀྱང་དེ་བཞིན་དུ་བསྟན་བར་བྱའོ། །རྣམ་མཁའ་གང་
 ཞེ་ན། གཟུགས་མེད་ཅིང་བྱེད་པ་ཐམས་ཅད་གྱི་གོ་འབྱེད་པའི་སྤྱིར་རོ། །སོ་
 སོར་བརྟགས་པ་མ་ཡིན་པས་འགོག་པ་གང་ཞེ་ན། གང་འགོག་ལ་བྲལ་བ་མ་
 ཡིན་པའོ། །སོ་སོར་བརྟགས་པས་འགོག་པ་གང་ཞེ་ན། གང་འགོག་ལ་དེ་ནི་
 བྲལ་བའོ། །མི་གཡོ་བ་གང་ཞེ་ན། དགེ་རྒྱས་གྱི་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་ལ་
 གོང་མའི་འདོད་ཆགས་དང་མ་བྲལ་བའི་བདེ་བ་དང་སྤྲུག་བསྐྱེད་འགོག་པའོ། །
 འདུ་ཤེས་དང་ཚོར་བ་འགོག་པ་གང་ཞེ་ན། ཅི་ཡང་མེད་པའི་སྐྱེ་མཆེད་གྱི་འདོད་
 ཆགས་དང་བྲལ་ལ། སྲིད་པའི་ཅེ་མོ་ལས་བྱེད་དུ་བསྐྱོད་པ་ཞི་བར་གནས་པའི་
 འདུ་ཤེས་སྡོམ་དུ་བཏང་བའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པས། སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བའི་
 ཚོས་བརྟན་པ་མ་ཡིན་པ་དང་། བརྟན་པ་དེ་དག་ལས་ཀྱང་ཁ་ཅིག་འགོག་པའོ། །¹⁴⁴

ཞེས་གསུངས་པའི་དང་པོ་གསུམ་ནི་ཚོས་ཉིད་ཡིན་པ་ལ་ཁྱད་པར་མེད་ཀྱང་ཚོས་
 ཅན་ཅེན་ཐ་དད་པས་བྱེ་བ་དང་། ཉོན་མོངས་པ་དང་དེའི་གནས་ཚོར་བ་གཉིས་ལས་
 དང་པོ་ཟད་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་སོ་སོར་བརྟགས་པའི་འགོག་པ་དང་། ཚོར་བ་
 ལའང་ལུས་སེམས་འགྲུར་བར་བྱེད་པའི་བདེ་སྤྲུག་དང་། མི་བྱེད་པའི་བཏང་སྡོམས་
 གཉིས་ལས་དང་པོ་ཟད་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་མི་གཡོ་བ་དང་། གཉིས་པ་ཟད་པའི་
 དབང་དུ་བྱས་ནས་འདུ་ཤེས་དང་ཚོར་བ་འགོག་པ་བཞག་གོ།

144 ལྗེ་དགེ་བསྟན། སེམས་ཅིམ། རི། གུན་ལས་བརྟན་དང་པོ། ཤོག ༥ ༣ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༥༦ ཤོག ༡༣༤

མི་གཡོ་བ་ནི། འཇིག་རྟེན་པའི་ལམ་གྱིས་བསམ་གཏན་གསུམ་པ་མན་ཆད་
 ལ་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་ལ། བསམ་གཏན་བཞི་པ་ལ་འདོད་ཆགས་དང་མ་བྲལ་
 བའི་དགག་བྱ་ཚོར་བ་བདེ་སྤྱད་འགོག་པའི་ཆ་ཞིག་ལ་འཛོག། དེའང་སྐྱོན་བརྒྱད་
 གྱིས་མི་གཡོ་ཞིང་། རྒྱད་པར་དུ་བདེ་སྤྱད་གིས་མི་གཡོ་བས་མི་གཡོ་བ་ཞེས་བྱ།
 འདུ་ཤེས་དང་ཚོར་བ་འགོག་པ་ཞེས་པ་ནི། ཅི་ཡང་མེད་མན་ཆད་ལ་འདོད་ཆགས་
 དང་བྲལ་ཞིང་། སྲིད་ཅེ་འེ་སེམས་ལ་བརྟེན་ནས་འདུ་ཤེས་དང་ཚོར་བ་འགོག་པའི་ཆ་
 ཞིག་ལ་འཛོག་གོ། སྤར་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་སུ་འདུ་ཤེས་དང་ཚོར་བ་འགོག་པའི་
 ལྷོ་མས་འཇུག་ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་དུ་བཤད་པ་ནི་མ་ཡིན་དགག་གི་ཆ་དང་འདིར་འདུ་
 ཤེས་དང་ཚོར་བ་བཀག་པའི་མེད་དགག་གི་ཆ་ལ་བཤད་དོ།།

གཞན་ཡང་ནང་པའི་ཚད་མ་པའི་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་བཞེད་པ་ལྟར་
 བ། རྟོག་ངོ་འབའ་ཞིག་གི་ངོས་ནས་འཛོག་དགོས་པའི་ཚུལ་དཔེར་ན། ཚོས་དང་ཚོས་
 ཅན། གཞི་མཐུན་དང་སྤྱི། མཚན་ཉིད་དང་མཚོན་བྱ། གཅིག་དང་ཐ་དད། བསྐྱབ་
 བྱ་དང་སྐྱབ་བྱེད་ལ་སོགས་པའི་སྤྱི་འཛིན་རྣམས་ཀུན་བཏགས་དང་འདུས་མ་བྱས་
 སུ་འཛོག་སྟེ། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

ཚོས་དང་ཚོས་ཅན་རྣམ་གཞག་དང་། །ཐ་དད་ཐ་དད་མིན་ཅི་འདྲ།།
 དེ་ཉིད་དོན་ནི་མ་བཏགས་པར། །འཇིག་རྟེན་རི་ལྟར་གྲགས་དེ་ལ།།
 དེ་བཞིན་ཁོ་ནར་བརྟེན་ནས་ནི། །བསྐྱབ་བྱ་སྐྱབ་པ་ཀུན་བཞག་པ།།

དམ་པའི་དོན་ལ་འཇུག་བྱའི་ཕྱིར། །མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བྱས་པ་ཡིན།¹⁴⁵
 ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན་པས་འདུས་མ་བྱས་ལ་གོང་དུ་མངོན་པ་ཀུན་བཅུས་སུ་
 བགྲངས་པའི་འདུས་མ་བྱས་བརྒྱད་པོ་གང་རུང་ཡིན་མི་དགོས་པའང་ཤེས་དགོས་
 སོ།།

༡༠ གཞུལ་བྱའི་རྣམ་གཞག་གཞན་བཤད་པ།

༡) མཚན་མཚོན་གཞི་གསུམ་བཤད་པ།

དེ་ལྟར་གོང་དུ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་གཞུང་བྲངས་པ་ལྟར། རིགས་པར་སྐྱབ་
 རྣམས་ནས་ཚོས་རྣམས་ཀྱི་གནས་ལུགས་འཚོལ་བ་ལ་འཇུག་པའི་སྐབས་སུ། དམ་
 པའི་དོན་རྟོགས་པའི་ཐབས་སུ་གཞུལ་བྱའི་ཡུལ་གཞི་གཅིག་ཉིད་ལ། ཀུན་རྫོབ་བམ་
 བ་སྣང་གྱི་བདེན་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས། ཚོས་དང་ཚོས་ཅན། བསྐྱབ་བྱ་དང་སྐྱབ་
 བྱེད། མཚོན་བྱ་དང་མཚན་ཉིད་སོགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གཞན་ལ་པབ་ཡོད་པ་རྣམས།
 རྫོ་ཡུལ་ལ་འཇུག་པའི་ཚུལ་དང་འགྲེལ་ཆེ་བས། རྫོན་གྱི་གཞུང་རྣམས་སུའང་དེ་
 རྣམས་རྫོ་ཡུལ་ལ་འཇུག་པའི་ཚུལ་གྱི་སྐབས་སུ་བཤད་ཀྱང་། འདིར་ནི་གཙོ་བོ་ལས་
 དང་པོ་བ་རྣམས་འཇུག་པ་བདེ་བའི་ཆེད་དུ་ཤེས་བྱ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་གི་སྐབས་
 སུ་འཆད་དོ། །དེ་ལ་ཐོག་མར་མཚན་མཚོན་བཤད་པ་ལ། འཕགས་པ་བྱམས་པའི་

145 རྗེ་དགེ་བསྟན་ཚད་མ། ཅེ། རང་དོན་ལེའུ། རྗེ་ཀློག་ ༡༧-༡༩ ལོག། ༥༩ ར། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༥༧ ལོག། ༩༧༧

མདོ་སྐྱེའི་རྒྱལ་ལས།

སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་སེམས་ཅན་ལ།།

ཕན་གདགས་སྤྱིར་ནི་མཚན་གཞི་དང་།།

མཚན་ཉིད་དང་ནི་མཚོན་པ་དག།

རབ་ཏུ་དབྱེ་བས་ཡང་དག་བཤད།།¹⁴⁶

ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་མཚན་མཚོན་གཞི་གསུམ་དུ་ཡོད་པ་ལས། དེ་དག་ནི་རིམ་བ་
བཞིན། ༡ གང་མཚོན་པར་བྱ་བ་མཚོན་བྱ་དང་། ༢ གང་གིས་མཚོན་པར་བྱེད་པ་
མཚན་ཉིད། ༣ གང་དུ་མཚོན་པར་བྱེད་པའི་གཞི་མཚན་གཞི་སྟེ། དཔེར་ན། རྩམ་
པ་མཚན་གཞི། ཤེས་བྱ་མཚོན་བྱ། རྫོང་ཡུལ་དུ་བྱར་རུང་བ་མཚན་ཉིད་ཡིན་པ་ལྟ་
བུ། དེ་ཡང་རྩམ་པ་རྫོང་ཡུལ་དུ་བྱར་རུང་བ་ཡིན་པར་ཤེས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་རྩམ་
པ་ཤེས་བྱ་ཡིན་པར་ཤེས་བྱུབ་པ་སྟེ། མཚན་ཉིད་དེས་རྩམ་པ་ཤེས་བྱ་ཡིན་པར་
རྫོང་ཡུལ་ལོང་མཚོན་པར་བྱེད་པ་ལྟ་བུའོ།།

སྤྱིར་མཚན་ཉིད་ཅེས་པའི་སྐྱེ་འཇུག་ཡུལ་ལ་རྣམ་གྲངས་དུ་མ་ཞིག་ཡོད་དེ།
༡ མའི་ཚ་བ་ལྟ་བུ་རང་ཉིད་གཞན་དང་སྤྱོད་མོང་མ་ཡིན་པར་མཚོན་པ་མའི་རང་གི་
མཚན་ཉིད་དང་། ༢ མི་རྟག་པ་ལྟ་བུ་མེ་དང་མེ་མ་ཡིན་པའི་འདུས་བྱས་གཉིས་ཀ་ལ་
ཁྲབ་པར་བྱེད་པ་མའི་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད། ༣ རྩམ་པ་ལྟ་བུའི་དངོས་པོ་གཅིག་ལའང་
དོན་ལ་ཁྲད་པར་མེད་ཀྱང་། རྟག་པ་ལས་ལྡོག་པའི་ཚ་ནས་མི་རྟག་པ་དང་། མ་བྱས་

146 རྗེ་དགེ་བསྟན། སེམས་ཅན། རྗེ། ལེའུ་བརྟུ་གཉིས་པ། རྫོག་ ༣༦ ཤོག་ ༡༩ བ།
དཔེ་བསྟར་མ། དེབ་ ༢༠ ཤོག་ ༡༣༩

བ་ལས་ལྷོག་པའི་ཆ་ནས་བྱས་པར་འཛོག་པ་སོགས་ནི་རྣམ་པར་དབྱེ་བའི་མཚན་
 ཉིད། ༤ ལྷོ་ལྷིང་ཞབས་ལྷུ་ཚུ་སྐྱོར་གྱི་དོན་བྱེད་ལུས་པ་བྱམ་པའི་མཚན་ཉིད་
 ཏུ་འཛོག་པ་ལྷ་བྱ་གཙོ་བོར་དོན་ལ་མ་འབྲལ་འབྲལ་ཆེས་གཙོད་པ་རིགས་མི་མཐུན་
 སེལ་བའི་མཚན་ཉིད། ༥ ལྷོ་དོར་དོགས་པ་སེལ་བའི་ཕྱིར་མཚན་ཉིད་ཏུ་བཀོད་པ་
 ལོག་ཉོག་སེལ་བའི་མཚན་ཉིད་རྣམས་ཡོད། དེ་དག་ལས་འདིར་མཚན་མཚོན་གཞི་
 གསུམ་གྱི་སྐབས་སུ་བཤད་པར་བྱ་བའི་མཚན་ཉིད་ནི། གཙོ་བོ་རིགས་མི་མཐུན་
 སེལ་བའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ཞིང་། དེ་ལྷ་བྱའི་མཚན་ཉིད་དེ་ལ་ལོག་ཉོག་སེལ་བའི་
 མཚན་ཉིད་ཀྱང་ཡོད་པར་ཤེས་དགོས།¹⁴⁷

རིགས་མི་མཐུན་སེལ་བའི་མཚན་ཉིད་ནི་སྐྱོན་གསུམ་དང་བྲལ་བ་ཞིག་དགོས་
 ཏེ། ༡ མ་འབྲལ་བའི་སྐྱོན་དང་། ༢ འབྲལ་ཆེས་པའི་སྐྱོན། ༣ མཚན་གཞི་ལ་མི་གནས་
 པའི་སྐྱོན་བཅས་སོ། །དེ་ཡང་དབེར་ན། རྒྱལ་པའི་ཡལ་ག་ལོ་འདབ་དང་ལྷན་པ་དེ་
 ལྷོན་ཤིང་གི་མཚན་ཉིད་ཏུ་བཞག་ན། དེ་ནི་ལྷོན་ཤིང་གི་གསལ་བའི་དབྱེ་བ་མཐའ་
 དག་ལ་མ་འབྲལ་བས་འབྲལ་ཚུང་བ་སྟེ་མ་འབྲལ་བའི་སྐྱོན་ལྷགས་ཤིང་། ཡང་ས་ལས་
 སྐྱེས་པ་དེ་ལྷོན་ཤིང་གི་མཚན་ཉིད་ཏུ་བཞག་ན། དེ་ནི་ལྷོན་ཤིང་ཅམ་ཏུ་མ་བྱང་སྐྱེ་
 དངོས་གཞན་ལའང་འབྲལ་བས་ན། དེ་ལྷ་བྱ་ལ་ནི་འབྲལ་ཆེས་པའི་སྐྱོན་ལྷགས། ཡང་ལྷོ་

147 རིགས་མི་མཐུན་སེལ་བའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་དབང་ཏུ་བྱས་པའི་མཚན་མཚོན་གཞི་གསུམ་གྱི་འཛོག་ཚུལ་
 དང་། མཚོན་བྱ་ལ་བཏགས་ཡོད་ཆོས་གསུམ་ཚང་དགོས་པ་དང་། མཚན་ཉིད་ལ་རྗེས་ཡོད་ཆོས་གསུམ་
 ཚང་དགོས་ཚུལ་སོགས་ཀྱི་བཤད་པ་སྐྱབ་བྱེད་དང་བཅས་པ་བྱ་བས་ཚང་མ་ཡིད་ཀྱི་སྐྱོན་སེལ་བུ། ཚང་མའི་
 མཚན་ཉིད་འཛོག་པའི་སྐབས་སུ་འབྲུང་། ཚང་མ་ཡིད་ཀྱི་སྐྱོན་སེལ། ལེའུ་གཉིས་པ། ཤོག ༡༩- ༢༩ བར།

ཕྱིར་ཞབས་ལུས་ཚུ་སྐྱོར་གྱི་དོན་བྱེད་ལུས་པ་དེ་ལྟོན་ཤིང་གི་མཚན་ཉིད་དུ་བཞག་ན།
མཚན་ཉིད་དེ་ནི་ལྟོན་ཤིང་གི་མཚན་གཞི་སྤང་སྐྱོང་གི་སྤྲེང་དུ་མ་གྲུབ་པས། མཚན་
གཞི་ལ་མི་གནས་པའི་སྐྱོན་ལུགས་པས། དེ་དག་རིམ་པ་བཞེན་ལྟོན་ཤིང་གི་མཚན་
ཉིད་དུ་མི་འཐད་པའི་ཚུལ་དེ་སྣང་རོ།།

སྤྱིར་མཚན་ཉིད་འཛོག་ཚུལ་ལ་བྱེད་ལས་ཀྱི་སྐྱོན་ས་འཛོག་ཚུལ་དང་། བྱེད་
ལས་དང་ངོ་བོ་གཉིས་ཀའི་ཆ་ནས་འཛོག་ཚུལ་སོགས་ཡོད་པ་ལས། བྱེད་ལས་ཀྱི་
ཆ་ནས་དོན་དེ་གོ་བར་བྱ་བའི་སྤྱིར་མཚན་ཉིད་དུ་བཞག་པ་ནི། གཤུང་འདེགས་ཀྱི་
དོན་བྱེད་ལུས་པ་ཀ་བའི་མཚན་ཉིད་དང་། རང་འབྲས་སྐྱེད་བྱེད་རྒྱུའི་མཚན་ཉིད་དུ་
བཤད་པ་སྟ་བུའོ། །བྱེད་ལས་དང་ངོ་བོ་གཉི་གའི་ཆ་ནས་མཚན་ཉིད་དུ་བཞག་པ་
ནི། ཆ་ཞིང་སྲེག་པ་མའི་མཚན་ཉིད་དང་། གསལ་ཞིང་རིག་པ་ཤེས་པའི་མཚན་
ཉིད་དུ་བཤད་པ་སྟ་བུ་སྟེ། དེ་ཡང་རིམ་བཞེན་ཆ་བ་མའི་ངོ་བོ་དང་སྲེག་པ་མའི་
བྱེད་ལས་ཡིན་ཞིང་། གསལ་བ་ཤེས་པའི་ངོ་བོ་དང་རིག་པ་ཤེས་པའི་བྱེད་ལས་
ཡིན་པ་སྟ་བུའོ།།

བཏགས་ཡོད་ཚེས་གསུམ་ཚང་བ་དེ་མཚོན་བྱའི་ངོ་བོ་ཡིན། ཚེས་གསུམ་
ནི། ༡ རང་ཉིད་མཚོན་བྱ་ཡིན་པ། ༢ རང་གི་མཚན་གཞིའི་སྤྲེང་དུ་གྲུབ་པ། ༣
རང་གི་མཚན་ཉིད་གང་ཡིན་པ་དེ་ལས་གཞན་གང་གི་འང་མཚོན་བྱ་མི་བྱེད་པའོ། །
དངོས་པོ་སྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན། དངོས་པོ་རང་ཉིད་མཚོན་བྱ་ཡིན་པ་དང་། རང་གི་
མཚན་གཞི་བུམ་པ་སྟ་བུའི་སྤྲེང་དུ་གྲུབ་པ། རང་གི་མཚན་ཉིད་དོན་བྱེད་ལུས་པ་
ལས་གཞན་གྱི་མཚོན་བྱ་མི་བྱེད་པ་བཅས་ཚེས་གསུམ་ཚང་ངོ། ། །རྗེས་ཡོད་ཚེས་

གསུམ་ཚང་བ་དེ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ངོ་བོ་ཡིན། ཚོས་གསུམ་ནི། ༡ རང་ཉིད་མཚན་ཉིད་
 ཡིན་པ། ༢ རང་གི་མཚན་གཞིའི་སྟེང་དུ་གྲུབ་པ། ༣ རང་གི་མཚོན་བྱ་གང་ཡིན་
 བ་དེ་ལས་གཞན་གང་གི་འདྲ་མཚན་ཉིད་མི་བྱེད་པའོ། །དོན་བྱེད་རྒྱས་པ་ལྟ་བུ་ལ་
 མཚོན་ན། རང་ཉིད་མཚན་ཉིད་ཡིན་པ་དང་། མཚན་གཞི་བྱས་པ་ལྟ་བུའི་སྟེང་དུ་
 གྲུབ་པ། རང་གི་མཚོན་བྱ་དངོས་པོ་ལས་གཞན་པའི་མཚན་ཉིད་མི་བྱེད་པ་བཅས་
 ཚོས་གསུམ་ཚང་ངོ་།།

མདོར་ན་དོན་བྱེད་རྒྱས་པ་དེ་དངོས་པོའི་མཚོན་བྱེད་དམ་མཚན་ཉིད་དང་།
 དངོས་པོ་དེ་དོན་བྱེད་རྒྱས་པའི་མཚོན་པར་བྱ་བའམ་མཚོན་རྒྱ་དང་། བྱས་པ་དེ་དོན་
 བྱེད་རྒྱས་པས་ཚོས་གང་ཞིག་དངོས་པོ་ཡིན་པར་མཚོན་པའི་གཞི་ཡིན་པས་མཚན་
 གཞི་ཡིན་ལོ། །དོན་བྱེད་རྒྱས་པ་དང་དངོས་པོ་གཉིས་ལ་ཡིན་ཁྲབ་མཉམ་གཉིས་དང་།
 མིན་ཁྲབ་མཉམ་གཉིས། ཡོད་ཁྲབ་མཉམ་གཉིས་དང་། མེད་ཁྲབ་མཉམ་གཉིས་ཏེ།
 ཁྲབ་པ་སྐོ་བརྒྱད་བཅི་བྱང་བ་བཞིན་བྱ། མཚན་མཚོན་ཀྱན་ལ་ཁྲབ་པ་སྐོ་བརྒྱད་ཚང་
 ངོ། །སྦྱར་མཚོན་བྱ་དེ་ཚད་མས་ངེས་པ་ལ་མཚན་ཉིད་དེ་ཚད་མས་ངེས་པ་སྟོན་
 དུ་འགྲོ་དགོས་པས། མཚན་མཚོན་གཉིས་ལ་ཚད་མས་ངེས་པའི་རིམ་པ་ཡོད་དོ།།

༡) གཅིག་དང་ཐ་དད་བཤད་པ།

གཅིག་དང་ཐ་དད་བཤད་པ་ནི། སྤྱིར་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་གཅིག་དང་ཐ་དད་
 གཉིས་སུ་འདུལ། སོ་སོ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཚོས་གཅིག་གི་ངོ་བོ་ཡིན། སོ་སོ་བ་མ་
 ཡིན་པ་ཞེས་པ་ནི་རྟོག་པ་ལ་འཆར་ཚུལ་སོ་སོར་མེད་པ་དང་། སྐྱས་བརྗོད་ཚུལ་
 སོ་སོར་མེད་པ་ལ་བྱེད། དཔེར་ན། ཀ་བ་ཞེས་བརྗོད་པའི་སྐྱས་ཚིག་ཟིན་ལ་ཀ་
 བ་ལས་གཞན་བྱམ་པ་ལ་སོགས་པ་མ་བརྗོད་པ་དང་། ཀ་བ་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་
 ལ་ཀ་བ་ལས་གཞན་བྱམ་པ་ལ་སོགས་པ་མི་འཆར་བས་ཀ་བ་གཅིག་ཏུ་འཛོག་པ་
 ཡིན། ས། ཚུ། མེ། རྒྱང་སོགས་སོ་སོ་ནས་གཅིག་ཡིན་ཚུལ་ཡང་དེ་དང་འབྲེལ། །
 རི་བོང་རུ་ལྟ་བུ་སྐྱས་བརྗོད་ཚུལ་དང་རྟོག་པ་ལ་འཆར་ཚུལ་སོ་སོར་མེད་ཀྱང་ཚོས་
 མ་ཡིན་པས་གཅིག་མིན་ནོ།།

སོ་སོ་བའི་ཚོས་དེ། ཐ་དད་ཀྱི་ངོ་བོ་ཡིན་ནོ། །སོ་སོ་བ་ཡིན་ཚུལ་ཡང་རྟོག་
 པ་ལ་འཆར་ཚུལ་དང་སྐྱས་བརྗོད་ཚུལ་སོ་སོར་ཡོད་པ་ལ་བྱེད། དཔེར་ན། ས་དང་
 ཚུ་གཉིས་དང་། བྱས་བ་དང་མི་རྟག་པ་གཉིས་ལྟ་བུ། དེ་ཡང་བྱས་བ་དང་མི་རྟག་
 པ་གཉིས་ལྟ་བུ་ངོ་བོ་གཅིག་ཡིན་ཡང་། རྟོག་པའི་ངོར་དེ་གཉིས་ཀྱི་ངོ་བོ་སྤྱི་སོ་སོར་
 འཆར་ཞིང་། དངོས་མིང་ཐ་དད་ཀྱིས་སོ་སོར་གོ་བར་བྱ་བ་ཡིན་པས་ན་སོ་སོ་བ་
 ཞེས་ཟེར། དེས་ན་སྤྱིར་གཅིག་དང་ཐ་དད་ཅེས་པ་ནི། སྤྱི་དང་རྟོག་པ་ལ་བརྟེན་
 བས་འཛོག་དགོས་པས། རྟོག་པ་གཅིག་དང་ཐ་དད་ལ་བྱ་དགོས་སོ།།

ཚད་མའི་གཞུང་ལས་གཞན་ཡང་ངོ་བོ་གཅིག་དང་ཐ་དད་དང་། རྩས་གཅིག་
 དང་ཐ་དད། དེ་བཞིན་ཏུ་སྡོག་པ་གཅིག་དང་ཐ་དད་སོགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཀྱང་འབྱུང་
 བས། ངོ་བོ་གཅིག་པའི་དོན་ནི། ངོ་བོ་སོ་སོ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཚོས་སོ། །དཔེར་ན།
 ཤེས་བྱ་དང་ཡོད་པ་གཉིས་དང་། བྱས་པ་དང་མི་རྟག་པ་ལྟ་བུ་དང་། ཀ་བ་དང་
 ཤེས་བྱ་གཉིས་ལྟ་བུ་དོ། །ཚོས་དེ་དང་ངོ་བོ་སོ་སོ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཚོས་དེ། ཚོས་དེ་
 དང་ངོ་བོ་གཅིག་པའི་དོན་ཡིན་ནོ། །ངོ་བོ་གཅིག་པ། རང་བཞིན་གཅིག་པ། བདག་
 ཉིད་གཅིག་པ་རྣམས་དོན་གཅིག་གོ། །ཀ་བ་དེ་ཉིད་ཤེས་བྱ་དང་ངོ་བོ་གཅིག་ཡིན་
 པའི་རྒྱ་མཚན་ནི། ཀ་བ་རང་ཉིད་ཐུབ་ཅུམ་ནས་ཤེས་བྱའི་རང་བཞིན་དུ་ཐུབ་པས་
 ཡིན་ནོ། །དོན་གཅིག་ལ་ངོ་བོ་གཅིག་པ་ཡིན་དགོས་ལ། ཚོས་དེའི་བྱེ་བྲག་ལའང་
 ཚོས་དེ་དང་ངོ་བོ་གཅིག་པ་ཡིན་དགོས་སོ། །མེད་པ་རྣམས་ལ་རང་གི་ངོ་བོ་མེད་
 པས་ངོ་བོ་གཅིག་དང་ཐ་དད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་མི་འཛོག།

ངོ་བོ་སོ་སོ་པའི་ཚོས། ངོ་བོ་ཐ་དད་ཀྱི་དོན་ཡིན། དཔེར་ན། ས་དང་ཚུ་གཉིས་
 དང་། ཀ་བ་དང་བྱས་པ་གཉིས་ལྟ་བུ། འདུས་མ་བྱས་ལ་ངོ་བོ་ཐ་དད་མི་བཞེད་
 པའང་ཡོད། ངོ་བོ་ཐ་དད་ཡིན་པ་ལ་རྟོག་པར་འཆར་ཚུལ་དང་སྐྱེས་བཞེད་ཚུལ་
 སོ་སོར་ཡོད་དགོས་པ་མ་ཟད་པན་ཚུན་གཅིག་གཅིག་གི་རང་བཞིན་དུ་མ་ཐུབ་
 པ་ཞིག་དགོས་སོ། །དེས་ན་ངོ་བོ་ཐ་དད་ཡིན་ན་ཐ་དད་ཡིན་དགོས་ཀྱང་། ཐ་དད་
 ཡིན་ན་ངོ་བོ་ཐ་དད་ཡིན་མི་དགོས་པ་ནི། དཔེར་ན་བྱས་པ་དང་མི་རྟག་པ་ལྟ་བུ་དོ། །

ངོ་བོ་སོ་སོ་བ་མ་ཡིན་པར་སྐྱེས་པའི་ཚོས། རྩས་གཅིག་པའི་ངོ་བོ་ཡིན།
 འདུས་བྱས་སུ་གྱུར་པའི་ངོ་བོ་གཅིག་དང་རྩས་གཅིག་གཉིས་དོན་གཅིག། དཔེར་

ན། ཀ་བ་དང་གསེར་གྱི་ཀ་བ་གཉིས་དང་། བྱས་པ་དང་མི་རྟག་པ་གཉིས་ལྟ་བུ་ལྟོ། །
 དེ་དག་རང་སྣང་བའི་མངོན་སྲུང་ལ་སོ་སོར་མི་སྣང་བའི་འདུས་བྱས་ཡིན་པས་
 བ་རྣམས་གཅིག་ཡིན་ནོ། །འདུས་མ་བྱས་རྣམས་ལ་ངོ་བོ་གཅིག་འདྲིལ་གྱང་རྣམ་
 གཅིག་གཞག་ཏུ་མེད་པས་ངོ་བོ་གཅིག་ཡིན་ན་རྣམས་གཅིག་ཡིན་མི་དགོས་གྱང་།
 རྣམས་གཅིག་ཡིན་ན་ངོ་བོ་གཅིག་ཡིན་དགོས་སོ། །

སྤྱིར་རྣམས་གཅིག་དང་། བྱབ་བདེ་རྣམས་གཅིག་དང་། བྱབ་བདེ་དབྱེར་མེད་
 གྱི་རྣམས་གཅིག་དང་། བྱབ་བདེ་གཅིག་པ་རྣམས་ལ་ཁྱད་པར་ཡོད་དེ། རྣམས་གཅིག་
 གི་དོན་སྤར་ལྟར་ཡིན་ལ། བྱབ་བདེ་རྣམས་གཅིག་གི་དོན་ནི། རྣམས་གཅིག་གྱང་ཡིན་
 ལ། སྤྱི་འགག་གནས་གསུམ་དུས་གཅིག་གྱང་ཡིན་པའོ། །དཔེར་ན། ཀ་བ་དང་ཀ་
 བའི་ཚོགས་པའི་རྒྱལ་རྣམས་བརྒྱད་ལྟ་བུ་ལྟོ། །དེས་ན་རྣམས་གཅིག་ཡིན་ན་བྱབ་བདེ་
 རྣམས་གཅིག་ཡིན་མི་དགོས་ཏེ། དེ་རིང་གི་བྱམ་པ་དང་བྱམ་པ་གཉིས་རྣམས་གཅིག་
 ཡིན་ཡང་སྤྱི་འགག་གནས་གསུམ་དུས་མི་མཉམ་པས་བྱབ་བདེ་རྣམས་གཅིག་མིན་
 ནོ། །བྱབ་བདེ་དབྱེར་མེད་གྱི་རྣམས་གཅིག་གི་དོན་ནི། ཚང་མ་རྣམས་འགྲེལ་ལས།

དེ་སྤྱིར་དངོས་ངོ་མཐོང་བ་ཡིས། །ཡོན་ཏན་མཐའ་དག་མཐོང་བ་ཉིད།¹⁴⁸

ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་སྤྱི་འགག་གནས་གསུམ་དུས་མཉམ་ཞིང་ཅིག་ཤོས་སྣང་བའི་
 མངོན་སྲུང་ལ་ཅིག་ཤོས་སྣང་དགོས་པའང་ཡིན་ལ་རྣམས་གཅིག་གྱང་ཡིན་པའོ། །
 དཔེར་ན། ཀ་བ་དང་ཀ་བ་མི་རྟག་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། ཀ་བ་སྣང་བའི་རྟོག་མེད་མངོན་སྲུང་
 ལ་ཀ་བ་མི་རྟག་པ་སྣང་དགོས་ལ། ཀ་བ་མི་རྟག་པ་སྣང་བའི་རྟོག་མེད་མངོན་སྲུང་

148 ཟླ་དགེ་བསྟན་མཚན་མ། ཅེ། རང་དོན་ལེའུ། རྟོག་ ༩༧ ཤོག ༩༩ ལ། དཔེ་བཟུང་ལ། དེག ༩༧ ཤོག ༩༧ ན

ལའང་ཀ་བ་སྣང་དགོས་ཤིང་། དེ་གཉིས་སྐྱེ་འགག་གནས་གསུམ་དུས་མཉམ་དང་
 རྗེས་གཅིག་ཀྱང་ཡིན་པས་གྲུབ་བདེ་དབྱེར་མེད་ཀྱི་རྗེས་གཅིག་ཡིན་ལོ། །གྲུབ་བདེ་
 རྗེས་གཅིག་ཡིན་ལ་གྲུབ་བདེ་དབྱེར་མེད་ཀྱི་རྗེས་གཅིག་མིན་པ་ནི། དཔེར་ན། ལུས་
 བ་དང་ལུས་པའི་ཚོགས་པའི་རྣམ་རྟུལ་གཉིས་ལྟ་བུ་སྟེ། དེ་གཉིས་རྗེས་སོ་སོར་མེད་
 ཀྱང་ལུས་པ་སྣང་བའི་མངོན་སུམ་ལ་ལུས་པའི་ཚོགས་པའི་རྣམ་རྟུལ་སྣང་མི་དགོས་
 པས་གྲུབ་བདེ་དབྱེར་མེད་ཀྱི་རྗེས་གཅིག་མིན་ལོ། །གྲུབ་བདེ་གཅིག་པ་ཞེས་པ་ནི།
 སྐྱེ་འགག་གནས་གསུམ་དུས་མཉམ་པ་ལ་བྱེད། གྲུབ་བདེ་གཅིག་ཡིན་ལ་གྲུབ་བདེ་
 རྗེས་གཅིག་མིན་པ་ནི། དཔེར་ན། ལུས་པའི་ཚོགས་པ་ན་ཡོད་པའི་རྟུལ་རྗེས་བརྒྱད་
 ལྟ་བུ་སྟེ། དེ་དག་སྐྱེ་འགག་གནས་གསུམ་དུས་མཉམ་ཡིན་པས་གྲུབ་བདེ་གཅིག་པ་
 ཡིན་ཡང་རྗེས་སོ་སོ་བ་ཡིན་པས་རྗེས་གཅིག་མིན་ལོ། །

རང་གི་ཉེར་ལེན་གཅིག་ལས་སྐྱེས་པའི་ཐ་དད་པའི་འདུས་བྱས་དེ་རྗེས་རིགས་
 གཅིག་པའི་ངོ་སོ་ཡིན། དཔེར་ན། ཉེར་ལེན་ནས་འབྱུང་གཅིག་ལས་སྐྱེས་པའི་ནས་
 འབྱུང་ཆེ་ཆུང་གཉིས་ལྟ་བུ། རྗེས་རིགས་གཅིག་མི་གཅིག་ཅེས་པའི་རྗེས་ནི་ཉེར་ལེན་
 ནས་རྗེས་རྒྱན་སྲ་མ་ལ་བྱེད་དེ། ཚང་མ་རྣམས་འགྲེལ་ལས།

ཐ་དད་རྒྱ་ཐ་དད་ལས་ཡིན།¹⁴⁹ ཞེས་དང་།
 དེའི་ཐད་ཀྱི་སློབ་དཔོན་ཤུའུ་སློའི་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་འགྲེལ་བཤད་ལས། “དེ་བས་
 ར་རིགས་མཐུན་པ་དང་རིགས་མཐུན་པ་མ་ཡིན་པའི་རྒྱན་ཐ་དད་བར་རྣམས་པར་
 གཞག་པ་ནི་ཉེ་བར་ལེན་པས་བྱས་པ་ཉིད་ཡིན་ལོ། །”¹⁵⁰ ཞེས་གསུངས། རྗེས་

149 རྗེ་དཔེ་བསྟན། ཚང་མ། ཅེ། མངོན་སུམ་ལེའུ་སློལ་ ༡༤༩ ཞོག ༡༣༥ བ། དཔེ་བསྟན་མ། དེབ། ༥༡ ཞོག ༥༩༣
 150 རྗེ་དཔེ་བསྟན། ཚང་མ། ཉེ། ལེའུ་གསུམ་པ། བས་ཤོ། ༩༩ ཞོག ༡༣༥ བ། དཔེ་བསྟན་མ། དེབ། ༥༥ ཞོག ༣༡༣

རིགས་གཅིག་ཡིན་པ་ལ་རྗེས་གཅིག་ཡིན་མི་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན། ཉེར་ལེན་ནས་
དོན་གཅིག་ལས་སྐྱེས་པའི་ནས་འདྲུ་ཆེ་ཆུང་གཉིས་ལྟ་བུ་རྗེས་རིགས་གཅིག་ཡིན་
ཡང་དངོས་མིང་ཐ་དད་ཀྱིས་སོ་སོར་གོ་བྱ་ཡིན་པས་གཅིག་མིན་པར་མ་ཟད། མིག་
ཤེས་ལ་གོ་ས་སོ་སོར་སྣང་བས་རྗེས་གཅིག་ཀྱང་མིན་ནོ།།

རོ་བོ་སོ་སོ་བར་སྐྱེས་པའི་འདུས་བྱས་དེ་རྗེས་ཐ་དད་ཀྱི་རོ་བོ་ཡིན། འདུས་
བྱས་སྐྱུ་གྱུར་པའི་རོ་བོ་ཐ་དད་དང་རྗེས་ཐ་དད་གཉིས་དོན་གཅིག་དཔེར་ན། ཀ་བ་
དང་བྲམ་པ་གཉིས་ལྟ་བུ། དེ་གཉིས་རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་ལ་སྣང་བའི་ཆེ་རོ་བོ་སོ་སོར་
སྣང་བའི་འདུས་བྱས་ཡིན་པས་རྗེས་ཐ་དད་དུ་འཛོག་གོ།

དེ་ལྟར་གཅིག་དང་ཐ་དད་དང་། རོ་བོ་གཅིག་དང་ཐ་དད། རོ་བོ་གཅིག་ལ་
སྐྱོག་པ་ཐ་དད་པའི་རྣམ་པར་བཞག་པའི་ཚུལ་འདི་དག་ནི་རིགས་པའི་དབང་སྐྱབས་
གི་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ་ལས།

གང་སྤྱིར་དངོས་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱིས། །རང་རང་རོ་བོ་ལ་གནས་སྤྱིར།།
མ་སྐྱབས་དངོས་གཞན་གྱི་དངོས་དག་ལས། །སྐྱོག་པ་ལ་ནི་བརྟེན་པ་ཅན།།
དེ་སྤྱིར་གང་དང་གང་ལས་དོན། །སྐྱོག་པ་དེ་ཡི་རྒྱ་ཅན་གྱི།།
རིགས་དབྱེ་དེ་ཡི་ཁྱད་པར་གྱིས། །རྟོགས་འགྲུར་བ་དག་རབ་ཏུ་བྱེད།།
དེ་སྤྱིར་ཁྱད་པར་གང་ཞིག་ཚོས། །གང་གིས་གོ་བར་འགྲུར་བ་དེ།།
དེ་ལས་གཞན་གྱིས་རྒྱས་མ་ཡིན། །དེས་ན་ཐ་དད་རྣམ་པར་གནས།།¹⁵¹

ཞེས་དངོས་སོ་རྣམས་རང་རང་གི་རོ་བོ་གཞན་དང་མ་འདྲེས་པར་གནས་པ་ཡིན་

151 ལྷོ་དགོ་བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། རང་དོན་ལེན། ལྷོ་ཀྱི། ༤༩-༥༥ སོག་ ༥༦ ལ། དཔེ་བསྟར་མ། དེས། ༥༧ སོག་ ༥༧ ན

བས་རིགས་མཐུན་རིགས་མི་མཐུན་ཀྱང་ལས་ལོག་པར་གནས་པ་ཡིན་ལ། དེས་
 བ་གཞི་སྐྱ་ལྟ་བུ་གཅིག་ལ་ཡང་རིགས་མཐུན་གྱི་དངོས་པོ་བྱམ་པ་ལས་ལོག་པ་
 དང་རིགས་མི་མཐུན་ནམ་མཁའ་སོགས་ལས་ལོག་པའི་ལྡོག་པ་དུ་མ་ཞིག་དབྱེར་
 རུང་ཞིང་། སྐྱའི་བྱས་མི་ཉག་ལྡོག་པ་ཐ་དད་དུ་འབྱེད་པའི་གཞི་ནི་སྐྱ་ཡིན་ལ། དེའི་
 ལྷིང་གི་བྱས་མི་ཉག་ལྡོག་པ་ཐ་དད་དུ་འབྱེད་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི། སྐྱ་དེ་ཉིད་མ་བྱས་
 པ་དང་ཉག་པ་སོགས་ལོག་པ་ཐ་དད་ལས་ལོག་པར་རང་རྒྱ་ལས་སྐྱེས་པ་ཉིད་ཡིན།
 དེ་ཉིད་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་སྐྱ་བྱས་མི་ཉག་སོགས་ངོ་བོ་གཅིག་ལ་ལྡོག་པ་ཐ་དད་
 དུ་འབྱེད་པ་ཡིན་ལ། སྐྱ་དེ་ཉིད་སྐྱ་མ་ཡིན་པ་དང་མ་བྱས་པ་ཉག་པ་སོགས་རིགས་མི་
 མཐུན་ཐམས་ཅད་ལས་ལོག་པར་གནས་པས་སྐྱ་ལ་ལོག་པ་རྗེ་སྟེང་ཡོད་པའི་གངས་
 དང་མཉམ་པའི་ལྡོག་པ་དུ་མ་ཁྱད་ཚོས་སུ་ཡོད་ཅིང་། དེ་ལྟ་བུའི་ལྡོག་པའི་ཁྱད་པར་
 གང་ཞིག་བྱས་པ་ཞེས་བརྗོད་པ་ལྟ་བུའི་མིང་གིས་བྱས་པ་གོ་བ་ལས་མི་ཉག་པ་ཐུན་
 མོང་མ་ཡིན་པར་གོ་བར་མི་རུས་ཤིང་། དེ་བཞིན་དུ་ལྡོག་པའི་ཚོས་གཞན་རྣམས་
 ལ་ཡང་མཚུངས་པས། སྐྱའི་སྟེང་གི་བྱས་མི་ཉག་ལ་སོགས་པའི་ཚོས་དེ་དག་ངོ་བོ་
 གཅིག་ཡིན་ཡང་སྐྱ་ཉོག་གི་ཡུལ་དུ་ཐ་དད་དུ་གནས་པར་གསུངས་སོ།།

ཞར་བྱང་ཡིན་ལོག་མིན་ལོག་བཤད་པ་ནི། དེ་ཡང་མ་ཡིན་པ་ལས་ལོག་པ་
 དང་ཡིན་པ་གཉིས་དོན་གཅིག་ཅིང་། ཡིན་པ་ལས་ལོག་པ་དང་མ་ཡིན་པ་གཉིས་
 དོན་གཅིག་ཏུ་འཛོག་པས་ཡིན་པ་སྲིད་པའི་ཤེས་བྱ་རྣམས་ལ་ཁྱོད་མ་ཡིན་པ་ལས་
 ལོག་པ་ཡོད་ཀྱང་། ཡིན་པ་མི་སྲིད་པའི་ཤེས་བྱ་རྣམས་ལ་ཁྱོད་མ་ཡིན་པ་ལས་ལོག་
 པ་མེད་དོ། །གཞི་ལ་སྐྱར་ན་དངོས་པོ་ཡིན་པ་ལས་ལོག་པ་དང་དངོས་པོ་མ་ཡིན་པ་
 གཉིས་དོན་གཅིག་དངོས་པོ་མ་ཡིན་པ་ལས་ལོག་པ་དང་དངོས་པོ་གཉིས་དོན་གཅིག་
 ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་བྱམ་པ་མ་ཡིན་པ་ལས་ལོག་པ་དང་། བྱམ་པ་ཡིན་པ་གཉིས་དོན་
 གཅིག་ཅིང་། བྱམ་པ་ཡིན་པ་ལས་ལོག་པ་དང་། བྱམ་པ་མ་ཡིན་པ་གཉིས་དོན་གཅིག་
 བྱམ་པ་ཡིན་པ་ལས་ལོག་པ་ཡིན་པ་ལས་ལོག་པ་ཞེས་བརྟེན་ཆ་ཆེ་རྣམས་དང་།
 བྱམ་པ་ཡིན་པ་གཉིས་དོན་གཅིག་ བྱམ་པ་མ་ཡིན་པ་ལས་ལོག་པ་མ་ཡིན་པ་ལས་
 ལོག་པ་ཞེས་གྲངས་རིམ་བརྟེན་ཆ་ཡིན་པ་ལས་ལོག་པ་
 གཅིག་སུ་དང་དོན་གཅིག་ཡིན། མདོར་ན། ཚོས་དེ་ཡིན་པ་ལས་ལོག་པ་ཡིན་པ་ལས་
 ལོག་པ་ཞེས་གཉིས་གསུམ་བཞི་ལྔ་ལ་སོགས་པ་བརྟེན་ཆ་ཆེ་ཆ་གང་ཡིན་ཚོས་དེ་
 ཡིན་པ་དང་། ཡ་གང་ཡིན་ཚོས་དེ་མིན་པར་འཛོག་པ་དང་། མ་ཡིན་པ་ལས་ལོག་པ་
 ཆ་དང་ཡ་གང་ཡིན་ཡང་རང་ཡིན་པར་འཛོག་གོ། །འདི་ནི་སྤྱིར་དགག་སྐྱབ་ཀྱི་རྣམ་
 གཞན་དང་འགྲེལ་ཆེ་ཞིང་། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས་ཀྱང་།

དེ་ལ་འང་གཞན་ལས་ལྡོག་པ་དང་། །གཞན་ལས་ལོག་པ།¹⁵²
 ཞེས་སོགས་གཞན་སེལ་གྱི་རྣམ་གཞན་གསུངས་པའི་སྐབས་དུ་མར་འབྱུང་དོ། །

152 ལྷོ་དགེ་བསྟན། ཚད་མ། ཅ། རང་དོན་ལེན། ལྷོ་གློག་ ༤། ཤོག་ ༤༢ ཅ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེག་ ༤༢ ཤོག་ ༤༢༥

༣) སྤྱི་དང་བྲེ་བྲག་བཤའ་པ།

སྤྱིར་སྤྱི་ཞེས་པ་གསལ་པ་ལས་དོན་གཞན་དུ་ཡོད་མེད་དང་། སྤྱིའི་ངོ་བོ་གང་ཡིན། སྤྱི་དང་རང་གང་ལ་ཁྱབ་པའི་གསལ་བའི་བར་གྱི་འབྲེལ་བའི་ངོ་བོ་གང་ཡིན་སོགས་ནི། སྤོན་གྱི་འབྲེལ་ཡུལ་གྱི་རིགས་པ་སྐྱེ་བ་རྣམས་བརྟག་པ་ཞེས་མོར་བསྐྱེད་པའི་གནད་ཅིག་ཡིན་པས། དེ་དག་གི་ཚུལ་ནི་ལྟ་བུ་བ་འཆད་པའི་སྐབས་སྤོགས་སྤང་དང་ཚོས་བྲགས་གྱི་བཞེད་པ་ལྟར་གཞན་སེལ་དང་བརྟེན་ཡུལ་ལ་འཇུག་ཚུལ་བཤའ་པའི་སྐབས་སྤྱི་འཆད་ལ། འདིར་ནི་ལས་དང་པོ་བས་རིགས་ལས་ལ་སློ་སྤྱོད་བར་གཙོ་བོར་དམིགས་ཏེ། སློབ་དཔོན་སྤྱི་པའི་བསྐྱེད་པ་གཞུང་ལས་བྱུང་བ་ལྟར་གྱི་སྤྱི་དང་བྲེ་བྲག་གི་རྣམ་གཞག་མདོར་བསྐྱེད་ཤིག་བཤའ་ན། རང་གི་གསལ་པ་ལ་རྗེས་སྤྱི་འགོ་བའི་ཚོས་སྤྱིའི་ངོ་བོ་ཡིན། རང་གི་གསལ་པ་ཞེས་པ་རང་གི་བྲེ་བྲག་ལ་གོ་དགོས། མཚན་གཞི་ནི། ཀ་བ། དངོས་སོ། ཤེས་བྱ། ཡོད་པ། བུམ་འཛིན་རྟོག་པ་ལ་བུམ་པར་སྤང་བ་ལྟ་བུ། ཀ་བ་དེ་ཉིད་རང་གི་གསལ་པ་ལ་རྗེས་སྤྱི་འགོ་བའི་ཚུལ་ནི། ཅན་ལྡན་གྱི་ཀ་བ། འུག་པའི་ཀ་བ། རྗེའི་ཀ་བ་རྣམས་ཀ་བའི་གསལ་པ་བའམ་བྲེ་བྲག་ཡིན་ལ། ཀ་བས་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ལ་ཁྱབ་པ་ཡིན་པས་ན་ཀ་བ་དེ་ཉིད་རང་གི་གསལ་པ་ལ་རྗེས་སྤྱི་འགོ་བ་ཞེས་བྱའོ། །གཞི་ལ་སྤྱིར་ན། ཀ་བའི་སྤྱིའི་ངོ་བོ་ནི། ཀ་བ་ལ་རྗེས་སྤྱི་འགོ་བའི་ཚོས་སོ། །མཚན་གཞི་ནི། མི་རྟོག་པ། གཞུགས། ཤེས་བྱ་ལྟ་བུའོ།།

སྤྱི་ལ་སྐྱས་བརྗོད་རིགས་ཀྱི་སྐོ་ནས་དབྱེ་ན། རིགས་སྤྱི། ཚོགས་སྤྱི། འོན་སྤྱི་
 དང་གསུམ་ཡོད། རིགས་སྤྱིའི་ངོ་བོ་ནི། རང་གི་རིགས་ཅན་ལ་རྗེས་སུ་འགོ་བའི་
 ཚོས་སོ། །མཚན་གཞི་ནི། ཀ་བ། མི། ཡོད་པ། དངོས་པོ་ལྟ་བུ། རང་གི་གསལ་
 བ་ལ་རྗེས་སུ་འགོ་བ་དང་། རང་གི་རིགས་ཅན་ལ་རྗེས་སུ་འགོ་བ་གཉིས་དོན་འབྲ་
 བས་རིགས་སྤྱི་དང་སྤྱི་གཉིས་དོན་གཅིག་ཡིན་ནོ།།

རང་གི་ཆ་ཤས་དུ་མ་འདུས་པའི་གཞུགས་རགས་པ་ཚོགས་སྤྱིའི་ངོ་བོ་ཡིན།
 ཚོགས་སྤྱི་དང་གཞུགས་རགས་པ་གཉིས་དོན་གཅིག་མཚན་གཞི་ནི། ལུམ་པ།
 ལྷོན་ཤིང་། ལྷ་སྤང་ལྟ་བུ། ལུམ་པ་དེ་ཉིད་རང་གི་ཆ་ཤས་མཚུ་ཞབས་སྟོ་བ་རུ་པ་
 ལ་རབ་སོགས་དུ་མ་ཞིག་ཚོགས་པ་ལས་སྤུབ་པའི་གོང་བུ་ཡིན་པས་ན་ཚོགས་
 སྤྱི་ཡིན་ནོ།།

དོན་སྤྱིའི་ངོ་བོ་ནི། གཞི་ཤིང་ལྟ་བུར་མཚོན་ན། ཤིང་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་ལ་
 ཤིང་དང་གཅིག་མ་ཡིན་བཞིན་དུ་གཅིག་ལྟ་བུར་སྤང་བའི་སྤང་ཆ་དེ། ཤིང་གི་དོན་
 སྤྱིའི་ངོ་བོ་ཡིན། དེ་ཡང་ཤིང་གི་དོན་གྱི་ནམ་པ་སྤྱི་ཅམ་རྟོག་ངོར་ཤར་བའི་ཆ་ཡིན་
 པས་ན་དོན་སྤྱི་ཞེས་བྲ། དཔེར་ན། གནས་གཞན་ན་འདུག་བཞིན་དུ་རང་གི་སྤོད་
 གནས་ཀྱི་བཀོད་པ་ཡིད་ལ་ཤར་བའི་ཆ་ལྟ་བུ།

ཁྲབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པའི་རང་གི་རིགས་ཡོད་པའི་ཚོས་བྱེ་བྲག་གི་ངོ་བོ་ཡིན། མཚན་
 གཞི་ནི། ཉག་པ། མི་ཉག་པ། ས། ལྷ། མེ། ལྷང་ལྟ་བུའོ། །ལྷ་སྤང་ལ་མཚོན་ན། ལྷ་རང་
 ཉིད་ལ་ཁྲབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པའི་རང་གི་རིགས་དངོས་པོ་ལྟ་བུ་ཡོད་ལ། ལྷ་ལ་དངོས་
 པོས་ཁྲབ་པས་ན་དངོས་པོ་ཁྲབ་བྱེད་དང་། ལྷ་ཁྲབ་བྱེད་པ་དང་། དངོས་པོ་དེ་ལྷ་

རང་གི་རིགས་དང་ཚུ་རང་ཉིད་དངོས་པོའི་རིགས་ཅན་ཡིན་ནོ། །ཡང་ཚོས་དེའི་བྱེ་
 བྲག་ཏུ་འགྲོ་བ་ལ་ཁྱད་ཚོས་གསུམ་ཚང་དགོས་ཏེ། ཤེས་བྱའི་བྱེ་བྲག་ཀ་བ་ལྟ་བུ་
 ལ་སྐྱར་ན། ཀ་བ་ཤེས་བྱ་ཡིན། ཀ་བ་ཤེས་བྱ་དང་བདག་གཅིག་ཏུ་འབྲེལ། ཀ་བ་
 མ་ཡིན་ཞེས་ཤེས་བྱ་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་བ་དུ་མ་ཡོད་པས་ན་ཀ་བ་ཤེས་བྱའི་བྱེ་
 བྲག་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་བྱེ་བྲག་ཀུན་ལ་རིགས་འབྲེལ། །སྐྱི་ཡིན་ལ་བྱེ་བྲག་མ་
 ཡིན་པ་ནི། ཤེས་བྱ་ལྟ་བུ། བྱེ་བྲག་ཡིན་ལ་སྐྱི་མ་ཡིན་པ་ནི། ཀ་བུ་མ་གཉིས་ལྟ་བུ།
 གཉིས་ཀ་ཡིན་པ་ཀ་བ་ལྟ་བུ། གཉིས་པོ་གང་ཡང་མ་ཡིན་པ་རི་བོང་རྩ་ལྟ་བུ། ལུས་
 བ་དེ་ཉིད་གསེར་བུམ་གྱི་སྐྱི་དང་། དངོས་པོའི་བྱེ་བྲག་ཡིན་པས་སྐྱི་དང་བྱེ་བྲག་
 གཉིས་ཀ་ཡིན་ལ། ཡང་བུམ་པའི་སྐྱི་ལ་གཞུགས་དང་གཞུགས་ཀྱི་སྐྱི་ལ་དངོས་
 པོ། དངོས་པོའི་སྐྱི་ལ་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་འཛོག་པ་སོགས་ཁྲབ་ཆེ་བ་སྐྱི་དང་ཁྲབ་ཚུང་
 བ་བྱེ་བྲག་ཏུ་འཛོག་གོ།

༥) རྣམ་ལྡོག་གི་རྣམ་གཞག

སྐྱིར་འཕགས་ཡུལ་གྱི་ནང་པའི་ཚད་མའི་གཞུང་དུ་རྣམ་ཚོས་ཞེས་པ་ནི། གཙོ་
 པོར་དོན་རང་མཚན་གྱི་ཚོས་དང་། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་ལྡོག་ཚོས་ཞེས་པ་ནི། སྐྱ་དང་
 རྟོག་པས་རང་མ་ཡིན་སེལ་བའི་སྐྱོ་ནས་བཞག་པའི་ཁྱད་པར་གྱི་སྟེང་ནས་འཛོག་
 ལ། ཡང་རྣམ་ཞེས་པ་རྣམ་ཡོད་ལ་གོ་བ་དང་། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་ལྡོག་ཚོས་ཞེས་པ་
 བཏགས་ཡོད་ལ་གོ་བ་སོགས་ཡོད་མོད། སྐྱོབ་དཔོན་སྐྱ་པའི་བསྐྱུས་གཞུང་དུ་བྱུང་

བའི་ཇུས་ཚོས་དང་ལྗོན་ཚོས་ཞེས་པ་ནི། ཇུས་ལྗོན་བརྒྱད་ཅེས་པའི་རྣམ་གཞག་
 མཛད་པ་དེ་ལ་གོ་དགོས། དེ་དག་ལས་རེ་བྱང་མཚོན་ཅམ་འཆད་པར། དཔེར་ན།
 བྱམ་པ་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན། བྱམ་པ་ཤེས་བྱ་ཡིན་པ་དང་། བྱམ་པ་བྱམ་པ་ཡིན་པ་
 དང་། བྱམ་པ་མ་ཡིན་པ་བྱམ་པ་མིན་པས། རྩོད་གཞི་གྲུབ་ཡིན། རྩོད་རྩོད་རང་
 ཡིན། རྩོད་མ་ཡིན་པ་རྩོད་མ་ཡིན། རྩོད་ཀྱི་ལྗོན་པ་ཇུས་ཚོས་དང་མི་འགལ་བ་
 ཞེས་པའི་ཇུས་ཚོས་ཀྱི་བྱང་ཚོས་བཞི་ཚང་ལ། བྱང་ཚོས་དེ་དག་ལྟ་བུ་མ་ཚང་བ་
 དཔེར་ན། མཚན་ཉིད་ལྟ་བུ་ལ་སྤྱིར་ཤེས་བྱ་ཡིན་པ་དང་། རང་ལྗོན་ནས་མཚན་
 ཉིད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཡོད་པས་མཚན་ཉིད་རང་ལྗོན་ནས་མཚོན་བྱ་ཡིན་ལ། དེ་ལྟར་
 བ་མཚན་ཉིད་མཚན་ཉིད་མ་ཡིན་པ་དང་། མཚན་ཉིད་མ་ཡིན་པ་མཚན་ཉིད་མིན་
 པས། རྩོད་གཞི་གྲུབ། རྩོད་རྩོད་རང་མ་ཡིན། རྩོད་མ་ཡིན་པ་རྩོད་མ་ཡིན། རྩོད་
 ཀྱི་ལྗོན་པ་རང་མ་ཡིན་པའི་ལྗོན་ཚོས་དང་མི་འགལ་བ་ཞེས་པའི་རང་མ་ཡིན་
 པའི་ལྗོན་ཚོས་ཀྱི་བྱང་ཚོས་བཞི་ཚང་ངོ་། །དེ་ནི་ཚོས་རྣམས་ཀྱི་རང་ལྗོན་དང་
 གཞི་ལྗོན་གི་རྣམ་དབྱེ་སློང་ངོར་འཆར་བདེ་བ་སོགས་ཀྱི་ཆེད་གཏུན་ལ་པབ་པའི་
 རིགས་ལས་ཀྱི་འདུལ་གསལ་བ་ཞིག་ཏུ་མཐོང་བས་འདིར་འགོ་སློབ་པ་ཅམ་ལས་
 ཚུལ་འདི་ཞིབ་པར་རྟོགས་འདོད་པ་རྣམས་བསྐྱེད་གཞུང་ཉིད་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ།།

༥) འགལ་བ་དང་འབྲེལ་བའི་རྣམ་གཞག

འགལ་བ་བཤད་པ།

འགལ་བ་བཤད་པ་ལ། ཐ་དང་ཅིང་གཞི་མཐུན་མི་སྲིད་པའི་ཚོས་འགལ་བའི་
 རོ་བོ་ཡིན། དབྱེ་ན། ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་དང་། བཅ་ཚུལ་སྤངས་འགལ་གཉིས་
 སྲུ་ཡོད། དེ་ནི་སློབ་དཔོན་ཀ་མ་ལ་ཤེ་ལའི་དབྱ་མ་སྤང་བ་ལས། “འདི་ལྟར་དངོས་པོ་
 རྣམས་ཀྱི་འགལ་བ་ནི་རྣམ་བཤ་གཉིས་སྲུ་རྣམ་པར་གཞག་སྟེ། ལྷན་ཅིག་མི་གནས་པའི་
 མཚན་ཉིད་དང་། བཅ་ཚུལ་སྤངས་ཏེ་གནས་པའི་མཚན་ཉིད་དོ།”¹⁵³ ཞེས་གསུངས་
 བ་ལྟ་བུའོ། །དེ་གཉིས་ཀྱི་རོ་བོ་འང་རིམ་བཤ་བཞིན་དུ། དབྱ་མ་སྤང་བ་ལས། “དེ་ལ་
 རྒྱ་མ་ཚང་བ་མེད་པ་གང་ཞིག་གང་ཡོད་པས་ངེས་པར་མེད་པ་དེ་གཉིས་ནི་འགལ་
 བ་དང་བོར་རྣམ་པར་གཞག་སྟེ། དཔེར་ན། གང་བ་དང་ཚ་བའི་རེག་བ་ལྟ་བུའོ། །
 ”¹⁵⁴ ཞེས་གཞོན་བྱ་རྒྱ་མ་ཚང་བ་མེད་པར་འབྱུང་བ་ལ་གཞོན་བྱེད་སྟོབས་དང་ལྷན་
 པས་རྒྱན་མེད་པར་བྱེད་པས་ན་ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་དུ་འཛོག་པར་གསུངས་
 སོ། །ཡང་དེ་ཉིད་ལས། “གང་ལ་གང་ཞིག་ཡོངས་སྲུ་གཅོད་པ་གང་རྣམ་པར་གཅད་
 བ་མེད་ན་མེད་པ་དེ་གཉིས་ནི་དེ་ལ་འགལ་བ་གཉིས་པར་རྣམ་པར་གཞག་སྟེ། དཔེར་

153 ལྷ་དགེ་བསྟན། དབྱ་མ། ས། འོག་ ༡༣༥ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེ། ༤༩ འོག་ ༡༡༡༤
 154 ལོང་མཚུངས། འོག་ ༡༣༥ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེ། ༤༩ འོག་ ༡༡༡༤

ན། ཚོས་ཅན་གཅིག་ལ་ཅིག་ཅར་དངོས་པོ་ཡོད་པ་དང་མེད་པ་དག་ལྟ་བུའོ། །”¹⁵⁵
ཞེས་དངོས་འགལ་ལམ་མན་ཚུན་སྤངས་ཏེ་གནས་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་འགལ་བའི་ངོ་
བོ་གསལ་བར་གསུངས།

དང་པོ་ལྟན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ནི་རྣམ་པ་མཚུངས་པའི་སློབ་ནས་ལྟན་ཅིག་
ཏུ་འགྲོགས་སུ་མི་རུང་བའི་དངོས་པོ་ལ་བྱ་ཞིང་། མཚན་གཞི་ནི། ཚ་གང་གཉིས་ལྟ་
བུ་དངོས་ཀྱི་ལྟན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་དང་། དུ་བ་དཔག་ཏུ་འཕྱུར་བ་དང་གང་རེག་ལྟ་
བུ་བརྒྱུད་ནས་ལྟན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་དུ་འཛོགས། དུ་བ་དཔག་ཏུ་འཕྱུར་བ་དེས་གང་
རེག་ལ་དངོས་སུ་གཞོད་མི་རྣམས་ཀྱང་བརྒྱུད་ནས་གཞོད་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་གང་ལ་
དུ་བ་དཔག་ཏུ་འཕྱུར་བ་ཡོད་པ་དེར་མེ་ཡོད་དགོས་ལ་མེས་གང་རེག་དངོས་སུ་མེལ་
རྣམ་པས་དུ་བ་ཡང་དེ་དང་ལྟན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ཡིན་འོ།།

པོ་ན་དངོས་སུ་གཞོད་བྱ་གཞོད་བྱེད་དུ་འགྱུར་རྒྱུའི་ཚ་རེག་དང་གང་རེག་ལ་གང་
འཛོགས་ཅེ་ན། ཚ་རེག་སྐྱད་ཅིག་དུ་མ་ཆ་ཤས་སུ་ལྟན་པའི་ཚ་ཅན་ཚ་རེག་དང་། གང་
རེག་སྐྱད་ཅིག་དུ་མ་ཆ་ཤས་སུ་ལྟན་པའི་ཚ་ཅན་གང་རེག་གཉིས་དངོས་སུ་གཞོད་
བྱ་གཞོད་བྱེད་ཡིན་པར་གསུངས་ཏེ། སློབ་དཔོན་ཚོས་མཚོག་གི་རིགས་ཐིགས་
རྒྱ་ཆེར་འབྲེལ་ལས། “བསྐྱེད་པར་བྱ་བ་དང་སྐྱེད་པར་བྱེད་པའི་དངོས་པོ་ཡིན་
པའི་ཕྱིར་རྒྱུ་གཉིས་འགལ་བ་ཡིན་གྱི། སྐྱད་ཅིག་མ་གཉིས་ནི་འགལ་བ་མ་ཡིན་
འོ། །”¹⁵⁶ ཞེས་བ་ལྟ་བུ།

155 ལྷེ་དགེ་བསྟན། དབུ་མ། ས། འོག་ ༡༣༥ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེག་ ༤༩ འོག་ ༡༡༡༤
156 ལྷེ་དགེ་བསྟན། ཚང་མ། ཟེ་འོག་ ༡༦ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེག་ ༡༠༥ འོག་ ༩༠༥

སྣང་མཉམ་གཉིས་གཞོན་བྱ་གཞོན་བྱེད་ཡིན་ཚུལ་དང་། ཚ་ཁྲང་གཉིས་གཞོན་
 བྱ་གཞོན་བྱེད་ཡིན་ཚུལ་མི་འདྲ་སྟེ། སྣང་མཉམ་གཉིས་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན། སྣང་བ་
 རྐྱེས་པ་དང་མཉམ་བ་འགགས་པ་དུས་མཉམ་པའི་སྐོ་ནས་གཞོན་བྱ་གཞོན་བྱེད་དུ་
 རྒྱུར་བ་སྟེ། གཞི་དེར་སྣང་བ་སྐྱེ་བ་ལ་མངོན་དུ་སྐྱོགས་པ་དང་། རང་གི་བསལ་
 བུའི་མཉམ་བ་འགགས་པ་ལ་མངོན་དུ་སྐྱོགས་པ་དུས་མཉམ། གཞི་དེར་སྣང་བ་སྐྱེས་
 ཟེན་པ་དང་རང་གི་བསལ་བུའི་མཉམ་པའི་རྒྱུ་འགགས་ཟེན་པ་དུས་མཉམ་ཡིན་
 པའི་སྐོ་ནས། དེ་གཉིས་རྒྱུ་རྒྱས་པ་མཚུངས་པ་ཅན་དུ་གཞི་གཅིག་ལ་འགྲོགས་
 སུ་མི་བྱུང་བ་ཡིན་ལོ།།

ཚ་ཁྲང་གཉིས་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན། ཚ་རེག་གིས་ཁྲང་རེག་ལ་གཞོན་པའི་གཞོན་
 བྱ་ལྡོག་དུས་ནི་སྣང་ན་སྐྱད་ཅིག་གསུམ་པ་ལ་ལྡོག་སྟེ། སྐྱད་ཅིག་དང་པོ་ལ་ཚ་ཁྲང་
 གཉིས་མད། སྐྱད་ཅིག་གཉིས་པ་ལ་ཁྲང་རེག་རྒྱས་མེད་དུ་བྱས། སྐྱད་ཅིག་གསུམ་པ་
 ལ་ཁྲང་རེག་གི་རྒྱུ་ལྡོག་པ་ཡིན་ལོ། །སྣང་བའི་དབང་དུ་བྱས་ན་དེ་ལྟར་ཡིན་ཡང་
 སྐྱད་ཅིག་མང་པོའི་བར་དུ་གཞོན་བྱེད་རྒྱས་པ་རེ་ཆེ་དང་གཞོན་བྱ་རྒྱས་པ་རེ་རྒྱུང་དུ་
 འགོ་བ་སྲིད་པ་ནི། ཚོས་མཚོག་གི་ཚད་མ་རྣམ་ངེས་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་འཐད་ལྡན་ལས།
 “དེས་ན་གང་ཞིག་གང་གིས་རྫོག་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པ་དེ་ནི་དེ་ལྟར་སྣང་བ་སྐྱད་ཅིག་
 མ་གསུམ་པ་ལ་དེ་རྫོག་པར་བྱེད་དོ། །”¹⁵⁷ ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལ། འདིའི་སྐྱད་
 ཅིག་མ་ནི་དུས་མཐའི་སྐྱད་ཅིག་མ་ལ་མི་བྱེད་པར་སྐྱད་ཅིག་དུ་མ་ཚོགས་པའི་རྒྱུ་
 བྱ་རྫོགས་ཀྱི་སྐྱད་ཅིག་མ་ལ་བྱེད་དེ། རྣམ་ངེས་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་འཐད་ལྡན་དེ་ཉིད་

157 ལྗེ་དགེ་བཤམ་ཚད་མ། རོ། ལེའུ་གཉིས་པ། འོག་ ༡༠༥ ར། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེག་ ༡༠༩ འོག་ ༡༡༦ ར།

ལས། “དེ་ཉིད་གྱིས་ན་འགལ་བ་སྐད་ཅིག་མའི་ཡུལ་ཅན་ནི་མ་ཡིན་གྱི། འོན་ཀྱང་
རྒྱན་གྱི་ཡུལ་ཅན་ཡིན་ཏེ།”¹⁵⁸ ཞེས་འབྲུང་ངོ་།།

ཡང་རྣམ་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ལ་དབྱེ་ན། གཞུགས་སུ་གྱུར་བའི་རྣམ་ཅིག་
མི་གནས་འགལ་དང་། ཤེས་བར་གྱུར་བའི་རྣམ་ཅིག་མི་གནས་འགལ་གཉིས་ཡོད།
དང་པོ་ནི། ཚ་གྲང་གཉིས་དང་། ལྷང་ལུན་གཉིས་ལྟ་བུ། གཉིས་བ་ནི། ཞེ་སྤང་དང་
བྱམས་བ་གཉིས་ལྟ་བུའོ།།

རྣམ་ཅིག་ཏུ་གནས་མི་སྲིད་ན་རྣམ་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ཡིན་མི་དགོས་ཏེ།
དཔེར་ན། ས་བོན་དང་དེའི་འབྲས་བུ་རྩུ་བུ་གཉིས་རྒྱ་འབྲས་ཡིན་བས་རྣམ་ཅིག་ཏུ་
གནས་མི་སྲིད་ཀྱང་། དེ་གཉིས་པའ་གདགས་བུ་འདོགས་བྱེད་ཡིན་གྱི་གཞོད་བྱ་
གཞོད་བྱེད་མིན་བས་རྣམ་ཅིག་མི་གནས་འགལ་མིན་འོ། །དེས་ན་ཚ་གྲང་ལྟ་བུ་རྣམ་
ཅིག་མི་གནས་བའི་རྒྱལ་ལོ། དེ་གཉིས་རྒྱན་གཞོད་མེད་དུ་རྣམ་ཅིག་མི་གནས་བ་ཡིན་
འོ། །ཡང་ཉི་མེད་ལས། “རབ་འབྱོར་འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན། ཉི་མའི་དགྱིལ་འཁོར་མངོན་
བར་འཆར་བའི་ཆོ། ལུན་བའི་གནས་མེད་དོ། །”¹⁵⁹ ཞེས་སྤང་ལུན་གཉིས་རྣམ་ཅིག་
མི་འགལ་གྱི་དཔེར་གསལ་བར་གསུངས་སོ། །རྣམ་ཅིག་མི་གནས་འགལ་གྱི་རྒྱལ་
འདི་ཡུལ་ཅན་སློའི་རིགས་འགལ་ཞིག་སློའི་རིགས་གཞན་དང་གཞོད་བྱ་གཞོད་བྱེད་
དུ་འགྱུར་རྒྱལ་ཤེས་བ་ལ་གལ་ཆེ་བས་འོག་ཏུ་ཡང་བཤད་བར་བྱའོ།།

158 ལྷེ་དགོ་བསྟན། ཚང་མ། རྗེ། ལེུ་གཉིས་ས། ཤོག ༢༠༥ ལ། དཔེ་བསྟར་མ། དེག ༡༠༧ ཤོག ༡༢༧༧
159 ལྷེ་དགོ་བསྟན། ཉི་མེད། ༡ ལེུ་བརྒྱད་ས། ཤོག ༡༤ ལ། དཔེ་བསྟར་མ། དེག ༢༧ ཤོག ༧༠༧

ཕན་ཚུན་སྤངས་འགལ་ནི། མྱོའི་ཡུལ་དུ་གཞི་དེ་ཡིན་པར་ཡོངས་སུ་བྱུང་ན་ཅིག་
 ཤོས་དེ་ཡིན་པ་རྣམ་པར་གཅོད་དགོས་པ་ལ་བྱ་ཞིང་། དཔེར་ན། ཡོད་པ་དང་མེད་པ།
 རྟག་པ་དང་མི་རྟག་པ། བྱས་པ་དང་མ་བྱས་པ། གཅིག་དང་དེ་མཉམས་པ། བྱས་པ་དང་བྱས་པ་
 མ་ཡིན་པ། མེ་ཡོད་པ་དང་མེ་མེད་པ་ལྟ་བུ། དེ་ཡང་ཡོད་མེད་གཉིས་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན།
 གཞི་བྱས་པ་ལྟ་བུ་ཡོད་པ་ཡིན་པར་ཤེས་པའི་ཚེ་མེད་པ་ཡིན་པ་ཁེགས་ཤིང་། བྱས་པ་
 མེད་པ་མ་ཡིན་པར་ཤེས་པའི་ཚེ་ཡོད་པ་ཡིན་པར་འབྲགས་ལ་གོ་བས་གཞི་བྱས་པའི་
 ལྟར་དུ་ཡོད་མེད་གཉིས་དངོས་འགལ་ཡིན་ལ། དེ་བཞིན་དུ་རྟག་མི་རྟག་གཉིས་ལྟ་བུ་
 ལ་མཚོན་ན། བས་མཁའ་ལྟ་བུ་རྟག་པ་ཡིན་པར་ཡོངས་སུ་གཅོད་པའམ་ཡོངས་སུ་
 རྟགས་པའི་སློང་དེས་ནས་མཁའ་མི་རྟག་པ་ཡིན་པ་རྣམ་པར་བཅད་པའམ་མི་རྟག་པ་
 མ་ཡིན་པར་རྟགས་རྒྱས་ལ། དེ་མི་རྟག་པ་ཡིན་པ་རྣམ་པར་བཅད་པའམ་མི་རྟག་པ་
 མ་ཡིན་པར་རྟགས་པའི་སློང་དེས་རྟག་པ་ཡིན་པ་ཡོངས་སུ་གཅོད་པའམ་རྟགས་རྒྱས་
 པ་ཡིན་པས་ན་རྣམ་བཅད་ཡོངས་གཅོད་ཀྱི་སློང་ནས་འགལ་བ་ཞེས་བྱའོ།།

ཡང་འགལ་བ་ལ་དངོས་འགལ་དང་བརྟུན་འགལ་གཉིས་ཡོད། དང་པོ་ནི་རྟག་མི་
 རྟག་གཉིས་ལྟ་བུ། གཉིས་པ་ནི་ཀ་བྱས་པ་གཉིས་ལྟ་བུའོ། །རྟག་པ་དང་དངོས་པོ་གཉིས་ལྟ་
 བུ་དངོས་འགལ་མིན་ཏེ། དེ་གཉིས་གང་ཡང་མ་ཡིན་པའི་ཚོས་མེད་པས་དོན་སྤང་ནས་
 གཉིས་མ་ཡིན་གྱི་སྤང་སྤུམ་མེད་ཀྱང་། གཞི་འགལ་ཞིག་གི་སྤང་དུ་གཅིག་རྣམ་བཅད་
 ལ་ཁེགས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཅིག་ཤོས་ཡོངས་གཅོད་ལ་རྟགས་པའི་སློང་ནས་སློང་ར་
 སྤང་སྤུམ་གྱི་དོགས་པ་སློབ་ཀྱིས་པ་དེ་མ་ཡིན་པས་དངོས་འགལ་གྱི་དོན་མ་ཚང་ངོ་།།

འབྲེལ་བ་བཤད་པ།

སྤྱིར་འབྲེལ་བ་ལ་བྱམ་བ་དང་བྱམ་པའི་ཡན་ལག་ལྷ་བྱ་ཚོགས་པ་དང་ཆ་ཤས་
 བར་གྱི་འབྲེལ་བ་དང་། ཡང་འབྲེལ་བ་དང་ཤིང་ལྷ་བྱ་བྱེད་བྱ་བྱེད་བར་གྱི་འབྲེལ་
 བ། བྱམ་བ་དང་མི་རྟག་བ་ལྷ་བྱ་བྱེད་མཉམ་དོན་གཅིག་པའི་ཚོས་གྱི་བར་གྱི་བདག་
 ཉིད་གཅིག་པའི་འབྲེལ་བ་སོགས་ཡོད་ཅིང་། དོན་གཅིག་དང་། སྤྱི་བྱེད་བྱེད་དང་། ཡན་
 ལག་དང་ཡན་ལག་ཅན། ཚོགས་པ་དང་ཚོགས་པ་ཅན། ཆ་དང་ཆ་ཅན་རྣམས་ལ་
 བེ་བདག་ཉིད་གཅིག་པའི་འབྲེལ་བ་གྲུབ་པ་ཞིག་དགོས་ལ། ཚོས་གང་དང་གང་རྒྱུ་
 འབྲས་ཡིན་པ་དེ་དང་དེ་མི་དེ་བྱུང་འབྲེལ་ཡིན་ནོ།།

ཁྱོད་ཚོས་དེ་དང་ཐ་དད་གང་ཞིག ། ཚོས་དེ་ལྡོག་པའི་སྣོབས་ཀྱིས་ཁྱོད་ལྡོག་དགོས་
 བ་དེ་འབྲེལ་པའི་ངོ་བོ་ཡིན། དབྱེ་ན། བདག་ཉིད་གཅིག་པའི་འབྲེལ་བ་དང་། དེ་བྱུང་གི་
 འབྲེལ་བ་གཉིས། ཁྱོད་ཚོས་དེ་དང་བདག་ཉིད་གཅིག་པའི་སྣོབས་ཐ་དད། ཚོས་
 དེ་མེད་ན་ཁྱོད་མེད་དགོས་པ་ཚོས་དེ་དང་བདག་གཅིག་འབྲེལ་གྱི་ངོ་བོ་ཡིན། དེ་
 བེ་ཚད་མ་རྣམ་འབྲེལ་ལས།

རང་བཞིན་ལ་ཡང་མེད་མི་འབྱུང་། །ཡོད་པ་ཅམ་དང་འབྲེལ་བ་ཡིན།།
 དེ་མེད་ན་ནི་ཡོད་པའི་བདག །མེད་འབྱུང་ཐ་དད་མེད་ཕྱིར་རོ།།¹⁶⁰

160 རྗེ་དགེ་བཤམ་ཚད་མ། ཅེ། རང་དོན་ལེའུ། རྗེ་ག 34 ལོག 46 བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེག 42 ལོག 23

ཞེས་བྱས་པ་དེ་ཡོད་ཅེས་དང་རང་ཆས་སུ་འབྲེལ་བའི་མི་རྟག་པའི་རོ་བོ་ལོག་པའི་
སྟོབས་གྱིས་བྱས་པའི་རོ་བོ་ཉིད་ལྡོག་པར་འགྱུར་བས། བྱས་པ་དེ་མི་རྟག་པ་དང་
བདག་གཅིག་ཏུ་འབྲེལ་བར་གསུངས་པ་ལྟ་བུ།

ཁྱོད་ཚོས་དེ་དང་བདག་ཉིད་ཐ་དད་པའི་སྟོན་པ་འབྲེལ་བ་གང་ཞིག་ཚོས་དེ་མེད་
ན།ཁྱོད་མེད་དགོས་པ་ཚོས་དེ་དང་དེ་བྱུང་འབྲེལ་གྱི་རོ་བོ་ཡིན། དེ་ནི་སྤྲ་ལུའི་ལྡང་བའི་
མདོ་ལས། “འདི་ཡོད་པས་འདི་འབྱུང་ལ། འདི་སྐྱེས་པའི་སྲིར་འདི་སྐྱེ་བ་སྟེ།”¹⁶¹

ཞེས་དང་། ཚད་མ་རྣམ་འབྲེལ་ལས།

རྗེས་སུ་འགྲོ་དང་ལྡོག་པ་ལས། །གང་ཞིག་གང་གི་རྗེས་འགྲོར་མཐོང་།།

དེ་ཡི་རང་བཞིན་དེ་རྒྱ་ཅན། །དེ་སྲིར་མི་མཐུན་ལས་མི་འབྱུང་།།¹⁶²

ཞེས་ཚོས་གང་ཞིག་རང་ལས་དོན་གཞན་སྤྲ་མ་དེ་པན་བྱེད་ཏུ་ཡོད་ན་སྐྱེ་བའི་རྗེས་
སུ་འགྲོ་བ་དང་། མེད་ན་མི་སྐྱེ་བའི་ལྡོག་པའི་ཚུལ་ཏེ། རྒྱ་མཚན་ལ་བརྟེན་ནས་ཚོས་
སྲི་མ་གང་ཞིག་སྤྲ་མ་གང་གི་རྗེས་སུ་འགྲོ་བར་མཐོང་བ་དེ་ལྟ་བུའི་རང་བཞིན་ཅན་ནི་
རྒྱ་ཅན་ནས་འབྲས་བུ་ཡིན་ལ། དུ་བ་ལྟ་བུ་ཡང་དེ་འབྲའི་སྟོན་པ་མེ་ལ་རྗེས་སུ་འགྲོ་
ལྡོག་ངེས་པ་ཡིན་པ་དེའི་སྲིར་མི་མཐུན་པའི་རྒྱ་ལས་མི་འབྱུང་ལ། རྒྱ་མེད་ལས་ཀྱང་
མི་འབྱུང་བས་ན་མེའི་འབྲས་བུར་ངེས་པར་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།།

161 ལྡེ་དགོ་བཀའ། མདོ་སྟེ། ཚཱ་ཤོག་ ༡༡༦ ར། དཔེ་བསྟར་མ། དེག་ ༤༩ ཤོག་ ༩༡༥

162 ལྡེ་དགོ་བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། རང་དོན་ལེན། རྗོག་ ༩༩ ཤོག་ ༤༦ ར། དཔེ་བསྟར་མ། དེག་ ༤༧ ཤོག་ ༩༧༩

༦) དགག་པ་དང་སྐྱབ་པའི་རྣམ་གཞག

དགག་པ་དང་སྐྱབ་པ་བཤད་པ་ནི། དུལ་གྱི་གནས་ལུགས་དང་སྐྱོའི་འདུག་
ཚུལ་སྤྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་ཤེས་པ་ལ། གཞན་སེལ་དང་སེལ་བས་འདུག་ཚུལ་སྤྱིན་
ཅི་མ་ལོག་པར་ཤེས་དགོས་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་རིགས་པས་དགག་སྐྱབ་བྱེད་པའི་
ཚེ། རིགས་པས་འགོག་པའི་དགག་མཚམས་ཤེས་དགོས་པ་སོགས་གནད་མང་པོ་
ཞིག་དང་འབྲེལ་ཆེ་བས། དགག་པ་དང་སྐྱབ་པའི་རྣམ་གཞག་ཤེས་པ་གཤམ་ཆེདོ།།

དེ་ཡང་སྦྱིར་ཚོས་གང་དང་གང་ཡིན་རུང་རང་ཡིན་པའི་ངོ་བོ་ཞིག་བཞག་
སྤྱིན། དེ་ལ་རང་ཉིད་ལ་རང་མ་ཡིན་ལས་ལྡོག་པའི་ངོ་བོ་རེ་ཡོད་པར་འཛོག་དགོས་
ཤིང་། དབང་ཤེས་ཀྱི་དུལ་དུ་གྱུར་པའི་ཚོས་བྱེ་བྲག་པ་བུམ་པ། ཀ་བ། ཤིང་། མེ་
ཏོག་ལྟ་བུ་རྣམས་ནི་རང་གི་ངོ་བོའི་ཆ་ནས་གཙོ་ཆེར་སྐྱབ་པའི་ཚོས་སུ་བྱ་དགོས།
དེ་ལྟ་བུའི་ཚོས་རྣམས་ཀྱི་རིགས་མི་མཐུན་སེལ་བའི་ཆ་དཔེར་ན་བུམ་པ་མ་ཡིན་
པ་ལས་ལོག་པ་དང་། ཀ་བ་མ་ཡིན་པ་ལས་ལོག་པ་ལྟ་བུ་ནི། ཚོས་རྣམས་ཀྱི་རང་
གི་ལྡོག་སྤོགས་བཀག་པའི་ཆ་ནས་འཛོག་པས་དགག་པའི་ཚོས་སུ་བྱ་དགོས། དེ་
ཡང་བུམ་པ་མ་ཡིན་པ་མ་ཡིན་པ་དང་། ཀ་བ་མ་ཡིན་པ་མ་ཡིན་པ་ཞེས་བརྗོད་
པའི་ཚེ། དགག་པ་གཉིས་ཀྱིས་རྣལ་མ་གོ་ཞེས་པ་ལྟར། རིམ་པ་བཞིན་དུ་བུམ་པ་
དང་། ཀ་བ་ལ་གོ་དགོས་ཀྱང་། མ་ཡིན་པ་དེ་གཉིས་བུམ་པ་མ་ཡིན་པ་དང་ཀ་བ་
མ་ཡིན་པ་བཀག་པའི་ཆ་ནས་དགག་པར་འཛོག་གོ།

དེ་བཞིན་བྱམ་པ་མེད་པ་ལྟ་བུ་དགག་བྱ་བྱམ་པ་བཅད་ལྡོག་ནས་འཛོག་
 པ་མ་གཏོགས་རང་གི་ངོ་བོའི་སྣོ་ནས་བཞག་ཏུ་མེད་ལ། བྱམ་པ་ལྟ་བུ་དགག་བྱ་
 བཅད་པ་ལ་ལྟོས་མི་དགོས་པར་རང་གི་ངོ་བོའི་སྣོ་ནས་འཛོག་ཏུ་ས་པས། བྱམ་
 པ་མེད་པ་དགག་པ་དང་བྱམ་པ་སྐྱབ་པར་འཛོག་པ་ཡིན་ནོ།།

དེ་ལ་ཐོག་མར་དགག་སྐྱབ་གཉིས་ཀྱི་ངོ་བོ་འཆད་པ་ལ། རང་དངོས་སུ་
 ཉོགས་པའི་སྣོས་རང་གི་དགག་བྱ་དངོས་སུ་བཅད་ནས་ཉོགས་དགོས་པའི་ཚོས།
 དགག་པའི་ངོ་བོ་ཡིན། དགག་པ་དང་། སེལ་བ། གཞན་སེལ་རྣམས་དོན་གཅིག
 དཔེར་ན། བྱམ་པ་མེད་པ། ཀ་བ་མ་ཡིན་པ། མི་མེད་པའི་ཁང་པ་ལྟ་བུ། དེ་ལ་སྣོས་
 དགག་བྱ་དངོས་སུ་བཅད་ནས་ཉོགས་ཚུལ་ཡང་སྣོ་ལ་རྣམ་པ་འཆར་བ་ན་དགག་
 བྱ་བཅད་པའི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་འཆར་བ་ལ་བྱེད་དེ། དཔེར་ན་བྱམ་མེད་ཅེས་བརྗོད་
 བ་དགག་བྱ་བྱམ་པ་སྣོ་ཡུལ་དུ་ཤར་ནས་དེ་མེད་ཅོམ་མམ། དེ་ཞེགས་པའི་སྣོ་ནས་
 དེས་དགོས་པ་བཞིན་ནོ།།

རང་དངོས་སུ་ཉོགས་པའི་སྣོས་རང་གི་དགག་བྱ་དངོས་སུ་བཅད་ནས་
 ཉོགས་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཚོས། སྐྱབ་པའི་ངོ་བོ་ཡིན། དཔེར་ན། ཀ་བ།
 གཟུགས། ཤེས་པ། བྱས་པ་ལྟ་བུའོ། །ཀ་བ་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན། རང་ཉིད་དངོས་
 སུ་ཉོགས་པའི་སྣོས་དགག་བྱ་གང་ཡང་དངོས་སུ་བཅད་ནས་ཉོགས་པ་མ་ཡིན་པར།
 ཀ་བ་དེ་རང་གི་གཟུང་བྱར་བསྐྱབས་ནས་བཟུང་བ་ཡིན་པས་སྐྱབ་པར་འཛོག་གོ།

བྱེ་བྲག་ཏུ་དགག་པའི་རྣམ་དབྱེ་ཅུང་ཟད་བྱེ་སྟེ་བཤད་པ་ལ། དགག་པ་ལ་
 དབྱེ་ན། མེད་དགག་དང་། མ་ཡིན་དགག་གཉིས་སུ་ཡོད། དེ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ནི།

དགག་བྱ་བགག་པའི་ཤུལ་ལ་ཚོས་གཞན་མི་འཕེན་བ་དང་། འཕེན་པའི་སློ་ནས་ཏེ།
སྐྱ་མ་ལ་མེད་དགག་དང་། སྐྱི་མ་ལ་མ་ཡིན་དགག་ཅེས་ཟེར། དེ་ཡང་སློབ་དཔོན་
ལྷ་སྐྱབ་ཀྱི་འདིག་རྟེན་བརྟག་བ་ཞེས་བྱ་བའི་གཞུང་ཚོག་ལེགས་ལྷན་གྱི་ཤེས་རབ་
སློན་མར་བྲངས་བ་ལས།

འདི་ནི་ཡོད་ཉིད་འགོག་བ་སྟེ། །མེད་ཉིད་ཡོངས་སུ་འཛིན་བ་མིན།།

ནག་པོ་མིན་ཞེས་སྐྱས་བ་ན། །དཀར་པོ་ཡིན་ཞེས་མ་བཟོད་བཞིན།།¹⁶³

ཞེས་གསུངས་བ་ལྟར་དཔེར་ན། གཞི་དེ་ནག་པོ་མིན་ཞེས་སྐྱས་བ་ན་ནག་པོ་མིན་
བ་དེ་ཅམ་ཞིག་སྟོན་བ་ལས། དེ་ལས་གཞན་དཀར་པོ་ཡིན་པར་མི་སྟོན་བ་བཞིན་དུ།
གཞི་དེ་རང་བཞིན་གྱིས་མེད་ཅེས་སྐྱས་བས་ཀྱང་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་བ་བགག་
བ་ཅམ་མམ་རང་བཞིན་གྱིས་མེད་བ་ཅམ་སྟོན་བ་ཡིན་གྱི། རང་བཞིན་གྱིས་མེད་
བ་ཡོད་པར་སྐྱབ་བ་སོགས་མིན་ལ། གལ་ཏེ་དེ་ལྟར་སྐྱས་བས་དགག་བྱ་དེ་བགག་
ཅམ་ལས་གཞན་ཞིག་སྟོན་ན། རང་བཞིན་གྱིས་མེད་བ་དེ་མ་ཡིན་དགག་ཏུ་འགྱུར་
བར་གསུངས་བ་འདིས། དགག་བ་གཉིས་ཀྱི་བྱུང་བར་ཤེས་ཏུས། དེ་ལྟར་དགག་བ་
ཐམས་ཅད་མེད་དགག་དང་མ་ཡིན་དགག་གཉིས་སུ་འདུ་བའང་། ཞི་བ་འཚོའི་ཚད་
མའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བཟུས་བ་ལས།

འདི་ལྟར་སེལ་བ་རྣམ་གཉིས་ཏེ། །མ་ཡིན་དགག་དང་མེད་བ་འོ།།¹⁶⁴

ཞེས་འབྲུང་བ་ལྟར་རོ།།

163 ལྷ་དགེ་བསྟན། དབུ་མ། ཚ། རབ་བྱེད་ལྷ་བ། ཤོག ༤༩ བ། དཔེ་བཟུང་མ། དེབ། ༥༧ ཤོག ༡༠༩༩
164 ལྷ་དགེ་བསྟན། ཚད་མ། ཟ། ཉི་ཤུ་པ་སྐྱོད་བརྟག་པའི་ལེན། ལྷོག ༡༩༤ ཤོག ༩༧ བ།
དཔེ་བཟུང་མ། དེབ། ༡༠༧ ཤོག ༤༩

དེས་ན་དགག་བྱ་དངོས་སུ་བཅད་པའི་ཚུལ་གྱིས་རྟོགས་པར་བྱ་བ་གང་ཞིག
 དགག་བྱ་བཀག་ལུལ་དུ་ཚོས་གཞན་སློངོར་མི་འཕེན་པ། མེད་དགག་གི་ངོ་བོ་ཡིན།
 དཔེར་ན། གནས་འདིར་སྤང་ཆེན་མེད་པ་ལྟ་བུ། དེ་ནི་གནས་འདིར་སྤང་ཆེན་ཡོད་
 མེད་ཀྱིས་པ་ན། སྤང་ཆེན་མེད་ཅེས་བརྗོད་པས་གནས་དེར་སྤང་ཆེན་ཡོད་པ་བཀག་
 ཅོམ་ལས། སྤང་ཆེན་ལས་གཞན་སྟག་སོགས་ཡོད་མེད་གང་ཡང་སློངོར་མི་འཕེན་
 པས་མེད་དགག་ཏུ་འཛོག་པའོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཐོགས་རེག་བཀག་ཅོམ་གྱི་རྣམ་མཁའ་
 ཡང་རང་གི་དངོས་མིང་ལ་དགག་ཚིག་སྤྱར་མེད་ཀྱང་། སློངོར་འཆར་བའི་ཆེ་དགག་
 བྱ་ཐོགས་རེག་བཀག་པ་ཅོམ་ལས་གཞན་མི་འཆར་བས་མེད་དགག་ཏུ་འཛོག་གོ། །དེ་
 ཡང་རྟོག་གི་འབར་བ་ལས། “མེད་པར་དགག་པ་ནི་དངོས་པོའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཅོམ་ཞིག་
 འགོག་པར་ཟད་གྱི། དེ་དང་འབྲ་བ་དེ་མ་ཡིན་པ་གཞན་གྱི་དངོས་པོ་སྐབ་པར་མི་བྱེད་
 པ་སྟེ། དཔེར་ན། བམ་ཟེས་ཆང་བཏུང་བར་མི་བྱའོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཅོམ་ཞིག་འགོག་
 པར་ཟད་གྱི། དེ་ལས་གཞན་པའི་བཏུང་བ་བཏུང་ངོ་ཞེའམ་མི་བཏུང་ངོ་ཞེས་མི་བརྗོད་
 པ་ལྟ་བུའོ། །”¹⁶⁵ ཞེས་དཔེ་དང་བཅས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །

མེད་དགག་ལ་དབྱེ་ན། ༡ རང་གི་དགག་བྱ་ཤེས་བྱ་ལ་སྲིད་པའི་མེད་དགག་
 དང་། ༢ རང་གི་དགག་བྱ་ཤེས་བྱ་ལ་མི་སྲིད་པའི་མེད་དགག་གཉིས་ཡོད། དང་པོ་
 བློ། ཀ་བ་མེད་པ། ཁང་པ་མེད་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། དང་པོའི་དགག་བྱ་ཀ་བ་ཡོད་པ་དང་།
 གཉིས་པའི་དགག་བྱ་ཁང་པ་ཡོད་པ་གཉིས་ཤེས་བྱ་ལ་ཡོད་པའི་བྱུར་རོ། །གཉིས་

165 ལྡེ་དགོ བསྟན། དབྱེ་མ། རྗོ་ལེའུ་གསུམ་པ། བམ་པོ་གསུམ་པ། ཤོག ༥༩ བ།
 དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༥༩ ཤོག ༡༥༠

པ་དགག་བྱ་ཤེས་བྱ་ལ་མི་སྲིད་པའི་མེད་དགག་ནི། རི་བོང་རུ་མེད་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། དེའི་
དགག་བྱ་རི་བོང་རུ་ཡོད་པ་ཤེས་བྱ་ལ་མི་སྲིད་པའི་བྱིར་རོ།།

དགག་བྱ་དངོས་སུ་བཅད་པའི་ཚུལ་གྱིས་རྟོགས་པར་བྱ་བ་གང་ཞིག་དགག་
བྱ་བཀག་ཤུལ་དུ་ཚོས་གཞན་འཕེན་པ། མ་ཡིན་དགག་གི་ངོ་བོ་ཡིན། དཔེར་ན།
བྱམ་པ་མ་ཡིན་པ་ལས་ལོག་པ་ལྟ་བུ། དེ་ནི་རང་དངོས་སུ་རྟོགས་པའི་སློབ་དགག་
བྱ་བྱམ་པ་མ་ཡིན་པ་དངོས་སུ་བཀག་པའི་ཤུལ་དུ་བྱམ་པ་འཕེན་པའམ་རྟོགས་པས་
ན་མ་ཡིན་དགག་ཏུ་འཛོག་གོ། དེ་ལྟར་ཡང་རྟོག་གི་འབར་བར། “མ་ཡིན་པར་དགག་
པ་ནི་དངོས་པོའི་ངོ་བོ་ཉིད་དགག་པས་དེ་དང་འབྲ་བ་དེ་ལས་གཞན་པའི་དངོས་
པོའི་ངོ་བོ་ཉིད་སྐྱབ་པར་བྱེད་པ་སྟེ། དཔེར་ན་འདི་བྲམ་ཟེ་མ་ཡིན་ལོ་ཞེས་བཀག་
པས། བྲམ་ཟེ་དེ་འབྲ་བ་དེ་ལས་གཞན་པ་བྲམ་ཟེ་མ་ཡིན་པ་དཀའ་མུབ་དང་ཐོས་པ་
ལ་སོགས་པས་དམན་པའི་དམངས་རིགས་ཡིན་པར་སྐྱབ་པ་ལྟ་བུའོ། །”¹⁶⁶ ཞེས་
དཔེ་དང་བཅས་པ་གསུངས་སོ།།

མ་ཡིན་དགག་ལ་ཚོས་གཞན་འཕེན་ཚུལ་གྱི་སློབ་པ་དབྱེ་ན། ༡ ཚོས་གཞན་
དངོས་སུ་འཕེན་པ་དང་། ༢ ཤུགས་ལ་འཕེན་པ། ༣ དངོས་ཤུགས་གཉིས་ཀ་ལ་
འཕེན་པ། ༤ སྐབས་སློབས་གྱིས་འཕེན་པ་དང་བཞི་ཡོད། རི་མེད་པའི་ཐང་ཞེས་
པས་ཚོས་གཞན་དངོས་སུ་འཕེན། ལྷས་སྦྱིན་ཚོན་པོ་ཉིན་པར་ཟས་མི་ཟ་ཞེས་པས་
ཚོས་གཞན་ཤུགས་ལ་འཕེན། ལྷས་སྦྱིན་ཚོན་པོ་ཉིན་པར་ཟས་མི་ཟ་བ་རིད་པ་མ་ཡིན་
པ་ཡོད་ཅེས་པས་དངོས་ཤུགས་གཉིས་ཀར་འཕེན། མི་ཞིག་རྒྱལ་རིགས་དང་བྲམ་

166 རྗེ་དགེ་བསྟན་འཕེལ་པ། རྟེན་གཤམ་པ། ལེུ་གསུམ་པ། བམ་པོ་གསུམ་པ། འོག་ ༥༤ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༥༤ འོག་ ༡༤༤

ཟེའི་རིགས་གང་རུང་དུ་ངེས་པ་ལ་དེ་བྲམ་ཟེའི་རིགས་མིན་ཞེས་བརྗོད་པས་སྐབས་
 ལྟོབས་ཀྱིས་འཕེན་པ་ལྟ་བུ། དེའི་ཚུལ་ཡང་དང་པོ་རི་མེད་པའི་ཐང་ཞེས་བརྗོད་པའི་
 སྐྱས་རང་གི་དགག་བྱ་རི་ཡོད་པ་ཚོག་བེན་ལ་བཀག་ནས་ཐང་དངོས་སུ་སྟོན་པ་དང་།
 གཉིས་པ་ལྟས་སྟེན་ཚོན་པོ་ཉིན་པར་བས་མི་བ་ཞེས་བརྗོད་པའི་སྐྱས་རང་གི་དགག་
 བྱ་ཉིན་པར་བས་བ་བ་ཚོག་བེན་ལ་བཀག་ནས་ཚོན་པོ་ཞེས་པས་བས་བ་བར་ཤེས་
 ལ། བས་བ་དུས་ལ་ཉིན་མཚན་གཉིས་སུ་ངེས་པས་ཉིན་པར་མི་བ་ཞེས་པས་མཚན་
 མོར་བ་བ་ཤུགས་ལ་སྟོན་པ་དང་། གསུམ་པ་ལྟས་སྟེན་ཚོན་པོ་ཉིན་པར་བས་མི་བ་
 བ་ལུས་རིད་པ་མ་ཡིན་པ་ཡོད་པ་ཞེས་བརྗོད་པའི་སྐྱས་ཉིན་པར་བ་བཀག་ནས་
 མཚན་མོ་བ་བ་ཤུགས་ལ་སྟོན་པ་དང་། རིད་པ་མ་ཡིན་པ་ཡོད་པ་དངོས་སུ་སྟོན་
 ལ། བཞི་པ་མི་ཞེག་རྒྱལ་རིགས་དང་བྲམ་ཟེའི་རིགས་གང་རུང་དུ་ངེས་པ་ལ་དེ་
 བྲམ་ཟེའི་རིགས་མིན་ཞེས་བརྗོད་པ་སྐབས་སྟོབས་ཀྱིས་རྒྱལ་རིགས་ཡིན་པར་གོ་
 བ་ལྟ་བུ། དེ་ཡང་སྟུན་རས་གཟིགས་བརྒྱལ་ཞུགས་ཀྱི་ཤེས་རབ་སྟོན་མེའི་འགྲེལ་
 བཤད་དུ་བྲངས་པ་ལས།

དགག་པ་དོན་གྱིས་བསྟན་པ་དང་། །ཚོག་གཅིག་སྐྱབ་པར་བྱེད་པ་དང་།།

དེ་ལྟར་རང་ཚོག་མི་སྟོན་པ། །མ་ཡིན་གཞན་པ་གཞན་ཡིན་ནོ།།¹⁶⁷

ཞེས་འབྲུང་ལ། དེ་དང་ཚུལ་མཚུངས་པ་ཞིག་སྟོབ་དཔོན་ན་བི་རྣམ་འི་ལྟོག་པ་བསྐྱས་
 བ་བསྟན་པའི་ཚོག་ལེའུར་བྲས་པ་ལས་ཀྱང་འབྲུང་སྟེ།

167 ལྷོ་དགེ་བསྟན། དབུ་མ། ཟ། རབ་ཏུ་བྱེད་པ་དང་པོའི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ། བམ་པོ་བདུན་པ། སོག་ ༦༩ པ།
 དཔེ་བསྐྱར་མ། དེ། ༥༩ སོག་ ༡༠༡༤

དོན་གྱིས་གོ་བར་བྱེད་པ་དང་། །ཚིག་གཅིག་སྐྱབ་པར་བྱེད་པ་དང་།།

དེ་དང་ལྡན་པའི་དགག་པ་དང་། །རང་གི་ཚིག་གིས་མི་སྟོན་པའོ།།¹⁶⁸

ཞེས་སོ། །དོན་གྱིས་གོ་བར་བྱེད་ཅེས་པས་རང་ཞེས་བརྗོད་པའི་སྐྱབ་པར་གྱི་དགག་
བྱ་བ་གཞག་པའི་ཤུལ་དུ་ཚོས་གཞན་སྐྱབ་པ་ཤུགས་ལ་འཕེན་པའི་མ་ཡིན་དགག་དང་།
ཚིག་གཅིག་སྐྱབ་པར་བྱེད་ཅེས་པས་དེ་ལྟར་བཀག་ཤུལ་དུ་ཚོས་གཞན་དངོས་སུ་
འཕེན་པ་དང་། དེ་དང་ལྡན་པའི་དགག་པ་ཞེས་པས་དེ་ལྟར་བཀག་ཤུལ་དུ་ཚོས་
གཞན་དངོས་ཤུགས་གཉིས་ཀ་ལ་འཕེན་པ་དང་། རང་གི་ཚིག་གིས་མི་སྟོན་པ་ཞེས་
པས་དེ་ལྟར་བཀག་ཤུལ་དུ་ཚོས་གཞན་སྐྱབ་སྐྱབ་སྐྱབ་ཀྱིས་འཕེན་པ་བཅས་མ་ཡིན་
དགག་གི་དབྱེ་བ་བཞི་བསྟན་ཏོ།།

གཞན་ཡང་སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱི་ཉེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་དང་པོའི་
རྣམ་པར་དབྱེ་བ་བཤད་པ་ལས།

ཡོད་པ་དག་ནི་འགོག་པ་དང་། །གཞན་པ་ཉིད་དང་འབྲེལ་བ་དང་།།

སྐྱད་དང་ཉུང་དང་བྲལ་དོན་དང་། །གཉེན་པོ་དག་ལ་འདི་ཡོད་དོ།།¹⁶⁹

ཞེས་དགག་པའི་དབྱེ་བ་བརྟན་གསུངས་ལ། དེ་དག་གི་དང་པོ་མེད་དགག་དང་། ལྷག་
མ་རྣམས་མ་ཡིན་དགག་ཡིན་ནོ། །དེ་དག་ལས་དང་པོ་མེད་པའི་དགག་པ་ནི། མི་མེད་
པའི་ས་ཕྱོགས་སུ་མི་མེད་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། དེ་བརྗོད་པའི་དགག་སྐྱབ་ས་ཕྱོགས་དེར་མི་
ཡོད་པ་བཀག་ཅམ་མམ་མི་མེད་པ་ཅམ་ལས་གཞན་མི་སྟོན་ནོ། །གཉིས་པ་གཞན་

168 ལྟེ་དགོ་བསྟན། སྐྱ་རིག་ཤེ་སྟོག་ ༡ འོག་ ༢༥༩ ལ། དཔེ་བསྟར་མ། དེ་ལ། ༡༠༩ འོག་ ༡༢༥༠
169 ལྟེ་དགོ་བསྟན། མདོ་འབྲེལ། ཆེ། མ་རིག་པའི་རྣམ་པར་འབྲེད་ལ། འོག་ ༢ ལ། དཔེ་བསྟར་མ། དེ་ལ། ༤༤ འོག་ ༢༣༠

བའི་དགག་པ་ནི། མི་ཚོན་པོ་ཉེན་པར་ཟས་མི་ཟ་བ་ལྟ་བུ་སྟེ། དེ་བརྗོད་པའི་དགག་
 སྐྱས་ཉེན་མོ་ཟ་བ་བཀག་ཅམ་མ་ཡིན་པར་ཉེན་མོ་ཟ་བ་ལས་གཞན་མཚན་མོ་ཟ་བ་
 །ལྷགས་ལ་སྟོན་པ་ཡིན་ནོ། །གསུམ་པ་འདྲ་བའི་དགག་པ་ནི། ལྟ་མ་ཡིན་ལྟ་བུ་སྟེ། དེ་
 བརྗོད་པའི་དགག་སྐྱས་ལྟ་བཀག་ཅམ་གྱི་མེད་དགག་མི་སྟོན་པར་དགག་བྱ་ལྟ་དང་
 འདྲ་བའི་གང་ཟག་ཅིག་སྟོན་པ་ཡིན་ནོ། །བཞི་པ་སྤང་བའི་དགག་པ་ནི། མི་ངན་པ་ལ་
 ཁོ་མི་མ་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་པའི་ཚེ། སྤང་དེས་མི་ཡིན་པ་བཀག་ཅམ་མིན་པར་མི་དེ་
 དམན་པར་སྟོན་ནོ། །ལྔ་པ་ཉུང་བའི་དགག་པ་ནི། མི་དེའི་མགོ་ལ་སྤྱ་མེད་པ་ལྟ་བུ་སྟེ།
 དེ་བརྗོད་པའི་དགག་སྐྱས་མི་དེའི་མགོ་ལ་སྤྱ་མེད་ཅམ་མི་སྟོན་པར་སྤྱ་ཉུང་བར་སྟོན་
 བོ། །དྲུག་པ་བྲལ་བའི་དགག་པ་ནི། གོས་དང་བྲལ་བའི་སྐྱེས་བུ་ལྟ་བུ་སྟེ། དེ་བརྗོད་
 བའི་དགག་སྐྱས་གོས་དང་བྲལ་ཅམ་མི་སྟོན་པར་གོས་མེད་པའི་སྐྱེས་བུ་སྟོན་ནོ། །དེ་
 བཞིན་དུ་རྩ་མེད་པའི་དགོན་པ་ལྟ་བུ་འདྲ་དེ་དང་འབྲེལ། །བདུན་པ་གཉེན་པོའི་དགག་
 པ་ནི། ཆགས་པ་མེད་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། དེ་བརྗོད་པའི་སྐྱས་ཆགས་པ་མེད་ཅམ་མི་སྟོན་
 པར་ཆགས་པའི་འགལ་རྒྱུ་ལྟར་པའི་གཉེན་པོ་ཆགས་པ་མེད་པའི་དགོ་ཅ་སྟོན་
 བོ། །དེ་བཞིན་དུ་མ་རིག་པ་དང་། བསོད་ནམས་མེད་པ་ལྟ་བུ་ལའང་རིགས་བསྐྱེད།

ཡང་རང་གི་དངོས་མིང་ལ་དགག་སྐྱ་སྤྱར་རྩལ་མི་འདྲ་བའི་དབང་གིས་རྒྱས་
 བར་སྤོ་ན་བཅོ་ལྟ་འབྲེད་རྩལ་ཡང་ཡོད་པ་ནི། ལྟོག་པ་བསྐྱས་པ་བསྐྱན་པའི་ཚིག་
 ལེའུར་བྱས་པ་ལས།

མེད་དང་གཞན་དང་འདྲ་བ་དང་། །དམན་དང་ལྷན་དང་ཞན་པ་དང་།།

མ་དང་ཉུང་དང་སྤྱར་བ་དང་། །རྩལ་དང་སྤྱག་མ་མེད་པ་དང་།།

འགའ་ལས་མཐའ་དག་མ་ཡིན་དང་། །མི་མཐུན་གཉེན་པོ་བྲལ་བ་ཡིས།།
རྣམ་བྱངས་བཙོ་ལྷ་བཞུག་པ་ཡིན།།¹⁷⁰

ཞེས་གསུངས་པ་སྐྱབ་དགག་པ་བཙོ་ལྷ་བཞུག་བྱུང་བའི་དགག་སྐྱབ་བཙོ་ལྷ་ཡོད་
ལ། དེ་ཡང་ ༡ མེད་པ་སྟོན་པའི་དགག་སྐྱབ་ཅི། མི་མེད་པའི་ས་ཕྱོགས་སུ་མི་མེད་ཅེས་
བཞུག་པའི་སྐྱབ་ལྷ་བྱ་སྟེ། སྐྱ་དེས་ས་ཕྱོགས་དེར་མི་ཡོད་པ་བཀག་ཅོམ་ལས་གཞན་
མི་སྟོན་ནོ། ། ༢ གཞན་པ་སྟོན་པའི་དགག་སྐྱབ་ཅི། མི་ཚོན་པོ་ཉིན་པར་ཟས་མི་ཟ་བ་
ཞེས་བཞུག་པའི་སྐྱབ་ལྷ་བྱ་སྟེ། སྐྱ་དེས་ཉིན་མོ་ཟ་བ་བཀག་ཅོམ་མ་ཡིན་པར་དེ་ལས་
གཞན་མཚན་མོ་ཟ་བ་ལྷགས་ལ་སྟོན་པ་ཡིན་ནོ། ། ༣ འདྲ་བ་སྟོན་པའི་དགག་སྐྱབ་
ཅི། ལྷ་མ་ཡིན་ཞེས་བཞུག་པའི་སྐྱབ་ལྷ་བྱ་སྟེ། སྐྱ་དེས་ལྷ་བཀག་ཅོམ་གྱི་མེད་དགག་
མི་སྟོན་པར་ལྷ་དང་འདྲ་བའི་གང་ཟག་ཅིག་སྟོན་པ་ཡིན་ནོ། ། ༤ དམན་པ་སྟོན་པའི་
དགག་སྐྱབ་ཅི། མི་དན་པ་ལ་ཁོ་མི་མ་ཡིན་ཞེས་བཞུག་པའི་སྐྱབ་ལྷ་བྱ་སྟེ། སྐྱ་དེས་མི་ཡིན་
པ་བཀག་ཅོམ་མིན་པར་མི་དེ་དམན་པར་སྟོན་ནོ། ། ༥ ལུས་པ་སྟོན་པའི་དགག་སྐྱབ་
ཅི། སེམས་མེད་པའི་གཉེན་ཅེས་བཞུག་པའི་སྐྱབ་ལྷ་བྱ་སྟེ། སྐྱ་དེས་གཉེན་ལོག་པའི་
སྐབས་ཀྱི་སེམས་ལྷུང་ལ་འགྲོ་བ་ལྷགས་ཆེ་བ་བཀག་ནས་འགྲོ་བ་ཞན་པ་སྟོན་ནོ།།

༦ ཞན་པ་སྟོན་པའི་དགག་སྐྱབ་ཅི། ཏ་མཐུགས་པོར་འགྲོ་མི་རུས་པ་ལ་ཏ་མི་
འགྲོ་བ་ཞེས་བཞུག་པའི་སྐྱབ་ལྷ་བྱ་སྟེ། སྐྱ་དེས་ཏ་འགྲོ་བ་བཀག་ཅོམ་མ་ཡིན་པར་འགྲོ་
བའི་བྱ་བ་ཞན་པར་སྟོན་པ་ཡིན་ནོ། ། ༧ ལྷ་བ་སྟོན་པའི་དགག་སྐྱབ་ཅི། འདུ་ཤེས་མེད་
པའི་སྟོངས་འདུག་ཅེས་བཞུག་པའི་སྐྱབ་ལྷ་བྱ་སྟེ། སྐྱ་དེས་འདུ་ཤེས་གཏན་མེད་དུ་སྟོན་

170 རྗེ་དགེ་བརྟན། སྐྱ་དུག་ཤེས་ལྷོག་ ༤-༥ ཞོག་ ༡༥༡ བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེབ། ༡༠༤ ཞོག་ ༡༢༤

བ་མ་ཡིན་པར་འདྲ་ཤེས་རགས་པ་བཀག་ནས་འདྲ་ཤེས་སྐྱ་བ་སྟོན་པ་ཡིན་ནོ། ། ༩
 རྩུང་བ་སྟོན་པའི་དགག་སྐྱ་ལོ། རྐྱེས་བྱ་འགྲོ་འདུག་གི་བྱ་བ་རྩུང་བ་ལ་འགྲོ་འདུག་
 མེད་ཅེས་བརྗོད་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། རྐྱེས་འགྲོ་འདུག་གི་བྱ་བ་བཀག་ཅོམ་མ་ཡིན་པར་
 འགྲོ་འདུག་གི་བྱ་བ་རྩུང་བར་སྟོན་ནོ། ། ༩ རྩུང་བ་སྟོན་པའི་དགག་སྐྱ་ལོ། རྐྱེས་བྱ་
 ཞིག་གནས་དེར་ཡུན་རིང་པོར་མི་སྟོན་པར་རྩུང་བྱ་འགྲོ་བ་ལ་གནས་དེར་མི་སྟོན་
 ཅེས་བརྗོད་པའི་སྐྱ་ལྟ་བུ་སྟེ། རྐྱེས་སྐྱེས་བྱ་དེ་གནས་དེར་སྟོན་པ་བཀག་ཅོམ་སྟོན་
 བ་མིན་པར་སྟོན་ཡུན་རྒྱང་བ་སྟོན་ནོ། ། ༡༠ རྩུང་བ་སྟོན་པའི་དགག་སྐྱ་ལོ། རྐྱེས་བྱ་
 གཞུགས་རྩུང་བ་ལ་གཞུགས་མེད་ཅེས་བརྗོད་པའི་སྐྱ་ལྟ་བུ་སྟེ། རྐྱེས་སྐྱེས་བྱ་དེ་
 ལ་གཞུགས་གཏེན་ནས་མེད་པ་མི་སྟོན་པར་གཞུགས་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་བཀག་ནས་
 གཞུགས་རྩུང་བར་སྟོན་པ་ཡིན་ནོ། །

༡༡ ལྷག་མ་མེད་པ་སྟོན་པའི་དགག་སྐྱ་ལོ། གོས་གཅིག་མ་གཏོགས་ལྷག་མ་
 མེད་པའི་མི་ཞིག་ལ་གཞན་གྱིས་གོས་བསྐངས་པ་ན་ང་ལ་གོས་མེད་ཅེས་བརྗོད་
 པའི་སྐྱ་ལྟ་བུ་སྟེ། རྐྱེས་མི་དེ་ལ་གོས་གཏེན་མེད་དུ་མི་སྟོན་པར་གོས་ལྷག་མ་
 མེད་པར་སྟོན་ནོ། ། ༡༢ འགའ་ལས་མཐའ་དག་མ་ཡིན་པ་སྟོན་པའི་དགག་སྐྱ་
 ལོ། བྱད་མེད་མཐའ་དག་ལ་བྱ་མི་འབྱུང་ཞེས་བརྗོད་པའི་སྐྱ་ལྟ་བུ་སྟེ། རྐྱེས་བྱ་དང་
 མེད་འགའ་ཞིག་ལ་བྱ་འབྱུང་བ་ཡོད་ཡུང་དེ་མི་འགོག་པར་བྱད་མེད་མཐའ་དག་
 ལ་བྱ་དེས་པར་འབྱུང་མི་དགོས་པ་སྟོན་ནོ། ། ༡༣ མི་མཐུན་པ་སྟོན་པའི་དགག་
 སྐྱ་ལོ། མི་མཐའ་བ་ཞེས་བརྗོད་པའི་སྐྱ་ལྟ་བུ་སྟེ། རྐྱེས་མཐའ་བ་བཀག་ཅོམ་མ་
 ཡིན་པར་མཐའ་བའི་མི་མཐུན་སྟོན་ནོ། ། ༡༤ གཉེན་པོ་སྟོན་པའི་དགག་

སྐྱེ་ནི། ལྷང་བ་དེ་སྐྱབ་པའི་གཉེན་པོ་ཡིན་པ་སྟོན་པའི་ཆེད་དུ་སྐྱབ་པ་མ་ཡིན་ཞེས་
 བརྗོད་པའི་སྐྱ་ལྟ་བུ་སྟེ། སྐྱ་དེས་སྐྱང་བ་དེ་སྐྱབ་པ་མིན་ཅམ་མི་སྟོན་པར་སྐྱབ་པའི་
 འགལ་སྐྱེའི་གཉེན་པོར་གྱུར་པའི་སྐྱང་བ་སྟོན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་འདོད་ཆགས་མེད་
 པ་དང་། ཞེ་སྐྱང་མེད་པ། གཉི་སྐྱག་མེད་པ་ཞེས་པའི་སྐྱ་དག་གྲང་གཉེན་པོ་སྟོན་
 པའི་དགག་སྐྱ་ཡིན་ནོ། ། ༡༥ གལ་བ་སྟོན་པའི་དགག་སྐྱ་ནི། ལོ་ས་དང་གལ་བའི་
 སྐྱེས་བུ་ལ་ལོ་ས་མེད་ཅེས་བརྗོད་པའི་སྐྱ་ལྟ་བུ་སྟེ། སྐྱ་དེས་ལོ་ས་མེད་ཅམ་མི་སྟོན་
 པར་ལོ་ས་མེད་པའི་སྐྱེས་བུ་སྟོན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཚུ་མེད་པའི་དགོན་པ་དང་། མི་
 མེད་པའི་ཁང་པ་ཞེས་པའི་སྐྱ་དག་གྲང་གལ་བ་སྟོན་པའི་དགག་སྐྱ་ཡིན་ནོ། །དེ་
 དག་ལས་དང་པོ་མེད་དགག་དང་། ལྷག་མ་བཅུ་བཞི་མ་ཡིན་དགག་ཏུ་སྟོན་པའི་
 དགག་སྐྱ་ཡིན་ནོ། །

ཡང་དགག་པ་བཙེ་ལྟ་བུ་བསྐྱུས་ན་བརྒྱད་དུ་བསྐྱུ་ཚུམ་ནས་གཉིས་སུ་བསྐྱུ་
 ཚུམ་བར་བཤམ་དེ། བརྒྱད་དུ་བསྐྱུ་ཚུམ་ནི། ལོ་ག་བ་བསྐྱུས་པ་ལས།
 ལུས་དང་ཞན་པ་དམན་པར་ཉེ། །སྤ་བ་ལ་སོགས་ཀྱི་གཅིག་ཏུ།
 སྐྱར་བས་དགག་པའི་རྣམ་གྲངས་བརྒྱད།¹⁷¹

ཅེས་འབྲུང་བ་སྐྱར་ལུས་པའི་དགག་པ་དང་ཞན་པའི་དགག་པ་གཉིས་དམན་པའི་
 དགག་པར་འདུ་བས་དེ་གཉིས་ལ་དམན་པའི་དགག་པ་ཞེས་གཅིག་ཏུ་བྱས་ལ། སྤ་
 བ་ལ་སོགས་པ་ཀྱི་སྐྱ་བའི་དགག་པར་འདུ་བས་སྐྱ་བའི་དགག་པ་ཞེས་གཅིག་ཏུ་
 བྱས་པས་བརྒྱད་དེ། དེ་ཡང་ ༡ མེད་པར་དགག་པ་དང་། ༢ གཞན་པར་དགག་པ་

171 ལྷེ་དགེ་བསྐྱབ། སྐྱ་རིག་ཤེ་རྒྱུ་ ༤-༢ ལོག་ ༣༥༡ བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེབ། ༡༠༩ ལོག་ ༡༢༥༠

དང་། ༣ འབྲ་བར་དགག་པ་དང་། ༤ དམན་པར་དགག་པ་དང་། ༥ ལྷ་བའི་དགག་
 པ་དང་། ༦ མི་མཐུན་པར་དགག་པ་དང་། ༧ གཉེན་པོའི་དགག་པ་དང་། ༨ བྲལ་བའི་
 དགག་པ་བཅས་སོ། །ཞུམ་པའི་དགག་པ་དང་ཞན་པའི་དགག་པ་གཉིས་དམན་པའི་
 དགག་པར་འདུ་ཚུལ་ནི། དེ་གསུམ་ཡོན་ཏན་གྱི་སྤྱོད་པ་དགག་པར་མཚུངས་པའི་རྒྱ་
 མཚན་གྱིས་ཡིན་ནོ། །ལྷ་བ་ལ་སོགས་པ་རྒྱག་ལྷ་བའི་དགག་པར་འདུ་བའི་རྒྱ་
 མཚན་ནི། དེ་རྣམས་རགས་པའི་སྤྱོད་པ་དགག་པར་མཚུངས་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་ཡིན་ནོ། །

བདུན་དུ་བསྐྱེད་ཚུལ་ནི། ལྷོག་པ་བསྐྱེས་པ་ལས།

མི་མཐུན་གཉེན་པོར་སྦྱར་བས་བདུན། །¹⁷² ཞེས་པ་ལྷར་བརྒྱད་དུ་བསྐྱེས་པའི་
 བང་ནས་མི་མཐུན་པ་གཉེན་པོའི་དགག་པར་བསྐྱེས་ནས་བདུན་དུ་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །

རྒྱག་ཏུ་བསྐྱེད་ཚུལ་ནི། ལྷོག་པ་བསྐྱེས་པ་ལས།

དམན་དང་ཚུང་བ་ཞུམ་པ་རྒྱ། །དགག་པའི་རྣམ་ཐངས་རྣམ་པ་རྒྱག །¹⁷³
 ཞེས་འབྲུང་བ་ལྷར་དགག་པ་བདུན་དུ་བསྐྱེས་པའི་བང་ནས་དམན་པར་དགག་པ་
 དང་ལྷ་བར་དགག་པ་གཉིས་ཞུམ་པར་དགག་པའི་བང་དུ་བསྐྱེས་ནས། ༡ མེད་པར་
 དགག་པ་དང་། ༢ གཞན་པར་དགག་པ་དང་། ༣ འབྲ་བར་དགག་པ་དང་། ༤ ཞུམ་
 པའི་དགག་པ་དང་། ༥ གཉེན་པོའི་དགག་པ་དང་། ༦ བྲལ་བའི་དགག་པ་བཅས་
 རྒྱག་ཏུ་བྱེད་ནོ། །

ལྷར་བསྐྱེད་ཚུལ་ནི། ལྷོག་པ་བསྐྱེས་པ་ལས།

172 ལྷེ་དགོ བསྐྱེད། ལྷ་ཡིག་ཤེས་ལྷོག་ ༧ ཤོག་ ༣༥༡ བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེབ། ༡༠༤ ཤོག་ ༡༧༥༠
 173 བོངས་མཚུངས། ལྷོག་ ༧ ཤོག་ ༣༥༡ བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེབ། ༡༠༤ ཤོག་ ༡༧༥༠

དོན་གྱིས་གོ་བར་བྱེད་པ་དང་། །ཚིག་གཅིག་རྣམ་པར་སྐྱབ་པ་དང་།།

དེ་ལྟར་རང་ཚིག་མི་སྟོན་པ། །དེ་ལས་གཞན་པ་གཞན་ཡིན་ནོ།¹⁷⁴

ཞེས་འབྲུང་བ་ལྟར། ༡ མེད་པར་དགག་པ་དང་། ༢ རང་གི་དགག་བྱ་བཀག་ཤུལ་དུ་
ཚོས་གཞན་སྐྱབ་པ་དངོས་སུ་འཕེན་པ་དང་། ༣ ཤུགས་ལ་འཕེན་པ་དང་། ༤ དངོས་
ཤུགས་གཉིས་ཀར་འཕེན་པ་དང་། ༥ སྐབས་ཐོབ་གྱིས་འཕེན་པ་དང་ལྟའོ།།

བཞིར་བསྐྱུ་ཚུལ་ནི། ལྟོག་པ་བསྐྱུས་པ་ལས།

ཀུན་ཏུ་བརྟགས་པ་འགོག་པ་དང་། །རང་གི་གཞི་ལས་ལྷུས་པ་དང་།།

གཞན་དང་འགལ་བ་རྣམ་པ་བཞི། །¹⁷⁵

ཞེས་པ་ལྟར། ༡ ཀུན་ཏུ་བརྟགས་པ་འགོག་པའི་དགག་པ་དང་། ༢ ལྷུས་པའི་དགག་
པ་དང་། ༣ གཞན་པའི་དགག་པ་དང་། ༤ འགལ་བའི་དགག་པ་དང་བཞིའོ། །མེད་
དགག་རྣམས་དང་པོ་ཡིན་ལ། དེའི་མཚན་གཞི་ནི་སྐྱེ་རྟག་པར་མེད་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ།
སྐྱེ་རྟག་པ་ནི་ཀུན་ཏུ་བརྟགས་པ་འཕམ་སྒོ་བརྟགས་པ་ཡིན་ལ། སྐྱེ་རྟག་པར་མེད་པ་ནི་
དེ་འགོག་པའི་དགག་པ་ཡིན་པས་ན་ཀུན་ཏུ་བརྟགས་པ་འགོག་པའི་དགག་པ་ཞེས་
བྱའོ། །དེས་མེད་དགག་ཐམས་ཅད་ལ་རིགས་འདྲ། དམན་པར་དགག་པ་ནས་འགལ་
ལས་མཐའ་དག་མ་ཡིན་པར་དགག་པའི་བར་གྱི་དགག་པ་རྣམས་གཉིས་པ་ཡིན་
ལ། དེ་དག་རང་རང་གི་དགག་བྱ་ཡོན་ཏན་གྱི་སྤྱོད་སོགས་ཆེ་བའམ་རགས་པ་
འགོག་པར་མཚུངས་པས་ན་ལྷུས་པའི་དགག་པ་ཞེས་བཤད། མི་ཚོན་པོ་ཉིན་པར་

174 ལྟེ་དགེ་བསྟན། སྐྱེ་རིག་ཤེ་སྒྲིག་ ༤ རོག་ ༣༥༡ བ། དཔེ་བསྐྱུར་མ། དེབ། ༡༠༩ རོག་ ༡༢༥༠
175 རོང་མཚུངས། སྒྲིག་ ༩ རོག་ ༣༥༡ བ། དཔེ་བསྐྱུར་མ། དེབ། ༡༠༩ རོག་ ༡༢༥༠

ཟས་མི་ཟ་བ་ལྟ་བུ་ནི་གསུམ་པ་ཡིན་ཏེ། རང་ཉིད་བརྗོད་པའི་སྐྱེས་ཉིན་མོ་ཟ་བ་ལས་
 གཞན་མཚན་མོ་ཟ་བ་སྟོན་པས་ན་གཞན་པའི་དགག་པ་ཞེས་བཤད། མ་རིག་པ་དང་།
 ཆགས་མེད། ལྡང་མེད། གཏི་སྲུག་མེད་པ་ལྟ་བུ་རྣམས་བཞི་པ་ཡིན་ཏེ། རང་རང་
 བརྗོད་པའི་སྐྱེ་རྣམས་ལྟན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་གྱི་འགལ་བ་སྟོན་པའི་དགག་སྐྱེ་
 ཡིན་པས་ན་འགལ་བའི་དགག་པ་ཞེས་བཤད་དོ།།

གསུམ་དུ་བསྐྱུ་ཚུལ་ནི། ལྡོག་པ་བསྐྱེས་པ་ལས།

མེད་པ་དང་ནི་གཞན་པ་དང་། །གཉེན་པོའི་དོན་ལ་འཇུག་པ་གསུམ།¹⁷⁶

ཞེས་བ་ལྟར། ༡ མེད་པའི་དགག་པ་དང་། ༢ གཞན་པའི་དགག་པ་དང་། ༣ གཉེན་
 པོའི་དགག་པ་དང་གསུམ་མོ།།

གཉིས་སུ་བསྐྱུ་ཚུལ་ནི། ལྡོག་པ་བསྐྱེས་པ་ལས།

དགག་པའི་རྣམ་གངས་རི་སྟེང་བ། །མེད་དང་མ་ཡིན་གཉིས་སུ་འདྲ།¹⁷⁷

ཞེས་འབྲུང་བ་ལྟར། ༡ མེད་དགག་དང་། ༢ མ་ཡིན་དགག་གཉིས་མོ། །དེ་རྣམས་
 གྱི་ངོ་བོ་དང་མཚན་གཞི་ནི་སྤར་བཤད་ཟིན་པ་ལྟར་རོ།།

དེ་ལྟར་ནང་པའི་གཞུང་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་དབྱ་ཚད་གཉིས་ཀྱི་གཞུང་དུ་དགག་
 སྐབས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཅུལ་དུ་བཏོན་ནས་གཏན་ལ་འབབས་པ་ནི། སྤྱིར་སྟོ་ཡུལ་ལ་
 འཇུག་ཚུལ་བྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་ཤེས་པ་དང་། བྱུང་པར་སྐྱོད་དགག་སྐབས་ཀྱི་
 རྣམ་པས་ཡུལ་ལ་འཇུག་པའི་བྱུང་པར་མ་འདྲེས་པར་ཤེས་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་
 རིགས་པའི་དགག་སྐབས་བྱེད་པའི་ཚོ། སྐབས་བསྐྱེད་དགག་ཚུལ་གྱི་རྣམ་དབྱེ་དང་

176 ལྡོག་པའི་བསྐྱེས། སྐྱེ་རིག་ཤེས་ལྡོག་ ༡༠--༡༡ ཤོག ༣༥༡ ར། དཔེ་བསྐྱེད་མ། དེག ༡༠༩ ཤོག ༡༢༥༠
 177 བོང་མཚུངས། ལྡོག་ ༡༡ ཤོག ༣༥༡ ར། དཔེ་བསྐྱེད་མ། དེག ༡༠༩ ཤོག ༡༢༥༠

རིགས་པས་འགོག་པའི་དགག་མཚམས་ངེས་པ་སོགས་གནད་མང་པོ་ཞིག་དང་
འགྲེལ་ཆེ་བས་གཞུང་རྣམས་ལས་དགག་པའི་རྣམ་དབྱེ་གལ་གནད་ཆེ་བར་བརྟེན་
ཉེ་གཏན་ལ་པབ་པ་ཡིན་ལོ།།

༡) གཞལ་བྱའི་གནས་གསུམ།

གཞལ་བྱའི་གནས་གསུམ་བཤད་པ་ནི། གཞལ་བྱའི་གནས་ཐམས་ཅད་བསྟུ་
ན། མངོན་སུམ་གྱིས་ངེས་ལུས་པའི་མཐོང་བ་མངོན་གྱུར་དང་། མངོན་སུམ་གྱིས་
ངེས་མི་ལུས་ཤིང་རྒྱ་མཚན་ལ་བརྟེན་ནས་ངེས་དགོས་པའི་སློབ་གྱུར་གཉིས་སུ་
ངེས་ལ། སྤྱི་མ་ལའང་དངོས་སྟོབས་ཀྱི་རིགས་པས་སྐྱབ་ལུས་པའི་ཅུང་ཟད་སློབ་
གྱུར་དང་། ལུང་ཚད་མ་ལ་བརྟེན་ནས་ངེས་དགོས་པའི་ཤིན་ཏུ་སློབ་གྱུར་གཉིས་ཡོད་
པས་གཞལ་བྱའི་གནས་ལ་གསུམ་དུ་གྲངས་ངེས་སོ། །འདི་དག་ནང་པའི་གཞུང་དུ་
ཆེས་སྤྱི་མོ་ཞིག་ནས་གསུངས་ཉེ། དཔེར་ན། མདོ་སྤེལ་དགོངས་འགྲེལ་ལས།

འདུ་བྱེད་ཐམས་ཅད་སྐྱད་ཅིག་པ་ཉིད་དང་། འཇིག་རྟེན་པ་རོལ་ཡོད་པ་ཉིད་
དང་། ལས་དགེ་བ་དང་། མི་དགེ་བ་རྒྱུད་མི་ཟ་བ་དེ་ལ་གནས་པའི་མི་རྟག་
བར་རིགས་པ་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་དམིགས་པ་གང་ཡིན་པ་དང་། སེམས་ཅན་
སྣ་ཚོ་གསལ་ལས་སྣ་ཚོ་གསལ་ལ་གནས་པ་མངོན་སུམ་དུ་དམིགས་པ་གང་ཡིན་
པ་དང་། སེམས་ཅན་བདེ་བ་དང་སྐྱབ་བསྐྱལ་བ་ལས་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བ་
ལ་གནས་པ་མངོན་སུམ་དུ་དམིགས་པ་གང་ཡིན་པ་དང་། གང་གིས་མངོན་

སུམ་དུ་མ་གྲུང་བ་ལ་རྗེས་སུ་དབག་པར་བྱ་བ་དང་།¹⁷⁸

ཞེས་གཟུགས་སོགས་རྒྱུར་མཐོང་གི་སྐྱེ་བོས་སྲོང་སྟོབས་ཀྱིས་རྟོགས་ཅུས་པའི་
ཚོས་ཀྱི་སྟེང་གི་རྒྱན་ཅིག་ལ་འགྲུང་བའི་མི་རྟག་པ་སོགས། རྒྱད་གཞི་གཟུགས་
སོགས་བཞེན་དུ་སྲོང་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་མི་ཅུས་པར་རྗེས་དབག་ལ་བརྟེན་དགོས་
པར་གསུངས་པ་ལྟ་བུ་དང་། དེ་བཞེན་དུ་མངོན་པ་མངོན་གྱི་རང་འགྲེལ་ལས། “ཚོས་
གང་དག་ཡོད་པ་དེ་དག་ནི་བར་ཆད་བྱེད་པ་མེད་ན་མངོན་སུམ་དུ་དམིགས་པ་ཡིན་
ཏེ། དཔེར་ན། ཡུལ་རྒྱག་དང་ཡིད་ལྟ་བུའོ། །”¹⁷⁹ ཞེས་ཡུལ་གང་དང་གང་ཡིན་རུང་།
རང་ཉིད་མངོན་དུ་འགྲུང་བ་ལ་བར་ཆད་བྱེད་པ་མེད་ན་མངོན་སུམ་དུ་དམིགས་ཅུས་
པར་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།།

དེ་ལྟར་མངོན་སུམ་གྱིས་དམིགས་ཅུས་པའི་གཞུང་བུའི་གནས་རྣམས་ལ་
མཐོང་བ་མངོན་གྲུང་དང་། དེ་ལྟ་བུའི་མངོན་སུམ་གྱིས་དམིགས་མི་ཅུས་ཀྱང་མངོན་
སུམ་གྱིས་གྲུབ་པའི་དོན་གཞི་ལ་བྱས་ཏེ་དངོས་སོ་སྟོབས་ཞུགས་ཀྱི་རྗེས་དབག་
གིས་ངེས་ཅུས་པའི་རིགས་རྣམས་ལ་ཅུང་ཟད་སྐྱོག་གྲུང་དང་། གནས་སྐབས་དངོས་
སྟོབས་ཀྱི་རིགས་པས་ཀྱང་དབག་ཏུ་མེད་ཅིང་གཞན་གྱི་དག་སྐྱོས་ཡང་དག་ཅམ་ལ་
བརྟེན་ནས་ངེས་དགོས་པའི་རིགས་རྣམས་ལ་ཤིན་ཏུ་སྐྱོག་གྲུང་ཅེས་གཞུང་ལས་ཐ་
སྟོང་མངོན། དེ་ལ་ཆད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས་ནི།

མངོན་སུམ་སྐྱོག་ཏུ་གྲུང་བ་ལས། །གཞུང་བྱ་གཞན་ནི་ཡོད་མ་ཡིན།¹⁸⁰

178 རྗེ་དགེ་བཀའ། མདོ་རྗེ། ཅ། ལེའུ་བརྟུ་ལ། ཤོག ༥༡ ལ། དཔེ་བསྟུར་ལ། དེ་ལ། ༤༩ ཤོག ༡༢༠
179 རྗེ་དགེ་བསྟན། མངོན་ལ། ལ། གནས་དགུ་ལ། ཤོག ༡༢ ལ། དཔེ་བསྟུར་ལ། དེ་ལ། ༥༩ ཤོག ༡༥༤
180 རྗེ་དགེ་བསྟན། ཆད་ལ། ཅ། མངོན་སུམ་ལེའུ་སྐྱོག་ ༤༣ ཤོག ༡༢༡ ལ། དཔེ་བསྟུར་ལ། དེ་ལ། ༤༥ ཤོག ༥༣༡

ཞེས་ཚད་མའི་གཞལ་བྱ་ལ། མཐོང་བ་མངོན་གྱུར་དང་། རྫོག་གྱུར་གཉིས་སུ་གྲངས་
དེས་པར་གསུངས་ལ། དེའི་ཕྱི་མ་རྫོག་གྱུར་ལའང་གོང་དུ་སློབ་པ་ལྟར་ཅུང་ཟད་རྫོག་
གྱུར་དང་། འིན་ཏུ་རྫོག་གྱུར་གཉིས་ཏེ། དེ་ལྟར་ན་གཞལ་བྱའི་གནས་ལ་གསུམ་དུ་
གྲངས་དེས་པར་གསུངས་སོ།།

དང་པོ་མཐོང་བ་མངོན་གྱུར་བཤད་པ་ལ། དེའི་ངོ་བོ་ནི། ཉགས་ཡང་དག་ལ་
མ་བརྟེན་པར་མངོན་སུམ་གྱིས་ཉོགས་ཀྱས་པའི་ཚོས་ཤིག་ལ་འཛིག་དཔེར་ན།
རང་ཅག་གིས་མངོན་སུམ་གྱི་སྲོང་བས་ཉོགས་ཀྱས་པའི་གཟུགས་སྐྱ་བྱི་ངོ་རེག་
བྱ་སོགས་ཕྱིའི་ཡུལ་དང་། ཚོར་བ་བདེ་སྦྱག་དང་སེམས་གྱི་འཆར་སློང་རགས་པ་
སོགས་ནང་གི་ཡུལ་རྣམས་ལྟ་བུའོ།།

གཉིས་པ་ཅུང་ཟད་རྫོག་གྱུར་བཤད་པ་ལ། དེའི་ངོ་བོ་ནི། དངོས་སྟོབས་
གྱི་ཉགས་ལ་བརྟེན་ནས་དེས་དགོས་པའི་ཡུལ་ལ་བྱ་ཞིང་། དཔེར་ན། གཟུགས་
སོགས་གྱི་ཚོས་ལྟ་བུ་སྐད་ཅིག་གིས་འཛིག་པའི་བདག་ཉིད་ཅན་ཡིན་ཡང་། རྒྱང་
གཞི་གཟུགས་སོགས་གྱི་ཚོས་ལྟ་བུ་ནི་མངོན་སུམ་དུ་གྲུབ་ལ། དེ་དག་སྐད་ཅིག་
གིས་འཛིག་པའི་ཚོས་ཅན་དུ་གྲུབ་པ་ནི། རྒྱ་རྒྱེན་ལ་སྟོས་པའི་གཞན་དབང་ཅན་
ཡིན་པ་དང་། རང་ཉིད་འཛིག་པ་ཕྱིས་འབྱུང་གི་རྒྱ་གཞན་ལ་སྟོས་མི་དགོས་པ་
སོགས་གྱི་རིགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་དགོག་ཀྱས་གྱི། རྒྱང་གཞི་གཟུགས་སོགས་
འཇལ་བའི་མངོན་སུམ་དེས་འབྲུབ་མི་ཀྱས་པ་ལྟ་བུའོ།།

དེ་བཞིན་དུ་དཔེར་ན། འགྲོ་ལམ་དུ་ཞུགས་པའི་སྐྱེ་བོས་པ་རིའི་ལ་ཅེར་དུ་
བ་སྟོ་སྦྱར་རེ་བ་མཐོང་བ་ན། དུ་བ་དེ་མཐོང་བས་རྒྱེན་བྱས་ཏེ་དེར་མེ་ཡོད་པར་

དཔོག་ལུས་པ་ནི། མེ་དང་དུ་བ་གཉིས་མེད་ན་མི་འབྱུང་གི་འབྲེལ་བ་སྤར་ངེས་ཟིན་
 པ་དང་། སྐབས་དེར་གཞི་དེར་དུ་བ་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བའི་དབང་གིས་ཡིན་ལ།
 དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་མཚན་མེད་དུས་སུ་ནི། མེ་ཡོད་ན་རྒྱང་ནས་མངོན་སུམ་ལ་སྤར་དུ་
 རུང་ལ། དུ་བ་ཡོད་ན་སྤར་དུ་མི་རུང་བས། དེའི་ཆེ་མེ་མེད་པ་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ཏེ་
 དུ་བ་མེད་པར་དཔོག་ལུས། གནས་སྐབས་དེ་གཉིས་སུ་རིམ་པ་བཞིན། གང་ཟུག་
 དེས་མེ་ཡོད་པ་དང་། དུ་བ་མེད་པ་གཉིས་མངོན་སུམ་གྱི་སྤྱོད་སྟོབས་གིས་ངེས་
 མི་ལུས་པ་ནི་ཡུལ་དེ་གཉིས་གང་ཟུག་དེ་ལ་གནས་སྐབས་དེར་སློབ་ཏུ་གྱུར་པའི་
 གནད་གིས་ཡིན་ལོ།།

གསུམ་པ་ཤིན་ཏུ་སློབ་ཏུ་བཞག་པ་ལ། དེའི་ངོ་བོ་ནི། མངོན་སུམ་དང་
 དངོས་པོ་སྟོབས་ལུགས་གྱི་རྗེས་དབག་གིས་ངེས་མི་ལུས་ཤིང་དབྱེད་པ་གསུམ་
 གིས་དག་པའི་ལུང་གི་ཉགས་ལ་བརྟེན་ནས་བསྐྱབ་པར་བྱ་བའི་ཡུལ་ལ་བྱ་ཞིང་།
 དབྱེད་པ་གསུམ་གིས་དག་ཅེས་པ་ནི། ལུང་ངམ་ངག་དེས་མཐོང་བ་མངོན་གྱུར་
 གྱི་དོན་བསྟན་པ་ལ་མངོན་སུམ་ཚད་མས་གཞོད་པ་མེད་པ་དང་། རུང་ཟད་སློབ་
 གྱུར་གྱི་དོན་བསྟན་པ་ལ་དངོས་སྟོབས་རྗེས་དབག་གིས་གཞོད་པ་མེད་པ་དང་།
 མ་མཐོང་བའི་དོན་ཤིན་ཏུ་སློབ་ཏུ་བསྐྱབ་པ་ལ་རང་ཚིག་སྲ་བྱི་འགལ་བ་སོགས་
 གིས་གཞོད་པ་མེད་པ་ལ་བྱ།

དེ་ཡང་ནང་བ་རང་གི་ལུགས་བཞིན་དཔེར་བཅོལ་ན། སྤྱིར་རྒྱ་ལས་བསགས་
 པ་ལས་འབྲས་བུ་རིགས་མཐུན་པ་འབྱུང་བ་ཙམ་ཞིག་ནི། རྒྱ་རིགས་མཐུན་པ་ལས་
 འབྲས་བུ་རིགས་མཐུན་པ་འབྱུང་བའི་རྒྱ་འབྲས་སྤྱིའི་འགྲོས་གཏན་ལ་འབབས་པའི་

ན། །བསྟན་བཅོས་ལེན་པར་རིགས་ལྡན་ཡིན། །¹⁸² ཞེས་གཞལ་བྱ་འིན་ལྗོན་གྱི་གཞུང་གི་
གནས་དང་འབྲེལ་བའི་ཚེ་ལུང་ལ་སྟོན་པ་རིགས་པ་དང་ལྡན་པའི་སྟོན་ཡིན་པར་
གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

ལུང་ཚད་མར་འཛིན་པའི་ཚུལ་ནི། དཔེར་ན། སྤྱིན་པ་བཏང་བ་ལས་ལོངས་
སྟོན་འབྲུང་སྟེ། ལུང་ལས་དེ་ལྟར་གསུངས་པའི་བྱིད། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ལུང་རང་ཉིད་སྐྱབ་
བྱེད་དུ་བཀོད་པའི་དོན་མིན་གྱི། དབྱེད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་རྒྱ་མཚོར་དུ་
བྱས་པའི་སྟོན་པར་གྱི་བརྗོད་བྱ་ལ་མི་བསྐྱབ་པར་བསྐྱབ་དགོས་སོ། །དེ་ཡང་ཚད་
མ་རྣམ་འབྲེལ་ལས།

འབྲེལ་པ་དང་ནི་རྗེས་མཐུན་ཐབས། །སྤྱིས་བྱའི་དོན་ནི་རྗོད་བྱེད་དག།¹⁸³
ཅེས་པས་སྐབས་སུ་བབ་པའི་སྐྱོར་བའི་ཚོས་ཅན་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས།
མཐོང་དང་མ་མཐོང་དངོས་པོ་ཡི། །དོན་དེ་དག་ལ་མངོན་སུམ་དང་།།
རྗེས་སུ་དབག་རྣམ་གཉིས་ཀྱིས་ཀྱང་། །གཞོད་མེད་འདི་ཡི་མི་བསྐྱབ་བའོ།།¹⁸⁴
ཞེས་པས་སྐྱོར་བ་དེ་ལྟ་བུའི་རྟགས་ངོས་འཛིན་པར་མཛད་དོ།།

སྐྱབ་བྱེད་གཞན་ཡང་གསུང་བ་པོ་སྟོན་པ་དེས་གཞལ་བྱའི་གནས་དང་པོ་

---

182 ཕྱི་དགེ་བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། གཞན་དོན་ལེན། སྟོག་ ༥༡ ཞོག་ ༡༩༡ བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེག་ ༥༢ ཞོག་ ༥༢༥
183 ཕྱི་དགེ་བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། རང་དོན་ལེན། སྟོག་ ༥༡༤ ཞོག་ ༡༠༩ བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེག་ ༥༢ ཞོག་ ༩༡
184 བོང་མཚུངས། རང་དོན་ལེན། སྟོག་ ༥༡༢ ཞོག་ ༡༠༩ བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེག་ ༥༢ ཞོག་ ༩༡

མཐོང་བ་མངོན་གྱིང་དང་བདེན་བཞི་ལྟ་བུ་ཅུང་ཟད་སློབ་གྲྲི་གནས་སྟོན་པའི་
 གསུང་རབ་རྣམས་དབྱེད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་སློབ་མ་རང་གི་བཟོད་བྱ་ལ་མི་
 བསྐྱེད་བར་གྱུབ་པ་དཔེར་བཞོན་ནས་སྟོན་པ་དེས་གསུངས་པའི་ཤིན་སློབ་སྟོན་པའི་
 གསུང་རྣམས་ཀྱང་རང་གི་བཟོད་བྱ་ལ་མི་བསྐྱེད་བར་ཤུགས་གྱིས་སྐྱབ་ཚུལ་གསུངས་
 ཏེ། གཞུང་དེ་ཉིད་ལས།

ཡིད་ཆེས་ཆོག་ནི་མི་བསྐྱེད་པའི། །སྤྱི་ལས་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ཉིད།།¹⁸⁵ ཅེས་

དང་། གཞན་ཡང་འཕགས་པ་ལྟའི་བཞི་བརྒྱ་པ་ལས།

སངས་རྒྱལ་གྱིས་གསུངས་སློབ་གྲྲི་ལ། །གང་ཞིག་ཐེ་ཚོམ་སྤྱེ་འགྲུང་བ།།

དེ་ཡིས་སྟོང་བ་ཉིད་བསྟེན་ཏེ། །འདི་ཉིད་ཁོ་ནར་ཡིད་ཆེས་བྱ།།¹⁸⁶

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས་ཀྱང་།

སློབ་པ་ཉིད་གཞིགས་ལམ་གསུངས་པ། །འབྲས་མེད་ཕྱིར་ན་བརྟུན་མི་གསུང་།།

ཐུགས་བཅེ་ལྟན་ཕྱིར་ཚོམ་ཀུན་ཡང་། །གཞན་གྱི་དོན་དུ་སྦྱོར་ཕྱིར་རོ།།¹⁸⁷

ཞེས་གསུང་བ་སོ་བདག་ཅག་གི་སྟོན་པ་ནི། སེམས་ཅན་ལ་གཅིག་ཏུ་བཅེ་བའི་བདག་
 ཉིད་ཅན་ཡིན་པ་དང་། དེས་ཤིན་སློབ་སོགས་སྟོན་པའི་ཆ་ལ་བརྟུན་གསུང་དགོས་
 པའི་རྒྱ་མཚོར་མེད་པས་ཀྱང་སྟོན་པའི་གསུང་ཚད་མར་སྐྱབ་པ་སོགས་བྱུང་བས་
 བང་པའི་ཤུགས་ལ་གནས་སྐབས་འགའ་ཞིག་ཏུ་ལུང་ཚད་མར་བྱེད་པ་ཁས་ལེན་

185 ཟླ་དགེ་བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། རང་དོན་ལེན། སློབ་གྲྲི་ ༡༧༤ ཞོག་ ༡༠༣ བ། དཔེ་བསྐྱུང་མ། དེ་བ། ༤༧ ཞོག་ ༤༡༡
 186 ཟླ་དགེ་བསྟན། དབྱེད་མ། ཚ། རབ་བྱེད་བཅུ་གཉིས་པ། སློབ་གྲྲི་ ༥ ཞོག་ ༡༣ བ། དཔེ་བསྐྱུང་མ། དེ་བ། ༥༧ ཞོག་ ༡༠༤
 187 ཟླ་དགེ་བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེན། སློབ་གྲྲི་ ༡༤༤ ཞོག་ ༡༡༣ བ། དཔེ་བསྐྱུང་མ། དེ་བ། ༤༧ ཞོག་ ༡༡༣

ཡང་། ལུང་ཚད་མར་འགོ་རྩལ་དེ་གོང་དུ་བཤམ་བ་ལྟར་ལུང་གི་དོན་ལ་མངོན་སུམ་
 དང་རིགས་བས་མི་གཞོད་པ་དང་། ལུང་ཚིག་ལ་ནང་འགལ་མེད་པ་དང་། གསུང་བ་
 བོར་དགོས་དམིགས་གཞན་མེད་པ་སོགས་ཆ་རྒྱུན་མང་པོ་ཞིག་ཚང་དགོས་པའི་
 གནད་འདི་ཤེས་དགོས་པ་གལ་ཆེའོ། །།

རྒྱུ་ཤོས་བྱེད་མཁའ་ནི། འབགས་ཡུལ་གྱི་སྤྲུལ་གསུམ་པའི་བྱུང་མཐའ་སྤྲོ་བ་ཆེ་བྲམ་
བྱེ་བྲག་པ་དང་རིག་པ་ཅན་པ་གཉིས་ཡིན་པར་བྲགས་སོ།།

༡ གཞུགས་ཀྱི་ཚུང་མཐའ་རྩལ་སྤྲོ་བ་འཛོག་ཚུལ།

སྤྲུལ་གསུམ་བྱེ་བྲག་པ་དང་རིག་པ་ཅན་པས་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་ཆེ་བ་གི་དོན་
རྒྱལ་ཏུ་འདུས་པར་འདོད་ཅིང་། ཆེ་བ་དོན་རྒྱལ་ནི། ༡ རྣམ་དང་། ༢ ཡོན་ཏན་
དང་། ༣ ལས་དང་། ༤ སྤྱི་དང་། ༥ བྱེ་བྲག་དང་། ༦ འདུ་བ་བཅས་སོ། །དང་པོ་
རྣམ་ནི། རང་རྒྱ་རྒྱབ་པས་གཞན་ལ་བརྟེན་མི་དགོས་པ་དང་། ཡོན་ཏན་དོན་གཞན་
གྱི་རྟེན་བྱེད་པས་རྣམ་ཞེས་བྱ་ཞིང་། རྣམ་དེ་ནི་བྱུ་བ་དང་ལྡན་པ་དང་། ཡོན་ཏན་
དང་ལྡན་པ། འདུ་བའི་རྒྱ་ཡིན་པ་བཅས་ཁྱད་ཆོས་གསུམ་དང་ལྡན་ལོ། །བྱུ་བ་དང་
ལྡན་པ་ནི་འགྲུལ་བསྐྱོད་ཡོད་པ་དང་། ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པ་ནི་དེ་ལ་ཡོན་ཏན་མང་
པོ་ཡོད་པ། འདུ་བའི་རྒྱ་ཡིན་པ་ནི་དངོས་པོ་ཐན་ཚུན་འབྲུག་པའི་རྒྱ་ཡིན་པའོ། །
རྣམ་ལ་ཐམས་ཅད་དུ་སོང་བ་མ་ཡིན་པའི་རྣམ་དང་ཐམས་ཅད་དུ་སོང་བའི་རྣམ་
གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། འབྲུང་བ་བཞི་དང་ཡིད་དོ། །གཉིས་པ་ནི། བདག་དུས་
ཕྱོགས་ནམ་མཁའ་དང་བཞི་ལོ། །ཡང་རྣམ་ལ་རྟག་པའི་རྣམ་དང་མི་རྟག་པའི་རྣམ་
གཉིས་ལས། བདག་དུས། ཕྱོགས། ནམ་མཁའ་བཞི་ནི་ནམ་པ་ཐམས་ཅད་པའི་རྟག་
པའི་རྣམ་ཡིན་ལ། འབྲུང་བཞི་ལ་རགས་པ་དང་རྩལ་སྤྲོ་བ་གཉིས་ལས། དང་པོ་
ནི་མི་རྟག་པ་ཡིན་ལ། ཕྱི་མ་ནི་རྟག་རྣམ་སྤྲུ་འཛོག་སྟེ། རྩལ་སྤྲོ་བ་པས་དེ་མི་རྟག་

བ་ཡིན་ན་ཚོམ་བྱེད་ཀྱི་རྣམས་སྤོང་ཡོད་དགོས་པ་ལ་མེད་པས་སོ། །རྣམས་སྤོང་གིས་
བརྒྱུ་མཐའ་པའི་རགས་པ་རྣམས་ནི་མི་རྟག་པར་འདོད་དོ།།

འཛིག་རྟེན་སྣ་མ་སྟོང་པའི་ཆེ་འབྲུང་བཞིའི་རྣམས་ལྷན་པའི་རྣམས་མི་འཛིག་པར་
གནས་དགོས་ལ། གལ་ཏེ་དེའི་ཆེ་རགས་པ་མེད་པ་བཞིན་དུ། རྣམས་སྤོང་རྣམས་
ཡུང་མེད་པར་གྱུར་ན་རགས་པ་རྣམས་སྤོང་ཡང་ཚོམ་པའི་ཆེ་རྒྱ་མེད་པར་འགྱུར་
ཞིང་། དེའི་ཆེ་རྣམས་སྤོང་རྣམས་ཡོད་ཡུང་རྒྱ་དང་མི་སྤོང་པས་རྟག་པ་ཡིན་ལ།
སྟོང་བཅུད་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་དང་པོར་ཆགས་པའི་ཆེ་རྣམས་མཐའ་འབྲུང་བཞིའི་རྣམས་
སྣ་ལྷན་པའི་རྟེན་ཅིང་ཆ་ཤས་མེད་པ་སྟོན་པའི་སོར་གནས་པ་ལས་དབང་སྤྲུལ་ཆེན་
པོས་འགོ་བ་རྣམས་འབྲེན་པར་འདོད་པའི་དབང་གིས་སྟོང་བཅུད་རྣམས་རིམ་
གྱིས་འབྲུང་བས་ཅ་བའི་རྒྱ་མཐའ་སྤྲུལ་རྣམས་ཆ་མེད་རྟག་པ་ཞིག་འདོད། རྣམས་
འདི་སྟོན་དཔོན་རྣམས་ལྷན་པའི་བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པར་གསལ་བར་གསུངས་
ཏེ། དེ་ཉིད་ལས།

རྣམས་སྤོང་རྣམས་ནི་རྟག་པ་ཁོ་ན་སྟེ། རགས་པ་གྲུང་བ་ལས་ས་བོན་གྱི་ངོ་
བོར་ཉེ་བར་འགོ་བའི་ཕྱིར་རོ། །གལ་ཏེ་དེ་རྣམས་མེད་ན་ནི་རགས་པ་རྣམས་
ས་བོན་མེད་པར་འབྲུང་བར་འགྱུར་རོ། །འདི་སྟེང་གང་ལས་བསྐྱེད་པ་དང་
པོར་རགས་པ་རྣམས་¹⁸⁸ འབྲུང་བར་གྱུར་པ་འཛིག་པའི་རྣམས་ལྷན་པའི་ལྷན་ལག་
ཅན་གྱི་རྣམས་ཐམས་ཅད་འགོར་ཞིང་རྣམས་སྤོང་རྣམས་ཆ་མེད་ཞིག་ལྷན་པ་ན་རགས་
པ་རྣམས་སྟོང་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཅོ། །ཡང་གང་དག་གལ་ཏེ་གནས་སྐབས་

188 སྤོང་ཐང་དང་པེ་ཅིན་དཔར་མ་སྟེང་བཅོས་ཡོད།

དེར་རགས་པ་རྣམས་བཞིན་དུ་རྒྱལ་མོ་རབ་རྣམས་ཀྱང་མེད་པར་འགྱུར་ན་ནི་
 དེའི་ཚེ་རགས་པ་རྣམས་རྒྱ་མེད་པར་འགྱུར་བར་འགྱུར་རོ། །དེའི་ཡན་ལག་
 ཅན་གྱི་རྣམས་ཀྱི་རྒྱ་རྒྱལ་མོ་རབ་རྣམས་ཡོད་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ལ། དེ་རྣམས་ཀྱང་
 ཉག་པ་ཞིག་སྟེ། ཡོད་ལ་རྒྱ་དང་མི་ལྡན་པ་ཉིད་ཀྱི་སྲིར་རོ། །¹⁸⁹ ཞེས་སོ།།

དེ་བཞིན་དུ་སློབ་དཔོན་ཀ་མ་ལ་སྤེལ་འདི་ཚད་མའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བསྐྱུས་པའི་
 དཀའ་འབྲེལ་ལས་ཀྱང་། “ས་ལ་སོགས་པ་རྒྱལ་མོ་རབ་ཀྱི་བདག་ཉིད་རྣམས་ནི་
 ཉག་པ་ཡིན་ཏེ། རྒྱལ་མོ་རབ་རྣམས་ཉག་པ་ཉིད་ཡིན་པའི་སྲིར་རོ། །དེ་ལ་སོགས་
 པས་བརྩམས་པ་ནི་མི་ཉག་པ་སྟེ། རྒྱ་དང་ལྡན་པ་ནི་མི་ཉག་པའོ་ཞེས་བྱ་བར་རིགས་
 པས་སོ། །”¹⁹⁰ ཞེས་འབྲུང་།

ལྷུ་མཐའ་དེ་གཉིས་ཀྱི་ལྷགས་ལ་འབྲུང་བ་བཞི་དང་དེའི་རྒྱལ་མོ་རབ་རྣམས་
 ཀྱང་རིམ་པ་བཞིན་དུ་ཡོན་ཏན་བཞི་ལྡན་དང་། གསུམ་ལྡན་དང་། གཉིས་ལྡན་དང་།
 གཅིག་ལྡན་དུ་ཁས་ལེན་ཏེ། ས་དང་ས་རྒྱལ་ལ་གཞུགས་ཀྱི་རོ་རེག་བྱ་བཞི་དང་
 ལྡན་པ་དང་། རྒྱ་དང་རྒྱ་རྒྱལ་ལ་བྱི་མེད་པས་ལྷག་མ་གསུམ་ལྡན་དང་། མེ་དང་མེ་
 རྒྱལ་ལ་རོ་བྱི་གཉིས་མེད་པས་ལྷག་མ་གཉིས་ལྡན་དང་། རྒྱང་དང་རྒྱང་རྒྱལ་ནི་རེག་
 པ་ཙོམ་དང་ལྡན་པས་ཡོན་ཏན་གཅིག་ལྡན་དུ་འདོད་དོ། །དེ་ལྟར་ཡང་རྟོག་གི་འབར་
 བར། “ས་དང་། རྒྱ་དང་། མེ་དང་། རྒྱང་རྣམས་ཀྱི་རྒྱལ་མོ་རབ་དེ་དག་ཀྱང་ཉག་པ་

---

189 རྗེ་དགེ་བསྟན་པ་དབུ་མ། ཡ། རབ་བྱེད་དབུ་པ། སོག་ ༡༥ ན བ། དཔེ་བསྐྱུར་མ། དེ་བ། ༤༠ སོག་ ༡༢༤༤
 190 རྗེ་དགེ་བསྟན་པ་ཚད་མ། ཟ། བཙོ་ལྷ་བ་རྣམས་ཀྱི་ཚེག་གི་དོན་བཞག་པ། སོག་ ༢༥༧ བ།
 དཔེ་བསྐྱུར་མ། དེ་བ། ༡༠༧ སོག་ ༤༤༤

སྟེ། བྲངས་ཇི་ལྟ་བུ་བཞེན་དུ་ཡོན་ཏན་བཞེན་དང་། ཡོན་ཏན་གསུམ་དང་། ཡོན་ཏན་གཉིས་དང་། ཡོན་ཏན་གཅིག་དང་ལྡན་པ་ནི།¹⁹¹ ཞེས་དང་། ཡང་གཞུང་དེ་ཉིད་ལས། “གཟུགས་དང་། རོ་དང་། ཇི་དང་། རེག་བྲ་དང་ལྡན་པ་ནི་སའི་རྣམ་སོ། ། གཟུགས་དང་། རོ་དང་། རེག་བྲ་དང་ལྡན་པ་ནི་རྒྱ་སྟེ། གཤེར་བ་དང་རྒྱན་པ་ཉིད་དོ། །མེ་ནི་གཟུགས་དང་རེག་བྲ་དང་ལྡན་པ་འོ། །རྒྱང་ནི་རེག་བ་དང་ལྡན་པ་སྟེ།¹⁹² ཞེས་འབྲུང་བ་ལྟར་རོ།

ནང་སའི་གཞུང་དུ་ནི། མངོན་པ་སྟེ་བདུན་ལས་གཟུགས་ཅན་གྱི་ཚོས་རྣམས་འབྲུང་བ་ཆེན་པོ་བཞེན་རྒྱུ་བྱས་པ་ལས་འབྲུང་བར་གསུངས་ཤིང་། རྩེ་ལའི་དུས་རབས་གཉིས་པ་ཡས་མས་སྤྱོད་པའི་མངོན་པའི་སྟོབ་དཔོན་ཚོས་ཀྱི་དཔལ་ལམ་རྣམས་ཤིའི་ཚོས་མངོན་པའི་སྟོང་པོ་དང་།¹⁹³ ཐམས་ཅད་ཡོད་སྟེ་ལྷགས་ཀྱི་མངོན་པའི་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པར་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་བསྟན་བཅོས་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་ཆེན་པོར་རྒྱལ་མཉམ་གྱི་སྟོར་ལ་བཤད་པ་རྒྱས་པར་མཛད། རྩེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་ཆེན་པོའི་གནད་རྣམས་བསྟུས་ཏེ་ལེགས་པར་གཏན་ལ་འབེབས་པ་ལ་སྟོབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་ཚོས་མངོན་པ་མངོན་ཅ་འགྲེལ་བརྒྱུ་ལ། མངོན་པ་འོག་མའི་གཞུང་དུ་རྒྱལ་མཉམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ཇི་ལྟར་གསུངས་པའི་རྒྱལ་ནི། དེ་ཡང་ས་རྒྱ་མེ་རྒྱུང་སྟེ་འབྲུང་བ་བཞེན་དང་གཟུགས་ནི་རོ་རེག་བྲ་སྟེ་འབྲུང་བུར་བཞེན་བཅས་རྒྱལ་

191 རྩེ་དགེ་བསྟན། དབུ་མ། ར། ལེའུ་བདུན་ལ། འོག་ 323 ལ། དཔེ་བསྟུར་ལ། དེ་ལ། 41 འོག་ 420
 192 རོང་མཚུངས། འོག་ 323 ལ། དཔེ་བསྟུར་ལ། དེ་ལ། 41 འོག་ 423
 193 མངོན་པའི་བསྟན་བཅོས་ཚོས་སྤྱོད་པའི་བསྟན་འབྲུང་དུ་མི་བཞུགས་ཀྱི་རྒྱུ་ལྟ་བུ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་

སྤྱིར་རྒྱུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་དང་། བསལ་གསལ་རྒྱུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་གཉིས་
 བཤད་ཅིང་། དང་པོ་ནི། གཞུགས་ཀྱི་རྒྱུ་མཐའ་དང་། གཉིས་པ་ནི། འདུས་པའི་རྒྱུ་
 མཐའ་ལོ་ལོ་ལོ། རྒྱུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་དང་། བསལ་གསལ་རྒྱུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་
 ཡིན། ཐོགས་བཅས་ཀྱི་གཞུགས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ཡན་ལག་ཏུ་གནས་ཤིང་། གཞུགས་
 ཅན་གཞན་གྱིས་གཞོམ་མི་རུས་པར་མ་བཟོ། ལྟོས་ཀྱང་ཆ་ཤིས་སོ་སོར་འབྲེད་མི་
 རུས་ཤིང་གཞུགས་ཀྱི་རྒྱུ་མཐའ་ལྟར་པའི་ཆ་མེད་ཀྱི་རྒྱུ་དེ། རྒྱུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་
 ཀྱི་ངོ་བོ་དང་། ལྟོས་ཆ་ཤིས་སོ་སོར་འབྲེད་རུས་ཀྱང་གཞུགས་ཅན་གཞན་གྱིས་
 གཞོམ་མི་རུས་ལ། དེ་ལས་ཆ་སྤྱི་བའི་བསལ་གསལ་པའི་གཞུགས་གཞན་མེད་པའི་རྒྱུ་
 དེ་བསལ་གསལ་རྒྱུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ཀྱི་ངོ་བོ་ཡིན། དཔེར་ན། ས་རྒྱ་མེ་རྒྱུ་སྤྱི་འབྲེད་བཞིན་
 རྒྱུ་ཆ་མེད་བཞི་དང་། གཞུགས་ཅི་རོ་རེ་ག་བྱ་སྤྱི་འབྲེད་ལྟར་ཀྱི་རྒྱུ་ཆ་མེད་བཞི་
 བཅས་རྒྱུ་ལྟ་བུ་ཆ་མེད་བརྒྱུད་རེ་རེ་བ་སྤྱི་བྱ་རྒྱུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་དང་། དེ་བརྒྱུད་
 འདུས་པའི་རྒྱུ་མཐའི་རྒྱུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་བསལ་གསལ་རྒྱུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ཡིན་ནོ། །རྒྱུ་ལྟ་བུ་ལ་
 འབྲེད་བ་དང་འབྲེད་ལྟར་གཉིས་ཡོད་པ་རྒྱུ་ལྟ་བུ་ལ་བརྒྱུད་བཤད་པས་གྲུབ་པོ། །
 དེ་སྐད་དུ་ཚོས་མངོན་པ་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་ཆེན་པོ་ལས།

རྒྱུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་
 བ་དང་། གཞིག་པ་དང་། འཕྲིགས་སུ་མི་རུང་བ་དང་། ལེན་པ་དང་གཏོང་
 བ་དང་། བཞོན་པ་དང་། གཞོན་པ་དང་། འཆང་བ་དང་། འཕྲེད་དུ་མེད་པ་
 དང་། རིང་བ་དང་སྤང་བ་དང་། ལྷམ་པ་དང་རྒྱུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་དང་། ལྟ་ལེ་བ་དང་སྤྱི་
 ལེ་བ་མ་ཡིན་པ་དང་། མཐོ་བ་དང་དམའ་བ་དག་མ་ཡིན་ཞིང་། ཆ་ཤིས་

མེད་པ་དང་། བཞིག་ཏུ་མི་རུང་བ་དང་། མཐོང་བུ་མེད་པ་དང་། ཐོས་སྲུ་
 མེད་པ་དང་། བསྐྱམ་པ་དང་། བྱང་བུ་མེད་པ་དང་། རེག་ཏུ་མེད་པས། དེའི་
 མྱིར་རྒྱལ་སྤྱ་རབ་ལྗོ་ལོན་ཏུ་སྤྱ་བའི་གཞུགས་ཡིན་པ་ཞེས་བརྗོད་དོ། །
 རྒྱལ་སྤྱ་རབ་བརྟན་ལ་ལྗོ་རྒྱལ་སྤྱའི་གཅིག་ཏུ་གྱུར་ཏོ། །དེ་ལྗོ་མིག་དང་མིག་
 གི་རྣམ་པར་ཤེས་པས་གཞུང་བར་བྱ་བའི་གཞུགས་ཀྱི་ནང་ནས་ལོན་ཏུ་སྤྱ་
 བ་ཡིན་ལོ། །¹⁹⁴ ཞེས་དང་།

མཛོད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཤད་མཚན་ཉིད་རྗེས་འབྲང་ལས་ཀྱང་།

རྒྱལ་སྤྱ་རབ་ལྗོ་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། རྣམ་ཀྱི་རྒྱལ་སྤྱ་རབ་དང་། བསགས་པའི་
 རྒྱལ་སྤྱ་རབ་ལོ། །དེ་ལ་རྣམ་ཀྱི་རྒྱལ་སྤྱ་རབ་ལྗོ་ཐམས་ཅད་པས་སྤྱ་བ་ཐོགས་
 བ་དང་བཅས་པའི་གཞུགས་ཀྱི་ཡན་ལག་སྟེ། གང་ཞིག་གཞུགས་གཞན་རྣམ་
 རྣོས་ཀྱང་རབ་ཏུ་རྣམ་པར་དབྱེ་བར་མི་རྣུས་པའོ། །དེ་ཉིད་ཀྱི་མྱིར། དེ་ཆ་ཤས་
 མེད་པས་དེ་ལ་གཞུགས་ཀྱི་མཐའ་ཞེས་བྱ་སྟེ། སྐད་ཅིག་མ་སྲིད་མེད་པས་
 སྐད་ཅིག་མ་དུས་ཀྱི་མཐའ་ཉིད་ཡིན་པ་བཞིན་ལོ། །འདུས་པའི་རྒྱལ་སྤྱ་རབ་
 ལྗོ་གང་ལས་ཆེས་སྤྱ་བའི་འདུས་པ་གཞན་མེད་པ་ཚོགས་པའི་ཡན་ལག་སྟེ།
 གཞུགས་གཞན་གྱིས་གཞོམ་པར་མི་རྣུས་པ་གང་ཡིན་པའོ། །¹⁹⁵

ཞེས་འབྲུང་བ་ལྟར་འོ། །

194 གྲིས་མ། བམ་མོ་བརྒྱ་དང་སོ་རྒྱག་པ། འོག་༣༥༧

195 ལྗོ་དགོ་བསྟན། མཛོད་པ། ཟུ་གནས་གཉིས་པ། འོག་ ༡༣༡ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེག་ 17 འོག་ ༣༢༧

སློབ་དཔོན་ཐོགས་མེད་སོགས་ཀྱིས་མངོན་པ་གོང་མའི་གཞུང་ཅུ་འགྲེལ་
 ཏུ་རྒྱལ་མ་རགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་རི་ལྟར་གསུངས་པའི་ཚུལ་ལོ། རྒྱལ་མ་རབ་ཅེས་པ།
 རི་ཅམ་བཞིག་གྲང་ཐུག་པ་མེད་ཅིང་རགས་པའི་གཟུགས་ལ་སློབ་རི་ཅམ་དབྱེ་བར་
 རུས་ཀྱི་བར་དུ་ཆ་ཤས་སུ་རྣམ་པར་བྱེ་བའི་ཚུང་མཐའ་ཡིད་དོར་སྣང་བའི་ཆ་བཅས་
 ཀྱི་གཟུགས་ཞིག་ལ་འདོད་དེ། ཚོས་མངོན་པ་ཀུན་ལས་བརྒྱས་ལས། “རྒྱལ་མ་རབ་
 བསགས་པ་ནི་གཟུགས་འདུས་པའི་ཞེས་གང་བརྗོད་པ་དེ་ལ་རྒྱལ་མ་རབ་ལུས་མེད་
 བར་རིག་པར་བྱའོ། །སློབ་མཐའ་རབ་ཏུ་བྱེ་ནས་རྒྱལ་མ་རབ་ཏུ་རྣམ་པར་གཞག་སྟེ།
 རིལ་པོའི་འདུ་ཤེས་རྣམ་པར་གཞིག་པ་དང་། གཟུགས་ལ་རྣམ་སུ་ཡོངས་སུ་བྱུང་བ་
 མེད་པར་འཇུག་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་རོ། །”¹⁹⁶ ཞེས་དང་། ཚོས་མངོན་པ་ཀུན་ལས་
 བརྒྱས་པའི་བཤད་པ་ལས་གྲང་། “བཞིག་ན་སུ་ཐུག་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །སློབ་
 མཐའ་རབ་ཏུ་བྱེ་ནས་རྒྱལ་མ་རབ་ཏུ་རྣམ་པར་གཞག་ཅེས་བྱ་བ་ནི། སློབ་རི་ཅམ་དུ་
 ཆ་ཤས་ཀྱིས་བཞིག་པའི་མཐའ་རབ་ཏུ་རྣམ་པར་དབྱེ་བར་རུས་པ་དེ་ཅམ་དུ་རྒྱལ་མ་
 རབ་ཏུ་རྣམ་པར་འཛོག་པར་བྱེད་པའོ། །”¹⁹⁷ ཞེས་འབྲུང་བ་ལྟར་རོ། །

རྒྱལ་མ་རབ་ལ་དབྱེ་བས་ཡོད་མེད་ནི། རུམ་པ་ལྟ་བུའི་ཚོགས་པའི་ནང་གི་
 རྒྱལ་མ་རབ་རྣམས་པན་ཚུན་རྣམ་ཐང་དང་ཡིན་ཡང་། ཐམས་ཅད་ཀྱི་དབྱེ་བས་རླུ་
 པོ་ཡིན་པ་ལ་ཁྱད་པར་མེད་པར་གསུངས་ཏེ། སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྤང་གི་དམིགས་
 བརྟག་རང་འགྲེལ་ལས། “རྒྱལ་མ་རབ་རྣམས་ནི་རྣམ་གཞག་ཡིན་དུ་ཟིན་གྲང་རླུ་

196 རྗེ་དགེ་བསྟན། སེམས་ཅོམ། རི། ཀུན་ལས་བརྒྱས་གཉིས་པ། སོག་ ༡༢ པ། དཔེ་བསྟར་མ། དེའ། ༡༤ སོག་ ༡༤༤
 197 རྗེ་དགེ་བསྟན། སེམས་ཅོམ། ལི། བམ་པོ་བཞི་པ། སོག་ ༣༡ པ། དཔེ་བསྟར་མ། དེའ། ༡༤ སོག་ ༡༠༤༡

པོ་ལ་ནི་དབྱེ་བ་མེད་དོ། །”¹⁹⁸ ཞེས་དང་། ལྷོ་བ་དཔོན་རུལ་བ་ལྷའི་དམིགས་བརྟག་
 འགྲེལ་བ་ཤད་ལས། “གང་གི་སྤྱིར་བཏང་བ་དང་། ཁམ་པོར་ལ་སོགས་པའི་རྩལ་སྤྲོ་
 རབ་ཀྱིས་རྣམས་རྣམས་གཞན་ཉིད་ཡིན་ཏེ་རྩལ་སྤྲོ་ལྷན་སྦྲེལ་སོ་ལ་ཐ་དད་མེད་པ་དེའི་སྤྱིར་རྩལ་
 སྤྲོ་རབ་ཀྱིས་རྣམས་ལ་རྣམས་པའི་དབྱེ་བ་མེད་དོ། །”¹⁹⁹ ཞེས་སོ།།

རྩལ་སྤྲོ་རབ་ཀྱི་དབྱེ་བ་ལ། གཏུན་ལ་དབབ་པ་བསྐྱུ་བ་ལས། “མདོར་བསྐྱུ་
 བ་རྩལ་སྤྲོ་རབ་ནི་རྣམས་པ་བཙུ་ལོད་དེ་མིག་ལ་སོགས་པ་དབང་པོའི་རྩལ་སྤྲོ་རབ་
 རྣམས་པ་ལྟ་དང་། གཞུགས་ལ་སོགས་པ་ལུལ་གྱི་རྩལ་སྤྲོ་རབ་རྣམས་པ་ལྟ་དང་ས་ལ་
 སོགས་པ་འབྱུང་བ་རྣམས་ཀྱི་རྩལ་སྤྲོ་རབ་རྣམས་པ་བཞི་དང་། ཚོས་ཀྱི་སྤྱི་མཆེད་དུ་
 གཏོགས་པའི་གཞུགས་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་རྩལ་སྤྲོ་རབ་རྣམས་པ་གཅིག་གོ། །”²⁰⁰ ཞེས་
 མིག་གི་དབང་པོའི་རྩལ་སྤྲོ་རབ་རྣམས་ཚོས་ཀྱི་སྤྱི་མཆེད་པའི་གཞུགས་སུ་གཏོགས་
 པའི་རྩལ་སྤྲོ་རབ་ཀྱི་བར་རྩལ་སྤྲོ་རབ་ཀྱི་དབྱེ་བ་བཙུ་ལོད་པ་དང་དེ་དག་ཚོས་ཀྱི་
 སྤྱི་མཆེད་པའི་གཞུགས་སུ་འདུས་པར་བཤད།

ལྷོ་བ་དཔོན་ལེགས་ལྷན་འབྲེད་ནི། གཞུགས་ཅན་རྣམས་ས་ཆུ་མེ་རྒྱུད་བཞི་
 དང་། གཞུགས་ཅི་རོ་རེག་བྱ་བཞིའི་རྩལ་རྣམས་བརྒྱུད་འདུས་པ་ལས་གྲུབ་པར་མ་
 ཟད། ཚོམ་གཞིའི་རྩལ་སྤྲོ་རབ་རྣམས་ཀྱང་ཡན་གང་བར་མི་གནས་པར་རྩལ་རྣམས་
 བརྒྱུད་འདུས་དང་། རྣམས་ཡོད་ཏེ་གསུངས་ཏེ། རྟོག་གི་འབར་བ་ལས། “འདི་ལྟར་

---

198 ལྷོ་བ་དཔོན་གསུང་ཚང་ལ། ཚེ་ལོག་ ༡༦ བ། དཔེ་བསྐྱུར་ལ། དེ་བ། ༤༢ ལོག་ ༤༣ ན
 199 ལྷོ་བ་དཔོན་གསུང་ཚང་ལ། ཚེ་ལོག་ ༡༡༡ བ། དཔེ་བསྐྱུར་ལ། དེ་བ། ༡༠༦ ལོག་ ༤༡ ན
 200 ལྷོ་བ་དཔོན་གསུང་ཚང་ལ། ཚེ་ལོག་ ༡༠ བ། དཔེ་བསྐྱུར་ལ། དེ་བ། ༢༤ ལོག་ ༡༡༢

ལ་རྩལ་སྤྲོ་རབ་གཞན་གྱིས་བདག་ཉིད་ཐམས་ཅད་གྱིས་འཇུག་པ་མེད་པའི་
 སྤྱིར་རྩལ་སྤྲོ་རབ་ཐོགས་པ་དང་བཅས་པ་ཉིད་ཡིན་ལ་ཐོགས་པའི་བྱམ་པ་
 ཉིད་ལ་སོགས་པ་ལྟར་ཉལ་བ་ཉིད་དུ་ཡང་མི་རིགས་ཏེ། དེའི་སྤྱིར་རྩལ་སྤྲོ་རབ་
 ཉལ་བ་ཉིད་མེད་དོ། །གང་གི་སྤྱིར་ཉལ་བ་ཉིད་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ། དེས་ན་ནམ་
 ཡང་སངས་རྒྱས་རྣམས། །རྩལ་སྤྲོ་ཉལ་བ་ཉིད་མི་གསུང་། །གང་ཞིག་སྤྱིན་ཅི་
 མ་ལོག་པར་གཟེགས་པ་དེས་ནི་དོན་གང་ཞིག་རི་ལྟར་གནས་པ་དེ་ལོན་ལྟར་
 དེས་པར་བྱ་བ་ཞིག་གོ། །རྣམ་བརྒྱད་ཀྱི་རྩལ་སྤྲོ་རབ་མི་ཉལ་བ་ཡོད་པའི་སྤྱིར་
 དེ་ཡོད་པ་ཉིད་ཡོད་ལ། དེ་ཡང་བརྟགས་པར་ཡོད་པ་ཞིག་སྟེ། རྣམ་བརྒྱད་ལ་
 བརྟེན་ནས་བྱམ་པ་ལྟར་བརྟགས་པའི་སྤྱིར་དོ། །²⁰⁴ ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ།།

༣ སྤྲོ་རབ་བསགས་པ་ལས་རགས་པ་གྲུབ་ཚུལ།

མངོན་པ་འོག་མའི་གཞུང་དུ་རགས་པའི་གཞུགས་རྣམས་རྩལ་སྤྲོ་རབ་
 བསགས་པ་ལས་གྲུབ་པར་གསུངས་ཚུལ་ནི། གཞུགས་ཀྱི་རྒྱུང་མཐའ་རྩལ་སྤྲོ་
 རབ་དང་། མིང་གི་སྤྱང་མཐའ་ཡི་གོ་དུས་ཀྱི་སྤྱང་མཐའ་དུས་མཐའི་སྐྱད་ཅིག་མ་
 ཉས་འགོ་ཚོམ་ཞིང་། རྩལ་སྤྲོ་རབ་བདུན་འདུས་པ་རྩལ་སྤྲོ་གཅིག་གི་ཚད། རྩལ་
 སྤྲོ་བདུན་ལ་སྤྱགས་རྩལ་གཅིག་། སྤྱགས་རྩལ་བདུན་ལ་རྩལ་གཅིག་། རྩལ་
 བདུན་ལ་རི་བོང་གི་རྩལ་གཅིག་། རི་བོང་གི་རྩལ་བདུན་ལ་ལྷག་རྩལ་གཅིག་། ལྷག་

204 རྗེ་དགེ་བསྟན་པ་དབུ་མ། ཡ། རབ་བྱེད་དགུ་པ། འོག་ ༡༥ ར། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༤༠ འོག་ ༡༢༤

རྒྱལ་བདུན་ལ་སྤྲང་རྒྱལ་གཅིག།སྤྲང་རྒྱལ་བདུན་འདུས་པ་ནི་ཉི་ཟེར་གྱི་རྒྱལ་གཅིག་གི་ཚད་ཡིན། ཉི་ཟེར་གྱི་རྒྱལ་ཕན་དེ་མིག་གིས་མཐོང་ཐུབ་ཅིང་། དེའི་སྤྲོ་རྩིས་གྱི་རྒྱལ་ཕན་ལས་མིག་གིས་ཐད་ཀར་མཐོང་མི་ཐུབ་པར་བཤད་དོ། །མདོར་ན་གཟུགས་ཅན་ལས་ཚུལ་གཞི་རྒྱལ་ཆ་མེད་བསམགས་པ་ལས་འདུས་པ་ལས་གྲུབ་པར་བྱེ་སྤྲོ་དང་མདོ་སྤེ་པའི་མཁས་པ་ལས་འདོད་དེ། སྤྲོ་བ་དཔོན་དགོ་སྤྲུངས་གྱི་སྤྲོ་རྩིས་གྱི་དོན་གྲུབ་པ་ལས།

ཕན་ཚུན་བདག་ཉིད་མ་རེག་པ། །ཆ་ཤས་མེད་པར་རྣམ་གཞས་ཏེ།།

དེ་སྤྲིར་ས་ཡི་དགྱིལ་འཁོར་སོགས། །བསམགས་པ་ལས་ནི་རྣུང་བ་ཡིན།།²⁰⁵

ཞེས་དང་། མཐོང་རང་འགྲེལ་ལས།

གཟུགས་མིང་དུས་མཐའ་རྒྱལ་ཡིག་དང་། །སྤྲང་ཅིག་གཟུགས་འགྲིབ་པའི་མཐའ་ནི་རྒྱལ་སྤྲུལ་རབ་ཡིན་ལོ། །དུས་གྱི་མཐའ་ནི་སྤྲང་ཅིག་མཐོ། །མིང་གི་མཐའ་ནི་ཡི་གེ་སྟེ། ཞེས་དང་། དེ་ལ། སྤྲུལ་རབ་རྒྱལ་དང་ནི། །རྒྱལ་ཕན་དང་ནི་དེ་བཞིན་དུ། །ལྷགས་ཚུ་རི་མོང་ལུག་དང་སྤྲང་། །ཉི་ཟེར་རྒྱལ་དང་སྤྲོ་མ་དང་། །དེ་ལས་རྣུང་དང་དེ་བཞིན་དུ། །སོར་ཚིགས་ཞེས་བྱ་གོང་བདུན་འཇུར། །རྒྱལ་སྤྲུལ་རབ་ལ་སོགས་པ་འདི་དག་ནི་གོང་ནས་གོང་དུ་བདུན་འཇུར་དུ་རིག་པར་བྱ་སྟེ།²⁰⁶ ཞེས་སོགས་གསུངས།

205 རྟེན་དགོ་བསྟན། ཚད་ལ། ཞེ། སྤྲོ་ག ༥༦ ལོག ༡༤༡ ལ། དཔེ་བསྟར་ལ། དེ་ག ༡༠༦ ལོག ༥༡༤
 206 རྟེན་དགོ་བསྟན། མདོར་ལ། གུ་གཞས་གསུམ་ལ། ལོག ༡༥༤ ལ། དཔེ་བསྟར་ལ། དེ་ག ༡༥༤ ལོག ༣༡༡

གཞན་ཡང་འཕགས་པ་རྒྱ་ཆེར་རོལ་པའི་མདོ་ལས།

བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔས་སྐྱེས་པ། རྒྱལ་ལྷ་རབ་གྱི་རྒྱལ་བདུན་ལ་ནི་རྒྱལ་ལྷ་མོ་
གཅིག་གོ། རྒྱལ་ལྷ་མོ་བདུན་ལ་ནི་རྒྱལ་རྒྱུད་ཏུ་གཅིག་གོ། རྒྱལ་རྒྱུད་ཏུ་བདུན་
ལ་ནི་ཉི་མེར་གྱི་རྒྱལ་གཅིག་གོ། ཉི་མེར་གྱི་རྒྱལ་བདུན་ལ་ནི་རི་བོང་རྒྱལ་གཅིག་
གོ། རི་བོང་རྒྱལ་བདུན་ལ་ནི་ལྷག་རྒྱལ་གཅིག་གོ། ལྷག་རྒྱལ་བདུན་ལ་ནི་སྐང་
རྒྱལ་གཅིག་གོ། སྐང་རྒྱལ་བདུན་ལ་ནི་སྲོ་མ་གཅིག་གོ། སྲོ་མ་བདུན་ལ་ནི་ལྷངས་
འབྲུ་གཅིག་གོ། ལྷངས་འབྲུ་བདུན་ལ་ནི་ནས་གཅིག་གོ། ནས་བདུན་ལ་ནི་སོར་
གཅིག་གོ། སོར་བཅུ་གཉིས་ལ་ནི་མཚོ་གང་ངོ། །མཚོ་ངོ་ལ་ནི་ཁྲུ་གང་ངོ། །ཁྲུ་
བཞི་ལ་ནི་གཞུ་གང་ངོ། །²⁰⁷ ཞེས་སོ།།

འཕགས་པ་མོང་གས་གྱི་ལུའི་འཛིག་རྟེན་བཞག་པ་ལས་ནི།

ཉི་མེར་གྱི་རྒྱལ་བཞི་བཅུ་ཙུ་འཛིག་ཆ་གཅིག་ནི་རྒྱལ་ལྷ་རབ་ཡིན་ནོ། །
རྒྱལ་ལྷ་རབ་བདུན་ནི་རྒྱལ་ལྷ་མོ་གཅིག་གོ། རྒྱལ་ལྷ་མོ་བདུན་ལ་ནི་ཉི་མེར་
གྱི་རྒྱལ་གཅིག་གོ། ཉི་མེར་གྱི་རྒྱལ་བདུན་ལ་ནི་རི་བོང་གི་རྒྱལ་གཅིག་གོ། །
རི་བོང་གི་རྒྱལ་བདུན་ལ་ནི་ལྷག་རྒྱལ་གཅིག་གོ། ལྷག་རྒྱལ་བདུན་ལ་ནི་
སྐང་རྒྱལ་གཅིག་གོ། སྐང་རྒྱལ་བདུན་ལ་ནི་སྲོ་མ་གཅིག་གོ། སྲོ་མ་བདུན་
ལ་ནི་ཨ་བ་གན་གཅིག་གོ། ཨ་བ་གན་བདུན་ལ་ནི་བ་ཉི་ཀ་གཅིག་གོ། བ་
ཉི་ཀ་བདུན་ལ་ནི་ནས་འབྲུ་གཅིག་གོ། ནས་འབྲུ་བདུན་ལ་ནི་སོར་གཅིག་གོ། །
སོར་ཉི་ལུ་ཙུ་བཞི་ལ་ཁྲུ་གང་ངོ། །²⁰⁸ ཞེས་འབྲུང་ལ།

207 རྗེ་དགེ་བཀའ། མདོ་སྡེ། ལ། ལེའུ་བཅུ་གཉིས་པ། འོག་ ༥༧ ར། དཔེ་བསྐྲུང་མ། དེག་ ༤༦ འོག་ ༡༡༥
208 རྗེ་དགེ་བསྟན། མདོ་ན་པ། ཨ། ཆེགས་བཞི་པ། འོག་ ༤ ར། དཔེ་བསྐྲུང་མ། དེག་ ༥༡ འོག་ ༤༥༠

འདུལ་བ་ལུང་རྣམ་འབྲེད་ལས།

རྩལ་སྤྲ་རབ་རྩལ་ལ་རྩལ་སྤྲ་མོ་གཅིག་གོ། རྩལ་སྤྲ་མོ་རྩལ་ལ་རྩལ་གཅིག་གོ།
རྩལ་སྤྲ་རྩལ་ལ་སྤྲ་གཅིག་གོ། སྤྲ་གཅིག་རྩལ་སྤྲ་ལ་རི་བོང་གི་
རྩལ་གཅིག་གོ། རི་བོང་གི་རྩལ་སྤྲ་ལ་ལུག་རྩལ་གཅིག་གོ། ལུག་རྩལ་
རྩལ་ལ་སྤང་རྩལ་གཅིག་གོ། སྤང་རྩལ་རྩལ་ལ་ཉི་ཟེར་གྱི་རྩལ་གཅིག་གོ།
ཉི་ཟེར་གྱི་རྩལ་རྩལ་ལ་སྲོ་མ་གཅིག་གོ། སྲོ་མ་རྩལ་ལ་ཕྱིག་གཅིག་གོ།
ཕྱིག་རྩལ་ལ་ནས་གཅིག་གོ། ནས་རྩལ་ལ་སོར་གཅིག་གོ། སོར་རྩལ་ལ་ལྷ་
གང་ངོ། །²⁰⁹ ཞེས་དང་།

འདུལ་བ་མདོ་རྩ་བ་ལས། “རྩལ་སྤྲ་རབ་དང་། རྩལ་སྤྲ་མོ་དང་། རྩལ་དང་། སྤྲ་གཅིག་
དང་། རི་བོང་དང་། ལུག་དང་། སྤང་དང་། ཉི་ཟེར་གྱི་རྩལ་དང་། སྲོ་མ་དང་། ཕྱིག་
དང་། ནས་དང་། སོར་རྣམས་ཉི་ཟེར་རྩལ་ལ་སྤྲི་མའོ། །”²¹⁰ ཞེས་གསུངས་སོ།།

མདོ་རྩ་བ་མདོ་རྩ་འབྲེད་ལས་བཤད་པའི་ཉི་ཟེར་གྱི་རྩལ་ལ་རྩལ་སྤྲ་རབ་གྱི་
གངས་ ༡༩༩༤ ན དང་། འདུལ་བ་ལུང་རྣམ་འབྲེད་ལྷན་འབྲེག་བསྐྱེད་འདུ་ཅི་བས་ཉི་
ཟེར་གྱི་རྩལ་ལ་རྩལ་སྤྲ་རབ་གྱི་གངས་ ༩༨ ཡོད། དེ་བཞིན་རྒྱ་ཆེར་རོལ་པའི་
མདོ་ལས་བཤད་པའི་ཉི་ཟེར་གྱི་རྩལ་ལ་རྩལ་སྤྲ་རབ་གྱི་གངས་ ༩༩ ན དང་། འཛིག་
རྟེན་བཞག་པ་ལས་བཤད་པའི་ཉི་ཟེར་གྱི་རྩལ་ལ་རྩལ་སྤྲ་རབ་གྱི་གངས་ ༩༩ ཡོད་
པ་དེ་དག་འགའ་བར་མི་འགྱུར་བའི། རྩལ་སྤྲ་རབ་སོགས་འདུལ་བའི་གནས་སྐབས་

209 ལྷེ་དགོ་བཀའ། འདུལ་བ་ ༡། འོག་ ༩༩-མ། དཔེ་བསྐྱེད་མ། དེག་ ༡ འོག་ ༥༩
210 ལྷེ་དགོ་བསྐྱེད། འདུལ་བ་ ༡། འོག་ ༩༩ མ། དཔེ་བསྐྱེད་མ། དེག་ ༡༡ འོག་ ༡༩

དེ་དང་དེ་ལ་མིང་དེ་ལྟར་བཏགས་པ་ཡིན་གྱི། མོག་ཆགས་ཀྱི་སྤྱི་ཅེ་མོ་ཁོ་ན་ལ་
བཅི་བ་སོགས་ནི་མིན་པས་དོན་ལ་འགལ་བ་མེད་པའི་ཚུལ་ཡང་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་
བ་འགའ་ཞིག་ལས་བཤད་དོ།།

ཡང་རི་བོང་གི་སྤྱི་ཅེ་མོར་འགོས་པའི་ཐལ་བ་ལ་རི་བོང་གི་དུལ་དང་།
ལུག་གི་སྤྱི་ཅེ་མོར་འགོས་པའི་ཐལ་བ་ལ་ལུག་དུལ་དང་། བ་སྤང་གི་སྤྱི་ཅེ་མོར་
འགོས་པའི་ཐལ་བ་ལ་སྤང་དུལ་ཟེར་ཞིང་། རི་བོང་གི་སྤྱི་དང་ལུག་གི་སྤྱི་དང་སྤང་
གི་སྤྱི་ལ་སྤོམ་སྤྱི་དགེ་བ་ཡོད་པས་དེའི་ཅེ་མོར་གནས་པའི་དུལ་ལའང་ཆེ་ཆུང་
ཡོད་ཅེས་འགྲེལ་ཚུལ་ཡང་འབྲུང་།

དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་གཞུང་ལས་དུལ་སྤོང་པ་སྤོང་བར་བཅེགས་པ་བརྒྱད་ནི་
དུལ་སྤོང་གཅིག་གི་ཚད་དང་། དེ་སྤོང་བར་བཅེགས་པ་བརྒྱད་ནི་སྤྱི་ཅེ་མོ་རྣམས་
གཅིག་གི་ཚད་དང་། སྤོང་ཅེ་རྣམས་ལོ་བརྒྱད་སྤོང་བར་བཅེགས་པ་ནི་སྤོང་ཆེའི་ཚད་དང་།
སྤོང་ཆེ་བརྒྱད་བཅེགས་པ་ལོག་གི་ཚད་དང་། ལོག་བརྒྱད་བཅེགས་པ་ནས་ཀྱི་ཚད་
དང་། བས་བརྒྱད་བཅེགས་པ་སོར་གྱི་ཚད་དང་། སོར་ནི་ལྷ་ཅེ་བཞི་ལྷའི་ཚད་དང་།
ལྷ་བཞི་གཞུང་འདོམ་གང་གི་ཚད་དང་། གཞུང་འདོམ་སྤོང་སྤོང་གཉིས་རྒྱུད་གྲགས་ཀྱི་
ཚད་དང་། རྒྱུད་གྲགས་བཞི་དབག་ཚད་ཀྱི་ཚད་དུ་གསུངས་སོ།། ²¹¹

མཛོད་པ་འོག་མ་ལས་སྤྱི་དྲུལ་སྤོང་བསགས་པའི་གཞུགས་ལོག་འགྲེལ་
པའི་ཆེ་དེས་པར་ས་ཚུ་མེ་རྒྱུད་དང་གཞུགས་འདོམ་འདོམ་དུལ་རྣམས་བརྒྱད་སྤོང་

211 ལྷ་དགེ་བཀའ་རྒྱུད། ༡ ལུང་དང་སོ། ལྷོ་ཀ ༡༣ ལོག ༡༣ ལ། དེའི་བསྐྱར་ལ། དེལ། ༡༧ ལོག ༦༠

ཅིག་ཏུ་ཚོགས་དགོས་པས། དེ་གང་རུང་ཞིག་མ་ཚང་བར་སྐྱེ་བ་མེད་པར་བཤད་
 དེ། དཔེར་ན་མཛོད་ཀྱི་འབྲེལ་བཤད་མཚན་ཉིད་རྗེས་འབྲང་ལས། “འདི་སྐད་ཏུ་
 རྗེས་བརྒྱད་སྐྱེ་ལོ། །གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་མ་ཚང་བ་ནི་མ་ཡིན་ལོ་ཞེས་བསྟན་པར་
 འགྲུར་ཉེ།”²¹² ཞེས་འགྲུང་བ་སྟུང་། དབང་པོ་རྣམས་ནི་སྤྱི་ལོ་རྩལ་རྗེས་ལས་རྗེས་
 གཞན་ཡིན་པར་བརྟེན། དབང་པོ་གང་ཞིག་གསར་ཏུ་འགྲུབ་པ་ལ་རྩལ་རྗེས་བརྒྱད་
 ཀྱི་སྐྱེང་དབང་པོ་ལོ་རྩལ་ཚོགས་དགོས་པས། ལུས་དབང་ལྟ་བུ་འགྲུབ་པ་ན། ལུས་
 དབང་གི་རྩལ་བསྟན་པའི་རྗེས་དགུ་དང་། མིག་དབང་ལྟ་བུ་འགྲུབ་པའི་ཚེ་མིག་དབང་
 གི་རྩལ་བསྟན་པས་རྗེས་བརྒྱ། དེ་བཞིན་ན་བའི་དབང་པོ། ལྷའི་དབང་པོ། ལྷའི་དབང་
 པོ་རྣམས་ཀྱང་རང་རང་གི་རྩལ་བསྟན་ན་བརྒྱ་རེ་བརྒྱ་རེ་དང་སྟན་ཅིག་པར་སྐྱེ་བར་
 བཤད་དེ། ཚོས་མངོན་པ་མཛོད་ལས།

འདོད་ན་དབང་པོ་མེད་པ་དང་། །སྐྱ་མེད་ལྷ་རབ་རྩལ་རྗེས་བརྒྱད།།

ལུས་དབང་ལྟན་ལ་རྗེས་དགུ་ལོ། །དབང་པོ་གཞན་ལྟན་རྗེས་བརྒྱ་ལོ།།²¹³

ཞེས་སོ།།

དེ་དག་གི་མཚན་གཞི་རིམ་པ་བཞིན་བཛོད་ན། ལྷ་དང་མི་ལྟན་པའི་སྤྱི་ལོ་ཚོས་
 ལུས་པའི་ཚོགས་པའི་བསགས་རྩལ་ལྷ་རབ་རྣམས་ནི་རྗེས་རྩལ་བརྒྱད་ཚོགས་པ་
 དང་། མའི་མངལ་གྱི་གནས་སྐབས་སུ་མིང་གཞུགས་གྲུབ་ལ་མིག་སོགས་ཀྱི་རྟེན་
 འབྲེལ་མ་གྲུབ་པའི་སྐབས་ཀྱི་ལུས་དབང་གི་བསགས་རྩལ་ལྷ་རབ་རྣམས་རྩལ་རྗེས་

212 ལྷ་དགོ བསྟན། མངོན་པ། རྩ། གནས་གཉེས་པ། འོག ༡ ༢༡ ལ། དཔེ་བསྟར་ལ། དེ་ལ། ༡༡ འོག ༣༣༤
 213 ལྷ་དགོ བསྟན། མངོན་པ། གུ གནས་གཉེས་པ། ལྷོག ༣༣ འོག ༤ ལ། དཔེ་བསྟར་ལ། དེ་ལ། ༡༤ འོག ༡༠

རྒྱལ་ལྷ་རབ་ལྷམས་ནི་ལུས་དབང་དང་སྐྱེ་དབང་གི་རྒྱལ་རྗེས་གཉིས་ཀ་བསྐྱེད་བས་
རྒྱལ་རྗེས་བཅུ་གཅིག་དང་ལྷན་བར་འདོད།²¹⁵

གལ་ཏེ་རྗེས་རྒྱལ་ལྷ་རབ་བརྒྱད་ལྷན་ཅིག་ཏུ་སྐྱེ་བར་བཤད་པ་དེ། སྐྱེ་
མཆེད་ཀྱི་རྗེས་ལ་འདོད་ན་འབྱུང་བ་བཞི་ནི་རེག་བྱའི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་རྗེས་སུ་འདུ་བས་
རྗེས་བཞི་བཟངས་པས་ཚོགས་པས་བརྒྱད་བཟངས་པ་མངས་པའི་སྐྱོན་ཏུ་འབྱུང་ལ།
སྐྱིད་རྗེས་ཙམ་ལ་འདོད་ན་དབྱིབས་དང་སྐྱི་ཡང་ལ་སོགས་པའི་རྗེས་ཏུ་མ་ཡོད་པས་
གངས་ཉུངས་པའི་སྐྱོན་ཡོད་དོ་ཞེས་དོགས་པ་བསྐྱེད་པ་ལ། ལན་ཏུ་སྐྱབས་འདིར་
སྐྱ་དང་དབང་པོའི་རྗེས་རྒྱལ་མ་གཏོགས་པའི་རྗེས་རྒྱལ་ལྷ་རབ་ལ་བརྒྱད་འཛོགས་པ་
ནི་རྟེན་འབྱུང་བའི་རེགས་ཀྱི་རྗེས་དང་། བརྟེན་པ་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་རོ་བོའི་དབང་ཏུ་བྱས་
པ་ཡིན་གྱི། གཞུགས་ཙན་མཐའ་དག་གི་རྗེས་རྒྱལ་གང་ཡོད་སྐྱབས་འདིར་བཟངས་
པ་མིན་ནོ་ཞེས་སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉིན་གྱིས་མཛོད་རང་འགྲེལ་ཏུ་གསུངས་ཏེ།
འདིར་ཉུང་ཟད་ཅིག་ནི་རྗེས་ཁོ་ན་ལ་རྗེས་སུ་གཟུང་སྟེ། རྟེན་ཏུ་
བྱུང་བ་གང་ཡིན་པའོ། །འདིར་ཉུང་ཟད་ཅིག་ནི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་རྗེས་
ལ་རྗེས་སུ་གཟུང་སྟེ་རྟེན་ཙན་ཏུ་བྱུང་བ་གང་ཡིན་པའོ། །དེ་ལྟ་ན་
ཡང་འབྱུང་བའི་རྗེས་ལྷམས་མང་པོར་འབྱུང་ཏེ། རྒྱུར་བྱས་པའི་

215 ཡགོངས་མཚོགས་གི་གསུང་ཚོམ་ཏུ། མངོན་པ་མཛོད་ཏུ། རྒྱང་རྒྱལ་བཟུན་ལ་ཉི་ཟེར་གྱི་རྒྱལ་གཅིག་ཏུ་བྱས་
པ་ནས་རྒྱལ་ཐོན་བཟུན་ལ་ལྷགས་རྒྱལ་གཅིག་དང་། རྒྱལ་ལྷ་རབ་བཟུན་ལ་རྒྱལ་ཐོན་གཅིག་ཏུ་བཅིས་པའི་དེ་
འདྲའི་རྒྱལ་ལྷ་རབ་དེ་སྐྱེ་བའི་མཐར་སྐྱག་ཏུ་བྱས་པའི་འགྲེལ་བཤད་དེ་ནི། དེར་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་པའི་འགྲེལ་
བཤད་དང་བསྐྱེད་ན་ཤིན་ཏུ་རགས་པ་ཡིན་པ་དང་། དེ་བཞིན་གཞུགས་ཙན་ལྷམས་ས་ཚུ་མེ་རྒྱང་བཅས་འབྱུང་
བ་བཞི་དང་། གཞུགས་འི་རོ་རེག་བྱ་བཅས་སྐྱེ་མཆེད་བཞི་སྟེ། རྒྱལ་རྗེས་བརྒྱད་ལྷན་ཅིག་ཏུ་ཚོགས་པ་ལས་
བྱུང་བར་བཤད་པ་དེ་ཡང་སྐྱབས་དེར་གྲགས་ཚོད་དང་བསྐྱེད་ནས་རགས་བཤད་ཙམ་ཡིན་སྟེ། ཞེས་འབྱུང་།

གཞུགས་རྣམས་རེ་རེ་ཞིང་འབྲུང་བ་བཞི་ཚོན་ལ་བརྟེན་པའི་ཕྱིར་རོ། །
འདིར་ནི་རིགས་ལ་རྣམ་སྲུ་གཞུང་སྟེ། འབྲུང་བ་བཞི་པོ་གཞན་དག་གྲང་
རིགས་ལས་མི་འདའ་བའི་ཕྱིར་རོ། །²¹⁶ ཞེས་སོ།།

མངོན་པ་གོང་མའི་གཞུང་དུ་ནི། བྱེ་མདོ་གཉིས་ཀྱིས་འདོད་པ་ལྟར་རྒྱལ་མོ་རབ་
ཆ་མེད་དང་དེ་བསགས་པའི་ཕྱི་རོལ་དོན་དུ་གྲུབ་པའི་གཞུགས་ནི་ཁས་མི་ལེན་ཞིང།
རྒྱལ་མོ་རབ་དུ་མ་བསགས་པ་ནས་གཞུགས་འདུས་པའི་འགོ་ཚོམ་བས་བསགས་པ་
དང་འདུས་པ་གཉིས་ལའང་ཁྱད་པར་མེད་པར་གསུངས་ཏེ། མངོན་པ་ཀུན་བདུས་
ལས། “རྒྱལ་མོ་རབ་བསགས་པ་ནི་གཞུགས་འདུས་པའོ། །”²¹⁷ ཞེས་སོ།།

དེ་ལྟ་བུའི་གཞུགས་འདུས་པ་ལ་དབྱེ་ན་བཅུ་བཞི་བཤད་དེ། ས་རྒྱ་མེ་རྒྱང་བཞི་
དང་། གཞུགས་སྐྱ་ཅི་རོ་རེག་བྱ་ལྟ་དང་། མིག་གི་དབང་པོ་ནས་ལྷུས་ཀྱི་དབང་པོའི་
བར་དབང་པོ་གཞུགས་ཅན་པ་ལྟ་སྟེ། ཚོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་པའི་གཞུགས་མ་གཏོགས་
པའི་གཞུགས་རྣམས་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་སའི་དངོས་གཞི་ལས། “གཞུགས་འདུས་
པ་དེ་དག་གྲང་མདོར་བསྐྱུ་ན་རྣམ་རྣམ་པ་བཅུ་བཞི་ཡོད་དེ། འདི་ལྟ་སྟེ། ས་དང་། རྩ་
དང་། མེ་དང་། རྒྱང་དང་། གཞུགས་དང་། སྐྱ་དང་། ཅི་དང་། རོ་དང་། རེག་བྱ་རྣམས་
དང་། མིག་ལ་སོགས་པའི་དབང་པོའི་གཞུགས་ཅན་ལྟ་སྟེ། ཡིད་ཀྱི་སྐྱོད་ལུལ་གྱི་
གཞུགས་ཉིད་མ་གཏོགས་སོ། །”²¹⁸ ཞེས་སོགས་འབྲུང་བ་ལྟར་རོ།།

216 ལྟེ་དགེ་བསྟན། མངོན་པ། ཀུ་གནས་གཉིས་པ། འོག་ ༤༦ ལ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེ། ༡༤ འོག་ ༡༥༤
217 ལྟེ་དགེ་བསྟན། སེམས་ཅམ། རི། ཀུན་ལས་བདུས་གཉིས་པ། འོག་ ༡༡ ལ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེ། ༡༤ འོག་ ༡༤༤
218 ལྟེ་དགེ་བསྟན། སེམས་ཅམ། ཚི། བས་པོ་གསུམ་པ། འོག་ ༡༡ ལ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེ། ༡༡ འོག་ ༡༣༣

སློབ་དཔོན་ལེགས་ལྡན་འབྱེད་ནི། བསགས་པ་དང་འདུས་པ་གཉིས་ལ་མི་
 འདྲ་བའི་བྱུང་བར་བཞེད་བར་མངོན་ཏེ། རྩལ་སྤྱོད་རབ་རྒྱས་རིགས་མཐུན་པ་དུ་མ་
 གཞི་གཅིག་ལ་བརྟེན་པའི་ཚོགས་པ་ལ་བསགས་པ་དང་། རྒྱས་རིགས་མི་མཐུན་
 པའི་རྩལ་སྤྱོད་རབ་རྟེན་གཞི་ཐ་དད་པ་དུ་མ་སྤྱོད་གཅིག་དུ་ཚོགས་པ་ལ་འདུས་པར་
 འཛོགས་སྟེ། དཔེར་ན། རྩལ་སྤྱོད་རབ་རྟེན་གཞི་ཐ་དད་པའི་རྩལ་སྤྱོད་རབ་རྟེན་གཞི་
 ཐ་དད་པའི་རྩལ་སྤྱོད་རབ་རྟེན་གཞི་ཐ་དད་པའི་ཚུལ་གྱིས་ཚོགས་པས་ན་བསགས་པ་དང་།
 སྤང་བོ་ཆེ་དང་རྟ་དང་ཤིང་རྟ་ལ་སོགས་པ་ཚོགས་པའི་དམག་དང་། ཤིང་སྐྱེར་བ་
 དང་སེང་ལྷེང་ལ་སོགས་པ་ཚོགས་པའི་ནགས་ཚལ་ལྟ་བུ་རྟེན་གཞི་ཐ་དད་པའི་ཤིང་
 རིགས་དུ་མ་ཚོགས་པས་འདུས་པར་འཛོགས་ལོ། །དེ་ལྟར་ཡང་རྟོག་གི་འབར་བ་ལས།
 བསགས་པ་དང་འདུས་པ་ཞེས་བྱ་བ་གཉིས་ལ་བྱུང་བར་ཅི་ཡོད་ཅེ་ན། རྩལ་སྤྱོད་
 རབ་རིགས་མཐུན་པ་དག་གཞི་གཅིག་ལ་བརྟེན་པའི་ཚོགས་པ་ཞེས་བྱའོ། །སྤང་
 བོ་ཆེ་དང་། རྟ་ལ་སོགས་པ་དང་། སྐྱེར་བ་དང་། སེང་ལྷེང་ལ་སོགས་པའི་རྒྱས་
 རིགས་མི་མཐུན་པ་གཞི་ཐ་དད་པ་འདུས་པ་ལ་དམག་དང་ནགས་ཚལ་ལ་སོགས་
 པར་གདགས་པ་ནི་འདུས་པ་ཞེས་བྱའོ། །²¹⁹ ཞེས་གསུངས་སོ། །

གཞན་ཡང་གཞུགས་ཅན་རགས་པ་རྣམས་ཅ་བའི་རྩལ་སྤྱོད་རབ་ལས་
 རྩལ་ཅིང་། རྩལ་སྤྱོད་རབ་རྟེན་གཞི་ཐ་དད་པ་ལྷན་སྐྱེས་ལས་བྱུང་བ་ཞིག་མིན་པར།
 རབ་རྟེན་རྩལ་སྤྱོད་རབ་ལས་ལྷན་སྐྱེས་པའི་ལོངས་པས་ན། འབྲས་བུ་གང་དང་

219 རྩེ་དགོ་བསྟན། དབྱུ་མ། རྟ་ ལེ་ལུ་ལྷ་པ། འོག་ ༡༡༠ རྟ། དཔེ་བསྟར་ལ། དེ་བ། ༥༤ འོག་ ༥༡༩

གང་ཡིན་ཡང་དེའི་ཐོག་མའི་རྒྱ་ནི་འདིའི་ཞེས་སྲུང་གྲང་ངོས་འཛིན་བྱེད་མི་རུས་
པ་ཞིག་སྟེ། དབུ་མ་བཞི་བརྒྱ་བཤ། “གང་ཚེ་འབྲས་བུ་གཅིག་གི་ཡང་། །ཐོག་མའི་
རྒྱ་ནི་སྣང་མིན་པ།”²²⁰ ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ།

མདོར་བསྟུན་ན། སྡོམ་གྱི་འཕགས་ཡུལ་གྱི་ནང་པའི་མཁས་པ་རྣམས་
གཞུགས་ཅན་གྱི་ཚོས་རྣམས་ཀྱི་ཅ་བའི་ཚོམ་གཞི་སྤོ་མོ་བསགས་པ་ལས་དགས་
པའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་གཞུགས་ཅན་གྱི་ཚོས་རྣམས་གྲུབ་པ་དང་། དེ་ལྟ་བུའི་ཅ་བའི་
ཚོམ་གཞི་ཡང་འབྲུང་བཞིའི་རྒྱལ་མོ་རབ་ལ་འཛོག་པ་དང་། དེ་ཡང་རྒྱལ་མོ་རབ་
ཚོགས་པ་ལས་རྒྱལ་མོ་གྲུབ་པ་དང་། རྒྱལ་མོ་དུ་མ་ཚོགས་པ་ལས་གཞུགས་
ཅན་དགས་པའི་རྣམ་འབྲུང་མི་འདྲ་བ་འབྲུང་བར་བཞེད་ཚུལ་མཐུན་པར་སྣང་དོ།

༤ ཆ་མེད་ཀྱི་རྒྱལ་ཡོད་མེད་ལ་དབྱེད་པ།

སྲུ་སྟེགས་བྱེ་བྲག་པ་སོགས་ཀྱིས་རྒྱལ་མོ་རབ་འི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆ་མེད་དང་། ཡན་
ལག་ཅན་གྱི་རྣམ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱ་ཡིན་པ་དང་། དབྱིབས་རྒྱུ་མོ་ཡིན་པ་དང་། རྒྱལ་མོ་
རབ་ཆ་མེད་ཀྱིས་དགས་པ་ཚོམ་པའི་ཚེ་ཕན་ཚུན་མ་རེག་པ་སོགས་འདོད་པའི་ཚུལ་
བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པར་གསུངས་ཏེ། “རྒྱ་དང་རྒྱུ་མོ་ཉིད་དང་ཕྱོགས་མེད་པ་ཞེས་
བྱ་བའི་རྒྱལ་མོ་རབ་ཀྱི་རྣམ་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དོ།”²²¹ ཞེས་དང་། སྡོམ་དཔོན་གྲང་རྒྱལ་
བཟང་པོའི་ཡེ་ཤེས་སྣོད་པོ་ཀུན་ལས་བཏུས་པའི་བཤའ་སྤྲུང་དུའང་། “གཞན་ཡང་སྲུ་

220 ཕྱི་དགེ་བསྟན་པ། དབུ་མ། ཚ། རབ་བྱེད་བཏུན་པ། སྟོག་ ༡༠ འོག་ ༤ བ། དཔེ་བསྟུང་པ། དེའ། ༥༤ འོག་ ༥༤
221 ཕྱི་དགེ་བསྟན་པ། དབུ་མ། ཡ། རབ་བྱེད་དབུ་མ། འོག་ ༡༥༩ བ། དཔེ་བསྟུང་པ། དེའ། ༤༠ འོག་ ༡༩༤༤

སྟེགས་བྱེད་བྱེ་བྲག་པ་གང་དག་འདི་དག་ཅེས་འཇིག་རྟེན་འདི་ཞིག་པ་དང་། ས་དང་རྩ་
 དང་མེ་དང་རྩུང་གི་རྒྱལ་ཕྱ་རབ་རྣམས་སྟེགས་ཆ་མེད་ཅིང་རྟག་པ་དག་སོ་སོ་ན་འཁོད་
 པ་ལས།”²²² ཞེས་འགྲུང་། གཞན་ཡང་དེ་དག་གི་ལུགས་ལ་རྒྱལ་ཕྱ་རབ་ཆ་མེད་གྱིས་
 རགས་པ་ཚོམ་པའི་ཆེ་མན་རྩོན་མ་རེག་པར་འདོད་ཚུལ་ནི། རྟོག་གི་འབར་བར། “དེ་
 དག་ནི་མི་རེག་པར་རིགས་མཐུན་པ་ལ་སྟོན་ནས་རང་དང་མཐུན་པ་དང་མཐུན་པ་མ་
 ཡིན་པའི་བྱ་བ་ཚོམ་པར་བྱེད་དོ། །”²²³ ཞེས་འགྲུང་བ་སྟུང་དོ།

རང་སྤེ་བྱེ་བྲག་ཏུ་སྐྱ་བས་ནི། ཚོམ་གཞིའི་རྒྱལ་ཕྱ་རབ་དེ་དག་ཆ་ཤས་མེད་
 པའི་སྤྱིར་ཕན་རྩོན་རེག་པ་ནི་མེད་གྱི། རྒྱལ་ཕྱ་རབ་ཆ་མེད་པ་གཅིག་ལ་དུ་མས་
 བསྐྱོར་བ་ན་ཕན་རྩོན་བར་དང་བཅས་པ་ཡིན་ཏེ། གལ་ཏེ་རེག་ན་ནི་སྟེགས་ཐམས་
 ཅད་གྱིས་རེག་ན་ཕན་རྩོན་འབྲེས་པར་འགྲུང་ལ། སྟེགས་རེ་རེས་རེག་ན་ཆ་བཅས་
 སུ་འགྲུང་བའི་སྟོན་འཇུག་པ་དང་། ཡང་གལ་ཏེ་བསམགས་པའི་གཟུགས་འདི་དག་གི་
 རྒྱལ་ཕྱ་རབ་རྣམས་ཕན་རྩོན་མ་རེག་ན་ཞིག་པར་མི་འགྲུང་རམ་ཞེ་ན། དེའི་ལན་དུ།
 རྩུང་གིས་བཟུང་བ་དང་། རྩས་གྱི་མཐུ་ལ་བརྟེན་ནས་ཀྱང་ཕན་རྩོན་འབྲེལ་བས་མི་
 འཛོར་བར་གནས་པར་བཤད་དེ། སྤྱི་རོལ་གྱི་དོན་གྲུབ་པ་ལས།

དེ་སྤྱིར་སྟེགས་ཆའི་ཁྱད་པར་གྱི། དེ་ནི་མང་སོས་ཡོངས་བསྐྱོར་བར།
 བརྗོད་པར་ཟད་གྱི་རྒྱལ་རྣམས་ནི། །ཆ་ཤས་བཅས་པའི་བདག་ཉིད་མིན།²²⁴

ཞེས་དང་།

222 རྗེ་དགེ་བསྟན་པ་དབུ་མ། རྟེན་གྱི་ཚུལ་ལྟར་དུ་བཤད་པ། ༣༡ བ། དཔེ་བསྟུང་ལ། དེ་གྱི་ ༥༧ བོག་ ༡༡༩
 223 རྗེ་དགེ་བསྟན་པ་དབུ་མ། རྟེན་གྱི་ཚུལ་ལྟར་དུ་བཤད་པ། ༣༤ བ། དཔེ་བསྟུང་ལ། དེ་གྱི་ ༥༡ བོག་ ༥༤༠
 224 རྗེ་དགེ་བསྟན་པ་དབུ་མ། རྟེན་གྱི་ཚུལ་ལྟར་དུ་བཤད་པ། ༣༦ བོག་ ༡༤༡ བ། དཔེ་བསྟུང་ལ། དེ་གྱི་ ༡༠༦ བོག་ ༥༡༩

ཕན་ཚུན་དུ་ནི་ཕན་འདོགས་པའི། །ཕྱེ་བྲག་གིས་ནི་བརྒྱུས་པ་བཞིན།།
 རྩོལ་ལ་སོགས་རྩལ་སྤྲོ་ཀྱམས། །དེ་དག་ཚད་པར་མི་འགྱུར་ཏེ།།
 རི་ལྟར་སྤགས་ཀྱི་མཐུ་ཡིས་ནི། །འདྲེ་སྤྲུལ་ལ་སོགས་འཛིན་པ་བཞིན།།
 རྩལ་གྱི་མཐུ་ཡིས་ཕན་ཚུན་དུ། །རྩལ་སྤོལ་ཁ་ཅིག་སྲིད་འགྱུར་གྱི།།
 གཞན་དག་རྩལ་པ་སྣོབས་ཚུང་ངོ་།།²²⁵

ཞེས་གསུངས་ཤིང་། མཛོད་རང་འགྲེལ་དུ་འདུང་། “ཅི་རྩལ་སྤྲོ་རབ་རྣམས་ཕན་ཚུན་རེག་གས་འོན་ཏེ་མི་རེག་ཅེན། ཁ་ཆེ་བ་རྣམས་ན་རེ་མི་རེག་གོ་ཞེས་ཟེང་རོ། །ཅིའི་སྲིང་ཞེ་ན། རེ་ཞེག་གས་ཏེ་བདག་ཉིད་ཐམས་ཅད་གྱིས་རེག་པར་འགྱུར་ན་ནི་རྩལ་རྣམས་འདྲེས་པར་འགྱུར་རོ། །འོན་ཏེ་སྤོགས་གཅིག་གིས་རེག་ན་ནི་ཆ་ཤས་དང་བཅས་པ་དག་ཏུ་ཐལ་བར་འགྱུར་བ་ཞེག་ན་རྩལ་སྤྲོ་རབ་རྣམས་ནི་ཆ་ཤས་མེད་པ་ཡིན་ནོ། །” ཞེས་དང་། “རི་ལྟར་བསགས་པ་ལ་བརྒྱབ་ན་ཞེག་པར་མི་འགྱུར་ཞེ་ན། ཚུང་གི་ཁམས་གྱིས་བརྒྱང་བའི་སྲིང་རོ། །”²²⁶ ཞེས་སོགས་ཞེས་ཏུ་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

མདོ་སྤེ་པའི་སློབ་དཔོན་བཙུན་པས་རྩལ་སྤྲོ་རབ་རྣམས་ཕན་ཚུན་རེག་ན་ཆ་བཅས་སུ་འགྱུར་ཞིང་། བར་ཡོད་ན་ཉིན་མོ་སྤང་བ་དང་མཚན་མོ་སྤྲུག་པའི་རྩལ་བར་དུ་འདུག་པར་འགྱུར་བས། བར་མེད་ཀྱང་མ་རེག་པར་འདོད་ཚུལ་མཛོད་རང་འགྲེལ་ལས། “བཙུན་པ་ན་རེ་ནི་རེག་པ་ནི་མེད་ཀྱི་འདབ་ཆགས་པ་ལ་རེག་གོ་སྤྲུལ་

225 ཕྱེ་དགེ་བསྟན། ཚད་ལ། ཞེ། སློཏ་ ༥༧-༥༩ ལོག་ ༡༩༡༠ ཅ། དཔེ་བསྟུང་ལ། དེག་ ༡༠༩ ལོག་ ༥༡༩
 226 ཕྱེ་དགེ་བསྟན། མཛོད་པ། གུ་གནས་དང་ལོ། ལོག་ ༩༩ ལ། དཔེ་བསྟུང་ལ། དེག་ ༧༩ ལོག་ ༡༣༣

དུ་འདུ་ཤེས་པར་ཟད་དོ་ཞེས་ཟེར་རྟེ།²²⁷ ཞེས་དང་། སློབ་དཔོན་ཀ་མ་ལ་ཤྱི་ལའི་
 དབྱུ་མའི་རྒྱན་གྱི་དཀའ་འབྲེལ་ལས་ཀྱང་། “གཞན་དག་ན་རེ་རེག་པ་ཡང་མ་ཡིན་
 ལ་བར་དང་བཅས་པ་དག་ཀྱང་མ་ཡིན་མོད་གྱི། འདབ་ཆགས་པ་ཁོ་ནར་གནས་སོ་
 ཞེས་ཟེར་རྟེ། རི་སྐད་དུ་བཅུན་པ་ན་རེ། རྒྱལ་རྣམས་མི་རེག་ཀྱང་བར་མེད་པས་རེག་
 བར་འདུ་ཤེས་སོ་ཞེས་ཟེར་བ་ལྟ་བུའོ། །”²²⁸ ཞེས་སོགས་འབྱུང་།

རྒྱལ་ཕྱ་རབ་པན་ཚུན་སྤད་པ་མེད་ན། ཆ་རེག་གིས་ཀྱང་རེག་དང་སྤང་བས་
 ལུན་པ་ལ་གཞོད་པར་མི་འགྱུར་རོ་སྣམ་ན། ཆ་རེག་དང་སྤང་བའི་རྒྱལ་རྣམས་ཉེ་བར་
 གནས་པ་ན་ཀྱང་རེག་དང་ལུན་པ་ལ་སོགས་པའི་རྒྱལ་གྱི་འགྲོས་འགག་པ་ལ། ཀྱང་
 རེག་དང་ལུན་པ་ལ་གཞོད་པའི་ཐ་སྣད་བྱས་པ་ཅམ་ལས། དེ་དག་གི་ཚོགས་པའི་
 རྒྱལ་ཕྱ་རབ་རྣམས་པན་ཚུན་སྤད་པར་མི་འདོད་དེ། ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་གྲུབ་པ་ལས།

གང་ཞིག་དང་ནི་ཉེ་བ་ལས། །འགྲོས་སྤན་གང་གི་འགྲོས་འགག་པ།།

དེས་དེའི་སྤྱི་བ་རབ་བཤད་པ། །ཆ་ཤས་གཞན་གྱིས་མ་ཡིན་རོ།།²²⁹

ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟ་བུའོ། །དེས་ན་བྱེ་མདོ་གཉེས་གྱིས་རྒྱལ་ཕྱ་རབ་རྣམས་ཆ་མེད་ཡིན་
 བ་དང་། པན་ཚུན་མ་རེག་པར་འདོད་པར་འདྲ་ཡང་། བྱེ་སྤྱིས་བར་དང་བཅས་པ་དང་
 མདོ་སྤེ་བས་བར་མེད་པར་འདོད་པའི་ཁྱད་པར་ཡོད་པར་སྤང་།

---

227 ལྟེ་དགོ བསྟན། མདོན་པ། ཀྱུག་ནས་དང་པོ། སོག ༧༩ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༥༩ སོག ༡༩༩
 228 ལྟེ་དགོ བསྟན། དབྱུ་མ། ས། བམ་པོ་དང་པོ། སོག ༩༩ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༩༩ སོག ༡༠༠༩
 229 ལྟེ་དགོ བསྟན། ཚད་མ། ཞེ། སློག ༥༩ སོག ༡༩༡ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༡༠༦ སོག ༥༡༧

དེ་ལ་རྩལ་ཆ་མེད་འདོད་པ་རྣམས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་ནི། རགས་པའི་གཞུགས་ས་རྩོལ་བ་ལྷ་སྲུང་བ་ལྷ་སྲུང་བ་ལྷ་སྲུང་གསེས་ཏེ་ཆ་དང་ཆར་སྟེ་བས་དེ་ལས་རྒྱུ་བ་མེད་པའི་མཐར་ཐུག་གི་རྩལ་ཞིག་ལ་ཐུག་དགོས་ལ། དེ་ལྷ་སྲུང་རྩལ་དེ་ཉིད་ཆ་བཅས་ཡིན་ན་ད་དུང་ཆ་འབྱེད་རྒྱ་ཡོད་དགོས་ལ། དེ་ལྷ་རྩལ་རྩལ་བའི་མཐར་ཐུག་མིན་པར་འགྱུར་བའི་སློན་འབྲུང་བས། ཆ་མེད་དུ་ཁས་ལེན་པའམ་ཡང་ན་ཆ་ཐུག་མེད་དུ་ཁས་ལེན་པ་གང་རུང་ལས་འོས་མེད་ལ། གལ་ཏེ་ཆ་ཐུག་མེད་དུ་ཁས་སྒྲངས་ན་རྒྱ་ཐེགས་ལྷ་མོ་གཅིག་ཀྱང་ཆ་སྟེ་ནས་ནས་ཡང་རྩོགས་རྒྱ་མེད་པར་འགྱུར་བས་ཆ་མེད་དུ་ཁས་ལེན་པ་ལས་འོས་མེད་པར་འདོད་དོ། །དེ་ལྷ་སྲུང་སྟེགས་ཀྱི་བྲག་པ་ནས་མདོ་སྡེ་པའི་བར་གྱི་ལྷ་བ་མཐར་སྐྱོལ་བ་དེ་དག་གིས། གཞུགས་རགས་པ་རྣམས་ཆ་ཤས་སོ་སོར་སྟེ་བའི་ཆེ་ཙོམ་གྱི་མཐར་ཐུག་པ་ནི་སྟོགས་ཀྱི་ཆ་མེད་པའི་རྩལ་ལྷ་རབ་ལ་ཐུག་པར་འདོད་ཀྱང་། ལྷ་སྟེགས་ཀྱི་བྲག་པ་སོགས་ཀྱིས་དེ་ཉིད་ཉུག་པར་འདོད་ལ་རང་སྡེ་དོན་སྐྱོ་གཉེས་ཀྱིས་ནི་མི་ཉུག་པར་འདོད་དོ། །

དབུ་མེས་ཀྱི་སློབ་དཔོན་རྣམས་ནི་ཆ་མེད་ཀྱི་རྩལ་མི་བཞེད་ཅིང་། དེ་དག་གི་གཞུང་དུ་དེ་ལྷ་སྲུང་རྩལ་ལྷ་རབ་ཆ་མེད་འགོག་པའི་རིགས་པའང་མང་དུ་འབྲུང་བ་ལས། སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱི་ཉི་ཤུ་པར་རྩལ་ཆ་མེད་འགོག་ཚུལ་ནི། ཆ་མེད་དུ་འདོད་པའི་རྩལ་གྱི་རྒྱུ་བའི་མཐར་ཐུག་པ་དེ་ཡང་བཞུགས་ཤིང་དབྱེད་པ་ན་ཆ་བཅས་སུ་ཁས་སྒྲང་དགོས་པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ཡང་རྩལ་རྒྱུ་བའི་མཐར་ཐུག་པ་ལྷ་རབ་གཅིག་ལ་སྟོགས་བཞི་དང་སྟེང་འོག་གཉེས་ཀྱི་རྩལ་བཅས་ལྷ་གིས་བསྐྱོར་བའི་དབུ་མེས་ཀྱི་རྩལ་ལྷ་མོ་དེ་ཡང་ཆ་ཤས་དང་བཅས་པ་ཡིན་པའི་སྤྱིར་ཏེ། དབུ་མེས་

གྱི་རྒྱལ་སྤྲ་མོའི་ཤར་ལ་བསྟན་པའི་རྒྱལ་སྤོན་གྱི་ངོས་དེ་ལ་སྟོ་བྱུབ་སོགས་ལ་མ་
 བསྟན་པའི་ཆ་ཡོད་པའི་སྤྱིར། དེ་ལྟར་མིན་ན་ཤར་རྒྱལ་སྤྲ་མོའི་གོ་སར་སྟོགས་གཞན་
 ལྟའི་རྒྱལ་སྤྲ་རབ་ནམས་ཀྱང་ཡོད་པར་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟར་ན་དེ་འདྲའི་རྒྱལ་སྤོན་དུག་
 མོའི་གོ་ས་འདྲེས་པའི་སྟོན་དང་། གོ་ས་འདྲེས་ན་རྒྱལ་སྤྲ་རབ་རི་ཅམ་བསགས་ཀྱང་
 དགས་པའི་གོང་བྱ་མི་འགྲུབ་པར་རྒྱལ་སྤྲ་རབ་གཅིག་དང་ཆེ་ཚུང་མཉམ་པའི་སྟོན་
 དུ་འགྱུར་བར་གསུངས་ཏེ། ཉི་ཤུ་པ་ལས།

དུག་གིས་ཅིག་ཅར་སྐྱར་བ་ན། །སྤྲ་རབ་རྒྱལ་ཆ་དུག་ཏུ་འགྱུར།།

དུག་པོ་དག་ནི་གོ་གཅིག་ན། །གོང་བྱ་རྒྱལ་སྤོན་ཅམ་དུ་འགྱུར།།²³⁰

ཞེས་འགྱུར་ལ། ཉི་ཤུ་པའི་རང་འགྲེས་ལས་ཀྱང་།

གལ་ཏེ་རྒྱལ་སྤྲ་རབ་རེ་རེ་ལ་སྟོགས་གྱི་ཆ་ཐ་དང་པ་མེད་ན་ནི་ཉི་མ་ཤར་བའི་
 ཆེ་ངོས་གཞན་ན་ནི་གྲིབ་མ་འབབ་པར་རི་ལྟར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ལ་ནི་གང་དུ་ཉི་
 མ་མི་འབབ་པའི་སྟོགས་གཞན་མེད་དོ། །གལ་ཏེ་སྟོགས་གྱི་སྟོགས་ཐ་དང་
 བར་མི་འདོད་ན་རྒྱལ་སྤྲ་རབ་ལ་རྒྱལ་སྤྲ་རབ་གཞན་གྱིས་སྦྲིབ་པར་ཡང་རི་
 ལྟར་འགྱུར། རྒྱལ་སྤྲ་རབ་གང་ལ་ཡང་ཆ་ཤས་གཞན་མེད་ན་གང་དུ་འོང་བའི་
 སྟོགས་གཅིག་ལ་གཅིག་སོགས་པར་འགྱུར། སོགས་པ་མེད་ན་ནི་ཐམས་ཅད་
 གོ་གཅིག་ཏུ་གྱུར་བས་འདུས་པ་ཐམས་ཅད་རྒྱལ་སྤྲ་རབ་ཅམ་དུ་འགྱུར་ཏེ།²³¹

ཞེས་རྒྱལ་སྤྲ་རབ་སོགས་པ་མེད་ན་རི་ཅམ་བསགས་ཀྱང་རྒྱལ་སྤོན་ཅམ་དུ་འགྱུར་

230 རྗེ་དགེ་བསྟན། སེམས་ཅམ། སེ་སྟོག་ ༡༢ འོག་ ༩ ལ། དཔེ་བསྟར་ལ། དེས། ༡༡ འོག་ ༤
 231 རྗེ་དགེ་བསྟན། སེམས་ཅམ། སེ་སྟོག་ ༡ ལ། དཔེ་བསྟར་ལ། དེས། ༡༡ འོག་ ༢༠

བ་དང་། དེ་ཉིད་ལ་སྤྱོད་ཆ་མོ་མོར་མེད་ན་གཞུགས་ཅན་གྱི་ངོས་གཅིག་ལ་ཉི་
འོད་མོག་པའི་ཚེ་ངོས་གཞན་ལ་གྱིབ་མ་མི་འབབ་པར་འགྱུར་བས། སྤྱོད་ཆ་དང་
བཅས་པ་དང་སྤོགས་བཅས་སུ་སྦྱབ་པར་མཛད།

སྦྱོབ་དཔོན་སྤོགས་མེད་ཀྱིས་དྲུལ་སྤྲོད་རབ་ཆ་བཅས་ཡིན་ཡང་ཡན་ལག་ཅན་
ནི་མིན་པར་གསུངས་ཏེ། སའི་དངོས་གཞི་ལས།

དེ་ལ་འདུས་པ་ཡང་སྤོགས་དང་བཅས་པ་ཡིན་ལ། དྲུལ་སྤྲོད་རབ་ཀྱང་སྤོགས་
དང་བཅས་པ་ཡིན་ཏེ། འོན་ཀྱང་འདུས་པ་ནི་ཡན་ལག་དང་བཅས་པ་ཡིན་
ཀྱི། དྲུལ་སྤྲོད་རབ་ནི་མ་ཡིན་ཞོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དྲུལ་སྤྲོད་རབ་ཉིད་ཡན་
ལག་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་འདུས་པ་ཉིད་ལ་ཡོད་ཀྱི། དྲུལ་སྤྲོད་རབ་རྣམས་ནི་དྲུལ་
སྤྲོད་རབ་གཞན་གྱི་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་བས་ན་དྲུལ་སྤྲོད་རབ་ནི་ཡན་ལག་དང་བཅས་
པ་མ་ཡིན་ཞོ།།²³²

ཞེས་དྲུལ་སྤྲོད་རབ་དང་འདུས་པ་གཉིས་ཀ་སྤོགས་དང་བཅས་པ་ཡིན་པས་ཆ་བཅས་
ཡིན་ལ། དྲུལ་འདུས་པ་ལ་རང་གི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པའི་དྲུལ་སྤྲོད་རབ་ཡོད་པས་ཡན་
ལག་ཅན་ཡིན་ཡང་། དྲུལ་སྤྲོད་རབ་ནི་དྲུལ་འདུས་པའི་ཆ་ཤས་ཡིན་པས་ཡན་ལག་
ཡིན་མོད་ཡན་ལག་ཅན་མིན་པར་གསུངས་སོ།།

རྣམ་འབྲོར་སྦྱོད་པའི་དབུ་མའི་སྦྱོབ་དཔོན་ཞི་འཚོ་ཡབ་སྲས་ཀྱི་གཞུང་དུ་
དྲུལ་ཆ་མེད་འགོག་ཚུལ་ནི། དབུ་མ་རྒྱན་གྱི་རང་འགྲེལ་ལས།

ཇི་ལྟར་གཞུགས་ཟན་པ་དག་ན་རེ། སྤང་དེ་ཚོགས་ནས་དགོས་པ་ཚོམ་མོ་

232 ལྗོད་གོ་བསྟན། སེམས་ཅན་ཚེ། བམ་སོ་གསུམ་པ། འོག་ ༡༩ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༢༡ འོག་ ༢༣༡

ཞེས་ཟེར་བ་ལྟ་བུའམ། ཡང་ན་པན་ཚུན་མཐུས་འཛིན་གྱིས། མ་འགྲུར་བའི་
 རང་བཞིན་བར་ཡོད་ཅིང་བསྐྱོར་བ་སྟེ། ཅི་ལྟར་ཁ་ཅིག་ན་རེ། ཐ་དད་སྟོགས་
 ཉམས་མང་པོ་དག །འགའ་ལ་ཀུན་ནས་བསྐྱོར་ཅོམ་དུ། །བརྗོད་པར་བཟང་གི་
 རྒྱལ་དེ་ནི། །ཆ་ཤས་བཅས་སའི་བདག་ཉིད་མིན། །ཞེས་ཟེར་བ་ལྟ་བུའམ།
 ཡང་ན་མང་པོ་དག་བར་མེད་དེ། ཇི་ལྟར་རྒྱལ་སྤྱོད་རབ་རྣམས་མི་རེག་གུང་
 བར་མེད་པས་རེག་པར་འདུ་ཤེས་སོ་ཞེས་བྱ་བ་ལྟ་བུ་ཡང་མི་རུང་སྟེ། རྣམ་
 བར་གཞག་པ་འདི་དག་ཐམས་ཅད་ནི་བརྟགས་པ་ཅོམ་ཁོ་ནའི་སྤྱིང་པོར་བཟང་
 རོ། །བདག་ཉིད་ཐམས་ཅད་གྱིས་འགྲུར་ན་ནི་རྣམ་རྣམས་འབྲེས་བར་འགྱུར་
 ཉེ། རྒྱལ་གྱི་རང་བཞིན་གཅིག་སུ་གང་གིས་འགྲུར་བ་དེ་ཉིད་གཞན་དང་ཡང་
 འགྲུར་བའི་སྤྱིར་རོ། །སྟོགས་གཅིག་གིས་འགྲུར་ན་ནི་ཆ་ཤས་ཡོད་པར་འགྱུར་
 ཉེ། རང་བཞིན་གཞན་དང་གཞན་དག་གིས་རྒྱལ་གཞན་དང་འགྲུར་བའི་སྤྱིར་
 རོ། །བར་ཡོད་པ་ཡང་བར་དག་ཏུ་སྤང་བ་དང་སྤུན་པའི་རྒྱལ་སྤྱོད་རབ་རྣམས་གྱི་
 ལོ་སྐབས་ཡོད་པར་འགྱུར་ཉེ། སྤྱི་ལོ་སྤུན་པ་དང་སྤང་བའི་བདག་ཉིད་ཡིན་
 པའི་སྤྱིར་དེ་དག་དང་འགྲུར་བར་འགྱུར་རོ། །བར་མེད་པའི་སྟོགས་གུང་འགྲུར་
 བའི་སྟོགས་དང་ཐ་དད་པ་མེད་པ་ཉིད་དེ་བར་མེད་པ་ནི་སྤྱི་ལོ་མེད་པའོ། །སྤང་
 བ་དང་འགྲུར་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དོན་ཐ་དད་པ་མ་ཡིན་ཉེ། ལིང་རྟ་ཆེན་པོ་རྣམས་
 གྱིས་ལམ་སོ་ཆེ་བའོད་བྱེད་ཉོ། །²³³

ཞེས་ཁ་ཅིག་གིས་རྒྱལ་ཆ་མེད་རྣམས་བར་མེད་པར་འདོད་པའམ། ཁ་ཅིག་གིས་

233 ལྡེ་དགེ་བསྟན། དབུ་མ། ས། ལོག་ ༥༤ ར། དཔེ་བསྟར་མ། དེག་ ༤༩ ལོག་ ༤༡༩

གཅིག་ལ་དུ་མས་བསྐྱོར་བའི་བར་དང་བཅས་པར་འདོད་པའམ། ཡང་ཁ་ཅིག་གིས་
 མ་རེག་ཀྱང་བར་མེད་པས་རེག་པར་སྣང་བ་ཙོམ་ཡིན་ཟེར་བ་ཐམས་ཅད་སྐྱོ་འདོགས་
 འབའ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། གལ་ཏེ་བར་མེད་པར་འདོད་པ་ལྟར་ན་མ་སྤང་ཅེས་སྐྱེས་
 ཀྱང་བར་མེད་ན་སྤང་དགོས་པས་ཆ་ཐམས་ཅད་ནས་སྤང་ན་འདྲེས་ནས་དབྱེར་མེད་
 པར་འགྱུར་བ་དང་། ལྷོགས་གཅིག་སྤང་ལ་ལྷོགས་གཅིག་མ་སྤང་ན་ཆ་བཅས་སུ་
 འདོད་དགོས་པ་དང་། བར་དང་བཅས་པར་ཁས་ལེན་ཟེར་ན་འང་བར་དུ་མཚན་མོ་
 ལུན་པ་དང་ཉིན་མོ་སྣང་བའི་རྩལ་སྤྲོ་མོ་གཞན་འཇུག་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་གཞོད་
 གྱེད་བསྟན་ཏེ་ཆ་མེད་ཀྱི་རྩལ་བཀག་ཅིང་། རྩལ་སྤྲོ་རབ་ཏུ་སྐྱེས་པ་དེ་ལའང་ཤར་
 ལྷོ་ལ་སོགས་པའི་ལྷོགས་ཀྱི་ཆ་ཡོད་དགོས་པས་ཆ་བཅས་སུ་གྲུབ་ཚུལ་གསལ་
 པར་གསུངས། དེ་བཞིན་དུ་སྐྱོབ་དཔོན་ཀ་མ་ལ་ཤི་ལའི་རང་བཞིན་མེད་པ་ཉིད་དུ་
 གྲུབ་པ་ལས་ཀྱང་། “རི་ལྟར་རྩལ་སྤྲོ་རབ་རྣམས་ལུས་ཅན་ཡིན་པས་གདོན་མི་ཟ་
 པར་ལྷོགས་ཆ་ཐ་དད་པར་ཁས་སྤང་དགོས་སོ། །དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་ཤར་དང་གྲང་ལ་
 སོགས་པའི་ལྷོགས་ཆ་ཐ་དད་པར་གནས་མེད་པའི་སྤྱིར་རི་ལ་སོགས་བསགས་
 པར་མི་འགྱུར་རོ། །”²³⁴ ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །

དབུ་མ་པའི་སྐྱོབ་དཔོན་འབགས་པ་ལྟའི་བཞི་བརྒྱ་པར་རྩལ་སྤྲོ་སྤང་ནས་
 ཡན་ལག་ཅན་གྱི་རྣམ་འགྲུབ་པ་ཡིན་ན། རྩལ་སྤྲོ་གྱི་ཆ་ཐམས་ཅད་ནས་སྤང་ན་
 མོངས་ཚོད་ཆེ་དུ་འགྲོ་མི་སྲིད་པ་དང་། ཆ་ཤས་འགའ་ཞིག་སྤང་ལ་འགའ་ཞིག་མ་
 སྤང་ན། སྤང་བའི་ཆ་དེ་རྒྱར་འགྱུར་ལ་མ་སྤང་བའི་ཆ་དེ་རྒྱར་མི་འགྱུར་བས་ཆ་

234 ལྷོ་དགེ་བསྟན། དབུ་མ། ས། ལོག་ ༡༡༡ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༤༩ ལོག་ ༡༧༡༦

བཅས་ཡིན་དགོས་ལ། དེ་ལྟར་ན་རྒྱལ་སྤྱི་རབ་དེ་ནི་རང་གི་ཆ་ཤས་སྣ་ཚོ་གསུམ་ཅན་
 ཏུ་འགྱུར་བས་རྟག་པར་ཁས་ལེན་པ་མི་འཐད་པ་དང་། གཞན་ཡང་རྒྱལ་སྤྱི་རབ་ལ་
 རྩོགས་མེད་ན་དེའི་རྩོགས་བཞི་ན་རྒྱལ་མི་གནས་པའི་སྐྱོན་ཏུ་འགྱུར་ལ། རྩོགས་
 ཡོད་ན་རྒྱལ་གང་ལ་ཤར་ལ་སོགས་པའི་རྩོགས་ཡོད་ན་རྩོགས་ཅན་ཤར་གྱི་ཆ་
 ཡང་ཡོད་དགོས་པས་རྒྱལ་ཆ་མེད་འདོད་པ་མི་འཐད་པ་དང་། ཡང་རྒྱལ་སྤྱི་རབ་
 ལ་ཆ་ཤས་མེད་ན་དེ་ལ་གོ་ས་གཞན་ནས་གཞན་ཏུ་འགྲོ་བ་མེད་པས་རྒྱལ་སྤྱི་རབ་
 གཞན་དང་སྦྱོར་བ་མེད་ལ། དེ་ལྟར་ན་ཡན་ལག་ཅན་གྱི་རྩམ་ཚོམ་བྱེད་མ་ཡིན་པར་
 འགྱུར་ཏེ། དུལ་བཟོད་པའི་འགྲོ་བ་སོ་ཡིན་ན་མདུན་གྱི་རྩོགས་གཞོན་ཞིང་རྒྱབ་གྱི་
 རྩོགས་གཏོང་བའི་ཆ་གཉིས་དང་ལྡན་དགོས་པ་ལ། ཆ་མེད་གྱི་རྒྱལ་སྤྱི་རབ་གཏོང་
 ལེན་གྱི་ཆ་གཉིས་འཛོགས་མེད་པར་ཐལ་བ་སོགས་རིགས་པ་ཏུ་མས་འབོག་པར་
 མཛད་དེ། གཞུང་དེ་ཉིད་ལས།

གང་གི་རྩོགས་འགའ་རྒྱ་ཡིན་ཞིང་། །རྩོགས་འགའ་རྒྱ་མ་ཡིན་དེས་ན།།
 དེ་ནི་སྣ་ཚོ་གསུམ་འགྱུར་ན་གོ། །སྣ་ཚོ་གསུམ་རྟག་པར་མི་རིགས་སོ།།
 རྒྱ་ཡི་རྒྱལ་སོ་གང་ཡིན་པ། །དེ་ནི་འབྲས་བུ་ལ་ཡོད་མིན།།
 དེས་ན་བདག་ཉིད་ཀྱང་སྦྱོར་བ། །རྒྱལ་སྤྱི་རབ་སྤུས་ལ་མི་འཐད་དོ།།
 རྒྱལ་སྤྱི་རབ་གཅིག་གི་གནས་གང་ཡིན། །དེ་ནི་གཞན་གྱི་ཡང་མི་འདོད།།
 དེ་ཕྱིར་རྒྱ་དང་འབྲས་བུ་གཉིས། །སོངས་ཚོད་མཉམ་པར་འདོད་མ་ཡིན།།
 གང་ལ་ཤར་གྱི་རྩོགས་ཡོད་པ། །དེ་ལ་ཤར་གྱི་ཆ་ཡང་ཡོད།།
 གང་གི་རྒྱལ་ལ་རྩོགས་ཡོད་ན། །དེས་རྒྱལ་རྒྱལ་སྤྱི་རབ་མིན་པར་བསྟོན།།

མདུན་གྱིས་ལེན་ཅིང་རྒྱབ་གྱིས་ནི། །གཏོང་བར་གྱུར་ན་དེ་དག་གཉིས།།

གང་ལ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ། །དེ་ནི་འགྲོ་པོར་ཡང་མི་འགྱུར།།²³⁵

ཞེས་གསུངས། དཔལ་ལྷན་རྒྱ་བས་ཀྱང་གོང་དུ་བྲངས་པའི་བཞི་བརྒྱ་པའི་གཞུང་གི་
འབྲེལ་བར་འདི་ལྟར་གསུངས་ཏེ།

གང་གི་ཚེ་རྩལ་སྤྲོ་རབ་རྣམས་ལ་བདག་ཉིད་ཐམས་ཅད་གྱིས་སྦྱོར་བ་ཡོད་པ་
མ་ཡིན་པ་དེའི་ཚེ་དེའི་ཆ་གང་གིས་རྩལ་སྤྲོ་རབ་གཞན་དང་སྦྱོར་བའི་ཆ་དེ་
རྒྱ་ཡིན་ཞིང་། གང་གིས་མི་སྦྱོར་བ་དེ་རྒྱ་མ་ཡིན་ལོ། །དེ་ལྟར་ན་ནི་གང་གི་
སྟོབས་འགའ་རྒྱ་ཡིན་ཞིང་། སྟོབས་འགའ་རྒྱ་མ་ཡིན་པ་དེ་ནི་དུ་མའི་ངོ་བོ་ཡིན་
པའི་སྤྱིར་སྣ་ཚོགས་པ་ཞིག་གོ། །དེའི་སྤྱིར་རི་མོ་བཞིན་ཉག་པ་མ་ཡིན་ལོ་ཞེས་
བསྟན་པའི་སྤྱིར་བཤད་པ་ནི་སྣ་ཚོགས་ཉག་པར་མི་རིགས་སོ་ཞེས་བྱའོ། །ཅི་
སྟེ་རྩལ་སྤྲོ་རབ་རྣམས་ལ་ཆ་ཤས་མེད་པའི་སྤྱིར་སྟོབས་དང་མི་སྦྱོར་བ་ཁོ་ན་
ཡིན་གྱི་ཐམས་ཅད་བདག་ཉིད་ཐམས་ཅད་གྱིས་སྦྱོར་བར་ནི་འགྱུར་ཏེ། དེའི་
སྤྱིར་སྤང་པའི་མཚན་ཉིད་ཅན་ལྷན་པ་ཡོད་ལ། སྟོབས་དང་ལྷན་པ་ཉིད་ཀྱང་མ་
ཡིན་ལོ་སྟུམ་ན། འདི་ལ་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། རྒྱ་ཡི་རྒྱུ་ལོ་གང་ཡིན་པ། །དེ་ནི་
འབྲས་བུ་ལ་ཡོད་མིན། །དེས་ན་བདག་ཉིད་ཀྱི་སྦྱོར་བ། །རྩལ་སྤྲོ་རྣམས་
ལ་མི་འཐད་དོ། །རྒྱ་དང་རྒྱུ་ལོ་ཉིད་དང་སྟོབས་མེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་རྩལ་སྤྲོ་
རབ་ཀྱི་རྣམ་གྱི་མཚན་ཉིད་དོ། །གལ་ཏེ་རྩལ་སྤྲོ་རབ་བདག་ཉིད་ཐམས་ཅད་
གྱིས་རྩལ་སྤྲོ་རབ་གཞན་དང་སྦྱོར་ཞིང་སྟོབས་གྱིས་མ་ཡིན་ན་ནི་དེའི་ཚེ་རྒྱ་

235 རྗེ་དགེ་བསྟན་པ་དབུ་མ། ཚུལ་བྱེད་དབུ་མ། རྒྱུ་ལོ་ 19-20 ལོག 10 ལ། དཔེ་བསྟར་ལ། དེ་ལ། 12 ལོག 103

སྟེ་རྒྱལ་སྤྱོད་རབ་ལ་ཡོད་པའི་རྒྱུ་མ་པོ་གང་ཡིན་པ་དེ་འབྲས་བུ་རྒྱལ་སྤྱོད་གཉིས་
 པ་ལ་སོགས་པ་ལ་ཡང་ཐལ་བར་འགྱུར་རྟེ། དེའི་སྲིད་ཡན་ལག་ཅན་ཐམས་
 ཅད་རྒྱལ་སྤྱོད་རབ་ཅོང་ཉིད་ཡིན་པའི་སྲིད་དབང་པོ་ལས་འདས་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་
 བ། དེ་དག་ནི་རྒྱལ་སྤྱོད་རབ་ཅོང་ཉིད་མ་ཡིན་ཅོ། །དེས་ན་རྒྱལ་སྤྱོད་རབ་རྣམས་
 བདག་ཉིད་ཐམས་ཅད་གྱིས་སྲོར་བར་མི་འཐད་དོ། །ཡང་གང་གི་ཆེ་རྒྱལ་སྤྱོད་རབ་
 གཞན་དང་བདག་ཉིད་ཐམས་ཅད་གྱིས་མི་སྲོར་བ་དེའི་ཆེ། རྒྱལ་སྤྱོད་གཅིག་
 གི་གནས་གང་ཡིན། །དེ་ནི་གཞན་གྱི་འདའ་མི་འདོད། །དེ་སྲིད་རྒྱ་དང་འབྲས་བུ་
 གཉིས། །འོངས་ཆོད་མཉམ་པར་འདོད་མ་ཡིན། །དེའི་སྲིད་དེ་ལྟར་རྒྱལ་སྤྱོད་རབ་
 གཞན་དང་བདག་ཉིད་ཐམས་ཅད་གྱི་སྲོར་བ་མེད་པའི་སྲིད་ཡན་ལག་ཅན་གྱི་
 རྣམ་རྣམས་དབང་པོ་ལས་འདས་པ་ཉིད་དུ་མ་གྱུར་མོད། རྒྱལ་སྤྱོད་རབ་སྲོགས་
 དང་ལྡན་པ་ཉིད་ནི་གཡོ་བ་མེད་ལ། སྲོགས་དང་ལྡན་པ་ཉིད་ཀྱི་སྲིད་ཡང་འདི་
 སྣ་ཆོགས་པ་ཉིད་ཡིན་རྟེ། དེའི་སྲིད་རྟག་པ་ཉིད་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བུ་བར་གནས་
 མོ། །འདིར་འབྲས་བུའི་རྣམ་ཚུལ་པའི་དུས་ན་ཉེས་པ་འདིར་འགྱུར་གྱི། འབྲས་
 བུ་ཚུལ་པའི་སྤྱོད་རོལ་གྱི་གནས་སྐབས་སུ་ནི་རྒྱལ་སྤྱོད་རབ་རྣམས་ལ་ཆ་ཤས་མེད་
 པའི་སྲིད་རི་སྐྱད་སྐྱུས་པའི་སྲོན་དུ་ཐལ་བ་མེད་དོ་ཞེས་སྒྲུའོ། །གནས་སྐབས་
 དེར་ཡང་ཤར་ལ་སོགས་པའི་སྲོགས་ཆའི་དབྱེ་བ་ཡོད་དོ། །དེའི་ཆེ་ངེས་པར།
 གང་ལ་ཤར་གྱི་སྲོགས་ཡོད་པ། །དེ་ལ་ཤར་གྱི་ཆ་ཡང་ཡོད། །དེའི་སྲིད། འདི་
 སྲོགས་དང་ལྡན་པའི་སྲིད་བུམ་པ་ལ་སོགས་པ་བཞིན་དུ་རྒྱལ་སྤྱོད་རབ་ཉིད་དུ་
 མི་འགྱུར་རོ་ཞེས་བཤད་པ། གང་གི་རྒྱལ་ལ་སྲོགས་ཡོད་པ། །དེས་རྒྱལ་རྒྱལ་

ཕྱན་མེན་པར་བསྟན། །གལ་ཏེ་རྩལ་སྤྲོད་རབ་ཆ་ཤས་མེད་པར་གྱུར་ན་ནི་དེ་ལ་
 འགོ་བ་མེད་པས་རྩལ་སྤྲོད་རབ་གཞན་དང་སྦྱོར་བ་མེད་པ་ཡིན་དང་། ཡན་ལག་
 ཅན་གྱི་རྣམ་ཚོམ་པར་བྱེད་པ་ཉིད་དུ་མི་འགྱུར་རོ། །འདི་ལྟར་འགོ་བའི་དུས་ན་
 ལུས་དང་ལྗན་པའི་དོན་གྱིས། མདུན་གྱིས་ལེན་ཅིང་རྒྱབ་གྱིས་ལེ། །གཏོང་བར་
 འགྱུར་ན་དེ་དག་གཉིས། །གང་ལ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ལ། །དེ་ལ་འགོ་པོར་ཡང་མི་
 འགྱུར། །²³⁶ ཞེས་སོ།།

མངོན་པ་གོང་འོག་དང་དབྱུ་མའི་གཞུང་དུ་རགས་པའི་གཞུགས་རྣམས་ཀྱི་
 ཐོག་མའི་ཚོམ་གཞིར་གྱུར་པའི་རྩལ་སྤྲོད་དེ། ཆ་མེད་ཡིན་མེན་དང་རྩལ་སྤྲོད་རབ་
 བསགས་པ་ལས་གྲུབ་པའི་གཞུགས་རྣམས་ཕྱི་རོལ་དོན་དུ་གྲུབ་མ་གྲུབ་ཀྱི་ཁྱད་
 བར་བཤད་པ་ཅུ་ལས། སྦྱིར་གཞུགས་སྤྲོད་རགས་ཀྱི་འདོད་ཚུལ་ལ་མི་མཐུན་པ་
 ཆེར་མེད་ཅིང་། དོན་སྤྱོད་གཉིས་ཀྱིས་གཞུགས་ཀྱི་ཚུང་མཐར་གྱུར་པའི་ཆ་མེད་དུ་
 འདོད་རྒྱུའི་རྩལ་དེ་ཡང་དབྱུ་མེས་གཉིས་ཀྱིས་གཞུགས་པ་ཆ་བཅས་སུ་སོང་བ་
 དང་། ཐོགས་བཅས་ཀྱི་གཞུགས་ཤིག་ཡིན་ཕྱིན་ཆད་ངེས་པར་ཆ་དང་བཅས་པར་
 ཁས་ལེན་དགོས་ཤིང་། ཆ་ཅན་གྱི་རྩལ་རྣམས་ཀྱི་ཆ་ཤས་དང་དེའི་ཆ་ཤས་ཀྱི་ཆ་
 ཤས་ཞེས་བསྐྱེད་པའི་བར་དུ་བཅའ་ཀྱང་། རྩལ་གྱི་དོ་པོར་བཞག་ཕྱིན་མཐར་ཐུག་
 རྒྱ་དང་ཆ་མེད་དུ་འགྱུར་རྒྱ་ཅི་ཡང་མེད་པས་ཆ་བཅས་ཀྱི་ངང་ཚུལ་ལས་མ་འདས་
 ཤིང་། ཆ་དེ་ལྟར་བྱེ་བ་ཡང་ཡིད་དོར་བྱེ་བ་ཅུ་ལས་དངོས་པོ་ལ་རེག་ཐུག་གིས་
 དབྱེ་བའི་སྐོ་ནས་མི་བྱེད་པར་ཡང་ཤེས་དགོས་པ་གལ་ཆེ།

²³⁶ ཕྱི་དགོ་བསྟན། དབྱུ་མ། ཡ། རབ་བྱེད་དབྱུ་མ། ཤོག ༡༥༩ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེག ༦༠ ཤོག ༡༩༤༤

མདོར་ན་དབྱ་སེམས་ཀྱི་མཁས་པ་རྣམས་ལྟར་ན་རྒྱལ་ཕྱོད་རབ་ཅེས་པ། རི་
 ཅོམ་བཞེག་གྲང་ཐུག་པ་མེད་ཅིང་རགས་པའི་གཞུགས་ལ་སློབ་རི་ཅོམ་དབྱེ་བར་
 རུས་ཀྱི་བར་དུ་ཆ་ཤས་སུ་རྣམ་པར་བྱེ་བའི་རྒྱང་མཐའ་ཡིད་དོར་སྤང་བའི་གཞུགས་
 ཞེག་ལ་འདོད་ཅིང་། དེ་ཉིད་ལ་དབྱེ་བས་ཡོད་པ་དང་རང་གི་གོ་སར་རྒྱལ་ཕྱོད་རབ་
 གཞན་འབྱུང་བ་ལ་གོགས་བྱེད་པས་ཐོགས་བཅས་དང་། ཡན་གར་བར་མི་གནས་
 བར་མ་མཐར་འབྱུང་བཞིའི་རྒྱལ་རྣམས་ཚོགས་པའི་བདག་ཉིད་དང་། རྩོགས་ཀྱི་ཆ་
 དང་བཅས་པ། རྒྱལ་འདུས་པའི་ཆ་ཤས་ཡིན་པས་ཡན་ལག་ཡིན་ཡང་ཡན་ལག་
 ཅན་མིན་པ་དང་། འབྱུང་གྲུར་གྱི་གཞུགས་ཀྱི་ནང་ཚན་བསྐྱས་པ་ལས་གྲུར་པའི་
 ཚོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་གཞུགས་སུ་བཞེད་པར་མངོན།

དེ་ལྟར་དབྱ་སེམས་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་སྤྲོ་བ་རྣམས་རྒྱལ་ཆ་མེད་མི་བཞེད་པར་
 འབྲེལ་དང་། དེ་ལྟར་མི་བཞེད་པའི་རྒྱ་མཚན་མཐར་གཏུགས་ས་ཐ་དད་དུ་གནས་ཏེ།
 སེམས་ཅོམ་པ་ནི་རྒྱལ་ཕྱོད་ཞེས་པ་དང་པོ་ནས་སྤྱི་རོལ་ཏུ་གྲུབ་ནས་ཡོད་པ་ཞིག་
 མིན་པར། ཤེས་པའི་སྤང་ཆ་ལ་སློབ་ཆ་ཤས་སུ་བྱེ་བའི་རྒྱལ་ཕྱོད་མེད་པའི་གནས་སྐབས་
 ལ་འདོད་ཅིང་། དེ་དུ་མ་འདུས་པ་ལས་གྲུབ་པའི་གཞུགས་ཅན་རགས་པ་རྣམས་
 གྲང་ཤེས་པའི་སྤང་ཆ་ཅོམ་ལས་སྤྱི་རོལ་དོན་དུ་མ་གྲུབ་པར་འདོད། ཚུལ་འདི་
 རྣམས་འབྱོར་སྤྱོད་པའི་དབྱ་མ་པ་ཞི་འཚོ་ཡབ་སྲས་ལའང་མཚུངས། དཔལ་ལྷན་ལྷོ་
 བ་ལྟ་བུའི་དབྱ་མ་ཐལ་འབྱུང་བའི་སློབ་དཔོན་ཚེན་པོ་རྣམས་ནི། རྒྱལ་ཕྱོད་རབ་དང་
 རགས་པ་སོགས་ཚོས་གང་དང་གང་ཡིན་ཡང་རང་གི་ཆ་ཤས་དང་གདགས་གཞི་
 ལ་བརྟེན་ནས་འདི་དང་འདིའི་ཞེས་སློབ་པར་བཏགས་ཅོམ་ལས། ཚོས་དེ་དང་དེ་

ཞེས་དོན་སྟེང་ནས་གྲུབ་པ་དང་རྟེན་པ་ཞིག་གཏན་ནས་མི་བཞེད་པས། རྩལ་སྤོང་
ཆ་མེད་དང་ཤེས་པ་སྐྱད་ཅིག་ཆ་མེད་སོགས་ནམ་ཡང་ཞལ་གྱིས་མི་བཞེས་པ་
མཁས་པ་དེ་དག་གི་གཞུང་ལས་གསལ་བར་འབྱུང་ངོ་།།

གཞན་ཡང་སྤྱི་བཏགས་བྱེ་བྲག་པ་དང་རིག་པ་ཅན་དང་། རང་སྤྱི་དོན་སྤྱི་
རྣམས་ཀྱི་ལུགས་ལ་གཞུགས་ཅན་གྱི་ཚོམ་གཞི་མཐར་ཐུག་པ་རྩལ་ཆ་མེད་འཛོག་
པ་ནི། བྱི་རོལ་གྱི་ཚོས་རྣམས་ཡོད་པ་ནི་སྤོང་བ་ཚད་མས་གྲུབ་ཅིང་། དེའི་ཡོད་
ཚུལ་རིགས་པས་བཏགས་པ་ན། རགས་པའི་ཚོས་རྣམས་རང་ཉིད་ཚོམ་བྱེད་ཀྱི་
ཆ་ཤས་སྤོང་མོ་བསགས་ནས་འགྲུབ་དགོས་ཤིང་། དེ་ལྟར་རགས་རིམ་ནས་ཆ་ཤས་
བསལ་ཉེ་སྤོང་ལ་དུ་འཕོ་བ་ལས་མཐར་ཆ་གཏན་ནས་འབྱེད་དུ་མེད་པའི་མཐར་
ཐུག་གི་རྣམ་ཤིག་འཛོག་དགོས་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་མཐར་ཐུག་གི་ཚོས་ཤིག་མེད་ན་
སྤོང་མོ་བསགས་པ་ལས་རགས་པ་གྲུབ་པའི་བཤད་པ་བྱེད་དུ་མེད་པར་བསམས་
པའོ། །དེ་ཡང་གཞི་ཅིའི་ལྟ་སྤོང་གསལ་ལ་དོན་བྱེད་ལུས་པའི་ཚོས་ཤིག་ཡིན་ཕྱིན།
བཏགས་དོན་བཅའ་བ་ན་གཞི་བདེན་པ་བ་ཞིག་རྟེན་དུ་ཡོད་པར་འདོད་པའི་གྲུབ་
མཐའ་བཟུང་བའི་དབང་གིས་ཡིན་པས། དེ་ལྟ་བུའི་ཚོས་རྣམས་རང་བཞིན་གྱིས་
མེད་པའི་གནས་ལུགས་ལ་སྤོང་ས་པས་ལན་ནི་ཞེས་མགོན་པོ་སྤྱི་སྤྱི་བ་ཡབ་སྤྱིས་
དང་། བྱེད་པར་དཔལ་སྤོང་སྤོང་བ་དང་རྩལ་སྤོང་སྤོང་གི་བ་སྤོང་སྤོང་བྱེད་དུ་མ་ཐལ་འབྱུང་
བར་གྲགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་འགོག་པར་མཛད་ལ།

དབུ་མ་པའི་སྤོང་བ་དོན་དེ་དག་གི་རང་ལུགས་ལ་ནི། བྱི་རང་གི་ཚོས་གང་
དང་གང་ཡིན་རུང་རང་ཉིད་ཡོད་ཚུལ་ནི་ཐ་སྐྱད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས་འཛོག་ལུས་

གྱི། རོན་དམ་པའི་དབང་དུ་བྱས་ན་གཅིག་དང་ཐ་དད། ཆ་དང་ཆ་ཅན། ཡན་ལག་
 དང་ཡན་ལག་ཅན་སོགས་གྱི་རྣམ་གཞག་གཏན་ནས་འཛོག་མི་བྱས་པས། རྒྱལ་ཆ་
 མེད་གྱི་ངོ་བོ་དང་བྱུང་བར་སོགས་གང་ཡང་བརྗོད་དུ་མེད་པར་བཞེད། ཐ་སྙད་གྱི་
 དབང་དུ་བྱས་ན་ནི་གཞན་གྱིས་ཆ་མེད་དུ་འདོད་པའི་ཤིན་ཏུ་སྤྲ་བའི་རྒྱལ་སྤྲ་བའ་
 གྲང་ཉེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་དང་། རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་གཞན་དང་འབྲེལ་བ་འབའ་
 ཞིག་ལས། བདེན་པའི་དངོས་པོ་ཡན་གར་བ་ཞིག་དོན་ལ་མེད་པ་ཙམ་དུ་མ་ཟད་
 ལྗོས་གྲང་འཛོག་ཏུ་མེད་པས། ཚོས་གང་དང་གང་ཡིན་རྒྱང་ཉེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་
 འབྱུང་བའི་རང་བཞིན་ཉིད་ལས་མ་འདས་པར་གསུངས་སོ།། །།

སྐབས་བཞི་པ། འཕྲོས་དོན་དུས་ཀྱི་རྣམ་གཞག

༡ དུས་ཀྱི་ངོ་བོ།

དུས་བཤད་པ་ནི།²³⁷ དེ་ལྟར་གོང་དུ་བཤད་པའི་ལྡན་པ་མ་ཡིན་པའི་འདུ་
 གྲེད་ཀྱི་གཞིའི་ནང་ནས་ཤེས་དགོས་པ་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ནི་དུས་ཀྱི་སྐྱོར་ཡིན་ལ།
 དེ་ལ་སྦྱར་འབབས་ཡུལ་གྱི་ལྟ་གྲུབ་སློབ་རྣམས་ཀྱིས་གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་
 གཏན་ལ་འབབས་པའི་ཆེ། དུས་ཀྱི་ངོ་བོ་ལེགས་པར་གཏན་ལ་འབབས་དགོས་པ་
 དེ་གནད་ཆེན་པོར་བརྟེན་པར་མཐུན་ཡང་དུས་ཀྱི་ངོ་བོ་འཛོག་ཚུལ་ལ་འདོད་པ་མི་
 འདྲ་བ་ཡོད། དཔེར་ན། སྲོན་གྱི་ཕྱི་རོལ་པའི་གྲུབ་མཐའ་སློབ་པ་བྱེ་བྲག་པ་ལྟ་བུར་ཆ་
 བཞག་ན། ཤེས་བྱ་ཆེག་གི་དོན་རྒྱལ་ལས་རྣམས་ལ་མ་ཁྲབ་པ་དང་། ཁྲབ་པའི་རྣམ་
 གཉིས་སུ་བྱེ་ནས་དུས་དང་། བདག་དང་། རྩོགས་དང་། རྣམ་མཁའ་བཞི་ནི་ཁྲབ་
 པའི་རྣམ་དང་། མ་སྐྱེས་པ་དང་། རྟག་པའི་རྣམ་སུ་འདོད་ལ། དེ་ཡང་།

དུས་ཀྱིས་འབྲུང་བ་སློན་པར་བྱེད།།

དུས་ཀྱིས་སྐྱེས་བུ་སྦྱང་པར་བྱེད།།

དུས་ཀྱིས་གཉིད་ལོག་སད་པར་བྱེད།།

---

237 དུས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་འདི་ནི་གོང་དུ་ལྡན་མིན་འདུ་གྲེད་བཤད་པའི་འཕྲོས་དོན་ནོ།

དུས་ལས་འདའ་བར་ཤིན་ཏུ་དགའ།²³⁸

ཞེས་དུས་ཞེས་པ་དུས་ཅན་གྱི་དངོས་པོ་རྣམས་ལས་ངོ་མོ་ཐ་དད་པ། བྱ་བ་ཀུན་གྱི་
བྱེད་པ་པོ་རྟག་པའི་རྣམས་ཤིག་ཏུ་འདོད་ལ། དེ་ཡང་སྐྱད་ཅིག་དང་། ཉིན་མཚན་དང་།
ཚུ་ཚོད་ལ་སོགས་པས་གསལ་བའམ་མཚོན་བར་བྱེད་པའི་སྲིར་རོ། །ཞེས་སྒྲུབ།

འཕགས་ཡུལ་གྱི་ནང་པའི་གྲུབ་མཐའ་སྐྱ་བ་རྣམས་ལས་བྱེ་བྲག་སྐྱ་བས་ནི།
དུས་གསུམ་པོ་དེ་འདུས་བྲས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དང་ལྡན་པའི་སྲིར་རྟག་པ་མ་ཡིན་ལ།
དེ་ལྟ་ནའང་དུས་ནི་དུས་ཅན་གྱི་དངོས་པོ་ལས་ཐ་དད་པའི་རྣམས་སུ་ཡོད་པར་སྐྱ་བར་
བྱེད་དོ། །དེ་ཡང་འདུས་བྲས་ཐམས་ཅད་ལ་སྐྱེ་གནས་འཇིག་གསུམ་ཡོད་པས་དུས་
གསུམ་ཡོད་པ་དང་། དུས་གསུམ་ཡོད་པའི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་རྣམས་སུ་གྲུབ་པར་
འདོད། རྣམས་སུ་ཡོད་ཚུལ་ཡང་། སྲིར་བྱེ་བྲག་ཏུ་སྐྱ་བས་ཚོས་གང་ཡིན་ཡང་རང་གི་
ངོ་མོ་རྒྱར་དུ་གཟུང་དུ་ཡོད་པ་ཞིག་དགོས་ཀྱི། ཚོས་གཞན་གྱི་ཆ་ལ་བཏགས་ཅམ་གྱི་
དོན་འཛོག་མི་ཤེས་པས་ཚོས་ཐམས་ཅད་རྣམས་སུ་གྲུབ་པར་འདོད། བྱེ་བྲག་ཏུ་དུས་
གསུམ་པོ་ཡང་གཞན་གྱི་ཆ་ལ་བཏགས་པ་མིན་པར་རང་གི་ངོ་མོ་རྒྱར་དུ་གཟུང་དུ་
ཡོད་པ་དང་། ལྷ་གྲུ་ལ་སོགས་པའི་དངོས་པོ་རེ་རེ་ལ་ཡང་དུས་གསུམ་གསུམ་དུ་
འཛོག་ཅིང་། ལྷ་གྲུ་མ་འོངས་པ་དང་ལྷ་གྲུ་འདས་པའི་དུས་སུ་ཡང་ལྷ་གྲུ་ཡོད་པར་
འདོད་པས་དུས་གསུམ་རྣམས་སུ་གྲུབ་པར་སྐྱ་བ་ཡིན་ནོ། །

238 བྱེ་བྲག་པའི་གཞུང་འདི་ཀ་མ་ལ་ཤི་ལའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བསྐྱུས་པའི་དགའ་འགྲེལ་དུ་བྲངས་པ་ལྟར་འདིར་
བཀོད། ལྡེ་དགེ་བསྟན། ཚང་མ། ཟེ། བཏགས་པ་བྲག་པ། ཤོག 149 ལ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེལ། 102 ཤོག 107

དེས་ན་དུས་གསུམ་རྗེས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་ཏུ་སྐྱབས་བྱེ་བྲག་ཏུ་སྐྱབས་པ་ཞེས་བྲ། དེའི་
 རོན་ཡང་དུས་གསུམ་ནི་རང་ཉིད་གཞི་གང་ལ་འཛོགས་པའི་རྗེས་བྲལ་གྱི་དངོས་པོ་དེའི་
 བྱེ་བྲག་ཡིན་པར་འདོད་པའི་རོན་ཏེ། དཔེར་ན། ལྷ་གྲུ་ལ་རང་ཡིན་པར་གྱུར་པའི་
 དུས་གསུམ་ཡོད་ཅིང་། ལྷ་གྲུ་ནི་སྤྱི་དང་དེར་གྱུར་པའི་དུས་གསུམ་ནི་ལྷ་གྲུའི་བྱེ་
 བྲག་ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ། འུམ་པ་ལྟ་བུ་འུམ་པའི་འདས་མ་འོངས་པའི་དུས་སུ་ཡོད་ཚུལ་
 དང་། འདས་མ་འོངས་ཀྱི་བུམ་པ་བུམ་པར་འཛོགས་ཚུལ་ནི། གང་ཟག་འགའ་ཞིག་
 གིས་བུམ་པ་ལ་ལྟ་བར་ཚོམ་པའི་ཚོ། དེའི་རྒྱུད་ཀྱི་བུམ་པ་མཐོང་བའི་མིག་དབང་
 དང་དེའི་ཡུལ་བུམ་པ་གཉིས་ཀ་སྐྱེ་བཞིན་པ་ཡིན་པས་མ་འོངས་པ་དང་། བུམ་པ་
 དེ་མཐོང་བཞིན་པའི་དུས་སུ་དེའི་རྒྱུད་ཀྱི་བུམ་པ་མཐོང་བའི་མིག་དབང་དང་དེའི་
 ཡུལ་བུམ་པ་གཉིས་ཀ་ད་ལྟ་བ་དང་། མཐོང་ནས་རྒྱབ་ཏུ་ཕྱོགས་མ་ཐག་ཏུ་དེའི་
 རྒྱུད་ཀྱི་བུམ་པ་མཐོང་བའི་མིག་དབང་དང་དེའི་ཡུལ་བུམ་པ་གཉིས་ཀ་འདས་པར་
 འཛོགས་པས། བུམ་པ་བུམ་པའི་འདས་པ་དང་མ་འོངས་པའི་དུས་སུ་ཡོད་པར་འདོད་
 གྱི། དེ་རིང་གི་བུམ་པ་ཁ་སང་དང་སང་ཉིན་ཡོད་པར་འདོད་པ་མིན་ལ། འདས་མ་
 འོངས་ཀྱི་བུམ་པ་གཉིས་ཀྱང་རིམ་པ་བཞིན་བུམ་པར་ཡོད་ཟིན་པ་དང་། ཡོད་པར་
 འགྱུར་བ་དང་། ད་ལྟའི་བུམ་པ་དང་རིགས་མཐུན་པས་བུམ་པར་འཛོགས་སྟེ། དཔེར་
 བ། ཉགས་ཚལ་དུ་ཡོད་པའི་ཤིང་འགའ་ཞིག་བུད་ཤིང་དུ་བུས་མ་ཟེན་ཀྱང་བུད་ཤིང་
 གི་རིགས་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་བུད་ཤིང་ཞེས་བཞེད་པ་དང་། ལུ་མ་ལས་བུད་
 བའི་འོ་མ་དང་རིགས་མཐུན་པས་མི་འཛོ་བ་བཞོན་མའི་ལུས་ལ་གནས་པ་ལའང་
 འོ་མ་ཞེས་བཞེད་པ་བཞིན་ཡིན་པར་འདོད། དེ་ལྟར་ཡང་མཛོད་རང་འགྲེལ་ལས།

ཅི་འདས་པ་དང་། མ་འོངས་པའི་དངོས་པོ་རྣམས་སུ་ཡོད་དམ། འོན་ཏེ་མེད།
 གལ་ཏེ་ཡོད་ན་ནི་དུས་ཐམས་ཅད་དུ་ཡོད་པའི་སྲིར་འདུ་བྱེད་རྣམས་ཉལ་པ་
 ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ། །འོན་ཏེ་མེད་ན་ནི་རི་ལྟར་ན་དེ་དང་དམ། དེས་ལྡན་པའམ་
 བལ་བ་ཡིན་ཞེ་ན། བྱེ་བྲག་ཏུ་སྐྱེ་བ་རྣམས་ནི་འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དང་
 ལྡན་པའི་སྲིར་འདུས་བྱས་རྣམས་ཉལ་པ་ཉིད་དུ་དམ་མི་འཚའོ། །དུས་རྣམས་
 ཀུན་ཏུ་ཡོད་པར་ནི་གསལ་བར་དམ་འཚའོ། །ཅིའི་སྲིར་ཞེ་ན། གསུངས་སྲིར།
 བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་དག་སློང་དག་གལ་ཏེ་འདས་པའི་གཟུགས་ཤིག་ཡོད་
 པར་མ་གྱུར་ན་འཕགས་པ་ཉན་ཐོས་ཐོས་པ་དང་ལྡན་པ་འདས་པའི་གཟུགས་
 ལ་མི་ལྟ་བར་ཡང་མི་འགྱུར་བ་ཞིག་ན། གང་གི་སྲིར་འདས་པའི་གཟུགས་ཡོད་
 པ་དེའི་སྲིར་འཕགས་པ་ཉན་ཐོས་ཐོས་པ་དང་ལྡན་པ་འདས་པའི་གཟུགས་ལ་
 མི་ལྟ་བ་ཡིན་ནོ། །གལ་ཏེ་མ་འོངས་པའི་གཟུགས་ཤིག་ཡོད་པར་མ་གྱུར་ན་
 འཕགས་པ་ཉན་ཐོས་ཐོས་པ་དང་ལྡན་པ་མ་འོངས་པའི་གཟུགས་ལ་མངོན་
 པར་དགའ་བ་མེད་པར་ཡང་མི་འགྱུར་བ་ཞིག་ན། གང་གི་སྲིར་མ་འོངས་པའི་
 གཟུགས་ཡོད་པ་ཞེས་རྒྱས་པར་གསུངས་སོ། །གཉིས་སྲིར། རྣམ་པར་ཤེས་
 པ་ནི་གཉིས་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེའོ་ཞེས་གསུངས་པ། གཉིས་གང་ཞེ་ན། མིག་དང་
 གཟུགས་རྣམས་ནས་ཡིད་དང་ཚོས་རྣམས་ཀྱི་བར་ཡིན་ཏེ། འདས་པ་དང་མ་
 འོངས་པ་དག་མེད་ན་དེ་ལ་དམིགས་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གཉིས་ལ་བརྟེན་
 པར་མི་འགྱུར་རོ། །རེ་ཞིག་ལུང་ལས་འདས་པ་དང་མ་འོངས་པ་ཡོད་པ་ནི་དེ་
 ལྟ་བུ་ཡིན་ནོ། །རིགས་པས་ཀྱང་། དུལ་ཡོད་སྲིར། དུལ་ཡོད་ན་རྣམ་པར་ཤེས་

བ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་གྱི་མེད་པར་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །གལ་ཏེ་འདས་པ་དང་མ་འོངས་
 བ་མེད་ན་ནི་དམིགས་པ་མེད་པའི་རྣམ་པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་བས་ན་དམིགས་པ་
 མེད་པའི་སྲིད་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཉིད་དུ་ཡང་མི་འགྱུར་རོ། །འབྲས་བུར། གལ་
 ཏེ་འདས་པ་ཞིག་མེད་ན་ཆེ་སྲི་མ་ལ་ལས་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བའི་འབྲས་བུར་
 ཡང་རི་ལྟར་འགྱུར་ཏེ། འབྲས་བུ་བསྐྱེད་པའི་ཆེ་ནི་ད་ལྟར་གྱི་རྣམ་པར་སྲིན་
 པའི་རྒྱ་ནི་མེད་དོ། །དེ་ལྟ་བུས་ན་བྱེ་བྲག་ཏུ་སྐྱ་བ་རྣམས་ནི་འདས་པ་དང་མ་
 འོངས་པ་ཡོད་པ་ཁོ་ནའོ་ཞེས་ཟེར་དོ། །ཐམས་ཅད་ཡོད་པར་སྐྱ་བ་ཡིན་པ་ན་
 ཆད་གདོན་མི་ཟ་བར་འདི་ཁས་བླང་བར་བྱ་དགོས་སོ་ཞེས་བྲགས་ཏེ། འདི་
 ལྟར། དེ་ཡོད་སྐྱ་བའི་སྲིད་ཐམས་ཅད། །ཡོད་པར་སྐྱ་བར་འདོད། གང་དག་
 འདས་པ་དང་མ་འོངས་པ་དང་ད་ལྟར་བྱུང་བ་ཐམས་ཅད་ཡོད་པར་སྐྱ་བ་དེ་
 དག་ནི་ཐམས་ཅད་ཡོད་པར་སྐྱ་བ་ཡིན་གྱི། གང་དག་ད་ལྟར་བྱུང་བ་དང་འབྲས་
 བུ་མ་བསྐྱེད་པའི་ལས་འདས་པ་གང་ཡིན་པ་ཅུང་ཟད་ཅིག་ནི་ཡོད། མ་འོངས་
 བ་དང་འབྲས་བུ་བསྐྱེད་ཟེན་པའི་འདས་པ་གང་ཡིན་པ་ཅུང་ཟད་ཅིག་ནི་མེད་
 དོ་ཞེས་རྣམ་པར་སྲེ་སྲེ་སྐྱ་བ་དེ་དག་ནི་རྣམ་པར་སྲེ་སྲེ་སྐྱ་བ་དག་ཡིན་ནོ།།²³⁹

ཞེས་སྐྱ་བ་བྱེད་དང་བཅས་པ་གསལ་བར་གསུངས་པ་ལྟར་འདས་མ་འོངས་རྗེས་
 སུ་ཡོད་ན་འདུས་བྱས་རྣམས་རྟག་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་ཞེས་ཚོད་པའི་ལན་དུ། དེ་
 དག་འདུས་བྱས་གྱི་མཚན་ཉིད་སྲེ་སོགས་བཞི་དང་ལྡན་པས་རྟག་པར་མི་འདོད་པ་
 དང་། དུས་རྣམས་རྟག་པ་མ་ཡིན་པ་དང་། འདས་པ་དང་མ་འོངས་པ་ལ་དམིགས་

239 ལྡེ་དགེ་བ་སྐྱེ་བ། མཛོན་པ། ཀུ་གནས་ལྡ་པ། ཤོག 334 བ། དཔེ་བསྐྱར་ལ། དེ་བ། 24 ཤོག 216

བའི་རྣམ་ཤེས་ད་ལྟ་བུ་ལ་ཡུལ་ཡོད་པ་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཡུལ་དང་དབང་པོ་
 གཉིས་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་བ་དང་། འདས་པའི་ལས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ད་ལྟ་རྣམ་པར་སྦྱིན་
 བ་ཡོད་པས་འདས་པ་དང་མ་འོངས་པ་རྣམས་སུ་ཡོད་པར་ཐམས་ཅད་ཡོད་སྐྱབ་
 ཀྱི་ནང་ཚན་རྣམ་པར་སྐྱེ་སྐྱེ་བའི་སྐྱེ་བ་ལས་གཞན་གྱིས་འདོད་ཅིང་། རྣམ་པར་སྐྱེ་
 སྐྱེ་སྐྱེ་བའི་སྐྱེ་བས་ནི་ད་ལྟ་བུ་དང་འབྲས་བུ་མ་སྐྱེས་པའི་འདས་པ་རྣམས་རྣམས་སུ་བྱུང་
 དང་། མ་འོངས་པ་དང་འབྲས་བུ་བསྐྱེད་ཟིན་འདས་པ་རྣམས་རྣམས་སུ་མེད་དོ་ཞེས་
 བྱུང་བར་སྐྱེ་སྐྱེ་བོ།།

མཚོན་གྱི་འབྲེལ་བའདད་མཚན་ཉིད་རྗེས་འབྲང་ལས་ཀྱང་། “དུས་གསུམ་ལ་
 ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྐྱེ་ངེས་པར་བཞོན་པའི་སྤྱིར་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྐྱེས་དུས་གསུམ་བརྗོད་
 དོ། །སྐྱེ་བ་གཞན་འབྲས་བུ་མ་སྐྱེས་པ་ཡོད་པ་ཉིད་སྐྱེ་བ་རྣམས་ནི་རྣམ་པར་སྐྱེ་
 སྐྱེ་བའོ། །མདོ་སྐྱེ་བ་རྣམས་ནི་ད་ལྟར་བྱུང་བ་ཅུ་སྐྱེ་བའོ། །”²⁴⁰ ཞེས་འབྱུང་དོ།།

༡ དུས་ལྡོས་བྱུང་དང་བཏགས་ཡོད་ཀྱི་ཚེས་སུ་སྐྱབ་པ།

སྤྱིར་དུས་ཞེས་པ་གཞུགས་ཤེས་གང་རུང་གི་ཆ་ལ་བཏགས་ཤིང་། འདུས་
 བྱས་ཀྱི་ལ་ལ་བྱུང་བའི་འཇུག་ལྗོན་གྱི་རང་བཞིན་ཅན་ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་དུ་བྱུང་
 བ་ཞིག་ལ་འདོན་ དེ་ཡང་འདུས་བྱས་ཀྱི་ཚེས་རྣམས་མ་བྱུང་བ་དང་། བྱུང་ལ་མ་

240 རྗེ་དགེ་བསྟན། མདོན་པ། རྒྱ་གནས་ལྷ་པ། འོག་༡༡ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེ་བ། ༡༡ འོག་ ༡༡༥༤
 རྗེ་དགེ་བསྟན་འཇུག་དང་། ལྷ་ར་ཐང་པེ་ཅིང་དབང་མར་བཞུགས་པའི་ལུང་ཚིག་རྣམས་རྩེད་ཟད་མི་མཐུན་
 ཡང་འདིར་སྤྱི་མ་གཉིས་ལྟར་བཞོན་ཡོད།

འགགས་པ་དང་། རླུང་ནས་འགགས་པའི་གནས་སྐབས་གསུམ་ལ་བཏགས་པའི་ཆ་
 ཅན་བཞག་པ་ཙམ་ཞིག་ལས། དུས་ཞེས་པའི་རྣམ་ཡོད་ཀྱི་དངོས་སོ་ཡན་གར་བ་
 ཞིག་ལ་མི་འཛོག་ཅིང་། དེ་ལྟ་བུའི་གནས་སྐབས་ལ་དུས་ཞེས་པ་ཡང་། དུས་ཅན་གྱི་
 རླུང་དང་འབྲས་བུའི་ཚོས་རྣམས། འོངས་ཟེན་པ་དང་། འགོ་བ་དང་། འགོ་བར་འགྱུར་
 བས་སམ། ཡང་ན་མི་རྟག་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཟ་བས་ན་དེ་ལྟར་དུ་བཏགས་པར་གསུངས།
 དེ་ཡང་མདོན་པ་ཀུན་ལས་བཏུས་པར། “དུས་གང་ཞེ་ན། རླུང་དང་འབྲས་བུ་རྒྱུན་དུ་
 རླུང་བ་ལ་དུས་ཞེས་གདགས་སོ། །”²⁴¹ ཞེས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་འཕགས་པ་བྱམས་
 པའི་དབྱུང་མཐའ་རྣམ་འབྲེད་དུ། “འབྲས་བུ་རྒྱུ་རྣམས་སྤྱད་ཟེན་དང་། །དེ་བཞིན་མ་
 སྤྱད་གཞན་ཡིན་ནོ། །”²⁴² ཞེས་དང་། སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱི་དབྱུང་མཐའི་
 འབྲེལ་པ་ལས། “གཞན་གང་ཞེ་ན། དུས་གསུམ་སོ། །ཅི་རིགས་སྤྲུང་ཏེ། འབྲས་
 བུ་དང་རྒྱུ་སྤྱད་ཟེན་པའི་སྤྱིར་འདས་པའི་དུས་སོ། །འབྲས་བུ་དང་རྒྱུ་མ་སྤྱད་པའི་
 སྤྱིར་མ་འོངས་པའི་དུས་སོ། །རྒྱུ་སྤྱད་པ་ལ་འབྲས་བུ་མ་སྤྱད་པའི་སྤྱིར་ད་ལྟར་འབྲུང་
 བའི་དུས་སྤྱི་རིག་པར་བྱའོ། །”²⁴³ ཞེས་འདས་མ་འོངས་ད་ལྟ་བུའི་དུས་གསུམ་ནི།
 རིམ་པ་བཞིན་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱིས་བསྐྱུས་པའི་འདུས་བྱས་ཀྱི་ཚོས་རྣམས་རླུང་ཟེན་དང་།
 འབྲུང་འབྲུར་དང་། གཞན་སྟེ་འབྲུང་བཞིན་པ་གསུམ་ལ་འཛོག་པར་གྱེན་ཏུ་གསལ་
 བར་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །

241 རྗེ་དགེ་བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། ཀུན་ལས་བཏུས་དང་པོ། སོག་ ༥ ན་ག ༥ དཔེ་བསྐྱར་མ། དེས། ༥༠ སོག་ ༡ ན།
 242 རྗེ་དགེ་བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། ལེའུ་གསུམ་ལ། སོག་ ༧ ན་ག ༥ དཔེ་བསྐྱར་མ། དེས། ༥༠ སོག་ ༤༠༧
 243 རྗེ་དགེ་བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། ལེའུ་གསུམ་ལ། རྗེ་ག ༣༠ སོག་ ༡༧ ན་ག ༥ དཔེ་བསྐྱར་མ། དེས། ༥༡ སོག་ ༣༥

སྐྱོབ་དཔོན་སྐྱུ་སྐྱུ་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པ་རྣམས་ནི། སྤྱིར་དུས་ཞེས་པ་
 མཐའ་གཅིག་ཏུ་ལྟོས་ཤིང་གྲུབ་པའི་ཚོས་ཤིག་ཏུ་འཛོག་པ་ལས། དུས་ཞེས་པ་དུས་
 ཅན་གྱི་ཚོས་ལ་མ་ལྟོས་པའི་རང་མཚན་པ་ཞིག་ཡོད་པར་མི་བཞེད། དེ་ལྟ་ནའང་
 འཛིག་ཉེན་མ་སྤྲད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས། གནས་སྐབས་བྱེ་བྲག་པ་ལ་ལྟོས་ཏེ་ཐུབ་
 མོང་གི་དུས་ལྟ་བུ་འཛོག་ཀྱང་པ་ནི། དཔེར་ན། ལོ་དང་། ཟླ་བ། ཞག་ཚུ་ཚོད། ལྷན་
 ལ། ལྷན་ཅིག་སོགས་ནི་དུས་ཅན་གྱི་དངོས་པོ་དུ་མ་བསྐྱུས་ཏེ་འཛོག་པ་ལས། རང་
 དོས་ནས་ལོ་ཟླ་ཞག་གསུམ་དང་། ལྷན་མ་དང་ལྷན་ཅིག་སོགས་འཛོག་མི་ཀུས་པ་
 བཞིན་ནོ།།

མགོན་པོ་སྐྱུ་སྐྱུ་གྱིས་དུས་གསུམ་རེ་རེ་ནས་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པའི་ངོ་
 མོ་ཡོད་ན་དུས་པན་ཚུན་འཚོལ་བར་འགྱུར་བར་གསུངས་ཏེ། ཅ་བ་ཤེས་རབ་ལས།

ད་ལྟར་བྱུང་དང་མ་འོངས་པ། །གལ་ཏེ་འདས་ལ་ལྟོས་གྱུར་ན།།

ད་ལྟར་བྱུང་དང་མ་འོངས་པ། །འདས་པའི་དུས་ན་ཡོད་པར་འགྱུར།།²⁴⁴

ཞེས་གལ་ཏེ་ད་ལྟ་བ་དང་མ་འོངས་པ་ཞེས་པའི་དུས་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པ་ཡོད་
 བ། དེ་ལྟ་བུའི་དུས་གཉིས་འདས་པའི་དུས་ལ་ལྟོས་པ་ཞིག་གསུམ་མ་ལྟོས་པ་ཞིག་ཡིན།
 གལ་ཏེ་འདས་པ་ལ་ལྟོས་པ་ཞིག་ཡིན་ན་དེ་གཉིས་དུས་འདས་པའི་གནས་སྐབས་
 སྐྱུ་ཡོད་པར་ཐལ་ཏེ། རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པའི་ཚོས་ལ་གང་ཞིག་གང་ན་ཡོད་པ་
 མ་ཡིན་པ་དེ་ནི་དེ་ལ་ལྟོས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟ་བུ་ལ་ནི་ལྟོས་གཞི་དང་ལྟོས་ཚོས་
 གཉིས་དུས་མཉམ་དུ་འཛོག་དགོས་པའི་ཕྱིར་དང་། གལ་ཏེ་དུས་དེ་གཉིས་འདས་

244 ལྗེ་དགེ་བཟུང་། དབུ་ལ། ཅ། རབ་བྱེད་བཅུ་དགུ་ལ། ལྷོ་ཀ ༡ ཤོག ༡༡ བ། དཔེ་བསྐྱུར་ལ། དེ་བ། ༥༧ ཤོག ༩༧

པའི་གནས་སྐབས་སུ་ཡོད་པར་འདོད་ན་ནི། ད་ལྟར་ལས་འདས་པའི་ཆ་ནས་དུས་
འདས་པ་དང་། ད་ལྟ་མ་ཐོབ་པའི་ཆ་ནས་མ་འོངས་པར་འཛོག་དགོས་པའི་སྲིར་མི་
འཐད་པར་གསུངས། དེ་ལྟར་དེ་གཉིས་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པའི་ངོ་བོ་ཡོད་ན་
དེ་གཉིས་འདས་པ་ལ་ལྗོངས་པ་མི་འཐད་པར་འགྱུར་བ་དང་། གལ་ཏེ་དུས་དེ་གཉིས་
ཐ་སྐད་ཅུ་དུ་འདས་པ་ལ་མི་ལྗོངས་ན་ནི། ཅ་བ་ཤེས་རབ་ལས།

འདས་པ་ལ་ནི་མ་ལྗོངས་པར། །དེ་གཉིས་གྲུབ་པ་ཡོད་མ་ཡིན།།

དེ་སྲིར་ད་ལྟར་བྱུང་བ་དང་། །མ་འོངས་དུས་ཀྱང་ཡོད་མ་ཡིན།།²⁴⁵

ཞེས་ད་ལྟ་བ་དང་མ་འོངས་པ་གཉིས་གལ་ཏེ་འདས་པ་ལ་མ་ལྗོངས་ན་དེ་གཉིས་ཡོད་
པར་འཛོག་མི་རུས་ལ། རིགས་པ་འདིས་རིམ་པ་བཞིན། འདས་པ་དང་མ་འོངས་པ་
གཉིས་ད་ལྟ་བ་ལ་ལྗོངས་ནས་གྲུབ་པ་དང་། འདས་པ་དང་ད་ལྟ་བ་གཉིས་ཀྱང་མ་འོངས་
པ་ལ་ལྗོངས་ནས་གྲུབ་པས། དུས་གསུམ་པོ་རྣམས་པན་རྒྱུན་ཤིན་ཏུ་ལྗོངས་པ་ཅན་གྱི་
ཚོས་སུ་གསལ་བར་གསུངས་སོ།།

དེ་བཞིན་དུ་འཕགས་པ་ལྟའི་དབུ་མ་བཞི་བརྒྱ་པ་ལས་ཀྱང་།

མ་འོངས་སུམ་ལ་ད་ལྟར་བའི། །བྱམ་ཡོད་མ་ཡིན་འདས་པ་མེད།།

གང་སྲིར་དེ་གཉིས་མ་འོངས་པ། །དེ་སྲིར་མ་འོངས་ཡོད་མ་ཡིན།།²⁴⁶

ཞེས་སོགས་དང་། དེའི་ཐད་ཀྱི་དཔལ་ལྷན་རྒྱ་བའི་བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ་ལས་ཀྱང་།
དུས་གསུམ་པོ་དེ་དག་ཀྱང་པན་རྒྱུན་ལྗོངས་པ་ཉིད་དུ་གནས་ཏེ། གཉིས་གཉིས་

245 རྗེ་དགོ བསྟན། དབུ་མ། ཅ། རབ་བྱེད། ༡༩ ལྗོ། ༣ ཤོག ༡༡ བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེ་བ། ༥༧ ཤོག ༩༧
246 རྗེ་དགོ བསྟན། དབུ་མ། ཅ། རབ་བྱེད་བཏུ་གཅིག་པ། ལྗོ། ༡ ཤོག ༡༩ བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེ་བ། ༥༧ ཤོག ༡༠༦

ལ་མ་ལྟོས་པར་རེ་རེ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདས་པ་དང་ད་ལྟར་གཉིས་ལ་མ་
 ལྟོས་པར་ནི་མ་འོངས་པའི་དུས་རྣམ་པར་གཞག་པར་མི་ལུས་ཏེ། མ་འོངས་
 པ་ནི་མ་འོངས་པ་ལས་ཡིན་ལ་མ་འོངས་པའི་རང་གི་ངོ་བོས་དེ་གང་དུ་མ་
 འོངས་པ་འདས་པ་དང་ད་ལྟར་གྱི་དུས་གཉིས་པོ་དེར་གདོན་མི་ཟ་བར་འགྱུར་
 དགོས་སོ། །དེ་མེད་ན་ནི་གང་དུ་མ་འོངས་པ་ལས་འདི་མ་འོངས་པ་ཉིད་དུ་
 འགྱུར། དུས་གཞན་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་པར་གཞག་པ་ཡང་དེ་དང་འདྲ་བར་སྦྱར་
 བར་བྱའོ། །²⁴⁷ ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །

༣ དུས་གསུམ་འཛོག་ཚུལ།

འདུས་བྱས་རྣམས་རང་རང་གི་རྒྱ་དང་རྒྱུན་ལ་བརྟེན་ནས་མ་འོངས་པ་ནས་
 ད་ལྟ་བ་དང་། ད་ལྟ་བ་ནས་འདས་པའི་ངོ་བོར་འགྱུར་ཞིང་། དེ་ལྟར་གྱུར་པའི་གནས་
 སྐབས་དེ་དང་དེ་ལ་རིམ་བཞིན་མ་འོངས་པ་དང་ད་ལྟ་བ་དང་འདས་པར་འཛོག་སྟེ།
 དཔེར་ན། ལྡོག་ཤིང་ལྟ་བུ་རང་གི་རྒྱའི་དུས་སུ་མ་སྐྱེས་པའི་གནས་སྐབས་ན་མ་
 འོངས་པ་དང་། སྐྱེས་པ་ནས་མཐར་སྐྱེས་པའི་ངོ་བོར་མ་གྱུར་པའི་བར་ད་ལྟ་བ་དང་།
 དེ་ནས་ལྡོག་ཤིང་དེ་སྐྱེས་སྟེ་ངོ་བོ་འགགས་པ་ན་འདས་པར་འཛོག་པ་ལྟ་བུའོ། །

ནང་པའི་བྱུང་མཐའ་སྐྱབ་པ་སོ་སོས་དུས་གསུམ་འཛོག་ཚུལ་ནི། བྱེ་བྱག་
 སྐྱབ་པའི་ལུགས་ལ་དུས་གསུམ་འཛོག་ཚུལ་སྐྱོབ་དཔོན་བཞིའི་འདོད་ཚུལ་མི་འབྲ་བ་

²⁴⁷ ལྟེ་དགོ་བསྟན། དབུ་མ། ཡ། རབ་བྱེད་བརྩ་གཅིག་པ། ཤོག ༡༢༡ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༤༠ ཤོག ༡༣༣༤

ཅུང་ཟད་ཡོད་པ་གྲགས་ཆེ་ཞིང་། དེ་དག་ལས་གཙོ་བོ་ནི་བཙུན་པ་དབྱིག་བཤེས་ཀྱི་
 ལུགས་དེ་ཡིན་པར་བཤད་ལ། དེའི་ལྟར་ན་བྱ་བ་མ་སྐྱེས་པ་དང་། བྱ་བ་སྐྱེས་ལ་མ་
 འགགས་པ་དང་། བྱ་བ་ཞིག་པའི་སྐོ་ནས་རིམ་བཞིན་མ་འོངས་པ་དང་ད་ལྟར་བ་དང་།
 འདས་པར་འཛོག་དཔེར་ན། ཞིང་ཁར་ས་བོན་བཏབ་ནས་སྐྱ་གུ་མ་སྐྱེས་པའི་སྐབས་
 སྐྱ་གུ་མ་འོངས་པ་དང་། སྐྱེས་ནས་མ་ཞིག་པའི་བར་སྐྱ་གུ་ད་ལྟ་བ་དང་། ཞིག་པའི་
 ཆེ་སྐྱ་གུ་འདས་པར་འཛོག་ཅིང་། མ་འོངས་པ་ནས་ད་ལྟ་བར་འགྱུར་བ་དང་། ད་ལྟ་
 བ་ནས་འདས་པར་འགྱུར་བར་འདོད་དོ།།

བྱེ་སྐྱའི་སྐོ་བ་དཔོན་བཞིའི་འདོད་ཚུལ་ཡང་ཚོས་མངོན་པ་མཛོད་ལས།

ནམ་བཞི་དངོས་དང་མཚན་ཉིད་དང་།།

གནས་སྐབས་གཞན་གཞན་འགྱུར་ཞེས་བྱ།²⁴⁸

ཞེས་ ༡ དངོས་པོ་གཞན་ཏུ་འགྱུར་བར་སྐྱ་བ་དང་། ༢ མཚན་ཉིད་གཞན་ཏུ་འགྱུར་
 བར་སྐྱ་བ་དང་། ༣ གནས་སྐབས་གཞན་ཏུ་འགྱུར་བར་སྐྱ་བ་དང་། ༤ གཞན་དང་
 གཞན་ཏུ་འགྱུར་བར་སྐྱ་བ་བཅས་བཞིར་གསུངས་སོ།།

དང་པོ་དངོས་པོ་གཞན་ཏུ་འགྱུར་བར་སྐྱ་བ་ནི་བཙུན་པ་ཚོས་སྐོ་བ་ཀྱི་ལུགས་
 ཡིན། དེའི་ལུགས་ལ་དུས་གསུམ་པོ་དེ་ཞེས་པ་དང་བཛོད་པ་འབྲུག་པའི་བྱད་པར་
 ལ་སྐོ་བ་ནས་ཐ་དད་དེ། སྐྱ་གུ་ལྟ་བུ་མ་འོངས་པ་ནས་ད་ལྟར་བ་དང་ད་ལྟར་བ་ནས་
 འདས་པར་འབྲུག་པའི་ཆེ། རྣམ་གཞན་ཏུ་མི་འགྱུར་ཡང་དངོས་པོ་གཞན་ཏུ་འགྱུར་
 བའི་ཕྱིར་ཞེས་བཞེད། དེ་ལྟར་ཡང་མཛོད་རང་འགྲེལ་ལས།

248 ལྗེ་དགེ་བསྟན། མངོན་པ། ཀུ་གནས་ལྗེ་ལ། སྐྱོལ་ ༡༩ ལོག ༡༦ ལ། དཔེ་བསྐྱར་ལ། དེ་ལ། ༥༩ ལོག ༣༡

དངོས་པོ་གཞན་དུ་འགྱུར་བ་པ་ནི། བཅུན་པ་ཚོས་སྐྱོབ་ཡིན་ཏེ། དེ་ན་རེ་
 ཚོས་དུས་རྣམས་སུ་འཇུག་པ་ན་དངོས་པོ་གཞན་དུ་འགྱུར་གྱི་རྗེས་གཞན་དུ་
 འགྱུར་བ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། གསེར་གྱི་སྡོད་བཙོམ་ནས་གཞན་དུ་བྱེད་
 པ་ན། དབྱིབས་གཞན་དུ་འགྱུར་གྱི་ཁ་དོག་གཞན་དུ་འགྱུར་བ་ནི་མ་ཡིན་པ་
 དང་། ཡང་དཔེར་ན། འོ་མ་ཞོ་ཉིད་དུ་འགྱུར་བ་ན་རོ་དང་མཐུ་དང་སློན་པར་
 བྱེད་པ་དག་ཡོངས་སུ་འདོར་གྱི་ཁ་དོག་ནི་མ་ཡིན་པ་དེ་བཞིན་དུ་ཚོས་ཀྱང་
 མ་འོངས་པའི་དུས་ནས་ད་ལྟར་བྱུང་བའི་དུས་སུ་འོངས་པ་ན་མ་འོངས་པའི་
 དངོས་པོ་འདོར་གྱི་རྗེས་ཀྱི་དངོས་པོ་ནི་མ་ཡིན་ལོ། །དེ་བཞིན་དུ་ད་ལྟར་བྱུང་
 བ་ནས་འདས་པའི་དུས་སུ་འགོ་བ་ན་ད་ལྟར་བྱུང་བའི་དངོས་པོ་འདོར་གྱི།
 རྗེས་ཀྱི་དངོས་པོ་ནི་མ་ཡིན་ལོ་ཞེས་ཟེར་རོ་ཞེས་གྲག་གོ། ²⁴⁹ ཞེས་འགྲུང་།

གཉིས་པ་མཚན་ཉིད་གཞན་དུ་འགྱུར་བར་སྐྱོབ་བ་ནི་བཅུན་པ་དབྱུངས་སྐྱོགས་
 ཀྱི་ལུགས་ཡིན་ལ། དེའི་ལུགས་ལ་རྩ་གུ་ལྟ་བུ་གཅིག་ལ་ཡང་འདས་པ་དང་མ་འོངས་
 པ་དང་ད་ལྟར་བྱུང་བའི་མཚན་ཉིད་གསུམ་ག་དང་ལྡན་ཡང་གང་གི་མཚན་ཉིད་འགས་
 ཚེ་བའི་སྐོ་ནས་འདས་པ་ལ་སོགས་པར་འདོག་སྟེ། མཛོད་རང་འགྲུལ་ལས།

མཚན་ཉིད་གཞན་དུ་འགྱུར་བ་པ་ནི་བཅུན་པ་དབྱུངས་སྐྱོགས་ཡིན་ཏེ། དེ་ན་
 རེ་ཚོས་དུས་རྣམས་སུ་འཇུག་པ་ན་འདས་པ་ནི་འདས་པའི་མཚན་ཉིད་དང་
 ལྡན་ལ་མ་འོངས་པ་དང་ད་ལྟར་བྱུང་བའི་མཚན་ཉིད་དག་ནི་མི་ལྡན་པ་མ་ཡིན་

249 ལྷེ་དགེ་བསྟན། མཛོན་པ། ཀུ་གནས་ལྟ་པ། འོག་ 336 བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེབ། 24 འོག་ 411

འོ། །མ་འོངས་པ་ནི་མ་འོངས་པའི་མཚན་ཉིད་དང་ལྡན་པ་འདས་པ་ད་ལྟར་བྱུང་
 བ་དག་ནི་མི་ལྡན་པ་མ་ཡིན་འོ། །དེ་བཞིན་དུ་ད་ལྟར་བྱུང་བ་ཡང་འདས་པ་
 དང་མ་འོངས་པ་དག་དང་མི་ལྡན་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་སྐྱེས་བུ་བྱུང་མེད་
 དག་ཅིག་ལ་ཆགས་པ་ལྟག་མ་རྣམས་ལ་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་མ་ཡིན་
 བ་བཞིན་འོ་ཞེས་ཟེར་རོ་ཞེས་གྲགས་ལོ། ²⁵⁰ ཞེས་སོ། །

གསུམ་པ་གནས་སྐབས་གཞན་དུ་འགྱུར་བར་སྐྱེ་བ་ནི་བཅུན་པ་དབྱིག་བཤེས་
 གྱི་ལུགས་ཡིན་ལ། དེའི་བཞེད་ཚུལ་ནི་གོང་དུ་འདུང་བྱུང་བཤེས་ཟེན་པ་ལྟར།
 དུས་གསུམ་པོ་དེ་གནས་སྐབས་ཐ་དད་ལ་སྟོས་ནས་མཚན་ཉིད་གང་གཙོ་ཆེ་བའི་
 སློབས་ཐ་སྟོན་བྱེད་དེ། ལྷ་བྱ་ལྟ་བུ་མ་འོངས་པ་ནས་ད་ལྟར་བ་དང་ད་ལྟར་བ་ནས་
 འདས་པར་འཇུག་པའི་ཆེ་བྱ་བ་མི་བྱེད་པའི་གནས་སྐབས་ལ་མ་འོངས་པ་དང་། བྱ་
 བ་བྱས་ལ་མ་འགགས་པའི་གནས་སྐབས་སུ་ད་ལྟར་བ། བྱ་བ་བྱས་ནས་འགགས་
 པའི་གནས་སྐབས་སུ་འདས་པ་ཞེས་བརྗོད་པས་མིང་ཅམ་ཞིག་གཞན་དུ་འགྱུར་
 གྱི་རང་མཚན་གྱི་རྣམས་གཞན་དུ་འགྱུར་བ་ནི་མ་ཡིན་འོ་ཞེས་བཞེད། དེ་ལྟར་ཡང་
 མཛོད་རང་འགྲེལ་ལས།

གནས་སྐབས་གཞན་དུ་འགྱུར་བ་པ་ནི་བཅུན་པ་དབྱིག་བཤེས་ཡིན་ཏེ། དེ་ན་
 དེ་ཆོས་དུས་རྣམས་སུ་འཇུག་པ་ན་གནས་སྐབས་དང་གནས་སྐབས་སུ་བྱིན་
 བས་གནས་སྐབས་གཞན་གྱི་སློབས་གཞན་དང་གཞན་ཞེས་སྟོན་གྱི་རྣམས་

250 རྗེ་དགེ་བསྟན། མཛོད་ཀྱི་ གྱུ་གནས་ལྟ་བུ། འོག་ 334 བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེ་བ། 24 འོག་ 111

གཞན་གྱི་སྐྱོ་ནས་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་རི་ལུ་གཅིག་གཅིག་གི་ཤོད་མིག་ཏུ་
གཞན་གྱི་གཅིག་ཅེས་བྲ། བརྒྱའི་ཤོད་མིག་ཏུ་གཞན་གྱི་བརྒྱ། སྐྱོད་གི་ཤོད་མིག་
ཏུ་གཞན་གྱི་སྐྱོད་ཞེས་བྲ། བ་བཞིན་ལོ་ཞེས་ཟེར་རོ་ཞེས་གྲགས་པོ།²⁵¹ ཞེས་སོ།།

བཞི་པ་གཞན་དང་གཞན་ཏུ་འགྱུར་བར་སྐྱོ་བ་ནི་བཅུན་པ་སངས་རྒྱས་ལྟའི་
ལུགས་ཡིན། དེའི་ལུགས་ལ་དུས་གསུམ་པོ་དེ་སྐྱི་གཉིས་ལ་ལྟོས་ནས་ཐ་སྐྱོད་
བྱེད་དེ། དངོས་པོ་གཅིག་ཉིད་དུས་རྣམས་སུ་འཇུག་པ་ན་སྐྱ་མ་འདས་པ་དང་ད་ལྟ་
བ་གཉིས་ལ་ལྟོས་ནས་མ་འོངས་པ་དང་། ལྱི་མ་ད་ལྟ་བ་དང་མ་འོངས་པ་གཉིས་ལ་
ལྟོས་ནས་འདས་པ་དང་སྐྱ་མ་འདས་པ་དང་ལྱི་མ་མ་འོངས་པ་གཉིས་ལ་ལྟོས་ནས་
ད་ལྟ་བར་འཛོགས་པོ་ཞེས་བཞེད། དེ་ལྟར་ཡང་མཛོད་རང་འགྲེལ་ལས།

གཞན་དང་གཞན་ཏུ་འགྱུར་བ་ནི་བཅུན་པ་སངས་རྒྱས་ལྟ་ཡིན་ཏེ། དེ་ན་རེ་
ཚོས་དུས་རྣམས་སུ་འཇུག་པ་ན་སྐྱ་མ་དང་ལྱི་མ་ལ་ལྟོས་ནས་གཞན་དང་
གཞན་ཞེས་བརྗོད་དེ། དཔེར་ན། ལུང་མེད་གཅིག་ལ་མ་ཞེས་ཀྱང་བྲ། ལུང་མོ་
ཞེས་ཀྱང་བྲ། བ་བཞིན་ལོ་ཞེས་ཟེར་རོ་ཞེས་གྲགས་པོ། དེ་ལྟར་ན་བཞི་པོ་དེ་དག་
ནི་ཐམས་ཅད་ཡོད་པར་སྐྱོ་བ་དག་ཡིན་ལོ།²⁵²

ཞེས་དཔེ་དང་བཅས་པ་གསུངས་སོ།།

251 ལྗོད་པོ་བསྟན། མཛོན་པ། གུ་གནས་ལྟ་པ། ཤོག 300 ལ། དཔེ་བསྟུང་ལ། དེ་ལ། 215 ཤོག 411
252 ལྗོད་པོ་བསྟན། མཛོན་པ། གུ་གནས་ལྟ་པ། ཤོག 300 ལ། དཔེ་བསྟུང་ལ། དེ་ལ། 215 ཤོག 411

གང་ལྟར་ཡང་བྱེ་སྤྱིའི་ལུགས་འདིར་དུས་དང་འདུས་བྱས་དོན་གཅིག་ཏུ་འདོད་
 བར་བཤད་དེ། མཛོད་རང་འགྲེལ་ལས། “དེ་དག་ཉིད་དུས་གཏམ་གཞི་དང་། །དེས་
 བར་འབྱུང་བ་གཞི་དང་བཅས། །དེ་དག་ཉིད་ནི་འདུས་བྱས་ཀྱི་ཚེས་རྣམས་སོ། །སོང་
 བ་དང་འགོ་བ་དང་འགོ་བར་འགྱུར་བའི་སྤྱིར་རམ། མི་ཉག་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཟ་བའི་སྤྱིར་
 དུས་རྣམས་སོ། །”²⁵³ ཞེས་གསུངས།

ནང་བའི་གྲུབ་མཐའ་སྤྱི་བ་མདོ་སྡེ་བ་དང་། སེམས་ཅམ་པ། དབྱ་མ་རང་རྒྱུད་
 བ་རྣམས་ཀྱིས་དུས་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་བྱེད་ཚུལ་འབྲེལ། དེ་ཡང་འདས་བ་དང་
 མ་འོངས་བ་ལ་ཉག་པ་དང་མེད་དགག་གིས་བྱུང་བ་དང་། ད་ལྟོ་བ་དང་དངོས་སོ་དོན་
 གཅིག་ཏུ་འདོད་དེ། ལྷ་གྲུ་ལྟ་བུའི་དངོས་སོ་གཅིག་ཞིག་པ་ན། ལྷ་གྲུའི་ཆ་ཤས་ཀྱི་
 རོ་སོ་ཐམས་ཅད་ནི་འགགས་ལ། དངོས་སོ་གཞན་གང་ཡང་མ་ཐོབ་ཅིང་དེ་འབྲེལ་
 འདས་བ་ནི་དགག་བྱ་རྣམ་པར་བཅད་ཅམ་ཞིག་ཡིན་པས་དངོས་སོ་མ་ཡིན་ལ། ལྷ་
 གྲུ་མ་འོངས་བ་ཡང་། རྒྱ་རྒྱེན་མ་ཚང་བའི་དབང་གིས་རེ་ཞིག་མ་སྤྱེས་པའི་ཆ་དེ་མ་
 གཏོགས་དེ་ལས་གཞན་པའི་དངོས་སོ་གང་ཡང་མཚན་གཞིར་མི་རྟོག་པས། དངོས་
 སོ་མ་ཡིན་པར་གསུངས་ཏེ། དཔེར་ན། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

མེད་པ་ཡིན་ཞེས་གསུངས་པ་ནི། །དངོས་སོ་མིན་ཞེས་བྱ་བའང་ཡིན།།²⁵⁴
 ཞེས་བས་ཞིག་པ་དང་འདས་བ་དངོས་སོ་མ་ཡིན་པར་བསྟན་པ་ལྟ་བུའོ།།

---

253 ལྷ་དགེ་བསྟན། མཛོད་པ། གུ་གནས་ལྟ་བུ། གནས་དང་སོ། འོག་ ༡༩ བ། དཔེ་བསྟུང་ལ། དེབ། ༡༩ འོག་ ༡༡
 254 ལྷ་དགེ་བསྟན། ཚད་མ། ཅ། རང་དོན་ལེན། ལྷོ་ག ༡༡༡ འོག་ ༡༠༥ བ། དཔེ་བསྟུང་ལ། དེབ། ༤༡ འོག་ ༤༤༤

དུས་ལ་ལྷན་མིན་འདུ་བྱེད་ཡིན་དགོས་པས་བུམ་པ་ལྟ་བུ་ད་ལྟ་བ་ཡིན་ཡང་
 ད་ལྟ་བའི་དུས་མ་ཡིན། འདས་པ་དང་མ་འོངས་པ་རྟག་པ་ཡིན་ཡང་འདས་པའི་དུས་
 དང་མ་འོངས་པའི་དུས་དངོས་པོ་དང་ལྷན་མིན་འདུ་བྱེད་དུ་འཛོག་པ་དང་། ཡང་བུམ་
 པའི་འདས་པ་ལྟ་བུ་སྤྱིར་འདས་པ་ཡིན་ཡང་བུམ་པ་ལ་ལྟོས་ཏེ་མ་འོངས་པ་ཡིན་པ་
 དང་། བུམ་པའི་མ་འོངས་པ་ལྟ་བུ་མ་འོངས་པ་ཡིན་ཡང་བུམ་པ་ལ་ལྟོས་ཏེ་འདས་པ་
 ཡིན་པའི་བྱད་པར་རྣམས་འབྱེད་དགོས།

ལྷགས་དེ་དག་གི་ལྟར་ན། རང་གི་དགག་བྱའི་དངོས་པོ་དེ་ཞིག་པའི་ཆ་འདས་
 པའི་མཚན་ཉིད། འདས་པ་དང་། འགགས་པ། ཞིག་པ་རྣམས་དོན་གཅིག་དཔེར་ན།
 འཛིན་ཞིག་པ་དང་། བུམ་པའི་འབྲས་བུའི་དུས་སྤྱིར་བུམ་པ་མེད་པ་ལྟ་བུ། སྐྱེས་ལ་མ་
 འགགས་པ་ད་ལྟ་བའི་མཚན་ཉིད། ད་ལྟ་བ་དང་། དངོས་པོ། འདུས་བུས་རྣམས་དོན་
 གཅིག་དཔེར་ན། བུམ་པ་དང་ཀ་བ་ལྟ་བུ། དངོས་པོ་དེ་སྐྱེ་བའི་རྒྱ་ཡོད་ཀྱང་རྒྱུ་མ་
 ཚང་བའི་དབང་གིས་རེ་ཞིག་མ་སྐྱེས་པའི་ཆ་དེ་མ་འོངས་པའི་མཚན་ཉིད། དཔེར་
 བ། དགུན་དུས་ཀྱི་ཞིང་དུ་སྤྱི་བུ་མ་སྐྱེས་པ་དང་། བུམ་པའི་རྒྱའི་དུས་སྤྱིར་བུམ་པ་
 མ་སྐྱེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

སྤྱི་བུ་ལ་མཚོན་ན་སྤྱི་བུ་ཞིག་པའི་དུས་ནི་སྤྱི་བུ་འདས་པའི་དུས་དང་། དགུན་
 དུས་ཀྱི་འཛེགས་ཀྱི་ཞིང་ལྟ་བུའི་ཡུལ་དུས་འགའ་ཞིག་ཏུ་རྒྱ་རྒྱུ་རྒྱུ་མ་ཚང་བའི་
 དབང་གིས་ཡུལ་དུས་དེར་སྤྱི་བུ་རེ་ཞིག་མ་སྐྱེས་པའི་དུས་ནི་སྤྱི་བུ་མ་འོངས་པའི་
 དུས་དང་། སྤྱི་བུ་རང་ཉིད་ཡོད་པའི་དུས་ནི་སྤྱི་བུ་ད་ལྟ་བའི་དུས་སོ། །དེས་ན་ཚོས་
 དེའི་འདས་མ་འོངས་ཀྱི་དུས་གཉིས་ནི་ཚོས་དེའི་ད་ལྟར་གྱི་དུས་ལ་ལྟོས་ནས་འཛོག་

གོ། དེ་ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བརྟུན་ལས། “ཇི་ལྟར་ན་འདས་པ་ཡིན། འདས་པ་རྣམས་
 བློ་བྱེད་ཅིའི་སྲིད་འདས་པར་བརྟུག་ཅེ་ན། བྱུང་ལ་འགགས་པའི་མཚན་ཉིད་དང་།
 རྒྱ་དང་འབྲས་བུ་སྤྱད་ཟེན་པ་དང་།” ཞེས་དང་། “ཇི་ལྟར་ན་མ་འོངས་པ་ཡིན། མ་
 འོངས་པ་རྣམས་ཞི་དུ་ཞིག་ཅིའི་སྲིད་མ་འོངས་པར་བརྟུག་ཅེ་ན། རྒྱ་ཡོད་ཀྱང་མ་བྱུང་
 པ་དང་། རང་གི་མཚན་ཉིད་མ་ཐོབ་པ་དང་། རྒྱ་དང་འབྲས་བུ་མ་སྤྱད་པ་དང་།” ཞེས་
 དང་། “ཇི་ལྟར་ན་ད་ལྟར་བྱུང་བ་ཡིན། ད་ལྟར་བྱུང་བ་རྣམས་ཞི་དུ་ཞིག་ཅིའི་སྲིད་ད་
 ལྟར་བྱུང་བར་བརྟུག་ཅེ་ན། བྱུང་ལ་མ་འགགས་པའི་མཚན་ཉིད་དང་། རྒྱ་དང་འབྲས་
 བུ་སྤྱད་ཟེན་པ་དང་། རྒྱ་དང་མ་ཟེན་པ་དང་།”²⁵⁵ ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ་ཡོད།

དབྱུ་མ་ཐམ་འགྲུར་བས་ནི། མདོ་སེམས་རང་རྒྱུད་པ་གསུམ་དང་མི་འབྲ་བར་
 འདས་མ་འོངས་ད་ལྟ་གསུམ་ག་དངོས་པོ་དང་། འདས་མ་འོངས་གཉིས་མེད་དགག་
 ཏུ་མི་འདོད་པར་མ་ཡིན་དགག་གི་ཚོས་སུ་བཞེད་ཅིང་། དེ་ལྟར་དུས་གསུམ་དངོས་
 པོར་ཁས་ལེན་ནའང་། ལྷ་གྲུ་མ་འོངས་པ་དང་། ལྷ་གྲུ་འདས་པའི་དུས་ན་ལྷ་གྲུ་ཡོད་
 པར་ཁས་མི་ལེན་པས་བྱེ་བྲག་སྤྱོད་པ་དང་ཡང་མི་འབྲའོ།

ལུགས་འདི་ལྟར་ན། དངོས་པོ་གཞན་ཞིག་ཞིག་ཟེན་པའི་ཆ། འདས་པའི་ངོ་
 བོ་དང་། དཔེར་ན། ལྷ་གྲུ་ཞིག་པ་ལྷ་བྱ། དངོས་པོ་གཞན་ཞིག་རང་སྤྱིད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་
 ཡོད་ཀྱང་རྒྱུན་མ་ཚང་བས་མ་སྤྱེས་པའི་ཆ། མ་འོངས་པའི་ངོ་བོ་དང་། དཔེར་ན། ལྷ་
 གྲུའི་རྒྱུའི་དུས་སུ་ལྷ་གྲུ་མ་སྤྱེས་པ་ལྷ་བྱ། དངོས་པོ་གཞན་ཞིག་པའི་ཆ་དང་དངོས་

255 ལྷ་དགོ་བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། ཀུན་ལས་བརྟུན་དང་ཤོ། འོག་ 60 བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེ། 26 འོག་ 144

པོ་གཞན་མ་འོངས་པའི་ཆ་གང་ཡང་མ་ཡིན་ཞིང་སྐྱེས་ལ་མ་འགགས་པ་ད་ལྟ་བའི་
 རོ་པོ་དང་། དཔེར་ན། ལྷ་གུ་ལྷ་བུའོ། །ལྷ་གུ་ལ་མཚོན་ན། ལྷ་གུ་རང་ཉིད་ནི་ད་ལྟ་
 བ་དང་། དེ་ཞིག་པ་འདས་པ་དང་། སྤྱིར་རྒྱ་ཡོད་ཀྱང་སྐབས་འགང་རྒྱ་རྒྱུན་མ་ཚང་
 བས་ལྷ་གུ་མ་སྐྱེས་པ་མ་འོངས་པར་འཛོག་གོ།

དེ་ལྟར་ན་འདས་པ་དང་མ་འོངས་པ་ནི། དངོས་པོ་གཞན་ཞིག་འགགས་པའི་
 ཆ་ནས་འདས་པ་དང་། དངོས་པོ་གཞན་ཞིག་རང་སྤྱིད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་ཡོད་ཀྱང་རྒྱུན་
 མ་ཚང་བའི་ཆ་ནས་མ་འོངས་པར་འཛོག་ཅིང་། ད་ལྟ་བའི། དངོས་པོ་གཞན་ཞིག་
 འགགས་པ་དང་མ་སྐྱེས་པའི་སྐོ་ནས་འཛོག་མི་དགོས་པར། དངོས་པོ་རང་ཉིད་
 སྐྱེས་ལ་མ་འགགས་པ་ཞིག་ལ་འཛོག་པས་དུས་གསུམ་གྱི་ནང་ནས་ད་ལྟ་བ་གཙོ་
 པོ་དང་། གཞན་གཉིས་པལ་པར་འཛོག་དེ་ཡང་དཔེར་ན། ལྷ་གུ་མ་འོངས་པ་དང་།
 ལྷ་གུ་ད་ལྟ་བ། ལྷ་གུ་འདས་པ་ཞེས་དུས་གསུམ་དུ་འཛོག་པའི་གཞི་ནི་ལྷ་གུ་ཉིད་
 ཡིན་པ་དང་། ལྷ་གུ་མ་འོངས་པ་ཞེས་པའི་གང་དུ་མ་འོངས་པ་ནི། ལྷ་གུ་ད་ལྟ་བའི་
 དུས་དང་། ལྷ་གུ་འདས་པ་ཞེས་པའི་གང་ལས་འདས་པ་ནི། ལྷ་གུ་ད་ལྟ་བའི་ཡིན་
 པས་ལྷ་གུ་ད་ལྟ་བ་དུས་གསུམ་གྱི་གཙོ་པོར་འཛོག་གོ།

དེ་ཡང་འཕགས་པ་ལག་བཟང་གིས་ཞུས་པའི་མདོ་ལས། “དུས་གསུམ་རབ་
 ཏུ་ཤེས་ཏེ། གསུམ་གང་ཞེ་ན། འདས་པའི་དུས་དང་། མ་འོངས་པའི་དུས་དང་། ད་
 ལྟར་བྱུང་བའི་དུས་ཏེ། དེ་དག་ནི་དུས་གསུམ་རྣམས་ཞེས་བུའོ། །འདུ་བྱེད་གང་ལ་ལ་
 འགགས་པ་དེ་ནི་འདས་པའི་དུས་ཞེས་བུའོ། །འདུ་བྱེད་གང་ལ་ལ་མ་འོངས་ཤིང་མ་
 སྐྱེས་པ་དེ་ནི་མ་འོངས་པའི་དུས་ཞེས་བུའོ། །འདུ་བྱེད་གང་ལ་ལ་ད་ལྟར་བྱུང་བ་ད་

ལྟར་དུ་གྱུར་བ་དེ་ནི་ད་ལྟར་གྱུར་བའི་དུས་ཞེས་བྲལ། །”²⁵⁶ ཞེས་དང་། དབུ་མ་བཞི་
 བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་བ་ལས། “དེ་ལྟར་མ་འོངས་པ་ནི་ད་ལྟར་གྱུར་བའི་དུས་སུ་མ་སྲིན་
 བའོ། །འདས་པ་ནི་དེ་ཉིད་ལས་འདས་བའོ། །ད་ལྟར་གྱུར་བ་ནི་སྐྱེས་ལ་མ་འགགས་
 བའོ། །ད་ལྟར་བ་ནི་ད་ལྟར་དམིགས་པའི་སྲིར་གཙོ་བོ་ཡིན་གྱི། དེར་མ་འོངས་པ་
 དང་བཞུལ་བ་དག་གིས་མ་འོངས་པ་དང་འདས་པའི་དུས་གཉིས་རྣམ་པར་འཛོག་
 བ་ནི་གཙོ་བོ་མ་ཡིན་འོ། །”²⁵⁷ ཞེས་སོགས་འབྲུང་བ་ལྟར་རོ། །དབུ་མ་ཐལ་འབྲུར་
 བའི་གཞུང་རྣམས་ལས་ཞིག་པ་དངོས་པོར་སྐྱབ་ཚུལ་ཅུང་ཟད་རྒྱས་པར་ལྟ་བུ་གི་
 རྣམ་གཞག་སྐབས་སུ་འཆད་དོ། །

མདོར་བསྡུས་ན། མགོན་པོ་སྐྱ་སྐྱབ་ཡབ་སྲས་ཀྱི་ལུགས་ལྟར་ན། དུས་གསུམ་
 བེ་གཞི་ཚོས་ཅན་སྐྱ་གུ་ལྟ་བུ་གཅིག་གི་སྤྲེང་ནས། ལྷ་གུ་སྐྱེས་ལ་མ་འགགས་པ་
 བེ་སྐྱ་གུ་དེའི་གནས་སྐབས་ཤིག་ཏུ་འཛོག་ལ། གནས་སྐབས་དེ་ལ་སྐྱ་གུ་ད་ལྟ་བ་
 ཞེས་བརྗོད་ཅིང་། ལྷ་གུ་དེ་འབྲུང་འབྲུར་གྱི་གནས་སྐབས་ནི་ཚོས་ཅན་སྐྱ་གུ་དེར་
 ལྷོས་པའི་དུས་མ་འོངས་པ་དང་། ལྷ་གུ་སྐྱེས་ལ་འགགས་པ་ནི་སྐྱ་གུ་དེར་ལྷོས་པའི་
 དུས་འདས་པ་ཞེས་གཞི་ཚོས་ཅན་གཅིག་གི་གནས་སྐབས་ཐ་དད་གྱི་ཆ་ནས་དུས་
 གསུམ་དུ་འཛོག་གོ། །དེས་ན་འདས་མ་འོངས་ད་ལྟ་བ་ཞེས་པ་ལྷོས་ས་སོ་སོ་ལ་ལྷོས་
 བས་ཚོགས་པས་བཏགས་ཤིང་གྲགས་པའི་སློབ་ལས་འཛོག་པ་ལས། དུས་གསུམ་རང་

256 ལྷེ་དགེ་བཀའ། དཀོན་བཅེགས། ཅ། བམ་པོ་གཉིས་ལ། ཤོག 124 བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེག ༤3 ཤོག ༤14
 257 ལྷེ་དགེ་བསྟན། དབུ་མ། ཡ། རབ་ལྷེད་བཅུ་གཅིག་ལ། ཤོག 127 བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེག 60 ཤོག 1331

མཚན་པ་ཞིག་གཞག་ཏུ་མེད་ཅིང་། གཞི་གཅིག་ལ་ལྟོས་ཏེ་ལོ་དང་། ཟླ་བ། ཞག་ཚུ་
ཚོད། སྐར་མ། སྐར་ཆ་བཅས་བརྩིས་པ་ན། འདི་པན་ཚད་འདས་པ་དང་། འདི་ཚུན་
ཚད་མ་འོངས་པ་ཡིན་ཞེས་བསལ་བའི་ཤུལ་ན་ད་ལྟ་བུ་ཟེར་བ་ཞིག་འཛོག་དགའོ།།

༤ དུས་ཀྱི་མཐའ་ལས་བརྩམས་པའི་དབྱེད་པ།

སྤྱིར་སྐད་ཅིག་མ་ལ་དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་མ་དང་། འཕྲོ་སྐྱོད་ཀྱི་སྐད་ཅིག་མ་
གཉིས་ཡོད་པར་ནང་བའི་གཞུང་ལས་འབྱུང་ལ། དེ་གཉིས་ལས་དང་པོ་དུས་མཐའི་
སྐད་ཅིག་མ་ནི་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ན་དུས་ཀྱི་ནང་ནས་མཐའ་བའི་མཐའ་
མུག་པའི་སྐད་ཅིག་མ་ལ་བྱ་ཞིང་། དེའི་ཡུན་ཚད་ལ་ནང་བའི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་
གསུངས་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་ཡོད་དེ། སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱི་མཛོད་ཆ་འགྲེལ་དུ།
གཟུགས་ཀྱི་ཚུང་བའི་མཐའ་ནི་རྩལ་སྤྲ་རབ་ཆ་མེད་དང་། མིང་གི་ཚུང་བའི་མཐའ་
ནི་ཡི་གེ་དང་། དུས་ཀྱི་མཐའ་བའི་མཐའ་ཆ་མེད་ནི་དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་མར་འཛོག་
ཅིང་། དེའི་ཡུན་ཚད་ནི། སྤྱི་བུ་སྟོབས་ལྡན་གཅིག་གིས་སེ་གོལ་གཅིག་གཏོགས་
པའི་ཡུན་ལ་ཆ་དུག་ཚུ་རེ་ལྡར་བྱེ་བའི་ཆ་གཅིག་ལ་དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་མར་འཛོག་
ཅིང་། དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་མ་བརྒྱ་དང་ཉི་ཤུ་ལ་དེའི་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་དེ་འདྲའི་
སྐད་ཅིག་མ་དུག་ཚུ་ལ་ཐང་ཅིག་དང་། ཐང་ཅིག་སུམ་ཚུ་ལ་ཡུད་ཅམ་གཅིག། ཡུད་
ཅམ་སུམ་ཚུ་ལ་ཉིན་ཞག་གཅིག། ཉིན་ཞག་སུམ་ཚུ་ལ་ཟླ་བ་གཅིག་ཏུ་འཛོག་པར་
གསུངས་ཏེ། ཚོས་མཛོན་པ་མཛོད་ལས།

སྐད་ཅིག་མ་བརྒྱ་ཉི་ཤུ་ལ། །དེ་ཡི་སྐད་ཅིག་དེ་དག་ཀྱང་།།
 དུག་ཅུ་ལ་ནི་ཐང་ཅིག་གོ། །ཡུད་ཅམ་ཉིན་ཞག་ལྷག་སུམ་ནི།།
 བོད་ནས་བོད་དུ་སུམ་ཅུར་འགྱུར།།²⁵⁸

ཞེས་དང་། དེའི་ཐང་གི་མཛོད་རང་འགྲེལ་ལས།

གཟུགས་འགྲིབ་པའི་མཐའ་ནི་རྩལ་སྤྲ་རབ་ཡིན་ལོ། །དུས་ཀྱི་མཐའ་ནི་སྐད་ཅིག་
 མཛོད། །མིང་གི་མཐའ་ནི་ཡི་གེ་སྟེ། དཔེར་ན་བ་ལང་ཞེས་བྱ་བ་ལྟ་བུའོ། །ཡང་
 སྐད་ཅིག་མའི་ཚད་རི་ཅམ་ཞེ་ན། རྒྱུན་རྒྱུས་ཚོགས་ན་རི་སྟོན་དུ་ཚོས་ཀྱི་
 བདག་ཉིད་ཚོབ་བའལ། ཚོས་འགོ་བ་ན་རི་སྟོན་དུ་རྩལ་སྤྲ་རབ་ནས་རྩལ་
 སྤྲ་རབ་གཞན་དུ་འགོ་བ་ཡིན་ལོ། །ཚོས་མངོན་པ་བ་རྒྱུས་ན་ཤེ། རྒྱེས་བྱ་
 ལྟོབས་དང་ལྡན་པའི་སེ་གོལ་གཏོགས་པ་ཅམ་གྱིས་སྐད་ཅིག་མ་དུག་ཅུ་ཅ་
 ལྷ་འདོད་ཞེས་ཟེར་རོ།།²⁵⁹

ཞེས་གསུངས་ཤིང་། ལྟོབ་དཔོན་ཚོས་ཀྱི་གྲགས་པ་དང་དཔལ་ལྡན་ལྷ་བ་གྲགས་
 བས་ཀྱང་དེ་དང་འབྲེལ་བར་གསུངས་ཏེ། ཚད་མ་རྒྱུས་འགྲེལ་ལས།

རྩལ་གཅིག་བསྐྲེས་དུས་རྒྱུད་བ་ཡི།།
 མཐའ་ཐུག་དུས་ཀྱང་སྐད་ཅིག་འདོད།།²⁶⁰

258 རྗེ་དགེ་བསྟན་མཛོད་ལ། ཀུ་གནས་གསུམ་ལ། རྒྱུ་ 11-12 འོག་ 10 ར། དཔེ་བསྟུང་ལ། དེག 24 འོག་ 33
 259 རྗེ་དགེ་བསྟན་མཛོད་ལ། ཀུ་གནས་གསུམ་ལ། འོག་ 14 ལ། དཔེ་བསྟུང་ལ། དེག 24 འོག་ 31
 260 རྗེ་དགེ་བསྟན་མཛོད་ལ། ཅེ། མཛོད་སུམ་ལེའུ། རྒྱུ་ 12 འོག་ 13 ར། དཔེ་བསྟུང་ལ། དེག
 24 འོག་ 420 དཔེ་བསྟུང་མར་རྒྱུད་བ་ཡི། །ཞེས་འབྲུང་ཡང་འགྲེལ་བ་ཁག་དང་བསྟན་ན་རྒྱུན་ལྷ་ཞེས་པ་
 ཡིན་པར་སྤྲང་བས་བཙོས།

ཅེས་རྒྱལ་ལྷ་རབ་གཅིག་གི་གོ་ས་འཕྲོ་སྐྱོད་འཕམ་སྟེང་ལོག་བསྐྱུར་བའི་ཡུན་ཚད་ལ་
 དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་མར་གསུངས་པ་དང་། བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ་ལས། “སྐད་
 ཅིག་ཅེས་བྱ་བ་ནི་དུས་འགྲིབ་པའི་མཐར་ཐུག་པར་གྱུར་བ་ལ་བྱ་ལ། སྐྱེས་བུ་སྟོབས་
 དང་ལྡན་པས་སེ་གོལ་གཏོགས་པ་ཅོམ་གྱིས་སྐད་ཅིག་མ་བྱུག་ཅུ་ཙུ་ལྟ་ལྟ་འདྲ་སྟེ། རྣམ་
 པ་དེ་ལྟ་བུ་སྐད་ཅིག་གིས་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྐད་ཅིག་མ་ཡིན་ལོ། །”²⁶¹ ཞེས་བྱ་རྫོགས་
 གི་ཐུང་མཐའི་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་ལ་ཆ་བྱུག་ཅུ་དེ་ལྟར་བྱེ་བའི་ཆ་གཅིག་ལ་དུས་མཐའི་
 སྐད་ཅིག་མར་གསུངས་སོ།།

སྟོབ་དཔོན་ཚོས་བཤེས་ཀྱི་པར་བྱིན་འགྲེལ་བཤད་ཚོགས་གསལ་ལས་ནི།
 འདིར་སྐད་ཅིག་མ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་འདི་རི་ལྟར་བལྟ་བར་བྱ། ལ་ཅིག་ཏུ་ནི་
 འདུས་བྱས་ཀྱི་ཚོས་རྣམས་སྐྱུར་དུ་འགྲོ་བའི་སྐད་ཅིག་མ་སེ་གོལ་གཏོགས་
 པ་གཅིག་ལ་ཡང་དེ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ཞིག་འགག་ཅེས་བྱུབ་པའི་མཐའ་ལས་
 བསྟན་ཏེ། དེའི་ཡུན་ལ་ཡང་འབགས་པ་ཉན་ཐོས་རྣམས་ཀྱིས་ནི་དེ་སྐྱེས་བརྒྱ་
 དང་བྱུག་ཅུ་ཙུ་བརྒྱད་འགྲོ་བར་འདོད་དེ།²⁶²

ཞེས་སྐྱེས་བུ་སྟོབས་དང་ལྡན་པས་སེ་གོལ་གཏོགས་པའི་ཡུན་ལ་ཆ་སྐྱེས་བརྒྱ་
 བྱུག་ཅུ་དེ་བརྒྱད་དུ་བྱེ་བའི་ཆ་གཅིག་ལ་དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་མར་ཉན་ཐོས་སྟེ་བའི་
 ལུགས་ལས་གསུངས་པར་བཤད། ཡང་གཞུང་འགའ་ཞིག་ཏུ་དཔེར་ན། རྒྱའི་རྒྱ་བུར་
 དང་། རི་གཟར་གྱི་རྩལ་རྒྱ་ལྟར་སྐྱེས་བུ་གྱི་སྐུང་པོ་འདི་ཡང་སྐད་ཅིག་གྲང་མི་

261 རྗེ་དགེ་བཤམ་དབུ་མ། ཡ། རབ་བྱེད་དང་པོ། སོག་ ༣༡ ར། དཔེ་བསྐྱུར་མ། དེག་ ༤༠ སོག་ ༡༠༢༥
 262 རྗེ་དགེ་བཤམ་ ཤེར་བྱིན། ཉ། སྐབས་བདུན་པ། སོག་ ༡༤ ར། དཔེ་བསྐྱུར་མ། དེག་ ༥༩ སོག་ ༤༡༤

སྐྱོད་པར་འགྲོ་བ། སེ་གོལ་གཏོགས་པའི་ཡུན་ལ་སྐྱད་ཅིག་མ་སུམ་བརྒྱ་དྲུག་ཅུ་རེ་
ལྷ་འདའ་བའི་ཚུལ་བསམས་ནས་ཡིད་བརྟན་དུ་རུང་བ་རུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པའི་འདུ་
ཤེས་བསྐྱོམ་དགོས་པར་གསུངས་པ་ལྟར། སེ་གོལ་གཅིག་གཏོགས་པའི་ཡུན་ལ་
ཆ་སུམ་བརྒྱ་དྲུག་ཅུ་རེ་ལྷ་རྩེ་བའང་ཡོད་ཚུལ་འདྲུང་།

ཐེག་ཆེན་གྱི་བྱུང་མཐའ་སྤྱོད་པའི་ཡུགས་ལ་དུས་མཐའ་སྐྱད་ཅིག་མ་ལ་སུམ་
བརྒྱ་རེ་ལྷ་རྩེ་བའི་ཆ་གཅིག་པོ་དེ་ལས་མུང་བའི་དུས་མེད་པར་སྟོན་པ་མིན་ཏེ།
དཔེར་ན། ཉམ་མཁའ་ལྗིད་གི་འུགས་ལས་ཀྱང་མཁྱོགས་པའི་ཤིང་རྟའི་འཁོར་ལོ་
གཅིག་འཁོར་བའི་ཡུན་ལ་སྤྱལ་གདུག་པ་ཅན་གྱིས་བསྐྱོར་བ་བདུན་ཟུབ་པའི་སྐྱོར་
བ་གཅིག་གི་སྐྱད་ཅིག་དེའི་ཡུན་ལ་འཕགས་པ་ཀུན་དགའ་པོས་ཚོས་བརྩུ་བའདད་
ཅིང་དོན་གོ་བར་བྱེད་ཟུབ་པ་དང་། དེས་ཚོས་གཅིག་བའདད་པའི་སྐྱད་ཅིག་དེའི་ཡུན་
ལ་ལྷ་རྩེའི་བྱས་ཚོས་སྟོང་བའདད་ཅིང་དོན་གོ་བར་བྱེད་ཟུབ་པ་དང་། སྐྱད་ཅིག་དེའི་
ཡུན་ལ་མཛོད་གལ་གྱི་བྱས་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་སྟོང་སྤྲུག་བརྒྱད་ཁྱི་འདའ་བུས་པ་
དང་། དེས་ཁམས་གཅིག་འདའ་བའི་སྐྱད་ཅིག་དེའི་ཡུན་ལ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་
འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཐམས་ཅད་དུ་མཛད་པ་བརྩུ་གཉིས་ཀྱི་སྐོ་ནས་གསང་གསུམ་
གྱི་བཀོད་པ་མཐའ་གྲས་པ་སྟོན་ཟུབ་པར་མདོ་པལ་པོ་ཆེ་ལས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །
དེ་ཡང་དཔལ་མགོན་འཕགས་པ་སྤྱུ་སྤྱུབ་ཀྱིས་མདོ་ཀུན་ལས་བརྒྱས་པར་མདོ་སྤེ་
པལ་པོ་ཆེ་བྲངས་པ་ལས།

དེ་ལ་མི་ལ་ལ་ཞེག་ལྷགས་ཀྱི་ཤིང་རྟ་འཕང་ལོ་ཕྱི་བས་སྟོང་ཡོད་པ། ཉམ་
མཁའ་ལྗིད་གི་འུགས་པས་དྲག་པའི་རྟ་མཁྱོགས་པས། ཞེས་པ་ནས། སྐྱད་

ཅིག་གང་གིས་སྐྱེལ་གདུག་པས་ཤིང་ཉ་དེ་ལན་ཅིག་འཁོར་བའི་སྐད་ཅིག་དེ་
 ལ། དགོ་སློང་ཀྱན་དགའ་པོས་ཚོས་རྣམ་པ་བརྟུ་བའད་དེ་དོན་ཀྱང་གོ་བར་
 བྱེད། སྐད་ཅིག་གང་གིས་ཀྱན་དགའ་པོས་ཚོས་རྣམ་པ་གཅིག་བའད་པའི་
 སྐད་ཅིག་དེ་ལ། དགོ་སློང་ལྟ་རྒྱུ་ཉིའི་བྱས་ཚོས་རྣམ་པ་སློང་བའད་དེ་དོན་
 ཀྱང་གོ་བར་བྱེད། སྐད་ཅིག་གང་གིས་ལྟ་རྒྱུ་ཉིའི་བྱས་ཚོས་རྣམ་པ་གཅིག་
 བའད་པའི་སྐད་ཅིག་དེ་ལ། དགོ་སློང་མོང་གལ་གྱི་བྱས་འཛིག་ཉེན་གྱི་ཁམས་
 སློང་ཕྱག་བརྒྱད་མི་ཤིན་ཏུ་འདས།²⁶³ ཞེས་སོ།།

གཉིས་པ་བྱ་རྫོགས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་མ་ནི། བྱ་བ་ཞིག་བརྩམས་ནས་མ་རྫོགས་
 བར་གྱི་སྐད་ཅིག་མ་ལ་བྱ་ཞིང་། དེ་ལ་རིང་ལུང་སྐྱོ་ཚོགས་ཤིག་ཡོད་དེ། དཔེར་
 བ། རྒྱ་བ་གཅིག་ལྟ་བུ་ཚོས་གཅིག་ནས་ཚོས་སྐྱེལ་ཅུ་མ་རྫོགས་བར་གྱི་ཡུན་ཚང་
 ཅན་དང་། ཡང་སྐྱེས་བྱས་སེ་གོ་ལ་གཏོགས་པ་ལྟ་བུ་བྱས་ཡུན་སྐྱེད་ཅུ་ཚམ་ཞིག་
 ལས་མེད་པ་ལྟ་བུའོ། །གཞུང་རྣམས་ལས་གསུངས་ཚུལ་ཡང་དུ་མ་ཡོད་དེ། འཇམ་
 དཔལ་ཅ་རྒྱུད་ལས།

མིག་ནི་འབྲེད་འཇུམ་བརྟུ་ལ་ནི། །སྐད་ཅིག་ཅམ་དུ་རབ་ཏུ་བརྟགས།²⁶⁴
 ཞེས་མིག་འཇུམ་བརྟུ་ལ་བྱ་རྫོགས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་ཏུ་བའད་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་དོ་
 རྗེ་མཁའ་འགྲོའི་རྒྱུད་ལས།

263 ལྷོ་དགོ་བསྟན། དབུ་མ། ཀུན་པོ་ལྷོ་ལ། ལོག་ ༡༡༣ བ། དཔེ་བསྟུང་མ། དེག་ ༤༦ ལོག་ ༡༤༥
 264 ལྷོ་དགོ་བསྟན། ལྷོ་ལ། ལེ་ཏུ་བཅོ་བརྒྱད་ལ། ལོག་ ༡༠༡ བ། དཔེ་བསྟུང་མ། དེག་ ༡༡ ལོག་ ༤༡༤

མིག་འཇུག་མིག་ནི་བཅུ་མས་པ་སྟེ། །མིག་འཇུག་དྲུག་ལ་ཆ་ཤས་ནི།།

གཅིག་ཅེས་བྱ་བར་བརྗོད་པ་ཡིན། །ཡུད་ཅམ་དྲུག་ནི་སྐད་ཅིག་སྟེ།།

སྐད་ཅིག་དྲུག་ནི་ཐང་ཅིག་ཡིན། །ཐང་ཅིག་དྲུག་ནི་ཚུང་ཟད་ཡིན།།²⁶⁵

ཞེས་མིག་འཇུག་ཐང་ས་དྲུག་ལ་ཆ་ཤས་གཅིག་ཅེས་བྱ་བར་བརྗོད་པ། ཡུད་ཅམ་
དྲུག་ལ་བྱ་རྗོད་པའི་སྐད་ཅིག་དང་། དེ་དྲུག་ལ་ཐང་ཅིག་དང་། དེ་དྲུག་ལ་ཚུང་ཟད་
དུ་བཞག་པ་དང་། ལྷ་སྐྱབ་ཀྱི་རིམ་ལྔ་ལས།

སྐད་ཅིག་སེ་གོལ་གཏོགས་པར་བཤད། །ཐང་ཅིག་ཡུད་ས་ཀར་བསྐྱོར་བ་དང་།།

ཡུད་ཅམ་དབྲུགས་རྩལ་འབྱུང་བ་ཅམ།།²⁶⁶

ཞེས་སྐྱེས་བྱ་སྟོབས་ལྡན་གྱིས་སེ་གོལ་གཏོགས་པའི་དུས་ལ་བྱ་རྗོད་པའི་སྐད་
ཅིག་དང་། ཡུད་ས་ཀར་བསྐྱོར་བའི་དུས་ལ་ཐང་ཅིག་དང་། དབྲུགས་འབྱུང་རྩལ་ཅམ་
ཀྱི་ཡུན་ལ་ཡུད་ཅམ་དུ་བཤད་པ་སོགས་དུ་མ་གསུངས། བྱ་རྗོད་པའི་སྐད་ཅིག་མ་
ལ་སྐྱེར་བྱ་བ་རིང་མུང་དུ་མའི་དབང་གིས་ཚད་མ་དེས་ཀྱང་། ཐང་ཅམ་འཇུག་སེ་གོལ་
གཏོགས་པ་དང་། མིག་འཇུག་འཇུག་གཏོགས་པ་དང་། ལ་ཐང་གཏོགས་བརྗོད་པ་
དང་། གང་ཟག་པལ་པའི་བྱ་བ་ཐང་ཐོས་ཀྱི་ཡུན་སོགས་ལ་འཇོག་དགོས་པ་དང་། དེ་
བཞིན་དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་མ་ཡང་། རྩལ་སྐྱེར་བ་གཏོགས་གི་གོ་ས་འཕྲོས་པ་དང་། སྐྱ་
རབ་གཏོགས་སྟེང་འོག་བསྐྱེད་པ་དང་། སེ་གོལ་གཏོགས་པའི་ཡུན་ཚད་གཏོགས་ལ་ཆ་རེ་
སྐྱར་བྱེ་བའི་ཆ་གཏོགས་ལ་འཇོག་པ་རྣམས་གྲུབ་མཐའ་གོང་འོག་ཐུན་མོང་བའོ།།

265 ལྷ་སྐྱབ་པའི་སྐད་ཅིག་སྟེ། ལ། རིམ་པར་བྱེ་བ་ཉེར་དྲུག་པ། འོག་ ༤༤ བ། དཔེ་བསྐྱེད་མ། དེབ་ ༡༧ འོག་ ༡༥༩
266 ལྷ་སྐྱབ་པའི་སྐད་ཅིག་སྟེ། ལ། རིམ་པར་བྱེ་བ་ཉེར་དྲུག་པ། འོག་ ༤༤ བ། དཔེ་བསྐྱེད་མ། དེབ་ ༡༧ འོག་ ༡༥༩

དེ་ལྟ་ན་སྦྱིར་ནང་པའི་གཞུང་དུ། རྗེས་འབྲེལ་གྱི་ལོ་ལ་གཅིག་གཏོགས་པའི་
 དུས་ལུན་ལྟ་བུ་ལ་བྱ་རྒྱུ་གསུང་གི་ཐུང་མཐར་བུས་ནས་དེ་ལ་ཆ་དུག་ཅུ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་
 བའི་ཆ་གཅིག་གསུང་། ཡང་ན་དེ་ལ་ཆ་སྤྲོད་བརྒྱུ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་
 གཅིག་ལ་དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་མར་གསུངས་པ་ཡོད་མོད། འོན་ཀྱང་དུས་ཀྱི་ཐུང་
 མཐའ་ལ་དེས་མ་དེས་པ་ནི་གོང་དུ་མདོ་ཀུན་བཏུས་སུ་བྲངས་པའི་མདོ་སྡེ་ལལ་ལོ་
 ཆེར་གསུངས་པ་ལས་ཤེས་ཀྱིས་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་
 མཐའི་སྐད་ཅིག་མ་ཡིན་ཕྱིར་དེ་ལས་ཐུང་བའི་དུས་ཀྱི་ཆ་ཞིག་མེད་མི་དགོས་པ་དང་
 དུས་ཀུན་གྱི་ཐུང་མཐའ་ཡང་ཡིན་མི་དགོས་པར་སྣང་ངོ་།།

དེ་ལྟ་ན་འདྲ་བར་སྡེ་ཉན་ཐོས་སྡེ་བ་རྣམས་ནི། གཞུགས་ཅན་གྱི་ཚོས་ཀྱི་ཅ་བའི་
 ཚོས་གཞིར་གྱུར་པའི་རྩལ་སྤ་རབ་རྣམས་ཆ་མེད་དུ་འདོད་པ་བཞིན་དུ། གཞུགས་
 ཅན་མིན་པའི་འདུས་བུས་ཀྱི་ཚོས་སུ་གྱུར་པའི་ཤེས་པ་རྣམས་དུས་སྡེ་སྡེ་ཆར་
 སྡེ་བའི་དུས་ཀྱི་མཐར་ཐུག་པ་རྣམས་ཀྱང་། རང་ཉིད་ལ་ནང་གསེས་སྐད་ཅིག་སྡེ་
 སྡེ་ཆ་གསེས་དུ་མེད་པས་དུས་ཆ་མེད་དུ་སྤོ།། །དབུ་སེམས་ཀྱི་བྱུང་མཐའ་སྡེ་
 བ་རྣམས་ཀྱིས་ནི་ཆ་མེད་མི་བཞེད་པས། དེ་དག་གི་ལུགས་ལའང་དུས་མཐའི་སྐད་
 ཅིག་མ་དུས་ཀྱི་ཐུང་མཐའ་དང་རྩལ་སྤ་རབ་གཞུགས་ཀྱི་ཚུང་མཐར་འཛོག་དགོས་
 མོད། ཐུང་མཐའ་དང་ཚུང་མཐའ་ཟེར་དོན་ནི་དེ་ལས་སྤ་བའི་ཆ་འབྲེད་རྒྱ་མེད་པ་ལ་
 བྲེད་ན་ཆ་མེད་དུ་རི་ལྟར་མི་འགྱུར་བ་དང་། ཆ་སྡེ་ནས་མཐར་ཐུག་རྒྱ་མེད་ན་ཐུང་
 མཐའ་དང་ཚུང་མཐའ་འཛོག་དོན་གང་ཡིན་ཞེས་པ་ལ་མཁས་པ་རྣམས་ལན་འདེབས་
 རྒྱལ་མི་འདྲ་བ་ཡོད་པར་མངོན།

མགོན་པོ་ལྷ་སྐྱབ་ཀྱི་རིན་ཆེན་སྲེང་བར།
 རི་རྩུང་སྐྱད་ཅིག་མཐའ་ཡོད་པ། །དེ་བཞིན་ཐོག་མ་དབུས་བརྟག་གོ།
 དེ་རྩུང་སྐྱད་ཅིག་གསུམ་བདག་ཕྱིར། །འཛིག་ཅེན་སྐྱད་ཅིག་གནས་པ་མིན།།²⁶⁷

ཞེས་དུས་མཐའི་སྐྱད་ཅིག་མ་ལྷ་བྱུང་ངོ་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་གྱི་ཆ་དང་ལྡན་པས་
 ཆ་མེད་མ་ཡིན་པར་སྐྱབ་པ་ལྷ་བྱུང་བརྟགས་ན། དུས་ཀྱི་སྲེང་མཐའི་ཚད་རི་ཅོམ་
 ཞེག་ངོས་བཟུང་ནའང་། དེ་ལ་དུས་ཀྱི་སྐྱད་ཅིག་གི་ངོ་ཐོ་འཛོག་ཕྱིན། རང་བཞིན་
 གྱིས་གྲུབ་པའི་སྐྱད་ཅིག་གི་གཞག་ཏུ་མེད་པས། དུས་ཀྱི་སྐྱད་ཅིག་དེར་རྟོག་པས་
 བརྟགས་པའི་ཆེ། དེ་ལ་ཐོག་མ་དང་ཕྱི་མ་དང་དབུས་ཀྱི་ཆ་གསུམ་ཡོད་པར་དེས་
 བར་ཁས་ལེན་དགོས་པར་འགྱུར་བར་བཞེད་པར་སྦྱང་། དེས་ན་གཟུགས་ཅན་གྱི་
 ཚོས་ལ་ཅོམ་གྱེད་མཐའ་ལྷག་པ་རྩལ་ཆ་མེད་འཛོག་མི་རུས་པ་བཞིན་དུ། དུས་
 ཀྱི་མཐའ་ལྷག་པ་དུས་སྐྱད་ཅིག་ཆ་མེད་ཀྱང་མི་བཞེད་པར་དབུ་སེམས་ཀྱི་མཁས་
 པ་རྣམས་མཐུན་ནོ།།

༥ མི་རྟག་པ་ལྷ་མོ་འཛོག་ཚུལ།

སྦྱིར་རྟག་མི་རྟག་ཅེས་པ་འགྱུར་ལྡོག་འགྲོ་མི་འགྲོའི་སྦྱང་ནས་འཛོག་ཅིང་།
 འདུས་བྱས་ཀྱི་ཚོས་ལ་འགྱུར་ལྡོག་འགྲོ་བ་ཡང་རྒྱ་རྒྱེན་གྱིས་ཡིན། རྒྱ་དང་རྒྱེན་
 ཡོད་ན་འགྱུར་ལྡོག་འགྲོ་རྒྱ་ཡོད་པ་དང་། རྒྱ་རྒྱེན་མེད་ན་འགྱུར་ལྡོག་འགྲོ་རྒྱ་མེད།

267 རྗེ་དགེ་བསྟན་ལྷན་སྐྱོང་པ་ལྷན་གྱི་ལེ་ལོ་དང་པོ་རྒྱུ་ ༤༤ ཞོག་ ༡༠༤ ལ། དཔེ་བསྟར་མ། དེ་ལ། ༤༤ ཞོག་ ༣༤༤

འགྲུར་བ་འགྲོ་བ་འདི་དག་ཀྱང་གཙོ་བོར་རང་ཉིད་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་བྱས་
 པས་འདུས་བྱས་ཀྱི་ཚོས་རྣམས་སྐྱད་ཅིག་ཀྱང་མི་སྡོད་པར་དུས་ཀྱུན་ཏུ་འགྲུར་
 བ་འགྲོ་བ་སྟེ། དཔེར་ན། ལྷོན་ཤིང་གི་ལོ་མ་འགྲུར་བ་ཕྱིན་ནས་དགུན་དུས་སུ་ས་
 ལ་ལྟངས་པ་འདི་དགུན་དུས་ཀྱི་གང་བའི་རེག་བྱ་སྐྱེབས་ནས་སློབ་བྱ་དུ་འགྲུར་བ་
 འགྲོ་བ་ཞིག་མིན་པར་ཞག་དང་བདུན་སྟག་རེ་རེའི་ནང་འགྲུར་བ་ཕྱིན་ནས་མཐར་
 ས་ལ་ལྟངས་པ་ཞིག་ཡིན། ཉེན་མང་སོའི་ནང་གི་འགྲུར་སྡོད་དེ་ཡང་ཤིང་ལོ་དེ་ཉིད་
 གྲུབ་ཚམ་ཉིད་ནས་འགྲུར་བའི་རང་བཞིན་ཅན་དུ་གྲུབ་པས་ཡིན། དེས་ན་སྐྱད་ཅིག་
 སྐྱད་ཅིག་གིས་འགྲུར་བ་འགྲོ་བ་རྣམས་མིག་ཤེས་ཀྱིས་མི་མཐོང་ཡང་དོན་ལ་འགྲུར་
 བ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད། སྐྱད་ཅིག་སྐྱད་ཅིག་གིས་འགྲུར་བ་སྤོ་མོ་དེ་མེད་ན་འགྲུར་བ་
 རགས་པ་དེ་དག་ཡོང་མི་སྲུབ་པོ།།

མཚན་ཉིད་སྐྱེ་སོགས་བཞི་འདོད་ཚུལ་ལ། བྱེ་བྲག་སྐྱ་བས་འདུས་བྱས་ཀྱི་
 མཚན་ཉིད་སྐྱེ་གནས་འཇིག་གསུམ་གྱིས་གཟུགས་སྤང་ལྟ་བུ་གཅིག་འདུས་བྱས་སུ་
 མཚོན་པ་ན། རང་ཉིད་སྐྱེ་བ་སོགས་ཡིན་པས་མི་མཚོན་གྱི་རང་ཉིད་སྐྱེད་བྱེད་སོགས་
 དོན་གཞན་ཡོད་པས་འདུས་བྱས་སུ་མཚོན་པ་ཡིན་ལ། དེས་ན་མཚན་ཉིད་རྣམས་
 བྱི་སྐྱེ་བའི་བྱ་བ་སོགས་ལ་མི་འདོད་ཀྱི་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་སོ་དང་། གནས་པར་བྱེད་
 པ་སོ་དང་། འཇིག་པར་བྱེད་པ་སོའི་རྣམས་དོན་གཞན་ཞིག་ལ་འདོད་ཅིང་། གཟུགས་
 ལ་སོགས་པའི་དངོས་སོ་རྣམས་ལ་མཚན་ཉིད་བཞི་དུས་གཅིག་ཏུ་ཡོད་ཀྱང་། དེ་
 དག་གཞི་དེ་ལ་འཇུག་པའི་ཚེ་དང་སོ་སྐྱེ་བའི་བྱ་བ་དང་། དེ་ནས་གནས་པའི་བྱ་བ་

དང་། དེ་ནས་ཀྱང་། དེ་ནས་འཛིག་པའི་བྱ་བ་རྣམས་རིམ་གྱིས་འབྲུག་པར་འདོད་
 འོ། །མཚན་ཉིད་སྐྱེ་གནས་ཀྱང་འཛིག་བཞི་ཡང་སྐྱེ་བའི་བྱ་བ་སོགས་ལ་མི་འདོད་
 བར་འདུས་བྱས་དེ་དང་དེ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་ལོ་དང་། གནས་པར་བྱེད་པ་ལོ་དང་།
 རྗེས་པར་བྱེད་པ་ལོ་དང་། འཛིག་པར་བྱེད་པ་ལོའི་རྣམ་དོན་གཞན་ཞིག་ལ་འཛོག་
 ཅིང། དེ་ཡང་འདུས་བྱས་ཞེས་བྱ་བ་རྒྱ་དང་རྒྱུན་འདུས་པས་བྱས་པ་ཞེས་བྱེད་པོ་
 དང་འབྲེལ་བའི་བྱ་བ་ལ་བསམས་པའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་མཛོད་རང་འབྲེལ་ལས། “དེ་
 ལ་སྐྱེ་བས་ནི་ཚོས་དེ་སྐྱེད་པར་བྱེད་དོ། །གནས་པས་ནི་གནས་པར་བྱེད་དོ། །ཀྱ་
 བས་ནི་རྗེས་པར་བྱེད་དོ། །མི་རྟག་པ་ཉིད་ཀྱིས་ནི་འཛིག་པར་བྱེད་དོ། །”²⁶⁸ ཞེས་
 དང། མཛོད་ཀྱི་འབྲེལ་བཤད་དོན་གསལ་ལས། “འདིར་ནི་འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་
 ཉིད་རྣམས་གཞན་གྱི་ངོ་བོ་དག་ཡིན་པར་འདོད་པས།”²⁶⁹ ཞེས་གསུངས། དེས་ན་
 དུས་ཤིན་ཏུ་ཐུང་བའི་སྐད་ཅིག་མ་ལ་ནི་མཚན་ཉིད་འདི་དག་མི་འཛོག་སྟེ། མཛོད་
 རང་འབྲེལ་ལས། “བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་འདུ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་དེ་འདུས་བྱས་ཉིད་
 དང་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་ཉིད་དུ་བསྟན་པར་བཞེད་ནས། གསུམ་སོ་འདི་
 དག་ནི་འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དག་ཡིན་ཅོ་ཞེས་གསུངས་པར་བྟན་གྱི་ཡང་སྐད་
 ཅིག་མ་ལ་ནི་མ་ཡིན་ཅོ། །སྐད་ཅིག་མ་ལ་ནི་སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པ་མི་མཛོད་ཅོ། །”²⁷⁰
 ཞེས་འབྲུང་བ་བཞིན་ཅོ།

268 ལྟེ་དགོ བསྟན། མཛོད་ལ། གྱུ་གནས་གཉིས་ལ། ཤོག 10 དཔེ་བསྟར་ལ། དེ། 24 ཤོག 200
 269 ལྟེ་དགོ བསྟན། མཛོད་ལ། གྱུ་གནས་གཉིས་ལ། ཤོག 141 ལ། དཔེ་བསྟར་ལ། དེ། 10 ཤོག 221
 270 ལྟེ་དགོ བསྟན། མཛོད་ལ། གྱུ་གནས་གཉིས་ལ། ཤོག 17 ལ། དཔེ་བསྟར་ལ། དེ། 24 ཤོག 202

མདོ་སྐྱེ་བས་ནི། འདུས་བྱས་རྣམས་སྐྱད་ཅིག་དང་པོར་སྐྱེས། བར་དུ་གནས།
 དེ་ནས་འཛིག་རྒྱ་དང་མཉམ་ནས་འཛིག་པ་དེ་འདྲ་མེད་པར། སྐྱད་ཅིག་དང་པོ་བྱུང་
 ཅོང་ཉིད་ནས་རང་ཉིད་སྐྱད་ཅིག་ཀྱང་མི་སྡོད་པའི་རང་བཞིན་དུ་བྱུང་བའི་པ་དང་།
 སྐྱད་ཅིག་དང་པོ་སྐྱད་ཅིག་གཉིས་པའི་དུས་སུ་མི་སྡོད་པ་ནི། སྐྱད་ཅིག་དང་པོ་རང་
 དུས་སུ་མི་སྡོད་པའི་རང་བཞིན་དུ་ཡོད་པས་སྐྱད་ཅིག་གཉིས་པའི་དུས་སུ་མ་བཟུང་
 པ་དེ་བྱུང་བ་ཡིན། དེས་ན་སྐྱད་ཅིག་དང་པོ་དེ་ཉིད་སྐྱད་ཅིག་དང་པོའི་རང་དུས་སུ་
 མི་སྡོད་པའི་བདག་ཉིད་དེ་རང་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་དེ་ཉིད་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་པར་འདོད།

དེ་བཞིན་དུ་འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་གཟུགས་
 ལ་སོགས་པའི་ཚོས་དེ་རྣམས་ཀྱི་སྐྱེ་བའི་བྱ་བ་དང་། འཛིག་པའི་བྱ་བ་དང་། གནས་པའི་
 བྱ་བ་ལ་འདོད་ཅིང་། དེ་ཡང་སྐྱ་གུ་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན། སྐྱ་གུ་ལྟ་བུ་སྡོན་མེད་གསར་དུ་
 འབྱུང་བ་སྐྱེ་བ་དང་། སྐྱད་ཅིག་སྐྱ་མའི་རྒྱན་གནས་པ་ནི་གནས་པ་དང་། སྐྱད་ཅིག་སྐྱ་
 མ་ལས་སྐྱེ་མ་མཚན་ཉིད་མི་འདྲ་བ་ནི་འཛིག་པའམ་རྒྱ་བ་ཡིན་ལ། སྐྱ་གུ་སྐྱེ་བ་ལ་
 མདོན་དུ་སྐྱོགས་པའི་དུས་ནི། སྐྱ་གུའི་རྒྱ་དུས་དང་། སྐྱ་གུ་སྐྱེ་དུས་ནི། སྐྱ་གུ་སྐྱད་
 ཅིག་དང་པོའི་དུས་དང་། སྐྱ་གུ་གནས་དུས་ནི། སྐྱ་གུ་སྐྱད་ཅིག་སྐྱེ་བར་གསུམ་
 གའི་དུས་དང་། སྐྱ་གུ་འཛིག་དུས་ནི། སྐྱ་གུའི་འབྲས་བུ་སྐྱད་ཅིག་དང་པོའི་དུས་ལ་
 འཛོག་གོ།

མཚན་ཉིད་གསུམ་པོ་དེ་དག་དུས་མཉམ་དུ་བྱུང་ཅིང་འདུས་བྱས་ཀྱི་ཚོས་དེ་
 དང་རྗེས་གཞན་མ་ཡིན་པར་འདོད་ལ། དེ་ལྟར་ཡང་རྟོག་གོ་འབར་བ་ལས། “དཔེར་
 བ་མདོ་སྐྱེ་བ་དག་ན་རེ། རྒྱ་དང་རྒྱུན་སོ་སོར་ངེས་པའི་མཐུ་བསྐྱེད་པ་ལས་བྱུང་བའི་

རྒྱུ་ལ་དུས་གཅིག་ཁོ་ནར་གང་མ་བྱུང་བ་ལས་བྱུང་བ་དེ་ནི་སྐྱེ་བ་ཡིན་ལ། སྐད་ཅིག་
མ་སྲ་མ་ཉིད་ཀྱི་རྒྱུ་གྱིས་གནས་པ་ནི་གནས་པ་ཡིན་ལ། སྐད་ཅིག་མ་སྲ་མ་དང་མི་
འདྲ་བར་ཀས་ཤིང་བྲལ་བ་ནི་འཛིག་པ་ཡིན་ལོ་ཞེས་ཟེང།”²⁷¹ ཞེས་གསུངས།

དེ་བཞིན་དུ་འདུས་བྱས་གང་ཡིན་ན་ཡང་རང་ཉིད་གྲུབ་ཚམ་ནས་འཛིག་
བར་གྲུབ་པ་ཡིན་ཏེ། དཔལ་ཚོས་ཀྱི་གྲགས་པའི་ཚང་མ་རྣམ་དེས་ལས། “མི་རྟག་པ་
ཉིད་ཅེས་བྱ་བ་གང་གྱིས་འགྲུབ་པར་འགྱུར་བ་གཞན་ནི་འགའ་ཡང་མེད་དེ། དངོས་
པོ་སྐད་ཅིག་མར་གནས་པའི་ཚོས་ཅན་དེ་ཁོ་ན་མི་རྟག་པ་ཡིན་ལོ་ཞེས་མང་དུ་བཤད་
ཟེན་ཏོ། །”²⁷² ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །དེ་ལྟར་མདོ་སྡེ་པ་དག་གྱེ་སྲུ་དང་མི་འདྲ་
བར་དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་མའི་ཡུན་ཚད་ལས་མེད་པའི་དངོས་པོ་ཞིག་ཡིན་ནའང་
མཚན་ཉིད་གསུམ་ཚང་བར་འདོད་དེ། མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་དོན་གསལ་ལས།
“གཞན་དག་ན་རེ་ནི་སྲུ་དང་མེ་སྡེའི་སྐད་ཅིག་མ་མ་མ་ལ་སོགས་པ་ལ་ཡང་རང་
གནས་པ་གང་ཡིན་པའི་གནས་པ་ཡོད་ལ། དེའི་གཞན་དུ་འགྱུར་བ་ཉིད་ནི་སྐད་ཅིག་
མ་སྲ་མ་ལ་སྣོས་པ་ཡིན་པས་དེ་དག་ལ་ཡང་མཚན་ཉིད་གསུམ་རྣམ་པར་གཞག་གོ་
ཞེས་ཟེང་རོ། །”²⁷³ ཞེས་འགྲུང་བའི་གཞན་དག་ཅེས་པ་དེ་མདོ་སྡེ་པ་ལ་བྱ་དགོས་
སོ། །

271 ལྷེ་དགེ་བསྟན། དབུ་མ། རྟ་ ལེའུ་གསུམ་པ། སོག་ ༡༣ ལ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༥༤ སོག་ ༡༤༣
272 ལྷེ་དགེ་བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། ལེའུ་གཉིས་པ། སོག་ ༡༤༣ ལ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༥༧ སོག་ ༤༡༥
273 ལྷེ་དགེ་བསྟན། མཛོད་པ། གྲུ་གནས་གཉིས་པ། སོག་ ༡༤༣ ལ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༡༠ སོག་ ༣༥༠

སེམས་ཅམ་པ་དང་དབུ་མ་པ་གཉིས་ཀྱང་འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་སྐྱེ་གནས་
 འཛིག་གསུམ་བྱ་བ་ལ་འདོད་པ་དང་། དེ་དག་དུས་མཉམ་དུ་གྲུབ་པར་འདོད་པ་མདོ་
 སྤེ་པ་དང་མཚུངས། དེ་ཡང་གཞི་བསྐྱེ་བ་ལས།

དེ་ལ་འདུས་བྱས་ཀྱི་མི་རྟག་པ་ནི་འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་གསུམ་གྱིས་ཤེས་
 པར་འགྱུར་ཏེ། འདི་ལྟ་སྟེ། སྐྱེ་བ་དང་འཛིག་པ་དང་གནས་པ་ལས་གཞན་དུ་
 འགྱུར་བའོ། །མཚན་ཉིད་གསུམ་པོ་དེ་དག་ཀྱང་འདུ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུན་གཉིས་ལ་
 བརྟེན་ནས་ཤེས་པར་འགྱུར་ཏེ། འདི་ལྟ་སྟེ། ཚེ་རབས་གཅིག་ནས་གཅིག་དུ་
 བརྒྱུད་པའི་རྒྱུན་དང་། སྐྱད་ཅིག་པ་གཅིག་ནས་གཅིག་དུ་བརྒྱུད་པའི་རྒྱུན་
 བོ། །དེ་ལ་རྒྱུན་སྐྱེ་མ་ཤོས་ཀྱི་སེམས་ཅན་གྱི་རིས་དེ་དང་དེར་སྐྱེ་བ་གང་ཡིན་
 པ་དེ་ནི་སྐྱེ་བའོ། །ཐ་མར་འཆི་བ་ནི་འཛིག་པའོ། །ཐོག་མ་དང་ཐ་མའི་བར་གཞོན་
 གུ་ལ་སོགས་པའི་གནས་སྐབས་རྣམས་སུ་ནི་གནས་པ་ལས་གཞན་དུ་འགྱུར་
 བ་སྟེ། ཚེའི་ཚད་ཇི་ཅམ་པར་གནས་པས་ན་གནས་པའོ། །གནས་སྐབས་མྱི་
 མ་མྱི་མའི་བྱེ་བྲག་ཡོད་པས་ན་གཞན་དུ་འགྱུར་བའོ། །དེ་ནས་རྒྱུན་མི་ཤོས་
 ཀྱི་སྐྱད་ཅིག་སྐྱད་ཅིག་ལ་འདུ་བྱེད་རྣམས་སར་བ་སར་བ་སྐྱེ་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་
 བེ་སྐྱེ་བའོ། །སྐྱེ་བའི་སྐྱད་ཅིག་པ་དེ་ལས་ལྷག་པར་མི་གནས་པ་ནི་འཛིག་
 པའོ། །སྐྱེ་བའི་སྐྱད་ཅིག་པ་ཅམ་ལ་གནས་པ་ནི་གནས་པའོ། །གཞན་དུ་འགྱུར་
 བ་ནི་གཉིས་ཏེ། ཐ་དད་པའི་གཞན་དུ་འགྱུར་བ་དང་། ཐ་དད་པར་འགྱུར་བའི་
 གཞན་དུ་འགྱུར་བའོ། །དེ་ལ་ཐ་དད་པའི་གཞན་དུ་འགྱུར་བ་ནི་འདུ་བྱེད་རྒྱུན་
 འབྲེལ་བར་འཛིག་པ་གང་ཡིན་པའོ། །ཐ་དད་པར་འགྱུར་བའི་གཞན་དུ་འགྱུར་བ་

ནི་རྒྱལ་མི་འབྲ་བར་འབྲུག་པ་གང་ཡིན་པའོ། །གཞན་དུ་འགྲུང་བའི་ལུས་ནི་
གནས་པ་ལས་ལོགས་ཤིག་ན་མེད་དེ་དེ་བས་ན་འདི་གཉིས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱུས་
ནས་མཚན་ཉིད་གཅིག་ཏུ་འདོགས་སོ། །²⁷⁴ཞེས་སོགས་འབྲུང་བ་ལྟ་བུའོ། །

དེ་ལ་མི་རྒྱལ་པའི་ངོ་བོ་ནི། སྐྱད་ཅིག་མའོ། །མི་རྒྱལ་པའི་ངོ་བོར་བཞག་པའི་སྐྱད་
ཅིག་མ་ནི་རང་གྲུབ་པའི་དུས་ལས་དུས་གཉིས་བར་མི་སྡོད་པ་ཡིན་གྱི་ཡུད་ཅམ་ཞིག་
ལས་མི་སྡོད་པ་ནི་སྐྱད་ཅིག་མའི་དོན་མིན་འོ། །དེ་ལ་ཡུན་རིང་ཐུང་སྒྲ་ཚོགས་ཡོད་དེ།
དཔེར་ན། ལོ་གཅིག་ལ་མཚོན་ན། རང་གྲུབ་དུས་དེ་ལ་རྒྱ་བ་བཅུ་གཉིས་ཡོད་ཅིང་།
རྒྱ་བ་བཅུ་གཉིས་འདས་པའི་ཆེ་ལོ་དེ་མི་སྡོད་པ་ཡིན། ཡང་རང་གྲུབ་པའི་དུས་ལས་
དུས་གཉིས་བར་མི་སྡོད་པ་དེ་ཉིན་ཞག་གཅིག་དང་ཚོགས་ན་རང་གྲུབ་དུས་དེ་ཚུ་
ཚོད་ཉེར་བཞིའི་ཡུན་ཚད་ཅན་དུ་འགྲུང་ལ། དུས་ཀྱི་ཐུང་བ་སྐྱར་ཆ་གཅིག་གི་ཡུན་
ཚད་ཅན་གྱི་དངོས་ལོ་དང་ཚོགས་ན་སྐྱར་ཆ་གཅིག་གི་ཡུན་ཚད་ཅན་དུ་འགྲུང་ངོ། །

འོ་ན་དུས་རབས་གཅིག་ལྟ་བུ་མི་ལོ་བརྒྱ་ཕྲག་གཅིག་མ་རྫོགས་གྱི་བར་དུ་
གནས་སམ་མི་གནས། མི་གནས་ན་རྒྱ་བ་བཅུ་གཉིས་མ་རྫོགས་གྱི་བར་དུ་ལོ་གནས་
བ་དང་འགལ་ལ། གནས་ན་སྐྱད་ཅིག་མ་གཅིག་ལས་མི་གནས་པའི་མི་རྒྱལ་བ་ཡིན་
བ་དང་འགལ་ལོ་སྟམ་ན། དེ་ནི་རྒྱལ་འཛོལ་ཚུལ་ཇི་བཞིན་མི་ཤེས་པའི་སྐྱོན་ཡིན་ཏེ།
དབྱུ་མ་བཞི་བརྒྱ་བ་ལས།

274 ལྷེ་དགེ་བསྟན། སེམས་ཅན། 3། བམ་ལོ་ལྷ་པ། འོག་ ༡༧༩ བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེབ། ༧༩ འོག་ ༡༡༧༩

རི་ལྷོ་རྒྱུ་ལ་བལྟ་ཉེས་ན། །རྟག་པ་ཡོད་ཅེས་བྱར་འགྱུར་བ།²⁷⁵

ཞེས་རྒྱུ་ལ་བལྟ་ཉེས་པ་སྟེ་དེ་ཆ་བཅས་སུ་འདོགས་ཚུལ་མི་ཤེས་ན་རྟག་པར་འཁྲུལ་
བར་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །དེ་ཡང་ལོ་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན་རྣམ་པ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཆ་ཅན་
ཡིན་ཞིང་། ཆ་དང་ཆ་ཅན་དོ་མོ་གཅིག་ཡིན་པས། དེའི་ཆ་ཤས་རྣམ་པ་དང་པོ་འདིག་
པས་ཆ་ཅན་ལོ་འདིག་པ་སོགས་འདུས་བྱས་ཀྱི་ལ་འདྲ། དོན་ཀྱང་ལོའི་ཆ་ཤས་རྣམ་
པ་གཅིག་འདིག་པ་ན་ཆ་ཅན་ལོ་འདིག་པ་ཡིན་ཡང་ཞིག་པ་མིན། མི་སྟོད་པ་ཡིན་
ཡང་མ་བསྟན་པ་མིན་པའི་བྱུང་བར་རྣམས་འབྱེད་དགོས། །

སྤྱིར་མི་རྟག་པ་ལ་རྒྱུ་གྱིས་མི་རྟག་པ་དང་། སྐད་ཅིག་གིས་མི་རྟག་པ་གཉིས་
ཡོད་པར་ཡང་། སྟོབ་དཔོན་བརྒྱ་མཚའི་ཚོམས་ཀྱི་རྣམ་པར་འགྲེལ་པ་ལས། “མི་
རྟག་པ་ཡང་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། རྒྱུ་གྱིས་མི་རྟག་པ་དང་། སྐད་ཅིག་གིས་མི་རྟག་པ་
སྟེ།”²⁷⁶ ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟ་བུ། དེ་གཉིས་ལས་དང་པོ་ལ་རགས་པའི་མི་རྟག་པ་དང་།
གཉིས་པ་ལ་སྤྱི་བའི་མི་རྟག་པ་ཞེས་བྱ་ཞིང་། ལྷས་བྱིན་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན། ལྷས་
བྱིན་ཤི་བའི་འོག་ཏུ་མི་སྟོད་པ་ནི་གནག་རྗེས་ཀྱང་མངོན་སུམ་གྱིས་ངེས་ལུས་པས་
ཤིན་ཏུ་རགས་ལ། དེ་ལས་སྐད་ཅིག་དང་པོའི་དུས་ཀྱི་ལྷས་བྱིན་སྐད་ཅིག་གཉིས་
པར་མི་སྟོད་པ་སྤྱི་བའི་དེ་ལས་ཀྱང་སྐད་ཅིག་དང་པོའི་དུས་ཉིད་ནས་འདིག་པ་
སྤྱི་བས། མི་རྟག་པ་སྤྱི་མོ་རྟོགས་པ་ལ་སྤྱིར་རགས་པའི་མི་རྟག་པ་ལ་སྟོན་དུ་གོ་བ་
ཆགས་པ་ཞིག་དགོས་སོ། །

275 ལྟེ་དགེ་བསྟན། དབུ་མ། ཆོ་རབ་བྱེད་བཅུ་བཞི་པ། རྒྱུ་གྱི་མཚོན་པོ་གྲགས་ཏེ་ཆ་ 16 ལ། དཔེ་བསྟར་མ། དེ་ལ། 42 ལོག 174
276 ལྟེ་དགེ་བསྟན། མངོན་པ། ལྷ། བཅོམ་བརྒྱུད་པ་མི་རྟག་གི་ཚོམས་ཀྱི་འགྲེལ་པ། ལོག 34 ལ།
དཔེ་བསྟར་མ། དེ་ལ། 13 ལོག 643

ཡང་སྐྱད་ཅིག་སྐྱད་ཅིག་གིས་འཛིག་པའི་ལྷ་བའི་མི་རྟག་པའི་རང་བཞིན་མེད་
 བ། རྒྱུན་གྱིས་མི་རྟག་པ་འཛོག་མི་ཤེས་ལ། སྐྱད་ཅིག་སྐྱད་ཅིག་གིས་འཛིག་པའི་
 ལྷ་བའི་མི་རྟག་པ་དེ་ཡང་སྐྱོ་བའི་རྒྱ་རྒྱུན་གཞན་ཞིག་གསལ། སྤྱིས་འབྱུང་གི་རྒྱ་
 གཞན་ཞིག་གིས་འཛིག་པ་མེན་པར་རང་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་དེ་ཉིད་གྱིས་འཛིག་པའི་
 བདག་ཉིད་དུ་བསྐྱེད་པ་ཡིན་ནོ།།

རྒྱུན་གྱིས་མི་རྟག་པ་ལྷ། སྤང་མོ་ལྷའི་བཤད་པ་ལས།

རྒྱུན་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྤང་མོ་ལྷ་མོ་སྤྱེས་པ་ནས་བཅུམས་ཏེ། མ་ཤི་བའི་བར་དུ་
 སྐྱད་ཅིག་མའི་མཚན་ཉིད་བྱེད་མ་ཆད་པ་ལ་རྒྱུན་ཞེས་བྱའོ། །འཛིག་པ་ནི་རིས་
 མ་ཐུན་པའི་སྤང་མོ་ལྷའི་སྐྱད་ཅིག་མའི་རྒྱུན་ཆད་ནས་སྐྱད་ཅིག་མ་སྤྱི་མའི་
 རྗེས་སུ་བྱི་མ་མི་འབྲང་བ་བྱུང་སྟེ། རིས་མི་མ་ཐུན་པའི་སྐྱད་ཅིག་མའི་གཞན་
 སྤྱེས་པ་ལ་འཛིག་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། དེ་ཉིད་ལ་མི་རྟག་པ་ཞེས་གདགས་སོ།།²⁷⁷

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ་དགུ་བཅུར་སླེབས་པའི་མི་ཀས་འཁོགས་དེ་སྐྱོ་བའི་དུས་དུ་གས་
 འཁོགས་ཆགས་པ་མེན་པར། རྩོག་མར་མངལ་ན་གནས། དེ་ནས་བཅས་པ་དང་།
 སྤྱིས་པའི་དུས་སོགས་ནས་རྒྱན་པའི་བར་རིམ་བཞིན་འཛོ་འབྱུང་བྱིན་ཏེ་མཐར་
 ཀས་འཁོགས་ཆགས་པ་ལྟ་བུ། དེ་ཡང་རྩོགས་མེད་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་སྐྱོད་པའི་ས་ལས།
 དུས་བརྒྱུད་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། མངལ་ན་གནས་པའི་དུས་དང་། བཅས་
 པའི་དུས་དང་། སྤྱིས་པའི་དུས་དང་། གཞོན་ཅུའི་དུས་དང་། ལང་ཚོའི་དུས་
 དང་། དར་ལ་བབ་པའི་དུས་དང་། ཀས་པའི་དུས་དང་། འཁོགས་པའི་དུས་

277 རྗེ་དགེ་བསྟན། སེམས་ཅམ། སྤྱི་ཤོག 11 བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། 22 ཤོག 127

སོ། །དེ་ལ་མངལ་ན་གནས་པའི་དུས་ནི་མེར་མེར་བོ་ལ་སོགས་པའོ། །བཅས་
 པའི་དུས་ནི་དེ་ཡན་ཆད་དང་། འཁོགས་པའི་དུས་མན་ཆད་དོ། །བྲིས་པའི་
 དུས་ནི་འགྲོ་བ་དང་ཅེ་མི་རྒྱས་པ་མན་ཆད་དོ། །བྲིས་པ་གཞོན་རུའི་དུས་ནི་
 དེ་རྒྱས་པ་ཡིན་ནོ། །ལང་ཚོའི་དུས་ནི་འདོད་པ་སྲོད་རྒྱས་པ་ནས་ལོ་སྟུམ་
 ཅུ་མན་ཆད་དོ། །དར་ལ་བབ་པའི་དུས་ནི་ལོ་ལྔ་བཅུ་མན་ཆད་དོ། །ཀླས་པའི་
 དུས་ནི་ལོ་བདུན་ཅུ་མན་ཆད་དོ། །དེ་ཡན་ཆད་ནི་འཁོགས་པའི་དུས་སོ། །²⁷⁸
 ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

སྦྱར་མི་རྟག་པ་དེ་གཞི་རགས་པ་མར་མེ་སྐྱད་ཅིག་ཐ་མ་ལྟ་བུ་དང་སྦྱར་ནས་
 མངོན་སུམ་གྲིས་ངེས་ན་རགས་པའི་མི་རྟག་པར་འགྱུར་ལ། གཞི་སྤོ་བ་དང་སྦྱར་
 བས་རྟགས་ལས་ངེས་དགོས་ན་སྤོ་བའི་མི་རྟག་པར་འགྱུར་ཏེ། དཔེར་ན། རང་གྲུབ་
 པའི་དུས་ལས་དུས་གཉིས་པར་མི་སྡོད་པ་དེ་ཚོས་གཅིག་དང་ཚོགས་ན་རང་གྲུབ་
 དུས་དེ། ཡུད་ཅམ་སུམ་ཅུའི་ཡུན་ཚད་དུ་འགྱུར་ལ། དུས་ཀྱི་ཐུང་བའི་མཐར་ཐུག་
 པ་དང་ཚོགས་ན་དུས་མཐའི་སྐྱད་ཅིག་མའི་ཡུན་ཚད་དུ་འགྱུར་བ་བཞིན་ནོ། །དེས་
 བ་རང་གྲུབ་པའི་དུས་ལས་དུས་གཉིས་པར་མི་སྡོད་པ་དེ་ལ་སྤོ་བ་རགས་གཉིས་ཡོད།

འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་རང་ཉིད་སྦྱེད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་འཛིག་པའི་བདག་
 ཉིད་དུ་གྲུབ་ཅིང་། རང་གྲུབ་པའི་དུས་ལས་དུས་གཉིས་པར་མི་སྡོད་པ་ཡིན་པའི་ཚུལ་
 བློ་ནི། བཅས་མཁའི་མདོག་གིས་འདུལ་བའི་བཟོད་པའི་མདོ་ལས། “ཚོས་འདི་དག་ནི་

²⁷⁸ ལྗོད་པོ་བསྟན་པ། སེམས་ཅོམ། ཚེ། བཅས་སོ་གསུམ་པ། འོག་ ༡༩ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༢༡ འོག་ ༢༡༩

སྐད་ཅིག་མ་དང་པོ་ལ་སྐྱེས་ནས་སྐད་ཅིག་མ་འདི་ཉིད་ལ་འདྲིལ་སྟེ། སྐད་ཅིག་མ་
གཉིས་པ་ལ་གནས་པ་མ་ཡིན་ནོ། །²⁷⁹ ཞེས་དང་། ཚད་མ་རྣམ་འབྲེལ་ལས་ཀྱང་།

རྒྱ་མེད་སྲིད་ན་འདྲིལ་བ་ནི། །རང་གི་ངོ་བོས་རྗེས་འབྲེལ་ཉིད།²⁸⁰

ཅེས་བྲུས་པ་རང་བྱུང་ཅོམ་ནས་འདྲིལ་བ་རང་གི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་རང་ཚས་སུ་རྗེས་
སུ་འབྲེལ་བ་ནི། བྲུས་པ་འདྲིལ་བར་བསྐྱེད་བ་ནི་རང་ཡོད་ཅོམ་དུ་སྐྱེད་པའི་རྒྱ་ལས་
རྒྱ་གཞན་མེད་པར་རང་སྐྱེད་པའི་རྒྱ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་རང་འདྲིལ་བར་ཡང་བསྐྱེད་པར་
གསུངས། སྦྱོར་བ་འགོད་ན། བྲུས་པ་ཚོས་ཅན། རང་བྱུང་ཅོམ་ནས་འདྲིལ་བའི་
བདག་ཉིད་ཅན་ཡིན་ཏེ། བྲིས་འབྲུང་གི་རྒྱ་གཞན་ལ་མི་སྟོས་པར་འདྲིལ་བའི་བདག་
ཉིད་དུ་རང་རྒྱ་ལས་སྐྱེ་བའི་བྲིས། ཞེས་པའོ།།

ཡང་ཚད་མ་རྣམ་འབྲེལ་ལས།

གལ་ཏེ་རྒྱ་དེས་འདྲིལ་བ་གཞན། །བསྐྱེད་པས་དེ་ནི་འདྲིལ་འགྱུར་ན། །²⁸¹

ཞེས་གལ་ཏེ་བྲུས་པ་ལྟ་བུ་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་ལས་བྲུས་པ་རང་བྱུང་ཅོམ་ནས་འདྲིལ་
བ་རང་གིས་བྲུས་པ་མིན་པར་བྲིས་འབྲུང་གི་འདྲིལ་བ་དོན་གཞན་ཞིག་བསྐྱེད་པས་
བྲུས་པ་འདྲིལ་བར་འགྱུར་བ་ཡིན་ན་ཞེས་ཕྱོགས་སུ་འདོད་པ་བཀོད་ནས། དེ་མི་
འཐད་པའི་རྒྱལ་ཡང་། གཞུང་དེ་ཉིད་ལས།

དེ་ནི་བདག་ཉིད་བྲུབ་གྱུར་ན། །བདག་ལ་ཕན་འདོགས་བྱེད་པ་གང་།།

---

279 ལྟེ་དགེ་བཀའ། མདོ་སྟེ། ལ། འོག་ ༡༥༠ ལ། དཔེ་བསྟར་མ། དེས། ༤༦ འོག་ ༣༤༦
280 ལྟེ་དགེ་བསྟན། ཚད་མ། ཅ། རང་དོན་ལེན། སྟོག་ ༡༤༥ འོག་ ༡༠༢ ལ། དཔེ་བསྟར་མ། དེས། ༤༦ འོག་ ༣༤༦
281 ལྟེ་དགེ་བསྟན། ཚད་མ། ཅ། གཞན་དོན་ལེན། སྟོག་ ༡༤༡ འོག་ ༡༥༠ ལ། དཔེ་བསྟར་མ། དེས། ༤༦ འོག་ ༤༤༤

བདག་ལ་ཕན་འདོགས་བྱེད་མིན་ན། །དེ་ཡིས་ལྟོས་བྱ་གང་ཅི་ཞིག །

ལྟོས་མེད་དངོས་པོ་རྣམ་ཡང་ནི། །དེ་ལྟ་མིན་པར་ཅི་ལྟར་འགྱུར།།²⁸²

ཞེས་གཟུགས་སོགས་འདུས་བྱས་རྣམས་རང་ཉིད་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་
འཛིག་པའི་བདག་ཉིད་དུ་གྲུབ་པས་ན། རྫོང་གིས་འདོད་པའི་བྱིས་འབྱུང་གི་འཛིག་
རྒྱ་དེས། གཟུགས་སོགས་འཛིག་པའི་བདག་ཉིད་ལ་ཕན་འདོགས་པ་དང་། གཞོད་པ་
གང་ཡང་མི་བྱེད་ཅིང་། བྱིས་འབྱུང་གི་འཛིག་རྒྱ་དེས་གཟུགས་སོགས་ཀྱི་འཛིག་པ་
ལ་ཕན་འདོགས་བྱེད་པ་མིན་ན། བྱིས་འབྱུང་གི་འཛིག་རྒྱ་དང་། གཟུགས་སོགས་
འཛིག་པ་གཉིས་ལྟོས་བྱ་ལྟོས་བྱེད་དུ་མི་འཐད་པར་གསུངས་སོ།།

འདུས་བྱས་སྐད་ཅིག་མར་སྐྱབ་པ་འདི་ནང་པའི་གཞུང་སྤྱི་དང་། རྒྱ་བར་ཚད་
མ་རིག་པའི་གཞུང་རྣམས་སུ་གཅོགས་ཆེ་བར་མཛད་སྒྲུང་ལ། དེ་ལ་གནད་ཤིན་ཏུ་
ཆེ་བ་ནི་འཛིག་པ་བྱིས་འབྱུང་གི་རྒྱ་ལ་མི་ལྟོས་པར་སྐྱབ་པ་དེ་ཡིན་པས་འདིར་ནི་དོ་
སྤོད་ཀྱི་ཚུལ་དུ་རགས་ཅོམ་སྐྱས་པ་ལས། ཞིབ་ཏུ་ཤེས་འདོད་པ་རྣམས། གཙོ་བོར་
སློབ་དཔོན་ཆོས་གྲགས་ཉིད་ཀྱི་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་རང་དོན་ལེའུའི་སྤྱད་དུ་བྱུང་བའི་
གཞུང་གོང་དུ་བྲངས་པའི་ཆོགས་བཅད།

རྒྱ་མེད་བྱིར་ན་འཛིག་པ་ཉིད། །ཅེས་པའི་ཐད་ཀྱི་ཅུ་འགྲེལ་དང་། ལྷག་པར་ཚད་
མ་རྣམ་འཛིག་རང་དོན་ལེའུ། “ཡང་ན་ཕྱང་བོ་དང་ཁམས་དང་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་

---

282 ལྗེ་དགེ་བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། གཞན་དོན་ལེའུ། ལྗོག་ 213-214 ལོག་ 140 བ།
དཔེ་བསྐྱར་མ། དེ། 42 ལོག་ 444

གྱི་བྱས་པ་མི་ཏྲག་པ་ཉིད་སྐྱབ་པའི་ཕྱིར་སྐྱོན་མེད་དོ། །²⁸³ ཞེས་སོགས་གྱིས་འདུས་
 བྱས་ངོས་གཟུང་བ་དང་། དེ་མི་ཏྲག་པར་སྐྱབ་པ། འཛིག་པ་ཕྱིས་འབྱུང་གི་རྒྱ་ལ་སྟོས་
 པ་མེད་པ་ལ་ཚོད་པ་སྤོང་བ། དེ་ལྟ་ནའང་འཛིག་པ་རྒྱ་མེད་དུ་མི་ཐལ་བ་དང་། དེས་ན་
 འཛིག་པ་དངོས་པོའི་ངོ་སོ་ཉིད་དུ་གྲུབ་པ་སོགས་རྒྱས་པར་གཏན་ལ་པབ་པ་ལས་ཤེས་
 ལུས། གཞུང་དེ་གཉིས་ཀྱི་རྒྱབ་ཉེན་དུ་སྟོབ་དཔོན་ཞི་བ་འཚོའི་ཚད་མའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་
 བསྐྱས་པ་དང་། དེའི་དཀའ་འབྲེལ་ཀ་མ་ལ་ཤི་ལས་མཛད་པ་ལས་ལེུ་བཅུ་གསུམ་
 པ་བརྟན་པའི་དངོས་པོ་བརྟག་པ་དང་། ཚོས་མཚོག་གི་སྐྱད་ཅིག་མ་གྲུབ་པ་དང་།
 དེའི་འབྲེལ་པ་བྲམ་ཟེ་ལུ་ཉིག་བྱས་པས་མཛད་པ་སོགས་ཀྱང་ཡོད་པས་གཞུང་དེ་
 རྣམས་ལས་ནང་པའི་རིགས་པ་སྐྱེ་བ་རྣམས་ནས་འདུས་བྱས་སྐྱད་ཅིག་མར་སྐྱབ་པའི་
 རིགས་པའི་གནད་ལྷན་ཞིང་ཞིབ་པ་ལེགས་པར་གཏན་ལ་འབེབས་པར་མཛད་དོ། །།

283 ལྷེ་དགེ་བསྐྱབ། ཚད་མ། ཅེ། རང་དོན་ལེུ། སོག་ ༡༧༥ ལ། དཔེ་བསྐྱར་ལ། དེ་ལ། ༥༧ སོག་ ༤༧༧

སྐབས་ལྔ་པ། ལྷོད་བཅུད་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་
ཆགས་འཛིག་གི་རིམ་པ་བཤད་པ།

༡ མངོན་པའི་གཞུང་སོགས་ནས་བཤད་པའི་
ལྷོད་བཅུད་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་གྱུང་རིམ།

སྤྱིར་ལྷོད་བཅུད་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་ཆགས་འཛིག་གི་ཚུལ་ལ་སློབ་ཀྱི་འབགས་ཡུལ་
ཀྱི་ལྷ་གྲུབ་སྐྱབ་བ་རྣམས་མི་མཐུན་པ་མང་པོ་ཞིག་གྱུང་ཞིང་། དེ་དག་ལས་བྱེ་བྲག་པ་
སོགས་སུ་སྟེགས་པ་མང་པོ་ཞིག་གིས་ད་ལྟའི་འཛིག་རྟེན་ཀྱི་ཁམས་འདི་མ་ཆགས་
གོང་ས་རྒྱལ་སྤོང་། རྩ་རྒྱལ་སྤོང་། མེ་རྒྱལ་སྤོང་། རྒྱུང་རྒྱལ་སྤོང་སོགས་རྒྱལ་
སྤོང་མང་པོ་ཞིག་བར་སྤྱང་སྤྱང་པའི་ནང་སོ་སོར་མི་འཛིག་བར་གནས་ནས་ཡོད་པ་
ལ། ལྷ་དབང་གྲུག་ཆེན་པོས་ནམ་མཁའ་སྤྱང་པ་དེར་འཛིག་རྟེན་ཀྱི་ཁམས་ཤིག་བཟོ་
དགོས་སྟུང་ནས་སྤོང་འཕེན་པ་བཏང་བ་དང་། སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ཚོས་དང་ཚོས་
མིན་ཀྱི་ལས་ཡོངས་སུ་སྤྱིན་པའི་དབང་གིས་ཐོག་མར་རྒྱུང་རྒྱལ་སྤོང་གཉིས་མཉམ་
དུ་སྦྱོར་བར་བྱེད་ཅིང་། དེ་ནས་རྒྱུང་རྒྱལ་སྤོང་གསུམ་སྦྱོར་བར་བྱེད་དོ། །དེ་ལྷ་གྲུབ་
རིམ་པས་རྒྱུང་རྒྱལ་རྣམས་ཀྱིས་འབྲས་བུའི་རྣམ་ཚེས་བར་བྲས་ཏེ་རྒྱུང་གི་ལུང་པོ་
ཆེན་པོ་ཆགས་ཤིང་། དེའི་སྟེང་དུ་རྩ་རྒྱལ་རྣམས་སྤྱང་སྤྱང་སྤྱང་བས་ཚུའི་ལུང་པོ་

ཆེན་པོ་ཆགས་པ་དང་། དེའི་སྟེང་དུ་སའི་དགྲིལ་འཁོར་ཆེན་པོ་དང་། དེའི་སྟེང་དུ་
སའི་དགྲིལ་འཁོར་ཆེན་པོ་སྣམ་གྱི་རིམ་པ་ལྷུང་གྲུབ་པར་ལྷུང་པ་སོགས་ལས་སྟོན་
བརྒྱད་གྱི་འཛིན་ཏེན་རྣམས་ཆགས་པར་འདོད་པར་བཤད།

ལྷ་སྟེགས་གངས་ཅན་པས་སྤྱི་གཙོ་པོའི་སྟེང་ནས་འཛིན་ཏེན་འདི་དག་ཅ་བའི་
སྤྱབ་གཞི་མཐར་སྤྱལ་ཅིག་གི་རྣམ་འགྲུའ་དུ་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་ཅིང་། གཞན་ཡང་ལྷ་
ཚངས་པ་དང་། ལྲབ་འཇུག་སྤྱི་ཚངས་པ། བདག་ཉལ་པ་སོགས་འཛིན་ཏེན་གྱི་བྱེད་
པོར་འདོད་པའི་ལྷ་སྟེགས་པའང་ཡོད་ཅིང་། རྒྱང་འཕེན་པས་འཛིན་ཏེན་གྱི་ཁམས་
འདི་འགྲུབ་ཚུལ་ནི་ཤེས་རྣམས་ལས་སྟོན་བྱུང་བོལ་བྱུང་དུ་གྲུབ་པར་འདོད་པར་བཤད།

དེ་དག་ལས་འཛིན་ཏེན་བཀོད་པ་པོ་འདོད་པ་རྣམས་གྱིས་ནི། འཛིན་ཏེན་
གྱི་གནས་ལུས་ལོངས་སྟོན་རྣམས་ཚོས་ཅན། བྱེད་པ་པོ་ཞིག་གི་སྟོ་སྟོན་དུ་སོང་
སྟེ། སྟོན་ཅིང་སྟོན་ཅིང་ལས་ལ་འཇུག་པའི་སྟེར། ལེང་བཅོའི་ལག་ཆ་སྟེན་བཞེན་
ཞེས་དང་། དབྱིབས་བཀོད་གྱི་ལྷ་བར་དང་ལྷན་པའི་སྟེར། རྗེའི་བུམ་པ་བཞེན་
ཞེས་དང་། རོན་བྱེད་བུས་པའི་སྟེར། བུམ་པ་བཞེན། ཞེས་འཛིན་ཏེན་བྱེད་པ་པོ་
ཡོད་པའི་སྤྱབ་བྱེད་བཀོད་ཅིང་། རིགས་པའི་སྤྱབ་བྱེད་གཞན་ཡང་ཡོད་ཀྱང་འདི་
དག་ནི་སྤྱབ་བྱེད་གཙོ་པོ་རྣམས་ཡིན་པར་མངོན།

དེ་ལ་ནང་པ་སངས་རྒྱས་པ་རྣམས་ནི། གཞན་སྟེ་རྣམས་གྱིས་བཀོད་པའི་
རིགས་པ་དེ་དག་གིས་འཛིན་ཏེན་གྱི་གནས་ལུས་ལོངས་སྟོན་རྣམས་སྤྱིར་སྟོན་

སྣོན་དུ་སོང་བ་ཙམ་དུ་སྐྱབ་བ་ཡིན་ན། འདི་དག་རང་རྒྱ་སེམས་པའི་ལས་ལས་
སྐྱེས་པར་སངས་རྒྱས་པས་གྲུབ་ཟེན་བས། སངས་རྒྱས་པ་ལ་སྲར་མ་གྲུབ་བ་སྐྱབ་
བྱེད་དུ་མི་རུང་ལ། ལྷོ་རྟག་པ་ཞིག་གིས་བྱས་པར་སྐྱབ་བ་ཡིན་ན་ནི། ལྷོ་རྟག་པ་
ཞིག་མི་སྲིད་པས་དཔེ་བཞོན་པ་མི་འཐད་ལ། ཡང་བྱེད་བ་པོ་གཞན་སྣོན་དུ་སོང་
བ་ཙམ་སྐྱབ་བ་ཡིན་ཟེར་ནའང་། ཁྱོད་ཀྱིས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐོག་མའི་བྱེད་བ་པོར་
འདོད་པ་དེའང་བྱེད་བ་པོ་གཞན་སྣོན་དུ་སོང་བར་ཁས་ལེན་དགོས་ཤིང་། དེ་
ལྟར་ན་དེ་རྟག་པ་རང་བྱུང་དུ་འདོད་པ་དང་འགལ་ཞིང་། རང་གིས་བཞོན་པའི་
རྒྱ་མཚན་མ་དེས་པར་འགྲུང་བ་སོགས་རིགས་པ་དུ་མས་འགོག་པར་མཛད་དེ།
ཚད་མ་རྣམ་འབྲེལ་ལས།

སྣོད་འཇུག་དབྱིབས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དང་། །དོན་བྱེད་པ་ལ་སོགས་པ་དག།
འདོད་པ་གྲུབ་པའམ་དཔེ་མ་གྲུབ། །ཡང་ན་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ་ཡིན།།²⁸⁴

ཞེས་གསུངས།

ཡང་རྟག་པ་རང་བྱུང་གི་འཇིག་རྟེན་བྱེད་བ་པོ་ཞིག་ཁས་སྦངས་ན། རྟག་པ་
ལ་རང་བཞིན་འགྲུང་བ་མེད་པས་འབྲས་བུ་མི་སྐྱེད་པའི་གནས་སྐབས་དང་སྐྱེད་
པའི་གནས་སྐབས་ལ་ཁྱད་པར་རུང་ཟད་གྲང་མེད་ལ། དེ་ལྟར་ན་རང་ཉིད་སྣོད་པས་
འབྲས་བུ་སྐྱེ་བ་སྣོད་པའི་གཞི་མེད་པས་རྒྱའི་དོན་མ་ཚང་ལ། གཞན་ཡང་དེ་ལྟ་བུའི་
འཇིག་རྟེན་བྱེད་བ་པོ་དེ་ཉིད་མ་སྐྱེས་པ་ཡིན་པས་སྣོད་བཅུད་མཐའ་དག་དེས་བྱས་

284 ལྷོ་དགེ་བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེན། ལྷོ་ཀྱི་ ༡༠ འོག་ ༡༠༧ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེག ༤༡ འོག་ ༥༠༧

བ་མི་འཐད་པ་དང་། དངོས་པོ་རྣམས་ནི་རྒྱ་རྒྱུན་སྣ་ཚོགས་པ་ཚོགས་པ་ལས་བྱུང་
བས་བྱེད་པ་པོ་གཅིག་གིས་བཀོད་པ་མི་འཐད་པར་སྐྱབ་སྟེ། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།
རང་བཞིན་བྱུང་བར་མེད་པར་ནི། །བྱེད་པར་ཡང་ནི་མི་རུང་ངོ་།།

རྟག་ལ་ལྡོག་པ་མེད་པའི་སྲིད། །རྣམ་པ་ཉིད་ཀྱང་རྟོགས་པར་དགའ།།²⁸⁵

ཞེས་དང་། རྫོང་དཔོན་ལེགས་ལྡན་འབྲེད་གི་དབྱེ་མ་སྣོང་པོ་ལས་ཀྱང་།

རེ་ཞེག་བདག་ནི་མ་སྐྱེས་སྲིད། །དེ་ཡིས་བྱས་པར་མི་འདོད་ངོ་།།²⁸⁶ ཞེས་དང་།

དེའི་རང་འགྲེལ་རྟོག་གོ་འབར་བ་ལས།

བྱེད་པོ་གཅིག་སུ་འགའ་ཡང་མེད། །དེ་སྲིད་མ་ངེས་ཉིད་མ་ཡིན། །

ཞེས་བྱ་བ་ནི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ནི་རྒྱ་དང་རྒྱུན་ཚོགས་པ་ལས་འབྱུང་བའི་

སྲིད་བྱེད་པ་པོ་གཅིག་སུ་ཞེས་བྱ་བ་མི་འཐད་དེ། གལ་ཏེ་གཅིག་སུ་ཉིད་ལ་

བྱེད་པ་པོ་ཉིད་གི་མཐུ་ཡོད་པར་གྱུར་ན་རྒྱ་དང་རྒྱུན་མང་པོར་བརྟགས་པ་དག་

གིས་ཅི་བྱ། འཛིག་རྟེན་ན་དངོས་པོ་རྣམས་གི་རྒྱ་བྱེད་པ་པོ་གཅིག་སུ་ནི་འགའ་

ཡང་མི་སྣོང་བས་ཁོ་བོའི་གཏན་ཚིགས་མ་ངེས་པ་ཉིད་དུ་ག་ལ་འགྱུར།།²⁸⁷

ཞེས་སོགས་འབྱུང་བ་ལྟར་རོ།།

---

285 ལྗོངས་བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། ཚད་མ་གྱུ་བ་པའི་ལེའུ། རྫོག་ ༣༧ ལོག་ ༡༠༧ ལ། དཔེ་བསྟར་ལ། དེ་ལ། ༤༦ ལོག་ ༥༠༩
286 ལྗོངས་བསྟན། དབྱེ་མ། རྫོག་ ༡༣༧ ལེའུ་དགུ་ལ། རྫོག་ ༡༣༧ ལོག་ ༣༦ ལ། དཔེ་བསྟར་ལ། དེ་ལ། ༥༧ ལོག་ ༧༥
287 ལྗོངས་བསྟན། དབྱེ་མ། རྫོག་ ༡༣༧ ལེའུ་དགུ་ལ། རྫོག་ ༡༣༧ ལོག་ ༡༡༠ ལ། དཔེ་བསྟར་ལ། དེ་ལ། ༥༧ ལོག་ ༣༦༤

དེས་ན་སྣོད་བཅུད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་འདི་བྱེད་པ་པོའི་སྣོད་ཀའོ་བ་སྣོན་དུ་སོང་
བ་ལས་གྲུབ་པ་དང་། སྤྱི་གཙོ་ལོ་ལས་གྲུབ་པ་དང་། ཡང་རྒྱ་མེད་ཚོལ་བྱུང་དུ་གྲུབ་
པ་སོགས་གཏན་ནས་མི་འདོད་པར། རྒྱུན་ཉིད་འདི་བ་ཞེས་རྒྱ་དང་རྒྱུན་ཙམ་ལས་
གྲུབ་པར་བཤད་དོ།²⁸⁸

དེ་ལ་འཇིག་རྟེན་ཆགས་ཚུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་སྣོན་པའི་འཕགས་ཡུལ་གྱི་ནང་
པའི་གཞུང་ལ་མངོན་པའ་པོ་ཆེ། མངོན་པ་ཉེར་བཞག་།འཇིག་རྟེན་བཞག་པ། མངོན་
པ་གོང་ལོག་གི་གཞུང་དང་། དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་ཚོས་སྐྱོར་སོགས་མང་དུ་
ཡོད་ཀྱང་གཙོ་ལོ་ནི། ཚོས་མངོན་པའི་གཞུང་རྣམས་དང་། དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་རྒྱད་
རྣམས་ཡིན། དེ་དག་ཏུ་སྣོད་བཅུད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ཆགས་འཇིག་གི་ཚུལ་དང་། བཅུད་
ཀྱི་སེམས་ཅན་གྱི་ཆོ་ཆོད། སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་གྱི་དབྱིབས་བཀོད་ཀྱི་བྱུང་པར་དང་
ཆོད་སོགས་ལ་བཤད་ཚུལ་ཅུང་མི་འདྲ་བའི་བྱུང་པར་ཡོད་ཀྱང་གཞི་རྩའི་ལྟ་ཚུལ་ལ་
མི་མཐུན་པ་མེད། དེས་ན་སངས་རྒྱས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཡུགས་ལ་ཐོག་མའི་རྩོམ་གཞིའི་
ས་ཚུ་མེ་རླུང་བཞིའི་རྒྱལ་སྤྱོད་དང་། སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་སྤྱུང་མོང་གི་ལས་ལ་
བརྟེན་ནས་སྤྱུང་མོང་གི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་དེ་བྱུང་བ་དང་། སོ་སོའི་སྤྱུང་མོང་མ་
ཡིན་པའི་ལས་ལ་བརྟེན་ནས་སོ་སོའི་བདེ་བ་དང་སྤྱུག་བསྐྱེད་རྣམས་བྱུང་བ་སྟེ། དེ་

288 ཡགོང་ས་མཚོག་གི་གསུང་རྩོམ་དུ། ནང་པའི་ངོས་ནས་བཤད་ན། ཐོག་མ་དེས་ཅན་གཅིག་ཁོ་ན་ཡོད་
པའི་ལྟ་སྤྱངས་འདི་ནི་རྣོག་པོ་ཅན་ཞེས་ཡིན། འདི་འདྲའི་རང་རྒྱ་གྲུབ་པའི་ཐོག་མ་ཞེས་ཡོད་ཆོ་གཏན་ཆོགས་
རིག་པའི་འགྲོ་ཡུགས་ལྟར་ན་གདམ་ཀ་གཉིས་ལས་མེད། འཇིག་རྟེན་བཀོད་པ་པོ་སྟེ་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་ཚོས་ཉིད་
ལས་འདས་ཤིང་བྱུང་དུ་འཕགས་པའི་སྤྱིས་བྱ་ཞེས་གིས་འཇིག་རྟེན་འདི་བསྐྱུན་པ་དང་། ཡང་ན་རྒྱ་རྒྱུན་གང་
ཡང་མེད་པར་འཇིག་རྟེན་འདི་ཚོལ་བྱུང་དུ་གྲུབ་པའི་ལྟ་ཚུལ་གཉིས་ཡིན། ནང་པས་འདོད་ཚུལ་འདི་གཉིས་ཀ་
ཁས་ལེན་མི་བྱེད། ཅེས་འབྲུང་།

ལྟར་རང་རང་གི་ཉེར་ལེན་དང་ལྟན་ཅིག་བྱེད་རྒྱུ་ཀྱི་རྒྱ་རྒྱུན་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་འཁོར་
ལོ་འབའ་ཞིག་གི་ལམ་ནས་འབྲེལ་བཅུན་བྱེད་ཅིང་། ད་ལྟར་ཅག་གནས་སའི་ལྷོད་
ཀྱི་འཛིག་རྟེན་དང་བཅུད་ཀྱི་སེམས་ཅན་གཉིས་ལས་ཐོག་མར་ལྷོད་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་
ཆགས་པ་དང་། དེའི་རྗེས་སུ་བཅུད་ཀྱི་སེམས་ཅན་ཆགས་པར་བཤད་དོ།།

དེ་ལྟ་བུའི་རྒྱ་འབྲས་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ཚུལ་འདི་ལ་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་སོགས་
ཀྱིས། ༡ གཡོ་བ་མེད་པའི་རྒྱུན་དང་། ༢ མི་རྟག་པའི་རྒྱུན་དང་། ༣ ལུས་པའི་རྒྱུན་
བཅས་རྒྱུན་གསུམ་གྱི་ཐ་སྲུང་མཛད་ཅིང་། ཚུལ་འདི་སྤྱི་ལུང་པའི་མདོ་སོགས་ལ་
བརྟེན་ནས་གསལ་བར་གསུངས་ཏེ། མདོན་པ་ཀུན་བརྟུས་ལས། “མཚན་ཉིད་ཀྱིས་
རི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། གཡོ་བ་མེད་པའི་རྒྱུན་ལས་བྱུང་བ་དང་། མི་རྟག་པའི་རྒྱུན་ལས་བྱུང་
བ་དང་། ལུས་པའི་རྒྱུན་ལས་བྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ།”²⁸⁹ ཞེས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སློབ་
དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྲུང་བ་དང་པོའི་རྣམ་པར་དབྱེ་བ་བཤད་
པར་མདོ་དངས་པ་ལས། “དགོ་སློང་དག་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྲུང་བའི་མཚན་ཉིད་
ནི་རྣམ་པ་གསུམ་སྟེ། གཡོ་བ་མེད་པའི་རྒྱུན་ལས་བྱུང་བའི་མཚན་ཉིད་དང་། མི་རྟག་
པའི་རྒྱུན་ལས་བྱུང་བའི་མཚན་ཉིད་དང་། ལུས་པའི་རྒྱུན་ལས་བྱུང་བའི་མཚན་ཉིད་
དོ་ཞེས་གསུངས་ཏེ།”²⁹⁰ ཞེས་རྒྱུན་གསུམ་གྱི་དབང་གིས་འཛིག་རྟེན་འདིའི་འབྲུབ་
ཚུལ་ལ་སློབ་ཚིག་ཆེན་པོ་ཞིག་བཀོད་དེ། རྗེས་སུ་ཁྱད་དུ་འཕགས་པ་ཞིག་གིས་
འཛིག་རྟེན་འདི་བཀོད་པ་མི་བཞེད་པར་གསུངས་ཡོད།

289 ལྟེ་དགོ་བསྟན། སེམས་ཅན་རི། ཀུན་ལས་བརྟུས་དང་སོ། སོག ༤༤ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༢༦ སོག ༡༤༢
290 ལྟེ་དགོ་བསྟན། མདོ་འབྲེལ། ཆེ། བམ་པོ་དང་སོ། སོག ༥ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༤༤ སོག ༢༡༥

གཞུང་འདི་དག་གིས་ནི་སྤྱི་ལུང་པའི་མདོ་ལས། “རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་
འབྱུང་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ། འདི་ཡོད་པས་འདི་འབྱུང་ལ། འདི་སྐྱེས་པའི་སྲིར་
འདི་སྐྱེ་བ་སྟེ། གང་འདི་མ་རིག་པའི་རྒྱུ་གྱིས་འདུ་བྱེད་རྣམས།”²⁹¹ ཞེས་པའི་
མདོའི་དོན་ཚན་ས་གསུམ་དུ་བསྡུས་ཏེ། རིམ་པ་བཞིན། “འདི་ཡོད་པས་འདི་འབྱུང་
ལ།” ཞེས་པས་གཡོ་བ་མེད་པའི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བ་དང་། “འདི་སྐྱེས་པའི་སྲིར་འདི་
སྐྱེ་བ་སྟེ།” ཞེས་པས་མི་རྟག་པའི་རྒྱུ་དང་། “གང་འདི་མ་རིག་པའི་རྒྱུ་གྱིས་འདུ་
བྱེད་རྣམས།” ཞེས་པས་རྒྱས་པའི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བ་བསྟན་པ་དང་སྦྲེན་ཏེ་གསུངས།

དེ་ལ་དང་པོ་སྤྱི་ནང་གི་དངོས་པོ་རྣམས་གཡོ་བ་མེད་པའི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་
བར་གསུངས་པའི་དོན་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ། སྣོད་བཅུད་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་འདི་བྱེད་པ་པོ་
ཞིག་གི་སྒྲོའི་གཡོ་བ་སྣོད་དུ་བཏང་ནས་བྱུབ་པ་མིན་པར། རང་རང་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་
རྒྱ་དང་རྒྱུ་འབབ་ཞིག་གི་དབང་གིས་བྱུབ་པ་ལ་བྱེད་དོ། །དེའི་སྲིར་མདོ་ལས་
ཀྱང་། “འདི་ཡོད་པས་འདི་འབྱུང་།” ཞེས་རྒྱ་རྒྱུ་གྱི་རྟེན་འབྲེལ་ལས་འབྱུང་གི་
རྒྱ་དང་རྒྱུ་གྱི་ཁོངས་སུ་མ་གཏོགས་པའི་སྤྱི་དོལ་གྱི་རྒྱས་པ་གཞན་ཞིག་གི་མཐུ་
ལས་བྱུབ་པ་མིན་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སྣོད་བཅུད་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་འདི་རྒྱ་མེད་རྒྱུ་
མེད་ལས་ཐོལ་བྱུང་དུ་བྱུབ་པའང་མིན་པར་བསྟན་ཏོ། །

གཉིས་པ་མི་རྟག་པའི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བར་གསུངས་པའི་དོན་ནི། དེ་སྤྱི་ལུང་གི་
ནང་གི་དངོས་པོ་རྣམས་རྒྱ་དང་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བར་འདོད་པ་ཅམ་གྱིས་མི་ཚོག་གི་
གང་ལས་བྱུང་བའི་རྒྱ་དེའང་འདུས་བྲས་མི་རྟག་པ་ཞིག་ཡིན་དགོས་ལ། རྟག་པའི་

291 རྗེ་དགེ་བཀའ། མདོ་སྟེ། ཚ། སོག་ ༡༡༤ ར། དཔེ་བསྡུར་མ། དེག་ ༤༩ སོག་ ༣༡༤

ཚོས་ལས་འབྲས་བུ་མི་རྟག་པའི་ཚོས་འབྲུང་བ་ནི་གནས་མ་ཡིན་པའོ། །ཞེས་པ་ནི་
 རྐྱེན་གཉིས་པ་གསུངས་པ་དེའི་གྲུབ་དོན་ཡིན། རྟག་པ་ནི་རིམ་དང་ཅིག་ཅར་གྱི་དོན་
 གྲེད་པས་སྟོང་བས། འབྲས་བུ་སྐྱེད་པའི་བྱ་བ་བྱེད་མི་རྣམས་ལ། དེ་བཞིན་དུ་རང་ཉིད་
 ལ་ཚོས་གཞན་གྱི་ཕན་གཞོན་གྱི་བྱ་བ་འཇུག་པའི་གནས་མེད་ན་ཚོས་གཞན་ལ་འང་
 རང་ཉིད་གྱི་ཕན་གཞོན་གྱི་བྱ་བ་འཇུག་པའི་རྣམས་པ་མེད་པ་ནི་རིགས་པས་གྲུབ་པའི་
 གནད་ཡིན་པས། བྱི་ནང་གི་ལྷོད་བརྟུང་གི་ཚོས་རྣམས་གང་ལས་འབྲུང་སའི་རྒྱ་ཞིག་
 ཡིན་ཕྱིན། དེས་པར་དུ་འདུས་བྲས་མི་རྟག་པའི་རང་བཞིན་ཅན་ཞིག་ཡིན་དགོས་
 པར་རྐྱེན་གཉིས་པ་དེས་སྟོན། དེའི་བྱིར་མདོ་ལས་འདིའི་ཐད་དུ། “འདི་སྐྱེས་པའི་
 བྱིར་འདི་སྐྱེ།” ཞེས་སྐྱེ་བའི་དོན་ཅལ་དུ་བཏོན་ནས་གསུངས་སོ།།

གསུམ་པ་བྱི་ནང་གི་དངོས་པོ་རྣམས་རྣམས་པའི་རྐྱེན་ལས་བྱུང་བར་གསུངས་
 པའི་དོན་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ། རང་ཉིད་གང་ལས་སྐྱེ་བའི་རྒྱ་དེ་ཡང་འདུས་བྲས་མི་རྟག་
 པའི་ཚོས་ཤིག་ཡིན་པ་ཅམ་གྱིས་མི་ཚོག་གི་གང་བསྐྱེད་པར་བྱ་བའི་འབྲས་བུ་སྐྱེད་
 རྣམས་ཀྱི་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་ཚོས་ཏེ། འབྲས་བུ་བྱེ་བྲག་པ་དེ་སྐྱེད་པའི་རྣམས་པ་ཡོད་
 པའི་ཚོས་ཤིག་ཡིན་དགོས་སོ་ཞེས་སྟོན་པ་ལ། རྣམས་པའི་རྐྱེན་ལས་བྱུང་བ་ཞེས་
 གསུངས་སོ། །དེའི་བྱིར་མདོ་ལས། “གང་འདི་མ་རིག་པའི་རྐྱེན་གྱིས་འདུ་བྱེད་
 རྣམས།” ཞེས་སོགས་གསུངས་པར་བཤད།

སྣང་བཤད་པའི་རྟེན་འབྲེལ་རྐྱེན་གསུམ་དང་ལྡན་པའི་གནད་འདིའི་གྲུབ་
 དོན་གྱི་ཚུལ་དུ། རོགས་མེད་ཀྱི་མདོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས་འདི་སྣང་གསུངས་ཏེ།

དོན་གྱིས་རི་ལྷ་བྱ་ཞེ་ན། བྱེད་པ་པོ་མེད་པའི་དོན་ནི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་
བའི་དོན་དང་། རྒྱ་དང་བཅས་པ་ལས་གྱུར་བའི་དོན་དང་། སེམས་ཅན་མེད་
པའི་དོན་དང་། གཞན་གྱི་དབང་གི་དོན་དང་། གཡོ་བ་མེད་པའི་དོན་དང་། མི་
རྟག་པའི་དོན་དང་། རྐང་ཅིག་པའི་དོན་དང་། རྒྱ་དང་འབྲས་བུ་རྒྱུ་མི་འཆད་
པའི་དོན་དང་། རྒྱ་དང་འབྲས་བུ་མཐུན་པའི་དོན་དང་། རྒྱ་དང་འབྲས་བུ་སྣ་
ཚོ་གས་ཀྱི་དོན་དང་། རྒྱ་དང་འབྲས་བུ་སོ་སོར་ངེས་པའི་དོན་ནི་རྟེན་ཅིང་
འབྲེལ་བར་འབྱུང་བའི་དོན་ཏོ།།²⁹²ཞེས་འབྱུང་།

མདོར་ན། ཉང་བ་སངས་རྒྱས་པའི་ལུགས་ལ། རྒྱ་མེད་ལས་སྐྱེ་བ་དང་། འཛིག་
རྟེན་བྱེད་པ་པོའི་སློང་གཡོ་བ་སྣོད་དུ་སོང་བ་ལས་བྱུབ་པ་དང་། རྒྱ་རྟག་པ་ལས་
འབྲས་བུ་འབྱུང་བ་སོགས་ཁས་མི་ལེན་ཞིང་། རྒྱ་དང་འབྲས་བུ་རིགས་མཐུན་པ་
དགོས་པ་དང་། རྒྱ་དང་རྒྱེན་སྣ་ཚོ་གས་པ་ལས་འབྲས་བུའི་ཁྲུང་པར་སྣ་ཚོ་གས་པ་
འབྱུང་བའི་ཚུལ་རྒྱ་འབྲས་རྟེན་འབྲེལ་འབའ་ཞིག་གི་ལམ་ནས་འབྲེལ་བརྗོད་བྱེད་དོ།།

འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཆགས་ཚུལ་མངོན་པའི་གཞུང་ལས་རི་ལྷར་གསུངས་
ཚུལ་ནི། སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱི་མངོན་རང་འགྲེལ་དུ་ཤིན་ཏུ་གསལ་བས་ཅུང་
ཟད་བྲངས་ན། དེ་ཉིད་ལས།

སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ལས་ཀྱི་དབང་གིས་འོག་ན་ནམ་མཁའ་ལ་བརྟེན་པའི་
རྒྱུད་གི་དཀྱིལ་འཁོར་མངོན་པར་འབྱུབ་སྟེ། དེའི་རྣམས་སུ་ནི་དབག་ཚད་ས་

292 ལྷེ་དགོ་བསྟན། སེམས་ཅན། རི། ཀུན་ལས་བཏུས་དང་ཤོ། ཤོག 66 ར། དཔེ་བསྟར་མ། དེག 26 ཤོག 166

ཡ་འབྲུག་འབྲུམ་མོ། །རྒྱུ་ལོ་གྲངས་མེད་དེ། འདི་ལྟར་གང་ཚན་པོ་ཆེ་ཆེན་པོའི་
 རྫོ་རྗེས་ཀྱང་གཞིག་པར་མི་བྱས་པར་སྲ་བ་ཡིན་ནོ། །དེའི་སྟེང་ན། རྒྱ་རྩམས་
 འབྲུམ་སྤྲུག་བརྒྱ་གཅིག་དང་། །སྟོང་སྤྲུག་དག་ཅི་ཉི་ཤུ་ལོ། །དཀྱིལ་འཁོར་
 ཞེས་བྱ་བར་སྦྱར་ཏེ། སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ལས་དག་གིས་རྒྱུད་གི་དཀྱིལ་
 འཁོར་དེར་སྤྲིན་རྣམས་འདུས་ནས། ཆར་གྱི་རྒྱན་གཉའ་ཤིང་ཅམ་འབབ་
 པ་དེ་རྒྱའི་དཀྱིལ་འཁོར་དུ་འགྱུར་ཏེ། དེའི་རྩམས་སུ་ལོ་དཔག་ཚད་འབྲུམ་
 སྤྲུག་བརྒྱ་གཅིག་དང་ཉི་ལྔ་ལོ། །རྗེ་ལྟར་ན་རྒྱ་དེ་དག་ཐང་ཀར་མི་འཕོ་ཞེ་ན།
 ཁ་ཅིག་ན་རེ་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ལས་ཀྱི་དབང་གིས་ཏེ། དཔེར་ན་བཟའ་
 བ་དང་། བཏུང་བ་ཐོས་པ་དང་། འཕྱང་བ་མ་ཞུ་བ་ལོང་ཀར་མི་ལྟར་བ་བཞིན་
 འོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །སྤེ་བ་གཞན་དག་ན་རེ་སྦྱར་གི་རྒྱུ་དུ་རྒྱུད་གིས་འཛིན་ཏེ་
 ཞེས་ཟེར་རོ། །ཡང་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ལས་ཀྱི་མཐུ་ལས་བྱུང་བའི་རྒྱུད་
 དག་གིས་རྒྱ་དེ་ཀུན་ནས་དཀྱིལ་གས་པ་ན་ལོ་མ་བསྐོལ་བ་སྤྲིས་མ་ཆགས་པའི་
 རྒྱུ་དུ་སྟེང་མ་གསེར་དུ་འགྱུར་རོ། །རྒྱའི་དཀྱིལ་འཁོར་དེ། ཕྱིས་ནི་རྩམས་
 སུ་འབྲུམ་སྤྲུག་བརྒྱད། །ལྷག་མ་དག་ནི་གསེར་དུ་འགྱུར། །ལྷག་མ་ཡང་གང་
 ཞེག་ཅེ་ན། རྒྱའི་སྟེང་རིམ་དཔག་ཚད་སུམ་འབྲུམ་ཉི་ལྔ་གསེར་གྱི་རང་བཞིན་
 ཀྱི་ས་གཞིར་གྱུར་པ་དེའི་རྒྱ་དང་གསེར་གྱི་རྩམས་བཤད་ཟིན་ཏོ། །²⁹³

ཞེས་སོགས་འབྱུང་བ་བཞིན་དང་པོ་རྒྱུད་གི་དཀྱིལ་འཁོར། དེ་ནས་རྒྱའི་དཀྱིལ་
 འཁོར། དེ་ནས་སའི་དཀྱིལ་འཁོར་རྣམས་རིམ་བཞིན་ཆགས་པར་གསུངས། དེ་

293 ལྗེ་དགེ་བཤུན། མཛོན་པ། གུ་གནས་གསུམ་པ། འོག་ ༡༩༩ ན། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེ་ལ། ༡༩ འོག་ ༣༥༥

ཡང་འོག་གཞི་ནི་དང་པོར་བར་སྒྲུང་སྣོད་པར་ཡོད་པ་ལ། འཇིག་རྟེན་འཆགས་པའི་
སྒྲ་སྒྲུབ་སྒྲ་གྲུང་པའི་རྒྱུང་འཇམ་བུ་སྒྲུང་བ་ལོ་གངས་དུ་མའི་བར་དུ་འབྲིགས་པ་ལས་
རྒྱུང་གི་དཀྱིལ་འཁོར་ཆགས་ཤིང་། དེ་ནི་སྣོད་ཀྱི་འོག་གཞི་ཡིན་ལ། རྒྱུང་དེའི་མིང་
ལ་འཇམ་པོ་ཞེས་དང་། དབྱེབས་ནི་རྒྱུ་པོ། ཁ་དོག་སྒྲ་ཚོགས་པ། རོ་པོ་ནི་ས་ལ་
སོགས་པ་རྗེས་བརྒྱད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡིན་ཡང་རྒྱུང་ཤས་ཆེ་བས་རྒྱུང་གི་དཀྱིལ་
འཁོར་ཞེས་བརྗོད་དོ།།

དེ་ལྟ་བུའི་རྒྱུང་དེའི་སྟེང་དུ་ནམ་མཁའ་ལ་སྤྲིན་འབྲིགས་པ་ལས་ཆར་གྱི་རྒྱུན་
ལོ་མང་པོར་བབ་པ་ལས་རྒྱུའི་དཀྱིལ་འཁོར་དང་། རྒྱ་དེ་ཡུན་རིང་པོར་རྒྱུང་གིས་
དབྱུགས་པ་ལས་སའི་དཀྱིལ་འཁོར་རྣམས་རིམ་བཞིན་ཆགས་སོ། །རྒྱ་དང་སའི་
དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་སྟེང་དུ་ཆར་གྱི་རྒྱུན་སྒྲར་སྒྲར་བབ་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱིའི་རྒྱ་མཚོ་
ཆེན་པོ་ཆགས་ཤིང་། དེའི་ཁམས་རབ་རྒྱུང་གིས་དབྱུགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་རིའི་
རྒྱལ་པོ་རི་རབ་དང་། ཁམས་འབྲིང་རྒྱུང་གིས་བསྐྱབས་པ་ལས་གཉའ་ཤིང་འཇོན་
སོགས་རི་བདུན་དང་། ཁམས་ཐ་མ་རྒྱུང་གིས་བསྐྱབས་པ་ལས་སྤྱིང་བཞི་དང་སྤྱིང་
སྤན་རྣམས་ཆགས་པར་བཤད་དོ།།

དེ་ལྟར་རིའི་རྒྱལ་པོ་རི་རབ་སྟེ་བར་བྱས་པའི་ཕྱོགས་བཞི་ན་སྤྱིང་ཆེན་བཞི་
དང་། མཚམས་བཞིར་སྤྱིང་སྤན་བརྒྱུད་བྱུབ་པར་བཤད་ཅིང་། དེའི་མཐའ་འཁོར་དུ་
ཉི་མ་དང་རྩེ་བ་དང་རྒྱ་སྐར་རྣམས་ཀྱིས་བསྐོར་བ་དང་། ལྟོ་ཕྱོགས་ཀྱི་སྤྱིང་ཆེན་ནི་
རང་ཅག་གཞུང་སའི་འཇམ་བུའི་སྤྱིང་འདི་ཉིད་ཡིན་པ་དང་། སྤྱིང་དེ་དག་གི་བར་ན་
རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོས་ཁེངས་ནས་ཡོད་པ་དང་། དེ་དག་ཐམས་ཅད་བར་སྒྲུང་སྣོད་པར་

འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་བྱེ་བ་སྟག་བརྒྱ་དང་། རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་བྱེ་བ་སྟག་བརྒྱ་
 དང་། ཁོར་ཡུག་དང་ཁོར་ཡུག་ཆེན་པོ་བྱེ་བ་སྟག་བརྒྱ་དང་། རིའི་རྒྱལ་པོ་
 རི་རབ་བྱེ་བ་སྟག་བརྒྱ་དང་། རྒྱལ་ཆེན་བཞིའི་རིས་ཀྱི་སྟེ་བྱེ་བ་སྟག་བརྒྱ་
 དང་། སུམ་ཅུ་ཅ་གསུམ་བྱེ་བ་སྟག་བརྒྱ་དང་། འཕྲུལ་བྱེ་བ་སྟག་བརྒྱ་
 དང་། དགའ་ལྡན་བྱེ་བ་སྟག་བརྒྱ་དང་། འབྲུལ་དགའ་བྱེ་བ་སྟག་བརྒྱ་དང་།
 གཞན་འབྲུལ་དབང་བྱེད་བྱེ་བ་སྟག་བརྒྱ་དང་། ཚངས་རིས་བྱེ་བ་སྟག་བརྒྱ་
 དང་། ཚངས་པའི་མདུན་ན་འདོན་བྱེ་བ་སྟག་བརྒྱ་དང་། ཚངས་འཁོར་བྱེ་བ་
 སྟག་བརྒྱ་དང་། ཚངས་ཆེན་བྱེ་བ་སྟག་བརྒྱ་དང་། རོད་རྩུང་བྱེ་བ་སྟག་བརྒྱ་
 དང་། ཚད་མེད་འོད་བྱེ་བ་སྟག་བརྒྱ་དང་། རོད་གསལ་བྱེ་བ་སྟག་བརྒྱ་དང་།
 དགེ་རྩུང་བྱེ་བ་སྟག་བརྒྱ་དང་། ཚད་མེད་དགེ་བྱེ་བ་སྟག་བརྒྱ་དང་། དགེ་རྒྱས་
 བྱེ་བ་སྟག་བརྒྱ་དང་། སྤྱིན་མེད་བྱེ་བ་སྟག་བརྒྱ་དང་། བསོད་ནམས་སྦྱེས་
 བྱེ་བ་སྟག་བརྒྱ་དང་། འབྲས་བུ་ཆེ་བ་བྱེ་བ་སྟག་བརྒྱ་དང་། སེམས་ཅན་འདྲ་
 ཤེས་མེད་བ་བྱེ་བ་སྟག་བརྒྱ་དང་། མི་ཆེ་བ་བྱེ་བ་སྟག་བརྒྱ་དང་། མི་གདུང་
 བ་བྱེ་བ་སྟག་བརྒྱ་དང་། བྱ་ལོམ་སྣང་བྱེ་བ་སྟག་བརྒྱ་དང་། ལིན་ཏུ་མཐོང་བྱེ་
 བ་སྟག་བརྒྱ་དང་། རོག་མེན་གྱི་སྟེ་བྱེ་བ་སྟག་བརྒྱ་ལ་སྣོད་གསུམ་གྱི་
 སྣོད་ཆེན་པོའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གཅིག་ཅེས་བྱ་སྟེ། ཡངས་ཤིང་རྒྱ་ཆེ་
 བའོ། །²⁹⁵ ཞེས་བ་ལྟར་རོ།

295 རྟེན་གྱི་བཀའ། མདོ་སྟེ། ལ། ལེུ་བཅུ་གཉིས་ལ། ཤོག། ༡༧ ལ། དཔེ་བསྟར་ལ། དེག། ༤༦ ཤོག། ༡༤༦

སྤྱིར་ནང་པ་སངས་རྒྱལ་པ་སོགས་ཀྱིས་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ལ་འདོད་ཁམས་
 དང་། གཞུགས་ཁམས། གཞུགས་མེད་ཁམས་བཅས་གསུམ་སྟེ། དེ་གསུམ་ནི་རིམ་
 བཞིན་སྤྱི་གཞུགས་རྒྱ་སོགས་འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་ལ་གཙོ་བོར་བརྟེན་པ་ཞིག་དང་།
 བྱང་བསམ་གཏན་གྱི་བདེ་བ་ལ་གཙོ་བོར་བརྟེན་པ་ཞིག་དང་། བསམ་གཏན་གྱི་བདེ་
 བས་ཀྱང་ཡིད་སྲུང་ནས་ཚོར་བ་བཏང་སྟོམས་དང་འབྲེལ་བའི་ཞི་བའི་ཡོན་ཏན་འབའ་
 ཞིག་ལ་གཙོ་བོར་བརྟེན་པའི་རིགས་ཐ་དད་པའི་འཛིག་རྟེན་གསུམ་ཡིན་པར་བཤད།

ཡང་ཁམས་གསུམ་པོ་དེ་ལྟས་དང་ཚོར་བ་དང་ཡོངས་སྤོད་གསུམ་གྱི་སྐྱོན་ས་
 འབྲེལ་ན། འདོད་ཁམས་ཀྱི་རོ་བོ་ནི་ལྟས་རགས་པ་དང་། ལྷག་བསྐྱེད་དང་བདེ་སྤྱུག་
 འབྲེས་མ་ཤས་ཆེ་བ་དང་། སལ་ཆེ་བ་ཁམ་ཟས་རགས་པ་ལ་བརྟེན་ཅིང་། གཞུགས་
 ཁམས་ནི་ལྟས་འོད་ཀྱི་རང་བཞིན་དང་། སལ་ཆེ་བ་ཉལ་ཏུ་བདེ་ཚོར་གྱིས་བྱེད་
 ཅིང་། ཁམ་ཟས་རགས་པ་ལ་མི་བརྟེན་པ་དང་། གཞུགས་མེད་ཁམས་ནི་སེམས་
 ཅན་ཏུ་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་ལྟས་ལྟངས་རགས་པ་མེད་ཅིང་། ཚོར་བ་བདེ་སྤྱུག་ལས་
 ཡོངས་སུ་འདས་ནས་ཚོར་བ་བཏང་སྟོམས་ལ་གནས་པ་དང་། ཟས་ལ་མི་བརྟེན་
 པར་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་གང་ཡང་བཀག་པ་ལྷ་བྱའི་དམིགས་ལྷལ་ནམ་མཁའ་སོགས་
 ལ་བརྟེན་པའི་ཉིང་རེ་འཛིན་འབའ་ཞིག་ལ་ཆེ་གང་བོར་གནས་པ་ཡིན་ལ། འདོད་
 ཁམས་ཀྱི་གནས་རིམ་མཐོ་བོར་གནས་པའི་སྤྱིས་བྱུ་དང་། གཞུགས་ཁམས་དང་
 གཞུགས་མེད་ཁམས་གཉིས་ཀྱི་སྤྱིས་བྱུ་རྣམས་ལྟ་ཡིན་པར་བཤད།

ཡང་ཚོས་མངོན་པ་མངོད་ཅ་འགྲེལ་དུ། ཉི་མ་དང་རྒྱ་བའི་ཚད་དང་། སའི་གོ་
ལ་འདི་དང་ཉི་རྩ་གཉིས་ཀྱི་ཐག་རིང་ཐུང་། ཉི་མས་རི་རབ་ལ་བསྐྱོར་བ་ལས་ཉིན་
མཚན་འབྱུང་ཚུལ།²⁹⁶ དབྱར་དགུན་གྱི་ཉི་མ་རིང་ཐུང་གི་བཤད་པ་སོགས་དངོས་
མཐོང་གི་ཚོས་དུ་མའི་འགྲེལ་བཤད་འབྱུང་བ་རྣམས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་དཔལ་དུས་
ཀྱི་འཁོར་ལོའི་རྒྱད་ལས་བྱུང་བའི་སྐར་ཅིས་རིག་པའི་བཤད་པ་རྣམས་ཟུང་དུ་འགྲེལ་
ཏེ། འཕགས་བོད་གཉིས་ཀར་སྟོན་གྱི་ནང་པའི་མཁས་པ་རྣམས་ནས་ལོ་ཐོ་འདོན་
བ་དང་། ཉི་རྩ་གཟའ་འཛིན་ནས་འབྱུང་སོགས་སྐར་ཅིས་ཀྱི་ལམ་ནས་གསལ་བར་
གཏན་ལ་འབེབས་པར་མཛད་དོ།

འཛམ་གྲུའི་སྤིང་དུ་ཐོག་མར་སྟོད་ཆགས་པའི་རྗེས་སུ་བཅུད་ཀྱི་སེམས་ཅན་
སོགས་རིམ་གྱིས་བྱུང་ཚུལ་མངོན་པ་མངོད་དུ་བྱུང་བ་དང་ཚུལ་མཐུན་པ་འདུལ་
བ་ལུང་དུ་འདྲུས་པར་བྱུང་བ་འདིར་བྲངས་ན། འདུལ་བ་རྣམས་པར་འབྲེད་པ་ལས།
དགེ་སྟོང་དག་འཛིག་རྟེན་འདི་འཆགས་པའི་དུས་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་ཡོད་དེ།
འཛིག་རྟེན་འཆགས་པ་ན་འོད་གསལ་གྱི་ལྷའི་རིས་དེ་ནས་སེམས་ཅན་ཁ་ཅིག་
ཚེ་བད་ལས་བད་བསོད་ནམས་བད་པས་ཤི་འཕོས་ཏེ། འདི་ལྟ་བུ་ཉིད་དུ་མི་

296 ལ་གོང་ས་མཚོག་གི་གསུམ་ཚོམ་དུ། གོ་མའི་དབྱིབས་དང་ཚད། ཉི་རྩ་སོགས་ཀྱི་འཁོར་བཟོད། ཉི་རྩ་
གཟའ་འཛིན་སོགས་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་བཅས་གནད་བྱེད་བྱ་བ་མང་པོ་ཞིག་ལ་སངས་རྒྱས་པའི་གཞུང་ཚོས་
མངོན་པ་ལྟ་བུར་རི་རབ་དཀྱིལ་དུ་བྱས་ཤིང་། འཛམ་གྲུའི་ལེབ་མོ་དང་། ཉི་རྩ་སོགས་རྒྱ་སྐར་རྣམས་འཛམ་
གྲུའི་ལ་རྒྱར་བསྐྱོར་བའི་བཤད་པ་ཐོན་པ་ནི། སྟོན་གྱི་རྒྱ་གར་གྱི་རིག་བྱེད་སོགས་ཀྱི་བཤད་པ་གཞིར་བཞག་
པར་མངོན། ཞེས་འབྱུང་།

བླ་མ་ས་དང་སྐལ་བ་མཐུན་པ་ཉིད་དུ་འོང་ཞིང་འདིར་ཡང་གཟུགས་ཅན་ཡིད་
 ལས་བྱུང་བ། མ་ཚང་བ་མེད་པ། དབང་པོ་མ་ཉམས་པ། ཡན་ལག་དང་ཉིང་
 ལག་ཐམས་ཅད་དང་ལྡན་པ། བཟང་བ། ལ་དོག་དང་ལྡན་པ། རང་ལས་འོད་
 འབྱུང་བ། བླ་མ་མཁའ་ལ་འགོ་བ། དགའ་བ་བ་བ། དགའ་བའི་ཟས་དང་ལྡན་
 པ། ཚེ་རིང་ཞིང་ཡུན་རིང་དུ་གནས་སོ། །དེའི་ཚེ་ན་འཛིག་རྟེན་དུ་ཉི་མ་དང་
 རྒྱ་བ་དག་ཀྱང་མ་བྱུང་ངོ། །འཛིག་རྟེན་དུ་རྒྱ་སྐར་དག་ཀྱང་མ་བྱུང་། མཚན་
 མོ་དང་ཉིན་མོ་དག་ཀྱང་མ་བྱུང་། སྐད་ཅིག་དང་ཐང་ཅིག་དང་ཡུད་ཅམ་དག་
 ཀྱང་མ་བྱུང་། རྒྱ་བ་དང་། རྒྱ་བ་ཕྱེད་དང་དུས་ཚོགས་དང་ལོ་དག་ཀྱང་མ་བྱུང་
 ངོ། །བྱུང་མེད་ཀྱང་མེད། རྒྱུས་པ་ཡང་མེད་དེ། སེམས་ཅན་སེམས་ཅན་ཞེས་
 བྱ་བ་འབའ་ཞིག་གི་ཀྱངས་སུ་འགྲོ་ལོ། །དེ་ནས་སེམས་ཅན་བཞུགས་པའི་རང་
 བཞིན་ཅན་ཞིག་སོར་མོའི་ཅེ་མོས་སའི་བཅུད་ཚྱོང་བར་བྱེད་དོ། །རི་ལྷ་རི་
 ལྷར་ཚྱོང་བར་བྱེད་པ་དེ་ལྷ་དེ་ལྷར་འདོད་པར་བྱེད་དོ། །རི་ལྷ་རི་ལྷར་འདོད་
 པར་བྱེད་པ་དེ་ལྷ་དེ་ལྷར་ཁམ་གྱི་ཟས་གྱི་ཚོམ་པས་ཐོས་པར་གྱུར་ཏོ། །སེམས་
 ཅན་གཞན་དག་གིས་ཀྱང་སེམས་ཅན་དེ་སོར་མོའི་ཅེ་མོས་སའི་བཅུད་ཚྱོང་
 བར་བྱེད་པ་ན། རི་ལྷ་རི་ལྷར་ཚྱོང་བར་བྱེད་པ་དེ་ལྷ་དེ་ལྷར་འདོད་པར་བྱེད་པ་
 དང་། རི་ལྷ་རི་ལྷར་འདོད་པར་བྱེད་པ་དེ་ལྷ་དེ་ལྷར་ཁམ་གྱི་ཟས་གྱི་ཚོམ་པས་
 ཐོས་པར་གྱུར་པ་མཐོང་ངོ། །མཐོང་ནས་སེམས་ཅན་དེ་དག་ཀྱང་སོར་མོའི་
 ཅེ་མོས་སའི་བཅུད་ཚྱོང་བར་བྱེད་དོ། །རི་ལྷ་རི་ལྷར་ཚྱོང་བར་བྱེད་པ་དེ་ལྷ་དེ་
 ལྷར་འདོད་པར་བྱེད་དོ། །རི་ལྷ་རི་ལྷར་འདོད་པར་བྱེད་པ་དེ་ལྷ་དེ་ལྷར་ཁམ་གྱི་

ཟས་ཀྱི་ཚོམ་པས་ཐོས་པར་གྱུར་ཏོ། །གང་གི་སྲིར་སེམས་ཅན་དེ་དག་གིས་
སའི་བཅུད་ཁམ་ཀྱི་ཟས་ཀྱི་ཚོམ་པས་ཐོས་པར་གྱུར་པ་དེའི་སྲིར་དེ་དག་
གི་ལུས་ལ་སྲ་བ་ཉིད་དང་། ལྷི་བ་ཉིད་གྲུང་ཞིང་དེ་དག་གི་ཁ་དོག་གསལ་བ་
བཟང་པོ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་མེད་པར་གྱུར། འཛིག་རྟེན་དུ་སྟུན་པ་ཡང་གྲུང་
བར་གྱུར་ཏོ། །དགེ་སློང་དག་ཚོས་ཉིད་ཀྱིས་ན་འཛིག་རྟེན་དུ་སྟུན་པ་གྲུང་ན་
འཛིག་རྟེན་དུ་ཉི་མ་དང་ལྷོ་བ་དག་ཀྱང་འབྱུང་བར་འབྱུར་རོ། །འཛིག་རྟེན་དུ་
རྒྱ་སྐར་དག་དང་། མཚན་མོ་དང་། ཉིན་མོ་དག་དང་། སྐད་ཅིག་དང་ཐང་ཅིག་
དང་ཡུད་ཅམ་དག་དང་། ལྷ་བ་དང་ལྷོ་བ་སྲིད་དང་། དུས་ཚིགས་དང་ལོ་དག་
ཀྱང་འབྱུང་བར་འབྱུར་རོ། །²⁹⁷ ཞེས་དང་།

ཡང་སེམས་ཅན་རྣམས་ལས་ཁ་ཟས་མང་པོ་བ་རྣམས་མདོག་ངན་པ་
དང་། ཁ་ཟས་ཉུང་དུ་བ་རྣམས་མདོག་བཟང་བར་གྱུར་ཚུལ་དང་། དེ་ལྟར་ཁ་ཟས་
སྣ་ཚོགས་ཀྱི་རྒྱན་གྱིས་ཁ་དོག་སྣ་ཚོགས་པ་གྲུང་བ་དང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ངན་
མདོག་བཟང་། ཁྱོད་ནི་མདོག་ངན་པ་ཡིན་ཅོ་ཞེས་གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་སློན་བརྗོད་
པ་དང་། མདོག་ལོགས་པ་རྣམས་ལ་མངོན་པའི་ང་རྒྱལ་སྐྱེས་པ་སོགས་སྤྲིག་པ་མི་
དགེ་པའི་གཞི་ལ་ཞུགས་ནས་སའི་བཅུད་རྒྱབ་ཚུལ་དང་། སའི་བཅུད་རྒྱབ་པའི་རྗེས་
སུ་ཁ་དོག་དང་དྲི་རོ་སྟན་སུམ་ཚོགས་པའི་སའི་ཞག་གྲུང་བ་དང་། དེ་ཡང་རྒྱབ་རྗེས་
ཁ་དོག་དང་དྲི་རོ་སྟན་སུམ་ཚོགས་པའི་སྤྱི་གྲུང་ཚུལ་གྲུང་བ་དང་། དེ་ནས་སེམས་
ཅན་རྣམས་སྤྲིག་པ་མི་དགེ་པའི་གཞི་ལ་ཞུགས་པས་སྤྱི་གྲུང་ཚུལ་ཡང་རྒྱབ་སྟེ། དེ་

297 རྗེ་དགེ་བཀའ། འདུལ་བ། ཅ། བམ་པོ་གསུམ་པ། འོག་ ༩༩ བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེབ། ༥ འོག་ ༡༢༤

རྗེས་མ་རྗེས་མ་བཏབ་པའི་འབྲས་སྐྱ་ལུའི་འབྲུ་ཁ་དོག་སྤུན་སྤུམ་ཚོགས་པ་དང་། དེ་
སྤུན་སྤུམ་ཚོགས་པ་དང་། རོ་སྤུན་སྤུམ་ཚོགས་པ་འབྲུང་བར་གྱུར་ཏེ། འང་བཟུང་ན་
ལུབ་སྐྱེ་ལུབ་བཟུང་ན་ནང་སྐྱེ་ལོ། །དེ་ལྟར་བཟུང་གིང་བཟུང་གིང་སྐྱེ་ལ་བཟུང་བར་
ཡང་མི་མངོན་ཏེ། སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་མ་རྗེས་མ་བཏབ་པའི་འབྲས་སྐྱ་ལུའི་འབྲུ་
དེ་དག་རིམ་གྱིས་ཡོངས་སུ་ཡོངས་སུ་ད་པས་ལུས་ལ་བཤམ་གཅི་དང་ལྡན་པས་ཕོ་
མོའི་དབང་པོ་དོད་དེ་འབྲིག་པ་སྐྱོད་ཅིང་། ཚོས་དང་ཚོས་མིན་དང་ཁྱིམ་རྣམས་རིམ་
བཞིན་བྱུང་སྟེ། དེ་ཉིད་ལས།

དེ་དག་དེ་ཟ་ཞིང་ཟས་དེ་དང་ལྡན་ལ་ཆེ་རིང་ཞིང་ལུན་རིང་དུ་གནས་
སོ། །དེ་དག་ལས་གང་ཟས་ཆེས་རྒྱུང་དུ་ཟ་བ་དེ་ནི་ཁ་དོག་དང་ལྡན་
པར་འགྱུར་ལ། གང་ཟས་ཆེས་ཆེར་ཟ་བ་དེ་ནི་ཁ་དོག་ངན་པར་འགྱུར་
རོ། །དེ་ལྟར་ཟས་རྣམས་གཉིས་ཉིད་ལ་བརྟེན་ནས་ཁ་དོག་རྣམས་གཉིས་
ཉིད་དུ་མངོན་ལ། ཁ་དོག་རྣམས་གཉིས་ཉིད་དུ་གྱུར་བ་ན། སེམས་ཅན་
གྱིས་སེམས་ཅན་ལ་ཀུའེ་སེམས་ཅན་ང་ནི་ཁ་དོག་དང་ལྡན་པ་ཡིན་
ལ་ཁྱོད་ནི་ཁ་དོག་ངན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཁྱུང་དུ་གསོད་པར་བྱེད་དོ། །
དེ་དག་ཁ་དོག་གིས་མངོན་པའི་ང་རྒྱལ་ཅན་དུ་གྱུར་པ་ན་སྤིག་པ་ཅན་མི་དགེ་
བའི་ཚོས་དེ་དག་ཉིད་ཡང་དག་པར་སྦྱངས་པའི་རྒྱས་སའི་བརྟུང་མེད་པར་
གྱུར་ཏོ། །²⁹⁸ ཞེས་སོགས་དང་།

ཡང་དེ་ཉིད་ལས།

298 ལྷོད་བཞེ་བཀའ། འདུལ་བ། ཅ། བམ་པོ་གསུམ་པ། ཤོག ༩༥༡། དཔེ་བཅུར་ལ། དེབ། ༥ ཤོག ༡༣༠

དགོ་སློང་དག་སེམས་ཅན་དེ་དག་གི་སའི་བཅུད་མེད་པར་གྱུར་བ་ན། ས་ཞག་
ཁ་དོག་སྤུན་སྤུམ་ཚོགས་པ། ཇི་སྤུན་སྤུམ་ཚོགས་པ། རོ་སྤུན་སྤུམ་ཚོགས་པ་
བ་སྤུང་བར་གྱུར་ཏེ། ཁ་དོག་གིས་ནི་འདི་ལྟ་བུ་སྟེ། འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན་དོང་
ཀའི་མེ་ཉོག་ལྟ་བུ་ལོ། །རོས་ནི་འདི་ལྟ་བུ་སྟེ། འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན་སྤྱང་བུའི་
སྤྱང་ཅི་མ་བསྐོལ་བ་ལྟ་བུ་ལོ། །དེ་དག་དེ་བུ་ཞིང་བས་དེ་དང་ལྡན་ལ་ཆེ་རིང་
ཞིང་ཡུན་རིང་དུ་གནས་སོ། །དེ་དག་ལས་གང་བས་ཆེས་ཆུང་དུ་བ་བ་དེ་ནི་
ཁ་དོག་དང་ལྡན་པར་གྱུར་ལ། གང་བས་ཆེས་ཆེར་བ་བ་དེ་ནི་ཁ་དོག་དན་པར་
འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟར་བས་རྣམ་གཉིས་ཉིད་ལ་བརྟེན་ནས་ཁ་དོག་རྣམ་གཉིས་ཉིད་
དུ་མངོན་ལ། ཁ་དོག་རྣམ་གཉིས་ཉིད་དུ་གྱུར་པ་ན་སེམས་ཅན་གྱིས་སེམས་
ཅན་ལ་ཀའེ་སེམས་ཅན་ང་ནི་ཁ་དོག་དང་ལྡན་པ་ཡིན་ལ་ཁྱོད་ནི་ཁ་དོག་དན་
པ་ཡིན་ལོ་ཞེས་བྱུང་དུ་གསོད་པར་བྱེད་དོ། །དེ་དག་ཁ་དོག་གིས་མངོན་པའི་
ང་རྒྱལ་ཅན་དུ་གྱུར་པ་ན་སྤྲིག་པ་ཅན་མི་དགོ་བའི་ཚོས་དེ་དག་ཉིད་ཡང་དག་
པར་སྤངས་པའི་རྒྱས་ས་ཞག་མེད་པར་གྱུར་ཏེ། །²⁹⁹ ཞེས་དང་།

ཡང་དེ་ཉིད་ལས།

དགོ་སློང་དག་སེམས་ཅན་དེ་དག་གི་ས་ཞག་མེད་པར་གྱུར་པ་ན་སྤུ་གྱའི་ཚལ་
ཁ་དོག་སྤུན་སྤུམ་ཚོགས་པ། ཇི་སྤུན་སྤུམ་ཚོགས་པ། རོ་སྤུན་སྤུམ་ཚོགས་པ་
གྱུང་བར་གྱུར་ཏེ། ཁ་དོག་གིས་ནི་འདི་ལྟ་བུ་སྟེ། འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན་ཀ་དམ་
བུ་ཀའི་མེ་ཉོག་ལྟ་བུ་ལོ། །རོས་ནི་འདི་ལྟ་བུ་སྟེ། འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན་སྤྱང་བུའི་

299 རྗེ་དགོ་བཀའ། འདུལ་བ། ཅ། བམ་པོ་གསུམ་པ། ཤོག ༤༤། དཔེ་བསྟུང་མ། དེ། ༥ ཤོག ༡༣༠

སྤང་ཅི་མ་བསྐོས་པ་ལྟ་བུའོ། །དེ་དག་དེ་ཟ་ཞིང་ཟས་དེ་དང་ལྡན་ལ་ཆེ་རིང་
 ཞིང་ཡུན་རིང་དུ་གནས་སོ། །དེ་དག་ལས་གང་ཟས་ཆེས་རྩུང་དུ་ཟ་བ་དེ་ནི་ཁ་
 དོག་དང་ལྡན་པར་འགྱུར་ལ། གང་ཟས་ཆེས་ཆེར་ཟ་བ་དེ་ནི་ཁ་དོག་ངན་པར་
 འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟར་ཟས་རྣམས་གཉིས་ཉིད་ལ་བརྟེན་ནས་ཁ་དོག་རྣམས་གཉིས་ཉིད་
 དུ་མངོན་ལ། ཁ་དོག་རྣམས་གཉིས་ཉིད་དུ་གྱུར་བ་ན་སེམས་ཅན་གྱིས་སེམས་
 ཅན་ལ་ཀའེ་སེམས་ཅན་ང་ནི་ཁ་དོག་དང་ལྡན་པ་ཡིན་ལ་སྤོད་ནི་ཁ་དོག་ངན་
 པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཁྲུང་དུ་གསོད་པར་བྱེད་དོ། །དེ་དག་ཁ་དོག་གིས་མངོན་པའི་
 ང་རྒྱལ་ཅན་དུ་གྱུར་བ་ན་སྤྲིག་པ་ཅན་མི་དགེ་བའི་ཆོས་དེ་དག་ཉིད་ཡང་དག་
 པར་སྤངས་པའི་རྒྱས་ལྷུ་གུའི་ཚལ་མེད་པར་གྱུར་ཏེ། །³⁰⁰ ཞེས་དང་།

ཡང་དེ་ཉིད་ལས།

དགེ་སྤོང་དག་སེམས་ཅན་དེ་དག་གི་ལྷུ་གུའི་ཚལ་མེད་པར་གྱུར་པ་ན་མ་
 རྗེས་མ་བཏབ་པའི་འབྲས་སྐྱ་ལུའི་འབྲ། སོ་བ་མེད་པ། སྤུན་བ་མེད་པ། དག་པ་
 གཅང་བ། སོར་བཞི་བ། ཀུན་ནས་མ་དགྲིས་པ་རུབ་བཟས་ན་ནང་རྒྱས་ཤིང་
 ཕྱིར་སྐྱེ་ལ། རང་བཟས་ན་རུབ་རྒྱས་ཤིང་ཕྱིར་སྐྱེ་བ། བཟས་སོ་ཅོག་ཕྱིར་སྐྱེ་
 བ། བཟས་པར་ཡང་མི་མངོན་པ་བྱུང་བར་གྱུར་ཏེ། དེ་དག་དེ་ཟ་ཞིང་ཟས་དེ་
 དང་ལྡན་ལ་ཆེ་རིང་ཞིང་ཡུན་རིང་དུ་གནས་སོ། །གང་གི་ཕྱིར་སེམས་ཅན་དེ་
 དག་གིས་མ་རྗེས་མ་བཏབ་པའི་འབྲས་སྐྱ་ལུའི་འབྲ། ཁམ་གྱི་ཟས་གྱི་རྩོམ་པས་

300 རྗེ་དགེ་བཀའ། འདུལ་བ། ཅ། བམ་སོ་གསུམ་པ། ཤོག ༥༠ བ། དཔེ་བཟུང་ལ། དེབ། ༥ ཤོག ༡༣༩

མོས་པར་གྱུར་པ་དེའི་ཕྱིར་དེ་དག་ལ་དབང་པོ་ཐ་དད་པ་གྱུར་བར་གྱུར་ཏེ། ཁ་
 ཅིག་ནི་མོའི་དབང་པོ་དང་ལྡན། ཁ་ཅིག་ནི་མོའི་དབང་པོ་དང་ལྡན་ལོ། །དེ་ན་
 གང་དག་མོའི་དབང་པོ་དང་ལྡན་པ་དང་། གང་དག་མོའི་དབང་པོ་དང་ལྡན་པ་
 དེ་དག་གཅིག་ལ་གཅིག་མིག་གིས་མིག་ལ་བརྟེན་ཏེ་ལྟ་བར་བྱེད་དོ། །རི་ལྷ་རི་
 ལྟར་གཅིག་ལ་གཅིག་མིག་གིས་མིག་ལ་བརྟེན་ཏེ་ལྟ་བར་བྱེད་པ་དེ་ལྟ་དེ་ལྟར་
 ཀུན་ཏུ་ཆགས་སོ། །རི་ལྷ་རི་ལྟར་ཀུན་ཏུ་ཆགས་པ་དེ་ལྟ་དེ་ལྟར་བྲལ་ཏོ། །རི་
 ལྷ་རི་ལྟར་བྲལ་བ་དེ་ལྟ་དེ་ལྟར་ལོག་པར་ཞུགས་སོ། །སེམས་ཅན་གཞན་དག་
 གིས་ཀྱང་སེམས་ཅན་སེམས་ཅན་ལ་ལོག་པར་ཞུགས་པ་མཐོང་ངོ་། །མཐོང་
 བས་སས་ཀྱང་འཐོར་བར་བྱེད། བོང་བ་དང་། གསེག་མ་དང་གྱོ་མོ་དང་གྱོ་
 ཏུམ་དག་ཀྱང་འཕེན་པར་བྱེད་ཅིང་། འདི་སྐད་ཅེས་སེམས་ཅན་ངན་པ་གྲོང་
 བ་བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་བྱེད་པ། སེམས་ཅན་ངན་པ་གྲོང་བ་བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་བྱེད་
 པ། ཀུའི་སེམས་ཅན་གྲོད་ཅིའི་ཕྱིར་སེམས་ཅན་སྲུན་པར་བྱེད་ཅེས་ཀྱང་བེར་
 ཏེ་འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན་དེང་སང་སེམས་ཅན་དག་བག་སར་བག་མར་ལེན་པ་
 བ་སྟེ་མས་ཀྱང་འཐོར་བར་བྱེད། བྱི་དང་། མེ་ཏོག་དང་། འབྲས་ལོས་དག་གིས་
 ཀྱང་འཐོར་བར་བྱེད་ཅིང་། འདི་སྐད་ཅེས་སྲུ་བདེ་བར་གྱུར་ཅིག་ཅེས་ཀྱང་བེར་
 བ་དེ་བཞིན་དུ་སེམས་ཅན་དེ་དང་དེ་དག་གིས་ཀྱང་སེམས་ཅན་སེམས་ཅན་
 ལ་ལོག་པར་ཞུགས་པ་མཐོང་ནས་སས་ཀྱང་འཐོར་བར་བྱེད། བོང་བ་དང་།
 གསེག་མ་དང་། གྱོ་མོ་དང་། གྱོ་ཏུམ་དག་ཀྱང་འཕེན་པར་བྱེད་ཅིང་འདི་སྐད་
 ཅེས་སེམས་ཅན་ངན་པ་གྲོང་བ་བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་བྱེད་པ། སེམས་ཅན་ངན་པ་

སློང་བ་བྱ་བ་མ་ཡིན་བ་བྱེད་པ། ཀའེ་སེམས་ཅན་སློང་ཅིའི་ཕྱིར་སེམས་ཅན་
 སློང་བར་བྱེད་ཅེས་ཀྱང་ཟེར་རོ། །དགེ་སློང་དག་དེ་ལྟར་ན་སློན་ཚོས་མ་ཡིན་
 བར་གྲགས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་དེང་སང་ཚོས་སྤྱ་གྲགས་ལ། སློན་འདུལ་བ་
 མ་ཡིན་པར་གྲགས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་དེང་སང་འདུལ་བར་གྲགས། སློན་
 སློང་བར་བྱ་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་དེང་སང་བསྟོན་པར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ནི་
 མ་གཅིག་ཅུ་སློང་བར་བྱེད། ཉི་མ་གཉིས་སམ་གསུམ་མམ་བདུན་ཅུ་
 སློང་བར་བྱེད་དོ། །གང་གི་ཕྱིར་སེམས་ཅན་དེ་དག་སྤྲིག་པ་ཅན་དམ་པ་མ་
 ཡིན་པའི་ཚོས་དེ་ལ་ཤིན་ཏུ་སྤང་བར་བྱེད་པས་བརྟུལ་ལྷགས་ལ་ལྷགས་པ་
 དེའི་ཕྱིར། དེ་དག་ཁྱིམ་རྩིག་པ་ལ་ལྷགས་ཏེ་བདག་ཅག་གིས་འདིར་བྱ་བ་མ་
 ཡིན་བ་བྱའོ། །བདག་ཅག་གིས་འདིར་བྱ་བ་མ་ཡིན་བ་བྱའོ་ཞེས་ཟེར་བ་ལས་
 ཁྱིམ་ཁྱིམ་ཞེས་བྱ་བའི་མིང་བྱུང་ངོ། །དགེ་སློང་དག་འདི་ནི་ཁྱིམ་གྱི་ལས་གྱི་
 མཐའ་དག་འཛིག་རྟེན་དུ་འབྱུང་བའི་དང་པོ་རྩོམ་པ་ཡིན་ཏེ།³⁰¹

ཞེས་སོགས་རྒྱས་པར་གསུངས་ཤིང་། དེ་བཞིན་དུ་བསྟན་བཅོས་འཛིག་རྟེན་བཞག་
 བར་ཡང་རྒྱས་པར་གསུངས་སོ། །

301 ལྷོ་དགེ་བཀའ། འདུལ་བ། ༩། བམ་སོ་གསུམ་པ། ཤོག ༥༠ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༥ ཤོག ༡༣༣

དེས་ན་སྤྱིར་ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་གཞུང་དུ་ནི།³⁰² དེའི་དུས་ཀྱི་འཕགས་
ཡུལ་གྱི་གྲུབ་མཐའ་སྐྱ་བ་སྤྱིའི་སྲོལ་དང་མཐུན་པར། འཇིག་རྟེན་འདིར་བཅུད་ཀྱི་
སེམས་ཅན་མིའི་འགྲོ་བ་ཐོག་མར་ཆགས་སྐབས་བསྐྱལ་བ་རྫོགས་ལྡན་དང་། བསྐྱལ་
བ་གསུམ་ལྡན། བསྐྱལ་བ་གཉིས་ལྡན། དེ་ནས་ཚོད་ལྡན་བཅས་རིམ་སར་བྱུང་བའི་
བཤད་པ་བཀོད་ཅིང་། ཚོད་ལྡན་ནི་ཆེ་ལོ་བརྒྱ་པའི་སྐབས་འདི་ཡིན་པ་དང་། འདི་
ལ་སྟོགས་མ་ལྟ་བུ་བའི་དུས་ཞེས་དུས་ཚོད་དམན་པའི་གནས་སྐབས་སུ་བཙེ་ཞིང་།
རྫོགས་ལྡན་གྱི་དུས་སུ་མི་རྣམས་རང་བཞིན་གྱིས་ཚོས་ལ་སྤྱོད་པ་ལས་ཚོས་མ་
ཡིན་པའི་བྱ་བ་གང་ཡང་མི་བྱེད་ཅིང་། ཚོས་མ་ཡིན་པའི་བྱ་བ་གཅིག་འཇིག་རྟེན་
དུ་བྱུང་སྐབས་བསྐྱལ་བ་དེ་རྫོགས་ལྡན་མིན་པར་གསུམ་ལྡན་དུ་འགྱུར་བ་དང་།
ཚོས་མ་ཡིན་པའི་བྱ་བ་གཉིས་བྱུང་སྐབས་གཉིས་ལྡན། ཚོས་མ་ཡིན་པའི་སྟོགས་པ་
མི་དགེ་བའི་ལས་ཐམས་ཅད་བྱུང་སྐབས་ཚོད་ལྡན་གྱི་དུས་ཞེས་བརྗོད་པ་སོགས་
ལ་ནི་འཕགས་པའི་ཡུལ་གྱི་སྟོན་གྱི་གྲུབ་མཐའ་སྐྱ་བ་རྣམས་སྟོགས་མཐུན་ནོ།།

302 དེང་རབས་ཚན་རིག་པ་རྣམས་ནི། འཛམ་གུའི་སྤྱིར་དུ་མིའི་འགྲོ་བ་བྱུང་ཚུལ་སྐར་བཤད་པ་དང་མི་འདྲ་
བ་ནི། མིའི་འགྲོ་བ་རྣམས་སྤྲེལ་གྱི་རིགས་ལས་བྱུང་བ་དང་། ཐོག་མར་རྐང་ལག་བཞི་པོ་ས་ལ་བཅུགས་ནས་
འགྲོ་བ་དང་། སྐར་གྱི་མི་རྣམས་དུད་འགྲོ་ལྟར་ཤེས་རིག་གི་ཆད་མཐོ་བ་མེད་པ་དང་། གང་འཚམས་ནས་རྩོ་
དང་ལྷགས་རིགས་ཀྱི་ལག་ཆ་རིམ་བཞིན་བེད་སྤྱོད་བྱེད་ཅིང་། རིམ་བས་མིའི་དབལ་ལོན་དར་བ་ལས་ད་ལྟའི་
ཚན་རིག་དང་འཕྲུལ་ཆས་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་རྩེ་མོར་སོན་པའི་བར་སྟེབས་པར་འདོད།

༡ དུས་འཁོར་གི་རྒྱུད་ལས་བཤད་པའི་ལྷོད་གི་ འཛིག་རྟེན་ཆགས་རིམ།

དུས་འཁོར་གི་གཞུང་ལས་བཤད་པའི་འཛིག་རྟེན་གི་ཁམས་ཆགས་ཚུལ་ནི།
 རང་ཅག་གནས་སའི་འཛིག་རྟེན་གི་ཁམས་འདི་ཉིད་མ་ཆགས་གོང་སྟོང་སང་ཞིག་
 ཏུ་གནས་ཏེ། དེའི་གནས་སྐབས་སུ་བཅ་པོའི་ཚོས་ཐམས་ཅད་སྟོང་པའི་རྩལ་ཞེས་
 པའི་རྣམ་པར་གནས་ཤིང་། དུས་ཡུན་གང་འཚམས་སོང་རྗེས་རྒྱུད་རྩལ་པན་ཚུན་
 འདུ་བའི་འགོ་བརྟུགས་པ་ནས་འཛིག་རྟེན་འཆགས་པའི་འགོ་རྒྱུགས་པར་བཞེད།
 དེ་ཡང་ལྷོད་གི་འཛིག་རྟེན་སྲ་མ་ཞིག་ནས་བར་སྐྱང་ཁམས་ལ་སྟོང་པའི་རྩལ་གི་
 མིང་ཅན་རྩལ་སྲ་རབ་སིལ་བྱུར་གནས་པ་རྣམས་འདུས་པ་ལས་རྒྱུད་གི་དཀྱིལ་
 འཁོར་ནས་རིམ་གྱིས་ཆགས་ལ། ལྷོད་པའི་མིང་ཅན་གི་རྩལ་སྲ་རབ་དེ་རྣམས་
 གི་ནང་ནས། དང་པོར་རྒྱུད་གི་རྩལ་སྲ་རབ་རྣམས་མ་འབྱུར་བར་ནམ་མཁའ་ལ་
 མི་སྤང་བའི་རྩལ་གིས་གནས་པ་རྣམས་པན་ཚུན་འབྱུར། དེ་རྣམས་སྲར་མ་འབྱུར་
 གོང་རང་ཉིད་ཡང་ཞིང་གཡོ་བའི་རོ་བོར་ཡོད་ཀྱང་གཡོས་ནས་གོ་ས་གཞན་དུ་
 བགྲོད་པའི་རྩལ་པ་མེད་ཅིང་། འབྱུར་ནས་ཡང་ཞིང་གཡོ་བ་ཉིད་དུ་གོ་ས་གཞན་
 དུ་བགྲོད་རྩལ་པ་དེ་ལ་འཛིག་རྟེན་ཚོམ་པའི་རྒྱུད་ཞེས་བརྗོད་ལ། དེ་ཉིད་འཛིག་
 རྟེན་ཆགས་པའི་གཞི་རྒྱུད་གི་དཀྱིལ་འཁོར་གི་ཐོག་མའི་རྒྱ་ཡིན་གི་རྒྱུད་གི་དཀྱིལ་
 འཁོར་དངོས་མིན་པར་གསུངས།

དེའི་རྗེས་སུ་རྒྱུད་དེ་དང་མེའི་རྩལ་སྤ་རབ་སིལ་བྱུང་གནས་པ་རིམ་གྱིས་
 འབྱུང་བ་ཞུས་སྤང་བས། རྒྱུད་དང་ལྷན་པའི་སློབ་གྲིག་གི་མེའི་རྩལ་སྤ་བྱ་དེ་ལ་མེའི་
 དགྱིལ་འཁོར་གྱི་ཐོག་མ་རྩལ་སྤའི་མེ་ཞེས་བརྗོད་དོ། །དེའི་རྗེས་སུ་མེ་དེ་དང་རྩལ་
 རྩལ་སྤ་རབ་དེ་རྩལ་སྤ་འདུས་པ་ཀུན་ཏུ་འབྱུང་བར་གྱུར་བ་སྤང་བས། རྒྱུད་དང་མེ་
 དང་ལྷན་པའི་ཆར་གྱི་རྩལ་སྤ་བྱ་དེ་ལ་རྩལ་དགྱིལ་འཁོར་རྩལ་སྤའི་ཐོག་མའི་རྩལ་
 ཞེས་བརྗོད། དེའི་རྗེས་སུ་རྒྱུད་དེ་དང་སའི་རྩལ་སྤ་རབ་རིམ་གྱིས་ཀུན་ཏུ་འབྱུང་བ་
 རྩལ་སྤ་སྤང་བས། རྩལ་སྤ་འཁལ་ལ་འཇའ་ཚོན་གྱི་རྩལ་སྤ་བྱ་སྤང་བ་ལ་འདྲིན་
 མ་སའི་དགྱིལ་འཁོར་རྩལ་སྤའི་ཐོག་མའི་ས་ཞེས་བརྗོད་དོ། །

དེ་ལྟར་བྱའི་ས་རྩལ་མེ་རྒྱུད་བཞི་པོ་རིམ་གྱིས་འཕེལ་བ་ལས་འོག་གཞིའི་རྒྱུད་
 མེ་རྩལ་སའི་དགྱིལ་འཁོར་རྒྱུ་པོའི་དགྱིལ་ས་ཅན་རྩལ་སྤ་བྱ་ཅིང་། དེ་ནས་རི་རབ་
 ལྷན་པོ་དགྱིལ་སྤལ་ལྷན་པོ་ཅ་བ་སྤ་ལ་ཅེ་མོ་སློབ་པ་དང་། དེའི་མཐའ་འཁོར་དུ་རི་
 བདུན་མཚོ་བདུན་གླིང་བདུན་རྩལ་སྤ་དང་། ལྷེང་གི་གཟུང་སྐར་སོགས་རིམ་གྱིས་
 གྲུབ། དེ་ཡང་ཐོག་མར་འེན་ཏུ་དྲངས་པའི་ས་འཇའ་ཚོན་ལྟ་བུ་དེ་རིམ་གྱིས་རགས་
 པར་གྱུར་ཏེ་སྣོད་གྱི་འདེག་རྟེན་འགྲུབ་པར་འགྱུར་ཞིང་། རོའི་རྩལ་སྤ་རབ་བཅའ་ནམ་
 མཁའི་ཁམས་གྱི་རྩལ་སྤ་རབ་རྩལ་སྤ་ནི་དེ་ཐམས་ཅད་གྱི་གོ་ས་དག་ཏུ་ལྷུབ་པར་
 བཤད་དེ། རིགས་ལྷན་བསྐྱེད་དཀར་པོའི་དུས་འཁོར་འགྲེལ་ཚེན་དེ་མེད་འོད་ལས།

རྩལ་སྤ་རབ་དེ་རྩལ་སྤ་གྱི་ནང་ནས་དང་པོར་རེ་ཞིག་རྒྱུད་གི་རྩལ་སྤ་རབ་རྩལ་སྤ་
 བན་རྩལ་འབྱུང་བར་འགྱུར་རོ། །འབྱུང་བ་དེ་ལས་ཡང་ཞིང་གཡོ་བ་ཉིད་དུ་
 བསྐྱོད་པ་ནི་རྒྱུད་ཞེས་བརྗོད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་མེའི་རྩལ་སྤ་རབ་རྩལ་སྤ་ཀུན་

ཏུ་འབྱུང་བར་གྱུར་པ་རྒྱུང་དང་ཕྱན་པའི་སློབ་ལོ་མི་ཞེས་བརྗོད་དོ། །དེ་བཞིན་
 ཏུ་རྒྱའི་རྩལ་སྤྲ་རབ་རྣམས་འདུས་པ་ཀུན་ཏུ་འབྱུང་བར་གྱུར་པ་རྒྱུང་དང་མི་
 དང་ཕྱན་པའི་ཆར་ལོ་རྒྱུ་ཞེས་བརྗོད་དོ། །དེ་བཞིན་ཏུ་སའི་རྩལ་སྤྲ་རབ་
 ཀུན་ཏུ་འབྱུང་བ་ནམ་མཁའ་ལ་དབང་པོའི་གཞུང་སྣང་བ་ལོ་འཛིན་མ་
 ཞེས་བརྗོད་དོ། །རོའི་རྩལ་སྤྲ་རབ་རྣམས་ལོ་ཐམས་ཅད་དུ་ཐུབ་པར་བྱེད་
 པ་སྟེ།³⁰³ ཞེས་སོ། །

རང་ཅག་རྣམས་གནས་སའི་མི་མཛེད་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་འདི་དབུས་སུ་
 བྱས་པའི་ཤར་སྟོན་ལུག་བྱང་དང་མཚམས་བཞི་སྟེང་འོག་བཅས་ཕྱོགས་བཅུ་པོ་རེ་
 རེད། སྤྱིང་བཞི་པ་ལྟ་བུའི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་སྟོང་སྟོང་གནས་པ་རྩོན་ཆད་སྟོང་
 གཅིག་གི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་དང་། དེ་རྣམས་བཅི་གཞིར་བྱས་པའི་འཛིག་རྟེན་
 གྱི་ཁམས་སྟོང་ཐུག་གཉིས་གཉིས་གནས་པ་རྩོན་ཆད་ལོ་སྟོང་གཉིས་པ་བར་མའི་
 འཛིག་རྟེན་དང་། ཡང་དེ་རྣམས་བཅི་གཞིར་བྱས་པའི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་སྟོང་
 ཐུག་གསུམ་གསུམ་རྩོན་ཆད་ལོ་སྟོང་གསུམ་གྱི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་དང་། དེ་
 བཅི་གཞིར་བྱས་པའི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གངས་མེད་པ་ཆེན་པོ་རྩོན་ཆད་ལ་སྟོང་
 ཆེན་མོའི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཞེས་བྱ་ལ། གངས་མེད་པ་ཆེན་པོ་ཞེས་པ་ལོ་སྟེང་
 གངས་ཀ་མེད་པ་ཅམ་ལ་མི་བྱེད་པར་གཅིག་བཅུ་བརྒྱ་སྟོང་གི་འབྲུམ་སོགས་གངས་
 གྱི་གནས་དུག་རྩ་ཡོད་པའི་ཐ་མ་ལ་བྱའོ། །དེ་ཡང་འགྲེལ་ཆེན་འི་མེད་འོད་ལས།

303 རྗེ་དགེ་བསྟན། རྒྱུད་འགྲེལ། ར། ཁམས་ལའི་མདོར་བསྟུས་བདུན་པ། འོག་ ༡༥༦ ལ།
 དཔེ་བསྟུར་མ། དེ་ལ། ༤ འོག་ ༣༤༦

“སྣོད་གཅིག་ཅེས་བྱ་བ་ནི་མི་མཛེད་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཀྱི་དབྱུང་ནས་སྣོད་
དང་འོག་ཏུ་སྣོད་སྟག་རེ་རེ་སྟེ་འོག་དང་སྣོད་བཞིན་དུ་ཤར་དང་རྒྱབ་དང་བྱང་དང་སྟོ་
དང་བདེན་བྲལ་དང་དབང་ལྡན་དང་རྒྱུད་དང་མེར་རྟོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྣོད་སྟག་གཉིས་
དང་གསུམ་མོ། །དེ་ནས་སྣོད་ཆེན་པོ་ཞེས་བྱ་བ་གྲངས་མེད་པ་ཆེན་པོའི་འཛིག་རྟེན་
གྱི་ཁམས་རྣམས་ཉེ།”³⁰⁴ ཞེས་སོ།།

ཆོས་མངོན་པ་ལས་བཤད་པ་དང་དུས་འཁོར་གྱི་རྒྱུད་ལས་བཤད་པ་མི་འདྲ་
བའི་ཚུལ་ནི། རི་རབ་ཀྱི་དབྱིབས་མི་འདྲ་བ་མངོན་པ་ལས་བྱ་བཞི་དང་དུས་འཁོར་
ལས་རྒྱུ་པོར་བཤད། ཁ་དོག་མི་འདྲ་བ་ནི་མངོན་པའི་ལུགས་ལ། རི་རབ་ཤར་
དབྱུང་གྱི་སྟོ་བྱི་རྒྱུ། རྒྱབ་ཤེལ་དམར་པོ། བྱང་གསེར་ཡིན་པས་དེ་དག་གི་ཁ་དོག་
ཅན་ཡིན་ལ། དེའི་འོད་བར་སྣང་ལ་སོང་བས་སྦྱིང་བཞི་སོ་སོའི་ཐད་ཀྱི་ནམ་མཁའི་
ཁ་དོག་གྲང་དེ་དང་དེའི་ཁ་དོག་ཏུ་སྣང་བར་བཤད།

དུས་འཁོར་གྱི་ལུགས་ལ། རི་རབ་ཀྱི་ཤར་ནག་སྟོ་དམར། བྱང་དཀར། རྒྱབ་
སེར་པོར་བཤད་ལ། ཚད་གྲང་མངོན་པ་ལས་ནི་དབག་ཚད་བརྒྱད་ཁྱི་ཚུ་མཚམས་
ཡན་ཚད་དུ་འཕགས་ཤིང་བརྒྱད་ཁྱི་ཚུའི་ནང་དུ་རྒྱབ་པར་བཤད་ལ། དུས་འཁོར་གྱི་
རྒྱུད་ལས་སའི་སྣོད་དུ་རི་རབ་ཀྱི་དབང་དུ་དབག་ཚད་འབྲུམ་སྟག་གཅིག་ཏུ་བཤད་
ཅིང་། དེར་བཤད་པའི་དབག་ཚད་འབྲུམ་སྟག་གཅིག་ལ་མངོན་པ་བའི་འབྲུམ་སྟག་
གཉིས་འོང་ངོ་། །དེ་བཞིན་དུ་མངོན་པ་ནས་རི་རབ་ཀྱི་མཐའ་སྐོར་ལ་གསེར་གྱི་རི་

304 ལྟེ་དགོ་བསྟན། རྒྱུད་འགྲེལ། ད། ཡེ་ཤེས་ལེ་ལུའི་མངོར་བསྟུས་གསུམ་ལ། འོག་ ༡༥༦ ལ།
དཔེ་བསྟུར་ལ། དེལ། ༦ འོག་ ༡༡༧༤

བདུན་དང་རྩེ་མཚོ་མདུན་སྐྱེལ་ནས་གནས་པར་བཤད་ཀྱི། དེ་དག་གི་བར་ན་
 སྤྱིང་མེད་ལ། དུས་འཁོར་གྱི་རྒྱུད་ལས་སྤྱིང་བྱུག་ཚོ་བྱུག་རི་བྱུག་གིས་བསྐོར་བའི་
 ཕྱི་རོལ་ན་སྤྱིང་བདུན་པ་འཛེམ་སྤྱིང་ཆེན་པོ་དང་། རྒྱ་མཚོ་བདུན་པ་སྤྱིའི་རྒྱ་མཚོར་
 གྲགས་པ་བ་ཚུའི་རྒྱ་མཚོ་དང་། རི་བདུན་པ་ཁོར་ཡུག་གི་རིར་བཤད་པ་སོགས་
 བཤད་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་འབྱུང་ངོ་།།

གཞན་ཡང་ནང་པའི་གཞུང་དུ་རང་ཅག་གནས་སའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་
 འདི་ཅམ་དུ་མ་ཟད་སྤོགས་བཅུར་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་མཐའ་ཡས་པ་ཡོད་པར་
 གསུངས་ཏེ། མདོ་སྤེལ་ཆེན་ལས།

ནམ་མཁའི་མཐའ་སྐྱབས་གྱུར་བ་ཇི་ཅམ་པར།
 སེམས་ཅན་མ་ལུས་མཐའ་ཡང་དེ་བཞིན་ཏེ།³⁰⁵

ཞེས་དང་། ལག་ན་དོ་རྗེ་དབང་བསྐྱར་བའི་རྒྱུད་ཆེན་པོ་ལས་གྱུར་།
 རིགས་གྱི་བྱ་དག་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གྱི་རྒྱུད་མེ་ཉོག་གི་གཞིའི་སྤྱིང་པོའི་
 རྒྱན་བཀོད་པ་དང་ལྷན་པ་ཞེས་བྱ་བ་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་རབ་འབྱམས་
 དུ་མ་ངེས་པར་སྟོན་པ་དག་ཡོད་དེ། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་རབ་འབྱམས་
 རེ་རེ་ངེས་པར་སྟོན་པ་རེ་རེ་ལ་ཡང་། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གྱི་མཚམས་
 སྐྱོར་བ་ངེས་པར་སྟོན་པའི་བཀོད་པ་རབ་འབྱམས་དུ་མ་ཡོད་པར་ཁོར་དུ་
 རྒྱུད་པར་བྱའོ། །རིགས་གྱི་བྱ་དག་དེ་ལ་མཚམས་སྐྱོར་བ་བཀོད་པ་རྣམས་

305 ལྷ་དགོས་བཤུགས་པའི་ཆེན་མོ། ལ། བམ་པོ་ཉེར་གཉིས་པ། འོག་ 367 ར། དཔེ་བསྐྱར་ལ། དེག་ 36 འོག་ 244

གྱི་ཚང་ནི། མྱིང་བཞི་པའི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་བྱེ་བ་སྐབས་བརྒྱ་དང་། ཤིང་
 རྒྱལ་པོ་ཤིང་རབ་བྱེ་བ་སྐབས་བརྒྱ་དང་། རྒྱ་མཚོ་ཚེན་པོ་བྱེ་བ་སྐབས་བརྒྱ་དང་།
 རྒྱ་བ་དང་། ཉི་མ་བྱེ་བ་སྐབས་བརྒྱ་དག་གང་གི་ཁོངས་སུ་འདུས་ཤིང་རྗེས་
 སུ་ལྷགས་པ་དེ་སྣོད་གསུམ་གྱི་སྣོད་ཚེན་པོའི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་སོ། །
 སྣོད་གསུམ་གྱི་སྣོད་ཚེན་པོའི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་བྱེ་བ་སྐབས་བརྒྱ་གང་གི་
 ཁོངས་སུ་འདུས་ཤིང་རྗེས་སུ་ལྷགས་པ་དེ། མེ་ཏོག་གི་གཞིའི་སྣོད་པོའི་རྒྱན་
 བཀོད་པ་དང་ལྷན་བ་རབ་འབྲམས་གྱི་མཚམས་སྣོད་བ་རྣམས་གྱི་ཁོངས་སུ་
 འདུས་ཤིང་རྗེས་སུ་ལྷགས་པར་གཅིག་གོ། མེ་ཏོག་གི་གཞིའི་སྣོད་པོའི་རྒྱན་
 བཀོད་པ་དང་ལྷན་བ་རབ་འབྲམས་གྱི་མཚམས་སྣོད་བ་བྱེ་བ་སྐབས་བརྒྱ་གང་
 གི་ཁོངས་སུ་འདུས་ཤིང་རྗེས་སུ་ལྷགས་པ་དེ། མེ་ཏོག་གི་གཞིའི་སྣོད་པོའི་
 རྒྱན་བཀོད་པ་རབ་འབྲམས་གྱི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གྱི་རྒྱུད་གཅིག་གོ། མེ་
 ཏོག་གི་གཞིའི་སྣོད་པོའི་རྒྱན་བཀོད་པའི་རྒྱུད་བྱེ་བ་སྐབས་བརྒྱ་རྣམས་གང་གི་
 ཁོངས་སུ་འདུས་ཤིང་རྗེས་སུ་ལྷགས་པ་དེ། མེ་ཏོག་གི་གཞིའི་སྣོད་པོའི་རྒྱན་
 བཀོད་པའི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གྱི་རྒྱུད་བར་མ་གཅིག་གོ། འཛིག་རྟེན་གྱི་
 ཁམས་རབ་འབྲམས་བར་མ་བཀོད་པའི་རྒྱུད་བྱེ་བ་སྐབས་བརྒྱ་གང་གི་ཁོངས་
 སུ་འདུས་ཤིང་རྗེས་སུ་ལྷགས་པ་དེ་མེ་ཏོག་གི་གཞིའི་སྣོད་པོའི་རྒྱན་བཀོད་
 པའི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་བཀོད་པ་གཅིག་སྟེ།³⁰⁶

ཞེས་མྱིང་བཞི་ནས་ཚངས་པའི་འཛིག་རྟེན་མན་ཚད་བྱེ་བ་སྐབས་བརྒྱ་ནི་སྣོད་གསུམ་

306 ལྡེ་དགེ་བཀའ་ལླུང་། རྒྱུད་དཔྱད་པོ། ཤོག་ ༣ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེ་བ། ༡༢ ཤོག་ ༢

གྱི་སྣང་ཆེན་པོའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གཅིག་དང་། དེ་ལྟ་བུའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་
 གྲེ་བ་སྐྱབས་བརྒྱ་ནི་གཞི་དང་སྣང་པོ་མེ་ཉོག་གིས་བརྒྱན་པའི་རབ་འབྲམས་རྒྱ་མཚོའི་
 མཚམས་སྤྱིར་གཅིག་དང་། དེ་ལྟ་བུའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གྲེ་བ་སྐྱབས་བརྒྱ་ནི་གཞི་
 དང་སྣང་པོ་མེ་ཉོག་གིས་བརྒྱན་པའི་རབ་འབྲམས་འཇིག་རྟེན་ཁམས་ཀྱི་རྒྱུད་གཅིག་
 དང་། དེ་ལྟ་བུའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གྲེ་བ་སྐྱབས་བརྒྱ་ནི་གཞི་དང་སྣང་པོ་མེ་ཉོག་
 གིས་བརྒྱན་པའི་རབ་འབྲམས་འཇིག་རྟེན་ཁམས་ཀྱི་རྒྱུད་བར་མ་གཅིག་དང་། དེ་ལྟ་
 བུའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གྲེ་བ་སྐྱབས་བརྒྱ་ནི་གཞི་དང་སྣང་པོ་མེ་ཉོག་གིས་བརྒྱན་
 པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གཅིག་ཡིན་པར་གསུངས་སོ།།

ལང་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ལ་རྣམ་པ་དང་དབྱིབས་མི་འབྲ་བ་དང་། ལ་ལར་
 འོད་ཡོད་པ་དང་ལ་ལར་འོད་མེད་པ་སོགས་མི་འབྲ་བ་དུ་མ་གསུངས་ཏེ། མདོ་སྡེ་
 པལ་ཆེན་ལས།

གྱི་རྒྱལ་བའི་སྤྲུལ་དག། དེ་ལ་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་རྒྱ་མཚོ་རྣམས་ཀྱི་དབྱིབས་
 བེ་རྣམ་པ་སྣ་ཚོ་གས་ཏེ། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་རྒྱ་མཚོ་འབྲམས་སྐྱས་པ་ལ་ལ་
 བེ་ཀུན་ནས་རྒྱུ་བའོ། །འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་རྒྱ་མཚོ་འབྲམས་སྐྱས་པ་ལ་
 ལ་བེ་ཀུན་ནས་ལྷུ་བའོ། །འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་རྒྱ་མཚོ་འབྲམས་སྐྱས་པ་
 ལ་ལ་བེ་ནས་མཁའ་རྣམ་པ་དུ་མར་རྣམ་པར་སྤྲེ་བའོ། །འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་
 རྒྱ་མཚོ་འབྲམས་སྐྱས་པ་ལ་ལ་བེ་ཀུན་ནས་འབྱིལ་པའི་དབྱིབས་སུ་འདུག་
 བོ། །འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་རྒྱ་མཚོ་འབྲམས་སྐྱས་པ་ལ་ལ་བེ་འོད་འཕྲོ་བའི་
 དའི་དབྱིབས་སུ་འདུག་བོ། །འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་རྒྱ་མཚོ་འབྲམས་སྐྱས་

བ་ལ་ལ་ནི་ཤིང་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་ལྷན་གྱི་དབྱིབས་སུ་འདུག་གོ། །འཛིག་རྟེན་གྱི་
 ཁམས་རྒྱ་མཚོ་འབྲམས་ལྷས་བ་ལ་ལ་ནི་མེ་ཏོག་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་དབྱིབས་སུ་
 འདུག་གོ། །འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་རྒྱ་མཚོ་འབྲམས་ལྷས་བ་ལ་ལ་ནི་བྲིམ་སྣ་
 ཚོགས་ཀྱི་དབྱིབས་སུ་འདུག་གོ། །འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་རྒྱ་མཚོ་འབྲམས་
 ལྷས་བ་ལ་ལ་ནི་སེམས་ཅན་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་ལུས་ཀྱི་དབྱིབས་སུ་འདུག་གོ། །
 འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་རྒྱ་མཚོ་འབྲམས་ལྷས་བ་ལ་ལ་ནི་མཚན་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་
 དབྱིབས་སུ་འདུག་སྟེ། དེ་དག་ལ་སོགས་པ་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཀྱི་དབྱིབས་
 ཤིན་ཏུ་བསྟན་པ་ནི། འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་རྒྱ་མཚོའི་རྩལ་ཤིན་ཏུ་སྤ་བ་སྟེང་
 རོ། །³⁰⁷ ཞེས་དང་།

ཡང་དེ་ཉིད་ལས།

ཞིང་རྣམས་ལ་ལ་འོད་མེད་དེ། །སྤུན་བ་འཛིགས་པ་ཤིན་ཏུ་ཆེ། །
 དེག་ན་སྤྱུག་བསྐྱལ་སྤྱ་གྱི་འབྲ། །བལྟ་ན་མི་བཟང་སྤྱི་ཡང་གཡའ། །
 ཞིང་རྣམས་ལ་ལ་ལྟ་འོད་ཅན། །ལ་ལ་བྲིམ་གྱི་འོད་ཅན་ཏེ། །
 ལ་ལ་ཉི་ཟླའི་འོད་དང་ལྡན། །ཞིང་གི་བྲ་བ་བསམ་མི་བྲལ། །
 ཞིང་རྣམས་ལ་ལ་རང་གི་འོད། །ཤིང་གི་འོད་ཅན་ཅི་མ་མེད། །
 གང་དུ་སྤྱུག་བསྐྱལ་མི་མཐོང་བ། །དེ་དག་སེམས་ཅན་དགོ་ལས་བྱུང་། །
 ལ་ལ་རི་ཡི་འོད་ཅན་ཏེ། །ཞིང་རྣམས་ལ་ལ་ལོར་བུའི་འོད། །
 ལ་ལ་མར་མའི་འོད་ཅན་ཏེ། །སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ལས་ཀྱིས་བྱུང་། །

307 ལྟེ་དགེ་བཀའ། མཁ་ཆེན་ཀཏེ་ལེ་ལེ་བཞེ་བ། འོག་ ༥༦ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༣༥ འོག་ ༣༠༥

ཞིང་རྣམས་ལ་ལ་སངས་རྒྱས་འོད། །བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔལ་ཀུན་ཏུ་གང་། །
 ཞིང་རྣམས་ལ་ལ་བརྗོད་འོད། །འོད་འཕྲོ་འོད་ཅན་རབ་ཏུ་མཛེས། །
 ཞིང་རྣམས་ལ་ལ་མེ་ཉོག་འོད། །སྤོས་རྒྱུའི་འོད་དང་ལྷན་བཤང་ཡོད། །
 སྤོས་དང་གདུག་པའི་འོད་འཕྲོ་ཅན། །སྤོན་ལམ་དབང་གིས་རྣམ་པར་སྤྲངས། །³⁰⁸
 ཞེས་སོགས་བྱུང་བ་ལྟར་རོ། །

སྤྱིར་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ལ་ཐོག་མཐའ་མེད་ཀྱང་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཀྱི་
 བྲག་བ་གཅིག་ལ་མཚོན་ན་དེའི་ཐོག་མ་དང་། བར་དང་མཐའ་མ་བཅས་དུས་གྱི་
 རིམ་བ་དེས་ཅན་ཞིག་ཡོད་པར་འདོད་ཅིང་། དེ་ཡང་རང་ཅག་གནས་སའི་འཛིག་
 རྟེན་གྱི་ཁམས་འདི་ཉིད་ཀྱི་འབེལ་རིམ་ནང་སྤོང་བ་དང་། ཆགས་པ། གནས་པ།
 མཐའ་འཛིག་པའི་བསྐྱལ་བ་ཞེས་པའི་དུས་གྱི་རིམ་བ་གཙོ་ཆེ་བ་བཞི་ཡོད་པར་
 གསུངས། རིམ་བ་འདི་དག་རེ་རེ་ནས་དུས་ལྟན་ཏུ་ཅང་རིང་བ་སྟེ་བར་བསྐྱལ་ཉི་ཤུ་
 རེ་ཡོད། འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་འདི་རྟེན་གཞི་ནམ་མཁའི་ཁམས་དང་ས་རྒྱ་མེ་རྒྱང་
 གི་རྩ་བའི་ཁམས་བཞི་བཅས་འབྱུང་བ་ལྟ་བུ་སྤྲུལ་བྱུང་བ་ཅིང་། རྣམ་མཁའི་ཁམས་ཀྱིས་
 ཁམས་གཞན་རྣམས་འགྲུབ་པ་དང་བྱུང་བ་བྱེད་པའི་གོ་འབྱེད་དོ། །འཛིག་པའི་རྒྱུན་
 བེ་ས་ཁམས་དང་། རྣམ་མཁའི་ཁམས་གཉིས་ལས་གཞན་པའི་འབྱུང་བ་མེ་རྒྱ་རྒྱང་
 གསུམ་གྱིས་འཛིག་པར་བྱེད་པར་གསུངས་སོ། །

308 ལྷེ་དགེ་བཀའ། སམ་ཚེན། ཀཏུ་ལེ་ལྷེ་དགེ་བཀའ། འོག་ ༡༩༩ བ། དཔེ་བསྐྲུང་མ། དེ་བ། ༣༥ འོག་ ༣༩༣

༣ སྒོད་བཅུད་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་འཛིག་པའི་ཚུལ།

འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་འཛིག་པའི་ཚུལ་ལ་ནང་པའི་གཞུང་ཚམས་སྤྱ་གསུངས་
 ཚུལ་མི་འདྲ་བ་འགའ་ཞིག་འབྱུང་སྟེ། དཔེར་ན། ཡབ་སྲས་མངལ་བའི་མདོ་ལས།
 གང་འཛིག་རྟེན་འདི་འཛིག་པར་འགྱུར་བའི་དུས་དེ་ཡོད་དེ། འཛིག་རྟེན་གྱི་
 ཁམས་འཛིག་པར་འགྱུར་བའི་ཚེ་ཉི་མ་གཉིས་འཛིག་རྟེན་དུ་འབྱུང་བར་འགྱུར་
 ཉེ། ཉི་མ་གཉིས་འཛིག་རྟེན་དུ་བྱུང་བས་ཚུ་མིག་དང་། ཚུ་བྲན་ཚམས་སྐྱམ་པར་
 འགྱུར་རོ། །དེ་ནས་ཉི་མ་གསུམ་འཛིག་རྟེན་དུ་འབྱུང་སྟེ། ཉི་མ་གསུམ་འཛིག་
 རྟེན་དུ་བྱུང་བས་ཚུ་མིག་ཆེན་པོ་དང་། ཚུ་སྐྱུང་ཆེན་པོ་ཚམས་སྐྱམ་པར་འགྱུར་
 རོ། །དེ་ནས་ཉི་མ་བཞི་འཛིག་རྟེན་དུ་འབྱུང་སྟེ། ཉི་མ་བཞི་འཛིག་རྟེན་དུ་བྱུང་
 བས་གང་ན་ཚུ་སྐྱུང་ཆེན་པོ་བཞི་པོ་འདི་དག་འབབ་པའི་མཚོ་ཆེན་པོ་མ་དྲོས་
 པ་དེ་ཡང་ཡོངས་སྤྱ་སྐྱམ་པར་འགྱུར་རོ། །ཐེམ་པར་འགྱུར་ཉེ་མེད་པར་འགྱུར་
 རོ། །དེ་ནས་ཉི་མ་ལྔ་འཛིག་རྟེན་དུ་འབྱུང་སྟེ། ཉི་མ་ལྔ་འཛིག་རྟེན་དུ་བྱུང་བས་
 རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་ཡང་དབག་ཚད་གཅིག་ཅམ་གྱི་ཚུ་ཡོངས་སྤྱ་ཟད་ཅིང་ཡོངས་
 སྤྱ་འབྲིབ་པར་འགྱུར་རོ། །³⁰⁹

ཞེས་སོགས་གསུངས་ཤིང་། སྒོ་བ་དཔོན་ཐོགས་མེད་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་སྒོ་བའི་ས་
 ལས་ནི།

309 ཟླ་དགེ་བཀའ། དཀོན་བཅེགས། ང། ལེ་ལུ་ཉེར་དུག་པ། འོག་ ༡༣༠ བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེབ། ༤༩ འོག་ ༣༡༩

སེམས་ཅན་གཅིག་གྲང་མེད་པར་གྱུར་བ་དེའི་ཚེ། ཡོ་བྱད་འབྱུང་བ་ཡང་
 མེད་པར་འགྱུར་རོ། །གང་གི་ཚེ་ཡོ་བྱད་འབྱུང་བ་མེད་པར་གྱུར་བ་དེའི་ཚེ་
 ཆར་བ་ཡང་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །ཆར་བ་མི་འབབ་པས་ས་ཆེན་པོ་འདི་ལ་
 རྩ་དང་སྐྱེན་དང་། ཤིང་ཅི་ཡོད་དེ་དག་སྐྱམ་པར་འགྱུར་རོ། །ཐབ་པ་བྱུང་
 བས་ཉི་མའི་དགྲིལ་འཁོར་འདི་ཉིད་གྱིས་གྲང་རབ་རྩ་ཤུ་ཤིང་སྤྱོད་པར་སྤྱོད་
 བྱེད་དོ། །བསྐྱེད་པར་བྱ་བའི་དངོས་པོ་རྣམས་ལ་རྩུག་ཡོད་པའི་ཕྱིར་འདི་ལྟ་
 ལྟེ། སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་འཛིག་པར་འགྱུར་བའི་ལས་ཀྱི་དབང་ཉིད་གྱིས་ཉི་
 མའི་དགྲིལ་འཁོར་གཞན་རྩུག་འབྱུང་བར་འགྱུར་ཉེ། ཉི་མའི་དགྲིལ་འཁོར་དེ་
 དག་གྲང་། ཉི་མའི་དགྲིལ་འཁོར་འདི་ལས་བཞི་འགྱུར་བཞི་འགྱུར་གྱི་མཐུས་
 སྤྱོད་པར་བྱེད་དོ། །དེ་དག་བདུན་རྩ་གྲུར་བས་བདུན་གྲུར་རྩ་སྤྱོད་པར་བྱེད་
 དོ། །དངོས་པོ་རྣམས་ལ་རྩུག་པོ་རྣམས་གང་ཞེ་ན། རྟེན་ག་རྩུང་རྩ་དང་། རྟེན་ག་
 ཆེན་པོ་དེ་དག་ནི་ཉི་མའི་དགྲིལ་འཁོར་གཉིས་པས་སྐྱེམས་པར་བྱེད་དོ། །རྩ་
 ལྷུང་རྩུང་རྩ་དང་། རྩ་ལྷུང་ཆེན་པོ་དེ་དག་ནི་ཉི་མའི་དགྲིལ་འཁོར་གསུམ་པས་
 སྐྱེམས་པར་བྱེད་དོ། །མཚོ་ཆེན་པོ་མ་རྩོས་པ་དེ་ནི་ཉི་མའི་དགྲིལ་འཁོར་བཞི་
 པས་སྐྱེམས་པར་བྱེད་དོ། །རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་དེ་ནི་ཉི་མའི་དགྲིལ་འཁོར་ལྔ་པ་
 དང་། རྩུག་པའི་ཕྱོགས་གཅིག་གིས་སྐྱེམས་པར་བྱེད་དོ། །རི་རབ་དང་ས་
 ཆེན་པོ་དེ་ནི་གཞུགས་ཆེས་སྲ་བའི་ཕྱིར་ཉི་མའི་དགྲིལ་འཁོར་རྩུག་པ་ཉིད་
 དང་། བདུན་པས་སྤྱོད་པར་བྱེད་དེ། དེ་ནས་དེ་ཉིད་གྱི་མེ་སྤྱེ་རྩུང་གིས་བདས་
 བས་ཚངས་པའི་འཛིག་རྟེན་མན་ཆད་རྩ་འགྲོ་ཞིང་སྤྱོད་པར་བྱེད་དོ། །དེ་དག་

གྲང་དངོས་པོ་ནམ་པ་གསུམ་དུ་གྱུར་ཏེ། ཚུ་ལས་བྱུང་བའི་དངོས་པོ་རྣམས་
 སོགས་པ་དེ་དག་ནི་དང་པོ་ཉིད་གྱིས་སྐྱེམས་པར་བྱེད་དོ། །ཚུའི་དངོས་པོ་
 དེ་དག་ཉིད་ནི་གཞན་ལྟ་པོ་དག་གིས་སྐྱེམས་པར་བྱེད་དོ། །བརྟན་ཞིང་སྲ་
 བའི་གསུགས་གྱི་དངོས་པོ་དེ་ནི་གཉིས་གྱིས་སྲེག་པར་བྱེད་དོ། །འཛིག་རྟེན་
 གནས་པ་དེ་དེ་ལྟར་བསྲེགས་ཤིང་ཚིག་པ་ནི་མདོ་ཉིད་ལས་རི་སྐྱད་འབྱུང་
 བ་བཞིན་དུ་རྒྱས་པར་བྱ་སྟེ། དུད་པ་མེད་ལ་ཐལ་བའི་ལྷག་མ་ཡང་མེད་པར་
 འབྱུར་ཏེ། དེ་ཙམ་གྱིས་ན་འདི་ལྟ་སྟེ། སྒོད་འཛིག་པས། འཛིག་རྟེན་ཞིག་
 ཅེས་བྱ་སྟེ། བར་གྱི་བསྐྱལ་པ་ཉི་ཤུ་འདས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་འཛིག་རྟེན་ཞིག་
 བ་ཡང་བར་གྱི་བསྐྱལ་པ་ཉི་ཤུར་གནས་སོ། །ཚུས་འཛིག་པ་གང་ཞེ་ན། གང་
 ཚུན་ཆད་མེས་འཛིག་པ་ལན་བདུན་འདས་པར་གྱུར་པ་དེའི་འོག་ཏུ། བསམ་
 གཏན་གཉིས་པ་ཉིད་ལས་བྱུང་བའི་ཚུའི་ཁམས་འབྱུང་སྟེ། ཚུའི་ཁམས་གྱིས་
 སྒོད་གྱི་འཛིག་རྟེན་དེ་ལན་ཚུ་བཞིན་དུ་བཞུགས་ནས་ཚུའི་ཁམས་དེ་ཡང་སྒོད་
 གྱི་འཛིག་རྟེན་དེ་དང་ལྟན་ཅིག་ཏུ་མེད་པར་འབྱུར་དོ། །མེད་པར་གྱུར་ནས་
 གྲང་དེ་བཞིན་དུ་བར་གྱི་བསྐྱལ་པ་ཉི་ཤུར་གནས་སོ། །རྒྱང་གིས་འཛིག་པ་
 གང་ཞེ་ན། གང་ཚུན་ཆད་ཚུས་འཛིག་པ་ལན་བདུན་འདས་པར་གྱུར་པ་དེའི་
 འོག་ཏུ་ཡང་མེས་འཛིག་པ་ལན་ཅིག་འབྱུང་དོ། །དེའི་འོག་ཏུ་བསམ་གཏན་
 གསུམ་པ་ཉིད་ལས་བྱུང་བའི་རྒྱང་གི་ཁམས་འབྱུང་སྟེ། སྒོད་གྱི་འཛིག་རྟེན་དེ་
 རྒྱང་གིས་ལུས་བསྐྱམས་པ་བཞིན་དུ་མེད་པར་བྱེད་དོ། །རྒྱང་དེ་ཡང་དེ་ཉིད་
 དང་ལྟན་ཅིག་ཏུ་མེད་པར་འབྱུར་ཏེ། འདི་ལྟར་འགའ་ཞིག་ལ་རྒྱང་གི་ཁམས་

འཇུགས་པར་གྱུར་ན། རུས་པའི་བར་དུ་ཡང་འགྲི་བར་བྱེད་བ་སྣང་བ་བཞིན་
ནོ། །ཞིག་ནས་ཀྱང་དེ་བཞིན་དུ་བར་གྱི་བསྐྱལ་བ་ཉི་ཤུར་གནས་ཏེ། འདིག་
རྟེན་འདིག་པ་ནི་དེ་ལྟ་བུ་ཡིན་ནོ། །³¹⁰ ཞེས་འབྲུང་།

མངོན་པ་འོག་མའི་གཞུང་ལས་ཀྱང་རང་ཅག་གནས་སའི་འདིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་
འདི་འདིག་པའི་ཆེ་ཉི་མའི་དགྲིལ་འཁོར་གྱི་ཆ་རྟོན་རིམ་གྱིས་ཆེ་དུ་སོང་བའི་མེས་
འདིག་པ་ཡིན་ལ། ལྷོད་བརྟུན་གྱི་འདིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཤིག་འདིག་པའི་ཆེ་འབྲུང་བ་
མེ་ཆུ་རྒྱང་གསུམ་གང་རུང་ཞིག་གིས་འདིག་དགོས་ལ། དེ་ཡང་བསྐྱུང་མར་མེས་
འདིག་པ་ལན་བདུན་དང་། དེའི་འོག་ཏུ་རྩལ་འདིག་པ་རེ་རེ་འབྲུང་ཞིང་། དེ་ལྟར་རྩལ་
འདིག་པ་ལན་བདུན་གྱི་རྗེས་སུ་ཡང་མེས་འདིག་པ་བདུན་དང་། དེ་ནས་རྒྱང་གིས་
འདིག་པ་འབྲུང་བར་གསུངས་ཏེ། ཆོས་མངོན་པ་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤའ་བ་ཆེན་པོ་ལས།
“ཁ་ཅིག་ན་རེ། འདིག་རྟེན་འདིག་པར་འགྱུར་བའི་ཆེ། ཉི་མའི་དགྲིལ་འཁོར་གཅིག་
ལས་ཉི་མ་བདུན་དུ་བྱེ་སྟེ། དེ་དག་གི་མཐུས་འདིག་རྟེན་ཞིག་པར་གྱུར་ཏེ་ཞེས་ཟེར་
རོ། །ཁ་ཅིག་ན་རེ། ཉི་མའི་དགྲིལ་འཁོར་གཅིག་ལྟེང་བསྐྱལ་བ་ཐ་མའི་དུས་སུ་ཆ་
བ་བདུན་གྱུར་དུ་འགྱུར་ཏེ། འདིག་རྟེན་སྟེག་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །”³¹¹ ཞེས་
དང་། དེ་དང་མཐུན་པར་ཆོས་མངོན་པ་མཛོད་ལས།

མེ་ཡིས་བདུན་ནོ་རྩལ་ཡིས་གཅིག །དེ་ལྟར་རྩལ་བདུན་ཐལ་ནས་ཀྱང་།།

310 ལྡེ་དགོ་བསྟན། སེམས་ཅོམ། ཆོ། བམ་པོ་གཉིས་པ། ཤོག 72 བ། དཔེ་བསྟུང་ལ། དེག 23 ཤོག 204
311 སྤེལ་ལ། བམ་པོ་བརྒྱ་དང་སོ་གསུམ་པ། ཤོག 234

མེ་ཡིས་བདུན་ལོ་དེ་ནས་ནི། །མཇུག་ཏུ་རྒྱུད་གིས་འཛིག་པ་ཡིན།།³¹²

ཞེས་འབྲུང་།

དེ་ལྟར་མངོན་པ་མངོན་ལས་མེས་འཛིག་ང་རྒྱལ་རྒྱུས་འཛིག་བདུན་ཉེ་བསྐྱོམས་
བས་མེ་རྒྱུས་འཛིག་པ་རེ་གསུམ་གྱི་རྗེས་སུ་རྒྱུད་གིས་འཛིག་པ་གཅིག་འབྲུང་བར་
བཤད་ལ། རྣལ་འབྱོར་སྒོ་བརྒྱུད་པའི་སའི་དངོས་གཞི་ལས་མེ་རྒྱུས་འཛིག་པ་ང་བདུན་
གྱི་རྗེས་སུ་རྒྱུད་གིས་འཛིག་པར་བཤད་དོ།།

དུས་འཁོར་གྱི་གཞུང་ལས་སྒོ་བརྒྱུད་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་འཛིག་པའི་ཚུལ་བཤད་པ་
ནི། སྒོ་བརྒྱུད་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་དེ་ཉིད་ཐོག་མར་བར་སྤང་ཁམས་གྱི་རྩལ་གྱིས་བསྐྱེད་ལ།
འཛིག་པའི་ཚེ་ཡང་གཞུགས་རགས་པ་རྣམས་རྗེ་སྤེལ་སྤོང་སོང་ནས་བར་སྤང་
ཁམས་གྱི་སྒོ་བརྒྱུད་པའི་རྩལ་སྤེལ་སྤོང་སོང་གནས་ལ། འཐོར་ཞིག་གི་གོ་རིམ་ནི་ས་རྒྱ་
མེ་རྒྱུད་གི་རེས་པ་ལྟར་ཡིན་པར་གསུངས་ཉེ། དང་སོར་སྒོ་བརྒྱུད་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་
སའི་རྩལ་ཕན་ཚུན་འབྲུང་ནས་འདབས་ཆགས་སུ་གནས་པ་རྣམས་སོ་སོར་བྱེ་ནས་
རྒྱལ་འབྲུག་པ་དང་། རྒྱུད་རྩལ་རྣམས་དེ་ལྟར་བྱེ་ནས་མེ་ལ་འབྲུག་པ་དང་། མའི་
རྩལ་རྣམས་དེ་ལྟར་བྱེ་ནས་རྒྱུད་ལ་འབྲུག་པ་དང་། རྒྱུད་གི་རྩལ་རྣམས་དེ་ལྟར་སོ་
སོར་བྱེ་ནས་ཐོག་མར་འཛིག་རྟེན་འཛིག་པའི་འགོ་རྩིས་པའི་སྤེལ་སྤོང་གྱི་རྩལ་
ལྟར་དབང་སོའི་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་རྩལ་སྤེལ་སྤོང་རྣམས་པར་གནས་ནས་
ནས་མཁའ་ལ་ཀུན་ཏུ་སྒོ་བརྒྱུད་པར་གསུངས། དེ་ཡང་འགྲེལ་ཆེན་བྱི་མེད་འོད་ལས།

འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་འཛིག་པའི་དུས་དེར་ས་ལས་ཞེས་པ་ནི་ས་

312 ལྷེ་དགེ་བསྟན། མངོན་པ། ཀུ་གནས་གསུམ་པ། ལྷོ་ཀྱི་ ༡༠༢ ལོག ༡༠ ལ། དཔེ་བསྟར་མ། དེག ༢༩ ལོག ༡༩

པས་རྒྱ་པ་སོགས་པའི་ཁམས་ཀྱི་རྩལ་སྤྲ་རབ་གང་དག་ཡང་དག་
 པར་རྫོང་བར་གནས་པ་དེ་རྣམས་སའི་རྩལ་སྤྲ་རབ་ཀྱི་ཚོགས་
 ལས་སྤེལ་སའི་རྩལ་སྤྲ་རབ་རྣམས་ཐ་དང་དུ་བྱས་ནས་རྒྱའི་ཁམས་
 ལ་སྤེལ་རྒྱའི་རྩལ་སྤྲ་རབ་ཀྱི་ཚོགས་ལས་འབྲུག་པར་བྱེད་དོ། །
 དེ་བཞིན་དུ་རྒྱའི་ཁམས་ལས་སྤེལ་མེ་ལ་འབྲུག་པར་བྱེད་ཅིང་མེ་ལས་སྤེལ་
 བས་རྒྱུང་ལ་འབྲུག་པར་བྱེད་དེ་རྒྱང་ལས་སྤེལ་ནས་ནས་མཁའ་ལ་སོ་སོར་ཀུན་
 ཏུ་རྫོང་དོ། །དེ་ལྟར་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཉེ་བར་སྤྱད་པ་ཡིན་གྱི་ས་འོག་ན་
 དུས་ཀྱི་མེ་ཞེས་བྱ་བའི་སྤྲ་འགའ་ཞིག་ཡོད་པ་དེས་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་སློག་
 པར་བྱེད་པ་དང་ཐལ་བར་བྱེད་པ་ནི་མ་ཡིན་ལོ། །³¹³

ཞེས་སོགས་འབྲུང་བ་ལྟར་རོ།

མདོར་ན་ནང་པའི་གཞུང་ནས་གཞུང་གི་བྱེ་མའི་རྩལ་གྱི་གངས་ལས་
 མང་བའི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཡོད་པ་དང་། དེ་དག་ཡང་ནས་ཡང་དུ་ཆགས་
 འཛིག་བྱེད་ཅིང་། ཞིང་ལ་ལ་ཆགས་བཞིན་པ་དང་། ཞིང་ལ་ལ་སྟོང་བཞིན་པ་དུས་
 མཉམ་པ། འཛོར་ཞིག་གི་ཚེ་མེ་རྒྱ་རྒྱུང་གསུམ་གྱིས་འཛིག་པའི་རྒྱལ་དང་། ས་རྒྱ་
 མེ་རྒྱུང་རྣམས་རིམ་པ་བཞིན་དུ་བེམ་སྤེལ་མཐར་བར་སྤྲང་ཁམས་སུ་སྟོང་པའི་རྩལ་
 ཀྱི་རོ་བོར་གནས་པའི་རྒྱལ་གསུངས་སོ།

313 རྗེ་དགེ་བཤམ་རྒྱུད་འབྲེལ། ད། ཡེ་ཤེས་ལེ་འཁོར་མདོར་བསྟུན་བཞི་པ། འོག་ ༡༧༥ པ།
 དཔེ་བསྟུང་མ། དེ། ༤ འོག་ ༡༣༣༤

དེ་ལྟར་ན་འང་འཕགས་པ་ལྟའི་དབྱ་མ་བཞི་བརྒྱ་པར།

ཇི་ལྟར་ས་བོན་མཐའ་མཐོང་ཞིང་། །དེ་ལ་ཐོག་མ་ཡོད་མིན་ལྟར། །³¹⁴ཞེས་དང་།
 ལེགས་ལྷན་གྱི་ཙུ་ཤེའི་འགེལ་པ་ཤེས་རབ་སྒྲོན་མ་ལས། “དངོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་
 ཉིད་ལ་ཡང་། །སྒྲོན་གྱི་མཐའ་ནི་ཡོད་མ་ཡིན། །ཞེས་འོག་ནས་སྒྲོན་པར་འགྱུར་བའི་
 སྤྱིར་བཏང་པ་ལ་སོགས་པ་ཐོག་མ་མེད་པའི་རྒྱ་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་བརྒྱུད་པ་ལས་
 སྤྱིར་བཏང་ག་ལ་ཡང་ཐོག་མ་ཡོད་པ་ཉིད་ཏུ་མ་གྲུབ་པའི་སྤྱིར།”³¹⁵ ཞེས་གསུངས་པ་
 ལྟར་སྤྱི་གྲུའི་ས་བོན་དང་བུམ་པ་ལྟ་བུས་མཚོན་པའི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཐོག་མ་
 མེད་པ་ནས་རྒྱ་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་བརྒྱུད་དེ་འོངས་པས་རྒྱའི་ཐོག་མ་ངོས་འཇིག་
 མི་སྤྱིར་བཏང་། ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་རྒྱ་འབྲས་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་འཁོར་ལོ་འབའ་ཞེག་
 གི་དབང་གིས་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་རྣམས་ཆགས་འཇིག་བརྒྱུད་མར་བྱུང་བ་ཡིན་
 ལ། ད་དུང་ཡང་སྤྱི་མའི་མཐའ་སྤྱི་གཅིག་པ་མེད་པར་ཆགས་འཇིག་བརྒྱུད་མར་འབྱུང་བ་
 ཡིན་པས། སངས་རྒྱས་པའི་མཁས་པ་རྣམས་སྤྱིར་འཇིག་རྟེན་ཆགས་འཇིག་གི་འགོ་
 འདི་ནས་བརྒྱུད་པའི་ཤིང་འདི་ནས་མཐུག་སྤྱད་ཅེས་འཇོག་མི་ལུས་པར་འདོད་དོ།།

314 ལྟེ་དགེ་བསྟན། དབྱ་མ། ཆོ་རྒྱུད་བརྒྱུད་པ། རྒྱུ་ ༡༥ འོག་ ༡༠ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེ་བ། ༥༧ འོག་ ༡༠༡
 315 ལྟེ་དགེ་བསྟན། དབྱ་མ། ཆོ་རྒྱུད་བརྒྱུད་པ། འོག་ ༡༣༤ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེ་བ། ༥༧ འོག་ ༡༡༥༥

༤ དུས་འཁོར་ནས་གསུངས་པའི་མཁའ་རྩལ་དང་གོ་ལའི་འཁོར་བའོད།

དུས་ཀྱི་འཁོར་ལའི་གཞུང་རྣམས་ལས་ལྷོད་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་སྲ་མ་ཞིག་རྗེས་
 བར་སྣང་སྟོང་པར་གནས་ཤིང་། གང་ཟག་ཐ་མལ་པའི་མིག་ལ་སོགས་པའི་དབང་
 བོ་རྣམས་ཀྱི་སྟོན་ཡུལ་མ་ཡིན་པ། རྩལ་སྐྱབ་གཞན་དང་ཕན་ཚུན་འདབས་འབྲུང་
 དུ་ཚོགས་ཏེ་བསགས་རྩལ་ཁྱད་པར་ཅན་དུ་མ་གྲུར་པའི་རྩལ་སྲ་རབ་སེལ་བུའི་
 རྣམ་པར་གནས་པ་དེ་དག་ལ་སྟོང་པའི་རྩལ་ཞེས་བཤད་ཅིང་། ལྷོད་པའི་རྩལ་དེ་ལ།
 ས་དང་། རྩ་དང་། མེ་དང་། རླུང་དང་། རྣམ་མཁའའི་རྩལ་སྲ་རབ་བཅས་ལྔ་ཡོད་པར་
 གསུངས་ལ། སྤྱིར་སྟོང་པའི་རྩལ་གྱི་སྐྱས་བརྗོད་པ་ཁམས་རང་རང་གི་སྲ་བའི་མཐར་
 ཐུག་པ་བྱུག་སྟེ། ས་རྩུ་མེ་རླུང་ནས་མཁའ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྟོང་པའི་རྩལ་བྱུག་གི་ཐ་སྟོང་
 གྲང་གསུངས་ཤིང་། ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྟོང་པའི་རྩལ་ཞེས་པ་ནི་ཚོས་ཉིད་ལ་རྩལ་གྱི་མིང་
 བཏགས་པ་ཅོམ་ལས་རྩལ་སྲ་རབ་དངོས་མིན་ལ། དེ་ལྟར་བཏགས་པའི་དགོས་པ་
 ཡང་འབྲུང་བ་ལྟའི་རྩལ་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པས་སྟོང་པའི་རོ་སོ་ཉིད་དུ་
 གནས་པས་ན་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་འབྲུང་བ་དང་། འཛིག་པའི་བྱ་བྱེད་ཐམས་ཅད་
 རུང་ལ། གལ་ཏེ་རྩལ་དེ་དག་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་ན་འབྲུང་འཛིག་དེ་དག་གང་ཡང་
 མི་རུང་བར་ཤེས་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན་པར་གསུངས། དེ་སྐད་དུ། རིགས་ལྡན་བསྐྱེད་པར་
 སོའི་དུས་འཁོར་འགྲེལ་ཆེན་ཅི་མ་མེད་པའི་འོད་ལས། “དེས་ན་ཆགས་པ་ནི་འབྲུང་
 བའི་དུས་ཀྱི་དབང་གིས་སྟོང་བ་རྣམས་ལས་ཞེས་པ་ལ་སྟོང་བ་རྣམས་ནི་འཛིག་རྟེན་

པའི་ཐ་སྟོན་གྱིས་མིག་ལ་སོགས་པའི་དབང་པོ་རྣམས་ཀྱི་སྟོན་ཡུལ་མ་ཡིན་པ་རྩལ་
སྲ་རབ་ཀྱི་རོ་སོས་རྣམ་པར་གནས་པ། ཞེས་དང་། ཡོན་ཏན་བྱུག་པ་ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་
ཐམས་ཅད་དུ་བྱུག་པར་བྱེད་པ་ནི་སྟོང་བ་རྣམས་སོ། །”³¹⁶ ཞེས་སོ།།

དུས་འཁོར་གྱི་ལུགས་ལ་ནམ་མཁའི་རྩལ་ཞེས་པ་དེ་ཤིན་ཏུ་སྲ་བའི་གཞུགས་
ཅན་གྱི་རྩལ་གཞན་རྣམས་ཀྱི་རྟེན་གཞི་ཡིན་པར་བཤད། དེ་ལྟ་བུའི་ནམ་མཁའི་རྩལ་
སྲ་རབ་དང་མཁའ་རྩལ་ལ་བྱུང་བར་མེད་ཅིང་། རྣམ་མཁའི་རྩལ་སྲ་རབ་ཅེས་པའི་
ནམ་མཁའ་ནི། ཅང་མེད་ཀྱི་སྟོང་སང་ཞིག་མིན་པར་ཚོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་གཞུགས་
ལྗེའི་ནང་ཚོན་མངོན་པར་སྐབས་ཡོད་པའི་གཞུགས་སུ་འཛོག་པ་དེ་ཡིན་པ་དང་། དེ་
ཡང་ཐོགས་པའི་རེག་བྱ་དང་བྲལ་ཞིང་། ཡིད་ཤེས་ཁོ་ན་ལ་བར་གྱི་སྣང་བ་སྐྱེ་སེང་
སེང་སོར་སྣང་བ་དེར་འཛོག་གོ། མངོན་པར་སྐབས་ཡོད་པའི་གཞུགས་དེ་ཉིད་སྟོས་
ངི་ཅམ་དབྱེ་བར་ལུས་ཀྱི་བར་རྣམ་པར་བྱེ་བའི་རྒྱང་མཐའ་ཡིད་རྟོན་སྣང་བ་ལ་ནམ་
མཁའི་རྩལ་སྲ་རབ་ཅེས་པའི་ཐ་སྟོན་བཏགས་པ་ཅམ་ཡིན་ལ། རྣམ་མཁའི་རྩལ་སྲ་
རབ་དེ་ལ་མིང་གཞན་རོའི་རྩལ་སྲ་རབ་ཅེས་ཀྱང་ཟེར། འཛམ་གླིང་འདི་རྟེན་གཞི་ནམ་
མཁའི་ཁམས་དང་། ས་རྒྱ་མེ་རྒྱང་གི་རྩ་བའི་ཁམས་བཞི་བཅས་ཁམས་ལྔ་ལས་གྲུབ་
ཅིང་། རྣམ་མཁའི་ཁམས་ཀྱིས་ཁམས་གཞན་རྣམས་འབྲུབ་པ་དང་། བྱ་བ་བྱེད་པའི་
གོ་འབྱེད་པས་འབྲུང་བ་བཞི་པོ་འབྲུང་འཛིག་གི་གཞི་ཡིན་ནོ།།

316 ལྟེ་དགོ་བསྟན། རྒྱུད་འགྲེལ། ར། ཁམས་ལའི་མདོར་བསྟུན་བཏུན་པ། འོག་ ༡༥༥ བ།
དཔེ་བསྟུང་མ། དེ་བ། ༤ འོག་ ༣༤༦

དེ་ཡང་འཛིག་རྟེན་འདི་ཉིད་ ༡ ཐོག་མར་ཆགས་པའི་སྐབས་དང་། ༢ དེ་
 བས་གནས་པའི་སྐབས་དང་། ༣ དེ་བས་འཛིག་པའི་སྐབས་དང་། ༤ དེ་རྗེས་འཛིག་
 རྟེན་གསར་བ་ཞིག་མ་ཆགས་བར་དུ་རྫོང་པའི་གནས་སྐབས་བཅས་བཞི་ཡོད་ལ།
 རྫོང་པའི་གནས་སྐབས་སུ་ནམ་མཁའི་རྩལ་དེས་རྟེན་གཞི་བྱས་ནས་གསར་དུ་
 ཆགས་པའི་འཛིག་རྟེན་དེའི་ནང་གི་བེམ་པོའི་ཚོས་ཐམས་ཅད་གྲུབ་ཅིང་། བམ་
 མཁའི་རྩལ་དེས་ས་རྒྱ་མེ་རྒྱུད་གི་རྩལ་གོ་ས་གང་ན་གནས་པའི་གོ་ས་ཐམས་ཅད་
 དུ་ཐུབ་པར་གསུངས་ཏེ། འགྲེལ་ཆེན་འི་མེད་འོད་ལས། “འོད་རྩལ་སྤྲ་རབ་རྣམས་
 བེ་ཐམས་ཅད་དུ་ཐུབ་པར་བྱེད་པ་སྟེ།”³¹⁷ ཞེས་སོགས་འབྲུང་བ་སྟར་རོ།།

གོང་དུ་བཤད་པ་སྟེ་རྫོང་གི་འཛིག་རྟེན་སྤྲ་མ་ཞིག་གནས་བར་སྤང་ཁམས་ལ་
 རྫོང་པའི་རྩལ་གི་མིང་ཅན་རྩལ་སྤྲ་རབ་སིལ་བུར་གནས་པ་རྣམས་འདུས་པ་ལས་
 རྒྱུད་གི་དགྲིལ་འཁོར་ནས་རིམ་གྱིས་ཆགས་ཤིང་། དེ་ལྟ་བུའི་ས་རྒྱ་མེ་རྒྱུད་བཞི་
 པོ་རིམ་གྱིས་འཕེལ་བ་ལས། འོག་གཞིའི་རྒྱུད་མེ་རྒྱུད་པའི་དགྲིལ་འཁོར་རྒྱུ་པོའི་
 དགྲིལས་ཅན་རྣམས་གྲུབ་ཅིང་། དེ་བས་རི་སྤིང་རྣམས་རིམ་གྱིས་གྲུབ། དེའི་རྗེས་
 སའི་གོ་ལའི་སྟེང་གི་བར་སྤང་ལ་རྒྱུད་གིས་བཏེགས་པའི་བཟོད་བྲ་ཁྲིམ་གྱི་གོ་ལ་
 གྲུབ་ཅིང་། དེ་ཉིད་དབུས་མཚོ་ལ་མཐའ་དམའ་བ་གདུགས་ལུབ་པ་བཞིན་ཆགས་
 པའི་སྟེང་རྒྱ་སྐར་ཉེར་བརྒྱད་རྣམས་གཡོན་སྐོར་གྱིས་ཆགས། དེའི་རྗེས་བཟོད་
 བྱེད་པེས་གཟའ་བདུན་དང་སྤྲ་གཅན་དུས་མེ་དུ་བ་མཇུག་རིང་བཅས་གཟའ་བརྒྱ་
 པོ་རྣམས་སྟེས། ཁྲིམ་བརྒྱ་གཉིས་ལྷི་སྐར་མ་གྲོ་བཞིན་དང་གྱི་བཞིན་གཉིས་ལ་སྐར་

317 རྗེ་དགེ་བསྟན། རྒྱུད་འགྲེལ། ར། ཁམས་ལེའི་མདོར་བསྟུས་བདུན་པ། སོག་ ༡༥༦ ལ།
 དཔེ་བསྟུར་ལ། དེ་ག་ ༤ སོག་ ༣༤༦

གྲིམ་གཅིག་ལས་མེད་པས་དེ་གཉིས་སྐར་གྲིམ་གཅིག་ཏུ་བཅིས་པས་རྒྱ་སྐར་ཉེར་
 བདུན་གྱི་སྐར་ཁོངས་ལ་ཆ་བཞི་བཞིར་བྲས་པའི་ཆ་རེ་ལ་རྐང་པའི་ཐ་སྙད་བྲས་
 ཉེ། དེ་ལྟ་བུའི་རྐང་བ་དགུ་དགུའམ་རྒྱ་སྐར་གཉིས་རེ་དང་། རྒྱ་སྐར་གཅིག་གི་རྐང་
 པའི་བཞི་ཆ་གཅིག་རེའི་ཁྱོན་ལ་གྲིམ་རེའི་ཐ་སྙད་བྲས་ལ། གྲིམ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི། ༡
 ལུག ༡ མྱང་། ༢ འབྲིག་ལ། ༣ ཀར་ཀ་ལ། ༤ སེང་གེ ༥ འུ་ལོ། ༦ སྤང་། ༧ རྟིག་
 ལ། ༨ གཞུ། ༩ རྩ་མིག། ༡༠ རྩ་མིག། ༡༡ རྩ་མིག། ༡༢ ཉའི་གྲིམ་རྣམས་སོ།།

དེ་ཡང་ཐ་སྐར་བྲ་ཉེ་གཉིས་དང་སྟོན་བྲུག་གི་རྐང་བ་གཅིག་གི་བར་ལུག་གི་གྲིམ་
 དང་། དེ་ནས་སྟོན་བྲུག་གི་རྐང་བ་གསུམ་དང་སྐར་མ་དང་མགོའི་རྐང་བ་གཉིས་ཀྱི་བར་
 མྱང་གྲིམ་དང་། དེ་ནས་མགོའི་རྐང་བ་སྟེ་མ་གཉིས་དང་ལག་དང་ནབས་སོའི་རྐང་བ་
 གསུམ་གྱི་བར་འབྲིག་པའི་གྲིམ་དང་། དེ་ནས་ནབས་སོའི་རྐང་བ་སྟེ་མ་དང་རྒྱལ་དང་
 རྒྱག་གཉིས་ཀྱི་བར་ཀར་ཀ་ལའི་གྲིམ་དང་། མཚུ་དང་གེ་གཉིས་དང་དཔོའི་རྐང་བ་དང་
 པོའི་བར་སེང་གེའི་གྲིམ་དང་། དཔོའི་རྐང་བ་སྟེ་མ་གསུམ་དང་མེ་བཞི་དང་ནག་པའི་
 རྐང་བ་དང་པོ་གཉིས་ཀྱི་བར་བུ་པོའི་གྲིམ་དང་། ནག་པའི་རྐང་བ་སྟེ་མ་གཉིས་དང་ས་
 རི་དང་ས་གའི་རྐང་བ་སྟེ་མ་གསུམ་གྱི་བར་སྤང་གི་གྲིམ་དང་། ས་གའི་རྐང་བ་སྟེ་མ་དང་
 ལྷ་མཚམས་དང་སྟོན་གཉིས་ཀྱི་བར་རྟིག་པའི་གྲིམ་དང་། ལྷ་བས་དང་རྩ་སྟོན་གཉིས་
 དང་རྩ་སྟོན་གྱི་རྐང་བ་དང་པོའི་བར་གཞུའི་གྲིམ་དང་། རྩ་སྟོན་གྱི་རྐང་བ་སྟེ་མ་གསུམ་
 དང་། གོ་བཞིན་དང་གྱི་བཞིན་སྐར་ཁོངས་གཅིག་ཏུ་བྲས་པ་དང་། མོན་གེའི་རྐང་བ་སྟེ་
 མ་གཉིས་ཀྱི་བར་རྩ་མིག་གྱི་གྲིམ་དང་། མོན་གེའི་རྐང་བ་སྟེ་མ་གཉིས་དང་མོན་གྲུ་དང་
 ལྷམས་སྟོན་གྱི་རྐང་བ་སྟེ་མ་གསུམ་གྱི་བར་བྲུམ་པའི་གྲིམ་དང་། ལྷམས་སྟོན་གྱི་རྐང་

བ་སྲི་མ་དང་ལྷམས་སྦྱང་དང་ནམ་བུ་རྣམས་ནི་ཉི་མ་མོ། །དེ་སྐད་དུ། འབྲེལ་ཆེན་
 དེ་མེད་འོད་ལས། “མ་སྐར་དང་བ་ཉེ་དང་སྦྱིན་དུག་གི་རྐང་བ་གཅིག་ནི་ལྷག་ལོ། །
 དེ་བཞིན་དུ་རྐང་བ་དགུ་དགུ་ནི་ལྷག་ལ་སོགས་པའི་བྱིས་བཅུ་གཉིས་པོར་རིག་པར་
 བྱའོ། །”³¹⁸ ཞེས་སོགས་སོ།།

རང་འགྲོས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ན། རྒྱ་གཅན་དང་དུས་མེ་མ་གཏོགས་པའི་གཟུང་
 ཐམས་ཅད་བྱིས་རྒྱ་སྐར་དང་བཅས་པ་ལ་གཡོན་སྐོར་གྱིས་འཁོར་རོ། །དེ་ལྟ་བུའི་
 བྱིས་ཀྱི་གོ་ལ་དེ་ཉིད་ས་ཆེན་དུམ་བུ་བཅུ་གཉིས་ལ་གཡས་སྐོར་ཉིད་བྱེད་ཅིང་། བྱིས་
 ཀྱི་གཞི་ལ་གནས་པའི་ཉི་མ་སོགས་གཟུང་སྐར་ཐམས་ཅད་ཀྱང་གོ་ལ་རྒྱུད་གིས་
 བསྐྱོད་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་ས་ཆེན་དུམ་བུ་བཅུ་གཉིས་ལ་གཡས་སྐོར་གྱིས་ཉིན་ཞག་
 རེར་སྐོར་བ་རེ་བྱེད་བཞིན་ཡོད་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་བསྐྱོད་ཚུལ་དེ་ལ་རྒྱུད་འགྲོས་ཞེས་
 བྱའོ། །གཟུང་དེ་དག་གི་རང་འགྲོས་ནི་རྒྱ་གཅན་མ་གཏོགས་གཡོན་དུ་སྐོར་བའི་
 ཚུལ་གྱིས་རྒྱ་སྐར་རྣམས་ལ་ལོངས་སྟོན་པར་བྱེད་ཅིང་། དེ་ལྟར་གོ་ལ་དང་གཟུང་
 རྣམས་འཁོར་ཚུལ་གྱི་དབང་གིས་ཉ་དང་གནམ་སྟོང་ལ་ཉི་ཟླ་རྒྱ་གཅན་གྱིས་སྦྱིབ་
 ཚུལ་དང་། སྐར་མ་དུ་བ་མཇུག་རིང་འཆར་ཚུལ་ཡང་མ་འཇུག་བར་དོས་འཛིན་པའི་
 ཚུལ་རྣམས་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་གཞུང་ལས་འབྱུང་ངོ་། །དེ་ཡང་གཟུང་རྣམས་ནི་རྫོ་
 བསྐྱོད་དང་བྱུང་བསྐྱོད་སོ་སོར་བྱེད་ཅིང་། བྱིས་སྐར་རྣམས་ནི་རྫོ་བསྐྱོད་བྱུང་བསྐྱོད་
 དང་རང་འགྲོས་སོགས་མེད་པར་ས་དུམ་བུ་གང་གི་ཐང་དུ་སྦྲར་འགྲོ་བའི་ལམ་གཅིག་
 ལུ་དེ་ཉིད་ལ་རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་རྒྱུད་འགྲོས་ཀྱིས་འགྲོ་བ་ཡིན་པར་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་

318 ལྗེ་དགེ་བཤེས་ རྒྱུད་འབྲེལ། ར། ཞམས་ལའི་མདོར་བསྟུན་དགུ་པ། བོག 110 ར། དཔེ་བསྟར་ལ། དེ། 6 བོག 394

ཡང་འགྲེལ་ཆེན་ཟླ་མེད་འོད་ལས།

དེའི་ཕྱིར་འཁོར་བའི་ཤུགས་འདི་ནི་ཁྲིམ་གྱི་ཡིན་གྱི་གཞི་ལ་གནས་པའི་ཉི་
མ་ཡི་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །འདིར་ཁྲིམ་གྱི་འཁོར་ལོ་ནི་གཡས་སྐྱོར་གྱིས་འཁོར་
ཉི་གཟའ་རྣམས་ནི་ཁྲིམ་དག་ལ་གཡས་མིན་གྱིས་རྒྱུའོ། །རྗེ་ལྷར་ཁྲིམ་གྱི་
འཁོར་ལོ་འཁོར་བ་དེ་བཞིན་དུ་སྐྱ་གཅན་ཡང་རྒྱབ་དུ་མངོན་པར་སྟོགས་ནས་
རི་རབ་ལ་གཡས་སྐྱོར་བྱེད་ཅིང་ཡང་དག་པར་རྒྱུའོ། །ཤར་དུ་སྟོགས་པའི་
གཟའ་རྣམས་ནི་ལྷན་པོ་ལ་གཡས་མིན་དུ་སྐྱོར་བ་བྱེད་ཅིང་ཁྲིམ་གྱི་འཁོར་
ལོ་ལ་ཡང་དག་པར་བའོད་པར་བྱེད་དོ། །³¹⁹ ཞེས་སོ།།

དེ་ལྷར་ན་ཉི་མ་ནི་དུས་གྱི་ཁྲུང་པར་ལ་སོགས་པ་སྟོན་བྱེད་གཙོ་བོ་ཡིན་པས།
དེའི་འགྲོས་ལ་བརྟེན་ནས་ས་དུམ་བུ་བརྩ་གཉིས་གྱི་ཁྲིན་སོ་སོར་ཉི་མ་ཁྲིམ་གང་ཞིག་
ན་གནས་པའི་ཆེ་སྟོ་བྱང་གི་བའོད་བ་དང་ཉིན་མཚན་མཉམ་མི་མཉམ་ལ་སོགས་པ་
བྱང་བ་ཡིན་པར་བཤད། དེ་ལྷར་ཡང་འགྲེལ་ཆེན་ཟླ་མེད་འོད་ལས། “འདིར་ལུག་ལ་
སོགས་པའི་ཁྲིམ་གང་ཡང་རུང་བ་གཅིག་ལ་ཉི་མ་གནས་པ་ས་དུམ་བུ་བརྩ་གཉིས་
སུ་དུས་དུག་དང་རྩེ་བ་བརྩ་གཉིས་དང་སྟོགས་ཉི་ཤུ་ཅ་བཞི་བྱེད་དེ་ཁྲིམ་གྱི་འཁོར་
ལོ་འཁོར་བའི་དབང་གིས་སོ། །”³²⁰ ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྷར་དུས་འཁོར་
ལུགས་གྱི་གོ་ལའི་འཁོར་བའོད་གྱི་དབེ་རྗེས་ལོགས་སུ་བཞོད་པ་ལ་གཟིགས་ན་
ཤེས་ངེས་སོ།།

319 ལྗེ་དགོ་བསྟན་ལྷུང་འགྲེལ། ར། ཁམས་ལའི་མདོར་བསྟན་དགུ་བ། འོག ༡༥༥ ར།
དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༤ འོག ༤༦༠

320 ལོང་མཚུངས། འོག ༡༤༩ ར། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༤ འོག ༤༤༦

༥ ལྷ་ཅུ་རྩ་འདི་ཅིས་གཞུང་ལས་བཤད་པའི་གོ་ལའི་འཁོར་བའོད།

དུས་རབས་ལྔ་པའི་ནང་སྟོན་པའི་ན་ལེ་རྒྱའི་སྐར་ཅིས་རིག་པའི་མཁས་པ་ལྷ་ཅུ་
རྩ་འདི་ཞེས་པ་དེས།³²¹ ཚོས་མངོན་པ་དང་དུས་འཁོར་གྱི་གཞུང་སོགས་ལས་བཤད་
པའི་ནམ་གཞག་དང་ཚུལ་མི་འབྲ་བར། སློང་དབྱིབས་ཅན་གྱི་སྐར་ཚོགས་གྱི་དབུས་
སུ་གཟུང་སྐར་གྱི་འཁོར་ལམ་གྱིས་བསྐྱོར་བའི་ནམ་མཁའི་དབུས་སུ་འབྱུང་བ་བཞིའི་
རང་བཞིན་ཅན་གྱི་སའི་གོ་ལ་གནས་ཤིང་། དེ་ཡང་དབྱིབས་རྒྱུ་པོ་ཡིན་པར་བཤད་
དེ། སློབ་དཔོན་དེ་ཉིད་གྱིས་མཛད་པའི་ཅིས་གཞུང་ལྷ་ཅུ་རྩ་འདི་ཡམ་ཞེས་པ་ལས།

སྐར་ཚོགས་སློང་མོའི་དབུས་སུ་འཁོར་ལམ་གྱིས།།

321 སློབ་དཔོན་འདི་ཕྱི་ནང་གང་ཡིན་སློང་ལ་བཤད་ཚུལ་མི་མཐུན་ཡང་། ན་ལེ་རྒྱར་སློབ་གཉེན་མཛད་པ་
ལ་རྩོད་པ་མེད། ཨིན་རིའི་ཚོག་མཛོད་ (Britannica Learning Library p 27) ལྟར་ན། སློབ་དཔོན་
དེ་ནང་པ་ཡིན་པ་དང་། དུས་རབས་བདུན་པའི་ནང་གི་ཉིན་རྒྱའི་སློབ་དཔོན་ཚངས་པ་སྐས་པའི་ཅིས་གཞུང་
ཚངས་པའི་དོན་གསལ་ཞེས་པའི་ནང་ལྷ་ཅུ་རྩ་འདི་དགག་བཞོན་པ་དང་། ཡང་དུས་རབས་བརྒྱ་གཉིས་པའི་
ནང་གི་སྐར་ཅིས་རིག་པའི་མཁས་དབང་ཉིན་རྒྱའི་སློབ་དཔོན་ཉིན་བྱེད་གཉིས་པའི་ཅིས་གཞུང་གྲུབ་མཐའ་
གཙུག་གི་འོར་བུ་ཞེས་པའི་ནང་དུའང་། གོ་ལའི་ལེའུའི་ཚོགས་བཅད་བདུན་པ་དང་དགུ་པ་གཉིས་སུ་རིམ་
བཞིན། “སྐར་ཚོགས་རྒྱན་དུ་འཁོར་བར་མཐོང་བ་ལས། །ས་འདི་འཛོན་བྱེད་རྟེན་གྱིས་སློང་བ་ཡིན། །ལྷ་
དངོས་མཁར་གནས་ཀྱས་པ་མ་མཐོང་བས། །མཁའ་ནས་སུར་དུ་འགྲོ་ཞེས་ནང་བས་བཤད། །” ཅེས་ལྷ་ཅུ་
རྩ་འདི་འདོད་པ་དེ་ནང་པའི་འདོད་ཚུལ་དུ་སྐྱུས་པ་དང་། ཡང་། “མཁའ་ལ་འཕེན་པའི་ལྷ་པའི་དངོས་པོ་ནི། །
ས་ལ་ལྷུང་བར་མཐོང་བར་གྱུར་ཡུང་ནི། །ས་གཞི་མཁའ་ནས་སུར་དུ་འགྲོ་ཞེས་པའི། །ནང་པའི་སློ་གྲོས་རན་དེ་
རི་ལྟར་ཡིན། །”ཞེས་ས་གཞི་རྒྱུ་པོ་རང་འཁོར་རྒྱག་པའི་འདོད་ཚུལ་ལ་དགག་པ་མཛད་སྐབས། ལྷོགས་ལྔ་
ལ་སློབ་དཔོན་ལྷ་ཅུ་རྩ་འདི་ནང་པ་ཡིན་པ་གཞིར་བཞག་མཛད་པ་སོགས་འབྱུང་།

ལྷ་འི་ཚངས་ཐིག་ལ་ནི་འཁོར་བར་བྱེད།།³²⁴

ཅེས་བརྟན་སྐར་རྣམས་འཆར་བྱུང་བྱེད་པའི་རྒྱ་མཚོན་ནི། ས་གཞི་གཟའ་དང་བཅས་
པ་རྒྱུང་ལ་བརྟེན་ནས་ལྷོ་བྱང་གི་སྤེ་གཉིས་ལྟེ་བར་བྱས་པའི་དབྱུས་ཀྱི་ཚངས་ཐིག་ལ་
རང་འཁོར་རྒྱག་བཞིན་འཁོར་བའི་དབང་གིས་ཡིན་པར་གསུངས།

ཡང་ཉི་འཛོན་དང་རྣ་འཛོན་རི་ལྷར་འབྱུང་ཚུལ་ཡང་གཞུང་དེ་ཉིད་ལས།

སྤྱི་བ་བར་བྱེད་དོ་རྣ་བས་ཉི་མ་སྤེ།།

ས་གཞིའི་གྲིབ་ནག་ཆེན་པོས་རྣ་བ་ཡང་།།³²⁵

ཞེས་གནམ་སྤོང་གི་ཆོན་རྣ་བས་ཉི་མ་སྤྱི་བ་བར་བྱེད་ཅིང་། ཉི་མ་ས་གཞིའི་གྲིབ་ནག་
ཆེན་པོས་ཉི་མ་སྤྱི་བ་བར་བཤད་པ་སོགས་གོ་ལའི་འཁོར་བསྐོད་དང་། ཉིན་མཚན་
ཀྱི་བྱང་པར་དང་རིང་ལྷང་། ཉི་རྣ་གཟའ་འཛོན་སོགས་སྐར་ཅིས་དང་འབྲེལ་བའི་
གནད་མང་པོ་ཞིག་ལ་དེང་རབས་ཀྱི་རྒྱ་སྐར་རིག་པའི་ལྷ་ཕྱོགས་དང་ལིན་ཏུ་མཐུན་
པའི་གནས་མང་པོ་ཞིག་གསལ་བར་ཅིས་ཀྱི་ལམ་ནས་གཏན་ལ་ཐབ་པར་མཛད་དོ།།

324 ལྷ་རྩ་རྩ་ལམ། གོ་ལའི་ལེའུ། ཆོགས་སུ་བཅད་པ། ༡༠

325 ལྷ་རྩ་རྩ་ལམ། གོ་ལའི་ལེའུ། ཆོགས་བཅད། 32

༤ འཇམ་བྱེད་ཀྱི་ཚད་དང་གྲངས་ཀྱི་རྣམ་གཞག

༡ སྤྱིར་བཏགས་པ།

མངོན་པ་དང་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་གཞུང་སོགས་ལས་སྣོད་ཀྱི་འཛིག་ཉེན་གྱི་རྒྱ་ཁྲིམ་དང་། སྣོད་བཅུད་ཀྱི་འཛིག་ཉེན་ཆགས་པ་དང་གནས་པ་དང་འཛིག་པ་དང་སྣོད་པའི་ཡུན་ཚད་སོགས་གཏན་ལ་འབེབས་སྐབས། དེ་དག་འཇམ་བྱེད་ཀྱི་ཚད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པར་གསུངས་ཤིང་། འཇམ་བྱེད་ཀྱི་ཚད་དེ་ལ་གཞུགས་ཀྱི་ཚད་དང་། དུས་ཀྱི་ཚད་གཉིས་ཡོད་ལ། སྤྱིར་བཏགས་པ་ལྟར་སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་མངོན་པ་མཛོད་རྩ་འགྲེལ་ལས་གཞུགས་ཀྱི་རྒྱུང་བའི་མཐར་ཐུག་པ་རྒྱལ་མཁའ་ཡིན་པ་དང་། དེ་བསགས་པ་ལས་རྒྱུང་གྲགས་དང་དཔག་ཚད་འགྲུབ། མིང་གི་མཐར་ཐུག་པ་ཡི་གེ་ཡིན་ཞིང་། དེ་བསགས་པ་ལས་སྣོ་ཀ་དང་རབ་བྱེད་དང་བསྟན་བཅོས་འགྲུབ། དུས་ཀྱི་རྒྱུང་བའི་མཐར་ཐུག་པ་དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་མ་ཡིན་པ་དང་། དེ་བསགས་པ་ལས་ཞག་དང་རྒྱ་བ་དང་ལོ་དང་བསྐྱེད་པ་རྣམས་འགྲུབ་པར་གསུངས་སོ།།

༡) གཞུགས་ཅན་གྱི་ཚད་བཤད་པ།

དེ་ལ་གཞུགས་གྱི་ཚད་བཤད་པ་ནི། རྩལ་སྤྲ་རབ་བདུན་འདུས་པ་རྩལ་སྤྲ་གཅིག་གི་ཚད་དང་། རྩལ་སྤྲ་བདུན་ལ་ལྷགས་རྩལ་གཅིག་ལྷགས་རྩལ་བདུན་ལ་ཚུ་རྩལ་གཅིག་ཚུ་རྩལ་བདུན་ལ་དེ་མོང་གི་རྩལ་གཅིག་དེ་མོང་གི་རྩལ་བདུན་ལ་ལུག་རྩལ་གཅིག་ལུག་རྩལ་བདུན་ལ་སྤང་རྩལ་གཅིག་སྤང་རྩལ་བདུན་ལ་ཉི་ཟེང་གྱི་རྩལ་གཅིག་ཉི་ཟེང་གྱི་རྩལ་བདུན་ལ་སྲོ་མ་གཅིག་སྲོ་མ་བདུན་ལ་ནི་དེ་ལས་ལྷང་བའི་ཤིག་གཅིག་ཤིག་བདུན་ལ་ནས་གཅིག་ནས་བདུན་ལ་སོང་མའི་ཆོགས་གཅིག་སོང་བརྩ་གཉིས་ལ་མཐོ་གང་། སོང་ཉེང་བའི་ལ་ལྷ་གང་། ལྷ་བའི་ལ་འདོམ་གང་། གཞུ་འདོམ་ལྷ་བརྒྱ་ལ་རྒྱང་ལྷགས་གཅིག་རྒྱང་ལྷགས་བརྒྱད་ལ་དཔག་ཚད་གཅིག་ཏུ་གསུངས་ཏེ། སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱི་མཛོད་རང་འབྲེལ་ལས།

རྩལ་སྤྲ་རབ་ལ་སོགས་པ་འདི་དག་ནི་མོང་ནས་མོང་ཏུ་བདུན་འཇུང་ཏུ་རིག་པར་བྱ་སྟེ། རྩལ་སྤྲ་རབ་བདུན་ལ་ནི་རྩལ་སྤྲ་བོ། །རྩལ་སྤྲ་བདུན་ལ་ནི་ལྷགས་རྩལ་ལོ། །དེ་དག་བདུན་ལ་ནི་ཚུ་རྩལ་ལོ། །དེ་དག་བདུན་ལ་ནི་དེ་མོང་གི་རྩལ་ལོ། །དེ་དག་བདུན་ལ་ནི་ལུག་རྩལ་ལོ། །དེ་དག་བདུན་ལ་ནི་སྤང་རྩལ་ལོ། །དེ་དག་བདུན་ལ་ནི་ཉི་ཟེང་རྩལ་ལོ། །དེ་དག་བདུན་ལ་ནི་སྲོ་མ་ལོ། །སྲོ་མ་བདུན་ལ་ནི་དེ་ལས་ལྷང་བ་སྟེ། སྲོ་མ་ལས་ལྷང་བ་ནི་ཤིག་ཅས་བྱ་བའི་མ་ཆོག་ལོ། །ཤིག་བདུན་ལ་ནི་ནས་ལོ། །ནས་བདུན་ལ་ནི་སོང་མའི་

ཚེགས་སོ། །སོར་མེའི་ཚེགས་གསུམ་ལ་ནི་སོར་མོ་ཞེས་བྱ་བར་གྲགས་པ་
 ཉིད་པས་མ་བཤད་དོ། །དོས་སྲུ་བྱ་བ་ནི། སོར་ནི་ཉི་ཤུ་བཞི་ལ་ལྷ། །ལྷ་བཞི་
 ལ་ནི་གཞུ་གང་ངོ། །འདོམ་གང་ངོ་ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་ཚིག་གོ། །དེ་དག་ལྟ་བུ་
 རྣམས་ལ་ནི། །རྒྱང་གྲགས་དེ་ལ་དགོན་པར་འདོད། །གཞུ་ལྟ་བུ་ལ་ནི་རྒྱང་
 གྲགས་ཉེ་གྲོང་ནས་རྒྱང་གྲགས་ཅམ་གྱི་ཐག་ལ་ནི་དགོན་པ་ཡིན་པར་འདོད་
 དོ། །དེ་བརྒྱད་དཔག་ཚད་ཅེས་བྱ་ལོ། །རྒྱང་གྲགས་དེ་དག་བརྒྱད་ལ་དཔག་
 ཚད་ཅེས་བྱ་ལོ། །དཔག་ཚད་གྱི་ཚད་ནི་བཤད་བྱེད་ཏོ། །³²⁶

ཞེས་འབྲུང་བ་ལྟར་རོ། །

གཞན་ཡང་རྒྱ་ཆེར་རོལ་བའི་མདོ་དང་། འདུལ་བ་ལུང་རྣམ་འབྲེད། འཇིག་
 ཉེན་བཞག་པ་སོགས་ལས་ཇི་སྟར་གསུངས་པའི་ཚུལ་གོང་དུ་རྟུལ་ཤུན་བཤད་པའི་
 ལྟ་བུས་སྲུ་མདོ་ཅམ་བཟོད་བྱེད་ཏོ། །

དུས་འཁོར་བསྐྱུས་རྒྱུད་ལས།

ལྟ་བུ་བརྒྱད་རྣམས་དག་གིས་སྤྲོ་མོ་འདི་གཅིག་སྤྲོ་མོ་བརྒྱད་ཀྱིས་སྤྲོ་ཡི་ཅེ་
 མོ་སྤྲོ་མོ་སྟེ། །འདི་རྣམས་ཀྱིས་ནི་སྤྲོ་ཆེ་ཤིག་དང་ནས་ཉེ་སྤྲོ་འགྲོ་ནས་ཀྱིས་
 སོར་ཉེ་སོར་མོ་ཉི་མ་ནི། །རྒྱང་གིས་ལྷ་འོ་ལྷ་བཞིས་གཞུ་སྟེ་འདིར་ནི་སྤོང་ཤག་
 གཉིས་ཀྱི་གཞུ་ཡིས་རྒྱང་གྲགས་དག་ཏུ་འགྱུར། །རྒྱང་གྲགས་བཞི་རྣམས་དག་
 གིས་དཔག་ཚད་དེ་ཡིས་ལྟ་ལྟུལ་ས་དང་ནས་མཁའ་དག་ལ་ཚད་ཡིན་ལོ། །³²⁷

326 ལྟེ་དགོ་བསྟན། མདོན་པ། གུ་གནས་གསུམ་པ། ཤོག 144 ལ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེག 24 ཤོག 317
 327 ལྟེ་དགོ་བགའ། རྒྱུད། 7 ལེུ་དང་ལོ། རྒྱུ་ 13 ཤོག 33 ལ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེག 22 ཤོག 60

ཞེས་མངོན་པ་དང་བཤད་ཚུལ་མི་འབྲ་བ་བྱུང་ཞིང་། ལོང་གི་ལྷོ་འགོ་ཞེས་པ་གྲངས་
བརྒྱད་དང་། ཉི་མ་ཞེས་པ་གྲངས་བརྒྱ་གཉིས་ཀྱི་མངོན་བརྗོད་ཀྱི་མིང་ཡིན་པས་ཉི་
མ་བྱུང་ཞེས་པ་བརྒྱ་གཉིས་གཉིས་ཏེ་ཉི་ཤུ་ཙམ་ཞེས་ལོ་གོ་དགོས་སོ།།

༣) དུས་ཀྱི་ཚད་བཤད་པ།

དུས་ཀྱི་ཚད་འཇུག་གྲེད་ལ་ལོ་དང་བསྐྱལ་བ་གཉིས་ལས་ལོ་བཤད་པ་ནི།
གོང་དུ་བཤད་པའི་དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་མ་བརྒྱ་དང་ཉི་ཤུ་མཐུད་པའི་ཡུན་ལ་དེའི་
སྐད་ཅིག་མ་དང་། དེའི་སྐད་ཅིག་མ་དུག་ཅུ་ལ་ཐང་ཅིག་དང་། ཐང་ཅིག་སྐུམ་ཅུ་ལ་
ཡུད་ཙམ་གཅིག་དང་། ཡུད་ཙམ་སྐུམ་ཅུ་ལ་ཉིན་ཞག་གཅིག་དང་། ཉིན་ཞག་སྐུམ་
ཅུ་ལ་ལྷོ་བ་གཅིག །ལྷོ་བ་བརྒྱ་གཉིས་ལ་ལོ་གཅིག་ཏུ་འཛོག་པ་སོགས་ཡིན་ཏེ། ཚེས་
མངོན་པ་གྲེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་ཆེན་པོ་ལས།

ཅིའི་སྤྱིར་བསྐྱལ་བ་ཞེས་བྲ་ཞེ་ན། བསྐྱལ་བ་ཞེས་པའི་དོན་ཅི་ཡིན་ཞེ་ན། ལྷན་
པ། དུས་ཀྱི་ཚད་ཚུལ་པར་འབྲེད་པའི་སྤྱིར་བསྐྱལ་བ་ཞེས་བྲ་སྟེ། འདི་ལྟར་སྐད་
ཅིག་དང་ཐང་ཅིག་དང་ཡུད་ཙམ་གྱིས་དུས་རྒྱུས་རྒྱུས་པར་སྟེ་བས། ཉིན་
མཚན་ཡིན་པར་འགྲུར་ལ། ཉིན་མཚན་གྱི་དུས་རྒྱུས་པར་སྟེ་བས། ལྷོ་བ་སྟེད་
དང་ལྷོ་བ་དང་། དུས་ཚོགས་དང་ལོ་རྒྱུས་འགྲུབ་པར་འགྲུར་རོ། །ལྷོ་བ་སྟེད་
ལ་སོགས་པའི་དུས་རྒྱུས་རྒྱུས་པར་སྟེ་བས། བསྐྱལ་བ་ཡིན་པར་འགྲུར་

རོ། །བསྐྱལ་བ་ནི་དུས་ཀྱི་ཆ་རྣམ་པར་སྤེ་བའི་རབ་ཡིན་པས། དེའི་སྤྱིར་
སྤྱིའི་མིང་ཐོབ་པོ། །³²⁸ ཞེས་དང་།

དེ་དང་མཐུན་པར་དབྱིག་གཉེན་གྱི་ཚོས་མངོན་པ་མངོད་ལས།
སྐད་ཅིག་མ་བརྒྱ་ཉི་ཤུ་ལ། །དེ་ཡི་སྐད་ཅིག་དེ་དག་གྲང་།།
བྱུག་ཅུ་ལ་ནི་ཐང་ཅིག་གོ། །ཡུད་ཅམ་ཉིན་ཞག་ལྷག་གསུམ་ནི།།
གོང་ནས་གོང་དུ་སྤུམ་ཅུ་འབྱུང། །ཞག་མི་སྤུམ་དང་བཅས་པ་ཡི།།
ལྷ་བ་བཅུ་གཉིས་ལ་ལོ་གཅིག །³²⁹ ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།
དེ་ཡང་རགས་ཅིས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ན། འདུལ་བ་དང་མངོན་པའི་ལུགས་
ལ་ཞག་མི་སྤུམ་པའམ་ཉིན་ཞག་སྤུམ་ཅུ་ལ་གཅིག་གིས་མ་ལོངས་པའི་ལྷ་བ་བྱུག་
དང་། ཞག་སྤུམ་པའམ་ཉིན་ཞག་སྤུམ་ཅུར་ལོངས་པའི་ལྷ་བ་བྱུག་སྟེ་བཅུ་གཉིས་ལ་
ལོ་གཅིག་དུ་སྤེད་དོ། །ཞག་མི་སྤུམ་པའམ་ཞག་ཆད་པ་འབྱུང་བའི་རྒྱ་མཚན་ནི་ཚོས་
ཞག་གིས་ཉིན་ཞག་གི་དོད་མ་སྤུམ་པའི་དབང་གིས་འབྱུང་སྟེ། ཡུད་ཅམ་སྤེད་ཀས་
ཉིན་ཞག་གཅིག་ལས་ཚོས་ཞག་གཅིག་སྤུང་བས་ཉིན་ཞག་ང་དགུ་ཅམ་སོང་བ་ན་
ཚོས་ཞག་བྱུག་ཅུ་འགོ་བ་ཡིན་པས་ན་ལྷ་བ་གཉིས་འེའི་ནང་ལ་ཞག་གཅིག་དོར་བ་
ཡིན་ཅོ། །དེ་ལྟར་ཡང་མངོད་རང་འབྲེལ་ལས།

དགུན་རྣམས་ཀྱི་ལྷ་བ་བཞི་དང་། དབྱིད་རྣམས་ཀྱི་ལྷ་བ་བཞི་དང་། དབྱར་
རྣམས་ཀྱི་ལྷ་བ་བཞི་སྟེ། དེ་དག་ལྷ་བ་བཅུ་གཉིས་པོ་དེ་དག་ཞག་མི་སྤུམ་དང་

328 གྲིས་མ། བམ་པོ་བརྒྱ་དང་སོ་ལྔ་པ། འོག་ 3༩0

329 རྗེ་དགེ་བསྟན། མངོན་པ། གུ་གནས་གསུམ་པ། རྗེ་གླིང་ 11-12 འོག་ 10 ར། དཔེ་བཅུར་མ། དེག་ 24 འོག་ 33

བཅས་པ་ལ་ལོ་གཅིག་གོ། །ལོ་ལ་ནི་ཞག་གཅིག་གི་ཤོལ་དུག་དོར་ཉེ། རི་ལྟ་ཞེ་
 བ། དགུན་དང་དབྱིད་དང་དབྱར་རྣམས་ཀྱི། །ཟླ་བ་བྱེད་དང་གཉིས་འདས་ནས།
 ཟླ་བ་བྱེད་ནི་ལུས་པ་ན། །མཁས་པས་ཞག་མི་སྲབ་པ་དོར། །³³⁰ ཅེས་སོ།།

དུས་འཁོར་བའི་ཅིས་ཀྱི་ལུགས་ལ་ནི། ཉི་མའི་རང་འགྲོས་གཡོན་སྐྱོར་གྱིས་
 ཁྲིམ་གྱི་གོ་ལར་སྐྱོར་བ་གཅིག་རྫོགས་པའི་ཡུན་ལ་ཆ་སྲུང་བརྒྱ་དུག་ཅུར་བྱེ་བའི་
 ཆ་གཅིག་གས། ཁྲིམ་རེ་ལ་ཆ་སྲུང་ཅུ་རེར་བགོས་པའི་ཆ་རེ་ལ་ཉི་མས་བགྲོད་པའི་
 ཡུན་ལ་ཁྲིམ་ཞག་ཅེས་བྱ་ལ། ཉི་མའི་རྒྱང་འགྲོས་གཡོན་སྐྱོར་གྱིས་སའི་གོ་ལར་སྐྱོར་
 བ་བྱེད་སྐབས་ས་གནས་སོ་སོར་ཞོགས་པ་སྲ་པོ་ལག་པའི་རི་མོ་མཐོང་བ་ནས་སང་
 ཉེན་ལག་པའི་རི་མོ་མཐོང་བའི་བར་ལ་ཉེན་ཞག་ཅེས་བྱ་ཞིང་། ཟླ་བའི་རང་འགྲོས་
 གཡོན་སྐྱོར་གྱིས་སའི་གོ་ལར་སྐྱོར་བ་གཅིག་འཁོར་བའི་ཡུན་ལ་འཕེལ་ཆ་བཅོ་
 ལྔ་དང་འགྲིབ་ཆ་བཅོ་ལྔ་ཡོད་པའི་འཕེལ་འགྲིབ་ཀྱི་ཆ་རེ་ལ་ཆེས་ཞག་ཅེས་བྱའོ།།

དེ་ཡང་སྐྱེས་སུ་ནད་མེད་གཅིག་གི་དབུགས་ལྱིར་གཏོང་བ་དང་ནད་དུ་རྩལ་
 པའི་ལྷགས་པ་གཅིག་ལ་དབུགས་གཅིག་དང་། དབུགས་དུག་ལ་རྩལ་གཅིག་རྩལ་
 ལྔ་དུག་ཅུ་ལ་རྩལ་ཆོད་གཅིག་རྩལ་ཆོད་དུག་ཅུ་ལ་ཉེན་ཞག་གཅིག་ཉེན་ཞག་སྲུང་
 ཅུ་ལ་ཟླ་བ་གཅིག་ཟླ་བ་བརྒྱ་གཉིས་ལ་ལོར་འཛོག་པ་ཡིན་ཞིང་། དེ་ལྟར་བཅིས་
 པས་ཉེན་ཞག་གཅིག་ལ་ནི་དབུགས་ཀྱི་ལྷགས་པ་ཉི་མི་ཆིག་སྐྱོར་དུག་བརྒྱ་ཡོད་
 པར་བཤད། ཁྲིམ་ཞག་ཉེན་ཞག་ཆེས་ཞག་གསུམ་པོ་རང་རང་གི་དབང་དུ་བྱས་

330 རྗེ་དགེ་བསྟན། མཛོན་པ། གུ་གནས་གསུམ་པ། ཤོག་ ༡༥༥ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༡༤-ཤོག་ ༣༡༩

བའི་རྒྱ་བ་བརྟུ་གཉིས་རེ་རྫོགས་པ་ན་ཞག་གསུམ་པོ་རང་རང་གི་ལོ་རེར་འཛོག་
 དགོས་པས། ཚེས་ཞག་སུམ་བརྒྱ་དུག་ཅུ་ལ་ཚེས་ཞག་གི་ལོ་གཅིག་དང་། ཉིན་
 ཞག་སུམ་བརྒྱ་དུག་ཅུ་ལ་ཉིན་ཞག་གི་ལོ་གཅིག་དང་། བྱིས་ཞག་སུམ་བརྒྱ་དུག་
 ཅུ་ལ་བྱིས་ཞག་གི་ལོ་གཅིག་དུ་འཛོག་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་གསུམ་གྱི་ནང་ནས་སྤང་
 སོས་ཚེས་ཞག་གི་དབང་དུ་བྱས་པའི་ལོ་ཡིན་ཞིང་། ཉིན་ཞག་གི་དབང་དུ་བྱས་
 བའི་ལོ་ནི་ཚེས་ཞག་གི་ལོ་ལས་ཞག་དུག་གིས་རིང་ལ། བྱིས་ཞག་གི་དབང་དུ་
 བྱས་པའི་ལོ་ནི་ཉིན་ཞག་གི་ལོ་ལས་ཀྱང་ཞག་ལྟ་གྲག་ཅམ་གྱིས་རིང་ལ། དེ་ལྟར་ན་
 རགས་པའི་དབང་དུ་བྱས་ན་ཚེས་ཞག་སུམ་བརྒྱ་བདུན་ཅུ་དོན་གཅིག་དང་། ཉིན་
 ཞག་སུམ་བརྒྱ་དུག་ཅུ་རེ་ལྟ། བྱིས་ཞག་སུམ་བརྒྱ་དུག་ཅུ་ཐམས་པ་རྣམས་ཡུན་ཚད་
 མཉམ་པ་ཡིན་ནོ། །

བསྐྱལ་པའི་ཚད་བཤད་པ་ནི། ལོང་དུ་སློང་བརྟུད་ཀྱི་འཛིག་ཉེན་བྱུང་རིམ་
 འཚད་སྐབས་བཤད་ཟེན་པ་ལྟར་བསྐྱལ་པ་ལ་འཛིག་པའི་བསྐྱལ་པ། སློང་པའི་བསྐྱལ་
 པ། འཚགས་པའི་བསྐྱལ་པ། གནས་པའི་བསྐྱལ་པ་དང་། དེ་བཞི་བསྐྱེས་པའི་
 བསྐྱལ་པ་ཆེན་པོ་བཅས་མདོ་དང་མདོན་པའི་བསྐྱེན་བཅོས་དག་ལས་གསུངས་
 ལ། དེ་དག་ལས་འཛིག་པའི་བསྐྱལ་པ་ནི་མཉམ་མེད་པའི་དཔྱུལ་བར་སེམས་ཅན་
 གསར་དུ་སྐྱེ་བ་མེད་པ་ནས་འགོ་བཙམས་ཏེ། སློང་གྱི་འཛིག་ཉེན་ཟད་པའི་བར་ལ་
 འཛོག་ཅིང་། དེ་ལ་བརྟུད་ཀྱི་སེམས་ཅན་འཛིག་པའི་ཡུན་ལ་བར་བསྐྱལ་བརྟུ་དགུ་
 དང་། སློང་གྱི་འཛིག་ཉེན་འཛིག་པའི་ཡུན་ལ་བར་བསྐྱལ་གཅིག་སྟེ་བར་གྱི་བསྐྱལ་

བ་ཉི་ཤུའི་ཡུན་ཚད་ཡོད་དོ། །སྟོང་པའི་བསྐྱལ་བ་ནི། འཛིག་རྟེན་སྲ་མ་ཞིག་ནས་
 སྲི་མ་འཆགས་པའི་འགོ་མ་བརྩམས་པའི་བར་སྟོང་བར་སྟོང་པའི་ཡུན་ཚད་དེ་ལ་
 ཟེར་ཞིང་། དེ་ལའང་བར་བསྐྱལ་ཉི་ཤུ་ཡོད་དོ། །འཆགས་པའི་བསྐྱལ་བ་ནི། དང་པོ་
 འོག་གཞི་རྒྱུད་གི་དབྱིལ་འཁོར་འཆགས་པའི་འགོ་རྒྱུགས་པ་ནས་བརྩམས་ཉེ་དཔྱལ་
 བར་སེམས་ཅན་གཅིག་ཐོག་མར་སྐྱེས་པའི་བར་ལ་འཛོག་ཅིང་། རྫོང་ཆགས་པ་
 ལ་བར་བསྐྱལ་གཅིག་དང་། བརྟན་ཆགས་པ་ལ་བར་བསྐྱལ་བརྟུ་དགུ་སྟེ་དེའི་ཡུན་
 ལའང་བར་བསྐྱལ་ཉི་ཤུ་ཡོད་དོ། །གནས་པའི་བསྐྱལ་བ་ནི། ལ་ཐོག་རིང་མོ་ལ་བར་
 བསྐྱལ་གཅིག་དང་མཐའི་མ་ཐོག་རིང་མོ་ལ་བར་བསྐྱལ་གཅིག །བར་གྱི་ཁྲགས་པ་
 བཙོ་བརྟུད་ལ་བར་བསྐྱལ་རེ་རེ་བཅས་བསྟོམས་པས་བར་བསྐྱལ་ཉི་ཤུའི་ཡུན་ཚད་
 ཅན་ཡིན་ལ། ལ་ཐོག་རིང་མོ་ནི་ཆེ་ལོ་དཔག་མེད་ལས་འགྲིབ་པ་ནས་བརྟུང་སྟེ་ཆེ་
 ལོ་བརྟུ་བ་ལ་ཐུག་གི་བར་གྱི་ཡུན་ཚད་ཅན་གྱི་བར་བསྐྱལ་གཅིག་པོ་དེ་ཡིན་ནོ།།

བར་གྱི་ཁྲགས་པ་བཙོ་བརྟུད་ཅེས་བྱ་བ་ནི། ཆེ་ལོ་བརྟུ་བ་ནས་བརྟུད་ཁྲིའི་བར་
 དུ་ཡར་འཕེལ་བ་དང་བརྟུད་ཁྲི་ནས་བརྟུ་པའི་བར་དུ་མར་འགྲིབ་པའི་བར་ནི་ཁྲགས་
 པ་གཅིག་ཡིན་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་ཡར་འཕེལ་མར་འགྲིབ་གཉིས་ཁྲགས་པ་རེར་བཅེས་
 པའི་ཁྲགས་པ་བཙོ་བརྟུད་འབྲུང་བ་དེ་ཡིན་ནོ། །མ་ཐོག་རིང་མོ་ནི་བར་གྱི་ཁྲགས་པ་
 བཙོ་བརྟུད་པོ་སོང་བའི་རྗེས་ལ་ཆེ་ལོ་བརྟུ་བ་ནས་ཡར་བརྟུད་ཁྲིའི་བར་འཕེལ་བའི་
 ཡུན་ཚད་ཅན་གྱི་བར་བསྐྱལ་གཅིག་པོ་དེ་ཡིན་ནོ། །གནས་པའི་བསྐྱལ་པའི་ཐོག་
 མཐའི་རྒྱུད་པ་གཉིས་དལ་གྱིས་འགོ་ལ། བར་གྱི་ཁྲགས་པ་རྣམས་མཚོགས་སོར་

འགྲོ་བས་ཐོག་མཐའི་རྒྱུ་བ་གཉིས་པོ་རེ་རེ་དང་བར་གྱི་ཁྱགས་པ་རེ་རེ་ཡུན་ཚད་
 མཉམ་མོ། །དེ་ལྟ་བུའི་གནས་པའི་བསྐྱལ་བ་དང་། འཆགས་པའི་བསྐྱལ་བ། འཛིག་
 པའི་བསྐྱལ་བ། ཞིག་ནས་སྟོང་བར་འདུག་པའི་བསྐྱལ་བ་བཞི་པོའི་ཡུན་ཚད་བར་
 བསྐྱལ་ཉི་ཤུ་ཉི་ཤུར་མཉམ་བ་ཡིན་ལ། དེ་དག་བསྟོམས་པའི་བར་བསྐྱལ་བརྒྱད་
 ཅུ་ནི་བསྐྱལ་ཆེན་གཅིག་གི་ཚད་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཚོས་མངོན་པ་མཛོད་ལས།
 འཛིག་པའི་བསྐྱལ་བ་དཔྱལ་བ་ཡི། །སྲིད་པ་མེད་ནས་སྟོད་ཟད་པ།།
 འཆགས་པ་དང་པོའི་རྒྱུ་ནས་ནི། །དཔྱལ་བའི་སྲིད་པའི་བར་དུ་འོ།།
 བར་གྱི་བསྐྱལ་བ་དཔག་མེད་ནས། །ཆེ་ལོ་བཅུ་པའི་བར་དུ་འོ།།
 དེ་ནས་ཡར་སྐྱེ་མར་འགྲི་བའི། །བསྐྱལ་བ་གཞན་ནི་བཙེ་བརྒྱད་དང་།།
 ཡར་སྐྱེ་བ་ནི་གཅིག་ཡིན་ཏེ། །དེ་དག་ཆེ་ནི་བརྒྱད་ཁྲིའི་བར།།
 དེ་ལྟར་འཛིག་ཉེན་ཆགས་པ་འདི། །བར་གྱི་བསྐྱལ་བ་ཉི་ཤུར་གནས།།
 འཆགས་པ་དང་ནི་འཛིག་པ་དང་། །ཞིག་ནས་འདུག་པ་དག་མཉམ་མོ།།
 དེ་དག་བརྒྱད་ཅུ་ལ་བསྐྱལ་ཆེན།།³³¹ ཞེས་དང་།
 མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་མཚན་ཉིད་རྗེས་འབྲང་ལས་ཀྱང་། “འདི་ལྟར་མཐའི་བསྐྱལ་
 བ་གཉིས་ནི་དལ་གྱིས་འགྲོ་ལ། བར་མ་བཙེ་བརྒྱད་ནི་མགྲོགས་པར་འགྲོ་བས་ཐམས་
 ཅད་དུས་མཉམ་པར་འགྱུར་ངོ། །”³³² ཞེས་འབྲུང་ངོ་།།

331 རྗེ་དགེ་བསྟན། མངོན་པ། གུ་གནས་གསུམ་པ། སློལ་ ༥༠-༥༣ འོག་ ༡༠ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༡༤ འོག་ ༡༣
 332 རྗེ་དགེ་བསྟན། མངོན་པ། ཅུ་གནས་གསུམ་པ། འོག་ ༣ ༣༤ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༡༡ འོག་ ༡༩༠

སའི་བསྐྱལ་བ་དང་། ཚགས་སའི་བསྐྱལ་བ་དང་། བསྐྱལ་བ་ཆེན་པོའོ། །དེ་
 ལ་བར་གྱི་བསྐྱལ་བའི་ཚད་ནི་སྣགས་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱི་ར་བ་བྱ་བཞི་བ་མཐོ་
 བ་དང་ལོགས་སོ་སོ་ལ་རྒྱང་གྲགས་རེ་རེ་ཡོད་པའི་ནང་དུ་ཉིལ་ལམ་ཉུངས་
 ཀའར་གྱིས་བཀའ་སྟེ་སྟེ་བྱུང་དུ་བྱས་པའི་ནང་ནས་ལོ་བརྒྱ་ཚང་བ་ལས། དེ་
 རེ་སྤྱང་བར་གྱུར་བ་ན་རི་སྲིད་དུ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་བྱེད་པའི་དུས་སུ་གྱུར་
 བ་དེ་སྲིད་ཀྱི་དུས་ལ་བར་གྱི་བསྐྱལ་བ་ཞེས་བྱའོ། །བར་གྱི་བསྐྱལ་བ་བརྒྱད་
 ཅུ་ལ་ནི་བསྐྱལ་བ་ཆེན་པོའོ། །འདིག་སའི་བསྐྱལ་བ་ཡང་བར་གྱི་བསྐྱལ་བ་ནི་
 རྒྱར་གྱུར་བ་ཡིན་ཏེ།³³³ ཞེས་འབྱུང་ངོ་།།

དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་ཚོས་སྐོར་ལས་བསྐྱལ་བ་རྒྱང་དུ་དང་། བསྐྱལ་བ་
 བར་ལ། མཚོག་གི་བསྐྱལ་བ། བསྐྱལ་བ་ཆེན་པོ་བཅས་ཀྱི་ཐ་སྣང་གསུངས་ཤིང་། དེ་
 དག་གི་ཡུན་ཚད་ནི་ངོས་བཞི་དང་ཟབས་སུ་དཔག་ཚད་རེ་རེ་ཡོད་པའི་དོང་གྱུ་བཞི་
 བ་གཅིག་སྐྱའི་ཅེ་མོ་རྒྱལ་པོས་བཀའ་བ་ལས་ལོ་བརྒྱ་རེ་སོང་བའི་མཚམས་སུ་སྐྱ་ཅེ་
 རེ་རེ་བཏོན་ནས་རྫོགས་པའི་ཡུན་ཚད་ནི་བསྐྱལ་བ་རྒྱང་དུའི་ཞག་གཅིག་གི་ཚད་
 དང་། དེ་ལྟ་བུའི་ཞག་སུམ་བརྒྱ་ལྟ་ཅུ་ལ་ལོ་གཅིག་ཏུ་བཅེས་པའི་ལོ་བརྒྱ་ཐམ་བ་
 ནི་བསྐྱལ་བ་རྒྱང་དུའི་ཡུན་ཚད་དང་། བསྐྱལ་བ་རྒྱང་དུའི་ལོ་དེ་ལྟ་བུ་བརྒྱ་རེ་སོང་
 བའི་མཚམས་སུ་སྤར་བཤད་པའི་དོང་སྐྱ་ཅེས་བཀའ་བ་དེའི་ནང་ནས་སྐྱའི་ཅེ་མོ་རེ་
 རེ་བཏོན་ནས་རྫོགས་པའི་ཡུན་ཚད་ལ་ཞག་གཅིག་ཏུ་བྱས་པའི་ལོ་བརྒྱ་ཐམ་བ་ནི་

333 རྗེ་དགེ་བསྟན། དབུ་ལ། ༩། ལེ་ལྷ་བརྒྱད་པ། འོག་ ༡༣༣ བ། དཔེ་བསྟར་ལ། དེ་བ། ༤༣ འོག་ ༣༣༧

བསྐྱལ་པ་བར་མའི་ཡུན་ཚད་དང། བསྐྱལ་པ་བར་མའི་ལོ་དེ་ལྷ་བྱ་བརྒྱ་བརྒྱ་ན་སྣང་
 བཤད་པའི་དོང་སྐྱ་ཅེས་བཀའ་བ་དེའི་ནང་ནས་སྐྱའི་ཅེ་མོ་རེ་རེ་བཏོན་ནས་རྫོགས་
 པའི་ཡུན་ཚད་ལ་ཞག་གཅིག་ཏུ་བྱས་པའི་ལོ་བརྒྱ་ཐམ་པ་ནི་མཚོག་གི་བསྐྱལ་པའི་
 ཚད་ཡིན་པར་གསུངས་ཏེ། དཔེར་ན། དུས་འཁོར་འགྲེལ་ཆེན་ཅི་མེད་འོད་ལས།
 བསྐྱལ་པ་རྒྱུད་དུའི་ཚད་ནི་རྒྱ་དང་ཞེང་ལ་དཔག་ཚད་གཅིག་པའི་དོང་སྟེ།
 དེ་ཡང་སྐྱའི་ཅེ་མོ་ཕྱ་མོ་རྣམས་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་བཀའ་བ་ལས་ལོ་བརྒྱ་ན་
 སྐྱའི་ཅེ་མོ་རེ་རེ་བྱུང་བས་གང་གི་ཚེ་སྣོངས་པར་བྱུང་བ་དེའི་ཚེ་བསྐྱལ་པ་
 རྒྱུད་དུའི་ཉིན་ཞག་གཅིག་གོ། ཉིན་ཞག་དེ་སུམ་ཅུའི་ཚད་ཀྱིས་རྒྱ་བའོ། །
 རྒྱ་བ་བཅུ་གཉིས་ཀྱིས་ལོ་འོ། །ལོ་བརྒྱ་ལ་བསྐྱལ་པ་ཞེས་བརྗོད་དོ། །དེ་བཞིན་
 དུ་དེའི་སྟེ་ནི་བསྐྱལ་པ་བར་མ་སྟེ། བསྐྱལ་པ་བར་མའི་སྟེ་མཚོག་གི་བསྐྱལ་
 པའོ། །³³⁴ ཞེས་འབྱུང་བ་ལྷ་བྱའོ། །

དེ་ལ་མཚོག་གི་བསྐྱལ་པ་སྣང་སྣང་བརྒྱུད་བ་ནི་བསྐྱལ་པ་ཆེན་པོའི་ཡུན་ཚད་ཡིན་
 པར་གསུངས་སོ། །

---

334 ལྷོ་དགེ་བསྟན། རྒྱུད་འགྲེལ། ར། ཁམས་ལེའི་མདོར་བསྐྱུས་བརྒྱུད་པ། སོག་ ༡༦༤ ར།
 དཔེ་བསྐྱུར་མ། དེག་ ༤ སོག་ ༣༤༤

༤) གངས་ཀྱི་གནས་བཤད་པ།

དེ་ལྟར་ལོ་དང་བསྐྱལ་བ་སོགས་ཀྱི་ཚད་བཤད་པ་རྣམས་ཀྱང་གངས་ཀྱི་གནས་
 རྣམས་ཀྱིས་རྟོགས་དགོས་པས། གངས་ཀྱི་གནས་རྣམས་ཀྱི་མིང་རིམ་བུ་ཡིན་སྟེ་
 བ། འདི་ལ་མདོ་དང་བསྟན་བཅོས་དག་ལས་ཅི་ཚུལ་དུ་མ་འབྱུང་བ་ལས། སློབ་དཔོན་
 དབྱིག་གཉེན་གྱིས་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་གངས་གནས་རྒྱལ་ཚུ་ཅི་ཚུལ་ལུང་སིལ་བུར་
 འབྱུང་བ་ལྟར་མཛོད་རང་འགྲེལ་དུ་ཞིབ་ཏུ་བཀོད་བ་འདིར་བྲངས་བ། དེ་ཉིད་ལས།
 མདོ་སིལ་བུ་ལས། གངས་ནི་གནས་གཞན་རྒྱལ་ཚུ་དག་གོ་ཞེས་འབྱུང་
 རོ། །རྒྱལ་ཚུ་གང་ཞེ་ན། གཅིག་སྟེ་གཉིས་པ་མ་ཡིན་པ་ནི་གནས་གཞན་
 དང་པོ་ཡིན་ནོ། །གཅིག་བཅུ་ནི་གཉིས་པ་ཡིན་ནོ། །བཅུ་སྟེ་བཅུ་ལ་ནི་བརྒྱ་
 སྟེ་གསུམ་པ་ཡིན་ནོ། །བརྒྱ་སྟེ་བཅུ་ལ་ནི་སྟོང་རོ། །སྟོང་སྟེ་བཅུ་ལ་ནི་
 ཁྲིའོ། །ཁྲི་སྟེ་བཅུ་ལ་ནི་འབུམ་མོ། །འབུམ་སྟེ་བཅུ་ལ་ནི་ས་ཡའོ། །ས་ཡ་
 སྟེ་བཅུ་ལ་ནི་བྲེ་བའོ། །བྲེ་བ་སྟེ་བཅུ་ལ་ནི་དུང་རྒྱར་རོ། །དུང་རྒྱར་སྟེ་
 བཅུ་ལ་ནི་ཐེང་འབུམ་མོ། །ཐེང་འབུམ་སྟེ་བཅུ་ལ་ནི་ཐེང་འབུམ་ཆེན་པོའོ། །
 ཐེང་འབུམ་ཆེན་པོ་སྟེ་བཅུ་ལ་ནི་ཁྲག་ཁྲིག་གོ། །ཁྲག་ཁྲིག་སྟེ་བཅུ་ལ་ནི་
 ཁྲག་ཁྲིག་ཆེན་པོའོ། །ཁྲག་ཁྲིག་ཆེན་པོ་སྟེ་བཅུ་ལ་ནི་རབ་བཀམ་མོ། །རབ་
 བཀམ་སྟེ་བཅུ་ལ་ནི་རབ་བཀམ་ཆེན་པོའོ། །རབ་བཀམ་ཆེན་པོ་སྟེ་བཅུ་ལ་
 ལ་ནི་གཏམས་མོ། །གཏམས་སྟེ་བཅུ་ལ་ནི་གཏམས་ཆེན་ནོ། །གཏམས་

ཆེན་སྲག་བརྟུ་ལ་ནི་དགྲིགས་སོ། །དགྲིགས་སྲག་བརྟུ་ལ་ནི་དགྲིགས་ཆེན་
 རོ། །དགྲིགས་ཆེན་སྲག་བརྟུ་ལ་ནི་མི་འཇུགས་པའོ། །མི་འཇུགས་པ་སྲག་
 བརྟུ་ལ་ནི་མི་འཇུགས་པ་ཆེན་པོའོ། །མི་འཇུགས་པ་ཆེན་པོ་སྲག་བརྟུ་ལ་
 བོ་ཁྱད་ཕྱིན་ལོ། །ཁྱད་ཕྱིན་སྲག་བརྟུ་ལ་ནི་ཁྱད་ཕྱིན་ཆེན་པོའོ། །ཁྱད་ཕྱིན་
 ཆེན་པོ་སྲག་བརྟུ་ལ་ནི་པང་སྟེང་འོ། །པང་སྟེང་སྲག་བརྟུ་ལ་ནི་པང་སྟེང་
 ཆེན་པོའོ། །པང་སྟེང་ཆེན་པོ་སྲག་བརྟུ་ལ་ནི་དེད་འབྲེན་ལོ། །དེད་འབྲེན་
 སྲག་བརྟུ་ལ་ནི་དེད་འབྲེན་ཆེན་པོའོ། །དེད་འབྲེན་ཆེན་པོ་སྲག་བརྟུ་ལ་ནི་
 མཐའ་སྤང་འོ། །མཐའ་སྤང་སྲག་བརྟུ་ལ་ནི་མཐའ་སྤང་ཆེན་པོའོ། །མཐའ་སྤང་
 ཆེན་པོ་སྲག་བརྟུ་ལ་ནི་རྒྱ་རིག་པོ། །རྒྱ་རིག་སྲག་བརྟུ་ལ་ནི་རྒྱ་རིག་ཆེན་
 པོའོ། །རྒྱ་རིག་ཆེན་པོ་སྲག་བརྟུ་ལ་ནི་འོད་མཛེས་སོ། །འོད་མཛེས་སྲག་
 བརྟུ་ལ་ནི་འོད་མཛེས་ཆེན་པོའོ། །འོད་མཛེས་ཆེན་པོ་སྲག་བརྟུ་ལ་ནི་དབང་
 པོའོ། །དབང་པོ་སྲག་བརྟུ་ལ་ནི་དབང་ཆེན་ལོ། །དབང་ཆེན་སྲག་བརྟུ་ལ་
 བོ་ལེགས་ཕྱིན་ལོ། །ལེགས་ཕྱིན་སྲག་བརྟུ་ལ་ནི་ལེགས་ཕྱིན་ཆེན་པོའོ། །
 ལེགས་ཕྱིན་ཆེན་པོ་སྲག་བརྟུ་ལ་ནི་རྟོགས་འགྲོའོ། །རྟོགས་འགྲོ་སྲག་བརྟུ་
 ལ་ནི་རྟོགས་འགྲོ་ཆེན་པོའོ། །རྟོགས་འགྲོ་ཆེན་པོ་སྲག་བརྟུ་ལ་འབྲིང་རྩལ་
 སོ། །འབྲིང་རྩལ་སྲག་བརྟུ་ལ་ནི་འབྲིང་རྩལ་ཆེན་པོའོ། །འབྲིང་རྩལ་ཆེན་པོ་
 སྲག་བརྟུ་ལ་ནི་རྒྱ་ཉགས་སོ། །རྒྱ་ཉགས་སྲག་བརྟུ་ལ་ནི་རྒྱ་ཉགས་ཆེན་པོའོ། །རྒྱ་
 ཉགས་ཆེན་པོ་སྲག་བརྟུ་ལ་ནི་སྟོབས་འཁོར་འོ། །སྟོབས་འཁོར་སྲག་བརྟུ་ལ་
 བོ་སྟོབས་འཁོར་ཆེན་པོའོ། །སྟོབས་འཁོར་ཆེན་པོ་སྲག་བརྟུ་ལ་ནི་བདེ་ལེས་

སོ། །བད་ཤེས་སྤྲུག་བཅུ་ལ་ནི་བད་ཤེས་ཆེན་པོ་ལོ། །བད་ཤེས་ཆེན་པོ་སྤྲུག་
 བཅུ་ལ་ནི་རྣམ་འབྱུང་རོ། །རྣམ་འབྱུང་སྤྲུག་བཅུ་ལ་ནི་རྣམ་འབྱུང་ཆེན་པོ་ལོ། །
 རྣམ་འབྱུང་ཆེན་པོ་སྤྲུག་བཅུ་ལ་ནི་སྟོབས་མིག་གོ། །སྟོབས་མིག་སྤྲུག་བཅུ་ལ་ནི་
 སྟོབས་མིག་ཆེན་པོ་ལོ། །སྟོབས་མིག་ཆེན་པོ་སྤྲུག་བཅུ་ལ་ནི་གངས་མེད་པ་སྟེ།
 བར་གྱི་གནས་བརྒྱད་ནི་མ་རྟེན་དོ། །དེ་ལྟར་ན་གནས་གཞན་ལྷན་ཅུར་སྤྱིན་
 པ་དེ་དག་ཏུ་སྤྱིན་པའི་བསྐྱལ་པ་ནི། བསྐྱལ་པ་གངས་མེད་པ་ཞེས་བྱའོ།།³³⁵

ཞེས་འབྱུང་། འདིར་གངས་གནས་གསུངས་པ་གཅིག་ནས་འགོ་བརྩམས་ཏེ་བཅུ་
 འབྱུང་རེ་ལ་གནས་རེར་བརྩིས་པའི་གངས་ལ་འཛོག་པས། གངས་ཀྱི་གནས་ལྷན་
 ཅུ་པ་གངས་མེད་ཅེས་པ་ནི། གཏུན་ནས་བརྩིར་མི་རུང་བ་ཞིག་ལ་མི་གོ་ལ། གཅིག་
 བཅུ་དང་། བཅུ་བཅུར་བསྐྱུར་བས་བརྒྱ། བརྒྱ་བཅུར་བསྐྱུར་བས་སྟོང་སོགས་བརྩིས་
 པའི་མཐའ། གངས་ཀྱི་གནས་དགུ་པ་དེ་བཅུར་བསྐྱུར་བའི་གངས་ལ་བྱའོ། །དེ་དག་
 ལས་གཅིག་ནས་དུང་ལྷུར་བར་གངས་གནས་དགུ་ལ་རྒྱང་པའི་གངས་ཀ་དང་། ཐེར་
 འབྲུམ་ནས་བརྒྱང་གངས་མེད་ཀྱི་སྤྲ་ལོགས་བར་ཆེན་པོའི་རྒྱ་དང་བཅས་པའི་གངས་
 ཀ་རྣམས་ལ་ཁྲགས་པའི་གངས་ཀ་ཐེར་ལ། བར་གྱི་གངས་ཀ་བརྒྱད་ཀྱི་མིང་མ་
 རྟེན་པས་གངས་ཀའི་མིང་གང་ཡང་རུང་བ་བརྒྱད་སྟོན་དགོས་པར་གསུངས་པས།
 མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་སྤྲུག་ལེན་ལ་གོང་གི་སྟོབས་མིག་ཆེན་པོ་སྤྲུག་བཅུའི་འཕྲོར་
 བྱམས་སོགས་ཚད་མེད་བཞིའི་མིང་བཅུག་སྟེ། སྟོབས་མིག་ཆེན་པོ་སྤྲུག་བཅུ་ལ་
 བྱམས་པ། བྱམས་པ་བཅུ་ལ་བྱམས་པ་ཆེན་པོ། བྱམས་པ་ཆེན་པོ་བཅུ་ལ་སྟོང་ཇ།

335 ལྷེ་དགེ་བསྟན། མངོན་པ། ཀུ་གནས་གསུམ་པ། ཤོག 142 བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེག 24 ཤོག 311

མདོར་ན་གོང་དུ་བཤད་པ་འདི་དག་གིས་ནི། འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་འདི་རྒྱན་གྱི་ཆ་ནས་མཐའ་མེད་དང་། རྒྱན་གྱི་ཆ་ནས་ཆགས་འཛིག། རོ་བོའི་ཆ་ནས་སྟོས་གྲུབ། རིགས་ཀྱི་ཆ་ནས་གསུམ། གངས་ཀྱི་ཆ་ནས་མཐའ་ཡས་པའི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་སོགས་ཀྱང་ཡོད་པར་བཤད་པས་འཛིག་རྟེན་འདིའི་འབྲུང་ཁུངས་ཅི་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། རོ་བོ་གང་ཡིན་པ། རི་ལྟར་བྱུང་བའི་རྩལ་རྣམས་གསལ་ལོ།།

འོན་ཀྱང་ཆགས་འཛིག་གི་བརྒྱུད་རིམ་ནང་འབྲུང་བ་ཀྱན་གྱི་རྟེན་གཞི་མཁའ་རྩལ་དང་དེའི་བྱེད་ལས་སོགས་དོས་འཛིན་ཅོམ་ལས་ཞེས་ཆགས་གྱི་འཚོལ་ཞེས་ཉུང་བ་ནི་ནང་པས་རྩ་བའི་ཆ་ནས་བདེ་སྤྱད་འདོར་ལེན་དེ་འཚོལ་ཞེས་མཐའ་དག་གི་རྩ་གནད་དུ་བཟུང་ནས་ད་གཞོན་ཤེས་བྱའི་ཁམས་སུ་འཚོལ་སྟེག་གི་ལས་ལ་ཞུགས་པ་ཡིན་པས་ནང་བཟུང་གྱི་སེམས་ཅན་གྱི་བྱུང་བ་དང་ཤེས་པའི་རྣམ་གཞག་ལ་སྟོས་ན་ཕྱི་སྟོན་གྱི་འཛིག་རྟེན་གྱི་འགྲེལ་བཤད་ནི་ཞར་བྱུང་ཞིག་ཏུ་གྱུར་པས་ཡིན།

ནང་པའི་གཞུང་དུ་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཐོག་མར་ཆགས་པ་དང་། དེ་ནས་གནས་པ་དང་། དེ་ནས་འཛིག་པ་དང་། དེ་ནས་སྟོང་པར་འདོད་ཅིང་། སྟོང་པའི་གནས་སྐབས་སུ་བར་སྐྱང་གི་རྩལ་སྤྲོ་རབ་བམ་སྟོང་པའི་རྩལ་དེ་དག་ལས་སྦྲར་ཡང་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གསར་པ་ཞིག་འབྲུབ་པས་ན། སྟོང་པ་ནས་ཆགས་པ་དང་། གནས་པ་དང་། འཛིག་པ་དང་། སྦྲར་ཡང་སྟོང་པ་སྟེ་བརྒྱུད་རིམ་གྱི་འཁོར་ལོ་འདིས་མཐའ་མེད་པར་རང་ཉིད་ཀྱི་རྒྱན་སྦྱོང་བར་བྱེད།

སྟོང་པའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་བར་སྐྱང་གི་རྩལ་སྤྲོ་རབ་དེ་ལ་དུས་འཁོར་ནས་སྟོང་པའི་རྩལ་ཞེས་འབོད་ཅིང་། དེ་དག་ལས་ནམ་མཁའི་རྩལ་ནི་གཞུགས་ཅན་མཐའ་དག་

གི་རྒྱ་རྩ་གནས་ཤིང་ཕལ་ཆེར་བྱས་པ་ཙམ་དུ་ཟད་བས་མངོན་པར་གསལ་བའི་གོང་
 གུའི་རང་རྒྱལ་སྤེལ་ཡོད་པར་མི་འདོད། མཁའི་རྩལ་དེ་དག་གི་ཤུགས་རྒྱུན་ལ་བརྟེན་
 བས་འབྱུང་བ་བཞི་པོ་སྤྱི་བའི་གནས་རིམ་ནས་རགས་པའི་གནས་རིམ་བར་དུ་འབྱུང་བ་
 དང་། སྤྱིར་ཡང་དེ་དག་རགས་པའི་གནས་རིམ་ནས་སྤྱི་བའི་གནས་རིམ་བར་དུ་རིམ་
 གྱིས་འཛོམ་ཞིག་ཏུ་སོང་སྟེ་སྤྱིར་ཡང་མཁའི་རྩལ་གྱི་རང་བཞིན་དེ་ཉིད་དུ་ཐིམ་པས།
 མཁའི་རྩལ་སྤྱི་བར་རྣམས་འཛིག་རྟེན་ཆགས་འཛིག་གི་བརྒྱུད་རིམ་ཕྱི་ལོ་འདིའི་ཅ་
 བའི་རྒྱ་རྩ་གྲུང་ཡོད།

འོན་ཀྱང་རྫོང་པའི་རྩལ་སྤྱི་བོ་དེ་དག་ནི་ཙམ་ནས་འཛིག་རྟེན་ཆགས་པའི་རྒྱ་རྩ་
 འབྱུང་མིན་དུས་འཁོར་གྱི་ཤུགས་ལྟར་ན། འཛིག་རྟེན་གྱི་བྲག་པ་གང་ཞིག་ཡིན་ཅུང་མ་
 གྲུབ་པའི་སྤྱི་ལོ་ཏུ་རྫོང་པའི་རང་བཞིན་དུ་གནས་པ་དང་། འཛིག་རྟེན་གྱི་བྲག་པ་དེའི་
 གཞུགས་ཅན་གྱི་གྲུབ་ཆ་ཐམས་ཅད་རྫོང་པའི་རྩལ་གྱི་རང་བཞིན་དུ་གནས་པས་དེ་ལྟ་
 གུའི་རྫོང་པའི་རྩལ་དེ་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གྱི་བྲག་པ་དེའི་ཅ་བའི་ཚོམ་གཞི་དང་། དེའི་
 རྫོང་དུ་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གྱི་བྲག་པ་དེར་སྐྱེ་འབྱུང་གི་སེམས་ཅན་དག་གི་ལས་གྱི་
 བྱས་པ་སློབ་ཏེ་དེར་ཤུགས་རྒྱུན་སྤེལ་བ་ནས་རྒྱུད་གི་རྩལ་རྣམས་འདུ་འགོ་རྒྱལ་ཏེ་
 རིམ་གྱིས་འཛིག་རྟེན་དེ་གྲུབ་པར་འདོད།

དེ་ཡང་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ནི་ལྷར་ཆགས་པ་དང་འཛིག་པའི་གོ་རིམ་ནི། འཛིག་
 པ་ན་ས། རྒྱ། མེ། རྒྱུད། མཐར་འཁོར་མཁའི་དབྱིངས་སུ་ཐིམ་པ་དང་། སྐྱེས་པའི་གོ་
 རིམ་ཡང་ནམ་མཁའ་ནས་རྒྱུད། མེ། རྒྱ། ས་རྣམས་ཡིན་པས། འབྱུང་བ་བཞི་པོ་ནས་
 མཁའི་དབྱིངས་ནས་ཤར་ཞིང་སྤྱིར་ཡང་ནམ་མཁའ་ལ་ཐིམ་པས་བར་སྤྱང་ཁམས་འདི་ནི་

འབྲུང་བ་བཞི་པོ་སྐྱེ་འཛིག་གི་རྟེན་གཞི་རུ་གྱུར་ཡོད། དེ་ལྟར་ན་འང་འཛིག་རྟེན་ཁམས་
 གྱི་དབྱིབས་དང་། དེའི་ནང་གི་གཟའ་དང་སྐར་མ། མི་དང་དུད་འགྲོ་ལྟ་བུའི་ལུས་འགྲུབ་
 གྲེད་ཀྱི་མཐར་ཐུག་གི་རྒྱ་དེ་ཡང་དེད་ཆེ་བར་སྤང་གི་རུལ་སྤ་རབ་རྣམས་ལ་ཐུག་པས་
 བར་སྤང་གི་རུལ་སྤ་རབ་དེ་རྣམས་ལས་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་འདིའི་རྒྱ་རུ་སོང་བའི་
 འབྲུང་བ་བཞི་པོ་ལ་བཟོ་དབྱིབས་ཐོན་པའི་རུས་པ་རི་ལྟར་ཐོབ་པའི་བརྒྱུད་རིམ་དེར་
 ད་དུང་དབྱུང་རྒྱ་ཡོད་སྟེ།

ནང་པའི་གཞུང་ལུགས་ལྟར་ན། རྣམ་ཤེས་དང་ལས་གཉིས་འཛིག་རྟེན་གྱི་གྲུབ་ཆ་
 མེད་དུ་མི་རུང་བ་ཞིག་ཡིན་པས་ལས་ཀྱི་གོ་དོན་འཇུག་ན་དེས་རང་ཉིད་དང་འཛིག་རྟེན་
 གྱི་ཁམས་གཉིས་ཕྱོགས་ཡོངས་ནས་ལས་ཀྱི་བཞོད་བྱས་འོག་སྟོན་དགོས་པའི་སྟེན་ཆུང་
 ཡོང་མིད། སྦྱིར་ལས་ཞེས་པའི་ཆོག་འདིའི་ཐད་ཀའི་དོན་ཅི་བྱ་བ་ཡིན་ཞིང་། དེ་ཡང་
 སེམས་ཅན་ཞིག་གི་ཀུན་སྟོང་གི་ཁྲུང་བར་དང་འབྲེལ་བའི་བྱ་སྟོན་ཅིག་ལ་གོ་དགོས་ལ།

འདི་འདྲའི་བྱ་བའམ་ལས་ཅི་ལུས་དང་རག་དང་ཡིད་གསུམ་གྱིས་བསྐྱེད་ཅིང་།
 ཆེ་ཆུང་ལ་མ་སྟོས་པར་འདི་འདྲའི་ལས་ཀྱིས་གང་ཟག་ཅིག་གི་སེམས་ཀྱི་སྟེང་དུ་འུགས་
 རྒྱུན་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད། ཀུན་སྟོང་ལས་ལུས་རག་གི་བྱ་སྟོན་འབྲུང་བ་དང་། བྱ་སྟོན་དེ་དག་
 གིས་སྤང་ཡང་སེམས་ཀྱི་འབྲུང་ཕྱོགས་ལ་འུགས་རྒྱུན་ཆེན་པོ་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད་པས་
 བན་ཚུན་འུགས་རྒྱུན་འདོན་རེས་བྲེད་པའི་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་འདི་གང་ཟག་སྐྱེར་
 སོ་སོ་གཅིག་བྱ་མ་ཡིན་པར་སྟེ་ཁག་དང་སྦྱི་ཆོགས་སྦྱི་ལ་འཇུག་པར་བཤའ་དོ།། །།

སྐབས་དྲུག་པ། མངལ་དུ་ལུས་ཆགས་རིམ་དང་
ཅ་རླུང་ཐིག་ལའི་རྣམ་གཞག

༡ རླུང་བཤད།

དེ་ལ་ནང་པའི་གཞུང་དག་ཏུ་སྐྱེ་གནས་སུ་ཉིང་མཚམས་སྐྱར་ཏེ་མངལ་དུ་
མིའི་ལུས་ཀྱི་ཆགས་རིམ་སྐོར་གསལ་བར་བཤད་ཡོད་ཅིང་། རང་པ་རང་གི་ལྟ་
གྲུབ་ཀྱི་ཆ་ནས་བཤད་ན། རླུང་གི་འཕགས་པའི་ལུས་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་ཆེན་པོ་དག་
དང་གཅིག་མཐུན་དུ། ཆེ་འདྲིའི་སྐྱེ་བ་ནི་སོལ་བུང་དུ་གསར་དུ་གྲུབ་པ་ཞིག་མིན་
བར་སྐྱེ་བ་སྲ་མ་ནས་འདྲིར་འོངས་བར་སྐྱབ་བྱེད་དང་བཅས་སྐྱབ་བར་བརྟེན། སྲིད་
བ་ལ། ༡ རླུང་བའི་སྲིད་པ་ཅམ་དུ་མ་ཟད། ༢ བར་གྱི་སྲིད་པ་སྟེ་ཆེ་སྲ་སྲི་གཉིས་ཀྱི་
བར་གྱི་གནས་སྐབས་དང་།³³⁸ ༣ རླུང་བའི་སྐྱད་ཅིག་གཉིས་པ་ནས་མ་ཤིའི་བར་གྱི་
གནས་སྐབས་ལ་སྲོན་དུས་ཀྱི་སྲིད་པ་དང་། ༤ མཐར་འཁྲིམ་པའི་སྲིད་པ་བཅས་སྲིད་
པ་བཞིའི་རྣམ་གཞག་མཛད་ལ། དེ་དག་ཀྱང་སྐྱེ་བ་སྲ་སྲི་གཞི་ལ་བཞག་ནས་འགྲེལ་

338 རང་པའི་གྲུབ་མཐའ་གནས་བརྟེན་སྟེ་བ་ལྟ་བུ་རེ་གཉིས་ཀྱིས་བར་དོའི་སྲིད་པ་མི་བཞེད་པའང་བུང་སྟེ།
དཔེར་ན་སྐོར་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་མངོན་པ་མཛོད་དུ། འབྲུ་ཡི་རྒྱན་དང་ཆོས་མཐུན་བྱིར། །ཞེས་བར་
དོ་སྐྱབ་པའི་རིགས་པ་བཞོད་པ་ལས་ཉོགས་རུས། སྟེ་དགོ་བསྟན། མངོན་ལ། ཀུ་གནས་གསུམ་པ། རྫོག་ ༡༠
ཤོག་ ༢-ན། དཔེ་བལྟར་ལ། དེ། ༢༩ ཤོག་ ༡༦

བརྗོད་བྱ་དགོས། འདིར་ནི་ནང་པའི་མདོ་རྒྱུད་དང་དེ་བཞིན་དུ་སྐྱབ་གྱི་གཞུང་ལས་
ཇི་ལྟར་བྱང་བ་ལྟར་གྱི་མངལ་དུ་ལུས་ཆགས་པའི་ཤིམ་བ་རྣམས་བརྗོད་པར་བྱའོ།།

༡ སྐྱེ་བའི་གནས་བཤའ་པ།

དེ་ལ་ཐོག་མར་གང་དུ་སྐྱེ་བའི་གནས་ལ་བཞིར་གསུངས་ཏེ། ༡ ལྡོང་ལས་སྐྱེ་
བ། ༢ མངལ་ལས་སྐྱེ་བ། ༣ རྫོང་གཤེར་ལས་སྐྱེ་བ། ༤ རྩམ་ཏེ་སྐྱེ་བ་བཅས་སོ། །
དེ་ཡང་རང་བ་དང་། རླང་རླང་སོགས་སྡོང་སྐྱེས་དང་། ལྷང་པོ་ཆེ་དང་། ཉ་དང་།
བ་ལང་སོགས་མངལ་སྐྱེས་དང་། སྤིན་བྱ་དང་། བྱེ་མ་ལེབ་སོགས་རྫོང་གཤེར་
སྐྱེས་དང་། ལྷ་དང་། དམུལ་བ་དང་། སྤིད་བ་བར་མ་སོགས་རྩམ་སྐྱེས་ཡིན་པར་
གསུངས། དེ་ཡང་འཕགས་པ་མཛོང་གལ་གྱི་ལུས་མཛུང་པའི་རྒྱ་གདགས་པ་ལས་
ལྷན་པར་གསུངས་པ་བྲངས་ན། དེ་ཉིད་ལས།

སྐྱེ་གནས་ནི་བཞི་ཡོད་དེ། ལྡོང་ལས་སྐྱེ་བའི་སྐྱེ་གནས་དང་། མངལ་ནས་སྐྱེ་
བ་དང་། རྫོང་གཤེར་ལས་སྐྱེ་བ་དང་། རྩམ་ཏེ་སྐྱེ་བ་སྟེ། འདི་ནི་སྐྱེ་གནས་ཡིན་
པར་གསུངས་སོ། །ལྡོང་ལས་སྐྱེ་བའི་སྐྱེ་གནས་གང་ཞེ་ན། སྤྲུམ་པ། སེམས་
ཅན་གང་དག་ལྡོང་ལས་སྐྱེ་བ་རྣམས་དང་། ལྡོང་ན་འདུག་པ་རྣམས་དང་། ལྡོ་
པའི་སྐྱབས་གྱི་སྤྲིས་གཡོགས་པ་རྣམས་དང་། ལྡོ་པའི་སྐྱབས་བརྟོལ་ཏེ་སྐྱེ་ཞིང་
ཀུན་དུ་སྐྱེ་ལ། འགྲུབ་ཅིང་མངོན་པར་འགྲུབ་པ་དང་། ཡང་དག་པར་འགྲུབ་ཅིང་

འབྲུང་བ་རྣམས་ཏེ། དེ་དག་ཡུང་གང་ཞེ་ན། སྦྲུལ་པ། འདི་ལྟ་སྟེ། རང་བ་དང་།
 ལྷང་ལྷང་དང་། མ་བྱ་དང་། ཉེ་ཚོ་དང་། རི་སྐྱེགས་དང་། ལྷ་བྱུག་དང་། འད་
 འད་ཉེ་ལུ་ལ་སོགས་པ་དང་། ལྷ་ཁ་ཅིག་དང་། རྣམ་མཁའ་སྤྱིང་ཁ་ཅིག་དང་།
 མི་ཁ་ཅིག་དང་། གཞན་ཡང་སེམས་ཅན་གང་དག་སྐོང་ལས་སྐྱེས་པ་རྣམས་
 དང་། སྐོང་ན་འདུག་པ་རྣམས་དང་། སྐོང་འཕྲུབས་ཀྱི་སྤྲིས་གཡོགས་པ་རྣམས་
 དང་། སྐོང་འཕྲུབས་བརྟོལ་ཉེ་སྐྱེ་ཞིང་ཀུན་ཏུ་སྐྱེ་ལ། འབྲུབ་ཅིང་མངོན་པར་
 འབྲུབ་པ་དང་། ཡང་དག་པར་འབྲུབ་ཅིང་འབྲུང་བ་རྣམས་ཏེ། འདི་ནི་སྐོང་ང་
 ལས་སྐྱེ་བའི་སྐྱེ་གནས་ཞེས་བྱའོ། །

མངལ་ནས་སྐྱེ་བའི་སྐྱེ་གནས་གང་ཞེ་ན། སྦྲུལ་པ། སེམས་ཅན་གང་དག་
 མངལ་ནས་སྐྱེ་བ་རྣམས་དང་། མངལ་ན་འདུག་པ་རྣམས་དང་། མངལ་གྱི་
 འབྲུབས་ཀྱིས་གཡོགས་པ་རྣམས་དང་། མངལ་གྱི་སྤྲུབས་བརྟོལ་ཉེ་སྐྱེ་ཞིང་
 ཀུན་ཏུ་སྐྱེ་ལ། འབྲུབ་ཅིང་མངོན་པར་འབྲུབ་པ་དང་། ཡང་དག་པར་འབྲུབ་
 ཅིང་འབྲུང་བ་རྣམས་ཏེ། དེ་དག་ཡུང་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། ལྷང་པོ་ཆེ་དང་།
 ཉ་དང་། ར་མོ་དང་། བ་ལང་དང་། བོང་བྱ་དང་། མ་ཉེ་དང་། རི་དུགས་དང་།
 བག་ལ་སོགས་པ་དང་། ལྷ་ཁ་ཅིག་དང་། རྣམ་མཁའ་སྤྱིང་ཁ་ཅིག་དང་། ཡི་
 དུགས་ཁ་ཅིག་དང་། མི་ཁ་ཅིག་དང་། གཞན་ཡང་སེམས་ཅན་གང་དག་མངལ་
 རྣམས་སྐྱེ་བ་རྣམས་དང་། མངལ་ན་འདུག་པ་རྣམས་དང་། མངལ་གྱི་སྤྲུབས་
 ཀྱིས་གཡོགས་པ་རྣམས་དང་། མངལ་གྱི་སྤྲུབས་བརྟོལ་ཉེ་སྐྱེ་ཞིང་ཀུན་ཏུ་སྐྱེ་
 ལ་འབྲུབ་ཅིང་མངོན་པར་འབྲུབ་པ་དང་། ཡང་དག་པར་འབྲུབ་ཅིང་འབྲུང་བ་

རྣམས་ཉེ། འདི་ལོ་མངལ་ནས་སྐྱེ་བའི་སྐྱེ་གནས་ཞེས་བྲུའོ། །
 རྫོད་གཤེར་ལས་སྐྱེ་བའི་སྐྱེ་གནས་གང་ཞེ་ན། སྤྲུམ་པ། སེམས་ཅན་གང་དག་
 བན་ཚུན་གྱི་རྫོད་དང་། བན་ཚུན་གྱི་མེ་དང་། བན་ཚུན་གྱི་རྩལ་དང་། བན་ཚུན་
 གྱི་གཞོན་པ་དང་། བན་ཚུན་བཙེར་བས་ཉལ་ཉེལ་གྱི་སྤང་པོ་ལ་བརྟེན་ཉམ།
 རྫོང་ཁྲུང་དང་། སྤྱི་སའི་གནས་སམ། ཤ་རུལ་ལམ། ཉ་རུལ་ལམ། ཟན་རྫོན་
 རུལ་བའམ། རྩ་སྤྱུག་པོའམ། འགས་ཚལ་སྤྱུག་པོའམ། རྩའི་སྤྱིལ་པོའམ། ལོ་
 མའི་སྤྱིལ་པོའམ། རྩ་རུལ་བའམ། བྱིམ་གྱི་སང་སང་ལམ། སྤྲང་བྲུའི་ཚངས་
 ལ་བརྟེན་ནས། སྐྱེ་ཞིང་ཀུན་ཏུ་སྐྱེ་ལ་འགྲུབ་ཅིང་མངོན་པར་འགྲུབ་པ་དང་།
 ཡང་དག་པར་འགྲུབ་ཅིང་འགྲུབ་བ་རྣམས་ཉེ། དེ་དག་ཀྱང་གང་ཞེ་ན། འདི་
 ལྟ་སྟེ། སྤྱི་བྲུ་དང་། སྤྲུ་བྲུ་དང་། སྤྱི་མ་ལེབ་དང་། སྤྲང་བྲུ་མཚུ་ཤིངས་དང་།
 ཉིལ་དང་། ལུབ་མ་དང་། ཤིང་ཟ་བ་ལ་སོགས་པ་དང་། ལྷ་ཁ་ཅིག་དང་། རྣམ་
 མཁའ་སྤྲིང་ཁ་ཅིག་དང་། མི་ཁ་ཅིག་དང་། གཞན་ཡང་སེམས་ཅན་གང་དག་
 བན་ཚུན་གྱི་རྫོད་དང་། བན་ཚུན་གྱི་མེ་དང་། བན་ཚུན་གྱི་རྩལ་དང་། བན་
 ཚུན་གཞོན་པ་དང་། བན་ཚུན་བཙེར་བས། སྐྱེ་ཞིང་ཀུན་ཏུ་སྐྱེ་ལ་འགྲུབ་ཅིང་
 མངོན་པར་འགྲུབ་པ་དང་། ཡང་དག་པར་འགྲུབ་ཅིང་འགྲུབ་བ་རྣམས་ཉེ། འདི་
 ལོ་རྫོད་གཤེར་ལས་སྐྱེ་བའི་སྐྱེ་གནས་ཞེས་བྲུའོ། །
 རྩམ་ཉེ་སྐྱེ་བའི་སྐྱེ་གནས་གང་ཞེ་ན། སྤྲུམ་པ། སེམས་ཅན་གང་དག་ཡན་ལག་
 དང་། ཉིང་ལག་ཐམས་ཅད་དང་ལྷན་ཞིང་རྫོགས་པ་དབང་པོ་མ་ཚང་བ་མེད་
 བ་རྣམས་ཅིག་ཅར་སྐྱེ་ཞིང་ཀུན་ཏུ་སྐྱེ་ལ་འགྲུབ་ཅིང་མངོན་པར་འགྲུབ་པ་དང་།

ཡང་དག་པར་འགྲུབ་ཅིང་མངོན་པར་འགྲུབ་པ་རྣམས་ཏེ། དེ་དག་གྲང་གང་ཞེ་
 བ། ལྷ་ཐམས་ཅད་དང་། སེམས་ཅན་དཔྱལ་བ་པ་ཐམས་ཅད་དང་། བར་མ་དོའི་
 སྲིད་པ་ཐམས་ཅད་དང་། ལྷ་ཁ་ཅིག་དང་། རྣམ་མཁའ་ལྗིང་ཁ་ཅིག་དང་། ཡི་
 དུགས་ཁ་ཅིག་དང་། མི་ཁ་ཅིག་དང་། གཞན་ཡང་སེམས་ཅན་གང་དག་ཡན་
 ལག་དང་། ཉིང་ལག་ཐམས་ཅད་དང་ལྡན་ཞིང་རྫོགས་པ་དབང་པོ་མ་ཚང་བ་
 མེད་པ་རྣམས་ཅིག་ཅར་སྐྱེ་ཞིང་ཀུན་ཏུ་སྐྱེ་ལ་འགྲུབ་ཅིང་མངོན་པར་འགྲུབ་པ་
 དང་། ཡང་དག་པར་འགྲུབ་ཅིང་འབྲུང་བ་རྣམས་ཏེ། འདི་ནི་རྩུས་ཏེ་སྐྱེ་བའི་
 སྐྱེ་གནས་ཞེས་བྲལོ། ³³⁹

ཞེས་སོགས་འབྲུང་བ་ལྟར་རོ།།

དེ་ལྟར་གོང་དུ་སློབ་པའི་སྐྱེ་གནས་བཞི་ལས། སྐྱེ་བ་ལེན་པའི་ཚེ་རྣམ་ཤེས་
 མངལ་དུ་རི་ལྟར་འཇུག་པའི་ཚུལ་བཤའ་བ་ལ། བར་དོ་བ་དེ་མའི་མངལ་དུ་འཇུག་
 པའི་རྒྱ་ནི། པ་མ་གཉིས་པན་ཚུན་ཆགས་ཏེ་འབྲིག་པའི་སྦྱོར་བ་བྲས་པ་དང་། མ་
 ལ་དུས་ཀྱི་རྩ་མཚན་དང་ལྡན་པ་དང་། བར་དོ་བ་ཡང་ཉེ་བར་ཡོད་པ་དང་། མའི་
 མངལ་དང་པ་མའི་ཁྲ་ཁྲག་ལ་སྦྱོན་མེད་ཅིང་པ་མ་གཉིས་དང་བར་དོ་བ་གསུམ་གྱིས་
 སྦྱོན་བསགས་པའི་ལས་ཀྱི་རྒྱུ་ཏེ་རྒྱ་ཚོགས་དེ་དག་ཚང་ན་མའི་མངལ་དུ་འཇུག་
 པར་འབྲུང་བར་གསུངས་ཏེ། མངལ་དུ་འཇུག་པའི་མདོ་ལས། “པ་མ་ཡང་ཆགས་
 པའི་སེམས་སྐྱེས་པར་གྱུར། དུས་ཀྱི་རྩ་མཚན་ཡང་རྗེས་སུ་མཐུན་པར་གྱུར། བར་

339 ལྷ་དགེ་བཤམ་མངོན་པ། ཨི། ཚེགས་བཙོ་ལྷ་པ། ཤོག 144 བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེབ། 21 ཤོག 1030

མ་དེའི་སྤང་པོ་ཡང་མངོན་དུ་གྱུར་ལ། བོང་མ་ལྟ་བུའི་སྐྱོན་མང་པོ་ཡང་མེད་ཅིང་
ལས་ཀྱི་སྐྱེན་དང་ལྡན་པར་གྱུར་ན་མངལ་དུ་འཇུག་པར་འགྱུར་རོ།”³⁴⁰ ཞེས་སོ།།

ཡང་མངལ་ཆགས་པ་ལ་ངེས་པར་དུ་པ་མ་གཉིས་འཁྲིག་པའི་སྐྱོར་བ་བྱེད་མི་
དགོས་པ་ནི། འདུལ་བ་རྣམ་པར་འབྱེད་པ་ལས། “སྲིད་མས་དེ་ལྟར་རྣམ་པར་རྟོག་
པ་ན། དེ་ཀུན་ཏུ་ཆགས་ཤིང་དཔ་བར་གྱུར་པའི་སེམས་ཀྱིས་ཁུ་བ་དེ་རང་གི་མངལ་
ཀྱི་སྐྱོར་སྐྱབས་སོ། །སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ལས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྲིན་པ་བསམ་ཀྱིས་
མི་ཁྱབ་པས། དེ་ལ་སེམས་ཅན་ལྷགས་པར་གྱུར་ཏོ། །”³⁴¹ ཞེས་སྲིད་མ་ཞེས་པ་
དེས་ཆགས་པའི་སེམས་ཀྱིས་རང་གི་སྐྱོན་ཀྱི་ཁྱོད་གཞི་འཆར་ཀའི་ཁུ་བ་གོས་ཀྱི་སྲིད་
དུ་འབྱུང་བ་སྐྱབས་ཏེ་མངལ་དུ་སྐྱབས་པས་མངལ་ཆགས་ཏེ་སྤུ་གུ་སྐྱེས་པའི་གཏམ་
རྒྱུད་འབྱུང་བ་ལྟར་རོ།།

ཡང་བྱུང་མེད་གཞན་གྱི་མངལ་ནས་ཁུ་ཁྲིག་འདྲེས་པའི་བོང་བུ་བྱུང་མེད་གཞན་
ཀྱི་མངལ་དུ་སྐྱབས་ནའང་སྤུ་གུ་སྐྱེ་བ་ཡོད་པའི་ཚུལ་ནི། མངོན་རང་འབྲེལ་ལས།
“བྱུང་མེད་གཞན་ལས་བྱུར་བྱུར་པོ་ཟགས་ནས་བྱུང་མེད་གཞན་གྱི་མངལ་དུ་སྐྱབས་
ན་གང་ཞིག་བསད་ན་མཚམས་མེད་པར་འགྱུར་བ་དེའི་མ་གང་ཡིན་ཞེ་ན། གང་གི་
སྐྱེ་མཚན་ལས་བྱུང་ལ། །སེམས་ཅན་དེ་གང་གི་སྐྱེ་མཚན་ལས་བྱུང་བ་དེ་ནི་དེའི་མ་

---

340 ཕྱི་དགེ་བཀའ། དཀོན་བཅེགས། ག་བམ་པོ་དང་པོ། ཤོག 331 བ། དཔེ་བཤུར་ལ། དེབ། ༧ ཤོག 210
341 ཕྱི་དགེ་བཀའ། འདུལ་བ། ཆ། བམ་པོ་ཉེར་བརྒྱུད་པ། ཤོག 13-བ། དཔེ་བཤུར་ལ། དེབ། 6 ཤོག 144

ཡིན་ནོ། །”³⁴² ཞེས་བྱུང་མེད་གཞན་གྱི་མངལ་ལས་རྒྱར་རྒྱར་པོ་སྦྱངས་ནས་བྱུང་
མེད་གཞན་གྱི་མངལ་དུ་སྒྲུགས་ནས་སྐྱེས་པའི་སྐུ་གྲུ་དེས་བྱུང་མེད་སྐྱ་མ་དེ་བསད་
ན་མ་བསད་པའི་མཚམས་མེད་གྱི་ལས་བསགས་པ་ཡིན་པར་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།།

བར་དོ་བ་དེ་མངལ་དུ་འཇུག་ཚུལ་དངོས་ནི། བར་སྲིད་པ་དེས་སྐྱེ་བའི་གནས་
སྐྱུ་རང་དང་རིགས་མཐུན་པའི་སེམས་ཅན་མཐོང་ནས་དེ་དག་ལ་ལྟ་བ་དང་ཅེ་བ་
སོགས་བྱ་བར་འདོད་ནས་སྐྱེ་བའི་གནས་སྐྱུ་འགྲོ་འདོད་པར་འགྱུར་ལ། ས་མའི་ཁྱེ་
ཁྲག་ལ་སྲིན་ཅི་ལོག་ཏུ་མཐོང་སྟེ། དེའི་ཆེ་པ་མ་གཉིས་ཉལ་པོ་བྱེད་པ་མེད་བཞིན་དུ་
ཉལ་པོ་བྱེད་པ་སྐྱེ་མ་བཞིན་དུ་མཐོང་ནས་དེ་ལ་ཆགས་པར་འགྱུར་བ་དང་། མོར་སྐྱེ་
ན་མ་ལ་ཆགས་ཤིང་པ་ལ་སྤང་བ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་ལ། མོར་སྐྱེ་ན་མ་ལ་ཆགས་ཤིང་མ་
ལ་སྤང་བ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བར་གསུངས། དེ་ཡང་གང་ལ་ཆགས་པའི་སྐྱེས་པའམ་བྱུང་
མེད་དེ་ཁོ་ན་མཐོང་གི་ཅིག་ཤོས་མི་མཐོང་བ་དང་། དེ་ལ་འཇུག་པའི་བསམ་བསམ་ཉེ་
བར་སྐྱོར་བ་ན། སྐྱེས་པའམ་བྱུང་མེད་དེའི་ལུས་གཞན་མི་སྤང་བར་། མོ་མོ་གང་
ཡིན་པ་དེའི་མཚན་མ་འབའ་ཞིག་སྤང་ནས་ཁོང་ཁོ་སྐྱེ་ཞིང་། དེའི་རྐྱེན་གྱིས་བར་
དོ་བ་དེ་ཤི་ནས་དེ་མ་ཐག་རྣམ་ཤེས་པ་མ་གཉིས་འདུས་པའི་ཁྱེ་ཁྲག་དཀར་དམར་
དང་མཉམ་དུ་མའི་མངལ་གྱི་དབུས་སྐུ་འཇུག་པར་གསུངས་ཏེ། དགའ་པོ་མངལ་
ན་གནས་པའི་མདོ་ལས།

གཞན་ཡང་བར་མ་དོའི་སྲིད་པ་དེ་མའི་མངལ་དུ་འཇུག་པའི་ཆེ་སེམས་སྲིན་
ཅི་ལོག་ཏུ་གྱུར་ཏེ། གལ་ཏེ་མོ་ཡིན་ན་ནི་མ་ལ་ཆགས་པ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་ལ།

342 ལྡེ་དགེ་བསྟན། མཚན་པ། ཀུ་གནས་བཞི་པ། ཤོག་ ༡༡༩ བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེབ། ༤༡ ཤོག་ ༤༡

པ་ལ་ནི་ཞེ་སྤང་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ། །གལ་ཏེ་མོ་ཡིན་ན་ནི་པ་ལ་ནི་ཆགས་པ་
སྐྱེ་བར་འགྱུར་ལ། མ་ལ་ནི་ཞེ་སྤང་སྐྱེ་བར་འགྱུར་ཏེ། སྤོན་འདས་པའི་དུས་
སུ་མངོན་བར་འདུས་བྱས་པའི་ལས་ཀྱི་དབང་གིས་ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པའི་
འདུ་ཤེས་ཀྱིས་ལོག་པར་ཤེས་པའི་བསམ་བ་སྐྱེད་པར་བྱེད་དེ།³⁴³ ཞེས་དང་།
ནལ་འབྱོར་སྐྱོད་པའི་ས་ལས་ཀྱང་།

བར་མ་དོའི་སྤྱིད་པ་ལ་གནས་པ་དེ་སྐལ་བ་མཉམ་པའི་སེམས་ཅན་ལ་བསྟོན་བ་
དང་། ཅེ་བ་ལ་སོགས་པ་བྱ་བར་འདོད་པས་སྐྱེ་བའི་གནས་སུ་འགོ་འདོད་པ་
སྐྱེད་པར་གྱུར་ལ། པ་མ་ལས་བྱུང་བའི་ཁུ་བ་དང་། འཇག་དེ་ཡང་། དེའི་ཆེ་བྱིན་
ཅི་ལོག་ཏུ་མཐོང་བར་འཇུག་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལ་བྱིན་ཅི་ལོག་ནི་འདི་ཡིན་
ཏེ། པ་མ་གཉིས་ཉལ་པོ་བྱེད་པར་མཐོང་ན། དེའི་ཆེ་ན་པ་མ་གཉིས་ཉལ་པོ་
བྱེད་པ་ཡང་མེད་བཞིན་དུ་དེས་བྱིན་ཅི་ལོག་གི་སྒོས་དེ་ལྟར་མཐོང་སྟེ། སྐྱུ་མ་
བྱས་པ་མཐོང་བ་བཞིན་ནོ། །³⁴⁴ ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

བར་དོ་བ་དེ་མའི་མངལ་དུ་ཞུགས་རྗེས་ཀྱི་ལུས་ཀྱི་འདུག་སྐྱེད་ས་ནི། མངལ་
དུ་ཞུགས་པ་དེ་པོ་ཞིག་ཡིན་ན་ནི་མའི་སྣོ་བ་གཡས་པར་ཁ་མའི་སྐལ་ཆོགས་དོས་
ལ་བསྟན་ནས་ཙོག་ཙོག་པོར་གནས་ལ། མོ་ཞིག་ཡིན་ན་ནི་མའི་སྣོ་བ་གཡོན་པར་
ཁ་མའི་མདུན་སྤྱོད་སུ་བསྟན་ཏེ་ཙོག་ཙོག་པོར་གནས་ཤིང་། མ་ལིང་ཞིག་ཡིན་
ན་ནི་མངལ་དུ་ཞུགས་པ་རང་ཉིད་ལ་སོ་མོའི་འདོད་ཆགས་གང་ལས་ཆེ་བ་དེ་བཞིན་

343 རྗེ་དགེ་བཀའ། དཀོན་བཅེགས། ག།བམ་པོ་དང་པོ། ཤོག 373 བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༩7 ཤོག 647
344 རྗེ་དགེ་བསྟན། སེམས་ཅན་ཆོ། ཡིད་ཀྱི་ས། ཤོག 77 བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། 33 ཤོག 644

དུ་གནས་པར་མངལ་དུ་འཇུག་པའི་མདོ་སོགས་ལས་གསུངས། དེ་ཡང་མདོ་དེ་ཉིད་
 ལས། “དགའ་བོ། དེ་ལྟ་བུ་ལུས་དེ་ཡང་གལ་ཏེ་མོ་ཡིན་ན་ནི་མའི་མངལ་གཡས་
 ལྷོགས་སུ་ཚོག་བྱུང་འདུག་ལ། ལག་པ་གཉིས་ཀྱིས་གདོང་གཡོགས་ནས་མའི་སྐལ་
 ཚེགས་ལོགས་སུ་བལྟས་ཏེ་འདུག་ལོ། །གལ་ཏེ་མོ་ཡིན་ན་ནི་ཚེབ་ལོགས་གཡོན་
 ལྷོགས་སུ་ཚོག་བྱུང་འདུག་ལོ། །ལག་པ་གཉིས་ཀྱིས་གདོང་གཡོགས་ནས་མའི་སྐྱོ་
 བ་ལ་ཁ་བལྟས་ནས།”³⁴⁵ ཞེས་དང་། མཛོད་རང་འགྲེལ་ལས། “འོན་ཏེ་དེ་མ་ནིང་
 ཞིག་ཡིན་ན་ནི་དེ་འདོད་ཚགས་གང་དང་ལྡན་པ་དེ་བཞིན་དུ་གནས་སོ། །”³⁴⁶ ཞེས་
 སོགས་གསུངས་སོ། །

བར་དོ་བ་དེའི་རྣམ་ཤེས་ཐོག་མར་མའི་མངལ་དུ་འཇུག་པའི་སྐོ་ལ་གསུམ་
 ཡོད་པར་བཤའ། དེ་ཡང་དང་པོ་སྐྱེ་བོ་ནས་འཇུག་པ་ནི། བར་དོ་བ་དེས་པ་མ་
 གཉིས་ཀས་དབང་པོ་གཉིས་སྟོར་བ་མཐོང་བས་རྐྱེན་བྱས་ཏེ། འདོད་པ་བསྟེན་
 པའི་ཆེད་དུ་རང་ཉིད་ཀྱི་ལུས་ཉེན་དེ་དོར་ནས་གཉུག་སེམས་སྤོ་མོས་གཉུག་རྒྱུང་
 སྤོ་མོའི་རྟ་ལ་ཞོན་ཏེ་པའི་སྐྱེ་བོ་རྣམ་པར་སྤང་མཛད་ཀྱི་སྐོ་བརྒྱད་ནས་མའི་མངལ་
 དུ་འཇུག་པར་སྐོ་བ་དཔོན་གྲུའི་སྐོའི་རྣམ་གཞག་རིམ་པ་ལས་གསུངས་ཏེ། དེ་ཉིད་
 ལས། “དབང་པོ་གཉིས་མཉམ་པར་སྟོར་བ་མཐོང་བས་འདོད་པ་ཉེ་བར་ལེན་པའི་
 ལྱིར་སྲིད་པ་བར་མ་སྤངས་ཏེ་རྟ་ཞོན་པ་བཞིན་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་བདག་པོ་ལྷགས་
 རོ་རྗེ་རྒྱུང་གི་བཞོན་པ་ལ་ཡང་དག་པར་ཞོན་ནས་ཤིན་ཏུ་སྤུར་བར་འོང་ཞིང་སྐད་ཅིག་

345 ལྷེ་དགེ་བཀའ། དཀོན་བཅེགས། ག།བམ་པོ་དང་པོ། ཤོག ༡༧ ༣ ག། དཔེ་བསྟུང་མ། དེག ༧༡ ཤོག ༡༥ ༣
 346 ལྷེ་དགེ་བསྟན། མཛོད་པ། ཀྱ གནས་གསུམ་པ། ཤོག ༡༢༡ ག། དཔེ་བསྟུང་མ། དེག ༡༤ ཤོག ༡༤༤

ཐང་ཅིག་གམ་ཡུད་ཅམ་གྱིས་ཡེ་ཤེས་སེམས་དབའ་ལྟར་ནམ་བར་སྤང་མཛད་ཀྱི་སྐོ་
ནས་ཞུགས་ཏེ།”³⁴⁷ ཞེས་སོ།།

གཉིས་པ་ཁ་ནས་འཇུག་པ་ནི། ཚུམ་སྤར་ལྟར་བར་དོ་བ་དེའི་གཏུག་སེམས་
སྤ་མོ་བཞོན་པའི་རྒྱུད་དང་བཅས་པའི་ཁའི་ལམ་བརྒྱུད་ནས་མའི་མངལ་དུ་འཇུག་
པར་ཡང་། རྒྱུད་སྐྱོམ་འབྱུང་ལས།

པ་མའི་ཀུན་ཏུ་སྐྱོར་སོགས་ནི། །སྲིད་པའི་སྐྱེ་བོས་མཛོང་གྱུར་ནས།།

རྟ་ལ་ཞོན་བཞོན་ནམ་ཤེས་ནི། །རྒྱུད་གི་བཞོན་པ་ཞོན་ནས་སུ།།

སྐད་ཅིག་ཐང་ཅིག་ཉིད་ལ་ནི། །ཤིན་ཏུ་སྤུར་བར་འོངས་གྱུར་ནས།།

ཤིན་ཏུ་དགའ་དང་བཅས་སྐྱོབས་ཀྱིས། །ཁ་ཡི་ལམ་ནས་འཇུག་པར་འགྱུར།།³⁴⁸

ཞེས་དང་། རྒྱུད་དོར་སྲིང་ལས། “འཇུག་པ་པ་ཡི་ཁ་ཡི་རྒྱུད་། །དེ་ཆེ་ས་བོན་དུ་
ནི་འགྱུར། །ས་བོན་ལས་ནི་སེམས་ཅན་འབྱུང་། །”³⁴⁹ ཞེས་བར་དོ་བ་དེ་ཤི་ནས་
གཏུག་སེམས་སྤ་མོ་བཞོན་པའི་རྒྱུད་བཅས་མའི་མངལ་དུ་འཇུག་སྐབས་ཐོག་མར་
པའི་ཁར་ཞུགས་ཤིང་། དེ་བརྒྱུད་ནས་པའི་གསང་གནས་ནས་ཐོན་ཏེ་མའི་མངལ་དུ་
འཇུག་པར་བསྐྱེད་པའི་ཤུགས་ཀྱིས། སྤར་ནམ་གཞག་རིམ་པ་བྱངས་པར་གསལ་བ་
སྤར་ཐོག་མའི་འཇུག་སྐོ་སྐྱི་བོ་ཡང་པའི་སྐྱི་བོ་ཡིན་པར་གོ་བྱས་སོ།།

347 ཐེ་དགེ་བསྟན། རྒྱུད་འབྲེལ། རི། རིམ་བར་བྱེ་བ་དང་སོ། འོག 133 བ།
དཔེ་བསྟར་མ། དེ་བ། 11 འོག 303

348 ཐེ་དགེ་བཀའ། རྒྱུད། ཁ། རིམ་བར་དབྱེ་བ་གཉིས་པ། མྱོག 10-11 འོག 366 བ། དཔེ་བསྟར་མ།
དེ་བ། 11 འོག 111 (རྒྱུད་འདི་ལ་དཔལ་བའི་མཚོག་འབྱུང་བ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱུད། ཅས་གསལ།)

349 ཐེ་དགེ་བཀའ། རྒྱུད། ཅ། ལེ་ཏུ་བཅུ་བདུན་པ། འོག 330 བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེ་བ། 12 འོག 104

གསུམ་པ་མའི་མངལ་གྱི་སྐྱོན་ས་འཇུག་པ་ནི། མཛོད་ཀྱི་འབྲེལ་བཤད་མཚན་
 ཉིད་རྗེས་འབྲང་ལས། “ལས་ཀྱི་ལྟོ་བ་འཛིན་བར་བྱེད་པ་དེའི་སྤྱིར་སྐྱེ་གནས་ཀྱི་སྐྱོ་
 བས་འཇུག་གོ།”³⁵⁰ ཞེས་གསུངས་སོ། །བར་དོ་བ་དེ་རི་བྲག་དང་ཚིག་པ་སོགས་
 ལ་ཐོགས་པ་མེད་པས་འཇུག་པའི་སྐྱོ་ལ་བྱ་གེས་པར་མི་དགོས་ཤིང་། བྱ་ག་དང་
 གས་སྐབས་གཏུན་ནས་མེད་པའི་རྗེ་བ་བོང་གཤགས་པའི་ནང་ནས་སོག་ཆགས་སྒྲིམ་
 དང་སྐལ་བ་སོགས་འབྱུང་བ་མཛོན་སུམ་དུ་མཛོང་རྒྱ་ཡོད་པ་བཞིན་ཡིན་པར་བཤད།

མངལ་དུ་ཞུགས་པ་དེ་མོ་མོ་མ་ལོང་དུ་འགྱུར་ཚུལ་སྐྱབ་གཞུང་སོགས་ནས་
 བཤད་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་ཞིག་ཀྱང་འབྱུང་སྟེ། སྐོབ་དཔོན་པ་ཁོལ་གྱི་ཡན་ལག་བརྒྱད་
 པའི་སྟོང་པོ་བསྐྱུས་པ་ལྟར་ན། བ་མ་གཉིས་ཉལ་པོ་བྱེད་པའི་ཆེ་བ་མ་གཉིས་ཀྱི་ཁུ་
 གྲག་དཀར་དམར་གྱི་ཐིགས་པ་ཐ་མའི་ཆེ་པའི་ཁུ་བ་མང་ན་སོར་འགྱུར་བ་དང་། མའི་
 གྲག་མང་ན་མོར་འགྱུར་བ་དང་། ཁུ་གྲག་གཉིས་ཆ་མཉམ་ན་མ་ལོང་དུ་འགྱུར་བ་
 དང་། ཡང་པ་མའི་ཁུ་གྲག་དཀར་དམར་གཉིས་རྒྱུད་གིས་སོ་སོར་བྱེ་བའི་ཆེ། པའི་
 ཁུ་བ་ཤས་ཆེན་བྱུ་དང་མའི་གྲག་ཤས་ཆེན་སོ་དང་ཁུ་གྲག་གཉིས་ཆ་མཉམ་ན་བྱུ་
 མཚེ་མའམ་བྱུ་མོ་མཚེ་མར་འགྱུར་བ་སོགས་ཀྱང་བཤད་དེ། གཞུང་དེ་ཉིད་ལས།

དེ་བས་ཁུ་བ་མང་བ་ལས། །ཤལ་ཆེར་སྐྱེས་པར་སྐྱེ་འགྱུར་ལ།།

རྒྱ་མཚན་མང་ལས་བྱུ་མེད་དེ། །དེ་གཉིས་མཉམ་པས་མ་ལོང་འགྱུར།།

ཁུ་གྲག་རྒྱུད་གིས་མང་དུ་བྱེ། །རི་ལྟ་བུ་ལས་མཚེ་མར་འགྱུར།།³⁵¹

350 རྗེ་དགེ་བསྟན། མཛོན་པ། ཟླ་ གནས་གསུམ་པ། ཤོག 324 བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེབ། 17 ཤོག 644

351 རྗེ་དགེ་བསྟན། གསོ་རིག་ཤེ། ལུས་ཀྱི་གནས་ཀྱི་ལེའུ་དང་པོ། རྒྱུ་ 4-6 ཤོག 106 བ།
 དཔེ་བསྐྱར་མ། དེབ། 117 ཤོག 242

ཞེས་སོ། །འདིར་པལ་ཆེར་ཞེས་པས་རྒྱུན་གཞན་གྱི་དབང་གིས་གཞན་དུ་འགྱུར་
བ་ཡང་སྲིད་པས་ངེས་པ་མེད་པར་བསྟན་ཏོ། །

ཡང་གསང་སྤྲུལ་གྱི་གཞུང་འགའ་ཞིག་ནས་པའི་ཁྱུ་བའི་ཐིག་ལས་པ་ཐ་མ་མའི་
མངལ་དུ་ལྷུངས་པའི་ཆེ་པ་མ་གཉིས་གྱི་ཁྱུ་ཁྱུ་གཞན་དཀར་དམར་འདུས་པའི་གཡས་ནས་
རྒྱུད་རྒྱུན་བྱུང་འགྱུར་བ་དང་། གཡོན་ནས་རྒྱུད་རྒྱུན་བྱུ་མོར་འགྱུར་བ་དང་། དབུས་
ནས་རྒྱུད་རྒྱུན་མ་ཞིང་དུ་འགྱུར་བར་ཡང་བཤད་དེ། རྒྱུད་སློམ་འགྱུར་ལས།

མཁས་པས་ས་བོན་ལྷུང་བའི་ཤིམ། །དུས་གྱི་སྐད་ཅིག་ཡང་དག་མཚོན། །

གཡས་ནས་རྒྱུད་ནི་རྒྱུ་བ་གང་། །ཐམས་ཅད་དུ་ནི་སྐྱེས་བྱུར་འགྱུར། །

གཡོན་ནས་རྒྱུད་ནི་རྒྱུ་བ་གང་། །ངེས་པར་བྱད་མེད་ནམས་སྤུ་འགྱུར། །

གཉིས་ཀའི་དབུས་རྒྱུའི་ས་བོན་གང་། །ཉག་ཏུ་མ་ཞིང་འགྱུར་བ་འོ། །³⁵²

ཞེས་འགྱུར་བ་ལྟར་ལ། འདི་ཡང་རྒྱུན་གཞན་གྱི་དབང་གིས་གཞན་དུ་འགྱུར་བ་ཡང་
སྲིད་པས་ངེས་པ་མེད་ཏོ། །

352 ཐེ་དགེ་བཀའ། རྒྱུད། །ལ། ཤིམ་པར་དབྱེ་བ་གཉིས་ལ། རྒྱུ་གྱི་ ༡༧-༡༩ ལོག ༡༢༢ ལ།
དཔེ་བསྟར་ལ། དེ་གྱི་ ༧༩ ལོག ༧༧༩

དངོས་མཐོང་གིས་སྤྱབ་པའི་ལྷ་སྤྱོདས་དང་འིན་ཏུ་མཐུན་པ་ཞིག་ཏུ་མཐོང་བས་
ཅུང་རྒྱས་པར་འགོད་པར་བྱའོ། །དེ་ཡང་མདོ་དེ་ལས།

ཞག་བདུན་སྟག་དང་པོའི་ཆེ་མའི་མངལ་མི་གཙང་བ་ཐོག་མའི་གནས་སུ་
ཉལ་བས་འདི་ལྷ་སྟེ། དཔེར་ན་ཟངས་རབ་ཏུ་ཆ་བའི་ནང་དུ་བཙོས་ཤིང་
བཙོས་པ་བཞིན་དུ་ལུས་ཀྱི་དབང་པོ་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལྷན་ཅིག་ཏུ་
སྤྱག་བསྐྱེད་མི་བཟད་པ་སྤོང་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་མེར་མེར་པོ་ཞེས་བྱའོ། །
དེའི་དབྱིབས་ནི་འདི་ལྷ་སྟེ། དཔེར་ན་འབྲས་ཀྱི་ཁུ་བའམ། ཞོའི་སྤྱིས་མ་དང་
འབྲ་བས་ཞག་བདུན་གྱི་བར་དུ་ནང་དུ་བཙོས་རབ་ཏུ་བཙོས་པས་ན། སའི་
ཁམས་སྲ་བ་ཉིད་དང་། ཚུའི་ཁམས་གཤེར་བ་ཉིད་དང་། མའི་ཁམས་རྩོ་བ་
ཉིད་དང་། རྒྱུ་གི་ཁམས་ཡང་ཞིང་གཡོ་བ་ཉིད་གདོད་མངོན་དུ་སྤྲང་བར་
འགྱུར་པོ། །³⁵³ ཞེས་སོ།།

བདུན་སྟག་གཉིས་པ་ལ་བྱུར་བྱུར་པོར་འགྱུར་ཚུལ་ནི། དེ་ནས་ཞག་བདུན་
སྟག་གཉིས་པའི་ཆོ། མའི་མངལ་ནས་ཀུན་ཏུ་རེག་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱུང་བྱུང་ནས།
རྒྱུང་དེས་མངལ་ལ་རེག་པས་སྤར་གྱི་མེར་མེར་པོ་དེ་ཉིད་ཞོ་བུར་པོ་ལྟར་གྱུར་
པས་བྱུར་བྱུར་པོ་ཞེས་བྱ་ལ། བྱུར་བྱུར་པོ་དེའི་དབྱིབས་ནི་ཞོ་བསྐྱ་བའམ་མར་
འབྲུགས་པ་དང་འབྲ་ཞིང་། ཞག་བདུན་གྱི་བར་དུ་ཁུ་ཁྲག་གི་ནང་དུ་བཙོས་པས་
བྱུར་བྱུར་པོ་བ་དེའི་ལུས་ཀྱི་དབང་པོའི་ཚོགས་པར་ས་སོགས་འབྱུང་བའི་ཁམས་

353 ལྷ་དགེ་བཀའ། དཀོན་བཅེགས། གཤམ་པོ་དང་པོ། ཤོག 37 ར། དཔེ་བསྟར་མ། དེག ༩7 ཤོག 646

བཞི་སྐར་ལས་གོང་དུ་འཕེལ་བའི་ཚུལ་མངོན་དེ་ཉིད་ལས།

དགའ་བོ། ཞག་བདུན་སྟག་གཉིས་པ་ལ་མའི་མངལ་ན་མི་གཙང་བའི་གནས་སུ་
འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན་ཟངས་ཀྱི་ནང་དུ་བཙོས་ཤིང་བཟོས་པ་བཞིན་དུ་ལུས་ཀྱི་
དབང་པོ་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྟེན་ཅིག་ཏུ་སྟུག་བསྐྱེད་མི་བཟང་བ་སྐྱོང་བ་ན་
མའི་མངལ་ནས་ཀྱལ་ཏུ་རེག་བཞེས་བྱ་བའི་རྒྱུང་སྡོན་གྱི་ལས་ཀྱི་དབང་གིས་
རང་བྱུང་ནས་མངལ་དེ་ལ་རེག་བཞེས་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི། རུར་རུར་པོ་ཞེས་
བྱའོ། །དེའི་དབྱིབས་ནི་ཞོ་བསྐྱབ་བའམ། མར་འབྲུགས་པ་འདྲ་སྟེ། ཞག་བདུན་
ཀྱི་བར་དུ་ནང་དུ་བཙོས་རབ་ཏུ་བཙོས་པས་ན་ཁམས་བཞི་པོ་དག་མངོན་དུ་
སྐར་བར་འགྱུར་རོ། །³⁵⁴ ཞེས་འབྱུང་།

བདུན་སྟག་གསུམ་པ་ལ་ལྟར་ལྟར་པོར་འགྱུར་ཚུལ་ནི། ཞག་བདུན་སྟག་གསུམ་
པའི་ཚེ། མའི་མངལ་ནས་མངོན་ཁ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱུང་བྱུང་ནས། རྒྱུང་དེས་མངལ་
ལ་རེག་བསྐྱེད་ཀྱི་རུར་རུར་པོ་དེ་ཉིད་ནང་མོར་གྱུར་པས་ལྟར་ལྟར་པོ་ཞེས་བྱ་
ལ། ལྟར་ལྟར་པོ་དེའི་དབྱིབས་ནི་ལྷགས་ཀྱི་ཐུར་མའམ་སྲིན་བྱ་གྲོལ་མ་དང་འདྲ་
ཞིང་། ཞག་བདུན་ཀྱི་བར་དུ་ལྷ་ལྷག་གི་ནང་དུ་བཙོས་པས་ལྟར་ལྟར་པོ་བ་དེའི་ལུས་
ཀྱི་དབང་པོའི་ཚོགས་པར་ཁམས་བཞི་སྐར་ལས་མངོན་དུ་འགྱུར་བའི་ཚུལ་མངོན་དེ་
ཉིད་ལས། “དགའ་བོ། ཞག་བདུན་སྟག་གསུམ་པ་ལ་ཡང་རྒྱས་པར་སྐྱེ་བ་བཞིན་དུ་
སྐར་ཏེ། མའི་མངལ་ནས་མངོན་ཁ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱུང་སྡོན་གྱི་ལས་ཀྱི་དབང་གིས་བྱུང་

354 ལྟེ་དགེ་བཀའ། དཀོན་བཅེགས། ཀཤམ་པོ་དང་པོ། ཤོག 37 ར། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེབ། ༩7 ཤོག ༤༧

ནས། མངལ་དེ་ལ་རེག་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི། ལྟར་ལྟར་པོ་ཞེས་བྱའོ། །དེའི་དབྱིབས་
ནི་འདི་ལྟ་སྟེ། ལྷགས་གྱི་སྤར་མའམ། སློན་བྱ་གྲོལ་མ་འདྲ་སྟེ། ཞག་བདུན་གྱི་བར་
དུ་ཡང་བཙོས་རབ་རྩ་བཙོས་པས་ན་ཁམས་བཞི་པོ་དག་མངོན་དུ་སྤང་བར་འགྱུར་
རོ། །”³⁵⁵ ཞེས་སོ།།

བདུན་སྟག་བཞི་པ་ལ་མཁྲུང་བར་འགྱུར་ཚུལ་ནི། བདུན་སྟག་བཞི་པའི་ཚེ་
མའི་མངལ་ནས་ནང་རབ་རྩ་འབྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱུར་བྱུང་ནས། རྒྱུང་དེས་མངལ་
ལ་རེག་པས་ལྷག་རྩ་རབ་རྩ་འབར་བ་སྐྱེད་པར་བྱེད་ཅིང་སྤར་གྱི་ལྟར་ལྟར་པོ་དེ་ཉིད་
མཁྲིགས་པོར་གྱུར་པས་མཁྲུང་འགྱུར་ཞེས་བྱ་ཞིང་། མཁྲུང་འགྱུར་དེའི་དབྱིབས་ནི་
པོང་བའམ་མཆི་གྲུ་དང་འདྲ་བའི་ཚུལ་མདོ་དེ་ཉིད་ལས། “དགའ་བོ། ཞག་བདུན་
སྟག་བཞི་པ་ལ་ཡང་རྒྱས་པར་སྤ་མ་བཞིན་དུ་སྤྱར་ཏེ། མའི་མངལ་ནས་ནང་རབ་རྩ་
འབྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱུར་སྡོན་གྱི་ལས་ལས་བྱུང་ནས་མངལ་ན་གནས་པའི་ལྷག་
རྩ་རབ་རྩ་འབར་བ་འབྱེད་པར་བྱེད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི། མཁྲུང་འགྱུར་ཞེས་བྱའོ།
།དེའི་དབྱིབས་ནི་པོང་བའམ་མཆི་གྲུ་འདྲ་སྟེ།”³⁵⁶ ཞེས་གསུངས།

བདུན་སྟག་ལྔ་པ་ལ་རྐང་ལག་འགྱུས་པའི་ཚུལ་ནི། བདུན་སྟག་ལྔ་པའི་ཚེ།
མའི་མངལ་ནས་ཡང་དག་པར་སྤྱད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱུར་བྱུང་ནས། རྒྱུང་དེས་མངལ་
ལ་རེག་པས་སྤར་གྱི་མཁྲུང་འགྱུར་དེ་ཉིད་ལ་དབྱུང་བ་གཉིས་དང་བརྒྱ་གཉིས་དང་

355 ལྗེ་དགེ་བཀའ། དཀོན་བཞེགས། ག། བམ་པོ་དང་པོ། སོག 37༩ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༩7 སོག 6༩0
356 པོང་མཚུངས། སོག 37༩ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༩7 སོག 6༩0

མགོའི་མཚན་མའི་འབྲུང་པོ་བཅས་ཡན་ལག་དོད་པའི་མཚན་མ་ལྟ་འབྲུང་སྟེ། དཔེར་
ན། དབྱར་ཁར་ཆར་བབས་པས་སྟོན་ཤིང་དང་ནགས་ཚལ་གྱི་ཡལ་ག་དང་ལོ་མའི་
མགོ་འབྲུས་པ་བཞིན་ཡིན་པའི་ཚུལ་མངོན་ཏེ་ཉིད་ལས།

དགའ་པོ། ཞག་བདུན་ཐག་ལྷ་པ་ལ་ཡང་རྒྱས་བར་སྟེ་མ་བཞིན་དུ་སྦྲར་ཏེ།
མའི་མངལ་ནས་ཡང་དག་བར་སྦྲད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱང་འབྲུང་སྟེ། རྒྱང་དེས་
མངལ་ལ་རེག་བར་གྱུར་པ་ན་མཚན་མ་ལྟ་པོ་འདི་ལྟ་སྟེ། དབྱར་པ་གཉིས་དབ།
བརྒྱ་གཉིས་དང་། མགོའི་མཚན་མ་མངོན་དུ་འབྲུང་བར་བྱེད་དེ། འདི་ལྟ་སྟེ།
དཔེར་ན། དབྱར་གྱི་དུས་སུ་ཆར་འབབ་པའི་ཆེ་སྟོན་ཤིང་དང་། ནགས་ཚལ་
ནམས་ཡལ་ག་དང་ལོ་མ་རྒྱས་ཤིང་འཕེལ་བར་བྱེད་པ་དེ་བཞིན་དུ་མཚན་མ་
ལྟ་པོ་དག་རབ་ཏུ་སྦྲང་བར་བྱེད་དོ། །³⁵⁷ ཞེས་གསུངས།

བདུན་ཐག་བྲུག་པ་ལ། མའི་མངལ་ནས་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱང་བྱང་
ནས། རྒྱང་དེས་མངལ་ལ་རེག་བས་དབྱར་པ་གཉིས་ལ་ལག་ངར་གཉིས་དང་བརྒྱ་
གཉིས་ལ་རྗེ་ངར་གཉིས་འབྲུང་བར་འགྱུར་བ། དཔེར་ན། ཆར་དུས་སུ་རྩ་དང་ཤིང་
དང་ཡལ་ག་ནམས་སྟེ་བར་འགྱུར་བ་བཞིན་ཡིན་པའི་ཚུལ་མངོན་ཏེ་ཉིད་ལས། “དགའ་
པོ། ཞག་བདུན་ཐག་བྲུག་པ་ལ་ནི་མའི་མངལ་ནས་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱང་འབྲུང་
སྟེ། རྒྱང་དེས་མངལ་ལ་རེག་བར་གྱུར་པ་ན་མཚན་མ་བཞི་པོ་འདི་ལྟ་སྟེ། ལག་ངར་
གཉིས་དང་། རྗེ་ངར་གཉིས་འབྲུང་བར་བྱེད་དེ། འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན་དབྱར་ཆར་

357 ལྟེ་དགོ་བཀའ། དཀོན་བརྗེས། གཤམ་པོ་དང་པོ། ཤོག 37༧ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེས། ༩7 ཤོག 660

སྐྱུར་བར་བྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རྐྱུང་འབྱུང་སྟེ། རྐྱུང་དེས་མངལ་ལ་རེག་པར་གྱུར་
བ་ན་མཚན་མ་ཉི་ཤུ་ལོ་འདི་ལྟ་སྟེ། ལག་པ་དང་རྐང་པའི་སོར་མོ་བཅུ་བཅུ་ཐོག་མ་
ཁོ་ནར་སྤང་བར་བྱེད་དེ། འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན་དབྱར་ཆར་འབབ་པའི་ཆེ་ལྡོན་གིང་
གི་ཚ་བ་དང་སོར་སྤྲེས་པ་རི་ལྟ་བ་བཞིན་ནོ། །”³⁶⁰ ཞེས་གསུངས།

བདུན་སྟག་དགུ་བ་ལ། མའི་མངལ་ནས་རྣམ་པར་འབྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རྐྱུང་
བྱུང་ནས། རྐྱུང་དེས་མངལ་ལ་རེག་པ་ན་མིག་གཉིས་དང་རྣ་བ་གཉིས་དང་སྣ་གཉིས་
དང་ཁ་དང་བཤང་བའི་བྱ་ག་དང་གཅི་བའི་བྱ་ག་སྟེ་དགུའི་མཚན་མ་འབྱུང་བའི་ཚུལ་
མངོ་དེ་ཉིད་ལས། “དགའ་ལོ། ཞག་བདུན་སྟག་དགུ་བ་ལ་ནི་མའི་མངལ་ནས་རྣམ་པར་
འབྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རྐྱུང་འབྱུང་སྟེ། རྐྱུང་དེས་མངལ་ལ་རེག་པར་གྱུར་བ་ན་མཚན་མ་
དགུ་ལོ་འདི་ལྟ་སྟེ། མིག་གཉིས་དང་། རྣ་བ་གཉིས་དང་། སྣ་གཉིས་དང་། ཁ་དང་། བཤང་
བ་དང་། གཅི་བའི་བྱ་ག་གཉིས་སྤང་བར་བྱེད་དོ། །”³⁶¹ ཞེས་གསུངས།

བདུན་སྟག་བཅུ་བ་ལ། མའི་མངལ་ནས་སྤང་བར་བྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རྐྱུང་བྱུང་
ནས། རྐྱུང་དེས་མངལ་ན་གནས་པ་དེ་སྤང་བརྟན་པར་བྱེད་ཅིང་། གཞན་ཡང་ཀུན་
ནས་སྤྲེལ་བ་ཞེས་བྱ་བའི་རྐྱུང་བྱུང་སྟེ་རྐྱུང་དེས་མངལ་གི་གནས་བུས་ནས་རྒྱས་པར་
བྱེད་པ་དཔེར་ན། རྒྱལ་བ་བུས་ནས་ཆེན་སོར་གྱུར་བ་བཞིན་ཡིན་པའི་ཚུལ་མངོ་དེ་
ཉིད་ལས། “དགའ་ལོ། ཞག་བདུན་སྟག་བཅུ་བ་ལ་ནི་མའི་མངལ་ནས་སྤང་བར་བྱེད་

360 ལྟེ་དགེ་བཀའ། དཀོན་བརྟེན་གསུངས། གཤམ་ལོ་དང་ལོ། ལོག་ ༡༡༥ ར། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེག་ ༧༡ ལོག་ ༤༦༡
361 ལོང་མཚུངས། ལོག་ ༡༡༥ ར། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེག་ ༧༡ ལོག་ ༤༦༡

བ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱུ་འབྱུང་སྟེ། རྒྱུ་དེས་མངལ་ན་གནས་པ་སྲ་ཞིང་བརྟན་བར་བྱེད་
དོ། །ཞག་བདུན་བ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཚེ་མའི་མངལ་ནས་གཞན་ཡང་ཀུན་ནས་སྐྱེ་བ་ཞེས་བྱ་
བའི་རྒྱུ་བྱུང་ནས་རྒྱུ་དེས་མངལ་གྱི་གནས་བུས་ནས་རྒྱས་པར་བྱེད་དེ། འདི་ལྟ་སྟེ།
དཔེར་ན་རྒྱལ་པ་བུས་པ་རྒྱས་པར་གྱུར་པ་རི་ལྟ་བ་བཞིན་ཅོ། །”³⁶² ཞེས་གསུངས།

བདུན་སྟག་བརྩ་གཅིག་པ་ལ། མའི་མངལ་ནས་བྱ་ག་སྣང་བ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱུ་
བྱུང་ནས། རྒྱུ་དེས་མངལ་ལ་རེག་པས་མངལ་ན་གནས་པའི་ལུས་དེ་ཁོང་སྟོང་དུ་
བྱེད་ཅིང་མིག་གཉིས་ཀྱི་བྱ་ག་སོགས་བྱ་ག་དགུ་ལོ་འབྲིན་བར་འགྱུར་བ། དཔེར་ན།
སྤྲད་པ་བུས་པ་ན་རྒྱུ་སྟེང་དང་འོག་ཏུ་རྒྱ་ཞིང་རྒྱུང་གི་བྱ་བ་བྱས་ག་འབྲིན་པ་བཞིན་
ཡིན་པའི་ཚུལ་མདོ་དེ་ཉིད་ལས།

དགའ་ལོ། ཞག་བདུན་སྟག་བརྩ་གཅིག་པ་ལ་ནི་མའི་མངལ་ནས་བྱ་ག་སྣང་བ་
ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱུ་འབྱུང་སྟེ། རྒྱུ་དེས་མངལ་ལ་རེག་པར་གྱུར་པ་ན་མངལ་ན་
གནས་པ་དེ་ཁོང་སྟོང་དུ་བྱེད་པས་བྱ་ག་དགུ་ལོ་དག་རབ་ཏུ་སྣང་བར་འགྱུར་
ཏེ། ཞེས་པ་ནས། འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན་མགར་བའམ། དེའི་སྟོབ་མས་སྤྲད་པ་
བུས་པ་ན་སྟེང་དང་འོག་ཏུ་རྒྱུ་རྒྱ་ཞིང་རྒྱུང་གི་བྱ་བ་བྱས་ནས་འགག་པར་
འགྱུར་བ་རི་ལྟ་བ་བཞིན་ཅོ། །”³⁶³ ཞེས་གསུངས།

362 ལྗེ་དགེ་བཀའ། དཀོན་བཅེགས། ལོ་བཅུ་ལོ་དང་ལོ། ལོག ༡༧ ལ། དཔེ་བསྟར་མ། དེག ༧༡ ལོག ༤༦༡
363 ལོང་མཚུངས། ལོ་བཅུ་ལོ་གཉིས་ལ། ལོག ༡༧ ལ། དཔེ་བསྟར་མ། དེག ༧༡ ལོག ༤༦༡

བདུན་སྟག་བཅུ་གཉིས་པ་ལ། མའི་མངལ་ནས་ཡོན་པོའི་སྐོ་ཞེས་བྱ་བའི་
 རླུང་བྱང་ནས། རླུང་དེས་མངལ་བྱས་པས། ཉང་ཁྲོལ་རྒྱ་མ་དང་གཉེ་མ་འགྲུབ་
 པར་བྱེད་པ་དང་། རྒྱ་མ་དང་གཉེ་མ་པད་མའི་ཅ་བ་བཞིན་དུ་ཁོག་པའི་ནང་སྐོལ་
 མར་གནས་ཤིང་། གཞན་ཡང་སྐྱ་བརྒྱས་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རླུང་བྱང་ནས། རླུང་དེས་
 མངལ་ན་གནས་པ་དེའི་ལུས་ལ་ལྷག་ཆད་མེད་པར་ཚིགས་བརྒྱ་སུམ་ཅུ་དང་ལུས་
 གནད་བརྒྱ་ཅ་གཅིག་སྐྱེད་པར་བྱེད་པའི་ཚུལ་མདོ་དེ་ཉིད་ལས།

དགའ་པོ། ཞག་བདུན་སྟག་བཅུ་གཉིས་པ་ལ་ནི་མའི་མངལ་ནས་ཡོན་པོའི་སྐོ་
 ཞེས་བྱ་བའི་རླུང་འབྱུང་སྟེ། རླུང་དེས་མངལ་བྱས་པས་གཡས་གཡོན་གྱི་ནང་
 ཁྲོལ་གྱི་རྒྱ་མ་དང་གཉེ་མ་དག་འགྲུབ་པར་བྱེད་དེ། འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན་པད་
 མའི་ཅ་བ་བཞིན་དུ་ལུས་ལ་བརྟེན་ཏེ་སྐོལ་མར་གནས་སོ། །ཞག་བདུན་པ་དེ་
 ཉིད་ཀྱི་ཚེ་གཞན་ཡང་སྐྱ་བརྒྱས་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རླུང་འབྱུང་སྟེ། མངལ་གྱི་ནང་
 ཉིད་དུ་ལྷག་ཆད་མེད་པར་ཚིགས་བརྒྱ་སུམ་ཅུ་སྐྱེད་པར་བྱེད་དོ། །གཞན་ཡང་
 རླུང་དེའི་སྐོལ་གྱིས་གནད་བརྒྱ་ཅ་གཅིག་འབྱུང་བར་བྱེད་དོ། །³⁶⁴ ཞེས་
 གསུངས།

བདུན་སྟག་བཅུ་གསུམ་པ་ལ། མའི་མངལ་ནས་སྐྱར་གྱི་ཡོན་པོའི་སྐོ་ཞེས་
 བྱ་བའི་རླུང་དང་སྐྱ་བརྒྱས་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རླུང་བྱང་ནས། རླུང་དེ་གཉིས་ཀྱི་སྐོལ་ས་
 ཀྱིས། མངལ་ན་གནས་པ་དེས་རང་ཉིད་བཤེས་པ་དང་སྐོལ་པ་ཤེས་པས། མས་བྱ་

364 རྟེན་གཤེགས་ཀྱི་དཔེ་རིགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ལོ་གྲངས་ལྟར་ན། ལོ་གྲངས་ ༡༧༥ ལ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེ་ལ། ༢༡ ལོ་གྲངས་ ༤༤༣

འཕྲུང་བྱས་པའི་བརྟུང་རི་སྟེང་པས་མངལ་ན་གནས་པ་དེའི་ལྟེ་བའི་ཅ་བརྟུང་ནས་དེའི་
 ལུས་ལ་ཕན་འདོགས་པར་བྱེད་པའི་རྒྱུ་མདོ་དེ་ཉིད་ལས། “དགའ་བོ། ཞག་བདུན་
 སྐག་བརྟུང་གསུམ་པ་ལ་ནི་མའི་མངལ་ནས་ལྷ་མའི་རྒྱུ་དེ་ཉིད་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་བགྲུ་
 པ་དང་། སྐྱོམ་པར་ཤེས་པར་བྱེད་པས་མས་ཐོས་ཤིང་འཕྲུངས་པའི་བརྟུང་རི་སྟེང་པ་
 དག་ལྟེ་བར་ཞུགས་ནས་དེའི་ལུས་ལ་ཕན་འདོགས་པར་བྱེད་དོ། །”³⁶⁵ ཞེས་གསུངས།

བདུན་སྐག་བརྟུང་བཞི་པ་ལ། མའི་མངལ་ནས་སྐྱུང་བའི་ཁ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱུང་བྱང་
 བས། རྒྱུང་དེས་མངལ་ན་གནས་པ་དེའི་ལུས་ལ་ཅ་རྒྱུས་སྟོང་སྟེང་པར་བྱེད་ཅིང་། དེ་
 ཡང་དེའི་ལུས་ཀྱི་མདུན་ན་ཅ་རྒྱུས་ཉིས་བརྒྱ་ལྷ་བརྟུང་དང་ལུས་ཀྱི་རྒྱབ་ན་ཅ་རྒྱུས་
 ཉིས་བརྒྱ་ལྷ་བརྟུང་དང་ལུས་ཀྱི་གཡས་ཕྱོགས་ན་ཅ་རྒྱུས་ཉིས་བརྒྱ་ལྷ་བརྟུང་དང་ལུས་
 ཀྱི་གཡོན་ཕྱོགས་ན་ཅ་རྒྱུས་ཉིས་བརྒྱ་ལྷ་བརྟུང་གནས་པའི་རྒྱུ་མདོ་དེ་ཉིད་ལས།
 “དགའ་བོ། ཞག་བདུན་སྐག་བརྟུང་བཞི་པ་ལ་ནི་མའི་མངལ་ནས་སྐྱུང་བའི་ཁ་ཞེས་བྱ་
 བའི་རྒྱུང་འཕྲུང་སྟེ། རྒྱུང་དེས་མངལ་ན་གནས་པ་དེའི་ཅ་རྒྱུས་སྟོང་སྟེང་པར་བྱེད་
 དེ། ཉིས་བརྒྱ་ལྷ་བརྟུང་ནི་ལུས་ཀྱི་མདུན་ན་གནས་སོ། །ཉིས་བརྒྱ་ལྷ་བརྟུང་ནི་ལུས་
 ཀྱི་རྒྱབ་ན་གནས་སོ། །ཉིས་བརྒྱ་ལྷ་བརྟུང་ནི་ལུས་ཀྱི་གཡས་ཕྱོགས་ན་གནས་སོ། །
 ཉིས་བརྒྱ་ལྷ་བརྟུང་ནི་ལུས་ཀྱི་གཡོན་ཕྱོགས་ན་གནས་སོ། །”³⁶⁶ ཞེས་གསུངས།

365 ལྗེ་དགེ་བཀའ། དཀོན་བཞེགས། ག།བམ་སོ་དང་སོ། འོག ༡༧༥ བ། དའེ་བསྐྱུར་ལ། དེབ། ༧༡ འོག ༤༦༩
 366 ལོང་མཚུངས། འོག ༡༧༥ བ། དའེ་བསྐྱུར་ལ། དེབ། ༧༡ འོག ༤༦༩

བདུན་སྟོན་བཅོ་ལྔ་པ་ལ། མའི་མངལ་ནས་བསྐྱེད་ཀྱི་བའི་རྒྱུ་རྒྱུ་
 བས། རྒྱུ་དེས་མངལ་ན་གནས་པ་དེའི་ལུས་ལ་ཅར་རྒྱུ་བ་རྣམ་པ་ཉི་ཤུ་བསྐྱེད་
 བས་རོ་རྣམས་འཛིན་བར་བྱེད་པ་དང་། དེ་ཡང་ལུས་ཀྱི་མདུན་ན་ཅར་རྒྱུ་བ་རྣམ་
 པ་ལྔ་དང་། ལུས་ཀྱི་རྒྱབ་ན་ཅར་རྒྱུ་བ་རྣམ་པ་ལྔ་དང་། ལུས་ཀྱི་གཡས་ན་ཅར་རྒྱུ་
 བ་རྣམ་པ་ལྔ་དང་། ལུས་ཀྱི་གཡོན་ན་ཅར་རྒྱུ་བ་རྣམ་པ་ལྔ་ཡོད་ཅིང་། ཅར་རྒྱུ་བ་
 དེའི་མིང་ལ་ས་ག་དང་། ལྟོབས་དང་། བརྟན་བ་དང་། མཐུ་དང་ལྡན་པ་ཞེས་ཀྱང་
 འཁོར། །ཡང་ལྔར་ཀྱི་རྒྱུ་དེས་མངལ་ན་གནས་པ་དེའི་ལུས་ལ་ཅར་རྒྱུ་བ་སྟོང་སྟོན་གྱི་
 བརྒྱུད་ཅུ་བསྐྱེད་ནས་རོ་རྣམས་འཛིན་བར་བྱེད་པ་དང་། དེ་ཡང་ཅར་རྒྱུ་བ་སྟོང་སྟོན་གྱི་
 ཉི་ཤུ་ཉི་ལུས་ཀྱི་མདུན་ན་ཡོད་པ་དང་། ཅར་རྒྱུ་བ་སྟོང་སྟོན་གྱི་ཉི་ཤུ་ཉི་ལུས་ཀྱི་རྒྱབ་
 བ་ཡོད་པ་དང་། ཅར་རྒྱུ་བ་སྟོང་སྟོན་གྱི་ཉི་ཤུ་ཉི་ལུས་ཀྱི་གཡས་སྟོན་ལ་ཡོད་པ་དང་།
 ཅར་རྒྱུ་བ་སྟོང་སྟོན་གྱི་ཉི་ཤུ་ཉི་ལུས་ཀྱི་གཡོན་སྟོན་ལ་ཡོད་ཅིང་། ཅར་རྒྱུ་བ་སྟོང་སྟོན་གྱི་
 བརྒྱུད་ཅུ་པོ་དེ་དག་ལ་བྱ་གཞི་གཞི་དང་གཞི་དང་ལྡན་པ་ནས། བྱ་གཞི་བདུན་གྱི་བར་
 དང་ལྡན་ཞིང་། བྱ་གཞི་དེ་དག་ཀྱང་སྤྱིའི་ཁུང་བུ་རེ་རེ་དང་པོ་ཚུན་འབྲེལ་བ་དཔེར་
 བ། བད་མའི་ཅར་བ་ལ་བྱ་གཞི་མང་པོ་ཡོད་པ་བཞིན་ཡིན་པའི་ཚུལ་མངོ་དེ་ཉིད་ལས།

དགའ་པོ། ཞག་བདུན་སྟོན་བཅོ་ལྔ་པ་ལ་ཉི་མའི་མངལ་ནས་བད་མ་ཞེས་
 བྱ་བའི་རྒྱུ་འབྱུང་སྟེ། མངལ་ན་གནས་པ་དེའི་ལུས་ལ་ཅར་རྒྱུ་བ་རྣམ་པ་
 ཉི་ཤུ་བསྐྱེད་ནས་རོ་རྣམས་གཞི་བར་བྱེད་དེ། དེ་ཡང་ལུས་ཀྱི་མདུན་
 བ་ལྔ་དང་། ལུས་ཀྱི་རྒྱབ་ན་ལྔ་དང་། ལུས་ཀྱི་གཡས་ན་ལྔ་དང་། ལུས་
 ཀྱི་གཡོན་ན་ལྔ་ཡོད་དོ། །ཅར་རྒྱུ་བ་དེ་ཡང་མིང་སྤྲོ་ཚོགས་དང་། ལ་དོག་

དགའ་པོ། ཞག་བདུན་སྟག་བརྟ་བུག་པ་ལ་ནི་བདུད་ཅི་འགོ་བ་ཞེས་བྱ་བའི་རླུང་
 འབྱུང་སྟེ། རླུང་དེའི་སྐྱོར་བས་མངལ་ན་གནས་པ་དེའི་མིག་གི་སྐྱེ་མཆེད་གཉིས་
 དང་། རྩ་བའི་སྐྱེ་མཆེད་གཉིས་དང་། ལྷའི་སྐྱེ་མཆེད་གཉིས་དང་། ལའི་སྐྱོ་དང་།
 མིད་པའི་བྱ་བ་དང་། ལྷིང་གི་ཁོ་ར་ཁོར་ཡུག་དང་། བཟའ་བ་དང་། བཅུང་བ་དང་།
 བཅའ་བ་དང་། རྒྱངས་པ་རྣམས་འཇུག་པར་འགྱུར་བའི་གནས་རྣམས་པར་འཛོག་
 ཅིང་དབུགས་སྤྱི་ནང་དུ་རྒྱ་བ་ཐོགས་པ་མེད་པར་བྱེད་དེ། འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན་
 རྩ་མཁན་ནམ་དེའི་སྐྱོབ་མས་འཛིན་པའི་གོང་བྱ་སྒྲངས་ཏེ། འཁོར་ལོའི་སྟེང་དུ་
 བཞག་ནས་རི་ལྟར་མོས་པ་བཞིན་དུ་སྐྱོད་ཀྱི་རྣམ་པ་དབྱིབས་ཐ་དད་པ་སྟེལ་
 ཞིང་རྣམས་པར་འཛོག་པ་དེ་བཞིན་དུ་ལས་ཀྱི་རླུང་གི་དབང་གིས་ཀྱང་དེ་བཞིན་
 དུ་མིག་ལ་སོགས་པའི་སྐྱེ་མཆེད་རི་ལྟར་མོས་པ་དེ་བཞིན་དུ་རྣམས་པར་འཛོག་
 ཅིང་དབུགས་སྤྱི་ནང་དུ་རྒྱ་བ་ཐོགས་པ་མེད་པར་བྱེད་དོ། །³⁶⁸ ཞེས་གསུངས།

བདུན་སྟག་བརྟ་བུག་པ་ལ། མའི་མངལ་ནས་འགྲི་གཏོང་ཞེས་བྱ་བའི་རླུང་
 རྒྱང་ནས། རླུང་དེས་མངལ་ན་གནས་པ་དེའི་མིག་དང་། རྩ་བ་དང་། ལྷ་དང་། ལའི་སྐྱོ་
 དང་། མིད་པ་དང་། ལྷིང་གི་སྤོགས་དང་། ཟས་འགོ་སའི་གནས་རྣམས་རབ་ཏུ་དང་
 བར་བྱེད་ཅིང་། དབུགས་སྤྱི་ནང་དུ་རྒྱ་བའི་གནས་གཙང་མར་བྱེད་པ། དཔེར་ན། མེ་
 ལོང་གི་དཀྱིལ་འཁོར་རྩལ་གྱིས་གཡོགས་པ་འབྱུ་མར་སོགས་ཀྱིས་བྱི་དོར་བྱས་ཏེ་
 གསལ་དུ་གཏོང་བ་བཞིན་ཡིན་པའི་ཚུལ་མདོ་དེ་ཉིད་ལས།

368 རྗེ་དགེ་བཀའ། དཀོན་བརྟེན་གསལ། གཤམ་པོ་དང་པོ། འོག་ ༡༧༦ བ། དཔེ་བསྟར་ལ། དེབ་ ༩༡ འོག་ ༤༤༤

དགའ་པོ། ཞག་བདུན་ཕྱག་བརྩ་བདུན་པ་ལ་ནི་མའི་མངལ་ནས་འབྲི་གདོང་ཞེས་
 བྱ་བའི་རྒྱུ་འབྱུང་སྟེ། རྒྱུ་དེས་མངལ་ན་གནས་པ་དེའི་མིག་དང་། རྩ་བ་དང་།
 ལྷ་དང་། ཁའི་སྒོ་དང་། མིང་བ་དང་། སྤྱིང་གི་སྤོགས་དང་། ཟས་འཇུག་པར་
 འགྱུར་བའི་གནས་རྣམས་ཀུན་ཏུ་དང་བར་བྱེད་ཅིང་དབུགས་སྤྱི་བདེ་དུ་རྒྱ་
 བའི་གནས་ཐོགས་པ་མེད་པར་བྱེད་དེ། འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན་ཁྲེུབམ་བྱ་ཕོ་
 མཁས་པ་ཞིག་གིས་མེ་ལོང་གི་དཀྱིལ་འཁོར་རྒྱལ་གྱིས་གཡོགས་པ་སྦངས་
 བས་འབྱུ་མར་དང་། ཐལ་བ་དང་། སའི་བྱེ་མ་ཞིབ་མོ་དག་གིས་བྱི་དོར་བྱས་
 བས་གསལ་བར་འགྱུར་བ་དེ་བཞིན་དུ་ལས་ཀྱི་རྒྱུང་གི་དབང་གིས་སྤྱི་མཆེད་
 རྣམས་རྣམས་པར་འཛོག་ཅིང་ཐོགས་པ་མེད་པར་བྱེད་དོ། །³⁶⁹ ཞེས་གསུངས།

བདུན་ཕྱག་བཙོ་བརྒྱུད་པ་ལ། མའི་མངལ་ནས་རྗེ་མ་མེད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱུ་
 རྒྱུང་ནས། རྒྱུ་དེས་མངལ་ན་གནས་པ་དེའི་སྤྱི་མཆེད་རྒྱག་པོ་ཡོངས་སུ་དག་པར་
 བྱེད་པ། དཔེར་ན། ཉི་རྒྱའི་དཀྱིལ་འཁོར་སྤྱི་མཆེད་པོས་ཁེབས་པ་རྒྱུང་རྒྱག་པོས་
 གཏོར་ན་རང་ལོང་མངོན་ཞིང་ཡོངས་སུ་དག་པར་འགྱུར་བ་བཞིན་ཡིན་པའི་རྒྱལ་
 མངོ་དེ་ཉིད་ལས།

དགའ་པོ། ཞག་བདུན་ཕྱག་བཙོ་བརྒྱུད་པ་ལ་ནི་མའི་མངལ་ནས་རྗེ་མ་མེད་པ་
 ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱུ་འབྱུང་སྟེ། མངལ་ན་གནས་པ་དེའི་སྤྱི་མཆེད་རྒྱག་པོ་དག་
 ཡོངས་སུ་དག་པར་བྱེད་དེ། འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན་ཉི་མ་དང་རྒྱ་བའི་དཀྱིལ་

369 ལྷེ་དགེ་བཀའ། དཀོན་བཅེགས། གཤམ་པོ་དང་པོ། ཤོག ༡༡༤ བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེབ། ༩༡ ཤོག ༤༤༤

ལའོར་སྤྱིན་ཆེན་པོས་ཁེབས་པ་རྒྱང་དག་པོ་ལངས་ནས་བྱས་ཏེ་སྤྱོད་པ་བཞིན་
གཏོར་བར་གྱུར་ན་འོད་དང་ལྗན་ཞིང་ཡོངས་སུ་དག་པར་འགྱུར་བ་དེ་བཞིན་
དུ་དགའ་བོ། ལས་ཀྱི་རྒྱང་དེའི་སྟོབས་ཀྱིས་མངལ་ན་གནས་པ་དེའི་དབང་པོ་
དུག་ཡོངས་སུ་དག་པར་བྱེད་པ་ཡང་དེ་བཞིན་དུ་རིག་པར་བྱའོ། ³⁷⁰

ཞེས་གསུངས།

བདུན་ཕྲག་བཅུ་དགུ་པ་ལ། མངལ་དུ་གནས་པ་དེ་ཐོག་མར་མའི་མངལ་དུ་
ཞུགས་པ་དང་དུས་མཉམ་དུ་ཐོབ་པའི་ལུས་ཀྱི་དབང་པོ་དང་སློབ་གྲི་དབང་པོ་དང་
ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་གསུམ་ཀྱི་སྟེང་དུ། མིག་སོགས་དབང་པོ་ལྷག་མ་བཞི་མངོན་པར་
འགྲུབ་པའི་ཚུལ་མངོ་དེ་ཉིད་ལས། “དགའ་བོ། ཞག་བདུན་ཕྲག་བཅུ་དགུ་པ་ལ་ནི། མའི་
མངལ་ན་གནས་པ་དེའི་དབང་པོ་བཞི་པོ་མིག་དང་། རྩ་བ་དང་། ལྷ་དང་། ལྗེའི་དབང་
པོ་དག་མངོན་པར་འགྲུབ་པར་བྱེད་དོ། །དང་པོ་མའི་མངལ་དུ་འཇུག་པའི་ཆེ་ཐོག་
མ་ཁོ་ནར་དབང་པོ་གསུམ་ཐོབ་པར་འགྱུར་ཏེ། འདི་ལྟ་སྟེ། ལུས་དང་། སློབ་དང་།
ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་གང་ཡིན་པའོ། །”³⁷¹ ཞེས་གསུངས།

བདུན་ཕྲག་ཉི་ལུ་པ་ལ། མའི་མངལ་ནས་འིན་ཏུ་བརྟན་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱང་བྱུང་
ནས། རྒྱང་དེས་མངལ་ན་གནས་པ་དེའི་རྐང་པ་གཡོན་པ་ལ་བརྟེན་ཏེ་སོར་མའི་རུས་པ་
ཉི་ལུ་དང་། རྐང་པ་གཡས་པ་ལ་བརྟེན་ཏེ་སོར་མའི་རུས་པ་ཉི་ལུ་དང་། རྐང་པའི་རྟིང་

370 རྗེ་དགེ་བཀའ། དཀོན་བརྗེགས། གཤམ་པོ་དང་པོ། འོག་ 376 བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༩། འོག་ 664
371 རྗོང་མཚུངས། འོག་ 376 བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༩། འོག་ 664

པའི་རུས་པ་བཞི་དང་། རྗེ་རར་གྱི་རུས་པ་གཉིས་དང་། ལུས་མའི་རུས་པ་གཉིས་
དང་། བརྒྱའི་རུས་པ་གཉིས་དང་། རྟེན་པའི་རུས་པ་གསུམ་དང་། རོང་བུའི་རུས་
པ་གསུམ་དང་། ལྷ་ལ་ཆེགས་ཀྱི་རུས་པ་བཙོ་བརྒྱད་དང་། ཅེ་བ་མའི་རུས་པ་ཉི་ཤུ་
ཅ་བཞི་དང་། ཡང་ལག་པ་གཡོན་པ་ལ་བརྟེན་ཏེ་སོར་མའི་ཆེགས་ཀྱི་རུས་པ་ཉི་ཤུ་
དང་། ལག་པ་གཡམས་པ་ལ་བརྟེན་ཏེ་སོར་མའི་ཆེགས་ཀྱི་རུས་པ་ཉི་ཤུ་དང་། ཡང་
ལག་རར་གྱི་རུས་པ་བཞི་དང་། དབྱུང་པའི་རུས་པ་གཉིས་དང་། བྲང་གི་རུས་པ་བདུན་
དང་། ལྷག་པའི་རུས་པ་བདུན་དང་། གཉམ་པའི་རུས་པ་བཞི་དང་། འགམ་པའི་རུས་པ་
གཉིས་དང་། མའི་རུས་པ་སུམ་ཅུ་ཅ་གཉིས་དང་། མགོའི་རུས་པ་བཞི་སྟེང་པ། དཔེར་
ན། གཟུགས་མཁན་ནམ་གཟུགས་མཁན་གྱི་སྟོབ་མས་དང་སོར་ཤིང་མཁའ་གསལ་སོས་
བཟོ་བུའི་ལྷ་འཕམ་མའི་དབྱིབས་བཟོས་རྗེས་སྲད་བུས་དགྲིས་ཤིང་། དེའི་སྟེང་དུ་འཇིག་
པ་བྱུགས་ནས་གཟུགས་བརྟན་མངོན་པར་འགྲུབ་པར་བྱེད་པ་བཞིན་ཡིན་ཞིང་། དེ་
ཡང་རུས་པ་སྤྱོད་མ་གཏོགས་པའི་དེའི་ཆེ་བསྟེན་བུའི་རུས་པ་ཆེན་པོ་སྟེ་བའི་གངས་
ཉིས་བརྒྱ་ཡོད་པའི་ཚུལ་མདོ་དེ་ཉིད་ལས། “དགའ་པོ། ཞག་བདུན་སྤག་ཉི་ཤུ་པ་ལ་
ནི་མའི་མངལ་ནས་ཤིན་ཏུ་བརྟན་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱུང་འབྱུང་སྟེ། ”ཞེས་པ་ནས། “དགའ་
པོ། དེ་ལྟར་ཞག་བདུན་སྤག་ཉི་ཤུ་པ་ལ་ནི་རུས་པ་སྤྱོད་མ་གཏོགས་པར་རུས་པ་ཆེན་པོ་
སྟེ་བའི་གངས་ནི་ཉིས་བརྒྱ་ཡོད་པར་རིག་པར་བྱའོ། །”³⁷² ཞེས་པའི་བར་གསུངས།

372 ལྗེ་དགེ་བཀའ། དཀོན་བཞེགས། གཤམ་སོ་དང་པོ། ཤོག 272 ལ། དཔེ་བསྟར་མ། དེལ། 27 ཤོག 664

བདུན་སྟག་ཉེར་གཅིག་པ་ལ། མའི་མངལ་ནས་ཡང་དག་སྐྱེད་བ་ཞེས་བྱ་
 བའི་རྒྱང་བྱང་ནས། རྒྱང་དེས་མངལ་ན་གནས་བ་དེའི་ལུས་ལ་ཤ་སྐྱེད་བར་བྱེད་པ།
 དཔེར་ན། འཛིན་བ་ལེགས་བར་སྦྱར་ནས་ཅིག་ངོས་ལ་ཞལ་ཞལ་བྱེད་བ་བཞིན་
 ཡིན་པའི་ཚུལ་མངོན་ཏེ་ཉིད་ལས། “དགའ་བོ། ཞག་བདུན་སྟག་ཉི་ཤུ་གཅིག་པ་ལ་
 མའི་མངལ་ནས་ཡང་དག་སྐྱེད་བ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱང་འབྱུང་སྟེ། མངལ་ན་གནས་བ་
 དེའི་ལུས་ལ་ཤ་སྐྱེད་བར་བྱེད་བ་འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན། ཞལ་ཞལ་མཁའ་ནམ་ཞལ་
 ཞལ་མཁའ་གྱི་སློབ་མས་འཛིན་བ་ལེགས་བར་སྦྱར་ནས་ཅིག་ངོས་ལ་ཞལ་ཞལ་
 བྱེད་བ་བཞིན་དུ་ལས་ཀྱི་རྒྱང་དེས་ཤ་སྐྱེད་བར་བྱེད་བ་ཡང་དེ་བཞིན་དུ་བསྟོར་བར་
 བྱའོ། །”³⁷³ ཞེས་གསུངས།

བདུན་སྟག་ཉེར་གཉིས་པ་ལ། མའི་མངལ་ནས་ཀུན་ཏུ་རྒྱལ་བ་ཞེས་བྱ་བའི་
 རྒྱང་བྱང་ནས། རྒྱང་དེས་མངལ་ན་གནས་བ་དེའི་ལུས་ལ་ཁག་སྐྱེད་བར་བྱེད་པའི་
 ཚུལ་མངོན་ཏེ་ཉིད་ལས། “དགའ་བོ། ཞག་བདུན་སྟག་ཉི་ཤུ་གཉིས་པ་ལ་ནི་མའི་མངལ་
 ནས་ཀུན་ཏུ་རྒྱལ་བ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱང་འབྱུང་སྟེ། རྒྱང་དེས་མངལ་ན་གནས་བ་དེའི་
 ཁག་སྐྱེད་བར་བྱེད་དོ། །”³⁷⁴ ཞེས་གསུངས།

བདུན་སྟག་ཉེར་གསུམ་པ་ལ། མའི་མངལ་ནས་ཡོངས་སུ་དག་པར་འཛིན་བ་
 ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱང་བྱང་ནས། རྒྱང་དེས་མངལ་ན་གནས་བ་དེའི་ལུས་ལ་བགས་བ་སྐྱེད་

373 ལྗེ་དགེ་བཀའ། དཀོན་བཅེགས། ག།བམ་ཤོ་དང་ཤོ། ཤོག 372 ར། དཔེ་བསྟར་མ། དེག ༤9 ཤོག 666
 374 ཤོང་མཚུངས། ཤོག 372 ར། དཔེ་བསྟར་མ། དེག 49 ཤོག 666

བར་བྱེད་པའི་རྩལ་མདོ་དེ་ཉིད་ལས། “དགའ་བོ། ཞག་བདུན་སྟག་ཉི་ཤུ་གསུམ་པ་
ལ་ནི་མའི་མངལ་ནས་ཡོངས་སུ་དག་པར་འཛིན་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱུ་འབྱུང་སྟེ། རྒྱུ་
དེས་མངལ་ན་གནས་པ་དེའི་བགས་པ་སྐྱེད་པར་བྱེད་དོ། །”³⁷⁵ ཞེས་གསུངས།

བདུན་སྟག་ཉེར་བཞི་པ་ལ། མའི་མངལ་ནས་ཀུན་ཏུ་འཕྲོ་བ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱུ་
བྱུང་ནས། རྒྱུ་དེས་མངལ་ན་གནས་པ་དེའི་ལུས་ཀྱི་བགས་པ་རྒྱུང་ཞིང་མདོག་དང་
ལྡན་པར་བྱེད་པའི་རྩལ་མདོ་དེ་ཉིད་ལས། “དགའ་བོ། ཞག་བདུན་སྟག་ཉི་ཤུ་བཞི་པ་
ལ་ནི་མའི་མངལ་ནས་ཀུན་ཏུ་འཕྲོ་བ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱུ་འབྱུང་སྟེ། རྒྱུ་དེས་མངལ་ན་
གནས་པ་དེའི་བགས་པ་རྒྱུང་ཞིང་མདོག་དང་ལྡན་པར་བྱེད་དོ། །”³⁷⁶ ཞེས་གསུངས།

བདུན་སྟག་ཉེར་ལྔ་པ་ལ། མའི་མངལ་ནས་གྲོང་ཁྲུང་འཛིན་པ་ཞེས་བྱ་བའི་
རྒྱུ་བྱུང་ནས། རྒྱུ་དེས་མངལ་ན་གནས་པ་དེའི་ལུས་ཀྱི་ཤ་དང་ཁྲག་རབ་ཏུ་དང་
བར་བྱེད་པའི་རྩལ་མདོ་དེ་ཉིད་ལས། “དགའ་བོ། ཞག་བདུན་སྟག་ཉི་ཤུ་ལྔ་པ་ལ་ནི་
མའི་མངལ་ནས་གྲོང་ཁྲུང་འཛིན་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱུ་འབྱུང་སྟེ། རྒྱུ་དེས་མངལ་ན་
གནས་པ་དེའི་ཤ་དང་ཁྲག་རབ་ཏུ་དང་བར་བྱེད་དོ། །”³⁷⁷ ཞེས་གསུངས།

བདུན་སྟག་ཉེར་དུག་པ་ལ། མའི་མངལ་ནས་སྐྱེ་བ་མདོན་པར་འབྱུང་བ་ཞེས་
བྱ་བའི་རྒྱུ་བྱུང་ནས། རྒྱུ་དེས་མངལ་ན་གནས་པ་དེའི་ལུས་ཀྱི་སྐྱ་དང་སྦྱ་དང་སེན་

---

375 ལྟེ་དགོ་བཀའ། དཀོན་བཅེགས། གཤམ་པོ་དང་པོ། ཤོག 372 ལ། དཔེ་བསྟར་ལ། དེལ། 29 ཤོག 662
376 ཤོང་མཚུངས། ཤོག 372 ལ། དཔེ་བསྟར་ལ། དེལ། 29 ཤོག 662
377 ཤོང་མཚུངས། ཤོག 372 ལ། དཔེ་བསྟར་ལ། དེལ། 29 ཤོག 662

མོ་རྣམས་སྐྱེད་ཅིང་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཅ་རྒྱས་རྣམས་དང་ཕན་ཚུན་འབྲེལ་བའི་ཚུལ་
མངོན་ཅིང་ལས། “དགའ་བོ། ཞག་བདུན་སྟག་ཉི་ཤུ་དུག་པ་ལ་ནི་མའི་མངལ་ནས་སྐྱེ་
བ་མངོན་བར་འགྲུབ་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱུང་འབྱུང་སྟེ། རྒྱུང་དེས་མངལ་ན་གནས་པ་དེའི་
ལུས་ཀྱི་སྐྱེ་དང་། སྐྱེ་དང་། སེན་མོ་རྣམས་སྐྱེད་བར་བྱེད་དེ། དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཅ་རྒྱས་
རྣམས་དང་ཕན་ཚུན་འབྲེལ་བར་བལྟ་བར་བྱའོ། །”³⁷⁸ ཞེས་གསུངས།

བདུན་སྟག་ཉིང་བདུན་པ་ལ། མའི་མངལ་ནས་སྐྱན་ཡོན་ཆེན་པོ་ཞེས་བྱ་བའི་
རྒྱུང་བྱུང་ནས། རྒྱུང་དེས་མངལ་ན་གནས་པ་དེའི་སྐྱེ་དང་སྐྱེ་དང་སེན་མོ་རྣམས་མངོན་
བར་འགྲུབ་བར་བྱེད་པའི་ཚུལ་མངོན་ཅིང་ལས། “དགའ་བོ། ཞག་བདུན་སྟག་ཉི་ཤུ་
བདུན་པ་ལ་ནི་མའི་མངལ་ནས་སྐྱན་ཡོན་ཆེན་པོ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱུང་འབྱུང་སྟེ། རྒྱུང་
དེས་མངལ་ན་གནས་པ་དེའི་སྐྱེ་དང་། སྐྱེ་དང་། སེན་མོ་རྣམས་མངོན་བར་འགྲུབ་
བར་བྱེད་དོ། །”³⁷⁹ ཞེས་གསུངས།

བདུན་སྟག་ཉིང་བརྒྱད་པ་ལ། མངལ་དུ་གནས་པ་དེར་འཛིན་སྦྲངས་དོན་ལ་མི་
གནས་པའི་སྤྱིན་ཅི་ལོག་གི་སློ་ཁྱིམ་གྱི་འདུ་ཤེས་དང་བཞེན་པའི་འདུ་ཤེས་དང་ཀུན་
དགའ་ར་བའི་འདུ་ཤེས་སོགས་བརྒྱད་སྟེ་བར་འགྲུར་བའི་ཚུལ་མངོན་ཅིང་ལས།
དགའ་བོ། ཞག་བདུན་སྟག་ཉི་ཤུ་ཅ་བརྒྱད་པ་ལ་ནི་མའི་མངལ་ན་
གནས་པ་དེ་སྤྱིན་ཅི་ལོག་གི་འདུ་ཤེས་རྣམ་པ་བརྒྱད་སྟེ་བར་འགྲུར་དོ། །

378 ལྷེ་དགེ་བཀའ། དཀོན་བཟེགས། ག།བམ་པོ་དང་པོ། ཤོག 372 བ། དཔེ་བསྟར་ལ། དེབ། ༧། ཤོག 662
379 ལོང་མཚུངས། ཤོག 372 བ། དཔེ་བསྟར་ལ། དེབ། ༧། ཤོག 662

བརྒྱུད་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། བྱིས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་དང་། བཞོན་པའི་འདུ་ཤེས་
 དང་། ཀུན་དགའ་ར་བའི་འདུ་ཤེས་དང་། ཁང་པ་བརྟེན་པའི་འདུ་ཤེས་དང་།
 སྐྱེད་མོས་ཚལ་གྱི་འདུ་ཤེས་དང་། བྱི་ལ་འདུག་པའི་འདུ་ཤེས་དང་། ལྷ་བོའི་འདུ་
 ཤེས་དང་། རྗེས་ཤིང་འདུ་ཤེས་ཏེ། ཡང་དག་པར་འདི་དག་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཡང་ཡང་
 དག་པ་མ་ཡིན་པའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་སྐྱེད་པར་བྱེད་དོ། །”³⁸⁰ ཞེས་གསུངས།

བདུན་པ་ལྟར་དགུ་པ་ལ། མའི་མངལ་རྣམས་མེ་རྟོག་སྤང་བ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱུང་
 རྒྱུང་ནས། རྒྱུང་དེས་མའི་མངལ་ན་གནས་པ་དེའི་ལུས་ཀྱི་པགས་པའི་མདོག་ཀུན་
 ཏུ་གསལ་ཞིང་ཡོངས་སུ་དཀར་བ་དང་ཡོངས་སུ་དག་ཅིང་དང་བ་སོགས་སུ་བྱེད་
 བའི་ལྷོ་མ་མདོ་དེ་ཉིད་ལས།

དགའ་བོ། ཞག་བདུན་པ་ལྟར་ཉི་ཤུ་དགུ་པ་ལ་ནི་མའི་མངལ་རྣམས་མེ་རྟོག་སྤང་
 བ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱུང་འབྱུང་སྟེ། རྒྱུང་དེས་མའི་མངལ་ན་གནས་པ་དེའི་པགས་
 པའི་མདོག་ཀུན་ཏུ་གསལ་ཞིང་ཡོངས་སུ་དཀར་བ་དང་། ཡོངས་སུ་དག་ཅིང་
 དང་བར་བྱེད་དོ། །ལས་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་ཁ་ཅིག་ནི། ཁ་དོག་ནག་པོར་འགྱུར།
 ཁ་ཅིག་ནི། ཁ་དོག་སྟོན་པོར་འགྱུར་ཏེ། གཞན་ཡང་ཁ་དོག་རྣམས་སྣ་ཚོགས་
 དང་ལྡན་པ་དང་། ཁ་ཅིག་ནི། ལུ་ལ་སྦྱུང་བ་མེད་པ་དང་། ཁ་དོག་དཀར་བ་
 དང་། ཁ་དོག་ནག་པ་དག་ཀྱང་ཅི་རིགས་པར་འབྱུང་བར་འགྱུར་རོ། །³⁸¹

ཞེས་གསུངས།

380 ལྡེ་དགོ་བཀའ། དཀོན་བརྟེན་གསལ། གཤམ་མོ་དང་མོ། འོག་ ༡༡༩ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༩༡ འོག་ ༤༡༠
 381 མོང་མཚུངས། འོག་ ༡༡༩ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༩༡ འོག་ ༤༡༡

བདུན་སྟག་སྟུང་ཅུ་པ་ལ། མའི་མངལ་ནས་ལྷགས་ཀྱི་སྐོ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱུ་
 བྱུང་ནས། རྒྱུ་དེས་མངལ་དུ་གནས་པ་དེ་བྱས་པས་སྐྱེ་དང་སྐྱེ་དང་སེམ་མོ་རྣམས་
 སྐྱེ་ཞིང་འཕེལ་བར་བྱེད་ཅིང་། སྐྱོན་གྱི་ལས་ཀྱི་དབང་གིས་ཁ་དོག་དཀར་གནག་ཅི་
 རིགས་པ་འབྱུང་བའི་རྒྱུ་མདོ་དེ་ཉིད་ལས། “དགའ་བོ། ཞག་བདུན་སྟག་སྟུང་ཅུ་པ་
 ལ་ནི་མའི་མངལ་ནས་ལྷགས་ཀྱི་སྐོ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱུ་འབྱུང་སྟེ། རྒྱུ་དེས་མངལ་ན་
 གནས་པ་དེ་བྱས་པས་སྐྱེ་དང་། སྐྱེ་དང་། སེམ་མོ་རྣམས་སྐྱེ་ཞིང་འཕེལ་བར་བྱེད་དེ།
 སྐྱོན་གྱི་ལས་ཀྱི་དབང་གིས་ཁ་དོག་དཀར་གནག་ལ་སོགས་པ་ཅི་རིགས་པར་སྐྱུང་
 བར་འབྱུང་བ་ཡང་གོང་མ་བཞིན་དུ་རིག་པར་བྱའོ། །”³⁸² ཞེས་གསུངས།

བདུན་སྟག་སྟུང་ཅུ་པ་གཅིག་པ་ནས་སོ་བཞི་པའི་བར་ལ། མའི་མངལ་དུ་
 གནས་པ་དེ་རིམ་གྱིས་ཆེར་སྐྱེ་བ་དང་རྒྱ་ཆེར་སྐྱེ་བར་བྱེད་པའི་རྒྱུ་མདོ་དེ་ཉིད་
 ལས། “དགའ་བོ། ཞག་བདུན་སྟག་སྟུང་གཅིག་པ་ལ་ནི་མའི་མངལ་ན་གནས་པ་
 དེ་མཐར་གྱིས་ཆེར་སྐྱེ་བར་བྱེད་དེ། དེ་བཞིན་དུ་ཞག་བདུན་སྟག་སྟུང་གཉིས་པ་
 དང་། གསུམ་པ་དང་། བཞི་པའི་བར་དུ་ཡང་རྒྱ་ཆེར་སྐྱེ་ཞིང་འཕེལ་བར་བྱེད་དོ། །”³⁸³
 ཞེས་སོ།།

བདུན་སྟག་སོ་ལྔ་པ་ལ། མངལ་དུ་གནས་པ་དེར་ཡན་ལག་དང་ཉིང་ལག་
 ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་འབྱུང་བའི་རྒྱུ་མདོ་དེ་ཉིད་ལས། “དགའ་བོ།

382 ལྷེ་དགོ་བཀའ། དཀོན་བརྟེན་གསུལ་གྱི་མཐའ་སོ་དང་སོ། འོག་ ༡༡༤ ན། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༩༡ འོག་ ༤༡༡
 383 གོང་མཚུངས། འོག་ ༡༡༤ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༩༡ འོག་ ༤༡༡

ཞག་བདུན་སྟག་སྟམ་ཅུ་ལྔ་པ་ལ་ནི་མངལ་ན་གནས་པ་དེ་མའི་མངལ་དུ་ཡན་ལག་
དང་། ཉིང་ལག་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་འགྱུར་རོ། །”³⁸⁴ ཞེས་སོ།།

བདུན་སྟག་སོ་རྒྱལ་པ་ལ། མངལ་དུ་གནས་པ་དེ་མའི་མངལ་དུ་འདུག་མི་
འདོད་པར་འགྱུར་བའི་ཚུལ་མདོ་དེ་ཉིང་ལས། “དགའ་བོ། ཞག་བདུན་སྟག་སྟམ་
ཅུ་རྒྱལ་པ་ལ་ནི་མངལ་ན་གནས་པ་དེ་མའི་མངལ་ན་འདུག་མི་འདོད་པར་འགྱུར་
རོ། །”³⁸⁵ ཞེས་སོ།།

བདུན་སྟག་སོ་བདུན་པ་ལ། མངལ་དུ་གནས་པ་དེར་འཛིན་སྐྱབས་དོན་ལ་
གནས་པའི་སྤྱི་ཅི་མ་ལོག་པའི་སློབ་མངལ་མི་གཙུག་བའི་འདུ་ཤེས་སོགས་སྐྱེ་བར་
འགྱུར་བའི་ཚུལ་མདོ་དེ་ཉིང་ལས། “དགའ་བོ། ཞག་བདུན་སྟག་སྟམ་ཅུ་བདུན་
པ་ལ་ནི་མངལ་ན་གནས་པ་དེ་སྤྱི་ཅི་ལོག་མ་ཡིན་པའི་འདུ་ཤེས་རྣམས་གསུམ་
པོ་འདི་ལྟ་སྟེ། མི་གཙུག་བའི་འདུ་ཤེས་དང་། ཇི་མི་ཞེས་པའི་འདུ་ཤེས་དང་། ལུག་
ནག་གི་འདུ་ཤེས་སྐྱེ་བར་འགྱུར་ཏེ། འདི་ནི་སྤྱོད་པ་གཅིག་གི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ་བསྟན་
ཏོ། །”³⁸⁶ ཞེས་སོ།།

བདུན་སྟག་སོ་བརྒྱུད་པ་ལ། མའི་མངལ་ནས་ཡན་ལག་སྟུང་བ་ཞེས་བྱ་བའི་
རྒྱུང་བྱུང་ནས། རྒྱུང་དེས་མངལ་དུ་གནས་པ་དེའི་ལུས་ཀྱི་འདུག་སྐྱབས་བསྐྱུར་ནས་

384 ལྷ་དགོ་བཀའ། དཀོན་བཅེགས། ལྷ་བམ་སོ་དང་སོ། འོག་ ༡༡༤ བ། དཔེ་བསྟུར་ལ། དེབ། ༩༡ འོག་ ༤༡༡
385 ལོང་མཚུངས། འོག་ ༡༡༤ བ། དཔེ་བསྟུར་ལ། དེབ། ༩༡ འོག་ ༤༡༡
386 ལོང་མཚུངས། འོག་ ༡༡༤ བ། དཔེ་བསྟུར་ལ། དེབ། ༩༡ འོག་ ༤༡༡

མགོ་ཐུར་དུ་སྟོན་པ་དང་ལག་པ་གཉིས་བཅུམ་ནས་མའི་སྐྱེ་གནས་ཀྱི་སྐོར་འཛོག་
བར་བྱེད་པ་དང་ཡང་དེའི་ཆེ་ཁ་ཐུར་དུ་ལྟ་བུ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱང་རྒྱང་སྟེ་རྒྱང་དེས་
མངལ་དུ་གནས་པ་དེ་བྱས་པས་མགོ་ཐུར་དུ་ལྟ་ཞིང་རྒྱང་པ་གཉིས་བྱེད་དུ་བསྟན་
ནས་མའི་སྐྱེ་གནས་ཀྱི་སྐོར་བྱིར་འབྱུང་བར་འབྱུང་བའི་རྒྱལ་མདོ་དེ་ཉིད་ལས།

དགའ་བོ། ཞག་བདུན་སྟག་སྟམ་ཅུ་བརྒྱད་པ་ལ་ནི་མའི་མངལ་ནས་ཡན་ལག་
སྟུང་བ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱང་འབྱུང་སྟེ། རྒྱང་དེས་མངལ་ན་གནས་པ་དེ་ལུས་
བསྐྱར་ནས་ཐུར་དུ་ཕྱོགས་ཤིང་ལག་པ་གཉིས་བཅུམ་ནས་སྐྱེ་བའི་གནས་ཀྱི་
སྐོར་ལོགས་སུ་ཕྱོགས་བར་བྱེད་དོ། །གཞན་ཡང་དེའི་ཆེ་ཁ་ཐུར་དུ་ལྟ་བུ་ཞེས་
བྱ་བའི་རྒྱང་འབྱུང་སྟེ། ལས་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་རྒྱང་དེས་མངལ་ན་གནས་པ་དེ་
བྱས་པས་མགོ་ནི་ཐུར་དུ་ལྟ་ཞིང་རྒྱང་པ་གཉིས་ནི་བྱེད་དུ་ཕྱོགས་བར་བྱས་
ནས་སྐྱེ་བའི་གནས་ཀྱི་སྐོར་བྱིར་འབྱུང་བར་འབྱུང་རོ།³⁸⁷

ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་དགའ་བོ་མངལ་ན་གནས་པའི་མདོ་ལས་མངལ་གྱི་གནས་
རྒྱབས་སུ་གཟུགས་ལྟ་རིམ་ནས་རིམ་གྱིས་རགས་པར་འབྱུང་རྒྱལ་དང་། དེ་བཞིན་
དུ་ལུས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ནམས་བྱུབ་ཚུལ། དབང་པོ་དོད་རྒྱལ་སོགས་ཞིབ་ཅིང་རྒྱས་
བར་གཏུན་ལ་པབ་བོ།

387 རྟེན་གྱི་བཀའ་དཔྱད་བརྟེན་གསལ། གཤམ་པོ་དང་པོ། ལོག་ 374 ལ། དཔེ་བསྟར་ལ། དེ་ལ། ༤7 ལོག་ 623

དཀར་པོའི་འགྲེལ་ཆེན་ཅི་མེད་འོད་ལས། “འདིར་དང་པོ་ཉིད་གནས་སྐབས་ཀྱི་ཉིན་
 ཞག་འདས་པར་གྱུར་པ་རུས་སྐབས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ལ་གདོང་དང་རྐང་པ་དང་ལག་
 པའི་གནས་ཆམས་སུ་འགྱུར་པོ་ལྟར་འགྱུར་རོ། །”ཞེས་དང་། “ཟླ་བ་ལྷ་པ་ལ་ཞི་པག་
 གི་དངོས་པོ་ལ་ཕྱ་དང་ཞག་དང་རུས་པ་མཁའ་རོ་བསྐྱེག་ཟ་ཞེས་པ་ཞི་རུས་པ་སུམ་
 བརྒྱ་རྩ་ལྟ་སྟེ་ཚོགས་ཆམས་ཀྱང་དེ་སྟེད་དོ། །”ཞེས་སོགས་དང་། “ཟླ་བ་དགུ་པ་
 རྫོགས་པར་གྱུར་པའམ། ཁ་ཅིག་ཏུ་བཅུ་པ་དང་། བཅུ་གཅིག་པ་དང་། བཅུ་གཉིས་
 པ་ལ་པག་གི་དངོས་པོའི་མཚུག་ཏུ་སྐྱབ་བསྐྱེད་དུ་གསོལ་འགྱུར་ཏེ། བཅའ་བའི་དུས་
 ལྷན་སྐྱེ་གནས་ཀྱིས་ཞི་བཅོར་བ་དག་གིས་ཏེ། མིའི་སེང་གའི་དངོས་པོ་ལ་མངལ་ནས་
 སྐྱེ་བ་དག་གི་འོ་ཞེས་པ་ཞི་མངལ་ནས་སྐྱེ་བའི་ངེས་པའོ། །”³⁸⁹ ཞེས་སོ། །

དེ་ཡང་མངལ་གྱི་ནང་གི་ཁྲ་ཞག་རྣམ་ཤེས་གསུམ་འདྲེས་པ་དེ་མངལ་ཆགས་
 པའི་ཟླ་བ་དང་པོའི་ནང་དུ་ཅ་མེད་པའི་ཁྲ་ཞག་གི་གོང་དུ་ཅ་མ་དང་། སྤྱི་ནས་ཏེ་ཟླ་བ་
 གཉིས་པ་ལ་མ་འོངས་པར་སྟོང་ག་འཆགས་པའི་གནས་སུ་སྟོག་འཛིན་ལ་སོགས་
 པའི་རྒྱུད་རྣམ་པ་བཅུའི་ཉེན་དུ་འགྱུར་རྒྱུའི་སྟོང་གའི་ཅ་བཅུ་ཤིན་ཏུ་མ་བ་སྐྱ་ཅེའི་ཚད་
 ལྷ་སུ་དང་། ལྟེ་བ་འཆགས་པའི་གནས་སུ་ལྟེ་བའི་ཅ་འཁོར་གྱི་ཅ་བརྒྱད་པ་བརྒྱད་
 དེ་རྩ་ལྟ་ཅ་བཞིའི་ཉེན་དུ་འགྱུར་རྒྱུའི་ཅ་ཤིན་ཏུ་མ་བ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ནང་དུ་རྒྱ་ཞིང་།
 རྐང་ལག་གཉིས་དང་གདོང་འཆགས་པའི་གནས་སུ་དེ་དག་གི་ཉེན་དུ་འགྱུར་རྒྱུའི་ཅ་
 མན་རྣམས་ཀྱིས་ཏེ། དེ་རྣམས་ཀྱི་མཚོན་བྱེད་ཅ་མ་མངལ་ཆགས་པའི་ཟླ་བ་གཉིས་

389 ལྟེ་དགེ་བསྟོན། རྒྱུད་འགྲེལ། ཟ། བང་ལའི་མདོར་བསྐྱུས་དང་པོ། སོག་ ༡༡༥ བ།
 དཔེ་བསྐྱུར་ལ། དེ་བ། ༤ སོག་ ༥༣༠

བ་འདིའི་ནང་དུ་འཆགས་པར་གསུངས། དེ་ལྟར་ཡང་དུས་འཁོར་བསྐྱུས་རྒྱུད་ལས།
 “མངལ་གྱི་ནང་དུ་རྒྱ་བ་གཅིག་ནི་ཁག་དང་ས་མོན་བཏུན་ཅིའི་རོང་གྲུང་རབ་དུ་སྦྱེ་བ་
 སྟེ། །སྤྱི་ནས་ས་མོན་སྤྱི་གྲུང་གི་སྟོང་ཁར་རྣམ་བ་བཅུ་ཡི་ཅ་ནི་འིན་དུ་སྤྲ་བ་འོ། །སྟེ་
 བ་ལ་ཡང་བརྒྱད་པ་བརྒྱད་ནི་གཞན་ཏེ་རྒྱུང་ལག་གཏོང་རྣམས་ལ་ནི་གྲེན་དུ་སྦྱོད་པར་
 བྱེད། །”³⁹⁰ ཅེས་སོ།།

མངལ་ཆགས་པའི་རྒྱ་བ་དང་མོ་དང་གཉིས་པའི་བར་ཉའི་གནས་སྐབས་དང་
 རྒྱུར་བ་ནི། ཉ་རོ་ཉི་ཉའི་དབྱིབས་ནར་མོ་དང་ཁ་དོག་དམར་མོ་ཡིན་པ་ལྟར། རྒྱ་བ་
 གཉིས་མོ་དེའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་མངལ་དུ་ཆགས་པ་དེའི་ལུས་ཀྱི་དབྱིབས་ཀྱང་ནར་
 མོ་དང་ཁུ་ཁག་གི་རང་བཞིན་དུ་སྤྲུབ་ཅིང་། ཁ་དོག་དམར་མོ་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་
 གྱིས་ཡིན་ནོ། །དེ་ནས་རྒྱ་བ་གཉིས་པ་རྫོགས་པ་སྟེ་རྒྱ་བ་གསུམ་པའི་ངོ་ཤར་བ་ནས་
 བརྒྱུང་མངལ་དུ་ཆགས་པ་དེའི་ལུས་ལ་རྒྱུང་བ་དང་ལག་བ་མགྲིན་བ་རྣམས་ཀྱི་མགོ་
 མོ་མཉམ་པར་ཅུང་ཟད་འབྱུང་མོར་འབྱུང་ལ། རྒྱ་བ་གསུམ་པ་རྫོགས་པ་སྟེ་རྒྱ་བ་བཞི་
 པའི་ངོ་མཚོང་བ་ནས་བརྒྱུང་རྒྱུང་བ་དང་ལག་བ་མགྲིན་བ་རྣམས་ཀྱི་མགོ་མོ་མཉམ་
 པར་རགས་པར་འབྱུང་རོ། །ཡང་རྒྱ་བ་བཞི་པའི་མགོ་རྒྱགས་པ་ནས་རྫོགས་པའི་
 བར་ལ་རྒྱུང་བ་དང་ལག་བ་མགྲིན་པར་འབྱུང་རྒྱུའི་འབྱུང་མོ་སྤྲ་ཤིང་གིས་འཕེལ་ཏེ་
 རྒྱུང་ལག་གི་ཚིགས་ཆེན་དྲུག་གི་སྤོགས་སུ་སྤྲུན་ཅིག་སྤྲེས་པའི་ཅ་སྤྲ་བ་དང་གཏོང་
 གི་མགྲིན་པའི་སྤོགས་སུ་ལོངས་སྦྱོད་རྫོགས་པའི་ཅ་འིན་དུ་སྤྲ་མོ་རྣམས་འཆགས་
 པར་གསུངས། དེ་ཡང་དུས་འཁོར་བསྐྱུས་རྒྱུད་ལས། “རྒྱ་བ་གཉིས་མོ་རྫོགས་པར་

390 རྟེན་འགྲུབ་ བཀའ་རྒྱུད། ༡ བར་ལེ། རྫོག་ ༤ འོག་ ༧༡ བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེ་ལ། ༢༡ འོག་ ༡༠༠

གྲུང་པ་དག་ལ་འདྲིར་ནི་རྒྱུད་ལས་གསུངས་ཀྱི་མཚོན་པ་ཅུང་ཟད་དོ། །རྒྱ་བ་གསུམ་པ་
རྫོགས་པ་ན་ནི་ལག་པ་རྒྱུད་པ་མགྲིན་པ་དག་གི་མགོ་པོ་མཉམ་པར་འགྱུར། །སྤ་
མོའི་ཅ་རྣམས་རྒྱ་བ་བཞི་པ་ལ་ནི་རྒྱུད་ལས་གསུངས་དང་མགྲིན་པ་དག་གི་རྫོགས་སུ་
སྟེ།”³⁹¹ ཞེས་སོ།།

མངལ་ཆགས་པའི་རྒྱ་བ་གསུམ་པ་དང་བཞི་པའི་བར་དུས་སྤལ་གྱི་གནས་
སྐབས་དང་སྤྱར་བ་ནི། དུས་སྤལ་ལ་རྒྱུད་པ་གཉིས་དང་ལག་པ་གཉིས་མགོ་སྟེ་
འབྲུང་པོ་ལྷ་ཡོད་པ་ལྟར། རྒྱ་བ་གཉིས་པོ་དེའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་མངལ་དུ་ཆགས་
པ་དེའི་ལུས་ལ་ཡང་རྒྱུད་ལས་བཞི་དང་མགོ་བཅས་འབྲུང་པོ་ལྷ་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཚོན་
གྱིས་ཡིན་ནོ། །དེ་ནས་རྒྱ་བ་སྤ་བར་ཤ་ལ་བརྟེན་ནས་དུས་པ་མཁའ་རོ་བསྟེན་ཟེ་
སུམ་བརྒྱ་བྱལ་ཅུ་དང་དེའི་གྲངས་དེ་སྟེད་ཀྱི་ཚིགས་རྒྱུད་རྣམས་འཆགས་པའི་འགོ་
ཚོམ་པ་དང་། རྒྱ་བ་བྱལ་བར་ཤ་དང་ཁག་སོ་སོར་སྟེད་པར་འགྱུར་ཞིང་ཚོར་བ་བདེ་
བ་དང་སྤྱག་བསྤལ་ཡང་ཉམས་སུ་སྟོང་དོ། །རྒྱ་བ་བདུན་པ་རྫོགས་པ་ན་སྟེན་མ་དང་
སྤྱ་དང་སྤྱ་དང་བྲལ་པ་དང་མིག་སོགས་ཀྱི་སྟེ་མཆེད་སྤར་རྒྱ་བ་སྤ་བ་ནས་སྟེ་འགོ་
བཅུམས་པ་རྣམས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་ཤིང་། མངལ་གྱི་རྒྱ་བ་སྟེ་མངལ་དུ་ཞུགས་
པའི་ཐོག་མའི་རྒྱ་བ་དེའི་རིང་ལ་ཅ་རྣམས་མར་གྱུར་པ་སྟེ་ཅ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མི་སྟེ་ཞིང་།
མངལ་གྱི་རྒྱ་བ་དེའི་མཇུག་གས་རྒྱ་བ་གཉིས་པའི་ཐོག་མ་ནས་རྒྱ་བ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་
བར་ལ་ཉིན་ཞག་རེ་རེ་ལ་ཅ་རྣམས་པ་སྟོང་པ་སྟོང་པ་མིག་གི་གྲངས་ཉེ་ཉིས་བརྒྱ་རེ་སྟེ་བས་

391 རྟེན་པའི་བཀའ་རྒྱུད། ཀའ་བའ་ལེ། རྫོག་ ༥--༡༠ སོག་ ༧༡ ཅ། དཔེ་བསྟར་མ། དེག་ ༡༡ སོག་ ༡༠༠

བསྐྱེམས་པས་ཅ་བདུན་ཁྲི་ཉིས་སྟོང་སྟེའོ། །ཟླ་བ་བརྒྱད་པར་རུས་པ་སུམ་བརྒྱ་
 རྒྱག་ཅུའི་གནད་དང་རུས་པ་ནམས་ཀྱི་ནང་དུ་ཀྱང་འཆགས་ཤིང་། རོ་འཛིན་ནམ་ལྗེ་
 དབང་བསྐྱེད་པའི་ཆེད་དུ་སྤར་ཆགས་པའི་མིག་སོགས་སྟེ་མཆེད་ནམས་འཕེལ་བར་
 འགྱུར་ཞིང་ལྗེའི་དབང་པོས་རོ་འཛིན་རུས་ཤིང་བཤའ་གཅི་ཡང་འབྱུང་བར་གསུངས།
 དེ་ཡང་རུས་འཁོར་བསྐྱེད་རྒྱུ་ལས།

ལྷ་པ་ལ་ནི་ཤ་དང་ཐག་དང་རུས་པ་མཁའ་རོ་བསྐྱེད་ཟ་དག་སྟེ་ཆོགས་ནམས་དག་
 །ཡུང་རོ། །ཟླ་བ་རྒྱག་པ་ལ་ཡང་ཤ་དང་ཐག་ཏུ་འགྱུར་ཉེ་ཆོར་བ་བདེ་བ་དང་ནི་
 རྒྱག་བསྐྱེད་ཡང་། །སྟོན་མ་སྤྱོད་དང་རྒྱ་དང་རྒྱག་པ་ནམས་ཡུང་ཐུབ་མཆོག་ལ་
 ཉེ་ཅ་ནི་སྟོན་མར་གྱུར་བ་ནམས། །ཟླ་བའི་མཚུགས་ཏུ་ཉིན་ཞག་སོ་སོའི་དབང་
 གིས་སྟོང་བ་སྟོང་བ་མིག་གི་གངས་ནི་སྟེ་བ་སྟེ། །གནད་དང་རུས་པ་ཀྱང་དུ་
 འགྱུར་ཉེ་རོ་འཛིན་དང་ནི་གཅི་བ་བཤའ་བ་བརྒྱད་པ་དག་ལ་ཡང་། །³⁹²

ཞེས་སོ།།

མངལ་ཆགས་པའི་ཟླ་བ་ལྷ་པ་ནས་སྟེ་བའི་སྤྱོད་ལ་གྱི་བར་པག་གི་གནས་
 སྐབས་དང་སྤྱར་བ་ནི། ཐག་མི་གཙང་བ་བཤའ་བ་སོགས་ཀྱིས་འཆོ་བ་བཞིན་དུ།
 ཟླ་བ་ལྷ་པ་ནས་སྟེ་བའི་སྤྱོད་ལ་གྱི་གནས་སྐབས་ཀྱི་མངལ་དུ་ཆགས་པ་དེ་ཡང་མའི་
 བཟའ་བཏུང་གི་དྲངས་མའི་མི་གཙང་བ་ཙམ་གྱིས་འཆོ་བའམ་དེའི་ལུས་ཀྱི་དབྱིབས་
 སྤྱར་སོ་པག་གི་ནམ་པར་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཆོན་གྱིས་ཡིན་པར་གསུངས། མངལ་དུ་

392 རྗེ་དགེ་བཀའ་རྒྱུད། ཀའ་ནང་ལེ། ལྷོ་ཀྱི་ ༡༠--༡༡ སོག་ ༧༡ བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེབ། ༡༡ སོག་ ༡༠༠

ཆགས་པ་འགའ་ཞིག་བྱག་པ་སྟེ་རྒྱ་བ་དགུ་བ་རྫོགས་མ་ཐག་ཏུ་དང་། ལ་ལ་བཅུ་བ་
 ལ་དང་ཁ་ཅིག་བཅུ་གཅིག་པ་ལ་དང་གཞན་དག་བཅུ་གཉིས་པ་ལ་མངལ་ནས་འབྱུང་
 ལ། དེའི་ཆེ་བའོད་སྐྱགས་བྲལ་བའི་སྤྱག་བསྐྱེད་ཆེ་སྟེ། མར་འཇུར་མིག་ལ་དངས་
 བ་ཉླར་སྐྱེ་གནས་དང་དབྱི་རུས་ཀྱི་ལྷ་ཚོགས་ཀྱིས་བཅོར་ནས་སྐྱེ་བར་གསུངས་སོ། །དེ་
 ཡང་དུས་འཁོར་བསྐྱེད་རྒྱུ་ལས། “བྱག་པ་ཞེས་ལ་བཅའ་བའི་དུས་སུ་སྐྱེ་གནས་
 ཀྱིས་ནི་བཅོར་བ་དག་གིས་སྤྱག་བསྐྱེད་དཀའ་ཤོ་ཤོ།”³⁹³ ཞེས་སོགས་འབྱུང་ངོ་། །

མངལ་དུ་ཆགས་པ་དེ་རྒྱ་བ་དགུ་བ་རྫོགས་མ་ཐག་པ་སོགས་སུ་སྐྱེ་བ་སེང་
 གའི་གནས་སྐབས་ལ་སྤྱར་བ་ནི། ལྷན་འཇུག་རོ་སྤྲད་མི་དང་རོ་སྟོད་སེང་གའི་
 རྣམ་པར་སྐྱེལ་བ་དེས་སྤྲོད་མོས་ལྷ་མིན་རྒྱལ་པོ་འགོ་སྐྱོབ་གསེར་ཅན་གྱི་སྟོ་བ་
 དལ་བ་ཉླར། མངལ་དུ་ཆགས་པ་དེ་རྒྱ་བ་དགུ་བ་རྫོགས་མ་ཐག་པ་སོགས་སུ་སྐྱེ་
 སྐབས། དེའི་ལག་པ་གཉིས་ཀྱིས་མའི་སྐྱེ་གནས་རབ་ཏུ་འབྱེད་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་
 ཡིན་པར་བཤད་པ་སོགས་མདོར་ན་དུས་འཁོར་གྱི་གཞུང་དུ་ནི། མངལ་གྱི་གནས་
 སྐབས་སུ་ཁྱེད་ལྟུང་འདུས་པའི་ས་ཐོན་ལྷ་བྱ་དེ་རིམ་གྱིས་རྒྱས་ཏེ། ཅ་དང་རྒྱུད་རྣམས་
 རིམ་གྱིས་བྱུབ་པ་དང་། ལུས་ཀྱི་ཡན་ལག་བྱུབ་པ་དང་། དབང་པོ་དོད་པ་སོགས།
 ༡ རྒྱ་བ་དང་པོ་ནས་གཉིས་པ་རྫོགས་པའི་དུས་དང་། ༢ གསུམ་པ་ནས་བཞི་བ་
 རྫོགས་པའི་བར་དང་། ༣ ལྷ་བ་ནས་སྐྱེ་བའི་སྤྱ་རོལ་གྱི་བར་དང་། ༤ མཐར་སྐྱེ་
 བའི་གནས་སྐབས་བཅས་བཞིར་བྱེ་ཞིང་། དེ་རྣམས་རིམ་པ་བཞིན། ༩་དང་། རུས་

393 རྟེན་གཤམ་ བཀའ། རྒྱུད། ཀཤམ་ལེ། རྫོག་ ༡༡ སོག་ ༤༡ ལ། དཔེ་བསྐྱར་ལ། དེ་ལ། ༡༡ སོག་ ༡༠༡

སྐལ་དང་། བག་ཚོད་དང་། མིའི་སེང་གེ་དང་ཚོས་མཐུན་སྦྲར་ནས་གསུངས་ཤིང་།
394 བྱང་གསེས་རྒྱ་བ་སོ་སོའི་ནང་དུའང་མངལ་གྱི་གནས་སྐབས་སུ་འགྲུང་བ་རྗེ་
ལྟར་འགྲོ་ཚུལ་གསལ་བར་གསུངས་སོ།།

༥ མངལ་དུ་ལུས་གྱི་ཆགས་རིམ་ནང་པའི་སྤྲན་གྱི་
གཞུང་ལས་གསུངས་ཚུལ།

འབགས་ཡུལ་གྱི་ནང་པའི་མཁས་པས་མངོད་པའི་སྤྲན་གྱི་གཞུང་ནས་ཀྱང་
མངལ་གྱི་གནས་སྐབས་གྱི་བཤའ་བ་འགྲུང་སྟེ། དཔེར་ན། སློབ་དཔོན་པ་ཁོལ་གྱི་
ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་སྟོང་པོ་བསྟུས་པ་ལས།

ས་བོན་བདག་ཉིད་འགྲུང་བ་ཆེ། །སྤ་མོ་སེམས་ཀྱི་རྗེས་འགྲོ་དང་།།

མ་ཡི་ཁ་ཟས་དངས་མ་ལས། །རིམ་གྱིས་མངལ་དུ་ནམ་བར་འཕེལ།།³⁹⁵

ཞེས་པ་མ་གཉིས་ཀྱིས་སྦྱོར་བ་བྱས་པའི་ས་བོན་ནམ་ཁུ་བ་དཀར་དམར་དང་།
འགྲུང་བ་ཆེན་པོ་ནམ་མཁའ་སོགས་དང་། ཕལ་པའི་དབང་པོའི་སྦྱོད་ཡུལ་ལས་

394 འདིར་དུས་འཁོར་བསྟུས་རྒྱུད་དུ། མངལ་གྱི་གནས་སྐབས་ལ་ཉ་དང་། རུས་སྤལ། བག་ཚོད་དང་། མིའི་
སེང་གེའི་ཐ་སྟོན་སྦྲར་བ་ཞི། ཕྱི་རོལ་པའི་གཞུང་ནས་བྱུང་བའི་ཁྲབ་འཇུག་གི་འཇུག་པ་བཅུའི་ཐ་སྟོན་དང་འབྲེལ་
ཞིང་། འདིའི་སློང་གྱི་བཤའ་བ་མདོར་བསྟུས་པོ་བདེ་བ་ཞིག་མཁས་གྲུབ་ལོར་བཟང་རྒྱ་མཚོའི་ཕྱི་མེད་འོད་གྱི་
རྒྱལ། བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་བཏུས་དེས། འོག་ ༡༣༦ བྱང་དུ་བྱུང་བ་ལ་གཟིགས།

395 རྗེ་དགེ་བསྟན། གསོ་རིག་ཤེ། ལུས་གནས་གྱི་ལེུ་དང་པོ། རྒྱུ་ག་ ༩ འོག་ ༡༠༦ བ།
དཔེ་བསྟུར་མ། དེས། ༡༡༡ འོག་ ༩༥༦

འདས་པས་སྤྲ་ཞིང་རང་གི་ཉིད་ལེན་སེམས་སྤྲ་མའི་རྗེས་སུ་འགོ་ཞིང་འབྲང་བའི་
རྣམ་ཤེས་དང་། མའི་ཁ་ཟས་ཀྱི་དྲངས་མའི་བཅུད་བཅས་ལ་བརྟེན་ནས། མངལ་དུ་
གནས་པ་དེ་རིམ་གྱིས་མངལ་དུ་འཕེལ་ནས་བྱུར་བྱུར་པོ་སོགས་ཀྱི་གནས་སྐབས་
རྣམས་འབྲུང་བར་གསུངས་སོ།།

༡ དེ་དག་ལས་བྱུར་བྱུར་པའི་གནས་སྐབས་ནི། སྣོན་གཞུང་དེ་ཉིད་ལས།
“ལྷ་བ་དང་པོར་མི་གསལ་ཞག །བདུན་ནས་བྱུར་བྱུར་པོ་བྱ་འགྲུར། །”³⁹⁶ ཞེས་
མངལ་ཆགས་པའི་ལྷ་བ་དང་པོའི་ཞག་བདུན་སྟག་དང་པོའི་རིང་མངལ་དུ་གནས་
པ་དེ་བྱུར་བྱུར་པོ་སོགས་སུ་མངོན་བར་མི་གསལ་ཞིང་། ཞག་བདུན་སྟག་དང་པོ་
དེ་འདས་ནས་བསྐྱས་སྤྲ་འདྲེས་པའི་ཚུལ་དུ་བྱུར་བྱུར་པོ་བྱ་ལྷ་བ་གཅིག་གི་བར་དུ་
གནས་པར་གསུངས་སོ།།

༢ དེ་ནས་གོར་གོར་པོ་སོགས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ནི། དེ་ཉིད་ལས། “བྱུར་བྱུར་
པོ་ལས་ལྷ་གཉིས་བར། །གོར་གོར་མེར་མེར་ནར་ནར་པོའོ། །དེ་ལས་པོ་མོ་མ་ཞིང་
རིམ།”³⁹⁷ ཞེས་སྤར་གྱི་བྱུར་བྱུར་པོ་དེ་ལྷ་བ་གཉིས་པའི་ནང་དུ་གོར་གོར་པོ་འཕམ་
མེར་མེར་པོ་འཕམ་ནར་ནར་པོར་འགྲུང་ཞིང་། དེ་ཡང་སྤར་གྱི་བྱུར་བྱུར་པོ་དེ་གོར་
གོར་པོར་གྲུར་པ་ལས་པོ་དང་། མེར་མེར་པོར་གྲུར་པ་ལས་མོ་དང་། བར་བར་པོར་
གྲུར་པ་ལས་མ་ཞིང་དུ་འགྲུང་བར་བཤམ།

396 ལྡེ་དགེ་བསྟན་ལ་གསོ་རིག་ཀྱི། ལུས་གནས་ཀྱི་ལེའུ་དང་པོ། སྟོན་ ༣༢ སོག་ ༡༠༤ བ།

དཔེ་བསྟར་ལ། དེ་ག་ ༡༡༡ སོག་ ༣༤༤

397 གོར་མཚུངས། སྟོན་ ༤༤ སོག་ ༡༠༤ བ། དཔེ་བསྟར་ལ། དེ་ག་ ༡༡༡ སོག་ ༣༤༤

༣ དེ་ནས་ཡན་ལག་དོད་པ་སོགས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ནི། དེ་ཉིད་ལས།
 རྫོབ་གསུམ་བར་དེ་ཡི་ལུས། །མགོ་བོ་དབྱི་གཉིས་དབྱུང་བ་གཉིས།།
 ཡན་ལག་ལྗ་ནི་གསལ་དོད་འགྱུར། །ཡན་ལག་སྤ་མོ་རྣམས་ཀྱང་འབྱུང་།།
 མགོ་བོ་སོགས་དང་ཆ་མཉམ་དུ། །བདེ་དང་སྤྲུག་བསྐྱེལ་ཤེས་པ་འབྱུང་།།³⁹⁸
 ཞེས་མངལ་ཆགས་པའི་རྫོབ་གསུམ་པའི་ནང་དུ་མངལ་དུ་གནས་པ་དེའི་ལུས་ཀྱི་
 མགོ་བོ་དང་དབྱི་གཉིས་དང་དབྱུང་བ་གཉིས་ཏེ། ཡན་ལག་ལྗ་གསལ་བར་དོད་
 བར་འགྱུར་བ་དང་ཉིང་ལག་རྣམས་ཀྱང་རིམ་གྱིས་འབྱུང་བར་འགྱུར་ཞིང་། མགོ་བོ་
 སོགས་བྱུང་བ་དང་མཉམ་དུ། བདེ་བ་ཤེས་པ་དང་སྤྲུག་བསྐྱེལ་ཤེས་པ་ཡང་འབྱུང་
 བར་གསུངས། ཡང་དེ་ཉིད་ལས།

མངལ་གནས་ལྟེ་བ་མ་ཡི་ནི། །སྣོང་གི་ཅ་དང་འབྲེལ་བའི་སྤྱིར།།
 དེ་ཡིས་དེ་ནི་འཕེལ་འགྱུར་ཏེ། །ཞིང་གི་ཡུར་བ་དག་དང་མཚུངས།།³⁹⁹

ཞེས་མངལ་དུ་གནས་པའི་སྤྱ་གུའི་ལྟེ་བ་དང་མའི་སྣོང་གི་ཅ་གཉིས་འབྲེལ་
 བས། ཅའི་བརྒྱུད་ལམ་དེ་ནས་མས་ཟ་འཕུང་བྱས་པའི་ཟས་ཀྱི་བཅུད་རྣམས་བྲངས་
 བས་མངལ་དུ་གནས་པ་དེའི་ལུས་འཕེལ་བར་འགྱུར་བ། དཔེར་ན། ཡུར་བའི་ལམ་
 བས་ཚུ་བྲངས་ཏེ་ཞིང་གི་ལོ་ཉོག་འཕེལ་བར་འགྱུར་བ་བཞིན་ཡིན་པར་གསུངས།

398 ལྷེ་དགེ་བསྟན། གསོ་རིག་ཏེ། ལུས་གནས་ཀྱི་ལེུ་དང་ཕོ། ལྷོག་ ༥༣--༥༥ འོག་ ༡༠༥ བ།
 དཔེ་བསྟུངས། དེས། ༡༡༡ འོག་ ༣༤༤

399 ཕོང་མཚུངས། ལྷོག་ ༥༥ འོག་ ༡༠༤ བ། དཔེ་བསྟུངས། དེས། ༡༡༡ འོག་ ༣༤༤

༤ དེ་ནས་ཡན་ལག་ཐམས་ཅད་གསལ་བར་དོད་པ་སོགས་ཀྱི་གནས་སྐབས་
ནི། གཞུང་དེ་ཉིད་ལས།

བཞི་པར་ཡན་ལག་གསལ་དོད་འགྱུར།།⁴⁰⁰

ཞེས་མངལ་ཆགས་པའི་ལྷ་བ་བཞི་པའི་ནང་དུ་མངལ་ན་གནས་པ་དེའི་ཡན་ལག་
ཐམས་ཅད་སྤར་མི་གསལ་བ་ལས་གསལ་བར་དོད་པར་འགྱུར་བར་གསུངས།

༥ དེ་ནས་སེམས་ཆེས་གསལ་བར་འགྱུར་བ་སོགས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ནི།
སྐྱོན་གཞུང་དེ་ཉིད་ལས།

ལྷ་པར་སེམས་ནི་གསལ་བར་འགྱུར།།⁴⁰¹

ཞེས་མངལ་ཆགས་པའི་ལྷ་བ་ལྷ་པའི་ནང་དུ་མངལ་ན་གནས་པ་དེའི་སེམས་སྤར་
ཆེས་གསལ་བ་མ་ཡིན་པ་དེ་སྤར་ལས་ཀྱང་ཆེས་གསལ་བར་འགྱུར་བར་གསུངས།

༦ དེ་ནས་ཉིང་ལག་སྐྱེས་ཤིང་འཕེལ་བ་སོགས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ནི། དེ་ཉིད་
ལས།

དུག་པར་ཚུ་བ་ཅ་དང་སྐྱ། །སེན་མོ་བགས་པ་མདོག་སྟོབས་འགྱུར།།⁴⁰²

ཞེས་མངལ་ཆགས་པའི་ལྷ་བ་དུག་པའི་ནང་དུ་མངལ་དུ་གནས་པ་དེའི་ལུས་ལ་ཚུ་
བ་སྟེ་རྒྱས་པ་དང་ཅ་དང་བ་སྐྱ་དང་སེན་མོ་དང་བགས་པ་དང་མདོག་དང་སྟོབས་
རྣམས་སྐྱེ་བར་གསུངས།

400 ལྷ་དགོ་བསྟན། གསོ་རིག་ཉེ། ལུས་གནས་ཀྱི་ལེའུ་དང་སོ། ལྷོག་ ༥༥ ལོག་ ༡༠༤ ར།

དཔེ་བསྟར་མ། དེག་ ༡༡༡ ལོག་ ༩༤༤

401 ལོང་མཚུངས། ལྷོག་ ༥༥ ལོག་ ༡༠༤ ར། དཔེ་བསྟར་མ། དེག་ ༡༡༡ ལོག་ ༩༤༤

402 ལོང་མཚུངས། ལྷོག་ ༥༦ ལོག་ ༡༠༤ ར། དཔེ་བསྟར་མ། དེག་ ༡༡༡ ལོག་ ༩༤༤

༥ དེ་ནས་ཡན་ལག་ཐམས་ཅད་རྫོགས་ཤིང་འཕེལ་བ་སོགས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ནི། དེ་ཉིད་ལས།

བདུན་པར་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །ཡན་ལག་ཀུན་ནི་རྫོགས་པར་འགྱུར། །⁴⁰³
ཞེས་མངལ་ཆགས་པའི་རྒྱ་བ་བདུན་པའི་ནང་དུ་མངལ་དུ་གནས་པ་དེའི་ལུས་ཀྱི་
ཡན་ལག་དང་ཉིང་ལག་གི་དབྱིབས་ཐམས་ཅད་ཀུན་ནས་རྫོགས་ཤིང་འཕེལ་བར་
གསུངས།

༦ དེ་ནས་ལུས་རྒྱངས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དྲངས་མའི་བརྒྱུད་པན་ཚུན་འཕོ་བ་
སོགས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ནི། དེ་ཉིད་ལས།

རྒྱ་བ་བརྒྱད་པར་མ་དང་བྲ། །ཐང་རེ་རིམ་གྱིས་གཟི་མདངས་འཕོ། །
དེ་ཡིས་དེ་གཉིས་ཞུས་དགར་འགྱུར། །བྱིས་མདངས་མ་ལ་མི་གནས་པས། །
དེ་ཚེ་བཅས་ན་མི་འཚོ་ལ། །ལུང་མེད་ཐེ་ཚོམ་བཅས་སྐབས་འགྱུར། །⁴⁰⁴
ཞེས་མངལ་ཆགས་པའི་རྒྱ་བ་བརྒྱད་པའི་ནང་དུ་སྐབས་རེར་མ་དང་མངལ་གྱི་སྐྱ་གུ་
གཉིས་ཀྱི་ལུས་རྒྱངས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དྲངས་མའི་བརྒྱུད་པན་ཚུན་འཕོ་ཞིང་། དེ་ཡང་
བརྒྱུད་དེ་མངལ་གྱི་སྐྱ་གུ་ལ་འཕོས་ན་སྐྱ་གུ་དགའ་ཞིང་ལུས་མདངས་ཅན་དུ་འགྱུར་
ལ་མའི་ལུས་ཞུས་པར་འགྱུར་བ་དང་། ཡང་བརྒྱུད་དེ་མ་ལ་འཕོས་ན་མ་དགའ་ཞིང་
ལུས་ལ་མདངས་འབྱུང་ལ་སྐྱ་གུའི་ལུས་ཞུས་པར་འགྱུར་བར་བཤད། ཡང་བརྒྱུད་མ་

403 ལྷེ་དགེ་བསྟན། གསོ་རིག་ཤེ། ལུས་གནས་ཀྱི་ལེུ་དང་ཕོ། ལྷོག་ ༥༦ འོག་ ༡༠༤ བ།
དཔེ་བསྟར་མ། དེས། ༡༡༡འོག་ ༢༤༤
404 ཕོང་མཚུངས། ལྷོག་ ༤༡--༤༩ འོག་ ༡༠༤ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེས། ༡༡༡ འོག་ ༣༠༠

ལ་འཕོ་བ་དེའི་ཆེ་སྤྱ་གྲུ་བཅས་ན་སྤྱ་གྲུ་མི་འཚོ་ཞིང་། ཡང་སྤྱ་གྲུ་ལ་བརྟུང་འཕོ་བའི་ཆེ་
སྤྱ་གྲུ་བཅས་ན་མའི་སྲོག་འཚོ་མི་འཚོ་ཐེ་ཚོམ་གྱི་གནས་སྤྱ་འགྲུང་བར་ཡང་བཤད།

༤ དེ་ནས་སྤྱ་གྲུ་བཅས་བ་སོགས་གྱི་གནས་སྐབས་ནི། དེ་ཉིད་ལས།

དགུ་པའི་དང་པོ་ནས་བརྒྱམས་ཏེ། །ས་ཕྱོགས་ཤེས་ཤིང་ཡོ་བྱད་ནི།།

ལུན་ཚོགས་ལྡན་པའི་དགེ་བའི་ཞབ། །དེ་ནི་བཅས་ཁྲིམ་ཞུགས་པར་བྱ།།⁴⁰⁵

ཞེས་མངལ་ཆགས་པའི་རྒྱ་བ་དགུ་པའི་ངོ་ཤར་བ་ནས་བརྒྱང་། གཟའ་སྐར་འཕྲོད་སྦྲུང་
བཟང་བའི་ཞབ་གཤམ། ཉིན་ཞིག་ལ་སྤྱམ་མ་དེ། ས་ཕྱོགས་བཟ་ཤེས་བ་དང་མཐུན་རྐྱེན་
ལུན་སྤུམ་ཚོགས་ཤིང་སྤྱ་གྲུ་བཅས་པའི་ཁྲིམ་དུ་ཞུགས་དགོས་བ་སོགས་བཤད་དོ།།

མདོར་ན་སྲོན་གྱི་འཕགས་ཡུལ་གྱི་ནང་པའི་གཞུང་དུ་མངལ་གྱི་གནས་སྐབས་
གྱི་སྐོར་ལ་བཤད་བ་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པར་བཞུགས་བ་གོང་དུ་བཤོད་བ་ལས་རགས་ཅམ་
ཤེས་བྱས་ལ། བཤད་བ་དེ་རྣམས་གང་དུ་བྱུང་བའི་གཞུང་གི་རིགས་གསུམ་ལྟ་བུར་
འགྲུང་ཏེ། ༡ དགའ་པོ་མངལ་གནས་གྱི་མདོ་ལྟ་བུ་དང་། མདོ་དེ་དག་གཞིར་བྱས་
པའི་མདོན་པའི་བསྟན་བཅོས་རྣམས་དང་། ༢ ལྷགས་རྒྱ་མེད་གྱི་གཞུང་སྦྱི་དང་ལྷག་
པར་དཔལ་དུས་གྱི་འཕོར་ལོའི་གཞུང་རྣམས་དང་། ༣ སྣོན་གྱི་གཞུང་སློབ་དཔོན་
དཔའ་པོའི་ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་སྦྱིང་པོ་བསྐྱས་བ་ལྟ་བུ་གོང་དུ་བྲངས་བ་བཅས་སོ།།
གཞུང་དེ་དག་ཏུ་མངལ་གྱི་གནས་སྐབས་སོ་སོར་འབྲེད་ཚུལ་ཡང་ཅུང་མི་འབྲསྟེ།

405 ལྟེ་དགེ་བསྟན། གསོ་རིག་ཏེ། ལུས་གནས་གྱི་ལེའུ་དང་པོ། སློཀ ༢༡--༢༢ འོག ༡༠༤ བ།
དཔེ་བསྐྱར་ལ། དེབ་ ༡༡༡འོག ༣༠༡

དཔེར་ན། དགའ་བོ་མངལ་གནས་ཀྱི་མདོ་ལྟ་བུར་ནི་གཙོ་བོར་བདུན་སྟག་རེའི་དུས་
 ལ་ཚད་བཟུང་སྟེ། དེ་དག་གི་གནས་སྐབས་སུ་མངལ་དུ་འགྱུར་བ་འགོ་ཚུལ་བཤད་
 ལ། དུས་འཁོར་གྱི་གཞུང་དུ་ནི་སྤྱིར་རྒྱ་བ་སོ་སོར་འགྱུར་བ་རི་ལྟར་འགོ་བའི་བཤད་
 པ་མཛད་མོད། ༡ གཙོ་བོར་རྒྱ་བ་དང་པོ་དང་གཉིས་པ་གཉིས། ༢ གསུམ་པ་དང་བཞི་
 པ་གཉིས། ༣ ལྷ་པ་ནས་སྐྱེ་བའི་སྤྱོད་ལ་བར་དང་། ༤ མཐར་སྐྱེ་བའི་གནས་སྐབས་
 བཅས་བཞིར་མཛད་དེ། དེ་ནམས་རིམ་པ་བཞིན། ༥ དང་། རུས་སྟལ། བག་ཤོད། མིའི་
 སེང་གོ་སོགས་དང་ཚོས་མཐུན་སྦྱར་ཏེ་གསུངས། སྟན་གྱི་གཞུང་དུ་ནི། གཙོ་བོར་
 རྒྱ་བ་རེ་ལ་གནས་སྐབས་རེར་བཞག་སྟེ་དེ་དག་སོ་སོའི་སྐབས་སུ་མངལ་དུ་འགྱུར་བ་
 འགོ་ཚུལ་གསལ་བར་གསུངས་པ་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཡོད་པ་གོང་དུ་ཞེས་ཏུ་བཤོད་
 པ་ལས་ཤེས་ཀྱིས། འོན་ཀྱང་མངལ་དུ་སྟོག་མར་པ་མའི་ཁྱ་ཁྱག་འབྲེས་པའི་དྲངས་
 མ་ཙམ་ཞེག་ལས་མེད་པ་དེ། རིམ་གྱིས་རྒྱས་ཏེ་ལུས་ཀྱི་ཡན་ལག་དང་། དབང་པོ་
 འོད་པ་སོགས་བྱུང་བར་སྦྱོར་བ་ལ་ལུགས་དེ་གསུམ་ཁྱད་པར་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་དོ།།

༥ འཕྲོས་དོན་སྤྱི་བའི་ལུས་ཅ་རྒྱུད་ཐེག་ལའི་རྣམ་གཞག

༡) གསང་སྤྲུག་སློབ་མེད་ཀྱི་གཞུང་ལས་གསུངས་ཚུལ།

འཕགས་ཡུལ་གྱི་ནང་པའི་གསང་སྤྲུག་སློབ་མེད་ཀྱི་གཞུང་དང་། དེ་བཞིན་དུ་
སྤྲོན་གྱི་གཞུང་ལས་ལུས་ལ་ད་ལྟའི་ཤ་རུས་གདོས་བཅས་ཀྱི་ལུས་རགས་པ་འདི་ཅམ་
མིན་པར་སྤྱི་བའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་ལུས་གསུངས་ཤིང་། དེ་ལྟ་བུའི་སྤྱི་བའི་ལུས་ཀྱིས་
རགས་པའི་ལུས་ལ་བྱ་བ་འདྲུག་ཚུལ་དེ་གཙོ་བོར་གནས་པ་ཅ་དང་། གཡོ་བ་རྒྱུད་།
བཞོན་པ་ཐེག་ལའི་བཅས་གསུམ་གྱི་བྱེད་ལས་ཀྱི་སྤྲོད་ནས་བཤད་པའི་རྣམ་གཞག་
འབྲུང་བ་འདིར་དོ་སྤྲོད་ཀྱི་ཚུལ་དུ་འགོད་པ་ལ། སྤྱི་བའི་ལུས་ཅ་རྒྱུད་གི་རྣམ་གཞག་
སྤྲུག་སློབ་མེད་ཀྱི་གཞུང་ནས་གསུངས་ཚུལ་ལེ། སྤྱིར་ནང་པའི་གཞུང་ལས་ལུས་ལ་
རགས་པ་སྤྱི་བའི་ལུས་ལྷན་པ་དང་གསུམ་དུ་ཡོད་པར་གསུངས་ཤིང་། ཤ་རུས་གདོས་
བཅས་ཀྱི་འབྲུང་ལུས་དེ་ལུས་རགས་པ་དང་། ཅ་རྒྱུད་ཐེག་ལའི་དང་། མི་ལམ་དང་བར་
དོའི་ལུས་རྣམས་སྤྱི་བའི་དང་། སྤྲོད་པ་བཞིའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་བཞེན་པར་གྱུར་
པའི་རྒྱུད་དང་། ལྷན་པར་དུ་སྤྲོད་པ་བཞི་བའོད་གསལ་གྱི་བཞེན་པའི་རྒྱུད་ལེ་ལུས་ཤིན་
ཏུ་སྤྱི་བའི་གསུངས། དེ་བཞིན་དུ་ལོག་ཏུ་འཆད་འགྱུར་ལྟར་སེམས་ལའང་སྤོ་སྤོའི་རྣམ་
ཤེས་རྣམས་རགས་པ་དང་། ཅ་ཉོན་ཉེ་ཉོན་རྣམས་དང་རང་བཞིན་བརྒྱུད་ཅུའི་རྣམ་
པར་ཉོག་པ་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་སེམས་རྣམས་སྤྱི་བའི་དང་། སྤྲོད་པ་བཞིའི་དོ་བོར་

གྱུར་པའི་སེམས་རྣམས་ཤིན་ཏུ་སྤྲ་བ་ཡིན་པར་གསུངས། དེ་ལྟ་བུའི་ལྷུ་ཆགས་སེམས་
 རགས་པ་ཚོ་གས་པ་དེ་ལྷུ་ཆགས་སེམས་སྤྱན་མོང་བའི་གནས་ཚུལ་རགས་པ་ཞེས་པ་
 དང་། ཤིན་ཏུ་སྤྲ་བའི་རྒྱུ་ཆགས་ངོ་བོ་དབྱེར་མེད་པར་གནས་པ་དེ་ལ་ལྷུ་ཆགས་
 སྤྱན་མོང་བའི་སྤྲ་བའི་གནས་ཚུལ་ཞེས་གསུངས་ཏེ། དཔེར་ན་དཔལ་ལྷོ་རོ་བའི་རིམ་
 ལྷ་བསྐྱས་པ་གསལ་བ་ལས།

དངོས་པོའི་གནས་སྤྱགས་གཉིས་ཡིན་ཏེ།
 སེམས་དང་ལྷུ་ཆགས་ཀྱི་གནས་ཐབས་ལས།།
 རགས་དང་སྤྲ་དང་ཤིན་ཏུ་སྤྲ།།
 སྤྱན་མོང་དབྱེར་མེད་རིམ་ཞེས་བྲ།།⁴⁰⁶ ཞེས་འབྲུང་།

སྤྲ་བའི་ལྷུ་ཆ་རྒྱུ་ཆགས་ལེ་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་གསང་སྤྱགས་སྤྲ་མེད་ཀྱི་
 གཞུང་ལས་བྱུང་བ་མདོ་ཅམ་བཤད་པ་ལ། མོག་མར་ཅའི་རྣམ་གཞག་ནི། ཅ་ཞེས་
 པ་རྒྱུང་དང་ཁམས་སོགས་གནས་ཤིང་རྒྱ་བ་དང་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ཉེན་བྱེད་པའི་སྐབས་
 འདབ་ཀྱི་རྣམ་པ་ཅན་པན་རྒྱུན་འབྲེལ་བའི་ལྷུ་ཆ་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཤིག་ལ་འདྲོག་ཅའི་སྤྲ་
 རོན་ཡང་། རང་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱུང་དང་བྱུངས་ཁྲག་སྤྱི་ནང་ཀུན་ཏུ་བྱུ་གའི་ལམ་ནས་རྒྱ་
 ཞིང་འབྲེལ་བའི་གཞིར་གྱུར་ཅིང་ལྷུ་ཆ་མོག་མར་གྲུབ་ཅིང་འབྲེལ་བ་དང་། བར་དུ་
 ལྷུ་ཆ་རིང་དུ་གནས་ཤིང་འཚོ་བ་དང་མཐར་འཛི་བ་སོགས་ཀྱི་ཅ་བར་གྱུར་པས་ན་
 ཅ་ཞེས་བྲའོ། །དེ་ཡང་དགའ་ལོ་མངལ་དུ་འབྲུག་པ་བསྟན་པའི་མདོ་ལས།

406 རྗེ་དགེ་བསྟན། རྒྱུང་འབྲེལ། ཞི། ལྷོ་ཀ ༡ ལོག ༡༧༤ བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེབ། ༡༤ ལོག ༡༧༧

ཞག་བདུན་སྟག་བཅུ་བཞི་བ་ལ་མའི་མངལ་ན་གནས་པའི་ཆེ་ཡང་ལས་ཀྱི་
 རྒྱང་མངོན་པར་བྱུབ་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་རྒྱུད་པའི་སྟོ་ཞེས་བྱ་སྟེ། རྒྱང་དེའི་
 སྟོ་བས་ཀྱིས་ཅ་རྒྱུད་དགུ་བརྒྱབ་སྐྱེད་ནས་ལུས་ཀྱི་མདུན་དང་། རྒྱབ་དང་།
 གཡས་གཡོན་སྟོ་ལ་མར་གཡོག་པར་བྱེད་དོ། །ཞག་བདུན་སྟག་བཙེ་ལྷ་བ་
 ལ་མའི་མངལ་ན་གནས་པའི་ཆེ་ཡང་ལས་ཀྱི་རྒྱང་མངོན་པར་བྱུབ་པ་གང་
 ཡིན་པ་དེ་ནི་བད་མ་ཞེས་བྱ་སྟེ། རྒྱང་དེའི་སྟོ་བས་ཀྱིས་ཅར་རྒྱ་བ་ཉི་ཤུ་བསྐྱེད་
 བས་བཟའ་བ་དང་། བརྒྱང་བའི་རོ་གང་ཡིན་པ་ཅ་འདིར་ཞུགས་ནས་ལུས་ལ་
 བན་འདོགས་པར་བྱེད་དོ། །ཉི་ཤུ་གང་ཞེ་ན། ལུས་ཀྱི་མདུན་དང་རྒྱབ་དང་།
 གཡས་གཡོན་རེ་རེ་ལ་ཡང་ཅ་སྟེ་སྟོ་ཡོད་དེ། ཅ་འདི་དག་རེ་རེ་ལ་ཡང་ཅ་
 སྟེ་མའི་ཡན་ལག་བཞི་བཅུ་བཞི་བཅུ་ཡོད་དོ། །ཅ་དེ་དག་རེ་རེ་ལ་ཡང་ཡན་
 ལག་བརྒྱ་བརྒྱ་ཡོད་དོ། །ལུས་ཀྱི་མདུན་ན་ཡོད་པ་ཉི་ལྔ་ཞི་ནི་ས་ག་ཞེས་བྱའོ། །
 ལུས་ཀྱི་རྒྱབ་ན་ཡོད་པ་ཉི་ལྔ་ཞི་ནི་སྟོ་བས་ཞེས་བྱའོ། །ལུས་ཀྱི་གཡོན་སྟོ་གས་
 བ་ཡོད་པ་ཉི་ལྔ་ཞི་ནི་བརྟན་པ་ཞེས་བྱའོ། །ལུས་ཀྱི་གཡས་སྟོ་གས་བ་ཡོད་པ་ཉི་
 ལྔ་ཞི་མཐུ་དང་ལྡན་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། དེ་ལྟར་ན་ཅའི་ཡན་ལག་ཆེ་སྟེ་བརྒྱད་ཞི་
 ལུས་དེ་ལ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ། །ཅ་དེ་དག་ཀྱང་ཁ་དོག་རྣམ་པ་སྣ་ཚོ་གས་དང་
 ལྡན་ཏེ། འདི་ལྟ་སྟེ། སྟོ་བ་སོ་དང་། སེར་སོ་དང་། དམར་སོ་དང་། དཀར་སོ་
 དང་། མར་དང་། ཞོ་དང་། འབྲུ་མར་གྱི་ཁ་དོག་གོ། ཅ་བརྒྱད་ཞི་སོ་དེ་དག་
 རེ་རེ་ལ་ཡང་ཅ་བ་རེ་རེ་ཡོད་དེ། ཅ་བ་རེ་རེ་ལ་ཡང་བྲུ་ག་སྣ་ཚོ་གས་ཡོད་དེ།
 བྲུ་ག་གཅིག་དང་། བྲུ་ག་གཉིས་ནས་བྲུ་ག་བདུན་གྱི་བར་དང་ལྡན་ཏེ། རེ་རེ་

ཡང་སྤྱི་བྱ་ག་དང་པན་ཚུན་འབྲེལ་ཉེ་དེ་ནི་དཔེར་ན། བད་མའི་ཅ་བ་ལ་བྱ་
ག་མང་པོ་ཡོད་པ་རྗེས་སུ་བ་བཞིན་ལོ།⁴⁰⁷

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་མདོར་ན་མདོ་དེ་ལས་ལུས་ཀྱི་གཡས་གཡོན་རྒྱབ་མདུན་
གཉིས་ཉེ་བཞི་པོ་རེ་རེ་ལ་ཅ་ཉི་མི་ཉི་མི་སྟེ། བསྐྱོམས་པས་ལུས་ལ་ཅ་བརྒྱད་མི་
ཡོད་པར་གསུངས་སོ།།

གསར་སྐྱབས་སྐྱེ་མེད་སྤྱིའི་ལུགས་ལྟར་ན། ལུས་ལ་ཅ་བདུན་མི་ཉིས་སྟོང་
ཡོད་པར་གསུངས་ཉེ། དེ་ཡང་ལུས་ཀྱི་སྟོང་གར་ཐོག་མར་ཆགས་པའི་ཅ་གསུམ་
ནི། སྟོང་གའི་ཐད་ཀྱི་རོ་མའམ་ར་ས་ན་དང་། རྒྱུང་མའམ་ལྷ་ལ་ན། དབྱུ་མའམ་ཨ་
མ་རྒྱུ་ཉི་གསུམ་མོ། །དེ་ལྟར་ཡང་དཔལ་བདེ་མཚོག་སྟོམ་པ་འབྱུང་བའི་རྒྱུད་ལས།
ལ་ལ་རྒྱ་ལ་སོགས་པའི་ཅ། །ཅ་རྣམས་ཀུན་གྱི་གཙོ་བོ་སྟེ། ⁴⁰⁸ ཞེས་དང་།
བཤད་རྒྱུད་རྗོ་རྗེ་འཕྲེང་བ་ལས།

ལ་ལ་རྒྱ་དང་ར་ས་རྒྱ། །ཨ་མ་རྒྱ་ཉི་ཞེས་བྱའི་མིང་།⁴⁰⁹

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ།།

སྟོང་གར་ཐོག་མར་ཆགས་པའི་ཅ་ལྟ་ནི། ལྷ་མ་གསུམ་གྱི་སྟོང་དུ་སྟོང་གའི་
ཤར་གྱི་སུམ་སྟོར་མ་དང་། ལྷའི་འདོད་མ་སྟེ་གཉིས་བསྐྱེད་པས་ལྷ་ཡིན་ལ། ལྷ་པོ་
དེ་དག་དུས་མཉམ་དུ་ཆགས་སོ། །དེ་ནས་རུབ་གྱི་བྲིམ་མ་དང་། བྱང་གི་གཏུམ་མོ།
དབྱུ་མ་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་གཤེན་པས་པའི་བདུན་བྲལ་མ་སྟེ་གསུམ་པོ་དེ་དག་དུས་མཉམ་

407 ལྟེ་དགོ བཀའ། དཀོན་བཅེགས། ག བམ་པོ་དང་པོ། ཤོག 307 ལ། དཔེ་བསྐྱར་ལ། དེག 27 ཤོག 207
408 ལྟེ་དགོ བཀའ། རྒྱུད། ལ། རིམ་པར་བྱེ་བ་བདུན་པ། རྒྱུ་ 30 ཤོག 323 ལ། དཔེ་བསྐྱར་ལ། དེག 26 ཤོག 203
409 ལྟེ་དགོ བཀའ། རྒྱུད། ཅ། ལེའུ་སུམ་རྩ་པ། རྒྱུ་ 4 ཤོག 303 ལ། དཔེ་བསྐྱར་ལ། དེག 17 ཤོག 133

དུ་ཆགས་ལ། ལྷ་མ་ལྷའི་སྤྲེང་དུ་དེ་གསུམ་བསྐྱེད་པས་བརྒྱད་པོ་དེ་དག་ལ་སྤྲེང་གར་
ཐོག་མར་ཆགས་པའི་ཅ་བརྒྱད་ཅེས་བྲལོ། །དེ་ཡང་བཤད་རྒྱུ་དོ་རྩེ་འཕྲེང་བ་ལས།

དེ་ནམས་སྤྲོས་པའི་སྤྲོར་བ་ཡིས།།

རེ་རེའི་རིམ་གྱིས་སྐྱེན་བརྒྱད་བརྒྱད། །⁴¹⁰ ཅེས་སོ།།

ཤར་གྱི་སྐུམ་སྤྲོར་ལ། ལྷའི་འདོད་ལ། ལུབ་གྱི་ཁྲིམ་ལ། བྲང་གི་གཏུམ་མོ་བཞིའི་
སྤྲེང་དུ་སྐུམ་སྤྲོར་མ་ལས་གྲེས་པའི་ཤར་སྤོ་དང་། འདོད་མ་ལས་གྲེས་པའི་སྤོ་ལུབ་
དང་། ཁྲིམ་མ་ལས་གྲེས་པའི་ལུབ་བྲང་དང་། གཏུམ་མོ་ལས་གྲེས་པའི་བྲང་ཤར་གྱི་
ཅ་འདབ་སྤྲེ་དེ་བརྒྱད་ལ་སྤྲེང་གའི་ཅ་འདབ་བརྒྱད་ཅེས་བྲ། དེ་ལྟར་ན་སྤྲེང་གའི་ཅ་
འདབ་བརྒྱད་དང་སྤྲེང་གར་ཐོག་མར་ཆགས་པའི་ཅ་བརྒྱད་གཉིས་དོན་མི་གཅིག་གོ།

ཤར་གྱི་སྐུམ་སྤྲོར་མ་སོགས་ཅ་འདབ་བརྒྱད་ལ་སྐྱུ་གསུང་སྐྱུགས་གྱིས་དབྲེ་
བས་ཅ་ཉེར་བཞི་ལ་གནས་ཉེར་བཞིའི་ཅ་ཞེས་བྲ། ཡང་དག་པར་སྤྲོར་བ་ཞེས་
བྲ་བའི་རྒྱུད་ལས།

ལུས་གྱི་སྤྲེང་གི་ནང་དུ་འོ། །ཅ་སྤྲེ་ནམས་འི་ནམས་པར་གནས།།

སྐྱུ་གསུང་སྐྱུགས་གྱི་དབྲེ་བ་ཡིས། །ཉི་ཤུ་ཅ་བཞི་ཉེ་བར་བརྗོད།།⁴¹¹

ཅེས་གསུངས།

---

410 ལྷེ་དགོ་བཀའ། རྒྱུད། ཅ། ལེ་ལུ་སྐུམ་ཅུ་ལ། སྤྲོག་ ༡༠ སོག་ ༡༩༩ ཅ། དཔེ་བསྐྱུར་ལ། དེས། ༡༡ སོག་ ༡༩༩
411 ལྷེ་དགོ་བཀའ། རྒྱུད། ཅ། བཏག་མ་བྲུག་པའི་རབ་བྲེད་གཉིས་ལ། སྤྲོག་ ༡༩--༡༥ སོག་ ༡༡༩ ཅ།
དཔེ་བསྐྱུར་ལ། དེས། ༡༩ སོག་ ༣༠༥

སྟོང་སྐྱུག་ཉི་ཤུ་ཅ་བཞི་ཅེ། །ཅ་ཅི་ཉལ་ཏུ་མད་བྱུང་བ།
 བྱང་ཚུབ་སེམས་ནི་འབབ་པར་ཤེས། །བདེ་བ་ཐམས་ཅད་རབ་ཏུ་འཕེལ།
 ཉལ་ཏུ་མད་དུ་བྱུང་བའི་ཅ། །སྟོང་སྐྱུག་ཉི་ཤུ་ཅ་བཞི་ཅེ།
 །ཞག་འབབ་པར་ནི་ཤེས་པར་བྱ། །ཉི་མ་འཕོ་བའི་བདག་ཉིད་ཅན།
 ཉལ་ཏུ་མད་དུ་བྱུང་བའི་ཅ། །སྟོང་སྐྱུག་ཉི་ཤུ་ཅ་བཞི་ཅེ།
 རྒྱང་རྒྱ་བར་ནི་ཤེས་པར་བྱ། །⁴¹⁵ ཞེས་སོ།

ཅ་དེ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་བྱང་སེམས་དཀར་པོ་ཤས་ཆེར་འབབ་པའི་ཅ་རྣམས་
 ལ་སྐྱའི་ཅ་དང་། དམར་པོ་ཤས་ཆེར་འབབ་པའི་ཅ་རྣམས་ལ་གསུང་གི་ཅ་དང་། རྒྱང་
 ཤས་ཆེར་འབབ་པའི་ཅ་རྣམས་ལ་སྐྱུག་ཀྱི་ཅ་ཞེས་བྱ་ཞིང་ཅ་གཞན་རྣམས་དེ་དག་
 ཏུ་འདུ་བར་བཤད་དོ།

ཅའི་གཙོ་བོ་ཡང་། དཔལ་བདེ་མཚོག་སྐྱེས་པ་འབྱུང་བའི་རྒྱད་ལས།
 ལུས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འགོ་བའི་ཅ། །སྟོང་སྐྱུག་བདུན་ཅ་ཅ་གཉིས་འབྱུང་།
 ཅ་རྣམས་དང་ནི་ཉེ་བའི་ཅ། །དེ་དག་གཞན་ལ་བརྟེན་པ་སྟེ།
 བརྒྱ་ལས་ཉི་ཤུ་སྐྱུག་པའི་ཅ། །གཙོ་བོ་ཞེས་ནི་བྱ་བར་བརྗོད། ⁴¹⁶ ཅས་དང་།
 དཔལ་མཁའ་འགོ་རྒྱ་མཚོའི་རྒྱད་ལས།
 འཁོར་ལོ་བཞི་ཡི་བརྗོད་ཏུ། །ཅ་ཅི་བརྒྱ་དང་ཉི་ཤུ་ལོ། ⁴¹⁷

415 ལྟེ་དགེ་བཀའ། རྒྱད། ཅ། ལེ་ཏུ་སྐྱེས་ཅུ་བ་སྟོག་ ༡--༩ ཤོག་ ༡༩༡ ཅ། དཔེ་བལྟར་ལ། དེ་བ། ༡༡ ཤོག་ ༡༩༩
 416 ལྟེ་དགེ་བཀའ། རྒྱད། །ལ། དེ་མ་པར་བྱེ་བ་བདུན་ལ། སྟོག་ ༡--༩ ཤོག་ ༡༩༡ ཅ།
 དཔེ་བལྟར་ལ། དེ་བ། ༡༡ ཤོག་ ༡༩༡
 417 ལྟེ་དགེ་བཀའ། རྒྱད། །ལ། ལེ་ཏུ་སྐྱེས་ལ། སྟོག་ ༡ ཤོག་ ༡༥ ཅ། དཔེ་བལྟར་ལ། དེ་བ། ༡༡ ཤོག་ ༩༩ ཅ།

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་སྤྱི་བོ་མགྲིན་པ་སྤྱིང་ག་ལྟེ་བའི་ཅ་འདབ་རྣམས་སོ། །
 དེ་ཡང་སྤྱི་བོའི་ཅ་འཁོར་བདེ་ཆེན་གྱི་འཁོར་ལོ་ལ་ཅ་འདབ་སོ་གཉིས། མགྲིན་པ་
 ལོངས་སྤྱོད་གྱི་འཁོར་ལོ་ལ་ཅ་འདབ་བཅུ་རྒྱག་སྤྱིང་ག་ཆོས་གྱི་འཁོར་ལོ་ལ་ཅ་
 འདབ་བརྒྱད། ལྟེ་བ་སྤྱུལ་བའི་འཁོར་ལོ་ལ་ཅ་འདབ་ཤེ་བཞི་རྣམས་བསྐྱོམས་པས་
 བརྒྱ་དང་ཉི་ལུའོ། །དེ་དག་གིས་རྒྱུང་དང་རྣམ་ཤེས་གྱི་རྟེན་བྱེད་པས་ཅའི་གཙོ་བོར་
 བཤད་ལ། དེ་ལས་ཀྱང་བསྐྱུས་ན། སོ་དང་སེན་མོ་བསྐྱེད་པ་སོགས་ཁམས་གྱི་རྟེན་
 བྱེད་པས་ལུལ་སོ་གཉིས་གྱི་ཅ་རྣམས་གཙོ་བོ་དང་། དེ་ལས་ཀྱང་བསྐྱུས་པའི་གནས་
 ཉེར་བཞིའི་ཅ་རྣམས་གཙོ་བོ་དང་། ཡང་དེ་ལས་ཀྱང་བསྐྱུས་ན། རོ་རྒྱུང་གི་རྒྱུང་དབུ་
 མར་ཞུགས་གནས་ཐིམ་གསུམ་བྱས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་འོང་གསལ་ལྷན་སྐྱེས་གྱི་བདེ་
 ཆེན་འཆར་བས་རོ་རྒྱུང་དབུ་མ་གསུམ་གཙོ་བོ་དང་། དེ་གསུམ་གྱི་ནང་ནས་ཀྱང་
 དབུ་མ་གཙོ་བོ་ཡིན་ནོ། །དབུ་མ་ལའང་གཞི་དུས་སུ་རྣམ་ཤེས་འཇུག་གནས་འཕོ་
 གསུམ་བྱེད་པའི་གཞི་དང་འོད་གསལ་རྫོགས་པར་འཆར་བའི་གནས་ཡིན་པས་
 སྤྱིང་གའི་ཐད་གྱི་དབུ་མ་གཙོ་བོ་ཡིན་ནོ། །

ཅ་འཁོར་བཤད་པ་ལ། སྤྱི་བོའི་ཅ་འཁོར་བདེ་ཆེན་གྱི་འཁོར་ལོ་ནི། ལྷན་རྒྱ་
 དང་ཐོད་པའི་བར་ཅམ་གྱི་དབུ་མ་ལ་རོ་རྒྱུང་གཉིས་གྱིས་ལུ་བྱ་རྒྱུད་དུ་དགྲིས་པའི་
 མཆོམས་ནས་གྲུས་པའི་ཅ་འདབ་བཞི། དེ་ལས་བརྒྱད། དེ་ལས་བཅུ་རྒྱག་དེ་ལས་
 གྲུས་པའི་ཅ་འདབ་སུམ་ཅུ་སོ་གཉིས་སོ། །དེ་དག་གི་ཁ་དོག་ནི་སྣ་ཆོགས་པ། སྣོམ་
 སྤ་འཇག་མ་སྣོམ་ཤོས་ཅམ། དེའི་ལྟེ་བ་བྱ་གསུམ་པ། དབྱིབས་གདུགས་ལུབ་བ་ལྟ་

བུའོ། །བདེ་ཆེན་གྱི་འཁོར་ལོ་ཞེས་པ་ནི་བདེ་བ་སྐྱེ་བའི་རྟེན་ཀྱང་ལྟ་བུའི་བྱང་སེམས་
དཀར་པོ་སྐྱེ་བའི་ཅ་འཁོར་དེར་གནས་པས་དེ་སྐད་དུ་བརྗོད།

མགྲིན་པའི་ཅ་འཁོར་ལོངས་སྤོད་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ནི། མགྲིན་པར་ཨོལ་མདུད་
ཀྱི་ཐད་ཅམ་དུ་རོ་རྒྱང་གཉིས་ཀྱིས་དབུ་མ་ལ་མདུད་མཚམས་ནས་གྲེས་པའི་ཅ་
འདབ་བཞི། དེ་ལས་བརྒྱད། དེ་ལས་གྲེས་པའི་ཅ་འདབ་བཅུ་དྲུག་གོ། །དེ་དག་གི་
ཁ་དོག་དམར་པོ། ཅ་འཁོར་དེའི་ལྟེ་བ་རྒྱམ་པོ། དབྱིབས་གདུགས་མགོ་མཇུག་
བརྗོད་པ་ལྟ་བུའོ། །ལོངས་སྤོད་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ཞེས་པ་ནི་རོ་དྲུག་ལ་ལོངས་སྤོད་
བྱེད་མགྲིན་པའི་ཅ་འཁོར་དེ་ཡིན་པས་ན་དེ་ལྟར་བརྗོད།

སྤྱིར་གའི་ཅ་འཁོར་ཚོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ནི། ལུ་མ་གཉིས་ཀྱི་བར་དབུས་ཐད་
དུ་རོ་རྒྱང་གཉིས་ཀྱིས་དབུ་མ་ལ་སྤུམ་དགྲིས་བྱས་པའི་མཚམས་ནས་གྲེས་པའི་
ཅ་འདབ་བཞི། དེ་ལས་གྲེས་པའི་ཅ་འདབ་བརྒྱད་དོ། །དེ་དག་གི་ཁ་དོག་དཀར་
པོ། ཅ་འཁོར་དེའི་ལྟེ་བ་རྒྱམ་པོ། དབྱིབས་གདུགས་སུབ་པ་ལྟ་བུའོ། །ཚོས་ཀྱི་
འཁོར་ལོ་ཞེས་པ་ནི་ཚོས་ཀྱི་ཅ་བ་ཤིན་ཏུ་སྤུ་བའི་རྒྱང་སེམས་ཀྱི་རྟེན་མི་ཤིགས་
པའི་ཐིག་ལེ་སྤྱིར་གའི་ཅ་འཁོར་དེར་གནས་པས་དེ་ལྟར་བརྗོད།

ལྟེ་བའི་ཅ་འཁོར་སྤུལ་པའི་འཁོར་ལོ་ནི། ལྟེ་བའི་བྱ་གའི་ཐད་དུ་རོ་རྒྱང་
གཉིས་ཀྱིས་དབུ་མ་ལ་དགྲིས་པའི་མཚམས་ནས་གྲེས་པའི་ཅ་འདབ་བཞི། དེ་
ལས་བརྒྱད། དེ་ལས་བཅུ་དྲུག། །དེ་ལས་སོ་གཉིས། དེ་ལས་གྲེས་པའི་ཅ་འདབ་
རེ་བཞིའོ། །དེ་དག་གི་ཁ་དོག་ནི་སྤྲ་ཚོགས་པ། ཅ་འཁོར་དེའི་ལྟེ་བ་སྤུ་གསུམ་
པ། དབྱིབས་གདུགས་མགོ་མཇུག་བརྗོད་པ་ལྟ་བུའོ། །སྤུལ་པའི་འཁོར་ལོ་ཞེས་

བ་ནི་བདེ་བ་ཆེན་པོ་སྤྲུལ་བ་འཕམ་སྐྱེད་པའི་གཞི་གཏུམ་མའི་མེ་གཙོ་བོར་ལྟེ་བའི་
ཅ་འཁོར་དེར་གནས་པས་དེ་ལྟར་བརྗོད།

གསང་བའི་ཅ་འཁོར་བདེ་སྐྱོང་གི་འཁོར་ལོ་ནི། འདོམས་ཀྱི་སྤྱོད་ཀྱི་འཕྲུག་གི་
གི་མཚམས་ཀྱི་ཐད་དུ་དབུ་མ་ལ་རོ་རྒྱུང་གིས་མཐུད་མཚམས་ནས་གྲུས་པའི་ཅ་
འདབ་བཞི། དེ་ལས་བརྒྱུད། དེའི་ཕྱོགས་བཞིའི་ཆ་རེ་རེ་ལ་ལྷ་ལྷ་སྟེ་ཉི་ཤུ། ཕྱོགས་
བཞིའི་མཚམས་ཀྱི་བཞི། གྲུས་གཞིའི་བརྒྱུད་དེ་སོ་གཉིས་སོ། །དེ་དག་གི་ཁ་དོག་
དམར་སོ། ཅ་འཁོར་དེའི་ལྟེ་བ་བྱ་གསུམ་པ། དབྱིབས་གཏུགས་སུ་བ་བ་ལྷ་བུའོ། །
བདེ་སྐྱོང་གི་འཁོར་ལོ་ཞེས་བ་ནི་ལུགས་འབྱུང་ལུགས་ལྡོག་གི་ལྟན་སྐྱེས་ཀྱི་བདེ་བ་
གཙོ་བོར་གསང་གནས་ཀྱི་ཅ་འཁོར་དེ་ནས་སྐྱོང་བས་དེ་ལྟར་བརྗོད་དོ།

ཡང་ཅ་འཁོར་ཆེ་བ་ལྷ་དང་རྒྱུང་བ་གསུམ་སྟེ་བརྒྱུད་ཅེས་བ་ནི། སྤྱི་བའི་ཅ་
འཁོར་སོགས་ལྟེ་བའི་སྤྱོད་དུ་སྤྱི་བ་མའི་དབུས་ཀྱི་རྒྱུང་འཁོར་ཅ་འདབ་དྲུག་པ། མགྱིན་
སྤྱིང་གཉིས་ཀྱི་བར་ཀྱི་མེ་འཁོར་ཅ་འདབ་གསུམ་པ། འོར་བུའི་དབུས་ཀྱི་ཅ་འཁོར་
འདབ་མ་བརྒྱུད་བ་རྣམས་བསྐྱེད་པས་བརྒྱུད་དོ། །ཅ་འདབ་རྣམས་ཀྱི་ཅ་བ་ཐམས་
ཅད་དབུ་མ་ལ་ལྷུག་ཅིང་དེ་ཡང་རོ་རྒྱུང་གཉིས་ཀྱི་ཐད་ཀྱི་ཅ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་རོ་
རྒྱུང་གཉིས་ལ་ཐལ་བུང་དུ་ལུག་སྟེ་དབུ་མ་ལ་ལྷུག་པར་བཞད་དོ།

ཅ་དེ་རྣམས་སུ་རྒྱུང་དང་བྱང་སེམས་འབབ་ཚུལ་ནི། རོ་མའི་ནང་ནས་མའི་
རྒྱུང་རྒྱ་ཞིང་ཁྲག་འབབ། རྒྱུང་མའི་ནང་ནས་རྒྱུང་གི་རྒྱུང་རྒྱ་ཞིང་ཁྲ་བ་འབབ། ས་
རྒྱུང་དང་རྒྱུང་གཉིས་རོ་རྒྱུང་གཉིས་ཀ་ནས་རྒྱ་ཞིང་འབབ་བ་ཡིན། གཞིའི་དུས་
སུ་འཆི་བའི་སྐབས་ཁོ་ནར་ལས་དབང་གིས་སྤྱིང་གའི་མཐུད་པ་གྲོལ་ནས་ཅ་དབུ་

མར་རྒྱུ་རྒྱ་བ་མ་གཏོགས། ལམ་མ་བསྐྱོམས་པར་སྡིང་གའི་མདུད་པ་འགྲོལ་བའི་
 སྐབས་མེད་དོ། །རོ་རྒྱུང་གཉིས་ཀྱིས་ཅ་དབུ་མ་ལ་ལུ་གུ་རྒྱུད་ཏུ་འཁྱུད་པའི་མདུད་
 བ་ཤིན་ཏུ་དབྱེ་དཀའ་བར་དགིས་པའི་ཚུལ་ནི། སྡིང་གའི་ཐད་ཏུ་དབུ་མ་ལ་རོ་མས་
 གཡས་ནས་གཡས་སྐྱོར་ཏུ་ལན་གསུམ་དང་། རྒྱུང་མས་གཡོན་ནས་གཡོན་སྐྱོར་
 ཏུ་ལན་གསུམ་ཏུ་མདུད་པས་དགིས་ཤིང་། གཞན་གསང་གནས་ལྟེ་བ་མགིན་པ་
 སྤྱི་བོ་རྣམས་སུ་མདུད་པ་རེ་རེ་ཡོད་དོ། །དེ་ཡང་བཤད་རྒྱུད་རྩོམ་མེད་མེད་པ་ལས།

དེ་ཡང་དབྱེ་བར་དཀའ་བ་ཡི། །དབུས་སུ་མདུད་པ་གསུམ་གྱིས་དགིས།།⁴¹⁸

ཞེས་གསུངས། རོ་རྒྱུང་གཉིས་ཀ་ལ་སྡིང་ལོག་གི་བྱུག་པའི་སྐོ་གཉིས་གཉིས་ཡོད་པར་
 འབྲེལ་རྒྱུང་མ་ཁ་རྒྱར་དང་རོ་མ་ཁ་གྲེན་ལྟར་བཤད་པ་ནི་ཁུ་ཁག་འཕེན་འཛིན་བྱེད་
 མི་བྱེད་ཀྱི་སྐོ་ནས་སོ། །ཅ་ཉེར་བཞི་པོ་དེ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་བྱང་སེམས་དཀའ་པོ་
 ་ཤས་ཆེར་འབབ་པའི་ཅ་རྣམས་ལ་སྐྱའི་ཅ་འམ་སྡིང་སྡོབས་ཀྱི་ཅ་ཞེས་བྲ་ལ། དམར་
 པོ་ཤས་ཆེར་འབབ་པའི་ཅ་རྣམས་ལ་གསུང་གི་ཅ་འམ་རྩལ་གྱི་ཅ་ཞེས་དང་། རྒྱུང་
 ་ཤས་ཆེར་འབབ་པའི་ཅ་རྣམས་ལ་བྱུགས་ཀྱི་ཅ་འམ་སུན་པའི་ཅ་ཞེས་བྲ་ལོ། །སྤོགས་
 བཞིའི་ཅ་འདབ་བཞི་ལས་འབྱུང་བ་བཞིའི་རྒྱུང་རྒྱ་ཞིང་། མཚམས་བཞིའི་ཅ་འདབ་
 བཞིའི་ནང་ནས་གསུགས་སྐྱ་ཇི་རོ་རེག་བྲ་རྣམས་འབབ་པས་མཚོད་པའི་ཅ་འམ་ཡུལ་
 ལྟ་འབབ་པའི་ཅ་ཞེས་བྲ་ལ། ཅ་འདབ་བརྒྱུད་པོ་དེ་ལས་བཤད་པ་དང་གཅི་བ་ཁུ་བ་
 ཁག་བད་ཀན་ཉེ་བདུད་ཅི་ལྟ་འབབ་པར་གསུངས་སོ། །

418 ལྷེ་དགོ་བཀའ། རྒྱུད། ༣། ལུ་ལྷུག་པ། རྒྱུ་ ༡༠ ཤོག ༢༡༦ ལ། དཔེ་བཅུར་ལ། དེ་ལ། ༡༡ ཤོག ༢༢༢

སྣོང་གར་ཐོག་མར་ཆགས་པའི་ཅ་བརྒྱད་ཀྱི་ནང་ཚན་གྱི་བདུད་བྲལ་མ་ལ་
 འགོག་པའི་ཅའམ་དུས་ཀྱི་ཅ་ཞེས་བྲ། དེ་ཡང་གཞི་ལ་འཆི་དུས་མ་གཏོགས་ཅ་དེའི་
 བང་ནས་རྒྱུད་དང་བྱང་སེམས་མི་འབབ་པར་མ་ཟད་ཅ་གཞན་གྱི་བང་ནས་ཀྱང་རྒྱུད་
 དང་བྱང་སེམས་འབབ་པ་ལ་གོགས་བྱེད་ཅིང་འཆི་བའི་དུས་སུ་དེའི་བང་ནས་རྒྱུད་
 དང་བྱང་སེམས་འབབ་པས་འགོག་པའི་ཅའམ་དུས་ཀྱི་ཅ་ཞེས་བྲའོ།།

ཅའི་ཆགས་རིམ་ནི། ཐོག་མར་པ་མའི་ཁུ་ཁྲག་དཀར་དམར་གཉིས་ཀྱི་དབུས་
 སུ་ནམ་ཤེས་ཞུགས་རྗེས་ཞོའི་སྤྲིས་མ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཆགས་ཤིང་། དེ་ལས་རིམ་གྱིས་
 སྣོང་གའི་ཐད་ཀྱི་རོ་རྒྱུད་དབུ་མ་གསུམ་དང་། སྣོང་གའི་ཅ་འདབ་བརྒྱད་ཀྱི་སུམ་
 རྫོང་མ་དང་འདོད་མ་གཉིས་ཉེ་ལྔ་པོ་དེ་དག་དུས་མཉམ་དུ་ཆགས། དེའི་རྗེས་སུ་
 ཁྲིམ་མ་དང་གཏུམ་མོ་བདུད་བྲལ་མ་གསུམ་ཆགས། དེའི་རྗེས་སུ་སྣོང་གའི་ཅ་
 འཁོར་གྱི་མཚམས་བཞིའི་ཅ་འདབ་བཞི་ཆགས། དེའི་རྗེས་སུ་སྣོང་གའི་ཅ་འདབ་
 བརྒྱད་ལས་གསུམ་གསུམ་གྱེས་པའི་གནས་ཉེར་བཞིའི་ཅ་དང་ཅ་འཁོར་གཞན་
 རྣམས་དང་། གནས་ཉེར་བཞིའི་ཅ་ཉེར་བཞི་ལས་གྱེས་པའི་ཅ་བདུན་ཅུ་ཅ་གཉིས་
 དང་དེ་དག་ལས་གྱེས་པའི་ཅ་བདུན་བྲི་ཉིས་སྟོང་རྣམས་རིམ་གྱིས་ཆགས་སོ།།

དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་རྒྱུད་ལྟར་ན་ལྟེ་བ་ཡན་ཆད་ཀྱི་ཅ་རོ་མ་དང་རྒྱུད་མ་དབུ་མ་
 གསུམ་གྱི་བང་ནས་ཅ་རོ་མ་ལ་ཉི་མའི་ཅ་དང་། དམར་སེར། ར་ས་རྒྱ། ཉི་མའི་ལམ་
 ཞེས་དང་། ཅ་རྒྱུད་མ་ལ་རྩ་བའི་ཅ་དང་། ཨི་ག་ས། ལ་ལ་རྒྱ། རྩ་བའི་ལམ་ཞེས་དང་།
 ཅ་དབུ་མའི་མིང་ལ་སྤྲ་གཅན་གྱི་ཅ་དང་། མཚོག་གི་ཅ་ཞེས་བྲའོ། །ཡང་ལྟེ་བ་མན་
 ཆད་ཀྱི་ཅ་རོ་མ་དང་རྒྱུད་མ་དབུ་མ་གསུམ་གྱི་བང་ནས་རོ་མའི་ཅ་རྒྱུན་ལ་གཅི་བའི་

ཅ་དང་། རྒྱུ་མེད་ཅ་རྒྱུ་ལ་བཤད་བའི་ཅ་དང་། དབུ་མེད་ཅ་རྒྱུ་ལ་དྲུ་ཅན་མ་
 དང་། དུས་མེད་ཅ། ལྷ་བ་འབབ་པའི་ཅ། མཚོག་གི་ཅ་ཞེས་བྱའོ། །ཅ་ཨ་མ་རྒྱ་ཏྲི་ལ་
 རོ་རྒྱུ་གིས་འཇུག་པའི་གནས་ན་ཡོད་པའི་ཅ་འཁོར་ཆེ་བ་དུག་ནི། གསང་གནས་
 གྱི་ཅ་འཁོར་ཅ་འདབ་སོ་གཉིས་པ་དང་། ལྷེ་བའི་ཅ་འཁོར་ཅ་འདབ་རེ་བཞི་པ། ལྷིང་
 གའི་ཅ་འཁོར་ཅ་འདབ་བརྒྱད་པ། མགོན་པའི་ཅ་འཁོར་ཅ་འདབ་སོ་གཉིས་པ། དབྱུང་
 བའི་ཅ་འཁོར་ཅ་འདབ་བཅུ་དྲུག་པ། གཅུ་གཏོར་གྱི་ཅ་འཁོར་ཅ་འདབ་བཞི་པ་རྣམས་
 སོ། །དེ་ཡང་རིགས་ལྡན་བསྐྱེད་པའི་འགྲེལ་ཆེན་དེ་མེད་འོད་ལས། “གཅུ་ག་
 ཏོར་ལ་ཐུན་མཚམས་བཞིའི་དབྱེ་བས་དེ་ཉིད་བཞིའི་མིང་རྣམས་གྱིས་སོ། །ཞེས་བ་
 བས། གསང་བར་འདབ་མ་སྤུལ་ཅུ་ཅ་གཉིས་པ་སྟེ།”⁴¹⁹ ཞེས་གསུངས་པ་སྣང་རོ། །

ཅ་དེ་དག་གི་ནང་དུ་རྒྱ་བའི་རྒྱུ་གི་རྣམ་གཞག་ནི་གཙོ་བོར་གསང་སྤྲུལ་གྱི་
 མེད་ཀྱི་གཞུང་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་རྒྱུ་འགྲེལ་པ་དང་བཅས་པ་ལས་རྒྱས་
 བར་གསུངས་པ། དེ་དག་ཏུ་རྒྱུ་གི་དབྱེ་བ་འཆད་པ་ན། རྩོག་འཛིན། ཐུང་སེལ།
 གྲེན་རྒྱ། ལྷ་བ་བྱེད། མཉམ་གནས་ཏེ་ཅ་བའི་རྒྱུ་ལྟ་དང་། རྒྱ་བ། རྣམ་པར་རྒྱ་བ།
 ཡང་དག་པར་རྒྱ་བ། རབ་ཏུ་རྒྱ་བ། དེས་པར་རྒྱ་བ་སྟེ་ཡན་ལག་གི་རྒྱུ་ལྟ་བཅས་
 བཅུར་གསུངས། དེ་ཡང་གསང་བ་འདུས་པའི་བཤད་རྒྱུ་དགོངས་པ་ལྷུང་སྟོན་ལས།
 རྩོག་དང་གྲེན་རྒྱ་ཐུང་སེལ་དང་། །མཉམ་གནས་ལྷ་བ་བྱེད་ཅེས་བྱ་དང་། །

419 ལྷེ་དགོ བསྟན། རྒྱུ་འགྲེལ། ཟ། རང་མེད་མདོར་བསྐྱེད་གཉིས་པ། འོག ༡༣༤ བ།
 དཔེ་བསྐྱར་མ། དེབ ༤ འོག ༡༤༥

ལྷ་དང་རུས་སྤྲེལ་ཅངས་པ་དང་། །ལྷ་སྦྱིན་གཞུ་རྒྱལ་ཞེས་བྱ་བ།⁴²⁰ ཞེས་དང་།
ལྷ་སྦྱིན་གྱི་རིམ་ལྷ་ལས་བྱུང་།

འདི་ནི་རྣམ་ཤེས་བཞེན་པ་སྟེ།

ལྷ་ཡི་བདག་ཉིད་བཅུ་མིང་ཅན།⁴²¹ ཞེས་གསུངས།

དེ་ཡང་རྣམ་ཤེས་བཞེན་པ་ཞེས་པ་ནི་རྒྱུ་རོ་།

དོ་རྗེ་འཕྲེང་བ་ལས།

ཉིན་དང་མཚན་མོ་རྟག་ཏུ་ནི། །བརྒྱ་དང་བརྒྱད་སྟོག་གསལ་བར་ཡང་།⁴²²

ཞེས་སོགས་གྲིས་གཟུང་བའི་རྒྱུ་རོ་བཞི་དང་འཛིན་པའི་རྒྱུ་རོ་བཞི་སྟེ་རྒྱུ་རོ་བརྒྱ་
ཅ་བརྒྱད་གསུངས་པ་ཡང་ཅ་བ་དང་ཡན་ལག་གི་རྒྱུ་རོ་ལོ་འདིའི་ནང་དུ་འདུའོ།

མངལ་དུ་སྟོག་མར་ཉིང་མཚམས་སྦྱར་བ་ན་སྟོག་འཛིན་ཤིན་ཏུ་སྤྲོ་བ་རང་ཆས་
སྤུ་ཡོད་ལ། དེ་ནས་རྒྱ་བ་དང་པོ་ལ་སྟོག་འཛིན་ཤིན་ཏུ་སྤྲོ་བ་ལས་སྟོག་འཛིན་རགས་
པ་སྟེ། རྒྱ་བ་གཉིས་པ་ལ་སྟོག་འཛིན་རགས་པ་ལས་སྦྱར་སེལ་དང་། རྒྱ་བ་གསུམ་པར་
སྦྱར་སེལ་རགས་པ་ལས་མཉམ་གནས་དང་། རྒྱ་བ་བཞི་པར་མཉམ་གནས་རགས་
པ་ལས་གཉིས་རྒྱ་དང་། རྒྱ་བ་ལྔ་པར་གཉིས་རྒྱ་རགས་པ་ལས་ཁྱབ་བྱེད་གྱི་རྒྱུ་སྟེ་བ་
དང་། རྒྱ་བ་རྒྱག་པར་ཁྱབ་བྱེད་ལས་རྒྱ་བ། རྒྱ་བ་བདུན་པར་རྒྱ་བ་ལས་རྣམ་པར་རྒྱ་
བ། རྒྱ་བ་བརྒྱད་པར་རྣམ་པར་རྒྱ་བ་ལས་ཡང་དག་པར་རྒྱ་བ། རྒྱ་བ་དགུ་པར་ཡང་

420 ལྷ་དང་ལྷ་སྦྱིན་གྱི་རིམ་ལྷ་ལས་བྱུང་། ཅ། ལེ་ལུ་དང་པོ། ལྷོ་ཀྱི་ ༡༧-༡༩ ལོག་ ༡༥༩ ལ། དཔེ་བསྟར་མ། དེ་ལ། ༡༡ ལོག་ ༤༡༤
421 ལྷ་དང་ལྷ་སྦྱིན་གྱི་རིམ་ལྷ་ལས་བྱུང་། ཅ། ལེ་ལུ་དང་པོ། ལྷོ་ཀྱི་ ༡༧ ལོག་ ༤༥ ལ། དཔེ་བསྟར་མ། དེ་ལ། ༡༩ ལོག་ ༡༩༤
422 ལྷ་དང་ལྷ་སྦྱིན་གྱི་རིམ་ལྷ་ལས་བྱུང་། ཅ། ལེ་ལུ་དང་པོ། ལྷོ་ཀྱི་ ༡ ལོག་ ༡༡༩ ལ། དཔེ་བསྟར་མ། དེ་ལ། ༡༡ ལོག་ ༡༤༥

དག་པར་རྒྱ་བ་ལས་རབ་ཏུ་རྒྱ་བ། རྒྱ་བ་བཅུ་པར་རབ་ཏུ་རྒྱ་བ་ལས་དེས་པར་རྒྱ་
བ་སྐྱེའོ། །མངལ་ན་གནས་པའི་སྐབས་སུ་རྒྱ་བ་རྣམས་སྐྱེས་མོད་ཀྱང་འབྱུང་འཇུག་
མི་བྱེད་ལ་བཅས་མ་ཐག་པ་ནས་སྐྱ་སྐོ་སོགས་ལས་འབྱུང་འཇུག་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ།།

རྒྱ་བ་དེ་དག་གང་ཏུ་གནས་པའི་ཚུལ་དང་བྱེད་ལས་ནི། སློབ་འཛིན་སྤྱིང་ག
ཟུར་སེལ་གསང་གནས། བྱེན་རྒྱ་མགྱིན་པ། མཉམ་གནས་ཉེ་བ། རྒྱ་བ་བྱེད་ལུས་
ཀུན་ལ་འབྱུང་པར་གནས། བྱེད་ལས་ནི། སློབ་འཛིན་གྱིས་རྒྱ་བ་གཞན་རྣམས་དབང་
པོའི་སློབ་འཛིན་ཞིང་ཆེ་བསྐྱེད་པའི་བྱ་བ་སོགས་བྱེད། ཟུར་སེལ་གྱིས་ངེ་རྒྱ་དང་
རྒྱ་བ་དང་བཤང་བ་དང་འབྲེལ་བ་སོགས་འོག་གི་སློབ་པ་སུ་འཛིན་པར་བྱེད། བྱེན་རྒྱ་ས་
རྒྱ་བ་སྤོང་ཏུ་འཛིན་ཞིང་ཟས་ཟ་བ་དང་དག་སྐྱོ་བ་སོགས་ཀྱི་བྱ་བ་བྱེད། མཉམ་གནས་
གྱིས་ཟས་སྐོམ་གྱི་དྲངས་སྤྱིགས་འབྱེད་ཅིང་དྲངས་མ་རྣམས་ལུས་ལ་འཛིན་པའི་བྱ་
བ་བྱེད། རྒྱ་བ་བྱེད་གྱིས་ལུས་གཡོ་འགྲུལ་འགྲོ་འོང་སོགས་ཀྱི་བྱ་བ་བྱེད་དོ། །དེ་ལྟར་
ཡང་འཕགས་པ་ལྟའི་སྤོང་པ་བསྐྱེད་པའི་སྤོང་མ་ལས། “དེ་ལ་སློབ་ལ་སོགས་པའི་
རྒྱ་བ་ལྟའི་སྤང་པོ་ལ་བཞེན་ཏེ་སྤང་པོའི་བྱ་བ་རྣམས་བྱེད་དོ། །”⁴²³ ཞེས་གསུངས།

ཡན་ལག་གི་རྒྱ་བ་ལྟའི་གནས་ཀྱི་འབྱུང་པར་ནི་ཤས་ཆེར་སློབ་འཛིན་གྱི་ཡན་
ལག་ཡིན་པས་འདི་རྣམས་འཆར་བ་དང་ལུ་བ་པ་གཉིས་ཀ་གཅོ་པོའི་གནས་ནི་སྤྱིང་ག་
ཡིན་ཞིང་། སྤྱིང་གའི་རྩ་འདབ་བརྒྱུད་དེ། རྒྱ་བ་ནི་མིག་དང་། རྣམ་པར་རྒྱ་བ་རྣ་བ། ཡང་
དག་པར་རྒྱ་བ་སྐྱ། རབ་ཏུ་རྒྱ་བ་སྐྱེ། དེས་པར་རྒྱ་བ་ལུས་ལ་འབྱུང་པར་རྒྱ་བ་ཞིང་ཡུལ་ལ་

423 ལྷེ་དགེ་བསྟན། རྒྱ་བ་འབྱེད། རི། ལེའུ་གཉིས་པ། འོག་ ༤༤ བ། དཔེ་བསྐྱུང་མ། དེབ། ༡༤ འོག་ ༡༤༠

མོངས་སྐྱོད་པ་སྟེ། དེ་ཡང་རྒྱ་བས་མིག་ཤེས་ཀྱིས་གཟུགས་མཐོང་བའི་བྱ་བ་བྱེད། རྣམ་
 པར་རྒྱ་བས་རྣ་བས་སྐྱོས་པའི་བྱ་བ་བྱེད། ཡང་དག་པར་རྒྱ་བས་སྐྱ་ཤེས་ཀྱིས་དྲི་ཚོར་
 བའི་བྱ་བ་བྱེད། རབ་ཏུ་རྒྱ་བས་སྐྱེ་ཤེས་ཀྱིས་རོ་སྐྱོང་བའི་བྱ་བ་བྱེད། དེས་པར་རྒྱ་བས་
 ལུས་ཤེས་ཀྱིས་རེག་བྱ་འཛིན་པའི་བྱ་བ་བྱེད་དོ། །དེ་ནི་སྐྱོད་པ་བསྐྱུས་པའི་སྐྱོན་མ་ལས།
 “ལྔ་ཞིང་རྒྱ་བ་ལ་སོགས་པའི་རྒྱུ་ལྔ་ནི་དབང་སོ་རྣམས་ལ་གནས་ནས་སྤི་རོལ་གྱི་བྱ་
 བ་རྣམས་བྱེད་དོ། །”⁴²⁴ ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཞིབ་ཏུ་གསུངས་སོ། །

རྒྱུ་བཅུ་སོ་དེ་དག་རྒྱ་རྩལ་ནི། ཉིན་ཞག་རེ་ལ་སྐབ་ཚོད་བཅུ་གཉིས་
 དང་། སྐབ་སྐྱེད་ཀ་ཉེར་བཞི་རེ་བྱས་པའི་སྐབ་སྐྱེད་ཀ་རེ་ལ་ཁྲབ་སྐྱེད་ཀྱི་རྒྱུང་མ་
 གཏོགས་པ་རྣམས་རྒྱུང་འབྱུང་འཇུག་ཁྲགས་པ་རེ་ལ་རྒྱུང་རེ་རེར་བཅེས་པའི་དགུ་
 བརྒྱ་རེ་རྒྱ་ཞིང་། དེ་ལྟར་ན་བསྐྱོས་པས་ཉིན་ཞག་རེར་ཁྲབ་སྐྱེད་མ་གཏོགས་པའི་
 ཅ་བ་དང་ཡན་ལག་གི་རྒྱུང་དགུ་སོ་རེ་རེ་ཉིས་ཁྲི་ཆིག་སྟོང་རྒྱག་བརྒྱ་རེ་རྒྱུ་ལོ། །
 དེ་ཡང་སྐོག་འཛིན་གྱི་རྒྱུང་རྒྱ་བའི་ཆེ་རོ་རྒྱུང་གཉིས་ཀ་ནས་སྐྱ་བྱུག་གཉིས་ཀར་
 མཉམ་དུ་བར་མ་ཆད་པར་སྐབ་སྐྱེད་ཀ་རེར་དགུ་བརྒྱ་ཕྱག་གཅིག་དལ་བར་རྒྱ་བ་
 དང་། སྐབ་སེལ་གྱི་རྒྱུང་རྒྱ་བའི་ཆེ་རོ་རྒྱུང་གཉིས་ཀ་ནས་སྐྱ་བྱུག་གཉིས་ཀར་བར་
 མ་ཆད་པར་སྐབ་སྐྱེད་ཀ་རེར་དགུ་བརྒྱ་ཕྱག་གཅིག་འགུ་རྒྱ། སྐབ་རྒྱུ་ལི་རྒྱུང་རྒྱ་
 བའི་ཆེ་རོ་མ་ནས་སྐྱ་བྱུག་གཡས་པར་སྐབ་སྐྱེད་ཀ་རེར་དགུ་བརྒྱ་ཕྱག་གཅིག་བར་
 མ་ཆད་པར་འགུ་རྒྱ། མཉམ་གནས་ཀྱི་རྒྱུང་རྒྱ་བའི་ཆེ་རྒྱུང་མ་ནས་སྐྱ་བྱུག་གཡོན་

424 ལྗེ་དགེ་བསྟན་ལྷུང་འབྲེལ། རི། ལེའུ་གཉིས་པ། སོག་ ༤༦ བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེབ། ༡༥ སོག་ ༡༥༠

བར་སྐྱེན་སྤྱོད་ཀ་རེར་དབྱ་བ་རྒྱ་སྐྱེད་གཅིག་བར་མ་ཚད་བར་དཔ་བར་རྒྱ། ལྷན་
 བྱེད་ཀྱི་རྒྱུར་ལོ་འཆི་དུས་མ་གཏོགས་གཞིའི་དུས་སུ་སྐྱོད་ནས་མི་རྒྱ་བར་བཤད་
 ལ། དུས་འཁོར་རྣམས་ལྷན་སྤྱོད་ཀྱི་རྒྱུར་ཡང་སྐྱོད་རྒྱ་རྒྱུ་རྒྱུ་བཞུགས་དང་འབྲ་
 བར་བཤད། ཡན་ལག་གི་རྒྱུར་ལྷ་རྒྱ་རྒྱུ་ལ། རྒྱ་བ་ལོ་མིག་སྐོར་རྒྱ། རྣམ་བར་རྒྱ་
 བ་ལོ་ན་བའི་སྐོར་རྒྱ། ཡང་དག་བར་རྒྱ་བ་ལོ་སྐྱོད་རྒྱ། རབ་ཏུ་རྒྱ་བ་ལོ་སྐྱོད་ལ་རྒྱ།
 དེས་བར་རྒྱ་བ་ལོ་ལུས་ཀྱི་ཅ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་ནས་བརྒྱུད་དེ་བསྐྱེད་ཀྱི་ག་ཐམས་
 ཅད་ནས་རྒྱུ་ལོ།

ཐོག་མེད་རྣམ་གཞག་བཤད་བ་ལོ། རྒྱུར་སེམས་གཉིས་དང་ལྷན་སྐྱེད་གི་དུངས་
 མ་གཉིས་ཏེ་བཞི་པོ་ཡུངས་ཀར་སྐོམ་པོའི་ཚད་ཅམ་དུ་འདུས་པའི་པོང་བུ་ལ་སྐྱབས་
 འདིའི་ཐོག་མེ་ཞེས་བྱ། རྣམ་གཞིས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ཅ་འདབ་བརྒྱུད་པའི་སྐྱོད་པའི་སྐྱབས་
 རྣམ་གཉིས་ཀྱི་ནང་དུ་གནས་པའི་པ་མ་གཉིས་ཀྱི་བྱང་སེམས་དཀར་དམར་མི་ཤིགས་པའི་
 ཐོག་མེད་དབྱས་སུ། ཤིན་ཏུ་སྤྱོད་པའི་གཉེན་སེམས་དང་དེའི་གཞོན་པའི་རྒྱུར་གཉིས་
 ཀྱི་མི་ཤིགས་པའི་ཐོག་མེ་འི་སྤྱོད་འཚོའི་བར་རྟེན་ཏུ་གནས་ཤིང་། རྣམ་གཉིས་ཐོག་མེད་
 དཀར་པོ་ལས་འཕེལ་ཆ་གཅིག་སྤྱོད་པོར་སོང་སྟེ་སྤྱོད་པོ་བདེ་ཆེན་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་ཅ་
 འཁོར་ཀྱི་སྐྱོད་བར་གཅོད་ཆེར་གནས་ཤིང་། དེ་ལས་རིམ་གྱིས་འཕེལ་ནས་དབྱེད་པ་
 དང་རྒྱ་རྒྱུ་ལོ་མར་སྐྱོད་པའི་དབྱས་སོགས་གནས་གཞན་དུ་ཡང་འགྲོ་ལོ། །སྤྱོད་པའི་
 ཐོག་མེ་དམར་པོ་ལས་འཕེལ་ཆ་གཅིག་སྤྱོད་པོར་སོང་སྟེ་སྤྱོད་པོ་སྐྱེད་པའི་འཁོར་ལོའི་

ཅ་འཁོར་གྱི་ལྷོ་བར་གཙོ་ཆེར་གནས་ཤིང་། དེ་ལས་རིམ་གྱིས་འཕེལ་ནས་མཐོན་
པ་དང་གསང་གནས་སོགས་ལུས་ཀྱི་གནས་གཞན་དུ་ཡང་འགྲོ་བར་གསུངས་སོ།།

ཐིག་ལའི་ལ་ཐིག་ལའི་དཀར་དམར་གཉིས་སམ། ༡ གཉིད་འཇུག་པོ་སྐྱེད་པའི་
ཐིག་ལའ། ༢ མི་ལམ་སྐྱེད་པའི་ཐིག་ལའ། ༣ སད་པ་སྐྱེད་པའི་ཐིག་ལའ། ༤ བཞི་པའི་
གནས་སྐབས་སྐྱེད་པའི་ཐིག་ལའི་དང་བཞི། ཐིག་ལའི་དེ་དག་ཀྱང་ཁྱེད་ཀྱི་སྐྱེད་པ་
འདུས་པ་ཡིན་ལ། ཐིག་ལའི་དཀར་དམར་གཉིས་སོགས་མར་སྐྱེད་གར་ཆགས་པ་ལ་དེ་
ལས་ཆད་དེ། པ་ལས་སོབ་པའི་ཐིག་ལའི་དཀར་པོ་གཙོ་ཆེར་སྐྱེ་བོ་དང་། མ་ལས་སོབ་
པའི་ཐིག་ལའི་དམར་པོ་གཙོ་ཆེར་ལྷོ་བར་གནས་སོ།།

༡ གཉིད་འཇུག་པོ་སྐྱེད་པའི་ཐིག་ལའི་ནི། སྐྱེད་ག་དང་ལོར་བུའི་དབྱུང་ན་
གནས་ཤིང་། ལྷོད་ཀྱི་རྒྱུ་རྣམས་སྐྱེད་གར་འདུས་པ་དང་སྐྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་རྣམས་ལོར་
བུའི་དབྱུང་སུ་འདུས་ཆེ་གཉིད་འཇུག་པོ་འབྱུང་ངོ་།།

༢ མི་ལམ་གྱི་གནས་སྐབས་སྐྱེད་པའི་ཐིག་ལའི་ནི། མཐོན་པ་དང་གསང་གནས་
སུ་གནས་ཤིང་། ལྷོད་ཀྱི་རྒྱུ་རྣམས་མཐོན་པར་འདུས་པ་དང་སྐྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་རྣམས་
གསང་གནས་སུ་འདུས་ཆེ་མི་ལམ་འཆར་ངོ་།།

༣ སད་པའི་གནས་སྐབས་སྐྱེད་པའི་ཐིག་ལའི་ནི། སྐྱེ་བོ་དང་ལྷོ་བར་གནས་
ཤིང་། ལྷོད་གི་རྒྱུ་རྣམས་སྐྱེ་བོར་འདུས་པ་དང་སྐྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་རྣམས་ལྷོ་བར་འདུས་
ཆེ་གཉིད་སད་པར་བྱེད་པར་གསུངས།

༤ བཞི་པའི་གནས་སྐབས་སྐྱེད་པའི་ཐིག་ལའི་ནི། སྐྱེ་བོ་དང་གསང་གནས་

སྲུ་གནས་ཤིང་། མོ་མོ་སྒྲོམས་འབྲུག་གི་གནས་སྐབས་ཀྱི་བདེ་བ་སྐྱེད་པར་བྱེད་
པར་གསུངས་སོ།།⁴²⁵

༡) ནང་པའི་སྐྱེན་གཞུང་ལས་བྱུང་བའི་ཅ་རྒྱུད་གི་རྣམ་གཞག

དེ་ལ་གསོ་བ་རིག་པའི་གཞུང་རྣམས་ལས་ཅ་རྒྱུད་གི་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པར་
བཤད་པ་ལས་འདྲིར་མདོ་ཅམ་ཞིག་འཆད་པ་ལ། མོག་མར་མངལ་དུ་ལུས་ཆགས་
པའི་སྐབས་སུ་ཅ་འཁོར་རྣམས་བདུན་སྟག་གང་གི་སྐབས་སུ་ཆགས་པའི་ཚུལ་གསོ་
བ་རིག་པའི་གཞུང་ལས་གསུངས་པའི་ཚུལ་ནི། རྒྱུད་བཞིའི་བཤད་རྒྱུད་ལས།

རྒྱ་བ་གཉིས་པ་བདུན་སྟག་ལྔ་བ་ལ།།

མངལ་གནས་ལུས་ཀྱི་དང་པོ་ལྟེ་བ་ཆགས།།

དུག་པ་ལྟེ་བ་ལ་བརྟེན་སྟོག་ཅ་ཆགས།།

བདུན་པར་མིག་གི་དབང་པོ་གཟུགས་སུ་དོད།།

བརྒྱུད་པ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་མགོ་དབྱིབས་ཆགས།།⁴²⁶

425 གསལ་སྟགས་སྐྱེད་ཀྱི་གཞུང་ལས། ཅ་རྒྱུད་ཐིག་ལའི་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པ་ནི་བཙོ་པོ་དཔལ་གསང་
བ་འདུས་པའི་ཅ་བཤད་ཀྱི་རྒྱུད་འགྲེལ་བ་དང་བཅས་པ་ལས་འབྱུང་ལ། དེ་བཞིན་དུ་བདེ་མཚོག་གི་རྒྱུད་སྐོམ་འབྱུང་།
ཀྱའི་རྣོར་གྱི་རྒྱུད། གཞན་ཡང་དུས་འཁོར་གྱི་རྒྱུད་འགྲེལ་བ་དང་བཅས་པ་རྣམས་སྤུང་བཤད་པ་རྒྱས་པར་འབྱུང་།
426 མི་རིགས་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་གིས་ ༡༠༠༧ པར་དུ་བཏབ་པའི་གསོ་རིག་རྒྱུད་བཞི། བཤད་རྒྱུད།
ལེའུ་གཉིས་པ། ལྷོ་ག ༡༣--༡༤ པོག ༡༧

གསོ་རིག་རྒྱུད་བཞི་ནི། ལེགས་སྤྱད་ལས་བསྐྱུར་བའམ་དུས་རབས་བརྒྱུད་པའི་ནང་གལ་ཤོག་ལོན་ཏན་
མགོན་པོས་བརྟེན་པའི་པོད་སྐད་ཀྱི་རང་གཞུང་ཡིན་མིན་ལ། པོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པའི་མཁས་པ་རྣམས་
བཞེད་པ་མི་མཐུན་པ་ཡོད།

ཞེས་པ་ལྟར་མངལ་དུ་ལུས་ཆགས་པའི་རྒྱ་བ་གཉིས་པའི་ནང་གི་བདུན་ཕྲག་ལྟ་བུ་པ་
 ལ་མངལ་ན་གནས་པའི་སེམས་ཅན་གྱི་ལུས་ཀྱི་ཆ་ཤས་རྣམས་ལས་དང་སོར་ཉེ་
 བ་སྐྱལ་པའི་འཁོར་ལོ་ཅ་འདབ་བཞིའི་རྣམ་པ་ཅམ་ཆགས་ལ། བདུན་ཕྲག་ཐུག་པ་
 ལ་ཉེ་བའི་ཅ་འདབ་ཀྱི་དབུས་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་སོག་པ་ཅ་ཞེས་པ་གསང་སྔགས་ཀྱི་
 གཞུང་ལས་ཅ་དབུ་མ་ཞེས་མིང་བཏགས་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་དུ་སོང་སྟེ་ཡར་སྐྱ་ལ་སྟོང་
 ག་ཚོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ཅ་འདབ་བཞིའི་རྣམ་པ་དང་བཅས་པ་ཆགས། འདིར་དངོས་
 སུ་མ་གསུངས་ཀྱང་། བདུན་ཕྲག་བདུན་པ་ལ་སྟོང་ག་ནས་སྐྱར་ཡང་སོག་ཅ་དེ་ཉིད་
 ཀྱི་དུ་སོང་སྟེ་མགྱིན་པ་ལོངས་སྟོན་གྱི་འཁོར་ལོའི་ཅ་འདབ་ཆགས། དེ་ནས་ཡང་
 སོག་ཅ་དེ་ཉིད་ཀྱི་དུ་སོང་སྟེ་སྟོ་བོ་བདེ་ཆེན་གྱི་འཁོར་ལོ་མིག་དབང་དང་བཅས་
 པའི་གཟུགས་དོད་ནས། བདུན་ཕྲག་བརྒྱད་པའི་མཇུག་ཏུ་མིག་དབང་དང་བཅས་
 པའི་རྩའི་འཁོར་ལོ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་མགོ་བོའི་དབྱིབས་ཅམ་ཞིག་ཆགས། མགྱིན་
 པའི་ཅ་ཆགས་པ་དང་དུས་མཉམ་དུ་སོག་ཅ་དེ་ཉིད་ལྟེ་བ་ནས་ཐུར་དུ་སོང་བ་ལས་
 གསང་གནས་བདེ་སྟོང་གི་འཁོར་ལོའི་ཅ་འདབ་ཆགས་པ་ཡིན་ལོ།།

ཡང་གསོ་བ་རིག་པའི་གཞུང་དུ་རྩའི་རྣམ་གཞག་འཆད་སྐབས་བཤད་རྒྱུད་
 ལས།

འབྲེལ་པ་ཅ་ཡི་གནས་ལུགས་བསྟན་པ་ནི།།
 ཆགས་སྲིད་འབྲེལ་པ་ཆེ་ཡི་ཅ་དང་བཞི།།⁴²⁷

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཅ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐོག་མར་ཆགས་པའི་ཅ་དང་། སྲིད་

427 རྒྱུད་བཞི། བཤད་རྒྱུད། ལེ་ཏུ་བཞི་པ། ལྷོ་ཀ ༤ ལོག ༣༡

པའི་ཅ་དང་། འབྲེལ་པའི་ཅ་དང་། ཆེ་གནས་པའི་ཅ་བཅས་རྣམ་པ་བཞིའི་སྐོ་ནས་
 བཤད་ཅིང་། ཅའི་རིགས་ཐམས་ཅད་རྒྱུད་ཅ། གྲག་ཅ། ལུ་ཅ་གསུམ་དུ་བསྐྱུས་སོ། །
 གསོ་རིག་རྒྱུད་བཞི་སོགས་གསོ་རིག་གི་ཅ་བའི་གཞུང་རྣམས་ལས་ཅ་དབྱ་མ་དང་
 རྒྱུད་མ་དང་རོ་མ་སོགས་ཀྱི་ཐ་སྙད་དངོས་སུ་མ་བྱུང་ཡང་གསང་སྔགས་ཀྱི་ཐ་སྙད་
 དང་བསྐྱེན་ན་རྒྱུད་ཅ་ཐམས་ཅད་དབྱ་མ་དང་། གྲག་ཅ་ཐམས་ཅད་རོ་མ་དང་། ལུ་ཅ་
 ཐམས་ཅད་རྒྱུད་མ་ལས་ཀྱེས་པར་བཤད་དོ། །

ཅ་བཞི་པོ་དེ་དག་ལས་ཆགས་པའི་ཅ་ཞེས་བ་ནི། མའི་མངལ་དུ་ལུས་ཆགས་
 པའི་སྐྱབས་སུ་ཅ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐོག་མར་ཆགས་པའི་ལྷོ་བའི་ཅ་ཡིན་ལ། དེ་ལས་ཅེ་
 མོ་མི་འབྲ་བ་གསུམ་དུ་ཀྱེས་པ་ལས་ལུ་ཁམས་ཤེས་ཆེར་རྒྱ་བའི་ཅ་གཅིག་སྤྱི་པོར་
 སོང་སྟེ་ལྷན་པ་ཆགས་པའི་ཚུལ་ནི་འོག་ཏུ་སྐྱོན་གཞུང་ལས་བྱུང་བའི་ལྷན་པའི་རྣམ་
 གཞག་གི་སྐྱབས་སུ་འཆད་ལ། ཡང་ཅ་གསུམ་དུ་ཀྱེས་པ་དེ་ལས་ཁྲག་གམ་མའི་
 ཁམས་རྒྱ་བའི་ཅ་གཅིག་ལུས་ཀྱི་བར་མཆིན་པའི་ལུང་ཆེན་དུ་དྲངས་མ་ལེན་པའི་
 ཅ་ལ་བྱུག་ཅིང་། ཅ་དེའི་ཡལ་ག་གཉིས་ཆོགས་པ་བཅུ་གསུམ་པར་སོང་བ་དེ་ལ་
 བརྟེན་ནས་སྐོག་ཅ་ནག་པོ་ཡན་ལག་དང་བཅས་པ་ཆགས་ལ། གྲག་གིས་སྐྱོན་ཅིག་
 རྱེད་རྒྱེན་བྱས་ནས་ཞེ་སྤང་དང་། ཉེར་ལེན་བྱས་ནས་མཁྲིས་པ་སྐྱེ་བས་ཞེ་སྤང་ཡང་
 གྲག་ཅ་ནག་པོ་དང་གྲག་ལ་བརྟེན་པའི་ཚུལ་ཀྱིས་གནས་ཤིང་། ཞེ་སྤང་གིས་མཁྲིས་
 པ་སྐྱེད་པས་ཞེ་སྤང་སྐོ་བྱར་དུ་སྐྱེས་པའི་ཆེ་ལུས་ཀྱི་བར་ཉིད་ནས་འབྲུག་པ་སྐྱེ་བར་
 མཐོང་དོ། །དེ་ལྟར་ཡང་བཤད་རྒྱུད་ལས།

ཅ་གཅིག་བར་དུ་བྱུག་པས་སྐོག་ཅ་ཆགས། །

ཞེ་སྤང་སྲོག་ཅ་ཁྲག་ལ་བརྟེན་ནས་གནས།།

དེ་ལས་མཁྲིས་པ་སྐྱེད་པས་བར་ན་གནས། །⁴²⁸ ཞེས་པ་ལྟར་རོ།།

ཡང་ཅ་གསུམ་དུ་གྲེས་པ་དེའི་ཅེ་མོ་གཅིག་འོག་ནས་སྤར་དུ་བྱུག་པ་དེ་ལས་
བདེ་བའི་ཁམས་རྒྱ་བའི་གསང་བའི་གནས་ཆགས་ལ། དེ་ཡང་ཁྲ་བས་ནི་རྒྱུང་གི་
ཉེར་ལེན་དང་འདོད་ཆགས་ཀྱི་སྣོན་ཅིག་བྱེད་རྒྱེན་བྱེད་པས་འདོད་ཆགས་ནི་ཕོ་ཕོ་
གཉིས་ཀའི་གསང་བར་གནས་པར་མཐོང་ཞིང་། འདོད་ཆགས་དེ་ལས་རྒྱུང་སྐྱེའོ། །
དེ་ལྟར་ཡང་བཤད་རྒྱུད་ལས།

ཅ་གཅིག་སྤར་དུ་བྱུག་པས་གསང་བ་ཆགས།།
འདོད་ཆགས་ཕོ་ཕོའི་གསང་བར་གནས་པ་སྟེ།།
དེ་ལས་རྒྱུང་སྐྱེད་སྣོན་ན་གནས་པ་ཡིན།།⁴²⁹

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

དེ་ལྟར་ཆགས་པའི་ཅ་བཤད་པའི་སྐབས་འདིར་བཤད་རྒྱུད་ལས། “ཅ་
གཅིག་གྲེན་ལ་སོང་བས་སྐྱེད་པ་ཆགས། །”ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཅ་རྒྱུང་མ་
དང་། ཡང་། “ཅ་གཅིག་བར་དུ་བྱུག་པས་སྲོག་ཅ་ཆགས། །”ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཅ་
རོ་མ་དང་། ཡང་། “ཅ་གཅིག་སྤར་དུ་བྱུག་པས་གསང་བ་ཆགས། །”ཞེས་པས་སྟེ་
བའི་འོག་མན་ཆད་ཀྱི་ཅ་དབྱུ་མ་བསྟན་པར་བཤད་དོ།།

428 རྒྱུད་བཞི། བཤད་རྒྱུད། ལེའུ་བཞི་པ། ལྷོ་ཀ ༥ འོག ༣༡
429 རྒྱུད་བཞི། བཤད་རྒྱུད། ལེའུ་བཞི་པ། ལྷོ་ཀ ༡༠ འོག ༣༡

སྲིད་པའི་ཅ་ལྗི། ལུས་འདིར་སྲིད་པའམ་གནས་པའི་ཅ་ལོ་ཆེ་གཙོ་ཆེ་བ་བཞི་
 ཡོད་པ་ལས། སྐད་པར་གནས་པའི་ཅའི་སྡེ་ཚོན་འབྲིལ་བ་ཞེས་པ་དབང་པོ་ལྷ་སྐྱེད་
 བར་བྱེད་པ་དང་། ཡང་སྐྱེད་ཀར་གནས་པའི་ཅའི་སྡེ་ཚོན་ཡིད་བཟང་མ་ཞེས་པ་
 དན་པའི་དབང་པོ་འམ་ཡིད་གྱི་དབང་པོ་གསལ་བར་བྱེད་ཅིང་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་
 ཚོགས་བྱུག་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་དང་། ཡང་སྡེ་བ་ལ་གནས་ཤིང་། ས་ལོན་འཕེལ་
 འཛིན་གྱི་རྟེན་བྱེད་པའི་ཅའི་སྡེ་ཚོན་བསྟེན་པ་ཞེས་པ་ལུས་ཀྱི་སྤང་པོ་འདི་ཉིད་
 ཚགས་ཤིང་འཕེལ་བར་བྱེད་པ་དང་། ཡང་གསང་གནས་ལ་གནས་ཤིང་། བདེ་
 བའི་ཁམས་ཀྱི་རྟེན་བྱེད་པའི་ཅའི་སྡེ་ཚོན་མཚོན་ཉིད་ཅན་ཞེས་པ་སྤུ་ཆ་རིགས་
 རྒྱད་མི་ཉམས་པར་སྐྱེད་ཅིང་འཕེལ་བར་བྱེད་པ་བཅས་སྡེ་ཚོན་བཞི་ཡོད་ལ། ཅའི་
 སྡེ་ཚོན་དེ་དག་དེ་དེའང་ཅ་སྐྱོན་ལྷ་བརྒྱས་བསྐྱོད་ཏེ་གནས་པ་དང་། དེ་ལྷ་
 སུའི་ཅ་ལོ་ཆེ་དེ་དག་ཀྱང་ལུས་ཀྱི་སྐྱེད་དང་འོག་དང་མད་ཀ་སོགས་ཀྱི་ལ་གྲེས་
 བས་ལུས་ཀྱི་སྤང་པོ་འདི་ཅའི་བྲ་བས་རྗེས་སུ་འཛིན་ཅིང་རིང་དུ་འཚོ་བར་བྱེད་པ་
 ཡིན་ཅོ། །དེ་ལྟར་ཡང་བཤད་རྒྱུད་ལས།

སྲིད་པའི་ཅ་ལོ་ཆེ་ལི་རྣམ་བཞི་ལྟེ།།
 དབང་པོ་ཡུལ་ལ་འཆར་བར་བྱེད་པའི་ཅ།།
 སྐད་པ་ལ་སྲིད་ཅ་སྐྱོན་ལྷ་བརྒྱས་བསྐྱོད།།
 དན་པའི་དབང་པོ་གསལ་བར་བྱེད་པའི་ཅ།།
 སྐྱེད་ལ་སྲིད་ཅིང་ཅ་སྐྱོན་ལྷ་བརྒྱས་བསྐྱོད།།
 ལུས་ཀྱི་སྤང་པོ་ཚགས་པར་བྱེད་པའི་ཅ།།

སྟེ་བ་ལ་སྲིད་ཅ་སྐྱེ་ལྷ་བརྒྱས་བསྐྱོད།།
 ལུ་ཚེ་རིགས་བརྒྱུད་འཕེལ་བར་བྱེད་པའི་ཅ།།
 མཚན་མ་ལ་སྲིད་ཅ་སྐྱེ་ལྷ་བརྒྱས་བསྐྱོད།།
 ལྟེང་ལོག་ཐང་ཀར་ལུས་ཀུན་རྗེས་སུ་འཛིན།།

ཅེས་གསུངས་སོ།།⁴³⁰

འབྲེལ་པའི་ཅ་ནི། བཤད་རྒྱུད་ལས།

འབྲེལ་པའི་ཅ་ལ་དཀར་ནག་གཉིས་ཡོད་དེ། ⁴³¹ ཞེས་པ་ལྟར་རོ་རྒྱུད་དང་
 འབྲེལ་པའི་ཅ་ལ་ནང་དུ་ཁམས་དཀར་དམར་རྒྱ་བའི་དབང་གིས་རིམ་བཞིན་སྲོག་
 ཅ་དཀར་པོ་དང་། སྲོག་ཅ་ནག་པོ་བཅས་ཅུའི་རིགས་ཆེན་པོ་གཉིས་སུ་ཡོད་དོ།།

སྲོག་ཅ་དཀར་ནག་གཉིས་ལས་ཐོག་མར་ཅ་རོ་མ་དང་འབྲེལ་པའི་སྲོག་ཅ་
 བྱ་པོ་ནི། ལྷག་ཅུའི་ཡལ་ག་ཐམས་ཅད་སྐྱེད་པའི་གཞི་སྤོང་པོ་ལྷ་བྱ་ཡིན་ལ། དེ་
 ལས་ཡལ་གའི་རྩལ་དུ་བྱེན་ལ་བྱེས་པ་ལ་ལྷག་འཕེལ་བར་བྱེད་པའི་ཅ་ཆེན་པོ་ཉི་
 ལུ་ཅ་བཞི་ཡོད་ཅིང་། དེ་དག་ནི་དོན་སྤོང་དང་ནང་དུ་འབྲེལ་པའི་སྐྱེས་པ་ལྷ་བྱའི་ཅ་
 ཆེན་བརྒྱུད་དང་། ཡན་ལག་དང་བྱི་རོལ་དུ་འབྲེལ་པའི་མངོན་བར་གསལ་བའི་ཅ་
 བཅུ་དྲུག་བཅས་ཉེར་བཞི་པོ། །དེ་དག་ལས་བྱེས་པ་སྐྱེན་པས་གཏར་བར་རུང་བའི་
 ཅ་བདུན་ཅུ་ཅ་བདུན་དང་། གཏར་བར་མི་རུང་བའི་གཉན་པའི་ཅ་གནད་བརྒྱ་དང་
 བཅུ་གཉིས་ཉེ་བསྐྱོམས་པས་ཅ་སྐྱེན་གྱི་གངས་བརྒྱ་དང་བརྒྱུད་ཅུ་ཅ་དགུ་ཡོད་ལ།
 དེ་རྣམས་ལས་བྱི་རུ་བགས་པ་དང་འབྲེལ་བ་བརྒྱ་དང་ཉི་ལུ། བང་དུ་དོན་སྤོང་དང་

430 རྒྱུད་བཞི། བཤད་རྒྱུད། ལེའུ་བཞི་པ། ལྷོ་ཀྱི་ ༡༡--༡༣ འོག་ ༣༡

431 ལོང་མཚུངས། ལྷོ་ཀྱི་ ༡༣ འོག་ ༣༡

འབྲེལ་བ་བརྒྱ་དང་ཉི་ཤུ། བར་དུ་རུས་ཀྱང་དང་འབྲེལ་བ་བརྒྱ་དང་ཉི་ཤུ་སྟེ་བསྟོན་མས་
 བས་ཅ་སྐོན་སུམ་བརྒྱ་དྲུག་ཅུར་གྲེས་བ་ཡིན་ལོ། །དེ་དག་ལས་ཀྱང་ལུས་ཀྱི་སྲི་ནང་
 བར་གསུམ་དུ་གྲེས་པའི་ཅ་སྐོན་བདུན་བརྒྱ་དང་། དེ་ལས་ཀྱང་ཡང་སྐོན་དུ་གྲེས་པའི་
 ཅ་ཞི་ལུས་ལ་བྲ་བར་འབྲེལ་བས་ལུས་ཀྱི་སྤང་པོ་འདི་ནི་ཅའི་སྤང་པོ་ཆེན་པོར་གྱུ་བ་
 ལོ། །དེ་ལྟར་ཡང་བཤད་རྒྱུད་ལས།

སྟོག་པ་ཅ་ཞི་ཅ་ཡི་སྤྱང་པོ་ལ།།
 ཡལ་གའི་ཚུལ་དུ་གྲེན་ལ་གྲེས་བ་ཡི།།
 ཤ་ཁྲག་འབེལ་བྱེད་ཅ་ཆེན་ཉི་ཤུ་བཞི།།
 འོན་སྟོན་ནང་འབྲེལ་སྐྱས་པའི་ཅ་ཆེན་བརྒྱད།།
 ཡན་ལག་སྤྱིར་འབྲེལ་མངོན་པའི་ཅ་བཅུ་དྲུག།།
 དེ་ལས་གྲེས་པའི་གཏར་ཅ་བདུན་ཅུ་བདུན།།
 གཉན་པའི་ཅ་གནད་བརྒྱ་དང་བཅུ་གཉིས་ཉེ།།
 འབྲེས་པའི་ཅ་སྐོན་བརྒྱ་དང་བརྒྱད་ཅུ་དགུ།།
 དེ་ལས་སྲི་ནང་བར་གསུམ་བརྒྱ་ཉི་ཤུ།།
 ཅ་སྐོན་སུམ་བརྒྱ་དྲུག་ཅུར་གྲེས་བ་ཡིན།།
 དེ་ལས་ཅ་སྐོན་བདུན་བརྒྱ་དག་ཏུ་གྲེས།།
 དེ་ལས་ཡང་སྐོན་ལུས་ལ་བྲ་བར་འབྲེལ།།⁴³²

ཞེས་གསུངས་སོ།།

432 རྒྱུད་བཞི། བཤད་རྒྱུད། ལེུ་བཞི་པ། རྒྱུ་ག ༡༣--༡༤ འོག ༣༡

ཅ་རྒྱུད་མ་དང་འབྲེལ་བའི་སློབ་ཅ་དཀར་པོ་ནི། རྒྱུད་མའི་ཡར་སྐྱས་བསྐྱེད་
 པའི་སྐྱད་པ་ནི་ཅ་དཀར་ཐམས་ཅད་སྐྱེད་པའི་གཞི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་དང་མཚུངས་པ་
 དེ་ལས་ཁ་སྐྱར་བསྐྱས་སུ་སྐྱབ་པའི་ཅ་རྒྱུད་མ་པ་ནི་སློབ་ཅ་དཀར་པོ་ཡིན་ལ། དེ་ལས་
 ཅ་སྐྱབ་རྣམས་ཀྱིས་ཚུལ་སྐྱད་པའི་རྣམ་གཞག་དང་འབྲེལ་ཆེ་བས་འོག་ཏུ་འཚད་དོ།།

ཆེ་གནས་པའི་ཅ་ཞེས་པ་ནི། མིའི་ལུས་ཀྱི་ཆ་ཤས་འགའ་ཞིག་ལ་འཕོ་ཞིང་
 རྒྱུ་བའི་ཆེ་འཕམ་སློབ་ལ་རྒྱའི་མིང་གིས་བཏགས་པ་ཡིན་ལ། དེ་ལ་གསུམ་ཡོད་དེ།
 གཅིག་ནི་ཡི་གའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་ཁམས་རྣམས་ལ་རེས་ཕོས་གྱིས་འཕོ་ཞིང་། ཉ་
 ལྟོང་གི་དུས་སུ་མགོ་ལུས་ཐམས་ཅད་ལ་ཁྲབ་པར་གནས་པ་ཞིག་དང་། གཅིག་ནི་
 ལྷའི་སྐོ་ནས་འབྱུང་བའི་དབྱུགས་དང་མཉམ་དུ་འགྲོགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་རྒྱ་ཞིང་སྤེ་
 ཏུ་སོར་བཅུ་དྲུག་ཅམ་དུ་སྤྱི་བྱ་ནས་སྤར་ཡང་ནང་དུ་འཇུག་པ་ཞིག་དང་། གཅིག་ནི་
 ལྷ་འབྲུམས་པ་ཞེས་འདི་གཉེན་ན་གྲགས་པ་དེ་དང་འབྲེལ་ཞེ། ཉག་ཏུ་ལག་པའི་རྒྱ་རྒྱས་
 ཀྱི་གསེབ་ནས་བརྒྱུད་དེ་སྤེ་རོལ་ཏུ་རྒྱ་བ་ཞིག་དང་གསུམ་མོ། །འདི་དག་ཀུན་གྱི་
 སློབ་གྲི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པ་ཡིན་པས་ན་ཆེ་ཞེས་པའི་མིང་བཏགས་པ་ཡིན་ཅོ། །དེ་
 རྒྱུད་དུ་བཤད་རྒྱུ་ལས།

- མི་ལ་ཆེ་ཡི་ཅ་ནི་གསུམ་ཡོད་དེ།།
- གཅིག་ནི་མགོ་ལུས་ཐམས་ཅད་ཁྲབ་པར་གནས།།
- གཅིག་ནི་དབྱུགས་དང་འགྲོགས་ནས་རྒྱ་བ་སྤེ།།

གཅིག་ནི་སྐྱ་དང་འབྲས་སྟེ་འབྲུམས་པ་ཡིན།⁴³³

ཞེས་གསུངས། ཡང་ཆེད་ཅ་རོས་འཛོལ་ཚུལ་གཞན་ཞིག་ནི། ཡུན་རིང་དུ་གནས་
 ཤིང་སློག་འཚོ་བའི་ཅ་རིགས་གཙོ་བོ་གསུམ་སྟེ། གཅིག་ནི་མཆིན་པ་དང་གཙོ་
 ཆེར་འབྲེལ་ཞིང་མཆིན་པ་ལས་གྲེས་པའི་ཁྲག་རྩའི་སྤྲོད་པོ་གཙོ་བོ་དེ་ཡིན་ལ། ཅ་
 དེའི་ཡན་ལག་ཅ་སྟན་རྣམས་ལུས་ཐམས་ཅད་ལ་ཁྲབ་པར་གནས་པ་དང་། གཅིག་
 ནི་སྟོང་ལས་གྲེས་ཤིང་རྒྱུང་ཁྲག་གཉིས་འཛོམས་ཀྱི་ཅ་གཙོ་བོ་དེ་ཡིན་ལ། དེའི་ཡན་
 ལག་ཅ་སྟན་དང་བཅས་པ་རྣམས་དབྱུགས་དང་འགྲོགས་ནས་འཕར་བ་དང་། གཅིག་
 ནི་སྐྱ་དང་ཅ་ཡི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་ལས་གྲེས་པའི་ཚུ་ཅའམ་ཅ་དཀར་གྱི་སྤྲོད་པོ་གཙོ་
 བོ་དེ་ཡིན་ལ། དེའི་ཡན་ལག་ཅ་སྟན་རྣམས་འཛིག་རྟེན་ལ་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་སྐྱ་
 དང་འབྲས་བུ་ལུས་ཐམས་ཅད་ལ་འབྲུམས་པའི་ཚུལ་དུ་གནས་པ་སྟེ་དེ་གསུམ་ལ་ཆེ་
 ཡི་ཅ་གསུམ་ཞེས་བཤད།

གཞན་ཡང་སྐྱ་མ་རྒྱུད་ལས།

ཐ་མལ་ཅ་ལ་ཅ་རྒྱུད་གསུམ་དུ་བརྟུག།

ཅེས་འབྱུང་བ་ལྟར། ཉན་གྱིས་མ་བསྐྱད་པར་ཐ་མལ་དུ་གནས་པ་རྣམས་ལ་རེག་པའི་
 སློ་ནས་བརྟུག་པར་བྱ་བའི་ཅ་རྣམས་པོ་ཅ་མོ་ཅ་བྱང་ཚུབ་སེམས་ཅ་བཅས་གསུམ་
 དུ་འདུ་ཞིང་། དེ་དག་ལས་པོ་ཅ་ཞེས་པ་ནི་སློམ་ལ་རགས་པར་འཕར་བ་དང་། མོ་
 ཅ་ཞེས་པ་ནི་སྐྱ་ལ་སྐྱར་བའི་ཚུལ་དུ་འཕར་བ་དང་། བྱང་ཚུབ་སེམས་ཅ་ཞེས་པ་

433 རྒྱུད་བཞི། བཤད་རྒྱུད། ལེུ་བཞི་པ། རྫོག་ ༡༦ ཤོག་ ༣༣

ནི་རྒྱུ་རྗེས་ཤིང་ཞིང་འཇམ་ལ་མ་ཉེན་པར་འཕར་བའི་ཅུ་ཞིག་ལ་ངོས་འཇིག་པ་སོགས་
གསོ་བ་ཤིག་པའི་གཞུང་རྣམས་སུ་ཅུའི་རྣམ་གྲངས་རྒྱས་པར་འབྱུང་བ་ལས་འདྲིར་
མཚོན་ཅམ་བཞོད་དོ།

ཅུའི་ངོ་བོ་ནི། བཤད་རྒྱུད་ལས།

རྒྱུང་ཁག་རྒྱུ་བའི་བྱ་ག་སྤྱི་ནང་ཀུན།།

འབྲེལ་བྱས་ལུས་ནི་སྤྱི་ཅིང་གནས་པ་དང་།།

སློབ་གི་ཅུ་བ་ཡིན་ཕྱིར་ཅུ་ཞེས་བྱ།།⁴³⁴

ཞེས་པ་ལྟར། རྒྱུང་དང་ཁག་དང་དྲུངས་མ་རྣམས་དང་སྤྱིགས་མ་ཐམས་ཅད་རྒྱུ་བའི་
བྱ་ག་སྤྱི་རགས་རྣམས་ཀྱིས་ལུས་ཀྱི་སྤྱི་ནང་ཀུན་ཏུ་འབྲེལ་བར་བྱས་པས་ལུས་འདྲི་
སྤྱི་ཅིང་ཡུན་ཤིང་དུ་གནས་པར་བྱེད་པས་ལུས་ཀྱི་ཅུ་བ་ལྟ་བུ་དང་། སློབ་གནས་
པའི་ཅུ་བ་ལྟ་བུ་ཡིན་པས་ན་ཅུ་ཞེས་བྱའོ།།

ཅུ་དེ་དག་གི་སྐབས་རྣམས་སུ་རྒྱུ་བའི་རྒྱུང་གི་རྣམ་གཞག་མཚོན་ཅམ་འཆང་
བ་ལ། ཡན་ལག་བརྒྱུད་པའི་སྤྱི་ཅིང་རྣམ་པར་འབྲེལ་བའི་ཚིག་གི་དོན་གྱི་རྒྱ་ཐེར་
ལས། “དེ་ལ་རྒྱུང་ནི་རྒྱུ་བ་ཅིང་ཡང་། །ཁྱང་ཞིང་སྤྱི་ལ་སྤྱི་ཞིང་གཡོ། །ཞེས་བྱ་བ་ལ།
དེ་ལ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ངེས་པར་གཞུང་བ་སྟེ། ཉེས་པ་དེ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས། རྒྱུང་ནི་རྒྱུ་
བ་དང་། ཡང་བ་དང་། ཁྱང་བ་དང་། སྤྱི་བ་དང་། སྤྱི་བ་སྟེ། ཅུ་སྐབས་སྤྱི་ལ་འཇུག་

434 རྒྱུད་བཞི། བཤད་རྒྱུད། ལེ་ལུ་བཞི་པ། རྒྱུ་ག་ ༡༩ ལོག་ ༣༡

བ་དང་གཡོ་བ་སྟེ། འགྲོ་བའི་ངང་ཚུལ་ཅན་གཅིག་ཏུ་མི་གནས་པ་ཡིན་ནོ། །⁴³⁵
 ཞེས་དང་། སྐྱེན་དབྱེད་རྒྱ་བའི་རྒྱལ་པོ་ལས། “རྒྱུང་གི་མཚན་ཉིད་ཡང་བ་སྟེ། །⁴³⁶”
 ཞེས་ཅའི་སྐབས་སུ་རྒྱ་བའི་རྒྱུང་གི་ངང་བཞིན་གསུངས།

རྒྱུང་ལ་དབྱེ་ན། བན་པ་དང་གཞོན་པའི་ངང་བཞིན་ཅན་གྱི་རྒྱུང་གཉིས་ཡོད་
 ཅིང་། བན་པའི་རྒྱུང་ལ་དབྱེ་ན། ༡ རློག་འཛིན། ༢ གུན་ལ་བྲབ་པ། ༣ མེ་འབྲ་འཇུ་
 བྱེད། ༤ སྐར་སེལ། ༥ བྱེན་རྒྱ་བཅས་ལྡོད་ལ། དེ་དག་གི་གནས་དང་བྱེད་ལས་
 བེ། རློག་འཛིན་སྟེ་བ་ལ་གནས་ཏེ་དབྱུགས་ནང་དུ་འཛིན་ལ། གུན་ལ་བྲབ་པ་ལུས་
 གུན་ལ་བྲབ་ཅིང་། ལུས་འདེགས་འཛོག་དང་དབང་པོ་ལྡོགས་ལ་བའི་བྱ་བ་བྱེད། མེ་
 དང་འབྲ་བས་ཟས་འཇུ་བ་དང་ཟས་གྱི་དྲངས་སྟོགས་འབྱེད། བྱེན་རྒྱ་འབྲུང་བ་ལྡོ་
 དང་འགྲོགས་ཏེ་སྐྱ་བྱུག་གཡས་གཡོན་དུ་རྒྱ། སྐར་སེལ་གྱིས་བཞུང་གཅི་འཕེན་
 བ་དང་འཛིན་པའི་བྱ་བ་བྱེད་ཅིང་། རློ་བ་དང་ལོང་ག་ལ་གནས་པར་བཞུང་དེ། སྐྱེན་
 དབྱེད་རྒྱ་བའི་རྒྱལ་པོ་ལས།

རྒྱུང་ལ་དབྱེ་ན་རྣམ་པ་གཉིས། །པན་དང་གཞོན་པ་དག་ཡིན་ནོ།།

435 རྗེ་དབེ་བསྟན། གསོ་རིག་ཀོ་ལེའུ་དང་པོའི་འབྲེལ་བ། སོག་ ༧ བ།

དཔེ་བསྟར་མ། དེག་ ༡༡༣ སོག་ ༡༦

436 སྐྱེན་དབྱེད་རྒྱ་བའི་རྒྱལ་པོ། ལེའུ་ཉེད་ལ། རྒྱུ་ ༥ སོག་ ༡༦ གཞུང་འདི་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་ལ་བསྟན་
 འཇུང་དུ་མི་བཞུགས་ཤིང་། འཕགས་པ་སྐྱེས་ཀྱིས་མཛད་པ་ཡིན་མེད་ལ་སྟོན་གྱི་མཁས་པ་རྣམས་བཞེད་
 པ་མི་མཐུན་ཡང་། སྐྱེན་གཞུང་རྒྱུང་གས་ཤིག་ཡིན་མེད་ལ་རྩོད་པ་མེད་པར་མཛོན་ཏེ། གཞུང་རང་ཉིད་གྱི་
 འཇུང་བྱང་དུ་ལོ་ཆེན་པོ་ཚོ་ནས་བསྐྱུར་བར་བཞུང་ཅིང་། བྱི་ལོའི་དུས་རབས་བཅུ་གཉིས་པའི་ནང་གཡུ་
 རོག་གྱི་མས་བརྒྱུས་པའི་རྒྱུད་བཞིའི་འབྲེལ་བ་ཆ་ལག་བཅོཅ་བརྒྱུད་དུ་འདྲེན་གཞུང་དེ་དངས་པ་དང་། བཀའ་
 བང་སྟེ་ལྷའི་རྒྱོན་པོ་བཀའ་བུའང་གཞུང་དེ་སྐྱེས་ཀྱི་ཡིན་ཚུལ་འབྲུང་བས་སོ།།

ཕན་པས་སྟོབས་བསྐྱེད་གཞོན་པས་ཉམས། །དབང་པོ་དག་ལ་ལྷ་དག་ནི།
 སློག་འཛིན་པ་དང་ཀུན་ལ་བྱུང། །མེ་འབྲ་འབྲུ་བྱེད་བྱེད་དུ་རྒྱ།
 ལུང་དུ་སེལ་དང་ལྷ་དག་གོ། །སློག་འཛིན་པ་ནི་ལྟོ་བ་ན།
 གནས་ཉེ་དབུགས་དག་ནང་དུ་འཛིན། །ཀུན་ལ་བྱུང་བས་ལུས་ཀུན་ལ།
 འདེགས་འཛོག་དབང་པོ་ལྷ་གསལ་བྱེད། །མེ་དང་འབྲ་བ་ཟས་འབྲུ་སྟེ།
 དུངས་མ་དག་དང་སྟོགས་མར་འབྱེད། །བྱེད་དུ་རྒྱ་བས་འབྲུང་བ་ལ།
 བསྐྱེདས་པས་སྣ་བྱུག་གཡས་གཡོན་དུ། །ལུང་སེལ་བ་འདང་དང་གཅི་བའོ།
 གནས་ནི་སློ་དང་ལོང་དག་ལ། །གནས་པས་ལུས་དང་སྟོབས་བསྐྱེད་བའོ།⁴³⁷

ཞེས་སོ།།

གཞོན་པའི་རྒྱུ་ནི། རྒྱུ་པ་དང་། ཚ་བ་དང་བསྐྱེདས་ནས་ནད་སྐྱེད་པ་
 དང་། གང་བ་དང་བསྐྱེདས་ནས་ནད་རྒྱས་པར་བྱེད་པའི་རྒྱུ་གསུམ་ཡོད་ཚུལ་
 ཡང་སྟན་དབྱང་རྒྱ་བའི་རྒྱལ་པོ་ལས།

གཞོན་པའི་རྒྱུ་ནི་རྣམ་གསུམ་སྟེ། །རྒྱུ་པ་དག་དང་ཚ་བ་དང་།
 གང་བ་དག་དང་བསྐྱེདས་པའོ། །ཞེས་དང་།
 བད་ཀུན་རྒྱུ་གིས་རྒྱས་པར་བྱེད། །ཅེས་གསུངས་སོ།།

དེ་བཞིན་དུ་གསོ་རིག་རྒྱུད་བཞི་ལས་ཀྱང་རྒྱུ་གི་དབྱེ་བ་དང་། གནས་དང་། བྱེད་
 ལས་བཅས་གསུངས་པའི་ཚུལ་ནི། བཤད་རྒྱུད་ལས།

རྒྱུ་ལ་དབྱེ་ན་སློག་འཛིན་བྱེད་རྒྱ་དང་།།

437 སྟན་དབྱང་རྒྱ་བའི་རྒྱལ་པོ། ལེའུ་ལྷ་པ། ལྷོ་ག ༡༥--༡༦ ལོག ༩༦

ཁྲབ་བྱེད་མེ་མཉམ་ཐུར་སེལ་རྣམ་པ་ལྟ། །⁴³⁸ ཞེས་དང་། ཡང་

དེ་ཉིད་ལས།

ཁྲབ་པར་སློབ་འཛིན་རྒྱུང་དེ་སྤྱི་བོར་གནས།།

གྲེ་བ་བྱང་གཞུང་རྒྱ་ཞིང་ཟས་སློབ་མིད།།

དབུགས་རྒྱབ་མཆིལ་འདོར་སྤྱིད་པ་སྤྲེག་པ་འབྲིན།།

སློ་དང་དབང་པོ་གསལ་ཞིང་སེམས་འཛིན་བྱེད།།

བྲེན་དུ་རྒྱ་བའི་རྒྱུང་ནི་བྱང་ལ་གནས།།

སྣ་སྤྲེ་ཀོག་མར་རྒྱ་ཞིང་ཆེ་ག་འབྲིན་ལ།།

སློབས་མདངས་ཁ་དོག་འབད་ཚེལ་བྲན་གསལ་བྱེད།།

ཁྲབ་བྱེད་རྒྱུང་ནི་སྤྱིང་ལ་གནས་པ་སྟེ།།

ལུས་ཀུན་ཁྲབ་པར་རྒྱ་ཞིང་འདེགས་འཛོག་འགོ།།

བརྒྱུང་བསྐྱམས་འབྱེད་འཇུག་བྱ་བ་ལལ་རག་ལུས།།

མེ་དང་མཉམ་པའི་རྒྱུང་ནི་པོ་བར་གནས།།

ནང་ཁོལ་ཀུན་དུ་རྒྱ་ཞིང་ཁ་ཟས་འཇུ།།

དུངས་སྤྲེགས་འབྱེད་ཅིང་གཞོད་བྱ་སྤྲིན་པར་བྱེད།།

ཐུར་དུ་སེལ་བའི་རྒྱུང་ནི་གཞང་ལ་གནས།།

ལོང་དང་སྤང་བ་གསང་བ་བརྒྱ་ནང་རྒྱ།།

438 རྒྱུང་བཞི། བཤད་རྒྱུད། ལེའུ་ཇུ་ལ། སློལ་ ༡༥ བོག ༣༦

ཁྱེ་ལྟོ་གཞུང་གཅི་མངལ་གནས་འབྱེན་སྡོམ་བྱེད།⁴³⁹

ཅེས་འགྲུང་བ་ལྟར་རོ།།

༢། ཞར་བྱུང་ནང་པའི་སྣོན་གཞུང་ནས་བྱུང་པའི་
སྐྱད་པའི་རྣམ་གཞག

༡) ལྷི་བཤད།

དེ་ལ་ལྷིར་སྡོན་གྱི་འཕགས་ཡུལ་གྱི་ནང་པའི་གཞུང་ཐོད་དུ་འགྲུང་བ་དགའ་པོ་
མངལ་འཇུག་ལྟ་བུའི་མདོ་དང་། གསང་སྤྲུལ་སྐྱེད་ཀྱི་གཞུང་རྣམས་སུ་མངལ་དུ་
ལུས་ཆགས་པའི་ཤིམ་པ་རྒྱས་པར་གསུངས་ཀྱང་། དེ་དག་དུ་སྐྱད་པའི་རྣམ་གཞག་
གསལ་བར་མཛད་པ་མི་སྣང་ལ། ཚོས་མངོན་པ་དང་ཚད་མ་ཤིག་པའི་གཞུང་རྣམས་
སྤྱུང་སྟེ་རྣམ་གཞག་དང་སྟོང་ཡུལ་ལ་ཇི་ལྟར་འཇུག་པའི་ཚུལ་རྒྱས་པར་གཏན་ལ་
ཕབ་པའི་ཐད་དུ། དབང་ཤེས་གྱི་རྟེན་དབང་པོ་ཅམ་ལས་རྟེན་སྐྱད་པའི་སྟོང་ལ་བཤད་
པ་གསལ་བར་མ་མཛད། རྣམ་འགྲུང་སྐྱེད་ཀྱི་གཞུང་དུའང་ཡུལ་ཅན་ཤེས་པའི་
རྣམ་གཞག་རྒྱས་པར་གསུངས་པའི་ཐད་དུ་རྟེན་ཅ་རྒྱུང་གསུང་པའི་སྐབས། ལྷི་པོ་
བདེ་ཆེན་གྱི་འཁོར་ལོ་ཞེས་ལྷི་པོར་གནས་པའི་ཅ་རྣམས་བདེ་བ་སྐྱེད་པའི་རྟེན་དུ་
གསུངས་པ་ཅམ་ལས། སྐྱད་པའི་སྟོང་ལ་བཤད་པ་གསལ་བར་མ་མཛད་པར་མངོན།

439 ལྷི་བཤད། བཤད་ལྷི་བཤད། ལེ་ལུ་ལྷ་པ། ལྷི་ཀ ༡༥--༡༧ ཤོག ༣༦

དེ་ལྟ་ནའང་སྡོན་གྱི་གསོ་བ་རིག་པའི་གཞུང་དུ་སྐྱད་པའི་སྐོར་ལ་ནམ་གཞག་རྒྱས་
 ཅམ་ཞིག་གསུངས་འདུག་པས། འདྲིའགསོ་བ་རིག་པའི་གཞུང་བཤད་རྒྱུད་དང་
 མན་ངག་རྒྱུད་དང་། མགོན་པོ་སྐུ་སྐུབ་ཀྱིས་མཛད་པར་གྲགས་ཤིང་སྤྱི་ལོའི་དུས་
 རབས་བརྒྱད་པ་ཡས་མས་སུ་རྒྱའི་བཙུན་པ་ཉ་ཤང་ལྷ་ཉ་ཡ་ན་དང་། ལོ་ཆེན་གྱི་
 རོ་ཅ་ནས་བོད་སྐད་དུ་བསྐྱུར་བར་བཤད་པའི་གཞུང་སྐོན་དཔུང་ཆེ་བའི་རྒྱལ་པོ་
 ལྷོ་སོ་མ་རྩ་འོ་ཞེས་པ་དེར་འབྲུང་བ་ལྷར་སྐྱད་པའི་ནམ་གཞག་ཅུང་ཟད་འཆད་དོ།།

༡) མངལ་དུ་སྐྱད་པའི་ཆགས་རིམ།

སྤྱིར་སྐོན་གཞུང་དུ་ལུས་ཀྱི་ཉེར་ལེན་པ་མ་ལས་ཐོབ་པའི་རྣམ་རྒྱས་ས། དངོས་
 བོའི་གནས་ཚུལ་ལ་ཚུ་དང་འོ་མ་འབྲེས་པ་ལྟར་གནས་ཀྱང་སོ་སོར་འབྲེད་རྒྱ་ཡོད་
 པར་བཤད་ལ། བ་ལས་ཐོབ་པའི་རྣམ་ལས་རུས་པ་དང་། སྐྱད་པ་དང་། གཞུངས་
 པ་དང་། མ་ལས་ཐོབ་པའི་རྣམ་ལས་ཤེས་པ་དང་། གཞུན་ཡང་སྦྱིང་། སྐོ་བ།
 མཆོན་བ། མཆོར་བ། མཁལ་མ་བཅས་དོན་སྲ་དང་། སོ་བ། རྒྱ་མ། ལོང་ག་མཁྲིས་
 ལུམ། སྐྱང་ལུག་བསམ་བསུ་བཅས་སྣོད་དུག་རྣམས་ལྷུབ་པར་བསྐྱབ་པས་སྐྱད་པ་
 འབྲུབ་ཤེད་ཀྱི་རྒྱའི་གཙོ་བོ་པའི་ཁུ་བ་ཡིན་པར་བཤད། དེ་ལྟར་ཡང་བཤད་རྒྱུད་ལས།

བ་ཡི་ཁུ་བས་རུས་པ་སྐྱད་གཞུངས་སྦྱིང།།

མ་ཡི་ཆེ་མཆོན་ཤེས་པ་དོན་སྣོད་སྦྱིང།།⁴⁴⁰

440 བཤད་རྒྱུད། ལེའུ་གཉིས་པ། སྒྲིག་ ༡༢ ལོག་ ༡༩

ཅེས་གསུངས་སོ། །སྤོན་དབྱེད་རྩེ་བའི་རྒྱལ་པོ་ལས་ནི།

མ་ཡི་མངལ་དུ་གནས་པ་ནི། །དང་པོ་ཞག་བདུན་ལས་གྱི་རྒྱུང་།།

རྒྱ་ཉེ་མེར་མེར་པོ་དེ་ནི། །དེས་ནི་ཀུན་གཞི་འཛིན་པའི་རྒྱུང་།།

དང་པོའི་ཞག་ནི་གཅིག་ན་འོ། །ཞག་གཉིས་མངལ་ནི་འཇུག་པའི་རྒྱུང་།།

འབྱུང་བས་མེར་མེར་པོར་གྱུར་ཏོ། །ཞག་གསུམ་མངལ་ནི་འཇུག་པའི་རྒྱུང་།།

མཁུང་འབྱུང་ཞེས་པར་གྱུར་པ་འོ། །ཞག་བཞི་ཀུན་ནས་སྤུད་པའི་རྒྱུང་།།

འབྱུང་བས་གོར་གོར་པོར་འབྱུར་འོ། །ཞག་ནི་ལྔ་ལ་ཐལ་བྱེད་ཅེས།།

རྒྱུང་འབྱུང་ལྟར་ལྟར་པོར་གྱུར་ཏོ། །ཞག་དྲུག་པ་ན་སྤུད་བྱེད་ཅེས།།

རྒྱུང་འབྱུང་ནར་ནར་པོར་གྱུར་ཏོ། །ཞག་བདུན་པ་ན་ཐོགས་མེད་ཅེས།།

རྒྱུང་འབྱུང་བུ་ག་ཅན་དུ་གྱུར།།⁴⁴¹

ཅེས་མངལ་དུ་ཞུགས་པའི་ཞག་བདུན་སྤྲུལ་དང་པོའི་ནང་ཞག་ཤེར་རྒྱུང་མི་འབྲ་བ་
འབྱུང་བའི་དབང་གིས་ལུས་དེ་ཉིད་མེར་མེར་པོ་ལ་སོགས་པར་འབྱུང་རྩེ་དང་།
ཡང་དེ་ཉིད་ལས།

བདུན་སྤྲུལ་གཉིས་ན་འཁོར་བ་ཞེས། །རྒྱུང་འབྱུང་ལྟེ་བར་གནས་པ་འོ།།

རྒྱུང་བསྟེན་པ་ཡི་ཅ་གནས་ཏེ། །ཉི་མའི་འཁོར་ལོ་ཞེས་པ་ཆགས།།⁴⁴²

ཞེས་སོགས་ཞག་བདུན་སྤྲུལ་གཉིས་པ་ལ་འཁོར་བ་ཞེས་པའི་རྒྱུང་འབྱུང་ཞིང་ལྟེ་བའི་
ཅ་ཉི་མའི་འཁོར་ལོ་ཆགས་པ་ནས་བཟུང་སྟེ་ཞག་བདུན་སྤྲུལ་བཞི་བཅུ་ཞེ་གསུམ་གྱི་

441 སྤོན་དབྱེད་རྩེ་བའི་རྒྱལ་པོ། ལེའུ་དང་པོ། ལྷོ་ཀླ ༥-༡༡ ལོག ༡༠

442 སྤོན་དབྱེད་རྩེ་བའི་རྒྱལ་པོ། ལེའུ་དང་པོ། ལྷོ་ཀླ ༡༢ ལོག ༡༠

བར་དུ་རྒྱང་མི་འདྲ་བ་རེ་རེ་དང་བཅས་ཉེ་ལུས་འཕེལ་ཚུལ་བཤད་ལ། བཤད་ཚུལ་
དེ་དག་གོང་དུ་མདོ་རྒྱད་བསྟན་བཅོས་རྣམས་ལས་འབྲུང་བའི་ལུས་ཀྱི་ཆགས་རིམ་
བཤད་པ་དང་རྒྱང་མི་འདྲ་བ་ཡོད།

སྐྱད་པ་ཆགས་ཚུལ་ནི་བཤད་རྒྱད་ལས།
ཆགས་པའི་ཅ་ནི་ལྟེ་བ་ལས་གསུམ་གྲེས།།
ཅ་གཅིག་གྲེན་ལ་སོང་བས་སྐྱད་པ་ཆགས།།
གཉི་ལྷག་སྐྱད་པར་བརྟེན་ནས་གནས་པ་སྟེ།།
དེ་ལས་བད་ཀན་སྐྱེད་པས་སྟོད་ན་གནས།།⁴⁴³

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལུས་འདི་ཉིད་མའི་མངལ་དུ་ཆགས་སྐྱབས་ཅ་ཐམས་ཅད་
ཀྱི་ཐོག་མར་ཆགས་པའི་ཅ་ལྟེ་བའི་དབུས་ནས་ཅེ་མོ་མི་འདྲ་བ་གསུམ་དུ་གྲེས་པ་
ནི། ལྷག་གམ་མེ་ཁམས་རྒྱ་བའི་ཅ་དང་། རྒྱལ་ལྷ་བའི་ཁམས་རྒྱ་བའི་ཅ་དང་། རྒྱང་
ཁམས་རྒྱ་བའི་ཅ་རྣམས་ཡིན་ལ། དེ་དག་ལས་ལྷ་བའི་ཁམས་རྒྱ་བའི་ཅ་དཀར་པོ་དེ་
ཉིད་ལུས་ཀྱི་གཡོན་སྟོགས་ནས་སྟོང་ག་དང་། མགྲིན་པ་དང་། སྤྱི་པོའི་འཁོར་ལོའི་སྟེ་
བ་རྣམས་བརྒྱད་ནས་གཞན་དུ་གྲེས་པའི་ཚུལ་གྱིས་གྲེན་དུ་སོང་བ་ལ་བརྟེན་ནས་
སྐྱད་པ་ཆགས་ཤིང་། སྐྱད་པས་སྟན་ཅིག་གྲེད་རྒྱེན་བྱས་ནས་གཉི་ལྷག་དང་། ཉེ་
ལེན་བྱས་ནས་བད་ཀན་འབྲུང་བས་ན། མགོ་བོ་སྔོངས་ཤིང་ལྷི་འཐེབས་སོགས་ཀྱང་
སྐྱད་པ་ལས་འབྲུང་བ་ལྟར་སྐྱང་བ་ཡིན་ནོ།།

443 རྒྱད་བཞི། བཤད་རྒྱད། ལེུ་བཞི་ལ། རྫོག ༡ ཤོག ༣༡

མཚུངས་པའི་མྱད་པ་དང་། བད་རྒྱུད་གི་མི་ལ་ཞའི་གར་སྤྲ་དང་མཚུངས་པའི་མྱད་
 པ་དང་། རྒྱུད་མཁེལ་གྱི་མི་ལ་འོ་མའི་གར་སྤྲ་དང་མཚུངས་པའི་མྱད་པ་དང་། རྒྱུད་
 གི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་མི་ལ་ཚུ་ལྟར་སྤྲ་བའི་མྱད་པ་སྟེ་བདུན་འོ། །འདི་དག་ནི་མྱད་
 པའི་མཁེལ་སྤྲ་དང་ཚོ་ཟེན་མི་ཟེན་གྱི་སྒོ་ནས་བཞག་པ་ཡིན་འོ། །མྱད་པའི་ལྡང་ཚད་
 ལ་རང་རང་གི་ཁྲིའ་བ་གང་ཡོད་པའི་ཚུལ་ནི་བཤད་རྒྱུད་ལས།

མྱད་པའི་ལྡང་ཚད་རང་གི་སྟོམ་པ་གང་། །⁴⁴⁶ ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།

༤) མྱད་ཅིའི་རྣམ་གཞག

ཡང་གསོ་བ་རིག་པའི་གཞུང་ལས་མྱད་ཅིའི་རྣམ་གཞག་འཆད་སྐབས། ལུས་
 འདི་ལ་སྲིད་པའི་ཅ་པོ་ཆེ་ཞེས་མིང་བཏགས་པའི་ཅིའི་གཙོ་བོ་སྡེ་ཚན་བཞི་དང་།
 སྡེ་ཚན་དེར་ཅ་ཉིད་བཞི་དེ་དང་ཅ་སྤོང་ལྟ་བུ་དེ་ཡོད་པ་ལས། མིག་ན་བ་སྣ་ལྟེ་
 ལུས་གྱི་དབང་པོ་རྣམས་ལ་རང་རང་གི་ལུས་གཞུགས་སྤྲ་ཏེ་རོ་རེག་བྱ་ལྟ་བུ་འཆར་
 ཞིང་ཚོར་བར་བྱེད་པའི་ཅ་ཉི་ལྟ་ཅ་བཞི་ཡན་ལག་གི་རྒྱུད་ལྡེལ་ཉེན་གཙོ་བོར་གྱུར་
 པ་ནི་མྱད་པར་ཅ་ཡི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་འབྲིལ་བ་ཞེས་བྱ་བའི་ཅ་ལ་གནས་ཤིང་། དེ་
 ཉིད་ལས་འཁོར་ཅ་སྤོང་དང་། དེ་ལས་ཡང་སྤོང་། དེ་ལས་བྲ་བ་ལྟར་གྱི་ཅ་སྤོང་ལྟ་
 བརྒྱས་བསྐོར་བར་བཤད་དེ། བཤད་རྒྱུད་ལས།

སྲིད་པའི་ཅ་པོ་ཆེ་ནི་རྣམ་བཞི་སྟེ།

446 གསོ་རིག་རྒྱུད་བཞི། བཤད་རྒྱུད། ལེའུ་བཞི་པ། མྱོག་ ༤ ཤོག་ ༣༡

དབང་པོ་ཡུལ་ལ་འཆར་བར་བྱེད་པའི་ཅ།།
 མྲད་པ་ལ་སྲིད་ཅ་སྐྱུ་ལྷ་བརྒྱས་བསྐྱོད། ⁴⁴⁷ ཅེས་པ་སྐྱར་རོ།།
 སྐྱུ་དབྱེད་རྒྱ་བའི་རྒྱལ་པོ་ལས་ཀྱང་།
 དེ་ནི་མྲད་པའི་སྦྱིང་དག་སྟེ། །དབང་པོ་ལྷ་དང་འབྲེལ་བ་ལོ། ⁴⁴⁸
 ཞེས་དབང་པོ་ལྷའི་ཅ་མྲད་སྦྱིང་དང་འབྲེལ་ཚུལ་གསུངས་སོ།།
 ཡང་སྐྱུ་དབྱེད་རྒྱ་བའི་རྒྱལ་པོ་ལས།
 ཡན་ལག་ལྷ་ཡི་མགོ་བོ་ནི། །མྲད་པ་དབང་པོ་ལྷ་ཡིས་བྱུབ།།
 མྲད་པ་དང་ནི་མྲད་པའི་སྦྱིང་། །ལུས་ཀྱི་དབང་རྟེན་ས་བོན་འཛུགས། །
 དེ་ལ་ཅ་བརྒྱད་མཆིན་པ་མིག །རྣ་བ་མཁལ་མའི་ཅ་དག་དང་།།
 ལྷ་དང་སྐྱོ་ཡི་ཅ་དག་དང་། །སྦྱེ་དང་སྦྱིང་གི་ཅ་དག་གོ། ⁴⁴⁹
 ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས།
 མྲད་སྦྱིང་རྟ་མིག་བྱེད་པོ་འབྲ། །མིག་དང་རྣ་བ་སྐྱ་དང་ལྷེ།།
 ཅ་རྒྱས་ཚུ་བ་དེ་དང་འབྲེལ། །འཕར་ཅ་བཞི་དང་འགྲོགས་བཞིའི་ཅ།།
 རྒྱས་པ་བཞི་དང་ཚུ་བ་བཞིས། །མྲད་པའི་སྦྱིང་དང་འབྲེལ་བ་སྟེ།།
 ལ་ལ་མྲད་པའི་རྒྱ་ཡང་བེད། །དབྱུས་ན་ས་བོན་བརྩུད་ཀྱི་ཅ།།
 ལུས་ཀྱི་བདེ་བ་རྒྱས་པར་བྱེད། །སྦྱིང་ནས་མྲད་པ་དག་དང་ནི།།

447 གསོ་རིག་རྒྱད་བཞི། བཤད་རྒྱུད། ལེའུ་བཞི་བ། སྒྲིག་ ༡༡ སོག་ ༣༢
 448 སྐྱུ་དབྱེད་རྒྱ་བའི་རྒྱལ་པོ། ལེའུ་ཞེ་དགུ་བ། སྒྲིག་ ༣༦ སོག་ ༡༢༤
 449 ལོང་མཚུངས། ལེའུ་ཞེ་བརྒྱད་བ། སྒྲིག་ ༤--༧ སོག་ ༡༡༤

སློབ་འགྲོ་ལུས་ཀྱི་བདེ་བ་འདྲིལ།⁴⁵⁰

ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར། སྐྱད་པའི་རྒྱ་དར་གྱི་འོག་ན་གནས་པའི་སྐྱད་པ་ལ་སྐྱད་ཁྲིམ་
གྱི་མདུན་ངོས་ཀྱི་ཆར་གནས་པའི་སྐྱད་པ་དང་། སྐྱད་ཁྲིམ་གྱི་རྒྱབ་ངོས་ཀྱི་ཆར་
གནས་པའི་སྐྱད་སྟེང་གཉིས་ཡོད་ལ། དབང་པོ་ལྗེའི་ཅ་རྒྱལ་ས་དེ་དང་འབྲེལ་བས་
ལུས་ཀྱི་དབང་པོའི་རྟེན་གཙོ་པོ་ཡིན་ཞིང་། ཡང་མཆིན་ཅ་ལ་སོགས་པའི་ཅ་བརྒྱད་
དང་། འཕར་ཅ་བཞི་དང་། འགྲོགས་པ་བཞིའི་ཅ་རྒྱལ་ཀྱང་སྐྱད་སྟེང་དང་འབྲེལ་བ་
དང་། སྐྱད་སྟེང་གི་དབྱིབས་རྟ་མིག་སྤྱེད་ཀ་དང་འབྲེལ། སྐྱད་པའི་དབུས་ན་ས་པོན་
བརྒྱད་ཀྱི་ཅ་ལས་ལུས་ཀྱི་བདེ་བ་འཕེལ་འགྲིབ་བྱེད་རྒྱུ་ལ་སོགས་གསུངས། ཡང་
བཤད་རྒྱུད་ལས།

སྐྱད་པ་ཅ་ཡི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་ལས། །ཅ་བ་ལྟ་བུར་བྱུང་བ་ཡི།།
བྱ་བ་བྱེད་པའི་རྒྱ་ཅ་བརྒྱ་དགུ་ཡོད། །དེ་ཡང་དོན་སྟོན་ནང་དུ་འབྲེལ་བ་ཡི།།
དར་གྱི་དབུངས་ཐག་བརྒྱ་གསུམ་སྐྱས་པའི་ཅ།།
ཡན་ལག་སྤྱིར་འབྲེལ་མདོན་པའི་ཅ་བྱུག་སྟེ།།
དེ་ལས་རྒྱ་ཅ་སྐྱབ་བྱ་བརྒྱ་ལྷན་གྱིས།།⁴⁵¹

ཞེས་སྐྱད་པ་ནི་ཅ་དཀར་ཐམས་ཅད་སྤྱེད་པའི་གཞི་རྒྱ་མཚོ་དང་མཚུངས་ལ། དེ་
ལས་ཅ་བ་ལྟ་བུར་བྱུང་བའི་ཅ་རྒྱུངས་པ་ནི་སློབ་ཅ་དཀར་པོ་སྟེ་གཙོ་པོ་ཡིན་
ལ། དེ་ལ་རྒྱའི་ཁམས་གསོ་ཞིང་སྤྱེད་པའི་རྒྱ་ཅ་རགས་པའི་དབང་དུ་བྱས་པ་བརྒྱ་

450 སྐྱབ་དབུང་རྒྱ་པའི་རྒྱལ་པོ། ལེའུ་གསུམ་པ། ལྷོ་ཀ ༣༡-- ༣༣ འོག ༡༩
451 རྒྱུད་བཞི། བཤད་རྒྱུད། ལེའུ་བཞི་པ། ལྷོ་ཀ ༡༩-༡༧ འོག ༣༣

དགུ་ཡོད་ལ། དེ་ཡང་མྱད་པ་ནས་མགིན་པའི་ནང་བརྒྱད་དེ་དོན་སྣོད་དང་ནང་ནས་
འབྲེལ་བའི་དར་གྱི་དབྱུངས་ཐག་བཅུ་གསུམ་ཞེས་སྐུ་པ་ལྟ་བུའི་རྩ་བཅུ་གསུམ་དང་།
དེའི་སྟེང་ཡན་ལག་རྣམས་དང་ཕྱི་རོལ་ནས་འབྲེལ་བའི་རི་མོ་མངོན་པའི་རྩ་བུ་ག་
བཅས་བསྐྱོམས་པས་བཅུ་དགུ་སྟེ། དེ་དག་ནི་གཙོ་ཆེར་ལུས་འགྲུལ་བསྐྱོད་སོགས་
གྱི་བྱ་བ་བྱེད་པ་ཡིན་ལ། བཅུ་དགུ་པོ་དེ་ལས་ཀྱང་རྩ་རྩ་བུ་བཅུ་དགུ་མགོ་དང་
རྒྱུང་ལག་སོགས་ལ་འབྲེལ་བར་གསུངས་སོ།།

༥) མྱད་པའི་ཆ་ཤས་རྒྱུངས་པ་དང་། མྱད་རྒྱ་དང་།
ཚངས་དྲུང་གི་འཁོར་ལོ།

རྒྱུངས་པའམ་གཞུངས་པ་ནི། ཕྱི་ནང་གི་ལུས་ཀྱི་ཆ་ཤས་པལ་ཆེ་བར་བཞོན་
འདོམས་དང་ཚོད་འཛིན་བྱེད་པའི་སློབ་རྩ་དཀར་པོ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་མྱད་པ་ནས་
གཞུག་རྒྱུང་བར་སྒྲོན་ཤིང་གི་རྩ་བ་བཞིན་སྟེ་དང་སྐུ་ལ་ཚོགས་ཀྱི་སྐྱབས་བརྒྱད་དེ་
འབྲེལ་བ་ཞིག་ཡིན་པར་ཡང་། སྐོན་དབྱེད་ལྷ་བའི་རྒྱལ་པོ་ལས།

གཞུངས་པ་མགོ་པོ་དག་ལས་ཆགས། །སྐུ་པའི་ནང་འབྲེལ་བཅུ་གསུམ་བར།།
བཅོན་ནས་བསྐྱད་ན་ས་བོན་འཚོར། །ལེམ་པོ་འབྲེལ་སྟེ་འཆི་བར་འགྱུར།།⁴⁵²

ཞེས་གཞུངས་པ་གང་ལས་གྲེས་པ་དང་། གང་ནས་བརྒྱད་པ་དང་། གང་དུ་འབྲེལ་
ཞིང་བྱ་བ་བྱེད་ཚུལ་དང་། བད་དུ་གྱུར་པའི་སྒྲོན་རྣམས་བསྐྱར་ཏོ།།

452 སྐོན་དབྱེད་ལྷ་བའི་རྒྱལ་པོ། ལེའུ་གཉིས་པ། སྟོག་ ༡༡ འོག་ ༡༥

མྲད་རྒྱལ་རྒྱ་དར་ཞེ། ལུས་དབང་མྲད་པ་དང་། མྲད་སྦྱིང་དང་། རྒྱུངས་པ་
 རྣམས་ཀྱི་སྤྱི་བརྒྱམས་པའི་ནམ་པས་ཀུན་ནས་གཡོགས་ཤིང་རྒྱ་དར་སྣང་སྤྱི་བར་མི་
 སྤྱི་བ་པས་དྲངས་ཤིང་གསལ་བ། བླག་སོགས་རྒྱུངས་ཀྱི་རྒྱ་བ་དང་ལྷན་པས་མདོག་
 ལྷག་མདངས་ཅན་སྤྱི་བ་མཉེན་པ་རི་དྲགས་སྤྱི་བའི་པགས་པའི་སྤྱི་བ་མཉུག་ཅམ་ཡོད་
 པ། རྒྱུང་ལས་མཚོན་དང་གཞོན་འབྲུ་སོགས་སྤྱི་བར་རྒྱུང་པ་ཞིག་ཡིན་པར་བཤད་དེ།
 ལྷན་དབྱེད་རྒྱ་བའི་རྒྱལ་པོ་ལས།

ལུས་ཀྱི་དབང་ཉེན་མྲད་པ་ལ། །རྒྱ་ཞི་དར་དཀར་ཐིལ་བ་འདྲ།⁴⁵³

ཞེས་དང་། མན་ངག་རྒྱུད་ལས་ཀྱང་།

རྒྱ་དར་སྤྱུག་ལ་དྲངས་པ་སྤྱི་བའི་ཅམ།།

ཅ་ཡི་བྱ་བར་གཏུམས་ནས་གནས་པ་ཡིན།།⁴⁵⁴

ཞེས་གསུངས་སོ།།

ཚངས་དུང་གི་འཁོར་ལོ་ནི། སློག་ཅ་ལས་འོངས་པའི་ལྷོན་ཤིང་བཞིའི་ཅེ་མོ་
 རྒྱུན་དུ་སོང་བ་མྲད་པར་འབྲེལ་བའི་རེ་ཐག་བཞི་དང་། མྲད་པ་ལས་སྤྱི་བར་རྒྱ་ཞིང་
 བང་གི་དོན་སྤོད་སོགས་དང་འབྲེལ་བའི་ཅུ་ཅ་དང་དབང་ཅ་རྣམས་འདུས་པ། མྲད་པའི་
 དབྱས་སུ་སེམས་ཀྱི་བཞོན་པ་རྒྱུང་གིས་ཐིག་ལེ་དང་ཅ་དང་རྒྱུང་དང་སེམས་རྣམས་མ་
 ཚང་བ་མེད་པར་བརྒྱུང་བེད། མྲད་དབྱས་དེའི་ཅ་འགོ་ལམ་ལྟ་བུ་ལས་རྒྱུང་རྒྱ་བ་དང་
 ཐིག་ལེ་འཕོ་ལ་ད་དུང་ཐིག་ལེ་དང་རྒྱུང་དེ་གཉིས་གནས་གཞན་དུ་འང་འབྲེན་པའི་ཅེའི་
 འཁོར་ལོ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ནི་ཚངས་དུང་གི་འཁོར་ལོ་ཡིན་པར་བཤད་ལ། ཡང་མྲད་

453 ལྷན་དབྱེད་རྒྱ་བའི་རྒྱལ་པོ། ལེའུ་བཞི་པ། རྒྱློག་ ༣༠ ཤོག་ ༡༡

454 རྒྱུད་བཞི། མན་ངག་རྒྱུད། ལེའུ་གྲ་གསུམ་པ། རྒྱློག་ ༩ ཤོག་ ༩༡

སྙིང་དང་ཐོད་པའི་མྱེད་མཚམས་སུ་ཟེན་བྱ་མཐེབ་མོ་ཅམ་ཡོད་པར་བཤད་དེ། སྐྱོན་
དབྱེད་རྒྱ་པའི་རྒྱལ་པོ་ལས།

སྤྱི་བོ་དག་ཏུ་མྱེད་པ་ནི། །ཚངས་པ་དྲུང་གི་འཁོར་ལོ་ལོ།།

ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས།

དེ་ལས་སྤྱི་བོར་མྱེད་པ་ནི། །ལུས་ཀྱི་དབང་ཉེན་མྱེད་པ་ལ།།

རྒྱ་ནི་དང་དཀར་རིམ་བ་འབྲ། །ཚུ་བ་རྒྱས་པ་རྒྱ་སྤྱབས་དང་།།

འབྲེལ་ཉེ་སྤྱི་ཡི་རེ་ཐག་ནི། །ནང་གི་སྣོན་ཤིང་ཅ་བཞི་དང་།།

སྤྱི་བོ་དག་ཏུ་འདུས་པ་ནི། །རྒྱུང་གིས་ལུས་ཀྱི་ས་བོན་བརྒྱུང་།།

ཚངས་པ་དྲུང་གི་འཁོར་ལོ་སྟེ། །ལུས་རྒྱུངས་ས་བོན་ཅ་ཡིན་ལོ།།⁴⁵⁵

ཞེས་གསུངས། ཡང་སྐྱོན་དབྱེད་དེ་ཉིད་ལས།

མྱེད་སྙིང་ཐོད་པའི་འབོག་མཚམས་ན། །མཐེབ་མོ་ཅམ་གྱི་ཟེན་བྱ་ཡོད།།⁴⁵⁶

ཅེས་དང་།

ཡང་མྱེད་པའི་ཅ་དང་ལུས་ཀྱི་དོན་ལྷ་སྟོན་བྱུག་གི་ཅ་རྣམས་འབྲེལ་ཚུལ་

ཡང་། སྐྱོན་དབྱེད་རྒྱ་པའི་རྒྱལ་པོ་ལས།

དོན་དང་སྟོན་གྱི་ཅ་དག་ནི། །ཚངས་པའི་བྱ་གཞི་ཅ་དང་འབྲེལ། །⁴⁵⁷

ཞེས་དང་།

455 སྐྱོན་དབྱེད་རྒྱ་པའི་རྒྱལ་པོ། ལེའུ་བཞི་པ། སྟོག་ ༣༠-- ༣༣ འོག་ ༡༧

456 ལོང་མཚུངས། ལེའུ་ཞེ་དགུ་པ། སྟོག་ ༣༣ འོག་ ༡༢༣

457 ལོང་མཚུངས། ལེའུ་གོ་བདུན་པ། སྟོག་ ༡༤ འོག་ ༡༧༠

མིག་སོགས་དབང་པོ་ནམས་སྐད་ཅ་དང་པན་གཞོད་འབྲེལ་ཚུལ་ནི། ལྷན་
དཔུང་ཟླ་བའི་རྒྱལ་པོ་ལས།

སྐད་པའི་གཟེང་ཅ་དག་ནས་ནི། །ལྷག་པའི་ཚོན་གང་བཅལ་བ་ནི།།

སྐད་པ་དག་ནས་མིག་ཏུ་འཁོད། །ཆད་ན་མིག་འབྲུལ་གཞུང་རེངས་ཏེ།།⁴⁵⁸

ཞེས་སོགས་གསུངས།

ཡང་སྐད་པའི་ཆ་ཤས་ནམས་ལུས་ཀྱི་ཅ་དང་འབྲེལ་ཞིང་ཅ་ལ་བརྟེན་པའི་སོག་
འཛིན་གྱི་རྒྱུང་སོགས་ཅ་བ་དང་ཡན་ལག་གི་རྒྱུང་ནམས་སོ་སོས་སུན་མིན་གྱི་བྱ་བ་
གང་བྱེད་པའང་ལྷན་དཔུང་ཟླ་བའི་རྒྱལ་པོ་ལས།

སྤྱི་གཙུག་ཚངས་པ་དུང་གི་སྐོར། །བདུད་ཅ་ནག་པོ་སྤིང་གི་ཅ།།

འབྲེལ་ཏེ་རྒྱུང་རྒྱུ་དེ་ནམས་ལ། །ཤེན་དུ་རྒྱུ་བའི་རྒྱུང་ཡིན་ཏེ།།

ཤེས་པ་གསལ་བར་བྱེད་པ་ལོ།།⁴⁵⁹

ཞེས་དང་། བཤད་རྒྱུད་ལས།

ཁྱད་པར་སོག་འཛིན་རྒྱུང་དེ་སྤྱི་བོར་གནས།།

ཤེ་བ་བྲང་གཞུང་རྒྱུ་ཞིང་བས་སྐོམ་མིད།།

དབུགས་རྩལ་མཆིལ་འདོར་སྤྱིད་པ་སྤྱིགས་པ་འབྲེན།།

སྐོ་དང་དབང་པོ་གསལ་ཞིང་མེམས་འཛིན་བྱེད། །⁴⁶⁰

ཅེས་སོགས་གསུངས་སོ།།

458 ལོང་མཚུངས། ལེའུ་ཞེ་དགུ་པ། ལྷོ་ཀྱ ༡༧ ལོག ༡༣༩

459 ལོང་མཚུངས། ལེའུ་བཞི་པ། ལྷོ་ཀྱ ༩༠ ལོག ༡༣

460 རྒྱུད་བཞི། བཤད་རྒྱུད། ལེའུ་ལྷ་པ། ལྷོ་ཀྱ ༡༥ ལོག ༣༦

མདོར་ན་མྲད་པ་ནི་དབང་སྐྱུར་བ་པོ་དང་། དབང་པོ་དོན་སྣོད་སོགས་ལྷན་གྱི་ཆ་ཤས་རྣམས་ནི་དབང་བསྐྱུར་བྱ་ལྟ་བུ་ཡིན་པས། སྣོན་གྱི་གསོ་རིག་གི་གཞུང་དག་ལས་མྲད་པ་ལ་ལྷན་གྱི་དབང་པོ་ཞེས་བཤའ་ལ། དབང་བསྐྱུར་ཚུལ་ནི། སྣོད་ལྟ་བུ་ཡང་མྲད་པ་ལ་རག་ལས་པའི་སྣོན་ནས་རང་གི་ལས་བྱེད་ལ། དོན་སྣོད་དབང་པོ་སོགས་ལྷན་གྱི་ཆ་ཤས་རྣམས་ཀྱང་མྲད་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཅ་རྣམས་ཀྱིས་བསྐྱུལ་ཏེ་སོ་སོའི་ཐུན་མེན་གྱི་བྱ་བ་རྣམས་བྱེད་དོ། །ཡང་མྲད་པ་ནི་མྲད་སྣོད་དང་དོན་སྣོད་དང་དབང་པོ་དང་དབང་ཅ་དང་ཅུ་ཅ་དང་འབྱུང་བ་རྣམས་ལ་རག་ལས་ཤིང་དེ་དག་ཀྱང་མྲད་པ་ལ་རག་ལས་པའི་སྣོན་ནས་རང་རང་གི་བྱ་བ་བྱེད་པ་ལས། བན་ཚུན་རག་མ་ལས་པར་མྲད་རྒྱལ་ཁོ་ནས་བྱ་བ་གང་ཡང་མི་བྱེད་པ་ནི་འདིར་བྲངས་པའི་གསོ་རིག་བཤའ་རྒྱུད་དང་མན་རག་རྒྱུད་དང་སློན་དབྱེད་ཆེ་བའི་རྒྱལ་པོ་རྣམས་ཀྱི་དགོངས་པར་གནས་སོ།།

༤ ལུས་སེམས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་ཚུལ་ལ་དབྱུང་པ།

དེ་ལ་སྦྱིར་སྣོད་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་ཀྱི་སྐབ་རིམ་བརྟུང་ཀྱི་སེམས་ཅན་དང་འབྲེལ་
ཡོད་བ་དང་། བརྟུང་ཀྱི་སེམས་ཅན་ཀྱི་ལུས་ད་ལྟར་ང་ཚོར་མངོན་བཞིན་བ་འདི་སྤ་
བའི་རིམ་བ་ཞིག་དང་འབྲེལ་ཡོད་བ་དང་། སྤ་བ་དེ་ཡང་མཐར་སྐྱབ་ན་རྒྱུད་སེམས་
དབྱེར་མེད་ཀྱི་ཆེས་སྤ་རིམ་ཞིག་ནས་སྐབ་ཡོད་བར་བཤམ་པས། གསང་བ་འདུས་
པའི་གཞུང་ལྟར་ན་འཛིག་རྟེན་ཀྱི་ཁམས་ནི་ཚོས་ཉིད་དང་རྒྱུད་དང་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་གཞི་
མའི་རྣམ་བ་དེ་ང་ཚོར་མངོན་དུ་སྐྱུར་བ་ཅམ་ཞིག་ཡིན།

མཐར་སྐྱབ་ན་རྒྱུད་དང་རྣམ་བར་ཤེས་བ་དབྱེར་མེད་པས་ང་ཚོའི་ལུས་སེམས་
སྣེད་གི་འབྱུང་བ་དང་སྤིའི་འཛིག་རྟེན་ཀྱི་རང་བྱུང་གི་འབྱུང་བའི་བར་ལ་འབྲེལ་
བ་ཟབ་མོ་ཞིག་ཡོད་དེ། སྤྱགས་ལུགས་ཀྱི་ཅ་རྒྱུད་སྣོམ་སྐྱབ་ཀྱི་རྟོགས་བ་ཡོད་
བ་དང་། ཡང་ན་སྣོན་སྤྱེས་ཀྱི་ཚོར་ཤེས་སྤྱེན་པའི་གང་ཟམ་རིགས་གཅིག་གིས་
འབྲེལ་བ་སྤ་མོ་དེ་རྟོགས་སྐབ།

དེ་ལྟ་བུའི་ལུས་དང་སེམས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་ཚུལ་མདོ་སྤྱགས་ཀྱི་གཞུང་རྣམས་
ལས་འབྱུང་བ་མཚོན་ཅམ་འཆད་བ་ལ། བང་བའི་མདོ་སྤྱོད་ཀྱི་གཞུང་ལས་
གསུངས་ཚུལ་ནི། དེ་ཡང་མའི་མངལ་དུ་ཉིང་མཚམས་སྐྱར་བ་དང་དུས་མཉམ་དུ་
ཆེ་འདིའི་གཟུགས་སྤང་གསང་དུ་སྐབ་ཅིང་། དེ་དང་དུས་མཉམ་དུ་ཆེ་འདིའི་ཚོར་
བ་འདུ་ཤེས་འདུ་བྱེད་རྣམ་ཤེས་ཏེ། མིང་བཞིའི་སྤང་པོའང་སྐབ་བ་ཡིན་ལ། དེ་དག་

ཀྱང་ཆེ་ཇི་སྲིད་ཀྱི་བར་དུ་མདུང་བྱིས་ལྟར་གཅིག་ལ་གཅིག་རྒྱུན་གྱི་རྒྱལ་དུ་འབྲེལ་
 ཉེ་གནས་པའི་རྒྱལ་ལྟེ། སློབ་དཔོན་གྱུ་སྦྱུབ་ཀྱི་སྤྱི་ལུང་ལྗང་པའི་མདོའི་རྒྱ་ཆེར་བཤམ་
 བ་ལས། “དེ་དག་དང་འབྲུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་གཅིག་ཏུ་བསྐྱུས་ནས་མདུང་བྱིས་ཀྱི་
 རྒྱལ་དུ་མིང་དང་གཞུགས་ཞེས་བྱའོ། །”⁴⁶¹ ཞེས་དང་། འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་
 ཀྱི་སའི་དངོས་གཞི་ལས་ཀྱང་། “དེ་ལྟར་ན་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རྒྱུན་གྱིས་མིང་དང་
 གཞུགས་ཞེས་ཀྱང་བྱ་ལ་མིང་དང་གཞུགས་ཀྱི་རྒྱུན་གྱིས་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཞེས་
 ཀྱང་བྱ་སྟེ། ད་ལྟར་གྱི་དུས་ན་ཆེ་ཇི་སྲིད་བར་མདུང་བྱིས་ཀྱི་རྒྱལ་དུ་འཇུག་གོ།”⁴⁶²
 ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

ནམ་ཞིག་གང་ཟག་དེའི་ལུས་སེམས་གཉིས་རྟེན་དང་བརྟེན་པའི་འབྲེལ་བ་
 ཆད་དེ་ལུང་པོ་དོར་བ་དང་རྫོད་ཡལ་བ་དང་སློབ་ཀྱང་འགགས་པས་གང་ཟག་དེ་ལྟེ་
 བ་ཡིན་ལོ། །དེ་ལྟར་ཡང་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྲུང་བ་དང་པོ་དང་རྣམ་པར་དབྱེ་བ་
 བསྟན་པའི་མདོ་ལས། “འཆི་བ་གང་ཞེ་ན། སེམས་ཅན་གང་ཡིན་པ་དེ་དང་དེ་དག་
 སེམས་ཅན་གྱི་རིས་དེ་དང་དེ་དག་ནས་འཕྲོས་པ་དང་། འཕྲོ་བ་ཉིད་དང་། ཞིག་པ་
 དང་། རང་ཉམས་པ་དང་། ཆེ་ཉམས་པ་དང་། རྫོད་ཡལ་བ་དང་། སློབ་གི་དབང་པོ་
 འགགས་པ་དང་། ལུང་པོ་རྣམས་འདོར་བ་དང་། ལྟེ་བ་དང་། དུས་བྱེད་པ་འདི་ནི་ལྟེ་
 བ་ཞེས་བྱ་སྟེ།”⁴⁶³ ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

461 ལྟེ་དགོ་བསྟན། མདོ་འབྲེལ། རི། བམ་པོ་གསུམ་པ། ལོག་ ༣༤ ན། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༥༥ ལོག་ ༡༩༤
 462 ལྟེ་དགོ་བསྟན། སེམས་ཅན་ཆེ། བམ་པོ་དགུ་པ། ལོག་ ༡༠༡ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༡༡ ལོག་ ༤༡༤
 463 ལྟེ་དགོ་བཟའ། མདོ་སྟེ། ཆེ། ལོག་ ༡༡༤ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༥༩ ལོག་ ༣༤༠

དེ་ལ་སེམས་སམ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་ནང་གསེས་ཀྱིས་དབྱེ་བའི་དབང་དུ་
 བྱས་ན། དབང་ཤེས་དང་ཡིད་ཤེས་སུ་གྱུར་པའི་སེམས་གཉིས་ཡོད་པ་ལས། དབང་
 བོའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་རྣམས་ནི་དབང་བོ་གཞུགས་ཅན་པ་ལ་སྣོས་ཚབས་ཆེ་བས་
 དབང་བོ་གཞུགས་ཅན་པ་ཡོད་མེད་དང་གསལ་མི་གསལ་གྱི་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་ཡིན་
 ལ། དེ་བས་ན་དེའི་བདག་རྒྱུན་ཁྱད་པར་བ་ལ་དབང་བོ་གཞུགས་ཅན་པ་འཛོག་པ་ཡིན་
 མོད། ཡིད་སློ་རྣམས་ནི་དབང་བོ་གཞུགས་ཅན་པ་ལ་བརྒྱུད་ནས་བརྟེན་པ་ཅམ་ཡོད་
 ཀྱང་། ཡིད་སློའམ་ཤེས་པ་ཞིག་ཡིན་ཕྱིན་མཐར་སྲུག་དབང་བོ་གཞུགས་ཅན་པ་དང་
 གྲུང་པའི་རྣམ་འགྱུར་ལ་ངེས་པར་བརྟེན་མི་དགོས་པ་ནི། འཆི་བའི་གནས་སྐབས་སུ་
 ཕྱི་དབྱུགས་ཆད་དེ་གྲུང་པའི་ནང་ཁག་གི་འཁོར་རྒྱུག་མཚམས་ཆད་ནས་གྲུང་པའི་
 བྱ་བྱེད་མཐའ་དག་འགགས་ཀྱང་ད་དུང་ཤེས་པ་སྤྱ་མའི་འགྱུར་བ་མ་ལོག་པར་ཉིན་
 གངས་མང་པོར་བཞུགས་པ་དུ་མ་མཐོང་ཚོས་སུ་བྱུབ་པས་སོ། །དེས་ན་ལུས་ཀྱིས་
 རང་འབྲས་ཡིད་སློ་རྟོག་པའི་རྒྱུན་ཅམ་བྱེད་པ་ལས་ཡིད་སློ་རྟོག་པ་ལ་འགྱུར་བ་སྐྱེད་
 བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་ཁྱད་པར་བ་མི་བྱེད་ལ། ཡིད་སློ་རྟོག་པས་ནི་ལུས་ལ་འགྱུར་བ་སྐྱེད་བྱེད་
 ཀྱི་རྒྱ་ཁྱད་པར་བ་བྱེད་དོ། །དེའི་ཚུལ་ཡང་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ་ལས།
 དབང་རྣམས་རེ་རེ་ལ་གཞོད་ན། །ཡིད་སློ་ལ་གཞོད་ཡོད་མ་ཡིན།།
 འདི་འགྱུར་ན་ནི་དེ་དག་ཀྱང་། །འགྱུར་བ་དག་ཏུ་མཐོང་བ་ཡིན།།⁴⁶⁴
 ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ།།

464 ལྗེ་དགེ་བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ། ལྷོག་ ༩༠ ཤོག ༡༠༩ ཅེ།
 དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༥༠༩

ཡང་དབེར་ན་གཞན་ལ་པན་བར་འདོད་བའི་བྱམས་བའི་སེམས་བསྐྱེད་བས་
 ལུས་ཀྱི་ཁྲག་དྲངས་བ་དང་། བཞིན་གྱི་མདོག་གསལ་བ། བལྟ་ན་མངོས་བ་སོགས་
 མཐོང་ཚོས་ལ་ལུས་ལ་འགྱུར་བ་སྐྱེད་བའི་ཚུལ་ཡང་། མདོ་དྲན་བ་ཉེར་བཞག་ལས།
 “སེམས་ཅན་རྣམས་ཐམས་ཅད་ལ་ཡང་པན་བར་འདོད་བ་དེ་ནི། མཚོག་ཏུ་ཁྲག་རབ་
 ཏུ་དང་བར་འགྱུར་རོ། །ཁྲག་རབ་ཏུ་དང་བར་གྱུར་བས་བཞིན་གྱི་མདོག་དང་ངོ་། །དེའི་
 བཞིན་གྱི་མདོག་རབ་ཏུ་དང་བས་བལྟ་ན་མངོས་བར་འགྱུར་རོ། །དེས་སེམས་ཅན་
 རྣམས་ཐམས་ཅད་དགའ་བར་འགྱུར་ཏེ། མཐོང་བའི་ཚོས་ལ་ཡིན་ནོ། །”⁴⁶⁵
 ཞེས་གསུངས།

ཡང་ལུས་གཟུགས་ཅན་ཐོགས་བཅས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཅན་དེ་དང་སེམས་ཐོགས་
 མེད་གསལ་འཛིན་གྱི་རང་བཞིན་ཅན་དེ་གཉིས་རང་བཞིན་ཆེས་མི་འདྲ་བས། བན་ཚུན་
 གཅིག་གཅིག་གི་ངོ་བོར་འགྱུར་བའི་ཉེར་ལེན་བྱེད་བ་མི་སྲིད་ཀྱང་། ལུས་སེམས་
 བན་ཚུན་ལྷན་ཅིག་བྱེད་ཀྱིན་བྱེད་བ་ཡོད་བའི་ཚུལ་ནི། ཚད་མ་རྣམ་འབྲེལ་ལས།

དེ་རྒྱ་ལྷན་ཅིག་བྱེད་བ་ལས། །སྐྱེ་བའི་འབྲས་བུ་ལྷན་ཅིག་གནས།⁴⁶⁶

ཞེས་ད་ལྟའི་སེམས་དེ་སེམས་སྲ་མས་ཉེར་ལེན་དང་ལུས་སྲ་མས་ལྷན་ཅིག་བྱེད་
 ཀྱིན་བྱས་ནས་སྐྱེ་ཤིང་། ད་ལྟའི་ལུས་དེ་ཡང་ལུས་སྲ་མས་ཉེར་ལེན་དང་སེམས་
 སྲ་མས་ལྷན་ཅིག་བྱེད་ཀྱིན་བྱས་བ་ལས་སྐྱེས་བའི་སྐོ་ནས་ལྷན་ཅིག་ཏུ་གནས་བ་

465 ལྟེ་དགོ བཀའ། མདོ་སྟེ། ལ། ཚོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ཉེར་གཉིས་ལ། འོག ༥༩ བ།
 དཔེ་བསྟུང་ལ། དེ། ༥༡ འོག ༡༢༤
 466 ལྟེ་དགོ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། ཚད་མ་གྲུབ་བའི་ལེའུ། རྒྱུ་ ༢༩ འོག ༡༠༤ བ།
 དཔེ་བསྟུང་ལ། དེ། ༤༥ འོག ༡༠༥

ཡོད་པར་གསུངས་ལ། ཉེར་ལེན་མི་བྱེད་པ་ནི། དེ་ཉིད་ལས།

རྣམ་ཤེས་མེན་པ་རྣམ་ཤེས་གྱི། །

ཉེར་ལེན་མིན་པའི་ཕྱིར་ཡང་འགྲུབ། །⁴⁶⁷ ཅེས་དང་།

ལྟ་དབང་སྐྱོའི་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་འགྲེལ་པ་ལས་ཀྱང་། “རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཉིད་རྣམ་པར་
ཤེས་པའི་ཉེ་བར་ལེན་པ་ཡིན་གྱི། རྣམ་པར་ཤེས་པ་མ་ཡིན་པའི་མ་ཡིན་ཞིང་། རྣམ་
པར་ཤེས་པ་མ་ཡིན་པའི་རོ་བོ་ལུས་ལ་སོགས་པ་ཉེ་བར་ལེན་པ་མ་ཡིན་ལོ། །”⁴⁶⁸

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

གཞན་ཡང་ལུས་གྱིས་གནས་སྐབས་སེམས་ལ་པན་འདོགས་པའི་སློ་ནས་
སེམས་གྱི་ལྟན་ཅིག་བྱེད་རྒྱུ་བྱེད་པ་ཡོད་ཀྱང་། དེ་ཅམ་གྱིས་ལུས་ལོག་པའི་སློབས་
གྱིས་སེམས་ཀྱང་ལྟོག་དགོས་པའི་རྒྱ་ཁྱད་པར་ཅན་དུ་མི་འགྱུར་ཉེ། དཔེར་ན། མེ་
ལ་སོགས་པས་བྱམ་པའི་ཁྱད་ཆོས་མདོག་དམར་པ་སོགས་ལ་པན་འདོགས་ཀྱང་
དེ་ཅམ་གྱིས་མེ་ལོག་པས་བྱམ་པའི་རོ་བོ་ལྟོག་པའི་རྒྱ་ཁྱད་པར་ཅན་དུ་མི་འགྱུར་
བ་བཞིན་ཡིན་ལོ། །དེའི་རྒྱལ་ཡང་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

འགའ་ཞིག་ཆོ་ན་སེམས་རྒྱུན་ལ། །པན་འདོགས་བྱེད་པ་ཡིན་སྟེ།

བྱམ་སོགས་ལ་ནི་མེ་སོགས་བཞིན། །དེ་ཅམ་གྱིས་ནི་ལྟོག་པ་མིན། །⁴⁶⁹

ཞེས་གསུངས།

467 ལྟེ་དགེ་བསྟན། ཚད་མ། ཅ། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ། ལྟོག་ ༡༠༦ ལོག་ ༡༡༣ བ།

དཔེ་བསྟར་མ། དེ། ༥༧ ལོག་ ༥༡༥

468 ལྟེ་དགེ་བསྟན། ཚད་མ། ཆ། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ། ལོག་ ༧༡ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེ། ༥༤ ལོག་ ༡༧༡

469 ལྟེ་དགེ་བསྟན། ཚད་མ། ཅ། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ། ལྟོག་ ༥༡ ལོག་ ༡༠༤ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེ། ༥༧ ལོག་ ༥༠༩

དེས་ན་ལུས་ཀྱིས་སེམས་ཀྱི་ཉེར་ལེན་དང་བདག་རྒྱུན་བྱུང་བར་ཅན་གང་
ཡང་མི་བྱེད་དོ།།

དེ་དག་ནི་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ་ལས།

འགའ་ཚེ་ཆགས་སོགས་རྒྱས་སོགས་ཀྱི། །འཕེལ་བ་བདེ་སྐྱུག་ལས་སྐྱེས་ཡིན།།

དེ་ཡང་ཁམས་སྟོམས་ལ་སོགས་པ། །ནང་གི་དོན་ནི་ཉེ་བ་ལས།།

འདིས་ནི་འདུས་པ་ལ་སོགས་པ། །འབྲེལ་བ་ཉམས་སོགས་བཤད་པ་ཡིན།།

ནང་དོན་ལྟར་བྱུང་བར་ལས་སྐྱེས་པའི། །སློལ་ནི་འགྲུར་བར་བྱེད་ཕྱིར་དོ།།

དཔེར་རྒྱུད་ལྟར་བར་འགའ་ཞིག་ལ། །སྐྱུག་ཉིད་དང་ནི་ཁྲག་ལ་སོགས།།

ཐོས་པ་དང་ནི་མཐོང་བ་ལས། །སྤོངས་པ་ལ་སོགས་འབྱུང་འགྲུར་བཞིན།།⁴⁷⁰

ཞེས་དུས་འགའ་ཞིག་གི་ཚེ་ལུས་རྒྱས་རྒྱུད་སོགས་ཀྱིས་ཆགས་སོགས་འཕེལ་
བར་བྱས་པ་ཡང་གཙོ་བོ་ཚོར་བ་བདེ་སྐྱུག་ལས་དངོས་སུ་སྐྱེས་པ་ཡིན་གྱི་ལུས་དེ་
ཆགས་སོགས་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་བདག་རྒྱུན་མིན་པ་དང་། ཚོར་བ་བདེ་སྐྱུག་དེ་ཡང་ཁམས་
སྟོམས་པ་དང་མ་སྟོམས་པ་ལ་སོགས་པའི་ནང་གི་རེག་བྱའི་དོན་གཟུང་ལུལ་དུ་ཉེ་
བ་ལས་སྐྱེས་པ་ཡིན་གྱི་ལུས་དེ་ཚོར་བ་བདེ་སྐྱུག་གི་བདག་རྒྱུན་མིན་ཞིང་། ཚུལ་
འདིས་ནི་འདུས་པའི་རིམས་ལ་སོགས་པ་ལས་འབྲེལ་བ་ཉམས་སོགས་ཀྱང་ནང་
གི་རེག་བྱའི་གཟུང་ལུལ་དུ་ཡོད་པའི་ལྟར་བར་ལས་དབང་སློལ་འགྲུར་བར་བྱེད་པ་
ཅམ་ཡིན། དཔེར་ན། རྒྱུད་སྤར་མའི་ལྟར་བར་འགའ་ཞིག་ལ་སྐྱུག་བྱུང་ངོ་ཞེས་པའི་
སྐྱེ་ཐོས་པ་དང་། གཞན་བསད་པའི་ཁྲག་ལ་སོགས་པ་མཐོང་བ་ལས་འབྲེལ་བ་སྤོངས་

470 ལྗེ་དགེ་བསྐྱེད། ཚད་མ། ཅེ། ཚད་མ་བྱུབ་པའི་ལེའུ། རྒྱླ་ ༥༦ འོག ༡༡༠ བ། དཔེ་བསྐྱུར་མ། དེ་ག ༥༧ འོག ༥༠༥

བ་ལ་སོགས་བ་དེ་དག་ཀྱང་ནང་གི་ཚོར་བས་འཕེལ་བར་བྱས་པ་ཅམ་ཡིན་གྱི་ལུས་ལ་དངོས་སུ་བརྟེན་བ་མ་ཡིན་བ་བཞིན་གསུངས་སོ།།

ག་མ་ལ་ལྷི་ལའི་ཚད་མའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བསྐྱུས་པའི་དགའ་འགྲེལ་ལས་ཀྱང་།
“འདི་ལྟར་སྟག་དང་ཁྲག་ལ་སོགས་པའི་འཛིགས་སུ་རུང་བའི་ཡུལ་མཐོང་བ་ལ་
སོགས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཀྱང་རེས་འགའ་སྤར་མའི་ཡིད་རླུགས་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་
ཡིད་ཀྱི་འགྱུར་བ་འབྱུང་བ་ཁོ་ནའོ། །དེ་ཅམ་གྱིས་ནི་ཡིད་ཀྱི་སྒོ་དེ་དེ་ལ་བརྟེན་བར་
འགྱུར་བ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ། །”⁴⁷¹ ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། དཔེར་ན་སྤར་མ་འགའ་ཞིག་
སྟག་མཐོང་བའམ་གཞན་བསད་པའི་ཁྲག་ལྟ་བུ་མཐོང་བ་ལས་ཤིན་ཏུ་སྐྱག་སྟེ་བརྒྱུ་
བར་འགྱུར་ཡང་དེ་ནི་དོན་དེ་དག་དམིགས་ཡུལ་དུ་བྱས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཡིད་སྒོ་ལ་
འགྱུར་བ་དེ་ལྟར་བྱུང་བ་ཡིན་གྱི། དོན་དེ་དག་གིས་ཉེར་ལེན་སོགས་བྱས་པ་ལས་
བྱུང་བ་མེན་པ་ལྟར་རོ། །གཞན་ཡང་ཡིད་སྒོའི་ཡོན་ཏན་བཅེ་བ་དང་ཤེས་རབ་ལ་
སོགས་པ་ནི། ལུས་འཕེལ་འགྲིབ་ཀྱི་རྗེས་སུ་མི་འབྱུང་བར། རང་གི་རྣམ་རྒྱུན་སྒོ་
སྤྲ་མ་གོམས་པའི་ཤུགས་ཆེ་རྒྱུང་གི་དབང་གིས་འཕེལ་འགྲིབ་ཏུ་འགྱུར་བ་ཡིན་ལ།
དེ་ལྟར་རྒྱུན་གོམས་པའི་དབང་གིས་འཕེལ་འགྲིབ་ཏུ་འགྱུར་བའི་རྒྱུ་འདི་ལྟ་བུ་ནི།
མར་མེའི་འོད་ལ་སོགས་པ་ཉེར་ལེན་གཞུགས་ཅན་ལ་བརྟེན་བ་རྣམས་ལ་མེད་བར་
གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

ལུས་ཀྱི་ཡུལ་བྱུང་འགྲིབ་མེད་པར། །སྒོ་ཡི་བྱེད་པའི་ཁྱད་བར་གྱིས། །

471 ཐེ་དགེ་བསྟན། ཚད་མ། ལེ། ཉེར་བདུན་པ་རྒྱུང་མན་པ་བརྟག་པའི་ལེའུ། ཤོག ༤༦ བ།
དཔེ་བསྐྱར་མ། དེ་བ། ༡༠༥ ཤོག ༡༩༩༩

ཤེས་རབ་ལ་སོགས་ལུས་བྱུང་དང་། །འགྲིབ་བ་དག་ཏུ་འགྱུར་བ་ཡིན།།
འདི་ནི་མར་མའི་འོད་ལ་སོགས། །བརྟེན་བ་རྣམས་ལ་ཡོད་མ་ཡིན།།⁴⁷²

ཞེས་བ་ལྟར་རོ།།

ཡང་ལུས་དང་སེམས་གཉིས་ལ་ཉེ་ལེན་དང་བདག་རྒྱུན་བྱུང་བར་ཅན་ཅི་
རིགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཡོད་ན་ནི། དཔེར་ན་འདོད་ཆགས་འཕེལ་འགྲིབ་ལྟ་བུ་ལུས་
འཕེལ་འགྲིབ་ཀྱི་རྗེས་སུ་འགྲོ་དགོས་ནའང་དེ་ལྟར་མིན་པ་ནི། ཀ་མ་ལ་ཤྱི་ལའི་ཚད་
མའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བསྐྱུས་པའི་དཀའ་འབྲེལ་ལས།

འོན་ཀྱང་ངེས་པར་དངོས་སུ་གང་ཞིག་གང་འགྱུར་བའི་རྗེས་སུ་བྱེད་བ་དེ་ནི་
དེའི་ཉེ་བར་ལེན་པར་རིགས་པ་ཡིན་ཞིང་། འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པའི་མཚན་
ཉིད་ཀྱི་རྣམ་པར་འགྱུར་བ་ངེས་པར་ལུས་ཡོངས་སུ་རྒྱས་བ་ལ་སོགས་པ་ལས་
འགྱུར་བ་མ་ཡིན་ཏེ། སོ་སོར་རྟོག་བ་དང་ལྡན་བ་འགའ་ཞིག་ལུས་ཡོངས་སུ་
རྒྱས་ན་ཡང་དེ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཚུལ་བཞིན་མ་ཡིན་པ་མང་དུ་
ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་གང་ཟག་ལུས་ཤིན་ཏུ་རིད་བའམ། དུད་འགྲོར་གཏོགས་པ་
འགའ་ཞིག་ལུས་ཤིན་ཏུ་ཉམ་རྒྱུང་ཡང་འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པ་ཤས་ཆེན་
པོར་མཐོང་བའི་ཕྱིར་རོ། །⁴⁷³ ཞེས་གསུངས་བ་ལྟར་རོ།།

472 ལྟེ་དགོ་བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ། ལྟོ་ཀ ༡༩ ལོག ༡༡༠ བ།
དཔེ་བསྐྱུར་མ། དེ་བ། ༤༡ ལོག ༥༠༦

473 ལྟེ་དགོ་བསྟན། ཚད་མ། ལེ། ཉེར་བདུན་བ་རྒྱང་པན་བརྟག་པའི་ལེའུ། ལོག ༤༦ བ།
དཔེ་བསྐྱུར་མ། དེ་བ། ༡༠༡ ལོག ༡༣༣༩

སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཤེས་རབ་དང་བྲལ་བ་འགའ་ཞིག་ལུས་རྒྱས་པ་ལས་འདོད་
 ཆགས་འཕེལ་བ་དང་། ལུས་རྒྱད་པ་ལས་ཞེ་སྤང་སྐྱེ་བ་སྲིད་ཀྱང་། དེ་ནི་ལུས་ཁམས་
 ལྷོ་མས་པ་དང་མ་ལྷོ་མས་པའི་དབང་གིས་ནང་གི་རེག་བྱའི་བྱུང་བར་ལུལ་དུ་བྱེད་པའི་
 ལུས་ཚོར་བདེ་སྤྱག་སྐྱེ་ལ། དེས་རྒྱུན་བྱས་ནས་ཆགས་སྤང་སྐྱེ་བ་ཡིན་གྱི། ཆགས་
 སྤང་དེ་དག་ལུས་ལས་དངོས་སུ་སྐྱེས་པ་མིན་ཞིང་། ལུས་ཀྱིས་ལྷོ་ག་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་བྱུང་
 པར་ཅན་བྱས་པ་ལས་སྐྱེས་པའང་མིན་ཅོ། །དེས་ན་ལྷོ་ག་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་བྱུང་བར་ཅན་
 ཞེས་བ་ནི། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

རྟོག་ཏུ་དེ་ཡི་རྗེས་འཇུག་གྱིར། །གང་ཞིག་ཡོད་པས་པན་འདོགས་བྱེད། །དེ་རྒྱ།⁴⁷⁴
 ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། རྒྱ་གང་ཞིག་འབྲས་བུ་དེའི་སྤྱ་ལོགས་སུ་ཡོད་པ་ཅམ་གྱིས་
 འབྲས་བུ་དེ་ལ་པན་འདོགས་ཤིང་། རྒྱ་དེ་སྤྱ་ལོགས་སུ་མེད་པར་འབྲས་བུ་དེ་སྐྱེ་བ་
 ལྷོ་ག་པའི་སྐྱོན་པ་འབྲས་བུ་དེ་རྟོག་ཏུ་རང་ཉིད་ཀྱི་རྗེས་སུ་འགོ་ལྷོ་ག་བྱེད་པ་ཞིག་དགོས་
 ཏེ། དཔེར་ན་མར་མེ་དེ་མར་མེའི་འོད་ཀྱི་ལྷོ་ག་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་བྱུང་བར་ཅན་ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ། །

ཡང་སྤྱ་གོས་སྤྱག་བསྐྱེད་བྱུང་བ་འགའ་ཞིག་ཐལ་བའི་རྒྱལ་བ་ལ་སྤྱེ་ཡིན་
 བོ་བསམ་པ་ཡོད་པ་དེ་སྲིད་དུ་མ་ཤི་ལ། ཉམ་ཞིག་གི་ཆེ་ཐལ་བའི་རྒྱལ་བ་ཡིན་
 པར་ཤེས་ནས་རེ་བ་མེད་པར་གྱུར་ཆེ་ཤི་བ་དང་། རྒྱ་མཚོའི་འགྲམ་གྱི་སྐྱོ་ང་མའི་
 སེམས་པས་མ་བརྗེད་བར་དུ་མི་རུལ་ལ་བརྗེད་པ་ན་རུལ་བར་གསུངས་པ་ལས་
 ཀྱང་ལུས་སེམས་འབྲེལ་པའི་རྒྱལ་ཤེས་ལུས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་མཚོན་རང་འགྲེལ་

474 ལྷོ་དགེ་བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ། ལྷོ་ག་ ༡༠ ཤོག ༡༠༩ བ།
 དཔེ་བསྟར་མ། དེ་བ། ༩༢ ཤོག ༡༠༩

ལས། “ཡིད་ལ་སེམས་པ་ཡང་འདྲིར་གནས་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པར་སྣང་སྟེ། འདི་
 སྐད་དུ་ལོ་ཉེས་ཀྱིས་ཉེན་བའི་ས་ཞིག་གིས་ཐལ་བའི་རྒྱལ་བ་ཁ་ཐུར་མས་གཏུར་ཏེ་
 བྱེ་ཡིན་ནོ། །བར་དུ་བྱ་གཉིས་ཤིག་ཡིད་ཆེས་པར་བྱས་པ་དང་། དེ་གཉིས་ཀྱང་དེ་
 ལ་རྟོག་པར་བྱེད་ཅིང་རིང་མོ་ཞིག་ཏུ་གནས་པར་གྱུར་ཏོ། །གཅིག་གིས་ཁ་བྱེ་ནས་
 ཐལ་བ་ཡིན་ནོ་སྟེ་སྟེ་ལེ་བ་མེད་པར་གྱུར་པ་དང་ཤིའོ། །”⁴⁷⁵ ཞེས་དང་། ཡང་དེ་
 ཉིད་དུ་མངོན་པ་སྟེ་བདུན་གྱི་ནང་ཚན་འགོ་བའི་རྣམ་གྲངས་ཀྱི་ལུང་བྲངས་པ་ལས།
 འགོ་བའི་རྣམ་གྲངས་ལས་ཀྱང་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་ནས་སློབ་ཆགས་
 ཆེ་ལོང་རྣམས་ཚུ་ནང་ནས་སྐམ་ལ་འཛོན་ཏེ་བྱེ་མ་ཅན་གྱི་ཐང་ལ་
 སློང་རྣམས་བཞག་ནས་བྱེ་མས་བཀའ་སྟེ་སྐར་ཡང་རྒྱ་མཚོ་འི་
 བར་དུ་འགོ་འོ། །དེ་ལ་མ་གང་དག་གིས་སློང་ལས་བཅུ་མས་ཏེ་
 དན་པས་མ་བརྗེད་པའི་སློང་དེ་དག་ནི་འབྲུལ་བར་མི་འགྱུར་རོ། །
 གང་དག་གིས་བརྗེད་པ་དེ་དག་ནི་འབྲུལ་བར་འགྱུར་རོ་ཞེས་བཤད་དེ། གཞན་
 གྱི་ཟས་ཀྱིས་ཟས་དང་བཅས་པར་འགྱུར་དུ་འོང་བའི་སྤྱིར་དེ་ནི་མི་བརྗོད་ཀྱི།
 འདི་སྐད་དུ་སློང་གང་དག་གིས་མ་ལས་བཅུ་མས་ནས་དན་པས་མི་བརྗེད་
 པས་དེ་དག་ནི་རེག་པའི་གནས་སྐབས་དེ་དན་པས་འབྲུལ་བར་མི་འགྱུར་
 ལ། གང་དག་གིས་བརྗེད་པ་དེ་དག་ནི་འབྲུལ་བར་འགྱུར་རོ་ཞེས་ནི་བརྗོད་
 རོ། །⁴⁷⁶ ཞེས་གསུངས།

475 ལྟེ་དགོ་བསྟན། མངོན་པ། ཀུ་གནས་གསུམ་པ། ཤོག ༡༩༡ ར། དཔེ་བསྟར་མ། དེ། ༡༩ ཤོག ༣༩༡
 476 ལོང་མཚུངས། ཤོག ༡༩༡ ར། དཔེ་བསྟར་མ། དེ། ༡༩ ཤོག ༣༩༡

གསང་སྤྲུགས་སྒྲ་མེད་ཀྱི་གཞུང་རྣམས་ལས་ནི། སྤྱིར་འབྱུང་ལུས་ཤིན་ཏུ་
 རགས་བའང་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་རྟེན་ཏུ་བཞེད་ཀྱང་། གཙོ་བོར་སྤྱི་བའི་རྒྱུང་ལུས་དང་རྣམ་
 ཤེས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཅུལ་དུ་བཏོན་ནས་འཆད་ཅིང་། དེ་ཡང་རྣམ་ཤེས་རྣམས་རྒྱུང་གི་
 བཞོན་བ་ཅན་དུ་གསུངས་ལ། དེའི་རྒྱུལ་ནི་རྒྱུང་གི་སྐོ་ནས་ཡུལ་བཟོད་བ་ནི་སེམས་
 ཀྱིས་རྒྱུང་ལ་ཞོན་ནས་འགོ་བའི་དོན་དང་། རྣམ་ཤེས་ཡུལ་ལ་གཡོ་བ་དང་སྐྱད་ཅིག་
 སྤྱི་མ་ནས་སྤྱི་མར་གཡོ་བའི་བྱ་བ་རྒྱུང་གིས་བྱེད་བ་སྟེ། དེ་ཡང་དབེར་ན་ཞ་བོ་མིག་
 ཅན་དང་ལོང་བ་རྐྱང་ཅན་གཉིས་གཅིག་ལ་གཅིག་བཞེན་ཏེ་ཡུལ་གཞན་དུ་བཟོད་
 བྱས་བ་སྟར། རྣམ་ཤེས་ཡུལ་ལ་འཕོ་བའམ་བཟོད་བ་ནི་རང་གི་བཞོན་བའི་རྒྱུང་
 གིས་བྱེད་ལ། ཡུལ་མཐོང་བ་ནི་རྣམ་ཤེས་ཀྱིས་བྱེད་བས་དེ་གཉིས་ནས་ཡང་འབྲལ་
 ཐབས་མེད་དོ། །ཡང་རྣམ་ཤེས་ཀྱིས་ལུས་སྐྱུལ་སྐྱོད་སོགས་བྱེད་བའང་རྒྱུང་དང་
 བཅས་པའི་རྣམ་ཤེས་ཀྱིས་བྱེད་བ་ཡིན་གྱི། གཡལ་ཏེ་རྣམ་ཤེས་རྒྱུང་དང་བྲལ་ན་དེ་
 ལྟར་བྱེད་མི་བྱས་སོ། །དེའི་རྒྱུལ་ཡང་ཁ་ཆེའི་མཁས་བ་ལ་སྤྱིའི་རིམ་བ་ལྟའི་འབྲེལ་
 པའི་དོན་གསལ་བར་བྱེད་བ་ལས།

འདི་ནི་རྣམ་ཤེས་བཞོན་བ་སྟེ། །ཞེས་བྱ་བ་ནི་རྒྱུང་འདི་ཉིད་འཇུག་པའི་རྣམ་བར་
 ཤེས་བ་ཐུག་གི་བཞོན་བ་ནི་གཞིར་གྱུར་པའོ། །གང་གི་ཕྱིར་རྣམ་བར་ཤེས་
 པས་དེ་ལ་ཞོན་ནས་མིག་ལ་སོགས་པའི་དབང་པོ་ཐུག་གི་སྐོ་ནས་གཞུགས་ལ་
 སོགས་པའི་ཡུལ་ཐུག་པོ་ཡོངས་སུ་གཙོད་བ་ཡིན་ཅོ། །དེ་ཡང་གང་གི་ཕྱིར་དེ་
 ལ་དེས་བསྐྱུལ་བ་ལ་རག་ལུས་པའི་རྣམ་བར་ཤེས་བ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། གཞན་དུ་
 བ་དེས་ནི་ལོང་བ་བཞོན་དུ་ཅི་ཡང་མཐོང་བར་མི་འགྱུར་རོ། །དེ་བས་ན་འབྲེལ་

བོ་དང་མོང་བ་བཞིན་དུ་འདི་དག་ལ་འབྲེལ་བ་ཡོད་ན་དོན་གྱི་བྱ་བ་འགྲུབ་པ་
 ཡིན་ནོ། །འདིས་ནི་འདི་ལྟར་བཤད་པར་འགྱུར་ཏེ། ཇི་ལྟར་ཉ་དང་ཉ་བ་ལམ་
 ཏུ་ཞུགས་པས་ཁྱད་པར་གྱི་བྱ་བ་རྫོགས་པར་བྱེད་པ་དེ་བཞིན་དུ། ལྷུང་དང་
 རྣམ་པར་ཤེས་པ་དག་འབྲེལ་ན་ཡུལ་བརྒྱུད་བའི་རྣམ་པ་དང་ལྡན་པར་འགྱུར་
 རོ། །འདི་དག་ལ་དེའི་བདག་ཉིད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་སྟེ།⁴⁷⁷

ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

ཁྱད་པར་ཤིན་ཏུ་སྤ་བའི་གཞུག་མ་ལྡན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་ལུས་སེམས་དེ་གཉིས་
 ལ་གཞུག་མའི་ལུས་སེམས་ཞེས་ཀྱང་བྱ་ལ། དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་བཤད་
 ལྷུང་དོན་རྗེ་འབྲེལ་བ་ལས།

ཇི་ལྟར་མེས་བསྐྱེགས་དངོས་མེད་དང་། །རྒྱ་མེད་པར་ནི་ཐིམ་པར་འགྲོ།།
 ལྷུང་ཡང་སློབ་གྱི་རྒྱུད་ཤར་བ། །ལས་ཀྱི་རྒྱུད་ནི་སྣ་ཚོགས་པ།།
 དེ་ནི་ལྡན་ཅིག་རྣམ་ཤེས་དང་། །སྤར་ཡང་འདིག་ཉེན་གསུམ་དུ་གནས།།
 དེ་ལས་ལས་དང་དེ་ལས་སྐྱེ། །དེ་ལས་ཆགས་སོགས་བག་ཆགས་དང་།།
 དེ་ལས་སྤར་ཡང་འཆི་དང་སྐྱེ། །དེ་ལྟར་འཁོར་ལོ་བསྐྱོར་བ་འདྲ།།⁴⁷⁸

ཞེས་མེས་བསྐྱེགས་པ་ན་ཤིང་གི་དངོས་པོ་མེད་པར་འགྲོ་བ་བཞིན་དུ། འཆི་བའི་
 ཚོ་ཡང་རྒྱུད་རགས་པ་རྣམས་སློབ་འདིན་གྱི་རྒྱུད་གྱི་བར་དུ་རིམ་གྱིས་ཐིམ་ནས་
 འཆི་ཞིང་། ཡང་སྐྱེ་བའི་ཚོ་ཤི་བའི་འོད་གསལ་དེ་ལས་ལས་ཀྱི་རྒྱུད་ཤར་ཏེ། དེ་དང་

477 ལྷེ་དགོ་བསྟན། ལྷུང་འབྲེལ། ཆི་རིམ་པ་དང་སོ། སོག་ ༡༤༤ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ་ ༡༤ སོག་ ༥༣༠
 478 ལྷེ་དགོ་བག་ལ། ལྷུང་ ཅ། ལེ་ལུ་རེ་བརྒྱུད་པ། ལྷོག་ ༢༡-༢༣ སོག་ ༣༢༤ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ་ ༡༡ སོག་ ༤༡༥

ནམ་ཤེས་གཉིས་ལྟན་ཅིག་ཏུ་འཇིག་རྟེན་གསུམ་དུ་གནས་པའི་སྐྱེ་བ་ལེན་པ་དང་།
ལས་ཀྱི་རྒྱུ་དེ་ལས་ཀྱང་ཆགས་པ་ལ་སོགས་པའི་ཀུན་རྟོག་རྣམས་སྐྱེ་ལ། དེས་
ལས་བཟང་ངན་གཉིས་བསགས་ནས་ཡང་འཆི་ཞིང་ཡང་སྐྱེ་བ་འཁོར་ལོ་བསྐྱོར་བ་
བཞིན་དུ་འགྱུར་བར་གསུངས་སོ།།

དེ་ལྟར་འཆི་བ་འོད་གསལ་མངོན་དུ་བྱས་པའི་ཆོ་ལིན་ཏུ་སྤྱོད་པའི་རྒྱུ་སེམས་
དབྱེར་མེད་དེ་ཉིད་ལ་རྒྱུ་སེམས་རགས་པ་རྣམས་ཐིང་པར་འགྱུར་ཞིང་། དེ་ལྟ་བུའི་
སྤྱོད་པའི་རྒྱུ་སེམས་དེ་གཉིས་ནི་བདག་ཉིད་གཅིག་པའི་འབྲེལ་བ་བྱུབ་པའི་སྐྱོ་ནས་
ནམ་ཡང་ཁ་འབྲལ་དུ་མེད་ལ་རྒྱུན་མི་ཆད་པར་སྤྲུགས་སྒྲ་མེད་ཀྱི་གཞུང་རྣམས་ལས་
མང་དུ་གསུངས། ཡང་རྒྱུ་སེམས་འཇུག་པ་གཅིག་པའི་གནད་ཀྱིས། ལུས་ཀྱི་ཅ་
འཁོར་རྣམས་སྤྱི་ཐིག་ལེ་སོགས་ལ་སེམས་ཟིན་ན་རྒྱུ་དབང་དུ་འདུ་བར་གསུངས་
པ་དང་། ཡང་ཏྲ་ཉྟ་བུའི་སེམས་ཀྱི་བཞེན་པའི་རྒྱུ་དབང་དུ་མ་འདུས་ཀྱི་བར་དུ། མི་
ལྟ་བུའི་སེམས་དབང་དུ་མི་འདུ་བར་གསུངས་པ་དང་། གཞན་ཡང་ལུས་འཛོངས་ན་ཅ་
འཛོང་བ་དང་། ཅ་འཛོངས་ན་རྒྱུ་འཛོང་བ་དང་། རྒྱུ་འཛོངས་ན་སེམས་འཛོང་བར་
གསུངས་པ་སོགས། སྤྲུགས་ཀྱི་གཞུང་རྣམས་ལས་སྤྱོད་ལུས་སེམས་ཀྱི་འབྲེལ་
བ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཅལ་དུ་བཏོན་ནས་གསུངས་ཤིང་། རོན་ལ་རགས་པའི་གནས་
སྐབས་སྤྱི་ལུས་སེམས་ངོ་བོ་སོ་སོར་འབྲེད་རུང་མོད། སྤྱོད་པའི་གནས་སྐབས་སྤྱི་
རྒྱུ་སེམས་ངོ་བོ་གཅིག་ཏུ་ཡོད་པས། ལུས་སེམས་ཐ་དད་དུ་སྤྲོག་ཆས་སྤྱེ་བ་ཅས་
ལས་དོན་ལ་ངོ་བོ་སོ་སོར་དབྱེར་མེད་པ་ནན་གྱིས་སྐྱུབ་པར་མཛད་དོ།།

གཞན་ཡང་མིའི་ལུས་ལ་གནས་པའི་སྲིན་བྱའི་རིགས་ཀྱི་བྱེད་ལས་ལ་བརྟེན་
 བས་ཀྱང་ལུས་དང་སེམས་ལ་འགྱུར་བ་འགྲོ་བར་མདོ་སྡེ་རྣམས་ལས་གསུངས་ཤིང་།
 རྒྱལ་འདི་མཚོན་ཅེས་འགོད་པ་ལ། ཤེར་སྲིན་གྱི་མདོ་ཉི་མེད་ལས། “རབ་འབྱོར།
 གཞན་ཡང་མིར་གྱུར་བ་རྣམས་ཀྱི་ལུས་ལ་སྲིན་བྱའི་རིགས་སྣོང་ཐལ་བརྒྱད་ཅུ་
 ལུས་དེ་ཉིད་ལ་ཟ་བ་ཡོད་པ་དེ་དག་གྱང་།”⁴⁷⁹ ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། མིའི་ལུས་ལ་
 གནས་པའི་སྲིན་བྱའི་རིགས་མི་འདྲ་བ་མང་དུ་ཡོད་པར་གསུངས་ལ། ཡང་མདོ་བྲན་
 བ་ཉེར་བཞག་ལས། “བདག་གི་མགོ་བོ་ལ་སྲིན་བྱའི་རིགས་བཅུ་གནས་སོ། །”⁴⁸⁰
 ཞེས་སོགས་དང་། “གཞན་ཡང་སྲིན་གྱི་རིགས་བཅུ་མགིན་བ་རྣམས་པར་བྱེད་པ་
 རྣམས་ནི།”⁴⁸¹ ཞེས་སོགས་དང་། “ལུ་བ་རྒྱ་བ་བཅུའི་ཅ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ན་རྒྱ་བ་
 མངར་སྲོལ་དང་། རབ་སྲོལ་དང་།” ཞེས་སོགས་དང་། “ཁྲག་ལས་སྦྱེས་པར་གྱུར་
 པའི་སྲིན་གྱི་རིགས་བཅུ་ཤ་དང་ལྟན་ཅིག་གནས་པ་རྣམས་འདི་ལྟ་སྟེ། སྤྱ་ཟ་བ་དང་།”
 ཞེས་སོགས་དང་། “ཁྲག་ལས་སྦྱེས་པའི་སྲིན་དུ་གྱུར་བ་མིག་མེད་པ་དང་། གཡལ་
 པའི་མཚོན་ཉིད་དང་།” ཞེས་སོགས་དང་། “ཤ་ལ་གནས་པའི་སྲིན་གྱི་རིགས་བཅུ་
 རོ་རྣམས་ནི། འདི་ལྟ་སྟེ། མ་ཀུན་ནས་སྣོང་བ་དང་།” ཞེས་སོགས་དང་། “མཁྲིས་པ་
 ལ་གནས་པར་གྱུར་པའི་སྲིན་གྱི་རིགས་བཅུ་རོ་རྣམས་ནི། འདི་ལྟ་སྟེ། ཅུ་ར་ཐ་དང་།”
 ཞེས་སོགས་དང་། “ཡན་ལག་དང་ཉིང་ལག་རྣམས་ཐམས་ཅད་ལ་གནས་པའི་སྲིན་
 རྣམས་ནི། འདི་ལྟ་སྟེ། རུས་པ་ལ་ལྷག་པ་དང་།” ཞེས་སོགས་དང་། “བཤའ་བ་ལ་རྒྱ་

479 ལྡེ་དགེ་བཀའ། ཉི་མེད། ཁ། ལེ་བྱ། ༣༩ ལོག ༣༥༦ བ།
 480 ལྡེ་དགེ་བཀའ། མདོ་སྡེ། ཤ། ལོག ༡༡༤ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༢༡ ལོག ༣༢༥
 481 ལོང་མཚུངས། ཤེར་བཞག་ལོག ༡༡༤ བ། དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༢༡ ལོག ༣༢༦

བའི་སྲིན་གྱི་རིགས་བཅུ་པོ་རྣམས་ནི། འདི་ལྟ་སྟེ། དྲངས་མ་བ་དང་།” ཞེས་སོགས་
དང་། “ལྟ་བ་ལ་རྒྱ་བར་བྱེད་པའི་སྲིན་གྱི་རིགས་བཅུ་པོ་རྣམས་ནི། འདི་ལྟ་སྟེ། ལྷ་
ལ་གནས་བ་དང་།”⁴⁸² ཞེས་སོགས་གྲིས། སྲིན་བྱའི་རིགས་རྣམས་མིའི་ལུས་གང་
དུ་གནས་བ་དང་། མིང་། གཟུགས་དབྱིབས། རོ་པོ། བྱེད་ལས། ཐ་མལ་བའི་མིག་
ཤེས་སོགས་གྲིས་མཐོང་མི་ཐུབ་པར་ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་གྱི་ཡིད་ཤེས་གྲིས་
ཉོགས་དགོས་བ་སོགས་ཞིབ་པར་གསུངས།

ལྷ་བར་དུ་སྲིན་བྱའི་རིགས་དེ་དག་གི་འཕེལ་གྱིབ་སོགས་གྲིས་མིའི་སེམས་
ལ་འགྱུར་བ་འགྲོ་རྒྱུ་དཔེར་མཚོན་རེ་བྱུང་ནི། དེ་ཉིད་ལས། “ཉེ་བར་འཕེལ་བྱེད་
གྱི་སྲིན་དེས་ཀྱང་བདག་གི་ལུས་ལ་རྣམ་བ་གཉིས་སུ་འཕེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ།
གལ་ཏེ་ཡང་དའི་ཟས་གྱི་སྒྲོན་གྲིས་འཕེལ་བྱེད་གྱི་སྲིན་རྣམས་རབ་དུ་རྒྱས་པར་མ་
གྱུར་ན་ནི། དེས་ང་སྟོ་བ་དང་རྣམ་པར་བྲལ་བར་འགྱུར་རོ། །”⁴⁸³ ཞེས་དེ་ལྟ་བུའི་
སྲིན་བྱ་རྒྱས་པར་མ་གྱུར་པའི་དབང་གིས་གང་ཟག་དེའི་སེམས་ལ་སྟོ་བ་མེད་པར་
གསུངས། གཞན་ཡང་དེ་ཉིད་ལས།

ཚོགས་གཙོད་ཅིང་རྒྱ་བ་ཞེས་བྱ་བའི་སྲིན་ནི། གལ་ཏེ་ཡང་ཟས་གྱི་སྒྲོན་གྲིས་
ཉོགས་པར་གྱུར་ན་བདག་གི་ལག་པ་འཁྲུམ་པར་བྱེད་རོ། །ལུས་གྱི་ཡན་ལག་
རྣམས་འབྲུལ་བར་གྱུར་པའམ། ལྷིང་གི་ནད་དུ་གྱུར་པའམ། རྩོང་བྱེད་གནས་
བ་རྣམས་ཀྱང་སྟོངས་པར་མཐོང་བར་འགྱུར་རོ། །སྣབས་ཀྱང་འཁྲུག་པར་

482 ལྷེ་དགེ་བཀའ། མངོ་སྟེ། ཤ་ཐུན་པ་ཉེར་བཞག་ཤོག ༡༩༩ ལ། དཔེ་བསྟར་མ། དེག ༩༡ ཤོག ༣༩༩
483 ལོང་མཚུངས། ཐུན་པ་ཉེར་བཞག་ཤོག ༡༣༩ ལ། དཔེ་བསྟར་མ། དེག ༩༡ ཤོག ༣༩༥

འགྲུང་རྒྱུ། །རྟག་ཏུ་ཡང་ཡི་མུག་པ་དང་། དེག་བྱ་དང་། གཟུགས་རྣམས་ལ་
སློ་ཀུན་ཏུ་དགའ་བར་མི་འགྲུང་རྒྱུ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཚོར་བ་རབ་ཏུ་སློབས་
དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར་རོ།།⁴⁸⁴

ཞེས་སློབ་བྱ་དེ་སློབས་པའི་རྒྱུ་ཀྱིས་ལུས་ཀྱི་ཡན་ལག་འཁྲུམ་པ་སོགས་
དང་། སེམས་སློང་ལྟར་དེ་བ་དང་། ཡི་མུག་པ་དང་། གཟུགས་སོགས་ལ་མི་དགའ་
བར་འགྲུང་བར་གསུངས། ཡང་དེ་ཉིད་ལས།

སློང་བར་བྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་སློབ་བདག་གི་རུས་པ་ལ་སློབ་པ་ཡིན་ཏེ། དེས་
ང་ལ་རང་བཞིན་དུ་གནས་པའམ། རང་བཞིན་དུ་མི་གནས་པ་ཅི་ཞིག་བྱེད་པ་
ཡིན་ན། དེས་ཐོས་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་སམ། ལྟའི་མིག་གིས་
མཐོང་བ་ནི། སློང་བར་བྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་སློབ་ཟུང་དག་གི་སློབ་ཀྱིས་གལ་
ཏེ་སློབས་པར་གྱུར་ན། དེས་ང་ལ་འབྲུམ་བུ་རྣམས་སུ་བྱེད་དོ། །ལུས་ཐམས་
ཅད་ཀྱི་ཡན་ལག་དང་ཉིང་ལག་རྣམས་ལ་ཀུན་ཏུ་རྒྱ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་
ལུས་གང་དག་ཉིད་ཁོ་ན་ལ་ཀུན་ཏུ་རྒྱ་བར་བྱེད་པ་དེ་དག་ཉིད་ཁོ་ནར་བདག་
རེངས་པར་འགྲུང་རྒྱུ། །སློང་སློང་བ་དང་ལུས་ལ་ཚོར་བ་མེད་པར་ཡང་འགྲུང་
རྒྱུ། །ལྡང་བ་དང་བཤང་བ་འགག་པར་ཡང་འགྲུང་རྒྱུ། །གཉིད་མེད་པར་ཡང་
འགྲུང་རྒྱུ།།⁴⁸⁵

ཞེས་ལུས་ཀྱི་སློབ་བྱའི་རིགས་འགའ་ཞིག་སློབས་པར་གྱུར་ན་ལུས་ལ་ཚོར་བ་

484 ལྷེ་དགོ་བཀའ། མདོ་སྡེ། ལ། རྩལ་པ་ཉེར་བཞག་ཤོག་ ༡༣༠ བ། དཔེ་བསྟུང་མ། དེག་ ༡༡ ཤོག་ ༣༠༧
485 ལོང་མཚུངས། རྩལ་པ་ཉེར་བཞག་ཤོག་ ༡༣༡ བ། དཔེ་བསྟུང་མ། དེག་ ༡༡ ཤོག་ ༣༠༧

མེད་པ་དང་གཉིད་མི་འགྲུང་བ་སོགས་སུ་འགྱུར་བར་གསུངས། ཡང་དེ་ཉིད་ལས།
 བགས་པ་ཟ་བ་ཞེས་བྱ་བ་རྩལ་པ་ལ་གནས་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་གལ་ཏེ་ལྷོགས་པར་
 གྱུར་ན་ནི། དེས་ངའི་མཆུ་སྐྱངས་པར་བྱེད་པའམ། ཁ་སྐྱངས་པར་བྱེད་པའམ་
 མིག་སྐྱངས་པར་བྱེད་པའམ། རྣག་གི་ཐོར་བའམ། རྩལ་པ་འཁུམ་པར་གྱུར་
 བའི་ཚོར་བ་དང་། སྐྱོམ་དང་ཆེ་བ་དང་། མགྲིན་པ་སྐྱམ་པ་དང་། རྣ་བ་སྐྱངས་
 པ་དང་། མཛིང་པ་རེངས་པའམ། ཐོད་པ་ཞོ་རྒྱུ་ཏུ་གྱུར་པའམ། དུས་མ་ཡིན་
 པར་སྐྱ་དཀར་པོ་རྣམས་འགྲུང་བར་འགྱུར་བའམ། བྱེ་བ་འཛོམས་པའམ་དུས་
 མ་ཡིན་པར་གཉིད་དང་མི་མཐུན་པའི་ཟས་རྣམས་ལ་དགའ་བའམ། གནས་
 གཅིག་ལ་མི་དགའ་བར་འགྱུར་བ་དང་། གནས་དང་ཀུན་དགའ་ར་བ་སྟོང་བ་
 རྣམས་ལ་དགའ་བའམ། སེམས་རྣམ་པར་གཡེངས་པར་གྱུར་པའམ་གང་ཅུང་
 ཟད་ཀྱིས་མང་དུ་སྐྱ་བར་བྱེད་པའམ། ཉག་པར་རྒྱུན་དུ་ཡན་ལག་དང་ཉིང་ལག་
 རྣམས་ལ་སེན་མོས་འཕུག་པས་ཀྱང་བདག་གི་ལུས་ཐལ་ཚུབ་དང་འབྲ་བར་
 འགྱུར་ཏེ། བགས་པ་ཟ་བར་བྱེད་པའི་སྲིན་རྣམས་ཀྱི་སྐྱོན་གྱིས་ཡིན་ནོ།།⁴⁸⁶

ཞེས་ལུས་ཀྱི་སྲིན་བུ་འགའ་ཞིག་གི་བྱེད་ལས་ཀྱིས་སྐྱ་དཀར་འགྲུང་བ་སོགས་དང་།
 མི་མཐུན་པའི་ཟས་ལ་དགའ་བ་སོགས་སུ་འགྱུར་བར་གསུངས་སོ།།

དེ་ལྟར་འཕགས་ལུལ་གྱི་ནང་པའི་གཞུང་ལས་བྱུང་བའི་ཚོན་རིག་དང་ལྷ་སྐབ་
 ཀུན་ལས་བརྩམ་པ་ལས་གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་གམ་ཚོན་རིག་ལ་སོད་སྟོད་
 སྤང་གཉིས་སུ་བྱས་པའི་ཀུན་བརྩམ་སོད་དང་སོ་རྫོགས་སོ།། །།

486 རྗེ་དགེ་བཀའ། མདོ་སྤེལ། །། རྣམ་ཉེར་བཞག་ཤོག ༡༣༡ བ། དཔེ་བསྐྱར་མ། དེབ། ༡༡ ཤོག ༣༠༩

ཁ། ལྷན་འབྲེན་ཕྱག་དཔེའི་མཚན་གཞུང་།

༡ བཀའ་འགྲུང་།

- དབལ་ཤེའི་དོ་རྗེའི་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ། ལྷན་དགེ ༤༡༧ རྒྱུད། ད།
- དབལ་མཁའ་འགྲོ་རྒྱ་མཚོའི་རྒྱུད། ལྷན་དགེ ༣༧༩ རྒྱུད། ཁ།
- ཁྲིམ་བདག་འགྲུབ་ཤུལ་ཅན་གྱིས་ལྷན་པའི་མདོ། ལྷན་དགེ ༤༩ དགོན་བཅེགས། ད།
- དགའ་པོ་མངལ་དུ་འཇུག་པ་བསྟན་པའི་མདོ། ལྷན་དགེ ༥༩ དགོན་བཅེགས། བ།
- དགའ་པོ་མངལ་ན་གནས་པ་བསྟན་པའི་མདོ། ལྷན་དགེ ༥༧ དགོན་བཅེགས། བ།
- མདོ་ལྷན་དགོངས་འགྲེལ། ལྷན་དགེ ༡༠༤ མདོ་སྡེ། ཅ།
- འཕགས་པ་རྒྱ་ཆེར་རྩོལ་པའི་མདོ། ལྷན་དགེ ༤༥ མདོ་སྡེ། ཁ།
- འཇམ་དབལ་ཅཱ་རྒྱུད། ལྷན་དགེ ༥༤༩ རྒྱུད་འབྲུམ། བ།
- དབལ་སྟོབས་པོ་ཆེའི་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ། ལྷན་དགེ ༣༤༡ རྒྱུད། བ།
- འཕགས་པ་རྟེན་ཅིང་ར་འབྲུང་བ་དང་པོའི་དབྱེ་བ་བསྟན་པའི་མདོ། ལྷན་དགེ ༣༡༡ མདོ་སྡེ། ཚ།
- དུས་འཁོར་བསྟུན་རྒྱུད། ལྷན་དགེ ༣༤༩ རྒྱུད། ཀ།
- འཕགས་པ་དམ་པའི་ཚེས་བཞུག་པ་ཉེར་གཞག། ལྷན་དགེ ༣༤༧ མདོ་སྡེ། །།
- འབྲུག་བ་རྣམ་པར་འབྱེད་པ། ལྷན་དགེ ༥ འབྲུག་བ། ཅ།

རྫོ་རྗེ་མཁའ་འགྲོའི་རྒྱུད། ལྡེ་དགེ ༣༧ རྒྱུད། ལ།

དཔལ་བདེ་མཚན་འབྲུང་བ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ། (རྒྱུད་སྡོམ་འབྲུང་།) ལྡེ་དགེ ༣༧ རྒྱུད། ལ།

ནམ་མཁའི་མདོག་གིས་འདུལ་བའི་བཟོད་པའི་མདོ། ལྡེ་དགེ ༣༩ མདོ་སྡེ། ལ།

འཕགས་པ་ནམ་མཁའ་མཛོད་ཀྱིས་ཞུས་པ། ལྡེ་དགེ ༡༩༩ མདོ་སྡེ། ལ།

མདོ་སྡེ་པལ་པོ་ཆེ། ལྡེ་དགེ ༩༩ པལ་ཆེན། ཀ།ལ།

ཡང་དག་བ་སྦྱོར་བ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱུད། ལྡེ་དགེ ༣༩ རྒྱུད། ཀ།

ཡབ་སྲས་མཇུག་པའི་མདོ། ལྡེ་དགེ ༤༠ དཀོན་བཞེགས། ད།

འཕགས་པ་ལག་བཟང་གིས་ཞུས་པའི་མདོ། ལྡེ་དགེ ༥༠ དཀོན་བཞེགས། ཅ།

ལག་ན་རྫོ་རྗེ་དབང་བསྐྱར་བའི་རྒྱུད་ཆེན་པོ། ལྡེ་དགེ ༩༩ རྒྱུད། ད།

འཕགས་པ་ལང་ཀར་གཤེགས་པའི་མདོ། ལྡེ་དགེ ༡༠༧ མདོ་སྡེ། ཅ།

ཤེར་ཕྱིན་བརྒྱུད་སྡོང་བ། ལྡེ་དགེ ༡༣ ཤེར་ཕྱིན། ཀ།

ཤེར་ཕྱིན་ཉི་མེ། ལྡེ་དགེ ༤ ཤེར་ཕྱིན། ཉི་མེ། ཀ།

ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་སྤྱད་པ་ཆོགས་སུ་བཅད་པ། ལྡེ་དགེ ༡༣ ཤེས་ཕྱིན་སྣ་ཆོགས། ཀ།

འཕགས་པ་ས་སུ་ལྷང་པའི་མདོ། ལྡེ་དགེ ༣༡༠ མདོ་སྡེ། ཆ།

དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་བཤད་རྒྱུད་དགོངས་པ་ལྷང་སྡོན། ལྡེ་དགེ ༩༩༩ རྒྱུད། ཅ།

དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་བཤད་རྒྱུད་རྫོ་རྗེའི་འཕྲེང་བ། ལྡེ་དགེ ༩༩༥ རྒྱུད། ཅ།

༡ བསྟན་འགྲུབ།

སློབ་དཔོན་ཀ་མ་ལ་སྤེལ། (དུས་རབས་བརྒྱད་པ།) སྤེལ་ལུང་ལྷན་པའི་མདོའི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ།

སྤྱི་དགེ ༢༠༠། མདོ་སྤེལ། རྒྱ།

----- ཆོད་མའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བསྟན་པའི་དཀའ་འགྲེལ། སྤྱི་དགེ ༢༡༢ ཆོད་མ། ཟླ།

----- རང་བཞིན་མེད་པ་ཉིད་དུ་གྲུབ་པ། སྤྱི་དགེ ༣༡༤ དབུ་མ། ས།

----- དབུ་མ་སྒྲུབ་པ། སྤྱི་དགེ ༣༡༥ དབུ་མ། ས། དབུ་མ་རྒྱན་གྱི་དཀའ་འགྲེལ།

སྤྱི་དགེ ༣༡༦ དབུ་མ། ས།

མགོན་པོ་སྤྲུལ་སྤྱུང། (སློབ་པ་འདས་ནས་ལོ་བཞི་བརྒྱའི་དུས་སྤྱོད་པའམ། ཡང་ན་དུས་རབས་གཉིས་པའི་

ནང་གྲོན་ཟེར་བ་གཉིས་སྤང་།)

----- ཅ་བ་ཤེས་རབ། སྤྱི་དགེ ༣༡༧ དབུ་མ། ཨ།

----- རིན་ཆེན་སྲེང་བ། སྤྱི་དགེ ༢༡༨ སྤྲེལ་རབས། ལ།

----- ས་སྤེལ་ལུང་ལྷན་པའི་མདོའི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ། སྤྱི་དགེ ༣༤༦ མདོ་འགྲེལ། རྒྱ།

----- རིམ་པ་ལྷ་པ། སྤྱི་དགེ ༡༡༠༣ རྒྱན་འགྲེལ། རྒྱ།

སློབ་དཔོན་སྤྱི་དགེ་བྱང་རྒྱུ། འདུས་པའི་སྤྲུབ་ཐབས་རྣམ་པར་གཞག་པའི་རིམ་པ། སྤྱི་དགེ ༡༡༠༤ རྒྱན་འགྲེལ། རྒྱ།

སློབ་དཔོན་གང་སྤེལ། (དུས་རབས་བརྒྱད་པ་ཡས་མས།) མདོ་དེ་གི་འགྲེལ་བཤད་མཚན་ཉིད་རྗེས་འགྲུབ་།

སྤྱི་དགེ ༢༠༤༣ མདོ་སྤེལ། རྒྱ།

སློབ་དཔོན་དགེ་སྤྱུངས། (དུས་རབས་བརྒྱད་པ་ཡས་མས) ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་གྲུབ་པ། སྤྱི་དགེ ༢༡༢ ཆོད་མ། ཟླ།

སློབ་དཔོན་རྒྱལ་བའི་སྤྲུལ་གྲགས་པའི་བཤེས་གཉེན། (དུས་རབས་བརྒྱད་པ་ཡས་མས།) མངོན་པ་ཀུན་

ལས་བརྟུས་པའི་རྣམ་པར་བཤད་པ། ལྷོ་དགེ ༢༠༥༤ སེམས་ཚལ། ལི།

-----མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་དོན་གསལ། ལྷོ་དགེ ༢༠༥༣ མངོན་པ། ལུ།

སློབ་དཔོན་ཚོས་ཀྱི་བཤེས་གཉེན། (དུས་རབས་དགུ་པ་ཡས་མས།) བར་ཕྱིན་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་ཚིག་གསལ།

ལྷོ་དགེ ༣༧༥༦ ཤེར་ཕྱིན། ཉ།

སློབ་དཔོན་ཚོས་ཀྱི་གྲགས་པ། (དུས་རབས་བདུན་པ།) ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། ལྷོ་དགེ ༢༡༡༠ ཚད་མ། ཅེ།

----- ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་རང་འགྲེལ། ལྷོ་དགེ ༢༡༡༦ ཚད་མ། ཅེ།

----- ཚད་མ་རྣམ་ངེས། ལྷོ་དགེ ༢༡༡༡ ཚད་མ། ཅེ།

----- ཚོད་པའི་རིགས་པ། ལྷོ་དགེ ༢༡༡༥ ཚད་མ། ཚེ།

སློབ་དཔོན་ཚོས་མཚོག (དུས་རབས་བརྒྱད་པ་ཡས་མས།) ཚད་མ་རྣམ་ངེས་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་འཐད་ལྡན།

ལྷོ་དགེ ༢༡༡༤ ཚད་མ། རེ།

----- རིགས་ཐེགས་རྒྱ་ཚེར་འགྲེལ། ལྷོ་དགེ ༢༡༣༤ ཚད་མ། ཐེ།

པཎྜི་ཏ་སློབས་བཅུ་དབལ་བཤེས་གཉེན། (དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པ་ཡས་མས།) འདུས་བྱས་དང་འདུས་མ་

བྱས་རྣམ་པར་ངེས་པ། ལྷོ་དགེ ༣༤༤༧ དབུ་མ། ཉ།

འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། (དུས་རབས་བཞི་པ།) རྣལ་འབྱོར་སློབ་པའི་ས། ལྷོ་དགེ ༢༠༣༥ སེམས་ཚལ། ཚེ།

----- ཉན་ཐོས་ཀྱི་ས། ལྷོ་དགེ ༢༠༣༦ སེམས་ཚལ། རེ།

----- བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་ས། ལྷོ་དགེ ༢༠༣༧ སེམས་ཚལ། ཐེ།

----- རྣམ་པར་གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྟུ་བ། ལྷོ་དགེ ༢༠༣༥ སེམས་ཚལ། ལི། ཐེ།

----- གཤེན་བསྟུ་བ། ལྷོ་དགེ ༢༠༣༤ སེམས་ཚལ། ཐེ།

----- ཚེས་མངོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པ། ཟ࿃་དགེ ༢༠༢༤ སེམས་ཚལ། རེ།

སློབ་དཔོན་དུལ་བ་ལྷ། (དུས་རབས་བརྒྱད་པའི་སློབ་དཔོན།) དམིགས་བརྟམ་འགྲེལ་བཤད།

ཟ࿃་དགེ ༢༩༦༥ ཚད་ལ། ཞེ།

སློབ་དཔོན་པོ་ལྷ། རྟོག་པ་བསྟམ་པ་བསྟན་པའི་ཚེག་ལེའུར་བྲལ་པ། ཟ࿃་དགེ ༢༩༤༩ ལྷ་རིག་ལེ།

དཔལ་རྣམ་པོ་ལ། (དུས་རབས་བརྟམ་པ།) རིམ་ལྷ་བསྟམ་པ་གསལ་པ། ཟ࿃་དགེ ༩༩༩ ལྷ་དཔེལ། ཞེ།

རིགས་ལྷན་བརྒྱ་དཀར་པོ། དུས་འཁོར་འགྲེལ་ཚེན་བྱི་མེད་པོ། ཟ࿃་དགེ ༩༢༡ ལྷ་དཔེལ། ཟ། ད།

སློབ་དཔོན་བརྒྱ་ལྷ། ཚེས་ཀྱི་རྣམ་པར་འགྲེལ་པ། ཟ࿃་དགེ ༢༡༠༠ མངོན་པ། ཟ།

སློབ་དཔོན་དཔལ་པོ། (དུས་རབས་གཉིས་པ་ཡས་མས།) ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་སློབ་པོ་བསྟམ་པ།

ཟ࿃་དགེ ༢༩༡༠ གསོ་རིག་ཏེ།

སློབ་དཔོན་སྟུན་རས་གཟིགས་བརྟམ་ལུགས། ལེས་རབ་སྟུན་མའི་འགྲེལ་བཤད། ཟ࿃་དགེ ༩༩༤༤ དབུ་ལ། ཟ།

སློབ་དཔོན་འཕགས་པ་ལྷ། (དུས་རབས་གཉིས་པ།) དབུ་མ་བཞི་བརྒྱ་པ། ཟ࿃་དགེ ༩༩༢༢ དབུ་ལ། ཚ།

----- འཁྲལ་པ་བརྒྱུག་པའི་རིགས་པ་གཏན་ཚེགས་བྲལ་པ། ཟ࿃་དགེ ༩༩༢༡ དབུ་ལ། ཡ།

----- རྟོན་པ་བསྟམ་པའི་སློབ་ལ། ཟ࿃་དགེ ༡༩༠༩ ལྷ་དཔེལ། རེ།

སློབ་དཔོན་ལྷོགས་ཀྱི་སྤང་པོ། (དུས་རབས་ལྷ་པ།) དམིགས་བརྟམ་རང་འགྲེལ། ཟ࿃་དགེ ༢༩༠༢ ཚད་ལ། ཚེ།

སློབ་དཔོན་བྱང་རྩལ་བཟང་པོ། (དུས་རབས་བརྒྱད་པ་ཡས་མས།) ཡེ་ལེས་སློབ་པོ་ཀུན་ལས་བརྟམ་པའི་

བཤད་སྟུང། ཟ࿃་དགེ ༩༩༩༩ དབུ་ལ། ཚ།

འཕགས་པ་བྲལ་པ། དབུས་མཐའ་རྣམ་འབྱེད། ཟ࿃། ༢༠༩༡ སེམས་ཚལ། རེ། རེག་པ་ཚེན་པོ་མངོ་སློབ་ལྷ།

ཟ࿃་དགེ ༢༠༩༠ སེམས་ཚལ། རེ།

སློབ་དཔོན་སློབ་པོ་བརྟམ་པ། (དུས་རབས་བྲལ་པ་ཡས་མས།) ལུང་པོ་ལྷའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ།

སྤྱི་དགོ ༢༠༢༢ སེམས་ཚམས། སེ

སྤྱི་དགོ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན། (དུས་རབས་བཞི་པ།) ཚེས་མངོན་པ་མངོན། སྤྱི་དགོ ༢༠༡༩ མངོན་པ། གུ

----- ཚེས་མངོན་པ་མངོན་གྱི་རང་འགྲེལ། སྤྱི་དགོ ༢༠༢༠ མངོན་པ། གུ ལྷ།

----- རྣམ་བཤད་རིགས་པ། སྤྱི་དགོ ༢༠༢༥ སེམས་ཚམས། སེ

----- ལུང་ལོ་ལྷའི་རབ་བྱེད། སྤྱི་དགོ ༢༠༡༩ སེམས་ཚམས། སེ

----- ལས་གྲུབ་པའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ། སྤྱི་དགོ ༢༠༢༣ སེམས་ཚམས། སེ

----- ཉི་ལུ་པ། སྤྱི་དགོ ༢༠༡༢ སེམས་ཚམས། སེ

----- ཉི་ལུ་པའི་རང་འགྲེལ། སྤྱི་དགོ ༢༠༡༧ སེམས་ཚམས། སེ

----- དབྱུས་མཐའི་འགྲེལ་པ། སྤྱི་དགོ ༢༠༢༧ སེམས་ཚམས། བེ།

----- རྟེན་ཅིང་ར་འབྱུང་བ་དང་པོའི་རྣམ་པར་དབྱེ་བ་བཤད་པ།

སྤྱི་དགོ ༣༩༩༥ མངོན་འགྲེལ། ཚེ།

འཕགས་པ་མོང་གལ་གྱི་སྤྱ། འཛིག་རྟེན་བཞག་པ། སྤྱི་དགོ ༢༠༡༢ མངོན་པ། ཨི། ལྷ་གདགས་པ།

སྤྱི་དགོ ༢༠༡༧ མངོན་པ། ཨི།

སྤྱི་དགོ་དཔོན་ཚུ་གོ་མི། (དུས་རབས་བདུན་པ།) བཤགས་བསྟོན། སྤྱི་དགོ ༡༡༡༡ བསྟོན་ཚོགས། ཀ།

སྤྱི་དགོ་དཔོན་མེན་ཚོག། (དུས་རབས་བདུན་པ།) དགོངས་འགྲེལ་གྱི་མངོན་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ།

སྤྱི་དགོ ༢༠༡༢ མངོན་པ། སེ།

མཁན་ཆེན་ཞི་བ་འཚོ། (དུས་རབས་བརྒྱད་པ།) དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བསྐྱུས་པ། ༢༣༢༢ སྤྱི་དགོ བསྟན། ཚང་མ། ཨེ།

----- དབྱུ་མ་རྒྱན་གྱི་རང་འགྲེལ། སྤྱི་དགོ ༣༡༡༥ དབྱུ་མ། སེ།

སྤྱི་དགོ་དཔོན་ཞི་བ་ལྷ། (དུས་རབས་བརྒྱད་པ།) མངོན་ལུས་ལས་བརྒྱས་པ། བསྟན། སྤྱི་དགོ ༣༩༣༢ དབྱུ་མ། ཀེ།

དབལ་ལྡན་རྒྱ་བ་གྲགས་པ། (དུས་རབས་བདུན་པ།) དབུ་མ་ལ་འཇུག་པ། ལྷོ་དགེ ༡༧༦༡ དབུ་མ། ལ།

----- དབུ་མ་ལ་འཇུག་པའི་རང་འགྲེལ། ལྷོ་དགེ ༣༧༦༣ དབུ་མ། ལ།

----- དབུ་མ་རྩ་བའི་འགྲེལ་བ་ཚིག་གསལ། ལྷོ་དགེ ༡༧༦༠ དབུ་མ། ལ།

----- བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་བ། ལྷོ་དགེ ༣༧༦༥ དབུ་མ། ལ།

----- ལུང་པོ་ལྷའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ། ལྷོ་དགེ ༣༧༦༦ དབུ་མ། ལ།

སློབ་དཔོན་རྒྱ་བ་ལ་དགའ་བ། ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་སློང་པོའི་རྣམ་འགྲེལ་རྒྱ་ཟེར། ལྷོ་དགེ ༧༣༡༣ གསོ་རིག་ཀོ

སློབ་དཔོན་ཡོན་ཏན་འོད། (དུས་རབས་ལྔ་པ་ཡས་མས།) ལུང་པོ་ལྷའི་རྣམ་པར་འགྲེལ་བ།

ལྷོ་དགེ ༧༠༦༧ སེམས་ཚམ། སི།

སློབ་དཔོན་ལེགས་ལྡན་འབྲེད། (དུས་རབས་དྲུག་པ།) དབུ་མ་སློང་པོ། ལྷོ་དགེ ༣༧༧༥ དབུ་མ། ར།

----- འགྲེལ་བ་རྫོག་གེ་འབར་བ། ལྷོ་དགེ ༣༧༧༦ དབུ་མ། ར།

----- ར་པའི་འགྲེལ་བ་པེས་རབ་སློབ་ལ། ལྷོ་དགེ ༣༧༧༣ དབུ་མ། ར།

ཁ་ཆེའི་མཁས་པ་ལྷོ། རིམ་ལྷའི་དོན་གསལ་བར་བྱེད་པ། ལྷོ་དགེ ༡༧༧༣ ལྷུང་འགྲེལ། ར།

སློབ་དཔོན་ལྷུ་ལྷོ། (དུས་རབས་བརྒྱད་པའི་སློང་པོ།) ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་འགྲེལ་བ་འདད།

ལྷོ་དགེ ༧༣༣༠ བསྟན། ཚད་མ། ར། ཅ།

སློབ་དཔོན་སའི་རྩ་ལག་ལུང་པོ་ལྷའི་བཤད་པ། ལྷོ་དགེ ༧༠༦༧ སེམས་ཚམ། སི།

སློབ་དཔོན་ལྷུ་དབང་ལྷོ། (དུས་རབས་བདུན་པ།) ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་དཀའ་འགྲེལ། ལྷོ་དགེ ༧༣༡༧ ཚད་མ། ར།

༣ གཞུང་གཞན་ལས་བྱངས་པ།

ཚོས་མངོན་པ་ཤེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་ཆེན་པོ། རྫོང་བཟང་ཚོས་འཕགས་སམ་རྒྱ་ཚུན་གྱིས་ ༡༩༧༥--༡༩༧༩

བར་རྒྱ་ཡིག་ནས་བསྐྱར། དགའ་ལྷན་པོ་མང་དཔེ་མཚོད་ཀྱི་བྲིས་མ། ཡུང་གོའི་བོད་རིག་པའི་

དཔེ་སྐྱོན་ཁང་ནས་དཔར་བཤུས་གྱིས། ༡༩༧༧ ལོར་བར་དུ་བཏབ།

ལུ་བ་ཚོས་ཀྱི་སེང་གེ (༡༩༠༤-༡༩༤༤) ཚད་མ་ཡིད་ཀྱི་སྐྱོན་སེལ། བཀའ་གདམས་གསུང་འབྲུམ་ཕྱོགས་

བསྐྱིགས་ཐེངས་དང་པོ། རྒྱུགས་བམ་དགུ་པ། སི་ཁོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་ནས། དཔེ་རྫིང་

བྲིས་མ་ལ་དཔར་བཤུས་གྱིས། ༡༩༠༤ ལོར་བར་དུ་བཏབ།

སྐྱོན་དཔུང་རྒྱ་བའི་རྒྱལ་པོ། མི་རིགས་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་གིས་ ༡༩༠༧ དེབ་གཞུགས་སུ་བར་དུ་བཏབ།

གསོ་བ་རིག་པའི་རྒྱུད་བཞི། མི་རིགས་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་གིས་ ༡༩༠༧ དེབ་གཞུགས་སུ་བར་དུ་བཏབ།

ལྷན་ལྷ་ལ། (དུས་རབས་ལྔ་པ།) ལྷན་ཚེས་ཀྱི་བསྐྱོན་བཙུག་ལྷན་ལྷ་ལེ་ཡམ། གོ་ལའི་ལེའུ།

ཚཱ་སྐྱིག་འགན་འཛིན་ཚོགས་ཚུང་གི་ཚོགས་གཙོ།
 རྣམ་གྲུ་མཁན་པོ་སེར་གྲེས་ཁྲོམ་ཐོག་རིན་པོ་ཆེ།

ཚཱ་སྐྱིག་སྤྱི་ཁྱབ་སློབ་སྟོན་པ།
 མྱེད་རི་བ་སྐྱབ་བསྟན་སྤྱིན་པ།

ཚཱ་སྐྱིག་འགན་འཛིན་ཚོགས་མི།
 སེར་སྐྱད་དགེ་བཤེས་ཡང་སྟེང་རིན་པོ་ཆེ།
 རྩོམ་སྤྱིང་དགེ་བཤེས་སྐྱབ་བསྟན་དཔལ་བཟང་།
 རྣམ་གྲུ་དགེ་སྟོང་སྐྱབ་བསྟན་ཡང་འཕེལ།

ཀུན་བཏུས་ཚཱ་སྐྱིག་པ།
 འཕར་ཅེ་དགེ་བཤེས་བྱང་ཚུབ་སངས་རྒྱས།
 རྩོམ་སྤྱིང་དགེ་བཤེས་དག་དབང་སངས་རྒྱས།
 བྱང་ཅེ་དགེ་བཤེས་དཔྱི་ས་བྱང་ཆེན་སྐྱལ་སྐྱེ།
 རྩོམ་སངས་དགེ་བཤེས་སྟོང་བཟང་མཁས་མཚོག

དེབ་གཞུགས་བཞོད་སྐྱིག་པ།
 རྣམ་གྲུ་སྐྱབ་བསྟན་ཡང་འཕེལ།

